

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

**CONFINED
TO THE
LIBRARY**

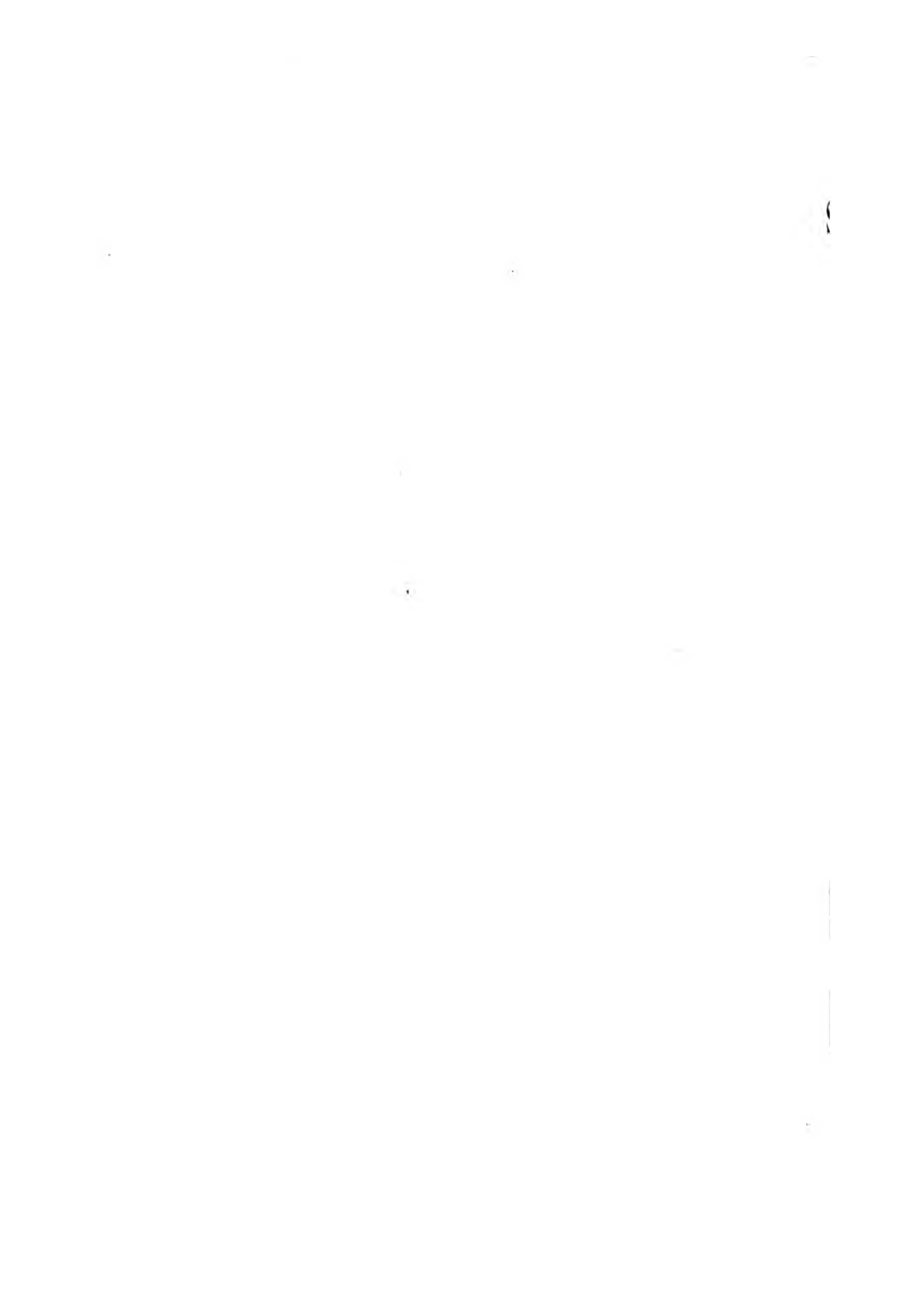

N
-
23

302970819\$

C O R P U S
SCRIPTORUM HISTORIAE
B Y Z A N T I N A E.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

I N S T I T U T A ,

A U C T O R I T A T E

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

A N N A C O M N E N A .

V O L U M E N I .

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXIX.

HAVERFIELD LIBRARY
OF ANCIENT HISTORY
OXFORD

JUL 1934

ANNAE COMNENAE
ALEXIADIS

LIBRI XV.

**GRAECA AD CODD. FIDEM NUNC PRIMUM RECENSUIT, NOVAM
INTERPRETATIONEM LATINAM SUBIECIT, CAR. DUCANGII
COMMENTARIOS SUASQUE ANNOTATIONES**

ADDIDIT

LUDOVICUS SCHOPENUS.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXIX.

N
i
23

302970819\$

C O R P U S
SCRIPTORUM HISTORIAE
B Y Z A N T I N A E.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

I N S T I T U T A,

A U C T O R I T A T E

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

A N N A C O M N E N A.

V O L U M E N I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXIX.

HAVERFIELD LIBRARY
OF ANCIENT HISTORY
OXFORD

JUL 1934

ANNAE COMNENAE
ALEXIADIS

LIBRI XV.

**GRAECA AD CODD. FIDEM NUNC PRIMUM RECENSUIT, NOVAM
INTERPRETATIONEM LATINAM SUBIECIT, CAR. DUCANGII
COMMENTARIOS SUASQUE ANNOTATIONES**

ADDIDIT

LUDOVICUS SCHOPENUS.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXIX.

VIRIS CLARISSIMIS
IACOBO GEELIO
ET
FRIDERICO WILKENO

OBSERVANTIAE TESTIFICANDAE CAUSA

HANC EDITIONEM

DEDICAVIT

SCHOPENUS.

LUDOVICI SCHOPENI

PRAEFATIO.

Quod de cura, in hoc opere et emendando et instruendo a me posita, ipsa tituli significatione professus sum, id si qui forte erunt qui certius edoceri cupiant: faciendum videtur, ut, quid haec editio noyae dotis habeat, et quibus potissimum rebus a Parisina discrepet, paullo explicatius dicam.

In omni igitur scriptorum numero, qui res Imperii Romani Orientalis prodidere, haud scio an nullus criticam operam minus expertus sit, quam quae historia, in laudem Alexii patris sui scripta, inclaruit, Anna Comnena. Etenim Petrus Possinus, quem constat primum ac solum hucusque integros Alexiadis libros in lucem protulisse, nihil aliud quam codicem Bibliothecae Barberinae, quem multis partibus Lucas Holstenius ex Mediceo suppleverat, operis exscribendum dedit, ne manifestis quidem notatis erroribus, quippe qui editoris laudem potius ex paraphrasi sua Latina peteret. Idem postea nactus est copiam codicis Tolosani, qui olim Iacobi Cuia-

cii fuerat; cumque ex eius collatione, ut ipse in Praefat. ad Niceph. Bryenn. p. XV. ed. Bonn. ait, non modo lacunas libri sui editi suppleret omnes, sed diversas quoque lectiones facile bis mille enotasset, hanc criticam materiem in Notis, singulari volumine edendis, additurum se esse pollicitus est. Sed fidem non solvit; nec adversariis eius quid factum sit, magis hodie ignoratur, quam quo codex Tolosanus ipse pervenerit. Mox in provinciam, a Possino desertam, successit quidem Carolus Ducangius, longe omnium, qui his litteris operam navarunt, meo iudicio, princeps: qui, si tanta cura ingenique felicitate in castigatione verborum elaborasset, quanta in rebus explicandis versatus est, nihil admodum aliis, quod agerent, relicturus fuisse videretur. Verum is, sive instrumentis ad eam rem necessariis destitutus, sive etiam quod omnino a critica severitate paullo alienior erat, textus emendationem adeo non tentavit, ut in amplis illis et magnificis doctrinae exquisitissimae copiis, quas ad Alexiadem ornandam Cinnamo suo subiunxit, vix decem locos reperias, in quibus critici munere fungatur.

Ita cum totum recensendi negotium mihi relictum esset integrum, ante omnia librorum subsidia circumspicere coepi, quibus textum a maculis, quas ex diutino situ multas variasque traxit, purgarem. Cui desiderio, quo minus per Alexiadis codicum paucitatem sperare licuit, fore ut aliqua ex parte satis fieret, eo gratius accidit, ut criticam suppellectilem nanciscerer, quae ad iustam editionem, qualem meditabar, suffectura videretur.

Ac primum quidem codicis Coisliniani lectionibus usus sum, quas Montfauconius in Biblioth. Coislin. Catalogo p. 521. sqq. prodidit. Codex, ut idem p. 425. docet, membranaceus est, XII. saeculi, foliorum 247. Incipit a verbis Libr. I. c. 16. p. 75, 12.: *ἄλλον τοῦτον τὸν κατάπλον ἐκείνου.* Postrema folia lacera sunt; etsi continent quaedam, quibus lacunas, quas editio Parisina in fine habet, explere quodammodo contigit. Nec minus in aliis locis Coislinianus duobus, quibus illa nititur, codicibus integrior est, lectionesque suppeditat meliores, et eas proprias, quibus bonitas libri censi potest. Verum tamen fatendum est, eundem ex utroque genere vitia habere nec levia, nec numero pauca, quae a reliquis ferme absunt. Unde apparet, minus rei consentaneum esse, si quis Alexiadis codices, qui quidem hucusque innotuere, ex Coisliniano, tanquam e communi fonte, fluxisse statuat. Vid. Wilken. Hist. Comn. p. XVI.

Proxime ad hunc accedit Apographum Annae Comnenae, quod mihi vir eximius, Iac. Geelius, pro singulari sua erga me benevolentia litterasque adiuvandi studio, ex Bibliotheca Leidensi suppeditavit. Confecerat id olim Io. Frid. Gronovius, cum in Italia a. 1641. commorabatur, partim sua, partim aliena manu, eo consilio, ut opus illud, quod etiam tum ineditum erat, in lucem proferret. Ex itinere autem redux, dum apparatus critici supplementum, a Luca Holstenio ipsi promissum, exspectat, praepropera festinatio Possini necopinantem, non sine fraudis suspicione, antevertit, et propositi exsequendi, ut

cii fuerat; cumque ex eius collatione, ut ipse in Praefat. ad Niceph. Bryenn. p. XV. ed. Bonn. ait, non modo lacunas libri sui editi suppleret omnes, sed diversas quoque lectiones facile bis mille enotasset, hanc criticam materiem in Notis, singulari volumine edendis, additurum se esse pollicitus est. Sed fidem non solvit; nec adversariis eius quid factum sit, magis hodie ignoratur, quam quo codex Tolosanus ipse pervenerit. Mox in provinciam, a Possino desertam, successit quidem Carolus Ducangius, longe omnium, qui his litteris operam navarunt, meo iudicio, princeps: qui, si tanta cura ingeniique felicitate in castigatione verborum elaborasset, quanta in rebus explicandis versatus est, nihil admodum aliis, quod agerent, relicturus fuisse videretur. Verum is, sive instrumentis ad eam rem necessariis destitutus, sive etiam quod omnino a critica severitate paullo alienior erat, textus emendationem adeo non tentavit, ut in amplis illis et magnificis doctrinae exquisitissimae copiis, quas ad Alexiadem ornandam Cinnamo suo subiunxit, vix decem locos reperias, in quibus critici munere fungatur.

Ita cum totum recensendi negotium mihi relictum esset integrum, ante omnia librorum subsidia circumspicere coepi, quibus textum a maculis, quas ex diutino situ multas variasque traxit, purgarem. Cui desiderio, quo minus per Alexiadis codicum paucitatem sperare licuit, fore ut aliqua ex parte satis fieret, eo gratius accidit, ut criticam supellectilem nanciscerer, quae ad iustam editionem, qualem meditabar, suffectura videretur.

Ac primum quidem codicis Coisliniani lectionibus usus sum, quas Montfauconius in Biblioth. Coislin. Catalogo p. 521. sqq. prodidit. Codex, ut idem p. 425. docet, membranaceus est, XII. saeculi, foliorum 247. Incipit a verbis Libr. I. c. 16. p. 75, 12.: *ἄλλον τοῦτον τὸν κατάπλου ἐκείνου.* Postrema folia lacera sunt; etsi continent quaedam, quibus lacunas, quas editio Parisina in fine habet, explere quodammodo contigit. Nec minus in aliis locis Coislinianus duobus, quibus illa nititur, codicibus integrior est, lectionesque suppeditat meliores, et eas proprias, quibus bonitas libri censerit potest. Verum tamen fatendum est, eundem ex utroque genere vitia habere nec levia, nec numero pauca, quae a reliquis ferme absunt. Unde apparet, minus rei consentaneum esse, si quis Alexiadis codices, qui quidem hucusque innotuere, ex Coisliniano, tanquam e communi fonte, fluxisse statuat. Vid. Wilken. Hist. Comn. p. XVI.

Proxime ad hunc accedit Apographum Annae Comnenae, quod mihi vir eximius, Iac. Geelius, pro singulari sua erga me benevolentia litterasque adiuvandi studio, ex Bibliotheca Leidensi suppeditavit. Confecerat id olim Io. Frid. Gronovius, cum in Italia a. 1641. commorabatur, partim sua, partim aliena manu, eo consilio, ut opus illud, quod etiam tum ineditum erat, in lucem proferret. Ex itinere autem redux, dum apparatus critici supplementum, a Luca Holstenio ipsi promissum, exspectat, praepropera festinatio Possini necopinantem, non sine fraudis suspicione, antevertit, et propositi exsequendi, ut

fit, odio implevit. Res satis nota est cum ex iis, quae in Syllog. Epist. Burm. Tom. III. p. 175. 179. 186. 192. sqq. et 575. narrantur, tum vero etiam ex Epistola Gronovii, ad Ant. Clementium a. 1656. data et libro de Sestertiis subiuncta. In ea Epistola vir praestantissimus haec scribit, p. 681.: „Narro tibi, me Romae partim mea, partim multo auro redempta manu descripsisse Alexiades Annae Comnenae, et quia mendosum erat exemplar, cum Florentino, ob hanc ipsam causam in eam urbem, quam iam videram, reversum contulisse. Fecit idem postea otiosius Lucas Holstenius, ex cuius codice meum exemplum paraveram, et si edere vellem, illum iam emendatiorem benigne obtulit. Erat tum in Italia Nic. Heinsius, et cum sarcinis librariis, quas Venetiis mittebat, curandi ad me studium pollicebatur. Sed non potuit induci Holstenius, ut eum thesaurum mari committeret: terrestris via potior visa. Interceptus est liber in Gallia, traditusque P. Possino, ut verteret ac publicaret. Id quum per literas indicasset mihi Cramoysius, respondi nos omnes bono publico profiteri operam: qua in re si alius alium anteverteret, non similtates suscipiendas, sed grates agendas, quod labore sublevati essemus: utique illis, quorum non restringuntur intra angustum copia, et restat satis, in quo laudem occupare possimus.“ Ex his verbis illud simul intelligitur, Apographum Gronovianum, cui ne ulla quidem notula, unde originis notitiam haurias, adscripta est, ex duobus codicibus paratum esse. Quorum quidem unum, Florentinum dico, Bandinius in Catalogo Codd. Graec.

Biblioth. Laurentian. Tom. II. p. 656. ita describit: „Animadvertendum est, inquit, deesse in hoc exemplari totum fere Prologum, cuius tantum extant ultima verba: *τοίνυν ἐνθένδε τῆς ἱστορίας κ. τ. λ.* Mox incipit *Ἀλεξιάς πρώτη*. *Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος κ. λ.* Desinit in Libro XIV. in verbis: *καὶ τὰς δυνάμεις ἀπάσας*, quae incidunt in edit. Paris. p. 449., ubi adnotatur in margine: “Hic deficit Codex Florentinus.” Alius praeterea defectus duorum foliorum erat paullo ante finem Codicis, ut ex apposita marginali nota eruitur, *ἀπὸ τῶν ὧδε λείπουσι φύλλα δύο*, qui deinde manu item antiqua suppletus fuit. Codex membranaceus MS. in 4. maiori, Saec. XII., omnium praestantissimus, quem vel descriptum vel approbatum ab ipsa Anna doctissimus Langius suspicatur. Constat foliis scriptis 210.“ Cum hoc Florentino sive potius Mediceo codice liber Gronovianus ita congruit, ut tota Praefatio Alexiadis hic quoque desit, praeter verba extrema *τοίνυν ἐνθένδε* etc., quae p. 11, 7. ed. nostr. leguntur. Accedit, quod a folio inde vicesimo passim tam in margine quam inter lineas varietatem exhibet lectionum, modo litteris *Fl.*, modo *F.* solo, distinctam. Quibus litteris codicem Florentinum designari, nemo non videt. Praeter has lectiones, quae, unde venerint, ipsae loquuntur, nonnullae etiam, maxime ex iis, quae lineis superscriptae sunt, omni eiusmodi significatione carent. Quoniam autem eandem plane scribendi diversitatem, ac reliqua ex Mediceo hausta, prae se ferunt, nihil mihi probabilius videtur, quam has quoque lectiones ex eodem fonte derivatas esse. Ceterum specimina ista

pleraque, ac prope dixerim omnia, praestantia sua se commendant, et ut Langii suspicio de codicis Medicei aetate ambitiosior sit quam verior, tamen reliquis eum et vetustate et optimarum lectionum multitudine antecellere, res ipsa docet; ut magnopere dolendum videatur, Gronovio totius libri curiosius excutiendi otium defuisse. De altero, quo usus est codice, illud tantum constat, olim eum fuisse Lucae Holstenii. Reliqua, quae ad certiore[m] notitiam faciant, hodie in obscuro sunt. Nec tamen ex ipso Apographo, quae eius forma et conditio fuerit, non coniecturam capere licet. Ac primum quidem is codex maxima libr. I. parte mutilus fuit, initiumque duxit, aequae ac Coislinianus, a verbis demum *μᾶλλον τοῦτον* etc. p. 75, 12. Gronovius certe ab his verbis, quibus Apographi folium 20. incipit, Alexiadem describere ingressus est. Quod vere dici, ostendit clarissime, ut alia taceam, litterarum series, quibus folia octona signavit. Siquidem illud ipsum, quod dixi, folium subter litteram A quasi custodem habet. Quae praecedunt folia decem et novem, nullis insignita litteris, ea Gronovius tum addidit, cum Florentiae nactus esset codicem aliquanto auctiorem. Atque sic factum est, opinor, ut haec folia, quemadmodum supra monui, nullam prorsus codicis Medicei discrepantiam adscriptam habeant. Initium autem Holsteniani exempli etiam perquam mendosum fuisse, Apographum item arguit. Apponam hic verba, qualia primitus a Gronovio scripta sunt: *μᾶλλον τοῦτον κατέτλους ἐκείνου, ἅμα μὲν καὶ τὴν ταχίστην κέλευθον προαιρούμενος· ἅμα δὲ καὶ τὴν*

ῥάσῃν τῷ στόλῳ περιποιούμενος. Καὶ γὰρ χειμέριος ἦν ἡ ὥρα καὶ ὁ ἥλιος πρὸς τοὺς νοτίους κύκλους ἀπελαυνόμενος καὶ τῷ αἰγοκέρωτι πλησιάζων ὑπέτεμνε τὰ ἡμεράσια διαστήματα. ἴν' οὖν μὴ ἐξ ὑδροῦντος ἀφ' ἧς ἀρχομένης ἡμέρας ναυπλώσειε καὶ κλύδωσι τισὶ προσπελάσειεν, ἐπὶ τὸ θυρράχιον ἐκ βρεντησίου ὄλοις ἰστίοις ἀπενεχθῆναι ἐβουλεύσατο. τὰ μήκη γὰρ τοῦ διαστήματος ἐνταῦθα συνετέμενετο ἐπισευομένου τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἐκεῖδι. Οὐ μέντοι οὐδὲ τὸν υἱὸν Ρογέρην κατόπιν ἀπέιλη καθάπερ βεβούλητο ἀπὸ ληίας κεχειροτονηκῶς κυρίου μου. Ἐπεὶ οὐκ οἶδα πῶς εἰς οἷα δοξα πάλιν αὐτὸν συνετυπόμενον εἶχε· μεταξὺ δὲ πρὸς τὸ θυρράχιον ἀπέπλουν τὴν τε κορυφῶ πόλιν ὀχυρωτάτην, ἣν ἀλλ' ἀπομένας φρούργος ἐξ ἀποστολῆν κατήρχοντο. Ἐκ δὲ τοῦ γύρου πεκτελόγγι βάρσους καὶ ἀπουσίας ὄν, ἀλλὰ μεμέμουσι, καὶ τὴν χώραν ἀργυροκάστρον κατέτρωσαν καὶ φορολογήσας προσδοκησίας καὶ τῷ θυρραχίῳ προσεσχικέναι. Σοῦκας δὲ ὀπηνικαῦτα ἐτύγχανε παντὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατεύματος ὁ μονομαχάτος παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος βασιλέως αὐτοῦ ἀποσταλεῖς. καίτοιγε πρῶτον τὴν ἀποστολὴν ἀπεπέμπετο, καὶ τηνικαῦτα ἦν ἐν πίστει ἐπὶ τῆς τὴν λειθουργίαν ταύτην . . . . . καὶ δοῦλοι τοῦ αὐτοκράτερος . . . . . βουργῖλος τε καὶ Γερμανὸς ἐστηκότες τῷ Μονομαχάτῳ καὶ αἰεὶ τι δεινὸν εἶρον κατ' αὐτὸν ἐννοοῦντες κατεῖπον αὐτὸν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα συρράψαντα ὅπου τε καὶ βεβούλουντο καὶ τοσοῦτον ἐνέφλεξαν τὸν τοῦ βασιλέως κατ' αὐτοῦ θυμὸν κ. τ. λ. Ita Holstenii codex locum exhibuit, postea a Gronovio Medicei ope correctum. Ne quis autem forte ex hoc initio,

cii fuerat; cumque ex eius collatione, ut ipse in Praefat. ad Niceph. Bryenn. p. XV. ed. Bonn. ait, non modo lacunas libri sui editi suppleret omnes, sed diversas quoque lectiones facile bis mille enotasset, hanc criticam materiem in Notis, singulari volumine edendis, additurum se esse pollicitus est. Sed fidem non solvit; nec adversariis eius quid factum sit, magis hodie ignoratur, quam quo codex Tolosanus ipse pervenerit. Mox in provinciam, a Possino desertam, successit quidem Carolus Ducangius, longe omnium, qui his litteris operam navarunt, meo iudicio, princeps: qui, si tanta cura ingenique felicitate in castigatione verborum elaborasset, quanta in rebus explicandis versatus est, nihil admodum aliis, quod agerent, relicturus fuisse videretur. Verum is, sive instrumentis ad eam rem necessariis destitutus, sive etiam quod omnino a critica severitate paullo alienior erat, textus emendationem adeo non tentavit, ut in amplis illis et magnificis doctrinae exquisitissimae copiis, quas ad Alexiadem ornandam Cinnamo suo subiunxit, vix decem locos reperias, in quibus critici munere fungatur.

Ita cum totum recensendi negotium mihi relictum esset integrum, ante omnia librorum subsidia circumspicere coepi, quibus textum a maculis, quas ex diutino situ multas variasque traxit, purgarem. Cui desiderio, quo minus per Alexiadis codicum paucitatem sperare licuit, fore ut aliqua ex parte satis fieret, eo gratius accidit, ut criticam suppellectilem nanciscerer, quae ad iustam editionem, qualem meditabar, suffectura videretur.

Ac primum quidem codicis Coisliniani lectionibus usus sum, quas Montfauconius in Biblioth. Coislin. Catalogo p. 521. sqq. prodidit. Codex, ut idem p. 425. docet, membranaceus est, XII. saeculi, foliorum 247. Incipit a verbis Libr. I. c. 16. p. 75, 12.: *ἄλλον τοῦτον τὸν κατάπλον ἐκείνου.* Postrema folia lacera sunt; etsi continent quaedam, quibus lacunas, quas editio Parisina in fine habet, explere quodammodo contigit. Nec minus in aliis locis Coislinianus duobus, quibus illa nititur, codicibus integrior est, lectionesque suppeditat meliores, et eas proprias, quibus bonitas libri censi potest. Verum tamen fatendum est, eundem ex utroque genere vitia habere nec levia, nec numero pauca, quae a reliquis ferme absunt. Unde apparet, minus rei consentaneum esse, si quis Alexiadis codices, qui quidem hucusque innotuere, ex Coisliniano, tanquam e communi fonte, fluxisse statuat. Vid. Wilken. Hist. Comn. p. XVI.

Proxime ad hunc accedit Apographum Annae Comnenae, quod mihi vir eximius, Iac. Geelius, pro singulari sua erga me benevolentia litterasque adiuvandi studio, ex Bibliotheca Leidensi suppeditavit. Confecerat id olim Io. Frid. Gronovius, cum in Italia a. 1641. commorabatur, partim sua, partim aliena manu, eo consilio, ut opus illud, quod etiam tum ineditum erat, in lucem proferret. Ex itinere autem redux, dum apparatus critici supplementum, a Luca Holstenio ipsi promissum, exspectat, praepropera festinatio Possini necopinantem, non sine fraudis suspicione, antevertit, et propositi exsequendi, ut

fit, odio implevit. Res satis nota est cum ex iis, quae in Syllog. Epist. Burm. Tom. III. p. 175. 179. 186. 192. sqq. et 575. narrantur, tum vero etiam ex Epistola Gronovii, ad Ant. Clementium a. 1656. data et libro de Sestertiis subiuncta. In ea Epistola vir praestantissimus haec scribit, p. 681.: „Narro tibi, me Romae partim mea, partim multo auro redempta manu descripsisse Alexiades Annae Comnenae, et quia mendosum erat exemplar, cum Florentino, ob hanc ipsam causam in eam urbem, quam iam videram, reversum contulisse. Fecit idem postea otiosius Lucas Holstenius, ex cuius codice meum exemplum paraveram, et si edere vellem, illum iam emendatiorem benigne obtulit. Erat tum in Italia Nic. Heinsius, et cum sarcinis librariis, quas Venetiis mittebat, curandi ad me studium pollicebatur. Sed non potuit induci Holstenius, ut eum thesaurum mari committeret: terrestris via potior visa. Interceptus est liber in Gallia, traditusque P. Possino, ut verteret ac publicaret. Id quum per literas indicasset mihi Cramoysius, respondi nos omnes bono publico profiteri operam: qua in re si alius alium anteverteret, non simultates suscipiendas, sed grates agendas, quod labore sublevati essemus: utique illis, quorum non restringuntur intra angustum copiae, et restat satis, in quo laudem occupare possimus.“ Ex his verbis illud simul intelligitur, Apographum Gronovianum, cui ne ulla quidem notula, unde originis notitiam haurias, adscripta est, ex duobus codicibus paratum esse. Quorum quidem unum, Florentinum dico, Bandinius in Catalogo Codd. Graec.

Biblioth. Laurentian. Tom. II. p. 656. ita describit: „Animadvertendum est, inquit, deesse in hoc exemplari totum fere Prologum, cuius tantum extant ultima verba: *τοίνυν ἐνθένδε τῆς ἱστορίας κ. τ. λ.* Mox incipit *Ἀλεξιάς πρώτη. Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος κ. λ.* Desinit in Libro XIV. in verbis: *καὶ τὰς δυνάμεις ἀπάσας,* quae incidunt in edit. Paris. p. 449., ubi adnotatur in margine: “Hic deficit Codex Florentinus.” Alius praeterea defectus duorum foliorum erat paullo ante finem Codicis, ut ex apposita marginali nota eruitur, *ἀπὸ τῶν ὧδε λείπουσι φύλλα δύο,* qui deinde manu item antiqua suppletus fuit. Codex membranaceus MS. in 4. maiori, Saec. XII., omnium praestantissimus, quem vel descriptum vel approbatum ab ipsa Anna doctissimus Langius suspicatur. Constat foliis scriptis 210.“ Cum hoc Florentino sive potius Mediceo codice liber Gronovianus ita congruit, ut tota Praefatio Alexiadis hic quoque desit, praeter verba extrema *τοίνυν ἐνθένδε* etc., quae p. 11, 7. ed. nostr. leguntur. Accedit, quod a folio inde vicesimo passim tam in margine quam inter lineas varietatem exhibet lectionum, modo litteris *FL.*, modo *F.* solo, distinctam. Quibus litteris codicem Florentinum designari, nemo non videt. Praeter has lectiones, quae, unde venerint, ipsae loquuntur, nonnullae etiam, maxime ex iis, quae lineis superscriptae sunt, omni eiusmodi significatione carent. Quoniam autem eandem plane scribendi diversitatem, ac reliqua ex Mediceo hausta, praese ferunt, nihil mihi probabilius videtur, quam has quoque lectiones ex eodem fonte derivatas esse. Ceterum specimina ista

pleraque, ac prope dixerim omnia, praestantia sua se commendant, et ut Langii suspicio de codicis Medicei aetate ambitiosior sit quam verior, tamen reliquis eum et vetustate et optimarum lectionum multitudine antecellere, res ipsa docet; ut magnopere dolendum videatur, Gronovio totius libri curiosius excutiendi otium defuisse. De altero, quo usus est codice, illud tantum constat, olim eum fuisse Lucae Holstenii. Reliqua, quae ad certio rem notitiam faciant, hodie in obscuro sunt. Nec tamen ex ipso Apographo, quae eius forma et conditio fuerit, non coniecturam capere licet. Ac primum quidem is codex maxima libr. I. parte mutilus fuit, initiumque duxit, aequae ac Coislīnianus, a verbis demum *μᾶλλον τοῦτον* etc. p. 75, 12. Gronovius certe ab his verbis, quibus Apographi folium 20. incipit, Alexiadem describere ingressus est. Quod vere dici, ostendit clarissime, ut alia taceam, litterarum series, quibus folia octona signavit. Siquidem illud ipsum, quod dixi, folium subtus litteram A quasi custodem habet. Quae praecedunt folia decem et novem, nullis insignita litteris, ea Gronovius tum addidit, cum Florentiae nactus esset codicem aliquanto auctiorem. Atque sic factum est, opinor, ut haec folia, quemadmodum supra monui, nullam prorsus codicis Medicei discrepantiam adscriptam habeant. Initium autem Holsteniani exempli etiam perquam mendosum fuisse, Apographum item arguit. Apponam hic verba, qualia primitus a Gronovio scripta sunt: *μᾶλλον τοῦτον κατέτλους ἐκείνου, ἅμα μὲν καὶ τὴν ταχίστην κέλευθον προαιρούμενος· ἅμα δὲ καὶ τὴν*

ῥάσῃν τῷ στόλῳ περιποιούμενος. Καὶ γὰρ χειμέριος ἦν ἡ ὥρα καὶ ὁ ἥλιος πρὸς τοὺς νοτίους κύκλους ἀπελαυνόμενος καὶ τῷ αἰγοκέρωτι πλησιάζων ὑπέτεινε τὰ ἡμεράσια διαστήματα. Ἰν' οὖν μὴ ἐξ ὑδροῦντος ἀφ' ἧς ἀρχομένης ἡμέρας ναυπλώσειε καὶ κλύδωσι τισὶ προσπελάσειεν, ἐπὶ τὸ θυρράχιον ἐκ βρεντησίου ὄλοις ἰστιοῖς ἀπενεχθῆναι ἐβουλεύσατο. τὰ μήκη γὰρ τοῦ διαστήματος ἐνταῦθα συνετέμνετο ἐπισευομένου τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἐκεῖδι. Οὐ μέντοι οὐδὲ τὸν υἱὸν Ρογέρην κατόπιν ἀπέιλη καθάπερ βεβούλητο ἀπὸ λήϊας κεχειροτονηκῶς κυρίου μου. Ἐπεὶ οὐκ οἶδα πῶς εἰς οἶα δοξα πάλιν αὐτὸν συνετυπόμενον εἶχε· μεταξὺ δὲ πρὸς τὸ θυρράχιον ἀπέπλουν τὴν τε κορυφὴν πόλιν ὀχυρωτάτην, ἣν ἀλλ' ἀπομένας φρούργος ἐξ ἀποστολῆν κατήρχοντο. Ἐκ δὲ τοῦ γύρου πεκτελόγγι βάρσους καὶ ἀπουσίας ὦν, ἀλλὰ μεμέμουσι, καὶ τὴν χώραν ἀργυροκάστρον κατέτρωσαν καὶ φορολογίσας προσδοκησίας καὶ τῷ θυρραχίῳ προσεσχικέναι. Σοῦκας δὲ ὀπηρκαῦτα ἐτύγχανε παντὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατεύματος ὁ μονομαχάτος παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος βασιλέως αὐτοῦ ἀποσταλεῖς. καίτοιγε πρῶτον τὴν ἀποστολὴν ἀπεπέμπετο, καὶ τηρκαῦτα ἦν ἐν πίστει ἐπὶ τῆς τὴν λειθουργίαν ταύτην . . . . . καὶ δοῦλοι τοῦ αὐτοκράτορος . . . . . βουργίλος τε καὶ Γερμανὸς ἐστηκότες τῷ Μονομαχάτῳ καὶ αἰεὶ τι δεινὸν εἶρον κατ' αὐτὸν ἐννοοῦντες κατεῖπον αὐτὸν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα συρράψαντα ὅπου τε καὶ βεβούλοιντο καὶ τοσοῦτον ἐνέφλεξαν τὸν τοῦ βασιλέως κατ' αὐτοῦ θυμὸν κ. τ. λ. Ita Holstenii codex locum exhibuit, postea a Gronovio Medicei ope correctum. Ne quis autem forte ex hoc initio,

omni vitiorum genere depravatissimo, de totius codicis virtute iudicium iniquius ferat, monendum est, quidquid deinceps Apographum inde habet, multo sanius esse, nec similem usquam corruptelarum nidulum inveniri. Omnino exemplum illud cum Coisliniano, quantum ex Apographo coniiicere licet, maximam similitudinem habuit, ut alterum ex altero transcriptum putarem, nisi Holstenianum in ipsis illis, quae Coislinianum egregia affert, in reliquorum depravationem mira constantia discederet. Liber ultimus in Apographo ita desinit: *μη και αναγράφοντες τὰ λυπηρὰ ἐμπικραινοίμεθα.* Quibus verbis Gronovius postea (nam manus ab ea, qua praecedentia scripsit, admodum discrepat,) subscriptionem addidit his verbis:

*Ἐρῥίκου τοῦ Δορμαλίου
Λήξεν ὅπου βιότοιου Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός
Ἐνθα καλῆ θυγάτηρ λήξεν Ἀλεξιάδης.*

Eosdem versus editio Parisina exhibet. Quamquam ibi rectius in extremo *Ἀλεξιάδος* legitur; nec Henrici Dormalii mentio fit, quem codicem descripsisse suspicor. Iam vero in calce Apographi quatuor habentur appendices, a Gronovio itidem recentiore manu exaratae. Quarum quidem prima continet Fragmentum libri XIII. p. 394. A. — 385. A., uno folio constans, quod ex Mediceo codice desumptum videtur, idque eam ob causam, quia Holstenianus ibi lacunosus erat, ut ex Apographo patet. Hoc autem Fragmentum excipit Epitome libri XII., quae inscripta est: *ΑΛΕΞΙΑΚ ΔΩΔΕΚΑΤΗ.* Sic incipit: *Τὰ μὲν οὖν τῆς πρώτης διαπεραιώσεως ἔργα*

τοῦ Βαϊμούνδου· καὶ ὅποσα ἐπραγματεύσατο κατὰ τοῦ βασιλέως τὴν βασιλείαν γυρεύων· καὶ ὅπως μετὰ πονηρίας ἐξέφυγε· καὶ ὡς νεκρὸς εἰς τὴν κορυφῶν κατέλαβεν, ἤδη ἐγράφησαν. Λεγέτω δὲ καὶ ὅσα μετὰ ταῦτα εἰργάσατο. Folia implet undecim, desinitque in haec verba: ὁ βασιλεὺς δὲ φρονήματος ὦν μεγάλου, καὶ ψυχὴν ἀνανδρείαν (immo ἀνδρείαν) ἔχων, λύων τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ, οὐ συνεστάλη· ἀλλ' εἶπε· πρὸς τὸ παρὸν ἄς ὑπάγωμεν ἵνα φάγωμεν· καὶ τὰ κατὰ τοῦ Βαϊμούνδου πάλιν ἵνα σκεψώμεθα. Proximis foliis quindecim continetur Epitome libri XIII., hoc titulo: ΑΛΕΞΙΑΣ ΤΡΙΚΚΑΙΔΕΚΑΤΗ. Initium est: Ἐξεπλάγησαν μὲν οὖν ἅπαντες τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν στερεότητα τῆς τοῦ βασιλέως ψυχῆς· αὐτὸς δὲ τότε πρὸς τὰ μνηύματα ἐκεῖνα οὐ κατεφρόνησεν· ἀλλ' ἔσωθεν περὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ πολλὴν εἶχε τὴν ταραχὴν. διελογίσσατο οὖν ἵνα ἐξέλθῃ ἀπὸ τῆς πόλεως· καὶ ταῦτα καὶ ἐν τῇ πόλει τότε πράγματα ὄντα ταραχῆς γέμοντα· ὅμως ἐξασφαλίσάμενος καλῶς τὰ ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τὰ τῆς πόλεως, καὶ εἰς φύλαξιν τούτων καταλείψας τὸν μέγαν δρογγάριον τοῦ στόλου τὸν εὐνοῦχον Ευστάδιον τὸν κυμικιανὸν· καὶ τὸν Νικηφόρον τοῦ δεκανοῦ λεγόμενον. Οὕτως ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς πόλεως μετὰ ὀλίγων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος πρώτης. καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ ἔξω λεγόμενον Γεράνιν. ἔνθα ἔστησαν αἱ βασιλικαὶ τένται. In fine desunt nonnulla. Quae enim ibi leguntur: Προσέτι ὀμνύω καὶ συμφωνῶ, ὡς ὅσαι πόλεις καὶ χῶραι . . . ., ea non ultra narrationem Annae p. 411. D. pertinent. Denique Epitome libri XI. sequitur, et titulo et ca-

rite mutila. Constat foliis octo. Ita incipit: χρήματα ἀρκετὰ δούς αὐτῷ· ὅταν τούτους ἀγοράση καὶ ἐλευθερώση γράφας καὶ πρὸς τὸν Αμεριμνῆ πολλά περὶ τούτων. Ο δὲ ἀπελθὼν καὶ τὰς γραφὰς δούς καὶ ὑπαναγνοὺς χωρὶς τιμῆς, ἀπέδωκε τοὺς κόμητας ἅπαντας ἄνευ τοῦ Γοντοφρῆ· ἐκεῖνον γὰρ προέφθασε πωλῆσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Βαλδουῖνον. ἐλθόντας δὲ τοὺς κόμητας εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐντίμως ὁ βασιλεὺς ἀπεδέξατο· καὶ χρήματα ἐπιδούς καὶ ἀναπαύσας μετὰ χαρᾶς ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ αὐτῶν ὀσπήτια. Ο δὲ Γοντοφρῆ πάλιν δούξ ἐς τὰ Ἱεροσόλυμα ἀποκατασταθεὶς, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Βαλδουῖνον ἀπέστειλεν εἰς Ἐδεσαν. Quae verba incidunt in edit. Paris. p. 328. D. Finis hic est: Εγὼ πρὸς τὴν ἰδίαν ἦλθον χώραν κακὰ κατὰ σου βουλευόμενος· ἐπὶ τοῦτο γὰρ καὶ ζῶν τὴν Ῥωμανίαν ἐτάραξα. καὶ ἀποθανῶν πάλιν μέλλω ταράξαι. Ἐνταῦθα γὰρ ἐλθὼν πᾶσαν τὴν Λογγιβαρδίαν καὶ τοὺς Νορμανοὺς καὶ τοὺς Φράγγους καὶ Αλαμάνους κατὰ σοῦ καὶ τῶν σῶν χωρῶν κινήσω. ἕως ἂν τὸ κοντάριν μου εἰς τὴν πόλιν πῆξω. εἰς τοσαύτην ἀλαζονείαν ἐπήρθη ὁ βάρβαρος. His subscriptum est: ΤΕΛΟΣ ΑΛΕΞΙΑΔΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗΣ. Ipse Gronovius iam pridem in Obs. IV. 19. p. 747. duo ex hisce Epitomis protulit fragmenta, quae visum est hic apponere, quo certius libellorum istorum ratio cognoscatur. „Fragmentum, inquit, Alexiados Annae Comnenae translatum in linguam vulgarem Graecis ante captam Constantinopolim, lib. 13. εἰσελθόντος δὲ τῆς τέντας ἐντὸς τὴν χεῖρα ἀπλώσας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὴν τούτου κρατήσας χεῖρα· καὶ τὸν βασιλέα προσκυνήσαντος ἐκεί-

νου κατὰ τάξιν, πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ οὗτος ἔσται. Pro quo ipsa doctissima Princeps scripserat: εἰσελθόντος δὲ τούτου ἐκτείνας τὴν χεῖρα ὁ βασιλεὺς καὶ τῆς ἐκείνου ἀψάμενος χειρὸς, καὶ τὴν συνήθη τοῖς βασιλεῦσι προσαγόρευσιν ποιησάμενος, ἐγγὺς τοῦ βασιλικοῦ παρεστήσατο θρόνου. Sic et lib. 12., ubi Dyrrhachii situs describitur: ἐν τῷ μέσῳ δὲ εἶχε πέλαγος ἠπλωμένον πολὺ καὶ μακρὸν· κατὰ μὲν τὸ πλάτος παρατείνεται καὶ ἐξαπλοῦται εἰς τὰ πέραμα τῆς Ἰταλίας. Ipsa: ἐν τῷ μέσῳ δὲ ὑφήπλωται πέλαγος πολὺ καὶ μακρὸν, καὶ κατὰ πλάτος μὲν παρατεῖνον εἰς τὴν περαιάν τῶν Ἰταλῶν.“ His specimenibus insunt sane plura, quae quotidianam loquendi consuetudinem redoleant, qualis hodieque apud Graecos obtinet. Nec tamen vulgari lingua ea scripta crediderim, quippe quod vel Comnenorum aetate, nedum iis temporibus, quibus vixit Epitomator iste, sermonem, quo vulgo Graeci utebantur, in barbariem multo foedioram iam degenerasse, certissimis argumentis videor mihi probare posse. Quare sic statuo, Epitomatorem, cum Alexiadem ad faciliorem intelligentiam accommodare vellet, pro vocibus loquendique formulis exquisitioribus, quibus orationem suam Anna distinxit, notiora passim, interdum etiam de trivio sumpta, substituisse. Quae licentia effecit, ut, quidquid discrepantium lectionum habet, perquam dubiae auctoritatis putandum sit. Quin adeo pleraeque ne dignae quidem videntur, quibus in Variarum Lectionum apparatu angulus concedatur.

Ab his Epitomis diversa et multo maioris ad crisis momenti est alia Alexiadis Epitome, libris VIII.,

quae codice Augustano, nunc Monacensi, continentur. Eam opera Dav. Hoeschelii editam esse August. Vindel. a. 1610. 4., non ignorant eruditi. At illud nondum in libris de litteratura Graecorum relatatum invenio, hac Epitome non solum, ut vulgo existimant, ex Alexiadis libris octo prioribus, sed ex toto fere opere Excerpta contineri. Dudum id docuit, etsi parum accurate, Io. Christ. Wolfius in Catalogo Femin. olim illustr. p. 278. Nimirum editio Hoeschelii, si septem priorum librorum et initia et exitus comparaveris, cum Parisina plane congruit; liber autem ultimus complectitur res, a libro VIII. usque ad librum XIV. p. 445. A. perscriptas; sic ut l. IX. incipiat p. 133, 29., l. X. p. 137, 4., l. XI. p. 150, 20., l. XII. p. 161, 16. Utriusque reliqui libri Excerpta, ob codicis, ut videtur, folia turbata, alium ordinem habent, ac rerum series postulat. Liber enim XIII. incipit p. 163, 14. Tum sequitur p. 164, 14. initium l. XIV. Hunc rursus l. XIII. excipit p. 170, 24. Ultimis tribus paginis Fragmenta l. XIV. leguntur. Atque haec Augustana Epitome eas, quas Gronovius descripsit, longo intervallo vetustate praestat; siquidem confecta est ipsis Annae Comnenae temporibus. Cuius rei argumento est, quod Io. Zonaras, Annae aequalis, ea iam usus reperitur. Sic, ut hoc utar, Annal. Tom. III. p. 236., ubi rem, ab Anna L. V. 5. p. 248. traditam, refert, huius narrationem non ipse compendi fecit, sed qualis in Epitome legitur, ad verbum exscripsit. Nec dubito, quin olim hoc opusculum magis se legentium studiis commendaverit, quam ipsius Annae volumen, quod

magnitudine facile triplo maiori est. Etenim qui Epitomen paravit, non solum, ut Alexiadem in brevius contraheret, operam dedit, sed multo magis, ut ne quid exciperet, quod lectorum parum interfore videretur. Itaque tota subinde capita resecurit, et quominus defectus, hiante oratione, apparerent, etiam verba contigua, modo parcius, modo violentius, conglutinando interpolavit, cum cetera pleraque servaverit integra, multo certe minus sibi licentiae, quam Gronovianus iste, sumserit. Vix autem crediderit quisquam, quam misere deformata Epitome illa ad nos pervenerit. Nulla enim ferme pagina editionis Hoescheliana est, quae, ut alia vitiorum genera omittam, non tres quatuor lacunas habeat. Vel sic tamen egregium ad textus emendationem adminiculum censi debet. Possinus quidem satis habuit, Alexiadis Praefationem, quae in omnibus codicibus deest, inde sumere; reliqua ne adspexisse quidem videtur. Ego vero accurato eius usu didici, nullum facile codicem esse, cui Anna tantum debeat, quantum huic Epitomae; quippe quae sola non modo lectionis veritatem saepissime tueatur, verum etiam plura, quae mutila leguntur in reliquis libris, sana et integra exhibeat. Ceterum cum Hoeschelus codicem Augustanum, ut ex speciminibus, a Friderico Windischmanno, Prof. Monacensi, ad me missis, cognovi, non ea, qua par erat, diligentia contulisset, perquam opportune accidit, ut beneficio Tafelii V. C. Apographum nanciscerer accuratius, quod in Bibliotheca Tubingensi asservatur. Exemplum illud Augustanum triginta quinque annis,

priusquam Hoeschelii editio in lucem prodiret, descripserat vir de his litteris optime meritus, Martinus Crusius, qui Tubingae quondam philologicam disciplinam profitebatur. Cuius marginibus libri adscriptae quoque erant eiusdem coniecturae aliquot textusque complementa: ex quibus ego, quae probabilia videbantur, suo loco commemoravi.

Denique silentio praetereundum non est Fragmentum Alexiadis parvulum, quod emendandae Praefationi adhibui. Quod Fragmentum, iam Fabricio Bibl. Graec. Vol. VII. p. 727. commemoratum, exstat in Bibliothecae Parisinae codice bombycino, olim Colbertino. Initium tantum Praefationis continet usque ad verba *ὅσα ἢ φύσις*, quae p. 4, 14. ed. nostr. leguntur. Hanc collationem a Niebuhrio, viro desideratissimo, accepi.

Recensitis codicibus iis, quibus uti mihi contigit, non alienum videtur, etiam reliquos, quorum mentionem in scriptis eruditorum inveni, breviter hic commemorare. De codice Tolosano, supra iam monui, cum ex oculis usuque hominum dudum evanuisse. Iac. Cuiacius duos tantum, quod sciam, locos inde protulit, ad Institut. II. 1. §. 24., quorum unus est libri I. 7. p. 40, 11 — 16., alter libri XIV. p. 422. B. *σκολιώτατος — ποιούμενος*. In utroque loco nulla scripturae diversitas inest, nisi quod in priore pro *καταλείπουσι* legitur *καταλιμπάνουσι*. Eaque lectio huic codici propria est: unde vix dubium arbitror, quin a libris, quos novimus, omnibus Tolosanus fuerit diversus. Atque id certius fortasse constaret, si eiusdem codicis locum alium in-

spicere licuisset, quem in Petri Fabri, ICTi Tolosani, Commentario ad Leg. II. de Iust. et Iure p. 751. exstare, Ducangius ad Ann. Comn. II. 8. p. 114, 19. testatur. Verum hunc Commentarium, etsi studiose quaesivi, nancisci non potui. Alter codex est Vaticanus, qui cum exeunte saeculo proximo Roma a Francogallis Parisios ablatu esset, ad pristinam sedem dudum rediit. Eius mentionem fecerunt Ste Croix, Examen critique des anciens historiens d'Alexandre le Grand, sec. edit. p. 759. et Frid. Wilken. Hist. Comn. p. XV. Minus recte postremo in loco Vaticanus alter appellatur. Error inde, ut opinor, venit, quod Fabricius in Bibl. Graec. Vol. VII. p. 727. codicem, quo Possinus usus est, Vaticanum dixit, cum fuerit Bibliothecae Barberinae. Is igitur liber vere Vaticanus in schedulis, a Niebuhrio mihi traditis, accuratissime sic describitur: „Codex bombycinus, forma maxima, foliis 392., satis luculenta et grandi littera, saeculo XVI. exaratus est. In eo continetur Annae Comnenae Alexias initio et fine mutila. In uno ex foliis chartaceis praefixis haec scripta sunt manu Fulvii Ursini: „Annae Comnenae Alexias. Ἀλεξιάς. Emptum ex libris cardinalis Sirleti”, tituli instar; nam opus ipsum imperfecte incipit fol. I. recto, μᾶλλον τοῦτον κατέτλους (sic) ἐκεῖνον ἅμα μὲν καὶ τὴν ταχίστην κέλαιθον (sic) προαιρούμενος, quae verba incidunt in lib. I. ed. Reg. 1651. fol. p. 37. D. Desinit fol. 391. verso: μὴ καὶ ἀναγράψοντες τὰ λυπηρὰ (hic lacuna indicatur) ἐμπικραιοίμεθα. Deinceps fol. 392. recto maximis rubrisque litteris subscriptio legitur: τέλος σὺν δεῶ τοῦ παρόντος βιβλίου.

Omnia librorum initia et fines cum editione conveniunt. In uno ex foliis praefixis, nescio cuius manu, nota perarata est eiusmodi: "Quae hic desunt in proximo libro, vide in impresso sub no. 6152. Caeterum in impresso plurima desunt, quae ex hoc mscto supplenda sunt." Sed hoc in fraudem ne ullum inducat. Nam intelligitur editio Hoeschelii admodum lacunosa. Regia autem editio, tantum abest, ut ex hoc codice compleri possit, ut ipse innumeris locis ex ista et supplendus sit et corrigendus. Etenim quae lacunae sunt in ed. Reg. lib. XIV. p. 421. D. lib. XV. p. 464. B. p. 470. B. p. 471. B. p. 499. A. et totis paginis 500—507., item eae in codice inveniuntur fol. 325. recto, 356. recto, 360. verso, 361. recto, 385. recto, 386. recto, sequentibusque foliis, et nonnulla, quae integra sunt in editione, in codice sunt manca, punctisque in vacuis spatiis notata. Eiusmodi locos offendimus lib. VII. fol. 119. verso, lib. VIII. fol. 147. verso, lib. XV. fol. 354. verso, alibi. In margine scholiola leguntur, rubricata plerumque. Fol. 109. verso, ubi Alcibiades Atheniensium muros contra Lacedaemoniorum voluntatem instaurasse scribitur (lib. VII. p. 174. D.), adnotatur: τὸν ἄριστον στρατηγὸν, Θεμιστοκλῆ, φησιν ὁ Θουκυδίδης τοῦτο πεποιηκέναι. Fol. 122. recto, de Danubio (lib. VII. p. 192. B.) Ἰστρος ὁ ποταμὸς, ὁ παρ' Ἑβραίοις Φυσῶν (sic), παρὰ δὲ Ἰνδοῖς Γάγγης, παρὰ Αἰθίοψιν Ἰνδὸς, παρ' Ἑλλήσι δὲ Δανούβιος. Fol. 151. verso, de Scytharum invasione (lib. VIII. p. 225. C.), quos paullo ante ab Alexio victos Anna scripserat, ποία οὖν ἦ τοῦ βασιλέως νίκη, ᾧ

συγγραφεῦ, τῶν Σκυθῶν, ὡς φῆς, ληϊζομένων ἀπαντα, ὡς καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως ὑποκλίνεσθαι. Quorum scholiorum nonnulla in ed. Reg. latine versa videmus et edita.“ Ab hoc codice Vaticano non diversum puto eum, unde Leo Allatius, cum editio Parisina nondum prostaret, satis ampla fragmenta descripta inseruit libro de Eccles. Occident. et Orient. perpetua Consensione, qui Colon. Agripp. a. 1648. 4. prodiit. Ipse quidem Allatius, qui incommodus saeculi mos erat, nihil de codice suo addidit. Sed tamen coniectura mea multum inde habet probabilitatis, quod Allatius ei ipsi Bibliothecae olim praefuit, quae codicem illum possidet, a Fulvio Ursino, ut arbitror, legatum. Vid. F. Blumii Iter Ital. III. p. 39. Iam vero fragmenta, ab Allatio l. II. c. 10. p. 625. 629. 631. 633. 636. prodita, haud exiguum variantium lectionum copiam continent; quas inde exsignatas sedibus suis memorassem, nisi Allatii librum sero inspexissem. Itaque eas, quatenus ad hoc Volumen pertinent, nunc libet adscribere; reliquas alteri Volumini seponam. Sunt autem hae: p. 265, 15. ed. nostr. τὰδελφοῦ. 19. ἀλλάτα. 266, 4. κατὰ τὸν φάμενον — γαρυδᾶν. 5. ἐαυτὸν. 7. ἐφ' ἐαυτοῦ. 8. τουτουὶ om. 10. τῶν om. 12. τούτων τῶν δογμάτων. 14. κακῶς τῷ Ἰταλῷ. 18. παντός — λέγοντος. 267, 1. παραιτούμενος. 11. ἔσπευσε. 286, 15. διανείμασθαι — ἐκέλευσεν. 17. ὑπαρόρους. 286, 4. ὄπη. Quas quidem lectiones, etsi numero illas pauciores, si quis cum reliquorum codicum scripturis comparaverit, satis liquido apparebit, exemplum illud cum Holsteniano, quo Gro-

novius usus est, cognationem habere maximam, quamvis rursus non desint, quae utriusque libri diversitatem arguant.

Iam de consilio, quod in adornando Alexiadis textu secutus sum, pauca dicam. In quo genere hanc mihi legem constitui, ut verba ad solam codicum auctoritatem exhiberem, neque usquam a scriptura, qualis in editione Parisina extat, recederem, nisi aliorum librorum lectio vel rei veritati, vel analogiae grammaticae, vel denique Annaei sermonis consuetudini elegantiaeque magis consentanea videretur. Ubi vero libri ob depravationis communionem me destituerent, a coniectandi arte, quae codicum vicaria est, auxilium petii. Quamquam eiusmodi in locis sedulo cavi, ne, siquid ingenio a me repertum esset, in ordinem temere reciperem. Praeterea interpunctionem, quam Possinus ex codice suo perversissimam reliquerat, passim mutavi, eaque sola re effeci nonnunquam, ut loci, ad intelligendum antea impediti, lucem nanciscerentur suam. Codices litteris suis initialibus distinxi. Igitur P. significat codicem Possini sive editionem Parisinam, F. Florentinum, C. Coislinianum, G. Gronovianum, A. Augustanam Epitomen, E. Epitomas Gronovii, Fr. Fragmentum codicis Parisini. Sicubi in apparatu critico unius editionis Parisinae lectionem indicavi, quod aliquoties factum memini, sciendum est, textus scripturam reliquorum codicum fide niti.

Volumine altero exhibebuntur Annotationes meae, in quibus cum locos difficiliore vel obscuriores illustrabo, tum lectionis, sive novae sive intactae

veteris, ubi opus videbitur, rationes reddam, et si forte longior usus, ut assolet, meliora me docuerit, ea addam. Nam etsi vix ulla editionis Parisinae pagina est, in qua non ter amplius vel librorum scriptura melior restituta, vel coniectando veritas lectionis inventa sit, tamen tantum abest, ut perpurgasse iam textum mihi videar, ut non pauca etiam nunc residere doleam, quae emendari poscant. Quin nunc ipsum, dum hoc Volumen, pridem a me absolutum, tanquam alienus spectator, perlustro, vitia nonnulla deprehendi, vel prorsus a me neglecta, vel minus feliciter tentata. Cuius duplicis generis exempla aliquot hic proponam. Pag. 9, 10. pro corrupto *Δειοτέρας* lege *Δειοτέρου*. Mox l. 15. recipere debebam, quod Hoeschelius coniecit, *ἀφ' ἧς*. 17, 21. pro *οἱ μὲν γὰρ* scribe *οἱ μὲν οὖν*. 18, 13. *ἡμῶν* sanum est. 21, 2. in verbis *ἠπλωτο μὲν τῇ γῆ*, dativus non habet, unde pendeat. Quare lege *ἐφήπλωτο*. Quod verbum etiam apud Glycam p. 623, 9. in vitium abiit, a Bekkero notatum. Deinde l. 7. recte A. *ἐγκείμενον*. Nec minus probum est, quod l. 10. in G. legitur, *πανταχόθεν*. Eadem corruptela p. 32, 14. tollenda, licet omnes libri *πανταχόδι* habeant. 24, 15. *τοσοῦτο*, quod G. dat, non recipiendum erat pro rariore *τοσοῦτος*. Locutionem exemplis cum aliorum scriptorum, tum ipsius Annae p. 381. B. firmavit Lobeck. ad Phryn. p. 424. 27, 10. lege cum A. *μεμαθήκει*. 29, 6. pro vitioso *ἀπελάττειν*, nunc non dubito, quin reponenda sit lectio A. *φυλάττειν*. 37, 5. *μεμνηόσιν ἐφείκει καὶ οὔτε ῥαστώνης ἐν χρείᾳ ἦν*. Frustra conieci *καὶ οὔτι γε*. Lege *καὶ οὐ τῆς ῥ*. Ita

alibi loquitur, velut in Praefat. p. 4, 13. *δεῖ γὰρ ἐξορ-
χειῖσθαι ταῦτα, καὶ οὐ περιαντολογία τὸ πρᾶγμα.*
Vid. Schaefer. ad Apoll. Rhod. T. II. p. 218. Mox
l. 11. recte A. *ἐκεῖθεν*. Formula Annae usitata: p.
139, 12. 366, 3. et, omisso *ἐνθεν*, 217, 18. 411, 13.
430, 10. 40, 6. malim *Βαρδάριον*, quod A. praebet.
Vid. Tafel. Mus. Rhen. V. 2. p. 185. 41, 13. *τοῖς*
ante *ἐκεῖθι* non delendum. 42, 16. placet conie-
ctura G. Dindorfii, in Thes. Steph. Vol. II. p. 1516.
pro *διώκλα* scribentis *διώκλαζε*. 45, 2. ante *μέσον*
excidisse videtur *εἰς*. In seqq. l. 12. restituendum
est *διηγῆσομαι*. Ibidem l. 16. pro *ἕνα* bene A. *εἶναι*.
49, 13. pro vitioso *τοῖς πρὸς ἡμᾶς* emendo τὸ πρὸς
ἡμᾶς. 51, 11. *ἄγεσθαι* mutandum censeo in *ἄρχε-
σθαι*. 59, 14. *γε* dele cum A. 31, 1. recipere de-
bebam *τούτῳ*, quod in F. legitur. Nempe inter-
punctio, qua locus laborat, imprudentem me dece-
pit. Ita scribendus est: *οὐδὲ διὰ τὴν ὑποτρέχουσαν
ὑποψίαν, ὅτι πατήρ ἐστι, περὶ οὗ συγγράφομεν, τὰ
κατορδῶματα τούτῳ παραδραμούμεθα*. In seqq. l. 3.
recte idem F. *ταύτην*. Totam autem sententiam sic
scribe: *ἐμοὶ γὰρ ταύτην ἐχούση σκοπόν, ἄνωθεν κα-
δάπερ πολλάκις εἴρηται*. 96, 3. ex A. *μὲν* ascisci
oportuit. Vid. Niceph. Bryenn. II. p. 94, 16. 98, 5.
corrigere *τῇ δὲ μετ' αὐτήν*, ex constanti Annae usu:
p. 116, 5. 340, 14. 400, 5. 419, 12. 439, 20. 103,
13. pro *ἀφροντησίαν* scribendum est cum A. *ἀφρον-
τισίαν*, ut p. 139, 4. 181, 18. Vid. Lobeck. ad Phryn.
p. 510. 106, 10. *ἐκεῖνος δὲ τοῖς τῶν μοναχῶν ὑπο-
ζυγίοις ἐπεισάξας τὰ ἑαυτοῦ*. Nihili est *ἐπεισάξας*.
Corrige: *ἐπισάξας*. 111, 18. coniunctim scribe κα-

τασυστάδην, quod Lexicis deest. 129, 2. *μονάδιον*, quod Hoeschelius coniecit, reponendum erat, suadente Ducangio Constant. Christ. IV. p. 125. 176, 13. *σωματικά δεύτερα τίθεται λόγου*. Locus restituitur facillime, si *δευτέρον*, quod C. habet, in *δευτέρου* mutaveris. 193, 20. *ἐπεὶ ὁ Βαϊμοῦντος καρτερώτερον αὐτοῖς ἐπεμάχετο*. Ita nunc legitur, contra sensum. Emendo: *ἀπεμάχετο*. 215, 1. pro *ἡ* δὲ scribe *ἡδε*, pleniore interpunctione post *δέσις* posita. 273, 20. *κατὰ δεκάδας τοὺς λογάδας τῶν Μανιχαίων ποιῆσαι ἐκέλευσε*. Pro inepto *ποιῆσαι* nunc malim *πορεύεσθαι*. 328, 8. lege *οὔτινοσοῦν*. 337, 5. pro *τούτων* lege *τούτου*, ut ad solum Caesarem respiciat.

Verum haec obiter. Nam de eiusmodi locis plerisque, in quibus scriptoris manus nondum restituta videtur, tum proprie agendum erit, cum Annotationes scribam. Nunc reliquum est, ut de interpretatione Latina, quam huic editioni novam addidi, verbo moneam. Id negotium, molestiae taediique plenissimum, ut susciperem, res ipsa exigere videbatur. Nempe Possinus, cum non tam vertendo, quam enarrando operam daret, mirum quam libere non in verbis modo singulis, verum etiam in totis sententiis reddendis versatus est, circumscribendo, affingendo, primis postrema miscendo, omnia denique obruendo ingenti verborum flumine. Unde factum est, ut Alexias Latina in amplitudinem duplo maiorem excreverit, quam Graeca, et altera alterius ne umbram quidem referat. Quo minus autem Possiniana versionis luxuriam depascere licuit ad ali-

quam Graeci exempli similitudinem, eo fuerat optatius, quod Alexander Diesterwegius, discipulus quondam meus, suam mihi operam ad novam parandam ultro pollicitus erat. Iamque iuvenis egregius, quae erat diligentia animique alacritate, exantlaverat aliquantum laboris, atque etiam nonnullos locos, corruptelarum labe affectos, eadem opera ad sanitatem redegerat, cum, ecce, mors eius immatura, quae tristis et acerba nobis accidit, incepti persequendi spem omnem evertit. Itaque ipse de integro rem aggressus, legentium utilitati maxime consulturum me putabam, si, quantum a temeritate ac lascivia decessoris mei abessem, tantum morositatem illorum interpretum fugerem, qui singulis annumerandis verbis fidem constare opinantur. Hanc interpretandi viam, quae inter duas maxime diversas sola ad probabilem scriptoris imaginem ducere mihi videbatur, omni, qua potui, constantia tenere studui, ac nisi plane turpiter in alterutram partem peccavi, non verendum erit, opinor, ne aequi lectores, si quae leviora errata deprehenderit, non condonanda censeant. Ceterum Argumenta, singulis libris praeposita, nova et ipsa sunt. Libenter servassem vetera, nisi rerum ab Anna narratarum seriem parum perspicue ostenderent. In meis praecipua tantum historiae capita indicantur, quae, quo commodius reperiri possent, etiam in textu Graeco numeris distinguenda curavi.

E Possini Glossario, quod post Ducangii Commentarios, nobile illud eruditionis monumentum, nemo facile integrum requirat, resectis verborum

ambagibus, ea excerpta dabo, quae ad rem facere videantur. Denique extremo operi subiungentur et rerum et verborum Indices novi, quorum alter plura vocabula exhibebit, quae in Lexicis nostris frustra quaeras.

Scrib. Bonnae mens. Sept. a. 1839.

PETRI POSSINI
DEDICATIO ET PRAEFATIO.

AMPLISSIMO ILLUSTRISSIMOQUE VIRO

D. D.

PETRO SEGUIERIO,
FRANCIAE CANCELLARIO.

Non eget apud Te quidem Interprete vetustas ulla, aut eruditarum litterae Gentium: Tamen haec Graecae Princeps facundiae cuius arce dignum Opus e tenebris in lucem publicam nunc emergit, me interpretem apud te iubet esse, non orationis certe aut sermonis sui, ubi nihil eruditioni tuae non pervium est, sed animi grati atque officii, quorum significationes nunquam satis magnas, satisque vel tuo merito, vel suae voluntati respondentem edere se ullas putat posse, quantumvis accumulet plurimas. Anna ea est Comnena, decima Musarum, et Pallas quaedam Byzantinae Graeciae, cuius Porphyrogenitae licet ac primogenitae moderantis orbem Principis, si quis ingenii opes aestimet, Augustos natales, atque illam cunarum purpuram in minimis ornamentis numerabit. Haec nullius eruditarum rudis artium, praesertim autem Eloquentiae consulta; religionis quoque omnibus et humanitatis eliminata officiis; ac collectis iis cunctis una florens dotibus quae omnibus absolvere numeris non Regiam Matronam quamlibet, sed eam possent quam sui aevi miraculum iure diceret;

contenderat omnes nervos industriae in elucubratione operis ingentis, in quo decorum istorum omnium insignia specimina extarent: Historiae videlicet rerum longo Patris sui principatu maximarum ac mire variarum terra marique tota fere Asia Europaque gestarum: quas accuratissima collectionis diligentia, nec minus scita descriptione ordinis, atque explicationis ornatu complexa, simul praeclare a se consultum rebatur rationibus publicis tantae utilitatis libro vulgando; simul privatas spes famae ac memoriae perennis, quas isto pietatis eodem facultatisque suae consignasset monumento, non male constitutas gratulabatur. Caeterum quam vere illud olim scriptum a quodam sit: *Quantumvis docta disertaque opera blattis nihilo secius ac tineis epulas datura, nisi potentis et benigni Genii efficaci providentia curentur*: non alio melius exemplo, quam huius Libri misera et lamentabili fortuna comprobatum est. Tam venusto is quidem elocutionis flore comptus ortu ipso primo prodiit, ut si fabellas et nugas meras ista elegantia garriret aniliter, ornatu solo dictionis honoratum inter Scriptores Atticos primi subsellii eblanditurus sibi facile locum fuerit. rursus tam grave tamque scitu necessarium, tali dispositionis arte, tantaque maturitate iudicii argumentum explicat ac digerit, ut si loqueretur iniquatissime, tamen splendore sensuum illuviem verborum, et *historiae* non alibi narratae praestantia, labem barbarae ac balbutientis orationis posset redimere. Postremo quod mulierem eandemque in regno natam ac nutritam Operis spissi prolixique fuisse autorem constat, res est profecto eiusmodi quae scriptioni nec styli alioqui nec materiae genere tolerabili, raritate ipsa et admirabilitate scriptricis Reginae pretium apud aequos aestimatores rerum abunde magnum conciliatura videretur; ut non ferri solum et legi sed celebrari etiam atque expeti iure deberet. Et tamen: O rem miramne magis dicam an miseram! tamen ille tot nominibus ad famam atque ad celebritatem commendatus Liber, spretus, abiectus, neglectu omnium obrutus annis quingentis in situ

ac tenebris iacuit: ac cum olim tot aliae nulla huic ex parte comparandae Graecorum, ultimae, mediae, citimae vetustatis lucubrationes, vel a Venetiensibus Aldi typis, vel a Basileensibus Frobenii, vel ab aliis alibi lucem acceperint; et cum multi extiterint utraque docti lingua homines qui Latine interpretandos e Graeco libros ambitiose conquirerent, una ferme omnium Annae Alexias fuit quam sua quaedam incredibilis infelicitas prohibuerit, ne in ullum umquam Graecum Typographum, in Latinum Interpretem ullum incideret. Nam Hoescheliorum excerptorum Augustanam emissionem illam nemo aequus opinor magis gratulandam Caesarissae putaverit quam puerperae aborsum passae infelicem eiectionem foetus monstrose mutili et mortui. Fuit tamen cum respexisse Annam melior fortuna visa est. Iacobus Cuiacius vir longe omnium ingenio, Iuris scientia, Linguarum notitia clarissimus, Alexiadis codicem nactus, legit, suspexit, praedicavit. Denique, quo nihil Annae, nihil rei litterariae consulere opportunius potuit, viro illam ornatissimo eruditissimoque commendavit Petro Fabro, a quo editionem cum interpretatione Latina coniunctam sperare ipsam oporteret. At o fallacem reconciliatae cum sorte adversa gratiae fidem! recruduit brevi atrocior quam antea factorum in Annam rigor: nunquamque desperavimus de illa iustius quam ubi proxime spem veneramus. Subtrahitur rebus humanis re infecta Faber. Exemplar unicum Alexiadis ex eius scriniis clam aversum in nescio quod barathrum quasve latumias contruditur inexorabilis custodiae: nisi potius (quod verisimiliter alii rentur) casu quodam infesto absumptum est funditus. Hic tua quaedam, VIR AMPLISSIME, rerum fato prudentia maior et in rem litterariam nullis deterrenda difficultatibus, nullis coercenda finibus benignitas, velut e machina Deus, adfuit. Capessis hanc curam, adhibes animum, lustrari Bibliothecas iubes, versas, inquiris, qua vales propter summam auctoritatem potestate longe, prope, in nostrate, in extero solo, moliris, indagas, retegis, satagis plurima. Postquam satis constitit ni-

hil in Gallia, nihil in Germania, nihil usquam Cisalpinarum gentium spei aut praesidii ad Annam esse, in Italiam transvolas, Romae rem curas, accersitum inde Codicem Bibliothecae Barbérinae non optimum aut integerrimum illum quidem, tamen eiusmodi quo Interpres non hebes, nec plane imperitus consolari desiderium melioris posset, cum nonnulla fiducia operae navandae; allatum, inquam, ad te Roma Lutetiam eiusmodi codicem ad me Tolosam mittis. Affixis implicitusque tum eram curis toto, ut ita dicam, caelo diversis; neque iis aut numero paucis, aut genere levibus. Hinc Marcus, Lucasque, Matthaeo iam perfecto promissam reposcebant operam. Aliunde divinae litterae professorem suum iure manu consertum tenebant ne ad humanae historiae interpretationem descenderem. Denique cepta varii generis complura clausulam colophonemque flagitabant. Quid agerem? tua Mecaenas haud mollia iussa. induciis utcumque impetratis; et quasi ab urgentioribus creditorum mora solutionis exorata, totum Annae me tribui, totum impendi: et totum ita res poscebat ut nec totus sufficerem. In scriptione passim incerta exemplaris tumultuaria collatione concinnati coniectura et suspitione utendum plurimum. Lacunae divinationibus supplendae. Cavendum ne longe ornatissima Comnenae oratio nimis inaequali versioni Latinae compararetur; non minori fastidio convitioque oculorum, quam si holosericus viva purpura lucens pannus sacco cilicino aut pullo centoni assueretur. Verendum ne (quod parum vitasse aliquos querela multorum est) interpretationem Latinam facerem similem setacei cribelli, quod immissae in cerniculo farinae florem ipsum ac purum pollinem transmittit, furfures ac sordes meras retinet et exhibet. Ad haec quoniam in Caesariissae familiam nomine atque autoramento Interpretis transcribebar; tenenda vis huius officii, quod quale sit, ex munis eiusdem generis, principalium scribarum et palatinorum commentariensium potest intelligi. Iis Reges Reginaeque uti solent ad scribendas quas quoquoversum missitant litteras,

quarum sententiam ubi verbo aut nutu indicarunt, istorum iam negotium est, pro sua cuiusque facultate, mentem subscripturi deinde Principis, ex eius dignitate rei que merito quam aptissime quamque disertissime disserere. Postremo conandum ut Graeci quem exprimendum susceperam archetypi non superficialiam solum formam aut extima dumtaxat lineamenta (qualia viventium in mortuo restant cadavere) stylo utcumque assimilata redderem: verum illum insuper vigentem ac vegetantem intus, subindeque vivis ex arcano evibrationibus micantem Latinae quoque expositioni penitus iaderem atque inhalarem, si possem, spiritum, velut ignem, aiunt, aetherea subductum domo luteo Prometheus operi miscuit, nihil alioqui supra massam vilem madefacti pulveris futuro. His ego tot cautionibus, tot circumspeditionibus, ac destinationibus tam variis praemunitam, imo defixe intentam, atque anxie sollicitam mentem habui tota in functione demandati huius a te mihi muneris luculentissimae historiae Latinis edendae litteris. Quamquam meae me imbecillitatis conscientia nimium timere cogit, non modo ne quod sequer non assequutus sim, verum etiam ne in alias diversi generis reprehensiones incurrerim. Scio nimirum scio, haec de qua dixi, quam profiteor, libere politeque interpretandi secta et ratio, cui quantaecumque offensionis exposita sit tristium censurarum. Sunt qui nares corrugent, qui superciliose renuant quoties excurrit Latina oratio supra Graecae modum; quoties vicissim fluentem velut sinum Asiatici Sirmatis Romanae munditiae breviori succinctum nodo cogunt. Quis omnes enumeret delicias fastidiorum, quarum in censum veniunt oscitationes male feriatorum supina interdum et semi-somni lectione nihil nisi ansas vellicandi captantium. *hic enimvero*, aiunt, *Graiae acumen argutiae pinguem interpretem haud pupugit*. Alias subsannant: *huius quam patulum circa orbem errat!* est ubi *flagitium!* increpent, *quod iudicio ipsorum strangulentur auctoris sensa, quod mutantur aurea plumbeis. quod stricti sales intemperanti Latinae copiae superfusione*

liquefiant. Denique interim bilem erumpunt indignantes: *exurdato barbarie palato non sapuisse salivam Atticam.* Haec et eius generis caetera praeterquam longum, etiam nec mihi promptum, et alioqui exitu anceps fuerit velle purgando ac pro me dicendo refellere. Nunquam equidem soleo mihi nimis tribuere. quin adeo plerumque ipse mihi parum aequus sum; quippe ingenii ac facultatis quanta sit tenuitas conscius animus, iudicia reprehendentium vel excipit assensu facili, vel ultro consciscenda censura praeoccupat. nunc vero etiam plusquam alias male metuo, ne alibi vis, alibi ars, alibi felicitas satagenti licet mihi frustra que molienti defuerit. Quamobrem singula obiecta si persequar, quaedam forte sint quibus diluendis nec coronae, nec iudicibus satisfaciam, nonnulla etiam in quibus accusatori reus sponte confitens palam dem manus. Innocentiae meae tamen et fidei hoc in negotio optimae non a criminationibus magis alienis quam ab ipsius mei morositate iudicii periclitantis, ne penitus causam deseram, profitendum hic est, me nutu ac iussu tuo suscepta provincia quam minime male defungi studuisse, in eo nec tempori nec labori, nec contentioni pepercisse unquam. Successus quis tandem conatui responderit, ut producendae nequidquam multis clepsydris apologiae compendium uno verbo faciam, tui VIR MAXIME, iudicii, tui arbitrii res esto. nemo erit omnium (sat scio) tam pervicax qui si minus propter amplissimum magistratum, quo iuris et aequi moderamen Tibi summum attributum est, certe propter notissimam omnibus, et ultra etiam quam Imperii fines Gallici pertinent, celebrem ac venerabilem aequitatem, doctrina varia omnisque generis sapientia coniunctam, non tuae standum definitioni putet: me quidem ipso, quocumque alea verterit, adeo nihil contra excepturo vel provocaturo, ut subscriptorem adstipulatoremque cuiuscumque sensus tui iam hinc ultro pollicear. Te fere in scribendo spectabam unice, tibi me fingebam parabamque: tibi si placui, abunde mercedis est. nam praeterquam quod laudis publicae praeiudicium, favor tantae

autoritatis certum habet : vel si probares solus damnantibus cunctis ad famae rationem fructumque animi, unus mihi tu instar millium, instar omnium merito fores. Sin vero reprehendis, non continuo lusisse me operam aut plane votis excidisse iudicabo. Ab irretorta mentis vi, ab aquilina intelligentiae illa tuae acie, cui fucum nullus color facere, nulla se probare mendax gratia, nulla placere nisi viva nativaeque pulchritudo potest, ad indulgentissimam clementiam benignissimae humanissimaeque voluntatis me recipiam; ibique asylo tutus certissimo spem in sinu dulcem alam, fore ut venia consoleris quod remunerari laude minus potes; et trans vitia ineruditae manus, benevoli pectoris officio agnito nec spreto, quodcumque hoc est quamvis illepidi munusculi, monumentum aeternum esse patiaris eius observantiae ac venerationis qua te summa verissimaque prosequitur,

ILLUSTRISS. AMPLITUDINI TUAE,

Scribendam Tolosae III. Kalend.

Quintiles anno CIOICXLIX.

Deditissimus PETRUS POSSINUS
e Societate IESU.

L E C T O R I .

Nec miror nec aemulor mature disertos illos qui libros in librorum principiis faciunt, et inexhausta loquacitate Proemiorum sedulo id agunt, ut oculi legenti doleant priusquam is primum Operis versum viderit. Ego tibi, LECTOR, quominus statim fruaris tamdiu optato Byzantinae Caesarissae colloquio, moram unam obiicio (nam Glossarium Annaeum,

transvoles licet: non enim ante omnia perlegendum; sed in tempore consulendum seponitur) moram, inquam necessariam interpono unicam, Praefatiunculæ paucis complexuræ; quo casu, quove statu Alexias Annae Comnenæ meas in manus venerit; qua spe quave conditione in tuas transeat.

Iam tum ab adolescentia, quam mihi transigere Tolosæ contigit, ingenti desiderio flagravi Alexiados Annae Comnenæ explicandæ Latinis litteris, et luce publica donandæ. Alebat id votum lactabatque blanda spe sedes illa ipsa studiorum: quod in qua vivebam litterisque operabar civitas unicum eius operis antiquissimum et integerrimum exemplar habere dicebatur. Egi ergo, satégi, per me, per amicos movi multa, quo istius mihi copia fieret codicis. a nobilissima clarissimaque Fabrorum Saniorianorum familia in Musæum τοῦ μακροῦ eruditissimi Petri Fabri humanissime admissus, versatis illic otiosissime curiosissimeque cunctis multum frustra bibi pulverem. Indagavi etiam omnibusque vestigiis odoratus sum ecquam in urbis aliam rara et peregrina hæc avis evolasset domum. non plus profeci quam Cadmus cum Europam quaereret. Atque hic prædicandæ locus est officiosissimæ benignitatis Illustrissimi D. Caroli de Montchal Archiepiscopi Tolosani, qui pro cætera humanitate qua studia semper mea prosecutus est, tunc etiam non indignum celsitudine sua credidit in istam mecum curam descendere; et autoritatis interpositione suæ tantæ huius effectum voti mihi conficere conari. Elusit tamen indagationes, petitiones, machinationes omnes vel nescio quis casus alius, vel obstinatissima iniquitas eorum, qui captivam illustrem aeternis detinere tenebris cum incommodo et gemitu Orbis totius deliberatissimum habent. Multi deinde anni mihi alia cogitanti omnia et Alexiados iam plane oblito fluxerant, cum vir honoris causa nominandus Petrus Seguerius Cancellarius Franciæ, qui amplissimæ dignitati parem Religionis, Iustitiæ, virtutisque omnis; tum vero etiam eloquentiæ et eruditionis excellentiam adiunxit, animadvertens a collectione Historiæ Byzantiniæ quam Typis edi Regiis iusserat, Alexiadem Annae Co-

mnem non tolerabilius abesse posse quam ver ab anno, egit Romae per litteras et certos homines cum Eminentissimo Cardinali Francisco Barberino, Principe iuvandis litteris nato, ut si quem locupletissima sua librorum veterum et rarissimorum penu Annae Comnenae codicem haberet, eius copiam ad editionem Praelis Regis ne commodare gravaretur. Misit is statim librum in charta scriptum non antiqua manu, nec integrum: sed Lucae Holstenii viri doctissimi Barberinae Bibliothecae curatoris diligentia solers fecerat, ut usui esse pene pro integro posset. Is codicem hunc multis locis mutilum cum alio pervetusto in membranis, imperfecto et ipso lacunisque deformato, quem ante hos paucos menses in Bibliotheca Medicea Florentiae vidi, accuratissime contulerat: ac quia non fere iisdem locis ambo exempla deficiebant, unius hiatibus ex altero explendis, non exiguo nec parum nobis praedicando labore suo proxime integritatem perduxerat Barberinum codicem; quem Illustrissimus Cancellarius ad se Roma perlatum, cui vertendum Latine traderet, non diu quaesivit. Magnarum est et regendis terris a coelo paratarum mentium, nihil quamvis obscurum atque humile nescire. Igitur mei quoque nominis quadam usque ad istum apicem forte appulsa mentione; cum praeterea memoraretur me operam olim aliquam in quaerendo posuisse Tolosano Fabri Codice; voluntatemque ostendisse Alexiados interpretandae, negotium statim datum est honesto in primis viro Sebastiano Cramoisy Officinis Typographiae Regiae Praefecto, mittendi quamprimum ad me recens allati Roma Codicis: quod ille fide summa, mora nulla praestitit, adiunctis litteris quibus significabat, gratum me, Amplissimo Cancellario facturum, si, quod primum suppeteret otium, in versionem Alexiadis conferrem. Eram ego tum haud parum diversis sacrarum litterarum studiis immersus: primusque ille ac iuvenilis ardor operae navandae in Graecis interpretandis, et tempore ipso consenuerat, et experientia molestiae nequaquam pari fructu compensatae quae pertrioso isti negotio inest, refrixerat sane plurimum. Tamen reverentia venerandi nominis instinctus, sublatis repente

ac sepositis quae in manibus erant cunctis, totus ad exhauriendum tantae autoritatis mandatum incubui. Ac principio sic constitueram: duo esse praecipua in quibus elaborare me oporteret. nam et faciendum esse, ut Graccum exemplar quam emendatissimum exiret, tum annitendum postea, ut quae ex eo exprimeretur Latina versio, veram Autoris sententiam rectissime assequeretur, planissimeque redderet. Quarum rerum cum is ordo comparatus natura sit, ut illam huic praeverti sit opus, appellenti mihi ad priorem animum, experientique operam, gravis ecce primo difficultatis oborta species, paulo etiam post desperationem iniicit cepti perpetrandi. Codex qui ad manum erat unicus tumultuarie, ut dixi, ex duobus mutilis congestus consutusque passim incertae, palamque interim mendosae lectionis vocibus scatebat; lacunis ad haec hiabat toto sparsis Operis corpore, cuius caput ipsum, hoc est elegantissima et libro dignissima Praefatio Annae desiderabatur tota; quam ex Augustanis Excerptis, prout licuit, supplevimus. Clausula porro Historiae, postrema scilicet quintidecimi pars libri, creberrimis fatiscens rimis, pertusi passim vetusta carie centonis, aut collabascantis ruinosaeque maceriae speciem habet. Quid hic auderem speraremve? Aggrederer ad emendationem archetypi contextus? quam non nisi coniecturis et divinationibus, tam multae contentionis, quam nullius autoritatis, in exemplarium defectu meliorum, repraesentare me putarem posse? An desponderem continuo animum, editionisque consilium abicerem? ac cum Davidi Hoeschelio sua viros apud doctos gratia constiterit, quod is non dubitasset mendosa incredibiliter et lacera Historiae Annae fragmenta, pauca, temere coacervata, praefixo Alexiadis titulo edere; Ego totos quindecim eius Operis libros nactus, propter nescio quos naevos magis interpellaturos in lectore sensum elegantiae, quam rerum cognitioni gestarum, aut Historiae integritati subtracturos quidquam, publicis invidendos desideriis et aeternarum rursus addicendos tenebrarum ergastulo censerem? Neutrū opinor quisquam aequus eruditusve suasisset; ne probasset quidem. Illa igitur mihi

sententia necessario reliqua facta est, qua decernerem: contextum quidem Graecum plane intactum relinquere: ne manifestis quidem solicitandis mendis, quamdiu verae lectionis fundum non haberem maioris antiquitatis et auctoritatis codicem. totam vero industriam in elaboratione Latinae versionis expromere, qua, iudicio, si quod esset, ac diligentia in subsidiorum deficientium locum subrogandis, explendis hiatibus, corrigendis ex coniectura vitiosis locis, modis denique omnibus assequi conarer, ut nitor primigenius Operi pulcherrimo, quoad per quinque saeculorum squalorem, et exitiabiles infestissimorum omnis generis casuum iniurias liceret, hodierna editione redderetur. En quid voluerim, quo studium et conatum intenderim. Nam reipsa quid perfecerim, non meae professionis, tuae, Lector, sententiae definitio est. Cuius ut non eblandiri gratia favorem; ita nec deprecari abiecta demissione severitatem: multo autem minus contumaci pervicacia refragari censurae velim. utere ut libet iure atque arbitrio quod tibi ego, vel si non per se suppeteret, ultro largirer, probandi reprehendendique quod dignum duxeris. Paratum ecce me in utrumvis habes; et quocumque alea verterit, proviso receptu quieturum. Gratificari publico volui, servire amicis, obsequi viris magnis: voluntate ac fide optima in negotio versatus sum. Hic semper, utcumque alia ceciderint, conscientiam sustentabit fructus. Peto tamen, id quod aequitatis est tuae, ne praecipites atrum calculum ad quamvis se primum offerentem speciem culpae. Fere non primas; ac ne secundas quidem saepe, quas vulgo laudant, cogitationes chartae illevi. at nonnumquam quartas quintasve. Fieri potest ut quod tibi primum advertenti animum in mentem venerit, ne me quidem ipsum fugerit: caeterum ego illud alteri nondum tibi animadverso posthabuerim; te paria facturo si ibi esses, probaturo quin etiam ubi cognoveris. Cognoscere autem poteris quaedam quidem e Glossario, longe plura e Notis; quorum illud nunc damus; has retinere adhuc cogimur, paulo post cum tibi grato publiceque utili auctario reddendas. Quando nimirum Annae nostrae, quam modo

*solam emittimus sua unius ornatam maiestate, Comitatum ad-
demus proprium, iusto brevi edendo volumine, quo Caesaris-
sae primum vita ipsius e veteribus collecta monumentis exhi-
bebitur. Alexii deinde Augusti Panegyricus, ipsi coram a
Theophylacto dictus, Alexiadis totius elegans compendium,
addetur. Subiicietur abacus Chronologicus certo digerens or-
dine res omnes quindecim Alexiados libris expositas. Postre-
mo iidem ipsi libri quindecim, partim universi recensebuntur
ope Codicis optimi, cuius recentissime nobis inopinata ostentata
spes est: partim in locis obscurioribus, collatione aliorum
Scriptorum, et caetera eius generis accuratone, pro captus ac
tenuitatis nostrae modulo illustrabuntur.*

DAVIDIS HOESCHELII

DEDICATIO ET PRAEFATIO.

VIRIS NOBILIBUS ET ILLUSTRIBUS

MARCO VELSERO, sacrae Caes. M. a Consiliis, IOANNI
IACOBO REMBOLDO, Aug. Vindel. II. viris Praefect.
VII. virumque Collegio, Dominis ac Patronis pl. ob-
servandis S. P.

Quod Democritus Abderites optandum censuit, eae ut imagines hominum sive oculis sive animis obversarentur, quae virtutis et commodi potius alicuius, quam vitii atque incommodi administratae ipsis essent: in eo ridiculum et superstitiosum illum fuisse, non iniuria dicas. Ad vitae enim rationem quamcunque laudabiliter ineundam, nihil nobis opus est τῆ κατ' εἶδωλον φαντασίᾳ Democritica, quum exempla ante oculos viva quotidie versentur, ex iucundissima etiam historiarum lectione quam plurima peti possint: unde quid decorum, quid indecorum, quid honori atque emolumento, quid ignominiae ac detrimento futurum, perspiciatur.

φεῦ, φεῦ, τί τοῦτου χάσμα μεῖζον ἂν λάβοις;
πρὸς ἐπανόρθωσιν ἡθῶν ἐνεργότερον; ut philosophus Chaeronensis pulchre asseverat. Ne abeamus longius, vel in his Alexiados VIII. libris, modo in lucem quos edimus, quot occurrunt virtutis, quot vitiorum exempla! Hos autem, viri nobilissimi, A. V. cur dedicem, satis causae vel hoc esse arbitror, quod ab annis quinquaginta illorum editio aliunde expectata fuit frustra, a doctis non semel expetita: nunc e vestra Bibliotheca eruti illi, iuris publici fiunt. In quibus

partim menda librarii tollendo, partim lacunas explendo, nonnusquam etiam Notis quaedam illustrando, quantum ingenii tenuitas est passa, temporisque angustia, si quod operae pretium candide iudicaturis videbor fecisse, laboris non absque magni viri autoritate suscepti minus me poenitebit; et ad alios scriptores vel integrius atque emendatius, vel etiam novos ex eadem vestra illust. Bibl. publicandos facilius invitabor. Deus Opt. M. A. V. cuius auspicio et liberalitate laboribus id genus vacare possum, florentem atque incolumem quam diutissime conservet.

Augustae Vind. pridie Non.

Septembr. A. S. N. MDCX.

A. V. O.

DAVID HOESCHELIUS. A.

A D L E C T O R E M.

Ex quindecim Annae Comnenae Porphyrogennetae Alexiadis libris, quos illustrium Bibliothecarum Catalogi dudum iactant, octo hic damus perpetuo fere lacunatos: quot et quales nimirum ex Augustano autographo repraesentare licuit. Satius enim visum rem litterariam nobis hunc semissem nunc quidem debere, quam toto aeternum carere. Integriorum et meliorum exemplarium domini, utinam invidiam non ferant, et luminibus nostris quamprimum obstruant. Praestantissimum Fabrum Regium Tolosae senatorem nominatim appellamus, apud quem magni Cuiacii codicem exstare aiunt.

Porro Annae fidei periculum in me non recipio, memini apud Vopiscum legere, neminem scriptorum, quantum ad historiam pertinet, non aliquid esse mentitum: cum contentionibus incaluere animi, difficile veritatem recto oculo tuentur, et vix est quin aliquid patriae et propinquis, inter quos pater primo loco, concedant, si praesertim foeminae manus calamum ducat. Hic est foedissimorum convitiarum fons, quibus Anna interdum muliebriter in Latinos, Pontificem, alios-

que Principes indulget. Cordatus lector historiam suis momentis, non Auctorum affectibus ponderet: Tacitum et Suetonium adversus Christum et Christianos iniurios, manibus tamen excuti non patimur. Quo ordine apud posteriores Graecos Romani omnes, scimus; Anna praeterea proprias se odii causas habere existimabat, quod Gregorius Pontifex acerrimum Alexii hostem Robertum Guiscardum, patrem Boemundi, quem illa etiam mirifice insectatur et exagitat, in amicitiam receperat. Bertoldus Constantiensis anno 1084. haec habet. His temporibus Constantinopolitanus maximam pecuniam Heinrico quondam Regi transmisit, ut Ruodbertum Wiscardum, ducem Calabriae et Apuliae, coniuratum militem domini Papae, in ultionem eiusdem Regis bello appeteret. Nam Ruodbertus iam dudum fines Constantinopolitanorum invasit, iterumque illud expeditionem movere disposuit: sed Henricus acceptam pecuniam, non in procinctum contra Ruodbertum, quod iuramento promisit, sed ad conciliandum sibi vulgus Romanorum impendit. Cum Urbano deinde Pontifice Alexius in gratiam rediit anno 1089. ut idem Bertoldus habet. Dominus Papa Constantinopolitanum ab excommunicatione per legatos suos absolvit. Quin ex Casinensi chron. 4. c. 48. colligimus, eum postmodum Occidentis Imperium a Paschali Pont. sperare ausum. Alexius imperator strenuissimos ex suo imperio viros Romam cum suis litteris misit, quibus se iniuriam ab Imperatore illatam Pontifici atque Romanis, dolenter audisse significans, agebat postmodum gratias, eosque laudabat quod viriliter illi obstitissent. Atque ob id, si illorum animos paratos promptosque sensisset (ut sibi iam dudum nunciatum fuerat) velle vel se, vel Ioannem suum, iuxta morem priscorum fidelium Imperatorum, a summo Pontifice Romae coronam Imperii sumere. Verum eo redeamus; ut Annae fidem in iis, quae contra nostros scripta reliquit, praestare non lubet, ita et eorum, quae nostri adversus Alexium pleno horreo remensi sunt, auctoritatem defugimus: nam largiter hanc Comnenae retulere gratiam, quod sequentia aliquot loca docebunt, longum visum omnia exscribere.

LATINORUM ALIQUOT
DE ALEXIO COMNENO
TESTIMONIA.

GUILIELMUS TYRIUS DE BELLO SACRO LIB. II. CAP. V. Praeerat autem per id tempus Graecorum Imperio vir nequam et subdolus, Alexius nomine, cognomine Comutio (*Comnenus*) dictus. Qui cum esset in imperiali palatio a domino Nicephoro, cognomento Bothomath (*Botaniate*) qui tunc in sceptris agens principabatur, plurimum honoratus, et Megadomestici dignitate (quem nos maiorem Senescallum appellare consuevimus) fungeretur officio, ab Imperatore secundus, contra dominum et benefactorem suum malitiose recalcitrans, quinto vel sexto anno antequam populus noster accederet, depulso domino imperium invaserat, et retinere praesumebat quod violenter occupaverat. CAP. X. Dum vero haec in castris aguntur, ecce domino Boamundi nuncius praesens ante Ducem astitit, praedicti Principis litteras deferens in haec verba: Noveris virorum optime, quod tibi contra feram pessimam et cum homine nequam (*Alexio*) incumbit negotium: cuius propositum est semper fallere, et omnem Latinorum nationem usque ad mortem modis omnibus persequi: et quod de eo recte sentiam, tuo aliquando approbabitur iudicio, novi enim Graecorum malitiam, et odium adversus Latinorum nomen pertinax et obstinatum. CAP. XIII. Veruntamen sicut vir erat (*Alexius*) subdolus, potens simulare et dissimulare propositum, missis quibusdam nobilibus ex suis domesticis ad eundem virum egregium, verbis pacificis ei locutus est in dolo, tentans si quoquo modo eum posset decipere. CAP. XIV. Hic demum plenius innotuit, quod quicquid eis Imperator (*Alexius*) loquebatur, fraus erat et circumventio. CAP. XIX. Quodque Principibus liberaliter contulerat (*Alexius*) nec liberalitatis erat nec gratiae, sed timoris desperati, et fraudulentae versutiae. Nostris autem in simplicitate spiritus et sincera fide incedentibus, vix persuaderi poterat Graeco-

rum malitia, et nequam illorum Principis fraus et circumventio pertinax, maxime cum erga eos tanta liberalitate et simulata gratia redundaret. CAP. XX. Sicque quotidie magis et magis Graecorum dolus, et fraus Imperatoris (*Alexii*) de-tegebatur, ita ut iam nemo esset de Principibus cui non esset manifestum, et luce meridiana clarius, quanto odio pro-sequebatur populum nostrum, et omne genus Latinorum haberet invisum. CAP. XXI. Quidquid autem loquebatur (*Alexius*) dolus erat et circumventio. LIB. VII. CAP. XX. Fraudes enim Imperatoris (*Alexii*) et eius versutia, quas saepius experti fuerunt, declinare iudicabant commodius, ne eius labyrinthis et ambagibus iterum se involverent, a quibus non satis facile postmodum possent expediri. LIB. X. CAP. XII. At vero idem (*Alexius*) Imperator, vetusto Graecorum more nostrorum successibus invidens, quamvis eos, ut praediximus, apud se satis benigne habuisset, occulte inde per internuncios frequentes in eorum perniciem hostes sollicitabat, et ab eorum adventu crebris epistolis et nunciorum discursibus reddebat instructiores, eos praemonens, ne tantum populum suo periculo libere transire patiantur. Vicem scorpionis agens, qui cum non sit in facie quod formides, prudenter feceris si caudae posterioris declinare poteris maleficium. LIB. XII. CAP. V. Per idem tempus (*anno 1118.*) Constantinopolitanus Imperator Alexius, Latinorum maximus persecutor, rebus humanis exemptus est.

ROBERTUS MONACHUS DE CHRISTIANORUM PRINCIPUM PROFECTIONE IN SYRIAM LIB. II. Subdolus itaque Imperator (*Alexius*) videns crescere castra Dei, et de die in diem augmentari, inops animi, expers sensus, pauper consilii, ira vehementi coepit anxari. Mens enim fraude plena semper anxatur et est sollicita, et quod machinatur alteri pertimescit sibi semper machinari. In mente Imperatoris semper mansit fraudulenta fictio. Quidquid iuravit totum exinanivit, quia periurii noxam incurrere maluit, quam gentem Francorum a suis finibus non elongari.

CONRADUS ABBAS URSPERGENSIS CHRON. ANNO MCI. Ecce subito murmur exoritur, invisum Imperatorem (*Alexium*) Turcorum potius quam Christianorum parti fa-

vere, exploratisque quae circa nos erant, frequentibus illos contra nos nunciis animare. Hic est inquit, perfidus ille Alexius, qui domino suo Nicephoro, per quorundam Alamanorum conductitorum auxilium depulso, Imperium eius usurpavit, ipsosque sui sceleris cooperatores, exilio damnatos necari fecit: nuncque se tanti dixit facere Francos cum Turcis praeliantes, quanti canes se invicem mordentes. Cum autem navigia quisquam conducere tentaret, audivit Caesarem insidias peregrinis etiam in mari posuisse, multasque dudum eodem facinore naves eum submersisse. Quapropter omnes eum maledicebant et anathematizabant, omnes illum linguae non Imperatorem, sed traditorem appellabant. Anno 1106. invidus et occultus eatenus Ecclesiae persecutor Alexius, diu tectam suae perfidiae toxicatam rabiem evaginat: Turcis, quibus iam nulla vel rara in Oriente regnandi spes remanserat, se tutissime conciliat, et o turpissimum facinus! Nicaeam, quam olim fidei nostrae turrin, dudumque multo Christianorum sanguine comparatam praescripsimus, Solimanni tyranni filiis reddidit: custodias ad prohibendum transitum peregrinis terra marique constituit. Cuius classes contra Antiochenos directas, ipsi bello ceperunt, et in confusionem Alexii, nasis atque pollicibus omnibus abscissis, unam de scaphis inde onerantes, huiusmodi pulmentum eidem reo multorum millium homicidae, transmiserunt. ALBERTUS STADENSIS *eadem fere ad verbum habet.* OTTO FRISINGENSIS CHRONIC. LIB. VII. CAP. X. Alexius Imperator perfidissimus, iamdiu conceptam corde malitiam celare amplius non valens, cum Turcis, qui iam paene desperati erant, turpissime foederatur, eisque Nicaeam, multo nostrorum sanguine acquisitam, impiissime tradidit.

GOTFRIDUS VITERBIENSIS CHRONIC. PARTE XVIII. Constantinopolim pervenerunt, ubi multum dolum et impedimentum a Rege Alexio perpassi. Tunc Alexius rex Constantinopolitanus, Christianae prosperitatis adversarius, Turcos in desperationem iam positos, in amicitiam suam confederavit, eisque turrin Nicaeam, Christianorum sanguine conquisitam, concessit. MATTHAEUS PARIS IN HISTORIA MAIORI ANNO MXXVI. Alexius autem Imperator Graecorum,

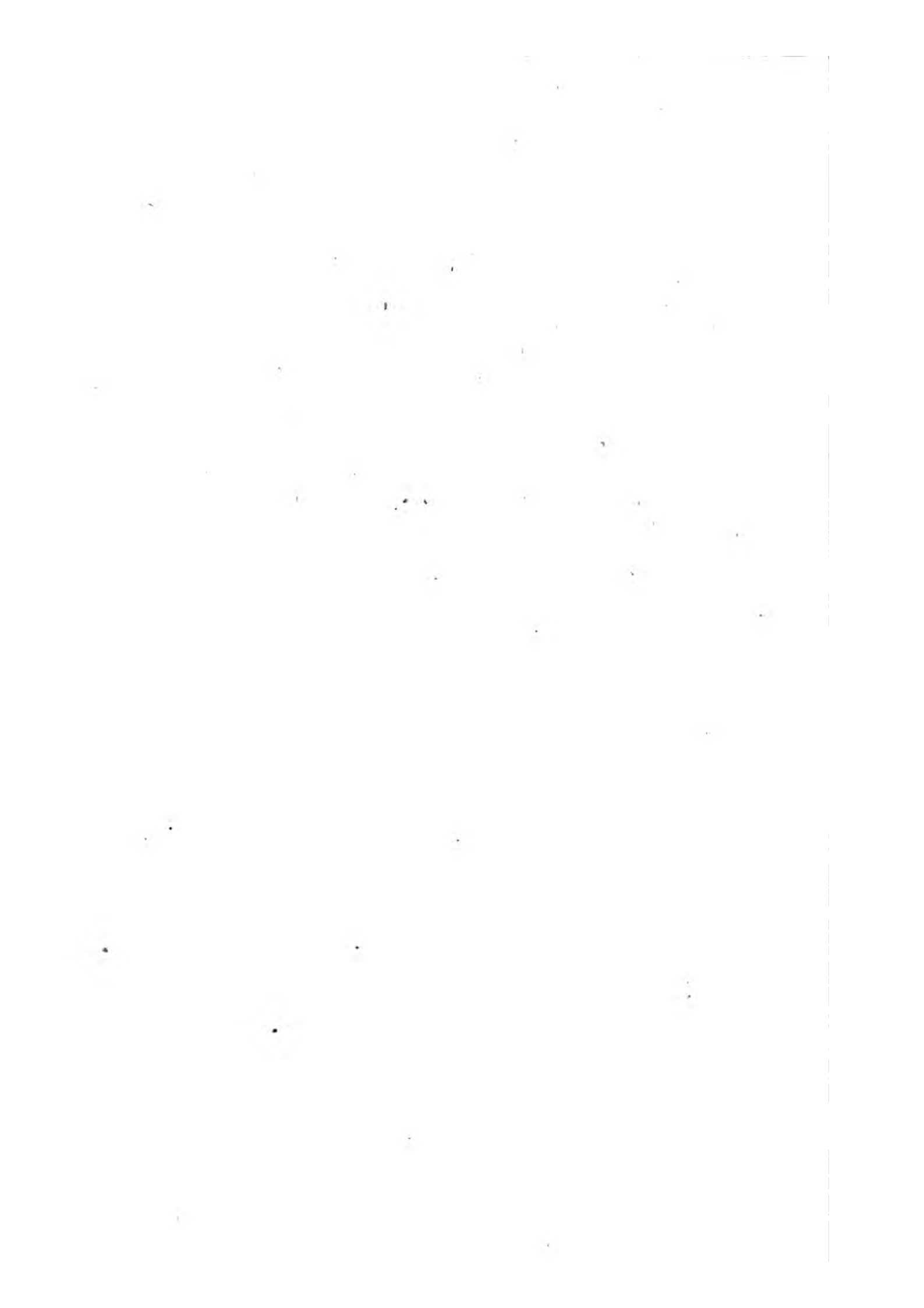
vir nequam et subdolos, cum esset in palatio Nicephori decessoris sui summus, et princeps militiae, contra dominum suum malitiose recalcitrans, quinto vel sexto ante hanc expeditionem anno, domino depulso imperium invaserat, et invasum nequiter detinebat. Hic semper propositum habens fallendi, saepe cum peregrinis verba pacifica loquebatur in dolo, suspectam iugiter habens multitudinem cruce signatorum, et militiae probitatem. Unde si quandoque nocere cessavit, non hoc virtutis extitit, sed timoris. Anno MCIII. Tunc Imperator Alexius, et proditor nequissimus, nostrorum invidens successibus, Turcis infidelibus, per quorum terras peregrini transituri erant, crebras transmisit epistolas, exhortans attentius, ne tantum Christianorum populum libere transire in suam perniciem paterentur.

MATTHAEI WESTMONASTERIENSIS FLORES HISTOR. ANNO MXXV. Alexius tunc temporis Graecis imperabat, vir quidem subdolos, et nostratibus semper parans cum insidiis nocumentum.

Atque haec de Alexii moribus vulgo apud Latinos opinio obtinuit: unus quem ego legerim ALBERTUS CANONICUS AQUENSIS, a Reineccio titulo chronici Hierosolymitani, sine auctoris nomine editus, commodius de illo non uno loco sensit. sic ut alicubi eius apolegetem fere ex professo egerit, LIB. VIII. CAP. XLVI. Fecit enim fama in populo Catholico, quod ipsius Imperatoris (Alexii) occultis et perfidis consiliis, a comite Reymundo et militibus Turcopolis, deductus sit exercitus Longobardorum per deserta et invia et solitudines Flaganiae, ut illic a Turcis facile prae fame et siti exhaustus, superatus occideretur. Verum ut a veridicis et nobilibus viris relatum est, nequaquam hoc nefando scelere culpandus erat. Nam saepius exercitum praemonuit, et edocuit solitudines et defectiones, et Turcorum insidias in inviis Flaganiae, et ideo eos non secure et tutos per hanc viam posse incedere. CAP. XLVII. Imperator (Alexius) universam petitionem Regis, cum muneribus sibi praesentatis, in bono accepit, et de omni suspicione necis Longobardorum, quam adversus eum Christiani habebant, iusiurandum in Dei nomine faciens, se excusavit, promittens se deinde omnibus misericordem

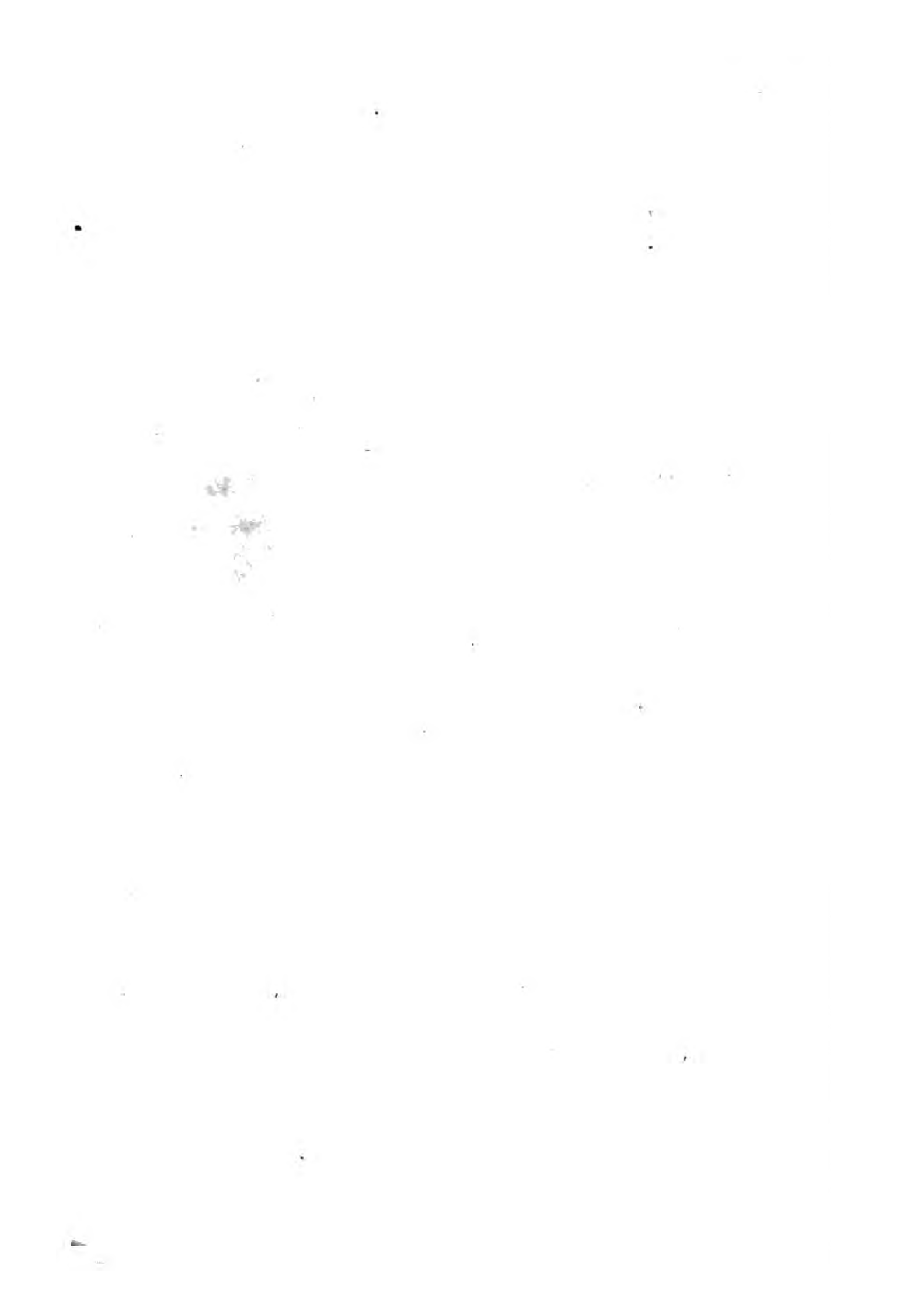
feri, Regem Baldewinum se velle honorare et amare. In eadem legatione ab imperatore decretum est, ut Episcopus de Barcinona eum apud Romanum Pont. Paschalem, de traditione sibi imposta excusaret. *Sed praevaluisse suspiciones, ex sequentibus apparet.* CAP. XLVIII. Engelradus autem miles quidam in Ierusalem repertus, muneribus magnis ab Imperatore honoratus, bona nuncia reportavit, et amicitiam et fidem Regi Baldewino Imperatorem velle observare, et peregrinos non ultra offendere. Sed Episcopus aliquantulum renisus est Imperatori, propter infidelitatem erga Gallos, quam ab eo extorsit. Quapropter in amaritudine animi Roman tendens, ipsum Imperatorem criminatus est in ecclesia Beneventana, et ideo assumptis litteris ipsius Apostolici, querimonia gravis apud omnes Principes Galliae super ipso Imperatore facta est.

ΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ

Α Δ Ε Ξ Ι Α Σ.

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΣΤΗΝ ΘΕΩ:
ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΝΑΚΤΑ ΚΤΡΟΝ ΑΛΕΞΙΟΝ
ΤΟΝ ΚΟΜΝΗΝΟΝ
ΠΟΝΗΘΕΝ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΘΙΓΛΤΡΟΣ ΑΙΤΟΥ ΚΤΡΙΑΣ
ΑΝΝΗΣ
ΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ,
Ο ΚΑΙ ΕΚΛΗΘΗ ΑΛΕΞΙΑΣ ΠΑΡ' ΑΥΤΗΣ. *)

S Y N T A G M A
DEO IUVANTE
RERUM AB IMPERATORE ALEXIO COMNENO
GESTARUM,
AB EIUSDEM FILIA ANNA PORPHYROGENITA PRINCIPE
FACTUM ET ALEXIAS INSCRIPTUM.

1. *Ῥέων ὁ χρόνος ἀκάθεκτα καὶ αἰεὶ τι κινούμενος πα-* Par. 1
ρασύρει καὶ παραφέρει πάντα τὰ ἐν γενέσει καὶ ἐς βαθὺν ἀφα- Ven. 1
νείας καταποντοῖ, ὅπου μὲν οὐκ ἄξια . . . . . πράγματα, ὅπου

*) Hunc titulum habet A, quo omisso, Possinus novum sibi finxit inscripsitque *ΠΡΟΛΟΓΟΣ*. 2. τὰ add. Fr. ἐς βυθὸν ἀπωλείας Fr. 3. ἄξια λι^{θίου} A, unde Hoeschel. coni. λίθου, ego λόγου. Fr. ὅσα μὲν οὐκ ἄξια μνήμης, ὅσα δὲ καὶ ἄξια καὶ τὰ τε. vid. annotat.

1. **T**empus praecipiti et assiduo cursu fluens fert agitque secum omnia quae sunt, et in profundum oblivionis immergit, modo levia, modo magna et memorabilia, in lucem, ut in tragoedia est,

δὲ μεγάλα τε καὶ ἄξια μνήμης, καὶ τὰ τε ἄδηλα φύων κατὰ τὴν τραγωδίαν καὶ τὰ φανέντα κρυπτόμενος. ἀλλ' ὁ γὰρ λόγος τῆς ἱστορίας ἔρυμα καρτερώτατον γίνεται τῷ τοῦ χρόνου ῥεύματι καὶ ἴσῃσι τρόπον· τινὰ τὴν ἀκάθεκτον τούτου ῥοήν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γενόμενα πάντα, ὅποσα ὑπερείληφε, 5 ξυνέχει καὶ περισφίγγει καὶ οὐκ ἔῃ διολισθαίνειν εἰς λήθης βυθούς. ταῦτα δὲ διεγνωκυῖα ἐγὼ Ἄννα, θυγάτηρ μὲν τῶν βασιλέων Ἀλεξίου καὶ Εἰρήνης, πορφύρας τιθήνημά τε καὶ γέννημα, οὐ γραμμάτων οὐκ ἄμοιρος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐλληνίζειν ἐς ἄκρον ἐσπονδακυῖα, καὶ ῥητορικῆς οὐκ ἀμελετήτως 10 ἔχουσα καὶ τὰς Ἀριστοτελικὰς τέχνας εὖ ἀναλεξαμένη καὶ τοὺς Πλάτωνος διαλόγους, καὶ τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς τετρακτύος τῶν μαθημάτων πυκάσασα, (δεῖ γὰρ ἐξορχειῖσθαι ταῦτα, καὶ οὐ περιαντολογία τὸ πρᾶγμα, ὅσα ἢ φύσις καὶ ἢ περὶ τὰς ἐπιστήμας σπουδὴ δέδωκε, καὶ ὁ θεὸς ἄνωθεν ἐπεβράβευσε, 15 καὶ ὁ καιρὸς συνεισήνεγκε,) βούλομαι διὰ τῆσδέ μου τῆς P. 2 γραφῆς τὰς πράξεις ἀφηγήσασθαι τοῦμοῦ πατρός, οὐκ ἄξιας σιγῇ παραδοθῆναι, οὐδὲ τῷ ῥεύματι τοῦ χρόνου παρασυρῆναι καθάπερ εἰς πέλαγος ἀμνημοσύνης, ὅσας τε τῶν σκῆπτρων ἐπειλημμένος κατεπράξατο καὶ ὅσας πρὸ τοῦ διαδήματος 20 ἔδρασεν, ἐτέροις βασιλεῦσιν ὑπηρετούμενος.

2. ἀποκρυπτόμενος Fr.

Hoeschel. ξυνάγει dedit.

9. οὐ add. Fr.

13. καθάπερ ταυτολογία A, Hoeschel. conl. εἰ καὶ περιαντολογία, Jacobs. ad Achill. Tat. p. 710 καὶ περιαντολογία. quod ego dedi, habet Fr.

6. ξυνέχει Fr., ξυνάχει A, unde

7. δὲ add. Fr. τῶν add. Fr.

11. καὶ τοὺς Πλάτωνος διαλόγους om. Fr.

protrahens occulta et illustria tenebris obruens. sed rerum gestarum narratio, velut moles firmissima temporis torrenti opposita, inhibet quodammodo praecipitem eius lapsum, ac quaecunque gesta sunt, quorum quidem memoriam accepit, retinet servatque nec oblivione deleri sinit. haec cum reputassem ego Anna, imperatorum Alexii et Irenes filia, in purpura nata et educata, quae non solum non expertum litterarum, verum etiam perfectae graeci sermonis facultati studui, nec rhetoricas exercitationes neglexi, et Aristotelis artes Platonisque dialogos diligenter legi, ac mentem disciplinarum quadrivio excolui, (res enim poscit, nec gloriandi causa facio, ut palam ea commemorem, quae vel ingenio et litterarum studio debeo, vel divinitus accepi, vel rerum opportunitate nacta sum,) decrevi res a patre meo gestas, quae sane non merentur, ut silentio damnatae temporis flumine in oblivionis velut mare ferantur, hisce libris exponere, tum quas imperium adeptus peregit, tum quas ante principatum aliorum imperatorum auspiciis gessit.

2. Ταύτας δὲ λέξουσα ἔρχομαι, οὐχ ὡς ἐπίδειξιν τινα τῆς περὶ λόγους ποιουμένη ἀσκήσεως, ἀλλ' ὡς ἂν μὴ πρᾶγμα τηλικούτο τοῖς ἔπειτα γενησομένοις καταλειφθεῖν ἀμάργυρον· ἐπεὶ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἔργων, εἰ μὴ πως ἄρα 5 διὰ τῶν λόγων φυλαχθεῖν καὶ τῇ μνήμῃ παραδοθεῖν, τῷ τῆς σιωπῆς ἀποσβέννυται σκότῳ. ἦν γὰρ ὁ ἐμὸς πατήρ, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα ἔδειξεν, ἐπιστάμενος ἄρχειν καὶ ὑπέκειν, ἐς ὅσον χρή, τοῖς ἄρχουσιν. ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκείνου πράξεις προελομένη συγγράφειν, δέδοικα τὸ ὑφοροῦν 10 τε καὶ ὑποτρέχον, μὴ ποτε λογίσαιτό τις τὰ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς συγγράφουσαν τὰ ἐαυτῆς ἐπαινεῖν, καὶ ψευδὸς ἅπαν δόξῃ τὸ τῆς ἱστορίας πρᾶγμα καὶ ἐγκώμιον ἀντικρυς, εἴ τι τῶν ἐκείνου θαυμάζοιμι· εἰ δὲ που αὐτὸς ἐνέγκοι καὶ τὸ πρᾶγμα βιάζοιτο, ὥστε καθάπτεσθαι τι καὶ 15 τῶν ἐκείνου, οὐ δι' ἐκείνον, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, δέδοικα πάλιν τοὺς φιλοσκώμονας, μὴ μοι τὸν τοῦ Νῶε Χάμ ἐπενέγκοιεν ἐποζ . . . αλμι . . . ἅπαντες πρὸς ἅπαντα, καὶ οὐ καθορῶντες τὸ καλῶς ἔχον ὑπὸ βασκανίας καὶ φθόνου, καὶ τὸν ἀναίτιον καθ' Ὅμηρον αἰτιώων- 20 ται. ὅταν γάρ τις τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνῃ, ἐπι- P. 3
λαθέσθαι χρή εὐνοίας καὶ μίσους καὶ πολλάκις κοσμεῖν τοὺς

1. λε . . . σα A, λέξουσα suppl. Crusius, λέξασα male Hoeschel.
15. ἐκεῖν . . . . . διὰ τὴν A, suppl. Hoeschel. 17. Ita A, non αλμοι ut Hoeschel. edidit. fortasse leg. ἐποφθαλμιάσαντες πρὸς ἅπαντα.
18. ἅπαντα A, non ἅπαντας, ut apud Hoeschel. ἔχον . . . . . ντας καὶ φθόνου A, suppl. Hoeschel. 20. γὰρ εἰς τὸ A, em. Hoeschel. totus locus ὅταν — ἐγὼ δὲ desumptus est ad verbum e Polyb. I, 14.

2. Haec autem non eo consilio scriptura sum, ut eruditionis meae specimen aliquod edam, sed ne tantarum rerum memoria posteris careant, cum vel maxima facinora, nisi litteris tradita memoriae commendentur, in silentium tenebrasque abeant. erat enim pater meus, ut ex rebus ipsis apparuit, et imperandi peritus et imperantibus, quatenus fas est, obsequendi. sed cum facta illius enarranta mihi sumserim, offensionem reprehensionemque vereor: ne quis forte patris res enarrantem domesticae me gloriae servire putet, ac historiam plane pro commento habeat et manifesta laudatione, si quid ab eo gestum admirata fuero. sin autem ipse adegerit resque postulaverit, ut reprehenderem nonnihil, non illius quidem causa, sed ob rerum indolem, rursus vereor, ne maledici in me Chamī, Noe filii, exemplum impingant, invidia quidvis insectantes, nec quid deceat prae livore obtrectandique libidine animadvertentes, etiam culpa expertem, ut Homerus ait, culpent. etenim qui histo-

ἐχθροὺς τοῖς μεγίστοις ἐπαινοῖς, ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι
 τοῦτο, πολλάκις δὲ ἐλέγχειν τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ
 τῶν ἐπιτηδευμάτων ἁμαρτίαι τοῦθ' ὑποδεικνύωσι. διόπερ
 V. 2 οὔτε τῶν φίλων καθάπτεσθαι, οὔτε τοὺς ἐχθροὺς ἐπαινεῖν
 ὀκνητέον. ἐγὼ δὲ καὶ τούτους κακείνους, καὶ τοὺς πληττο- 5
 μένους ὑφ' ἡμῶν καὶ τοὺς ἀποδεχομένους ἡμᾶς, παραμυθη-
 σαίμην ἂν ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἑωρακότων
 τὰ πράγματα, αὐτούς τε καὶ τὰ πράγματα μαρτυρομένη.
 ἐνίων γὰρ τῶν νῦν ὄντων ἀνθρώπων οἱ μὲν πατέρες, οἱ δὲ
 πάπποι ἐγένοντο οἱ τούτων συνίστορες. 10

3. Μάλιστα δὲ εἰς τὴν ἱστορίαν ἐλήλυθα τῶν τοῦ πα-
 τρός πράξεων ἐκ, τοιαῦσδε αἰτίας. ἐμοὶ ἀνὴρ ἐγένετο κατὰ
 νόμους συναφθεὶς ὁ Καῖσαρ Νικηφόρος, εἰς τὴν τῶν Βρυ-
 εννίων σειρὰν ἀναγόμενος, ἀνὴρ καὶ κάλλους ὑπερβολῇ καὶ
 συνέσεως ἀκρότητι καὶ λόγων ἀκριβείᾳ μακροῦ τοὺς κατ' αὐτὸν 15
 ὑπερβίλλων. θαῦμα γὰρ ἦν ἀντικρὺς καὶ ὀρώμενος καὶ
 ἀκροώμενος. καὶ ἵνα μὴ ὁ λόγος τῆς λεωφόρου ἐκτρέποιο,
 τὸ παρὸν τῶν ἐφεξῆς ἐχώμεθα. ἦν μὲν οὖν ἐν πᾶσιν ἐπι-
 φανεστάτος, συνεστράτευσεν δ' Ἰωάννη τῷ αὐτοκράτορι ἐμῷ
 P. 4 ἀδελφῷ καὶ κατ' ἄλλων μὲν βαρβάρων . . . . . ἔχοντι 20
 τὴν Ἀντιόχου πόλιν. ἀλλ' ὅ γε Καῖσαρ οὐκ εἰδὼς ἀμελεῖν

2. δὲ ἐλέγχειν A cum Polybio, δ' ἐλέγχειν Hoeschel. 3.
 τοῦ καθ' ὑποδεικν. A, unde Iacobsius l. l. τοῦτο καθ' ὑποδεικν.,
 rectius Hoeschel. τοῦθ' ὑποδεικν. quod Polybii est. 6. ἐφ'
 ἡμῖν A, em. Hoeschel. 8. μαρτυρομένη Hoeschel., μαρ-
 τυρομένη A. 17. καὶ: an ἀλλ'? 20. indicavi lacunam.

rici partes suscepit, eum oportet, odii pariter ac studii immemorem,
 hostes saepe maximis laudibus ornare, ubi id facta eorum exigunt,
 saepe etiam reprehendere necessitate coniunctissimos, cum admissa in
 rebus susceptis peccata iubent. quapropter et accusandi sunt amici
 et inimici sine cunctatione laudandi. ego vero utrosque, et offensos a
 me et quibus placuero, acquiescere iubeo in rerum ipsarum easque
 spectantium testimonio, quo usa sum. aliquot enim, qui nunc sunt,
 hominum vel patres vel avi suis illa oculis viderunt.

3. Maxime autem, ut patris mei res gestas conscribendas suscipere-
 rem, haec me causa impulit. maritus mihi fuit legitime coniunctus Ni-
 cephorus Caesar, e Bryenniorum stirpe oriundus, vir et formae prae-
 stantia et consilii vi et accurata doctrina aequalibus antecellens.
 mirificus prorsus homo erat, sive spectabatur sive audiebatur. sed
 ne oratio a via deflectat, iam quod propositum est, dicamus. is igitur
 cum inter omnes tantopere praestaret, imperatori Iohanni, fratri
 meo, operam navavit in expeditionibus, quas cum in alios barbaros,
 tum adversus illos, qui Antiochiam tenent, suscepit. at Caesar, qui

τοῦ λόγου καὶ ἐν κόποις καὶ πόνοις, συνέγραψε μὲν καὶ ἄλλ'
 ἄττα συγγράμματα μνήμης καὶ λόγου ἄξια, προείλετο δὲ μάλι-
 στα τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξιον τὸν αὐτοκράτορα Ῥωμαίων καὶ ἐμὸν
 5 πατέρα συγγράψαι ἐξ ἐπιταγῆς τῆς βασιλίδος, καὶ ἐν βίβλοις
 ἐνθεῖναι τὰς πράξεις τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐν ᾧπερ ὁ καιρὸς
 ἐδίδου τούτῳ, τῶν ὄπλων καὶ τοῦ πολέμου βραχὺ τι ἀπαλ-
 λαγέντι, ἐπιβλέψαι πρὸς συγγραφεῖς καὶ λογικούς τινας πό-
 νους. καὶ δὴ καὶ ἤρξατο τῆς συγγραφῆς, εἰς τοὺς ἀνεκαθεν
 ἀνελέγκτας χρόνους τὸν λόγον, τῷ τῆς δεσποίνης ἡμῶν κἀν
 10 τούτῳ ὑπεικὼν προστάγματι, ἀπὸ Διογένους τοῦ αὐτοκράτο-
 ρος Ῥωμαίων ἀρξάμενος καὶ καταβαίνων εἰς αὐτὸν ἐκεῖνον,
 περὶ οὗ τὴν πρόθεσιν ἐποιήσατο. τότε γὰρ καὶ ἀνθρῶν εἶχεν
 ὁ χρόνος τὸν ἐμὸν πατέρα μειράκιον παραγγείλαντα. τὰ γὰρ
 πρὸ τοῦδε οὐδὲ μειράκιον ἦν καὶ οὐδὲν ὅ τι καὶ ἄξιον συγ-
 15 γραφῆς αὐτῷ πέπρακτο, εἰ μὴ τις ἐγκωμίου λόγον καὶ τὰ
 παιδικὰ αὐτῷ θήσοιτο. ὁ μὲν οὖν σκοπὸς τῷ Καίσαρι τοιοῦ-
 τος, ὡς ἡ τούτου συγγραφή βούλεται· οὐ μὴν τὰ τῆς ἐλπί-
 δος ἐκβέβηκεν, οὐδὲ τὴν ἱστορίαν πᾶσαν ἐτελεώσατο, ἀλλὰ
 μέχρι τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Βοτα-
 20 νειάτου τὸν λόγον ἀφελκυσάμενος, ἐκείσε τοῦ συγγραφεῖν

1. ἄλλα τὰ συγγράμματα A, corr. Crusius. 5. lege ἐκθεῖ-
 γαι. 6. βρα . . τι A, suppl. Hoeschel., praeunte Crusio.
 10. ἀπὸ διο . . . τοῦ αὐτοκρ. A, nomen suppl. Crusius. 11.
 ἱκίνοις A, corr. Hoeschel. 12. πρόθεσιν A, non quod Hoes-
 schel. dedit πρότασιν. lege ὑπόθεσιν. 13. τὸ γὰρ Hoeschel.,
 τὰ γὰρ A. 15. ἐγκωμίου λόγον A, quod Hoeschel. male mu-
 tavit in ἐγκώμιον λόγου. 16. θήσοιτο A, corr. Hoeschel.
 19. Βοτανιάτου A, correxi.

ne inter belli quidem labores litteris carere posset, cum alia non-
 nulla scripsit luce laudeque digna, tum potissimum, iubente Augu-
 sta, Alexii imperatoris Romanorum meique patris gesta enarrare lit-
 terisque tradere constituit, siquando, armorum bellicae contentione
 paulisper intermissa, animum ad scribendum litterasque tractandas
 convertere liceret. iamque rem aggressus erat, et altius a Diogene,
 Romanorum imperatore, initio repetito, (nam hac quoque in re vo-
 luntati dominae nostrae obsecutus erat,) ad illum ipsum descendebat,
 de quo scribere sibi proposuerat. illo nimirum imperante, pater meus
 primam adolescentiam ingressus est. nam antea ne adolescens quidem
 erat, neque quidquam memoratu dignum gesserat; nisi quis laudandi
 argumentum etiam e puerilibus nugis petendum existimet. hoc igitur
 Caesaris consilium erat, ut eius historia significat. verum spes eventu
 caruit, nec opus absolvit; sed narratione ad tempora Nicephori
 Botaniatae perducta, ibi scribere desiit. nam ultra progredi eum

P. 5 ἐπαύσατο, περαιτέρω τοῦ καιροῦ μὴ διδόντος προκόψαι τὴν συγγραφὴν, ζημίαν μὲν τοῖς ὑπὸ τὴν συγγραφὴν πράγμασιν περιποιησαμένου, ἡδονὴν δὲ ἀποστερήσαντος τοῖς ἀναγινώσκουσι. διὰ τοῦτο αὐτῇ, ὅσα τῷ ἐμῷ πατρὶ πέπρακτο, συγγράψασθαι προειλόμην, ἵνα μὴ τοιαῦτα ἔργα τοὺς ἐς ὕστερον παραδράμῃ. οἶαν μὲν γὰρ εἶχον τὴν ἀρμονίαν, ὀπόσῃν δὲ τὴν χάριν οἱ τοῦ Καίσαρος λόγοι, ἴσασιν ἅπαντες οἱ τοῖς ἐκείνου ἐντετυχηκότες συγγράμμασιν. ἀλλὰ μέχρι τούτου ἐλθὼν, καθάπερ εἶπον, καὶ τὸ σύγγραμμα σχεδιάσας καὶ
V. 3 ἡμιτελὲς ἐκ τῆς ὑπερορίας κομίσας ἡμῖν, συναπεκόμισεν, 10 οἴμοι, καὶ θανάσιμον νόσημα, τάχα ἐκ τῆς ἀπείρου κακοπαθείας, τάχα ἐκ τῶν συχνότερων στρατηγημάτων, τάχα ἐκ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀφάτου μερίμνης· μερίμνα γὰρ ἔμφυτος καὶ πόνοι ἀνένδοτοι· πρὸς δὲ καὶ ἀέρων ἀνωμαλίαι τε καὶ κακότητες ποτήριον αὐτῷ θανάσιμον ἐκεράσαντο. ἔνθεν μὲν 15 γὰρ εἰς Σύρους καὶ Κίλικας δεινῶς νοσῶν ἐξεστράτευεν· εἶτα κακείθεν Συρίᾳ τοῦτον μὲν ἀπέδωκεν ἀρρωστοῦντα Κίλιξι, Κίλικες δὲ Παμφυλίοις, Παμφύλιοι δὲ τοῖς Λυδοῖς καὶ ἡ Λυδία τῇ Βιθυνίᾳ καὶ ἡ Βιθυνία τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων καὶ ἡμῖν, ἐξωδηκότεα ἤδη τὸ σπλάγγνον ἐκ τῆς πολλῆς κακο- 20
P. 6 παθείας. καίπερ δὲ οὕτως ἔχων ἀσθενείας καὶ θέλων τὰ συμπεσόντα οἱ ἐκτραγωδεῖν, τὸ μὲν ὅτι νοσῶν οὐκ ἠδύνατο,

14. ἀνένδοτοι A, em. Crusius.

16. ἐξεστράτευον A, em. Hoeschel.

17. Κίλιξι add. Hoeschel.

22. ὅτι: lege ἄτε.

tempus non sivit: quod et rebus, quas tractaturus erat, detrimento fuit, et lectores voluptate privavit. quamobrem ipsa, quae pater meus gesserit, conscribere suscepi, ne tantae res posteros fugiant. nam quanta concinnitate quantaque suavitate futurae fuissent Caesaris historiae, omnes norunt, qui scripta illius legerunt. verum cum eo pervenisset quo dixi, et exaratos imperfectosque libros peregre nobis adferret, simul, heu mihi, mortiferum adferebat morbum, sive ex innumeris miseriis contractum, sive ex crebrioribus militiae muneribus, sive ex incredibili cura nostri. cura enim ea penitus inhaerebat, nec a laboribus remissio dabatur. praeterea etiam coeli inaequalitas atque intemperies letale ipsi poculum miscebant. illinc enim, licet graviter aegrotans, ad bellum adversus Syros et Cilices profectus est. Syria autem infirmum valetudine eum reddebat Cilicibus, Cilices Pamphyliis, Pamphylii Lydis, Lydia Bithyniae et Bithynia reginae urbium atque nobis, tumefactis iam ex multa miseria visceribus. in tanta autem valetudinis infirmitate cum nihilominus vellet, quae in expeditione sibi acciderant, miserabiliter describere, tum morbo fra-

τὸ δὲ ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν ἐκωλύετο, ὡς μὴ τὸ τραῦμα ἀνοί-
ξοι διηγούμενος.

4. Ἐγὼ δ' ἐνταῦθα . . . . μένη, σκοτοδίνης ἐμπίπλα-
μαι τὴν ψυχὴν καὶ ῥεΐθροις δακρῶν περιτέγγω τοὺς ὀφθαλ-
5 μούς. ὦ οἷον ἢ Ῥωμαίων ἀπόλωλε βούλευμα· ὦ πείρας μὲν
ἀκριβεστάτης περὶ τὰ πράγματα καὶ ὕσιν ἐκεῖνος συνείλοχε·
λόγων δὲ ἐπιστήμης, ποιικίλης δὲ σοφίας, λέγω δὴ τῆς θυραίας
καὶ τῆς ἡμετέρας ἀλλῆς· ὦ καὶ χάριτος ἐπιτρεχούσης τοῖς μέ-
λεσι καὶ εἶδους οὐκ ἀξίου τυραννίδος, ὡς τινες λέγουσιν, ἀλλὰ
10 καὶ θειοτέρας καὶ κρείττονος. ἔγωγ' οὖν πολλοῖς ἄλλοις προσ-
ωμιλήκειν δεινοῖς ἐκ μέσων τῶν πορφυρόθεν σπαργάνων, ὡς
οὕτως εἰπεῖν, καὶ τύχαις ἐχρησάμην οὐκ ἀγαθαῖς, εἰ μὴ τις
θεῖτο τύχην οὐκ ἀγαθὴν καὶ προσμειδιῶσάν μοι τὴν τε γει-
ναμένην αὐτὴν καὶ τὸν τεκόντα τοὺς αὐτοκράτορας, καὶ τὴν
15 πορφυρὰν ἐφ' ἧς ἐβλάστησα· τὰ γὰρ ἄλλα φεῦ τῶν κυμά-
των, φεῦ τῶν ἐπαναστάσεων. Ὀρφεὺς μὲν οὖν ἄδων καὶ
λίθους ἐκίνει καὶ ξύλα καὶ τὴν ἄψυχον ἀπλῶς φύσιν, Τιμό-
θεος δὲ ὁ ἀύλητῆς τὸν ὄρθιόν ποτε Ἀλεξάνδρῳ ἀυλήσας,
εἰς τὰ ὄπλα παραχορῆμα καὶ τὸ ξίφος ἐκίνει τὸν Μακεδόνα·
20 τὰ δὲ γε κατ' ἐμὲ διηγήματα οὐ τοπικὴν τινα κίνησιν, οὐδὲ p. 7
πρὸς ὄπλα καὶ μάχην, ἀλλ' ἐς δάκρυα τὸν ἀκροατὴν συγκι-

1. ἀνήξοι A, ἀν ῥήξοι conii. Hoeschel., ego ἀναρρήξοι, lenissime
Naekius ἀνοίξοι, quod restitui. 3. supple γενομένη. vid.
annotationes. Hoeschel. conii. τούτων μεμνημένη. 15. ἀφ' ἧς
conii. Hoeschel.

ctus id exsequi non poterat, tum quia a nobis prohibebatur, ne vul-
nus narrando renovaret.

4. Mihi vero, cum in narratione huc progressa sum, caligine
obducitur animus et lacrimarum vi oculi opplentur. o qualem res
publica Romana perdidit consiliorum auctorem! o quam accuratam
rerum experientiam ille et quantam sibi paraverat! quanta litterarum
cognitione erat variaque eruditione, et externam dico et nostratam!
quanta denique gratia toto corpore diffusa, et forma non rege modo, ut
aiunt, digna, sed divinam adeo spirante maiestatem! multis equidem
aliis calamitatibus a mediis, ut ita dicam, incunabulis regiis conflictata
sum et rebus usa adversis; modo ne quis pro adversa mihi non
arridente fortuna ducat, quod et genitrice ipsa et patre imperatori-
bus in purpura nata sum. reliqua quod attinet, vae mihi, quanti
malorum fluctus impetusque subeundi erant! Orpheus quidem cau-
tando et saxa movit et silvas et sensu prorsus carentem naturam,
Timotheusque tibicen, cum orthium quod vocant coram Alexandro
quondam modularetur, adeo commovit Macedonem, ut arma confe-
stim et gladium arripere: calamitatum autem mearum enarratio non

νήσειε, καὶ οὐκ αἰσθητικὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄψυχον φύσιν εἰς πάθος καταναγκάσῃ. τὸ μέντοι πάθος τὸ περὶ τὸν Καίσαρα καὶ ὃ κατ' αὐτὸν ἀνέλπιστος θάνατος αὐτῆς μου καθίκετο τῆς ψυχῆς καὶ ἐς βιάθος τὸ τραῦμα εἰργάσατο. καὶ ἤγοῦμαι τὰς προειληφυίας συμφορὰς πρὸς ταύτην τὴν ἄπληστον συμφορὰν ψεκάδα ὡς ὄντως πρὸς ὕλον Ἀτλαντικὸν πέλαγος ἢ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους τὰ κύματα· μᾶλλον δέ, ὡς ἔοικεν, ἦσαν ἐκεῖναι τούτων προοίμια, καὶ με προκατελάμβανεν ὁ καπνὸς τοῦ καμινιαίου τούτου πυρὸς καὶ ὁ καύσων ἐκεῖνος τῆς ἀρρήτου ταύτης φλογώσεως καὶ τὰ καθ' ἡμέραν πυρὸς τῆς ἀφάτου πυρκαϊῆς. ὃ πυρὸς ἄνευ ὕλης ἀποτεφροῦντος, πυρὸς ἐν ἀπορρήτοις δαδονχομένου καὶ V. 4 καίουτος μὲν, μὴ καταφλέγοντος δέ, καὶ τὴν καρδίαν μὲν περιφρύγοντος, δόξαν δὲ παρέχοντος, ὅτι οὐ συνεφρούγημεν, καίτοι μέχρις ὀστέων καὶ μυελῶν καὶ μερισμοῦ ψυχῆς τὰς 15 πυρακτώσεις δεξάμενοι. ἀλλὰ γὰρ ἐμαντῆς αἰσθάνομαι διὰ ταῦτα παρενηνεγμένης τοῦ προκειμένου, καὶ ὁ Καῖσάρ μοι ἐπιστὰς καὶ τὸ τοῦ Καίσαρος πένθος πένθος μοι ἐπέσταξεν διωλύγιον. ἀποψήσασα οὖν τὸ δάκρυον τῶν ὀμμάτων καὶ P. 8 ἐμαντῆν ἀναλεξαμένη τοῦ πάθους, τῶν ἐξῆς ἔξομαι, διπλᾶ 20 κατὰ τὴν τραγωδίαν κερδαίνουσα δάκρυα, οἷον ἐπὶ συμφορᾷ

2. καταναγκάσαι? 6. ὄντας A, em. Hoeschel. 13. καρδία . . . περιφρ. A, suppl. Hoeschel. 18. τὸ : τῆ A, corr. Hoeschel. 19. ἀποψ . . . ασα A, suppl. Crusius.

e loco quidem ullo modo, nec ad arma pugnamve, sed ad lacrimas audientem commoveat, neque solum sensu praeditam, verum etiam inanimatam naturam ad misericordiam adigat. at vero ille de Caesare dolor et inopinata eius mors ipsum animum meum tetigit et altum vulnus inflixit. priora mala, huic ingenti casui collata, profecto guttae instar habeo ad totum Atlanticum Oceanum vel Adriatici maris fluctus. quinimo ea, ut videtur, huius miseriae prolusio fuit, meque ante corripuit fumus hufus quasi fornacalis ignis, ardor ille infandae huius flagrantiae, atque immensi incendii flamma quotidiana. o ignem sine materia flagrantem, ignem arcana face subditum, et urentem quidem, non consumentem tamen, quique conficit plane cor nostrum, sed tamen ita, ut confecti non videamur, licet ad ossa medullasque flamma penetrarit et animam a corpore paene divellerit. at sentio me vi doloris ab eo, quod institui, abreptam esse. Caesaris enim recordatio luctuosa luctum mihi instillavit gravissimum. abstersis igitur lacrimis animoque revocato a moestitia, in viam redeam, duplices, ut in tragoedia est, lacrimas lucrans, quippe quae uni miseriae mentionem alterius addam. nempe cum talis imperatoris tam-

συμφορᾷς μεμνημένη. τὸ γὰρ εἰς μέσον προθεῖναι τοιούτου βασιλέως ὑπόθεσιν καὶ τοσούτου πρὸς ἀρετὴν ἀνάμνησίς ἐστι καὶ τῶν κατ' ἐκεῖνον θαυμάτων, ἅπερ καὶ πρὸς δάκρυα θερμότερα καταφέρει, μετὰ πάσης τῆς οἰκουμένης δακρύου-
 5σαν. τὸ γὰρ ἐκεῖνου μεμνησθαι καὶ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν εἰς μέσον ἄγειν ἐμοὶ μὲν θρήνων ὑπόθεσις, τοῖς ἄλλοις δὲ ζημίας ἀνάμνησις. ἀρκτέον τοίνυν ἐνθένδε τῆς ἱστορίας τοῦ-
 μοῦ πατρός, ὅθεν καὶ ἄρχεσθαι ἄμεινον· ἄμεινον δὲ ὅθεν σαφέστερός τε καὶ ἱστορικώτερος ὁ λόγος γενήσεται.

que praeclara indole vitam in medium profero, redit etiam admirabilem eiusdem virtutum memoria, quae mihi lacrimas fervidissimas affert, toto terrarum orbe collacrimante. nam illius meminisse et imperii eius imaginem exhibere non solum mihi lamentandi causam praebet, verum etiam reliquos communis iacturae admonet. sed inchoanda historia patris mei hinc est, unde inchoare praestat; praestat autem, unde certior atque ad cognitionem aptior narratio futura est.

ΑΛΕΞΙΑΣ Α.
ALEXIADIS LIBER I.

ARGUMENTUM.

Alexius quatuordecim annos natus, Diogenis Romani contra Turcas expeditioni interesse cupit. sub Michaelē Duca cum imperio ad Urselium debellandum proficiscitur (1). is a Tutacho captus, Alexio traditur, qui Amasenos rogat, ut pactam proditionis mercedem solvant (2). turbas inde ortas callide componit Urseliumque Cpolin adducit (3). Nicephorus Bryennius imperium affectat. miserimus status militiae romanae. Alexius ab imp. Nicephoro Botaniate contra illum mittitur (4). utriusque ducis comparatio. proelium ad Calauram (5). Bryenniani fusi, dux ipse capitur (6). Basilacio regnum itidem appetente, belli cura Alexio committitur (7). proelium nocturnum (8). Basilacius Thessalonicam fugit, ubi paullo post Alexio deditus, a Botaniatae ministris excaecatur. Alexius Sebasti titulo auctus (9). Robertus Normannus bellum adversus Romanos molitur. eiusdem patria, genus, mores (10). e latrone fit gener Gulielmi Mascabelis, quem in vincula missum oculis privat (11). eius ditone potitus, dux fit Longibardiae atque ipsum imperium appetit. re belli causa deesset, Pseudomichaelem monachum subornat (12). papa cum Henrico Germaniae rege dissidens, foedus cum Roberto inicit (13). eius filius Boëmundus Aulonem occupat. interim ipse naves et milites parat (14). Raul legatus Cpoli reversus bellum dissuadet (15). tamen Robertus Brundusio Dyrrachium solvit. Corypho urbs capta. Georgius Monomachatus, dux Illyrici, Alexio rerum iam potito auxilia denegat (16).

P. 3   1. Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος καὶ ἐμὸς πατὴρ καὶ πρὸ τοῦ τῶν
V. 7 σκῆπτρων ἐπειληφθαι τῆς βασιλείας μέγα ὄφελος τῆ βασι-

ΑΛΕΞΙΑΣ Α om. A.   1. Ὁ om. A.

1. **I**mperator Alexius, pater meus, etiam ante susceptum imperium magno rebus Romanis praesidio fuit. etenim stipendia facere

λείψ Ῥωμαίων γεγένηται. ἤρξατο μὲν γὰρ στρατεύειν ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένους. θαυμαστός τις γὰρ ἐφαίνετο ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν καὶ φιλοκινδυνότατος. οὗτος γὰρ τεσσαρεσκαίδεκάτου ἔτους ὧν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ συνεκστρατεύειν ἠπείγετο

5 τῷ βασιλεῖ Διογένει κατὰ Περσῶν βαρυντάτην ἄγοντι στρατιάν, καὶ ἀπὸ γε τοῦδε ὀρμήματος ἀπειλὴν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐμφαίνων καὶ ὡς εἰ συμπλακῆσεται τοῖς βαρβάροις, τὸ ξίφος αὐτοῦ μεθύσει ἀφ' αἵματος· οὕτως ἦν φιλοπόλεμος ὁ νεανίσκος. ἀλλὰ τότε οὐκ ἐπεχώρησεν ὁ αὐτοκράτωρ Διο-

10 γένης αὐτῷ ξυνέπεσθαι, ἄτε πάθους καταλαβόντος τὴν μητέρα βαρυντάτου. ἐθρήνει γὰρ τὸ τηρικαῦτα θάνατον τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ Μανουήλ, ἀνδρὸς μεγάλα καὶ ἀξιάγαστα ἔργα ἐνδεδειγμένου τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ· καὶ ἵνα μὴ ἀπαραμύθητος εἶη ἐκείνη, τὸν μὲν τῶν νείων μηκέτι γινώ-

15 σκουσα οὐ κατορύξειε, τὸν δὲ ἀποστέλλουσα ἐν πολέμοις καὶ δεδοικυῖα, μὴ τι ἀπαίσιον συναντήσῃ τῷ νεανίσκῳ καὶ οὐδ' οἷ γῆς πεσεῖται ἐπιγνώσεται, διὰ ταῦτα ὑποστρέψαι πρὸς τὴν μητέρα τὸ μειράκιον Ἀλέξιον κατηνάγκασε. καὶ τότε μὲν ἀπελείφθη καὶ ἄκων τῶν συστρατευομένων, ἀλλ' ὃ γε ἐφεξῆς

20 καιρὸς πέλαγος ὑπανέωξεν αὐτῷ τῶν ἀνδραγαθημάτων. ἐπὶ γάρ τοι τοῦ βασιλέως Μιχαήλ τοῦ Δούκα μετὰ τὴν τοῦ

1. γὰρ om. A. 2. τις add. G, θαυμαστόν τε γὰρ ἐγένετο A.
 3. τεσσαρεσκαίδεκα ἔτων G, ἔτος τεσσαρεσκαίδεκάτου γὰρ ἄγων A. 6. ὀρμήματος A, μηνίματος P, μήματος G. 8. αὐτοῦ om. G. 9. ἐπεχώρησεν G, ἐξεχώρησεν PA. 15. πολέμῳ G.
 16. συναντήσῃ A, συναντίσοι P, συναγτήσοι G. 20. τῶν add. A, αὐτῷ ἀνδραγαθησύνης G.

Diogene Romano imperante coepit. mire enim inter aequales excellabat et ad pericula promptissimus erat. namque decimum quartum eo tempore annum agens, imperatorem Diogenem, expeditionem in Persas gravissimam suscipientem, comitari cupiebat, vel hoc ipso desiderio terribilem barbaris animum prodens significansque, se, ubi pugnae copia foret, gladium sanguine eorum madefacturum esse. adeo flagrabat pugnandi cupiditate adolescens. verum tum ei non permisit imperator Diogenes, ut se comitaretur; quippe matrem Alexii dolor afflixerat gravissimus. lugebat enim ea tum casum filii nati maximi Manuelis, qui rebus praeclare gestis de imperio Romano optime meruerat. itaque ne omni solatio mater destitueretur, si filiorum alterum ubi sepeliret adhuc incerta, alterum in proelia dimittere vererique deberet, ne quid ei accideret et, ubi locorum periisset, ne rescisceret quidem: eam igitur ob causam Diogenes Alexium puerum ad matrem redire coegit. ac tum quidem is, licet invitus, commilitones valere iussit; tempus autem insequens amplissimum ei campum

Διογένους βασιλέως καθαιρέσιν, ὅσος ἦν εἰς ἀνδρείαν, παρέ-
 δειξς τὰ κατὰ τὸν Οὐρσέλιον πράγματα. ἦν μὲν γὰρ οὗτος
 D Κελτὸς ἀνέκαθεν τῇ στρατιᾷ Ῥωμαίων κατειλεγμένος, εἰς δὲ
 μέγα τύχης ἐξογκωθείς καὶ δύναμιν συναθροίσας ἀμφ' αὐτὸν
 καὶ στρατιὰν ἀξιόλογον, τῶν μὲν ἐκεῖθεν ὄντων ὄθεν καὶ 5
 αὐτὸς ὠρμητο, τῶν δὲ καὶ ἐξ ἄλλου γένους παντοδαποῦ,
 βαρῦς ἦν αὐτόθεν τύραννος· πολλὰς δὲ ταλαντεύσεις λαβού-
 σης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας καὶ τῶν Τούρκων καθυπερ-
 τερησάντων τῆς τύχης Ῥωμαίων, τῶν δὲ εἰς τὸ κατοπιν
 ὑπαχθέντων, ὥσπερ ψάμμου ποδῶν ὑποσπασθείσης, τηρι- 10
 P. 4 καῦτα καὶ οὗτος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἐπέθετο. καὶ ἄλλως
 μὲν ὢν τυραννικώτατος τὴν ψυχὴν, τότε δὲ καὶ μᾶλλον ἐξα-
 φθεῖς πρὸς καθαρὰν τυραννίδα διὰ τὸ κατηφὲς τῶν τῆς βα-
 σιλείας πραγμάτων, τὰ τῆς ἐψῶς πάντα σχεδὸν ἐληΐσατο.
 πολλῶν δὲ πιστευθέντων τὸν μετ' αὐτοῦ πόλεμον ἐπ' ἀνδρείᾳ 15
 διαβεβοημένων καὶ πείραν εἰσενεγκαμένων πλείστην πολέμου
 καὶ μάχης, οὗτος ὑπερπαίων ἐφαίνεται καὶ τὴν ἐκείνων πο-
 λυπειρίαν, πῆ μὲν αὐτὸς προσβάλλον καὶ τρέπων καὶ καθά-
 περ προσητῆρ ἐμπίπτων τοῖς ἀντικαθισταμένοις αὐτῷ, πῆ δὲ
 καὶ συμμαχίαν λαμβάνων ἀπὸ τῶν Τούρκων. ἀνυπόστατος 20
 ἦν ταῖς ὁρμαῖς, ὥστε καὶ τῶν πάνν μεγαστάνων τινὰς κατα-
 B σχεῖν καὶ τὰς ἐκείνων κλονῆσαι φάλαγγας. ὅτε δὲ καὶ ὑπὸ

8. τῶν ante Τούρκων om. A. 10. ὥσπερ: ὑπὲρ P. 11. τῶν
 Ῥωμαίων G. 17. αὐτὸς P.

aperuit rerum bene gerendarum. nam Michaele Duca post remotum Diogenem imperante, quanta esset fortitudine, rebus in Urselium editis probavit. is, Gallus genere, in Romanorum exercitu olim militaverat, sed fortuna admodum elatus, copiis haud exiguis partim ex eadem gente, unde ipse oriundus erat, partim ex alia quavis natione collectis, gravem iam exercebat dominationem. ac Romanorum imperium vehementer vacillans, cum Turcae superiores essent et ipsi, tanquam arena sub pedibus fallente, retrorsum laberentur, etiam ab isto homine haud leviter lacescebatur; nam cum alioqui dominandi cupidissimus esset, tum propter imminentem imperii Romani ruinam ad capessendam tyrannidem magis etiam incensus, orientales provincias omnes fere infestabat. quique adversus eum missi erant viri bellica laude insignes reique militaris peritissimi, eos omnes longe superabat, cum nunc suis ipsius copiis fretus, turbinis instar eos invaderet inque fugam coniiceret, nunc Turcarum auxilio usus: sustinerique adeo eius vis non poterat, ut ex ipsis proceribus nonnulli caperentur, copiis eorum terga vertentibus. quo tempore pater quoque meus Alexius auspiciis fratris, qui universis tam Orientis quam

τὰ δὲ φιλῶ ἐτάττετο ὁ ἐμὸς πατὴρ Ἀλέξιος καὶ ἀντικρυς ὑπε-
 στρατῆγει τούτῳ, τὰ στρατεύματα πάντα ἐφᾶς καὶ ἐσπερίου
 λήξεως ἐγκειρισμένῳ. ἐπεὶ δὲ ἐν ἀμηγάνοις ἦν τὰ πράγματα
 τηρικαῦτα Ῥωμαίοις, τοῦ βαρβάρου τούτου δίκην κεραυνοῦ τὰ
 5 πάντα ἐπερχομένου, εἰς ἀξιόμαχον ἀντικατάστασιν ἐπινοεῖται
 ὁ ἀξιάγαστος οὗτος Ἀλέξιος, στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ V. 8
 βασιλέως Μιχαὴλ ἀναδεδειγμένος. ὃς δὴ καὶ πῦσαν ἀνακι-
 νήσας φρόνησίν τε καὶ πολυπειρίαν στρατηγικὴν τε καὶ στρα-
 τιωτικὴν, καὶ ταῦτα οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ ταύτην συλλεξάμε-
 10 νος, (ἀλλὰ γὰρ διὰ τὸ πάνυ φιλόπονον τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ παν-
 ταχόθεν ἐργηγορὸς εἰς ἄκρον ἐληλυθέναι στρατηγικῆς ἐμπει-
 ρίας τοῖς τῶν Ῥωμαίων λογάσιν ἔδοξεν, οἷος Αἰμίλιος ἐκεῖ-
 νος ὁ Ῥωμαῖος, ὁποῖος ὁ Σκηπίων, οἷος Ἀννίβας ὁ Καρχη-
 δόνιος· νεώτατος γὰρ ἦν καὶ ἄρτι πρῶτως ὑπηνήτης, ὃ
 15 φασι,) τὸν τε Οὐρσέλιον ἐκεῖνον εἶλε τὸν πολὺν κατὰ τῶν
 Ῥωμαίων ῥέοντα καὶ τὰ πράγματα τῆς ἕω κατέστησεν, οὐ
 πολλῶν δεηθεὶς ἡμερῶν. ἦν γὰρ καὶ ὄξυς φωρᾶσαι τὸ ξυμ-
 φέρον καὶ ὄξύτερος καταπράξασθαι· τίνα δὲ τὸν τρόπον
 εἶλεν ἐκεῖνον, δηλοῦ μὲν καὶ ὁ Καῖσαρ ἐν τῇ δευτέρῃ τῆς
 20 κατ' αὐτὸν ἱστορίας βίβλῳ πλατύτερα, δηλώσομεν δὲ καὶ
 ἡμεῖς, ἐφ' ὅσον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱστορίαν συνήνεγκεν.

2. Ἄρτι γὰρ τοῦ βαρβάρου Τουτάχ ἐκ τῶν βαθυτέρων D

1. ἐπεστρατῆγει A. 7. καὶ om. A. 10. τὸ ante πανταχόθεν
 add. A. 12. Αἰμίλιος A. 20. πλατύτερον GA.

Occidentis exercitibus praeerat, militabat ac plane legati munere fun-
 gebatur. iam vero cum res Romana in tali discrimine esset, barbaro
 isto omnia fulminis pernecitate incursante, ad eum fortiter propul-
 sandum eligitur praeclarus ille Alexius summusque exercitus dñx ab
 imperatore Michaele declaratur. adhibita igitur omni animi sollertia
 et rei bellicae experientia, quam et militando et imperando, licet
 non ita longo tempore, nactus erat summam, (etenim mira animi
 alacritate et industria effecerat, ut perfectam imperatoris facultatem
 primoribus Romanorum consecutus videretur, quemadmodum Romanus
 ille Aemilius vel Scipio vel Hannibal Carthaginiensis, licet admodum
 adolescens et vix barbatulus esset,) Urselium istum, Romanorum
 fines magna vi incursantem, paucorum dierum spatio cepit Orien-
 temque pacavit. erat enim ad ea, quae opus erant, perspicienda
 promptus, promptior ad eadem perficienda. sed qua Alexius ratione
 eum ceperit, tum Caesar secundo historiae suae libro narravit fusius,
 tum nos quoque, quatenus ad nostram id historiam pertinere vide-
 tur, narrabimus.

2. Moverat enim Tutachus barbarus ex interioribus Orientis

τῆς ἀνατολῆς μερῶν κατεληλυθότος μετὰ βαρυντάτου στρατεύ-
ματος, ἐφ' ᾧ τὰ τῶν Ῥωμαίων ληΐζεσθαι, ὁ Οὐρσέλιος πολ-
λίκις ὑπὸ τοῦ στρατοπεδάρχου στενοχωρούμενος καὶ ἄλλα
ἐπ' ἄλλοις φρούρια ἀφαιρούμενος, καίτοι στρατιὰν πολλὴν
ἐπαγόμενος καὶ πάντας λαμπρῶς καὶ γενναίως καθωπλισμέ- 5
νους, εὐμηχανία παρὰ πολὺ ἤττατο τοῦμοῦ πατρὸς Ἀλεξίου.
τέως δ' οὖν ἐπ' ἐκεῖνο καταφυγεῖν ἔδοξεν. τελευταῖον τοῖς
πᾶσιν ἐξαπορούμενος ξυμμίγνυσι τῷ Τουτάχ καὶ φίλον ποιεῖται
P. 5 καὶ εἰς συμμαχίαν αὐτὸν καταλιπαρεῖ. ἀλλ' ὁ στρατοπεδάρχης
Ἀλέξιος ἀντιστρατηγεῖται πρὸς ταῦτα καὶ ὀξύτερον οἰκειοῦται 10
τὸν βάρβαρον, καὶ ἐπισπᾶται πρὸς ἑαυτὸν καὶ λόγοις καὶ
δώροις καὶ πᾶσι τρόποις καὶ μηχανήμασιν. ἦν γὰρ εἶπερ τις
ἄλλος ἐφευρετῆς καὶ πόρους ἐν τοῖς ἀπορωτάτοις ξυμμηχανώ-
μενος. ὁ γοῦν δυνατώτατος αὐτῷ τῶν τρόπων τοιοῦτός τις
ἦν, ὡς ἐν τύπῳ εἰπεῖν, δεξιώσασθαι τὸν Τουτάχ· καὶ φησι 15
“φίλοι μὲν ἄμφω ἀλλήλοις ὁ τε σὸς σουλτάνος καὶ ἐμὸς βα-
σιλεύς. ὁ δὲ βάρβαρος οὗτος Οὐρσέλιος καὶ πρὸς ἄμφω ἀν-
B ταιρεῖ τὰς χεῖρας, καὶ ἐχθρὸς καὶ ἀμφοτέροις καθίσταται
φοβερώτατος, ἐκείνου μὲν κατατρέχων καὶ ἀεὶ τι τῆς μερίδος
Ῥωμαίων κατὰ μικρὸν ὑποσπώμενος, ἀποστερίσκων δὲ τῆς 20
Περσίδος ἅπερ ἂν καὶ ἐξῆν κάκεινῃ περιγενέσθαι. τέχνη δὲ
τὸ ἅπαν μετέρχεται, νῦν μὲν ἐμὲ παρασκιάζων διὰ τῆς σῆς

7. lege ἐκεῖνον. 20. τῆς Περσίδος A, τῆ Περσίδι PG. 21.
καὶ om. A. lege ἀποστ. δὲ καὶ τῆς Π. ἄ. ἂν ἐξῆν. περιγενέ-
σθαι: an παρελέσθαι? 22. ἐπέρχεται P. παρασκιάζων: an
ἀποσκευάζων? vid. annot.

partibus cum exercitu validissimo, Romanorum fines populandi causa. interim Urselius saepe ab Alexio in angustias redactus est et, aliis atque aliis privatus castellis, quamvis magna et idonea militum copia instructus, consiliis patris mei Alexii longe inferior apparuit. itaque dudum confugere ad Tutachum meditatur; tandem rebus destitutus omnibus, adit barbarum eiusque amicitia comparata, ut foedus secum iniret, enixe rogat. cui consilio Alexius imperator occurrens, animum Tutachi praeoccupat inque partes suas verbis, donis, modis denique et artibus omnibus eum trahit. erat enim, si quis alius, consilii plenus ac facile se ex angustiis vel difficillimis expedire poterat. quae autem ad Tutachi gratiam conciliandam ratio plurimum valuit, ea eiusmodi fere fuit. “amicitiam, inquit, inter se colunt tuus sultanus et imperator meus. barbarus vero hic Urselius vim utrique intentat et animo adversus ambos infestissimo est. nam et illius regiones vastat Romanumque imperium paulatim carpit, et Persidi detrahit quaecunque etiam hic rapere licet. callide autem totam rem aggreditur. siquidem nunc me amoliri studet adiutore te, mox, ubi occasio

δυνάμειος, αὐθις δὲ τοῦ καιροῦ τούτῳ συμπνεύσαντος, ἀφόμενος
 ἐμοῦ ὡς ἤδη ἐν ἀκινδύνῳ καθεστηκώς, πάλιν ἐξ ὑποστροφῆς
 κατὰ σοῦ ἀρείται τὰς χεῖρας. ἀλλ' εἴ τι ἐμοὶ πείθῃ, ἐπειδὴν
 καὶ αὐθις ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς, χρημάτων πολλῶν κρατῆσαι
 5 τὸν Οὐρσέλιον καὶ πρὸς ἡμᾶς ἔξαποστεῖλαι δεσμιώτην. τρία C
 γὰρ ἐντεῦθεν" φησι "κερδανεῖς, ἐν μὲν χρημάτων πληθὸς
 ὄσον καὶ οἶον οὐδεὶς πω πρότερον, ἕτερον δὲ τὴν εὐνοίαν τοῦ
 αὐτοκράτορος συνεπισπάσῃ, ἀφ' οὗπερ εἰς ἄκρον εὐδαιμονίας
 φθάσεις ἐλληθῶς, τρίτον δὲ ὅτι καὶ ὁ σουλτάνος τὰ μεγάλα
 10 ἤσθῃσεται, ἐχθροῦ τηλικούτου ἐκποδῶν γεγονότος καὶ τὰς χεῖρας V. 9
 ἀσκοῦντος καθ' ἑκατέρων κατὰ τε Ῥωμαίων καὶ Τούρκων."
 ταῦτα διαπρεσβευσάμενος πρὸς τὸν ἄνωθεν εἰρημένον Τουτᾶχ
 ὁ ἐμὸς πατὴρ καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἀρχηγὸς κατ' ἐκεῖνο
 καιροῦ, καὶ ἅμα καὶ ὁμήρους πέμψας τῶν ἐνδοξοτάτων τι-
 15 νῶς ἐπὶ συγκεκριμένῳ χρόνῳ καὶ χρημάτων ποσότητι, πείθει
 τοὺς ἀμφὶ τὸν Τουτᾶχ βαρβάρους κατασχεῖν τὸν Οὐρσέλιον. D
 καὶ τούτου ταχὺ γεγονότος, ἀποστέλλεται εἰς Ἀμάσειαν τῆ
 στρατοπεδάρχῃ. ἀλλ' ἐντεῦθεν ἐχρονοτριβεῖ τὰ χρήματα·
 αὐτὸς μὲν γὰρ οὐκ εἶχεν ὁπόθεν ἀποπληρώσειε, τὰ δ' ἐκ
 20 βασιλέως ἠμέλητο· καὶ οὐχ ὅτι βραδεῖ πόδι κατὰ τὴν τραγω-
 δίαν ἔστιχεν, ἀλλ' οὐδαμοῦ κατεφαίνετο. οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ
 τὸν Τουτᾶχ ἐνέκειντο, τὸν τῶν χρημάτων ἀπαιτοῦντες ὄγκον
 ἢ τὸν ἐωνημένον ἐξόπισθεν λαμβάνειν καὶ παλινδρομεῖν ἔαν

9. καὶ om. P. 14. καὶ alterum om. A. 17. πέμπεται A.
 20. οὐχ ὅτι A, οὐκ ἐπὶ PG. 21. μὲν γὰρ : δὲ A.

obvenerit, me omisso, utpote ab hac parte iam securus, rursus in te se convertet bellumque tibi inferet. quare si me audis, cum iterum Urselius ad vos venerit, eum capies et magna mercede nobis vinctum trades. inde tria tibi commoda evenient; primum pecunias tibi parabis, quantas nemo lucratus est unquam; deinde gratiam apud imperatorem inibis, a quo in summam felicitatem mox proveheris; postremo sultanus ipse magnopere laetabitur, sublato tam potenti hoste quique dudum arma exercet contra utrosque, Romanos atque Turcos." haec cum per legatos Tutacho pater meus exercitusque Romani dux significasset, obsidibus ex primorum civitatis numero missis, qui de pecunia suo tempore solvenda caverent, persuadet Tutacho barbaro Urselium capere. quo celeriter facto, mittitur is Amaseam ad imperatorem. sed iam pecunia desiderabatur, cum nec ipse unde solveret haberet, et imperator rem negligeret. neque etiam tardo, ut in tragoedia est, incedebat pede, sed plane nusquam apparuit pecunia. interim instabat Tutachus, ut aut pretium solveretur aut Urselius restitueretur et unde adductus fuisset, rediret. at ille

τοῦτον ὄθεν κατείληπτο· ὁ δὲ οὐκ εἶχεν ὄθεν ἀποδοίη τὴν
 P. 6 τοῦ ἐωνημένου τιμὴν. τοῖς ὅλοις οὖν δι' ὕλης νυκτὸς ἐξαπο-
 ρούμενος, ἐρανίσασθαι παρὰ τῶν οἰκητόρων Ἀμασειᾶς ἐλογί-
 σατο τὴν τιμὴν. καὶ ἀναζούσης ἡμέρας, κἂν ἀργαλέον ἐδό-
 κει, ἀλλ' ὁμῶς συνεκαλεῖτο ἅπαντάς τε καὶ μᾶλλον τοὺς τὰ 5
 πρῶτα φέροντας καὶ χρηματίων εὐποροῦντας. πρὸς οὓς μᾶλ-
 λον θευσάμενος ἔφη. “ἴστε πάντες, ὅπως ὁ βάρβαρος οὐτόσι
 τὰς τοῦ Ἀρμενιακοῦ διέθετο πόλεις ἀπάσας, ὅσας τε κωμο-
 πόλεις ἐπόρθησε, καὶ ὁπόσους κακῶς διέθετο συμφοραῖς ἀφο-
 ρήτοις ὑποβαλῶν, ὁπόσα τε χρήματα ἀφ' ὑμῶν ἐκομίσατο. 10
 B ἀλλὰ καιρὸς ἤδη πάρεστι τῶν ἐξ αὐτοῦ ὑμᾶς ἀπαλλάττειν
 κακώσεων, εἰ βούλεσθε. δεῖ τοιγαροῦν μὴ προέσθαι τοῦτον.
 ὁρᾶτε γὰρ ὡς δεσμώτης ἡμῖν ὁ βάρβαρος νεύσει πάντως θεοῦ
 καὶ ἡμετέρα σπονδῆ. ὁ δὲ τοῦτον ζωογήσας Τουτᾶχ ἐξ ἡμῶν
 αἰτεῖ τὴν τιμὴν. ἡμεῖς δ' ἀποροῦμεν παντάπασιν, ἐπ' ἄλλο- 15
 δαπῆς τε ὄντες καὶ συχνὸν ἤδη χρόνον μετὰ τῶν βαρβάρων
 μαχόμενοι καὶ τὰ προσόντα δεδαπανηκότες. εἰ μὴ γοῦν πόρρω
 ὁ βασιλεὺς ἦν καὶ καιρὸν ἀναμονῆς ἐδίδου ὁ βάρβαρος, ἔσπεν-
 σα ἂν ἐκεῖθεν κομισθῆναι τὰ τῆς τιμῆς. ἐπεὶ δ', ὡς ἴστε
 καὶ αὐτοί, οὐδὲν τούτων ἔξεστι πράττειν, δεόν ὑμᾶς συνεισ- 20
 ενεργεῖν τὴν τιμὴν, καὶ λήψεσθε πάντα δι' ἡμῶν ἐκ βασι-

5. post ἅπαντας add. τε G   6. χρήματα G.   7. θευσάμε-
 νος: ἐρανίστας A.   9. συμφοραῖς: ποιμαῖς A, ut Niceph.
 Bryenn. p. 88, 7, quem ad verbum expressit coniux.   13. ὑμῖν
 A. an νυνί? Bryennius p. 88, 11 ὁρᾶτε νῦν δεσμώτην.   15.
 δ' om. P.

cum emtionis mercedem numerare nullo modo posset, tota nocte deliberando consumta, tandem ab Amasenis pecuniam exigere constituit ac primo mane, licet difficilis res videretur, populum convocavit, maxime eos, qui auctoritate et opibus plurimum pollebant. atque ad hos potissimum conversus, “postis” inquit “omnes, quomodo hicce barbarus habuerit cunctas Armeniaci civitates, quot oppida vastaverit, quot cives malis non ferendis affecerit, quantam pecuniae vim a vobis extorserit. sed tempus iam adest, quo, si volueritis, liberare vos ab eius iniuriis possitis. nimirum hunc non dimitti oportet, quem divino plane consilio et nostra diligentia vinctum cernitis. verum qui illum cepit Tutachus mercedem a nobis postulat; nos autem, quoniam et peregre sumus et diuturno cum barbaris bello facultates nostras exhausimus, solvendo prorsus non sumus. quodsi a rege non ita procul abessem et barbarus pateretur differri, pecuniam inde celerrime afferendam curarem. nunc quoniam nihil, ut scitis ipsi, harum rerum fieri potest, vos pecuniam conferre oportet; imperator vobis per me, quaecunque praestiteritis, restituet.” quae

λέως ὅποσα παράσχητε." εἶπε ταῦτα, καὶ ἐξεκρούσθη πα- C
 ραυτικά καὶ θόρυβον ἀνῆψε σφοδρότατον, τῶν Ἀμασειανῶν
 εἰς ἀποστασίαν κεινημένων. ἦσαν γὰρ οἱ τούτους εἰς θυμὸν
 καὶ θόρυβον ἠρέθιζον ἄνδρες κακουργότατοί τινες καὶ ῥέκται
 5 πρᾶγματων, εἰδότες ὀτρύνειν δῆμον εἰς ταραχὴν. θόρυβος
 τοίνυν ἦτο πολὺς, τῶν μὲν βουλομένων σῶζεσθαι τὸν Οὐρ-
 σέλιον καὶ τὸ πλῆθος ἀντιλαβέσθαι τούτου ἐρεθιζόντων, τῶν
 δὲ ἐκταραττομένων (τοιούτων γὰρ τὸ συρφετῶδες πλῆθος,) καὶ τὸν Οὐρσέλιον ἀρπάσαι θελώντων καὶ τῶν δεσμῶν ἀπο- D
 10 λύειν. δῆμον οὖν ὁ στρατοπεδάρχης τοσοῦτον ὄρων μαινό-
 μενον, ὡς ἐν στενῇ κομιδῇ τὰ κατ' αὐτὸν ἐγνώκει, κατεπε-
 πτώκει μὲν οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐπιρρώσας ἑαυτὸν κατεσίγαζε τῆ
 χειρὶ τὸν θόρυβον. ὄψθ' δὲ καὶ μόλις τούτους καταπαύσας
 καὶ πρὸς τὸ πλῆθος τὸν λόγον μετενεγκὼν ἔφη. "θαυμάζειν V. 10
 15 ἔπεισέ μοι, ἄνδρες Ἀμασειανοί, ὅπως τὴν συσκευὴν τουτωνὶ
 τῶν ἐξαπατώντων ὑμᾶς παντάπασιν ἠγνοήσατε, τὴν σφῶν
 αὐτῶν σωτηρίαν τῷ ὑμετέρῳ αἵματι ἐξωνομένων καὶ μεγί-
 στην ὑμῖν τὴν βλάβην προξενούντων αἰεὶ. ποία γὰρ ὑμῖν τῆς
 τοῦ Οὐρσελίου τυραννίδος ἢ ὠφέλεια, εἰ μὴ σφαγαὶ καὶ πη- P. 7
 20 ρώσεις καὶ ἀκρωτηριασμοὶ μελῶν; οὗτοι δὲ οἱ τῶν τοιούτων
 ὑμῖν πρόξενοι ἔνθεν μὲν τὰ οἰκεῖα ἀσινῆ διετήρουν τὸν βάρ-

1. ὄσα A. παράσχοιτε PG, alterum A cum Bryennio. 3.
 θυμὸν καὶ om. G. 11. καταπεπτώκει AG. 14. ἀνενεγκ-
 ῶν PG, alterum A. 15. ὅπως: ὅτι P. ταύτην PG, κατα-
 συσκευὴν τουτωνὶ A. 18. ποία A, ποῦ P, π . . . G. 19.
 εἰ om. P, εἰ μὴ A, ἐς μὴ G.

ubi dixit, illico explosus est vehementemque concivit tumultum, Ama-
 senis defectionem molientibus. non deerant enim, qui populum ad se-
 ditionem cierent, homines quidam pessimi turbarumque machinatores,
 qui plebis concitandae erant periti. tumultus igitur ortus est ingens,
 dum alii servatum Urselium cupiunt populumque ad opem ei ferendam
 incitant, alii, quale est vilis plebeculae ingenium, tumultuantur, Ur-
 selium e custodia liberaturi. multitudinem igitur tantam ubi Alexius
 furentem vidit, rei difficultate perspecta, nequaquam tamen diffidere
 sibi coepit, verum animo confirmato, silentium manu indixit. quod
 cum tandem aegre impetrasset, ad multitudinem iam conversus,
 haec dixit. "mirari subit, viri Amaseni, quod consilia istorum homi-
 num, qui vos decipere student, plane ignoretis, cum suam ipsorum
 salutem vestro quaerant sanguine gravissimamque semper calamitatem
 vobis parent. quis enim ex Urselii dominatione in vos fructus redun-
 davit, nisi caedes, excaecationes truncationesque membrorum? isti
 vero, qui talium rerum vobis auctores sunt, partim rei familiari bene
 prospexerunt barbarum demerentes, partim in praemia ab imperatore

βαρον θεραπεύοντες, ἐκεῖθεν δὲ αὖθις τῶν ἐκ βασιλέως ἐνεφοροῦντο δωρημάτων, χαριζόμενοι τούτῳ, ὅτι μὴ ὑμῶν τε καὶ τῆς πόλεως Ἀμασειᾶς παρεχώρησαν τῷ βαρβάρῳ, καὶ ταῦτα μηδένα λόγον ὑμῶν ποιησάμενοι πώποτε. διὰ τοῦτο καὶ τὴν τυραννίδα συνίστασθαι βούλονται, ἵνα τῷ μὲν τυ-5
ράνῳ χρηστὰς ὑποσαίνοντες ἐλπίδας, ἀσινῆ τὰ οἰκεία διατη-
B ρῶσιν, ἐκ βασιλέως δὲ αὖθις ἀπαιτῶσι τιμὰς τε καὶ δωρεάς.
ἦν δέ τι καὶ νεωτερισθεῖη, αὐτοὶ μὲν πάλιν ἑαυτοὺς τοῦ
δράματος ἐξάγωσιν, τὸν δὲ βασιλέως θυμὸν καθ' ἑμῶν ἐξά-
ψωσιν. εἴ τι οὖν ἐμοὶ πείθεσθε, τούτους μὲν ὑμᾶς πρὸς θό- 10
ρυβον ἐρεθίζοντας τὸ παρὸν ἐρρωῶσθαι εἴσατε. ἕκαστος δὲ
ὑμῶν οἴκαδε ἀπελθὼν τὰ λεχθέντα σκοπεῖτω, καὶ εἴσεσθε
ὁποῖος ὑμῖν τὸ ζυμφέρον βουλευέται."

3. Τούτων ἀκούσαντες τῶν ῥημάτων, ὥσπερ ὀστράκον μεταπεσόντος τὴν γνώμην μεταβαλόντες οἴκαδε ἀνεχώρουν. ὁ 15
δὲ στρατοπεδάρχης γινώσκων τὸν δῆμον ἐν ῥοπῇ τὰς γνώμας
C μεταβάλλειν εἰωθότα, καὶ μᾶλλον εἰ ὑπὸ χαιρεκάκων ὀτρύνε-
ται, δείσας μὴ διὰ τῆς νυκτὸς καθ' αὐτοῦ μελετήσαντες
ἐπέλθωσι καὶ τὸν Οὐρσέλιον ἐξαγαγόντες μὲν τῆς φρουρᾶς,
λύσαντες δὲ τῶν δεσμῶν ἀφῶσιν, ἐπεὶ μὴ ἀποχρώσας εἶχε 20
δυνάμεις πρὸς τοσοῦτους ἀντικαταστήναι, μηχανᾶται τὸ ἐν-

1. βασιλέων hic et infra P. 4. ταῦτα μηδὲν οἱ πολλοὶ ὑμῶν P, ταῦτα μ . . . . οἱ πολλοὶ ὑμῶν G, ταῦτα . . . . δένα λόγον ὑμῶν A, corrigé. 5. καὶ τὴν: an καὶ νῦν? Bryennius p. 89, 20 καὶ αὖθις. βούλονται ἵνα τῷ A, βουλόμενοι τῷ PG. 11. ἐρεθίζονται P, fortasse οὗ ὑμᾶς — ἐρεθίζονται. ἔρρειν A cum Bryennio. 16. ὄχλον A. 17. ὀτρύνοιτο A.

missa rursus se ingurgitavere, huius gratia factum iactantes, quod vosque et Amaseam urbem barbaro non tradidissent, vestri ne ulla quidem unquam ratione habita. quapropter etiam tyrannidem restitutam volunt, ut et barbaro commoda spe subblandientes, rem familiarem intactam servant, et ab imperatore rursus honores et praemia expectant. et si qua seditio orta fuerit, semet ipsos e periculo subducent, imperatoris autem in vos iram vertent. itaque istis, qui ad tumultum vos incitant, si quid mihi creditis, valere iussis, domum quisque suam abite et quae dixi perpendite. ita facile intelligetis, utri melius vobis suadeant.

3. Quibus auditis, velut conversa testula, sententiam mutant domumque abeunt. imperator autem, qui plebis in ipso discrimine inconstantiam nosset, praesertim si a malitiosis hominibus incitaretur, verebatur, ne insequente nocte iterum infesto se animo aggredierentur et Urselium e custodia eductum vinculisque liberatum dimitterent. quoniam autem tantae multitudini reprimendae copiae, quibus

τεῦθεν Παλαμῆδειόν τι μηχανήμα. ἐς μὲν τὸ φανερόν ἀπο-
 τυφλοῖ τὸν Οὐρσέλιον· καὶ ἤπλωτο μὲν τῇ γῆ, ὃ δὲ δῆμιος
 ἐπῆγε τὸν σίδηρον, ὃ δὲ ἐπωδύρετό τε καὶ ἔστεινε καθάπερ
 λέων βρυχόμενος· σχῆμα δὲ πάντα ἦσαν τῆς τῶν ὀμμάτων
 5 ἀποστερήσεως, παρήγγελο δὲ καὶ ὃ τῶ δόξαι τυφλούμενος D
 βοᾶν τε καὶ κεκραγένοι, καὶ ὃ μέχρι τοῦ δοκεῖν τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς ἐξορύττων δριμύ τε ἐνορᾶν πρὸς τὸν ἐκκείμενον καὶ μα-
 νιώδη τὰ πάντα δρᾶν, μᾶλλον δὲ σχηματίζεσθαι τὴν ἀποτύ-
 φλωσιν. καὶ ὃ μὲν ἀπετυφλοῦτο μὴ ἀποτυφλούμενος, ὃ δὲ
 10 δῆμιος ἐκρότει καὶ πανταχόθι τὴν τοῦ Οὐρσελίου τυφλωσιν
 διεβόμβει. ταῦτα ὡσπερ ἐν σκηνῇ δραματουργηθέντα πέπεικε
 τὸν ὄχλον ὄλον, ὅσος ἐγχώριος καὶ ὅσος ἔξωθεν, εἰς ἔρανον
 κατὰ τὰς μελίσσας συλλέγεσθαι. τοῦτο γὰρ ἦπαν τὸ σκέμμα
 τῆς Ἀλεξίου φρονήσεως, ἵνα οἱ πρὸς τὸ δοῦναι χρήματα δυσ-
 15 χερῶς ἔχοντες καὶ ἀφελέσθαι τὸν Οὐρσέλιον ἐπιβουλεύοντες P. 8
 ἐκ τῶν χειρῶν Ἀλεξίου τοῦμοῦ πατρός, ἀποκαταδοκῆσωσί τε,
 ὡς ἐντεῦθεν αὐτοῖς τῆς ἐπιβουλῆς ἀνωφελοῦς καθεστηκυίας,
 καὶ ταχὺ πρὸς τὸ βούλημα τοῦ στρατοπεδάρχου τράπωνται,
 τῆς πρώην ἀστοχοῦντες βουλῆς, αὐτὸν τε φίλον ποιούμενοι
 20 καὶ δργῆν βασιλέως ἐκκλίνοντες. τοῦτον τοίνυν οὕτω κατα-
 σχῶν τὸν Οὐρσέλιον ὃ ἀξιάγαστος στρατηγός, εἶχεν ὡς ἐν
 ζωργείῳ τὸν λέοντα, ἔτι ἐπικαλύμματα τοῖς ὀφθαλμοῖς φέ-

5. τὸ δόξαν A.   7. ἐγκείμενον A.   8. ἀποτυφλωσταν G.
 10. πανταχόθεν G.   12. ὄλον om. A.   14. πρὸ τοῦ P.
 22. ζωργείῳ A, ζωργίῳ PG.   ἔτι om. P.

instructus erat, non sufficerent, Palamedeum quendam excogitavit
 dolum. simulat excaecare Urselium; humi resupinato carnifex ferrum
 admovet; lamentatur ille atque eiulat, ut leonem rugire crederes.
 omnia excaecandi speciem prae se ferebant; iussus enim erat Urse-
 lius, qui excaecari fingebatur, clamores tollere, et qui oculos eruere
 videbatur, torvo prostratum vultu adspicere ac saeva illa omnia per-
 ficere, vel potius ita agere, ac si revera excaecaret. sic excaeca-
 tus est ille non excaecatus; vulgi autem rumoribus ubique incre-
 bruit, Urselium excaecatam esse. haec velut in scena acta omnem
 multitudinem eo adducebant, ut et indigenae et peregrini, apium
 more, symbolas darent. hoc enim erat Alexii consilium, ut qui pecu-
 niam detrectaverant Urseliumque emittere de manibus Alexii patris
 mei moliti erant, cum id conamen iam inane futurum esset, con-
 quiescerent et illico sibi dicto audientes essent, prioris consilii spe
 frustrati; qua quidem re et Alexium sibi conciliarent, et regis ira-
 cundiam evitarent. tali modo cum Urselium in vinculis admirabilis
 imperator retinisset, custodivit eum tanquam in cavea leonem; at-

ροντα, τὰ σύμβολα τῆς δῆθεν ἀποτυφλώσεως. οὐ μὴν ἤρκειτο
 V. 11 οἷς εἰργασται, οὐδὲ ὡς μέγα κῦδος ἀράμενος πρὸς τάλλα τῶν
 Βπραγμάτων ἀναπεπτώκει, ἀλλὰ πόλεις τε ἄλλας πολλὰς καὶ
 φρούρια κατεκτήσατο καὶ ὑπὸ τὴν τῆς βασιλείας ἔξουσίαν
 πεποίηκεν, ὅσα ἐπὶ τῶν Οὐρσελίου καιρῶν πονηρῶς προπέ- 5
 πραχεν. ἐντεῦθεν οὖν τὰς ἡνίας στρέψας, εὐθὺ τῆς βασι-
 λίδος πόλεως ἤλαυνε. γενόμενος δὲ ἐν τῇ παπῶα πόλει καὶ
 μικρὸν ἀναπαύων τῶν πολλῶν καμάτων ἑαυτὸν τε καὶ τὴν
 σύμπασαν στρατιάν, πρῶγμα ἐντεῦθεν ὤπτο πεποιηκῶς, ὅπερ
 Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀδμήτου Ἀλκήστιδι. ὡς γὰρ 10
 εἶδεν ὁ Δοκειανὸς ἐκεῖνος, ὁ τοῦ προβεβασιλευκότος Ἰσαα-
 κίου Κομνηνοῦ ἀδελφιδοῦς καὶ τούτου ἑξάδελφος, (ἀνὴρ δὲ
 οὗτος τῶν ἐπιδόξων καὶ γένει καὶ ἀξιώματι,) τὸν Οὐρσελίον
 C τὰ τῆς τυφλώσεως σύμβολα φέροντα καὶ ὑπὸ τοῦ χειραγω-
 γούμενον, βύθιον τι στενύξας καὶ ἐπιδακρύσας τῷ Οὐρσελίῳ, 15
 ὁμότητα κατηγορῆκε τοῦ στρατηγοῦ καὶ μέμψιν αὐτῷ ἐπή-
 γαγε, τούτου καταβοώμενος ὡς τοιοῦτον ἄνδρα γεννάδα τε
 καὶ ἄντικρυς ἦρωα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφελόμενον, ὃν ἐχρῆν
 ἀτιμώρητον διασώσασθαι. ἀλλ' ἐκεῖνος τότε μὲν "τὰς αἰτίας
 τῆς ἀποτυφλώσεως εἰσαῦθις ἐπακούσειας," ἐπειπὼν "φιλιτατέ 20
 μοι," μετὰ βραχὺ δ' εἰς οἰκίσκον ἀγαγὼν αὐτὸν τε καὶ τὸν
 Οὐρσελίον, ἀνακαλύπτει τὸ πρόσωπον καὶ δείκνυσιν Οὐρσε-

2. μέγα add. A. 3. ἐπεπτώκει A. τε om. P. 9. ἐκεῖ-
 θε G. πεποιηθέναι G. 16. κατηγορεῖ A. ἐπήγαγε A,
 ἐπήγε PG. 17. γεννάδα καὶ A. 21. δ' add. A.

que oculi etiam obtecti erant fasciis, quae excaecationis scilicet indi-
 cio essent. neque tamen quae gesserat satis ille putabat, nec tan-
 quam abunde parta gloria, in ceteris rebus supinus erat; immo alias
 urbes multas arcesque recipiebat, et omnes regiones, quae Urselii
 temporibus defecerant, imperio restituebat. tum demum reversus, in
 urbem regiam contendit; cumque in oppidum pervenisset, unde avus
 eius oriundus erat, ibique se atque exercitum universum a multis
 laboribus paulisper recrearet, miraculum edidit, quale Hercules ille
 in Admeti coniuge Alcestide. nam cum Doceanus, Isaacii Comneni,
 qui antea imperator fuerat, ex sorore nepos, Alexii patruelis, vir et
 genere et dignitate in primis clarus, Urselium conspiceret caecatio-
 nis signa oculis gestantem et manu a quodam ductum, graviter su-
 spirans et illacrimans eius casui, crudelitatis Alexium arguit, atque
 invectus in eum exprobrat, quod homini tam generoso ac plane
 heroi oculos effoderit, quem servasse incolumem oportuisset. cui tunc
 quidem ille "huius," inquit "carissime, supplicii causas propediem ex
 me audies," mox autem in aediculam deduxit eum cum Urselio, ubi

λίον τοὺς ὀφθαλμοὺς πυρρῶν ἀπαστρέποντας. ἐξεπλάγη
ταῦτα ὡς ἐθεάσατο, καὶ ἐθαύμασεν ὁ Δοκεῖανός καὶ οὐκ
εἶχεν ὅτι καὶ χρῆσαιτο τῷ πλήθει τοῦ θαύματος. καὶ θαμὴ
ταῖς ὄψεσι τὰς χεῖρας ἐπέβυλλε, μή που καὶ ὄναρ ἐστὶ τὸ
5 θεώμενον ἢ τις μαγικὴ τερατεία ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἄρτι
πρῶτως καινοτομούμενον. ὡς δὲ τὴν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ φιλαν-
θρωπίαν τοῦ ἐξαδέλφου κατεμάνθανε καὶ μετὰ τῆς φιλαν-
θρωπίας τὴν τέχνην, περιχαρῆς γεγωνῶς ἐνηγκαλίζετό τε
αὐτὸν καὶ κατεφίλει πολλάκις τὸ πρόσωπον, εἰς ἡδονὴν τὸ
10 θαῦμα μεταβαλὼν. ταῦτό δὲ τούτῳ πεπόνθασιν καὶ οἱ περὶ
τὸν βασιλέα Μιχαὴλ καὶ βασιλεὺς αὐτὸς καὶ πάντες.

4. Ἐντεῦθεν πάλιν ἐπὶ τὴν ἐσπέραν πέμπεται παρὰ Ρ. 9
Νικηφόρου τοῦ αὐτοκράτορος ἤδη τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα κα-
τεσχηκότος κατὰ Νικηφόρου τοῦ Βρυεννίου, τὴν δύσιν ὅλην
15 κλονοῦντος καὶ τὸ διάδημα ἐαυτῷ περιθεμένον καὶ βασιλέα
Ῥωμαίων ἀνακηρύττοντος. ἄρτι γὰρ τοῦ αὐτοκράτορος Μι-
χαὴλ τοῦ Δούκα τοῦ θρόνου καθαιρεθέντος καὶ ἀντὶ ταινίας
τε καὶ γλαμύδος πόν πύδῃ καὶ τὴν ἐπωμίδα τὴν ἀρχιερατι-
κὴν ἐνδεδυμένου, ὁ Βοτανειάτης ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου
20 καθίσας καὶ τὴν βασιλίδα Μαρίαν, ὡς προῖων ὁ λόγος σα-
φέστερον παραστήσειε, μνηστευσάμενος, τὰ τῆς βασιλείας Β
δίῳνε πράγματα. ἀλλ' ὁ Νικηφόρος Βρυένιος τὴν δουκι-

4. ἐπέβαλε PG, alterum A. 5. θεώμενον G, θεωρούμενον P,
φαινόμενον A. 6. πρῶτον G. 10. ταῦτόν A. 13. Ῥω-
μαῖα P. 14. Βρυεννίου P ubique. 18. γλαμύδος A, στέμ-
ματος PG. 21. παραστήσει P.

fasciis amotis, velut igne micantes Urselii oculos ei monstravit. ob-
stupuit, ubi hoc vidit, Doceanus atque admiratione correptus est,
nec habuit, quid de tanto miraculo sentiret; simul frequenter oculos
manibus contrectat, si forte somnium esset quod cerneret, aut ma-
gicæ præstigiæ aut alia quaedam id genus fraus nova. sed postquam
humanitatem et sapientiam Alexii perspexit, summopere laetatus, eum
complexus osculatusque sæpius est, admiratione in gaudium versa.
idem accidit illis, qui circa imperatorem Michaellem erant, et impe-
ratori ipsi et ceteris omnibus.

4. Inde rursus in Occidentem Alexius mittitur a Nicephoro im-
peratore, qui principatum iam nactus fuerat, adversus Nicephorum
Bryennium, qui occiduas provincias perturbabat omnes et, diade-
mate sumto, regem se Romanorum proclamavit. modo enim, ubi impe-
rator Michael Ducas imperio pulsus pro diademate chlamydeque ta-
larem et epomidem episcopalem induit, Botaniates solio occupato re-
gio et imperatrice Maria, ut accuratius postea narrabimus, in ma-
trimonium ducta, imperii administrationem suscepit. sed Nicephorus

κὴν περιεζωσμένος ἀρχὴν Δυρραχίου ἐπὶ τοῦ βασιλέως Μιχαήλ, καὶ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι τὸν Νικηφόρον βασιλεῖα τὴν ἤρξατο καὶ ἀποστασίαν κατὰ τοῦ Μιχαήλ ἐμελέτησε. τὸ μὲν ὅθεν καὶ ὅπως, οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμῖν διηγείσθαι· φθάνει γὰρ ἢ τοῦ Καίσαρος ξυγγραφή τὸ αἴτιον τῆς ἀποστασίας 5 ἐξιστορήσαι· τὸ δ' ὅτι ἐκεῖθεν ὥσπερ ἐξ ὄρμητηρίου τινὸς τῆς πόλεως Δυρραχίου πάντα τὰ τῆς ἐσπέρας κατέδραμεν καὶ ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ ὅπως οὗτος ἐάλω, τοῦτο τῶν C ἀναγκαιοτάτων ἐστὶν ἐν βραχεῖ διηγῆσασθαι. τὸ γὰρ ἀκρι- V. 12 βῆς τῆς ἱστορίας τὸν βουλόμενον μυθεῖν ἐς τὸν Καίσαρα πα- 10 ραπέμπομεν. κράτιστος γὰρ ὁ ἀνὴρ τὰ πολέμια καὶ ἄμα καὶ γένος ὢν τῶν ἐπισημοτάτων καὶ ἀναδρομῇ σώματος καὶ κάλλει προσώπου κοσμούμενος, καὶ ἐμβριθεῖα φρονήματος καὶ βραχιόνων δυνάμει τῶν κατ' αὐτὸν διαφέρων ἀνδρῶν, ἐπάξιον ἦν βασιλείας τὸ χοῆμα, καὶ τοσοῦτο ἦν εἰς πειθῶ 15 δυνατὸς καὶ πάντας ἐφέλκειν καὶ ἐκ πρώτης ὕψεως καὶ ὁμιλίας δυνάμενος, ὥστε πάντες πανδημεὶ καὶ στρατιῶ- D ται καὶ ἰδιῶται τῶν πρωτείων αὐτῷ ξυνεχώρον καὶ βασιλεύειν ἤξιουν ἀπάσης ἐφίας καὶ ἐσπερίας λήξεως. καὶ γὰρ ἐπιόντα τοῦτον αἱ πόλεις ἅπασαι ὑπταίαις χερσὶν ὑπεδέχοντο, 20 καὶ ἄλλη πρὸς ἄλλην μετὰ κρότου παρέπεμπεν. ταῦτα ἐτάραττε μὲν τὸν Βοτανειάτην, ἐξεκύκα δὲ καὶ τὸ περὶ αὐτὸν

2. βασιλείαν P. 8. ἐποίησε PG, alterum A. 12. γένους AG.
14. βραχιόνος G. 14. scripsit fortasse ἐπάξιος ἦν βασιλείας
αὐτόχορμα. vid. annotat. 15. τοσοῦτο G, τοσοῦτος PA.

Bryennius, ad ducatum Dyrrhachii imperante Michaelē proventus, cum Nicephorus nondum regno potitus esset, imperium affectare coepit et a Michaelē deficere meditatus erat. cuius incepti quae causa fuerit quaeque ratio, quoniam in Caesaris historia ea res iam perscripta est, nihil attinet exponere. verum ut Dyrrhachio tanquam ex arce omnes Occidentis regiones invaserit sibi subiecerit, utque ipse captus sit, enarrare breviter vel maxime est necessarium. nam qui accuratius ea nosse cupit, eum ad Caesarem remittimus. fortissimus enim cum is esset et nobilissimo simul genere ortus, ac proceritate corporis facieque pulchritudine insignis, et gravitate consilii non minus quam lacertorum robore aequalibus antecellens, dignissimus sane imperio erat. tantum etiam eloquentia valebat omnesque vel primo aspectu et alloquio ita sibi conciliare poterat, ut omnes omnino et milites et privati summam rerum ei concederent, atque occidentalis orientalisque limitis imperio dignum eum haberent. nam quascunque adibat urbes omnes et venientem supinis manibus excipiebant, et abeuntem alia alio cum plausu ac pompa prosequabantur.

στράτευμα καὶ εἰς ἀμηχανίαν τὴν βασιλείαν ὅλην ἐνέβαλλε. πέμπειν οὖν διεγνώκεισαν τὸν ἐμὸν πατέρα τὸν Κομνηνὸν Ἀλεξίον κατὰ τοῦ Βρυεννίου, δομέστικον τῶν σχολῶν ἄρτι προχειρισθέντα, μετὰ τῶν ἐνουσῶν δυνάμεων. εἰς γὰρ τὸ 5 μέρος τοῦτο ἡ βασιλεία Ῥωμαίων εἰς τοῦσχατον ἐληλύθει. τὰ τε γὰρ ἑῶα τῶν στρατευμάτων ἄλλο ἀλλαχοῦ διεσκέδα- στο, τῶν Τούρκων ὑφραπλωθέντων καὶ πάντα σχεδὸν περι- P. 10 σχόντων, ὅσα Εὐξείνου πόντου ἐστὶ μεταξὺ καὶ Ἑλλησπόντου καὶ Αἰγαίου τε καὶ Συριακοῦ πελάγους κόλπων τε τῶν ἄλ- 10 λων καὶ μάλιστα ὀπόσοι Παμφυλίαν τε καὶ Κίλικας παρα- μείβοντες ἐς τὸ πέλαγος ἐκπίπτουσι τὸ Αἰγύπτιον. τὰ μὲν οὖν ἑῶα στρατεύματα οὕτως ἔσχον· τὰ δὲ τῆς ἑσπέρας ἐς τὸν Βρυέννιον συρρεύσαντα εἰς στενὸν κομιδῆ καὶ ὀλίγον στρατεύμα τὴν βασιλείαν ἀφῆκε Ῥωμαίων. ἀθάνατοί τε γὰρ 15 τινες αὐτῇ κατελείφθησαν χθὲς καὶ πρώην ξίφους ἡμμένοι καὶ δόρατος, καὶ τινες ἐκ τοῦ Χώματος στρατιῶται ὀλίγοι, B καὶ Κελτικὴ τις στρατιὰ εἰς ὀλίγους τινὰς περισταμένη. τούτους δὴ τῷ ἐμῷ πατρὶ Ἀλεξίῳ δίδόασι, καὶ ἅμα συμμά- χους ἀπὸ τῶν Τούρκων προσκαλεσάμενοι, ἐξιέναι οἱ περὶ 20 τὸν βασιλέα προσέτατον καὶ ξυμμίξαι τῷ Βρυεννίῳ, οὐ μᾶλ- λον εἰς τὴν ἐφεπομένην στρατιὰν θαρροῦντες ἢ εἰς τὸ φρό-

9. πελάγους σύρτες καὶ τῶν ἄλλων G, Αἰγαίου καὶ Συριακοῦ πελάγους καὶ τῶν ἄλλων κόλπων ὀπόσοι A. 11. ἐκπέμπου- αι PG, ἐκπίπτουσι A.

haec terrorem Botaniati incutiebant, conturbabant etiam exercitum, quo instructus erat, et universum imperium in discrimen adducebant. visum est igitur Alexium Comnenum patrem meum, dignitate magni domestici scholarum nuper auctum, adversus Bryennium mittere cum tanta quanta licuit militum manu. nam rem militarem quod attinet, Romanorum imperium ad extremum devenerat; orientales siquidem exercitus alii alio loco dispositi erant, ut Turcis resisterent, qui fines paulatim protulerant et omnes fere regiones tenebant, quae mari Euxino Hellespontoque et Aegaei Syriacique maris cinguntur sinibus cum aliis, tum praesertim iis, qui Pamphyliam Ciliciamque tangentes in mare Aegyptium delabuntur. orientales igitur exercitus ita se habebant; occidentales autem legiones ad Bryennium confluxerant, ut exilis admodum parvusque exercitus imperatori remanserit. nam et immortales nonnulli reliqui erant, qui nuper admodum gladios hastasque tractare coeperant, et pauci quidam qui e Chomate erant milites, et Gallicae copiae ad exiguum numerum redactae. has igitur copias patri meo Alexio imperator tradidit, simulque auxiliis a Turcis expetitis, ingredi expeditionem et configere cum Bryennio eum iubet, non tam exercitu qui eum sequebatur fretus, quam con-

νημα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν ἐν πολέμοις καὶ μάχαις δεινότητα. ὁ δὲ τὴν ξυμμαχίαν μὴ περιμείνας, ὄξέως ἐπερχόμενον τὸν ἐχθρὸν ἀκούων, κἀντεῦθεν καλῶς καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ξυνεπομένους φραζάμενος, ἔξεισι τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ κατὰ τὴν Θράκην γεγωνὸς περὶ τὸν Ἀλμυρὸν ποταμὸν στρα- 5
C τοπεδεύει ἄνευ τάφρων καὶ χάρακος. μανθάνων γὰρ τὸν Βρυέννιον ἐν τοῖς Κηδόκτου πεδίοις αὐλιζόμενον ἐβούλετο ἑκάτερα τὰ στρατεύματα αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐναντίων ἀξιόλο- γον ἀπέχειν διάστημα. οὐ γὰρ εἶχεν ἀντιμέτωπος ἐπιστήναι τῷ Βρυεννίῳ, ἵνα μὴ κατάφωρα γένοιτο τὰ τῆς δυνάμεως καὶ 10
μὴ δοίῃ, ὅπως τις ἐστί τὴν στρατιάν, αἰόθησιν τῷ ἐχθρῷ. μετ' ὀλίγων γὰρ πρὸς πολλοὺς καὶ μετ' ἀπειροπολέμων πρὸς ἐμπειροπολέμους ἔμελλε ξυμβυλεῖν, καὶ τοῦ θαρρεῖν ἀφήμενος καὶ ἀναφανδὸν ἐμπίπτειν, κλωπιτεύειν τὴν νίκην ἐβούλετο.

5. Ἐπεὶ δὲ ἄνδρας καὶ ἀμφοτέρους γενναίους εἰς πό- 15
λεμον ὁ λόγος κατεστήσατο, τὸν τε Βρυέννιον καὶ τὸν ἐμὸν
D πατέρα τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον, (οὐδὲν γὰρ ἕτερος τοῦ ἐτέ-
ρου πρὸς ἀνδρείαν ἀπελιμπάνετο, οὐδὲ τὰ τῆς ἐμπειρίας
V. 13 ἕτερος ἐτέρου παρ' ἑλατίον εἶχεν,) ἀξιὸν ἐστί καταστήσαμέ-
νους τούτους εἰς φάλαγγας καὶ ἀντιπαρατάξεις, ἐκεῖθεν ἀπο- 20
σκοπῆσαι τοῦ πολέμου τὴν τύχην. τῷ μὲν γὰρ ἄνδρῳ τούτῳ
καὶ ἄμφω ἦσθην καλῶ καὶ γενναίῳ καὶ τὰ γε εἰς χεῖρας καὶ

12. μετ' alterum add. Hoeschel. 14. κλωπιτεύειν A, κλωπε-
τεύειν PG. 15. εἰς πόλεμον om. P. 18. τὰ : τι G.

silio et bellica virtute hominis. qui cum celeriter adventare hostem audisset, illico se suosque instruxit et auxiliarium adventu non expectato, ex urbium regina in Thraciam proficiscitur ibique circa Halmmyrum fluvium castra sine fossa et vallo posuit. quoniam enim Bryennium in Cedocti campis consedissee certior factus erat, utrumque et suum et hostium exercitum satis magno distare intervallo voluit. nam ex adverso copias collocare non licuit, ne earum conditio hosti patefieret et quantus sibi exercitus esset, cognosceretur. erat enim cum paucis contra plurimos, cum tironibus contra exercitatissimos decertaturus. itaque audendi et aperto invadendi tempus Alexius non esse ratus, furari victoriam volebat.

5. Iam vero cum narratio virum utrumque generosum, Bryennium et patrem meum Comnenum Alexium, (neque enim virtute nec rei bellicae experientia alter alteri quidquam concedebat,) ad certamen composuerit, operae pretium est, acie utrimque instructa, qualis proelii fortuna fuerit, cognoscere. erant enim ambo duces speciosi ac nobiles, et si fortitudinem experientiamque spectas, pares velut aequato examine; quare fortuna utram in partem inclinaverit, viden-

πείραν ἴσοι ὡσπερ ἐπὶ τρυτάνης ἰστούμενοι • ὄραν δὲ ἡμᾶς
 χρεῶν, ὅπου τὰ τῆς τύχης ἐπέβρισεν. ὁ μὲν γὰρ Βρυέννιος
 μετὰ τοῦ θαρρεῖνταῖς δυνάμεσι καὶ τὴν πείραν προῦβάλλετο
 καὶ τὴν εὐταξίαν τῆς παρατάξεως • ὁ δ' Ἀλέξιος ἐκ τοῦ ἐτέ- P. 11
 5ρου ὀλίγας μὲν ἐλπίδας καὶ πάνυ ἀφελεῖς εἶχεν ὅσον ἐπὶ
 τῷ στρατεύματι, ἀντιπροβάλλετο δὲ τὴν ἀπὸ τῆς τέχνης
 ἰσχὺν καὶ τὰς στρατηγικὰς μηχανάς. ἤδη γὰρ ἀλλήλοιον
 αἰσθόμενοι καὶ ὅτι πολέμων ἤδη καιρός, ὁ μὲν Βρυέννιος,
 ἐπειδὴ τὰς ἐφόδους αὐτοῦ προῦποτέμνεσθαι τὸν Κομνητὸν
 10 Ἀλέξιον μεμαθήκοι καὶ περὶ Καλαυρὴν στρατοπεδεύειν, οὕτω
 ζυνταξάμενος ἀντεπήρχετο. εἰς τε γὰρ δεξιὸν κέρας καὶ εὐώ-
 νυμον τάξας τὸ στράτευμα, τοῦ μὲν δεξιοῦ κατάρχειν τὸν
 αὐτάδελφον Ἰωάννην ἐπέταττε • πεντακισχίλιοι δ' ἦσαν οἱ
 τοῦτο τὸ μέρος συμπληροῦντες, Ἰταλοὶ τε καὶ τῆς τοῦ Μα-
 15 νιάκου ἐκείνου ἀποσπάδος, καὶ μὴν καὶ ἐκ Θετταλίας ἄνδρες B
 ἵππεῖς καὶ μοῖρὰ τις τῶν ἀπὸ τῆς ἐταιρείας οὐκ ἀγεννῆς. θά-
 τερον δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ὁ Ταρχανειώτης εἶχε Κατακα-
 λῶν, Μακεδόνας τε καὶ Θρακίας ἐξωπλισμένους εἰς τρισχιλίους
 τοὺς ξύμπαντας συναριθμουμένους. αὐτὸς δ' ὁ Βρυέννιος τὸ
 20 μέσον κατεῖχε τῆς φάλαγγος, ἐκ τε Μακεδόνων καὶ Θρακῶν
 συντεταγμένον καὶ τοῦ ἀρχοντικοῦ σύμπαντος ὅσον ἐπίλεκτον.
 πάντες δὲ ἐφ' ἵπποις Θετταλοῖς ἐποχούμενοι καὶ τοῖς σιδη-
 ροῖς θώραξι καὶ τοῖς περὶ τὴν κεφαλὴν κράνεσιν ἐξαστρα-

5. ἀφαιρᾶς A, ἀφε . . . G. 8. ἀν πολεμεῖν? 10. με-
 μαθήκει A. 14. Μανιάκη A. 16. ἐταιρείας A, ἐταιρίας
 PG. 22. Ἰππου Θετταλῆς AG.

dum nobis est. Bryennius igitur, praeterquam quod copiis fideret,
 et belli usu protegebatur et acie bene instructa; Alexius contra,
 qui in copiis parvam exiguamque plane spem collocabat, praesidium
 a solertia ac belli arte habebat. cum enim alter alterum adventasse
 sensisset et decertandi tempus iam adesse, Bryennius, qui Alexium,
 intercluso itinere, ad Calauram castra posuisse percepit, in ipsum
 movit, acie ita instructa. copiis in dextrum ac sinistrum cornu divi-
 sis, dextro cornu Iohannem fratrem praeposuit, idque quinque milli-
 bus constabat Italorum et qui e Maniaci illius copiis supererant.
 his additi erant equites Thessali et haud exigua pars eorum, qui
 sodales appellantur. sinistro cornu Tarchaniotes Catacalo praefuit;
 ibi Macedones atque Thraces stabant numero admodum tria millia
 armatorum. Bryennius ipse mediam aciem tenebat, e Macedonibus
 Thracibusque et quotquot ex universa nobilitate selecti erant, con-
 stantem. omnes autem equis Thessalis utebantur, et ferreis loriciis
 galeisque late fulgebant; cumque equi arrigerent aures et clipei con-

πιοντες, τῶν τε ἵππων διεγειρομένων ἐς ὄρθον οἷς καὶ τῶν
 ἄσπίδων πρὸς ἀλλήλας παταγουσῶν, πολλή τις αὐγὴ αὐτῶν
 τε καὶ τῶν κορυθῶν ἐκεῖθεν ἐξέπιπτε μετὰ δειμάτος. ὁ δὲ
 εἰς μέσους κυκλούμενος ὁ Βρυέννιος καθάπερ τις Ἄρης ἢ
 Γίγας ὑπερωμίας εἰς πῆχυν ἓνα τῶν ἄλλων πάντων ὑψοῦ-5
 μενος, καὶ αὐτόχρομα θάμβος ἦν καὶ φόβος τοῖς θεωμέ-
 νοις. ἔξωθεν δὲ τοῦ τάγματος ὄλον, ὥσανεὶ δυοῖν στα-
 δίων διάστημα, Σκύθαι τινὲς ἦσαν σύμμαχοι βαρβαρικοῖς
 κεκοσμημένοι τοῖς ὄπλοις. παρήγγελτο δέ, ἐπειδὴν οἱ πολέ-
 μοι προφανεῖεν καὶ ἡ σάλπιγξ πολέμιον ἀλαλάξειεν, εὐθύς 10
 κατὰ νότων ἐμπίπτειν καὶ βάλλειν τοὺς Σκύθας τοῖς πολε-
 μίοις καὶ θλίβειν αὐτοὺς τοῖς πυκνοῖς καὶ συνεχέσι το-
 ξεύμασι, τοὺς δὲ λοιποὺς πυκνὰ συνασπισαμένους ἐμπί-
 πτειν κατὰ τὸ καρτερώτατον. οὕτω μὲν οὗτος τοῖς ἀμφ'
 αὐτὸν διετάξατο· ὁ δὲ γε ἐμὸς πατὴρ ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος 15
 τοῦ τόπου τὴν θέσιν κατασκευάμενος, τὸ μὲν τοῦ στρατεύ-
 ματος κατέστησεν ἐν τισὶ κοιλάσι, τὸ δ' ἀντιμέτωπον ἔστησε
 τῆς στρατιᾶς Βρυεννίου. ἄμφω δὲ παραταξάμενος καὶ τὸ
 ὑποκαθήμενον καὶ τὸ προφανές, καὶ πτερώσας λόγοις ἄνδρα
 ἕκαστον καὶ εἰς ἀνδρείαν ἐπάρας, τῷ μὲν ἐπέσκηπτε τῷ προ- 20
 λοχίζοντι τάγματι, ἐπειδὴν κατὰ νότου γένοιτο τῶν πολε-
 μίων, ἐξ αἰφνιδίου προσπίπτειν καὶ μετὰ ῥύμης ὅτι πολλῆς

2. πρὸς : εἰς A. αὐγὴ τῶν τε κορυθῶν καὶ αὐτῶν ἐξέπι-
 πτε A. 7. τάγματος G, σχήματος P, εὐωνύμου κέρατος A.
 15. ὁ πατὴρ P. 17. κατέκρουσε ταῖς κοιλάσι A. 18. ἄμφω κα-
 θοπίσας καὶ τὸ ὑποκαθ. A, unde καὶ ascivī. 21. γέγωνται
 A. 22. ῥύμης A, ὄρμης PG.

cuterentur, et hominum et galearum splendor oculos praestringebat
 iniiciebatque terrorem. ipse in mediis versans Bryennius, veluti
 Mars aut Gigas quidam, paene cubitum supra reliquam turbam
 omnem eminebat, ut et admirationem plane et terrorem intuentibus
 moveret. extra totam aciem, intervallo fere duorum stadiorum, Scy-
 thae nonnulli auxiliares positi erant, barbaris instructi armis; quos,
 simulatque hostes apparerent et classica canerent, a tergo aggredi
 seque in hostium copias immittere et crebra assiduaque iaculatione
 eas atterere iussit, dum ceteri denso agmine quam vehementissime
 arma inferrent. sic ille exercitum instruxit; pater meus Comnenus
 Alexius, explorata loci opportunitate, partem exercitus in faucibus
 collocavit, partem adversa fronte Bryennio opposuit. instructis utris-
 que, quique subsidebant quique in aperto stabant, cum unumquem-
 que oratione erexisset atque ad virtutem adhortatus esset, praecepit
 iis, quos in insidiis collocarat, ut cum primum in tergo hostium
 essent, subito impetum in eos facerent et quam vehementissime

καὶ σφοδρῶς ἐπαράττειν κατὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος. τοὺς δ' ἀθάνατους λεγομένους καὶ τινὰς ἀπὸ τῶν Κελτῶν ἑαυτῶ πα-Ρ. 12
 ρακατέσχε καὶ τούτων προὔτετακτο· τῶν δὲ Χωματηνῶν καὶ
 Τούρκων ἔξαρχον τὸν Κατακαλῶν κατέστησε καὶ πρὸς τὸ
 5 Σκυθικὸν ἅπαν ἔχειν τὸν νοῦν καὶ τὰς διεκδρομὰς αὐτῶν
 ἀπελάττειν παρεκελεύσατο. ταῦτα μὲν οὕτως εἶχε· καὶ ἐπεὶ
 κατὰ τοὺς κοιλώδεις τόπους τὸ τοῦ Βρυεννίου γέγονε στρα-
 τευμα, εὐθύς σύνθημα δεδωκότος τοῦμοῦ πατρὸς Ἀλεξίου, V. 14
 μετὰ βοῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ ἐμπηδῆσαν τὸ περὶ τὴν ἐνέδραν
 10 στρατεύμα τῷ τε αἰφνιδίῳ κατέπληξαν τοὺς πολεμίους, ἕκα-
 στος τῶν παρατυχόντων πλήττων τε καὶ φονεύων, καὶ εἰς
 φυγὴν κατηνάγκασαν. ἀλλ' ὁ Βρυέννιος Ἰωάννης καὶ τοῦ
 ἡγεμόνος αὐτάδελφος μνησθεὶς ἐνταῦθα θούριδος ἀλκῆς καὶ Β
 θυμοῦ, τῷ ψαλλίῳ στρέψας τὸν ἵππον καὶ τὸν ἐπίοντα στρα-
 15 τιώτην ἀθάνατον πληγῇ μιᾷ καταβαλὼν, ἔστησέ τε κλονου-
 μένην τὴν φάλαγγα καὶ οὕτω συντάξας ἀπῶσε τοὺς πολεμίους.
 οὕτως οἱ ἀθάνατοι προτροπάδῃ μετὰ τινος ἀκοσμίας ἔφρευ-
 γον, ὑπὸ τῶν κατόπιν αἰεὶ στρατιωτῶν ἀποκτιννύμενοι. ὁ δὲ
 γε ἐμὸς πατὴρ εἰς μέσους ἑαυτὸν ἐμβαλὼν τῶν πολεμίῳν
 20 καὶ γενναίως ἀγωνιζόμενος, ἐκλόνει μὲν καὶ οὗτος τὸ μέρος,
 ἐφ' ᾧπερ ἂν παραγίνοιτο, πλήττων ἕκαστον τὸν πρὸς αὐτὸν
 ἴοντα καὶ εὐθύς καταβάλλων, ἐλπίζων δὲ ξυνέπεσθαι καὶ τι-

3. Χωματικῶν P. 6. ἀπελάττειν PG, φυλάττειν A. vid. anno-
 tat. 11. τὸν παρατυχόντα A. 14. ψελλίῳ A. τρέψας P.
 18. στρατ. αἰεὶ ἀποκτεινόμενοι A. 19. τοὺς πολεμίους A. 21.
 πλήττων: τιτρώσκων τε τὸν εἰς χεῖρας ἴοντα A.

in cornu dextrum inveherentur. immortales qui dicuntur et quosdam e Gallis circa se retinuit, iisque ipse praefuit. Chomatenis ac Turcis Catacalonem praefecit, eumque ad Scythas animum advertere et incursiones eorum propulsare iussit. his ita dispositis, ubi ad fauces exercitus Bryennii progressus est, repente signo ab Alexio patre meo dato, ingenti clamore irruunt qui in insidiis positi erant, imprudentes hostes turbant, caesisque qui cuique obvii erant, in fugam vertunt. tunc vero Bryennius Iohannes ducis frater, virtutis ac fortitudinis memor, verso equo, instantem sibi a tergo militem ex immortalium numero plaga una occidit, fugam suorum sistit, praelioque restituto hostes repellit. quo factum est, ut immortales in effusam et inconditam fugam se conicerent, hostibus semper terga caedentibus. at pater meus in medios illatus hostes et strenue pugnans, perturbabat et ipse eam aciei partem, in quam incurreret; omnes enim, qui contra veniebant, caedit atque illico prosternit, cumque nonnullos de suis subsequi sibi que adesse putaret, certa-

νας ἀμύνειν αὐτῷ στρατιώτας, ἀκατασχέτως εἶχετο τοῦ ἀγῶ-
 Cνος. αἰσθόμενος δὲ διαρραγεῖσαν τὴν ἑαυτοῦ φάλαγγα καὶ
 ἤδη πολλαχοῦ σκεδασθεῖσαν, τοὺς εὐψυχοτέρους (ἔξ δὲ ἦσαν
 οἱ σύμπαντες) συλλεξάμενος, ἐβουλεύσατο σπασαμένους τὰ
 ξίφη, ἐπειδὴν ἐγγίσαιεν τῷ Βρυεννίῳ, κατ' αὐτοῦ χωρεῖν 5
 ἀναισχύντως, κἂν δέοι κἀκείνους αὐτῷ συναποθανεῖν. ἀλλ'
 ἀπεῖρξε τοῦ τοιοῦτου βουλευμάτος Θεόδοτος τις στρατιώτης
 ἀνὴρ τοῦμῶ πατρὶ παιδόμενος ὑπηρετήσας, ὡς ἀντικρυς παρα-
 βόλου τοῦ ἐγχειρήματος ὄντος. τὴν ἐναντίαν οὖν τραπόμενος
 ὁ Ἀλέξιος ὀλίγον μὲν ὑπέξάγειν ἑαυτὸν τῆς τοῦ Βρυεννίου 10
 στρατιᾶς ἐβούλετο, γνωρίζοντας δὲ τινὰς τῶν διασκεδασθέντων
 ἐπισυλλέξας καὶ συστησάμενος, αὐτοῖς τῷ ἔργῳ ἐνέκειτο. μή-
 Dπω δὲ τοῦμοῦ πατρὸς ἐκεῖθεν ἑαυτὸν ὑπέξαγαγόντος, οἱ Σκυ-
 θαι τοὺς περὶ τὸν Κατακαλὸν Χωματηνοὺς ἐκλόνον βροῆ
 πολλῇ καὶ ἀλαλαγμῷ χρώμενοι, καὶ ἐπειδὴ καὶ τούτους ἀπώ- 15
 σαντο καὶ εἰς φυγὴν εὐκόλως ἐτρέψαντο, πρὸς λαφυραγωγίαν
 ἀπέβλεψαν καὶ φυγὴν, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀνεζήτησαν διατριβὰς.
 τοιοῦτον γὰρ τὸ ἔθνος τὸ Σκυθικόν· μήπω καθαρῶς τρεψά-
 μενοι τὸν ἀντίπαλον καὶ τὸ κράτος ἀναδησάμενοι, διαφθεί-
 ρουσι τὴν νίκην τῇ λαφυραγωγίᾳ. τὴν γὰρ οὐραγίαν τοῦ 20
 Βρυεννικοῦ στρατεύματος καταλαβὸν ἤπαν τὸ θηρικὸν ταῖς
 τάξεσιν αὐτῶν ξυνεμίγνυτο φόβῳ τῶν Σκυθῶν, τοῦ μὴ τι

1. τοῦ ἀγῶνος: τῆς ὁρμῆς A. 5. ἐγγίσοι A. κατ' αὐτὸν
 G. 6. ἑαυτῷ A. 8. τοῦμοῦ πατῆρ A. lege τῶμῶ. ἐξυ-
 πηρετήσας A. 9. τραπόμενος A, τρεπομενος PG. 17. καὶ
 φυγὴν om. A. 21. Βρυεννίου P. καταλαβὸν P.

mine non destitit. sed ubi fractam suorum aciem et iam multifa-
 riam fuga dispersam vidit, fortissimos quosque (erant autem
 omnino sex,) celeriter colligit, strictisque gladiis, si forte Bryennius
 prope accederet, inveni in eum sine mora statuit, etiamsi omnes
 simul occiderent. sed ab hoc eum consilio, utpote prorsus temerario,
 revocavit Theodotus quidam miles, qui a pueris minister patris mei
 fuerat. itaque reversus Alexius subducere se paulisper ex Bryennii
 acie voluit; sed nobilioribus quibusdam eorum, qui dispersi fuerant,
 collectis et in ordinem redactis, operi iterum institit. nondum autem
 pater meus inde se subduxerat, cum Scythae Chomatenos, qui sub
 Catacalone erant, multo clamore aggrediuntur et his quoque pulsus
 facillique negotio fugatis, ad praedandum se vertunt et domum aufu-
 giunt. talis enim est Scytharum gens, ut priusquam adversariorum
 vim penitus fregerunt superioresque evaserunt, praedando victoriam
 irritam reddant. nam qui in novissimo Bryennii agmine erant lixae
 calonesque, ne quid a Scythis paterentur, ordinibus ipsis se immi-

παθεῖν ἕνεκα παρὰ τούτων· αἰεὶ δέ τι συρρέον ἐπὶ τούτους, P. 13
ὅσον ἐξέφυγε τὰς χεῖρας τὰς Σκυθικὰς, σύγχυσιν οὐ μικρὰν
ταῖς τάξεσιν ἐνεποίησε, τῶν σημαιῶν ἀναμιχθεισῶν ἀλλήλαις.
ἐν τούτοις δὲ ἐναπειλημμένος ὢν οὐμὸς πατὴρ Ἀλέξιος, ὡς
5 καὶ πρόσθεν ἐλέγομεν, περιχορεύων ἐντὸς τοῦ στρατεύματος τοῦ
Βρυεννικοῦ, ὄρᾳ τῶν ἵπποκόμων ἕνα τοῦ Βρυεννίου ἵππον τινὰ
τῶν βασιλικῶν ἐπισυρόμενον, τῇ τε ἀλουργῷ ἐφροστίδι κεκο-
σμημένον καὶ κατάχρονσα τὰ φάλαρα ἔχοντα, καὶ δὴ καὶ τοὺς
κατέχοντας τὰς ἐξ ἔθους τοῖς βασιλεῦσι παρεπομένας ῥομ-
10 φαίας ἐγγύθεν αὐτῷ παραθέοντας. τοῦτο οὖν θεασάμενος,
καλύπτει μὲν τὸ πρόσωπον τῷ θωρακιδίῳ, ὃ τῆς κόρυθος
κύκλῳ ἐξήρητο, σφοδρῶς δὲ κατ' αὐτῶν ἔξορμήσας σὺν τοῖς B
ἐξ στρατιώταις, οὓς ἄνωθεν ὁ λόγος ἐδήλωσεν, καταβάλλει
μὲν καὶ τὸν ἵπποκόμον, αἰρεῖ δὲ καὶ τὸν βασιλικὸν ἵππον,
15 συναφαιρεῖται δὲ καὶ τὰς ῥομφαίας, καὶ λάθρα ὑπέξεισι τοῦ
στρατεύματος. ἐν τῷ ἀκινδύνῳ δὲ καταστὰς, τὸν τε χρυσο-
φάλαρον ἐκείνον ἵππον ἐξέπεμψεν καὶ τὰς παρ' ἑκάτερα τοῦ
βασιλικοῦ σώματος στρεφομένας ῥομφαίας καὶ κήρυκά τινα
μεγαλοφωνότατον, παρακελευσάμενος ἅπανταχοῦ τοῦ στρα- V. 15
20 τεύματος διαθέοντα βοᾶν ὡς ὁ Βρυέννιος ἐπεπιώκει. τοῦτο
γενόμενον πολλοὺς τῶν σκεδασθέντων τοῦ στρατεύματος τοῦ
μεγάλου δομεστίκου τῶν σχολῶν καὶ ἐμοῦ πατρὸς ἅπανταχό- C
θεν ξυνέλεγε καὶ παλιμπορευτοὺς ἐποίει, τοὺς δὲ καὶ ἔπειθεν

4. τούτῳ A.
πομένας A.

6. ἐμὸς A.
11. θωρακισίῳ A.

5. ἐν τῷ τοῦ G.

9. παραπεμ-

scebant. quos cum semper sequerentur quicumque e barbarorum ma-
nibus effugerant, factum est, ut non exigua ordinum perturbatio
oriretur et signa inter se confunderentur. interea pater meus Alexius,
qui, ut supra diximus, interclusus versabatur in ipso Bryennii exercitu,
videt quendam ex equisonibus regium Bryennii equum ducere, purpureo
stragulo ornatum et phaleris aureis; quin etiam iuxta currebant, qui
romphaeas, ad imperatorum latera portari solitas, gestabant. qui-
bus conspectis, Alexius lorica, in fronte galeae pendente, faciem
operuit, summaque vi cum sex quos dixi militibus invasit et deiecto
equisone, non solum equo regio, sed etiam romphaeis potitus, clam
se acie subduxit. cum in tuto constitisset, phaleris aureis instru-
ctum equum et romphaeas, quae ab utroque latere imperatoris ge-
stari solebant, misit qui per exercitum ubique ostentarent; simul
praeconem, maxima voce praeditum, Bryennium cecidisse renuntiare
iussit. quo facto, multi ex magni domestici scholarum patris mei
exercitu, qui fuga dispersi erant, undique conveniebant in proelium-

ἐγκαρτερεῖν. οἱ δὲ ἐστήκεσαν ἀτρεμοῦντες, ἵνα ἕκαστος ἔτυχε, καὶ εἰς τοῦπίσω τὰς ὄψεις στρέψαντες, ἔξεπλήττοντο ἐφ' οἷς παρ' ἐλπίδα ἐώρων. καὶ ἦν ἰδεῖν ἐπ' αὐτοῖς καινόν τι γινόμενον, τῶν ἵππων ἐν οἷς ἐπωχοῦντο τὰς κεφαλὰς ἐπὶ τὸ πρόσω ὀρώσας, τὰ δ' αὐτῶν πρόσωπα εἰς τοῦπίσω ἐστραμμένα, καὶ μῆτε ἐπὶ τὰ πρόσω χωροῦντας, μῆτε εἰς τοῦπίσω στρέψαι τοὺς χαλινούς ἐθέλοντας, ἀλλ' ἐκθάμβους ὄντας καὶ ἔξαπορουμένους οἶον ἐπὶ τοῖς ξυμπεσοῦσιν. οἱ τε γὰρ Σκύθαι νόστου μνησάμενοι καὶ οἴκαδε ἀπιόντες, οὐκ ἔμελλον ἔτι ἐπιδιώκειν, ἀλλὰ πόρρω τῶν στρατευμάτων ἀμφοῶν γεγονό- 10 τες μετὰ τῆς λείας αὐτοῦ που περιπεπλάνητο. τό τε διακηρυκευόμενον, ὡς ἄρα ὁ Βρυέννιος ἐάλω καὶ κατενήνεκτο, ἐθαρσοποιεῖ τοὺς τέως δειλοὺς καὶ φυγάδας, καὶ τὸ κηρυττόμενον αὐτόθεν εἶχε τὸ πιθανόν, ἐνδεικνύμενου πανταχόθι μετὰ τῶν βασιλικῶν παρασῆμων τοῦ ἵππου καὶ τῶν ῥομφαιῶν 15 μονονουχί διαγγελουσῶν, ὡς ὁ φυλαττόμενος ταύταις Βρυέννιος χειρὸς πολεμίας γέγονεν ἔργον.

6. Ἐῖτα ἡ τύχη ξυνέβαλε καὶ τι τοιοῦτον. ἀπόμοιρά τις ἐκ τῆς συμμαχίας τῶν Τούρκων καταλαμβάνει τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν Ἀλεξίον, καὶ ὡς καθειστήκει τὰ τοῦ πο- 20 P. 14 λέμου μαθόντες καὶ τοὺς πολεμίους ὕπου καὶ εἶεν ἐπιζητήσαντες, ἐπὶ λόφον τινὸς συνελθυθότες τῷ Κομνηνῷ Ἀλεξίῳ καὶ ἐμῷ πατρί, ἐκείνου δεικνύντος τῇ χειρὶ τὴν στρατιάν,

16. ταύτας P.

que redibant, alii ut sustinerent confirmabantur. qui autem constitere, quo quisque loco forte erat, oculis retro versis, obstupesciebant iis, quae praeter expectationem videbant. ac novum quoddam praebebant spectaculum. dum enim equorum, quibus insidebant, capita recta spectant, ipsi retorquebant oculos, ac neque porro vehebantur, neque equos convertebant, perculsi ob id quod acciderat. nimirum Scythae, de reditu cogitantes domumque iam abeuntes, non amplius persecuturi erant, sed procul ab utroque exercitu, praeda onusti, palabantur. atque nuntius de capto caesoque Bryennio ignavis hucusque et fugientibus animos reddebat, praesertim cum nuntiatum fidem adderent ostentatus ubique imperatorio ornatu equus et romphaeae tantum clamantes, Bryennium, cui custodiendo illae erant, hostili manu interemptum esse.

6. Cum in hoc loco res essent, peropportune ad Alexium domesticum scholarum advenit cohors auxiliarium Turcorum. qui cum proelium restitutum audivissent et hostes ubi essent sciscitarentur, Alexius Comnenus pater meus iis de colle, quem una ascenderant,

ἔθεω̄νιο τούτους ὡσπερ ἀπό τινος σκοπιᾶς. εἶχε δὲ ὧδε τα
καὶ αὐτούς. συγκεχυμένοι τε γὰρ ἦσαν μήπω συντάξαντες
ἑαυτούς, καὶ ὡς τὴν νίκην ἤδη ἀράμενοι καταφρονητικῶς
εἶχον καὶ ἔξω κινδύνων ἑαυτούς ᾔοντο· μάλιστα δὲ ἀναπε-
5 πτώκεισαν, τῶν τῷ ἐμῷ πατρὶ ξυνεπομένων Φράγγων προσ-
κεχωρηκότων τῷ Βρυεννίῳ διὰ τὴν προγεγενημένην τροπήν.
καὶ γὰρ τῶν ἵππων ἀποβεβηκότων τῶν Φράγγων καὶ δεξιᾶς Β
διδόντων αὐτῷ, καθάπερ δὴ πατριὸν ἐστὶ διδόναι τὰς πίστις,
ἄλλος ἀλλαχόθεν πρὸς τούτους ξυνέρρεον, θεασόμενοι τὸ γι-
10 νόμενον. διεσάλπιζε γὰρ ἡ φήμη τὸ σιράτευμα, ὡς ἄρα καὶ οἱ
Φράγγοι τούτοις προσέθεντο, τὸν ἀρχιστράτηγον καταλελοι-
πότιες Ἀλέξιον. οὕτω δῆτα συγκεχυμένως ἔχοντας τούτους οἱ
ἀμφὶ τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ τοὺς νεήλυδας Τούρκους θεασά-
μενοι, εἰς τρεῖς μοῖρας ἑαυτούς διενείμαντο, καὶ τὰς μὲν
15 δύο ἐλλοχεῖν αὐτοῦ που διέτατον, τὴν δὲ τρίτην μερίδα χω-
ρεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐκέλευον. καὶ τὸ ξύμπαν τῆς τοιαύ-
της διαταγῆς ἐς τὸν ἐμὸν πατέρα Ἀλέξιον ἀνεφέρειτο. οἱ C
μέντοι Τούρκοι οὐ κατὰ φάλαγγα συντεταγμένως ἐπήεσαν
ἅμα πάντες, ἀλλὰ μεμερισμένως κατὰ τινὰς ὀμίλους, ἀπ'
20 ἀλλήλων διεστηκότες ἕκασταχοῦ· εἶτα προσβάλλειν ἐκύστην
ἴλην, τοὺς ἵππους ἐπὶ τούτους ἐλαύνοντας, καὶ πυκνοῖς ἀπο-
χρῆσθαι τοξεύμασιν. συνείπετο δὲ τούτοις καὶ ὁ τὴν ὅλην
στρατηγίαν ἀναδησάμενος ἐμὸς πατήρ Ἀλέξιος, συλλέξας ἀπὸ

19. μεμερισμένως καὶ ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τινὰς ὀμίλους διεστη-
κότες AG. 21. ἐλαύνοντες A. 23. ἀναδεξάμενος A.

velut e specula hostium exercitum monstravit. et hi quidem ita se habebant. temere erant permixti, ordinibus nondum restitutis, et tanquam victoria iam potiti, in summa securitate degebant seque extra periculum arbitrabantur. maxime vero supinos eos Francorum defectio reddidit, qui, nostris initio, ut diximus, in fugam versis, a patre meo ad Bryennium desciverant. cumque equis desilirent et, qui patrius ipsis fidem dandi mos est, dextram offerrent, alii aliunde ibi confluxere, spectaturi, quid ageretur. percubuit enim toto exercitu fama, etiam Francos, relicto duce suo Alexio, ad Bryennianos transiisse. cum igitur et pater meus et qui modo advenerant Turci ita confusos hostes cernerent, trifariam copiis suis distributis, duas partes in insidiis alicubi subsistere, tertiam in hostes impetum facere placuit; idque consilium a patre meo Alexio profectum erat. sed Turci non acie omnes simul adoriebantur, sed separatim singulis turmis, spatio inter se distantes. quarum turmarum quaeque iussa est incitatis equis in hostes irruere telaque plurima conicere. sequebatur Alexius pater meus, qui universi exerci-

τῶν σκεδασθέντων ὅσους ὁ καιρὸς ὑπηγόρευε στρατιώτας.
 V. 16 ἐνταῦθα τις τῶν ἀμφὶ τὸν Ἀλέξιον ἀθανάτων, θρασύσπλαγ-
 χνός τις ὢν καὶ τολμητίας, προεξελάσας τὸν ἵππον καὶ τῶν
 D ἄλλων προεκδρομῶν, ἄντικρυς κατὰ τοῦ Βρυεννίου ὄλους
 χαλάσας ὀνιῆρας ἐφέρειτο. καὶ αὐτὸς μὲν τὸ δόρυ μάλα 5
 σφοδρῶς ἐρείδει κατὰ τῶν στέρνων ἐκείνου, ὃ δὲ γοργῶς τοῦ
 κουλεοῦ τὸ ξίφος ἐλκύσας, μήπω φθάσαντος τοῦ δόρατος
 κραταιότερον ἐρεισθῆναι, τοῦτό τε ἀπέκοψεν αὐτίκα καὶ τὸν
 τρώσαντα κατὰ τῆς κλειδὸς πλήξας, ὅλῳ βραχίονι κατενεγκῶν
 τὴν πληγὴν, ἅμα τὴν χεῖρα πᾶσαν ἐξέτεμεν αὐτῷ θώρακι. 10
 οἱ μὲν οὖν Τοῦρκοι ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ καταλαμβάνοντες, τοῖς
 συνεχέσι βέλεσι τὸ στράτευμα κατεσκίαζον. οἱ δὲ γε περὶ
 τὸν Βρυέννιον ἐπλήγησαν μὲν τῷ αἰφνιδίῳ, ὅμως συλλέξαν-
 P. 15 τες ἑαυτοὺς καὶ εἰς τάξεις καταστησάμενοι, τὸ τοῦ πολέμου
 βάρος ἐδέξαντο, ἄλλος ἄλλον παρακαλοῦντες ἀνδρίζεσθαι. 15
 οἱ μέντοι Τοῦρκοι καὶ ὁ ἐμὸς πατὴρ βραχὺ τι πρὸς τοὺς
 πολεμίους ἀντικαταστάντες, ἐξῆς φεύγειν ἐσχηματίζοντο, καὶ
 ὀλίγον ἐφέλκοντες εἰς τὰς ἐνέδρας τοὺς πολεμίους καὶ τεχνι-
 κῶς ὑποσύροντες. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν πρώτην γεγόνασιν ἐν-
 ἔδραν, ἐξ ὑποστροφῆς κατὰ μέτωπον τούτοις εἰστήκεσαν. καὶ 20
 συνθήματός τινος γεγονότος, εὐθὺς καθάπερ σφηκίαί τινες
 ἄλλος ἀλλαχόθεν διεξιππάζοντο τῶν ἐλλοχιζόντων, καὶ ἀλα-
 λαγμῷ πολλῷ καὶ βοῇ καὶ τοῖς ἐπαλλήλοις τοξενύμασι τὰ τε

5. χαλώσας P. 7. κουλεοῦ G, κολεοῦ PA. 9. κατενεγκεῖν P.
 17. ἐξ. φεύγειν : ἐκφεύγειν P.

tus dux erat, collectis circa se ex dispersorum numero, quotquot tempus suggesserat. ibi unus eorum, qui circa Alexium immortales erant, summae audaciae homo, concitato equo ultra ordines progressus, ipsum Bryennium, habenis immissis, recta petiit hastaque quam vehementissime in pectore percussit. verum torvo is vultu, priusquam hasta thoraci infingeretur altius, gladio e vagina educto, et hanc statim fregit, et hominis humero percusso, cum summa vi ictum infligeret, brachium totum abscidit cum ipsa lorica. ac Turci alius alii succedentes, sagittarum quasi nube agmen Bryennii paene inumbrant; contra quos Bryennii milites, licet repentino impetu perterriti, tamen mox ordinibus restitutis, cum alius alium ad virtutem adhortaretur, proelium sustinent. Turci autem et pater meus, ubi aliquamdiu hostibus resisterunt, alius post alium fugere simulant ac paulatim ad insidiarum locum necopinantes eos callide ducunt. cumque eo perventum esset, ubi primae collocatae erant insidiae, versa acie, a fronte hosti insistent, et qui subsederant, signo dato, statim tanquam vesparum examen irruunt et multo clamore atque perpetua iaculatione et aures

ὅτα κατάκροτα τῶν ἀμφὶ τὸν Βρυέννιον ἐποιήσαντο, καὶ τὰ
 ὄμματα ξυνεζόφωσαν τῇ πυκνότητι τῶν βελῶν ἀπανταχόθεν B
 διεκπιπτόντων. ἐνταῦθα δὲ μὴ ἀντιστῆναι δυνάμενον τὸ τοῦ
 Βρυεννίου στράτευμα, (ἤδη γὰρ πᾶς κατετέτρωτο καὶ ἵππος
 5 καὶ ἄνθρωπος,) πρὸς τροπὴν ἀπέκλινε τὴν σημαίαν καὶ τὸν
 νῶτον παίειν παρέσχε τοῖς ἐναντίοις. ἀλλ' ὁ γε Βρυέννιος,
 καίτοι πολλὰ βαρυνόμενος ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ σὺν βία
 ὠθύμενος, ἐδείκνυ τὸ ἀνδρεῖον καὶ εὐψυχον, αἰεὶ μὲν ἐπι-
 στροφάδην τύπτων τὸν ἐπιόντα, αἰεὶ δὲ τὰ τῆς φυγῆς καλῶς
 10 καὶ ἀνδρείως διοικονομούμενος. συνήραντο δὲ τούτῳ καὶ ὁ
 ἀδελφὸς ἐξ ἑκατέρου μέρους καὶ ὁ υἱός, καὶ κατ' ἐκεῖνο και-
 ροῦ θαῦμα τοῖς πολεμίοις ἐδείχθησαν ἡρωϊκῶς ἀνταγωνισά- C
 μενοι. ἤδη δὲ τοῦ ἵππου καμόντος καὶ μὴ δυναμένου φεύ-
 γειν ἢ καὶ διώκειν, (ἐγγὺς γὰρ ἦν τοῦ ἀποπεπνευκέναι διὰ
 15 τοὺς ἐπαλλήλους δρόμους,) ἀνασειράσας τοῦτον ὁ Βρυέννιος,
 καθάπερ τις ἀθλητῆς γενναῖος, εἰστήκει πρὸς τὰς λαβὰς καὶ
 πρὸς ἑαυτὸν δύο τῶν Τούρκων γενναίους ἐξεκαλέσατο. ὧν ὁ
 μὲν εἷς παίει τῷ δόρατι, ἀλλ' οὐκ ἔφθη δοῦναι βαρεῖαν
 πληγὴν, καὶ λαμβάνει ἀπὸ τῆς δεξιᾶς τὰνδρὸς βαρυτέραν.
 20 φθάνει γὰρ ἀποκόψας τοῦτον τὴν χεῖρα ὁ Βρυέννιος τῷ
 ξίφει, ἢ μετὰ τοῦ δόρατος πρὸς τοῦδαφος ἐξεκυλίσθη. ἄτε-
 ρος δὲ τούτων τοῦ ἰδίου ἵππου καταπηδήσας, καθάπερ τις
 πάρδαλις ἤλατο ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ Βρυεννίου, ἐναρμόσας D

2. ὄμματα A, σώματα PG. 8. ἐμψυχον P. 11. τοῦ add. A
 ante μέρους. 14. καὶ om. A. 23. ἤλλατο codices, corr.
 Diesterweg.

Bryennii militum obtundunt, et oculos telorum involvunt tenebris.
 itaque cum omnes et equi et homines vulneribus iam essent operti,
 resistere diutius Bryennii copiae non poterant, versisque signis terga
 dabant. at Bryennius, licet admodum fatigatus pugna cedere co-
 ctus, quam fortis et strenuus esset, ostendit. non enim destitit, quo-
 quo versus instantes caedere et fugam suorum egregie ac praesenti
 animo ornare. in quo adiutores utrimque habuit et fratrem et filium,
 quorum eximia virtus hostibus eo die miraculo erat, sed cum equus
 Bryennii deficeret et neque fugere posset, nec vero etiam persequi,
 (non multum enim ab exspirando aberat ob assiduam currendi mo-
 lestiam) retraxit hunc ille loro ac, velut gladiator generosus, ad
 certamen paratus constitit duosque Turcorum ferociore ultro provo-
 cavil. quorum cum alter hasta eum peteret, priusquam perferret
 ictum, gravius ipse percussus est. abscidit enim Bryennius eius manum
 gladio, quae una cum hasta in humum decidit. alter, relicto suo equo,
 velut pardalis in Bryennii equum transiit lumbisque insedit. cum-

εαυτὸν ἐπὶ τῆς ὀσφύος. καὶ ὁ μὲν εἶχετο τούτου ἀπριξ καὶ
 ἐπιβαίνειν ἐπειρᾶτο τοῦ νώτου, ὁ δὲ καθάπερ Θηρίον ἐπι-
 στρέψας εαυτὸν, ἐκκεντεῖν διὰ τοῦ ξίφους ἐβούλετο. οὐ μὲν-
 τοί κατὰ νοῦν ἐχώρει αὐτῷ τὰ πράγματα, αἰεὶ τι τοῦ κατὰ
 νῶτον Τούρκου λυγιζομένου καὶ τὰς τρώσεις ἐκφεύγοντος. 5
 ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῷ ἀπειρήκει κενεμβατοῦσα καὶ ἀπεῖ-
 πεν ὁ ἀθλητής, ἐνταῦθα πρὸς ἅπασαν χεῖρα πολεμίων ἐνδέ-
 δωκεν εαυτὸν. οἱ καὶ συλλαβόμενοι τοῦτον καὶ ὡσπερ μέγα
 κῦδος ἀράμενοι, κομίζουσιν Ἀλεξίῳ τῷ Κομνηνῷ, οὐ πάννυ
 μέντοι πορρωτέρω καθεστηκότι τῆς τοῦ Βρυεννίου ἀλώσεως, 10
 ἐκιάττοντι δὲ τὰς τε τῶν βαρβάρων καὶ τὰς εαυτοῦ φάλαγ-
 V. 17 γας καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἐρεθίζοντι. καὶ πρότερον μὲν διὰ
 P. 16 τινων κηρύκων τὴν ἄλωσιν τοῦ ἀνδρὸς διεπέμψαντο, ἔπειτα
 δὲ καὶ αὐτὸν πωριστῶσι τῷ στρατηγῷ, θέαμα ὄντως φοβερὸν
 καὶ πολεμοῦντα καὶ ἀλισκόμενον. οὕτω μὲν οὖν τὸν Βρυνέν- 15
 νιον εἰς χεῖρας ἔχων ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος, δορυκτῆτον τῷ
 βασιλεῖ ἐκπέμπει Βοτανειάτῃ, μηδὲν μέντοι λυμηνάμενος τὰ
 ὄμματα ὄλωσ ὁ ἀνήρ. οὐ γὰρ ἦν τοιοῦτος ὁ Κομνηνός, ὥστε
 μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐπεξέρχεσθαι τοῖς ἐπ' αὐτὸν καταστῆσιν,
 ἀλλ' εἰς τιμωρίαν αὐτάρκη ἐνόμιζε τὴν τοῦ πολεμίου ἄλωσιν. 20
 τὰ δ' ἐντεῦθεν φιλανθρωπίαί τε καὶ φιλοφροσύναι καὶ φι-
 B λωτιμίαι πολλή. ὅπερ κὰν τῷ Βρυεννίῳ ἐνεδείξατο. καὶ γὰρ
 ἱκανὸν αὐτῷ μετὰ τὴν ἄλωσιν συμπορευθεὶς διάστημα, ἐπᾶν

4. τι A, τοι P, om. G. 5. νώτου G. λογιζομένου P. 18.
 ὄλωσ om G, μηδέν τι λυμηνάμενος εαυτῷ τοῦ σώματος ὁ ἀνήρ
 A. an τῷ ἀνδρὶ?

que firmiter ibi adhaeresceret et tergum inscendere niteretur, Bryennius ut belua sese convertens, perfodere eum gladio voluit; neque tamen ex sententia res cessit, cum Turca pone tergum semper ictus, inclinato corpore, evitaret. denique lassata dextra iactandis in vanum ictibus, cum Bryennius desperaret, in mediam se hostium turbam iniecit; qui comprehensum hominem, velut magnam gloriam adepti, ad Alexium Comnenum ducebant, qui haud procul aberat et suos Turcorumque ordines instruebat atque ad pugnam incitabat. iamque praemissis nuntiis illi de capto Bryennio certiozem eum fecerant; mox ipsum adducebant, qui terribilis sane adspectu et pugnans et vinctus erat. tali modo captum Bryennium Alexius ad imperatorem duxit Botaniatem, nihil omnino afflicto oculis eius. non enim is erat pater meus, qui captis hostibus insultaret, sed ad poenam satis captivitate ducebat; quin immo post victoriam magna in eos erat humanitate et benignitate et munificentia. idque etiam in Bryennio ostendit. nam absoluto iam cum eo satis longo itinere, ubi ad locum .....

τὸν . . . . οὕτω καλούμενον τόπον κατέλαβεν, ἀνακτῆσαι τῆς λύπης χρησταῖς ἐλπίσι τὸν ἄνδρα βουληθεὶς, πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἀποβάντες τῶν ἵππων καθεζόμεθα μικρὸν ἑαυτοὺς διαναπαύσοντες.” ὁ δὲ τὸν περὶ ψυχῆς δεδιὼς κίνδυνον,
 5 μεμηγρόσιν ἐώκει καὶ οὔτε ῥαστώνης ἐν χρεῖα ἦν· πῶς γὰρ ὁ καὶ αὐτὴν ἀπολεγόμενος τὴν ζωὴν; ἀλλ’ ὅμως τῷ τοῦ στρατηγοῦ εὐθύς ὑπετάγη βουλήματι. τοιοῦτον γὰρ τὸ δοῦλον πρὸς ἅπαν τὸ ἐπιταττόμενον ῥαδίως ὑπεῖκον, καὶ μᾶλλον εἰς
 10 ὁ μὲν ἔνθεν ὡς ἐπὶ στιβάδος ἐπὶ πᾶσιν εὐθύς ἀνέκειτο χλοερᾶς, ἐκεῖθι δ’ ὁ Βουέννιος, ῥίζης ὑπερθεῖν ὑψικλόνου δρυὸς τὴν κεφαλὴν ἀνέχων. κάκεινος μὲν ἐκάθευδε, τὸν δ’ οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος, τοῦτο δὴ τὸ τῆς γλυκείας ποιήσεως. ἀλλὰ τὸν ὀφθαλμὸν ἀνατείνας καὶ τὸ ἀπηρωρημένον τοῖς πτόρ-
 15 θοῖς ξίφος θεασάμενος, ἐπεὶ μηδένα μηδαμοῦ τότε παρόντα ἐώρα, ἀνακτησάμενος τῆς ἀθυμίας ἑαυτὸν, κρείττονος γίνεται λογισμοῦ καὶ ἀποκτεῖναι τὸν ἐμὸν πατέρα βουλεύεται. καὶ τάχα ἂν εἰς ἔργον ἀπέβη τὸ βούλευμα, εἰ μὴ τις ἄνωθεν
 20 θεία τοῦτον διεκώλυσε δύναμις, τὸ ἄγριον τοῦ θυμοῦ ἐξημερώσασα καὶ ἰλαρὸν τῷ στρατηγῷ ἐνατενίζειν παρασκεύασα. ταῦτα ἐγὼ ἐκείνου διηγουμένου πολλάκις ἤκουον. ἔστι δὲ τῷ βουλομένῳ ἐντεῦθεν κατανοεῖν, ὅπως τὸν Κομνηνὸν ἐς μεῖζονα ἀξίαν παρεφυλάττετο ὁ θεὸς καθάπερ τι

3. καθεζόμεθα A. 5. οὔτε: οὔτε γε? 11. ἐκεῖθεν A.
 ὑψικλόνου: lege ὑψικόμου. 13. εἶχε AG. 16. ἀνακτῆσά-
 μένος A. 17. βούλεται A. 18. βούλημα G.

dictum venit, hominis modrore levandi adque spem erigendi causa, “age” inquit “descendamus ex equis, ut paulisper ab itinere conquiescamus.” verum ille vitae suae timens, furenti similis erat nec quietem admodum requirebat. quid mirum? omnem salutis spem abiecerat. tamen imperatori statim dicto audiens fuit. nam tale est ingenium servorum, ut in quavis re dominis facile obediant, praesertim si qui bello capti sunt. itaque ubi desilierunt duces ex equis, Alexius statim in viridi herba, velut toro, recubuit, Bryennius autem, capite in alta quercus radice imposito, dum ille obdormit, non dulci, ut in suavissimo poemate est, inclinat lumina somno; sed ubi resupinus, sublatis oculis, pendentem e ramis gladium Alexii conspexit neque ullum circa arbitrum vidit, moerore in audaciam mutato, patris mei interficiendi consilium capit. et perfecisset sane, nisi divina quaedam obstitisset vis, quae eius saevitiam mitigavit atque ut comiter imperatorem adspiceret, effecit. haec ego ex ipso saepe audire memini. unde perspicere cuiusvis licet, Comnenum a deo

χρῆμα τίμιον, τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα δι' αὐτοῦ ἐπανακαλέσασθαι θέλων. εἰ δέ τι μετὰ ταῦτα συμβέβηκε τῷ Βρυεννίῳ τῶν ἀβουλήτων, αἰτία τῶν ἀμφὶ τὸν βασιλέα τινῶν, ὃ ἐμὸς πατὴρ ἀναίτιος.

7. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸν Βρυέννιον οὕτω διήνυστο. ὃ 5
 P. 17 δὲ μέγας δομέστικος Ἀλέξιος καὶ ἐμὸς πατὴρ οὐκ ἔμελλεν
 ἀτρεμήσειν, ἀλλ' ἐξ ἀγῶνων εἰς ἀγῶνας μεταχωρεῖν. ὃ γὰρ Βο-
 ρίλος τῶν ἀμφὶ τὸν Βοτανειάτην οἰκειότατος βάρβαρος ἐξελ-
 θὼν τῆς πόλεως καὶ ὑπαντήσας τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ ἐμῷ
 πατρὶ, τὸν Βρυέννιον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ παραλαβὼν ἔδρασεν 10
 ὃ τι δὴ καὶ ἔδρασεν· ἐπισκῆπτει δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως
 τῷ ἐμῷ πατρὶ χωρεῖν ὡς ἐπὶ τὸν Βασιλάκιον, ἤδη καὶ τοῦ-
 τον βασιλείας περιθέμενον διάδημα καὶ τὴν ἐσπέραν μετὰ γε
 τὸν Βρυέννιον ἀκατασχέτως κυμαίνοντα. ὃ γὰρ τοι Βασι-
 λάκιος οὗτος ἀνὴρ μὲν ἦν τῶν πάνυ θαυμαζομένων ἐπ' 15
 Βάνδρειά τε καὶ Θυμῷ καὶ τόλμῃ καὶ ῥώμῃ· ἄλλως δὲ ἄν-
 θρωπος τυραννικὴν ψυχὴν ἔχων, ἐφεῖλμεν εἰς ἑαυτὸν τὰς
 V. 18 ὑπερηφάνους τιμὰς, καὶ ἀναρρήσεις τὰς μὲν ἐπενοεῖτο, τὰς
 δὲ προσέτατε. τοῦ γὰρ Βρυεννίου καθαιρεθέντος, οὗτος
 καθάπερ ἐκείνου διάδοχος γεγονὼς τὴν πᾶσαν εἰς ἑαυτὸν ἀνε- 20
 δέξατο τῆς τυραννίδος ὑπόθεσιν. καὶ ἀπὸ τῆς Ἐπιδάμνου
 ἀρξάμενος, (μητρόπολις δὲ αὕτη προκαθημένη τοῦ Ἰλλυρι-

1. τῶν add. A ante Ῥωμαίων. 4. αἰτία P. 8. βορίλος A.
 10. ἔδρασεν ὅ,τι G, ἔδραμεν ὅ,τι A, ἔδραμεν πρὸς ὅ,τι P. 12.
 ὡς om. A. 15. μὲν post ἦν add. P.

velut carum caput ad maiora servatum esse; nempe eius opera rem Romanam restituere volebat. ceterum si quid postea Bryennius passus est mali, id culpa quorundam factum est, qui circa imperatorem erant, pater meus culpa caret.

7. Hunc exitum expeditio adversus Bryennium habuit; magno autem domestico Alexio patri meo nulla remissio laborum dabatur, sed nova semper pericula subeunda erant. etenim Borilus barbarus, Botaniatae admodum familiaris, Cpoli egressus et magno domestico patri meo obviam factus, postquam Bryennium ex manibus eius accepit et infandum facinus perpetravit, imperatoris nomine patrem meum iubet contra Basilacium proficisci, qui et ipse diadema sumserat et occidentem, ut paullo ante Bryennius, vehementissime miscebat. erat autem hic Basilacius vir ea tempestate inter omnes praecellens virtute, animo, audacia atque robore; cumque praeterea dominandi cupidus esset, summa ad se munera rapiebat et honores alios ambibat, alios poscebat. devicto enim Bryennio, ille quasi eiusdem successor rerum potitus, ab Epidamnno, quod est Illyrici caput, usque ad Thes-

κοῦ,) μέχρι τῆς τῶν Θεσσαλῶν πόλεως ἦκε πάντα καταστρε-
ψάμενος, αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ χειροτονήσας εἰς βασιλέα καὶ
εὐφημήσας καὶ τὸν πλάνητα τούτου στρατὸν ὅποι καὶ βούλοιτο
μεταφέρειν. ἦν γὰρ καὶ ἄλλως μὲν θαυμαζόμενος ὁ ἀνὴρ C
5 ἐπὶ τε μεγέθει σώματος καὶ κράτει βραχιόνων καὶ προσώπου
σεμνότητι, οἷς μᾶλλον ἀλίσκεται τὸ ἀγροικικὸν τοῦτο καὶ
στρατιωτικὸν ἔθνος. οὐ γὰρ διορᾷ εἰς ψυχὴν, οὐδ' ἐνατενί-
ζει πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ μέχρι τῶν τοῦ σώματος ἀρετῶν ἵστα-
ται, τόλμαν καὶ ῥώμην καὶ δρόμον καὶ μέγεθος θαυμάζον
10 καὶ ταῦτα κρῖνον ἄξια ἀλουργίδος καὶ διαδήματος. ὁ δὲ καὶ
ταῦτα ἔχων οὐκ ἀγεννῆ, καὶ τὴν ψυχὴν εἶχεν ἀνδρείαν καὶ
ἀκατάπληκτον· καὶ ὅλως οὗτος ὁ Βασιλάκιος τυραννικὸν τι
καὶ ἔπνει καὶ ἔβλεπε. φθέγμα τε γὰρ ἀντιῶ βροντῶδες καὶ
οἶον καταπληῆσαι στρατιὰν ὄλην, καὶ ἐμβόημα ἱκανὸν συστεῖλαι
15 ψυχῆς θράσος. καὶ ἄμαχος ἐν λόγοις ἐπίσης ἐπιχειρῶν ἐπα-D
ραὶ τε καὶ συστεῖλαι τὸν στρατιώτην εἰς πόλεμον καὶ φυγὴν.
μετὰ τοιούτων πλεονεκτημάτων στρατευόμενος ὁ ἀνὴρ καὶ
περὶ αὐτὸν συλλεξάμενος ἄμαχον στρατιὰν, τὴν Θεσσαλῶν
πόλιν καταλαμβάνει, καθάπερ ἔφημεν. ὁ δὲ γε ἐμὸς πατὴρ
20 ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος ὡς πρὸς Τυφῶνα μέγαν ἢ ἑκατοντά-
χειρα Γίγαντα ἀντιπαρταξάμενος καὶ πῦσαν ἑαυτῷ ἀνεγείρας
στρατηγικὴν μηχανὴν καὶ φρόνημα γενναῖον ὡς πρὸς ἀντί-

1. ἦλθε A. 21. ἀναγείρας A. 22. στρατιωτικὴν A.

salorum urbem omnia in potestatem redigit, a semet ipso imperator et creatus et acclamatus. milites Bryennii sine duce oberrantes eum, quocumque vellet, sequebantur, cum etiam ceteroquin ob corporis magnitudinem et lacertorum robur et oris dignitatem in maxima admiratione esset. his enim rebus agrestes et bellicosi homines magis capiuntur: nam ad animum non penetrant, neque virtutis rationem habent, sed in corporis praestantia subsistentes, audaciam, robur, celeritatem, magnitudinem admirantur easque dotes purpura ac diademate dignas iudicant. at ille non solum his virtutibus excellebat, verum etiam forti et intrepido animo erat praeditus. omnino regiam plane speciem Basilacius prae se ferebat; vox eius erat ingens quaeque totum exercitum percelleret; clamore sublato audacissimum quemque perterrefaciebat, et ut in fugam ipsa voce vertere poterat, ita ubi ad pugnandum accendere vellet, invictus in dicendo erat. his ornatus virtutibus et egregiis copiis instructus, Thessalorum urbem occupat, ut diximus. sed pater meus Comnenus Alexius velut cum Typhone magno vel centimano Gigante pugnaturus, omnem expromsit militarem industriam ac fortitudinem seque ita ad certamen paravit, ut adversarii virtus exigere videretur. nondum igitur prioris

P. 18 παλον ἀξιόμαχον παρεσκεύαστο. καὶ μήπω τὸν ἐκ τῶν προ-
 τέρων ἄθλων κοριορτὸν ἀποτιναξάμενος, μηδὲ τὸν λύθρον
 τοῦ ξίφους καὶ τῶν χειρῶν ἀποπλυνάμενος, ὥσπερ λέων
 ἐχώρει βλοσυρὸς πρὸς τὸν χαυλιόδοντα τοῦτον σὺν Βασιλά-
 κιον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀνεγείρας. καὶ καταλαμβάνει δῆτα 5
 τὸν ποταμὸν Βαρδάρων· οὕτω γὰρ ἐγχωρίως αὐτὸν ὀνομά-
 ζουσιν· ῥεῖ μὲν γὰρ ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ἐγγύθεν τῆς Μυσίας
 ὄρων, παραμείβων δὲ πολλοὺς μεταξὺ τόπους καὶ διορίζων
 πρὸς τε τὴν ἑω καὶ τὴν ἐσπέραν τὰ τε Βερροία καὶ Θεσ-
 σαλονίκη προσήκοντα, ἐκδίδωσιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς καὶ νοτίαν 10
 Βθάλασσαν. πάσχουσι δὲ οἱ μέγιστοι τῶν ποταμῶν τοιοῦτον
 τι. ἐπειδὴν διὰ τῆς προσχώσεως ἀνάστημά τι ἀξιόλογον ἐπι-
 φορήσωσι γῆς, τότε δὴ ἐπὶ τὰ κατάρροπα ῥέουσιν, ὥσπερ
 δὴ μεταμείβοντες τὰς πρώτας κοίτας αὐτῶν, καὶ τὴν μὲν πα-
 λαιὰν καταλείπουσι ἀρόδον διάκενον ὑγροῦ καὶ χηρεύουσιν 15
 ὕδατος, ἣν δὲ νῦν διοδεύουσιν, ἐμπιπλῶσι ῥευμάτων πολλῶν.
 τούτων οὖν τῶν δυεῖν παρόδων, τῆς τε παλαιᾶς χαράδρας
 καὶ τῆς ἄρτι γενομένης πορείας, τὸ μεταξὺ θεασάμενος ὁ
 στρατηγικώτατος οὗτος Ἀλέξιος καὶ ἐμὸς πατήρ, καὶ τὸν μὲν
 ὄλκον τοῦ ποταμοῦ ὡς ἀσφάλειαν θέμενος ἐκ θατέρου, τῇ δὲ 20
 C παλαιᾷ διόδῳ ἤδη φάραγγι γεγονυία ἐκ τῆς τοῦ ῥεύματος
 ἐπιρροίας καθάπερ αὐτοφνεῖ ἀποχρησάμενος διώρυγι, ἐστρα-
 τοπέδευσεν, οὐ πλεῖον τῶν δυεῖν ἢ τριῶν σταδίων ἀλλήλων
 ἀποδιεστηκότων. καὶ εὐθύς ἐν παραγγελίᾳ πάντες ἦσαν,

2. τὸ Α. 6. Βαρδάρων Α. 9. τὰ ante Θεσσ. add. PG, om. Α.
 17. δυοῖν hic et infra P.

certaminis excusso pulvere, neque etiam cruore ab ense et manibus
 abluto, ut leo torvus in freudentem istum aprum, animi firmatus,
 procedit. iamque ad fluvium, quem Bardarum incolae vocant, per-
 venit; oritur is e Mysiae vicinis montibus, multasque regiones prae-
 terfluens, et quae Berrhoeam et Thessalonicam adiacent, in duas partes
 occidentalem et orientalem divisit, influit in mare nostrum australe.
 facere autem solent fluvii maiores, ut cum alluvione terram satis
 multam invexerint, in loca declivia fluant et, veteribus relictis al-
 veis aquaque destitutis, novas sibi vias aperiant et aqua impleant.
 quod igitur inter utrumque novum veteremque alveum erat interval-
 lum ubi Alexius pater meus, qua erat sagacitate, conspicatus est,
 fluvii tractum ab altera parte pro munitione habens et veteri ab
 altera parte alveo, quem iam in faucium altitudinem fluminis vis
 excavaverat, tanquam fossa nativa usus, castra posuit. distabat autem
 uterque alveus non plus tribus stadiis. ac statim iussit omnes inter-

ἡμέρας μὲν ἀναπαύσασθαι καὶ παραμυθῆσαι ὕπνῳ τὸ σῶμα
 καὶ τοῖς ἵπποις τροφήν δοῦναι τὴν ἀρκοῦσαν· μέλλουσι γὰρ
 τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης ἀγρυπνήσαι τε καὶ ἐλπίζειν ἀδό-
 κητόν τι παρὰ τῶν πολεμίων ἐπισυμβῆναι. ταῦτα δέ, οἶμαι,
 5 διωκοτόμητο ὁ ἐμὸς πατήρ κίνδυνον ὑφορώμενος κατὰ τὴν
 ἐσπέραν ἐκείνην παρὰ τῶν πολεμίων. ἐπιθήσεσθαι γὰρ ἑαυτῷ D
 τούτους ἤλπιδεν, εἴτ' ἐκ πολυπειρίας τοῦτο προμαντευόμε- V. 19
 νος, εἴτε ἄλλως εἰκάσας. οὐ μὴν τὰ τῆς προφητείας αὐτῷ
 εἰς μακρὰν ἐληλύθει, οὐδὲ προέγνω μὲν, οὐ τὸ δέον δὲ διω-
 10 κήσατο. ἀλλ' ἀπάρας τῆς τούτου σκηνῆς ἅμα τοῖς ἄμφ'
 αὐτὸν στρατιώταις σὺν ὅπλοις καὶ ἵπποις καὶ πᾶσι τοῖς πρὸς
 μάχην ἐπιτηδείοις, ἀπέστη μὲν τῆς σκηνῆς λαμπάδας τε κα-
 ταλελοιπῶς ἐκεῖθι πανταχόθεν φαινούσας καὶ τινα τῶν ἄμφ'
 αὐτὸν οἰκεῖον Ἰωαννίκιον πάλαι τὸν μοναχικὸν ἐλόμενον
 15 βίον, τὴν σκηνὴν καταπιστεύσας καὶ ὅσα ἐπεφέρετο εἰς τε
 τράπεζαν χρειώδη καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν. αὐτὸς δὲ
 πορρωτάτω ἀπὼν ἐκάθητο μετὰ τῆς ἐνόπλου στρατιᾶς τὸ
 μέλλον καρδοκῶν, τοῦτο τεχναζόμενος, ἴν' ὁ Βασιλάκιος
 ἀνημμένας πανταχόθεν πυρκαϊῆς ἰδὼν καὶ λαμπαδοχουμένην
 20 τὴν τοῦμοῦ πατρὸς σκηνὴν, οἰήσαιο ἐκεῖθι τοῦτον εἶναι
 διαναπαυόμενον, ὥς ἐντεῦθεν ἐκείνῳ τοῦτον ἀλώσιμον εἶναι P. 19
 καὶ ὑποχείριον.

12. λαμπάδας καταλελοιπῶς τοῖς ἐκεῖθι PG, alterum A. 16.
 τ' ἄλλην P. 18. παραδοκῶν P. 19. lege λαμπαδοχου-
 μένην.

diu quieti indulgere somnoque corpus reficere et iumentis pabulum
 dare; nam inumbrante vespera fore, ut vigilare debeant et improvi-
 sum hostium impetum expectare. idque, arbitror, pater meus man-
 daverat, quod periculum sibi hoc vespere ab hostibus timebat. nam
 eos se aggressuros esse sperabat, sive rerum bellicarum usu, sive
 aliunde edoctus. neque praesagium eius intra longinquam spem hae-
 sit, nec praesagivit modo, quod autem facto opus erat neglexit.
 immo copias e castris cum armis et equis omnibusque, quae ad pu-
 gnam necessaria sunt, eduxit, ignibus in castris relictis late lucen-
 tibus et uno ex familiaribus monacho veteri Iohannicio, cui castra
 commisit et comeatum, quem secum portabat, reliquumque appara-
 tum. ipse longissime a castris cum armato exercitu subsedit, exspe-
 ctans, quid futurum esset; idque eo consilio fecit, ut Basilacius,
 cum accensos undique ignes et splendens patris mei tabernaculum
 conspexisset, requiescere hunc ibi securum arbitraretur ac facili ne-
 gotio capi posse.

8. Οὐκ εἰς μάτην δέ, καθάπερ εἰρήκειμεν, ἡ μαντεία τοῦμοῦ πατρὸς Ἀλεξίου ἐγγόνει. ἐπῆλθε γὰρ τῷ προσδοκωμένῳ στρατοπέδῳ ἀθρόον ὁ Βασιλάκιος σὺν ἱππεῦσί τε καὶ πεζοῖς, μυριάνδρον στρατιὰν ἐπαγόμενος. καὶ τὰς μὲν κλισίας ἐφευρῶν ἐκασταχοῦ ἀναλαμπούσας πυρί, ἕξαστράπτουσαν δὲ καὶ τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴν θεασάμενος, ὡς εἶχε ῥύμης εἰς ταύτην εἰσεληλύθει, πολυτάραχόν τι καὶ θορυβώδες βοῶν. ὡς δ' οὐκ ἦν οὐδαμοῦ ὁ προσδοκώμενος, οὐδέ τις ἀνέπτυ στρατιώτης ἐκεῖθεν τὸ παράπαν ἢ στρατηγός, εἰ μὴ πού τινες καταλελειμμένοι τῶν θητευόντων εὐκαταφρόνητοι, ἔτι μᾶλλον ἐβόα καὶ ἐκεκράγει "ποῦ ποτέ ἐστιν ὁ τραυλός;" οὕτως καὶ τοῖς ῥήμασιν εἰς τὸν μέγαν δομέστικον ἀποσκώπτων. ἦν γὰρ τᾶλλα μὲν οὗτος ὁ ἐμὸς πατήρ Ἀλέξιος εὖστομος καὶ οὐδεὶς οὕτω ῥήτωρ ἦν αὐτοφυῆς ἐν τε ἐνθυμήμασι καὶ ἐπιχειρήμασι, μόνον δὲ κατὰ τὸν φθόγγον τοῦ ῥῶ ὑπωλίσθαινέ τε μετρίως καὶ ἀσυμφανῶς διώκλα ἢ γλωττα, καίτοι κατὰ τᾶλλα στοιχεῖα τὸν ῥοῦν ἀκάθεκτον ἔχουσα. ἀλλ' ὁ μὲν οὕτως ὄνειδίζων ἐβόα, καὶ διηρευνᾶτο καὶ ἀνέτρεπε πάντα καὶ κιβώτια καὶ σκίμποδας καὶ σκεύη καὶ αὐτὴν δὴ τὴν τοῦμοῦ πατρὸς κλίνην, μὴ πως ὁ στρατηγός ἐν τινὶ τούτων κέκρυπτο. καὶ θαμὰ πρὸς τε τὸν μοναχὸν οὕτω καλούμενον Ἰωαννίκιον ἐνέβλεπε. καὶ γὰρ διὰ σπουδῆς ἐπε-

1. δὲ add. A. 2. ἐγγόνει add. A. 5. ἐφεῦρε AG. πανταχοῦ A. 7. πολυτάραχόν τε καὶ G. 8. οὐδαμῆ A. 12. καὶ om. A. 15. τοῦ ῥῶ ὡς G, τοῦ ὡς P, recte A. 16. διέκλα coni. Hoeschel. 21. τε om. A.

8. Nec fefellit patrem meum, ut diximus, praesagium. Basilacius enim hostes, quorum adventum exspectaverat, cum omnibus equitibus et peditibus (decem millium numerum implebant) repente adortus, cum tentoria undique lucentia invenisset et resplendens etiam imperatoris tabernaculum videret, quanto impetu potuit eo irruit, ingenti clamore sublato. nusquam vero apparente Alexio, quem ibi deprehensurum speraverat, neque milite omnino ullo nec duce prodeunte, nisi siqui calones viles relictis erant, etiam vehementius, ubi tandem esset balbus iste, clamabat, vel ipsis dictis magnum domesticum cavillans. utebatur enim pater meus ceteroquin linguae volubilitate neque quisquam natura ad disserendum et argumentandum magis comparatus erat; in canina tantum littera leviter haesitabat et aliquantum balbutiebat, quanquam in reliquis optime fluebat oratio. hinc igitur illudendi occasione Basilacius sumpta, clamitabat pervestigabatque omnia et subvertebat arceas, mensas, vasa, ipsum denique patris mei lectum, ne forte imperator alicubi lateret.

ποίητο ἢ μήτηρ ἐν ἀπάσαις ταῖς αὐτοῦ ἐκστρατεῖαις ὁμόσκη-
 τον ἔχειν τῶν τιμιωτέρων τινὰ μοναχόν, καὶ ὁ εὖνους οὗτος
 υἱὸς ὑπέϊκε τῷ μητρικῷ θελήματι οὐ τὰ ἐν βρέφει μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ἐς μείρακας παραγγείλας καὶ μέχρις ἂν γυναικὶ συνηρ-
 5 μόσθη· καὶ τὰ τῆς σκηνῆς ἅπαντα ὁ Βασιλάκιος διηρηνᾶτο
 καί, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Ἀριστοφάνους, ἐρεβοδιφῶν οὐκ ἀνίει,
 πυνθανόμενος ἅμα καὶ τὸν Ἰωαννίκιον περὶ τοῦ δομεστίκου. D
 τοῦ δὲ πρὸ ὥρας ἐξιέναι ξὺν παντὶ τῷ στρατεύματι δισχυριζο-
 μένου, γνοὺς ὅτι πολὺν τὸν πλάνον ὑπέμεινε, καὶ τοῖς ἅπασιν
 10 ἀπειπάμενος, ἄλλας ἐκ ἄλλων φωνὰς μεταμείβων ἐβόα “ἄνδρες
 συστρατιῶται, ἠπατήμεθα· ὁ πόλεμος ἐξῶθεν.” οὐπω τέλος
 ἔσχεν ὁ λόγος αὐτῷ, καὶ ἐξιοῦσι τοῦ στρατοπέδου ἐφίσταται
 τούτοις ὁ ἐμὸς πατήρ ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος, προπηδήσας τῆς V. 20
 στρατιᾶς σὺν ὀλίγοις τισὶ μετὰ σφοδρότητος. καὶ τινα εἰς P. 20
 15 τάξιν συριστῶντα τὰς φάλαγγας θεασάμενος, (καὶ γὰρ οἱ
 πλείους τῶν στρατιωτῶν τῶν ἀμφὶ τὸν Βασιλάκιον εἰς τὴν λείαν
 ἑαυτοὺς ἐπιδεδωκότες καὶ τὰ λάφυρα — τοῦτο γὰρ καὶ πάλαι
 τοῦμῶ πατρὶ ἐμεμηχάνητο — οὐπω ἔφθησαν συνελθεῖν καὶ
 εἰς παρατάξιν καταστῆναι, καὶ ἐπέστη αὐτοῖς ἀθρόον κακὸν
 20 ὁ μέγας δομέστικος,) ἰδὼν δὲ τὸν καθιστῶντα τὰς φάλαγγας
 καὶ νομίσας εἴτε ἀπὸ τοῦ μεγέθους εἴτε ἀπὸ τῆς τῶν ὄπλων
 λαμπρότητος (καὶ γὰρ ἀντέστιλβε τούτῳ τὰ ὄπλα πρὸς τὴν

12. αὐτοῦ G. 18. legé τῶμῶ.

quod dum facit, identidem monachum Iohannicum adspiciebat. et-
 enim studiose id egerat mater Alexii, ut quoties in bellum is profi-
 cisceretur, contubernalem haberet ex venerabilioribus unum mona-
 chis; cui maternae voluntati pius filius non solum cum puer esset,
 verum etiam iuvenum numero adscriptus atque adeo donec uxorem
 duxit, obsecutus est. totum igitur tabernaculum Basilacius perscruta-
 batur et, ut Aristophanes dicit, ἐρεβοδιφῶν non desinebat, inter-
 rogans simul Iohannicum de magno domestico. is cum Alexium ante
 horam cum universo exercitu egressum castris asseveraret, quanto in
 errore esset, sensit, sibi que prorsus desperans ac multum vociferatus,
 “commilitones” exclamat “decepti sumus; bellum extra est.” necdum
 loqui desierat, cum copias e castris exeuntes pater meus Comnenus
 Alexius adoritur, agmen cum paucis suorum praecurrens maxima
 cum vehementia. ibi unum quendam aciem instruentem cum animadver-
 teret, (plerosque enim Basilacii milites — id enim pater meus praestru-
 xerat — praedae ac rapinarum studio palantes, antequam in ordinem
 redierant, oppressit repentina pernicie magnus domesticus,) eum igitur
 cum aciem instruentem videret et vel ex proceritate corporis vel
 ex armorum splendore (nam ea astrorum lumine fulgebant) ipsum Ba-

ἄστροψάν βολήν,) ἐκεῖνον εἶναι τοῦτον τὸν Βασιλάκιον, συν-
 Βαντήσας αὐτῷ γοργῶς παίει κατὰ τῆς χειρός· ἢ δ' εὐθύς
 μετὰ τοῦ ξίφους εἰς γῆν ἔρριπτο, ὅπερ μεγάλως τὴν φάλαγγα
 συνετάραξεν. οὐ μὴν ὁ Βασιλάκιος ἦν, ἀλλὰ τις τῶν περὶ
 τὸν Βασιλάκιον γενναιότατος, οὐδὲν τοῦ Βασιλακίου ὅσον γε 5
 τὰ εἰς ἀνδρείαν λειπόμενος. βαρὺς οὖν τοῦ λοιποῦ κατ' αὐτῶν
 κυλινδούμενος καὶ τοξεύμασι βάλλων καὶ δόρατι τιτρώσκων
 καὶ ἀλαλαγμοῖς ἐμβοῶν καὶ νυκτὶ συγγέων καὶ πάντα καὶ
 τόπον καὶ χρόνον καὶ ὄργανον εἰς νίκην λαμβάνων καὶ τού- 10
 τοις προσφύως ἀποχρώμενος ἀκλονήτῳ φρονήματι καὶ ἀσυγ-
 C χύτῳ τῇ διανοίᾳ καὶ ἄλλον ἄλλοσε φεύγοντα προλαμβάνων,
 πάντα διέκρινε καὶ τὸν ἐχθρὸν καὶ τὸν φίλον. ἀλλὰ καὶ τις
 ἀνὴρ Κυππαδόκης Γοίλης τὸ ἐπώνυμον, εὖνους θεράπων
 τοῦμοῦ πατρός, τὴν χεῖρα γενναῖος, τὸν θυμὸν ἐς πολέμους
 ἀκάθεκτος, τὸν Βασιλάκιον θεασάμενος καὶ ἀκριβῶς ἐγνω- 15
 κώς, παίει κατὰ τῆς κόρυθος. ἀλλὰ τὸ τοῦ Μενέλεω πρὸς
 τὸν Ἀλέξανδρον πέπονθε. τὸ γὰρ ξίφος αὐτοῦ τριχθὰ τε
 καὶ τετραχθὰ διατρυφθὲν ἐξέπεσε τῆς χειρός, τῆς λαβῆς κα-
 ταλειφθείσης ἐν τῇ χειρί. ὃν ὁ στρατηγὸς θεασάμενος εὐθύς
 διελοιδορεῖτο, ὅτι μὴ κατάσχοι τὸ ξίφος καὶ ἄνανδρον ἀπε- 20
 D κάλει τοῦτον. ἀλλ' ὁ στρατιώτης τὴν καταλειφθεῖσαν τοῦ
 ξίφους λαβὴν παραδεικνύς, प्राότερον ἐποίησε τὸν μέγαν δο-

4. τῶν add. A. 12. φίλιον G. 13. Γοιήης P. 14. ἐν
 πολέμοις P. 18. διατρυφθὲν G, διατριφθὲν PA. 20. κα-
 τάσχη A. 22. ὄπλον add. A post παραδεικνύς.

silacium esse suspicaretur, atroci impetu irruit manumque percutit;
 quae statim una cum gladio in terram decidit. magnopere hostes ea
 re perturbati sunt. quanquam Basilacius non erat, sed eius comitum
 unus nobilissimus nec ipso Basilacio virtutis laude inferior. iamque
 vi Alexius invehitur, sagittis petit, ferit hasta, clamoribus terret,
 noctis miscet tenebris, denique ex omni et loco et tempore et re
 opportunitatem victoriae capit eaque commode utitur intrepido ac prae-
 senti animo atque in summa trepidatione, cum alius alio fugeret, omnes
 tamen et hostes et suos discernebat. erat etiam Cappadox quidam
 Gules nomine, fidus patris mei famulus, manu promptus et animo in
 proeliis audacissimo: qui conspicatus Basilacium ac probe agnos-
 cens, galeam percussit; sed idem quod Menelao contra Paridem pu-
 gnanti accidit, ensis in terna quaternaque fragmina ruptus manu
 excidit, capulo solo relicto. quem ubi vidit imperator, reprehendit
 statim, quod gladius deesset, ignaviaeque insimulat; sed miles capu-
 lum, quem adhuc tenebat, ostendens, magnum domesticum placavit.

μέστικον. καί τις δ' ἄλλος Μακεδῶν, Πέτρος τὴν κλῆσιν
 Τορνίκιος τὴν ἐπωνυμίαν, μέσον τῶν πολεμίων ἐμπεσῶν,
 πολλοὺς τούτων ἀνήρει. ἡ γὰρ φάλαγξ εἶπετο ἀγνοοῦσα τὰ
 δρώμενα· ἐν σκότει γὰρ τῆς μάχης καθισταμένης, οὐχ οἷοί·
 5 τε ἦσαν ἅπαντες τὰ γινόμενα ὁρᾶν. ὁ δὲ Κομνηνὸς ἐπὶ τὸ
 μήπω διασπασθὲν τῆς φάλαγγος ἔτετο παίων τοὺς ἀντικαθι-
 σταμένους, καὶ ἀνθυποστρέφων αὐθις εἰς τοὺς ἰδίους, σπεύ-
 δων καὶ τὸ ἔτι συνιστάμενον τῆς τοῦ Βασιλακίου παρακῦσαι p. 21
 φάλαγγος καὶ διαπεμπόμενος εἰς τοὺς ὀπισθεν καὶ παρακε-
 10 λενόμενος μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἐπεσθαί οἱ καὶ καταλαμβάνειν
 ταχύτερον. ἐν τοσοῦτῳ δὲ ἀνὴρ τις Κελτὸς τῶν ἀμφὶ τὸν
 δομέστικον, ἴν' ἐν βραχεῖ τὰ πάντα διηγῆσωμαι, γενναῖος
 στρατιώτης καὶ Ἄρεως ὄλος ἔμπλεως, τὸν ἐμὸν πατέρα ἰδὼν
 μεσῶθεν τῶν πολεμίων ἄρτι ἐξιόντα ἐσπασμένον τὸ ξίφος θερ-
 15 μὸν ἀπὸ τοῦ αἵματος ἀναπέμπον ἀτμόν, καὶ τῶν πολεμίων
 νομίσας ἕνα, ἀθρόον αὐτῷ ἐμπεσῶν παίει τῷ δόρατι περὶ
 τὸ στέρον, καὶ τάχα ἂν ἐξεδρον τὸν στρατηγὸν ἐπεποιήκει,
 εἰ μὴ αὐτὸς ἅμα τε πρὸς τὸ ἐδραιότερον ἑαυτὸν ἐφηδράσα-
 το καὶ ὄνομαστί τοῦτον ἐκάλεσεν, ἀποκρῦπειν ἀπειλησάμενος B
 20 διὰ τοῦ ξίφους παραχρῆμα τὴν κεφαλὴν. ὁ δὲ ἐπειδὴ πως V. 21
 τὸν ἀγνοοῦντα προὑβάλλετο καὶ τὴν νύκτα καὶ τὸ συγκεχῦ-
 σθαι περὶ τὴν μάχην, μετὰ τῶν ζώντων ἠρίθμητο.

3. γὰρ : δὲ? vid. Bryenn. p. 153, 3. 5. ἅπαντα rectius Bryen-
 nius. 10. ἀλλ' add. G. 12. διηγῆσωμαι P. 16. ἕνα :
 εἷναι A. 18. ἐφιδρῦσατο A. 22. περὶ om. A.

et alius quidam Macedo Petrus nomine, cognomento Tornicius, me-
 dios in hostes illatus, multos ex iis trucidavit. interea phalanx seque-
 batur ignara eorum, quae fiebant; quia enim noctu pugnabatur, non
 poterant omnes, quae fiebant, cernere. at Comnenus in aciei partem
 nondum inclinatum irruit caesisque obviis, cum qui e Basilacii exer-
 citu adhuc locum obtinebant, deiicere festinaret, proelio rursus ex-
 cessit suosque post tergum, ne cessarent, sed sequerentur et cele-
 rius accederent, missis nuntiis, hortabatur. tum Gallus quidam e do-
 mesticis copiis, ut breviter cuncta perstringam, miles strenuus Mar-
 temque spirans, qui patrem meum ex mediis hostibus, stricto et de
 recenti caede fumante gladio, ad suos regredientem conspiceret, ra-
 tus hostium unum esse, vehementi impetu, hasta ferit circa pectus;
 nec multum abfuit, quin imperatorem equo deiiceret, nisi is et fir-
 mius insedisset, et nominatim hominem compellasset, illico caput ei
 abscissurum se esse minitans. ille cum ignorantiam quandam excusa-
 ret seque nocte ac pugna perturbatum asseveraret, incolumis evasit.

9. Τὰ μὲν νυκτὸς ἔργα τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν
 σὺν ὀλίγοις τοιαῦτα· ἡμέρας δὲ ἄρτι διαγελώσης καὶ τοῦ
 ἡλίου τοῦ ὀρίζοντος ὑπερκύψαντος, οἱ τοῦ Βασιλακίου φα-
 λαγγάρχαι ἔσπευδον ὅλη γνῶμη ἐπισυλλέγειν τοὺς περὶ τὴν
 λείαν ἔσπουδακότας καὶ ἀπολειφθέντας τῆς μάχης· ὁ δὲ μέ- 5
 γας δομεστικός τὸ ἴδιον καταστήσας στράτευμα κατὰ τοῦ
 C Βασιλακίου αὐθις ἔετο. πόρρωθεν δὲ τινὰς αὐτῶν οἱ τοῦ
 δομεστίκου θεασάμενοι καὶ κατ' αὐτῶν σφοδρῶς ἐξορμήσαν-
 τες ἐτρέψαντο καὶ τινὰς αὐτῶ ζωγρίαν ἐπανεληλυθότες προσ-
 ῆγον. ὁ δὲ τοῦ Βασιλακίου ἀδελφὸς Μανουὴλ ἐπὶ λόφου 10
 τινὸς ἀνελθὼν ἐπερρώννυε τὸ στράτευμα μέγα φωνῶν ὧδε
 "τοῦ Βασιλακίου ἡ σήμερόν ἐστιν ἡμέρα καὶ νίκη." εἷς δὲ
 τις Βασίλειος τὴν κλῆσιν Κουρτίκιος τὴν ἐπωνυμίαν, γνωστὸς
 καὶ συνήθης τοῦ Βρυεννίου ἐκείνου Νικηφόρου, περὶ οὗ ὁ
 λόγος ἐμνήσθη, καὶ τὰ εἰς πολέμους ἀκάθεκτος, προθέων 15
 τῆς τοῦ Κομνηνοῦ παρατάξεως ἄνεισι πρὸς τὸν λόφον. ὁ δὲ
 D Βασιλάκιος Μανουὴλ τοῦ κουλεῦ τὸ ξίφος σπασάμενος, ὅλας
 ἠγίας χαλάσας σφοδρῶς κατ' αὐτοῦ ἔετο· ὁ δὲ Κουρτίκιος
 οὐ διὰ ξίφους, ἀλλὰ τὴν ἀπρωρημένην τῇ ἐφεστρίδι ῥάβδον
 ἐφελκύσας, παίει τοῦτον κατὰ τοῦ κράνουσ καὶ παραχρῆμα 20
 καταβάλλει τοῦ ἵππου καὶ δεσμώτην τοῦτον ἐπισυρόμενος κα-
 θάπερ τι λάφυρον τῶμῶ πατρὶ προσῆγεν. ἐν τοσοῦτῳ δὲ καὶ
 τὸν Κομνηνὸν μετὰ τῶν ἰδίων ἀναφανέντα ταγματίων τὸ ἐκ-

9. αὐτῶν G. 11. ἐπερρώννυε P. 17. κο-
 λεοῦ A. 22. τῷ ἐμῶ A. 20. μεγαφωνῶς P.

9. Atque haec quidem per noctem domesticus scholarum cum paucis suorum gessit. postero autem die, ut primum lux orta est, Basilacii centuriones toto animo contendebant milites, qui, pugna ommissa, praedabantur, in ordinem cogere; magnus autem domesticus et ipse acie denuo instructa, Basilacium adoritur; cumque procul hostium nonnullos Alexii milites conspexissent, summa vi irruentes, in fugam eos coniiciunt, nonnullos etiam capiunt, quos ad imperatorem adducunt. interim Basilacii frater Manuel, colle ascenso, animos suorum erigit magna voce exclamans "hic dies, haec victoria Basilacii est." sed Basilius quidam, Curticius cognomento, familiaris et comes Bryennii illius Nicephori, cuius mentionem fecimus, vir bello strenuus, ex acie Comneni in collem procurrit; contra quem cum Manuel, stricto gladio et habenis immisis, ferociter rueret, Curticius non ense, sed baculo, quod e sella pendebat, capite percusso, eum statim ex equo deiicit captumque, velut spoliū, ad patrem meum raptat. interim etiam Comnenus cum copiis suis accedit: quo conspecto, quod reliquum erat Basilacii agmen, postquam paulisper ste-

λειπόμενον τοῦ Βασιλακίου στράτευμα θεασάμενον, μικρὸν ἀντισχὸν εἰς φυγὴν ἐξώρμησε. καὶ ὁ μὲν Βασιλάκιος πρόσθεν ἔφηνεν, ὁ δὲ Κομνηνὸς Ἀλέξιος ἐδίωκε. καταλαβόντων δὲ εἰς Θεσσαλονίκην, εὐθύς οἱ Θεσσαλονικεῖς τὸν Βασιλάκιον ἐδέξαντο, τῷ στρατηγῷ ἐπιζυγώσαντες παραχρῆμα τὰς πύλας. ἀλλ' οὐδ' ὡς ἀνήκεν ὁ ἐμὸς πατήρ, οὐδ' ἀπεδύσατο θώρακα, οὐδὲ τὸ κράνος ἀπέθετο, οὐδὲ τὴν ἀσπίδα τῶν ὤμων παρεῖτο, οὐδὲ τὸ ξίφος ἀπέρριψεν, ἀλλὰ στρατοπεδεύσας ἠπειλεῖ τειχομαχίας τῇ πόλει καὶ πόρθησιν ἄντικρυς. καὶ ἐθέλων διασῶσαι τὸν ἄνδρα, διὰ τοῦ συνεφεπομένου αὐτῷ μοναχοῦ Ἰωαννικίου (ἀνὴρ δὲ οὗτος ἐπ' ἀρετῇ διαβόητος) τὰ περὶ εἰρήνης πρὸς τὸν Βασιλάκιον ἠρώτα, ὥστε τὰς πίστει λαβόντα μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι, ἐγχειρίζειν αὐτῷ ἑαυτὸν τε ὁμοῦ καὶ τὴν πόλιν. καὶ ὁ μὲν Βασιλάκιος ἀπειθῆς ἦν, οἱ δὲ Θεσσαλονικεῖς δέει τοῦ μὴ ἀλῶναι τὴν πόλιν καὶ δεινὸν τι παθεῖν, παρεχώρουν τῷ Κομνηνῷ τῆς εἰσόδου. ἀλλ' ὁ Βασιλάκιος αἰσθόμενος τοῦ γινομένου ἀπὸ τοῦ πλήθους, ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν μεταβαίνει καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς ἐκείνην ἐφύλλεται. καὶ οὐδ' ὡς ἐπιλανθάνεται πολέμου καὶ μάχης, καίτοι τοῦ δομεστίκου πίστει αὐτῷ διδόντος μηδὲν τι παθεῖν ἀνῆκεστον. ἀλλ' ὠρᾶτό γε ὁ Βασιλάκιος καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐν οἷς ἐστενοχωρεῖτο λίαν ἀνῆρ. οὐδὲ γὰρ ὑφείναι τι τοῦ ἀνδραῶδους καὶ τοῦ γενναίου ἠβούλετο, ἕως ἐκεῖθεν αὐτὸν

5. τῷ στρατηγῷ: ἰωμῶ πατρὶ A. 6. ὁ ἐμὸς πατήρ: οὗτος A.
7. τὸν θώρακα? 8. ἀνέρριψεν G. 23. αὐτὸν om. A.

tit, terga vertit. Basilacium Alexius Comnenus persequitur. cum Thessalonicam venissent, statim Thessalonicenses, Basilacio admissio, Alexio portas claudunt. sed ne sic quidem pater meus destitit, immo nec lorica exuit, nec galeam deposuit, nec clypeum ab humeris removit, nec ense abiecit; sed castrametatus, urbem oppugnatum ac statim dirutum iri comminabatur. quoniam autem servare Basilacium malebat, per Iohannicum monachum, comitem suum, spectatae virtutis hominem, de pace cum eo egit, ea conditione, ut si seque et urbem dederet, nihil incommodi pateretur. abnuente Basilacio, Thessalonicenses veriti, ne, urbe capta, graviter ipsi affligerentur, Alexium intromiserunt. Basilacius ubi quod a multitudine factum erat cognovit, in arcem se recepit. ac ne sic quidem ab armis recessit, licet domesticus nihil eum indigni passurum esse, fide data, polliceretur. nam in adversis quoque rebus et cum premebatur, Basilacius strenuum se praestitit; neque quidquam de virtute et animi magnitudine remisit, donec arcis incolae et custodes eum vi inde pulsum, magno domestico tradidere. missis statim ad impera-

οἱ τῆς ἀκροπόλεως οἰκήτορες καὶ φύλακες ἐξελίσσαντες ἅπαν-
 τες ἄκοντα καὶ βία τοῦτον τῷ μεγάλῳ δομestikῷ παρέδωκαν.
 εὐθύς δὲ πρὸς τὸν βασιλέα τὴν τοῦτου ἄλωσιν διαμεμηρυ-
 κῶς, αὐτὸς ἐπ' ὀλίγον τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐγκαρτερήσας καὶ τὰ
 C ἐν αὐτῇ καταστησάμενος, λαμπρὸς στεφανίτης ἐπαγγίει. οἱ 5
 δὲ πρὸς τοῦ βασιλέως πεμφθέντες μεταξὺ Φιλίππων καὶ
 Ἀμφιπόλεως τῷ μῶ πατρὶ συναντήσαντες, τὰς περὶ αὐτοῦ
 ἐγγράφους προστάξεις βασιλικὰς αὐτῷ ἐγχειρίσαντες, παρα-
 λαβόντες τὸν Βασιλάκιον περὶ τι χωρίον Χλεμπίαν καλού-
 V. 22 μενον ἀπαγαγόντες, ἐγγὺς τῆς ἐν αὐτῷ πηγῆς τοὺς ὀφθαλ- 10
 μούς αὐτοῦ ἐξορύττουσιν· ἐξ οὗ καὶ μέχρι τῆς δεῦρο ἡ
 πηγὴ Βασιλακίου κέκληται. τοῦτο τρίτον ἄθλον πρό γε τῆς
 βασιλείας καθάπερ τινὶ Ἡρακλεῖ τῷ μεγάλῳ Ἀλεξίῳ γεγένητο.
 ἂν γὰρ τις Ἐρυμάνθιον κάπρον τὸν Βασιλάκιον τοῦτον καλέ-
 D σειεν, Ἡρακλέα δὲ τινὰ καθ' ἡμᾶς γενναιότατον τὸν ἐμὸν 15
 πατέρα Ἀλεξίον, οὐκ ἂν ἀμάρτοιτο τῆς ἀληθείας. ταῦτα μὲν
 ἔστω πλεονεκτήματα καὶ πρὸ τοῦ θρόνου κατορθώματα τῷ
 Κομνηνῷ Ἀλεξίῳ, ὧν ἀπάντων γέρας ἀπέλαβε παρὰ τοῦ
 αὐτοκράτορος τὴν τοῦ σεβαστοῦ ἀξίαν, σεβαστὸς ἀναρρηθεὶς
 ἐκ μέσης συγκλήτου. 20

10. Καθάπερ, οἶμαι, τὰ πονηρευόμενα τῶν σωμάτων
 πῆ μὲν ταῖς ἐξωθεν αἰτίαις κακοῦνται, ἔστι δ' ὅπου καὶ τὰ
 αἰτία τῶν νοσημάτων ἀφ' ἑαυτῶν ἀναβλύζουσι, καὶ αἰτιώ-

1. ἅπαντες om. A. 2. παρέδοσαν A. 14. καλέση A. 16.
 ἀμάρτη τῆς A. lege ἀμάρτοι τὸ τῆς ἀληθείας. vid. annotationes.

torem, qui Basilacium captum nuntiarent, ipse Thessalonicae mansit, unde mox, rebus constitutis, triumphans Cpolim revertebatur. at qui obviam patri meo ab imperatore missi erant, cum Philippos inter et Amphipolim occurrissent, litterisque illius redditis, Basilacium accepissent, ad vicum quendam, Chlempinam dictum, abduxerunt eum ac prope fontem, qui ibi est, oculis privarunt; unde adhuc fons ille Basilacii appellatur. tertius hic fuit labor ante imperium a patre meo velut ab Hercule quodam exantlatus. siquis enim Erymanthium aprum Basilacium istum dixerit, patrem vero meum generosissimum Herculem quendam huius aetatis, a vero non aberret. et hactenus de iis, quae ante principatum Alexius Comnenus praeclare gessit; quorum omnium laborum hunc fructum tulit, ut augusti dignitate ab imperatore auctus, augustus in medio senatu renuntiaretur.

9. Ut corpora modo extrinsecus male afficiuntur, modo ipsae morborum causae existunt, ac saepe ab aëris intemperie victuque insalubri, nonnunquam etiam a corruptis humoribus febrium originem

μεθα πολλάκις μὲν τὰς τοῦ περιέχοντος ἀνωμαλίας καὶ τινὰς τροφῶν ποιότητος πυρετῶν γενέσεις, ἐνίστε δὲ καὶ χυμῶν σηπεδόνας· οὕτω δῆτα καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων κακότης κατ' ἐκεῖνο καιροῦ νῦν μὲν ἀνεβλάστησε θανατώδεις κῆρας τοὺς 5 προειρημένους ἄνδρας ἐκείνους, λέγω δὲ Οὐρσελίους καὶ Βασιλακίους καὶ ὅσοι τὸ τυραννικὸν συνεπλήρουν πλῆθος, νῦν P. 23 δὲ ἐξωθέν τινὰς καὶ ἐπεισάκτους τυράννους τὰ τῆς τύχης ταύτης ἐπεισηγάγετο ἀπρόσμαχόν τι κακὸν καὶ ἀνίατον νόσημα, καθά γε καὶ τὸν ἐπὶ τυραννικῇ γνώμῃ διαβόητον Ῥομπέρ- 10 τον ἐκεῖνον τὸν ἀλαζόνα, ὃν Νορμανία μὲν ἤνεγκε, φανλότης δὲ παντοδαπὴ καὶ ἐθρέψατο καὶ ἐμαίευσεν. ἡ δὲ Ῥωμαίων ἐχθρὸν τηλικούτον ἐφ' ἑαυτῆς εἴλκυσε, πρόφασιν δεδωκυῖα τῶν ἀπ' ἐκείνου πολέμων τοῖς πρὸς ἡμᾶς κῆδος ἕτε- B ρόφυλόν τε καὶ βάρβαρον καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀπροσάρμοστον, 15 μᾶλλον δὲ ἀπροσεξία τοῦ τότε κρατοῦντος Μιχαῆλ τοῦ τὰς τοῦ γένους σειρὰς πρὸς τοὺς Δούκας ἀνάπτοντος. εἰ δὲ καὶ καθαρτοίμην τινὸς τῶν καθ' αἷμά μοι προσηκόντων, (καὶ γὰρ κάμοι τὰ πρὸς μητρὸς ἐκεῖθεν καταρρεῖ,) νεμεσάτω μηδεῖς· τὴν τε γὰρ ἀλήθειαν ἐξ ἀπάντων προειλόμην ξυγγρά- 20 φειν καὶ ὅσον ἐπὶ τούτῳ τὰς ἐξ ἀπάντων μέμψεις ἀνεστειλάμην. ἐκεῖνος γὰρ ὁ εἰρημένος αὐτοκράτωρ ὁ Δούκας Μιχαῆλ τὴν τοῦ βαρβάρου τούτου θυγατέρα εἰς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν κατηγγυῆσατο Κωνσταντῖνον, κἀντεῦθεν ἀνεργάγη τὰ τῶν πολε- C

1. ἀνωμαλίας A, ὀμίλιας PG. 3. κακότης om. A. 5. δὲ G. 18. μητέρος P.

repetimus, ita Romana etiam res affecta tunc temporis nunc ipsa letifera sibi fata peperit, Urselios dico et Basilacios, de quibus supra exposui, et si qui alii tyrannidem affectabant, nunc externis et peregrinis tyrannis accitis, fortuna eam in mala praecipitavit, quae sanari nequeunt. in quorum numero Robertus ille fuit, immodica vir dominandi cupiditate ac iactantia, cui genitrix Normania, improbitas omnis generis obstetrix altrixque erat. hunc in se hostem res publica Romana proritavit, bellorum causam ex affinitate peregrina et barbara ac nobis quidem parum digna ipsi offerens: vel potius arcessivit eum imprudentia, qui tum rerum potitus erat, Michaelis e Ducarum gente oriundi. ceterum si quem eorum, qui sanguine mecum coniuncti sunt, (nam ego quoque maternum inde genus repeto,) reprehendendum existimo, id nemo aegre ferat; nam veritatem usque quaque tradere mihi proposui et quantum ad illum attinet, nihil amplius dixi, quam necesse erat. hic igitur imperator Michael Ducas filiam istius barbari filio suo despondit Constantino; unde bellum illud profectum est. de quo imperatoris filio Constantino eiusque nuptiis et omnino de

μίων. καὶ περὶ μὲν τοῦ νιέος τοῦ βασιλέως τουτουὶ Κων-
 σταντίνου καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν γαμικοῦ ἀναλλάγματος καὶ
 ὄλως τοῦ βαρβαρικοῦ κήδους, καὶ δὴ καὶ ὅπως εἶχε κάλλους
 τε καὶ μεγέθους ὁ ἀνὴρ καὶ ὁποῖος ἦν τὴν φύσιν καὶ ποδα-
 πός, κατὰ καιρὸν ἐροῦμεν, ἐπειδὴν ἀπολοφροσίμην καὶ τὰς 5
 ἐμὰς συμφορὰς μικρὸν μετὰ τὴν τοῦ κήδους τούτου διήγη-
 σιν καὶ τὴν ἤτιαν τῆς βαρβαρικῆς ἀπάσης δυνάμεως καὶ τὴν
 ἀπώλειαν τῶν Νορμανόθεν τυράννων, οὓς ἐξ ἀλογίας κατὰ
 D τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐθρέψατο. ἀλλὰ πρότερον δεῖ ἄνωθέν που
 V. 23 τὸν λόγον ἀναγαγοῦσαν τὰ περὶ τοῦ Ῥομπέρτου τούτου διη- 10
 γήσασθαι, ὅπως τε εἶχε γένους καὶ τύχης, καὶ εἰς οἶον κρά-
 τος καὶ ἕψος ἢ φορὰ τῶν πραγμάτων τοῦτον ἀνήνεγκε, μάλ-
 λον δέ, ἴν' εὐσεβέστερον φαίην, οὗ παρεχώρησε τοῦτον ἢ πρό-
 νοια προελθεῖν, ἐνδοῦσα πρὸς τὰς ἐκείνου κακοτρόπους ὁρ-
 μὰς τε καὶ μηχανάς. ὁ δὲ Ῥομπέρτος οὗτος Νορμάνος τὸ 15
 γένος, τὴν τύχην ἄσημος, τὴν γνώμην τυραννικός, τὴν ψυχὴν
 πανουργότατος, τὴν χεῖρα γενναῖος, ἐπιθέσθαι μὲν δεινότητος
 P. 24 πλούτῳ καὶ περιουσίᾳ μεγάλων ἀνδρῶν, καταπραΰσαι δὲ ἄφρ-
 κτότατος, ἐς τὸ ἀναντίρρητον τὰ τοῦ σκοποῦ περιάγων. τὰ
 δὲ τοῦ σώματος τοσοῦτος εἰς μέγεθος, ὡς καὶ τῶν μεγίστων 20
 ὑπερανέχειν, πυρσὸς τὸ χροῶμα, τὴν κόμην ξανθός, τοὺς
 ὤμους εὐρύς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλλὰ πῦρ ἀπ' αὐτῶν μονο-
 ουχὶ ἀπεσπινθηρίζετο, καὶ ὅπου μὲν ἔδει διοργανῶσαι τὴν

1. υἱέως P.

9. ἐτρέψατο?

13. οὐπερ ἐχώρησε P, alte-

rum G.

22. fortasse leg. ὀφθαλμοὺς χαροπος καὶ πῦρ. vid. annotationes.

barbara hac affinitate, et qua pulchritudine atque proceritate corpo-
 ris, qua indole quibusque moribus fuerit, suo loco exponam, ubi et
 meas miseras lamentabor, brevi post affinitatis huius narrationem et cla-
 dem universi barbarorum exercitus ac tyrannorum e Normania exitium,
 quos imprudenter in imperium Romanum ille verterat; nam antea paulo
 altius repetendum et de Roberto isto exponendum est, quo genere
 ortus quaque fortuna usus sit, et ad quod potentiae fastigium cum tem-
 porum extulerint casus, vel potius, ut religiosius loquar, quo usque
 provehi eum divina providentia siverit, improbis consiliis et conati-
 bus eius indulgens. erat Robertus hic Normannus genere, fortuna
 obscura, dominandi cupidus, summa vafricie, manu fortis, opibus
 inhians virorum potentium inque parandis iis pervicacissimus neque
 ulla ratione a proposito revocandus. corporis magnitudine vel maxi-
 mos superabat, colore erat rubro, coma flava, latis humeris, oculis
 caeruleis quique tantum non scintillarent, et ubi dilatari a natura
 corpus oportet, non carebat facilitate, ubi in angustum cogi, specie

φύσιν τὸ πλάτος, εὐμήχανον ἦν, ὅπου δὲ ἀποστενωῶσαι τοῦτο, εἰς τὸ εὐρυθμον διωμάλιστο. οὕτως ἕξ ἄκρας κεφαλῆς ἐς πόδας ὁ ἀνὴρ κατερρύθμιστο, ὡς πολλῶν λεγόντων πολλάκις ἀκήκοα. τὸ δὲ φθέγμα, Ὅμηρος μὲν περὶ Ἀχιλλέως ἐποίη- B
5 σεν, ὡς ἄρα φωνήσαντος ἐκείνου, φαντασίαν ἐσχήκεσαν οἱ ἀκούοντες πολλῶν θορυβούντων, τούτου δὲ τοῦ ἀνδρός, ὡς φασι, τὸ ἐμβόημα πολλάς ἐτρέπετο μυριάδας. οὕτως ἔχων καὶ τύχης καὶ φύσεως καὶ ψυχῆς, ἀδούλωτος ἦν, ὡς εἰκός, μηδενὶ τῶν ἀπάντων ὑποταττόμενος. τοιαῦται γὰρ αἱ μεγά-
10 λαι φύσεις, ὡς φασι, καὶν τύχης ὧσιν ἀφανροτέρας.

11. Τοιοῦτος δὲ ὢν ὁ ἀνὴρ καὶ ἄγεσθαι ὄλως μὴ ἀνε-
σχόμενος, ἀπὸ Νορμανίας ἀπάρας μετὰ τινων ἰππέων, πέντε δὲ ἦσαν ἰππεῖς καὶ πεζοὶ τριάκοντα οἱ πάντες, ἐξελθὼν τῆς πατρίδος περὶ τὰς ἀκρολοφίας καὶ τὰ ἄντρα καὶ τὰ ὄρη τῆς C
15 Λογγιβαρδίας διέτριβε, χειρὸς ληστρικῆς κατάρχων καὶ τοῖς ὀδίταις ἐπιτιθέμενος, ὅπου μὲν ἵππους, ὅπου δὲ καὶ πρά-
γματα ἄλλ' ἄττα καὶ ὅπλα προσεπικτώμενος. καὶ τὰ προοίμια τοῦ βίου τούτῳ αἱμάτων ἦσαν ἐκχύσεις καὶ ἀνδροφονίαι
πολλαί. χρονοτριβῶν δὲ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Λογγιβαρδίας,
20 οὐκ ἔλαθε Γελιέλμον τὸν Μασκαβέλην, ὃς κατ' ἐκεῖνο και-
ροῦ μέρους μεγίστου τῶν παρακειμένων τῇ Λογγιβαρδίᾳ ἡγε-
μῶν ἐτύγγανεν ὢν. ὅθεν τὰς εἰσόδους δαψιλεῖς ἀν' ἔτος ἐλάμβανεν, κἀντεῦθεν δυνάμεις ἱκανὰς ἐπαγόμενος ἐπιφανῆς D

10. ἀφανροτέρας G in margine. 12. τινων: τῶν P. 17. ἀλλά
τινα A, ἀλλά τα PG, correxi. ἐπεκλήσατο A.

erat aequabili et concinna. adeo a summo vertice usque ad talos formosus erat, ut e multis saepe audire memini. vocem quod attinet, Achillis quidem, Homero auctore, tanta fuit, ut qui eum audirent, percipere sibi viderentur tumultuantis multitudinis strepitum; at huius, ut perhibent, clamor sexcenta milia in fugam vertit. sic et fortuna et natura et animo comparatus, servitutis, ut facile intelligitur, impatiens erat nec cuiusquam imperium ferebat; quales esse dicunt, in quibus animus excelsior est, licet humili fortuna utantur.

11. Talis cum esset et obedire plane non posset, Normania patria cum equitibus quinque et peditibus omnino triginta relicta, circa Longibardiae saltus et loca avia commorabatur, ubi latrocinii cum praedatoria manu in viatores exercendis equos, arma, alia sibi parabat. atque ita vitam a caedibus ac sanguine auspicabatur. cumque in Longibardiae finibus diutius versaretur, non latuit Guilelmum Mascabelem, qui per ea tempora finitimarum regionum maximam partem in ditione habebat; unde cum largos quotaannis redditus caperet, satis magnum sibi exercitum alebat et dux erat nobilissimus. is ubi Robertum, qualis corpore

ἦν ἀρχηγός. μεμαθηκώς δὲ περὶ τοῦ Ῥομπέρτου ὁποῖός ἐστι
κατ' ἄμφω, ψυχὴν καὶ σῶμά φημι, προσήκατό τε ἀβούλως
τὸν ἄνδρα καὶ μίαν τῶν θυγατέρων τούτῃ κατηγγυήσατο.
καὶ πληρώσας τὸ κῆδος, θαυμάσας αὐτὸν τῆς τε φύσεως καὶ
τῆς περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἐμπειρίας, οὐμενοῦν τὰ κατὰ γνώ- 5
μην ἠτύχησεν. καὶ γὰρ καὶ πόλιν καθάπερ τι ἔδνον αὐτῷ
ἔδεδώκει καὶ ἄλλ' ἄττα προσεπεφιλοτιμήσατο. ὁ δὲ περὶ
αὐτὸν δύσνομος γενόμενος καὶ ἐπανάστασιν κατ' αὐτοῦ μελε-
τήσας, τὰ μὲν πρῶτα τὸν εὐνοὺν ὑπεκρίνετο καὶ τὰς δυνά-
P. 25 μεις προσετίθει τριπλασιάσας μὲν τοὺς ἵππεῖς, εἰς δὲ διπλα- 10
σίους τοὺς πεζοὺς ποιησάμενος. καὶ τοῦντεῦθεν ὑπέρρει τα
τῆς εὐνοίας καὶ κατὰ μικρὸν παρεγυμνοῦτο ἢ κακοήθεια. καὶ
V. 24 οὐ διελίμπανε προφάσεις καθεκάστην σκανδάλων διδούς καὶ
λαμβάνων καὶ τρόπους συνεχεῖς μηχανώμενος, ἀφ' ὧν ἔρι-
δές τε καὶ μάχαι καὶ πόλεμοι εἰώθασιν τίκτεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὁ 15
ῥηθεὶς Γελιέλμος ὁ Μασκαβέλης πλούτῳ καὶ δυνάμει κατὰ
πολὺν διέφερον αὐτοῦ, ἀπογνοὺς ὁ Ῥομπέρτος τὴν κατὰ πρόσ-
ωπον πρὸς αὐτὸν μάχην, βουλήν βουλευέται πονηράν. καὶ
B προβάλλεται μὲν τὴν εὐνοίαν καὶ τὸ μεταμέλον πλάττεται, καὶ
ὑπορύττει δόλον αὐτῷ δεινὸν καὶ δυσφώρατον, τὰς τε πόλεις 20
αὐτοῦ κατασχεῖν καὶ κύριος γενέσθαι τῶν προσόντων ἀπάντων
τῷ Μασκαβέλη. καὶ πρῶτα μὲν τὰ πρὸς εἰρήνην ἐπερωτᾷ
καὶ συνελθεῖν εἰς λόγους αὐτοπροσώπως διαπρεσβεύεται, ὁ

6. εὐτύχησεν G. καθάπερ τι A. 7. ἄλλ' ἄττα correxi, codices
ut supra. προσεφιλοτιμήσατο A, προσεπιφιλοτ. PG, cor-
rexī. 9. τὸν: τὸ A. 10. τριπλασιάσαι P. 23. τὰ εἰς
PG, τὰ om. A.

et animo esset, cognovit, arcessivit hominem imprudenter et filiarum
unam ei despondit. quippe eum cum ob ingenium, tum ob rei bellicae
experientiam summopere admirabatur. verum ea res longe aliter ac
speraverat, evenit. cum enim genero praeter alia munera etiam urbem
tanquam in dotem dedisset, is brevi post socero infensus seditionem
molitur. ac primum quidem amorem pietatemque simulat copias
augendi causa; mox ubi peditum numerum duplicavit, equites in
triplum auxit, iam voluntas illa elabatur et improbitas eius apparuit.
neque intermisit iniuriarum quotidie causas et dare et accipere, denique
omnia tentare, quibus simultates, proelia bellaque oriri solent. sed
quoniam Guilelmus Mascabeles opibus atque potentia longe eum su-
perabat, Robertus aperto certamini diffusus, pravum consilium excogitavit.
simulata enim pietate ac poenitentia, dolum ei pessimum nec facile
detegendum struxit, quo eius et urbes caperet et fortunis omnibus
potiretur, ac primum quidem de pace cum eo egit et colloquium per

δὲ τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἀσπάζεται φιλῶν τὴν θυγατέρα
 ἐξόχως, καὶ συντίθεται τὴν ὁμιλίαν ἐς νέωτα. ὁ δὲ Ῥομπέρ-
 τος καταγγέλλει τόπον αὐτῷ, ἐν ᾧ συνελθόντας διαλεχθῆναι
 προσήκει καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους συνθέσθαι σπονδάς. ἀκρο-
 5 λοφίαι δὲ ἦσαν δύο ἐξ ἴσου τῆς πεδιάδος ἐξυπανέχουσαι κατὰ
 διάμετρον τὴν θέσιν λαχοῦσαι, τὸ δὲ μεταξὺ τούτων ἐλῶδες
 ἦν καὶ κατάσκιον δένδροις παντοδαποῖς καὶ φντοῖς. ἔνθα
 καὶ λόχον ἐστήσατο ὁ δεινὸς ἐκεῖνος Ῥομπέρτος τέσσαρας ἄν- C
 δρας ἐνόπλους γενναιοτάτους, παρεγγυησάμενος πανταχόσε
 10 παπταίνειν τὰ ὄμματα· ἐπειδὴν δὲ ἴδοιεν αὐτὸν μετὰ τοῦ
 Γελιέλμου συμπλεκόμενον, εὐθύς πρὸς ἐκεῖνον ἀναδραμεῖν,
 μηδὲν τὸ παράπαν μελήσαντας. ταῦτ' οὖν προκατυσκευάσας
 ὁ κακουργότατος ἐκεῖνος Ῥομπέρτος, τὴν μὲν τῶν ἀκρολοφιῶν
 εἰς τὴν μετὰ τοῦ Μασκαβέλη ὁμιλίαν χρησιμεύουσαν κατέ-
 15 λιπε, φθάσας ταύτην ὑποδείξαι αὐτῷ, θατέραν δὲ οἷον ἰδιο-
 ποιησάμενος, πεντεκαίδεκα ἰππέας καὶ πεζοὺς ὡσεὶ ἑξ καὶ
 πεντήκοντα μεθ' ἑαυτοῦ συλλαβόμενος, ἀνελθὼν ἐν αὐτῇ
 συνέταξε, τὴν βουλήν πᾶσαν τοῖς ἀξιολογωτέροις τούτων ἐξορ-
 χησάμενος, καὶ ἐνὶ τούτων παραγγείλας τὰ αὐτοῦ ὄπλα βα- D
 20 στάζειν, ἀσπίδα καὶ κράνος καὶ ἀκινάκην, ὡς ῥαδίως διὰ
 τούτων ἐξοπλισθεῖν, καὶ τοῖς λοχῶσι τέσσαρσιν ἐπισκήψας,
 ἐν' ὀπηνίκα τῷ Μασκαβέλη συμπλακέντα τοῦτον θεύσοιντο,

2. καὶ που τίθεται G. 12. lege μελήσαντας. 14. κατέλοιπε
 P. 17. μεθ' ἑαυτοῦ συλλαβόμενος add. G. ἀνελθεῖν P.
 21. λοχῶσιν P.

legatos petiit. Mascabeles, qui ob eximium erga filiam amorem pacem cum genere restitutam cuperet, colloquii diem brevem dixit. locum designavit Robertus, quo congressi colloquerentur, et de pacis conditionibus agerent. colles erant duo pari fere in planitie altitudine editi, e regione sibi oppositi, inter quos vallis palustris et frequens arboribus omnis generis fruticibusque. ibi nefarius iste Robertus in insidiis collocavit quatuor viros fortissimos armis instructos; quibus mandavit, ut quoquo versus dispicerent, et simulac manus cum Mascabele conferentem se cernerent, rebus omnibus relictis, statim accurrerent. his ita dispositis, fraudulentissimus iste Robertus alterum collem, quem tanquam colloquio commodissimum Mascabeli designaverat, missum fecit; alterum sibi quodammodo vindicavit eoque cum equitibus quindecim, peditibus fere quinquaginta sex consensu, milites ibi disposuit et cum primis eorum consilium communicavit. uni eorum mandaverat, ut sua ipsius arma, clypeum, galeam acinacemque secum ferret: quae facile, cum opus foret, indueret. quatuor illis in valle subsidentibus imperaverat, ut quam primum manus se cum Mascabele conferentem cernerent, celerrime auxilio sibi

θῦκτον ἀναδράμωσι πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ Γελλίελμος κατὰ τὴν
 συγχειμένην ἡμέραν ἤρχετο πρὸς τὴν ἀκρώρειαν εἰς τὸν τό-
 πον, ὃν φθάσας αὐτῷ ὁ Ῥομπέρτος ὑπέδειξε, τὰς μετ' αὐτοῦ
 συνθήκας πληρώσων. ὃν ἰδὼν ἐγγύθεν ἐκεῖνος γενόμενον,
 αὐτῷ τε ἰππότης προσυπαντήκει, καὶ ἀσπασάμενος ἐδέξιοῦτο 5
 μάλα εὐθύμως. ἕστησαν οὖν ἄμφω εἰς τὸ πρᾶνές μικρὸν
 τῆς ἀκρολοφίας ὑποκλίναντες, ὁμιλοῦντες ἅττα καὶ ἔμελλον
 P. 26 ποιεῖν. ὁ δὲ δεινὸς ἐκεῖνος Ῥομπέρτος λόγους ἐκ λόγων συν-
 εῖρων ἔτριβε τὸν καιρὸν, εἰτὰ φησι πρὸς τὸν Γελλίελμον "ἵνα
 τί τοῖς ἵπποις ἐποχοῦμενοι κοπιῶμεν; ἀποβάντες καθεδού- 10
 μεθα εἰς τοῦδαφος καὶ ἀφροντίστως περὶ ὧν χρὴ ὁμιλήσο-
 μεν." πείθεται ὁ Μασκαβέλης νήπιος ἀγνοήσας τὸν δόλον
 καὶ οὐ κακοῦ φέρεται, καὶ ἀποβαίνοντα τὸν Ῥομπέρτον τοῦ
 ἵππου θεασάμενος, πεζὸς καὶ αὐτὸς τηνικαῦτα εἰστήκει καὶ
 τῇ γῇ τὸν ἀγκῶνα διερεισάμενος αὐθις λόγων κατήρχετο. ὁ 15
 δὲ Ῥομπέρτος δουλείαν ὁμολόγει τοῦ λοιποῦ τῷ Μασκαβέλη
 καὶ πίστιν, εὐεργέτην αὐτὸν καὶ κύριον ὀνομάζων. Θεασά-
 P. 26 μενοι δὲ τούτους οἱ τοῦ Μασκαβέλη τῶν ἵππων ἀποβάντας
 καὶ λόγων ἄλλων ὥσπερ καταρχομένους, καμύοντες ἀπὸ τε
 τοῦ καύσωνος ἀπὸ τε τοῦ δεηθῆναι καὶ τροφῆς καὶ ποταῦ, 20
 (ἴσθα γὰρ θέρους ἦν, ὀπηνίκα τὰς ἀκτῖνας ὁ ἥλιος κατὰ κο-
 ρυφὴν εἴωθε βάλλειν,) καὶ τῆς ἀλέας ἀφορήτου γινομένης,
 οἱ μὲν τῶν ἵππων ἀποβαίνοντες τοὺς χαλινοὺς περὶ τοὺς

οὓς

1. αὐτὸν G. 4. πληρώσας P. ἐκεῖνος ἐγγύθεν γενόμε-
 νος G. 5. lege προσυπαντήκει. 13. lege οἱ κακοῦ. 21.
 κατὰ κορυφὴν om. G.

accurrerent. Guilelmus constituta die in designatum sibi a Roberto
 locum processit, foederis sancienti gratia; quem ubi alter adventan-
 tem conspexit, obviam vehitur et amantissime eum excipit. cumque
 in proclivitate collis paullum infra verticem constitissent et de rebus
 ordinandis colloquerentur, nefarius iste Robertus sermonibus tempus
 terere coepit, dein "quid" inquit "incommodo nostro equis inside-
 mus? quin descendimus et humi accumbentes, quae opus sunt, se-
 cure transigimus?" concedit Mascabeles imprudens, nulla suspicione
 doli et periculi imminentis. atque ut desilientem equo Robertum
 videt, et ipse descendit, cubitoque caput innisus sermonem conti-
 nuat. Robertus obsequium Mascabeli fidemque in posterum pollice-
 tur, benefactorem eundem saepius et dominum appellans. quos equis
 descendisse et novum iam sermonem inceptare Mascabelis comites
 conspicati, cum et ipsi aestu et fame ac siti laborarent, (nam aesta-
 tis tempus erat, quo radios in verticem sol iacere solet,) calore in-
 tolerando, equis alii desiliunt frenisque ad arbores ligatis, humi

πτόρθους τῶν δένδρων ἀναδεσμοῦντες, εἰς τοῦδαφος κατε-
κλίνοιο, ταῖς ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ τῶν δένδρων σκιαῖς ἀνα- V. 25
ψυχόμενοι, οἱ δὲ οἴκαδε ἐχώρουν. ἀλλ' οὗτοι μὲν οὕτως.
ὁ δὲ τὰ πάντα δεινὸς Ῥομπέρτος οὕτω ταῦτα προκαταστή-
5 σας, ἀθρόον ἐπιφύεται τῷ Μασκαβέλη, καὶ τὸ ἡμέρον ἀφείς
βλέμμα πρὸς τὸ ὀργιλώτερον μεταβάλλεται, καὶ φρόγιον αὐτῷ
ἐπιβάλλει τὴν χεῖρα. καὶ συμπλακεῖς ἀντισυνεπλέκετό τε καὶ C
εἶλκε καὶ εἶλκετο, καὶ ἐκνλίοντο ἄμφω κατὰ τοῦ πρᾶνουῤ.
τούτους δὲ οἱ λοχῶντες τέτταρες ἐκεῖνοι ἄνδρες θεασάμενοι,
10 ἀναδύντες τοῦ ἔλους ἐπέδραμον ἤδη τῷ Γελιέλμῳ, καὶ ξυν-
δήσαντες ἀπανταχόθεν ἀνέτρεχον ὡς πρὸς τοὺς εἰς τὴν ἐτέ-
ραν ἀκρόρειαν ἰσταμένους ἵππεῖς τοῦ Ῥομπέρτου, ἤδη καὶ
αὐτῶν ὑποκαλταζόντων κατὰ τοῦ πρᾶνουῤ πρὸς αὐτούς·
ὀπισθεν δὲ ἐδίωκον οἱ τοῦ Γελιέλμου. ὁ δὲ γε Ῥομπέρτος
15 ἐπιβᾶς τοῦ ἵππου, κράνος τε καὶ δόρυ λαβῶν καὶ γοργῶς
ἐναγκαλισάμενος καὶ ἀσπίδι περιφράξας ἑαυτόν, ἐπιστραφεῖς D
πλήττει ἓνα τῶν τοῦ Γελιέλμου διὰ δόρατος, ὁ δ' ἅμα τῇ
πληγῇ καὶ τὴν ψυχὴν συναφῆρητο. ἐν τοσοῦτῳ τὴν φορὰν
τῶν ἀμφὶ τὸν πενθερὸν ἱπέων ἀναχαιτίσας καὶ τὴν ἀπὸ
20 τούτων βοήθειαν ἀνακόψας, (οἱ δὲ γε λοιποὶ τοὺς ὑπὲρ κεφα-
λῆς αὐτῶν καταβαίνοντας ἱππότας τοῦ Ῥομπέρτου ὡς καὶ
ἀπὸ τοῦ τόπου βοηθουμένους θεασάμενοι, πάραχορῆμα τὰ
νῶτα διδόασιν,) οὕτω γούν τὴν φορὰν τῶν τοῦ Μασκαβέλη

2. τῶν alterum om. G. 9. τέσσαρες P, alterum GA. 13.
ὑποκαλταζόντων P. 16. περιφραξάμενος A. 22. βοηθουμέ-
νου G.

recumbunt et ex equorum arborumque umbra frigus captant, alii
domum repetunt. ita illi; at velerator ille Robertus, rebus hoc
modo praepraris, subito vim Mascabeli adhibet et, blando mutato
vultu, atrociter eum adspicit mortiferamque manum infert. ille cum
vim vi propulsaret, lucta coorta, uterque proclivi colle devolveba-
tur. quo cognito, qui latebant in insidiis viri quatuor, e palude
emersi advolant, Guilelmoque vinculis constricto, recurrunt ad equi-
tes alterum collem insidentes, qui iam et ipsi per collis proclivitatem
tolitum adequitabant. a tergo insequiebantur Guilelmi equites. at Ro-
bertus, equo conscenso, induta galea, sumta hasta et vibrata ferociter,
instructusque clypeo, conversus unum ex Guilelmi comitibus
hasta percutit, qui profinus animam reliquit. refrigerato interim im-
petu soceri equitum eorumque auxilio discusso, (ceteri enim, ubi ap-
properantes desuper Roberti equites conspexere, ipsa loci opportunitate
adiutos, celeriter terga dederunt,) tali igitur modo Mascabelis equitum
impetu discusso, captivus vinculusque hic in arcem ducitur, quam

ἰππέων ἀνακόψαντος τοῦ Ῥομπέρτου, ἄγεται τρηκαῦτα ὁ Μασκαβέλης δέσμιος καὶ αἰχμάλωτος εἰς ὅπερ δέδωκεν αὐτῷ εἰς προῖκα φρούριον, ὅτε τὴν θυγατέρα τούτῳ κατηγγυήσατο. καὶ εἶχεν ἄρα τότε τὸν οἰκεῖον δεσπότην ἢ πόλις ἔμφρουρον, φρούριον ἐντεῦθεν εἰκότως προσαγορευομένη. οὐδὲν δὲ χεῖρον καὶ 5
 P. 27 τὴν ὠμότητα τοῦ Ῥομπέρτου διηγῆσασθαι. ἐπειδὴ γὰρ ἅπαξ ἐγκρατὴς ἐγγόνει τοῦ Μασκαβέλη, τὰ πρῶτα μὲν τῶν ὀδόντων ἀπάντων ἀποστερεῖ, ἐφ' ἐκάστῳ τούτων προσαπαιτῶν πολυτάλαντον ὀλκὴν νομισμάτων καὶ πυνθανόμενος, οὗ ταῦτα ἐναπέθετο. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔληγεν ἀπαράσσω ἐστ' ἂν ἅπαντα 10 ἔλαβε, καὶ ἅμα οἱ τε ὀδόντες ἐξέλιπον καὶ τὰ χρήματα, ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Γελιέλμου ἐπιβάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ῥομπέρτος, καὶ φθονήσας τούτῳ τῶν ὄψεων ἀποστερεῖ τῶν ὀμμάτων.

12. Πάντων οὖν ἐγκρατὴς γενόμενος ηὔξάνετό τε τὸ 15 ἐντεῦθεν ὁσημέραι, καὶ εἰς τὸ τυραννικώτερον ἀποκλίνων ταῖς πόλεσιν τε προσετίθετο πόλεις καὶ τοῖς χρήμασι χρήματα. καὶ ἐν βραχεῖ πρὸς τὴν δουκικὴν περιωπὴν ἀναβεβηκώς, δούξ Λογγιβαρδίας ἀπάσης ὠνομάζετο. ἐντεῦθεν οὖν ἅπαντες πρὸς τὸν κατ' αὐτοῦ φθόνον ἤρεθίζοντο. ὁ δὲ φρενήρης ὢν ἀνὴρ 20 ὅπου μὲν θωπείαις χρησάμενος πρὸς τοὺς ἀντικαθισταμένους αὐτῷ, ὅπου δὲ καὶ δωρήμασι, τοὺς μεταξὺ τοῦ πλήθους θορύβους ἐξωμαλίσαστο καὶ τὸν κατ' αὐτοῦ φθόνον τῶν μεγιστάνων εὐμηχάνως κατέστειλεν, ἔστι δ' οὗ καὶ ὄπλοις χει-

9. νομισμ. ὀλκὴν, πυνθανόμενος A. 13. ἀποστερεῖται ὀμμάτων G.

dono Roberto dederat, cum filiam ei collocaret; habuitque tum ipsum dominum suum urbs in custodia, unde merito φρούριον i. e. custodia ei nomen est. non autem ab re fuerit, etiam crudelitatem Roberti enarrare. nam postquam Mascabelem semel cepit, primum dentibus eum privavit omnibus, immensam pro singulis nummorum summam poscens et ubi reperiri posset, quaeritans. sed cum non prius desineret evellere, quam omnia exhausisset, et dentes simul et opes deficerent, ad oculos animum convertit ipsamque lucem invidens, eum excaecavit.

12. Itaque rebus omnibus potitus, crescebat in dies, auctaque dominandi cupiditate, urbes urbibus, opibus opes addebat. ac brevi in ducale provectus fastigium, dux universae Longibardiae nominabatur. unde omnium concitata invidia est; sed qua erat prudentia, modo blanditiis adversus adversarios usus, modo largitionibus, et multitudinis tumultus sedavit et invidiam potentiorum restinxit;

ρωσάμενος, ἔβαν τὸ κράτος Λογγιβαρδίας τε καὶ τῆς ὁμο-
 ρούσης χώρας εἰς ἑαυτὸν ἀνεδήσατο. αἰεὶ δέ τι ὁ Ῥομπέρτος
 οὗτος ἐπινοῶν τυραννικώτερον καὶ φανταζόμενος τὴν βασιλείαν
 Ῥωμαίων, προφάσεως, ὡς ἔφην, τῆς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μι- C
 5 χαῆλ συμπενθερίας ἐπιδραξάμενος, τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἀνερ-
 ρίπισε πόλεμον. ἔφθημεν γὰρ εἰρηκότες, ὅτι Μιχαῆλ ὁ
 αὐτοκράτωρ οὐκ οἶδ' ὅπως τὴν τοῦ τυράννου τούτου θυγατέρα
 (Ἐλένη δὲ αὕτη προσηγορεύετο) τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ κατηγ-
 γυήσατο. πάλιν δὲ μέμνημένη τοῦ νεανίσκου τούτου, πα-
 10 θαίνομαι τὴν τε ψυχὴν καὶ τοὺς λογισμοὺς συγχέομαι· ἀνα-
 κόπτομαι δὲ τὴν ἀμφὶ τοῦτον διήγησιν, φυλάττουσα πάντα
 καιρῶ τῷ προσήκοντι. τοῦτο δὲ μόνον οὐχ ὑπομένω μὴ λέ- V. 26
 γειν, κἂν ἔξω τοῦ καιροῦ λέγοιμι, ὡς ἄγαλμα φύσεως ἦν
 ὁ νεανίας ἐκεῖνος καὶ θεοῦ χειρῶν, ὡς ὄντως εἶπειν, φιλοτί- D
 15 μμημα. εἰ γὰρ καὶ μόνον ἐθεάσατό τις αὐτόν, εἶπεν ἂν ὡς
 τοῦ παρ' Ἑλλήσι μυθευομένου χρυσοῦ γένους ἀπορροή·
 οὕτως ἀμήχανον εἶχε τὸ κάλλος. ἐγὼ δὲ μετὰ τοσούτους
 ἐνιαυτοὺς μεμνημένη τοῦ νεανίου τούτου, δακρῦων ἐμπίπλα-
 20 καίρους τῶν τόπων, ἵνα μὴ τὰς μονηδίας τῶν ἐμῶν ἀναμι-
 γνῶσα ταῖς ἱστορικαῖς διηγήσεσι, τὴν ἱστορίαν συγχέοιμι.
 οὗτος γὰρ ὁ νεανίσκος, περὶ οὗ κἀνταῦθα καὶ ἀλλαχόσε εἰρή-

5. ἀνεβόλιπε PG, alterum A. 10. λογισμοὺς: ὁφθαλμοὺς A.
 14. malim οὕτως. 18. νεανίσκου G. ἐμπίπλωμαι G.

interdum etiam vi adhibita, totam Longibardiam et finitimas regio-
 nes in potestatem rededit. hinc cum semper altiora appeteret et
 ipsum Romanorum imperium somniaret, bellum commovit, cui illam
 cum imperatore Michaele affinitatem, ut dixi, praetendit. supra enim
 exposuimus, imperatorem Michaelem, nescio quo consilio, tyranni
 istius filiam, Helenam nomine, Constantino filio despondisse. iterum
 autem mentione illius iuvenis facta, vehementer equidem commoveor,
 ac perturbor; sed quae de eo dicenda habeo, praetermittam, suo
 loco totam rem narratura. illud unum silere non possum, etsi alieno
 loco dicam, specimen naturae fuisse iuvenem illum et dei manuum,
 vere dico, opus excellentissimum. quem qui adspiciebat tantummodo,
 non potuit, quin aurei saeculi, quod fabulis Graecorum celebratur,
 progeniem eum haberet: adeo erat mirifica pulchritudine. mihi certe
 tantos post annos cum iuvenis illius meminerim, lacrimae oboriun-
 tur. tamen eas cohibeo et in locos magis aptos reservo, ne privata
 lamentatio, rerum narrationi immixta, historiam turbet. hic igitur
 Constantinus, cuius et hic et alibi mentionem fecimus, natu nobis
 aliquanto maior, priusquam lucem adspexissemus, sponsus erat He-

P. 28 κειμεν, προχρόνιος πρό ἡμῶν καὶ πρὶν ἡμεῖς τὸν ἥλιον ἴδοι-
 μεν, μνηστὴρ ἐγεγόνει τῆς τοῦ Ῥομπέρτου Ἑλένης καθαρός καὶ
 ἀμόλυντος, καὶ τὰ ἐγγραφα συναλλάγματα ἐπ' αὐτῇ ἐγγράφει-
 σαν, κὰν ἀτέλεστα καὶ ἐν ἐπαγγελίαις μόνον, ἀτελοῦς τὴν ἡλι-
 κίαν ὄντος τοῦ νεανίσκου· διεσπάρθη δὲ ἅμα τῷ τῆς βασιλείας 5
 ἐπιβῆναι τὸν βασιλέα Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην. ἀλλ' ἐξετρα-
 πόμην τοῦ λόγου, ἐπανελεύσομαι δ' ἀδθις ἀφ' οὔπερ ἐξετραπό-
 μην. ὁ γὰρ τοι Ῥομπέρτος ἐκεῖνος ἐξ ἀφανοῦς πᾶν τύχης
 περιφανῆς γεγονὼς καὶ πολλὴν δύναμιν ἀθροίσας περὶ αὐτόν,
 Β ἐπέβύλλετο καὶ Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ γενέσθαι. καὶ προφάσεις 10
 εὐλόγους δῆθεν ἐπλάττετο τῆς πρὸς Ῥωμαίους δυσμενείας
 καὶ τῶν πολέμων. διττὸς δὲ ἐντεῦθεν φέρεται ὁ λόγος. ὁ
 μὲν γὰρ φημίζεται τε καὶ διαρρεῖ καὶ μέχρι τῆς ἡμετέρας
 ἀκοῆς ἔφθασεν, ὅτι τις μοναχὸς Ῥαίκτωρ ὀνομαζόμενος ὑπε-
 κρίθη τὸν βασιλέα Μιχαὴλ καὶ πρὸς τὸν Ῥομπέρτον τοῦτον 15
 καὶ συμπένθερον αὐτομολήσας τὰς οἰκείας συμφορὰς ὠλοφύ-
 ρετο. οὗτος γὰρ μετὰ τὸν Διογένην τῶν σκήπτρων Ῥωμαίων
 ἐπειλημμένος καὶ βραχύν τινα χρόνον διαπρέψας τὴν βασι-
 λείαν, παρελύθη μὲν τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Βοτανειάτου ἐπα-
 C ναστάντος αὐτῷ, τὸν δὲ τῶν μοναχῶν ὑπέδν βίον, μετὰ δὲ 20
 ταῦτα τὸν ἀρχιερατικὸν ποδήρη καὶ τὴν κίδαριν ἡμφιέσατο,
 εἰ βούλει δέ, καὶ τὴν ἐπωμίδα. τοῦτο δὲ συνεβούλευσεν ὁ
 καῖσαρ Ἰωάννης ὁ πρὸς πατρός αὐτῷ θεῖος, τὸ κοῦφον εἰδῶς

1. ἴδομεν A. 3. ἐγγεγράμεισαν P. 12. ὁ prius add. A.
 13. καὶ ὁ διαρρεῖ P. 18. τῇ βασιλείᾳ A. an ἐνδιατρίψας τῇ
 βασιλείᾳ? vid. annotat.

Ienae Roberti filiae puerus et integer, confectaeque iam erant tabulae dotis, quamquam incassum nec nisi promisso tenus. nam immatura pueri aetas erat; Nicephoro autem Botaniate imperium adepto, tota res disiecta est. sed aberravit oratio; redeamus, unde desleximus. Robertus igitur ille, ex humili loco ad summa fortunae evectus, multis opibus copiisque paratis, etiam Romanorum imperator fieri concupivit. ac causas inimicitiae cum Romanis et belli probabiles scilicet excogitavit. de qua re duplex fama fertur. altera enim vulgatur et obtinet atque ad aures nostras pervenit, monachum quendam Raectoris nomine imperatorem Michaellem simulasse, et ultro ad Robertum, quippe consocerum suum, venisse fortunamque suam deplorassee. Michael enim, post Diogenem imperium Romanorum adeptus, postquam brevi summam rerum administravit, regno pulsus est a Botaniate in ipsum rebellante; ex quo primum monachi vestem induit, dein episcopalem talarem et infulam, addo etiam epomidem; huius enim rei auctor ei fuerat caesar Iohannes eius patruus, qui levitate eius, qui

τοῦ τηρικαῦτα κρατοῦντος καὶ μὴ τι πάθῃ δεινότερον δε-
 διῶς. τοῦτον ὑπεκρίθη ὁ εἰρημένος μοναχὸς ἐκεῖνος Ῥαίκτωρ
 ἢ καὶ ὡς οὕτως εἰπεῖν ῥέκτης τῶν ἀπανταχοῦ τολμηρότατος.
 πρόσσεισί τε τῷ Ῥομπέρτῳ ὡς δῆθεν συμπενθήρῳ καὶ τὰ τῆς
 5 ἀδικίας ἐκτραγῶδει, ὡς καθαιρεθεῖη μὲν τῶν βασιλικῶν θρό-
 νων, καὶ εἰς ὅπερ νῦν σχῆμα τοῦτον ὄρᾳ περιελθεῖν. καὶ D
 διὰ τούτων πάντων εἰς ἄμυναν ἐξεκαλεῖτο τὸν βάρβαρον. τὴν
 γὰρ καλὴν φησι μείρακα τὴν αἵτου νύμφην Ἑλένην ἀπερί-
 στατον καταλεῖψαι καὶ χήραν ἄντικρυς τοῦ νυμφίου. τὸν
 10 γὰρ υἱὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὴν βασιλίδα Μαρίαν προσρῦναι
 τῷ Βοτανειάτῃ καὶ ἄκοντας διὰ τὴν τυραννίδα ἐβόα. ταῦτα
 λέγων παρώξυνέ τε τὸν θυμὸν τοῦ βαρβάρου καὶ πρὸς πόλε-
 μον κατὰ Ῥωμαίων ἐξώπλιζε. τοιοῦτος μὲν λόγος περιρρεῖ V. 27
 μου τὰς ἀκοὰς καὶ οὐκ ἔχω γε διὰ θαύματος, εἴ τινες ἀδο-
 15 ξότατοί τινες τῶν ἐπὶ δόξης καὶ γένους εὐγενοῦς ὑποκρίνον- P. 29
 ται. ἕτερος δέ με περιβομβεῖ πιθανώτερος λόγος ἐτέρωθεν
 φημιζόμενος, ὡς οὔτε μοναχὸς τις τὸν βασιλέα Μιχαὴλ ὑπε-
 κρίνατο, οὔτε τοιοῦτόν τι τὸν Ῥομπέρτον πρὸς τὸν κατὰ Ῥω-
 μαίων ἐκίνησε πόλεμον, ἀλλ' αὐτὸς ὁ βάρβαρος πολυτροπώ-
 20 τατος ὢν τὰ τοιαῦτα ῥαδίως ἐπλάττετο. ἔχει γὰρ ὧδε τὰ
 ἐφεξῆς. αὐτὸς μὲν, ὡς φασιν, ὁ Ῥομπέρτος ῥαδιουργότατος

1. πάθῃ A, πάθει PG. 2. καὶ Ῥαίκτωρ PG, alterum A. 6.
 νῦν add. A. ὄρῳ PG, ὄρᾳ A. 8. ἑαυτοῦ A. 13. διαρρεῖ
 PG, alterum A. 14. μοι G. γε om. A. 15. τοὺς PG, τῶν A.
 16. πιθανώτατος G. 17. ἐπιφημιζόμενος A. ὑπεκρίνειτο A,
 18. οὔτε τι ἕτερον τὸν A. 19. ἀλλὰ P.

tum regnabat, perspecta, ne quid gravius pateretur, verebatur. hunc igitur simulans, monachus ille Raector vel, ut ita dicam, ῥέκτης i. e. fraudum machinator, omnium audacissimus, adit Robertum ut conso- cerum scilicet suum, et quid iniuriae passus sit, lamentabili voce exponit. regno expulsum, ad eam, quam nunc cerneret, condi- tionem redactum se esse. proinde postulat, ut auxilium sibi barbarus ferat. pulchram enim puellam Helenam, nurum suam, relictam a se esse sine tutela et sponso plane orbatam. nam Constantinum filium et imperatricem Mariam vel invitos in Botaniatis partes abstractos esse vociferatur. talia locutus, irritavit animum barbari et ad bellum Romanis inferendum quasi armavit. talis, ut dixi, fama aures meas circumfundit, nec mirum videtur, humillimo loco natos nobilissimorum ac summorum hominum personam sumsisse. verum alia me aliunde eaque credibilior fama circumsonat, nec monachum quendam imperatorem Michaellem egisse, nec talem quandam ob causam Robertum bellum Romanis intulisse. sed ipsum barbarum, summa cal-

ὧν καὶ τὴν κατὰ Ῥωμαίων ὤδινων μάχην καὶ πρὸ πολλοῦ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευαζόμενος, ἐκωλύετο μὲν ὡς ἀδίκων πολέμων ἄρχων καὶ κατὰ Χριστιανῶν εὐτρεπιζόμενος Β παρὰ τινων τῶν περὶ αὐτὸν ἐνδοξοτάτων ἀνδρῶν καὶ αὐτῆς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Γαίτης καὶ ἀνεκόπτειτο πολλάκις ἐπιχειρήσας τῆς τοιαύτης ὁρμῆς· βουλόμενος δὲ πιθανὴν τὴν πρόφασιν τοῦ πολέμου ποιήσασθαι, πέμπει τινὰς ἄνδρας εἰς Κοτρῶνην τὰ ἀπόρρητα καταπιστεύσας αὐτοῖς τῶν βεβουλεμένων καὶ ἐπισκῆπτει τοιαῦτα· ὡς εἴ τινα μοναχὸν εὐροίεν βουλόμενον ἐκεῖθεν ἐνθάδε διαπερῶσαι εἰς προσκύνησιν τοῦ νεῶ τῶν κορυφαίων καὶ πολιούχων τῆς Ῥώμης ἀποστόλων, ἔξ αὐτῆς ὕψεως μὴ πάνυ τὸ δυσγενὲς ἐμφαίνοντα, τοῦτον ἀσμένως ἐναγκαλίσασθαι καὶ οἰκειωσαμένους πρὸς αὐτὸν C ἀγαγεῖν. ἐπεὶ δὲ τὸν προειρημένον ἐφεύρον Ῥαίκτωρα, ἄνδρα ποικίλον τε καὶ πρὸς πανουργίαν ἀπαράμιλλον, δηλοῦσι 15 τῷ Ῥομπέρτῳ διὰ γραμμάτων κατὰ τὸ Σαλερηνὸν ἐνδιατρίβοντι, ὅτι περ “ὁ σὸς κηδεστὴς Μιχαὴλ ὁ τῆς βασιλείας ἐξωσθεὶς κατέλαβε, τὴν ἀπὸ σοῦ ἐξαιτούμενος βοήθειαν.” οὕτω γὰρ αὐτοῖς ὁ Ῥομπέρτος ὑπέθετο τὰς πρὸς αὐτὸν ἐκθεῖναι γραφάς. ὁ δὲ ἐν χερσὶ ταύτας λαβὼν, παρευθὺς μὲν τῆ 20 ἡμεννέτιδι ὑπαναγινώσκει, εἶτα συναγαγὼν τοὺς κόμητας ἅπαντας, ὑποδείκνυσι καὶ τούτοις τὰ γράμματα, ὡς μηκέτι D κωλύεσθαι παρ’ αὐτῶν, εὐλόγου τάχα αἰτίας δραξάμενος.

4. αὐτὸν : αὐτῶν P. 14. Ῥαίκτωρα P. 16. σαλερινὸν A.
διατρίβοντι P. 17. ἀξιωθεὶς A. lege ἐξωσθεὶς.

liditate hominem, talia facile excogitasse. etenim cum bellum Romanum animo moliretur et iam pridem parasset, tamen quoniam iniustum videbatur nec adversus Christianos suscipiendum, nobilissimi qui circa eum erant viri nonnulli et ipsa coniux Gaïta obstabant et impetum eius saepe cohibebant. itaque ut idoneam belli occasionem nancisceretur, Crotonem misit, quibus arcana sua consilia crediderat mandaveratque, ut si quem monachum reperissent, qui inde ad apostolorum summorum patronorumque Romae religionis causa profecturus esset, nec ipso vultu ignobilitatem generis proderet, eum familiariter exceptum sibi conciliarent ad seque adducerent. qui cum Raectorem, quem dixi, versutissimum et mira astutia hominem, invenissent, Roberto Salerni commoranti per litteras nuntiarunt, affinem eius Michaellem, imperio pulsum, advenisse, ut auxilium imploraret. ita enim a Roberto iussi erant litteras perscribere. quas ubi accepit, coniugi statim praelegit; dein etiam comitibus convocatis omnibus epistolam monstravit, ne diutius ab ipsis impediretur, tanquam iustam belli causam nactus. approbantibus cun-

συντίθενται ἅπαντες παραχρῆμα τῇ τοῦ Ῥομπέρτου βουλῇ,
 καὶ οὕτως προσήκατό τε αὐτὸν καὶ εἰς ὀμίλιαν ἐλήλυθεν. ἐν-
 τεῦθεν τὰ πάντα δραματουρογεῖ καὶ σκηνὴν περιτίθεισιν, ὡς
 ὁ βασιλεὺς εἶη Μιχαὴλ ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος, ὡς καθαιρεθεῖη
 5 τῶν θρόνων, ὡς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν παῖδα καὶ τὰλλα πάντα
 πρὸς τοῦ Βοτανειάτου ἀφαιρεθεῖη τυράννου, καὶ ὡς τοῦτον
 ἀδίκως καὶ παρὰ πάντα δίκαιον λόγον τῆς ταινίας τε καὶ
 τοῦ διαδήματος τὸ μοναχικὸν περιέθεντο σχῆμα, καὶ “νῦν
 10 ἰκέτης ἦκέ” φησι “πρὸς ἡμᾶς.” ταῦτα εἰς μέσους ἐδημηγό-
 νησασθῆναι πρεσβεύων καὶ ἀξιῶν ἐκάστης ἡμέρας τὸν μονα- P. 30
 χὸν ἐκεῖνον, ὡς δῆθεν τὸν βασιλέα Μιχαὴλ, καὶ προεδρίας
 καὶ θρόνων ὑψηλοτέρων καὶ τιμῆς ὑπερβαλλούσης, καὶ ἄλ-
 λοτε ἄλλως τὰς δημηγορίας πλαττόμενος, νῦν μὲν ἐλεινολο-
 15 γούμενος, οἷα πέπονθεν ἐπὶ Θυγατρὶ, νῦν δὲ τοῦ συμπενθέ-
 ρου φειδόμενος ἐφ’ οἷσιν κακοῖς περιπέπτωκεν, νῦν δὲ προσ-
 παροξύνων τε καὶ διεγείρων πρὸς πόλεμον τὸ περὶ αὐτὸν
 βάρβαρον, ποικίλως ἐπαγγελλόμενος τούτοις χρυσοῦ θημῶνας,
 οὓς ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἔχειν τούτοις κατεπηγγέλλετο. ἐντεῦθεν V. 28
 20 πάντας ἐλκυσάμενος τῆς ῥινόδος καὶ πλουσιωτέρους καὶ πενε- B
 στέρους, ἀπάρας τῆς Λογγιβαρδίας, μᾶλλον δὲ πᾶσαν αὐτὴν
 ἐλκυσάμενος, καταλαμβάνει τὴν Σάλερνον μητρόπολιν οὖσαν
 Μέλφης, ἐν ἧ τὰ κατὰ τὰς ἄλλας Θυγατέρας αὐτοῦ πάντα

7. ante τῆς excidit ἀντί. 9. ἦλθε A. 14. ἐλεινολογούμε-
 νος P. 17. προπαροξύνων P.

ctis, arcessit hominem et colloquium cum eo inquit. iamque totam
 rem comminiscitur et quasi fabulam fingit, imperatorem Michaellem
 esse hunc monachum, eum imperio esse pulsum, ad hoc uxore et filio
 et reliquis fortunis omnibus a Botaniate tyranno orbatum, postremo
 praeter omne ius fasque taenia ac diademate detractis, monachi veste
 indutum esse; nunc supplicem ad se eum venisse. ita Robertus co-
 ram omnibus dictitabat regnumque se huic propter affinitatem resti-
 tuturum esso pollicebatur. ac quotidie monacho, quippe imperatori
 Michaeli, et locum principem et altiore sedem concedebat praecipuo-
 que eum honore habebat. concionabatur etiam alias aliter, cum modo
 quae propter filiam passus esset, conquereretur, modo, ne laederet sci-
 licet consocerum, commemorare nollet, in quantam is calamitatem in-
 cidisset; interdum etiam ad bellum suos incitaret et impelleret, tan-
 tum non auri montes callide promittens. tali modo ubi locupletes
 iuxta atque inopes vana spelactavit, Longibardia relicta vel potius
 euncta secum abrepta, Salernum contendit, quae Melphae metropolis

καταπράξας καλῶς, ἐντεῦθεν τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαρτύνεται. δύο δὲ ἦσιν αὐτῷ· τὴν γὰρ τρίτην ἢ βασιλὶς τῶν πόλεων εἶχεν ἐξ αὐτοῦ θαλάμου δυστυχῆ. ὁ γὰρ νεανίας ἐκεῖνος ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς οὐπω ἔφηβος ὢν ἀπεστρέφετο τοῦτι τὸ κῆδος καθάπερ τοὺς μορμολυττομένους τὰ βρέφη. τούτων 5
 C δὲ τὴν μὲν Ραϊμόντῳ τῷ υἱῷ κόμητος Βραχενῶνος κατηγγύησατο, τὴν ἑτέραν δὲ συνέζευξε τῷ Εὐβούλῳ ἐπιφανεστάτῳ καὶ τούτῳ κόμητι. οὐδὲ ταῦτα τὰ συναλλάγματα πρὸς τὸ ἀσύμφορον ἑώρα Ρομπέρτῳ· ἀλλὰ πανταχόθεν γὰρ συνεκκρότητο καὶ συνηθροίζετο ἑαυτῷ δύναμιν, ἐκ γένους, ἐκ τυ- 10
 ραννίδος, ἐξ ἀγχιστείας, ἐξ ἄλλων τρόπων παντοδαπῶν, ὧν ἂν τις οὐδὲ ἐπινοήσαιο.

13. Ἐυμπίπτει δὲ μεταξὺ καὶ τι τοιοῦτον, ὅπερ ἄξιον ἀφηγήσασθαι. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο εἰς εὐφημίαν τούτου καὶ εὐτυχίαν ἀναφερόμενον. καὶ γὰρ καὶ τοὺς τῆς δύσεως ἅπαντας 15
 D ἀρχηγούς ἀναχαιτίζεσθαι τῆς πρὸς τοῦτον φορᾶς σφόδρα τῆς τῶν πραγμάτων εὐροίας τῷ βαρβάρῳ λογιζομαι, ἀπανταχόθεν τῆς τύχης αὐτῷ συνεργούρης καὶ ἐπαιρούσης εἰς τυραννίδα καὶ πᾶν τὸ ἐπωφελές περαιουμένης. ὁ γὰρ τοι πάπας τῆς Ρώμης (γενναία δὲ αὕτη ἀρχὴ καὶ στρατεύμασι 20
 παντοδαποῖς περιφραττομένη) μετὰ τοῦ ῥηγὸς Ἀλαμανίας Ἐνερίχου διαφορὰν ἐσχηκώς, ἐβούλετο πρὸς συμμαχίαν ἐλκῶ-
 P. 31 σαι Ρομπέρτον ἤδη περιφανέστατον γεγονότα καὶ πρὸς με-

10. ἑαυτῷ om. P. 12. ἐπινοήσατο P. 14. εἰς εὐτυχίαν τούτου ἀναφερόμενον GA. 15. an καὶ τὸ τῆς? 22. ἤβούλετο A.

est. ibi postquam ceterarum filiarum res ordinavit, quae ad bellum pertinebant parabat. erant autem ei duae filiae; nam tertia in regina urbium commorabatur, ex ipsis nuptiis infelix. iuvennis enim ille statim a principio, cum nondum pubes esset, has nuptias aversabatur, quemadmodum formidines infantuli. illarum autem alteram Raimundo despondit, comitis Barcinonensis filio, alteram Eubulo collocavit, illustrissimo et ipsi comiti. nec in his nuptiis Robertus non commodi sui rationem habuit; immo undique opes colligebat, ex genere, ex tyrannide, ex affinitate, ex innumeris denique aliis rebus, de quibus vix cogitaveris.

13. Interim accidit aliquid, quod silentio praetereundum non est. nam id quoque ad felicitatem, qua usus est Robertus, pertinet. quod enim Occidentis principes omnes impediti erant, quominus eum aggredierentur, id admodum ad rerum prosperitatem barbaro profuisse censeo, quem quidem fortuna ab omni parte adiuvit in regnumque extulit et qualibet opportunitate auxit. etenim cum papa urbis Romae (est is principatus valens omnique copiarum genere munitus,) cum

γάλας ἀρχὰς ἀκμάσαντα. ἡ δὲ διαφορὰ ῥηγός τε καὶ πάπα
 τοιαύτη τις ἦν. ὁ μὲν γὰρ κατηγιᾶτο τὸν ῥῆγα Ἐνέριχον ὡς
 τὰς ἐκκλησίας οὐ προΐκω διδόντα, ἀλλὰ δωρημάτων ἀποδιδό-
 μενον καὶ πον καὶ ἀναξίοις ἀνδράσι τὴν ἀρχιερωσύνην κατα-
 5 πιστεύοντα, καὶ τοιούτων ἐγκλημάτων ἐδίωκεν. ὁ δὲ γε ῥῆξ
 Ἀλαμανίας τυραννίδος τὸν πάπαν ἐγράφετο, ὡς ἄτερ γνώ-
 μης αὐτοῦ τὸν ἀποστολικὸν ἐξαρχάσοι θρόνον. καὶ πον καὶ
 ἀπηναισχυνητέκει πρὸς τοῦτον καὶ Ἰταμωτέροις ἐχρήσατο λό-
 γοις, ὡς εἰ μὴ ἐκσταίῃ τῆς ἀνθαιρέτου προεδρίας, μεθ'
 10 ὕβρεως ἐκεῖθεν ἀπελαθήσεται. τούτων οὖν ἀκούσας ὁ πάπας B
 τῶν λόγων, κατὰ τῶν πρέσβεων εὐθύς ἐμεμήνει, καὶ αἰκι-
 σάμενος πρότερον ἀπανθρώπως, εἶτα καὶ κείρας τὰς κεφα-
 λὰς καὶ ἐπικείρας τοὺς πώγωνας, τὰς μὲν ψαλίσι ξυρῶ δὲ
 τοὺς πώγωνας, καὶ ἄλλο τι προσεργασάμενος ἀτοπώτατον καὶ
 15 βαρβαρικὴν ὕβριν ὑπερελαῦνον, ἀφῆκεν· εἶπον ἄν καὶ τὴν
 ὕβριν, εἰ μὴ με καὶ γυναικεία καὶ βασιλικὴ ἐπέιχεν αἰδώς.
 ἐκεῖνο γὰρ οὐχ ὕπως ἀνάξιον ἀρχιερέως τὸ παρ' ἐκείνου πρα-
 χθέν, ἀλλ' οὐδ' ὄλως ἀνθρώπου Χριστιανικὸν ἐπιφερομένου V. 29
 τοῦνομα, καὶ ἐβδελυξάμην καὶ τὸ ἐνθύμημα τοῦ βαρβάρου, C
 20 μήτοι γε τοῦργον, ἐπεὶ καὶ τὸν γραφέα κάλαμον καὶ τὸν
 χάρτην ἐμόλυνε ἄν, εἰ τὸ πραχθέν κατὰ μέρος διεξῆειν.
 ἀλλ' εἰς παρῶστασιν καὶ βαρβαρικῆς ὕβρεως καὶ ὅτι ὁ χρὸ-

3. δωρήματα G. 4. πον: πάντα A. 14. προσεξεργασόμε-
 νος P. 18. ἐπιφερ. καὶ τοῦνομα ἐβδελυξάμην PA, ἐπιγερ.
 ὄνομα G, ego καὶ transposui.

Germaniae rege Henrico dissideret, adiungere sibi Robertum illu-
 stem iam et viribus pollentem cupit. dissidium autem, quod inter
 regem et papam intercessit, eiusmodi fere erat. accusabat ille regem
 Henricum, quod ecclesias non gratis conferret, sed donis acceptis,
 interdum etiam indignis hominibus episcopatus committeret. talium
 eum facinorum arguit; Germaniae autem rex papae crimini dabat,
 quod ecclesiae principatum invasisset, quippe qui sine suo consensu
 in apostolicum se thronum intrusisset. in qua disceptatione etiam
 insolenter se gerebat et paulo ferocius, nisi pontificatu, quem occu-
 passet, sponte cederet, ignominiose eo eiectum iri, comminabatur.
 quibus papa auditis, iram in legatos vertit. verberibus eos misere
 caesos, capita forficibus barbas novaculis rasos, alio insuper genere
 immanis et plus quam barbarae contumeliae affectos dimisit. quam
 contumeliam quominus disertius significem, pudor prohibet, qui et
 feminam et principem decet. nam quod ille perpetravit, non modo
 pontifice, sed ne ullo quidem homine dignum, qui Christi nomen
 profitetur, atque ipsum etiam consilium barbari abominor, nedum

νος ῥέων ἤθη ἀνδρῶν παντοδαπὰ πρὸς κακίαν ἀναφύει καὶ πάντολμα, ἀρκέσει αὐτὸ τοῦτο τὸ μηδὲ μικρὸν τι τοῦ πραχθέντος ἀνασχέσθαι ἡμῶς παρεμφῆναι ἢ διηγῆσασθαι, καὶ ταῦτα ἀρχιερέως, ὧ δίκη, καὶ ταῦτα πρώτου ἀρχιερέως, καὶ ταῦτα προκαθημένου τῆς οἰκουμένης ἀπάσης γενομένου, 5 ὡσπερ οὖν καὶ οἱ Λατῖνοι λέγουσί τε καὶ οἴονται· ἔστι γὰρ D καὶ τοῦτο τῆς ἀλαζονείας αὐτῶν. μεταπεπτωκότων γὰρ τῶν σκήπτρων ἐκεῖθεν ἐνθάδε εἰς τὴν ἡμεδαπὴν τε καὶ ἡμετέραν βασιλίδα πόλιν καὶ δὴ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ ἅμα πάσης τῆς τάξεως, μεταπέπτωκε καὶ ἡ τῶν θρόνων ἀρχιερατικὴ 10 τάξις. καὶ δεδώκασιν οἱ ἀνέκαθεν βασιλεῖς τὰ πρεσβεῖα τῶ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μάλιστα ἡ ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος εἰς περιωπὴν πρωτίστην τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀναβιβασαμένη, τὰς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην διοικήσεις ἀπάσας ὑπὸ τοῦτον ἐτάξατο. μήποτε οὖν ἡ τοιαύτη πρὸς τοὺς 15 P. 32 πρέσβεας ὕβρις ἀνεφέρετο πρὸς τὸν πεπομφότα οὔσα, οὐ μόνον ὅτι τούτους ἐκόλασεν, ἀλλ' ὅτι καὶ καινὴν τινα τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην ὕβριν αὐτὸς πρῶτος ἐξεύρατο. ἠνίττετο γὰρ δι' ὧν ἐποίει τὸ τοῦ ῥηγός, ὡς οἶμαι, εὐκαταφρόνητον, ὡσπερ τις ἡμίθεος ἡμιόνῳ διαλεγόμενος, διὰ τῶν καθυβρι- 20 σμένων τουτωνὶ πρέσβεων. ὁ μὲν οὖν πάπας ἐπειδὴ ταῦτα

1. ἀνθρώπων A. 4. δικαίον A. 5. γενομένου G in margin, γεγόμενον GP. 9. καὶ τῆς ὅλης βασιλικῆς τάξεως A.
12. τῆς add. A. 15. ἐτάξατο: ἐποίησε A. 16. πεπομφότα
* οὔσα G. 18. αὐτὸς add. G. ἐφεύρατο G.

factum, quod si distinctius referrem, calamum hunc chartamque polluerem. verum ut appareat, quo progredi usque barbara impotentia queat et quam scelesti nonnunquam et nefarii hominum mores decursu temporum existant, hoc unum sufficiat dicere, nullo modo a me impetrari posse, ut vel tantillum enuntiem facinoris commisi. et commissi ab episcopo, pro deus, atque adeo a summo episcopo quique universo orbi terrarum praeest: ita certe Latini et perhibent et credunt, neque id a cetera arrogantia eorum abhorret. nam cum imperium in nostram urbem regiam transiret, senatu et omnibus ordinibus inde huc traductis, transiit etiam episcopatus dignitas primaria. quem honorem cum imperatores pridem Cpolitano throno tribuerint, tum maxime synodus Chalcedonensis in amplissimum fastigium Cpolitanae sedem evexit eique omnes orbis terrarum subiecit dioeceses. sed illa quam dixi legatorum contumelia, dubitari nequit, quin ad regem ipsum pertinuerit, non ideo solum, quod eos pulsavit, verum etiam quod novum quoddam, quo illos afficeret, iniuriae genus excogitavit. voluit enim eo, ut opinor, significare, quanto regem despectui haberet, quem quasi quidam semideus semiasinum, tanto in

πεπραχώς καὶ τοὺς πρέσβεις οὕτως, ὡς εἶπον, ἀποπεμψάμε-
 νος πρὸς τὸν ῥῆγα, μέγιστον πόλεμον ἀνηρέθισεν· ἵνα δὲ μὴ
 τῷ Ῥομπέρτῳ προσθέμενος ὁ ῥῆξ ἀφορητότερος γένοιτο,
 φθάνει τὰ πρὸς εἰρήνην τῷ Ῥομπέρτῳ διακηρυκευσάμενος,
 5 οὐδὲ πρότερον φιλίως διακείμενος πρὸς αὐτόν. πυθόμενος B
 γὰρ τὸν δοῦκα Ῥομπέρτον κατειληφότα τὴν Σάλερνον, ἀπαί-
 ρας ἐκεῖνος τῆς Ῥώμης εἰς Βενεβενδὸν παραγίνεται. καὶ διὰ
 πρέσβειων πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντες, εἶθ' οὕτως καὶ αὐτο-
 προσώπως ἐντετυχηκότες ἀλλήλοις· καὶ γὰρ ὁ μὲν τῆς Βε-
 10 νεβενδοῦ μετὰ τοῦ οἰκείου ξυντάγματος, ὁ δὲ τῆς Σαλέρονου
 μετὰ στρατιᾶς ἐξιόντες, κἄθ' οὕτως τῶν στρατευμάτων γεγο-
 νύτων ἐκ διαστήματος ἱκανοῦ, ἑκάτερος τοῦ οἰκείου τάγματος
 ἀποστίας, συνηλθέτην τε τὸ ἄνδρε καὶ πίστει παρ' ἀλλήλων
 καὶ ὄρκους λαβόντες ὑπέστρεψαν. οἱ δὲ ὄρκοι, ἔν' ὁ μὲν
 15 πάπας τὴν τε τοῦ ῥηγὸς ἀξίαν περιθεῖη αὐτῷ καὶ συμμαχίαν C
 δοῖη καιροῦ καλοῦντος κατὰ Ῥωμαίων· ὁ δὲ δοῦξ ἀνθωρ-
 κίζετο τῷ πάπᾳ προσβοηθεῖν ὅποι βούλοιο. μάταια δ' ἄρα
 ἦσαν τὰ τῶν ὄρκων παρ' ἀμφοτέρων τελούμενα. ὅ τε γὰρ
 πάπας κατὰ τοῦ ῥηγὸς εὖ μάλα παρωξύντο καὶ ὁ πρὸς ἐκεῖ-
 20 νον πόνος κατήπειγεν, ὅ τε δοῦξ Ῥομπέρτος τῇ Ῥωμαίων
 ἐπωφθαλμία καὶ ὥσπερ τις κάπρος ἄγριος τοὺς ὀδόντας κατὰ
 τούτων ἐτετριγίει τε καὶ τὸν θυμὸν ἔθηγεν, ὥστε μέχρι λόγων
 οἱ ὄρκοι τούτων. καὶ ὀμνύντες αὐτίκα τὸ πρὸς ἀλλήλους οἱ V. 30

16. δοῦξ τῷ πάπᾳ προσβοηθεῖη A. lege ἀνθωρκίζετο. 17.
 δηλ. A. 18. τῶν om. P. 19. παρωξύνετο A. 20. κατήπειρεν P.
 21. ἐπωφθαλμία P. 23. αὐτίκα τὸ om. A.

legatos scelere edito, tractavit. papa igitur, ubi ista perpetravit ac
 legatos ita ut dixi dimisit, cum magnum sibi bellum imminere in-
 telligeret, veritus, ne rex, inita cum Roberto societate, etiam validior
 fieret, occupat de pace ad Robertum mittere, licet antea non amico
 erga eum animo fuisset. cumque certior esset factus, Salerni Robertum
 ducem degere, Roma Beneventum profectus est. primum per legatos
 transigebant, dein ipsi conveniunt. atque ille Benevento, hic Salerno
 cum militum manu egressi, postquam utriusque exercitus, quantum
 satis videbatur, appropinquarunt, ad colloquium ambo prodeunt ac
 fide invicem data et iureiurando firmata, revertuntur. foedus ita
 pepigerant, ut papa regiam dignitatem Roberto tribueret et, ubi
 opus esset, auxilium contra Romanos ferret; Robertus autem pa-
 pae adesset quacunque vellet. at frustra fides utrimque data est.
 siquidem papa regi vehementer offensus, toto animo bellum adver-
 sus eum agitabat; et Robertus, qui Romanorum regno oculos ad-
 iecisset cupiditatis, velut aper ferus dentes animumque adversus hos

D βάρβαροι, τὸ παραντίκα καὶ παρεσπόνδουν. ὁ μὲν δούξ
 'Ρομπέρτος συστρέψας τοὺς χαλινοὺς ἐπὶ τὴν Σάλερνον ἔσπευ-
 δεν, ὁ δὲ κατὰπτυστος οὗτος πάπας (οὐδὲ γὰρ ἔχω τί ποτ'
 ἂν ἄλλο τοῦτον ἐπονομάζειν, τὴν ἀπάνθρωπον ἐκείνην ὕβριν
 ἐνθυμηθεῖσα τὴν εἰς τοὺς πρέσβεις,) μετὰ πνευματικῆς χά- 5
 ριτος καὶ εὐαγγελικῆς εἰρήνης ἐπὶ τὸν πόλεμον ὁ δεσπότης
 ἐχώρει ὅλη γνῶμη καὶ ὅλαις χερσὶ τὸν ἐμφύλιον, ὁ εἰρηγι-
 κὸς ταῦτα καὶ τοῦ εἰρητικοῦ μαθητῆς. τοὺς γὰρ Σάξονας
 αὐτίκα καὶ τοὺς Σαξόνων ἡγεμόνας Λαντοῦλφόν τε καὶ Οὐέλ-
 P. 33 κὸν μεταπεμψάμενος καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐν ὑποσχέσε- 10
 σιν ὑποτείνας καὶ ῥήγας ποιήσεν τῆς ἐσπέρας ἀπάσης ἐπαγ-
 γειλάμενος, εἰς ἑαυτὸν ὑποσύρει τοὺς ἄνδρας. οὕτως ἐκεῖ-
 νος εὐκόλον εἶχε τὴν δεξιὰν εἰς χειροθεσίαν ῥηγῶν, τοῦ Παύ-
 λου παρακούων, ὡς ἔοικε, "χειρὸς ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει"
 λέγοντος· ὁ δὲ τὸν δοῦκα Λογγιβαρδίας ἐταινίον καὶ τοὺς 15
 Σάξονας τούτους ἔστεφε. συναγροχότος τοίνυν ἑκατέρου τὰς
 δυνάμεις αὐτῶν, τοῦ τε ῥηγὸς Ἀλαμανίας Ἐνερίχου καὶ τοῦ
 πάπα, καὶ πρὸς ἀλλήλους παραταξαμένων, ἥ τε κεραιτὴν σάλ-
 πιγξ τὸ ἐνδύσιμον ἐδεδώκει καὶ συνερράγησαν εἰθὺς αἱ φά-
 B λαγγες καὶ μάχη ἔξ ἑκατέρου ἀνεροπίσθη μεγάλη καὶ παρα- 20
 μόνιμος. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἔξ ἑκατέρου μέρους ἠνδρίσαντο
 καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν δοράτων τρώσει καὶ τοξενμάτων βολαῖς
 ἐνεκαρτέρησαν, ὡς ἐν βραχεῖ χρόνῳ πᾶσαν τὴν ὑποκειμένην

4. ἐπονομάσαιμι A.
 ἐπαγγελιάμενος A.
 ὠκει P.

5. εἰς: πρὸς A.
 13. εὐκόλως G.

8. γὰρ: δὲ G.
 19. ἐδύσιμον ἐδεδι-
 ὠκει P.

acuebat. ita verbo tantum tenus barbari iurarunt, fidem mox vio-
 laturi. quorum quidem Robertus admissio equo Salernum contendit,
 papa iste detestabilis (non enim habeo, quo alio eum nomine de-
 notem, cum atrocis illius in legatos crudelitatis recordor,) spiritalem
 gratiam ac pacem evangelicam prae se ferens, toto pectore ad bel-
 lum fertur civile, quanquam idem pacificum se et pacifici discipulum
 esse iactat. accitos enim e vestigio Saxonum duces, Ladulphum et
 Velcum, cum aliis pollicitationibus cepit, tum vero maxime, quod
 universi occidentis illos se reges facturum promisit. adeo promptus
 erat ad reges inaugurandos, parum, ut videtur, Paulum curans, qui
 ne cuiquam facile manum imponamus vetat. at iste et Longibar-
 diae duci taeniam et Saxonibus hisce coronam donabat. cum igitur
 Germaniae rex Henricus et papa copias coactas in acie collo-
 casset, signo dato, concurrunt legiones atque ingens et diutinum
 coortum est proelium. nam tanta utrimque fortitudine pugnabatur
 atque hastae et tela adverso pectore excipiebantur, ut brevi tota pla-

πεδιάδα ὑπὸ τῶν αἱμάτων τῶν ἀπὸ τῶν φόνων ἐνθαλαττεῦ-
 σθαι καὶ τοὺς ὑπολοίπους ἄνδρας ἐμπλέσοντας τῇ πολλῷ λύ-
 θρῳ μάχεσθαι· ἔστιν ὅπου καὶ τοῖς νεκροῖς σώμασι συμπο-
 διζομένους διαπίπτειν καὶ τῷ ποταμῷ τῶν αἱμάτων ἐμπνίγε-
 5 σθαι. εἰ γὰρ ὑπὲρ τὰς τριάκοντα χιλιάδας ἄνδρες κατ' ἐκείνην
 τὴν μάχην, ὡς φασιν, ἐπεπτώκεισαν, πόσος ῥοὺς αἵματος κα-
 C τερρῦη, πόσον διάστημα γῆς τῷ λύθρῳ πεπάλακτο! εἶχον οὖν,
 ὡς οὕτως εἰπεῖν, ἴσας ὑσμίνῃ τὰς κεφαλὰς καὶ ἑκατέρω
 10 μερῖς, ἕως ὃ τῶν Σαξόνων ἡγεμῶν Λαντούλφρος διεῖπε τὸν
 πόλεμον. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος καιρίαν ἐβλήθη καὶ ἀντίκα τὴν
 ψυχὴν ἀφῆκεν, ἐκλινεν ἢ φάλαγξ τοῦ πάπα καὶ τὰ νῶτι
 τοῖς ἐχθροῖς ἐδεδώκει, οὐκ ἀναιμάκτως, οὐδ' ἄνευ τραυμά-
 των φεύγοντες. ἔφερε δὲ τούτους κλονέων ὁ Ἐνέριχος καὶ
 μάλα θαρρήσας τὴν μεταδίωξιν, ἐξότου καὶ τὸν Λαντούλφρον
 15 ἐπύθετο πεπτωκότα καὶ πολεμίας χειρὸς ἔργον γεγενημένον.
 ἀλλ' ἔσθη τοῦ δρόμου καὶ ἀναπνεῖν ἐπέτατε τὰ στρατεύμα-
 τα. καὶ ἐξοπλισόμενος αὐθις ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἔσπευδε, πο-
 λιορκήσειν αὐτὴν προθυμούμενος. ἐνθύμιον ἐνταῦθα λαμ-
 βάνει ὁ πάπας τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὄρκους τοῦ Ῥομπέρ-
 20 του καὶ διαπρεσβεύεται πρὸς αὐτόν, εἰς συμμαχίαν ἀποπει-
 ρώμενος. καὶ δὴ κατὰ ταῦτόν καὶ ὁ Ἐνέριχος συμμαχίαν
 ἐζήτει πέμψας, κατὰ τῆς πρεσβυτύτης Ῥώμης ὀρμώμενος.
 ἀλλ' ἔδοξεν ἑκάτερος τότε Ῥομπέρτῳ λῆρος τοιαῦτα ἐπιζητῶν·
 ἐκεῖνος δὲ πρὸς μὲν τὸν ῥῆγα ἄλλον τρόπον καὶ ἀγράφως ἀπε-

6. ἐπεπτώκεσαν A. 7. γῆς om. G. 8. ὑσμίνῃ PG, recte
 A. 12. οὐκ ἀναιμάκτως: ἦσαν δ' οἱ αὐτοῦ οὐκ ἀναιμάκτως A.
 16. τῷ στρατεύματι A.

nities sanguine redundaret, quique supererant milites multo cruore
 perfusi niterentur: quin erant etiam, qui ad mortuorum cadavera
 prolapsi, sanguinis flumine submergerentur. nam si verum est quod
 dicunt, plus triginta millia hominum eo proelio cecidisse, quantum
 sanguinis profusum est, quantum campi spatium cruore inquinatum!
 sed ancipiti Marte ab utraque parte pugnabatur, quamdiu Ladul-
 phus Saxonum dux suis praeerat; at ubi vulnere accepto animam
 statim efflavit, papae acies in fugam inclinatur, terga hostibus ma-
 gna strage caedentibus. Henricus enim cognito, Ladulphum etiam
 occubuisse, persequabatur insistebatque alacriter; denique continuit
 suos et respirare iussit. ubi autem rursus ad bellum se paravit,
 ad oppugnandam Romam contendit. ibi papa foederis atque iuris-
 iurandi Roberti memor, misit ad eum qui auxilia poscerent;
 eodem tempore etiam Henricus subsidia per legatos petit, Romam
 veterem expugnaturus. sed utrosque Robertus irridens, regi quidem

κρίνατο, πρὸς δὲ τὸν πάντα ἐπιστολὴν διαγράραξεν. εἶχε δὲ
 D τὰ τῆς ἐπιστολῆς ὡδέ πως. “τῷ μεγάλῳ ἀρχιερεῖ καὶ κυρίῳ
 μου ‘Ρομπέρτος δούξ ἐν Θεῷ.” τὴν γεγενημένην κατὰ σοῦ
 τῶν ἐχθρῶν ἔφοδον διακηκῶς, οὐδὲ πᾶν τι τῇ ἀκοῇ προσε-
 θέμην, εἰδὼς ὡς οὐκ ἂν τις τολμήσειεν ἀντᾶραί σοι χεῖρας. 5
 τίς γὰρ κατὰ τοσοῦτου πατρὸς ἐπιχειρήσειεν, εἰ μὴ μαίνοιτο;
 ἐμὲ δὲ ἴσθι πρὸς πόλεμον βαρύτερον ἐξοπλιζόμενον καὶ πρὸς
 P. 34 ἔθνος δυσκαταγώνιστον. ‘Ρωμαῖοι γὰρ εἰσι πρὸς οὓς ὁ πό-
 V. 31 λμος, οἱ πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν τροπαίων ἐνέπλησαν. σοὶ
 δὲ ἀλλ’ ἀπὸ ψυχῆς βαθείας πίστιν ὀφείλω, ἣν καὶ καιροῦ 10
 καλοῦντος παρὰ σοίμι.” οὕτως ἐκεῖνος καὶ ἀμφοτέρων τῶν
 εἰς συμμαχίαν καλοῦντων τοὺς πρέσβεις, τοὺς μὲν τῇ ἐπι-
 στολῇ ταύτῃ, τοὺς δὲ πιθανοῖς τισὶ λόγοις διακρουσάμενος
 ἀπεπέμψατο.

14. Ἀλλὰ μὴ παρῶμεν τὰ κατὰ Λογγιβαρδίαν αὐτῷ 15
 διαπεπραγμένα πρὶν ἤκειν εἰς τὸν Αὐλῶνα σὺν τῷ στρατεύ-
 ματι. ὁ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως ἦν τυραννικὸς ἀνὴρ καὶ πικρό-
 B τατος, τότε δὲ καὶ Ἡρώδου μιμεῖται μανίαν. μὴ γὰρ ἀρ-
 κούμενος τοῖς ἀνέκαθεν ἐστρατευμένοις ἀνδράσι καὶ πρὸς μά-
 χην ἐπισταμένοις ὀπλιζέσθαι, νεοσύλλεκτον ποιεῖται στρατέν- 20
 μα, μηδεμιᾶς φειδόμενος ἡλικίας· ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξωρον καὶ
 τὴν ἄωρον πανταχόθεν συναγροχῶς Λογγιβαρδίας τε καὶ
 Ἀπουλητίας εἰς ἑαυτὸν ἐφειλκύσατο. καὶ ἦν ἰδεῖν καὶ παῖδας

3. δούξ: ῥήξ A.

7. ἐξοπληζόμενον P.

10. ἀλλ’ om. G.

23. ἀφειλκύσατο P.

alio modo nec per litteras respondit; papae autem epistolam misit, quae his fere verbis conscripta erat. “summo pontifici et domino meo Robertus dux in deo. incursionem in te hostium fieri cum audirem, diu famae fidem non habui. quippe mihi persuasum erat, neminem ausurum in te insurgere. quis enim, nisi furore amens, arma adversus tantum patrem capiat? me vero scias gravissimum apparare bellum cum gente fortissima. etenim cum Romanis mihi res est, qui terras et maria omnia trophaeis impleverunt. tibi autem fidem ex intimo animo me debere profiteor, quam, cum opus erit, praestabo.” sic utrumque auxilia petentem, alterum hisce litteris, alterum verborum fallacijs elusit.

14. Sed ne omittamus, quae in Longibardia gessit, antequam Aulonem cum exercitu traiceret. is enim cum alioquin animo imperioso et saevo esset, tum vero Herodis immanitatem aemulatus, quoniam milites veterani armorumque periti non sufficerent, in novo delectu habendo nulli plane aetati pepercit, sed emeritos aequae atque immaturos per universam Longibardiam et Apuliam in militiam coegit.

καὶ μαιρακίσκους καὶ γέροντας ἀνθρώπους οἰκτρούς, οἳ μὴδ' ὄσον ἐν ὀνείροις ὄπλον ἐθείασαντο, τότε δὴ ἐνδεδυμένους θώρακα καὶ ἀσπίδα κρατοῦντας καὶ τόξον ἀφνωῶς πάντη καὶ πλημμελῶς τείνοντας καὶ κατὰ στόμα πίπτοντας, ἐπειδὴν 5 βαδίζειν ἐξῆν. ταῦτα δὴ ταῦτα θορύβου μὲν πρόφασις ἦσαν Ἐ τῇ χώρᾳ Λογγιβαρδίας ἀκαταπαύστου, καὶ πανταχοῦ κλαυθμὸς ἀνδρῶν καὶ ὀλολυγμὸς γυναικῶν, καὶ ἐμερίζετο ταύταις τὰ τῆς συγγενείας. ἡ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀστράτευτον ἄνδρα ἐθρήνει, ἡ δὲ ἀπειροπόλεμον παῖδα, ἄλλη δὲ ἀδελφὸν γεωργὸν 10 ἢ πρὸς ἄλλα ἔργα ἠσχολημένον. καὶ ταῦτα μὲν ἀντικρως, καθάπερ εἶπον, μανίας ἦσαν Ἡρώδου ἢ καὶ πλέον Ἡρώδου. ἐκεῖνος μὲν γὰρ κατὰ τῶν βρεφῶν ἐμεμῆνει μόνον, οὗτος δὲ καὶ κατὰ παιδῶν καὶ πρεσβυτέρων. ἀλλὰ καίπερ οὕτως ἐχόντων τούτων ἀνασκήτως, ὡς οὕτω γε φάναι, ἐγύμναζέ τε 15 καθ' ἡμέραν ἐκάστην καὶ συνεκρότει τὰ τῶν νεοσυλλέκτων D σώματα. ταῦτα μὲν ἐν Σαλέρνῳ συνεπεπτώκει Ῥομπέρτῳ, πρὶν εἰς Ὑδροῦντα παραγενέσθαι. ἐκεῖσε γὰρ προεξέπεμψε στρατεύμα ἰκανώτατον, αὐτὸν ἀπεκδεχόμενον, ἐπειδὴν ἅπαντα καταστήσειε τὰ κατὰ τὴν χώραν Λογγιβαρδίαν καὶ πρὸς 20 τοὺς πρέσβεις τὰς προσηκούσας ἀποκρισεις ποιήσαιτο. τοσοῦτον μέντοι τῷ πάπᾳ προσέθετο, ὅτι τῷ νιῷ αὐτοῦ Ῥογέρῳ, ὃν Ἀπουληίας ἀπάσης κεχειροτόνηκεν ἄρχοντα καὶ Βο-

9. γεωργὸν A, νέον PG. 10. καὶ add. G. 14. ἀνασκήτως A, ἀνασκέπτως PG. οὕτως P. 16. σωματίων G. 17. ἰδροῦντα GA. 21. δι? 22. ἄρχοντα om. G. Ῥορμύ-
λαν τὸν ἀδελφιδοῦν conl. Ducangius.

ibi cerneret et pueros et adolescentulos et senes miseros, qui ne per somnium quidem arma viderant, lorica indutos gestare clypeum arcumque inscite prorsus et imperite tendere ac, si ingredi oportet, corruiere. ea res, dici non potest, quanto luctu Longibardiam compleverit; ubique virorum fiebant fletus et lamentationes mulierum, suorum fortunam miserantium, audiebantur. alia enim maritum emeritum, alia belli rudem puerum, alia fratrem agro colendo aut aliis negotiis occupatum ad signa cogi conquerebatur. haec sane, ut dixi, crudelitas erat Herodis vel etiam Herode maior. siquidem ille in pueros tantum saeviit, hic et in pueros et in senes grassabatur. qui licet ita se haberent, ut nihil exercitatione profici posse videretur, tamen quotidie recens scriptos milites exercuit ac bello idoneos reddidit. haec Salerni gessit, priusquam Hydruntem se conferret. ibi enim satis magnus exercitus, quem praemisera, subsidere iussus erat, donec ipse Longibardiae res ordinasset et legatis, quae oporteret, respondisset. ceterum papae eatenus rationem habuit, ut Rogerio filio et Bo-

ριτύλων τὸν ἀδελφόν, ἐπέσκηψεν, ἐπειδὴν ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος πρὸς βοήθειαν αὐτοῦς προσκαλοῦτο κατὰ τοῦ Ἐνερίχου ὀγγός, προθυμότεα πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι καὶ τὴν δυνατὴν εἰσενεγκεῖν συμμαχίαν. τὸν μέντοι Βαϊμοῦντον, τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ κατὰ πάντα παρεμφερῆ τῷ πατρὶ καὶ τόλμαν καὶ ῥώμην καὶ γενναιότητα καὶ θυμὸν ἀκατάσχετον, (ὅπως γὰρ οὗτος τοῦ πατρὸς ἀποσφράγισμα ἦν καὶ τῆς ἐκείνου φύσεως ἔμψυχον ἐκμαγεῖον,) μετὰ βαρυτάτου στρατεύματος ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἀποστέλλει χωρίοις, τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἀυλῶνα τόποις ἐπιπηδήσοντα. ὁ δὲ ἀντίκα ξύν ἀπειλῇ καὶ ἀκατασχέτῳ ῥύμῃ καθάπερ τις ἐπιρροεῖς κεραυνὸς τῶν τε Κακίνων καὶ Ἰεριγῶ καὶ τοῦ Ἀυλῶνος παντὸς ἐπελάβειο καὶ αἰεὶ τι τὰ ξυμπαρακείμενα ἤρει καὶ ἐπυρπόλει μαχόμενος. καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς πρὸ τοῦ πυρὸς καπνὸς δριμύτατος καὶ πρὸ τῆς μεγάλης πολιορκίας πολιορκίας προσιμίων. βρούχους ἄντικρυς καὶ ἀκρίδας εἶπεν ἄν τις αὐτοῦς, τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν· τὰ γὰρ κατάλοιπα Ῥομπέρτου ὁ τούτου υἱὸς Βαϊμοῦντος προσεπενείματο καὶ κατέφαγεν. ἀλλὰ Βμήπω γε τοῦτον εἰς τὸν Ἀυλῶνα διαπεράσωμεν· προσεξεταξέσθω δὲ τὰ κατὰ τὴν ἀντιπέραν ἡπειρον αὐτῷ πεπραγμένα.

V. 32 15. Ἀπάρας γὰρ ἐκεῖθεν γίνεται κατὰ τὸν Ὑδροῦντα, εἴτ' ἐκεῖθι διακαρτερήσας ὀλίγας ἡμέρας καὶ τὴν γυναῖκα

4. Βαϊμοῦντον A. 8. ξυφυλον P. 11. τῷ ἀκατασχέτῳ P.
12. Κακίνων A. 16. ἄντικρυς add. A. 19. προσεξεταξέσθω
coni. Diesterweg.

ritylae fratri, quos universae Apuliae praefecerat, mandaret, si pontifex Romanus auxilia adversus Henricum regem flagitaret, promptissime succurrerent et quantum possent opitularentur. Boemundum autem filium natu minorem, qui patri simillimus erat et audacia et robore et fortitudine et animo effrenato, (omni enim ex parte hic patrem referebat et ingenii illius quasi viva imago erat,) hunc igitur cum validissimo exercitu in fines nostros praemisera, ut regionem circa Aulonem vexaret. is minitabundus et fulminis instar impetu haud sustinendo irruens, Canina et Hiericho Aulonemque adeo universum occupat, dum igni ferroque regiones adiacentes vastat. erat re vera ignis secuturi fumus molestissimus et imminentis oppugnationis magnae quasi exordium. ac filium patremque apte quis bruchio et locustae comparaverit; nam quae intacta Robertus reliquerat, ea filius eius Boemundus absumpsit et comedit. sed priusquam Robertum traiciamus Aulonem, pergamus in enarrandis iis, quae in adversa continente gessit.

15. Salerno igitur profectus, Hydruntem venit, ubi cum paucos dies

Γαΐταν ἀπεκδεχόμενος, (καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ζυνεστράτευε τῷ ἀνδρὶ καὶ χοῆμα ἦν ἡ γυνὴ φοβερὸν, ἐπειδὴν ἐξοπλίσατο,) ὡς ἐνηγκαλίσατο ταύτην ἐπελθοῦσαν, ἄρας ἐκεῖθεν πάλιν ὄληστροιτεύματι τὸ Βρεντιήσιον καταλαμβάνει· ἐστὶ δὲ τοῦτο 5 ἐπίνειον τῆς ὄλης Ἰαπυγίας εὐλιμενώτατον. ἐνταῦθα δὲ καταπατὰς ἐκαραδόκει τε τὸ στράτευμα πᾶν ἐνταῦθα συναθροισθῆναι καὶ τὰς νῆας ἀπάσας, ὅσαι τε φορτίδες ἦσαν καὶ ὅσαι μακροαὶ καὶ πολεμιστήρισι· ἐκεῖθεν γὰρ ἐπὶ τάδε τὸτ' 10 ἀπόπλουν ἐδόκει ποιεῖν. καὶ ἅμα ὁπότεν κατὰ τὴν Σάλεσσον ἦν, πρὸς βυν ἐξαποστέλλει τινὰ τῶν ἀμφ' αὐτὸν μεγιστάνων Ραούλ ἐπονομαζόμενον πρὸς τὸν βασιλέα Βοτανειάτην, ἣδη μετὰ τὸν αὐτοκράτορα Δούκαν τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένον ἐκαραδόκει καὶ τοῦτον τὰς ἀποκρίσεις. αὐτῷ τε γὰρ ἐπεπόμφει μέμψεις τινὰς καὶ προφάσεις δῆθεν εὐλόγους τοῦ προ- 15 κειμένου πολέμου, ὅτι τὴν θυγατέρα μνηστευθεῖσαν τῇ βασιλεῖ Κωνσταντίνῃ, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσας, τὴν μὲν ἀπέλευξε τοῦ νυμφίου, τοῦ δὲ τὴν βασιλείαν παρείλητο, καὶ ὡς ἡδίκηκός τις πρὸς ἄμυναν αὐτὸς εὐτρεπίζοιτο. τῷ δὲ τηρι- 20 καῦτα μεγάλῃ δομειστικῇ καὶ ἐξάρχῃ τῶν δυτικῶν στρατευμάτων (οὗτος δ' ἦν ὁ ἐμὸς πατὴρ Ἀλέξιος) δῶρά τε τινα ἐπεπόμφει καὶ γράμματα φιλίαν ἐπαγγελλόμενα. ταῦτα καραδοκῶν ἠτρέμει τῷ Βρεντιήσιῳ. ἐπεὶ δέ, μήπω τῶν στρατευμάτων συλλεγόντων ἀπάντων καὶ τῶν νηῶν ἀπωσθεισῶν

1. αὐτῇ P.
correcti.

11. ὀνομαζόμενον G.

23. ἀπωθεισῶν PG,

commoratus esset, uxorem Gaïtam exspectans, (nam et ipsa maritum in bellum comitabatur, et cum arma induisset, horrenda saue res haec mulier erat,) hanc igitur advenientem postquam amplexatus est, omnibus copiis Brundisium movit, qui est portus universae Iapygiae commodissimus: quo cum celeriter descendisset, exspectabat, donec universus eodem exercitus navesque omnes tam onerariae quam longae et bello idoneae convenirent; inde enim traicere in has terras constituerat. simul etiam, Salerni etiam tum degens, legatum miserat unum quendam ex nobilibus, Raulum nomine, ad imperatorem Botaniatem, qui expulso Duca rerum potitus erat: eius igitur responsa itidem exspectabat. imperatori enim ut belli suscipiendi causas, satis scilicet probabiles, indicaret, Raulum Cpolin questum miserat, quod filiam suam, quam imperatori Constantino desponsatam supra docuimus, orbaverit sponso, Constantino autem imperium abstulerit: ad quas iniurias ulciscendas se iam paratum esse. praeterea magno tunc temporis domestico et copiarum Occidentalium duci, qui pater meus Alexius erat, munera miserat eum litteris, quibus de amicitia eidem pollicebatur. utriusque

τῶν πλειόνων εἰς θάλασσαν, ἤκε Βυζαντόθεν καὶ ὁ Ῥαοὺλ
 μηδεμίαν ἀπόκρισιν πρὸς τὰ μεμνημένα ἐπενεγκῶν, εἰς θυ-
 μὸν ἀνερρίπισε πλέω τὸν βάρβαρον, καὶ μᾶλλον ὅτι καὶ δι-
 καιολογίας ἤπιετο πρὸς τοῦτον τοιαύτης τῶν πρὸς τοὺς Ῥω-
 μαίους πολέμων ἀπαγούσης. πρῶτα μὲν ὅτι ὁ ἐφρεπόμενος 5
 P. 36 αὐτῷ μοναχὸς ὑποκριτὴς ἐστὶ καὶ γόης ἀνὴρ καὶ ὑποδύεται
 τὸν αὐτοκράτορα Μιχαήλ, καὶ ὅλως πλάσμα ἐστὶ τὸ κατ'
 αὐτόν. ἐκεῖνον γὰρ ἰδεῖν φησὶ μετὰ τὴν ἀπὸ θρόνου καθαι-
 ρεσιν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει φαιδὸν ἐνδεδυμένον τριβώνιον καὶ
 ἐν μοναστηρίῳ διάγοντα, ἐπιμελὲς ποιησάμενος τὸ αὐταῖς 10
 ὄψει τὸν καταβεβλημένον βασιλέα θεάσασθαι. ἔπειτα προσ-
 ετίθει καὶ τοῦτο, ὃ καὶ κατὰ τὴν ὑποστροφὴν συμπεπιτωκὸς
 ἠκηκόει. ὁ γὰρ ἐμὸς πατὴρ τῆς βασιλείας ἐπιδραζάμενος,
 ὡς ὕστερον διηγῆσομαι, τὸν Βοτανειάτην τῶν βασιλείων ἐξή-
 B λασε καὶ τὸν τοῦ Δούκα υἱὸν τὸν περιφανέστατον Κωνσταν- 15
 τῖνον ἐκεῖνον ἐν τοῖς ὑφ' ἡλίον προσηκόμενος, μετεδίδου αὐτῷ
 τῆς βασιλείας. τοῦτο κατὰ τὴν ὁδὸν ἀκηκῶς ὁ Ῥαοὺλ, εἰς
 πειθῶ καὶ ταῦτα προσῆγε, παραλύειν πειρώμενος τὴν τοῦ
 πολέμου σκευήν. "τίνι γὰρ δικαίῳ λόγῳ πρὸς Ἀλέξιόν" φησὶ
 "πολεμήσομεν, τοῦ Βοτανειάτου τὰς ἀρχὰς δεδωκότος τῆς ἀδι- 20
 κίας καὶ τὴν θυγατέρα τὴν σὴν Ἑλένην τῶν Ῥωμαϊκῶν σκῆ-

1. ὁ om. G.
 ἀποδύεται G.
 ἐξήλασεν P.

4. τῶν: τοῦ P.
 8. φημί G.

5. lege ἀπεδούσης.
 10. ποιησάμενον G.

6.
 14.

igitur responsa exspectans, Brundusii morabatur. ubi vero, nondum copiis omnibus collectis et navibus plerisque deductis, Byzantio reversus Raul nullum ad mandata responsum retulit, magis etiam iram barbari acuit, praesertim cum absurdas illas rationes, quibus ad probandam belli cum Romanis aequitatem utebatur, adversus ipsum exagitaret. primum, quem secum haberet monachum, simulatorem esse et hominem fraudulentum, qui imperatoris Michaelis personam subierit, ac totam rem merum commentum esse. nam Michaellem illum, amisso regno, pulla indutum veste et in monasterio degentem, vidisse se Cpoli, cum sedulo id egisset, ut suis ipse oculis imperatorem regno pulsum conspiceret. his addidit, quod, cum domum rediret, accidisse audierat. pater enim meus, exacto Botaniate, ut infra narrabimus, rerum potitus, Constantinum Ducae filium, omnium, quos terra sustinuit, illustrissimum arcessiverat regnique rursus participem fecerat, quae cum in reditu Raul accepisset, his quoque usus est, ut persuaderet Roberto eumque a bello apparando abduceret. "nam quo, inquit, iure Alexio bellum inferemus, cum Botanitates auctor fuerit iniuriae et filiam tuam Helenam imperio Romano privaverit?"

πρωῶν ἀπόστερήσαντος; τὰ γὰρ παρ' ἄλλων εἰς ἡμᾶς γινόμενα, οὐκ ἂν ἑτέροις τοῖς μὴ προσκεκρουκόσι κατὰ δίκην ἐνέγκοι πόλεμον. μὴ ἔχοντος δὲ τοῦ πολέμου δικαίαν πρόφασιν, τὰ ξύμπαντα φροῦδα, καὶ νῆες καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρες
5 καὶ παρασκευὴ πῦσα πολεμιστήριος." ταῦτα δηθέντα ἐξώργισεν ἐπὶ πλεόν Ῥομπέρτον· ἐμεμήνει γὰρ καὶ ἔμελλε τῷ χεῖρι τούτῳ ἐπιβαλεῖν. ἐκ θατέρου δὲ καὶ ὁ πεπλασμένος ἐκεῖνος Δούκας V. 33 καὶ ψευδοβασιλεὺς Μιχαήλ, ὃν καὶ Ῥαίκτωρα ὠνομάκαμεν, ἐσχειλιάζε τε καὶ ἐδυσφόρει καὶ οὐκ εἶχεν, ὅπως κατάσχοι
10 τὴν ὄργην, οὕτω σαφῶς ἐξελεγχόμενος, ὡς οὐκ εἶη βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ Δούκας ἀλλὰ ψευδεπίπλαστος βασιλεὺς. ὢν δὲ καὶ ἄλλως ἐξωργισμένος ὁ τύραννος κατὰ τοῦ Ῥαούλ, τοῦ ἀδελφου
 φου Ῥογέρη πρὸς Ῥωμαίους αὐτομολήσαντος καὶ διαμεμνηνυκότος ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν παρασκευαζόμενον πόλεμον, ἤβου-
15 λήθη κακὸν τι δρᾶσαι τῷ Ῥαούλ, τὸν παραντίκα θάνατον ἀπειλήσας. ὁ δὲ μηδ' ὄλως πρὸς τὴν φυγὴν ἐρραθυμηκῶς, πρὸς τὸν Βαῖμοῦντον ἐδραπέτευσεν, ὥσπερ τι κρησφύγετον ἐκ τοῦ σχεδὸν αὐτὸν ἐφευράμενος. ἐτραγώδει δὲ καὶ ὁ Ῥαί-
 κτωρ τὰς παλαμναιοτάτας ἀπειλὰς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ῥαούλ τῷ
20 πρὸς Ῥωμαίους αὐτομολήσαντι, μεγάλα τε κεκραγῶς καὶ τὸν μηρὸν τῆ δεξιᾷ πλήττων καὶ ἐξαιτούμενος τὸν Ῥομπέρτον καὶ λέγων "ἐν τούτῳ καὶ μόνον αἰτῶ, ὡς εἰ τῆς βασιλείας ἐπιδραξαίμην καὶ ἀποκατασταίην τοῖς θρόνοις, παραδοῦναί μοι τὸν Ῥογέρην, καὶ εἰ μὴ τούτῳ οἰκτίστῳ θανάτῳ παραδοίην

9. ἐσχειλιάζετο καὶ G.
 11. μὴν P.

15. δρᾶσας P.

22. ἐπιδραξοί-
 μην P.

etenim propter aliorum in nos commissa, iniuste agas, si eos, qui nihil offenderunt, bello persequi velis. iniusto autem bello suscepto, vereor, ne cuncta perdideris, et naves et arma et viros et totum apparatus belli." quibus dictis, Robertus ira magis etiam incensus, adeo furebat, ut paene vim ei inferret. ab altera parte falsus ille Ducas et Pseudomichael, quem etiam Raectorem diximus, graviter ferre, indignari, nec habere, quo iracundiam reprimeret, quippe luculentissimo testimonio fraudis convictus. cumque Robertus etiam eam ob causam in Raulum exacerbatus esset, quod eius frater Rogerius ad Romanos transfugerat omnemque belli rationem prodiderat, gravi eum illico poena afficere voluit ac necem minatus est. at ille nequaquam ad fugam segnis, ad Boëmundum se tanquam in asylum proripuit. iactabat etiam Raector in Rauli fratrem, qui ad Romanos transfugerat, minas horrendas nec sine magna vociferatione, semper manu tundens, "id unum" Robertum appellans inquit "expeto, simul imperium adeptus inque regnum restitutus fuero, Rogerium

αὐτίκα ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἀνωσταυρώσας, τὰδε καὶ τὰδε περὶ
 P. 37 σομαι ἐκ Θεοῦ." ἀλλὰ μεταξὺ τῶν διηγήσεων τούτων γελᾶν
 ἔπεισέ μοι τοὺς ἄνδρας τούτους καὶ τῆς ἀπονοίας καὶ τῆς
 κουφότητος, μᾶλλον δὲ τῆς καὶ ἁλλήλων ἀλαζονείας. ὁ μὲν
 γὰρ τοι Ῥομπέρτος πρόφασιν εἶχε τὸν ἀπατεῶνα τοῦτον καὶ δ
 δέλεαρ καὶ οἷόν τι πρόσχημα τοῦ συμπενθέρου καὶ βασιλέως,
 καὶ διεδείκνυ τοῦτον ταῖς πόλεσι καὶ πρὸς ἀποστασίαν ἐπῆ-
 ρεν, ἐφ' οὓς ἂν παραγένοιτο καὶ συμπεῖθειν ἡδύνατο, ἐν νῆ
 ἔχων, ἐπειδὴν κατὰ ῥοὴν αὐτῷ τὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τύχης
 ἐπέλθοι, ἐπὶ τοῦ τραχήλου ῥαπίσας ἀποπέμψαι σὺν γέλωτι 10
 μετὰ γὰρ τὴν θήραν καταγελάται τὸ δέλεαρ. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς
 B ἐλπίσιν ἠπατημέναις ἐτρέφετο, εἴ που συμβαίῃ καὶ μετὰσχοι
 κράτους τινός, οἷα φιλεῖ πολλάκις γίνεσθαι παραλόγως. ἀλλ'
 ἐκεῖνος μὲν τῆς βασιλείας ἀπρὶξ ἐπιδράζοιτο, ὡς οὐκ ἂν τὸν
 βάρβαρον Ῥομπέρτον προσηκαμένον εἰς βασιλείαν τοῦ Ῥωμαῖ- 15
 κοῦ δῆμον καὶ τοῦ στρατευμάτος, αὐτῷ δὲ τῷ τέως ἀποχρηῖτο
 καθάπερ ὄργανῳ εἰς τὴν ὅλην τῆς σκευωρίας οἰκονομίαν.
 ταῦτα ἐνθυμουμένη μοι μειδιᾶν ἐπέρχεται καὶ γέλωσ ἐπιτρέ-
 χει τοῖς χεῖλεσι πρὸς λόγῳ ἐπισυρούσῃ τὸν κάλαμον.

16. Ὁ μὲντοι Ῥομπέρτος πᾶσαν δύναμιν συναγροχῶς 20
 κατὰ τὸ Βρεντησίον τὰς τε ναῦς αὐτῷ καὶ τοὺς στρατιώτας,
 C (αἱ μὲν γὰρ νῆες εἰς ἑκατὸν καὶ πενήκοντα συνηρῖθμητο,

5. εἶχεν P. 6. καὶ οἷόν : εἰς οἷόν G. 9. ἐπειδὴ P. 19.
 ἐπισυροῦσι P.

mihī dedas, quem nisi cruci media in urbe suffixum acerbissima morte afficiam, quidvis a deo perpeti paratus sum." quae dum narro, ridere subit homines istos eorumque amentiam et levitatem, vel potius iactantiam, qua sibi invicem illudebant. nam Robertus fraudulentam monachum arcessiverat, ut belli praetextum haberet eoque uteretur tanquam esca et simulacro quodam consoceri atque regis. ostentabat eum per urbes, et ad seditionem commovebat quoscunque adiit et inducere potuit, si prospere bellum successisset, praecipitem eum ignominiose ac cum ludibrio abactus; nam venatione finita, esca proiici solet. ipsum falsa spe lactabat, fore ut potentiam aliquam consequeretur; qualia plerumque evenire solent inopinato. at ille prorsus non dubitabat, quin regni potiretur. nam barbarum Robertum nullo modo ad imperium a populo exercituque Romano admissum iri; ceterum Roberto veluti instrumento ad consiliorum suorum fraudem perficiendam utebatur. quae cum considero, risus mihi oboritur vultuque diffunditur, ad lucernam haec exaranti.

16. Robertus igitur cum Brundusii omnes et naves et milites coegisset, (naves erant ad centum quinquaginta numero, militum

οἱ δὲ στρατιῶται εἰς τριάκοντα χιλιάδας ξύμπαντες ἐτύγγα-
 ρον συμποσούμενοι, ἐκάστης γῆς ἄνδρας ἀπολαμβάνουσης
 διακοσίους μεθ' ὀπλων καὶ ἵππων,) καὶ οὕτως ἐχόντων πα-
 ρασκευῆς, ἐπειδὴν οἷς προσοκείλειαν, ὀπλισμένοις τούτοις
 5 καὶ ἵπποταῖς περιτυχεῖν, ἔμελλε διαφεῖναι πρὸς τὴν Ἐπίδα-
 μνον πόλιν, ἣν Δυρράχιον κατὰ τὸ νῦν ἐπικρατήσαν ἔθος
 προσονομάζομεν. ἐδόκει μὲν γὰρ ἐξ Ὑδροῦντος πρὸς τὰς
 Νικοπόλεις διαπερᾶν καὶ τὴν τε Ναύπακτον καὶ τὰ ξυμπα-
 ρακείμενα χωρία καὶ φρούρια πάντα κύκλῳ περιλαβεῖν. ἀλλ'
 10 ἐπειδήπερ εἰς πολὺ πλάτος ἠνέφκτο τὸ ἐκεῖθεν ἐνθάδε πέλα-
 γος ἢ τὸ ἀπὸ Βρεντησίου πρὸς τὸ Δυρράχιον, προείλετο
 μᾶλλον τοῦτον τὸν κατάπλου ἐκείνου, ἅμα μὲν καὶ τὴν τα-
 χίστην κέλευθον προαιρούμενος, ἅμα δὲ καὶ τὴν ὑαστώνην τῷ
 στόλῳ περιποιούμενος. καὶ γὰρ χειμέριος ἦν ἡ ὥρα καὶ ὁ ἥλιος V. 34
 15 πρὸς τοὺς νοτίους κύκλους ἀπελαυνόμενος καὶ τῷ αἰγοκέ-
 ρωτι πλησιάζων ὑπετέμεντο τὰ ἡμερήσια διαστήματα. Ἴν'
 οὖν μὴ ἐξ Ὑδροῦντος ἀφείς ἀρχομένης ἡμέρας, νυκτιπλοή-
 σαιε καὶ κλύδωσί τισι προσπελάσειεν, ἐπὶ τὸ Δυρράχιον ἐκ
 Βρεντησίου ὅλοις ἰστίοις ἀπενεχθῆναι ἐβουλεύσατο. τὰ μῆχη
 20 γὰρ τοῦ διαστήματος τῆς ὁδοῦ ἐνταῦθα συνετέμεντο, ἐπιστε-
 νουμένου τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἐκεῖθι. οὐ μέντοι οὐδὲ
 τὸν υἱὸν Ρογέρην κατόπιν ἀπέλιπε, καθάπερ βεβούλητο πρό-

2. ἐπιλαμβάνουσης G. 3. παρασκηῆς P. 11. παρείλετο P.
 12. τοῦτον κατέλους ἐκείνου G. 16. ἡμεράσια CG. 17.
 ἀφείς Iac. Gronovius, ἀφ' ἧς codices. 18. νυκτιπλοήσαιε PG, νυ-
 κτιπλοήσαιε FC. 18. προσπελάσειεν ἐπὶ τὸ Βρεντησίον P. 20.
 τῆς ὁδοῦ om. CG, add. PF. 21. οὐδὲ : γε P.

triginta ferme millia, singulis navibus ducentos milites excipientibus cum armis equisque,) militibus ita instructis, quoniam ad quos appulsuri erant, in armis eos et equitatu paratos essent inventuri, traicere Epidamnum in animo erat, quam urbem hodie Dyrrhachium appellare consuevimus. antea quidem Hydrunte Nicopoles transmittere ac Nau-pactum quaeque circumiacent loca et castella omnia occupare statue-rat; sed cum latius ea patere mare quam Brundusium inter Dyrrha-chiumque animadvertisset, hic traiectus prae illo placuit. quippe qui et brevior et tutior esset. nam hibernum erat tempus et sol, ad cir-culos australes vergens et capricornum appropinquans, diei spatium con-traxerat. itaque ne Hydrunte oriente sole profectus, in noctem con-iceretur et in tempestates incideret, Dyrrhachium Brundusio plenis velis navigare statuit. ita enim celerius propter Adriatici maris angu-stias traicere licuit. ceterum nec Rogerium filium in Italia reliquit, quemadmodum cum Apuliae eundem praeficeret, destinaverat; sed mu-

P. 38 **τερρον**, Ἀπουληΐας αὐτὸν κεχειροτονηκῶς κύριον, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως μεταδόξαν αὐτὸν πάλιν συνεφεπόμενον εἶχε. μεταξὺ δὲ τοῦ πρὸς τὸ Δυρράχιον κατάπλου τὴν τε Κορυφὴ πόλιν ὀχυρωτάτην καὶ ἄλλ' ἅττα ἡμέτερα φρούρια ἐξ ἀποστολῆς κατέσχε. καὶ ὁμήρους ἔκ τε Δογγιβαρδίας καὶ Ἀπουληΐας ἀναλαβόμενος καὶ τὴν χώραν ἀργυρολογήσας ἄπασαν καὶ φορολογήσας, προσδοκῆσιμος ἦν τῷ Δυρραχίῳ προσεσχηκέναι. δούξ δὲ τηνικαῦτα ἐτύγχανε παντὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ Β Γεώργιος ὁ Μονομαχάτος παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Βοτανειάτου ἀποσταλείς. καίτοι γε πρότερον τὴν ἀποστολὴν ἀπεπέμπετο καὶ οὐδ' ὄλωσ ἦν εὐπειθῆς πρὸς τὴν λειτουργίαν ταύτην, ἀλλ' οἷ γε βάρβαροι δοῦλοι τοῦ αὐτοκράτορος (Σκύθαι γὰρ ἦσαν Βορῖλος τε καὶ Γερμανός,) ἐνεκότεον τε τῷ Μονομαχάτῳ καὶ αἰεὶ τι δεινότερον κατ' αὐτοῦ ἐννοοῦντες κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, συρράψαντες ὅποσα γε καὶ 15 βεβούλοιντο, καὶ τοσοῦτον ἀνέφλεξαν τὸν τοῦ βασιλέως κατ' αὐτοῦ θυμὸν, ὡς ἐπιστραφέντα ποτὲ πρὸς τὴν βασιλίδα Μαρρίαν ἐρεῖν "ἐχθρὸν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τὸν Μονομαχάτον τοῦτον ὑπώπτεικα." τούτο ἀκροασάμενος Ἰωάννης ὁ Ἀλανός, φίλος ἐς τὰ μάλιστα ὢν τοῦ Μονομαχάτου, γινώσκων δὲ καὶ τὴν τῶν Σκυθῶν πρὸς αὐτὸν μῆνιν καὶ τὰς συχνὰς κατ' αὐτοῦ εἰσηγήσεις, ἅπαντα τὰ τε τοῦ βασιλέως

1. ἀλλ' F, ἐπεὶ PG. 2. οἶδ' F, οἶδα P, οἶδα πῶς G. μεταδόξαντα πάλιν αὐτὸν P, μεταδόξαν C, recte F. 4. ἄλλα τὰ codices, corrigi. 10. γε om. F. 13. Βορῖλος F, Βουργῖλος P, βουργῦλος G. ἐνεκότεον τε FC, ἐσιτηκότες PG. 14. αὐτὸν PG, αὐτοῦ F. 15. ὅποσα γε FC, ὅπου τε PG. 18. τῆς G, τῶν P. 20. ἐς τὰ μάλιστα FC, ἐσιτάμενος PG.

tata nescio qua de causa sententia, expeditionis comitem habuit. interea, dum Dyrrhachium navigavit, Corypho urbem munitissimam et alias quasdam arces nostras misit qui occuparent. ac receptis ex Longibardia Apuliaque obsidibus tributisque per totam ditionem suam exactis, Dyrrhachium eum appulsurum esse, exspectabant. tum totius Illyrici dux erat Georgius Monomachus ab imperatore Botaniate delegatus. is initio quidem illud munus detrectaverat; sed servi imperatoris barbari (Borilus enim et Germanus Scythae genere erant,) invidabant Monomachato, cui ut perniciem molirentur, crimina apud imperatorem in eum iaciebant, quidquid volebant fingentes. denique tantopere regis animum irritaverant, ut ad Mariam coniugem aliquando conversus, hostem sibi imperii Monomachatum videri, diceret. quibus auditis Iohannes Alanus, summus amicus Monomachati, qui Scytharum in eum invidiam et crebras criminationes cognos-

ρήματα τὰ τε τῶν Σκυθῶν πρὸς τὸν Μονομαχάτον ἀπελθῶν
 ἔξορχεῖται καὶ περὶ τοῦ συμφέροντος βουλευσασθαι συμβου-
 λεύει. ὁ δὲ (νοννεχῆς γὰρ ἦν,) καὶ τῷ βασιλεῖ προσελθὼν
 προαρπάζει τὴν ἐπὶ τὸ Δυρράχιον λειτουργίαν, λόγοις κολα-
 5 κευτικοῖς καταθέλξας αὐτόν. καὶ ὡς πρὸς τὴν Ἐπίδαμνον
 συνταξάμενος καὶ τὰς ἐπὶ τῇ δουκικῇ ζώνῃ προστάξεις ἐγγρά-
 φως ἀνειληφώς, ἐπισπενδύτων εὖ μάλα πρὸς τοῦτο τῶν
 Σκυθῶν ἐκείνων Γερμανοῦ καὶ Βορίλου, εἰς δευτέραν ἡμέραν
 τῆς βασιλίδος πόλεως ἔξεισι, τὴν Ἐπίδαμνον ἀφορῶν καὶ τὴν D
 10 Ἰλλυρίδα χώραν. ἀλλὰ περιτυγχάνει περὶ που τὴν λεγομένην
 Πηγῆν, ἔνθα καὶ ναὸς ὠκοδόμηται τῆς ἐμῆς δεσποίνης παρ-
 θένου καὶ θεομήτορος ἐν τοῖς ἀνὰ Βυζαντίδα πόλιν ναοῖς πε-
 ριβόητος, τῷ ἐμῷ πατρὶ Ἀλεξίῳ. οἱ δὲ εἶδον ἀλλήλους, καὶ
 ὁ μὲν Μονομαχάτος ἄρχεται λόγων πρὸς τὸν μέγαν δομέστι-
 15 κον περιπαθῶν καὶ ὡς ὑπερόριος γίνεται δι' ἐκεῖνον καὶ τὴν
 πρὸς τοῦτον φιλίαν, καὶ ὅτι οἱ Σκύθαι οἱ πᾶσιν ἐποφθαλ-
 μιῶντες Βορίλος καὶ Γερμανὸς ὄλον τοῦ φθόνου τὸν τροχὸν κατ'
 αὐτοῦ ἔξεκύλισαν, καὶ τῶν οἰκείων καὶ τῆς φιλιότητος ταύτης
 πόλεως εὐπροσώπως ἔξορίζουσι. καὶ πάντα κατὰ μέρος ἐκτρα-
 20 γηδῆσαι, ὅσα τε πρὸς τὸν βασιλέα συκοφαντηθεῖη καὶ πάθοι
 παρὰ τῶν δούλων, ἤξιοῦτο παραμυθίας ὅτι πλείστης παρὰ

2. ἔξηγείται GC.

ἔξαιτεῖται om. F.

11. δεσπότιδος F.

περιπαθῆ G.

FP. ἐκείνων F.

τῶν F. lege καὶ δῆ.

3. προσελθῶν ἔξαιτεῖται. προαρπάζει PG,

6. δουκικῆ G, δουλικῆ P.

8. Βορίλα G.

13. εἶδον F, ἤδη PG.

14. λόγον —

πρὸς: περὶ CG.

15. γίνεται GC, γένοιτο

16. ἀποφθαλμιῶντες GC.

18. καὶ δὲ

οἰκίων G.

φίλης CF.

set, Monomachatum convenit eique omnia et regis et Scytharum dicta referens, ut saluti suae consuleret, suasit. hic, ut erat consilii plenus, ultro imperatorem adiit Dyrhachiique praefecturam praeripuit, ira blanditiis mitigata. itaque cum imperatorem salutas- set ut Epidamnum discessurus, et litteras, quibus de munere edo- cebatur, accepisset, Scythis illis Borilo et Germano ad iter urgenti- bus, postero iam die Cpoli Epidamnum et Illyricum proficiscitur. sad haud procul a loco qui Pege dicitur, ubi aedes quoque in ho- norem dominae meae Virginis deiparae inter Cpolitanas celeberrima aedificata est, Alexio patri meo obviam fit. qui ut se conspicati sunt invicem, Monomachatus statim lamentari incipit adversus magnum domesticum fortunam suam. exulandum sibi esse propter magnam quam cum eo gesserit amicitiam. Scythas istos, qui in omnes ma- levola mente essent, tota invidiae quasi rota in se acta, et domo et carissima hac urbe honoris specie se expellere. cumque singillatim lacrimans edocuisset, quantae servorum istorum apud imperatorem fuissent calumniae et qualia perpressus ab ipsis esset, eum quam be-

P. 38 **τερρον**, Ἀπουληΐας αὐτὸν κεχειροτονηκῶς κύριον, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως μεταδόξαν αὐτὸν πάλιν συνεφεπόμενον εἶχε. μεταξὺ δὲ τοῦ πρὸς τὸ Δυρράχιον κατάπλου τὴν τε Κορυφῶ πόλιν ὀχυρωτάτην καὶ ἄλλ' ἅττα ἡμέτερα φρούρια ἐξ ἀποστολῆς κατέσχε. καὶ ὁμήρους ἔκ τε Δογγιβαρδίας καὶ Ἀπουληΐας ἀναλαβόμενος καὶ τὴν χώραν ἀργυρολογήσας ἄπασαν καὶ φορολογήσας, προσδοκῆσιμος ἦν τῷ Δυρραχίῳ προσεσχηκέναι. δοῦξ δὲ τηρικαῦτα ἐτύγγανε παντὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ Β Γεώργιος ὁ Μονομαχάτος παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Βοτανειάτου ἀποσταλείς. καίτοι γε πρότερον τὴν ἀποστολὴν ἀπεπέμπετο καὶ οὐδ' ὅλως ἦν εὐπειθῆς πρὸς τὴν λειτουργίαν ταύτην, ἀλλ' οἷ γε βάρβαροι δοῦλοι τοῦ αὐτοκράτορος (Σκύθαι γὰρ ἦσαν Βορῖλος τε καὶ Γερμανός,) ἐνεκόντων τε τῷ Μονομαχάτῳ καὶ αἰεὶ τι δεινότερον κατ' αὐτοῦ ἐννοοῦντες κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, συρράψαντες ὅποσα γε καὶ 15 βεβούλοιντο, καὶ τοσοῦτον ἀνέφλεξαν τὸν τοῦ βασιλέως κατ' αὐτοῦ θυμὸν, ὡς ἐπιστραφέντα ποτὲ πρὸς τὴν βασιλίδα Μαριάν ἐρεῖν “ἐχθρὸν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τὸν Μονομαχάτον τοῦτον ὑπόπτεικα.” τοῦτο ἀκροασάμενος Ἰωάννης ὁ Ἀλανός, φίλος ἐς τὰ μάλιστα ὢν τοῦ Μονομαχάτου, γινώσκων δὲ καὶ τὴν τῶν Σκυθῶν πρὸς αὐτὸν μῆνιν καὶ τὰς συχνῆς κατ' αὐτοῦ εἰσηγήσεις, ἅπαντα τὰ τε τοῦ βασιλέως

1. ἀλλ' F, ἐπεὶ PG. 2. οἶδ' F, οἶδα P, οἶδα πῶς G. μεταδόξαν πάλιν αὐτὸν P, μεταδόξαν C, recte F. 4. ἄλλα τὰ codices, correxi. 10. γε om. F. 13. Βορῖλος F, Βουργῖλος P, βουργῖλος G. ἐνεκόντων τε FC, ἐσιτηκότες PG. 14. αὐτὸν PG, αὐτοῦ F. 15. ὅποσα γε FC, ὅπου τε PG. 18. τῆς G, τῶν P. 20. ἐς τὰ μάλιστα FC, ἐστάμενος PG.

tata nescio qua de causa sententia, expeditionis comitem habuit. interea, dum Dyrrhachium navigavit, Corypho urbem munitissimam et alias quasdam arces nostras misit qui occuparent. ac receptis ex Longibardia Apuliaque obsidibus tributisque per totam ditionem suam exactis, Dyrrhachium eum appulsurum esse, exspectabant. tum totius Illyrici dux erat Georgius Monomachatus ab imperatore Botaniate delegatus. is initio quidem illud munus detrectaverat; sed servi imperatoris barbari (Borilus enim et Germanus Scythae genere erant,) invidiebant Monomachato, cui ut perniciem molirentur, crimina apud imperatorem in eum iaciebant, quidquid volebant fingentes. denique tantopere regis animum irritaverant, ut ad Mariam coniugem aliquando conversus, hostem sibi imperii Monomachatum videri, diceret. quibus auditis Iohannes Alanus, summus amicus Monomachati, qui Scytharum in eum invidiam et crebras criminationes cognos-

ῥήματα τὰ τε τῶν Σκυθῶν πρὸς τὸν Μονομαχάτον ἀπελθὼν
 ἐξορχεῖται καὶ περὶ τοῦ συμφέροντος βουλευσασθαι συμβου-
 λεύει. ὁ δὲ (νουνεχῆς γὰρ ἦν,) καὶ τῷ βασιλεῖ προσελθὼν
 προαρπάζει τὴν ἐπὶ τὸ Δυρράχιον λειτουργίαν, λόγοις κολα-
 5 κευτικοῖς καταθέλξας αὐτόν. καὶ ὡς πρὸς τὴν Ἐπίδαμνον
 συνταξάμενος καὶ τὰς ἐπὶ τῇ δουκικῇ ζώνῃ προστάξεις ἐγγρά-
 φως ἀνειληφώς, ἐπισπενδύοντων εὖ μάλα πρὸς τοῦτο τῶν
 Σκυθῶν ἐκείνων Γερμανοῦ καὶ Βορίλου, εἰς δευτέραν ἡμέραν
 τῆς βασιλίδος πόλεως ἔξεισι, τὴν Ἐπίδαμνον ἀφορῶν καὶ τὴν D
 10 Ἰλλυρίδα χώραν. ἀλλὰ περιτυγχάνει περὶ που τὴν λεγομένην
 Πηγὴν, ἔνθα καὶ ναὸς ᾠκοδόμηται τῆς ἐμῆς δεσποίνης παρ-
 θένου καὶ θεομήτορος ἐν τοῖς ἀνὰ Βυζαντίδα πόλιν ναοῖς πε-
 ριβόητος, τῷ ἐμῷ πατρὶ Ἀλεξίῳ. οἱ δὲ εἶδον ἀλλήλους, καὶ
 ὁ μὲν Μονομαχάτος ἄρχεται λόγων πρὸς τὸν μέγαν δομέστι-
 15 κον περιπαθῶν καὶ ὡς ὑπερόριος γίνεται δι' ἐκείνον καὶ τὴν
 πρὸς τοῦτον φιλίαν, καὶ ὅτι οἱ Σκύθαι οἱ πᾶσιν ἐποφθαλ-
 μῶντες Βορίλος καὶ Γερμανὸς ὄλον τοῦ φθόνου τὸν τροχὸν κατ'
 αὐτοῦ ἐξεκύλισαν, καὶ τῶν οἰκείων καὶ τῆς φιλιότητος ταύτης
 πόλεως εὐπροσώπως ἐξορίζουσι. καὶ πάντα κατὰ μέρος ἐκτρα-
 20 γηδῆσας, ὅσα τε πρὸς τὸν βουσιλέα συκοφαντηθεῖη καὶ πάθοι
 παρὰ τῶν δούλων, ἤξιοῦτο παραμυθίας ὅτι πλείστης παρὰ

2. ἐξηγεῖται GC.

ἐξαιτεῖται om. F.

11. δεσπότιδος F.

περιπαθῆ G.

FP. ἐκείνων F.

τῶν F. lege καὶ δῆ.

3. προσελθὼν ἐξαιτεῖται. προαρπάζει PG.

6. δουκικῆ G, δουλικῆ P.

13. εἶδον F, ἦδη PG.

πρὸς: περὶ CG.

16. ἀποφθαλμῶντες GC.

οἰκιῶν G.

8. Βορίλα G.

14. λόγον —

15. γίνεται GC, γένοιτο

18. καὶ δὲ

φίλης CF.

set, Monomachatum convenit eique omnia et regis et Scytharum dicta referens, ut saluti suae consuleret, suavit. hic, ut erat consilii plenus, ultro imperatorem adiit Dyrrhachiique praefecturam praeripuit, ira blanditiis mitigata. itaque cum imperatorem saluasset ut Epidamnum discessurus, et litteras, quibus de munere edocebatur, accepisset, Scythis illis Borilo et Germano ad iter urgentibus, postero iam die Cpoli Epidamnum et Illyricum proficiscitur. sed haud procul a loco qui Pege dicitur, ubi aedes quoque in honorem dominae meae Virginis deiparae inter Cpolitanas celeberrima aedificata est, Alexio patri meo obviam fit. qui ut se conspicati sunt invicem, Monomachatus statim lamentari incipit adversus magnum domesticum fortunam suam. exulandum sibi esse propter magnam quam cum eo gesserit amicitiam. Scythas istos, qui in omnes malevola mente essent, tota invidiae quasi rota in se acta, et domo et carissima hac urbe honoris specie se expellere. cumque singillatim lacrimans edocuisset, quantae servorum istorum apud imperatorem fuissent calumniae et qualia perpressus ab ipsis esset, eum quam be-

τοῦ δομεστίκου τῆς δύσεως, οἷος ἐκεῖνος ψυχὴν ἐπικουφίσαι
 P. 39 βαρυνομένην ταῖς συμφοραῖς. καὶ τέλος ἐπειπόντος ὡς ἄρα
 θεὸς εἶη τῶν τοιούτων ἐκδικητὴς καὶ ὡς μεμνησθαι φιλίης
 τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπομνήσαντος, ὁ μὲν ἐπὶ τὸ Δυρράχιον ὄρμα,
 τὸν δ' ἀφῆκεν εἰσδῦναι τὴν βασιλεύουσαν πόλιν. ὁ δὲ Mo-5
 νομαχάτος καταλαβὼν τὸ Δυρράχιον καὶ ἀμφοτέρων τὴν πα-
 ρασκευὴν ἀκηκῶς, τὴν τε τοῦ τυράννου Ῥομπέρτου καὶ τὴν
 V. 35 ἐπανάστασιν Ἀλεξίου, ἐν ζυγῷ καὶ σταθμῷ τὰ κατ' αὐτὸν
 διετίθετο. καὶ πρὸς μὲν τὸ φανερὸν ἀντίξως εἶχεν ἐν ἀμφοτέ-
 ροις, εἶχε δέ τι τὰ τῆς προδήλου μάχης καὶ τοῦ φαινομένου 10
 B βαθύτερον. ὁ μὲν γὰρ μέγας δομεστικός γραμμασιν αὐτῷ
 μεμηνύκει τὰ συμπεσόντα, ὅτι τε τῶν ὀμμάτων ἀποσιέρησις
 τοῦτω ἠπειλήτο καὶ ὡς ἄρα διὰ ταύτην τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν
 μελειωμένην τυραννίδα τοῖς τυραννοῦσιν ἀντεπιτίθεται. καὶ
 χρῆ τοῦτον διαναστῆναι ὑπὲρ τοῦ φίλου καὶ πρὸς αὐτὸν 15
 ἐθελῆσαι πέμψαι ὅθεν δήποτε χρῆμα τοῦτω συνειλεγμένον.
 δεῖ δὴ γὰρ, φησι, χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γε-
 νέσθαι τῶν δεόντων." ὁ δὲ χρήματα μὲν οὐκ ἔπεμψε, φι-
 λοφρονησάμενος δὲ τοὺς πρέσβεις, γράμματα τούτοις ἐπιτίθη-
 σιν ἀντὶ χρημάτων, τοιόνδε νοῦν περιέχοντα, ὡς αὐτὸς μὲν εἰς 20
 C τὴν τήμερον τὴν ἀρχαίαν φιλίαν διαφυλάττει καὶ εἰς τὸ ἔξῃς
 φυλάττειν κατεπαγγέλλοιτο· περὶ δὲ τοῦ ἐπιτεταγμένου χρυ-

2. ὡς ἄρα: ἀλλὰ G, ὡς om. C. 8. ἐν add. F. 9. dele ἐν.
 10. τὰ G duobus punctis superimpositis, acsi deleri oporteret.
 vid. annotat. 15. διασιτῆναι CG. 17. δὴ om. CG. 21.
 διαφυλάττειν G. καὶ add. F. 22. κατεπαγγέλλεται G.

nignissima consolatione dignatus est magnus domesticus Occidentis, quo nemo ad erigendum animum afflicto efficacior erat. postremo ubi deum talium iniuriarum ultorem pollicitus, Monomachatum rogavit, ut amicitiae, quae ei secum intercederet, ne oblivisceretur, hic Dyrrhachium abiit, Alexius in urbem reversus est. at Monomachus cum Dyrrhachium pervenisset, nuntio hinc de Roberti apparatu, illinc de Alexii seditione accepto, caute suis rebus prospexit. ac palam quidem inimicum se ferebat utrique, sed altius animo consilium agitabat. etenim magnus domesticus litteris ei nuntiavit, quae evenissent. excaecationis periculum sibi insitisse. propter hanc necessitatem et affectatum ab inimicis imperium insurrexisse se adversus tyrannos. debere illum pro amico arma capessere et, quantum posset, pecuniae vim sibi mittere; nam pecunia, inquit, opus est, qua deficiente perfici non possunt, quae necessaria sunt." at ille opes non misit; sed legatis bene exceptis, litteras pro pecunia tradidit, iisque amicitiam et servasse se semper et in

αίου σφόδρα μὲν καὶ αὐτὸν γλίχασθαι πέμπειν ὅποσα γε βού-
 λοιτο χρήματα. ἀλλὰ γὰρ ἐπέσχε με πρᾶγμα δίκαιον. καὶ
 γὰρ πρὸς τοῦ βασιλέως Βοτανειάτου πεμφθεὶς καὶ τὰς πί-
 στις τῆς δουλείας αὐτῷ δεδωκώς, οὐ καλὸς ἂν οὐδέ σοι
 5 δόξω καὶ εὖνους τὰ εἰς βασιλέας ἀνήρ, εἶγε τοῖς σοῖς ἐπιτά-
 γμασιν ἐκ τοῦ σχεδὸν ὑπεῖξομαι. εἰ δὲ τὴν βασιλείαν σοι
 ἐπιβραβεύσειεν ἢ ἄνωθεν πρόνοια, ὡς πρῶτον φίλος ἐγὼ
 πιστὸς ἦν, καὶ μετὰ ταῦτα δοῦλος πιστότατος ἔσομαι." ταῦτα
 τοῦ Μονομαχάτου πρὸς τὸν ἐμὸν πατέρα σχεδιάσαντος καὶ
 10 ἐν ταύτῳ αὐτὸν τε ἄμα, λέγω δὴ τὸν ἐμὸν πατέρα, καὶ τὸν D
 Βοτανειάτην ὑποποιουμένου, πρὸς δὲ τούτοις καὶ πρὸς τὸν
 βάρβαρον Ῥομπέρτον γυμνότερους ποιησαμένου λόγους καὶ
 εἰς λαμπρὰν ἀποστασίαν ἀναρρηγνυμένου, πολλὰ κατηγορεῖν
 ἔχω. ἀλλ' εἰσὶ καὶ πῶς τὰ τοιαῦτα ἦθ' ἡ τῶν ἀνθρώπων πα-
 15 λήμβωλα καὶ πολλὰ χρώματα μεταλαμβάνοντα κατὰ τὰς τῶν
 πραγμάτων μεταβολάς, καὶ τῷ μὲν κοινῷ οἱ τοιοῦτοι πάντες
 ἀξύνφοροι, ἑαυτοῖς δὲ εἰσιν ἀσφαλέστατοι τὰ κατ' αὐτοὺς
 καὶ μόνους ξυμφέροντα διοικονομούμενοι, καὶ ὡς τὰ πολλὰ P. 40
 ἀποτυγχάνοντες. ταῦτα μὲν οὕτως ὁ τῆς ἱστορίας ἵππος τῆς
 20 λεωφόρου ἐξέδραμε· πάλιν δὲ τοῦτον εἰς τοὺς προτέρους
 δρόμους ἐπαναγάγωμεν, καὶ γεγονότα ἐξήνιον. ὁ γὰρ τοι
 Ῥομπέρτος καὶ πρότερον σφαδάζων πρὸς τὴν καθ' ἡμῶν πε-

2. με om. CG, add. PF. 5. εἰς τὰ βασιλεία G. 8. ἦν PF,
 εἶν CG. 11. τούτοις om. G. 12. γυμνότερον CG.
 13. ἀπορρηγνυμένου CG. 15. χρήματα καταλαμβάνοντα G.
 17. ἑαυτοῦς P. 18. διακονοῦμενοι G.

posterum servaturum significavit; pecuniam autem imperatam quod
 attineret, cupivisse se ipsum, quantum poposcisset, mittere; sed iusta,
 inquit, causa me detinuit. nam cum in nomen imperatoris Bo-
 taniatae, qui me huc delegavit, iuraverim, ne tibi quidem iustus et
 bono erga imperatores animo esse viderer, si mandatis tuis statim
 obsecutus essem. quod si incepta tua deus fortunaverit, ego, ut
 fidus primum amicus fui, ita servus deinceps ero fidissimus." haec
 Monomachatum patri meo scripsisse et eodem tempore utriusque, et
 Alexii et Botaniatae, gratiam aucupatum esse, praeterea etiam cum
 Roberto egisse apertius ac palam defectionem attentasse, id non pos-
 sum, quin graviter reprehendam. verum ita solent homines incon-
 stantes quique fidem mutant, prout mutantur tempora. rei publi-
 cae eiusmodi omnes parum prosunt; sibi ipsis nunquam de-
 sunt, privata tantummodo commoda sequentes. quanquam plerumque
 falluntur. sed aberravit historiae quasi equus a via; itaque rursus in
 priorem cursum convertendus est, licet effrenatus. Robertus igitur
 cum iam antea mira flagraret traiciendi cupiditate et Dyrrhachium

ραιώσιν καὶ τὸ *Δυρράχιον* φανταζόμενος, τότε δὴ καὶ μᾶλλον ἐξεφλέγετο, καὶ χεῖρας καὶ πόδας ἀκάθεκτος ἦν πρὸς τὴν *ναυστολίαν*, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπέσπευδε καὶ λόγοις παροξυντικοῖς παρεθάρρυνεν. ὁ δὲ *Μονομαχάτος* ταῦτα κατασκευάσας, καὶ ἄλλην τινὰ τοιαύτην ἀσφάλειαν ἐαυτῷ ἐπι- 5 κοδομεῖτο. τὸν τε γὰρ *Βοδῖνον* καὶ τὸν *Μιχαηλᾶν* τοὺς *Βῆξάρχους* τῶν *Δαλματῶν* διὰ τινων γραφῶν ἐαυτῷ ὑπεποιήσατο φίλους καὶ δωρεαῖς προκατείληφε τὰς γνώμας αὐτῶν, θύρας παντοδαπὰς ἐαυτῷ ὑπανοίγων. εἰ γὰρ τοῦ τε *Ρομπέρτου* καὶ *Ἀλεξίου* ἀστοχήσειε καὶ ἀμφοτέρων ἀποκριθεῖη, 10 εὐθὺς *Δαλματείας* ἐλάσειε, πρὸς τε *Βοδῖνον* καὶ *Μιχαηλᾶν* αὐτόμολος γενησόμενος. ἐχθρῶν γὰρ τούτων ἀναφανέντων, λοιπὸς ἄρα ὁ *Μιχαηλᾶς* κατηλιζέτο τούτῳ καὶ ἐτέρωθεν δὲ *Βοδῖνος*, πρὸς οὓς καὶ φυγεῖν παρεσκεύαστο, τῶν ἀπὸ τοῦ

V. 36 *Ρομπέρτου* δηλονότι καὶ *Ἀλεξίου* ἀντιπνευσάντων αὐτῷ. 15 ταῦτα μὲν ἐχέτω ταῦτα. καιρὸς δὲ ἤδη τραπέσθαι πρὸς τὴν *Βασιλείαν* τοῦ ἐμοῦ πατρὸς καὶ ὅπως καὶ ἐξ οἶων ἀφορμῶν εἰς τὸ βασιλεύειν ἐλήλυθε, διηγῆσασθαι. οὐ γὰρ τὰ πρὸ τῆς βασιλείας αὐτῷ ἐσκεψάμην ἐρεῖν, ἀλλὰ καὶ ὅσα βασιλεύων κατώρθωκεν ἢ ἐξήμαρτεν, εἴτε τέως σφαλέντα τοῦτον εὐρῆ- 20 σομεν ἐν ἅπασι δι' ὧν βαδιούμεθα. οὐ γὰρ ὡς πατρὸς φεισαίμην, εἰ γέ μοι παρασταίῃ τι τῶν ἐκείνου μὴ καλῶς πεπραγμένων. οὐδὲ διὰ τὴν ὑποτρέχουσαν ὑποψίαν, ὅτι πα-

5. τοιαύτην add. F.

10. εὐστοχήσειε CG.

13. τοῦτο G.

16. lege ἐχέτω ταύτη.

18. ἐλήλυθεν P.

19. εὐρεῖν CG.

22. περισταίῃ CG.

ἐκείνου CG.

semper cogitaret, tum magis etiam incensus, manibus pedibusque expeditionem urgebat, et milites oratione confirmabat impellebatque. Monomachus autem, rebus ita paratis, etiam aliud sibi perfugium ita prospexit. nam Bodinum et Michaelam, Dalmatiae exarchos, litteris muneribusque missis, sibi conciliavit, quo plures sibi salutis quasi ianuae paterent. si enim spe et in Roberto et in Alexio posita excideret et ab utroque reiiceretur, in Dalmatiam statim ad Bodinum et Michaelam transfugere placuit. nam illorum ubi animum hostilem cognovisset, reliquam spem cum in Michaela tum in Bodino collocabat; ad quos etiam fugiturus erat, Roberto et Alexio adversantibus. sed haec hactenus. iam enim tempus monet, ut ad patris mei imperium transeamus et quomodo quibusve de causis ad principatum evectus sit, exponamus. nam non solum, quae ante imperium egerit, referre nobis proposuimus, verum etiam, quae imperio potitus bene aut male gesserit, etiamsi in omnibus, quae enarranda nobis sunt, offendisse eum inveniamus. non enim parcam ut

τήρ ἐστι, περὶ οὗ συγγράφομεν τὰ κατορθώματα, τοῦτο πα-
ραδραμούμεθα. ἐν ἑκατέροις γὰρ ἀδικήσομεν τὴν ἀλήθειαν.
ἐμοὶ γὰρ τοῦτον ἐχοίση σκοπὸν ἄνωθεν, καθάπερ πολλάκις
εἴρηται, ὑπόθεσις δὲ πατήρ καὶ βασιλεὺς ὑποβέβληται. τὸν
5 οὖν Ῥομπέρτον ἐκέῖσε καταλειπότες, οὐπερ ὁ λόγος αὐτὸν
ἠγάγειο, τὰ κατὰ τὸν βασιλέα σκοπῶμεν ἤδη· τοὺς τε πο-
λέμους καὶ τὰς μάχας τὰς πρὸς τὸν Ῥομπέρτον ἐν ἑτέρῳ
λόγῳ ταμιενσόμεθα.

1. τούτῳ F.   3. ταύτην F.   4. ὁ βασιλεὺς G.   5. ἐκέῖσε
FP, ἐκεῖνον CG.   6. τοὺς δὲ?   8. ταμιενσώμεθα G.

patri, si quid cognovero, quod minus bene ab eo gestum sit; nec ut
suspicionem evitem, patrem esse, cuius res bene gestas conscribam,
id omittam. utraque enim ratione veritatem contaminarem. hoc ego
consilio, quemadmodum saepius significavi, res ab imperatore patre
meo gestas scribere aggressa sum. Roberti igitur historia illic quo
eam perduximus relicta, ad imperatorem Alexium iam animum con-
vertam, bella et proelia adversus Robertum alio libro enarratura.

AΛΕΞΙΑΣ Β.
ALEXIADIS LIBER II.

ARGUMENTUM.

Comneni tres, Manuel, Isaacius, Alexius, rerum gestarum gloria insignes. Isaacii et Alexii apud imperatorem Botaniatem gratia. ab invidia Borili et Germani tutatur Maria Augusta, quae Alexium adoptat (1). Synadenus quidam designatur regni successor, Constantino Mariae filio neglecto. matris inde moerorem Comneni levant foedusque cum ea ineunt (2). capta a Turcis Cyzico, Alexius operam suam imperatori pollicetur (3). Comnenorum excaecationem Germanus et Borilus moliuntur. quo illi cognito, rebellare statuunt. nocturna secessio (4). Anna Dalassena Comnenorum mater in monasterio Petriorum includitur imperatoris iussu (5). coniurati Tzurulum conveniunt. Caesar Iohannes Ducas ad Comnenos deficit, cuius hortatu Cpolin tendunt (6). deliberatio Schizis habita, uter Comnenorum eligendus imperator. Alexio repugnanti Isaacius ipse purpuram defert (7). Melissenii, imperium in Oriente affectantis, legatio artibus Manganis scribae ducitur (8). interea Cpolis velitationibus tentata. Botaniatis desperatio de rebus suis. immortales et Barangi fidiissimi (9). Comnenorum ad Melisenum responsum. Cpolis capitur proditione (10). Botaniates Melisenum arcessit. Georgius Palaeologus ne id fiat impedit (11). eius pater Nicephorus, Botaniatae ad extremum fidus, de pace Comnenos frustra adit. patriarcha Botaniatae persuadet, ut imperio cedat (12).

P. 43 1. Ὄθεν μὲν οὖν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ὄρητο καὶ ἐξ
V. 39 οἴου γένους, τὸν βουλόμενον εἰδέναι εἰς τὰς τοῦμοῦ Καίσα-

AΛΕΞΙΑΔΟΣ Β Γ. 1. μὲν om. CG.

1. **U**nde et quo genere imperator Alexius ortus fuerit, qui nosse cupit, eum ad Caesaris mei historias remitto; indidem quae

ρος συγγραφᾶς παραπέμπομεν· ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ περὶ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου ἐκεῖθεν ἐλκύσεται. Μανουὴλ μὲν οὖν τὸν πρωτότοκον ἀδελφὸν Ἰσαακίου καὶ Ἀλεξίου καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐξ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ 5 πρὸς πατρὸς ἐμοῦ πάππου καταγομένων, στρατηγὸν αὐτοκράτορα ἢ Ἀσία εἶχεν ἅπασα, τοῦ προβεβασιλευκότος Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένους τοῦτον προχειρισάμενου, αὐθις δὲ καὶ τὸν Β Ἰσαάκιον δοῦκα ἢ Ἀντιόχου ἐκληρώσατο, πολλοὺς πολέμους καὶ μάχας ἀγωνισάμενους, πολλὰ δὲ καὶ τρόπαια κατὰ τῶν 10 ἀντικειμένων στήσαντας. καὶ μετ' αὐτοῦσ οὐμὸς πατὴρ Ἀλέξιος στρατηγὸς αὐτοκράτωρ προὔβεβλητο κατὰ τοῦ Οὐρσελίου παρὰ τοῦ τότε βασιλεύοντος Μιχαὴλ τοῦ Δούκα ἀποσταλεῖς. ὡς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ Νικηφόρος περιδέξιον τοῦτον περὶ τὰ πολεμικὰ ἐθεάσατο, ἀκηκῶς δὲ καὶ ὅπως περὶ 15 τὴν ἑω συνῶν τὰδελφῶ Ἰσαακίῳ ὑπὲρ τὸν αὐτοῦ χρόνον ἐν διαφόροις ἀγῶσιν ἐμπέπτωκεν ἀριστεύς ἀναφανείς καὶ ὅπως τὸν Οὐρσέλιον κατετροπώσατο, διαφερόντως ἡγάπα καὶ τοῦ C Ἰσαακίου οὐκ ἔλαττον. καὶ ἐνστερνιζόμενος ἄμφω τὰδελφῶ ἰλαρὸν ἐνητένιζεν, ἔστιν οὗ καὶ αὐτῆς τῆς τραπέζης ἀξιῶν. 20 ἀνέφλεγε τοῦτο τὸν κατ' αὐτῶν φθόνον καὶ μᾶλλον τῶν εἰρημένων δύο βαρβάρων Σθλαβογενῶν, τοῦ τε Βορίλου φημὶ

2. ἐκεῖθεν : ἐκεῖνου C.   3. οὖν om. C.   4. τῶν prius add. GA.
 Ἰωάννη A.   5. κατηγμένων A et in margine CPG.   6.
 πᾶσα εἶχε AG.   8. δοῦκαν G.   9. ἀγωνισάμενον CG, ἀγω-
 νισαμένου A.   πολλὰ καὶ P.   10. στήσαντα CG.   15.
 τῶ ἀδελφῶ A.   τοῦ αὐτοῦ χρόνου A.   19. τῆς αὐτῆς τρ. P.
 20. αὐτὸν A.   21. Βορίλα G.

ad Nicephorum Botaniatem imperatorem pertinent, petenda sunt. Manuel igitur, frater Isaacii et Alexii ceterorumque Iohannis Comneni, avi mei paterni, filiorum natu maximus, summa potestate Asiae universae praefuit: quam provinciam qui antea regno potitus erat Romanus Diogenes ei demaudaverat; Isaacius autem dux Antiochiae erat. uterque multa proelia et pugnas commisit, multasque de hostibus reportavit victorias. post hos Alexius pater meus imperator summus adversus Urselium a Michaelē Duca, qui tunc rebus praeerat, missus est. cuius ubi in rebus bellicis dexteritatem imperator Nicephorus cognovit audivitque, Alexium in Oriente sub Isaacii fratris auspiciis supra aetatem in variis certaminibus fortem se prae buisse, eiusdemque consilio Urselium oppressum esse, in praecipua eum nec minore quam Isaacium gratia habuit. cumque fratrem utrumque in sinu gestaret, benigno vultu eos adspiciebat, interdum ipsi mensae adhibebat. excitabat ea res cum aliorum in eos invidiam, tum maxime barbarorum, quos supra commemoravimus, Slavonici generis, Borilum

καὶ τοῦ Γερμανοῦ. ὁρῶντες γὰρ τὴν τοῦ βασιλέως ἐς αὐτοὺς
 εὐμένειαν καὶ ὅτι καθ' ὄραν ταῖς τοῦ φθόνου τοξείαις βαλ-
 λόμενοι ἄτρωτοι διαμένουσιν, ἐξετήκοντο. τὸν γὰρ Ἀλέξιον,
 καὶ οὐπω τὸν Ἰουλον ἐπανθούντα εἶχεν, ἐν πᾶσιν εὐδοκι-
 μοῦντα ὁρῶν ὁ βασιλεὺς, στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῆς ἐσπέ- 5
 Δρας ἀναδείκνυσι, τῷ τῶν προέδρων τετιμηκῶς ἀξιώματι. ὅσα
 μὲν οὖν καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν οὗτος ἀνέστησε τρόπαια, καὶ
 ὁπόσους ἀποστάτας καταγωνισάμενος ζωγρίας ἤγε τῷ βασιλεῖ,
 ἀρκούντως προλέλεκται. ἀλλὰ ταῦτα τοῖς φθονοῦσιν οὐκ
 ἤρεσκεν, ἐξέκαε δὲ μᾶλλον αὐτῶν ἀναφλέγοντα τὸν φθόνον. 10
 οἱ καὶ πολλὰ μὲν ὑπειτονθόρουζον βυσσοδομοῦντες κατ' αὐτῶν,
 πολλὰ δὲ καὶ κρύφια λέγοντες τῷ βασιλεῖ, τινὰ δὲ καὶ εἰς
 P. 44 τοῦ μφανές, ἄλλα δὲ καὶ δι' ἐτέρων, μεθοδεύεισιν τισὶ χρώμε-
 νοι, ἐκποδῶν τούτους γενέσθαι παντοίως ἐσπούδαζον. ἀπο-
 ρία γοῦν συνεχόμενοι οἱ Κομνηνοί, δέον ἐλογίσαντο τοὺς 15
 περὶ τὴν γυναικωνίτιν ὑποποιήσασθαι καὶ δι' αὐτῶν τὴν τῆς
 βασιλίδος ἐπὶ πλέον εὐμένειαν ἐπισπάσασθαι. ἐπαγωγοὶ γὰρ
 οἱ ἄνδρες καὶ λιθίνην καταμαλάξαι ψυχὴν δυνάμενοι καὶ
 παντοίοις ἐπιχειρήμασι. τοῦτο ἤδη κατώρθου ὁ Ἰσαάκιος,
 V. 40 πάλαι πρὸς αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἑξαδέλφῃ εἰς κῆδος προσλη- 20
 φθεῖς, ὁ γενναιότατος ὧν ἐν λόγοις καὶ πράξεσι καὶ τὰ πλεῖ-
 στα τοῦ μῦθ πατρὶ ἐμφερῆς. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ περὶ αὐτὸν καλῶς

7. καὶ prius om. G. 8. ζωγρίαν A. 9. φθονοῦσιν: δούλοις A.
 11. αὐτοῦ C, αὐτὸν A. 13. καὶ om. AF. 17. εὐμένειαν
 ἐπὶ πλέον G. 20. αὐτὸν CG. ἀδελφῇ A. 22. τῷ μῦθ?
 περὶ: πρὸς A.

dico et Germanum. qui cum Comnenos imperatoris gratia florere et,
 licet quavis occasione telis obtreccionis petitos, incolumes perma-
 nere animadverterent, contabescebant. quoniam enim Alexium, im-
 • berbem adhuc iuvenem, imperator feliciter omnia gerentem vidit,
 Occidentis exercitibus summo imperio eum praefecit, dignitate prae-
 sidis iam ornatum. qui quam multa in Occidente constituerit tropaea,
 quot tyrannos debellarit captosque ad imperatorem duxerit, abunde
 narravimus. ea res nequaquam inimicis placebat, sed ardentem
 eorum invidiam magis etiam inflammabat. itaque clandestinis eos op-
 pugnantibus consiliis, multa imperatori secreto deferebant, quaedam
 palam, alia etiam per alios, artibusque variis usi, ad perniciem eorum
 incumbebant. in tali periculo Comneni eos, qui gynaeci curam habe-
 bant, conciliandos sibi duxerunt, quo se magis in gratiam Augustae
 insinuarent. persuadendo enim isti valent et vel saxeum animum
 flectere possunt idque variis modis. Isaacio eo melius res cessit, quod
 Augusta ei dudum ipsam ex sorore neptem in matrimonium dederat,

προκεχώρηκε, πολλὰ φροντίζων ἦν περὶ τᾶδελφοῦ, καὶ ὅσον Β
 ἐκεῖνος τούτῳ εἰς τὴν τοῦ κήδους τότε συνήρετο ὑπέθεσιν,
 τοσοῦτον οὗτος ἐσπουδάκει μὴδ' αὐτὸν τῆς βασιλίδος πορρω-
 τέρῳ καθεστάναι. Ὁρέστην μὲν οὖν καὶ Πυλάδην φίλους
 5 ὅσπας τοσοῦτον τὸν πρὸς ἀλλήλους πόθον ἔχειν φασίν, ὡς ἐν
 καιρῷ μάχης ἀμελεῖν μὲν ἑκάτερον τῶν καθ' ἑαυτοῦ πολε-
 μίων, ἀμύνειν δὲ τοὺς ἐπιφερομένους θάτερῳ, καὶ προαρ-
 πάζειν ἄτερον τὰς πρὸς θάτερον ἐρχομένας τῶν δίστων βολάς,
 τὰ στέρνα ὑπέχοντας. τοιοῦτον καὶ ἐπὶ τούτοις ἦν συνορᾶν.
 10 ἄμφω γὰρ τὰδελφῶ καὶ τοὺς κινδύνους προαρπάζειν ἐβού- C
 λοντο, καὶ τὰς ἀριστείας καὶ τὰς τιμὰς καὶ ἄπλῳς τὰγα-
 θὸν θατέρου ἴδιον ἄτερος ἐλογίζετο, καὶ αὐτὸνναντίον. το-
 σοῦτον τὸν πόθον πρὸς ἀλλήλους εἶχον. τὰ μὲν οὖν κατὰ
 τὸν Ἰσαάκιον οὕτως ἐκ θείας ἠκονόμητο προνοίας· οὐ πολὺ
 15 τὸ ἐν μέσῳ, καὶ οἱ περὶ τὴν γυναικωνίτιν ταῖς τοῦ Ἰσαακίου
 ὑποθημοσύναις παραπεύθουσι τὴν βασιλίδα νιοθετήσασθαι
 τὸν Ἀλέξιον. πείθεται τούτοις, κάπειδὴ περὶ τὰ βασιλεια
 κατὰ τινα κηρίαν ἡμέραν καὶ ἄμφω γεγόνατον, ἡ βασιλὶς
 νιοθετεῖ τὸν Ἀλέξιον κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα περὶ τῶν
 20 τοιούτων πάλαι τύπον. ἀνέσφηλε γοῦν τοῦ λοιποῦ τῆς πολλῆς D
 φροντίδος ὁ μέγας τῶν ἐσπερίων στρατευμάτων δομέστικος.
 κάκιοτε θαμὰ τοῖς βασιλείοις ἄμφω φοιτῶντες καὶ τὴν τοῖς

1. τ' ἀδελφοῦ AF, τοῦ ἀδελφοῦ PG. 8. πρὸς τὰς εἰς θάτερον
 CG. 9. ὑπέχοντα A. 10. ἀδελφῶ A. ἠβούλοντο A.
 11. τε καὶ τιμὰς A. 12. θατέρους P. 16. πείθουσι A.

quippe qui pacis bellique artibus unus omnium maxime floureret et pleraque patri meo similis esset. hanc igitur conditionis felicitatem nactus, ut frater se olim in impetrandis nuptiis adiuverat, ita ipse omni ope annitebatur, ne ille minore apud imperatricem in gratia esset. Orestem ferunt et Pyladem amicos tanto in se amore fuisse, ut in proelio alter alterum, suo quisque periculo neglecto, ab hostium impetu defenderet ac tela, quae alterum peterent, alter exciperet, suo oblato pectore. tale quid etiam in his cernere licuit. nam uterque frater cum pericula alterius praeripere paratus esset, tum praemia et honores et bona denique omnia alterius alter habebat sua, et vice versa: tanto in se invicem flagrabant amore. atque Isaacii quidem rebus divina providentia ita constitutis, brevi post gynaecei administri, Isaacio auctore, imperatrici suasere, ut Alexium adoptaret. quibus illa obtemperans, die constitato, cum ambo in palatio adessent, Alexium adoptat more solenni. idque in posterum maxima certe sollicitudine magnum occidentalium exercituum domesticum liberavit. frequenter exinde ad domum regiam uterque ventitabat et salutato,

βασιλεῦσι προσήκουσαν ἀποπληροῦντες προσκύνησιν καὶ μι-
 κρόν ἐγκαρτεροῦντες, τῇ βασιλίδι προσήρχοντο. ταῦτα ἐπὶ
 πλέον τὸν κατ' αὐτῶν φθόρον ἐξέκαε. τοῦτο δὲ διὰ πολλῶν
 οἱ Κομνηνοὶ βεβαιούμενοι, δείσαντες, ἵνα μὴ ἀμφοτέροι ταῖς
 πάγαις αὐτῶν ἀλόντες οὐδένα τὸν ἐπαρήγοντα ἔχωσι, τρόπον 5
 ἐζήτουν, δι' οὗ τὸ ἀσφαλὲς θεοῦ συλλαμβανομένου ἑαυτοῖς
 περιποιήσαιντο. πολλοὺς οὖν λογισμοὺς σύναμα τῇ μητρὶ
 P. 45 ἀνελιζαντες καὶ πολλὰ πολλάκις διασκεψάμενοι, μίαν εὐρον
 κατὰ ἄνθρωπον σωτηρίας ἐλπίδα. ἣ δὲ ἦν τῇ βασιλίδι προσ-
 ελθεῖν, ὀπηρῖκα αἰτίαν τινὰ εὐπρόσωπον πρὸς τοῦτο σχοῖεν, 10
 καὶ τὸ ἀπόρητον ἐξειπεῖν. εἶχον δὲ ὅμως ὑποβρύχιον τὴν
 βουλὴν καὶ οὐδενὶ τὸ παράπαν τὸ σκοπούμενον ἐξεκάλυπτον.
 προσεῖχον δὲ καθάπερ οἱ θαλάττιοι, μὴ τὸ θήραμα προσο-
 βήσωσιν. ἀποδρᾶναι μὲν γὰρ ἐμελέτων, ἐπεφόβητο δὲ ἄρα
 τοῦτο πρὸς τὴν βασιλίδα εἰπεῖν, μὴ πως ἐκείνη φθᾶσῃ τὰ 15
 κατ' αὐτοὺς παραδηλῶσαι τῇ βασιλεῖ, καὶ ἀμφοτέρων κηδο-
 B μένη καὶ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀνδρῶν. τούτου τοίνυν κα-
 τεγνωκότες τοῦ σκέμματος, ἄλλοσε τρέπουσι τὴν βουλὴν. δει-
 νοὶ γὰρ τοῖς παραπετωκόσι καιροῖς ἀποχρήσασθαι.

2. Ἐπεὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τεκνογονεῖν διὰ τὸ γῆρας οὐκ ἐπε- 20
 φύκει, δεδιώς δὲ καὶ τὸ ἄφικτον τῆς τοῦ θανάτου τομῆς, περὶ
 τοῦ διαδεξομένου διεσκοπεῖτο. ἦν δὲ τηρικαῦτα Συναδηνός τις

1. ἀναπληροῦντες G.	3. κατ' om. G.	4. ἵνα om. A.	5.
οὐδὲ τὸν P.A.	14. μὲν om. G.A.	15. τῇ βασ. παραδηλ. τὰ	
κατ' αὐτοὺς P.	16. δηλῶσαι A.	19. περιπετωκόσι A.	
21. τε καὶ G.	22. διαδεξομένου C, διαδεξαμένου P.G.A.		

ut decet, imperatore, mox Augustam adibant. ea res inimicorum in-
 vidiam auxit. quod cum a multis Comneni rescivissent, veriti, ne si
 ambo circumventi essent insidiis, auxilio prorsus carerent, consul-
 tabant, quomodo incolumitatem deo iuvante servarent. postquam, mul-
 tis deliberationibus cum matre habitis, varia dispexere, haec una
 humane aestimantibus salutis via visa est, ut imperatricem occasione
 oblata adirent et quid consilii ceperint, indicarent. tamen rem pe-
 ctore reconditam servabant neque ulli omnino credebant, sed ut pi-
 scatores cavebant, ne praedam antea perterrefacerent. etenim fugae
 capessendae consilium ceperant; quod tamen cum Augusta communi-
 care verebantur, ne imperatori renuntiaret, utpote de utrisque et
 viro et Comnenis sollicita. itaque hoc consilio omisso, alio se ver-
 tunt. nam ita comparati erant, ut temporum opportunitate optime
 uti possent.

2. Imperator procreando exacta aetate impar, cum mortem ne-
 mini non certam reformidaret, successorem imperii quaesivit. erat
 autem Synadenus quidam ex Oriente profectus, illustri genere, forma

ἐξ ἀνατολῶν ὀρμώμενος, ἐκ γένους λαμπροῦ, τὸ εἶδος ὠραῖος,
 τὴν φρένα βαθύς, ῥωμαλέος τὴν χεῖρα, τὴν ἡλικίαν εἰς με-
 ράκιον παραγγέλλων καὶ ἄλλως δὲ προσήκων αὐτῷ κατὰ γέ-
 νος· τῶν ἄλλων μᾶλλον ἐσκέπτετο διάδοχον αὐτὸν τῆς βα- C
 5 σιλείας καταλιπεῖν, καθάπερ τινὰ πάτριον κληῖρον τὸ κράτος
 αὐτῷ διδούς, κακῶς βουλευόμενος. ἐξὸν γὰρ αὐτῷ τὸ ἄσφα- V. 41
 λές μέχρι τέλους περιποιήσασθαι, ἅμα δὲ καὶ δίκαιόν τι
 σκοπεῖν τὴν αὐτοκράτορος ἐξουσίαν τῷ τῆς βασιλίδος υἱῷ
 Κωνσταντίνῳ καταλιπεῖν καὶ ὡς οἶόν τινα κληῖρον πρὸς πάπ-
 10 που καὶ πατρὸς αὐτῷ διαφέρουσαν, καὶ τὴν βασιλίδα μᾶλλον
 διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ θαρρεῖν καὶ τὸ εὖνον ἐπαύξειν, λέλη-
 θεν ἑαυτὸν ὁ γηραλέος ἄδικά τε καὶ ἀξύνφορα διασκοπούμε-
 νος καὶ κατὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς τεκταίνων κακά. τούτων
 ὑποψιθυριζομένων ἤσθετο ἡ βασιλὶς καὶ περίλυπος ἦν, τὸν D
 15 τοῦ παιδὸς κίνδυνον ὑφορομένη. καὶ ἦν ἀθυμοῦσα μὲν,
 οὐδενὶ δὲ τὴν λύπην ἐξορχουμένη. τοῦτο τοὺς Κομνηνοὺς οὐ
 διέλαθεν. εὐκαιρίαν οὖν, ἣν ἐζήτουν, εὐρηκότες, τῇ βασι-
 λίδι προσελθεῖν ἐβουλεύσαντο. τῆς δὲ πρὸς αὐτὴν ὀμιλίας
 τὴν καταρχὴν ἡ μήτηρ τῷ Ἰσαακίῳ ἐπέτρεψε, συμπαρόντος
 20 αὐτῷ τῶ ἀδελφοῦ Ἀλεξίου. τῶν δὲ προσελθόντων τῇ βασιλίδι,
 ὁ Ἰσαακίος φησι πρὸς αὐτὴν “οὐχ ὡς χθὲς καὶ πρότερον
 ὄρωμέν σε, δέσποινα, ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς ὑπὸ λογισμῶν ἀνεκ-

2. ἐς A. 4. μᾶλλον τοῦτον ἔσκ. διαβ. αὐτοῦ A. 11. ἐπ' αὐτῷ
 δι' αὐτὸ τοῦτο A. ἐπάξειν C. 13. κατὰ om. P. 17. οὖν ἀνα-
 καλύπτουσα ἐζήτουν καὶ εὐρηκότες G, οὖν ἐζήτουν καὶ εὐρηκότες
 A, ἀνακαλύπτουσαν P in margine. 22. ὦ δέσποινα A.

eximia, alto animo, manu fortis, aetate adolescentulus. huic, etiam neces-
 situdine sibi iuncto, prae ceteris imperii tanquam paternam hereditatem
 tradere in animo erat, quanquam imprudenti consilio. cum enim in-
 columitate usque ad supremum diem frui lieuisset et, sicut aequum
 erat, regnum Constantino imperatricis filio relinquere, ad quem pa-
 tris avique quasi hereditate pertinebat: quo facto, ipsa quoque Augu-
 sta maiorem et fiduciam et benevolentiam erga maritum habuisset:
 senex, iniquo illo ac parum utili consilio inito, suo ipse capiti per-
 niciem imprudens struxit. id ubi rumore imperatrix accepit, maximo
 dolore afflicta est, de filii salute timens. ceterum quamvis animo
 esset sollicito, nemini doloris causam detexit. nequaquam tamen Co-
 mnenos res fugit, qui opportunitatem quam expetiverant nacti, adire
 imperatricem statuunt. Isaacius sermonem, praesente Alexio, ordiri
 a matre iussus, cum Augustam convenissent, “quid est, inquit, do-
 mina, quod te non ut heri ac nudius tertius hilarem cernamus, sed
 tacitis curis anxiam, quasi neminem habeas satis fidum, quocum com-

φόρων δακνομένην καὶ σκεπτομένην, ὡς μὴ θαρρεῖν ἔχου-
P.46 σαν, πρὸς ὃν ἂν ἐκκαλύψειας τὸ ἀπόρητον." ἡ δὲ τέως
μὲν ἐμφαίνειν οὐκ ἤθελε, βύθιον δὲ τι στενάξασα "οὐ χροῆ"
φησι "τοὺς ἀλλοτρίαν οἰκοῦντας ἐπερωτᾶν· αὐτὸ γὰρ τοῦτο
εἰς λύπην αὐτοῖς ἀξιόχρεων. ἐμὲ δέ, φεῦ, οἷα ἐξ οἶων διε- 5
δέξατο καὶ ὁποῖά μοι, ὡς ἔοικε, μετ' οὐ πολὺ ταμιεύεται!"
οἱ δὲ ἀποστάντες πλείω μὲν ῥήματα οὐ προσέθειτο· ἐς γῆν
δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπερείσαντες καὶ περιστείλαντες ἄμφω
τὸ χεῖρε, σύννοους πρὸς μικρὸν εἰστήκεσαν, εἶτα τὴν συνήθη
προσκύνησιν ποιησάμενοι, οἴκαδε ἀπήεσαν ἀγωνιῶντες. τῇ δ' 10
ἕστεραίε πάλιν προσερησόμενοι ἤκουσιν. ἰλαρώτερον δὲ ἢ
B πρῶην ἀτενίζουσιν τούτοις ὀρῶντες, προσίασιν ἄμφω καὶ φα-
σιν "σὺ μὲν δεσπότης, ἡμεῖς δὲ δοῦλοι εὐνοῦστατοι, πᾶν ὅτι-
οὖν ἑτοιμῶς ἔχοντες ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας παθεῖν. καὶ
μή σε λογισμὸς τις διαταραττέτω, εἰς διψυχίαν ὅλως εἰσάγων." 15
ἐκ τούτων οὖν τῶν λόγων τὰ πιστὰ δεδωκότες τῇ βασιλίδι
καὶ ἀπαλλάξαντες ἑαυτοὺς ὑποψίας ἀπάσης, τὸ ἀπόρητον ἤδη
συνίεσαν. ὄξεις δὲ ὄντες καὶ ἀγγίνοι καὶ δεινοὶ θηρᾶσαι
ἀνθρώπων ἐξ ὀλίγων ῥημάτων βαθέως ἐγκειμένην γνώμην καὶ
τέως ἀπόρητον, καὶ αὐτίκα μάλα προσετίθειτό τε τῇ βασι- 20
C σιλίδι καὶ ἐκ πολλῶν εὐνοὺς αὐτοὺς φανερωῶς κατεστήσαντο
καὶ πᾶν εἰς ὅπερ ἂν αὐτοὺς προσκαλοῖτο, ἐκθύμως ἐπαμύνειν

2. ἂν ἐκκαλύψειας C, ἀνακαλύψειας P, ἀνακαλύψαι G. 3.
ἐμφαίνειν A. 9. σύννοους PG, recte CA. 10. δὲ G. 13.
εὐγνωμόνες A et in margine GP. 18. lege συνίεσαν, ὄξεις
τε ὄντες, puncto post ἀπόρητον posito. 20. τε τῇ A, τότε
δὴ P, τότε τῇ G. 21. κατεστήσαντο G, καταστήσαντες PA.

municare rem possis?" illa tunc se aperire noluit, sed suspirans "non decet, inquit, qui peregre degunt, qua re angantur, rogare; nam hoc ipsum ad aegritudinem satis causae est. me vero, eheu, ut aliud ex alio afflixit; quam vereor, ne graviora mox inferantur mala." ad haec illi nihil amplius locuti; sed deiectis in terram oculis complicatisque manibus, postquam solliciti aliquamdiu adstitero, consueta salutatione perfuncti, domum abeunt. postridie iterum allocuturi veniunt; cumque hilariorem eius vultum cernerent, propius uterque accedit et "tu quidem domina, inquit, nostra es, nos servi fidissimi, quidvis pro maiestate tua parati perpeti. ne cura te ulla conturbet neve suspenso sis animo." his dictis, cum Imperatrici fidem dedissent, omni suspitione amota, percipiunt iam, quod occultum habebat. quippe acuti erant et sagaces atque ex paucis verbis hominum sententiam mente reconditam necdum prolatam assequi poterant. ac statim imperatricis causam amplexi, prolixo de voluntate aperteque confirmant et quodcunque iuberet periculum libenter se propulsaturos promittunt. gavisuros se cum gaudente,

κατεπηγγείλαντο. συγχαίρειν τε χαιρούση και λυπουμένη συν-
 ανιᾶσθαι, τοῦτο δὴ τὸ ἀποστολικόν, μάλα προθυμῶς συνέ-
 θεντο. και ὡς ἀνθυγενεῖς ἤξιον τούτους λογίζεσθαι και συν-
 ἦθεις κάκειθεν ὀρωμένους ὕθεν και αὐτῆ, τοσοῦτον ἐπει-
 5 πόντες, ὡς εἴ τι παρὰ τῶν φθονούντων αὐτῆ τε τῆ δεσποίνῃ
 και τῷ αὐτοκράτορι κατ' αὐτῶν εἰσηγηθεῖη, τοῦτο αὐτούς
 μὴ διαλανθάνοι τὸ παραυτίκα, ἵνα μὴ λάθῃσι ταῖς πάγαις
 τῶν ἐχθρῶν ἐμπεσοῦμενοι. τοῦτό τε ἤξιον και θαρρεῖν ἐκέ-
 λευον, ὡς σὺν θεῷ γε φάναι τὴν δυνατὴν μετὰ προθυμίας D
 10 εἰσενεγκεῖν βοήθειαν, ὡς ἑαυτῶν γε ἔνεκα μὴ ἐκπετωκέναι V. 42
 τῆς βασιλείας τὸν ταύτης υἱὸν Κωνσταντῖνον. και δὴ και δι'
 ὄρκων ἐμπεδοῦν ἤθελον τὰ συνδόξαντα. οὐδὲ γὰρ ἐνῆν δια-
 τρίβειν διὰ τοὺς ἐποφθαλμιῶντας. τῆς τε πολλῆς ἀνεκουφί-
 σθησαν λύπης οἱ ἄνδρες και ἐξανέφερον. και τὸ ἀπὸ τοῦδε
 15 μεθ' ἰλαρωτέρου προσώπου τῷ βασιλεῖ διελέγοντο, ὅποδαποι
 ἐκεῖνοι και μᾶλλον ἄτερος τούτων Ἀλέξιος συσκιᾶσαι ἀπόρρη-
 τον ἔννοιαν και βυσσοδομευομένην ἐπιβουλήν τοῖς φαινομέ- P. 47
 νοις προσχήμασιν. ἐπεὶ δὲ ὁ φθόνος μᾶλλον εἰς πυρσὸν
 ἀνήπειτο μέγιστον, και οὐδὲν τοῦ λοιποῦ τῶν πρὸς τὸν βα-
 20 σιλέα κατ' αὐτῶν λεγομένων αὐτούς διελάνθανε κατὰ τὰ πρώην
 συνδόξαντα, ἐγίνωσκον δὲ και τοὺς δύο παραδυναστεύοντας
 δούλους βουλευομένους ἐκποδῶν τούτους ποιήσασθαι, οὐκέτι

1. κατεπηγγεῖλαντο C. χαιρούση A, συγχαίρουση PG. 3. 3.
 τούτοις G. 6. εἰσηγήσαιτο P, alterum G. 8. ἐκέλευεν

G. 15. ὅποδαπὲς οἱ ἐκεῖνοι P, ὅποδαποι C, ὅποδαπος ἐκεῖ-
 νος G, .. ποδαποι ἐκεῖνοι A. 17. βυσσοδομεύειν A. 18.
 μᾶλλον om. A. 21. ἐγίνωσκε GC. 22. βουλομένους A.

cum fente fleturos, iuxta illud apostoli; quare se pro popularibus
 amicisque, eadem civitate ortis, haberet. id unum rogant, si quid
 inimici vel apud ipsam vel apud imperatorem adversus se pro-
 ferrent, extemplo renuntiaret, ne insidiis eorum opprimerentur. cete-
 rum bono animo sit, hortantur. deo iuvante se, quantum possent,
 alacriter auxiliū laturos neque unquam passuros esse, ut Constan-
 tinus regno privaretur. atque etiam iureiurando, quae convenerant,
 firmare statuunt; diutius enim commorari apud eam non licuit, ne
 invidorum suspicionem moverent. ita aegritudine maximam partem
 liberati, hilariore iam fronte cum imperatore colloquebantur. erat
 enim uterque, maxime Alexius, peritus dissimulandi et quae animo
 volveret, speciose tegendi. at invidia in summum aestum exardesce-
 bat, neque quicquam in posterum eorum, quae barbari ad imperatorem
 deferrent, Comnenos ex pacto latebat. iam cum servos duo, qui in regni
 societatem irrepserant, se de medio tollendi consilium cepisse compe-

κατὰ τὸ σύνηθες ὁμοῦ τοῖς βασιλείοις ἐφοίτων, ἀλλ' ἑτερή-
 μερος ἦν ἑκάτερος. τὸ δὲ σκέμμα σοφὸν τε καὶ Παλαμη-
 δειον, ἵν' εἰ γένοιτο τὸν ἕτερον τούτων κατασχεθῆναι διὰ τὰς
 λαθραίας ἐπιβουλὰς τῶν παραδυναστευόντων ἐκείνων Σκυ-
 Βθῶν, ἄτερος ἀποδράσειε, καὶ μὴ ἅμα καὶ ἅμφω ταῖς πάγαις
 τῶν βαρβάρων ἐμπεσοῦνται. ἀλλὰ τὸ μὲν σκέμμα τοιοῦτον
 ἦν. οὐ μὴν κατὰ τὴν ὑποψίαν ἐκείνων ἀπηντήκει τούτοις τα
 πράγματα. ἔφθασαν γὰρ κρείττους γενέσθαι τῶν ἐπιβουλευόν-
 των ἀνδρῶν, ὡς ἔνθεν ὁ λόγος ἀφορμηθεῖς διὰ πάσης σα-
 φηνείας δηλώσειε. 10

3. Τῆς πόλεως τοίνυν Κυζίκου κατασχεθείσης παρὰ
 τῶν Τούρκων, πυθόμενος τὴν τῆς πόλεως ἄλωσιν ὁ αὐτοκρά-
 τωρ, τὸν Κομνηνὸν αὐτίκα μετεκαλεῖτο Ἀλέξιον. ἔτυχε γὰρ
 κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἰσαάκιος ἐληλυθώς. ὡς δὲ εἰσερ-
 χόμενον τοῦτον παρὰ τὴν συνθήκην ὁ ἀδελφὸς Ἰσαάκιος ἐθέα-
 σατο, προσελθὼν ἠρώτα ὅτου χάριν παρεγένετο. ὁ δ' εὐθύς
 τὴν αἰτίαν εἰρήκει, "ὅτι μὲ" φησιν "ὁ αὐτοκράτωρ προσεκα-
 Cλέσατο." εἰσελθόντων οὖν ἀμφοῖν καὶ τὴν συνήθη προσκύνησιν
 ποιησαμένων, ἐπεὶ ἀρίστου καιρὸς ἤδη παρῆν, προσμειῖναι
 μικρὸν παρακελευσάμενος, προστάττει κοινῆς αὐτῶ τραπέζης
 μετειληχέναι. καὶ δὴ διαιρεθέντες ὁ μὲν περὶ τὸ δεξιὸν κα-
 θῆστο τῆς τραπέζης, ὁ δὲ περὶ τὸ εὐώνυμον, ἀντικρὺ ἀλλή-
 λων. μετ' ὀλίγον δὲ τοῖς περιεστῶσιν ἐνατενίσαντες, μετὰ

1. τὸ om. A. 2. ἦν : an ἦει? 3. ἵνα P. 9. ἀφορμη-
 σθεῖς A. 16. ὁ δὲ P. 17. παρεκαλέσατο G. 18. ἅμφω A.
 20. κοινῆς αὐτῶ : τούτους κοινῆς A. 21. δεξιὸν μέρος τῆς
 τραπέζης P, δεξ. καθῆστο τραπέζης G, recte CA.

rissent, non ut antea consueverant, ambo simul, sed singuli alternis diebus aulam frequentabant. cuius sollertis et Palamedei consilii haec ratio erat, ut si alter Scytharum istorum dominantium insidiis interciperetur, alter fugeret neque uterque una in barbarorum laqueos incideret. sed longe aliter ac suspicabantur, res cecidit. nam prius superiores contra insidiatores evasere, quod iam accuratissime exponam.

3. Occupatae a Turcis Cyzici urbis nuntium cum imperator accepisset, Alexium Comnenum statim arcessivit. forte enim dies erat, quo in palatio aderat Isaacius; qui ut intrantem praeter pactum Alexium conspexit, propius accedens interrogavit, quam ob rem venisset. hic causam statim indicans, "imperator, inquit, me arcessivit." dein ingressos et solenni salutatione functos, quoniam prandii hora erat, morari paullisper et secum accumbere imperator iubet. ac seiuncti, alter dextra, alter sinistra, ex adverso accumbunt. paulo

σκυθρωπότητος ψιθυρίζοντας ἐώρων. δείσαντες οὖν μή τι κατ' αὐτῶν ὄξυ μελετῶσιν οἱ δοῦλοι καὶ ὑπόγυιος αὐτοῖς ὁ κίνδυνος εἶη, λαθριδίους βλέμμασιν ἀλλήλοις ἐνητένιζον, μὴ ἔχοντες ὅ τι καὶ δράσαιεν. ἐπεὶ δὲ πρὸ πολλοῦ τοὺς περὶ 5 τὸν βασιλέα ἅπαντας μελιχίοις λόγοις, προπομπαῖς τε καὶ παντοίαις δεξιώσεσιν ἐσφτεριίζοντο, καὶ αὐτὸν τὸν ὄψοποιὸν δεξιωσάμενοι ἰλαρὸν αὐτοῖς προσβλέπειν ἀνέπεισαν, τούτῳ προσελθὼν τις τῶν θεραπόντων Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ φησὶν “ἀπάγγελον τῷ κυρίῳ μου τὴν τῆς Κυζίκου ἄλωσιν. 10 γράμμα γὰρ ἐκεῖθεν ἦκει τοῦτο μηνύον.” ὁ δ' εὐθύς ἅμα τε ὄψα τῇ τραπέζῃ παρτίθει καὶ ἅπερ παρὰ τοῦ ὑπηρέτου ἀνεδιδάχθη, ἀνεδίδασκε τὸν Ἰσαάκιον ἡρμαιία φωνῇ. ὁ δὲ μικρὸν ὑποκινήσας τὰ χεῖλη ἐσήμανε τὰδελφῷ τὸ λεχθέν. ὄξυς δὲ ὢν περὶ τὸ νοεῖν καὶ πυρὸς θερμότερος ὁ Ἀλέξιος, αὐτίκα 15 ἤρπασε τὸ λεγόμενον. ἀνέπνευσαν οὖν καὶ ἄμφω τῆς κατασχούσης αὐτοὺς ἐννοίας. καὶ γεγονότες ἑαυτῶν ἐσκοποῦντο, P. 48 ἐν εἰ πού τις αὐτοὺς ἔροιτο περὶ τούτου, ἐτοιμῶς ἀποκριθήσονται, εἰ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς εἰς βουλὴν ἀγάγοι, προσηκόντως αὐτῷ βουλευσοῖντο. τοιαῦτα τούτων λογιζομένων, ὁ βασιλεὺς ἀπιδὼν πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὡς δὴ ἀγνοοῦν- V. 43 τας αὐτοὺς τὰ κατὰ τὴν Κύζικον, τὴν ἄλωσιν αὐτῆς ἔλεγεν. οἱ δὲ (καὶ γὰρ ἦσαν ἐτοιμοὶ ψυχὴν θεραπεῦσαι κυμαι-

5. μελιχίους λόγους G. 6. ἀξιώσεσιν et mox ἀξιωσάμενοι G.
9. ἄλωσιν : κατὰσχέσιν A. 12. τῇ φωνῇ G. 15. προήρ-
πασε P. ἀνέπνευσαν CGA. καὶ om. G. 18. αὐτοὺς om.
G. 21. αὐτοῖς ἔλεγεν A. 22. ἔτιμοι G.

post ubi qui circumstabant moesto vultu invicem sibi insusurrantes conspexerunt, veriti, ne quid servi in se molirentur et periculum iam instaret, furtim nonnunquam se adspiciebant, incerti quid agerent. iam pridem autem omnes imperatoris ministros blando alloquio, prosequendi honore et omni officiorum genere sibi conciliaverant, quin ipsum dapiferum his artibus, ut hilari vultu se intueretur, adduxerant. ad quem famulus Isaacii Comneni accedens, “nuntia, inquit, domino meo captam Cyzicum; id enim litterae inde allatae indicant.” ille autem dum cibos mensae imponit, summissa voce Isaacio, quae a famulo acceperat, refert, isque exiguo motu labiorum fratri idem significat. hic ut erat promptus ad intelligendum et igne velocior, percipit statim, quae frater innuit. ita postquam a metu respirant, sui ipsorum compotes facti, rem secum reputabant, ut interrogati a quopiam, prompte respondere, aut si forte ipse imperator in consilium se adhiberet, bene consulere possent. quae dum cogitant, imperator Comnenos intuens, Cyzici cladem, ipsis, ut putabat, igno-

νομένην βασιλέως ἐπὶ πορθήσεσι πόλεων) ἀνήγειράν τε τὸ πεπτωκὸς τοῦ αὐτοκράτορος φρόνημα καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀγαθὰς ἀνεθέρμησαν, ῥαδίως τὴν πόλιν ἐπανασωθῆναι κατεγγνώμενοι. “μόνον” φησὶ “τὸ σὸν κράτος ἐχέτω καλῶς· οἱ δὲ γε πολιορκηταὶ τῆς πόλεως ἐπταπλάσιον εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν ἀπολήφονται ὧν εἰργάσαντο.” τότε μὲν οὖν ἠγάσθη τούτους ὁ βασιλεύς, καὶ τῆς εὐωχίας ἀπολύσας τὸ ἕξῃς τῆς ἡμέρας ἀπεριμερίμνως ἔσχε. τὸ ἀπὸ τοῦδε τοίνυν ἐπιμελὲς ἔσχον οἱ Κομνηνοὶ τοῖς βασιλείοις προσιέναι καὶ τοὺς περὶ τὸν βασιλέα ἔτι μᾶλλον ἐναγκαλιζέσθαι, καὶ αὐτοὺς μὲν μὴ 10 δίδοναι λαβὴν τὸ παράπαν τοῖς κατ’ αὐτῶν μελετώσι, μηδ’ ἠντιναοῦν πρόφασιν ἀπεχθείας αὐτοῖς ὑπανοίγειν· πάντας C δὲ ἀναπείθειν στέργειν αὐτοὺς καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν φρονεῖν τε καὶ λέγειν. προσεμηχανῶντο δὲ πλέον ὑποποιεῖσθαι καὶ τὴν βασιλίδα Μαρίαν καὶ ὅλους αὐτοὺς ἐκείνην καὶ βλέπειν 15 καὶ ἀναπνεῖν. ὁ μὲν γὰρ Ἰσαάκιος καὶ τὸ κῆδος τὸ ἐπὶ τῇ ἑξαδέλφῃ αὐτῆς προβαλλόμενος, τὴν παρρησίαν ξυνέτεινεν· ὁ δὲ ἐμὸς πατὴρ οὐχ ἦττον μὲν καὶ διὰ τὴν ἑξ’ ἀγχιστείας συγγένειαν, πλέον δὲ τὴν υἰοθεσίαν λαμπρὰν ὑπόθεσιν τῶν πρὸς τὴν βασιλίδαν εἰσόδων ποιούμενος, παντάπασιν ἀνέμφαν- 20 τος ἦν καὶ τὸν φθόνον τῶν πονηρευομένων αὐτῇ συνεσκίαζεν. οὐδὲ γὰρ ἐλάνθανεν αὐτὸν τὸ βαρῦμηνι τῶν βαρβάρων ἐκείνων δούλων καὶ τὸ τοῦ βασιλέως κουφότατον. καὶ εἰκότως

1. ἐνήγειράν CG.   3. ἐνεθέρμησαν G.   4. φασὶ conī. Hoeschel.   6. ἀπολείφονται G.   11. κατ’ om. P.   14. τε om. A.   προσεποιῶντο P.   δέ τι πλέον A.   καὶ om. G.

tam, enarravit. at illi (erant enim afflictum imperatoris ob expugnatas urbes animum lenire paratissimi) erigebant fractum et in meliorem spem excitabant. facile urbem recipi posse; modo salvus esset ipse, brevi barbaros illos septupli poenam daturus. hac oratione imperator delectatus, finito convivio, reliquum diei transegit cura vacuus. Comneni ab eo inde tempore longe antiquissimum habebant, aulam frequentare, imperatoris administros magis etiam amplecti, cavere ne ipsi adversariis sui perdendi ansam darent, neve odii praetextum ullum praeberent, quin potius omnes adducere, ut benevole de se et sentirent et loquerentur. praeterea id agebant, ut Mariam imperatricem arctius devincirent seque totos ipsam spirare et in oculis ferre confirmarent. Isaacius e matrimonio, cum sororis eius filia inuito, liberioris consuetudinis veniam habebat; pater meus cum illa affinitate, tum vero maxime adoptionis necessitudine nisus, imperatricem visitabat sine suspitione cuiusquam et invidiam malevolorum obruerat. non enim latebant eum et barbarorum illorum implacabile

μη̄ ἐκπεσεῖν τῆς ἐκείνης εὐνοίας ἐφρόντιζον, ἵνα μη̄ ἐντεῖ-
θεν τοῖς ἐχθροῖς παρανάλωμα γένοιτο. τὰ γὰρ τοι κορυφώ-
τατα ἦθη εὐμετάφορά πως καὶ Εὐρίπου δίκην ὡς ἐν παλιρ-
ροία περιπλαζόμενα.

5 4. Ταῦτα ὁρῶντες οἱ δοῦλοι καὶ ὅπως οὐ κατὰ σκοπὸν
αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα προήει, οὐδὲ ἢ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν
ἀπώλεια εὐχερῆς ἐστὶν αὐτοῖς, τῆς τοῦ αὐτοκράτορος ἐς
αὐτοὺς εὐμενείας ὀσημέραι ἀξαναούσης, πολλὰ μὲν εἰπόντες,
πολλὰ δὲ καὶ ἀπειπόντες, ἐφ' ἑτέραν ἀτραπὸν ἐτράπησαν. τίς
10 δὲ αὕτη; ἵνα ἐν μιᾷ νυκτὶ μετακαλεσάμενοι τούτους βουλῆς
ἄτερ τοῦ κρατοῦντος, ἐκποδῶν τοὺς ἄνδρας ποιήσονται, τοὺς
αὐτῶν ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαντες, ψευδῆ αἰτίαν ἀναπλασάμενοι. P. 49
τοῦτο τοὺς Κομνηνοὺς οὐ διέλαθε. καὶ ἐπεὶ πολλὰ γνωσιμα-
χῆσαντες ὑπόγειον τὸν κίνδυνον ἔγνωσαν, μίαν σωτηρίας
15 ἐλπίδα τὴν ἀποστασίαν ἐδόκουν, πρὸς ταύτην κατ' ἀνάγκην
πολλὴν συνωθούμενοι. τί γὰρ δεῖ περιμένειν τὸν ἐπενεγκόντα
μῦθρον τοῖς ὄμμασι καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς ἥλιον ἀποσβέσοντα;
ὑποβρύχιον οὖν ἐν ταῖς ψυχαῖς τὴν γνώμην ταύτην εἶχον.
ἐπεὶ δὲ μετ' οὐ πολὺ προσετέτακτο ὁ Ἀλέξιός τινα μερίδα
20 τῆς στρατιᾶς εἰσαγαγεῖν μέλλουσαν ἐξοπλιζέσθαι κατὰ τῶν
πορθησάντων τὴν πόλιν Κυζίκου Ἀγαρηνῶν, (ἔτυχε γὰρ τη-
νικαῦτα δομέστικος ὢν τῆς ἐσπέρας,) ἀφορμῆς εὐλόγου δρα- B
ξάμενος, τοὺς εὖνως πρὸς αὐτὸν ἔχοντας τῶν τοῦ στρατοῦ

7. αὐτοῖς om. A. 11. ποιήσονται G. 12. ἀναπλασάμενοι G.
21. Κυζίκου om. C. 22. μέγας δομέστικος A. ὦν : ἐν P.

odium et imperatoris levitas summa. itaque non sine causa se ad Augustam applicuerunt, ne illico ab adversariis interirent. levia enim ingenia facile mutant et Euripi instar quasi reciproco aestu fluctuantur.

4. Ita ubi servi isti res sibi nequaquam ex sententia procedere, neque eiusmodi hominibus facile perniciem parari posse animadvertent, crescente in dies imperatoris in eos benevolentia, post multa ultrō citroque tentata, aliam tandem viam ingressi sunt. quaenam ea erat? statuunt eos una nocte arcessere, insciente imperatore, comprehensisque oculis effodere, falso conficto crimine. hoc Comnenos non latuit, cumque post deliberationem longam periculum proxime instare cognovissent, unam salutis spem in defectione sitam ducebant, eoque extrema necessitate protrudebantur. quid enim expectare oportet, dum ferrum, oculis admotum, luce privet? consilium igitur reconditum habebant. brevi autem post cum Alexius iussus esset copiarum partem aliquam in urbem convocare, adversus Agarenos, qui Cyzicum urbem diripuerant, profecturam, (erat enim tum temporis domesticus Occi-

ἡγεμόνων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς διὰ γραμμῶν μετεκαλέ-
 σατο. καὶ δὴ κινήθεντες ἅπαντες πρὸς τὴν μεγαλόπολιν
 ἠπείγοντο. ἐν τοσοῦτῳ δὲ εἰσελθόντες ἐξ ὑποθήκης θατέρου
 τῶν δούλων, τοῦ λεγομένου Βορίλου, ἤρτο τὸν βασιλέα, εἰ
 κατὰ γνώμην αὐτοῦ τὰς δυνάμεις ἀπάσας ὁ μέγας δομέστι-5
 V. 44 κος εἰς τὴν βασιλεύουσαν πόλιν εἰσάγει. ὁ δ' εὐθὺς μετακα-
 λεσάμενος τοῦτον ἠρώτα, εἰ ἀληθές ἐστι τὸ λεγόμενον. καὶ
 C ὅς αὐτίκα τοῦτο μὲν οὐκ ἤρνεϊτο, ὅτι στρατιά τις εἰσάγεται
 τῇ ἐκείνου κελεύσει, πρὸς δὲ τὸ πᾶσαν ἀπανταχόθεν ἐνταυ-
 θοῖ συναθροίζεσθαι, πιθανῶς παρεκρούετο. “ὁ γὰρ τοι στρα-10
 τός” φησιν “δισεπαρμένος ὢν ἀπανταχόθεν, ἄλλος ἄλλοθεν
 ἤκει λαβὼν τὸ ἐνδόσιμον· καὶ οἱ τούτους ὄρωντες ἐκ δια-
 φύρων μερῶν τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀθρόους ἀφικνου-
 μένους, νομίζουσιν ὡς ἀπὸ συνθήματος πάντα τὸν στρατὸν ἐν-
 ταυθοῖ συναθροίζεσθαι, τῇ θεᾷ καὶ μόνῃ ἐξαπατάμενοι.” καὶ 15
 τοῦ Βορίλου πολλὰ πρὸς τούτους τοὺς λόγους ἀνθυπενεγκόν-
 τος, ἰσχυρότερος καὶ οὕτως ἦν ὁ Ἀλέξιος καὶ ὄλαις ἐκράτει
 ψήφοις. ὁ δὲ Γερμανὸς ἀπλοῖστερος ὢν οὐ πᾶν τοῦ Ἀλε-
 D ξίου κατέτρεχεν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τὰ εἰσηγηθέντα ταῦτα κατὰ
 τοῦ δομεστίκου τὴν τοῦ βασιλέως ἐξετάραξε ψυχὴν, καιροῦ 20
 λαβόμενοι καὶ ἀδείας, (ἐσπέρα δὲ ἦν,) τὴν κατὰ τῶν Κο-
 μνηνῶν ἐνέδραν ἐξήρτην. ἔστι μὲν γὰρ ἄλλως φήσει τὸ
 δοῦλον τοῖς δεσπόταις πολέμιον, ὅταν δὲ τῶν δεσποτῶν ἀστο-

4. βουρβια P. 6. βασιλεύουσαν om. A. ὁ δὲ G. 9.
 ἐνταυθοῖ : αὐτῇ A. 15. καὶ τοῦ : καίτοι τοῦ P. 16. ἀντε-
 πενεγκόντος P. 18. δὲ om. G. 19. κατὰ τοῦ δομεστίκου
 om. CGA.

dentis,) capta occasione, quos maxime sibi fidos exercitus duces co-
 gnoverat, cum iis quibus praeerant, litteris scriptis convocavit. qui
 cum ad urbem festinarent, adiit imperatorem quidam ab altero ser-
 vorum, Borilo nominato, subornatus, quaesivitque ex eo, num iussu eius
 universas in urbem copias magnus domesticus cogeret. imperator statim
 Alexium arcessitum interrogavit, verane nuntiata essent. ille partem
 quidem exercitus suo iussu in urbem coire professus, de universis
 copiis pernegat, idque ita, ut fidem faceret. nempe exercitu ubique
 disperso, alium aliunde accepto mandato convenire. quos qui ex di-
 versis imperii Romani regionibus confluere cernerent, universum ex-
 ercitus quasi de composito urbem petere opinari, sola specie induc-
 tos. contra haec licet Borilus multa disputaret, praevaluit tamen
 Alexii auctoritas, qui omnibus sententiis absolvebatur. Germanus
 natura simplicior minus tom Alexium lacessivit. igitur cum ne haec
 quidem delatio animum imperatoris commovisset, occasione ac fidu-
 cia arrepta, (erat autem vespera,) insidias Comnenis struunt. est

χρήσῃ, ἐξουσίας δραζάμενον κατὰ τῶν ὁμοδούλων ἀνύποιστον γίνεται. τοιοῦτου γοῦν ἐπειράθη καὶ ἦθους καὶ φρονήματος τῶν εἰρημένων δούλων ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος. ἐντεῦθεν οἱ ἤδη ῥηθέντες οὐχ ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τῶν Κομνηνῶν 5 ἐμνήμιον. ἀλλ' ἐβασιλεία μὲν ὁ Βορῖλος, ὡς τινες ἔφασαν, ὁ δέ γε Γερμανὸς κοινωνὸς ὢν αὐτῷ τοῦ σκέμματος ἐπιμελῶς σὺν αὐτῷ ἐνέδραν ἐξήρτυε. καὶ πρὸς ἀλλήλους τὰ βουλευόμενα διελέγοντο καὶ ὅπως ἂν αὐτοῖς κατὰ νοῦν ἀποβαίῃ P. 50 τὸ πρᾶγμα· καὶ εἰς τοῦμφανὲς ἤδη ἐξέφερον τὸ ὑπ' ὀδόντα 10 τῆς λαλούμενον. ἠκροῶτό τις τῶν λεγομένων Ἀλανὸς τὸ γένος, μάγιστρος τὴν ἀξίαν, ἐκ πολλοῦ προσωκκειωμένος τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς οἰκείοις διατελῶν. τηνικαῦτα γοῦν ἐξελθὼν μέσης ἤδη φυλακῆς τῆς νυκτὸς ἐκτρέχει πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς, ἀπαγγελῶν ἅπαντα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ. τινὲς δέ 15 φασι, μηδὲ τὴν βασιλίδα τὴν πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς τοῦ μαγίστρου ἀφίξιν παντάπασιν ἠγνοηκέναι. ὁ δὲ εἰσάγει τοῦτον τῇ μητρὶ καὶ τὰδελφῷ. ἐνωτισθέντες δὲ τὴν ἀπευκταίαν B ἐκείνην ἀγγελίαν, δέον ἐλογίσαντο τὸ τέως κρυπτόμενον εἰς τοῦμφανὲς ἀγαγεῖν καὶ ζῶν θεῷ τὴν σφῶν σωτηρίαν περι- 20 ποιήσασθαι. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν ἐπιούσαν ἐμεμαθήκει τὸ στρα- 21 τευμα καταλαβεῖν τὴν Τζουρουλόν, (πολίχμιον δὲ τοῦτο περι

2. ἦθους τε καὶ P, alterum G. 5. ἐμνήμιον A. βορίλας CG, βόριλος A. 6. ὢν om. G. 10. τῆς : κατὰ τῶν Κομνηνῶν add. A. 12. ἐξελθὼν om. CGA. 14. ἀπαγγέλλων P, ἀπαγγελῶν C, καὶ τὸ σκέμμα ὑποδηλοῖ A. 21. Τζουρουλῶν G.

omne servorum genus dominis infensum, quibus si nocere nequiverint, ira in conservos versa, intolerabiles fiunt. talem naturam atque ingenium duorum, quos dixi, servorum Alexius Comnenas expertus est. etenim tantum aberat, ut propter imperatoris salutem Comnenis infensi essent, ut Borilus imperium affectare diceretur, quem Germanus, consilii particeps, diligenter in struendis insidiis adjuvabat. ac consilia inter se, quomodo ex sententia res sibi procederet, agitabant et iam palam eloquebantur, quae hucusque non nisi sub lingua immurmuraverant. quo factum est, ut Alanus quidam, magistri officio fungens, qui dudum inter familiares imperatoris numerabatur, consilium perciperet. is media nocte ad Comnenos properavit, magno domestico, quae comperisset, nuntiatum. sunt qui dicant, haud inscia imperatrice, magistrum ad Comnenos adiisse. Alexius igitur eum ad matrem fratremque ducit. accepto nefarii sceleris nuntio, omnes in eo consentiunt, iam perficienda consilia esse hucusque occulta et deo iuvante salutem consulendum. itaque cum domesticus copias tertio abhinc die Tzurulum, quod parvum in fini-

που τὴν Θράκην κείμενον,) ὁ δομέστικος περὶ πρώτην φυ-
 λακὴν τῆς νυκτὸς φοιτᾷ πρὸς τὸν Πακουριανόν· ἀνὴρ δὲ
 οὗτος μικρὸς ἦν δέμας κατὰ τὸν ποιητὴν, πλὴν ἀλλὰ μαχη-
 τῆς, γένους λαμπροῦ ἐξ Ἀρμενίων ὁρμώμενος· καὶ ἀναγοι-
 νοῦται τούτῳ τὰ πάντα, τὴν μῆνιν τῶν δούλων, τὸν φθόνον, 5
 C τὴν ἐκ πολλοῦ κατ' αὐτῶν μελέτην καὶ τὴν ἐξ ὑπογυίου μελε-
 τωμένην τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπήν αὐτῶν, καὶ ὡς οὐ χρὴ ὡς
 ἀνδράποδα παθεῖν, ἀλλὰ δράσαντάς τι γενναῖον ἀπολέσθαι,
 εἰ καὶ τούτου δεήσειε· καὶ τοῦτο γὰρ ἴδιον μεγαλοψυχίας
 ἔλεγεν. ὁ δὲ ἅπαντα διακηκῶς καὶ συνειδῶς ὡς οὐ χρὴ 10
 μέλλειν ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ ταχέως γενναιοτέρου ἔργου
 ἐφάπτεσθαι, φησιν “εἰ μὲν ἀναζούσης τῆς αὔριον ἐξέλθης
 τῶν ἐνταυθοῖ, συνέψομαί σοι καὶ γὰρ προθύμως ἐπαγωνισόμε-
 ρος. εἰ δὲ ἐς νέωτα φυλάξεις τὸ βουλευόμενον, ἀλλ' ἐμὲ γ'
 ἴσθι αὐτὸν ἐμὲ προσελθόντα τῷ βασιλεῖ, παραντίκα καὶ σοῦ 15
 D καὶ τῶν σὺν σοὶ κατεπιεῖν, μηδὲ μικρὸν ἀναβαλλόμενον.” ὁ
 δὲ “ἐπεὶ σε τῆς ἐμῆς κηδόμενον ὁρῶ σωτηρίας, θεοῦ δὲ τοῦτο
 πάντως ἔργον, οὐκ ἀποστήσομαί σου τῆς βουλῆς, πλὴν ἀλλὰ
 χρὴ δι' ὄρκου τὸ ἀσφαλὲς ἐκάτερον ἔχειν.” εἶθεν τοι καὶ
 πίστεις πρὸς ἀλλήλους δι' ὄρκων ἐποιησάτην, ὡς ἄρα, εἰ εἰς 20
 τὸν βασιλείου θρόνον αὐτὸν ἀγάγη θεός, ἐκείνον εἰς τὴν τοῦ
 δομεστικού ἀξίαν ἀναγάγη, ἣν νῦν αὐτὸς ἐν τῷ τέως κατεῖχεν.

3. μὲν ἔην τὸ δέμας A. 6. ὑπογυίου C ubique. μεμελετω-
 μένην G. 9. γὰρ om. G. 10. συνειδῶς A, συνειδῶν PG.
 13. ἐπαγωνισάμενος A. 15. ἐμὲ om. A. 20. ἐπιστωσά-
 την A.

bus Thraciae oppidum est, perventuras didicisset, prima vigilia Pa-
 curianum convenit. vir is erat exigua quidem, ut poeta ait, corporis
 mole, sed manu fortis et illustri genere ex Armenia ortus; cui enar-
 rat omnia, iram atque invidiam servorum et quae dudum in se ma-
 chinati essent: nunc excaecationis periculum instare. ceterum non
 serviliter pati, sed fortiter agendo, si ita necesse fuerit, mori oportere;
 hoc esse magnorum animorum proprium, quibus Pacurianus cognitis,
 cum non cunctandum in eiusmodi rebus, sed acriter audendum esse probe
 intelligeret, “si cras mane, inquit, hinc profecturus es, et ego sequar teque defendam; sin autem in posterum rem
 differs, me ipsum scias imperatorem aditurum, protenus tua tuorum-
 que consilia indicatum.” cui Alexius “quoniam salutem, respondit,
 meam cordi tibi esse video, quod non dubito dei erga me benevo-
 lentiae tribuere, obsequar consilio tuo; prius tamen firmari utrimque
 fidei oportet iureiurando.” ita fide data et accepta, spondent, si re-
 gium solium deus Alexio dedisset, in illum magni domestici digni-

ἔξειθων οὖν ἐκεῖθεν ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος καὶ τοῦ Πακου- V. 45
 ριανοῦ ἀπαλλαγείς, πρὸς ἕτερον ἄνδρα καὶ αὐτὸν Ἀρει-
 μάκιον τὸν Οὐμπερτόπουλον ἄπεισι καὶ τούτῳ τὸν ἴδιον
 ἀπαγγέλλει σκοπὸν καὶ τὴν αἰτίαν παρίστησι, καθ' ἣν δια-
 5 δρᾶναι βουλόμενος εἰς συμμαχίαν καὶ αὐτὸν προσκαλεῖ-
 ται. ὁ δ' εὐθύς κατενεύκει. “καμὲ δ'” ἔφη “πάντως
 ἔξεις εὐψύχως σου καὶ μάλα προκινδυνεύοντα.” προσέ-
 κειντο δὲ καὶ τῷ Ἀλεξίῳ μᾶλλον οἱ εἰρημένοι ἄνδρες τά
 τε ἄλλα, καὶ διότι ἀνδρεία καὶ συνέσει τῶν ἄλλων διέ-
 10 φερε· φιλοδωρότατόν τε ὄντα καὶ τὴν χεῖρα, εἶπερ τις ἄλ-
 λος, περὶ τὰς δόσεις εὐκίνητον λίαν ὑπερηγάπων, καίτοι μὴ
 πάνυ τι πλούτῳ περιρροόμενον. οὐ γὰρ ἦν τῶν ἀρπαζόντων P. 51
 καὶ πρὸς τὸ πλουτεῖν διακεχηγνότεων. τὸ γὰρ ἐλευθέριον οὐκ
 ἐν πλήθει παροχῆς χρημάτων κρίνεσθαι εἴωθεν, ἀλλὰ γνώ-
 15 μη ταλαντεύεσθαι πέφυκεν. ἔστι γὰρ τὸν ὀλίγα κεκτημένον
 καὶ πρὸς λόγον τῶν ἐνότων καταβαλόντα ἐλευθέριον εἶναι,
 τὸν δὲ γε πλοῦτον πολὺν ἔχοντα καὶ τῇ γῆ κατορύττοντα ἢ
 μὴ κατὰ λόγον τοῦτον τῷ δεομένῳ παρέχοντα ἄλλον Κροῖσον
 ἢ χρυσομανῆ Μίδα, κίμβικά τε καὶ γλίσχρον καὶ ἓνα τῶν
 20 διαπριόντων τὸ κύμινον εἰπὼν ἂν τις οὐ διαμάρτοι τοῦ δέον-
 τος. πάσαις τοίνυν ἀρεταῖς κεκοσμημένον τὸν Ἀλέξιον οἱ
 ἤδη ῥηθέντες ἄνδρες ἀνέκαθεν καὶ πάσαις γνώσκοντες, τὴν B

2. ἀρειμάκιον PG, alterum A. 6. δὲ G. 8. δὲ τῷ μᾶλ-
 λον Ἀλεξίῳ P, δὲ μᾶλλον καὶ τῷ Ἀ. G, δὲ καὶ τῷ Ἀ. μᾶλ-
 λον C. 12. τι : γε P. 15. πέφυκεν om. A. 18. κατὰ :
 πρὸς C. τῷ δεομένῳ add. C. 20. διαμάρτη A. 22. τὴν
 ἀνάγκησιν τούτου ἐπηύχοντο A.

tatem collatum iri, qua modo ipse fungeretur. ab hoc digressus Comnenus Alexius Ubertopulum adiit, virum et ipsum imprimis fortem, consilium cum eo communicavit causamque exposuit, propter quam defecturus, ab eo quoque auxilium petendum existimaret. hic statim annuens, “etiam me, inquit, promptissimum habebis salutis tuae propugnatores.” horum aulem virorum amicitias Alexius sibi paraverat cum aliunde, tum fortitudine prudentiaque singulari. idem munificentia, si quis alius, utebatur. quanquam non admodum circumfluebat opibus, quippe qui minime avarus divitiisque inhians esset. nec enim liberalitas multitudine donorum aestimari solet, sed largientis animo. ita fieri potest, ut qui modicis opibus praeditus, pro facultate largitur, liberalis sit; qui autem Croeso Midaque ditior thesaurus in terram defodit, nec, quantum res patitur, egentibus suppeditat, eum si quis sordidum et avarum et de cumini sectoribus unum appellaverit, a veritate non aberret. his virtutibus omnibus cum viri, quos dixi, Alexium dudum ornatum cognovissent, ut imperium nancisceretur.

ἀνάρρησιν αὐτοῦ καὶ ἡγάπων καὶ ἐπηύχοντο. ὁ δὲ Ἀλέξιος καὶ ἐξ αὐτοῦ αἰτήσας ὄρκον καὶ λαβῶν, δρομαίως ἄπεισιν οἴκαδε καὶ πάντα ἀνακοινοῦται τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ. νῦν δ' ἦν ἡ τῆς τυροφάγου κυριακῆς, καθ' ἣν οὐμὸς πατὴρ ταῦτα ἐσκέπτετο. τὴν δὲ μετ' αὐτὴν ὄρθρου βαθείος μετὰ τῶν ἀμφ' 5 αὐτὸν ἐξεληλύθει τῆς πόλεως. ἔνθεν τοι καὶ τὸ πλῆθος ἀποδεξάμενον τῆς ὁρμῆς τὸν Ἀλέξιον καὶ τῆς ἀγγινοίας, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀσμάτιον αὐτῷ ἀνεπλέξαντο, ἐξ ἰδιώτιδος μὲν συγκείμενον γλώττης, αὐτὴν δὲ τὴν τοῦ πράγματος ἐπινοίαν ἐμμελέστατα ἀνακρουόμενον καὶ παρεμφαῖνον τὴν τε 10 προαίσθησιν τῆς κατ' ἐκείνου ἐπιβουλῆς καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ C μεμηχανημένα. τὸ δὲ ἀσμάτιον αὐταῖς λέξεσιν εἶχεν οὕτως: “τὸ σάββατον τῆς τυρινῆς, χαρεῖς Ἀλέξιε ἐνόησές το, καὶ τὴν δευτέραν τὸ πρῶν εἶπα καλῶς γεράκιν μου.” εἶχε δὲ ὧδέ πως ἐννοίας τὸ διαφημιζόμενον ἐκεῖνο ἀσμάτιον· ὡς 15 ἄρα κατὰ μὲν τὸ τυρώνιον σάββατον ὑπέρευνγέ σοι τῆς ἀγγινοίας, Ἀλέξιε! τὴν δὲ μετὰ τὴν κυριακὴν δευτέραν ἡμέραν καθάπερ τις ὑψιπέτης ἰέραξ ἀφίπτασο τῶν ἐπιβουλεύοντων βαρβάρων.

5. Ἐπεὶ δὲ ἡ μήτηρ Κομνηνῶν ἡ Δαλασσηνὴ Ἄννα 20 γαμβρὸν ἔφθασεν εἰσποιησασθαι ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Μανουῆλ

1. ὁ δὲ Ἀλέξιος : ὄρκον οὖν καὶ ἀπὸ τοῦ οὐμπερτοπούλου λαβῶν A. 2. δρομαίως A. 3. οἰκείοις add. A. 4. δ' add. A. 5. βαθείος : ταχέως C. 6. αὐτῶν PG, correxi. 7. τῶν om. P. 8. ἀνεπλέξαντο G. 9. μὲν : δὲ C. 10. γλώττης om. C. αὐτὴν δὲ — ἀνακρουόμενον add. A. 11. παρεμφαῖνον CGA. 12. ὡς om. A. 13. τυρώνιον C, τυρώμενον G. 14. ἡμέραν om. P. 15. ἀφίπτασο A, ἀφίπτατο PG. 16. τῶν add. C.

admodum optabant. verum Alexius, ubi etiam Ubertopulum iureiurando obstrinxit, festinatione omni domum properat suisque cuncta enarrat. qua nocte pater meus haec gessit, ea diei dominicae erat, quam tyrophagum nuncupant. insequente die primo diluculo urbe cum suis egreditur. quo vulgus cognito, Alexium ob consilii calliditatem praedicans, ex ipsis rebus cantiunculam contexit, quae vulgari quidem sermone, ipsam tamen rei rationem praesensionemque insidiarum et quae ipse molitus fuerit, elegantissime significat. sententia eius haec fere erat: “sabbato, a caseo nuncupato, quam callide egisti, Alexi! altero vero post dominicam die velut praepes accipiter evolasti ex cassibus insidiantium barbarorum.”

5. Anna autem Dalassena, Comnenorum mater, cum Botaniatae imperatoris nepoti filiam Manuelis, filii natu maximi, in matrimo-

τοῦ πρωτοτόκου τῶν υἱῶν αὐτῆς τὸν τοῦ Βοτανειάτου ἔγγο- D
 νον, πτοηθεῖσα μὴ ὁ παιδαγωγὸς αὐτοῦ γνοὺς τὴν ἐπιβουλήν
 προσαγγείλῃ τῷ βασιλεῖ, βουλὴν ἀρίστην βουλευέται. καὶ δὴ
 προσκυνήσεως χάριν τῶν τοῦ Θεοῦ ἁγίων ἐκκλησιῶν ἀθροί-
 5 σθῆναι κελεύει πάντας ἑσπέρας. ἦν γὰρ αὐτῇ σύνηθες εἰς
 τὰ ἱερὰ τεμένη φοιτῆν. γίνεται τοῦτο. καὶ δὴ πάντες, ὡς
 ἔθος, παρῆσαν, ἔξῃγόν τε τοὺς ἵππους τῶν ἱπποστάδμων,
 ἐπιμελῶς στρωννύειν σχηματιζόμενοι τὰς γυναιξὶ πρεπούσας
 ἐφεστρίδας. ὁ δέ γε τοῦ Βοτανειάτου ἔγγονος σὺν τῷ παι-
 10 δαγωγῷ ὑπνωττον· ἀπομεμέριστο γὰρ τι τούτοις οἶκημα ἴδιον.
 περὶ πρώτην δὲ φυλακὴν τοὺς πυλεῶνας κλείσαντες οἱ Κο-
 μνηνοὶ μέλλοντες ἤδη ἐξοπλιζέσθαι καὶ τῆς βασιλευούσης πό-
 λεως ἀφίπτασθαι, τῇ μητρὶ παρέσχον τὰς κλεῖς, ἔκλεισάν τε
 ἀψοφητὴ καὶ τὰς θύρας τοῦ δώματος, ἐν ᾧ ὁ ἐπ' ἔγγόνῃ γαι- V. 40
 15 βρὸς αὐτῆς ὁ Βοτανειάτης ἀφύπνωττεν, οὐ μέντοι ἀκριβῶς
 κατασφαλισάμενοι ὡς ἐφαρμόσαι ταύτας ἀλλήλαις, ἵνα μὴ P. 52
 ψόφος τις γεγωνὸς διυπνίσῃ αὐτόν. τούτων οὕτω γινομένων,
 τὸ πλεῖστον παρωχῆκει τῆς νυκτός. πρὸ ἀλεκτοροφωνίας οὖν
 πρώτης τοὺς πυλεῶνας ἀνοίξαντες, τὴν τε μητέρα καὶ τὰς
 20 ἀδελφὰς καὶ τὰς σφῶν γυναῖκας καὶ τὰ παῖδιά συμπαραλα-
 βόντες μέχρι τοῦ Κωνσταντινιανοῦ φόρου ὁμοῦ πεζῇ συνα-
 πήεσαν. κάκειθεν συνταξάμενοι ταύταις, ἐκεῖνοι μὲν πρὸς

1. τὸν : τῶν P. ἔγγονον CG. 2. αὐτῆς CG. 10. ὑπνω
 βαρούμενος PG, alterum P in margine. 11. πυλεῶνας C. 12.
 ὀπλιζέσθαι P. 14. ἐν ᾧ ἦν ὁ G. ἔγγόνῃ G. 21. Κων-
 σταντινίου A. πεζοὶ C.

nium collocasset, verita, ne, comperta defectione, paedagogus ado-
 lescentuli rem imperatori nuntiaret, dolum finxit callidissimum. edixit
 vespere praesto esse omnes, tanquam ad adorationem, in sanctis dei
 ecclesiis pro more faciendam, proditura. aderant mox omnes, ut solebant,
 educebantque ex stabulis equos, quos diligenter matronis vecturis ster-
 nere simulabant. Botaniatae nepos dormiebat cum paedagogo in do-
 micilio, quo seorsim habitabant. circa primam autem vigiliam cum
 Comneni in eo iam essent, ut armis instructi fugam ex urbe capesse-
 rent, portis clausis, matri tradunt claves. ocludunt etiam sine strepitu
 fores aedificii eius, in quo neptis sponsus dormiebat Botaniates; neque
 tamen satis apte valvas committere licuit, ne puer edito strepitu
 expergeret. inter quae maior noctis pars abierat. paulo igitur ante
 gallicinium primum, apertis vestibuli portis, cum matre, sororibus,
 coniugibus liberisque ad Constantini usque forum pedibus eunt. ubi
 postquam salutem sibi invicem dixerunt, ipsi ad Blachernarum pala-
 tium, mulieres ad magnae Sophiae templum properant. sed Botania-

τὰ ἐν Βλαχέρναις βασιλεια μάλα δξέως ἐξέδραμον· αὔται δὲ πρὸς τὸν τῆς μεγάλης Σοφίας νεῶν σὺν σπουδῇ ἔθεον. ὁ δὲ τοῦ Βοτανειάτου παιδαγωγὸς διυπνισθεὶς καὶ γνοὺς τὸ γενόμενον, ἐξῆει πρὸς αὐτούς, δᾶδα ταῖν χεροῖν ἔχων, φθάνει τε κατὰ τάχος αὐτούς, τοῦ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα τε-5 μένους ἐγγὺς μῆπω κατειληφότας. θεασαμένη δὲ τοῦτον εὐθύς ἡ Δαλασσηνὴ καὶ μήτηρ τῶν ἀριστέων ἐκείνων παιδῶν φησὶ “κατεῖπον ἡμῶν τινές, ὡς ἐπυθόμην, τῷ βασιλεῖ. ἄπειμι γοῦν εἰς τὰς ἁγίας ἐκκλησίας, τῇ αὐτῶν χρωμένη, καθὼς ἂν δυναίμην, ἐπαρωγῇ· κακεῖθεν ἀνγαζούσης ἡμέρας ἀπελεύ-10 σομαι πρὸς τὰ βασιλεια. ἄπιθι τοίνυν αὐτός, ἵν’ ὀπηνίκα οἱ πυλωροὶ ἀνοίξωσι, περὶ τῆς ἡμῶν αὐτοῖς ἀπαγγελίης ἐλεύσεως.” ὁ δ’ εὐθύς πρὸς τὸ κελευσθὲν ἠπείγετο. αἱ δὲ φθάνουσι πρὸς τὸ τοῦ ἱεράρχου Νικολάου τέμενος, ὃ Προσφύγιον μέχρη τῆς δεῦρο εἰώθασιν ὀνομάζειν, ἀγχοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ 15 πρῶν ἐνιδρυμένον πάλαι ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἐπ’ ἐγκλήμασιν ἁλισκομένων, ὡς μέρος τυγχάνον τοῦ μεγάλου τεμένου καὶ ἐπιτηδες, οἶμαι, κατασκευασθὲν τοῖς ἀρχαίοις, ἵνα πᾶς ὁ ἐπ’ ἐγκλήματι ἄλουν καὶ φθάσας εἴσω τούτου γενέσθαι, τῆς ἐκ τῶν νόμων τηρικαῦτα ἐλευθερωῶται ποινῆς. οἱ γὰρ πάλαι βασι-20 λεῖς τε καὶ καίσαρες πολλῆς προμηθείας ἤξιουν τὸ ὑπήκοον. ὁ δὲ γε ἐν τῷ τοιούτῳ τεμένει προσμένων ταχέως αὐταῖς οὐκ ἀπεξύγου τὰς θύρας, ἀλλ’ ἐπυνθάνετο, τίνες καὶ ὄθεν εἶεν.

1. βασιλεια : παλάτια CG. παρέδραμον G. 2. σὺν : ἐν CG.
10. ἐπαρωγῇ G. 13. εὐθύ G. 18. ἀρχαίοις con. Ducangius.

tae paedagogus ubi experrectus, quid actum esset, cognovit, face arrepta, domo se proripit fugientesque paulo ante assequitur, quam ad quadraginta sanctorum aedem pervenissent. quem conspicata Dallassena, fortissimorum filiorum mater, “delatum, inquit, ad imperatorem falsum de nobis crimen audiui; confugio igitur ad sanctas ecclesias, quarum auxilio, quantum potero, utar. inde prima luce in regiam me conferam. quare praei illuc, ut cum primum ianitores fores aperient, eos de adventu nostro certiores facias.” ille sine mora, quod iussus erat, exsequitur. mulieres ad episcopi Nicolai aedem properant, quod Refugium etiamnunc solet appellari, prope magnam ecclesiam dudum ad salutem eorum aedificatam, qui criminibus tenentur. ea magni templi veluti pars quaedam de industria, opinor, a maioribus exstructa est, ut quicumque, scelere commisso, eo confugisset, poena legitima liberaretur. prisci siquidem imperatores et caesares magna cura rationibus subditorum prospiciebant. verum eius templi custos, non illico reclusis portis, qui et undenam essent, percontabatur. hic aliquis ex comitibus “mulieres, inquit, ex Oriente;

εἰς δὲ τις τῶν σὺν αὐταῖς “γυναϊκές” φησιν “ἐξ ἀνατολῶν. D
 τὰ δὲ πρὸς χρεῖαν ἅπαντα δαπανήσασαι, ἐπισπεύδουσι τὴν
 προσκύνησιν, οἴκαδε ἐθέλουσαι ἐπανελθεῖν.” ὁ δ’ εὐθύς ἀπο-
 ζυγώσας τὰς θύρας παραχωρεῖ αὐταῖς τῆς εἰσόδου. τῇ δ’
 5 ἐπαύριον ἐκκλησιάσας ὁ αὐτοκράτωρ τὴν σύγκλητον, ἐπειδὴ
 τὰ κατὰ τοὺς ἄνδρας ἐμεμαθήκει, τὰ εἰκότα πρὸς τούτους
 ἐδημηγόρησεν, καταδρομὴν τοῦ δομεστίκου ποιούμενος. ἐκ-
 πέμπει δὲ τηρικαῦτα πρὸς τὰς γυναῖκας τὸν τε καλούμενον
 Στραβορωμανὸν καὶ τινα Εὐφημιανὸν τὴν κλησιν, μετακα-
 10 λούμενος αὐτὰς εἰς τὰ βασίλεια. ἡ δὲ Δαλασσηνὴ πρὸς
 αὐτοὺς “εἶπατέ” φησι “πρὸς τὸν αὐτοκράτορα· οἱ παῖδες οἱ
 ἐμοὶ δοῦλοί εἰσι πιστοὶ τῆς σῆς βασιλείας, καὶ προθύμως
 ἐξυπηρετοῦντες αὐτῇ ἐν πάσιν, οὐκ ἐφείσαντο οὔτε ψυχῶν P. 53
 οὔτε σωμάτων, ἀεὶ προκινδυνεύοντες ἐκθύμως ὑπὲρ τοῦ σου
 15 κράτους. ὁ δὲ κατ’ αὐτῶν φθόνος μὴ φέρων τὴν εἰς αὐτοὺς
 εὐνοϊάν τε καὶ κηδεμονίαν τῆς σῆς βασιλείας, μέγαν τὸν κίνδυ-
 νον κατ’ αὐτῶν καθ’ ὥραν ἐξήρτυεν· ὡς δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλ-
 μούς αὐτῶν ἐξορύττειν ἐμελέτησαν, τοῦτο αἰσθόμενοι καὶ μὴ
 φέροντες τὸν τοιοῦτον ἄδικον κίνδυνον, οὐχ ὡς ἀποστάται ἐξῆλ-
 20 θον τῆς πόλεως, ἀλλ’ ὡς δοῦλοι πιστοί, ἅμα μὲν τὸν ὑπόγυιον
 ἀποδιδράσκοντες κίνδυνον, ἅμα δὲ τὰ κατ’ αὐτῶν μελετώμενα
 τὸ κράτος σου ἀναδιδάξοντες καὶ τὴν ἀπὸ τῆς σῆς βασιλείας

2. δὲ om. A. 3. ἐπανελθεῖν θέλουσαι A. 4. ταύταις A.
 δὲ A. 6. μεμαθήκει A. 7. πέμπει δὲ πρὸς A. 19. κίνδυ-
 νον ἄδικον ὄντα A. 20. τῆς πόλεως οὐχ ὡς ἀποστ. ἐξῆλθον A.
 21. ἅμα δὲ καὶ τὰ A. 22. ἀναδιδάξαντες PA, alterum CG.
 καὶ τὸν — ἐξαιτησάμενοι ἔλεον A.

quae, consumpto viatico, adoratione defungi cupiunt, ut quam primum domum repetant.” quibus ille auditis, fores aperuit intromisitque. postridie convocato imperator senatu, postquam illorum fugam cognovit, graviter, ut res postulabat, adversus eos dixit inque domesticum maxime invecus est. tum ad matronas misit quosdam, Straboromanum et Euphemianum nomine, qui eas in palatium adducerent. quibus Dalassena “renuntiate, inquit, imperatori, filios meos eius maiestati obedientissimos esse, et lubenti in omnibus animo inservientes, nec vitae, nec corporibus unquam pepercisse, nullis pro ea periculis non promptissime susceptis. at invidia, tuam in eos benevolentiam favoremque non ferens, occasionem eos in discrimen adducendi captare non desiit, atque adeo luce privare ipsos statuit. quod cum cognovissent, nec tantum periculi immerito sibi parari ferrent, urbe profugerunt, non ut defecturi, sed ut servi fideles, qui et iniuvenens malum effugiant, et consilia istorum maie-

V. 47 ἔξαιτησόμενοι βοήθειαν.” οἱ δὲ ἐπέκειντο σφόδρα μετακα-
 B λούμενοι ταύτην· ἀγανακτήσασα δὲ ἡ γυνή φησι πρὸς αὐτοὺς
 “ παραχωρήσατέ μοι εἰς τὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν
 προσκυνῆσαι. ἄτοπον γάρ ἐστιν εἰς τοὺς πυλεῶνας αὐτῆς
 φθάσασαν, μὴ εἰσελθεῖν καὶ μεσίτιδι τῇ παναχράντῃ δε- 5
 σποίνῃ καὶ θεομήτορι χρῆσασθαι εἰς τε τὸν θεὸν καὶ τὴν τοῦ
 βασιλέως ψυχὴν.” τὴν εὐλογον οὖν αἴτησιν τῆς γυναικὸς
 αἰδουμένης οἱ πρέσβεις, παραχωροῦσιν αὐτῇ τῆς εἰσόδου. ἡ
 δὲ βραδεῖ ποδὶ στείχουσα ὡς οἶον ἀπὸ τῆς λύπης καὶ τοῦ
 γήρωος κεκμηκυῖα, μᾶλλον δὲ καὶ τὸν κεκμηκότα ὑποκρινο- 10
 μένη, περὶ τε αὐτὰ που τὰ εἰσόδια τοῦ ἱεροῦ βήματος πε-
 λάσασα καὶ γονυκλισίας δύο ποιησαμένη, περὶ τὴν τρίτην κα-
 θεσθεῖσα χαμαί, ἀπρὶξ τῶν ἀγίων εἶχετο θυρῶν, ἐπιβω-
 C μένη ὡς “ εἰ μὴ τὰς χεῖρας ἀποτμηθεῖην, οὐκ ἂν τοῦ ἱεροῦ
 τεμένους ἐξέλθοιμι, εἰ μὴ τὸν τοῦ βασιλέως ὡσπερ ἐχέγ- 15
 γυον τῆς σωτηρίας δεξαίμην σταυρὸν.” ἐκβαλὼν δὲ ὁ Στρα-
 βορωμανὸς ὄνπερ ἐπεφέρετο σταυρὸν ἐγκόλπιον ἐδίδου. ἡ δὲ
 “ οὐκ ἀφ’ ὑμῶν τὴν πληροφορίαν αἰτῶ, ἀλλ’ ἐξ αὐτοῦ τοῦ
 βασιλέως ἐπιζητῶ τὴν εἰρημένην βοήθειαν. καὶ οὐδ’ ἀπλῶς
 ἐν μικρῷ μεγέθει τὸν διδόμενον ἂν σταυρὸν δεξαίμην, ἀλλ’ 20
 ἀξιόλογον τὸ μέγεθος ἔχοντα.” (τοῦτο δὲ ἐπεζήτει, ἵνα κατα-
 φανὲς πρὸς ἐκείνην τὸ ὄρκιον γένοιτο· ἐν μικρῷ γὰρ σταυ-
 ρίῳ τῆς ὑποσχέσεως γενομένης, τάχα ἂν τοὺς πολλοὺς τὰ

10. κεκμηκυῖα G.
 ἡμῶν A.

14. ἀποτμηθεῖην C, ἀποτμηθεῖη PG. 18.

stati tuae patefaciant auxiliumque implorent.” nihilominus instabant illi ad imperatorem eam evocare. id Anna moleste ferens, “sinite, me, inquit, dei ecclesiam, ut ibi adorem, ingredi. parum enim decet, cum ad portas venerim, recedere, priusquam immaculatae dominae et deiparae opem invocaverim ad deum et imperatoris animum mihi conciliandos.” cuius postulati aequitatem legati reveriti, intrare eam siverunt. itaque illa tarde incedens, ut quae et dolore et aetate confecta esset, vel potius infirmitatem simularet, postquam ad ipsum fere aditum sacri bematiss processit, genu bis flexo, cum tertium procumberet, humi subsedit sacrisque portis comprehensis, nisi manus, clamat, sibi abscinderentur, templo se non ante discessuram, quam crucem imperatoris tanquam salutis pignus accepisset. Straboromanus, quam de collo pendentem gestabat, crucem ei obtulit; verum illa “non a vobis, inquit, fidem mihi dari cupio, sed ab ipso imperatore quam dixi cautionem postulo; neque omnino minutam talem crucem accipiam, sed magnitudinis idoneae.” (hoc ideo flagitavit, ut iusiurandum sibi praestitum palam fieret. si enim in parva cruce promissio facta

ἔμπεδούμενα διελάνθανον.) “ἐκείνου τοίνυν τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον ἀνακαλοῦμαι. ἄπιτε, ἀπαγγείλατε αὐτῷ.” ἡ δὲ D ἐπὶ τῷ Ἰσαακίῳ νύμφῃ αὐτῆς (προέφθασε γὰρ εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν ἅμα τῷ τὰς πύλας ἀνερχθῆναι διὰ τὸν ὄρθριον ὕμνον) 5 τὴν ἐπικαλύπτουσαν ὀθόνην τὸ πρόσωπον περιελοῦσά φησι πρὸς αὐτούς “αὕτη μὲν, εἰ βούλεται, ἀπερχέσθω· ἡμεῖς δὲ πληροφορίας ἄτερ τοῦ ἱεροῦ οὐκ ἐξερχόμεθα, κἂν θανεῖν ἡμᾶς πρόκειται.” ἰδόντες οὖν τὸ ἐνστατικὸν τῶν γυναικῶν καὶ ὕψως ἀναισχυντότερον αὐτοῖς ἢ πρότερον προσεφέροντο, καὶ πτοηθέν- 10 τες μὴ θόρυβος γένηται, ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν πάντα τῷ P. 54 βασιλεῖ. ὁ δὲ φύσει ἀγαθὸς ὢν, ἐπικαμφθεὶς καὶ τῆς γυναικὸς λόγοις, ἀποστέλλει τὸν ἐπιζητούμενον σταυρὸν πρὸς αὐτήν, πᾶσαν ἀφροντησίαν αὐτῇ διδούς. καὶ οὕτω τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγίας ἐκκλησίας ἐξελθοῦσαν περιορισθῆναι παρακελεύει 15 μετὰ τε τῶν θυγατέρων καὶ τῶν νυμφῶν αὐτῆς εἰς τὴν ἀγχοῦ τῆς Σιδηρᾶς διακειμένην γυναικειάν μονὴν τῶν Πετριῶν. μετὰ κλητὸν δὲ ποιεῖται καὶ τὴν συμπενθέραν αὐτῆς τὴν τοῦ καίσαρος Ἰωάννου νύμφην (πρωτοβεστιάριά δὲ ἦν αὕτη τὸ ἀξίωμα) ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις τεμένους, ὃ ἐπ’ ὀνόματι τῆς 20 δεσποτίδος ἡμῶν Θεομήτορος ὠκοδόμητο, καὶ εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μονὴν τῶν Πετριῶν καὶ αὐτὴν εἶναι παρακελεύεται. καὶ B προστάττει τοὺς τε πιθῶνας καὶ σιτῶνας αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ταμεῖα τηρεῖσθαι ἀμειαγώγητα. καθ’ ἐκάστην οὖν

2. ἄπιτε P. 3. προέφθασε C, ἐφθασε PG. 6. βούλεται C, βούλοιο PGA. 8. ἐνστατικὸν C. 13. ἀφροντησίαν CA. 14. περιορισθεῖσαν C et in margine G. 15. θυγατρῶν G. πρωτοβεστιάριά C semper.

esset, multitudinem facile lateret.) “illius igitur, pergit, iudicium atque misericordiam imploro. ite et nuntiate haec ei.” atque Isaacii uxor, eius nurus, quae aedem ante intraverat, cum primum portae ob horas matutinas reclusae essent, velo, quo faciem obnupserat, dempto, “illa quidem, inquit, abeat, si lubet. nos certe, nisi fide accepta, templo non egrediemur, vel mortis conditione propo- sita.” legati, perspecta constantia mulierum, quae audacius iam, quam antea, sese gerebant, veriti, ne tumultus oriretur, redeunt ad imperatorem eique cuncta narrant. qui, ut erat natura comis, matronae oratione commotus, crucem, quam petierat, misit ac plenam securitatem dedit. ita cum templo egressa esset, eam cum filiabus nuri- busque includi iussit in Petriorum monasterium feminarum, prope Sideram situm. etiam consoceram eius Caesaris Iohannis coniugem, protovestiariam dignitate, ex dominae nostrae deiparae in Blachernis aede arcessitam, in eodem esse iussit Petriorum monasterio. ceterum cellas vinarias et penarias omnemque rem familiarem integram serva-

πρωΐαν ἄμφω τοῖς φυλάττουσι προσερχόμεναι ἐπυνθάνοντο, εἴ τι ἀπὸ τῶν παιδῶν αὐτῶν μεμαθήκεσαν. οἱ δὲ ἀπλοῖ- κώτερον αὐταῖς προσφερόμενοι, ἀπήγγελλον ἅπαν τὸ ἀκου- σθέν. ἡ δὲ πρωτοβεστιαρία ἐλευθέρη καὶ χεῖρα καὶ γνώ- μην οὔσα, βουλομένη τε τοὺς φυλάσσοντας σφετερίσασθαι, 5 ἐπέταπτεν αὐτοῖς ἀναλαμβάνεσθαι ἀπὸ τῶν βρωσίμων εἰς ἰδίαν χρῆσιν ὅποσα καὶ βούλοιντο· ἐφέϊτο γὰρ αὐτοῖς ἀπαρεμποδίστως εἰσάγεσθαι τὰ πρὸς χρείαν. ἐπεὶ οὖν προ- C θυμότεροι πρὸς τὰς ἀπαγγελίας οἱ φύλακες ἐγεγόνεισαν, κάκ- τοτε ἔκφορα πάντα ποιοῦντων ἐκείνων, οὐδὲν αὐτὰς διε- 10 λάνθανε.

6. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰς γυναῖκας τοιαῦτα. οἱ δὲ γε Κομνηνοὶ φθάσαντες τὴν περὶ τὸ βραχιόνιον τῶν Βλαχερνῶν ἰσταμένην πύλην καὶ τὰς κλεῖς κατεάξαντες, ἀδεῶς ἐξεληλύ- θεισαν εἰς τοὺς βασιλικοὺς ἵπποστάθμους. καὶ τοὺς μὲν τῶν 15 V. 48 ἵππων αὐτοῦ που καταλιμπάνουσι, πρότερον τοὺς ὄπισθεν πόδας ἀπ' αὐτῶν τῶν μηρῶν τῇ ξίφει ἀποτεμόντες, τοὺς δ' ἀναλαβόμενοι ὅσοι τούτοις ἔδοξαν χρησιμώτεροι, ἐκεῖθεν τα- χέως τὸ ἀγχοῦ που τῆς μεγαλοπόλεως μοναστήριον, ὃ Κο- σμίδιον ἐπωνόμασται, καταλαμβάνουσι. καὶ γὰρ, ἵνα μεταξὺ 20 V πως ἐπιδιηγησαίμην καὶ σαφέστερον ἡμῖν ὁ λόγος προῖη, τὴν εἰρημένην ἄνωθεν πρωτοβεστιαρίαν, πρὶν ἢ τὸν βασιλέα ταύ- την μετακαλέσασθαι, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε, κείθι κα-

2. μεμαθηκέωσαν CG. 3. ἀπήγγειλον G. 5. φυλάττον-
τας G. 6. ἐπέταπτεν G. βρωσίμων PG, recte C. 13.
Κομνηνοὶ : ἀποσιάται A. Βλαχερνῶν : βρόκων P in margine.
17. δὲ A. 19. πω G. 23. καταλαβόντες : καταλαβῶν τα G.

vit. quotidie mane adibant ambae custodes, ecquid de filiis audivissent, sciscitantes. illi, qui simplicius cum iis agerent, enarrabant quaecumque perceperant. quos ut sibi magis adiungeret protovestiaria, animo ingenuo ac summa liberalitate mulier, iussit eos, quantum cibi vellent, de sua copia capere. quae enim ad victum pertinebant, quo minus importarentur, nihil obstabat. unde custodes tam faciles dehinc ad narranda omnia, quaecumque audiverant, habebant, ut nihil quidquam eas lateret.

6. Haecenus de mulieribus. Comneni porta, quae ad propugnaculum Blachernarum erat, occupata clavibusque fractis, tutum ad imperatoria stabula exitum habuere; unde abductis equis, qui utiliores viderentur, reliquorum posterioribus pedibus ab ipsis femoribus ferro recisis, celeriter ad monasterium prope urbem, Cosmidium nomine, se contulerunt. namque, ut hic nonnihil addam, quo narratio

ταλαβόντες, ταύτη τε συνετάττοντο ἐπὶ τῷ ἐξελαύνειν ἐκεῖθεν
καὶ Γεώργιον τὸν Παλαιολόγον ἀνέπειθον μεθ' ἑαυτῶν συλ-
λαβεῖν καὶ συναπαίρειν αὐτοῖς κατηνάγκαζον. οὐπω γὰρ ἦσαν
ἐκφορα τὰ κατ' αὐτοὺς θέμενοι πρὸς τὸν ἄνδρα δι' ὑποψίαν
5 εὐπρόσωπον. ἦν γὰρ ὁ πατήρ τοῦ Γεωργίου τουτουῖ τῷ βα-
σιλεῖ εὐνούστατος ἐς τὰ μάλιστα, καὶ τῆς τοιαύτης βουλῆς
πρὸς τοῦτον ἀπογύμνωσις οὐκ ἀκίνδυνος. τὰ μὲν οὖν πρῶτα
ὁ Παλαιολόγος πρὸς τούτους οὐκ εἶχεν εὐαγώγως, πολλά τε
ἀντιτεινόμενος καὶ προσονειδιζῶν τὸ εἰς ἐκεῖνον τούτων βου-
10 λημα καὶ ὅτι ὕστερον, τοῦτο δὴ τὸ πεπαροϊμιασμένον, νοῦν
οἶσαντες καὶ τοῦτον ἀνακαλοῦνται. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ πρωτοβε-
στιαρία ἢ τοῦ Παλαιολόγου πενθερὰ βαρεῖα ἐνέκειτο τούτῳ
συνεξελεθεῖν καὶ ἀπειλοῦσα αὐτῷ τὰ δεινότεα, μαλακώτερος
γίνεται. φροντίζει δὲ τὸ ἐντεῦθεν περὶ τῶν γυναικῶν, τῆς P. 55
15 τε αὐτοῦ γαμετῆς Ἄννης καὶ Μαρίας τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, τὰ
πρῶτα τοῦ γένους ἐκ τῶν Βουλγάρων ἐχούσης, κάλλους δὲ
τοσοῦτον ἐπισυρομένης καὶ εὐαρμοστίας μελῶν καὶ μερῶν, ὥστε
μηδεμίαν φανῆναι κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν ταύτης ὠραιότεραν.
οὐκ ἄνευ οὖν φροντίδος ἦσαν τὰ κατ' αὐτὴν τῷ Παλαιολόγῳ
20 καὶ Ἀλεξίῳ. ταύτη τοι καὶ γνώμης ἔσχον οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀλέ-
ξιον, ἐκεῖθεν ἀνελόμενοι ταύτας, οἱ μὲν εἰς τι φρούριον
ἀπαγαγεῖν, ὁ δὲ Παλαιολόγος εἰς τὸ ἐν Βλαχέρναις τέμενος

2. συλλαβεῖν om. P. 3. αὐτοὺς P. 8. οὐχ P. 12. τοῦτο
G. 14. τῆς ἑαυτοῦ P. 17. εὐαρμοστίαν G. 18. τὴν
om. G. 20. γνώμην C.

fiat dilucidior, protovestiarium, cuius mentionem feci, priusquam impe-
rator eam, ut supra enarravimus, arcessivisset, ibi convenerunt eique
hinc profecturi vale dixerunt; et Georgium Palaeologum in partes
suas traxerunt atque, ut secum deficeret, adegerunt. prius consilia
cum eo communicare ausi non erant, cum merito esset suspectus. nam
pater Georgii studiosissimus imperatoris erat, ut non sine periculo
aperiri tale consilium posset. ac primo Palaeologus haud se facilem prae-
buit; quin multum obnitens, reprehendit illorum contra imperatorem
inceptum et quod, deteriore inuito consilio, se quoque in societatem
vocarent. sed cum etiam protovestiarium, Palaeologi socrus, ut una pro-
ficisceretur, instaret et gravissima minitaretur, animo flectebatur.
nec nisi de mulieribus iam sollicitus erat, Anna uxore et Maria so-
cru, nobilissimo inter Bulgaros loco orta, tanta pulchritudine ac con-
cinnitate totius corporis, ut omnium illius temporis mulierum for-
mosissima haberetur. quas ut in tuto collocarent, cum Palaeologo et
Alexio cordi esset, hoc quidem loco eas amovendas censebant; sed
alter in arce quarpian, alter in deiparae aede in Blachernis sita

Β τῆς θεομήτορος. καὶ κρατεῖ ἡ τοῦ Γεωργίου γνώμη. εὐθὺς οὖν ἀπελθόντες μετ' αὐτῶν παρέθεντο ταύτας τῇ πανάγνῃ μητρὶ τοῦ τὰ πάντα συνέχοντος λόγου. αὐτοὶ δὲ παλινοστήσαντες ἔθεν ἑξήσαν, ἐσκόπουν ὅ τι δὴ καὶ ποιήσαιεν. ὁ δὲ Παλαιολόγος “ὕμᾱς μὲν” φησιν “ἀπέρχεσθαι χρή· ἐγὼ δὲ 5 τάχιον ὑμᾶς καταλήψομαι, τὰ προσόντα μοι χρήματα συνεπιφερόμενος.” ἔτυχε γὰρ πᾶσαν τὴν ἐν κινήτοις αὐτοῦ θεωρουμένην περιουσίαν ἔχων ἐγκειμένην ἐκέισε. μὴ μελήσαντες γοῦν εὐθὺς τῆς προκειμένης ὁδοιπορίας εἶχοντο· ἐκεῖνος C δὲ τοῖς τῶν μοναχῶν ὑποζυγίοις ἐπεισάξας τὰ ἑαυτοῦ, ὅπι- 10 σθεν αὐτῶν ἤλαυνε. καὶ φθάσας σὺν τούτοις εἰς Τζουρουλόν, (κώμη δὲ καὶ αὕτη Θρακικὴ διασώζεται,) κάκεισε τυχαίως τῷ ἑξ ἐπιταγῆς τοῦ δομεστίκου καταλαβόντι στρατεύματι ἠνώθησαν ἅπαντες. δεόν οὖν κρίναντες περὶ τῶν συμπεσόντων αὐτοῖς δηλώσαι τῷ Δούκα Ἰωάννῃ τῷ καίσαρι ἐν τοῖς 15 ἰδίοις κτήμασι τῶν Μωροβούνδου ἀυλιζομένῳ, ἀπεστάλκασιν τὸν τὴν πρᾶξιν ἐκείνων μηνύοντα. φθάσας δὲ ὁ τὴν ἀγγελίαν ἐκείνην κομίζων περὶ δειλὴν ἑψάν, ἔξω τῶν οὐδῶν τῆς ἀυλίδος εἰστήκει τὸν καίσαρα ἀναζητῶν. ἰδὼν δὲ τοῦτον ὁ ἔγγονος αὐτοῦ Ἰωάννης, νέος ἔτι ὢν καὶ μῆπω μειράκιον καὶ διὰ 20 τοῦτο ἀδιασπᾶστος συνὼν τῷ καίσαρι, δρομαίως εἰσεῖσι καὶ

3. τὰ add. C. 6. καταλείψομαι G. 8. lege μελήσαντες.
 13. ἐπιταγῆς G. καταλαβόντι C, καταλαμβάνοντες A, κατα-
 λαμβάνοντι PG. 14. ἠνώθησαν G. κρίνοντες A. 16.
 τῶν : an τοῖς? Μωροβούνδου G, Μωροβίσδου conl. Wilken. Hist.
 Comn. p 84. vid. annotat. ἐπεστάλκασιν A. 17. πρᾶξιν :
 ἀποστασίαν A. ἐκείνων CG, ἐκείνῳ PA. μηνύοντα A,
 μηνύσαντα PG. 21. δρομαίως C.

collocandas existimabant. vicit tandem Georgii sententia. statim igitur feminas hinc abductas sanctissimae Verbi omnia continentis matri credebant; ipsi reversi, unde profecti erant, quid facto opus esset, consultabant. Palaeologus “vos, inquit, praecire oportet; ego mox sequar, rem meam familiarem mecum allaturus.” forte enim omnia sua bona, quae moveri poterant, illic deposuerat. itaque Comneni nihil cunctati viam ingrediuntur; ille vero, postquam monachorum iumentis bona imposuit, eodem pergit. cumque Tzurulum, qui est vicus Thraciae, una cum iis advenisset, percommode accidit, ut exercitus a domestico convocatus adesset. iam ad Ducam Iohannem Caesarem, in praediis suis Morobundianis commorantem, miserunt, qui de iis, quae sibi accidissent, certiores faceret. accelerato nuntius itinere, diluculo extra aedium limina constitit atque ad Caesarem aditum petiit. quem conspicatus Iohannes, Caesaris nepos, qui adhuc puerulus

καθεύδοντα τοῦτον διυπνίσας, ἀπαγγέλλει τὸ παρὰ τῶν Κομνηνῶν γινόμενον. ὁ δ' εὐθύς πληγείς τῇ ἀκοῇ ῥαπίζει τὸν υἱὸν κατὰ κόρρης, καὶ μὴ τοιαῦτα ληρεῖν ἐπειπῶν, ἀπώσατο. κακείνος μετὰ μικρὸν πάλιν εἰσελθὼν, τὴν αὐτὴν ἀγγελίαν 5 κομιζει, προσθέμενος καὶ τὸν ἀπὸ τῶν Κομνηνῶν πρὸς αὐτὸν ἀποτοξενούμενον λόγον. εἶχε δὲ ὁ λόγος μεταξὺ που καὶ τι ἀστειότατον, τὴν τοιαύτην προᾶξιν αὐτοῦ συναινιττόμενον ὡς “ἡμεῖς μὲν” φησιν “ὄψον μάλα καλὸν ἠύτρεπίσαμεν καὶ κα- V. 49 ρυκείας οὐκ ἄτερ· σὺ δὲ ἄλλ' εἰ βούλει τῆς εὐωχίας μετα- 10 λαβεῖν, τὴν ταχίστην ἤκειν τῆς πανδαισίας μεταληψόμενος.” ἀνακυθίσας οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ δεξιῦ ἀγκῶνος ἑαυτὸν ἐπερεί- σας, εἰσαγαγεῖν τὸν ἐκεῖθεν ἐλθόντα κελεύει. τοῦ δὲ πάντα τὰ κατὰ τοὺς Κομνηνοὺς διηγησαμένου, “φεῦ μοι” ὁ καῖσαρ εἰπὼν, εὐθύς ἐπιβάλλει τὰς χεῖρας ταῖς ὄψεσιν· ἐπὶ μι- 15 κρὸν δὲ καὶ τῆς ὑπῆρης περιδραξάμενος, οἷον ἐν τοσοῦτῳ P. 56 λογισμοῦς πολλοὺς ἀνελίττων, εἰς ἓν τοῦτο ἤρρισεν ἑαυ- τὸν, συνακολουθῆσαι κακείνον τῷ τούτων θελήματι. εὐθύς οὖν μετακαλεσάμενος τοὺς ἵπποκόμους καὶ τοῦ ἵππου ἐπιβάς, τῆς πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς φερούσης ἤψατο. καὶ Βυζαντίῳ 20 δέ τι καθ' ὁδὸν ἐντυχὼν χρυσοῦ βαλάντιον ἱκανὸν ἐπιφερο-

3. υἱωνόν P in margine. 6. ὁ λόγος : ἡ ἀγγελία A. 7. ἀστειότερον A. τοιαύτην προᾶξιν : τυραννίδα P in margine et A. 9. μεταλαβεῖν CG, μεταλαχεῖν PA. 10. ἤκειν A, ἤχε PG. πανδαισίας G. μεταληψόμενος G. 14. ταῖς ὄψεσιν om. CG. 15. καὶ om. G. 17. συναποστατήσαι του- τοῖς κακείνος προέθετο A. 19. φερούσης πορείας A. καὶ om. A. 20. βαλάντια ἱκανὰ A.

erat nec eam ob causam a Caesaris latere unquam discedebat, accurrit dormientemque excitans, defecisse Comnenos nuntiat. Caesar hac voce percussus, puerum alapa inflicta, ut nugari desineret, admonuit aspulitque. at ille, paulo post iterum ingressus, eundem nuntium refert, ipsa Comnenorum ad eum adhortatione addita. in qua quidem inerat sententia lepidissime expressa, qua simul quid factum esset ab Alexio, ita significabatur: “nos opsonium paravimus opulentum nec sine condimentis; tu si adhiberi ad convivium vis, fac quam primum adsis, lautissimi epuli particeps futurus.” Iohannes, erectus in dextrum cubitum, introduci nuntium iubet, a quo cum audivisset, quae a Comnenis gesta erant, “heu mihi” exclamat, manus obtendens oculis. ac barba parumper prehensa, ut qui multa secum interea reputaret, in hoc tandem animum defixit, ut et ipse voluntati eorum obsequendum duceret. statim igitur equisonibus arcessitis et equo conscenso, ad Comnenos proficiscitur. in via obviam factus Byzantio, qui satis magnam vim auri Cpolim portabat, Homericis illis verbis eum interrogat, quis et unde gentium esset; cumque cognovisset, multum

μένω καὶ πρὸς τὴν μεγαλόπολιν ἀπιόντι, ἤρετο αὐτόν, τοῦτο δὴ τὸ Ὀμηρικόν, “τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν;” καὶ ἐπειδὴ παρ’ αὐτοῦ ἐμάνθανεν, ὅτι τε πολὺν χρυσὸν ἐπιφέρειται ἀπὸ τινῶν εὐπράξεων καὶ ὅτι πρὸς τὸν κοιτῶνα τοῦτον διακομίζει, βιάζεται τοῦτον συγκαταλῦσαι αὐτῷ, ἰπισχνούμενος ὡς ἅμα 5
 B ἡμέρᾳ οὐπερ ἂν βούλοιο, βαδιεῖται. τοῦ δὲ ἐνισταμένου καὶ βαρέως φέροντος τοῦτο, ὁ καῖσαρ σφοδρότερον ἐπειθίετο καὶ ἐπεισε λέγων, ὅποιος ἐκεῖνος ἐπιτρόχαλος ἐν λόγοις καὶ δεινὸς ἐν νοήμασι, πειθῶ τε ἐν γλώττῃ φέρων, ἤπερ Αἰσχίνης ἄλλος ἢ Δημοσθένης. συμπαραλαβὼν οὖν τὸν τοιοῦτον, 10
 καταλύει ἐν τινι δωματίῳ καὶ παντοίως φιλοφρονησάμενος τραπέζης τε ἀξιώσας καὶ διαναπαύσας καλῶς παρακατέσχε τὸν ἄνδρα. κατὰ τὸ περίορθρον δὲ ἤδη, ὅτε καὶ ὁ ἥλιος τὸν ἀνατολικὸν ὀρίζοντα καταλαμβάνειν ἐπείγεται, ὁ μὲν Βυζάντιος ἐπιθέμενος τὰς ἐφεστρίδας τοῖς ἵπποις εὐθὺ Βυζαντίδος 15
 C ἐλαύνειν ἠπείγετο. τοῦτον δὲ ὁ καῖσαρ θεασάμενος, “ἔα” φησί “καὶ συμπορεύου μεθ’ ἡμῶν.” ὁ δὲ μηθ’ ὅπου πορεύεται γινώσκων, παντάπασι δὲ καὶ τὴν αἰτίαν δι’ ἣν τῆς τοιαύτης φιλοφροσύνης ἠξίωται ἀγνοῶν, πάλιν δυσανασχετῶν ἦν καὶ ὑπόπτως εἶχε πρὸς τὸν καῖσαρα καὶ τὰς φιλοφροσύνας 20
 τοῦ καίσαρος. ὁ δὲ ἐπέκειτο ἔλκων αὐτόν· ὡς δ’ οὐχ ὑπήκουε, μεταβαλὼν τραχυτέροις πρὸς τοῦτον ἐκέχρητο ῥήμασιν, εἰ μὴ τὸ προστατιτόμενον ποιήσειε. μὴ ὑπακούοντος δέ, προσ-

4. εὐπράξεων G. 5. αὐτόν τούτῳ συγκαταλῦσαι A. 10.
 τὸν τοιοῦτον : αὐτόν A. 16. τοῦτο? 22. μεταλαβὼν G.
 23. παραταιτόμενον PG, alterum CA et PG in margine.

eum pecuniae vectigalis ad cubiculum imperatoris ferre, flagitat, ut secum divertat; postridie, quo vellet, abire passurum. cunctanti illi ac moleste ferenti institit vehementius, donec impetravit. quippe miro erat orationis cursu sententiarumque gravitate, ac persuadendo valebat quasi Aeschines alter vel Demosthenes. cum hoc igitur diversoriolum quoddam ingressus, omni comitate et accumbere secum eum iussit et nocte ut commode cubaret, curavit. sub diluculum, cum sol orbem conscendere properat, properavit etiam Byzantium, equis stratis, in urbem pergere. quo conspecto, Caesar “desiste, inquit, et nobiscum veni.” sed ille, qui nec, quo proficisceretur, sciret, neque omnino causam, quamobrem tam benigne ab illo exceptus esset, teneret, iterum abnuebat, Caesarem eiusque blanditias suspectans. is contra instare, reluctantem trahere et graviora minari, nisi, quae iussus esset, faceret. ubi ne sic quidem obtemperavit, sarcinas eius omnes suis adiungi et iter continuari iussit; ipsi, quocumque liberet, veniam eundi dedit. qui cum neque regiam auderet adire, veritus ne in cu-

τάττει τὰ μὲν προσόντα αὐτῷ ἅπαντα τοῖς ἰδίοις ἐνωθῆναι
 ὑποζυγίοις καὶ τὴν προκειμένην πορεύεσθαι, ἐκείνῳ δὲ ἄδειαν
 δίδωσιν ὅπῃ βούλοιο ἀπιέναι. ὁ δὲ τὴν μὲν εἰς τὰ βασιλεία D
 εἰσοδὸν παντελῶς ἀπαγορεύσας, ἅτε δεδιὼς μὴ καὶ ἔμφρου-
 5 ρος γένηται διὰ τὸ κενῆς χερσὶν τοῖς ἀμφὶ τὸν βασιλικὸν
 κοιτῶνα ὄφθῆναι, παλινδρομῆσαι δὲ μὴ θέλων διὰ τὴν τοῖς
 πράγμασιν ἐπεισπεσοῦσαν ἀκαταστασίαν καὶ σύγχυσιν ἐκ τῆς
 ἀνακνυσίσης ἤδη τῶν Κομνηνῶν ἐπιχειρήσεως, καὶ μὴ βου-
 λόμενος συνείπετο τῷ καίσαρι. γίνεται δέ τι κατὰ συντυχίαν
 10 τοιοῦτον. ἀπερχόμενος ὁ καῖσαρ περιέτυχε Τούρκους ἄρτι
 διαπερῶσι τὸν Εὐρὸν καλούμενον ποταμόν. ἀνασειράσας οὖν
 τὸν χαλινόν, ἐπυθάνετο ὅθεν καὶ ὅποι πορεύονται, ἅμα δὲ
 καὶ ὑπισχενῆτο χρήματά τε πολλὰ δώσειν καὶ παντοίας θε-
 ραπείας ἀξιῶσαι, εἰ πρὸς τὸν Κομνηνὸν σὺν αὐτῷ φοιτή-
 15 σουσι. συντίθενται οὖν τηρικαῦτα. καὶ ὅς ὄρκον ἐκ τῶν
 ἡγεμόνων αὐτῶν ἀπαιτεῖ, ἐμπεδῶσαι τὰς συνθήκας διὰ τού-
 του βουλόμενος. οἱ δ' εὐθύς κατὰ τὸ εἰθισμένον αὐτοῖς τὸν
 ὄρκον ἐπλήρουν, συμμαχῆσαι τῷ Κομνηνῷ μάλα προθύμως
 διαβεβαιούμενοι. ἅπεισι τοίνυν συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς Τούρ-
 20 κους πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς. οἱ δὲ πόρρω τοῦτον θεασάμενοι
 καὶ τὴν καινὴν ἄγρην ὑπεραγασάμενοι καὶ μάλιστα τούτων P. 57
 οὐμὸς πατὴρ Ἀλέξιος, οὐκ εἶχον ὑφ' ἡδονῆς ὅ τι καὶ δρῶ-
 σαιεν. προῦπαντήσας δὲ καὶ περιπλακείς τὸν καῖσαρα κατη-

3. δὲ om. G. 4. ἔμφρουρος G, ἔμφρούριος P. 6. δὲ πάλαι μὴ P, πάλαι om. G. an δὲ πάλιν? 11. ποταμόν om. CG.
 12. καὶ om. A. δη G. ἅμα A, ἀλλὰ PG. 14. φοιτήσωσι A.
 15. συντίθεται GA. ὄρκων P. 16. τούτου A, τοῦτο PG.

stodiam traderetur, si ad quaestores sine pecunia venisset, neque rursus propter rerum motum ac perturbationem, ex emergente iam Comnenorum coniuratione ortam, domum reverti vellet, Caesarem vel invitus secutus est. forte autem contigit, ut Caesar, cum iter hinc pergeret, Turcis obviam fieret, qui modo Eurum fluvium traiecerant. adductis igitur habenis subsistens, postquam unde et quo tenderent, interrogavit, magnam iis mercedem et omnis generis beneficia promisit, si ad Comnenos secum proficiscerentur. ubi annuerunt, ille iusiurandum a ducibus eorum exegit, quo pactum confirmaretur. hi statim consuetudine sua iureiurando dato, Comneno se auxilio fore, alacriter pollicentur. itaque Caesar cum Turcis ad Comnenos processit; quem cum procul illi conspexissent, nova praeda incredibiliter laetati, maxime Alexius pater meus, prae gaudio, quid agerent, nesciebant, progressusque obviam Alexius, Caesarem amplexus et osculatus est. quid deinde? ingrediuntur, Caesare

σπάζετο. τί τὸ ἐντεῦθεν; τῆς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀπα-
γούσης ἦσαντο, τοῦ καίσαρος τοῦτο ὑποθεμένου καὶ ἐπισπεύ-
δοντος. ἅπαντες οὖν οἱ κατὰ τὰς κωμοπόλεις αὐτόμολοι προσ-
ερχόμενοι ἐφήμιζον τοῦτον βασιλέα, πλὴν τῶν κατὰ τὴν
᾽Ορεστιάδα. ἐκεῖνοι γὰρ ἐγκοτοῦντες πάλαι αὐτῷ διὰ τὴν τοῦ 5
Βρυεννίου κατάσχεσιν, τῷ μέρει τοῦ Βοτανειάτου προσέ-
V. 50 κειντο. καταλαβόντες οὖν τὸν Ἀθύραν ἀκείῃσε διαναπαυσά-
B μνοι, τὴν μετ' αὐτὴν ἐκείθεν ἀπάραντες, τὰ Σχιζὰ κατέλα-
βον, (κώμη δὲ καὶ τοῦτο Θρακική,) κείθι τὸν χάρακα πηξά-
μενοι.

7. Μετέωροι δὲ ἦσαν ἅπαντες καρδοκοῦντες τὸ μέλλον
καὶ τὸν ἐλπίζομενον ἀναρρηθῆναι βασιλέα ἐπιποθοῦντες ἰδεῖν.
οἱ πλείους δὲ Ἀλεξίῳ τὸ κράτος ἐπηύχοντο, ἀλλ' οὐδ' οἱ
περὶ τὸν Ἰσαάκιον ἀναπεπτώκεσαν, ὡς ἐνόν, ἅπαντας μετα-
χειριζόμενοι. στάσις δὲ ἦν ἀσύμβατος κατὰ τὸ φαινόμενον, 15
τῶν μὲν τοῦτον, τῶν δ' ἐκεῖνον οἰακοστρόφον τῆς βασιλικῆς
περιωπῆς ἰμειρομένων γενέσθαι. παρῆσαν δὲ τότε καὶ οἱ ἐξ
ἀγχιστείας τῷ Ἀλεξίῳ προσήκοντες, ὃ ἄνωθεν μνημονευθεῖς
C καίσαρ Ἰωάννης ὁ Δούκας, ἀνὴρ καὶ βουλευσασθαι ἱκανὸς
καὶ καταπράξασθαι περιδέξιος, ὃν ἀγῶ ἐπ' ὀλίγον φθάσασα 20
τεθέσμαι, καὶ Μιχαὴλ καὶ Ἰωάννης οἱ τούτου ἔγγονοι, ναί
μην καὶ ὁ τούτων ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸς Γεώργιος ὁ Παλαιο-

2. ἐπισπεύσαντος A. 4. τοῦτον : τὸν Ἀλέξιον A. 6. Βο-
τανειάτου GA. 7. δ' ἱκανὰ παυσάμενοι G. 8. αὐτῆ A.
11. δ' G. πάντες G. 12. ἰδεῖν om. CG. 14. ἅπαν-
τες G. 17. ἡμειρομένων P. 22. καὶ om. G.

suasore et impulsore, viam, quae in urbem ducit. passim ex oppi-
dis homines ultro affluebant imperatoremque salutabant Alexium,
praeter Orestiadis incolas; qui cum pridem ei propter captum Brye-
nium infensi essent, a Botaniatis partibus stabant. Athyrae unum
diem ad sedandam lassitudinem morati, Schiza perrexere, qui et
ipse vicus Thraciae est, ibique castra posuerunt.

7. Suspenso autem animo omnes, quid futurum esset, exspecta-
bant, dum pro suo quisque studio imperatorem deposcunt. plerique
Alexio eam dignitatem optabant. sed nec Isaacii quidem familiares
otiosi erant; quin omnes, quantum poterant, sollicitabant. ita res
vix conventura videbatur, alteris hunc, alteris illum ad imperii gu-
bernacula provehi cupientibus. aderant tum temporis, qui affinitate
cum Alexio coniuncti erant, Caesar Iohannes Ducas, quem supra me-
moravi, promptus excogitandis, acer exsequendis rebus, quem et ego
per breve tempus olim vidi; praeterea Michael et Iohannes nepotes
eius et qui horum sororem in matrimonio habebat, Georgius Palaeo-

λόγος, συμπαρόντες αὐτοῖς καὶ ἀγωνιῶντες καὶ τὰς ἀπάντων
 πρὸς τὸ αὐτοῖς βουλευτὸν διωστρέφοντες γνώμας, καὶ πάντα
 κάλων, ὃ φασι, κινουῦντες καὶ πᾶσαν μηχανὴν εὐφυῶς τε-
 χναζόμενοι, ὥστε τὸν Ἀλέξιον ἀναρρηθῆναι. τοιγαροῦν καὶ
 5 τὰς ἀπάντων πρὸς τὸ αὐτοῖς βουλευτὸν μετέφερον γνώμας. ἔν-
 θεν τοι καὶ τοὺς τῷ Ἰσαακίῳ προσανέχοντας κατὰ βραχὺ
 ἐλαττοῦσθαι συνέβαιεν. ὅπου γὰρ Ἰωάννης ὁ καῖσαρ ἦν,
 οὐδεὶς τῶν ἀπάντων ἀντέχειν ἠδύνατο. ἦν γὰρ ἀπαράμιλλος D
 οὗτος κατὰ τε φρονήματος ὄγκον καὶ σώματος μέγεθος καὶ
 10 μορφὴν τυράνῳ προσήκουσαν. τί μὲν οὐκ ἔπραττον οἱ Δου-
 και; τί δὲ οὐκ ἔλεγον; τί δὲ οὐχ ὑπισχοῦντο ἀγαθὸν ἔσε-
 σθαι τοῖς τε λογάσι καὶ τῷ κοινῷ τοῦ στρατοῦ, εἰ ἐπὶ τὴν
 βασιλείον περιωπὴν Ἀλέξιος ἀναβαίῃ; φάσκοντες ὡς “μεγί-
 σταις ὑμᾶς δωρεαῖς καὶ τιμαῖς ἀνταμείψεται, ὡς ἐκάστη
 15 προσήκει καὶ οὐχ ὡς ἔτυχε, καθάπερ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἄπειροι
 τῶν ἡγεμόνων, διὰ τὸ καὶ στρατοπεδάρχης ὑμῶν χρόνον ἤδη
 πολὺν χρηματίσαι καὶ μέγας τῆς ἐσπέρας δομέστικος, καὶ κοι- P. 58
 νῶν ἁλῶν ὑμῖν μετασχεῖν, ἐν λόγοις τε καὶ τοῖς κατὰ συστάδην
 πολέμοις γενναίως ὑμῖν συναγωνιζόμενος, μὴ σαρκῶν, μὴ με-
 20 λῶν, μηδὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ὑμῶν φειδόμενος σω-
 τηρίας, ὄρη τε καὶ πεδιάδας μεθ’ ὑμῶν πολλάκις διελθὼν,
 τὰς ἐκ τῶν μόθων κακοπαθείας ἐπιστάμενος, καὶ ἀκριβῶς
 ἅπαντας ὁμοῦ καὶ καθ’ ἓνα γινώσκων, Ἀρηῦριλὸς τε ὢν καὶ

18. λόγοις P in margine, λόγοις PG. 19. ἡμῖν G. 20.
 φεισάμενος P. 21. ἐλθῶν P. 22. μόθων CG. καὶ κα-
 κοπαθείας G.

logus. hi sibi invicem adesse, laborare, multitudinem ad suam sen-
 tentiam traducere, omnem, quod aiunt, movere funem, omnem cal-
 lide adhibere machinam, ut Alexius renuntiaretur. ita versa hominum
 sententia, numerus eorum, qui Isaacio favebant, paulatim imminutus
 est. etenim nemo unus resistere potuit, ubi Iohannes Caesar erat,
 qui et ingenio et corporis proceritate et forma regia omnes longe
 superabat. quid autem a Ducis non factum, quid non dictum, quid
 non promissum cum singulis ducibus, tum universo exercitui, si Alexius
 imperatoris dignitate ornaretur? “maximis, inquibant, donis honori-
 busque vos afficiet pro cuiusque merito, nec forte quadam, quem-
 admodum imperiti et ignari duces solent; propterea quod tam diu
 dux vester est et magnus Occidentis domesticus, eadem vobiscum
 mensa usus et, sive insidiandum sive acie pugnandum erat, periculorum
 socius fortissimus; qui nec corpori, nec vitae ipsi pepercit, ubi salus
 agebatur vestra; qui montes agrosque saepe vobiscum peragravit et
 quanti in militia labores ferendi sint, ipse expertus est; qui ut uni-

τοὺς γενναίους τῶν στρατιωτῶν ἐξόχως ποθῶν." ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ Δοῦκαι· ὁ δὲ γε Ἀλέξιος πολλῆς τιμῆς ἤξιον τὸν Ἰσαάκιον, ἐν πᾶσιν αὐτὸν προτιμώμενος, εἴτε διὰ τὸ φίλτρον Βτῆς ἀδελφότητος ἢ καὶ μᾶλλον, ὃ καὶ λεκτέον, ἐπειδὴ ἡ μὲν στρατιὰ ξύμπασα πρὸς τοῦτον ξυνέρρει καὶ τὴν αὐτοῦ βασι- 5 λείαν κατέσπενδε, πρὸς δὲ τὸν Ἰσαάκιον οὐδ' ὀπωσιτοῦν ἐπεστρέφετο, ἔχων ἐκεῖθεν τὸ κράτος καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ κατ' ἐλπίδας αὐτῷ τὸ πρᾶγμα γινόμενον ὄρων, παρεμυθεῖτο τὸν ἀδελφὸν τῇ πρὸς τὴν βασιλείαν ὑποποιήσει, πρᾶγμα οὐδὲν ἐκ τούτων πάσχω ἀβούλητον, εἰ αὐτὸς μὲν παρὰ τῆς στρα- 10 τιᾶς ἀπάσης εἰς τοὺς ὑπερηφάνους ἄξονας ἀναρπάζοιτο, ὁ δὲ λόγοις ὑποσαίνοι τὸν ἀδελφὸν καὶ πρόσχημα ποιοῖτο τὴν τοῦ κράτους δῆθεν ἐκχώρησιν. τοῦ καιροῦ γοῦν οὕτω τριβο- C μένου, συνειλεκτο τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν περὶ τὴν σκηνήν, με- 15 τέωροι ὄντες καὶ τὴν ἰδίαν ἕκαστος ἐπιθυμίαν εὐχόμενος τε- V. 51 λεσθῆναι. ἀναστὰς δὲ ὁ Ἰσαάκιος καὶ λαβὼν τὸ φοινικοβα- φές πέδιλον ὑποδιδύσκειν τὸν ἀδελφὸν ἐπειρᾶτο· ὡς δὲ ἐκεῖ- νος πολλάκις ἀνένευεν, "ἔα" φησὶν, "ὁ θεὸς διὰ σοῦ τὸ γέ- νος ἡμῶν ἀνακαλέσασθαι βούλεται." ἀναμνήσας καὶ ὧν ὁ φανείς ποτε περὶ πού τὰ Καρπιανοῦ λεγόμενα, ἐκ τῶν βα- 20 σιλείων οἵκαδε ἀπερχομένων ἀμφοτέρων τῶν ἀδελφῶν, πρὸς αὐτὸν ἀπεφοίβασεν. ἐκεῖσε γὰρ γενομένοις ἀνὴρ τις τούτοις

2. γε om. G. 3. τὸ om. G. 10. τούτου G. 12. ὑπο-
σαίνει C. 17. δ' A. 20. Καρπιανοῦ CG, Καρπιανῶν P,
καρπιανᾶ A. vid. annotat. 21. ἀμφοτέρων om. A. 22. γέ-
νόμενος G.

versos, ita unumquemque vestrum bene novit et cum ipse forti animo sit, strenuos milites plurimi facit." haec quidem Ducae; Alexius autem fratrem summo in omnibus rebus honore habebat, vel propter fraterni amoris vim, vel potius, (nam et hoc dicendum est,) cum universus exercitus ad Alexium se converteret et ut imperium acciperet urgeret, Isaacio autem ne tantulum quidem studeret, tanquam imperio sibi certo et rebus ad voluntatem fluentibus, consolabatur fratrem spe imperio potiundi, nihil incommodi inde capturus, si ipse ab universo exercitu ad summos honores quasi abreptus, fratri subblandiretur verbis et cedentis speciem prae se ferret. ita cum tempus trivissent, milites ad praetorium convocantur, magna expectatione et sua quisque vota rata ut fiant optantes. surrexit Isaacius purpureumque calceum fratri induere conatur. quo saepius recusante, "sine, inquit; per te deus genus nostrum ad pristinam dignitatem revocare vult." simul oraculum in mentem ei revocat, quod olim ad locum, qui Carpiani vocatur, cum ex regia uterque frater domum redibat, proditum erat. nam eo cum pervenissent, obviam fit homo

ὑπηγηκῶς, εἶτε τῶν κρειττόνων τις ὢν ἢ ἄλλως ἄνθρωπος, τῶν μελλόντων, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν, διορατικώτατος· ἐδόκει δ' οὖν ἱερεὺς τὸ φαινόμενον, ἀπὸ γυμνῆς τῆς κεφαλῆς προσ- D
 5 ἐρχόμενος, πολιὸς τὴν τρίχα, τὸ γένειον λάσιος· ἐπιλαμβά-
 νεται τῆς κνήμης τοῦ Ἀλεξίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν πεζὸς ὢν
 ἰππότην ἐφελκυσάμενος, πρὸς τὸ οὖς τοῦτο δὴ τὸ τῆς Δαυι-
 10 τικῆς ἀνεφθέγγετο λύρας “ἐντεινε καὶ κατενοδοῦ καὶ βασι-
 λευε ἔνεκεν ἀληθείας καὶ προῶτητος καὶ δικαιοσύνης,” καὶ
 προσεῖπε τῷ λόγῳ “αὐτόκρατορ Ἀλέξιε.” ταῦτα εἰπὼν καὶ
 15 οἷον προμαντευσάμενος ἀφανῆς ὤχετο. οὐδὲ γὰρ ἦν τῷ
 Ἀλεξίῳ ἀλώσιμος, καίτοι πανταχόσε περιπατῶντες, εἴ που
 καὶ τοῦτον θεάσαιοτο, καὶ δὴ καὶ ὄλους λύσαντι χαλινούς
 καὶ τοῦτον μεταδιώκοντι, εἴ που καταλάβοιτο, ἵνα τίς τε εἴη
 καὶ ὁπόθεν ἀκριβέστερον μάθοι. ἀλλ' ὅμως ἀφανέστατον ἦν
 20 τὸ θεαθῆν. ἐκεῖθεν δὲ ὑποστρέψαντα ὁ ἀδελφὸς Ἰσαάκιος
 πολλά τε περὶ τοῦ φανέντος ἐξεπυθάνετο καὶ τὸ ἀπόρρητον
 ἡξίου παραγυμνοῦν· ὡς δὲ ἐνέκειτο ἀπαιτῶν ὁ Ἰσαάκιος, ὁ
 Ἀλέξιος τὸ ἐντεῦθεν τὰ πρῶτα μὲν ἀναβαλλομένῳ ἐώκει,
 μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ λαληθὲν μυστικῶς πρὸς αὐτὸν ἔξωρ- P. 59
 25 χεῖτο. αὐτὸς μὲν τοῖς ἔξωθεν λόγοις καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν
 πλάσμα τὸ λεχθὲν ἐπεξηγούμενος καὶ φενάκην εἶναι ἐφθέγγε-
 γετο, κατὰ νοῦν δὲ ἔλκων τὸν φανέντα ἐκείνῳ ἱεροπρεπῆ ἄν-

1. ἀπηγηκῶς P. ἄλλος A. 7. ἐντεινας C. 9. αὐτόκρα-
 τορ C, αὐτοκράτωρ PGA. 12. δὴ om. C.
 καὶ tertium om. G. 13. εἶπω G. ante καταλάβοιτο add.
 καὶ P. 17. ἡξίου GP, recte C. 21. εἶναι ἐφθέγγετο add. A.
 22 ἐκείνον minus recte conii. Hoeschel.

an homine aliquis maior, futurarum rerum certe scientissimus; qui sacerdotis quidem specie, nudo capite, coma cana, barba horrida, pedes ad equitem Alexium accessit et crure comprehensum ad se attraxit insurravitque Davidicum illud “intende, prospere procede, regna propter veritatem et mansuetudinem et iustitiam.” quibus adiunxit “imperator Alexi.” haec locutus et quasi vaticinatus, evanuit Alexiumque effugit, licet omnia circumspiceret, atque adeo habentis effusis persequeretur, an forte a deprehenso, quis et unde esset, perdisceret. nihilo tamen minus latebat visus. reversum Isaacius frater multum de iis quaesivit, quae vidisset, et ut arcanum sibi aperiret, rogavit; cumque instaret Isaacius, Alexius primo tergiversatus est, dein quid secreto sibi dictum esset, detexit. id licet palam et cum fratre colloquens, pro figmento et praestigiis haberet, tamen cum sancti, quem viderat, viri speciem mente reputaret, retulisse is theologum, tonitruum filium, Alexio videbatur. haec senis oracula et quae verbis ab eo significata erant, ubi Isaacius re ipsa

δρα, εἰς τὸν τῆς βροντῆς υἷον θεολόγον παρείκαζεν. ἐπεὶ δὲ τὰ τοῦ γέροντος προμαντεύματα καὶ ἄπερ εἶπεν ἐκεῖνος ἐν λόγοις, ὁ Ἰσαάκιος ἐν τοῖς πράγμασιν ἐθεῶτο, ἐνίστατό τε ἀνδρικότερον αὐτὸν βιαζόμενος καὶ τὸ ἐρυθροβαφῆς ἐνδιδύσκει ὑπόδημα, καὶ μᾶλλον ὄρων τοῦ ὀπλιτικοῦ παντός τὴν 5 διάπυρον ἐπιθυμίαν πρὸς τὸν Ἀλέξιον. καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἐξ-
 B ἤρχον οἱ Δουῖκαι τῆς εὐφημίας, τὰ τε ἄλλα τὸν ἄνδρα καὶ οὗτοι ἀποδεχόμενοι καὶ διότι ἡ τούτων προσγενῆς Εἰρήνη καὶ μήτηρ ἐμὴ κατὰ νόμους συνῆπτο τῷ ἐμῷ πατρί. σύναμα δὲ τούτοις καὶ οἱ ἐκ τοῦ αἵματος συμφυεῖς αὐτῶν ἀναβλα- 10 στήσαντες τὸ αὐτὸ προθύμως ἐποιοῦν. τὸ δὲ γε λοιπὸν τοῦ στρατοῦ διαδεξάμενον τὴν εὐφημίαν, σχεδὸν εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἀνέπεμπον τὰς φωνάς. καὶ ἦν ἰδεῖν καινὸν τι τηρικαῦτα συμβαῖνον, τοὺς πρότερον διηρημένους τὰς γνώμας καὶ θάνατον ἐλέσθαι μᾶλλον ἢ τῆς σφῶν ἐπιθυμίας ἀποτυ- 15 χεῖν βουλομένους, ὁμογνώμονας ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ γεγονότας, καὶ τοσοῦτον, ὡς μηδ' εἴ ποτε στάσις μεταξὺ τούτων ὄλως ἦν ἐπιγινώσκεσθαι.

C 8. Ἐν ὄσω ταῦτα ἐτελεῖτο, φήμη τις περὶ τοῦ Μελισσηνοῦ διέτρεχε, φθάσαι τοῦτον μηνύουσα περὶ τὴν Δάμαλιν 20 μεθ' ἱκανῆς στρατιᾶς, εὐφημεισθαί τε ὡς βασιλέα ἤδη καὶ ἀλουργὰ ἡμφιεσμένον· οἱ δὲ τῷ λεγομένῳ πιστεύειν τέως

1. παρείκαζεν om. C. ἐπὶ P. 2. προφοροβιάσματα A. εἶπεν om. A. 3. ὁ : καὶ A. ἐθεύασατο G. 6. τὸ ἐντεῦθεν γοῦν A. 8. καὶ om. C. 9. τῷ ἐμῷ πατρί : αὐτῷ A. 12. εἰς A, ἐφ' GP, ἐς P in margine. τὸν om. A. 13. τὲ om. G. 22. ἀλουργὸν GA.

comprobata vidit, vehementius fratri institit ac paene vi coegit, ut calceos purpureos indui sibi sineret, praesertim cum universi exercitus ardentissima in Alexium studia nosset. tunc initium acclamandi Ducae fecerunt, cum aliis de caussis Alexio et ipsi cupientes, tum maxime quod propinqua eorum, Irene mater mea, rite ei nupserat. idem, qui sanguine cum iis coniuncti erant, simul alacriter faciebant; quos cetera multitudo excipiens, ad coelum usque voces efferebat. ac mirum quid eo tempore contigit, ut qui modo discordes inter se, mortem obire maluerant, quam sententia sua decedere, consentirent momento, idque ita, ut dissidium inter eos unquam fuisse, cognosci non posset.

8. Quae dum peraguntur, rumor differebatur, Melissenum cum exercitu satis magno Damalim usque progressum, imperatorem acclamatum purpuraque indutum esse. cui famae tunc fidem habere non

οὐκ εἶχον. τὰ δὲ κατ' αὐτοὺς κάκεινος μαθὼν πρόοβεις ταχὺ
 πρὸς αὐτοὺς ἐξαπέστειλεν. οἱ καὶ καταλαβόντες ἤδη τὰς
 πρὸς αὐτοὺς γραφὰς ἐνεχείριζον, οὕτωσί πως διεξιούσας.
 “ὁ θεὸς με μέχρι Δαμάλεως μετὰ τῆς ὑπ' ἐμὲ στρατιᾶς
 5 ἄσινῃ διεσώσατο. μεμάρθηκα δὲ καὶ τὰ ὑμῖν ξυμπεσόντα καὶ
 ὡς τῆς κακονομίας τῶν δούλων ἐκείνων καὶ τῶν δεινῶν καθ'
 ὑμῶν ἐπιχειρημάτων θεοῦ προμηθεΐα ὕσθέντες, τῆς ἑαυτῶν
 πεφροντίκατε σωτηρίας. ἐπεὶ δὲ καὶ γὰρ τῇ μὲν σχέσει θεοῦ D
 νεύσει ἐξ ἀγχιστείας ὑμῖν προσφκείωμαι, τῇ δὲ γνώμῃ καὶ
 10 τῇ πρὸς ὑμᾶς ἀρρήκτω διαθέσει οὐδενὸς τῶν καθ' αἷμα προσ-
 κόντων ὑμῖν ἀποδέω, ὡς ὁ τὰ πάντα κρίνων οἶδε θεός,
 δέον ἡμᾶς κοινῶς σκοπήσαντας περιποιήσασθαι ἑαυτοῖς τὸ V. 52
 ἀσφαλές τε καὶ ἀκατάσειστον, ὅπως μὴ παντὶ ἀνέμῳ περι-
 φερώμεθα, ἀλλὰ καλῶς τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνοντες, ἐπ'
 15 ἀσφαλοῦς βαίνωμεν τῆς κρηπίδος. τοῦτο δὲ πάντως ἡμῖν
 ἐσέεται, εἰ θεοῦ νεύσει τῆς πόλεως παρ' ἡμῶν ἐαλωκνίας,
 ὑμεῖς μὲν τὰ τῆς ἐσπέρας διεξάγοιτε πράγματα, ἐμοὶ δὲ τὰ
 τῆς ἑώας ἀποκληρωθῆναι ἐκχωρήσετε στεφηφοροῦντι καὶ
 ἄλουργὰ περιβεβλημένῳ καὶ ἀναγορευομένῳ, ὡς ἔθος τοῖς
 20 βασιλεῦσιν ἐστίν, σὺν τῷ ἀναρρηθέντι ἐξ ὑμῶν, ὥστε κοι-
 νὴν τὴν ἡμῶν εὐφημίαν γίνεσθαι, καὶ οἱ τόποι καὶ τὰ πρά- P. 60

2. καὶ om. C, δὲ G. ἤδη om. A. 3. πως A, πω C, που PG.
 post διεξιούσας C add. περὶ τῶν τοῦ Μελισσηνοῦ πρεσβέων.
 eundem titulum G in margine habet. 4. ἐπ' ἐμὲ P. 8. τῇ
 μετασχέσει A. 10. ἡμᾶς A. ἀρρήκτω G. αἷμα A, αἷμα-
 τος PG. 11. ὁ πάντα PG, recte CA. 13. μεταφερώμεθα C.
 16. ὑμῶν C. 18. ἑώας A, Ἰστίας PG. ἐκχωρήσειτε A, ἐκχω-
 ρήσητε C, ἐκχωρήσοιτε PG. 21. ἡμῶν om. A. τὰ om. C.

poterant. verum ille, de rebus a Comnenis gestis et ipse certior factus,
 legatos celeriter ad eos misit. qui cum advenissent, litteras tradide-
 runt, in quibus haec fere scripta erant. “deus me usque Damaliam
 incolumem cum exercitu servavit. vobis quoque quid acciderit co-
 gnovi et quomodo a servorum illorum malignitate dirisque insidiis
 dei providentia vindicati, salutis vestrae consulueritis. quoniam autem
 et affinitate, id quod in divini beneficii parte pono, vobiscum iun-
 ctus sum, et voluntate immutabilique in vos animo ne consanguineo-
 rum quidem vestrorum (deum rerum omnium iudicem testor) ulli
 concedo, in commune consulendo salutis nostrae stabilitatem con-
 firmare nos oportet, ne omni vento huc illuc agitemur, sed bene
 constitutis imperii rebus, satis firmo fundamento innitatur. id sine
 dubio continget, si urbe a nobis deo annuente capta, vos Occi-
 dentis res administretis, mihi Orientem regendum concedatis, corona
 atque purpura induto et, quemadmodum imperatoribus mos est,

γματα ἡμῖν ἀπομεμέρισται, τὴν τε γνώμην μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι. καὶ οὕτως ἡμῶν ἐχόντων, ἀστασίαστα δι' ἀμφοῖν διεξάγοιτο ἂν τὰ τῆς βασιλείας." ταῦτα οἱ πρέσβεις ἀπαγγείλαντες, ἀπόκρισιν μὲν αὐτοτελεῖ τῆνικαῦτα οὐκ ἐδέξαντο. τῇ δὲ μετ' αὐτὴν μετακαλεσάμενοι τούτους, διὰ πολ-5 λῶν τὸ ἀδύνατον τῶν παρὰ τοῦ Μελισσηνοῦ μηνυθέντων ἐδείκνυον· τὰ δὲ γε δοκοῦντα τούτοις ἐς νέωτα γνωρίσαι αὐτοῖς ἐπηγγέλλοντο διὰ Γεωργίου τοῦ καλουμένου Μαγγάνη, ᾧ καὶ τὴν αὐτῶν θεραπείαν ἀνέθεντο. τούτων οὕτω γινομέ-10 βων, οὐδὲ τῆς πολιορκίας κατερραθύμουν παντάπασιν, ἀλλὰ δι' ἀκροβολισμῶν, ὡς ἐνόν, τῶν τειχῶν ἀπεπειρῶντο τῆς πόλεως. τῇ δὲ μετ' αὐτὴν μετακαλεσάμενοι τούτους, τὰ αὐτοῖς εἶπον δοκοῦντα. τὰ δὲ ἦν τιμηθῆναι τὸν Μελισσηνὸν τῷ τοῦ καίσαρος ἀξιώματι καὶ ταινίαις ἀξιοθῆναι καὶ εὐφημίαις καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τῷ τοιοῦτῳ προσηκεῖ ἀξιώματι, δοθῆναι 15 δὲ οἱ καὶ τὴν Θεσσαλοῦ μεγίστην πόλιν, ἐν ἣ καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγάλου μάρτυρος Δημητρίου ναὸς περικαλλῆς ᾠκοδόμηται, ὅπου καὶ τὸ μύρον ἐκ τῆς ἐκείνου τιμίας σοροῦ βλύζον ἀεὶ μεγίστας ἰάσεις τοῖς μετὰ πίστεως προσιοῦσι πα-20 ρέχει. οἱ δὲ δυσχεραίνοντες ἐπὶ τούτοις, ἐπεὶ ἐφ' οἷς μὴ ἐλεγον οὐκ εἰσηκούοντο, ἐώρων δὲ πολλὴν τὴν κατὰ τῆς πό-

1. ὑμῖν A.   2. καὶ add. G.   3. ἐξάγοιτο CG.   4. ἀπό-
κρισιν μὲν τῆνικαῦτα οὐκ A.   7. ἐν νέωτα PG, recte CA.
8. Μαγγάνη C ubique, Μαγκάνη PGA.   12. μετακαλεσάμε-
νος CG.   τούτους om. G, τοὺς πρέσβεις A.   14. lege καὶ
ταινίας ἀξιοθῆναι καὶ εὐφημίας.   18. τιμίας add. C et in mar-
gine P.   20. μὴ : lege μὲν.

simul cum nomine illius vestrum, cui imperium deferetur, renuntiato. ita et acclamatio communis fiet et licet, locis negotiisque disiuncti, animo tamen uno eodemque erimus ac summa pace a duobus imperium administrabitur." haec cum legati retulissent, nihil in praesens certi responsum. postridie iis arcessitis, Comneni multis verbis, ea quae Melissenus proposuisset, fieri non posse, demonstrarunt; ceterum quid consilii de ea re cepissent, brevi ipsis indicatum iri per Georgium Manganem cognomine, cui legatorum quoque curam demandaverant. inter quae nec urbis oppugnationem negligebant omnino, sed velitationibus, quantum poterant, muros tentabant. postero autem die arcessiverunt eos et quid sibi placuisset, docuerunt. caesaris dignitatem et taeniam et acclamationem et qui reliqui eius dignitatis honores essent, Melisseno se concedere; praeterea attribuere se eidem Thessalonicam urbem maximam, in qua etiam praestantissima aedes in nomine magni martyris Demetrii condita est, ubi unguentum, e venera-

λεως τούτων παρασκευὴν καὶ παμπληθῆ τὴν ὑπ' αὐτὸν στρα-
 τιστῶν οὖσαν καὶ τὸν καιρὸν ἤδη αὐτοῖς ἀποστενούμενον, δε-
 διότες μὴ τῆς πόλεως ἀλούσης τεθαρρηκότες οἱ Κομνηνοί,
 οὐδ' ἄπερ νῦν ὑπισχνούνται θελήσωσι περαιῶσαι, διὰ χρυ-
 5 σοβούλλου λόγου ταῦτα γίνεσθαι δι' ἐρυθρῶν βεβαιωθέντος
 γραμμάτων ἤτιούντο. κατανεύει πρὸς τοῦτο ὁ Ἀλέξιος ὁ ἀρ-
 τιφανῆς βασιλεὺς. καὶ μετακαλεσάμενος εὐθύς Γεώργιον τὸν
 Μαγγάνην, ὃς καὶ ὑπογραφεὺς αὐτῶ ἐχρημάτιζεν, ἀνατίθε-
 ται τούτῳ τὴν τοῦ χρυσοβούλλου γραφήν. ὁ δὲ ἐπὶ τρισὶν D
 10 ἡμέραις ὑπερετίθετο, ἄλλοτε ἄλλας αἰτίας συνείρων, ποτὲ
 μὲν λέγων, ὡς ἄρα κατάκοπος γεγονὼς κατὰ τὴν ἡμέραν
 ὄλην, τῆς νυκτὸς μὴ δύνασθαι γραφήν ξυντελέσαι, ἄλλοτε
 δ' ὅτι τὰ γεγραμμένα νυκτὸς σπινθῆρ ἐμπεισῶν ἀπετέφρωσε.
 τοιαῦτα καὶ ἄλλ' ἄττα ὁ Μαγγάνης προφασίζόμενος καὶ οἶον
 15 μαγγανευόμενος ἄλλοτε ἄλλως ὑπερετίθετο. ἀπάραντες δ'
 ἐκεῖθεν οἱ Κομνηνοί, καταλαμβάνουσι ταχὺ τὰς λεγομένας
 Ἀρετάς. τόπος δὲ οὗτος ἀγχοῦ τῆς πόλεως διακείμενος, ὑπερ-
 κείμενος μὲν τῆς πεδιάδος καὶ τοῖς κάτωθεν ἰσταμένοις καὶ
 πρὸς τοῦτον ὁρῶσιν εἰς λοφίαν ἀνατεινόμενος, καὶ τὴν ἐτέραν
 20 μὲν πλευρὰν πρὸς θάλατταν ἀπονεύων, κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν
 πρὸς τὸ Βυζάντιον, ταῖς δὲ γε λοιπαῖς δυοῖ πρὸς ἄρκτον καὶ

1. ὑπ' αὐτὸν C, ἐπ' αὐτῶν PG. 4. χρυσοβούλλου λόγων —
 βεβαιωθέντων CG. 6. ἀρτιφανῆς PG, ἀρτιφανῆς A. 9.
 χρυσοβουλλίου A. 8. ἐπὶ A. 14. ἄλλα τε codices, correxi.
 17. δ' οὗτος A. 18. ἐμιστιμένοις G.

bili eius loculo semper scaturiens, maximas sanationes iis adfert, qui cum fide accedunt. has condiciones quamvis aegre ferrent legati, tamen improbatis quae contra monebant, cum multum eorum ad oppugnandam urbem apparatus et magnas Alexii copias viderent ac temporis angustiis iam premerentur, veriti, ne capta urbe Comneni etiam magis sibi confidentes, ne ea quidem, quae nunc promitterent, concessuri essent, postularunt, ut bulla aurea, rubris litteris subscripta, haec sibi confirmarentur. annuit Alexius, novus imperator, et statim Georgio Mangani, qui ab epistolis erat, accessit, ut bullam auream conscriberet, mandavit. verum is triduo rem distulit, aliud alio tempore praetextens; modo diurno se labore defessum noctu litteras perficere non potuisse causabatur, modo perfectas noctu scintilla, quae incidisset, conflagrasse. haec atque alia talia Manganes praetendens et quasi mangonizans alias aliter rem procrastinavit. interim Comneni ulterius progressi, Aretas quae dicuntur celeriter occupant. est is locus prope urbem situs, leniter ex planitie editus et infra stantibus collis speciem praebens, altero latere ad mare, altero

δύσιν, παντὶ ἀνέμῳ καταπνεόμενος, διειδὲς δὲ ὕδωρ καὶ πό-
 τιμον ἔχων ῥέον αἰεὶ, φυτῶν δὲ καὶ δένδρων παντοίῃσιν
 P. 61 ἄμοιρῶν· εἶπες ἂν ὑπὸ τινῶν δρυτόμων ἐκπεφαλακρῶσθαι
 τὸν λόφον. διὰ γοῦν τὸ τοῦ τόπου ἐπιτερπὲς καὶ εὐκρατον
 καὶ Ῥωμανὸς ὁ Διογένης ὁ αὐτοκράτωρ ῥασιτώνης μικρᾶς 5
 V. 53 χάριν οἰκήματα λαμπρὰ καὶ ἀποχρῶντα βασιλεῦσιν ἀνήγει-
 ρεν. ἐκεῖσε τοίνυν γενόμενοι, πέμποντες ἀπεπειρῶντο τοῦ
 τείχους, οὐ δι' ἐλεπόλεων ἢ μηχανῶν ἢ πετροβόλων τῶν
 ὀργάνων, ἐπεὶ μηδ' ὁ καιρὸς ἐδίδου, ἀλλὰ διὰ πελταστῶν
 καὶ ἐκηβόλων καὶ δορυφόρων καὶ καταφράκτων ἀνδρῶν. 10

9. Ὁ δὲ γε Βοτανειάτης τὴν τῶν Κομνηνῶν τοιαύτην
 ἐπιχείρησιν ὄρων πολυπληθῆ τε καὶ ἐκ παντοίων συνειλεγμέ-
 νην ἀνδρῶν καὶ πρὸς ταῖς πύλαις τῆς πόλεως ἐπειγομένην
 B ἤδη ἐγγίσει, τὸν δὲ γε Μελισσηνὸν Νικηφόρον περὶ τὴν Δά-
 μαλιν φθάσαντα οὐχ ἤτιω τούτων δύναμιν ἔχοντα καὶ τῆς 15
 βασιλείας ὡσαύτως ἀντιποιοούμενον, μὴ ἔχων ὅ τι καὶ δρᾶ-
 σεις, μηδ' ἀντιπαλαμᾶσθαι δυνάμενος πρὸς ἄμφω τὰ μέρη,
 ὑπὸ τοῦ γήρως ὑπόψυχρός τε ὢν καὶ μᾶλλον περιδεῆς, κἂν
 ἐν νεότητι ἀνδρικώτατος ἦν, τοσοῦτον μόνον τότε ἀνέπνει,
 ὅποσον αὐτὸν ἢ τοῦ τείχους περιβολῆ διεξῶννε, καὶ ἀπε- 20
 νεεύκει μᾶλλον πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἐκοτῆναι. ἔνθεν τοι
 καὶ ἐκπληξίς κατεῖχε καὶ θόρυβος ἅπαντας, καὶ ἄλωσιμα

3. ὑπὲρ G. 4. τοῦ om. G. 6. ἀνέγειρεν P. 10. καὶ ter-
 tium om. G. 11. γε om. A. Κομν. ἀποστασίαν ὄρων A.
 13. ἐπαγομένην CG, ἐγγίξουσιν A. 19. τότε μόνον P. ἀνέ-
 πνει em. Diesterwegius, codices ἀπέπνει. 20. αὐτῶ A.

ad Byzantium vergens, reliquis duobus ad septentrionem et occiden-
 tem spectantibus, omni vento expositus, liquidae et bibendo idoneae
 aquae fontes habens perennes, plantis autem atque arboribus adeo
 infecundus, ut a lignatoribus abrasum diceres. ibi imperator Romanus
 Diogenes, amoenitatem loci et coeli temperiem secutus, brevis rusti-
 cationis causa magna et regibus apta aedificia exstruxit. quo cum
 pervenissent, miserunt qui muros tentarent urbis, non turribus aut
 machinis, cum id ne per tempus quidem liceret, sed peltastis, iacula-
 toribus, hastatis et gravis armaturae militibus missis.

9. Sed Botaniates, cum et Comnenos magno ac variis ex homini-
 bus conflato exercitu ad ipsas urbis portas iamiam appropinquasse,
 et Melisenum Nicephorum Damalim pervenisse haud minoribus copiis
 parique principatus invadendi consilio cognosset, animi anxius et
 utrique obsistendo impar, ad hoc propter senectutem ignavus atque
 timidior, licet adolescens fuisset fortissimus, tantum a metu tum
 respirabat, quantum moenibus circumseptus erat, nec ab imperio

πάντα ἐδόκει γενήσεσθαι πάντοθεν. ὡς δὲ δυσχερῆς ἢ τῆς πόλεως ἄλλοις τοῖς Κομνηνοῖς κατεφείνετο, (αἱ δὲ δυνάμεις ἐκ διαφόρων ξενικῶν τε καὶ ἐγχωρίων συνελέγοντο· ὅπου δὲ C πληθὺς διάφορος, ἐκεῖ καὶ τὸ τῆς γνώμης διάφορον κατα- 5 φαίνεται,) βλέπων ὁ τὸ νέον ἐνδεδυκὸς πέδιλον Ἀλέξιος τὸ δυσάλωτον τῆς πόλεως καὶ τὸ τῶν στρατιωτῶν παλίμβολον ὑποτοπάζων, εἰς ἑτέραν ἐτράπετο γνώμην, ἵνα θωπείαις τισὶ καὶ ὑποσχέσεσιν ὑποποιησάμενός τινας τῶν φυλαττόντων τὰ 10 τείχη καὶ κλέψας αὐτῶν τὴν γνώμην, οὕτως αἰρήσῃ τὴν πό- λιν. ταῦτα δὲ ὅλης τῆς νυκτὸς μελετήσας, εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ καίσαρος ἅμα πρῶτῃ παραγίνεται, ἀπαγγέλλων τὰ σκοπη- θέντα καὶ ἀξιῶν ἅμα συνέψασθαι οἱ καὶ κατασκοπῆσαι τὰ τείχη καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀναθεωρῆσαι καὶ τοὺς φυλάσσοντας D (ἦσαν γὰρ ἐκ διαφόρων) καὶ διαγινῶναι, ὅπως δυνατὸν ἐστίν 15 ἀλῶναι τὴν πόλιν. ὁ δὲ βαρέως τοῦπίταγμα ἔφερεν, ἅτε τὸ μοναχικὸν οὐπω πρῶτῃ περιβεβλημένος ἀμφίον, καὶ συνεῖς ὅτι καταγελοῦτο ἂν ὑπὸ τῶν περὶ τὸ τεῖχος ἰσταμένων καὶ τὰς ἐπάλξεις, εἰκότως τὸν πλησιασμὸν τῶν τειχῶν ἀνε- δύετο. ὅπερ καὶ πέπονθεν. ὡς γὰρ βιασθεῖς τῷ Ἀλεξίῳ 20 συνηκολούθηκεν, εὐθὺς αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἑωρακότες τὸν P. G. ἄββᾶν μετὰ τινος προσθήκης ὑβριστικῆς διετώθαζον. ὁ δὲ

2. δὲ : an γὰρ? 5. ἐνδεδυμένος G, ἐμβεβηκώς A. 10. ταῦτα δὲ ὅλης P, δὲ G, καὶ δὴ δὲ ὅλης A. τῆς add. A. 12. συνέψασθαι A. 16. οὐ πᾶν πρῶτῃ A. βεβλημένος A. 18. τὸν om. G. 21. ἄββᾶν A.

abdicando abhorrebat. quo factum est, ut etiam cives trepidarent, et expugnari omnia undique posse viderentur. at Comnenis cum urbem vi capere difficillimum videretur, (nam copiae eorum ex omni genere peregrinorum aequae atque indigenarum collectae erant; ubi autem multitudo varia est, ibi varia etiam apparent studia,) itaque cum Alexius, novus imperator, urbem haud facile capi posse intelligeret et militum inconstantiam pertimesceret, consilio mutato, blanditiis ac promissis nonnullos ex iis, qui moenia defenderent, sibi conciliare eorumque voluntatem quasi furari statuit; quorum auxilio urbem caperet. quod cum tota nocte animo versasset, primo mane in Caesaris tentorium se confert, consilium cum eo communicat rogatque, ut moenia et propugnacula eorumque custodes, qui varii erant generis, secum exploratum iret et quomodo urbe potiri posset, specularetur. sed is aegre adduci poterat. cum enim monachi vestem haud ita pridem induisset, merito verebatur, ne si moenibus accederet, risui esset iis, qui in muro turribusque consisterent. neque id eum fefellit. cum enim invitus Alexium secutus esset, statim conspicati ex muro, patrem eum irridendo salutabant, opprobrio quodam ad-

ἐπισυνάξας τὸ ἐπισκύνιον καὶ ἐνδοθεν ὑβριζόμενος παρ' οὐδὲν ἐλογίζετο, πρὸς δὲ τὸν προκείμενον σκοπὸν ὄλον εἶχε τον νοῦν. εἰώθασι γὰρ οἱ φρόνημα στίσιμον ἔχοντες ἐμμένειν ἐφ' οἷς ἂν κρίνωσι, τῶν δ' ἐξωθεν ἐπισυμβαινόντων καταφρονεῖν. ἐπυρνθάνετο γοῦν, τίνες ἂν εἶεν οἱ ἑκασταχοῦ τοὺς 5 πύργους φυλάσσοντες. ὡς δὲ ἐνταῦθα μὲν ἐφεστάναι τοὺς ἀθανάτους λεγομένους ἐμάνθανε, (στράτευμα δὲ τοῦτο τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἰδιαίτατον,) ἐκεῖσε δὲ τοὺς ἐκ τῆς Θούβλης Βαράγγους, (τούτους δὲ λέγω τοὺς πελεκυφόρους βαρβάρους,) ἀλλαχόσε δὲ τοὺς Νεμίτζους, (ἔθνος δὲ καὶ τοῦτο 10 βαρβαρικὸν καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων δουλεῦον ἀνέκαθεν,) φησὶ πρὸς τὸν Ἀλέξιον παραινῶν, μῆτε τοῖς Βαράγγοις ἐμβαλεῖν, μῆτε τοῖς ἀθανάτοις προσεμβαλεῖν. οἱ μὲν γὰρ αὐτόχθονες ὄντες τῷ βασιλεῖ, πολλὴν τὴν εἰς αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης V. 54 ἔχοντες εὐνοίαν, θάττον ἂν τὰς ψυχὰς παραδοῖεν ἢ πονηρόν 15 τι κατ' αὐτοῦ μελετῆσαι πεισθήσονται. οἱ δὲ γε ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ ξίφη κραδαίνοντες πάτριον παράδοσιν καὶ οἷον παρκαταθήκην τινὰ καὶ κληρὸν τὴν εἰς τοὺς αὐτοκράτορας πίστιν καὶ τὴν τῶν σωμάτων αὐτῶν φυλακὴν ἄλλος ἐξ ἄλλου 20 διαδεχόμενοι, τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν ἀκράδαντον διατηροῦσι καὶ οὐδὲ ψιλὸν πάντως ἀνέξονται περὶ προδοσίας λόγον. τῶν δὲ γε Νεμίτζων ἀποπειρώμενος, ἴσως οὐ πόρρω βαλεῖ σκοποῦ, ἀλλ' εὐτυχῆσει τὴν εἴσοδον ἀπὸ τοῦ ὑπ' αὐτῶν τηρουμένου πύρ-

1. ἐπισκύνιον A. 2. πρὸς δὲ : ἀλλ' ἐπὶ A. 4. κρίνωσιν P.
11. δουλεύων PG, correxi. 18. καὶ κληρὸν om. CG. 22.
ἀποπειρώμενον — βάλλειν A.

dito. at ille attracto in frontem cucullo, ubi se intus abdidit, convicia nihili duxit, toto animo ad ea, quae agenda erant, intentus. solent enim, qui constanti sunt animo, perseverare in proposito et quae extrinsecus interveniunt, contemnere. explorabat igitur, quinam quibusque turribus praesidio essent. cumque immortales quos dicunt, (est ea maxime peculiaris exercitus Romani pars) hic praesidere cognovisset, illic Barangos Thule oriundos, (barbaros dico securibus armatos) alibi Nemitzos, gentem et ipsam barbaram et dudum Romanis servientem, suasit Alexio, ut neque Barangos neque immortales aggredieretur. hos enim, utpote indigenas, necessario summa erga imperatorem voluntate esse et mortem potius appetituros, quam ad aliquid in eum moliendum adducerentur; qui autem securim humero ferrent, tanquam pignus et hereditatem a maioribus traditam accepisse in imperatores fidem eorumque custodiam, quam inviolatam servarent neque ullam omnino prodicionis mentionem ferrent. at Nemitzos si adiret, nequaquam fortasse a spe destitutum iri, sed aditum per

γου. πείθεται τοίνυν τὸ ἐντεῦθεν Ἀλέξιος τοῖς τοῦ καίσαρος λόγοις, ὥσπερ ἐκ θείας ὀμφῆς τούτους δεξάμενος. διὰ τινος οὖν ἀποσταλέντος παρ' αὐτοῦ τὸν ἡγεμόνα τῶν Νεμίτζων κάτωθεν ἐπιμελῶς ἀνεζήτηι· ὁ δὲ ἄνωθεν προκύψας, πολλὰ
 5 τε εἰπὼν καὶ ἀκούσας, συντίθεται ταχὺ προδοῦναι τὴν πό- D
 λιν. ἤκεν οὖν τὴν ἀγγελίαν ταύτην κομίζων ὁ στρατιώτης. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀλέξιον τὸ παρ' ἐλπίδας, περι-
 χαρεῖς γενόμενοι, μάλα προθύμως ἐπιβαίνειν τοῖς ἵπποις ἤτοι-
 μάζοντο.

10 10. Ἄμα δὲ τούτοις καὶ οἱ τοῦ Μελισσηνοῦ πρέσβεις σφοδρῶς ἐπέκειντο ἀπαιτοῦντες τὸν ὑπεσχημένον χρυσόβου-
 λλον λόγον. καὶ ὁ Μαγγάνης εὐθύς μετεκαλεῖτο κομίσων
 αὐτόν. ὁ δὲ τὸν μὲν χρυσόβουλλον λόγον γεγραμμένον ἔχειν
 ἔλεγε, τὸ δὲ γε χρησιμεῦον σκεῦος εἰς τὰς βασιλικὰς ὑπογρα-
 15 φὰς αὐτῇ γραφίδι ἀπολωλέκηναι δισχυρίζετο, κρυψίνους ὧν
 ἀνὴρ καὶ δεινὸς τὸ μέλλον ῥᾶστα προῖδεῖν καὶ ἐκ μὲν τοῦ P. 63
 παρεληλυθότος θηρᾶσαι τὸ συνοῖσον, τὸ δὲ γε ἐνεστὸς ἀκρι-
 βῶς διαγνώναι καὶ πρὸς ὅπερ ἂν βούλοιο εὐφυῶς μετενεγ-
 κεῖν, ἐπισκιάσαι τε πράγματα, εἰ μόνον θελήσῃ. ἀνεβάλλετο
 20 γὰρ τὴν τοῦ χρυσοβούλλου γραφὴν ὁ Μαγγάνης, μετεώρους
 τὰς ἐλπίδας διδούς τῷ Μελισσηνῷ. ἐδεδίει γάρ, μὴ τοῦ
 χρυσοβούλλου τάχιον ἢ προσήκει καταπεμφθέντος αὐτῷ, ᾧ

2. τούτους C, τοῦτο A, τούσδε PG. 7. ἐλπίδα A. 14. εἰς :
 πρὸς C. 15. αὐτῇ A, σὺν τῇ PG. ἀπολωλέκηναι PG,
 recte A. κρυψίνους P. 17. τὸ συν. G, τι P. 19. τε C, τὸ
 PG. πράγματα P in margine, πράγμα PG. μόνον C et in
 margine P, μὴ PG. 22. προσήκει P. ᾧ G, ὃ P, ὅς A.

turrem, quam tuerentur, nacturum. haec velut oraculo edita Alexius accipiens, misit, qui Nemitzorum ducem sub murum diligenter quaereret. illo deorsum prospectante, post multa ultro citroque verba habita, de urbe prodenda convenit. quem nuntium cum ex insperato miles attulisset, Alexius quique eum comitabantur, magnopere gavisī, alacriter ad equos conscendendos se pararunt.

10. Quae dum geruntur, Melissenī legati bullam auream promissam flagitarunt. Manganes statim arcessitus qui afferret, scriptam quidem bullam esse dixit, verum vas, quo ad subscribendum imperatori opus esset, cum ipso stilo se perdidisse affirmavit. etenim callidus erat homo, futura facile prospiciebat, ex praeteritis, quid utile esset, captabat, praesentia diiudicabat verissime atque ad voluntatem suam callide transferebat, miro praeditus artificio, res, dummodo vellet, legendi. itaque differebat litteras conscribere, quo suspensas Melissenī spes teneret. ad quem si bulla aurea, qua caesaris dignitatem

τὴν τοῦ καίσαρος ἀξίαν τούτῳ κατεχαρίζετο, τὸν καίσαρα μὲν ἀποπέμψαιτο, τῆς δὲ βασιλείας ὅλως ἐξέχοιτο, καθάπερ καὶ πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς διαμεμνηκῶς ἦν, καὶ σπουδαστεί τι θρασύτερον. καὶ τοῦτο ἦν ἡ τέχνη καὶ τὸ μαγγάνευμα τοῦ Μαγγάνη περὶ τὴν ἀναβολὴν τοῦ χρυσοβούλλου λόγου τοῦ καίσαρος. τούτων οὕτω τελουμένων καὶ τοῦ καιροῦ κατεπεύγοντος τὴν πρὸς τὴν πόλιν εἴσοδον, ὑποτοπάζοντες οἱ πρέσβεις τὸ δρᾶμα, σφοδρότερον ἐνέκειντο, ἐξαιτούμενοι τὸν χρυσοβούλλον λόγον. οἱ δὲ Κομνηνοὶ φασὶ πρὸς αὐτούς “ἐπεὶ ἐν χερσὶν ἤδη τὴν πόλιν ἔχοντες ἄπιμεν, θεοῦ ἐπαρήγοντος, ἐφ’ ᾧ κατασχεῖν αὐτήν, ἀπελθόντες ἀπαγγέλατε ταῦτα τῷ δεσπότη καὶ κυρίῳ ὑμῶν,” καὶ τοῦτ’ ἐπειπόντες, ὡς “εἴ γε κατ’ ἐλπίδας ἡμῖν ἀπαντήσῃ τὰ πράγματα, σοῦ πρὸς ἡμᾶς παραγενομένου, πάντα κατὰ ῥοῦν ἀκολουθήσεις καὶ κατὰ τὸ ἡμῖν καὶ σοὶ βουλευτόν.” ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς πρέσβεις. τὸν μέντοι Γεώργιον τὸν Παλαιολόγον πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν Νεμίτζων Γιλπράκτον ἐξέπεμψαν, ἀποπειραν ποιήσασθαι τῆς γνώμης Γιλπράκτου, καὶ εἰ διαγνοίη προθυμούμενον δέξασθαι κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοὺς Κομνηνοὺς, τὸ δοθὲν αὐτῷ σύνθημα ποιῆσαι, ὅπερ αὐτοὶ μὲν θεασάμενοι ἐπισπεύσουσι τὴν εἰσέλευσιν, αὐτὸς δὲ εἰς τὸν πύρ-

1. χαρίζετο P, ἐχαρίζετο A, κατεχαρίζετο CG. 2. ἀποπέμψαιτο CA, ἀποπέμψαιτο G. ὅλος C. 4. μαγγάνωμα G.
 5. τοῦ χρυσ. : τῷ C. χρυσοβούλλου A. 8. σφοδρότερον PG, recte A. 9. χρυσοβούλλον A. 11. κατασχεῖν αὐτήν θεοῦ ἐπαρήγοντος C, θεοῦ ἐπαρ. ἐφ’ ᾧ κατασχεῖν G. 12. ἡμῶν A.
 13. γε om. GA. ἀπαντήσῃ CA, ἀπαντήσῃ PG. 14. πρὸς τοῦ γενομένου C et in margine PG. 18. Γιλπράκτου : αὐτοῦ A.
 21. ἔλευσιν G.

ei largiretur, celerius, quam necesse erat, perveniret, verebatur, ne contempto hoc honore, imperium omnino, quemadmodum ipse Comnenis significaverat, appeteret et in facinus aliquod audax prorumperet. hoc igitur consilium et mangonium erat Manganis, cum bullam auream caesaris conscribere procrastinaret. tempore autem instante, quo Comneni in urbem invasuri erant, ubi legati dolum suspectarunt, vehementius instabant bullam auream poscere. quibus Comneni haec fere respondent. “quoniam in manibus urbs est, quam ut iuvante deo recipiamus, iam movemus, ite atque hoc ipsum domino vestro renuntiate, illudque addite, si prospere res procedant, facile omnia, cum ipse ad nos venerit, ex utriusque nostrum sententia conventura.” legatis ita dimissis, Georgium Palaeologum ad ducem Nemitzorum Gilpractum miserunt, animum eius exploraturum. quem si paratum, ut promiserat, ad intromittendos Comnenos cognovisset, signum condictum daret; eoque conspecto

γον ἀνελθῶν, θᾶπτον αὐτοῖς τὰς πύλας ὑπανοίξει. ὁ δὲ
 μάλα προθύμως τὴν πρὸς τὸν Γιλπράκτον ὁδοιπορίαν ἀνεδέ-
 ξαστο, πρόθυμος ὢν ἀνὴρ εἰς τὰς πολεμικὰς πράξεις καὶ πό- V. 55
 λεων ἐκπορθήσεις, καὶ τοῦτ' αὐτὸ τειχεσιπλήτης αὐτόχρημα D
 5 εἶπες ἄν, ὃ περὶ Ἄρεος Ὀμηρος. οἱ δὲ Κομνηνοὶ ὀπλισάμε-
 νοι καὶ τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν ἐμπεύρωσ πάνυ καταστησάμενοι,
 βραδεῖ ποδὶ στείχοντες, ἰλαδὸν πρὸς τὴν πόλιν ἀπήεσαν.
 ἑσπέρας οὖν πελάσας τῷ τείχει ὁ Παλαιολόγος Γεώργιος καὶ
 σύνθημα ἀπὸ τοῦ Γιλπράκτου λαβὼν, ἄνεισιν ἐπὶ τὸν πύρ-
 10 γον μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτόν. οἱ δὲ γε ἀμφὶ τὸν Ἀλέξιον τέως
 μὲν ὀλίγον τι πρὸ τῶν τειχῶν γεγονότες, χάρακά τε βάλλον-
 ται καὶ στρατοπεδεύουσι λαμπρῶς. καὶ βραχὺ τι μέρος τῆς
 νυκτὸς ἐπ' αὐτοῦ ἀλλισάμενοι, τὸ λοιπὸν αὐτοὶ τὸ μεσαίτα-
 15 τὸν εἶχον τῆς φάλαγγος ἅμα τοῖς τῶν ἰππέων ἐπιλέκτοις καὶ
 15 τῇ κρείττονι στρατιᾷ, τότε ψιλὸν διατάξαντες, βιάην τε προ- P. 64
 ἴοντες, κατ' αὐτὸ τὸ περίορθρον πρὸ τῶν τειχῶν ἀθρόον κα-
 θίστανται. καὶ πολέμου σχῆμα διατυπώσαντες, ἐσιδηροφό-
 ρον ζύμπαντες, ἵνα τοὺς ἐντὸς καταπλήξαιεν. σύνθημα δὲ
 ἄνωθεν δόντος αὐτοῖς τοῦ Παλαιολόγου καὶ τὰς πύλας ἀνοί-
 20 ξαντος, συμμίγδην εἰσῆεσαν, οὐ σὺν εὐταξίᾳ στρατιωτικῇ,
 ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἕκαστος, ἀσπίδας καὶ τόξα καὶ δόρατα φέρον-
 τες. ἧ δὲ ἡμέρα πέμπτη ἦν ἡ μεγάλη, καθ' ἣν τὸ μυστικὸν
 πάσχα θύομεν ἅμα καὶ ἐστιώμεθα, ἐπινεμήσεως τετάρτης

2. μάλα om. P.   ἐδέξαστο A.   3. ὁ ἀνὴρ A.   τὰς om. CA.
 11. πρὸς G.   12. βραχὺ PG, ὀλίγον A.   15. lege τό τε.
 19. αὐτοῖς om. A.   ἀνοίξαντος, αἱ τῆς χαρσίου κικλήσκονται A.
 23. ἅμα : τε A.   ἐπὶ νεμήσεως PG, recte A.

ipsi sine mora in urbem festinarent, Georgius autem, celeriter turri ascensa, portas aperiret. libentissime hic ad Gilpractum iter suscepit, quippe qui promptus ad bellica facinora et urbium expugnationes esset, ut illud ipsum τειχεσιπλήτης, quod de Marte Homerus dicit, quadrare in eum videretur. Comneni, universo exercitu instructo et perite ordinato, lente progressi, ad urbem turmatim accesserunt. vespere autem Georgius Palaeologus ad muros appropinquavit et, signo a Gilpracto accepto, in turrim ascendit cum suis. interim Alexius, haud procul ab urbe vallum iecit castraque bene metatus est. postquam exiguam noctis partem ibi consedit, presso gradu incedens, (ipse cum lectis equitibus et militum flore mediam aciem tenebat, velut in agmina partitis,) diluculo ipso sub moenibus copiis omnibus constitit. milites in speciem praelii erant armati, ut qui intus erant, percellerentur. verum ubi Palaeologus signum de muro dedit portasque aperuit, promiscue irruunt, non servato ordine, sed te-

ἔτους εφπθ' μηνὸς Ἀπριλλίου. καὶ οὕτως ἄπαν το στρατό-
 B πεδον ἐκ ξενικῆς τε καὶ ἐγχωρίου δυνάμεως, ἐκ τ' αὐτοχθό-
 των καὶ τῶν παρακειμένων χωρῶν συνεληλυθός, τὴν πόλιν
 ἐκ πολλοῦ παντοίοις εὐθρηνοῦσαν εἶδεσιν, ἐξ ἡπείρου τε καὶ
 θαλάσσης συνεχῶς ἀρδομένην γινώσκοντες, ἐν βραχεῖ χρόνῳ⁵
 διὰ τῆς Χαρσίου πύλης εἰσεληλύθασιν, ἀπανταχοῦ σκεδασθέν-
 τες περὶ τε τὰς λεωφόρους περὶ τε τὰς τριόδους⁶ καὶ ἀμφο-
 δους, μὴ οἰκιῶν, μὴ ἐκκλησιῶν, μηδὲ αὐτῶν τῶν ἱερῶν ἀδύ-
 των τὸ παράπαν φειδόμενοι, ἀλλὰ λείαν πολλὴν ἐκεῖθεν ἐπι-
 συνάγοντες, τοῦ μέντοι ἀποκτείνειν μόνον ἀφιστάμενοι, τὰ δ'¹⁰
 ἄλλα πάντα ἰταμῶς πάντη καὶ ἀναισχύντως ποιοῦντες. τὸ δὲ
 C δὴ χεῖρον, ὅτι οὐδὲ οἱ αὐτόχθονες τῶν τοιούτων ἀφίστατο
 πράξεων, ἀλλ' οἷον ἐκλαθόμενοι ἑαυτῶν καὶ τὰ σφῶν ἦδη
 ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀμείψαντες, ἀνερυνθριάστως καὶ αὐτοί, ἄπερ¹⁵
 οἱ βάρβαροι, ἔπραττον.

11. Ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος ὄρων καὶ ὡς τὰ
 κατ' αὐτὸν ἐν στενῷ κομιδῇ κατήντηκεν, ἀπὸ τε τῆς δύσεως
 πολιορκουμένης τῆς πόλεως, ἀπὸ τε τῆς ἔω Νικηφόρου
 τοῦ Μελισσηνοῦ περὶ τὴν Δάμαλιν ἦδη αὐλιζομένου, μὴ
 ἔχων ὅ τι καὶ δράσειε, τῷ Μελισσηνῷ προτεθύμητο τῶν πρω-²⁰
 τείων μᾶλλον παραχωρῆσαι. κατασχεθείσης δὲ τῆς πόλεως

1. ἔτους εφπα' A.   μηνὶ Ἀπριλίῳ CG.   Ἀπριλίου P.
 στρατεύμα A.   6. καρσίου P, διὰ τῆς εἰρημένης πύλης A.
 εἰσεληλυθασιν διὰ — πύλης P.   7. περὶ alterum : διὰ A.
 10. μόνου P.   12. ἀφιστάντες A.   16. δὲ om. A.   17. τῶν
 δύσεων A.   18. ἀπὸ τε τῆς ἔω om. C.   19. ἦδη om. G.

mere, ut fors ferebat, clypeis, arcubus hastisque instructi. erat dies quintus magnae hebdomadis, quo mysticum pascha et sacrificamus et comedimus, indictione quarta, anni 6589 mense Aprili. ita universus exercitus, peregrinis indigenisque militibus constans, in urbem, quam dudum omnis generis opibus ac terra marique continuo importatis divitiis refertam norant, celeriter per Charsiae portam invasere et per omnes plateas, per trivía et bivia vagantes, non a domibus, non ab ecclesiis, nec ab ipsis quidem locis, quae adire nefas est, abstinebant, opulenta inde praeda capta. modo a caedibus temperabant; ceterum audacia et libidine grassabantur. quodque peius erat, ne indigenae quidem ab eiusmodi facinoribus se continebant; sed sui quasi obliti et moribus in peius mutati, impudenter eadem, quae barbari, perpetrabant.

11. Haec cum Nicephorus videret et quantis difficultatibus circumventus esset perspiceret, Comnenis ab Occidente instantibus et ab Oriente Melisseno prope Damalim iam considente, consilii inops Melisseno maluit de principatu cedere. obsessa autem iam urbe a

ἤδη παρὰ τῶν Κομνηνῶν, μετακαλεσάμενός τινα τῶν πιστο-
 τέρων θεραπόντων αὐτοῦ, παρεκελεύετο διὰ τοῦ στόλου τὸν
 Μελισσηνὸν εἰσάγειν εἰς τὰ βασίλεια, ᾧτινι συνείπετο καὶ D
 σπαθάριος τις ἀνὴρ μαχιμώτατος. πρὸ δὲ τοῦ φθάσαι εἰς
 5 ἔργον τὸν λόγον, ἡ μὲν πόλις ἔάλω, ὁ δὲ Παλαιολόγος ἕνα
 τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀναλαβόμενος, πεζῆ κατέεισιν ὡς πρὸς Θάλασ-
 σαν πορευόμενος. περιτυχὼν δὲ τινι ἀκατίῳ, εἴσεισιν εὐθύς
 καὶ τοῖς ἐρέταις παρεκελεύετο, ὅπου ὁ στόλος κατὰ τὸ εἰδι-
 σμένον προσώρμιστο, ἀπευθῆναι τὸ σκάφος. ἐγγίζων δὲ ἤδη
 10 πρὸς τὴν περαιάν, ὄρᾳ τὸν παρὰ τοῦ Βοτανειάτου ἀποστα-
 λέντα ἐφ' ᾧ τὸν Μελισσηνὸν διαπεραιῶσαι, τὸν στόλον εἴτρε- V. 56
 πίζοντα, καὶ τὸν σπαθάριον ἐντὸς μιᾶς τῶν πολεμικῶν νηῶν. P. 65
 γνωρίσας οὖν αὐτὸν πόρρωθεν, πάλαι συνήθη τοῦτον ἔχων,
 παραπλεύσας καὶ προσειπὼν αὐτῷ τὰ συνήθη, ἐπυνθάνετο
 15 ὅθεν καὶ ὅπη πορεύεται, καὶ μεθ' ἑαυτοῦ ἀναλαβέσθαι αὐτὸν
 ἡξίου. ὁ δὲ σπαθάριος ξιφήρη τοῦτον ὄρων καὶ ἀσπίδα κα-
 τέχοντα, δειλιάσας φησὶ πρὸς αὐτόν “εἰ μὴ σε οὕτω καθω-
 πλισμένον ἐώρων, περιχαρῶς ἂν ἐδεξάμην.” ὁ δὲ μάλα προ-
 θύμως καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν ἀκινάκην καὶ τὴν κόρυθα
 20 ἀποθέσθαι κατετίθετο, εἰ μόνον θελήσει τοῦτον ἀναλαβέσθαι.
 ὡς δὲ καταθέμενον αὐτὸν τὰ ὅπλα ὁ σπαθάριος ἐθεάσατο,
 παρεκεχωρήκει τηνικαῦτα αὐτῷ τῆς εἰς τὸ ἴδιον πλοῖον εἰσε-
 λύσεως, καὶ περιπλακεῖς κατησπάζετο μάλα περιχαρῶς. ὁ

2. θεραπόντων om. PA, add. CG et in margine P. διὰ
 τοῦ στόλου om. PA, add. CG et in margine P. 9. ἀπευθῆ-
 ναι P. 10. περαιάν CGA. 21. αὐτὸν om. G.

Comnenis, uni e fidissimis administris mandavit, ut Melissenum classe
 in regiam adduceret; comitabatur eum spatharius quidam fortissimus.
 at priusquam imperatum perfici posset, urbs capitur. ac Palaeologus
 quidem, uno e suis assumto, ad mare pedibus descendit. ubi cum
 naviculam invenisset, statim ea conscensa, remiges recta in locum vehi
 iubet, ubi classis pro more stationem habebat. iamque appropinquabat
 ulteriori ripae, cum illum, qui a Botaniate ad Melissenum arcessen-
 dum missus erat, classem expedientem conspexit; spatharius una e
 navibus bellicis vehebatur. quem simulac e longinquo cognovit, (nam
 familiaris eius olim erat,) adnavigavit et salute dicta, cum unde et
 quo proficisceretur percontatus esset, rogavit, ut se in navem admit-
 teret. sed spatharius, qui eum scuto gladioque instructum conspice-
 ret, metu affectus, “libenter, inquit, exciperem, nisi te viderem ar-
 matum.” ille sine detrectatione paratum se ostendit et scutum et
 gladium et galeam deponere, modo in navem se recipere vellet. at-
 que ubi arma eum spatharius posuisse vidit, in navem admisit et

Β δὲ Παλαιολόγος, ὄβριμοεργὸς ὢν ἀνὴρ, οὐδὲ πρὸς βραχὺ περιμείνας, ἔργου ἤπτετο. καὶ ὡς πρὸς τὴν πρῶραν ἀλλόμενος τοὺς ἐρέτας ἐπυνθάνετο “τί” λέγων “ποιεῖτε καὶ ὅπη πορεύεσθε κατὰ τῆς σφῶν κεφαλῆς κακὰ μέγιστα ἐπενεγκεῖν πραγματευόμενοι; ἢ πόλις, ὡς ὁρᾶτε, ἐάλω. ὃ ποτε μέγας 5 δομέστικος νῦν βασιλεὺς ἀνηγόρευται· καὶ τοὺς ὀπλοφόρους ὁρᾶτε καὶ τῆς εὐφημίας ἀκούετε· καὶ οὐκέτι χώραν ἕτερος ἐν τοῖς βασιλείοις ἔξει. καλὸς μὲν οὖν ὁ Βοτανειάτης, ἀλλὰ καὶ οἱ Κομνηνοὶ πολλῶ κρείττονες. πολλὴ ἢ τοῦ Βοτανειάτου στρατιὰ, ἀλλὰ πολλαπλάσιος ἢ ἡμετέρα. οὐ γὰρ χεῖρα 10 γαρὸν τὴν σφῶν αὐτῶν ζωὴν, τὰς τε γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας προδοῦναι, ἀλλὰ δὴ τὴν πόλιν περιεθρήσαντας καὶ τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν ἐντὸς αὐτῆς θεασαμένους, τὰς τε σημαίας καὶ τὴν εὐφημίαν λαμπρὰν γινομένην ἀκούοντας, τὸν τέ ποτε μέγαν δομέστικον νῦν βασιλέα τοῖς βασιλείοις πελάζοντα 15 καὶ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἤδη περιζωννύμενον, πρῦμναν τε κρούσασθαι καὶ ἑτεραλκεία τὴν νίκην ποιησαμένους αὐτῷ προσελθεῖν.” οἱ δὲ τηλικαῦτα τοῖς τούτου λόγοις ὑπέϊξαντες, πάντες τῆς αὐτοῦ γνώμης γεγόνασιν. τοῦ δὲ σπαθαρίου δυσχεραίνοντος, ἠπέιλησεν ὁ ξιφηφόρος οὗτος Γεώργιος ὁ Πα- 20 λαιολόγος αὐτοῦ που ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς νεῶς δε-

1. ὄβριμοεργὸς A, ὄμβριμοεργὸς PG. 2. πρὸς add. C, καὶ πρὸς τὴν A. 4. post σφῶν add. αὐτῶν Hoeschel. ἐνεγκεῖν A. 6. ἀναγορεύεται A. καὶ om. A. 11. αὐτῶν om. A. 12. δὴ : δεῖ A. 16. τὴν om. A. ἤδη om. GA. 17. καὶ om. P, add. GA. ἑτεραλκῆ G. 20. ἠπέιλκεν P, ἠπέιλῃσεν CG. 21. δεσμώτην CG.

amantissime amplexus est. Palaeologus autem, qui vir erat animo alacri, ne ulla quidem cunctatione facta, quae agenda erant aggredditur. atque in proram insiliens, remiges ita interrogat. “quid, inquit, agitis, quove pergitis, vestris capitibus mala maxima paraturi? urbs, ut videtis, capta est; qui modo magnus domesticus erat, nunc imperator renuntiatus est; cernitis satellites eius et acclamationem auditis; neque alter amplius locum in regis aedibus habebit. bonus quidem Botaniates, sed multo Comneni meliores; magnus Botaniatae exercitus, sed noster multo maior. non igitur vos decet, vestram ipsorum vitam uxoresque ac liberos prodere; sed cognito, urbem ab exercitu universo occupari, signisque erectis, acclamationem omnium ore fieri, et magnum nuper domesticum iam imperatorem palatium accedere, regis decoratum insignibus, retro navigandum vobis atque ad eum transeundum est, quo vim victoriamque certam ipsi reddatis.” hac oratione commoti, omnes obsecuti sunt; quod cum spatharius moleste ferret, strenuissimus Georgius ille Palaeologus mi-

σμήσας καταβαλεῖν ἢ κατὰ τοῦ βυθοῦ ῥίψαι. εὐθύς οὖν D
 τῆς εὐφημίας ὁ Παλαιολόγος ἐξῆρχε, καὶ σὺν αὐτῷ οἱ ἐρέ-
 ται. τὸν δὲ σπαθάριον καὶ μὴ βουλόμενον καὶ δυσχεραίνον-
 τα κατὰ τοῦ καταστρώματος δεσμώτην κατέδηκεν. παρα-
 5 πλεύσας δὲ μικρὸν, ἀναλαμβάνεται τὸν τε ἀκινάκην καὶ τὴν
 ἄσπίδα, καὶ οὕτω προσορμίζει, ὅπου ὁ στόλος, καὶ πάνδη-
 μον ἐποιεῖτο ἤδη τὴν εὐφημίαν. ἐντυχὼν δὲ καὶ τῷ ἀποστα-
 λέντι παρὰ τοῦ Βοτανειάτου ἐφ' ᾧ τὸν στόλον ἀναλαβέσθαι
 καὶ διαπεράσαι τὸν Μελισσηνόν, εὐθύς κατέσχευεν αὐτὸν καὶ
 10 λῦσαι τὰ προμνήσια παρεκελεύετο τοῖς ναυτικοῖς. ἀποπλεύ-
 σας οὖν ἐκεῖθεν σύναμα τῷ στόλῳ καταλαμβάνει τὴν ἀκρόπο- P. 66
 λιν, τὴν εὐφημίαν λαμπρὰν ποιούμενος. κάκεισε τοῖς ἐρέταις
 πᾶσασθαι τῆς εἰρεσίας διεκελεύετο καὶ ἀτρεμοῦντας ἐστάναι
 ἐφ' ᾧ τοὺς ἐκ τῆς ἐώας πειρωμένους διαπερᾶν ἀπείργειν. μετ'
 15 ὀλίγον δὲ πλοῖον θεασάμενος πρὸς τὸ μέγα παλάτιον καταῖρον,
 τοῖς τοῦ ἰδίου πλοίου ἐρέταις κελεύσας σφοδρὰν τὴν εἰρεσίαν
 ποιήσασθαι, φθάνει τοῦτο. καὶ ὡς τὸν ἴδιον ἐν αὐτῷ ἐθεά-
 σατο πατέρα, ἀναστὰς εὐθύς τὴν προσήκουσαν γονεῦσι προσκύ- V. 57
 νησιν αὐτῷ ἀπεδίδον. ὁ δὲ οὐ περιχαρῶς αὐτὸν ἐθεάσατο,
 20 οὔτε μὴν γλυκερὸν φάος ὠνόμασε, καθάπερ ποτὲ ὁ Ἰθακή-

1. καταλαβεῖν PG, καταβαλεῖν F et in margine P. 3. δυσχε-
 ραίνοντα καὶ μὴ βουλόμενον C. 4. στρώματος GA. δε-
 σμώτην CG, δεσμήσας PA. 5. δὲ : οὖν A. 6. στόλος : Hoe-
 schel. add. ἦν. vid. annotat. 11. σὺν τῷ στολῷ παντὶ A. 13.
 ἐρεσίας G. 14. πειρωμένοι C, βουλομένους A. ἀπείργειν A,
 ἀπείργεν PG. 17. ἐθεάτο A. 19. δ' οὐ A. 20. μὲν G.
 αὐτὸν ὠνόμασε A.

nabatur se vinculis eum in navis tabulato adstricturum vel in mare demersurum. ac statim Palaeologo praeunte, remiges acclamavere; spatharium autem recusantem et aegre ferentem in navis tabulato vinciri iussit. paulum inde proventus, clypeo et gladio resumptis, eo appulit, ubi classis stabat, perfecitque, ut ab omnibus nautis Alexius imperator consalutaretur. cumque ibidem eum ipsum, cui Botaniates negotium dederat, classe assumpta, Melissenum traiciendi, offendisset, statim captum detinuit nautisque praecepit, ut naves solverent. quo facto, cum classe ad arcem advenit et acclamationem alacrem fecit. ibi remigatione omissa, nautas quietos consistere iussit, ut, qui ex Oriente traiecturi essent, intercluderentur. paulo post cum navem vidisset ad magnum palatium applicari, navigii sui remigibus quam maxime incumbere iussis, navem assequitur. in qua ubi suum ipsius patrem conspicatus est, statim in debitam parentibus venerationem surrexit. neque tamen hilare is eum adspexit, nec vero lucem appellavit suam, ut Ithacensis olim Ulysses Telemachum cum primum videret, ibi enim convivium et

Βσιος Ὀδυσσεὺς τὸν Τηλέμαχον θεασάμενος. ἐκεῖ γὰρ συμ-
πόσιον καὶ μνηστῆρες καὶ ἄμιλλα καὶ νευρὰ καὶ τόξον, καὶ
ἄθλον τῷ νικήσαντι ἢ σώφρων ἔκειτο Πηνελόπη, καὶ ὁ Τη-
λέμαχος οὐκ ἐχθρός, ἀλλ' ὡς υἱὸς πατρὶ ἐπαρήγων εἰσῆει·
ἐνταῦθα δὲ μάχη καὶ πόλεμος, καὶ ἀντικαθιστάμενοι πρὸς 5
ἀλλήλους κατὰ γνώμην ἦσαν ἄμφω. καὶ ἡ θιατέρου ἄτερον
οὐκ ἐλάνθανε σχέσις, κἂν εἰς ἔργον οὐπω τὰ τῆς γνώμης
ἀπέβαινεν. ἔνθεν τοι καὶ μωρὸν καλέσας αὐτόν, ἐπυνθάνειτο
λέγων “τί ὧδε ποιήσων ἦκεις;” ὁ δὲ φησιν “ἐπεὶ σὺ ὁ ἐμοῦ
πυνθανόμενος εἶ, οὐδέν.” καὶ ὅς πρὸς αὐτόν “ἀνέχου μι- 10
κρόν, καὶ εἴ μου ὁ βασιλεὺς ὑπακοίσει, γνώσῃ μετ' οὐ πο-
C λυ.” φθάσας οὖν ὁ ῥηθεὶς Νικηφόρος ὁ Παλαιολόγος εἰς
τὰ ἀνάκτορα, ἐπεὶ ἐσκεδασμένους ἑώρα τοὺς ξύμπαντας καὶ
περὶ τὴν συλλογὴν τῶν χρημάτων ἡσχολημένους, εὐκαταγω-
νίστους αὐτοὺς οἰόμενος, ἠτείτο τὸν Βοτανειάτην δοθῆναι οἱ 15
τοὺς ἀπὸ τῆς Θούλης νήσου Βαράγγους, ὥστε δι' αὐτῶν ἐξω-
θῆσαι τῆς πόλεως τοὺς Κομνηνοὺς. ὁ δὲ γε Βοτανειάτης,
ἅπαξ τὰ περὶ αὐτόν ἀπεγνωκῶς, ἐσχηματίζετο μὴ θέλειν
ἐμφύλιον γενέσθαι πόλεμον. ἀλλ' “εἴ γε πείθῃ μοι, Νικηφόρε,”
φησὶν “ἐπεὶ εἴσω τῆς πόλεως γεγόνασιν οἱ Κομνηνοί, ἀπελθε 20
πρὸς αὐτοὺς πρεσβεύων τὰ πρὸς εἰρήνην.” ὁ δὲ δυσανασχε-
τῶν, ὅμως ἀπῆει.

1. θεασάμενος· ἀλλὰ λοξὸν βλέψας καὶ μωρὸν αὐτόν καλέσας A.
4. οὐχ P, οὐ G, correxi. 7. οὐκ om. G. 8. ἐπέβαινεν C.
αὐτόν καλέσας P. 9. ἐπειδὴ P. 12. Νικηφόρος ὁ om. A.
ὁ alterum add. C. 15. τοῦ Βοτανιάτου A. 16. βαρβάρους
PAG, βαράγγους C. 19. γέ μοι πείθῃ, πρὸς τὸν παλαιολόγον
φησὶν A.

proci et certamen et nervi et arcus, et praemium victori pudica Pe-
nelope proposita, et Telemachus non hostis, sed tanquam filius patri
suppetias veniens; hic pugna erat et bellum, et diversa uterque seque-
batur. nec alterum alterius sensa latebant, quanquam effectum adhuc
carebat consilium. itaque stultum appellans filium, “quid huc, inquit,
venisti facturus?” cui Georgius, “quandoquidem qui me interrogas
pater meus es, nihil.” at pater “exspecta, inquit, paullulum; et
si quidem me imperator audiet, brevi disces.” haec locutus Nicepho-
rus Palaeologus abiit in regiam. qui cum dispersos vidisset omnes et
praedae studio palantes, facile eos deleri posse ratus, a Botaniate petit,
daret sibi oriundos ex Thule insula Barangos, quorum auxilio Co-
mnenos urbe pelleret. verum Botaniates, in desperatione rerum sua-
rum perseverans, abhorrere se a civili bello fugebat, et “si me,
inquit, audis, Nicephore, quoniam in urbem ingressi Comneni sunt,
de pace eos adi.” ille licet invitatus, tamen adit.

12. Ὡς δὲ εἰσελθόντες οἱ Κομνηνοὶ τεθαρρηκότες ἤδη D
 ἔκαρτέρουν περὶ τὸ πεδῖον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωρ-
 γίου τοῦ καλουμένου τοῦ Συκεώτου, βουλευόμενοι εἰ χρὴ
 πρότερον ἀπελθεῖν εἰς τὰς σφῶν μητέρας καὶ τὴν συνήθη
 5 προσκύνησιν κατὰ τὸ εἰδισμένον αὐταῖς ἀπονεῖμαι, εἶθ' οὕτω
 πρὸς τὰ βασιλεια χωρῆσαι, μαθὼν ὁ καῖσαρ ἀποστειλάς τι-
 νὰ τῶν αὐτοῦ θεραπόντων ἠπειλήσατο, τῆς βραδυτῆτος τού-
 τους πολλὰ καταμεμψάμενος. εὐθύς οὖν ἀμφὶ τὸν οἶκον
 τοῦ Ἰβηροῖτῆ γενομένων, καταλαμβάνει Νικηφόρος ὁ Πα-
 10 λαιολόγος λέγων “ὁ βασιλεὺς ὑμῖν τάδε μηνύει· γέρον μὲν P. 67
 ἐγὼ ἤδη καὶ μόνος, μήθ' υἱὸν κεκτημένος, μήτ' ἀδελφόν,
 μήτε τινὰ τῶν γνησίων, καὶ εἰ βούλει, (πρὸς τὸν ἀρτιφανῆ
 βασιλέα τὸν Ἀλέξιον ἀποτεινὼν τὸν λόγον,) σὺ γενοῦ μοι θετὸς
 υἱός. κἀγὼ οὐκ ἀφελούμαι τι ὧν ἐκάστῳ τῶν συστρατενομέ-
 15 των σοι πεφιλοτίμησαι, οὐδέ τινός σοι ἔξουσίας ἐπικοινωνή-
 σω βασιλικῆς, ἀλλὰ μόνον ἔσομαι ψιλοῦ τοῦ τῆς βασιλείας
 μετέχων ὀνόματος καὶ τῆς εὐφημίας καὶ τῶν ἐρυθρῶν πεδί-
 λων, ἔτι δὲ καὶ τοῦ διαναπαίεσθαι εἰς τὰ ἀνάκτορα. σοὶ δὲ
 ἢ τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων μελήσει πάντως διοίκη- B
 20 σις.” πρὸς ταῦτα οἱ Κομνηνοὶ ῥήματά τινα συγκатаθέσεως
 ἐμφαντικὰ ἐνέφαινον· ἄπερ ἐνωτισθεῖς ὁ καῖσαρ, φθάνει τά-
 χος πρὸς αὐτούς, ἐπαπειλούμενος καὶ πρὸς τὰ βασιλεια κα-

2. περὶ τὸ μον διον A, unde Hoeschel. conī. μονάδιον. ἁγίου
 add. A. 3. εἰ C, ἢ PG. 8. κατὰ CG, ἀμφὶ FP. 9.
 Ἰβηροῖτος G, Ἰβηροῖτου F. ὁ Νικηφόρος G. 13. τὸν prius om.
 A. 14. ἀφελούμαι G, ἀφελώμαι P, ἀφέλομαι A. τι om.
 GA 15. σοι om. A. πεφιλοτίμηται G. κοινωνήσω G.
 21. ἐμφαντικὰ G. 22. πρὸς αὐτ. : εἰς A.

12. Comneni, urbem ingressi, ad campum S. Georgii magni
 martyris, qui Syceotes dicitur, confidentius iam constitere delibe-
 rantes, num matres suas prius, ut mos est, salutatum irent, ac sic
 demum in palatium pergerent. quo Caesar cognito, per quendam e suis
 famulis graviter cunctationem eorum increpuit. celerrime igitur iis ad
 domum Iberitzae progressis, accurrit Nicephorus Palaeologus, qui im-
 peratoris nomine haec nuntiavit. “senem se iam esse et solum, nec
 filium, nec fratrem, nec quemquam habere legitima cognatione con-
 iunctum. quare si vellet, (novum imperatorem Alexium dicebat,)
 esset sibi filius adoptivus. neque se quidquam detracturum iis, quae
 ille commilitonibus suis promiserit, neque ullam imperatoriae pote-
 statis partem communem habiturum, sed mero nomine contentum fore
 et acclamatione rubrisque calceis, praeterea requiescendi in palatio
 venia, tota rerum administratione Alexio relicta.” ad haec Comneni
 ita responderunt, ut non abhorrere se a pactione significarent. quo

τεπείγων. ὡς δὲ δεξιόθεν τῆς αὐλίδος εἰσῆει, ἐξελθόντες οἱ Κομνηνοὶ συναντῶσι πεζεύοντι αὐτῶ· ὁ δὲ πολλὰ τούτους ἐμέμφετο. ἀτενίσας δὲ ἐν τῷ εἰσιέναι καὶ τὸν Παλαιολόγον Νικηφόρον ἀπὸ τῆς λαιᾶς αὐθις εἰσερχόμενον, “τί πρὸς V. 58 τὰ ἐνταῦθα;” φησί “καὶ τί βουλόμενος ἦκεις, συμπένθε-5 Cρε;” ὁ δὲ “τελέσων μὲν, ὡς ἔοικεν, οὐδέν, τὰς δὲ αὐτὰς ταῖς πρώην κομίσων ἤκω παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀγγελίας. διενίστατο γὰρ ὁ βασιλεὺς φυλάξαι τὰ ὑπεσχημένα καὶ ὡς νῦν μὲν χρήσασθαι τῷ Ἀλεξίῳ ἐφ’ ᾧ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν αὐτὸν ἀναδήσασθαι καὶ τὰ τῆς βασιλείας κατὰ 10 τὸ αὐτῷ διοικεῖν βουλευτόν, ἐκεῖνον δὲ μόνον τοῦ τῆς βασιλείας μετέχειν ὀνόματος καὶ τῶν ἐρυθρῶν πεδίλων καὶ τῆς καινῆς ἀλουργίδος καὶ τοῦ περὶ τὰ βασίλεια διαναπαύεσθαι, γέροντά τε ἤδη ὄντα καὶ ῥαστώνης δεόμενον.” εὐθὺς δὲ πρὸς αὐτὸν δριμύ ἐνατενίσας καὶ τὰς ὄφρυς ἐπισυνάξας, 15 αὐτῷ φησὶν “ἀπελθὼν ἀπάγγειλον τῷ βασιλεῖ, ὡς ταῦτα D ἦσαν ἂν συμφορώτερα πρὸ τοῦ τὴν πόλιν ἀλῶναι· τὸ δ’ ἐντεῦθεν χώραν οὐκ ἔχει ὅλως τὰ τῆς πρεσβείας. γέρον δὲ ἤδη ὢν ὑπεξίστασο τοῦ θρόνου καὶ τῆς σαντοῦ φρόντισον σωτηρίας.” ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ καῖσαρ. ὁ δὲ γε Βορῖλος τὴν 20 τούτων μεμαθηκῶς εἰσέλευσιν καὶ ὡς ὁ ὑπ’ αὐτοὺς στρατὸς ἀπανταχοῦ σκεδασθεὶς περὶ τὴν λείαν ἐνασχολεῖται καὶ τῆς

4. θεασάμενος post Νικ. add. PG, om. A. 5. ἐρχόμενον A. 5.
 τὰ : ταῦτα A. καὶ om. A. 7. κομίσων? πρώην : αὐθις
 add. P in margine. 9. αὐτοκράτορος CG. 10. ἀρχὴν om. G.
 11. μόνου C. 13. lege κοινῆς. 17. συμφορώτερα GA, συμ-
 φερώτατα P. 18. δ’ ἤδη G. 19. ὑπεξίστατο P.

audito, Caesar celeriter ad eos properat, mala denuntiaturus atque ad occupandum palatium compulsurus. iam cum a dextra domum accederet, obviam Comneni prodeunt ipsi pediti; quos ille graviter obiurgavit. cumque in ipso aditu Palaeologum Nicephorum a sinistra rursus ingredientem conspexisset, ad eum conversus, “quid hic agis, inquit, quove consilio venisti, consocer?” cui ille “nihil equidem, ut opinor, efficiam, eadem, quae antea, allaturus imperatoris mandata. obstinavit enim promissis stare et Alexium pro filio ita habere, ut imperatoris dignitatem adipisceretur remque publicam suo arbitrio gubernaret; dummodo ipse nomen saltem imperatoris et rubros calceos purpuramque retineret et in palatio requiescere sibi liceret, quippe qui et senex iam esset et quiete indigens.” at ille atroci vultu superciliisque contractis, “abi, inquit, renuntia imperatori, haec plus fortasse profutura fuisse ante captam urbem; nunc compositioni locum relictum non esse. senex autem cum iam sit, imperio cedat ac saluti suae consulat,” atque haec quidem Caesar. Borilus autem, post-

τῶν λαφύρων συλλογῆς ὅλος γεγένηται, (οὔτοι δὲ μετὰ τῶν
 ἐξ αἵματος καὶ ἐξ ἀγχιστείας προσηκόντων αὐτοῖς καὶ με-
 τρίων ὀθνείων κατελείφθησαν,) ἀντικαταστήναι διέγνω τού-
 τοις, λίαν εὐχειρώτοις οὔσι διὰ τὸν τοῦ στρατοῦ σκεδασμόν.
 5 τοῖνυν καὶ συναγαγὼν τοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ ξίφη κρουδαί-
 νοντας ἅπαντας καὶ ὁπόσοι ἐκ τοῦ Χώματος ὤρμητο, ἀπὸ P. 68
 τοῦ Κωνσταντίνου φόρον μέχρι καὶ τοῦ λεγομένου Μιλίου καὶ
 ἄνωθεν μετ' εὐταξίας ὅτι πολλῆς στοιχηδὸν αὐτοὺς συνέτα-
 ξεν· οἱ δὲ συνησπικότες ἴσταντο πρὸς μάχην παρεσκευασμέ-
 10 νοι καὶ ἀτρεμοῦντες τέως. ἐπεὶ δὲ ὁ τηρικαῦτα πατριάρχης
 χρηματίζων ἱεροπρεπῆς τῷ ὄντι ἀκτήμων καὶ πᾶν εἶδος ἀσκή-
 σεως, ἥπερ οἱ ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσιν ἐνδιδαιτώμενοι τῶν πά-
 λαι πατέρων, διεληλυθώς, κατηξίωτο προορατικοῦ καὶ Θείου
 15 χαρίσματος, πολλὰ τε πολλάκις προειπὼν καὶ μηδέποτε δια-
 ψευσάμενος καὶ κανὼν καὶ τύπος ἀρετῆς τοῖς μετ' αὐτὸν χρη-
 ματίσας, οὐδὲ τὰ τῷ Βοτανειάτῃ συμπεσόντα παντάπασιν B
 ἀγνοήσας ἐφαίνετο. ἀλλ' εἴτε ἐκ Θείας ἐπιπνοίας, εἴτε καὶ
 τοῦ καίσαρος ὑποθεμένου, (ἐλέγετο γὰρ καὶ τοῦτο,) καὶ
 πάλαι φιλίως πρὸς αὐτὸν διακειμένου διὰ τὸ ὕψος τῆς
 20 αὐτοῦ ἀρετῆς, ξυμβούλευε τῷ βασιλεῖ ὑπεκστῆναι τοῦ βασι-
 λείου Θρόνου, “μὴ χῶρει” λέγων “πρὸς ἐμφυλίους πολέ-

1. δὲ om. G.   3. κατελείφθειςαν P.   7. Κωνσταντινείου
 G, Κωνσταντινίου C.   10. καὶ add. CG.   11. ἀκτήμων om.
 A.   13. ante προορατικοῦ add. A καὶ.   14. εἰπὼν CGA.
 17. ἐπιπνοίας G.   18. ὑποθεμένου, ὡς πάλαι φιλίως A.   20.
 αὐτοῦ om. A.   βασιλικῶ G.

quam Comnenos ingressos esse comperit eorumque exercitum tota
 urbe praedabundum palari et in spoliis colligendis totum esse, (ipsi
 cum iis, qui sanguine et affinitate coniuncti erant, paucisque pere-
 grinis militibus remanserant,) impetum facere statuit, facile eos
 propter exercitum dissipatum deleri posse ratus. itaque congregatos
 omnes, et qui humero enses gestant et qui e Chomate oriundi, a foro
 inde Constantini usque ad Milium et ultra optime ordinibus dispo-
 suit. et illi quidem consertis scutis ad pugnam parati stabant, neque
 dum loco movebant. sed cum qui patriarchae munere tunc temporis
 fungebatur, vir sanctus ac vere pauper quique omni pii cultus genere
 non minus quam qui in desertis olim montibusque degebant patres,
 exercitus erat, cum is ergo etiam prophetiae gratia praeditus, multa
 saepe praedixisset, neque unquam deprehensus esset in mendacio, et
 virtutis specimen ac quasi forma successoribus esset, illa ipsa, quae
 Botaniatae acciderant, nequaquam ignoravit. sed sive divino afflatu,
 sive etiam Caesare monitore, (nam et hoc dicebatur, cum is dudum
 familiariter patriarcha uteretur ob summam eius virtutem,) impera-
 tori suasit, ut regno se abdicaret. “noli, inquit, bellum civile mo-

μους, μήτ' ἀντίβαινε θεοῦ προστάξει. αἵμασι Χριστιανῶν μὴ θέλε μιανθῆναι τὴν πόλιν, ἀλλ' εἴξας θεοῦ βουλήσει ὑπέκστηθι τοῦ μέσου." πείθεται τοῖς τοῦ ἀρχιερέως λόγοις ὁ βασιλεύς. δεδιῶς δὲ τὸ τοῦ στρατοῦ ἀτάσθαλον, περιζώννυται καὶ κάτεισιν ὡς πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν ἀπο-5
C νενευκῶς. πλήρης δὲ συγχύσεως ὢν, λέληθεν ἡμφιεσμένος ἔτι τὴν τοῖς βασιλεῦσιν πρέπουσαν στολήν. ὁ δὲ Βορῆλος ἐπιστραφεὶς καὶ ἀψάμενος τῶν περὶ τὸν βραχίονα περικεκολλη-
μένων διὰ μαργάρων πέπλων, παραλύει τηρικαῦτα τῆς ἐσθῆ-
τος, φάμενος μετὰ τινος μυκτῆρος καὶ σεσηρότος ἤθους, ὡς 10
"τοιούτο ἡμῶν ἐπ' ἀληθείας προσήκει νῦν." ὁ δὲ εἰς τὸν μέ-
γαν τοῦ θεοῦ νεῶν τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας εἰσελθὼν, ἐγκαρτε-
ρῶν τέως ἦν ἐν αὐτῷ.

3. βασιλεύς : A omissis, quae supra p. 130, 20 — 131, 10 leguntur, hic addit καὶ τοι γε τοῦ βορῆλου πολλὰ τοῦτον παροτρύ-
νοντος εἰς τὸ συνάψαι πόλεμον μετὰ τῶν Κομνηνῶν, καὶ συνα-
γαγόντος τοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ ξίφη κραδαίνοντας καὶ ὀπόσοι
ἐκ τοῦ χώματος ὠρμηγτο. περιζώννυται οὖν ὁ βοτανιάτης καὶ
κάτεισιν etc. 5. ἀπονενευκῶς om. A. 8. περικεκολλημένων
A, κεκολλημένων PG. 9. διαμαργάρων A, probante Bandurio
Imp. Or. I, p. 496. vid. annotat. 11. τοιούτων A. 12. εἰσελ-
θὼν οὖν εἰς τὸν τοῦ θ. μέγαν νεῶν A.

vere, neve dei voluntati repugna. Christianorum sanguine urbem pollui ne permittas; quin dei potius arbitrio obsecutus, e medio abi." paruit imperator consilio pontificis et militum petulantiam veritus, praecineta veste in magnam dei ecclesiam descendit. in summa autem perturbatione cum esset, non animadvertit, imperatoria se adhuc veste amictum esse. itaque Borilus ad eum conversus, brachialia margaritis indignitaprehendit atque a reliqua veste disiunxit, non sine sanna et irrisione addens: "talism vero ornatus nunc convenit nobis." Botaniates in magnum divinae sapientiae templum se contulit ibique aliquamdiu permansit.

ΑΛΕΞΙΑΣ Γ.

ALEXIADIS LIBER III.

ARGUMENTUM.

Botaniates fit monachus. cur uxor eius Maria palatio non excesserit (1). Alexius coronatur a Cosma patriarcha, nec multo post Irene coniux (2). utriusque forma describitur (3). fratres Alexii novis honoribus et titulis ornati. Constantino Ducae imperii insignia conceduntur. cuius mater Maria tandem e palatio in Mangana migrat (4). Alexius scelera a militibus in capienda urbe admissa supplicationibus et ieiuniis expiat (5). quo ipse finibus imperii adversus hostes defendendis vacet, Annam Dalassenam matrem administrationi rerum praeficit (6). huius mulieris prudentia, eloquentia (7), morum integritas summaque in deo colendo observantia (8). misera imperii conditio, imminente hinc Roberto, illinc Turcis, aerario exhausto, exercitu fere nullo. Alexius Georgium Palaeologum, in Monomachati locum substitutum, Dyrrhachium mittit (9). idem cum alios Occidentis principes, tum maxime regem Alemanniae adversus Robertum concitare nititur (10). Turcorum, Solimane duce, usque ad Bosporum incursiones coercet pacemque cum iis componit (11). Robertus, quamquam tempestate gravissime afflictis copiis, ad Dyrrhachium oppugnandum se accingit (12).

---

1. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ τὰ βασιλεία καταλαβόντες, παρα-Ρ. 70
κρήμα τὸν ἐπ' ἀνεψιᾷ γαμβρὸν αὐτῶν Μιχαήλ, ὃς ἐν ὑσιέ- V. 60

ΑΛΕΞΙΑΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ G et in margine Ἀλεξιάς τρίτη,
ἀρχὴ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ add. PGA, om. C.

1. Sed Comneni, occupato palatio, statim Michaellem neptis
suae coniugem, qui postea logothetae secretorum munere functus est,

ροῖς καιροῖς λογοθέτης τῶν σεκρέτων ἐχρημάτισε, πέμπουσι
 πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ ἀπελθὼν μετὰ τοῦ τότε ἐπάρχου, (ὁ Ῥα-
 δηνὸς δὲ οὗτος ἦν,) εἰσαγαγὼν τὸν βασιλέα εἰς ἀκάτιον τι
 μικρὸν, ἀπέρχεται μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν τῆς Περιβλέπτου μο-
 νὴν περιώνυμον· εἶτα τὸ μοναδικὸν αὐτῷ ἄμφω προτρέπον-
 5 ται ἀμφιάσασθαι σχῆμα. τοῦ δὲ ἐς νέωτα τοῦτο ὑπεριθε-
 μένου, οὔτοι δεδιότες, ἔτι ἐν συγχύσει καὶ ἀταξίᾳ τῶν πρα-
 P. 7¹ γμάτων ὄντων, μὴ τι ἀπὸ τοῦ μέρους τῶν δούλων ἐκείνων
 καὶ τῶν ἐκ τοῦ Χώματος αὐθις νεωτερισθῆ, κατηπειγμένως
 τὴν τῶν τριχῶν ἀποκοπὴν αὐτῷ συνεβούλευον. καὶ πείθεται 10
 τούτοις καὶ τοῦ ἀγγελικοῦ τηρικαῦτα ἀξιούται σχήματος. οἶα
 τὰ τῆς τύχης! ὑψοῦ μὲν αἶρει τὸν ἀνθρώπινον βίον, ὅτε
 ἐπιμειδιᾷν αὐτῷ θελήσειε, καὶ διάδημα βασιλικὸν αὐτῷ πε-
 ριτίθῃσι καὶ περιπορφύρει τὰ πέδιλα· ἐπὶ δὲ τὰς ὀφρῦς
 τούτοις ἐπισυνάξει, ἀντὶ τῆς πορφυρίδος καὶ τῶν στεμμάτων 15
 τὰ μέλανα ῥύκη καταμφιέννουσιν. ὅπερ δὴ καὶ τῷ βασιλεῖ
 Βοτανειάτῃ ξυμβέβηκεν. ἐρωτηθεὶς δὲ παρὰ του τῶν συνή-
 B θων, εἰ εὐφόρως τὴν μεταβολὴν φέρει, φησὶν “ἢ τοῦ κρέως
 με μόνον ἀποχὴ ἀνιᾶ, τῶν δ' ἄλλων ὀλίγη μοι ἢ φροντίς.”
 ἢ μέντοι βασιλὶς Μαρία σύναμα τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ὃν 20
 ἐκ τοῦ προβεβασιλευκότος Μιχαὴλ ἔσχε τοῦ Δούκα, ἔτι τοῖς

1. καιροῖς om. P, add. CG, ἐν ὑστέρω A. 2. αὐτόν : τὸν
 βοτανειάτην A. τότε : τηρικαῦτα C et in margine P. Ῥα-
 δηνὸς GA. 3. εἰσαγαγόντες αὐτόν εἰς ἀκάτιον μικρὸν, εἰς
 τὴν τῆς Π. μονὴν ἀπάγουσι καὶ τὸ A. 5. μοναχικὸν A.
 προτρέπονται C. 8. ἐκείνου A. 9. αὐθις add. CG et in
 margine P. 10. καὶ om. A. 13. θελήσειε A, θελήσαι PG.
 15. ἐπισυνάξει C. 16. καὶ om. G. 19. με om. C. 20.
 καὶ τῷ A.

ad eum mittunt. is una cum praefecto urbis, qui tunc erat Radenus nomine, profectus, imperatorem navicula parva impositum in celebre monasterium Peribleptae arehitur. ubi cum perventum esset, ut monachi habitum indueret, uterque suadet. quo id in posterum differente, illi veriti, ne confusis perturbatisque adhuc rebus, servi isti et Chomateni novi quid rursus molirentur, vehementer institerunt, ut tonendum se praeberet. atque is obtemperat illis et angelico tum habitu ornatur. ut fortuna in mortalibus ludit! extollit, quoties arridere ei placet, et diadema purpureosque calceos induit; ubi autem supercilia contraxerit, pro purpura et corona pulla amicit lacerna. quod etiam Botaniati imperatori accidit; qui cum a familiarium quodam interrogatus esset, quo animo casum ferret, “carne, inquit, quod abstinere debeo, molestum est; cetera nihil curo.” Maria vero imperatrix una cum filio Constantino, quem ex Michaele Duca Botaniatis de-

βασιλείοις προσέμενε, δεδοικυῖα περὶ ξανθῷ Μενελάῳ κατὰ
 τὴν ποίησιν, πρόφασιν ἀδιάβλητον τῆς καρτερίας τὴν συγγέ-
 νειαν ἔχουσα, κἄν τινες ὑπὸ φθόνου παρακεκινημένοι ἄλλ'
 ἅττα περὶ αὐτῆς ὑπετόπαζον. προεφθάκει γὰρ τὸν μὲν γαμ-
 5 βρόν, τὸν δὲ θετὸν υἱὸν εἰσποίησασθαι. ταῦτα δὲ ἀνέπεισεν C
 αὐτὴν οἰκοδομεῖν, οὐκ αἰτία τις κατὰ τοὺς πολλοὺς ἐπίφογος,
 οὐδὲ τὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπαγωγὸν καὶ εὐπρόσιτον, ἀλλὰ
 τὸ ἐπ' ἀλλοτρίας εἶναι, μὴ συγγενῆ, μὴ συνήθη, μηδένα τὸ
 παράπαν ὁμόχθονα κεκτημένην. οὐκ ἤθελεν οὖν ἀσυντάκτως
 10 ἐκείθεν ἐκστῆναι, δεδοικυῖα μὴ τι κακὸν συμβαίῃ τῷ παιδί,
 ἂν ἐκείθεν ἐξέλθῃ πρὸ τοῦ ἐχέγγυόν τι ἀσφαλείας λαβεῖν,
 ὅποια ἐν ταῖς μεταπτώσεσι τῶν βασιλέων συμβαίνειν εἶωθεν.
 ἦν γὰρ τὸ παιδίον καὶ ἄλλως ὠραῖον καὶ ἔτι νέον, οὐπω τὸν
 ἑβδόμον χρόνον ὑπερελάσαν, καὶ (οὐ νέμεσις, εἰ τοὺς ἑμοὺς
 15 ἐπαινοίην, ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἀναγκαζομένη φύσεως,) D
 ἡδὺ μὲν οὐκ ἐν λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν παντοίαις κινή-
 σεσι καὶ περιστροφαῖς παιγνίων ἀπαράμιλλον, ὡς οἱ τότε
 παρόντες ὕστερον ἔλεγον, ξανθὸν καὶ λευκὸν ὥσπερ γάλα,
 ἐρυνθήματος μεστόν, ὕπου δέοι, καὶ ὁποῖον τὰ τῶν καλύκων
 20 ἄρι ἐξαστραπίοντα ῥόδα. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ οὐ λευκοί, ἀλλ'
 ἰέρακος εὐκότες καὶ λάμποντες ὑπὸ ταῖς ὀφρύσιν ὥσπερ ἐν
 χρυσῇ σφενδόνη. κἄντεῦθεν ποικίλαις τέρψεσι τέρπον τοὺς

3. ἄλλά τα Α. 8. καὶ μὴ συγγενῆ P. συγγενεῖ μὴ συν-
 ἦθει G. an μηδ' ἔνα? 9. κεκτημένη G. 11. ἐξέλθοι P.
 12. βασιλειῶν G. 22. σφενδόνη : ψηφίς addit Longus 4, p. 123,
 quem h. l. imitatur. τέρπων G.

cessore susceperat, in palatio adhuc manebat, metuens flavo, ut poeta
 ait, Menelao. causa morae, eaque nulli calumniae obnoxia, erat neces-
 situdo; quanquam erant malevoli, qui alia suspicarentur. asciverat
 enim alterum generum, alterum adoptaverat filium: inde consilium cepit
 manere, non aliam ob causam in vulgus improbatam, nec quod facile
 illi adeundi illiciendique essent. immo peregrina cum esset et neque
 necessarium, neque familiarem, neque ullum omnino popularem ha-
 beret, temere regis aedibus decedere noluit, verita, ne filio quid ac-
 cideret, si ante securitatis cautionem acceptam inde exiret; qualia
 accidere solent, cum reges imperio pelluntur. puerulus erat formo-
 sus septimumque nondum superaverat annum, qui sive loquebatur,
 sive ludorum genere vario corpus exercebat, (liceat enim meos lau-
 dare, ubi rerum id ratio exigit,) iudicio eorum, qui tum aderant,
 omnes suavitate superabat. flava coma, color candore lactis, rubore,
 ubi opus erat, suffusus, rosarum instar calyces primum rumpentium.
 oculi non albi, sed quales accipitrum, fulgentes sub superciliis, ve-
 luti aurea in pala. itaque varia, quicunque eum adspiciebant, volu-

V. 61 ὀρῶντας, οὐράνιον τε καὶ οὐκ ἐπίγειον κάλλος δοκοῦν, καὶ τὸ ὅλον, εἶπεν ἂν τις ἰδὼν, ὅποιον τὸν Ἑρωτα γράφουσι.

P. 72 αὕτη ἡ ἀληθῆς αἰτία τῆς εἰς τὰ βασιλεία τῆς βασιλίδος ἐγκαρτερίας. ἐγὼ γὰρ καὶ ἄλλως φύσει τὸ λογοποιεῖν καὶ καινὰ τινα ἀναπλάττειν ἀποστρέφομαι, εἰδυῖα σύνηθες τοῦτο 5 εἶναι τοῖς πολλοῖς, καὶ μᾶλλον ὀπηνίκα ὑπὸ φθόνου καὶ χαίρεκακίας ἀλίσκοιντο, καὶ οὐ ταχὺ ταῖς διαβολαῖς συμφέρομαι τῶν πολλῶν· ἀλλὰ καὶ ἄλλοθεν τὴν ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀσφάλειαν ἔσχον, ἐκ παιδαρίου συνατραφεῖσα τῇ βασιλίδι καὶ οὐπω τὸν ὄγδοον ὑπερελάσασα χρόνον. πολὺ δὲ τὸ περὶ ἐμὲ 10 φίλτρον ἔχουσα, τῶν ἀπορρήτων πάντων κεκοινῶνῃκε. καὶ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων περὶ τούτων λεγόντων ἀκήκοα καὶ πρὸς Β ἄλλους διαφερομένων, τῶν μὲν οὕτως, τῶν δὲ οὕτως ἐκλαμβανομένων τὰ τότεπραχθέντα, ἐκάστου πρὸς τὴν ἰδίαν τῆς ψυχῆς κατάστασιν καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν εὐνοίας ἢ μίσους εἶχε, 15 καὶ οὐ πάντας τῆς αὐτῆς ἐώρων γνώμης· ἤκηκόειν δὲ πολλάκις καὶ αὐτῆς διηγουμένης, ὅποσα ξυμβέβηκεν αὐτῇ καὶ εἰς οἷον φόβον καὶ μᾶλλον περὶ τοῦ παιδὸς ἐπεπτώκει, ὀπηνίκα ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος τὴν βασιλείαν ἀπετίθετο. καὶ κατὰ γε ἐμὲ κριτὴν καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀρίστων καὶ ἀλη- 20 θείας ἐπιμελουμένων, ὁ τοῦ παιδὸς πόθος αὐτὴν ἐν τοῖς βασιλείοις πρὸς ὀλίγον τότε κατέσχηκεν. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῆς βασιλίδος Μαρίας τοσαῦτα. ὁ δὲ γε τέως τῶν σκήπτρων δρα-

9. παιδόθεν CG. lege συνατραφεῖσα. 11. κεκοίνωκε G.
22. τότε om. G.

ptate afficiebat, ac coelestis, nec terrena forma videbatur esse, omninoque talem eum qui videret diceret, qualem Amorem pingunt. atque haec quidem vera causa est, cur imperatrix in palatio remanserit. ego cum alioquin natura ita comparata sim, ut a novis fingendis tradendisquē falsis abhorream, (multitudinis eam esse consuetudinem scio, praesertim cum odio atque invidia capta est,) neque facile calumniis vulgi acquiescam; tum vero hac in re etiam aliunde certa compericum enim a pueritia, priusquam octavum complevissem annum, apud imperatricem una educarer, ea pro magno quo me amplectebatur amore, arcana sua omnia mecum communicavit. ac non solum alios multos de his loquentes audivi, qui inter se discreparent, aliis hoc, aliis illo modo, quae tum facta erant, interpretantibus, prout quisque benevole aut secus erga eam affecti erant, nec eiusdem omnes sententiae esse vidi: verum etiam ipsam saepe audivi enarrantem, qualia sibi accidissent et quantum in metum, de filio maxime, adducta esset, cum Nicephorus imperator regno abdicasset. itaque, me quidem iudice et optimo quoque veritatisque amantissimo, filii cura in regia

ζάμενος Ἀλέξιος ὁ ἐμὸς πατὴρ εἶσω τῶν βασιλείων γενό- C
 μενος, τὴν μὲν ἰδίαν σύνευνον πεντεκαίδεκατον ἔτος ἄγουσαν
 σὺν ταῖς ἀδελφαῖς καὶ τῇ μητρὶ καὶ καίσαρι τῷ πρὸς πατρὸς
 αὐτῆς πάμπω ἐν τῷ κάτω καταλελοίπει παλατίῳ. οὕτω γὰρ
 5 ἔφθασε καλεῖσθαι, ἀπὸ τῆς τοῦ τόπου θέσεως τὴν ἐπω-
 νυμίαν λαχόν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς μη-
 τρὸς καὶ τῶν ἐξ ἀγγιστείας προσηκόντων αὐτῷ γαμβρῶν εἰς
 τὸ ὑπερκείμενον παλάτιον ἄνεισιν, ὃ καὶ Βουκολέων ἐπονομά-
 ζεται ἐξ αἰτίας τοιαύσδε. καὶ γὰρ ἀγχοῦ τῶν τούτου τειχῶν
 10 λιμὴν δι' ἐγχορήγου καὶ μαρμάρων πάλαι τῶν χρόνων ἠκο-
 δόμητο, ὅπου ὁ λίθινος λέων ζωορεῖ τὸν βοῦν. ἔχεται γὰρ D
 τοῦ κέρως τοῦ βοός, καὶ ἐξανγενίσας αὐτόν, ἐμφύεται πως
 τῷ λαιμῷ. ἐξ οὗ δὴ καὶ Βουκολέων ὁ τόπος ὄλος ὠνό-
 μασται, τὰ τε ἐν ἡπείρῳ οἰκοδομήματα καὶ αὐτὸς δὴ ὁ λιμὴν.
 15 2. Πολλοὶ μὲν οὖν, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, τὴν τῆς βα-
 σιλίδος περὶ τὰ βασίλεια καρτερίαν ὑποπεύοντες, ὑπετονθό-
 ρυζον, ὡς εἰς κῆδος ταύτην ἀγαγέσθαι μέλλει ὁ νῦν τῆς βα-
 σιλείας ἐπιδραζάμενος. οἱ δὲ Δοῦκαι οὐδὲν μέντοι τοιοῦτον
 ἐνεόουν, (οὐ γὰρ συνεφέροντο ταῖς τυχούσαις ἐννοίαις,)
 20 ἀλλὰ τὴν τῆς μητρὸς τῶν Κομνηνῶν ἀπροφάσιστον κατ' αὐ-
 τῶν μῆνιν ἐκ μακροῦ γινώσκοντες, περιδεεῖς ἦσαν ὑποπεύον-
 τες αὐτήν, ὡς καὶ γὰρ πολλάκις διηγουμένων ἀκήκοα. ἐπεὶ δὲ
 καὶ ὁ Παλαιολόγος Γεώργιος μετὰ τοῦ στόλου φθάσας τῆς

3. τῇ add. A. 4. παλάτιον C. 6. λαχόν G. 10. ἐγχο-
 ρήγου Ducang. Gloss. I, p. 349. 15. βασιλίδος μαρίας A.
 16. ὑπετονθόριζον A. 17. εἰσαγαγέσθαι A. 19. ἐνόουν C.
 23. καὶ om. A.

tunc eam paulisper retinuit. hactenus de Maria Augusta. Alexius autem pater meus, qui sceptrum tunc sumserat, ingressus palatium, coniugem suam, quintum decimum aetatis annum agentem, cum sororibus ac matre Caesareque paterno ipsius avo, in inferiori palatio reliquit; ita enim a situ loci vocari consueverat. ipse cum fratribus, matre et qui affinitate sibi coniuncti erant, in superius palatium concessit, quod et Bucoleon cognominatur hac quidem de causa. non longe enim a moenibus eius portus olim e nativo lapide et marmore aedificatus est, ubi leo lapideus taurum capit. arrepto enim bovis cornu, cervicem detorquens, faucibus quasi inhaeret; unde Bucoleon tota regio nominata est, et aedificia continentis et portus ipse.

2. Multi quidem suspectantes, ut supra dictum est, imperatricis in palatio moram, susurrabant, in matrimonium imperatorem novum eam ducturum. Ducae etsi nihil tale suspicarentur, (non enim vulgi opiniones sequi solebant,) tamen cum matris Comnenorum apertum in se odium dudum cognovissent, magna sollicitudine eam suspecta-

εὐφημίας ἐξήρχετο, οἱ περὶ τοὺς Κομνηνοὺς προκύπτοντες ἄνω-
θεν κατεσίγαζον, μὴ τὴν Εἰρήνην τῷ Ἀλεξίῳ κὰν τῇ εὐφημίᾳ
συνάψαντας κοινῶς εὐφημεῖν. ὁ δ' ἐμβριμησάμενος κάτωθεν
αὐτοῖς φησὶν “οὐ δι' ὑμᾶς τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα ἀνεδησάμην αὐ-
P. 73 τός, ἀλλὰ δι' ἣν φατε Εἰρήνην.” ἅμα δὲ καὶ τοῖς ναυτικοῖς παρε- 5
κελεύετο Εἰρήνην σὺν τῷ Ἀλεξίῳ ἀνευφημεῖν. ταῦτα ταῖς μὲν
ψυχαῖς τῶν Δουκῶν πολὺν ἐνέβαλε θόρουβον, τοῖς δέ γε μωμοσκο-
ποῖς λοιδορίας ὕλη κατὰ τῆς βασιλίδος Μαρίας ἐγένετο. ὁ δὲ βα-
σιλεὺς Ἀλέξιος μὴδ' ἐν νῶ τοιοῦτόν τι βαλλόμενος, (καὶ πῶς
γὰρ;) ἀλλὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν παραλαβών, ἀνὴρ 10
ἐν πᾶσι δραστήριος τῶν ὄλων εὐθὺς πραγμάτων γίνεται καί,
ὡς ἂν εἴποι τις, ὡς ἀπὸ κέντρον τῶν ἀπάντων κατάρχεται.
V. 62 ἀνίσχοντος γὰρ ἡλίου εἰς τὰ βασίλεια εἰσελθών, πρὶν ἢ τὸν
B ἀπὸ τῆς σιάσεως κονίσσαλον ἀποτινάξασθαι καὶ τὸ σῶμα δια-
ναπαῦσαι, εὐθὺς τῆς τῶν στρατιωτικῶν ὄλος ἐγγένοι φρον- 15
τίδος. καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰσαάκιον ὡς πατέρα σεβόμενος, κοι-
νωνὸν εἶχεν ἐν πᾶσιν, ἅμα καὶ τὴν μητέρα, ἐν ταῖς τῶν κοι-
νῶν διοικήσεσιν ὑπερείδοντας, κὰν τὸ μεγαλόνουν αὐτῆς καὶ
δραστήριον οὐ πρὸς μίαν βασιλείας διοίκησιν, ἀλλὰ πολλαῖς
καὶ διαφόροις ἐξήρκει. αὐτὸς δὲ πρὸς τὸ κατεπεῖγον ἀπο- 20
νενευκῶς ἦν, τὸ τῆς ἡμέρας ἐπίλοιπον καὶ τὴν ὄλην νύκτα ἐς

1. ἀνῆρξεν A. 3. ὁ δὲ G. 4. ἀνεδησάμην C, ἀνεδυσά-
μην PG. 5. δι' : δὴ P. 7. γε om. G. 10. ἡγεμονίαν
CA, βασιλείαν PG. 14. κονίσσαλον A, κονίσσαλον PG. 15.
ἐκγεγόνει G. 18. αὐτοῦ conl. Diesterwegius. 19. μίαν
C, μιᾶς PG.

bant; idque ipsa saepius eos dicere memini. cum vero etiam Georgius Palaeologus cum classe adveniens, acclamationem praeiret, prospicientes deorsum Comneniani silentium imperabant, ne Irenen Alexio vel acclamatione adiungerent unaque salutarent. quos ille increpans, “non propter vos” sursum clamat “tantum laborem suscepi, sed propter eam, quam dicitis, Irenen”; simulque Irenen una cum Alexio proclamare nautas iussit. haec Ducarum animis magnam iniiciebant curam, malignis autem calumniarum in Mariam Augustam materiem praebebant. at enim imperator Alexius ne cogitatione quidem tale quid conceperat; (qui enim poterat?) sed Romanorum imperio potitus, ut erat vir in omnibus acerrimus, rei publicae statim se dedit et tanquam a centro, ut ita dicam, rerum auspicatus est. nam cum oriente sole in palatium intrasset, priusquam pulverem certaminis excuteret corporique quietem daret, omnem statim curam ad milites contulit, fratremque Isaacium, quem patris loco colebat, consiliorum omnium participem fecit; simul matrem administrandis rebus adhibuit, quamquam magnus et strenuus eius animus non uni rei publicae parti, sed pluribus iisque diversis par erat. ipse ad id, quod

φροντίδα καταναλώσας, τοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους σκεδα-
σθέντος εἰς τὸ Βυζάντιον ἅμα καὶ ἀτάκτοις ὄρμαῖς κεχρη-
μένον, ὅπως μὲν Θορύβου ἄτερ αὐτοὺς τῆς ἀτάκτου ἀνακόψῃ C
ὄρμῆς, ἀφροντισίαν δὲ τῷ κοινῷ τοῦ λοιποῦ περιποιήσεται.
5 ἐδέδεικε γὰρ καὶ ἄλλως τὸ ἴταμόν τῶν στρατιωτῶν, καὶ μᾶλ-
λον ὄσπερ ἐκ διαφόρων συνείλεκτο, μὴ καὶ κατ' αὐτοῦ χει-
ρον διανοήσαιντο. ὁ δὲ καῖσαρ Ἰωάννης ὁ Δούκας βουλόμε-
τος τάχιον τὴν βασιλίδα ἀποσκευάσασθαι καὶ τῶν βασιλείων
ἀπελάσαι, ὑποψίας τε πολλοὺς ἀπαλλάξαι ψευδοῦς, ἔνθεν
10 μὲν τὸν πατριάρχην Κοσμᾶν παντοίως ὑπεποιεῖτο, ἀξιῶν τὰ
θ' ὑπὲρ αὐτῶν φρονεῖν καὶ τοῖς λόγοις τῆς τῶν Κομνηνῶν
μητρὸς μηδαμῶς ὑπέκτειν· ἐκεῖθεν δὲ τῇ βασιλίδι Μαρίᾳ D
νονεχῶς ὑπετίθετο, ἔγγραφόν τι τοῦ αὐτοκράτορος ἐξαιτησα-
μένην αὐτῆς τε χάριν καὶ τῆς τοῦ παιδὸς ἀσφαλείας, οὕτως
15 ἐκεῖθεν ὑποχωρεῖν, Πάτροκλον πρόφασιν ταῦτ' ἐσχηκώς.
ἔφθασε γὰρ ἀντιλαβέσθαι ταύτης, ὅπηνίκα ὁ βασιλεὺς Μι-
χαὴλ ὁ Δούκας τῆς βασιλείας ἐξέστη, καὶ τῷ μετ' αὐτοῦ βε-
βασιλευκότι Νικηφόρῳ τῷ Βοτανειάτῃ συμβουλευσασθαι συν-
αφθῆναι ταύτῃ πρὸς γάμου κοινωνίαν, ὅτι ἐξ ἄλλοδαπῆς
20 ἐστὶ καὶ συγγενῶν ὄχλος οὐ προσῆν αὐτῇ, δι' ὧν ὁ βασι-
λεὺς ὄχλοῖτο, περὶ τε τοῦ γένους καὶ τῆς τοῦ σώματος ὥρας

2. ἅμα om. A. 4. ἀφροντισίαν PG, alteram CA. 5. γὰρ
om. P. 8. βασιλίδα μαρίαν A. 9. τοὺς πολλοὺς coni. Die-
sterwegius. 10. ὑποπειοῖετο P, ὑπεπειοῖετο G, recte CA.
11. θ' add. A. τῆς A, τοῖς PG. 12. ἔνθεν δὲ A. τὴν
βασιλίδα Μαρίαν PG, recte A. 15. ὑποχωρεῖν C, ἀποχωρεῖν
PG, ὑποχωρῆσαι P in margine, ἀποχωρῆσαι A. 17. αὐτῷ
G. lege αὐτόν. 21. τοῦ ante γένους add. C.

maxime urgeret, animum advertit ac reliquam diei partem totamque
noctem consumpsit deliberando, quomodo exercitum, per Byzantium
dispersum effusa licentia, sine tumultu in ordinem restitueret et in
posterum civium securitati consuleret. verebatur enim a militum te-
meritate, praesertim cum ex diversis gentibus exercitus collectus
esset, ne etiam sibi mali quid strueretur. sed Iohannes Ducas Caesar,
quo celerius imperatricem amoliretur palatioque educeret ac falsam
multitudini suspicionem tolleretur, tum patriarcham Cosmam omni
modo deviuxit contenditque, ut a suis partibus staret, neque matris
Comnenorum sermonibus aures praeberet, tum Mariae Augustae, ut
flagitatis ab imperatore ad suam filiique securitatem litteris, discede-
ret, callide persuasit, idque Patrocli, quod aiunt, praetextu usus.
prospexerat ei iam tum, cum Michael Ducas imperio pelleretur, et
Nicephoro Botaniatae, qui illi successit, auctor fuerat, ut in matrimo-
nium eam duceret. alienigenam eam esse aiebat, et consanguineorum
turba carere, qui imperatori molestias crearent; deinde et genus eius

P. 74 ἀπαγγέλλων πολλά καὶ πολλάκις ἐπαινῶν αὐτήν. καὶ γὰρ ἦν εὐμήκης μὲν τὴν ἡλικίαν καθάπερ ἡ κυπάριστος, λευκὴ δὲ τὸ σῶμα ὡσεὶ χιών, πρόσωπον κύκλον μὲν οὐκ ἀπαρτίζον, τὸ δὲ χρῶμα δι' ὅλου ἄνθος ἠρινὸν ἢ ῥόδον ἀντικρυς. τὰς δὲ τῶν ὀμμάτων ἀγὰς τίς ἀνθρώπων ἐξείποι; ὄφρως ὕπερανεστηκυῖα καὶ πυρσὴ, βλέμμα χαροπόν. ζωγράφου μὲν οὖν χεῖρ τὰ χρώματα τῶν ἀνθέων πολλάκις ἐμιμήσατο, ὅποσα ὦραι φέρειν εἰώθασι, τὸ δὲ τῆς βασιλίδος κάλλος καὶ ἡ ἐπιλάμπουσα αὐτῇ χάρις καὶ τὸ τῶν ἡθῶν ἐπαγωγόν τε καὶ εὐχαρι ὑπὲρ λόγον καὶ τέχνην ἐφαίνετο. οὐκ Ἀπελλῆς, οὐ Φειδίας, οὐδέ τις τῶν ἀγαματοποιῶν τοιοῦτόν ποτε παρήγαγεν ἀγαλμα. καὶ ἡ μὲν τῆς Γοργοῦς κεφαλὴ λίθους ἐξ ἀνθρώπων τοὺς ὀρῶντας ἐποίει, ὡς λέγεται, τὴν δὲ ἰδὼν ἄν τις βαδίζουσαν ἢ αἴφνης ὑπαντιάσας ἐκεχίρει τε καὶ ἐπὶ ταύτῃ σχήματος, ἐφ' ᾧ ἔτυχεν ὦν, ἴστατο ἐννεός, ὡς ἀφηρηθῆσαι 15 τηρικαῦτα δοκεῖν καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν. ἀναλογίαν γὰρ τοιαύτην μελῶν καὶ μερῶν, τοῦ ὅλου πρὸς τὰ μέρη καὶ τούτων πρὸς τὸ ὅλον, οὐδεὶς οὐδέπω τοιαύτην ἐν ἀνθρώπου σώματι ἐθεάσατο. ἀγαλμα ἔμψυχον καὶ ἀνθρώποις φιλοκάλοις ἐράσμιον. Ἰμερος γὰρ ἀντικρυς ἦν σωματωθεὶς οἶον 20 εἰς τόνδε τὸν περίγειον κόσμον. τούτοις οὖν ὁ καῖσαρ συγχρησάμενος τότε, τὴν τοῦ βασιλέως καταμαλάττει καὶ χει-

3. ὡσεὶ C, ὡς ἢ PG. κύκλω G. 4. ἄνθος om. G. 6. ζωγράφος C. 7. τὰ χρώματα om. G. ἐμιμήσατο G. 9. αὐτήν C. 13. τοὺς ὀρῶντας ἐξ ἀνθρώπων G. δὲ : τε G. 14. ὑπαντιώσας C. 18. ταύτην G. 21. περίγειον om. CG.

et corporis venustatem multum praedicabat, nec raro laudibus eam extollebat. ac sane procera erat statura, quemadmodum cyparissus, corpore candido, ut nix; facies non orbem quidem referens, sed tamen colore floris verni vel rosae prorsus; oculorum fulgorem quis describat? supercilia alte curvata et rutila; acies caerulea. florum quidem colores, quotquot temporum vicissitudines ferre solent, pictoris saepe imitata est manus; at imperatricis pulchritudo, refulgensque ex ore venustas et morum suavitas ac gratia omnem descriptionem artemque superabant; neque Apelles, nec Phidias, nec ullus unquam statuarius talem imaginem finxit. Gorgonis ferunt caput in saxa homines convertisse, qui ipsum adspicerent; hanc qui incedentem videret vel obvius subito fieret, obstupuit et quo forte habitu erat, elinguis adstitit, ut et anima et sensu privatus videretur; tantam et totius corporis cum singulis membris et singularum partium cum toto convenientiam nemo unquam in humano vidit corpore. simulacrum erat vivum hominumque, qui pulchri sensum haberent, amorem in se convertens, vel potius Amor ipse, indutus

ροῦται ψυχὴν, κὰν πολλοὶ αὐτῶ συνεβούλευον τὴν βασιλίδα ἀγαθέσθαι Εὐδοκίαν, περὶ ἧς ὑπετονθόρουζόν τινες, ὡς τῆς V. 63 βασιλείας καὶ αὐθις ἰμειρομένη, τὸν Βοτανειάτην, ὀπηνίκα τὴν Δάμαλιν κατέλαβεν ἐπειγόμενος εἰς τὴν βασιλείον ἀνα-
 5 χθῆναι περιωπὴν, διὰ γραμμάτων ἐσφετερίζετο · οἱ δὲ, ὅτι οὐ χάριν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τῆς ἰδίας Ζωῆς τῆς Πορφυρογεννήτου · καὶ τάχα διηνήκει ἂν τὸ σπουδαζόμενον, εἰ μὴ τις τῶν θεραπόντων τῆς ὁρμῆς ταύτης ἀνέκοψε, Λέων ἔκτομίας ὁ Κυδωνειάτης, πολλὰ καὶ καίρια πρὸς αὐτὴν εἰρηκώς, ἃ
 10 κατὰ μέρος ἀπαγγέλλειν ἡμῖν οὐ θέμις, φύσει τὸ διαβάλλειν D ἀποστρεφόμενοις, τοῖς δὲ τῶν τοιούτων λογοποιοῖς πάντως καὶ περὶ τούτων μελήσει. ὁ μέντοι καῖσαρ Ἰωάννης παντοίως αὐτὸν μετελθὼν, πέρας δέδωκε τῇ βουλῇ πείσας συναφθῆναι τῇ βασιλίδι Μαρίᾳ, καθὼς ὁ λόγος σαφέστερον φθάσας ἐδή-
 15 λωσε, κἀντεῦθεν παρρησίαν πολλὴν ἐσχίκει πρὸς αὐτὴν. ἐπεὶ δ' ἔν τισιν ἡμέραις ταῦτ' ἐτελεῖτο, μὴ βουλομένων τῶν Κομνηνῶν ἀθρόον αὐτὴν ἀπελάσαι τῶν βασιλείων, ἅτε πολ- P. 75 λῶν αὐτῆς εὐεργετημάτων τυχόντων παρ' ὅλον τὸν τῆς βασιλείας αὐτῆς χρόνον, οὐχ ἤττον δὲ καὶ δι' ἣν ἔσχον πρὸς
 20 αὐτὴν συνήθειαν τῇ προφάσει τῆς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν συμπεσούσης συγγενείας, πολλοὶ ἐκ πολλῶν συνείροντο λόγοι νοημάτων διαφόρων ἐξαγγελτικοί, τῶν μὲν ἄλλως ἐκλαμβα-

5. περιωπὴν C. 6. πορφυρογενήτου C. 9. κυδωνιάτης G.
 καίρια FC, καιρίως PG. 10. ἡμῖν ἀπαγγέλλειν G. 11.
 παντός P.

quasi corpore, in terrestrem hunc mundum descenderat. hisce igitur Caesar rationibus usus, imperatoris animum mollit flectitque, quamquam multi suadebant, ut imperatricem duceret Eudociam, quam rumor erat, imperii rursus cupidam, Botaniatem, cum rerum potiturus Damalim occupasset, litteris sibi conciliasse: sunt tamen, qui non sua, sed Zoes filiae Porphyrogenitae causa id fecisse eam dicant: ac fortasse perfecturam fuisse consilium, nisi quidam ex domesticis, Leo Cydoniates eunuchus, multis iisque in tempore monendis deterruisset, quae singulatim referre, cum natura a calumniis abhorreamus, nobis nefas videtur; relinquimus et ista iis, qui eiusmodi rumores litteris mandare solent. Iohannes autem Caesar, qui vario modo Botaniatem tentaret, tandem rem ita perfecit, ut Mariam Augustam ducendam statueret, ut supra iam distinctius exposuimus; atque ab eo inde tempore magnam apud eam habebat dicendi libertatem. sed cum aliquot dierum negotium esset, neque Comneni omnino palatio eam pel- lere vellent, cum propter multa ab ea per totum imperii tempus accepta beneficia, tum vero etiam ob familiaritatem, quae propter necessitudinem, qua uterque ei devinctus erat, inter eos intercede-

νομένων τὰ πραττόμενα, τῶν δὲ ἑτέρως, ὡς ἕκαστος εὐνοίας ἢ μίσους εἶχε τὰ πρὸς αὐτήν, τῶν εἰωθότων ἐκ προαιρέσεως καὶ μὴ ὡς ἔχουσι κρίνειν τὰ πράγματα. καὶ δὴ στέφεται τέως ὁ Ἀλέξιος μόνος παρὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ ἀρχιερέως Κοσμά. καὶ γὰρ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Β Δούκα καὶ τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου αὐτοκράτορος τελευτήσαντος τοῦ ἱερωτάτου πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου, μηρὸς Αὐγούστου δευτέραν ἄγοντος, ἐπινεμήσεως τρισκαιδεκάτης, χειροτονεῖται τηρικαῦτα οὗτος ὁ ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς καὶ πλήρης ἀγιωσύνης. τοὺς Δούκας δὲ τὸ μήπω τὴν βασιλίδα 10 τῆς βασιλικῆς ταινίας ἀξιοθῆναι, ἐπὶ πλεον ἐξεδειμάτει· ἐνίστατο δὲ ὁμως καὶ τὴν βασιλίδα Εἰρήνην τοῦ στέφους ἀξιοθῆναι. ἔτυχε δὲ τις μοναχὸς Εὐστράτιος τὴν κλησιν, Γαριδάς τὴν ἐπωνυμίαν, τὰς οἰκήσεις ἀγχοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ποιούμενος καὶ ἀρετὴν δῆθεν ὑποκρινόμενος, 15 οὗτος θαμὰ πρὸς τὴν μητέρα τῶν Κομνηνῶν πάλαι παραγεγνόμενος, περὶ βασιλείας προὔλεγεν. ἡ δὲ καὶ ἄλλως φιλομόναχος οὔσα, ἀλλὰ καὶ τοῖς τοιούτοις ὑποσαινομένη λόγους, τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν ὀσημέραι ἐπὶ πλεον αὐξάνουσαν ἐδείκνυ, κἀντεῦθεν τῷ ἀρχιερατικῷ τῆς μεγαλοπόλεως θρόνῳ ἐγκαθιδρῦσαι τοῦτον προτεθύμητο. καὶ τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀπραγμοῦ τοῦ τηρικαῦτα ἀρχιερέως προφασίζομένη, ἔπειθὲ τινὰς λό-

1. ἐννοίας PG, εὐνοίας C et in margine PG. 7. μηνὶ αὐγούστῳ δευτέραν ἄγοντι GC. 8. ἐπινεμήσει τρισκαιδεκατῆ G. 9. χειροτονῆται G. an κεχειροτόνηται? ὁ om. CA. 10. βασιλίδα εἰρήνην A. 11. ἐξεδειμάτου? 13. Γαριδάς G, γαρυδάς A. 16. πρὸς: περὶ A. 19. ἐς G. ἐπὶ πλεον add. CA.

bat, multi a multis spargebantur rumores, qui varias sententias indicarent, cum alii hoc, alii illo modo, quae fiebant, interpretarentur, ut quisque amore aut odio in eam affectus erat; qui quidem res ex studiis suis, non ut re vera se habent, iudicare solent. eo in loco cum res essent, Alexius solus coronatur manu patriarchae Cosmae. etenim quarto anno imperii Michaelis Ducae et filii eius Constantini Iohanne Xiphilino patriarcha sanctissimo mortuo, secundo mensis Augusti die, indictione decima tertia, subrogatus fuerat vir ille religiosus et sanctitate plenus. Ducae, imperatrice nondum diadema nacta, magis etiam sollicitabantur instabantque, ut Irene quoque corona ornaretur. erat monachus Eustratius nomine, cognomento Garidas, qui aedes prope magnam dei ecclesiam exstruebat et virtutis nimirum speciem assimilabat. is dudum Comnenorum matrem adire solitus, etiam de imperio illi praedixerat. quae cum alioquin propensior in monachos esset, tum praeterea sermonibus eiusmodi delimita,

γους παραιτήσεως ἐν σχήματι συμβουλῆς πρὸς αὐτὸν ἀνακινεῖν, ὡς δῆθεν διὰ τὸ αὐτῷ συμφέρον τοῦτο ξυμβουλεύοντας. ἀλλὰ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἄνδρα ἢ σκῆψις αὐτῆ οὐ διελάνθανε· καὶ τέλος τὴν ἰδίαν ἐπομοσάμενος κλησὶν φησι πρὸς D
 5 αὐτούς “νῆ τὸν Κοσμῶν, εἰ μὴ διὰ τῶν ἐμῶν χειρῶν ἢ Εἰρήνη τοῦ στέφους ἀξιώθῃ, τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου οὐκ ἀποστήσομαι.” οἱ δὲ ἐπαναστρέψαντες ἀπαγγέλλουσι τῇ δεσποίνῃ τὰ μηνυθέντα· ἔφθασαν γὰρ ἤδη οὕτω ταύτην καλεῖν ἅπαντες, τοῦ φιλομήτορος βασιλέως τοῦτο βουλομένου.
 10 ἐβδομαία τοίνυν μετὰ τὴν τοῦ Ἀλεξίου ἀνάρρησιν καὶ ἡ V. 64
 αὐτοῦ ὁμευνέτις Εἰρήνη διὰ τοῦ πατριάρχου Κοσμᾶ ἀξιοῦται στέφους.

3. Αἱ μὲν οὖν μορφαὶ τοῖν βασιλείων ἀμφοῖν Ἀλεξίῳ τε καὶ Εἰρήνῃ ἀμήχανοι καὶ εἰς ἅπαν ἀμίμητοι, καὶ οὔτε
 15 γραφεὺς γράψειεν ἂν πρὸς ἀρχετυπίαν τοῦ κάλλους ὄρων, οὔτε λιθοξόος ἄψυχον οὐσίαν οὕτω ἑνθμίσειε, εἴ τις ἂν P. 76
 πρὸς τὰ τῆς φύσεως ἀγάλματα ταῦτα, λέγω δὲ τοὺς ἀρτιστεφεῖς αὐτοκράτορας, καὶ πρὸς τὰ τοῦ Πολυκλείτου ἐκείνου σπουδάσματα ἀποβλέψειεν. ὁ μὲν γὰρ Ἀλέξιος οὐ πάνυ μὲν
 20 ἀπὸ τῆς γῆς ἐπῆρτο ἐπὶ πολὺ, εἰς εὖρος δὲ συμμέτρως πῶς ἠρῦνετο. καὶ ἰστάμενος μὲν οὐ τοσοῦτον θάμβος ἐδίδου

3. αὐτοῦ G. 7. ἐπαναστρέψαντες CA, ὑποστρέφοντες PG.
 9. τοῦτο : οὕτω ταύτην καλεῖσθαι A. 15. ἀρχετυπίας P, alterum CG. 16. lege ἑνθμίσειε. 21. εὐρύνετο G.

maiores in dies ei fiduciam tribuebat et iam de transferendo in istum urbis patriarchatu cogitabat. itaque simplicitatem atque a rebus gerendis abhorrens ingenium eius, qui tunc patriarcha erat, praetendens, quibusdam persuasit, ut abdicandi muneris consilium ei darent, quasi commodum ipsius spectarent. non sefellit virum sanctum ea machinatio: postremo per proprium nomen iurans, “per Cosman, inquit, nisi mea manu Irene coronata fuerit, throno patriarchali non cedam.” quod responsum illi dominae referunt; sic enim iam omnes eam appellabant, imperatore matris amantissimo ita iubente. septimo igitur die, postquam Alexius imperator renuntiatus est, etiam coniugi eius Irenae per Cosmam patriarcham corona imponitur.

3. Forma utriusque principis, Alexii et Irenes, nullo modo explicari dicendoque exprimi potest. ac neque pictor unquam eam expresserit, pulchritudinis speciem intuens, neque statuarius ita materiam inanimem conformaverit, etiamsi ad imitanda ista specimina naturae, imperatores dico recens coronatos, Polycleti illius signa elaboratissima contempletur. Alexius quidem statura fuit non multum eminenti, ceterum plena, nec tamen incongrua, habitudine corporis. itaque

τοῖς θεωμένοις, εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ βασιλείου καθίσειεν οὗτος θρόνου καὶ γοργωπὸν σέλας ἀφήσει τῶν ὀφθαλμῶν, πρηστήρ B ἐδόκει καὶ ἄμαχον αὐγὴν ἀποστέλλειν καὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς ὄλης διοργανώσεως. μέλαινα μὲν γὰρ ἡ ὄφρυς ἐκατέρωθεν ἐκυρτοῦτο · τῇ δὲ ὀφθαλμὸς ὑπεκάθητο βλοσυρὸν ἄμα⁵ καὶ ἡμερον ἐνορῶν, ὡς ἀπὸ τε τῆς βολίδος τῶν ὀμμάτων καὶ τῆς στιλπνότητος τοῦ μετώπου καὶ τῶν παρειῶν τῆς σεμνότητος καὶ τοῦ ἐπιτρέχοντος αὐταῖς ἐρεῦθους, ὁμοῦ καὶ δεδοικέναι τε καὶ θαρρεῖν. τῶν τε ὤμων ἡ εὐρύτης καὶ τῶν βραχιόνων τὸ στερρὸν καὶ τῶν στέρνων ἡ προβολὴ ἠρωϊκὰ¹⁰ πάντα καὶ ὄλως εἰς θάμβος καὶ τέρψιν τοῖς πολλοὺς ἐκκαλοῦμενα. τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὦραν εἶχε καὶ χάριν καὶ βῆρος καὶ ὄγκον ἀπρόσιτον. εἰ δὲ καὶ εἰς ὀμιλίαν ἦλθεν ἐκεῖνος καὶ τὴν γλῶτταν ἐκίνησεν, εἶδες ἂν αὐτόχρημα τὴν πυρίπνου ἐπικαθημένην τοῖς χεῖλεσιν ἐκείνου ῥητορικὴν Δη-¹⁵μοσθένους. καὶ γὰρ κατακλυσμῶ τῶν ἐπιχειρημάτων πᾶσαν καὶ ἀκοὴν καὶ ψυχὴν κατεσύρειτο, καὶ ἀμύθητος ἦν καὶ ἄμαχος καὶ τὴν γλῶτταν ὁμοῦ καὶ τὴν χεῖρα, τὴν μὲν πρὸς δόρατος ἄφεισιν, τὴν δὲ πρὸς ἀκήρατα θέλητρα. ἡ δὲ γε βασιλὶς D Εἰρήνη καὶ μήτηρ ἐμὴ μεῖράξ τε ἦν τὸ τηρικὰδε καὶ οὐδέπω²⁰ τὸν πεντεκαιδέκατον παραδεδραμῆκει χρόνον. θυγάτηρ δὲ ἦν Ἀνδρονίκου τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ καίσαρος, τὸ γένος

6. βολῆς P. 7. τοῦ προσώπου PG, τοῦ μετώπου C et in margine P. 9. τε ante καὶ om. G. 11. εἰς add. G. 13. καὶ primum om P. 14. εἰ δὲ ἂν G. 16. καὶ τῶν γὰρ κατακλυσμῶ P, καὶ τῶν γὰρ om. C, τῶν γὰρ om. G, correxi. 18. τὴν primum et alterum om. G. 19. ἀκήρατον θέλητρον G.

pedibus insistens non tantam quidem admirationem intuentibus excitabat; sed cum in regio sederet throno et terribilem oculorum splendorem mitteret, fulmen videbatur adstantiumque aciem praestringebat et vultu et tota corporis conformatione. nigrum enim utrimque supercilium curvabatur; oculus suberat, truculente simul et blande adspiciens, ut ex obtutu, ex placida fronte, ex genarum dignitate et qui suffusus erat rubore, simul metum atque animum caperent. humerorum latitudo, lacertorum robur, prominentia pectoris, heroica omnia et admirationem simul et voluptatem multitudini afferebant. eadem enim in illo viro et forma gratiaque excellebant et pondere gravitateque inaccessa. cum vero in sermonem se daret osque aperiret, videres sane labris eius insidere ardentem Demosthenis illius eloquentiam. nam argumentorum ubertate omnium aures animosque secum rapiebat, et iuxta invictus erat lingua seu manu, altera ad iaculandum, altera ad oblectationes parandas integerrimas. at imperatrix Irene, mater mea, adolescentula tum erat et annum quintum decimum nondum excessisse-

περίβλεπτος, εἰς Ἀνδρονικούς ἐκείνους καὶ Κωνσταντίνους
 τοὺς Δούκας ἀναφέρονσα τὴν τοῦ γένους σειρὰν. ἀνίστατο
 μὲν γὰρ καθάπερ τι ἔρνος ὄρθιον καὶ ἀειθαλές, συμμέτρως
 καὶ πλατυνομένη καὶ στενουμένη καταλλήλως ἑκασταχοῦ τῶν
 5 μελῶν καὶ μερῶν. καὶ ἐπέραστος μὲν ἰδεῖν, ἐπέραστος δὲ
 ἀκοῦσαι, καὶ ὄψεώς τε καὶ ἀκοῆς ἀκίρεστον ὡς ὄντως ἀκου-
 σμά τε καὶ θέαμα. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ πρόσωπον σελήνης μὲν
 ἀπέστειλε φέγγος, οὐ μὴν εἰς κύκλον ἀκριβῆ διαπέπλαστο
 κατὰ τὰς Ἀσσυρίας γυναῖκας, οὐδ' ἄλλως ἐξεμηκύνετο κατὰ P. 77
 10 τὰς Σκυθίδας, ἀλλ' ὑπεχαλᾶτο μικρὸν πῶς τῆς ἀκριβείας τοῦ
 κύκλου. ἀνεπέπτατο δὲ αὐτῆς ὁ λειμὼν ἀπὸ τῶν παρειῶν,
 καὶ τὴν ῥοδωνίαν καὶ τοῖς πόρρω προὔβαλλετο. ὄμμα δὲ
 χαροπὸν καὶ ξὺν ἡδονῇ φοβερὸν ἐνητένιζεν, ὡς τῶν ὄρωντων
 τὰ ὄμματα τῇ μὲν ἡδονῇ καὶ τῷ κάλλει ἔλκειν πρὸς ἑαυτήν,
 15 τῷ δὲ φόβῳ μύειν καταναγκάζειν, οὐκ ἐχόντων ὅπως ἀπο-
 βλέψωνται ἢ ὅπως ἂν ἀποκρύψωνται. καὶ εἰ μὲν τις ἦν V. 65
 Ἀθηναῖα τοῖς πρώην ἐφευρημένη ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦ-
 σιν, οὐκ οἶδα ἔγωγε· μῦθον δὲ ταύτην ἀκούω περιφερόμε-
 νον καὶ περισυρόμενον· τὴν δὲ βασιλίδα ταύτην Ἀθηναῖαν B
 20 εἰ τις εἶπεν ἐν τοῖς τότε χρόνοις φανεῖσαν τῷ ἀνθρωπίνῳ
 βίῳ ἢ καταρραγεῖσαν ἐξ οὐρανοῦ μετὰ τινος οὐρανιας αἴγλης
 καὶ ἀπροσίτου μαρμαρυγῆς, οὐκ ἂν ἐξήμαρτε τοῦ εἰκότος.
 καὶ τὸ θαυμασιώτερον, ὕπερ οὐκ ἂν ἐν ἄλλῃ τῶν γυναικῶν

3. μὲν add. C. 4. καταλλήλους G, κατ' ἀλλήλοις C. 9. Ἀσσυρίας
 C. 10. ὑπεκαλοῖτο P. 17. ἐφευρομένη G. 20. εἶπον: εἶπερ P.

rat. filia erat Andronici, qui Caesaris filius natus maximus erat, illustri
 stirpe orta; quippe quae genus ad Andronicos illos et Constantinos
 Ducas referret. surgebat ad germinis instar recti et semper florentis,
 membris partibusque omnibus summa inter se congruentia modo di-
 latatis, modo arctatis, ad videndum pariter atque ad audiendum ita
 iucunda, ut reapse nec oculi nec aures exsaturari possent. facies lunae
 micabat fulgore, non tamen absoluta rotunditate erat, quales Assyriarum
 feminarum, nec etiam oblonga, more Scythissarum, sed paullulum ultra
 exacti circuli orbem. quod genae referebant pratum, roseum colorem vel
 procul spectantibus ostendebat. vultu erat vegeto et suavi pariter atque
 terribili, ut adspicientium oculos suavitate specieque in se verteret,
 terrore autem connivere cogeret, cum nec intueri nec abstinere a
 cernendo possent. quam Minervam poetae historicique veteres cele-
 brant, ea unquamne fuerit, nescio; fabulam audio eam iactari et cir-
 cumferri; hanc vero imperatricem Minervam si quis dixisset istis
 temporibus oblatam humano generi vel coelitus cum coelesti quodam
 splendore terribilique fulgore delapsam, is a verisimili non aberrasset.

εὐρεθείη, τοὺς μὲν ἰταμοὺς τῶν ἀνδρῶν συνέστελλε, τοῖς δ' ὑπὸ φόβου συνεσταλμένοις θαρρεῖν ἐνεδίδου ἐκ μόνης ὄψεως. τὰ δὲ χεῖλη ἐμεμύκει μὲν τὰ πολλὰ καὶ ἐδείκνυ σιγῶσαν, C ἔμπνουν ὡς ἀληθῶς ἄγαλμα καλλονῆς καὶ στήλην ἔμφυχον εὐρυθυμίας. ἠνιόχει δὲ τὰ πολλὰ ἢ χεῖρ τῷ λόγῳ σὺν εὐρυ- 5 θυμῷ, μέχρι τοῦ καρποῦ παραδεικνύσα τὸ μετακάρπιον, καὶ εἶπες ἂν ἐλέφαντα ἐκτετορεῦσθαι παρὰ τεχνίτου τινὸς εἰς δακτύλων καὶ χειρῶν διάθεσιν. ἢ μέντοι ἴρις τῶν ὀφθαλμῶν θάλατταν ἐμιμῆτο γαληνῶσαν, ἐν βαθυκύμονι διαθέσει τὸ κυανοῦν ἐξανγάζουσα· ἀντέστιλβε δὲ καὶ τὸ λευκὸν τῶν 10 ὀμμάτων κύκλῳ τῆς ἰριδος, καὶ χάριν ἀπέλαμπον ἄμαχον καὶ ἡδονὴν ἄφατον ἐνεδίδουν ταῖς ὄψεσι. τοιοῦτοι μὲν τὴν ἰδέαν Εἰρήνη καὶ Ἀλέξιος. ὁ μέντοι θεῖος ἐμὸς Ἰσαάκιος P τὴν μὲν ἡλικίαν ἐώκει τὰδελφῶ, οὐδὲ τὰ ἄλλα πολὺ ἀπεφώκει. ὑπωγρος μὲν οὖν ἦν αὐτὸς τὴν ὄψιν, καὶ τὴν ὑπὴν 15 οὐ πάνυ δασύς, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς γνάθους ψιλωτέραν εἶχε τῆς τὰδελφοῦ. ἄμφω δὲ τὰδελφῶ κυνηγεσίῳ μὲν πολλάκις ἀπένευον, ὀπηνῖκα οὐ πολλή τις ἐπέρρει τούτοις πραγμάτων φροντίς, πολεμικοῖς δὲ μᾶλλον ἢ κυνηγετικοῖς ἔχαιρον πράγμασιν. ἐν δὲ ταῖς ἐμβολαῖς τῶν πολέμων, οὐδ' ὀπηνῖκα 20 τῶν ταγμάτων αὐτὸς κατῆρχε, προέτρεχέ τις αὐτοῦ, ἀλλ' ἄμα τε τὴν παρὰταξιν ἐωράκει τῶν πολεμίων ἐκεῖνος, καὶ πάντων καταφρονήσας τῶν ἄλλων, ἐς μέσους ἐνέπιπτε καθά-

10. ἀπέστιλβε CG. 14. οὐδὲ τὰ : ᾧ κατὰ G, οὐ κατὰ C. 18. ἐπέρρει τούτοις CG, αὐτοῖς ἐπέρρει P.

quodque mirabilius etiam, nec in altera muliere facile reperitur, audacium hominum animos contundebat, metu afflictos erigebat solo aspectu. labia plerumque compressa erant et tacentem ostendebant eam, quae animatum, ut ita dicam, simulacrum pulchritudinis et viva concinnitatis columna erat. orationem fere gubernabat scite manu, usque ad iuncturam brachii nudata; ebur in digitos manusque ab artifice tornatum putares. oculorum pupillae mare referebant tranquillum, in profunda quiete caeruleo colore residentes; vicissim album pupillas circumdans eminebat; quae res invictam oculis conciliabat gratiam tantumque iucunditatis, ut dici non queat. talis Alexii et Irenes forma erat. Isaacius, patruus meus, statura similis erat fratri, nec cetera multum dissimilis; subpallida tamen facie erat, nec barba admodum densa, quin etiam in genis minus pilorum habuit, quam frater. uterque autem venationi saepe indulgebat, si otium erat a rebus gerendis; quanquam militiam praeferebant. ubi autem in proelii impetus fiebat, Isaacio ne tum quidem, cum ordinibus ipse praeeerat, ullus unquam praecurrebat, sed simulac hostilem aciem

περ τις κεραυνός, ὄξείως διακόπτων τὰς φάλαγγας. καὶ τοῦ- P. 78
του ἑάλω καὶ ἄπαξ καὶ δις κατὰ τὴν Ἀσίαν συμμίξας Ἀγα-
ρηνοῖς. καὶ τοῦτο μόνον εἶχε ψόγου ἄξιον ἐν τοῖς πολέμοις
οὐμὸς θεῖος, ὅτι πρὸς συμβολὰς ἀκατάσχετος ἦν.

5 4. Ἐπεὶ δὲ τὸν Μελισσηνὸν Νικηφόρον τῆς τοῦ καίσα-
ρος κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἔδει ἀξίας μετεκληθέναι, καὶ τὸν
Ἰσαάκιον δέ, πρῶτον τῶν ἀδελφῶν κατὰ χρόνον ὄντα, μείζονι
ἐχρῆν τιμηθῆναι ἀξιώματι, (ἕτερον δὲ ἀξίωμα πλὴν τοῦ καίσα-
ρος οὐκ ἦν,) νέον ὀνοματοποιήσας ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος ἀπὸ τε τοῦ
10 σεβαστοῦ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος σύνθετον ὄνομα τὸ τοῦ σεβαστο-
κράτορος τὰδελφῶ ἐφηρμόσατο, οἶονεὶ δεύτερον βασιλέα πε- B
ποιηκῶς, τὸν καίσαρα τοῦτον ὑποβιβάσας καὶ τρίτον ἐν ταῖς
εὐφημίαις ἀριθμησάμενος μετὰ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος εὐφη-
μίαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ στέμμασιν ἐν ταῖς πανδήμοις ἡμέ-
15 ραῖς αὐτοὺς στεφανοῦσθαι προσέτατε τὸν τε σεβαστοκράτορα
καὶ τὸν καίσαρα, κατὰ πολὺ διαφέρουσι τῇ πολυτελείᾳ τοῦ
διαδήματος, ᾧ αὐτὸς ἐστεφάνωτο. τὸ μὲν γὰρ βασιλικὸν
διάδημα καθάπερ ἡμισφαιρίον εὐγυρον τὴν κεφαλὴν διαδεῖ, V. 66
πανταχόθεν μαργάροις καὶ λίθοις κοσμούμενον, τοῖς μὲν ἐγ-
20 κειμένοις, τοῖς δὲ καὶ ἐξηρητημένοις· ἐκατέρωθεν γὰρ τῶν C
χροτάφων ὄρμηθοὶ τινες ἀπαιωροῦνται διὰ μαργάρων καὶ
λίθων καὶ τὰς παρεῖας ἐπιξέουσι. καὶ ἐστὶ τοῦτο ἐξηρητημένον

9. τε τοῦ : τούτου G. 10. σύνθετον ὄνομα τὸ τοῦ σεβαστο-
κράτορος om. CGA. 12. τούτου P. 18. εὐγυρον om. CG.
διαδεῖ πανταχόθεν, μαργάροις libri. mutavi interpunctionem. vid.
annotat. 19. καὶ λίθοις om. P. 22. ἐστὶ om. G.

conspexit, neglectis ceteris omnibus, in medios hostes tanquam fulgur irruens, eorum aciem celeriter dissiiciebat. quo factum est, ut semel iterumque caperetur, in Asia cum Agarenis pugnans; atque hoc unum erat reprehensione dignum in patruo meo, quod animo in proeliis non moderabatur.

4. Quoniam vero Melisseno Nicephoro caesaris dignitas ex pacto debebatur, et Isaacium, fratrem natu maximum, ampliori decorari honore par erat, (alter autem praeter caesarem non erat,) Alexius imperator, novo ex sebastos et autocrator composito nomine, sebastocratoris titulum fratri indidit, quasi secundi imperatoris honorem in eum deferens. caesarem illum subiunxit et tertio ab imperatore loco in acclamationibus collocavit. sed etiam coronis eos redimiri diebus solennibus iussit, sebastocratorem caesaremque; quae tamen multum a diademate, quo ipse utebatur, magnificentia differebant. regium enim diadema ad instar haemisphaerii rotundi caput circumdat, ab omni parte margaritis gemmisque ornatum, aliis insertis, aliis dependentibus; nam

τι χρῆμα τοῖς βασιλεῦσι στολῆς· οἱ δὲ τῶν σεβαστοκρατόρων καὶ τῶν καισάρων στέφανοι σποράδην ἔστιν ὅπου τῶν μαργάρων καὶ λίθων μετέχοντες ἄνευ τοῦ ἐπισφαιρώματος. κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ τετίμηται καὶ ὁ Ταρωνεΐτης καὶ γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ βασιλέως πρωτοσέβαστός τε καὶ πρωτο-5 βεστιάριος, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ παννυπερσέβαστος ἀναδείκνυται καὶ σύνθωκος τῷ καισαρι γίνεται. πρὸς δὲ καὶ Ἀδρια-
 Δνὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πρωτοσεβαστὸς ἀξιούται περιφανέστατος· καὶ Νικηφόρος ὁ ὕστατος ἀδελφὸς μέγας τε δρουγγάριος τοῦ στόλου προὔβηλτο καὶ εἰς τὴν τῶν σεβαστῶν καὶ 10 οὔτος ἀνηρέχθη βαθμίδα. τούτων δὲ τῶν ἀξιομάτων τὴν καινοτομίαν ὁ ἐμὸς πατὴρ προσεξεύρατο, τὰ μὲν συνθεῖς, καθάπερ ἄνωθεν εἴρηται, τοῖς δὲ καὶ παραχρησάμενος. τὸ μὲν γὰρ παννυπερσέβαστος καὶ σεβαστοκράτωρ καὶ ὅσα τοιαῦτα συντέθεικε, τῇ δὲ τοῦ σεβαστοῦ ἀξία παραχρησάμενος φαί- 15 νεται. σεβαστοὶ γὰρ οἱ βασιλεῖς ἀνέκαθεν ἐπιθετικῶς ὠνομάζοντο, καὶ ἦν ἐξειδιαζόντως εἰς βασιλέα λεγόμενον τὸ τοῦ
 P. 79 σεβαστοῦ ὄνομα· αὐτὸς δὲ εἰς τὸ κοινότερον πρῶτον κατήνεγκε τὴν τοιαύτην ἀξίαν. εἰ γὰρ τις εἰς ἐπιστήμην καὶ τινα ὑπερτάτην φιλοσοφίαν ἀνάγοι τὴν βασιλείαν, ὥσπερ τέχνην 20

7. ξύνθωκος CA. τοῦ καισαρος A. πρὸς δὲ καὶ : ὁ δὲ A. 8. αὐτοῦ : τοῦ κρατοῦντος A. 9. Νικηφόρος ὁ ὕστατος ἀδελφὸς μέγας τε δρουγγ. τοῦ στόλου προὔβηλτο om. CG. τε om. A. 10. προὔβηλται A. τὴν om. G. 12. ἀπ' πρώτος ἐξεύρατο? ut supra 64, 18. 15. τῇδε PG, correxi. 16. ἀνέκαθεν οἱ βασιλεῖς G. 17. ἰδιαζόντως A. βασιλέας P. 18. πρότερον A. 19. καὶ : τε G. 20. φιλοσοφίας ἄγοι G.

utrumque ad tempus monilia ex margaritis ac gemmis pendent genasque percutiunt. atque id est proprium regibus ornamentum; sebastocratorum caesarumque coronae hic illic margaritis gemmisque distinctae sunt, neque globosum superne tegumentum habent. per idem tempus Taronita, qui imperatoris sororem in matrimonio habebat, protosebasti et protovestiarii honorem accepit; paulo post etiam panhypersebastus declaratus et eiusdem cum caesare sedis honore dignatus est. praeterea Adrianus frater eius protosebasti illustrissimi titulo ornatur; et Nicephorus, frater natus minimus, magnus drungarius classis creatus atque ad sebastorum et ipse honoris gradum provectus est. hos autem novos titulos pater meus primus excogitavit, alios componens, ut supra dictum est, alios in novum detorquens usum. etenim panhypersebastus et sebastocrator et quae talia sunt composuit; sebasti dignitate manifesto abusus est. sebasti enim olim imperatores cognominabantur, atque propria imperatoris erat sebasti appellatio. ipse vero pluribus communem eam dignitatem fecit. iam si quis ad

οὐσαν τεχνῶν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν, θαυμάσαιτο ἂν καὶ τὸν ἑμὸν πατέρα οἶόν τινα ἐπιστήμονά τε καὶ ἀρχιτέκτονα τὰ ὑπὸ τὴν βασιλείαν καινοτομοῦντα καὶ πράγματα καὶ ὀνόματα· πλὴν ὅσον οἱ μὲν τῶν λογικῶν ἐπιστημῶν προστάται διὰ σαφῆνειαν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων ἐφεύραντο, ὁ δὲ ἐπιστημονάρχης οὗτος τῆς βασιλείας Ἀλέξιος πρὸς τὸ συμφέρον **B** ἅπαντα τῆ βασιλείᾳ διωκονόμετο, ξενίζων πολλάκις καὶ περὶ τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων καὶ περὶ τὴν κλῆσιν τῶν ὀνομάτων. ὁ μέντοι ἱεροπρεπῆς ἐκείνος καὶ πατριάρχης Κοσμάς, **B** οὐδὲ καὶ πρότερον διεμνημονεύσαμεν, μεθ' ἡμέρας τινὰς κατὰ τὴν μνήμην τοῦ ἱεράρχου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τὴν ἱεροτελεσίαν τελέσας ἐν τῷ κατὰ τὸ Ἑβδομον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἤδη ῥηθέντος σηκῷ, τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον διαπρέψας ἔτη πέντε καὶ μῆνας ἐννέα, παραιτεῖται τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ ἄπεισιν **C** εἰς τὴν τοῦ Καλλίου μονήν. ἐγχειρίζεται δὲ τοὺς τῆς ἀρχιερωσύνης οἶακας μετ' αὐτὸν ὁ προρρηθεὶς ἐκτομίας Εὐστράτιος ὁ Γαριδᾶς. ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς βασιλίδος Μαρίας υἱὸς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος μετὰ τὴν παράλυσιν τῆς βασιλείας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ Δούκα τὰ ἐρυθρὰ μὲν **C** **20** ἐκῶν ἀπεδύσατο πέδιλα, τὰ δὲ κοινὰ καὶ μέλανα ὑπεδύσατο,

6. συμφέρον C. 7. ξενίζων : lege καινίζων. 9. post ἐκεῖνος A add. ἀνήρ. 11. τὴν prius om. A. ἱεροτελεσίαν C.
 12. τελέσας : ποιήσας A. κατὰ : εἰς A. τοῦ ἤδη ῥηθέντος : τούτου A. 13. σηκῷ, παραιτεῖται τ. ἀρχ. καὶ ἄπεισιν ἐ. τ. καλλίου μονήν, ἔτη πέντε καὶ μῆν. ἐνν. τὸν ἀρχ. διαπρέψ. θρόνον A. ἱερατικὸν G. 14. μῆνας : ἡμέρας G. 15. καλλίου
 Καλλίου : G καιροῦ et in margine χαρσίου. 20. δὲ om. G. μέλαινα PG, recte C.

disciplinae et summae cuiusdam philosophiae formam adduceret imperandi scientiam, tanquam artem artium et doctrinam doctrinarum, is admiraretur etiam patrem meum ut peritum artis et quasi architectum, qui nova in imperio et munera et titulos excogitaverit. nisi quod philosophicarum disciplinarum magistri perspicuitatis causa talia nomina excogitarunt; hic autem regnandi scientiae vir consultissimus omnia ad imperii instituit utilitatem, cum nova saepe tum in muneribus ordinandis, tum in titularum nominibus inferret. interim sanctus ille patriarcha Cosmas, cuius supra mentionem fecimus, nonnullis diebus post, cum sacris ipsa memoria S. Iohannis theologi perfunctus esset in templo eiusdem ad Hebdomum sito, patriarchali dignitate se abdicavit, postquam annos quinque et menses novem eam tenuit, secessitque in Calliae monasterium; post quem patriarchalis sedis gubernacula Eustratius Garidas eunuchus, cuius supra meminimus, suscepit. Mariae autem imperatricis filius, Constantinus Por-

Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης ὁ μετὰ τὸν Δούκαν καὶ πατέρα τοῦ Κωνσταντίνου τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένος, τὰ μὲν μέλανα ἐκεῖνον ἀποβαλεῖν διωρίσατο, ἐκ ποικίλων δὲ σηρικῶν ὑφασμάτων ὑποδήματα προσέτατε περιδεῖσθαι, ὥσπερ τὸν νεανίσκον ἐπαισχυνόμενος καὶ τοῦ κάλλους ὁμοῦ καὶ τοῦ γέ-5
 νους ἀγάμενος. τὸ μὲν γὰρ κόκκινον διόλου ἀπαστράπτειν
 V. 67 αὐτῷ τῶν πεδίλων οἷον ἐφθόνηι, τὸ δὲ τινὰς τόπους ἐκ τῶν ὑφασμάτων ἀνθεῖν τὸ κόκκινον ὑπεδίδου. μετὰ δὲ τὴν τοῦ Κομνηνοῦ Ἀλεξίου ἀνάρρησιν ἡ βασιλὶς Μαρία καὶ μήτηρ ἐκεῖνου, ταῖς ὑποθημοσύναις πεισθεῖσα τοῦ καίσαρος, ἔγγρα-10
 φον πίστιν ἠτήσατο δι' ἐρυθρῶν βεβαιωθησομένην γραμμῶν καὶ σφραγίδος χρυσῆς παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ὥστε μὴ μόνον ἀσινῆς σὺν τῷ υἱῷ διατηρηθῆναι, ἀλλὰ καὶ συμβασιλεύειν αὐτῷ κάκελλον, τὰ τε ἐρυθρὰ ὑποδεδυσκόμενον καὶ στεφφοροῦντα καὶ ὡς βασιλέα σὺν αὐτῷ ἀναγορευόμενον. καὶ 15
 οὐκ ἤστόχησε τῆς αἰτήσεως, ἀλλὰ λαμβάνει χρυσόβουλλον λόγον βεβαιοῦντα τὰ αὐτῆς θελήματα ἅπαντα. τηρικαῦτα καὶ ἃ ὑπεδιδύσκετο ἐκ σηρικῶν ὑφασμάτων περιελόντες, τῶν
 P. 80 διόλου ἐρυθρῶν ὑποδημάτων τούτῳ μεταδιδόασιν, κὰν ταῖς δωρεαῖς καὶ χρυσοβούλλοις λόγοις δεύτερος τοῦ λοιποῦ συν-20
 πογράφων ἦν διὰ κινναβάρεως τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ, κὰν ταῖς προπομπαῖς μετὰ τῆς βασιλικῆς τιάρας συνεπόμενος. ὡς δὲ τινες ἔφρασαν, καὶ πρὸ τῆς ἀποστασίας τὰς περὶ τούτου συνθήκας

2. μὲν om. CG. 5. τοῦ prius : τὸ G. 6. γὰρ add. C. 7. αὐτῷ C, αὐτὰ PG, 10. πεισθέντος G, 14. ἐκεῖνον CG. an ὑποδιδυσκόμενον? vid. annotat. 21. lege κινναβάρεως.

phyrogenitus, cum post Michaelē Ducam patrem imperio pulsum rubros ultro deposuisset calceos et vulgares nigrosque sumsisset, Nicephorus Botaniates, qui Ducae Constantini patri in imperio successit, nigris eum calceamentis exutis, variis serica textilibus induere iusserat, ut qui iuvenem revereretur et forma et genere conspicuum. coccinum siquidem per totos eius calceos fulgere invidia quasi non ferens, nonnullis tantum partibus textilia purpuram referre concesserat. sed cum Comnenus Alexius imperator proclamatus esset, Maria imperatrix illius mater, consilio obsecuta Caesaris, eam sibi fidem ab imperatore dari firmarique rubris litteris sigilloque aureo postulavit, ut non solum incolumitatem cum filio haberet, verum etiam hic regni particeps fieret, atque rubris calceis et corona uti liceret, imperatorque una cum Alexio proclamaretur. nec frustra. bullam enim accepit auream, qua, quae petierat, confirmata erant omnia. atque Constantinus positus, quibus uti solebat, sericis textilibus, plane rubros nanciscitur calceos, in donationibus bullisque aureis secundus in posterum ab Alexio rubrica subscribebat, et in pompis cum tiara regia eum seque-

εἶχεν ἡ βασιλίς, ἴν' οὕτω τὰ κατὰ τὸν υἱὸν αὐτῆς γένοιτο. οὕτω γοῦν τῶν βασιλείων ἐκείνη ἐξέρχεται μετὰ προπομπῆς ἀξίας, ἐν τοῖς κατὰ τὴν μονὴν τοῦ μεγάλου μάρτυρος Γεωργίου παρὰ τοῦ ἀποβεβιωκότος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου 5 βασιλέως οἰκοδομηθεῖσαν οἰκήμασιν κατασκηνώσασα, (Μάγ-Β γανα ταῦτα ἡ κοινὴ εἰσέτι κικλήσκει διάλεκτος,) Ἰσαακίον συνεφεπομένου ταύτη τοῦ σεβαστοκράτορος.

5. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν βασιλίδι Μαρίαν οὕτω παρὰ τῶν Κομνηνῶν ᾠκονόμητο. ὁ δέ γε αὐτοκράτωρ παιδείας ἐκ 10 νηπίου τυχὼν ἀγαθῆς καὶ πρὸς τὰς νοθεσίας τῆς μητρὸς ἑαυτὸν ἀπευθύων, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐνστερνισάμενος καὶ ἐγκάρδιον ἔχων, ἐδάκνετο ἀνιώμενος ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως προνομῇ, ἣν κατὰ τὴν εἰσέλευσιν αὐτοῦ πάντες πανδημεὶ ἐπεπόνθεισαν. τὸ μὲν γὰρ ἄπταιστον ἴσως καὶ ἤσυχον ῥῖζα τοῦ 15 δέοντος· καὶ ἀποστασίαν ποιοῦσα τοῦ νοῦ, εἰς ἀπόνοιαν ἄγει τὸν μηδ' ὀπωσιοῦν προσκεκρονκότα τοῖς πράγμασιν· ὁ δέ γε ἐξαμαρτῶν, εἴπερ ἐστὶ τῶν εὐλαβεστέρων καὶ τῶν νοῦν C ἐχόντων, αὐτίκα τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον βάλλεται κατὰ ψυχὴν καὶ ὅλως κατακλονεῖται καὶ δέδοικε, καὶ μᾶλλον εἶγε πραγμάτων 20 μεγάλων ἐπιδραξάμενος εἶη καὶ εἰς ὑπερηφάνους ἀνέλθοι περιωπίας. δέος γὰρ αὐτὸν ὑποθράττει, μὴ πως ἀμαθίῃ

1. γένοιτο C. 5. οἰκοδομηθεῖσιν CG. 6. εἰσέτι C, εἰ PG.
 δε add. G post Ἰσαακίου. 8. κατὰ C, τὰ κατὰ PG. 11.
 ὑπευθύων Δ. ἐνστερνισάμενον P. 12. προνομή : ἀρπαγῇ G.
 14. καὶ ἤσυχον ῥῖζα — ποιοῦσα τοῦ νοῦ add. G. legendum σχίζαν
 τοῦ δέοντος καὶ ἀποστασίαν ποιοῦν τοῦ νοῦ. 18. φόβον om.
 P. 19. μεγάλων πραγμάτων G.

batur. nonnulli dicebant, haec imperatricem de filio etiam ante pactam esse cum Comnenis, quam deficerent. ita certe rebus constitutis, palatio illa cum satis magno comitatu egressa, in aedes prope magni Martyris Georgii monasterium a Constantino Monomacho imperatore exstructum migrat, (Mangana haec vulgari lingua dici adhuc solent,) Isaacio prosequente Sebastocratore.

5. Mariae igitur imperatrici sic a Comnenis prospectum est. imperator cum disciplina ab infantia usus bona et ad matris adhortationes totum sese conformans, dei timorem intimo concepisset animo, mordebatur sollicitudine de urbis direptione, quam, cum ingrederetur, omnes omnino perpessi erant. nam immunitate lapsus curaeque omnis facile efficitur, ut officii obliviscamur; a quo ubi animus descivit, ad temeraria quaeque aufertur, cum antea ne ulla quidem in re offenderit: at qui lapsus est, modo sit cautior prudensque, statim dei timore correptus, toto commovetur animo ac metu perturbatur, praesertim si magnas res aggressus et in summum fastigium evectus est. quippe metus eum excruciat, ne imprudentia, superbia,

καὶ θράσει καὶ ὕβρει πορευόμενος τὸν τῆς θυμὸν τοῦ θεοῦ
 εἰς ἑαυτὸν ἐκκαλέσεται καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκκυλισθεὶς ἀποπεσῆ-
 ται, ὧν τέως ἐγκρατὴς γέγονεν. οἷα καὶ τῷ Σαοῦλ συμβε-
 βήκει ποτέ· καὶ γὰρ ὁ θεὸς διὰ τὸ τοῦ βασιλέως ἀτάσθαλον
 Διαρρήσων διέρρηξε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. τούτοις ἀλύων 5
 τοῖς λογισμοῖς ὁ Ἀλέξιος καὶ παθαινόμενος τὴν ψυχὴν, μή
 που καὶ θεοῦ ἄντικρυς μῆνιμα γένοιτο, — τὸ γὰρ εἰς ὅλην
 τὴν πόλιν γεγονὸς κακὸν παρ' ἐκάστου τῶν στρατιωτῶν, ὅπο-
 σος τὸ τηνικαῦτα συρφετὸς ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐπέρρευ-
 σεν, ἴδιον ἐλογίζετο, καὶ ὡς αὐτὸς ὧν ἐκεῖνος ὁ τὰ πάνδεινα 10
 ἐκεῖνα κακὰ ἐργασάμενος, κατετιτρώσκετό τε καὶ ἐξεφλέγετο,
 βασιλείαν καὶ κράτος καὶ ἀλουργίδα καὶ διάδημα λιθοκόλλη-
 P. 81 τον καὶ ἐσθῆτα χρυσῆν τε καὶ περιμάργαρον οὐδέν, ὡς γέ
 V. 68 τὸ εἶκός, λογιζόμενος πρὸς τὴν τότε κατασχοῦσαν ἀπεριήγη-
 τον συμφορὰν τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων. τὰ γὰρ περιστοι- 15
 χίσαντα ταύτην δεινὰ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ οὐδεὶς ἂν καὶ θέλων
 διηγῆσασθαι δυνήσεται. καὶ γὰρ καὶ αὐτὰ ἱερὰ καὶ τεμένη
 καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἴδια ἀπανταχόθεν ὑπὸ πάντων καθηρ-
 πάζοντο, τὰ δὲ ὧτα τῶν ἀπάντων κατακεκρότητο ταῖς ῥιπτου-
 μέναις ἀπανταχοῦ βοαῖς καὶ φωναῖς· εἶπεν ἂν τις ἰδὼν σει- 20
 σμὸν εἶναι τὸ γινόμενον. ταῦτα εἰς νοῦν βαλλόμενος ὁ Ἀλέ-
 ξιος ἠνιάτο τε τὴν ψυχὴν καὶ κατεσπαράττετο καὶ οὐκ εἶχεν

3. τῷ om. G. 5. ἀλύων CA. 8. ἐκάστου: ἐκείνου CG.
 11. ἐργασάμενον P. τε om. A. 15. περιστοιχίσαντα PGA,
 alterum C. 16. κατ' A, καὶ PG. 17. δυνήσεται GA, δυνή-
 σεται C, om. P. καὶ alterum om. A. 19. κατεκρότητο G,
 κατακεκρότητο P, recte A. ῥιπτομέναις G. 20. εἶπεν Δ,
 εἶπερ PG. σχισμὸν C.

insolentia dei iram in se convertat et imperio excussus amittat, qui-
 bus tum est potitus. qualia etiam Saulo quondam acciderunt, cuius
 ob insolentiam deus scindens scidit regnum eius. his perturbatus co-
 gitationibus Alexius metuque aestuans, ne forte dei vindicta subito
 affligeretur, — quidquid enim in tota urbe a singulis militibus perpe-
 tratum erat, quantacunque tunc per totam urbem multitudo erat
 vagata, adscribebat ille sibi, et tanquam calamitates, quas universa
 civitas gravissimas passa erat, ipse intulisset, pungebatur urebatur-
 que, regnum, potentiam, purpuram, diadema gemmatum, vestem auro
 fulgentem et unionibus nihili, ut par erat, ad infandam miseriam
 ducens, qua urbium regina tunc afflicta erat. nam quantis ea malis
 illo tempore circumventa sit, id nemo, etiamsi voluerit, enarrare
 queat. etenim et ipsa templa et fana, et publica et privata ubique
 ab omnibus diripiebantur; aures omnium strepebant vocibus clamoribusque passim sublati, ut terrae motum esse diceres. ad haec igi-

ὅ τι τῷ πλήθει τῆς λύπης χρήσαιτο. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ εἰς αἰ-
 σθησιν ἐλθεῖν τοῦ κακῶς πεπραγμένου παντάπασιν ὀξύτατος.
 καὶ ταῦτα μὲν τὰ προγεγονότα, ἐφ' οἷς ἡ πόλις πονήρως
 ἐπραξεν, ἦδει μὲν ὡς ἐτέρων χεῖρες καὶ γινῶμαι διενηργήκα-
 5 σιν, ἀλλὰ συνήδει καὶ τοῦτό γε ἀκριβέστατα, ὅτι τὰς ὑπο-
 θέσεις καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ πάθους αὐτὸς δέδωκεν· αὐτῷ δὲ
 πάλιν τῆς ἀποστασίας αἴτιοι οἱ ἤδη ῥηθέντες δοῦλοι γεγό-
 νασιν. ἀλλὰ καὶ ὡς ἑαυτῷ τὴν ἄπασαν προσάπτων αἰτίαν,
 θεραπεῦσαι τὸ τραῦμα καὶ ἐπέζητει καὶ ἤθελεν· οὕτω γὰρ
 10 ἂν καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην θεραπείαν καὶ τὸν τουτωνὶ κα-
 θαρμὸν ἐπιχειροῖη τοῖς τῆς βασιλείας πράγμασι καὶ τὰ κατὰ C
 τε τὸν στρατὸν κατὰ τε τοὺς πολέμους καλῶς διιθύνει καὶ
 διεξάγει. προσέρχεται τοίνυν τῇ μητρί, ἀνακοινοῦται τὸ ἐπαι-
 νετὸν πάθος ἐκεῖνο, θεραπείας τρόπον ἀναζητεῖ καὶ ἀπαλλαγῆς
 15 τῶν ὑποκνιζόντων αὐτοῦ τὴν συνείδησιν. ἡ δὲ ἀσπάζεται τὸν
 υἱὸν καὶ ἀσμένως δέχεται τὰ λεχθέντα. μετακαλοῦνται τοίνυν,
 τούτου συνδόξαντος, τὸν τε πατριάρχην Κοσμᾶν (οὕτω γὰρ τότε
 τὸν θρόνον παρήτητο) καί τινας λογάδας τῶν τῆς ἱερᾶς συνόδου
 καὶ τοῦ μοναδικοῦ συντάγματος. πρόσσεισι τούτοις ὁ βασιλεὺς D
 20 ὡς ὑπόδικος, ὡς κατάκριτος, ὡς εὐτελής ἢ καὶ τις ἄλλος τῶν

1. ὁ om. A. ἀνὴρ παντάπασιν ὀξύτατος εἰς αἰσθ. — πεπρα-
 γμένου GA. 2. κακῶς om. A. παντάπασιν om. G. 4. ἤδη
 G. 8. προσάπτειν G. 10. καὶ prius om. G. τῶν τουτωνὶ
 P, τῶν τουτωνὶ G, τὸν τουτωνὶ C, correxi. 12. γε τὸν PG,
 τε in margine. 14. ἐκεῖνος G, om. A. 17. Κοσμᾶν om. CGA.
 γὰρ τὸν τότε τὸν θρόνον P. 18. παρήτησατο A, παραίτητο G.
 τινας om. A. 19. μοναχικοῦ A.

tur animum advertens Alexius, moerebat mordebaturque, neque
 doloris magnitudinem levare poterat. erat enim in sensu prave factorum
 concipiendo acutissimus, et licet facinora, quibus urbs in tantam cala-
 mitatem delata erat, aliorum manibus animisque perpetrata nosset, ta-
 men idem conscius sibi erat quam maxime, occasionem atque initium ma-
 lorum semet ipsum dedisse; quanquam Alexio rursus defectionis auctores
 servi fuerant, quorum mentionem iam fecimus. sed vel sic omnem in se
 culpam conferens, sanare vulnus et studebat et volebat. non enim aliter
 nisi sanato vulnere labeque eluta, ad rerum administrationem accedere
 statuit, nec exercitus bellique curam prospere se habiturum speravit. adit
 igitur matrem, aperit ei laudabilem illum dolorem, eiusque sedandi
 et angoris conscientiae tollendi rationem exquirat. ea, filio benigne
 excepto, libenter audit, quae dicebat. arcessunt igitur, (nam Alexius
 assenserat,) patriarcham Cosmam, qui nondum dignitate se abdicave-
 rat, et praecipuos quosdam ex sacra synodo et ordine monachorum;
 quos imperator adit ut reus, ut condemnatus, ut humilis vel etiam

ὑπ' ἐξουσίαν τεταγμένων καὶ τὴν ψῆφον ὅσον οὐδέπω παραδοκούντων, ἣν κατ' ἐκείνου ψηφιεῖται τὸ δικαστήριον. ἐξαγγέλλει πάντα, μὴ προβολὴν, μὴ συγκατάθεσιν, μὴ προὔξιν, μηδὲ αἰτίαν τῶν πεπραγμένων παραδραμῶν, ἀλλὰ πάντα μετὰ φόβον καὶ πίστεως ἐξαγορευσάμενος, καὶ τὴν θεραπείαν⁵ ἐξ ἐκείνων θερμῶς ἐξαιτεῖ, ἐπιτιμίους ἑαυτὸν καθυποβάλλων. οἱ δὲ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ ταύτου αἵματος P. 82 προσήκοντας καὶ πρὸς τὴν ἀποστασίαν συναραμένους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίους καθυποβάλλουσιν, νηστείαν καὶ χαμευνίαν καὶ τὰ τούτοις ἐφεπόμενα πρὸς τὴν τοῦ Θείου ἐξιλέωσιν ἐπι- 10 τάξαντες. οἱ καὶ δεξάμενοι τὰ ἐπιτίμια προθύμως ἐφύλαττον. ἀλλ' οὐδὲ αἱ σφῶν αὐτῶν γυναῖκες ἔξω τῶν ἐπιτιμίων ἐστάναι ἠνεύχοντο· πῶς γάρ, φίλανδροι οὐσαι; αὐτόμολοι δὲ τὸν τῆς μετανοίας ζυγὸν ἀναδέχονται. καὶ ἦν ἰδεῖν τὰ βασιλεία τότε δακρῦων καὶ πένθους ἀνάμεστα, πένθους οὐκ¹⁵ ἐπιψόγου, οὐδ' ἀσθένειαν ψυχῶν κατηγοροῦντος, ἀλλ' ἐπαι- Βνετοῦ καὶ χαρᾶς προξένου τῆς κρείττονος καὶ μηδέποτε λυομένης. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, ὅποῖος ἐκεῖνος τὴν εὐσέβειαν ἦν, V. 69 πλέον τι ποιῶν, ἐντὸς τῆς βασιλικῆς ἀλουργίδος σάκκον περιεβέβλητο ἐν χρῶ ψαύοντα τῆς σαρκὸς ἐπὶ τεσσαράκοντα²⁰

1. ἐξουσίαν CA, ἐξουσία PG. παραδοκούντων A. 3. μὴ προβολὴν — ἀλλὰ πάντα om. CG. προβολὴν A. 7. ὁ δὲ P. ἐξ αὐτοῦ G. 9. καὶ om. A. 10. Θείου CA, Θεοῦ PG. 11. οὐ καὶ δεξάμενοι A, δεξάμενοι δὲ PG. ἐφύλαττον: ἐδέξαντο CG. 12. αἱ om. GC. τοῦ ἐπιτιμίου A. 16. ἀσθενείας G. κατηγοροῦντες G. 18. ἦν om. P. 19. περιεβέβλητο G.

alius quispiam ex iis, qui subiecti sunt sententiamque tantum non exspectant, quam iudices pronuntiaturi sunt. confitetur cuncta, non suasionem, non approbationem, non rem gestam, non causam eorum, quae facta erant, praeteriens; sed omnibus cum timoris et fidei significatione expositis, ut vulnere mederentur, obnixè rogavit et se poena afficiendum dedit. illi non ipsum solum, verum etiam consanguineos et qui defectionis socii fuerant, iisdem omnes piaculis subiiciunt, ieiunio, humi cubatione et quae cum his coniungi solent ad placandum deum, praescriptis. nec illi poenam detrectant, sed libenter perferunt; quin ipsae eorum coniuges impune esse noluerunt. qui enim sustinerent, cum maritorum amantes essent? sponte igitur poenitentiae iugum subiere. itaque palatium eo tempore lacrimis plenum cerneret et luctu, non illo quidem ignavo ac vituperabili, animi abiecti imbecillitatem prodente, sed honesto gaudiumque procurante coeleste nec unquam interiturum. imperator autem, qua erat pietate, ultra progressus, sub purpura saccum ipsi corpori adhaerentem ge-

νυχθημέροις. ἐν δὲ ταῖς νυξὶ χαμεύνης ἔκειτο ἐπὶ πέτρας
μόνον ἀνέχων τὴν κεφαλὴν καὶ πενθῶν ὡς εἶκος. εἰθ' οὕτως
τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων ἀγναῖς ἄπτεται χερσίν.

6. Οἰακοστρόφον δὲ μᾶλλον ἑαυτοῦ τὴν μητέρα ἰμειρό-
5 μενος εἶναι, τὴν βουλὴν ὑποβρύχιον τέως εἶχε, δεδιῶς
μὴ τοῦ τοιοῦτου γνωσθέντος αὐτῇ λογισμοῦ, καὶ τῶν βασι-
λείων ἐξέλθαι, πρὸς ὑψηλότερον βίον γινώσκων αὐτὴν ἀπο- C
βλέπουσαν. ἐν πᾶσι μὲν οὖν τοῖς προσπίπτουσι βουλῆς αὐ-
τῆς ἄτερ μηδὲ τὸ τυχόν ἦν ἐνεργῶν, ἀλλὰ κοινωνὸν εἶχε τῶν
10 βουλευμάτων ὁμοῦ καὶ συλλήπτορα τὴν μητέρα, καὶ καταμι-
κρὸν ὑφέρπων αὐτῇ καὶ κοινοποιούμενος τὴν τῶν πραγμάτων
διοίκησιν, καὶ πον καὶ φανερῶς ἐνδεικνύμενος, ὡς ἄτερ τῆς
ἐκείνης φρενὸς καὶ γνώμης ἀπολείται τῆς βασιλείας τὰ πρά-
γματα. οὕτως εἶχε καὶ ξυνεδέσμει πλέον ἑαυτῷ τὴν μητέρα
15 καὶ τοῦ κατὰ σκοπὸν ἀπεῖργε καὶ ἀπεκώλυεν. ἡ μὲν γὰρ
πρὸς σταθμὸν ἀπέβλεπεν ἔσχατον καὶ μονὰς διενοεῖτο, ἐν αἷς D
τὸν ἐπίλοιπον χρόνον μετ' εὐφρονος λογισμοῦ ἐλκύσει τοῦ βίου.
καὶ ταῦτ' ἐνόει καὶ ἑαυτῇ διὰ παντὸς ἐπηύχετο τεύξασθαι.
ἀλλ' εἰ καὶ τοιαῦτα κατὰ νοῦν συνδιεσκοπεῖτο καὶ ὅλως πρὸς
20 ὑψηλότερον ἐνητένιζε βίον, ἀλλ' ἦν γε καὶ φιλόπαις, εἶπερ
τις ἄλλη γυνή, καὶ πῶς ἠβούλετο συνδιενεγκεῖν μετὰ τοῦ υἱοῦ

1. νυχθημέρους G.	χαμευνήσας A.	πέτρης A.	2.
τῆς κεφαλῆς A.	4. τὴν ἑαυτοῦ μητέρα A.	ἰμειρόμε- νος P, βουλόμενος CGA.	8. τοῖς : τῆς P.
9. τυχόν ἐνεργῶν, ταῦτ' ἐννοῶν, κοινωνόν A.	7. ἐξελθεῖν A.	10. βουλευμά- των P, alterum GA.	14. ἑαυτοῦ CG.
20. γε om. G.	καὶ αὐτὴ φιλόπαις A.	21. καὶ πῶς : ὅπως A.	

stabat per dies noctesque quadraginta, noctu autem humi cubabat, la-
pide tantum caput fulciens, lugebatque, ut par erat. atque sic demum
rem publicam puris manibus capessivit.

6. Sed cum percuperet, ut potius quam ipse mater rei publicae
gubernacula tractaret, tamen id consilium tum quidem clam ha-
buit, veritus, ne si mentem suam illa cognosset, etiam palatio egre-
deretur, quippe quam dudum de altiori vita cogitare sciret. in omnibus
igitur, quae accidebant, ne quotidiana quidem, ea inconsulta, conficie-
bat, imo consiliorum participem atque adiutricem matrem habebat, cum
et paulatim obreperet rerumque administrationem cum ea communicaret,
et interdum etiam aperte profiteretur, sine illius mente atque consilio
imperii res pessum ituras. sic arctiori secum vinculo coniunctam eam
tenebat et a consilio perficiendo abstrahebat arcebatque. appetebat
enim stationem ea ultimam et monasteria cogitabat, ubi reliquum
vitae tempus quieto transigeret animo. ad id animum appulerat, et ut
sibi contingeret, assidue precabatur. sed licet tale consilium agitaret

τὸ τῆς βασιλείας κλυδώνιον, καὶ οὐριοδρομοῦσαν τὴν ναῦν
 ἢ καὶ πανταχόθεν βαλλομένην τοῖς κύμασιν ὡς ἄριστα οἰακο-
 P. 83 στροφεῖν, καὶ μάλιστα τοῦ παιδὸς ἄρτι ἐπὶ τὴν πρύμναν
 καθίσαντος καὶ τῶν οἰάκων ἐφραψαμένου καὶ μήπω πρώην
 θαλάττη καὶ κύμασι καὶ ἀνέμοις ὠμιληκότος τοιούτοις. ταῦτα 5
 δὲ λέγουσα, τὴν τῆς βασιλείας αἰνίττομαι πολυμερῆ καὶ πο-
 λυτάραχον ὄχλησιν. τὸ τοίνυν μητρῶον πάθος κατεῖχεν αὐτήν,
 καὶ συνδιεκυβέρνηα τῷ υἱῷ καὶ βασιλεῖ, καὶ τὰς ἡνίας ἔστιν
 ὅπου καὶ μόνη παραλαβοῦσα, ἀπροσπταίστως τε καὶ ἀναμαρ-
 τήτως τὸ ἄρμα τοῦ κράτους ἤλαυνεν· ἦν γὰρ καὶ φρονήρης 10
 ἄλλως καὶ βασιλῆιος γνώμη αὐτόχρομα καὶ θρόνων κατόρθω-
 Βοις· ἀνθεῖλκε δὲ ταύτην ἐκ θατέρου καὶ ὁ πόθος ὁ πρὸς
 θεόν. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα ἐπινεμήσεως τῆς
 αὐτῆς ἔτι τρεχούσης ἢ τοῦ Ῥομπέρτου διαπεραιώσις τοῦτον
 ἐξελθεῖν κατηνάγκαζεν, εἰς φῶς ἤδη καὶ ἔργον τὸ τῆς ψυχῆς 15
 ἐννόημα ἐξάγων, τὴν αὐτοκράτορα διοίκησιν τῇ μητρὶ καὶ
 μόνη ἀπεκληρώσατο, καὶ διὰ χρυσοβούλλου λόγου τὰ βεβου-
 λευμένα εἰς προὔπτον πᾶσι κατέστησεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ἱστορίαν
 συγγράφοντα οὐ παχυμερῶς τὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν πράξεις
 καὶ τὰ θεσπίσματα παραπέμπειν χρή, ἀλλὰ τὰς μὲν κατα- 20
 C λεπτύνειν, ὡς ἐνόν, τὰ δ' ἐκείνοις δεδογμένα ἐκτίθεσθαι, εἴμι

2. οἰακοστροφῶν P. 6. πολυμερῆ PA, πολύτεχρον CG. πο-
 λυτάραχον CGA, πολυτάρακτον P. 13. τῆς αὐτῆς ἐπινεμή-
 σεως A. 16. αὐτοκρατορίας A. καὶ μόνη: ἄνη A.
 17. χρυσοβούλλου A. 18. κατέστησεν. ἀλλὰ τὰς τοῦ γραφέως
 μόνον κομψείας ὡς εἶχεν, εἴμι καὶ αὐτὴ τὰ τοῦ ῥήθ. χρυσοβουλ-
 λίου ἐκθησομένη A. 21. εἴμι P.

animusque ad altiore vitam penitus applicuisset, tamen eadem
 erga liberos erat pia, si quae alia femina, atque una cum filio im-
 perii procellas sustinere, et secundo vento navem actam vel etiam
 fluctibus undecunque iactatam quam optime gubernare volebat, prae-
 sertim cum filius modo in puppi consedisset et prehendisset clavum,
 nondum maris fluctibus procellisque eiusmodi assuetus. ea cum dico,
 imperii significo multiplices et perincommodas molestias. evicit igitur
 maternus amor, ut una cum filio imperatore rem publicam gubernaret
 atque adeo sola interdum imperii quasi currum, habens prehensis, re-
 geret inoffenso ac prospero cursu: erat enim cum sapienti, tum re-
 gio plane animo, et regnis nata administrandis: sed ex altera parte
 etiam dei amor eam trahebat. cum autem mense Augusto, eadem
 adhuc indictione, Roberti traiectione Alexium urbe exire cogeret, pate-
 fecit iam animi consilium atque ad effectum perduxit. summum enim
 imperium matri soli commisit idque, bulla aurea edita, in publicum
 pronuntiavit. quoniam autem eum, qui historiam conscribit, clariorum

καὶ αὐτὴ τοῦτον τὸν τρόπον τὰ τοῦ ῥηθέντος χρυσοβούλλου
 ἐκθροσμένη, τὰς τοῦ γραφέως μόνον κομψείας περιελούσα.
 ἔχει δὲ οὕτως. “οὐδὲν ἰσοστάσιον μητρὸς συμπαθοῦς καὶ V. 70
 φιλόπαιδος, οὔτε ταύτης ἰσχυρότερον φυλακτήριον, κὰν κίν- D
 5 δυνος προορᾶται, κὰν ἄλλο τι τῶν ἀπενκταίων ἐλπίζοιτο. εἰ
 γὰρ βουλευσεται αὐτῆ, πάγιον ἔσται τὸ βούλευμα, εἰ ἐπεύ-
 ξεται, στήριγμα ἔσονται αἱ εὐχαὶ καὶ φύλακες ἀκαταγώνι-
 σιοι. τοιαύτη γοῦν καὶ τῇ βασιλείᾳ μου ἐφάνη ἐξ αὐτῆς τῆς
 ἀτελοῦς ἡλικίας πρακτικῶς ἢ ἡγιασμένη μήτηρ αὐτῆς καὶ δέ-
 10 σποινα, τὰ πάντα μοι γεγονυῖα καὶ τροφὸς καὶ ἀγωγός. καὶ
 γὰρ τῷ συγκλητικῷ καταλόγῳ αὐτῆς συνούσης, μητρὸς πόθος
 προέδραμε, καὶ νιοῦ πίστις ἀκεραία συντηρήθη. μία ψυχὴ P. 84
 ἐν διηρημένοις σώμασιν ἐγνώσθη καὶ χάριτι Χριστοῦ καλῶς
 διετηρήθη μέχρι τοῦ νῦν. οὐ τὸ ἐμὸν ἢ τὸ σόν, τὸ ψυχρὸν
 15 τοῦτο ῥῆμα, ἐρρήθη, καὶ τὸ δὴ μεῖζον, ὅτι αἱ αὐτῆς εὐχαὶ
 τὸν πάντα χρόνον πληθυνόμεναι εἰς τὰ ὄτα κυρίου εἰσέδου-
 σαν καὶ εἰς τόδε τὸ ὕψος τῆς βασιλείας ἡμᾶς ἀνήγαγον. ἀλλ’
 ἐπεὶ καὶ μετὰ τὸ ἐπιλαβέσθαι τῶν τῆς βασιλείας σκήπτρων οὐκ

2. ἐκθροσμένη. ἔχει δὲ οὕτως. τὰς τοῦ γρ. μ. κ. περιελούσα. οὐδὲν G.
 κομψείας C. 3. post οὕτως P add. τὰ τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ
 γεγονότος περὶ τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν τῇ μητρὶ τοῦ βασί-
 λέως, eundem titulum G in margine, om. A. 4. ἰσχυρότερον
 PG, alterum A. 5. ἐλπίζοιτο FA et P in margine, λογίζοιτο
 PG. 6. αὐτὴ G. 8. ἐφάνη om. CGA, add. PF. 9. ἢ
 om. A. 10. τὰ om. A. ἀγωγός A, ἀναγωγός PG.
 13. διεγνώσθη PG, alterum C. 16. εἰσέδοσαν P. 17. ὕψος :
 ἔτος P. ἡμῶν G, om. C.

virorum facta consultaque non crasse transmittere oportet, sed subti-
 liter, quantum possit, illa enarrare et quae decreta fuerint referre:
 aggrediar et ego hac ratione bullam auream illam referre, nec nisi
 ea omittam, quae ad scribae ornatum pertinent. habet autem ita: “ni-
 hil est, quod aequiparari queat matri, quae liberos amat eorumque
 vice iuxta commovetur ac sua; nec ea firmiter ullum praesidium est,
 sive periculum providetur, sive aliud quid abominandi speratur. nam
 si consuluerit haec, firmum erit consilium, si precata deum fuerit,
 munimento erunt preces et invictorum instar satellitum. talem et no-
 strae maiestati a prima inde aetate sese re praestitit veneranda ma-
 ter ac domina, quae omnia nobis erat et nutrix et educatrix, cum-
 que dein senatorum numero adscripti essemus, nec mater desiit ca-
 ritate praeire, et filii pietas fiduciaque integra mansit. una duobus
 in corporibus anima cernebatur eaque necessitudo per Christi gratiam
 pulchre servata est hucusque. non “meum,” non “tuum,” frigidum illud
 verbum, dicebatur; atque quod longe maximum est, crebrae eius
 per omne tempus preces, a deo admissae, in hoc imperii fastigium

ἔφερε μὴ συμπονουμένη ἐπίσης τῇ βασιλείᾳ μου καὶ τοῦ
 συμφέροντος αὐτῇ ἀντεχομένη καὶ τοῦ κοινού, ἐτοιμαζομένη
 δὲ ἤδη ἡ βασιλεία μου σὺν θεῷ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν
 τῆς Ῥωμανίας ἐξέλευσιν, διὰ φροντίδος μὲν πολλῆς ποιεῖται
 B καὶ τὴν τοῦ στρατιωτικοῦ συλλογὴν τε καὶ διευθέτησιν, οὐκ 5
 ἐλάχιστον δὲ ταύτῃ νενόμισται καὶ ἡ περὶ τῆς τῶν σεκρετι-
 κῶν τε καὶ πολιτικῶν πραγμάτων διοικήσεως φροντίς. εὖρε
 γοῦν οἶον ἀριστοκρατίας ἀνεπιβούλευτον ὀχύρωμα, ὡς ἂν τῇ
 ἡγιασμένη καὶ πανεντιμοτάτῃ μητρὶ αὐτῆς ἀνατεθῆ ἡ τῶν
 ἀπάντων διοίκησις. διορίζεται γοῦν ἡ βασιλεία μου καθά- 10
 ρως διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλον, ἵνα δι' ἣν ἔχει πολυ-
 πειρίαν περὶ τὰ βιωτικὰ πράγματα, εἰ καὶ τέλεον τούτων
 καταπεφρόνηκεν, ἄπερ ἂν ἐγγράφως διορίσῃται, κὰν παρὰ
 τοῦ προεσιῶτος τῶν σεκρέτων ἀναφέρωνται ἢ τῶν ὑπ' αὐτὸν
 C σεκρετικῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὧν αἱ ὑπομνήσεις ἢ αἰτή- 15
 σεις ἢ κρίσεις ἐτοιμασθήσονται ἐπὶ συμπαθείαις δημοσιακαῖς
 ὀφλημάτων, τὸ κῦρος ἔξουσι μόνιμον, ὡς παρὰ τοῦ γαλη-
 νίου κράτους τῆς βασιλείας μου οἰκονομούμενα καὶ ἐξ αὐτοῦ
 τοῦ στόματος αὐτῆς τὰ γραφέντα ἀποστοματιζόμενα. οἶαι
 γὰρ ἂν λύσεις παρ' αὐτῆς ἀποφανθήσονται ἢ καὶ προστάξεις 20

3. δὲ om. A. vid. annotat. 4. Ῥωμανίας : βασιλείας A. 8.
 ἀριστοκρατίας οἶον A. 9. πανεντιμοτάτη G. 13. ἂν om.
 CGA, add. PF. ἐγγράφως αὕτη διορίσῃται A. παρὰ τοῦ
 FC et in margine P, παρ' αὐτοῦ PG. 14. αὐτῶν G. 15.
 σεκρετικῶν : σεπιῶν G. 20. ἂν om. A. 20. ἀποφανθήσονται P.

nos extulere. quae cum etiam post susceptum imperium non potuis-
 set, quin laboris societatem cum maiestate nostra coiret et rei pu-
 blicae saluti ipsa prospiceret, maiestas nostra iam cum deo expedi-
 tionem adversus Romaniae hostes obitura, ut curam sane magnam
 ponit in delectibus habendis exercituque bene ordinando, ita non
 minimi momenti esse rerum iudicialium et civilium curam existimat.
 itaque hoc imperii quasi firmissimum munimentum invenimus, ut
 sanctae ac maxime venerabili matri rerum omnium administratio com-
 mittatur. decernit igitur maiestas nostra bullaque hac aurea sancit,
 ut pro magna, qua pollet, rerum humanarum peritia, tametsi eas
 prorsus contemnit, quidquid scripto decreverit, sive ab eo relatum sit,
 qui universae rei iudiciariae praest, sive ab officialibus huic subie-
 ctis, sive a ceteris omnibus, qui vel commentariorum vel libellorum
 vel sententiarum curam gerunt in publicis debitorum remissionibus,
 id auctoritatem habeat perpetuam nihiloque minorem, quam si ab
 ipsa serenitate nostra statutum iussumque esset. quaecunque responsa
 eius proferentur, vel mandata scripta, non scripta, cum ratione vel sine
 ratione, munita modo eius sigillo, quod transfigurationem et assum-

ἔγγραφοι ἢ ἄγραφοι, καὶ εὐλογοὶ καὶ ἀνεύλογοι, σφραγίδα
 φέρουσαι αὐτῆς τὴν μεταμόρφωσιν καὶ τὴν κοίμησιν, ὡς
 αὐτῆς τῆς βασιλείας μου λογισθήσονται. τῷ δὲ μηνὶ τοῦ
 κατὰ τὴν ἡμέραν διοικοῦντος τὰ σέκρετα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ προ- D
 5 βολῶν καὶ διαδοχῶν τῶν σεκρέτων καὶ τῶν θεμάτων καὶ ἐπὶ
 τοῖς ἀξιώμασι καὶ ὄφφικίοις καὶ δωρεαῖς ἀκινήτων βασιλι- V. 71
 κῶς ἢ ἀγία μήτηρ αὐτῆς ἔξει ἄδειαν ὃ δόξει ταύτῃ ποιεῖν.
 ἀλλὰ καὶ εἴ τινες προβληθήσονται εἰς τὰ σέκρετα ἢ καὶ εἰς
 θέματα καὶ διαδεχθήσονται τιμηθήσονται δὲ καὶ ἐν μεγί-
 10 τοῖς ἀξιώμασι καὶ μέσοις καὶ ἐλαχίστοις, ἔσονται εἰς τὸ
 ἔξῃς ἀμετακίνητοι καὶ ἀμετάπτωτοι. ἀλλὰ καὶ αὐξήσεις P. 85
 ῥογῶν καὶ προσθήκας δόσεων καὶ συμπαθείας τῶν λεγομένων
 συνηθειῶν καὶ σχιδευσμῶν καὶ ἀποσχιδευσμῶν προστάξει αὐτῇ
 ἀνευδοιάστως, καὶ περιεκτικῶς εἰπεῖν, οὐδὲν ἀσυντελὲς λο-
 15 γισθήσεται, ὅπερ αὐτῇ κελεύσει ἔγγραφως τε καὶ ἀγράφως.
 τὰ γὰρ ῥήματα ταύτης καὶ τὰ προστάγματα ὡς τῆς βασι-
 λείας μου λογισθήσονται, καὶ οὐδὲν τούτων ἀθετηθήσεται,
 ἀλλὰ καὶ κύρια καὶ μόνιμα ἔσονται εἰς τοὺς ἔξῃς χρόνους. καὶ B
 οὔτε εὐθύνην, οὔτε ἡντιναοῦν ἀνάκρισιν ὑποπιεύσει νῦν ἢ εἰς
 20 τὸ μετέπειτα παρ' οὔτινοσοῦν τῶν ἀπάντων οὔτε τις τῶν ἔξυ-
 ηρετουμένων αὐτῇ, ἢ αὐτὸς ὃ κατὰ τὴν ἡμέραν λογοθέτης

1. ἢ : καὶ G. 3. τῷ : τὸ F. 5. καὶ τῶν θεμάτων om. C.
 6. βασιλικῶν conl. Diesterweg. 10. μέσοις : μεγάλοις G. 13.
 σχιδευσμῶν καὶ ἀποσχιδευσμῶν C, σχιδευσμῶν καὶ ἀποσχιδευσ-
 μῶν PG. 14. καὶ ἀνευδοιάστως A. οὐδὲ G. 17. ἀθετήσε-
 ται G. 18. καὶ prius om. F. 19. ἡντιναοῦν om. A. ὑπο-
 πιεύσει CA, ὑποπιεύση PG.

tionem exhibet, ut ab ipsa nostra maiestate profecta habeantur.
 mense quoque eius, qui pro tempore rem iudicalem administrat,
 etiam de promotionibus et successionibus in iudiciis superioribus in-
 ferioribusque, atque in dignitatibus et muneribus et donationibus
 rerum immobilium regio arbitrio sancta nostra, quidvis volet,
 decernendi habeat facultatem. et quicumque promoti fuerint in iudi-
 cia maioris minorisve ordinis et in iis successerint, maximis, mediis,
 infimis honoribus ornati, non summovebuntur ii in posterum statu suo
 nec unquam excident. sed et augmenta rogarum et incrementa largi-
 tionum et remissiones vectigalium, quae consuetudines vocantur; et
 stipendia ex parte aut omnino recisa suo haec constituet iure et, ut
 universe loquar, nihil irritum censebitur, quod illa imperaverit vel
 litteris vel sine litteris. verba enim huius et mandata tanquam ipsius
 maiestatis nostrae habeantur, neque quidquam abrogabitur, sed rata
 firmaque erunt in postera tempora. nec quisquam eorum, qui illi
 ministraverit, nec ipse pro tempore logotheta secretorum, quantumvis

τῶν σεκρέτων, καὶ εὐλόγα καὶ παράλογα τὰ πραχθησόμενα δόξη. τὸ γὰρ παντελῶς ἀλογοπράγητον ἔξουσιν ἔσαι, ὅποια ἂν καὶ εἴη τῷ παρόντι χρυσοβούλλῳ λόγῳ στηριζόμενα.”

7. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ χρυσοβούλλου. Θαυμάσεις δ' ἂν τις ἐν τούτοις τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ αὐτοκράτορα τῆς 5 εἰς τὴν μητέρα τιμῆς καὶ ὅπως αὐτῇ παρακεχωρήκει τῶν ἀπάντων, αὐτὸς τῆς βασιλικῆς ἡγίας οἷον ὑπεξιστάμενος καὶ τρόπον τινὰ ἐποχουμένη τοῦ βασιλικοῦ ἄρματος αὐτῇ παρα- C θέων καὶ ψιλοῦ μόνου τοῦ τῆς βασιλείας μετέχων ὀνόματος. καίτοι κατὰ τὴν ἡλικίαν τὸν μείρακα ἤδη παρήλλαττε, καθ' 10 ὃν μάλιστα καιρὸν ἐπιφύεται τοῖς τοιούτοις ἡθεσιν ὁ τῆς φιλαρχίας ἔρως. τοὺς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμους καὶ ὅσα τῶν ἄθλων καὶ τῶν ἀγώνων ὑπῆν, αὐτὸς ἀνεζώσατο, πᾶσαν δὲ τῶν πραγμάτων διοίκησιν καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς περὶ τῶν εἰσφορῶν λόγους καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς βασιλείας 15 ἀναλωμάτων τῇ μητρὶ κατεπίστευσε. καὶ ἴσως μὲν ἂν τις ἐνταῦθα γινόμενος καταμέμψοιτο τὴν οἰκονομίαν, ὡς γυναικωνίτιδι καταπιστεύσαντος τοῦμοῦ πατρὸς τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν· ἀλλ' εἰ τὸ φρόνημα τῆς γυναικὸς ἡπίστατο καὶ D ὅση τις ἦν ἀρετὴν καὶ τὸν νοῦν καὶ ὅπως εἶχε δραστηριότη- 20 τος, ἀφήμενος μέμψεως πρὸς θαῦμα τὴν μέμψιν μετέβαλε. τοσαύτη γὰρ ἡ ἐμὴ μάμμη περὶ τὰ πράγματα δεξιωτάτη καὶ

2. εὐλογοπράγητον CG, alterum FPA. 3. χρυσοβούλλου A.
4. μὲν τὰ : περὶ G. 13. ὑπῆν : ἦν G. ἐζώσατο A. 14. δὲ τὴν τῶν A. 15. τοῦ — λόγου A. 16. ἀναλωμάτων P. 17. καταμέμψοιτο G. 18. πρὸς ante τὴν add. G. 21. μετέλαβε G.

bene secusque habere videantur decreta, ullo tempore a quoquam ad rationem reddendam causamve dicendam cogi poterit. prorsus enim nulla unquam ratio exigenda est de omnibus, quaecunque tandem hac bulla aurea confirmata fuerint.”

7. Hactenus bulla aurea. in qua miretur fortasse aliquis imperatorem, patrem meum, tantum matri tribuisse honorem, ut ei summam rerum committeret, ipse imperii regimine quasi decederet et quodammodo iuxta matrem, regio curru vehentem, cursaret, nudo solum imperatoris nomine retento. atqui adolescentiam iam excesserat, qua potissimum aetate duci solent eiusmodi ingenia cupiditate regnandi. bella adversus barbaros et quidquid laborum et periculorum suberat, sibi seposuit; summam administrationem rerum, magistratuum curam, vectigalium sumtuumque publicorum rationes matri commisit. fortasse igitur hoc loco vituperet aliquis patris mei consilium, quod gynaeceo imperii administrationem tradidit; at si prudentiam mulieris cognosset, et quanta virtute fuerit quantaque industria, vituperatione missa, in admirationem raptus esset. tanta enim in avia mea inerat

τάξει καὶ καταστήσασθαι πολιτείαν εὐμήχανος, ὥστε μὴ μόνον τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν διοικεῖν δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν ὅπουδήποτε βασιλείαν, ὁπόσῃν ἡλίος ἐφορᾷ. πολυπειρὸς τε γὰρ ἦν καὶ πολλῶν πραγμάτων ἐγίνωσκε φύσεις, καὶ ὅπως P. 86
 5 ἄρχεται καὶ εἰς ὃ καταντήσειεν ἕκαστον ἐξηπίστατο, καὶ τίνα μὲν τίνων εἰσὶν ἀναιρετικά, τίνα δὲ μᾶλλον ἐπιρρώννυσιν ἕτερα, ὄξυντάτη τε τὸ δέον καταμαθεῖν καὶ μετὰ ἀσφαλείας καταπραΰσαι δεινὴ. καὶ οὐκ ἦν μὲν τὴν γνώμην τοιαύτη, γλωτταν δὲ εἶχεν ἀπόδουσαν πρὸς τὴν γνώμην. ἀλλ' ἦν αὐτό- V. 72
 10 χρημα ῥήτωρ πιθανώτατος, καὶ οὔτε λάλος καὶ εἰς μῆκος τοὺς λόγους ἐκτείνουσα, οὔτε ταχέως ἀπελίμπανεν αὐτὴ τὸ πνεῦμα τοῦ λόγου, ἀλλ' ἐπικαίρως ἀρξάμενη εἰς τὰ καιριώτατα πάλιν κατέληγε. καὶ ὁ μὲν βασιλεῖος θρόνος αὐτὴν παρηκμακῦϊαν κατεῖληφεν, ὅτε καὶ μᾶλλον τὸ φρονοῦν ἤκμαζε καὶ ἡ B
 15 σύνεσις ἐπήνθει καὶ ἡ περὶ τὰ πράγματα ἐπιστήμη συνήκμαζεν, ἐξ ὧν οἰκονομίαι καὶ διοικήσεις τὸ κράτος ἔχουσιν. ἔχει δὲ ὡς τὸ εἶκος ἡ τοιαύτη ἡλικία οὐ μόνον τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον, ὡς ἡ τραγωδία φησὶν, ἀλλὰ καὶ συμφορώτερον πραΰσαι. ὁ δὲ κατόπιν χρόνος καὶ ὁπόταν ἐκείνη ταῖς νεωτέ-
 20 ραις συνεξητάζετο γυναιξί, θαῦμα ἄντικρος ἦν, πολὺν ἐν νεαροῖς ἡλικίᾳ ἐπιδεικνυμένη φρόνημα. καὶ παρεῖχεν ἐξ αὐτῆς ὄψεως τῶ βουλομένῳ καταθρεῖν τὴν ἐνοῦσαν αὐτῇ ἀρετὴν ὁμοῦ καὶ ἐμβροίθειαν. ἀλλ', ὅπερ ἔλεγον, ὁ ἐμὸς πατὴρ τῆς

5. καταντήσειεν G. 10. πιθανώτατος C, πιθανότητος PG. 11. an αὐτῇ? 17. δὲ ὡς ἡ τοιαύτη τὸ εἶκος P, recte G. 23. ὁμοῦ om. G. ἐμβροίθεισαν P, ἐμβροίθουσας G, ἐμβροίθειαν C.

rerum gerendarum dexteritas, tanta constituendae ordinandaeque rei publicae facultas, ut non solum Romano imperio administrando par esset, sed omni ubivis terrarum regno, quantumcunque est. nempe experientissima erat et multarum rerum noverat naturas, quo quidque initio esset et quorsum evasurum, quae quibus adversarentur, quaeque iuvandis firmandisque rebus aliis essent, celerrime, quid opus facto, perspicuens et caute constanterque exsequens. nec vero, cum consilio adeo polleret, claudicabat lingua; quin erat plane eloquentissima, ac neque loquacitate sermonem longius producebat, neque celeriter deficiebat eam spiritus; verum opportune exorsa, quam opportunissime rursus finivit. atque imperii gubernaculis accessit ingravescente iam aetate, quando et sapientia magis viget et prudentia floret et rerum usus suppetit; ex quibus administratio vim nanciscitur suam. est nimirum huius aetatis non solum loqui iuvenibus prudentius, ut in tragoedia est, verum etiam ad utilitatem commodius agere. in superiore autem vita, cum adhuc in iuniorum numero esset, mulier sane mirifica erat, quippe quae senilem in adolescentia prudentiam praestaret.

τῶν σεκρέτων, κἄν εὐλογα κἄν παράλογα τὰ πραχθῆσθμενα δόξη. τὸ γὰρ παντελῶς ἀλογοπράγητον ἔξουσιν ἔσαιί, ὅποια ἂν καὶ εἶη τῶ παρόντι χρυσοβούλλῳ λόγῳ στηριζόμενα.”

7. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ χρυσοβούλλου. θαυμάσεις δ' ἂν τις ἐν τούτοις τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ αὐτοκράτορα τῆς 5 εἰς τὴν μητέρα τιμῆς καὶ ὅπως αὐτῇ παρακεχωρήκει τῶν ἀπάντων, αὐτὸς τῆς βασιλικῆς ἡνίας οἶον ὑπεξιστάμενος καὶ τρόπον τινὰ ἐποχουμένη τοῦ βασιλικοῦ ἄρματος αὐτῇ παρα- C θέων καὶ ψιλοῦ μόνου τοῦ τῆς βασιλείας μετέχων ὀνόματος. καίτοι κατὰ τὴν ἡλικίαν τὸν μείρακα ἤδη παρήλλαττε, καθ' 10 ὃν μάλιστα καιρὸν ἐπιφύεται τοῖς τοιούτοις ἡθεσιν ὁ τῆς φιλαρχίας ἔρως. τοὺς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμους καὶ ὅσα τῶν ἄθλων καὶ τῶν ἀγώνων ὑπῆν, αὐτὸς ἀνεζώσατο, πᾶσαν δὲ τῶν πραγμάτων διοίκησιν καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς περὶ τῶν εἰσφορῶν λόγους καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς βασιλείας 15 ἀναλωμάτων τῇ μητρὶ κατεπίστευσε. καὶ ἴσως μὲν ἂν τις ἐνταῦθα γινόμενος καταμέμφοιτο τὴν οἰκονομίαν, ὡς γυναικωνίτιδι καταπιστεύσαντος τοῦμοῦ πατρὸς τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν· ἀλλ' εἰ τὸ φρόνημα τῆς γυναικὸς ἡπίστατο καὶ D ὄση τις ἦν ἀρετὴν καὶ τὸν νοῦν καὶ ὅπως εἶχε δραστηριότη- 20 τος, ἀφέμενος μέμψεως πρὸς θαῦμα τὴν μέμψιν μετέβαλε. τοσαύτη γὰρ ἢ ἐμὴ μάμμη περὶ τὰ πράγματα δεξιωτάτη καὶ

2. εὐλογοπράγητον CG, alterum FPA. 3. χρυσοβουλλίου A.
4. μὲν τὰ : περὶ G. 13. ὑπῆν : ἦν G. ἐζώσατο A. 14. δὲ
τῆν τῶν A. 15. τοῦ — λόγου A. 16. ἀναχωμάτων P. 17.
καταμέμφοιτο G. 18. πρὸς ante τὴν add. G. 21. μετέλαβε G.

bene secusque habere videantur decreta, ullo tempore a quoquam ad rationem reddendam causamve dicendam cogi poterit. prorsus enim nulla unquam ratio exigenda est de omnibus, quaecunque tandem hac bulla aurea confirmata fuerint.”

7. Hactenus bulla aurea. in qua miretur fortasse aliquis imperatorem, patrem meum, tantum matri tribuisse honorem, ut ei summam rerum committeret, ipse imperii regimine quasi decederet et quodammodo iuxta matrem, regio curru vehentem, cursaret, nudo solum imperatoris nomine retento. atqui adolescentiam iam excesserat, qua potissimum aetate duci solent eiusmodi ingenia cupiditate regnandi. bella adversus barbaros et quidquid laborum et periculorum suberat, sibi seposuit; summam administrationem rerum, magistratuum curam, vecligalium sumtuumque publicorum rationes matri commisit. fortasse igitur hoc loco vituperet aliquis patris mei consilium, quod gynaeceo imperii administrationem tradidit; at si prudentiam mulieris cognosset, et quanta virtute fuerit quantaque industria, vituperatione missa, in admirationem raptus esset. tanta enim in avia mea inerat

τάξαι καὶ καταστήσασθαι πολιτείαν εὐμήχανος, ὥστε μὴ μόνον τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν διοικεῖν δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ πῦσαν τὴν ὀπουδήποτε βασιλείαν, ὁπόσῃν ἥλιος ἐφορᾷ. πολυπειρός τε γὰρ ἦν καὶ πολλῶν πραγμάτων ἐγίνωσκε φύσεις, καὶ ὅπως P. 86
 5 ἄρχεται καὶ εἰς ὃ καταστήσειεν ἕκαστον ἐξηπίστατο, καὶ τίνα μὲν τίνων εἰσὶν ἀναιρετικά, τίνα δὲ μᾶλλον ἐπιρρώννυσιν ἕτερα, ὄξυτάτη τε τὸ δέον καταμαθεῖν καὶ μετὰ ἀσφαλείας καταπρᾶξαι δεινὴ. καὶ οὐκ ἦν μὲν τὴν γνώμην τοιαύτη, γλωτταν δὲ εἶχεν ἀπόδουσαν πρὸς τὴν γνώμην· ἀλλ' ἦν αὐτό- V. 72
 10 χρημα ῥήτωρ πιθανώτατος, καὶ οὔτε λάλος καὶ εἰς μῆκος τοὺς λόγους ἐκτείνουσα, οὔτε ταχέως ἀπελίμπανεν αὐτὴ τὸ πνεῦμα τοῦ λόγου, ἀλλ' ἐπικαίρως ἀρξαμένη εἰς τὰ καιριώτατα πάλιν κατέληγε. καὶ ὁ μὲν βασιλεῖος θρόνος αὐτὴν παρηγμακυῖαν κατέληφεν, ὅτε καὶ μᾶλλον τὸ φρονοῦν ἤκμαζε καὶ ἦ B
 15 σύνοις ἐπήνθει καὶ ἡ περὶ τὰ πράγματα ἐπιστήμη συνήκμαζεν, ἐξ ὧν οἰκονομίαι καὶ διοικήσεις τὸ κράτος ἔχουσιν. ἔχει δὲ ὡς τὸ εἶκος ἡ τοιαύτη ἡλικία οὐ μόνον τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον, ὡς ἡ τραγωδία φησὶν, ἀλλὰ καὶ συμφορώτερον πρᾶξαι. ὁ δὲ κατόπιν χρόνος καὶ ὁπόταν ἐκείνη ταῖς νεωτέ-
 20 ραῖς συνεξητάζετο γυναιξί, θαῦμα ἄντικρυς ἦν, πολὺν ἔννεα ἡλικία ἐπιδεικνυμένη φρόνημα. καὶ παρεῖχεν ἐξ αὐτῆς ὄψεως τῶ βουλομένῳ καταθρεῖν τὴν ἐνοῦσαν αὐτῇ ἀρετὴν ὁμοῦ καὶ ἐμβρίθειαν. ἀλλ', ὅπερ ἔλεγον, ὁ ἐμὸς πατὴρ τῆς

5. καταστήσειν G. 10. πιθανώτατος C, πιθανότητος PG. 11. an αὐτῇ? 17. δὲ ὡς ἡ τοιαύτη τὸ εἶκος P, recte G. 23. ὁμοῦ om. G. ἐμβρίθεισαν P, ἐμβρίθουσιν G, ἐμβρίθειαν C.

rerum gerendarum dexteritas, tanta constituendae ordinandaeque rei publicae facultas, ut non solum Romano imperio administrando par esset, sed omni ubivis terrarum regno, quantumcunque est. nempe experientissima erat et multarum rerum noverat naturas, quo quidque initio esset et quorsum evasurum, quae quibus adversarentur, quaeque iuvandis firmandisque rebus aliis essent, celerrime, quid opus facto, perspicere et caute constanterque exsequens. nec vero, cum consilio adeo polleret, claudicabat lingua; quin erat plane eloquentissima, ac neque loquacitate sermonem longius producebat, neque celeriter deficiebat eam spiritus; verum opportune exorsa, quam opportunissime rursus finivit. atque imperii gubernaculis accessit ingravescente iam aetate, quando et sapientia magis viget et prudentia floret et rerum usus suppetit; ex quibus administratio vim nanciscitur suam. est nimirum huius aetatis non solum loqui iuvenibus prudentius, ut in tragoedia est, verum etiam ad utilitatem commodius agere. in superiore autem vita, cum adhuc in iuniorum numero esset, mulier sane mirifica erat, quippe quae senilem in adolescentia prudentiam praestaret.

βασιλείας ἐπιδραξάμενος, τοὺς μὲν ἀγῶνας καὶ ἰδρωῶτας ἑαυ-
 τῷ τεταμίευκε, θεωρὸν τῶν ἀγῶνων τὴν μητέρα ποιούμενος,
 ἐκείνην δὲ δεσπότην καταστησάμενος, τὸ παρ' ἐκείνης κελευό-
 μενον καθάπερ δούλος ἔλεγέ τε καὶ ἔπραττεν. ἔστεργεν οὖν
 αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ὑπερφυῶς καὶ τῶν αὐτῆς βουλευμάτων
 ἐξήρτητο, (τοσοῦτον ἦν φιλομήτωρ,) καὶ τὴν δεξιὰν ἐδίδου
 τῆς ἐκείνης γλώττης ὑπὲρ τῆς καὶ τὴν ἀκοὴν τῶν ἐκείνης
 φωνῶν εἰς ἀκρόασιν, καὶ εἰς ἅπαντα ταύτῃ ὁ βασιλεὺς συγ-
 κατένευεν ἢ ἀνένευεν, ἐφ' οἷς ἄρα ἐκείνη κατανεύσειεν ἢ
 ἀνανεύσειεν. καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα ὅλως τοιοῦτον. ἐκεῖνος μὲν
 D γὰρ σχῆμα βασιλείας εἶχεν, ἡ δὲ τὴν βασιλείαν αὐτὴν· καὶ
 ἡ μὲν ἐθεσμοθέτει, διώκει τὸ πᾶν καὶ ἐπρυτάνευεν, ὁ
 δὲ τὰς διοικήσεις ἐκείνης καὶ τὰς ἐγγράφους καὶ τὰς ἀγρά-
 φους, τὰς μὲν χειροῖ, τὰς δὲ φωναῖς ἐπεσφράγιζε, καὶ ὡς
 οὕτω γε φάναι, ὄργανον ἦν αὐτῇ βασιλείας, οὐ βασιλεὺς.
 P. 87 ἡρέσκετο γὰρ ἐφ' ἅπασιν, οἷς ἡ μήτηρ διαγνοίη καὶ διορί-
 σειε, καὶ οὐχ ὡς μητρὶ μόνον καταπειθέστατος ἦν, ἀλλὰ
 γὰρ ὡς ἐξάρχῳ βασιλικῆς ἐπιστήμης ταύτῃ προσεῖχε τὸν
 νοῦν. ἤδει γὰρ ἀκριβῶς τὸ ταύτης ἐφ' ἅπασιν ἐπὶ τὸ κράτι-
 στον συγκεχωρηκός, καὶ ὅτι διαφερόντως πάντας τοὺς κατ'
 ἐκεῖνο καιροῦ γεγονότας ἀνθρώπους εἰς φρόνησίν τε καὶ σύ-
 νεσιν πραγμαμάτων ὑπερελαύνει.

1. ἑαυτοῦ P, ἑαυτῷ CG.   3. ἐκείναις κελευόμενος G.   6.
 τοσοῦτον CG, τοσοῦτο P.   7. τῇ ἐκείνης γλώττῃ G. vid. annotat.
 12. καὶ add. G.   14. ὡς om. G.   18. γὰρ : καί?

atque ipso vultu ostendebat intuentibus virtutem sibi insitam gravita-
 temque. sed, quemadmodum dixi, pater meus imperio potitus, ipse
 labores sudoresque, spectatrice matre, perferendos sumsit, hanc autem
 dominam constituit et velut servus, quod illa iubebat, et loquebatur
 et agebat. diligebat eam imperator mirum in modum, totusque e consi-
 liis eius pendebat: adeo matris erat amans: dextramque maternae
 linguae famulam, aures vocum illius audientes esse volebat, atque
 in omnibus rebus annuebat vel abnuebat, quae quidem illa annueret
 abnueretve. et plane sic se res habebat: ille speciem regni obtine-
 bat, haec regnum ipsum; illa leges dabat, gubernabat cuncta admi-
 nistrabatque; hic placita eius, sive scripta subscribendo, sive non scri-
 pta vocis suffragio, confirmabat, et, ut ita dicam, instrumentum im-
 perii erat matri, non imperator. rata enim habebat omnia, quaecun-
 que illa decernebat et statuebat; neque ut matri solum obedientissi-
 mus erat, verum etiam ut regnandi artis magistrae attentum ei praes-
 bebatur animum; quippe cui exploratissimum esset, illam in omni re ad
 summam perfectionem pervenisse et longe omnes, qui tunc erant
 homines, prudentia et rerum peritia antecire.

8. Τοιαῦτα τὰ τῆς Ἀλεξίου βασιλείας προοίμια. οὐ γάρ τις αὐτοκράτορα τοῦτον εἰκότως τό γε νῦν ὀνομάσειε, τῆς αὐτοκράτορος περιωπῆς ἅπαξ ἀποκληρωθείσης παρ' αὐτοῦ τῆ μητρὶ. ἄλλος μὲν οὖν νόμοις ἐγκωμιαστικοῖς ὑπέικων, πα- B
 5 τριδα τῆς Θανμασίας ἐκείνης μητρὸς ἐπαινείτω καὶ γένος πρὸς Ἀδριανούς ἐκείνους τοὺς Δαλασσηνοὺς ἀναφερόμενον καὶ Χάρωνας, καὶ τῷ πελάγει τῶν κατ' ἐκείνους προτερημά-
 10 των ἐπαφιέτω τὸν λόγον· ἐμοὶ δὲ ἱστορίαν ξυγγραφούσῃ οὐκ ἐκ γένους καὶ αἵματος προσήκει ταύτην χαρακτηρίζειν, ἀλλ' ἐκ τρόπου καὶ ἀρετῆς καὶ τούτων, ὅπόσων ὁ τῆς ἱστορίας ὑποτίθεται λόγος. ἵνα γὰρ πρὸς ἐκείνην ἐπαναδραμοῦμαι V. 73
 καὶ αὐθις, ἀξίωμα μὲν οὖν μέγιστον αὐτῇ οὐ γυναικῶν μό- C
 νον, ἀλλὰ καὶ ἀρρένων καθίστατο καὶ κόσμος τῆς ἀνθρωπί-
 15 νης φύσεως, τὴν δὲ περὶ τὰ βασιλεία γυναικωνῆτιν παντά-
 πασι διεφθορῶσαν, ἐξότου ὁ Μονομάχος ἐκείνος τὸ τῆς βασι-
 λείας ἀνεδήσατο κράτος, καὶ εἰς ἔρωτας ἀλόγους ἀποκλίνα-
 σαν καὶ μέχρι τῆς βασιλείας τοῦμοῦ πατρός, ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀλλοιώσασα, εἰς κόσμον ἐπαινούμενον μετήνεγκε. καὶ ἦν ἰδεῖν
 20 τὰ βασιλεία τηρικαῦτα τάξεως ἐπαινουμένης μετελιηχότα·
 καὶ γὰρ ὄρους τε τῶν θεῶν ὕμνων ἔταξε καὶ καιροῦς ἀρί-
 στον τε καὶ ἀρχαιρεσίας ἐπήξατο, σιάθμη καὶ κανὼν τοῖς D
 πᾶσιν αὐτῇ γεγονυῖα, ὡς τὰ βασιλεία μᾶλλον ἱερὰ φροντιστή-
 ρια εἶναι δοκεῖν. τοιαύτη τις ἦν ἡ ὑπερφυῆς καὶ ὄντως

10. ὅπόσον CG. 16. ἀποκλίναςαν C, ὑποκλίναςαν PG. 19. τὰ βασιλεία om. P.

8. Huiusmodi fuere initia Alexii regni; nam imperatorem eum hoc quidem tempore dicere vix licet, cum imperatoris potestatem semel matri concesserit. iam alius laudationis legibus obsequens, patriam matris illius admirabilis genusque ab Adrianis illis Dalassenis et Charonibus repetitum celebret atque in amplissimo campo horum virtutum excurrat licet; me historiam conscribentem, non ex genere et sanguine describere eam oportet, sed ex moribus et virtute omnibusque iis rebus, in quibus enarrandis historia versatur. itaque ut ad illam iterum redeamus, ornamentum quidem ipsa fuit non mulierum modo maximum, sed etiam virorum ac decus naturae humanae; gynaeceum autem palatii, quod omnino perditissimum erat, ex quo tempore Monomachus ille imperio potitus est, et ad turpes se converterat amores usque ad ipsum patris mei imperium, melius reddidit laudandosque mores restituit. atque iam cerneret palatium in bonum ordinem adductum; nam et certa hymnis sacris tempora descripsit, suasque et prandio et negotiis publicis tractandis horas constituit: in quibus observandis ipsa exemplum et quasi regula omnibus erat: ut palatium sacrum potius

ἱερὰ ἐκείνη γυνή. σωφροσύνη μὲν γὰρ τοσοῦτον ὑπερῆρε καὶ
 τὰς πάλαι ὑμνουμένας, περὶ ὧν ὁ πολὺς λόγος, ὅποσον ἀστέ-
 ρας ἥλιος· τὸν δὲ περὶ τοὺς πένητας οἶκιον αὐτῆς καὶ τὴν
 δαψιλῆ πρὸς τοὺς δεομένους χεῖρα τίς παραστήσειε λόγος ;
 κοινὸν μὲν ἦν ἢ αὐτῆς ἐστία καταγώγιον τοῖς ἐξ αἵματος πε- 5
 νομένοις, κοινὸν δὲ καὶ ξένοις οὐχ ἦττον. ἱερέας δὲ καὶ μο-
 P. 88 ναχὸς διαφερόντως ἐτίμα καὶ ξυνδειπνοῦντας εἶχε, καὶ οὐ-
 δενὶ ἄτερ μοναχῶν τὴν αὐτῆς τράπεζαν θεάσασθαι ἐνῆν. ἡ
 δὲ ἔξωθεν ἐπιφαινομένη τοῦ ἡθους κατάστασις καὶ ἀγγέλοις
 αἰδέσιμος καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς δαίμοσι φοβερά, ἀνθρώποις δὲ 10
 μὴ ἐχέφροσιν, ἀλλὰ περὶ ἡδονὰς ἐπτοημένοις ἀνύποιστος καὶ
 ἐκ μόνου τοῦ βλέμματος, τοῖς δ' αὖ γε σωφροσύνης ἐπιμε-
 λουμένοις ἰλαρά τε καὶ προσηγής. μέτρα γὰρ ἔγνω κατηφείας
 καὶ σεμνότητος, ὡς μήτε τὸ κατηφές ἄγριόν πως καὶ θηριῶ-
 δες δοκεῖν, μήτε τὸ ἀπαλὸν κεχαλασμένον τε καὶ ἀκόλαστον, 15
 B καὶ ὄρον, οἶμαι, τοῦτ' εἶναι κοσμιότητος, κραθέντος τοῦ φι-
 λανθρώπου τῷ τῆς ψυχῆς ἀναστήματι. τὸ δὲ ἡθος αὐτῆ
 ὑποκαθήμενον πρὸς ἐνθυμήσεις, αἰεὶ καινοτέρας ἀνελιττούση
 τὰς γνώμας, οὐ φθαρτικὰς τοῦ κοινοῦ, ὡς τινες ὑπετονθό-
 ρυζον, ἀλλὰ σωστικὰς, καὶ διεφθορυῖαν ἤδη τὴν βασιλείαν 20
 εἰς ὀλοκληρίαν ἐπαναγούσας, τὰ τε τοῦ κοινοῦ εἰς τὸ μηδὲν
 ἐληλακότα ἐπανορθούσας, ὡς δύναμις. πλὴν εἰ καὶ τῇ τῶν

1. ἱερὰ ὄντως G.   7. συνδειπνοῦντας C.   12. τοῦ om. G.
 15. τε om. G.   18. προκαθήμενον G.   21. ἐς P, εἰς GA.

monasterium videretur. talis erat egregia et revera sancta illa femina. temperantia enim tantum superabat etiam celebratissimas olim mulieres, quae in omnium ore versantur, quantum stellas sol. iam misericordiam eius in pauperes ac liberalem in egentes manum quis verbis exprimere queat? commune erat eius domus deversorium consanguineis, qui inopia laborabant; nec minus eadem alienis quoque patebat. sacerdotes autem et monachos praecipuo colebat honore et ad mensam adhibebat, nec quisquam facile sine monachis accumbentem eam conspexit. quae extrinsecus apparebat ingenii eius species, et angelis venerabilis et ipsis daemonibus terribilis erat, hominibus autem non prudentibus, sed libidine agitatis intolerabilis vel solo adspectu; at qui e contrario temperantiae studebant, hilaris et propitia. nam modum norat tristitiae severitatisque, ut neque tristitia immanis et fera videretur, neque hilaritas dissoluta et indomita; atque hunc, opinor, terminum statuebat modestiae, ut humanitas condita esset gravitate animique magnitudine. natura ad meditandum propensior erat, et nova semper consilia animo versabat, non perniciose illa quidem rei publicae, ut quidam mussitabant, sed salutaria, quaeque perditum iam

κοινῶν διοικήσει ἐνησχολεῖτο, τῆς τοῖς μοναχοῖς προσηκούσης
 διαγωγῆς οὐδαμῶς καταπεφρονήκει. ἀλλὰ τὸ πλεῖον μὲν τῆς
 νυκτὸς τοὺς ἱεροὺς ἀπεπλήρου ὕμνους, προσευχῇ τε συντόνῳ C
 καὶ ἀγρυπνίᾳ συντετηκυῖα, περὶ δὲ τὸ ὄρθριον, ἔστι δ' ὅτε
 5 καὶ δευτέρας ἀλεκτροφωνίας, ταῖς τοῦ κοινοῦ προσέκειτο
 διοικήσεις, περὶ τε τῶν ἀρχαιρεσιῶν σκοποῦσα καὶ τὰς τῶν
 δεομένων αἰτήσεις ἐπιλύουσα, ὑπογραμματεύοντος αὐτῇ Γρηγο-
 ρίου τοῦ Γενεσίου. ταῦτα εἴ τις ἠβούλετο ῥήτωρ εἰς ἐγκω- V. 74
 μίον λόγους ἀγαγεῖν, τίνας ἂν οὐκ ἀπεκρύψατο τῶν πάλαι
 10 περιβοήτων ἐπ' ἀρετῇ καὶ κατ' ἀμφοτέρα τὰ γένη φανέντας
 περιφανεῖς, τοῖς ἐπιχειρήμασι καὶ τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ ταῖς
 πρὸς ἄλλους συγκρίσεσιν ἔσογκῶν εἰς μέγα τὴν ἐπαινουμένην, D
 ὡσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς ἐγκωμιάζουσιν; ἀλλὰ τὰ τῆς ἱστορίας
 οὐχ οὕτως ἄδειαν δίδωσι τῷ συγγράφοντι. διόπερ εἰ περὶ
 15 ταύτης τῆς βασιλίδος λέγοντες τὰ μεγάλα σμικροπρεπέστερον
 εἶπωμεν, μηδεὶς ὑπὸ μέμψιν ἀγέτω τὸν λόγον, ὅσοι τὴν
 ἐκείνης ἴσασιν ἀρετὴν καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἀξιώματος καὶ τὸ
 ἀγγίνου ἐν ἅπασι καὶ τὸ ἀκροφνέστατον τοῦ φρονήματος.
 ἡμεῖς δὲ ὅθεν περὶ αὐτῆς λέγοντες μικρὸν τι ἔξετραπόμεθα, P. 89
 20 πάλιν ἐπανακάμψωμεν. ἐκείνη τοίνυν τὴν βασιλείαν, ὡς ἔφη-
 μεν, διθύνουσα, οὐδὲ τὴν πᾶσαν ἡμέραν ταῖς κοσμικαῖς
 φροντίσιν ἀφώριστο, ἀλλὰ τὰς ἐκ τύπον λειτουργίας εἰς τὸ

3. τε om. A. 5. ἀλεκτροφωνίας G. 6. τῶν ante ἀρχαιρεσιῶν
 add. A. 10. καὶ om. P. 11. ἐνθυμήμασι καὶ ταῖς om. G.
 17. ἴσασιν C, οἶδαςιν PG.

atque ad nihilum redactum imperium pristinae integritati, quantum fieri poterat, restituerent. caeterum, licet publicis negotiis occupata esset, nequaquam tamen vitae monasticae officia neglexit. imo maximam noctis partem divinis hymnis cantandis consumebat, supplicationibus intentis et vigilando confecta; sub diluculum, nonnunquam a secundo gallicinio, publicis negotiis operam dabat, de magistratibus eligendis statuens et libellis supplicibus respondens, scribae munere Gregorio Genesio fungente. haec si quis voluisset orator exornanda sibi sumere, quis est quem non obscuraret eorum, qui antiquitus propter virtutem celebrantur atque ex utrovis sexu illustres sunt, epichirematis, enthymematis, comparationibus illam extollens: qui laudationem scribentium mos est. sed historiae ratio non eandem concedit licentiam. quapropter si forte de regina hac disserentes, in rebus maximis tenuiores sumus, nemo id reprehendat, quicumque virtutem illius et amplitudinem summam animique in omni re solertiam atque excelsitatem norunt. sed, unde paullulum defleximus, iam redeamus. ea igitur cum rem publicam, ut diximus, gubernaret, ne totum quidem

ιερόν τέμενος τῆς μάρτυρος Θέκλης ἀπεπλήρου, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς καὶ ἀνδράδελφος αὐτῆς ἐκ ταύτης αἰτίας ἐδείματο. ἐπεὶ γὰρ ἄς πάλαι εἶχον οἱ τῶν Λακῶν ἀρχηγέται μετὰ τῶν Ῥωμαίων σπονδὰς τηρεῖν εἰσέτι οὐκ ἤθελον, ἀλλὰ παρασπονδήσαντες διέλυσαν, τούτου δὲ δήλου τοῖς Σαυ- 5
 Βρομάταις γεγονότος, οἱ πρὸς τῶν πάλαι Μυσοὶ προσηγορεύοντο, οὐδὲ αὐτοὶ τοῖς ἰδίοις ὀρίοις ἐμμένοντες ἤθελον ἡσυχάζειν, νεμόμενοι πρότερον ὅποσα ὁ Ἴστρος πρὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων διορίζει ἡγεμονίαν, ἀλλ' ἀθρόον ἀπανασιάντες πρὸς τὴν ἡμεδαπὴν γῆν μετωκίσθησαν. αἰτία δὲ τῆς τούτων μετοικῆ- 10
 σεως ἢ τῶν Γετῶν κατ' αὐτῶν ἄσπονδος ἔχθρα, ὁμορούντων μὲν ἐκείνοις, τούτους δὲ ληστευόντων. διὰ ταῦτα καιρὸν ἐπιτηροῦντες, ἐπεὶ τὸν Ἴστρον ἀποκρυσταλλωθέντα εἶδον, ὥσπερ ἡπεῖρω τούτῳ χρησάμενοι, ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς μετα-
 Cνίστανται ὅλον ἔθνος τοῖς ἡμετέροις ἐπιφορτισθὲν ὀρίοις, καὶ 15
 δεινῶς ἐληΐζοντο τὰς παρακειμένας πόλεις καὶ χώρας. τοῦτ ἐνωτισθεὶς ὁ βασιλεὺς Ἰσαάκιος, θεὸν ἔκρινε τὴν Τριάδιτζαν καταλαβεῖν. ἐπεὶ τοὺς ἐφύους βαρβάρους τῶν ἐπιχειρημάτων φθάσας ἀνεῖρξε, καὶ τοῦτο δὴ ἀπραγμονέστατον αὐτῷ ἐγεγόνει τὸ τμηῖμα. καὶ δὴ τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν συλλεξάμενος, τῆς 20
 πρὸς τὰ ἐκείσε φερούσης ὁδοῦ ἤψατο, ἀπελάσαι βουλόμενος τῶν Ῥωμαϊκῶν ὄρων αὐτούς. καταστήσας δὲ ἅπαν τὸ ὀπλι-

1. Θέκλης CA, Θέκλας PG. 3. τῶν om. A. σπονδὰς
 παρεσπόνθησαν A. 6. προσαγορεύοντο PG, recte A. 7.
 ἤθελον ἡσυχάζειν om. CG. 9. ἐπανασιάντες GA. 14. ἐπα-
 νίστανται CG. 18. ἐώας G. 21. πρὸς : περι G.

diem secularibus negotiis impendebat, sed praescriptis sacris in Theclae martyris templo intererat, quod Isaacius Comnenus imperator, ipsius levir, hac de causa extruxerat. cum Dacorum principes foedus, dudum cum Romanis ictum, servare diutius nollent, sed pactum perfide rumpent, id animadvertentes Sauromatae, qui Mysi a veteribus appellabantur, ne ipsi quidem continere se intra fines suos et quiescere voluerunt; sed cum hucusque eas regiones, quas Ister a Romanorum imperio seiungit, incoluissent, cuncti relictis sedibus in fines nostros irruperunt. cuius irruptionis causa Getarum fuere assidue inimicitiae, qui cum finitimi essent, latrociniis eos lacescebant. itaque capta occasione, cum Istrum glacie concretum cernerent, velut continenti eo usi, inde ad nos migrarunt, totaque gens in finibus nostris consedit ac graviter urbes regionesque adiacentes vexavit. quo cognito, imperator Isaacius Triaditzam proficiscendum statuit. post repressos antea orientalium barbarorum impetus, etiam hanc rem facili perfecit negotio. universo enim collecto exercitu, in viam se de-

ικὸν ἐν εὐταξίᾳ, στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἔεται. οἱ δὲ τοῦτον
 θεασάμενοι, εὐθύς διαιρεθέντες διαφόρου γνώμης γεγόνασιν. D
 ὁ δὲ οὐ πᾶν πιστεύειν αὐτοῖς ἔχων, ἐπὶ τὸ καρτερώτατον
 καὶ δυσμαχώτερον μέρος αὐτῶν σὺν καρτερᾷ τῇ φάλαγγι
 5 ἵεται. καὶ δὴ πλησιάσας αὐτοῖς, ἑαυτῷ τε καὶ τῷ στρατο-
 πέδῳ κατέπληξε. πρὸς μὲν γὰρ τὸν οἶα δὴ κεραυνοφόρον
 ἀντωπεῖν οὐκ ἐτόλμων, τοῦ δὲ στρατοπέδου τὸν ἀρραγῆ συν-
 ασπισμὸν βλέποντες, αὐτοὶ διελύοντο. ὑποχωρήσαντες οὖν
 πρὸς μικρὸν, πόλεμον εἰς τρίτην αὐτῷ ἐπαγγειλάμενοι, τὰς
 10 σκηνὰς αὐθήμερον ἀφέντες, φυγαδεῖα ἐχρήσαντο. ὁ δὲ κα- V. 75
 ταλαβῶν, ἔνθα οὗτοι ἠϋλίζοντο, καὶ τὰς τε σκηνὰς αὐτῶν P. 90
 καί τε καὶ τὴν εὐρημένην λείαν ἀπαγαγόν, τροπαιοφό-
 ρος ἐπάνεισι. γενομένου δὲ περὶ τοὺς τοῦ Λοβιζοῦ πρόπο-
 δας, ῥαγδαῖος ὄμβρος αὐτὸν καταλαμβάνει καὶ νιφετὸς ἔξω-
 15 ρος, εἰκοστὴν πρὸς τῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου ἄγοντος, ἐν
 ἧ ἢ τῆς μεγαλομάρτυρος Θεκλῆς μνήμη τελεῖται. πλημμύ-
 ρας οὖν γενομένης τῶν ποταμίων ῥευμάτων καὶ ὑπερχειλή-
 σαντος τοῦ ὕδατος, θάλασσαν ἦν ὄραν ἅπαν τὸ πεδίον ἐκεῖνο,
 ἐν ᾧ ἢ τε βασιλικὴ σκηνὴ καὶ τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν κατεσκήνον.
 20 κἀντεῦθεν τὰ πρὸς χρεῖαν ἅπαντα ἠφρανίσθησαν τοῖς ποταμί- B

1. ἔεται PG hic et infra, recte A. 3. οὐ om. G. 7. ἀν-
 τωπῆσαι A. 9. ἐς A. ἀπαγγειλάμενοι P, ἐπαγγειλάμε-
 νοι GA. 12. εὐρημένην A. 13. γενομένου G, γενομένων A.
 πρὸς τοὺς Λοβιζοῦς CG, πρὸς τοὺς Λοβιζοῦς A. 15. τὴν τε-
 τάρτην G. 17. γενομένης A. 20. κἀντεῦθεν G, ἐντεῦ-
 θεν PA.

dit, eos a Romanorum finibus abacturus. atque ubi copias bene or-
 dinavit, impetum in eos facit; quem illi conspicati, dissidebant sta-
 tum inter se et in contrariam abibant sententiam. at ille parum iis
 fideudum ratus, firmissimam et pertinaciorum eorum partem vehemen-
 tissime aggreditur. cumque appropinquasset, sui copiarumque suarum
 conspectu eos perterruit; nam illum tanquam fulmina iaculantem con-
 tra intueri non audebant, exercitus autem infractam testudinem simu-
 lac conspexere, ipsi turbabantur. recedebant igitur paullatim et proe-
 lium in tertium abhinc diem denuntiabant; sed eodem die castris
 relictis, in fugam se dederunt. ille progressus, ubi castra metati
 erant, postquam tabernacula diruit et quae reperta est illic praedam
 abduxit, victor revertitur. in quo itinere cum ad Lobitzae radices
 pervenisset, vehemens eum imber oppressit et nix intempestiva; erat
 enim is vicesimus quartus Septembris dies, quo Theclae magnae
 martyris memoria celebratur. accrescentibus igitur fluviiis et super
 ripas effusis, maris speciem tota planities praebebat, in qua et im-
 peratoris tentorium et universi exercitus castra posita erant. iamque

οἱ δὲ ῥεύμασι παρασυρέντα, οἱ ἄνθρωποι δὲ καὶ τὰ κτήνη ὑπὸ τοῦ κρύους ἐπήγγυντο. ἐμυκάτο δὲ καὶ βροντῶν ὁ οὐρανός, ἀστραπαὶ δὲ συνεχεῖς, χρονικὴν μὴ ἔχουσαι τὸ παράπαν διαστασιν, τὸ περίγειον ἐκεῖνο ἅπαν ἐμπρῆσαι οἷον ἤπειλουν. ταῦτα ὄρων ὁ βασιλεὺς ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν· ἀναστολῆς δὲ με-5 τρίας γενομένης, πλείστους τε ἀποβαλὼν ταῖς δίναις τῶν ποταμίων συσχεθέντας ῥευμάτων, ἐκεῖθεν μετὰ τῶν λογάδων ἔξεισι, καὶ ὑπὸ φηγόν τινα μετ' αὐτῶν ἀπελθὼν ἵστατο. ἤχου δὲ μεγίστου καὶ βοῆς ἀπὸ τοῦ θρυός οἷον ἐξερχομένου αἰσθό- C μενος καὶ σφοδροτέρων ἀνέμων τηνικαῦτα πνεόντων, πτοη-10 θεῖς, μὴ τῇ τούτων βίᾳ ὁ θρυς κατενεχθῆ, τοσοῦτον διάστημα ἀποστάς, ὅποσον ὁ θρυς, εἰ κατενεχθείη, μὴ φθάση καταρράξαι αὐτόν, ἐννεὸς ἵστατο. ὁ δ' εὐθύς ὥσπερ ἐκ συνθήματος ῥιζόθεν ἀνασπασθεῖς εἰς γῆν ὠρᾶτο κείμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς θαυμάζων εἰστήκει τὴν τοῦ θεοῦ περὶ αὐτὸν κηδεμο-15 νίαν· λογοποιουμένην δὲ ἀποστασίαν περὶ τὴν ἕω μαθῶν, εἴσεισιν εἰς τὰ βασίλεια. καὶ τηνικαῦτα ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς μεγαλομάρτυρος Θεκλής ναὸν περικαλλῆ ἐδείματο, μεγαλοπρε- D πῶς μὲν κατεσκευασμένον καὶ ἰκανῆ δαπάνῃ, χειρός τε τὸ ποι-

1. ῥεύμασι : ὕδασι G. 3. χρονικὴν om. A. 4. ἅπαν om. G.
 9. τοῦ CA, τῆς PG. ἐξερχομένης PG, alterum CA. 11.
 ὁ CA hic et infra, ἡ PG. 12. καταρράξαι G et ab altera
 manu C, πατάξαι PA. 14. ὠρᾶτο A, ὄρᾶτο PG. 17. εἴσει-
 σιν PG, ἀνεισιν A, ἐπανελθῶν Zonaras III. p. 215, qui Annae
 narrationem fere ad verbum expressit. vid. annotat. 19. τε :
 an δὲ? τὸ om. G.

commeatus omnis fluctibus immersus abripiebatur; homines et iumenta frigore obrigebant; mugiebat etiam tonitrubus coelum, fulguraque continua, nullo plane temporis intervallo, omnem circa terram inflammare quasi videbantur. haec cum videret imperator, in magna difficultate erat; et ubi paullisper tempestas remisit, plerisque fluctuum vi abreptis, inde cum ducibus decessit et sub fagum se recepit. sed cum ingentem clangorem ac quasi arbore exeuntem sonum percepisset, ventis vehementius tum flantibus, veritus, ne eorum impetu arbor everteretur, tanto spatio recessit ab arbore, quanto fagus, si caderet, se non prosterneret, ibique obstupefactus constitit. tum arbor, velut signo dato, extemplo evulsa radicitus, humi iacens cernebatur. imperator admirans dei de se curam adstabat. defectionis autem in Oriente rumore accepto, domum rediit, atque eo tempore Theclae, magnae martyri, pulcherrimum templum condidit, tum magnifice nec mediocri sumtu exstructum, tum varia arte ornatum; habitisque ibi ob salutem conservatam sacrificiis, qualia Christianis conveniunt, omni deinceps tempore divinis illic hymnis interesse consuevit. tali

κίλον ἔχοντα, σῶστρά τε θύσας ἐν αὐτῷ Χριστιανοῖς τὰ προσ-
 ἕχοντα, τοὺς θεῖους ὕμνους διὰ παντὸς ἐν αὐτῷ ἀπεπλή-
 ρου. οὕτω δὴ τὸ ἤδη ῥηθὲν ἱερὸν τέμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς
 μεγαλομάρτυρος Θεκλῆς ἀνωκοδόμητο, ἐν ᾧ τὰς ἐντεύξεις, ὡς
 5 ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἡ βασιλὶς καὶ μήτηρ τοῦ αὐτο-
 κράτορος Ἀλεξίου συνεχεῖς ἐπεποιήτο. ἦν γὰρ βραχὺν τινα
 τεθέσθαι χρόνον καὶ τεθαύμακα· καὶ ὅτι μὴ κόμπος τὰ ἤδη
 ῥηθέντα, ἴσουσιν ἅπαντες καὶ ὁμολογήσαιεν, εἰ γὰρ βούλοιντο,
 ὅποσοι ἄτερ πάθους τὴν ἀλήθειαν ἐκκαλύπτειν ἐθέλουσιν. εἰ P. 91
 10 μὲν γὰρ ἐγκωμιάζειν προειλόμην, ἀλλὰ μὴ ἱστορίαν ποιεῖν,
 ἐπὶ πλέον ἂν ἐπαφῆκα τὸν λόγον τοῖς περὶ τούτων διηγήμασι,
 καθάπερ φθάσασα ἐδήλωσα· νῦν δὲ ἐπανακτέον αὐθις αὐτὸν
 πρὸς τὸ προκείμενον.

9. Ἀσπαίρουσαν δὲ οἶον κατανοῶν τὴν βασιλείαν ὁ βα-
 15 σιλεὺς Ἀλέξιος, (καὶ γὰρ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον οἱ
 Τοῦρκοι δεινῶς ἐλήϊζοντο, τὰ δὲ κατὰ τὴν ἐσπέραν λίαν εἶχε
 κακῶς, τοῦ Ῥομπέρτου πάντα κάλων κινουῦντος ἐφ' ᾧ τὸν
 προσεληλυθότα αὐτῷ ψευδώνυμον Μιχαὴλ εἰς τὰ βασίλειον B
 εἰσάξει· ὅπερ ἐμοὶ σκῆψις μᾶλλον δοκεῖ καὶ φιλαρχίας ἕρωσ,
 20 ἀναφλέγων αὐτὸν καὶ ἡρεμεῖν τὸ παράπαν μὴ συγχωρῶν· V. 76
 ἔνθεν τοι καὶ Πάτροκλον πρόφασιν τὸν μοναχὸν Μιχαὴλ
 εὐρηκῶς, τὸν τέως ὑποτιφόμενον τῆς φιλαρχίας σπινθῆρα εἰς

1. τὰ add. A. 3. δὴ om. C. 5. ἡ μήτηρ G. 9.
 ἐγκαλύπτειν G. 12. δ' ἐπανακτέον A. 13. προσκείμενον
 G. 14. δὲ om. A. τὴν βασιλείαν οἶον ὄρων ὁ Ἀλέξιος G.
 19. ὅπερ σκῆψις ἦν αὐτῷ καὶ φιλαρχίας A. 21. Μιχαὴλ
 om. G.

ratione magnae martyris Theclae aedes, quam diximus, aedificata est; ubi, ut supra exposuimus, solennes preces regina imperatorisque Alexii mater faciebat. quam feminam et ego per breve tempus vidi et admirata sum. nec inani laudandi studio profecta esse, quae de ea scripsi, norunt omnes ac facile, si vellent, confirmarent, quicunque sine odio veritatem profiteri volunt. quodsi laudationem, non historiam scribere instituissem, multo profecto magis oratio in exponendis illis rebus versaretur, quemadmodum iam dixi; nunc autem revocanda oratio ad ea est, quae proposita sunt.

9. Imperator autem cum rem publicam quasi animam agentem cerneret, (nam et in Oriente Turcae misere fines vexabant, et occiduae provinciae admodum afflictae erant, Roberto omnem movente lapidem, ut Pseudomichaelem, qui eum adierat, in regiam reduceret: quae quidem simulatio potius et regnandi fuisse mihi videtur cupiditas, quae incendebat eum et quiescere omnino non sinebat; itaque cum Michaelem monachum invenisset, Pa-

πυρσὸν ἀνήψε μέγαν, καὶ δεινῶς κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς
 ὠπλίζετο, δρόμωνάς τε καὶ διήρεις ἐτοιμάζων καὶ τριήρεις, καὶ
 σέρμοντας καὶ φορταγωγούς ἐτέρας παμπληθεῖς ναῦς ἐκ τῶν
 παραλίων εὐτρεπίζων χωρῶν, καὶ τῆς ἠπείρου δὲ δυνάμεις
 C πολλὰς συλλέγων εἰς τὸ προκείμενον αὐτῷ συνεπαρηγοῦσας,) 5
 ἐν ἀμηχανίᾳ γοῦν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος μεῖραξ γενόμενος καὶ
 μὴ ἔχων ὁποτέρωσιν νεύσειεν, ἐκάστου τῶν πολεμίων πρὸς
 ἑαυτὸν τὴν μάχην οἶον προαρχαζόντος, ἠνιάτο καὶ ἤσχαλλε,
 μήτε στρατιὰν ἀξιόμαχον τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἐχού-
 σης, (οὐ πλείους γὰρ τῶν τριακοσίων στρατιωτῶν ἦσαν, καὶ 10
 τούτων ἐκ τοῦ Χώματος, ἀναλκίδων πάντη καὶ ἀπειροπολέ-
 μων, καὶ ξενικῶν τινῶν εὐαριθμητῶν βαρβάρων τῶν ἐπὶ τοῦ
 δεξιῶ εἰωθότων κραδαίνειν ὄμου τὸ ξίφος,) μήτε σωρῶν
 D χρημάτων τοῖς περὶ τὰ βασίλεια ταμείοις ἐναποκειμένων, δι-
 ὶ ὧν ξυμμαχίας τινὰς ἐξ ἀλλοδαπῶν μετακαλέσοιτο. λίαν γὰρ 15
 ἀτέχνως περὶ τε τὰ πολεμικὰ καὶ στρατιωτικὰ διατεθέντες οἱ
 πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότες, ἐν στενῷ κομιδῇ τὰ τῶν Ῥω-
 μαίων συνήλασαν πάντα τὰ πράγματα. ἐγὼ γοῦν καὶ στρα-
 τιωτῶν αὐτῶν καὶ πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἐνίων ἀκήχοα, ὡς
 οὐδεμία τῶν πόλεων ἀπ' αἰῶνος ἐς τοσοῦτον ἀθλιότητος κ- 20

2. δρόμωνάς τε καὶ τριήρεις ἐτοιμ. καὶ διήρεις G, δρόμωνας δὲ
 τριήρεις ἐτ. καὶ διήρεις A. 4. δὲ om. A. 5. εἰς A, ἐς PG.
 6. γοῦν add. A. vid. annot. 7. ἐκάστου A et in margine P,
 ἐκατέρω PG, ἐκάτερα C. 12. ξενικῶν A. τοῦ om. G.
 15. συμμαχίας P. 16. ἀτεχνῶς A. τε om. G. 18. πάν-
 τια τὰ om. A. 19. αὐτῶν om. G. ἀκήχοα ἐνίων G.

troclum praetendens, ambitionis igne cineri hucusque supposito
 in magnam exardescente flammam, omni contentione bellum ad-
 versus Romanorum imperium parabat, dromones biremesque armans
 et triremes, ac sermones et onerarias alias permultas ex regionibus
 maritimis cogens, et ex continenti copias multas colligens, quae in
 bello, quod cogitabat, se adiuverent,) hac igitur difficultate circum-
 ventus, cum iuvenis ille generosus nesciret, quo se verteret, hostium
 utroque utriusque pugnam quasi praeripiente, aegritudine afficiebatur
 molesteque ferebat. nam neque exercitus satis magnus imperio Ro-
 mano erat, (non plures enim quam trecenti erant milites iique ex
 Chomate oriundi, ignavi prorsus nec bello exercitati, et pauci ad-
 modum barbari auxiliares, qui in dextro solent humero securim ge-
 stare,) nec pecuniae vis in aerario regio asservabatur, qua auxilia
 peregre arceseret. etenim cum summa in re bellica et militari fuis-
 sent inertia, qui ante eum imperium tenuerant, in angustias perma-
 gnas rem Romanam adduxerant. equidem et ab ipsis militibus et
 a senioribus nonnullis viris audiui, nullam unquam post hominum
 memoriam urbem in tantam miseriam prolapsam esse. male igitur se

τήχθη. εἶχεν οὖν τῷ αὐτοκράτορι δυσκόλως τὰ πράγμα-
 τα, μεριζομένῳ φροντίσι παντοδαπαῖς. ὁ δὲ γενναῖος ὢν καὶ
 ἄτρεστος καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ ἔργα ἐμπειρίαν πολλὴν κεκτη- P. 92
 μένος, ἐβούλετο ἐκ πολλοῦ κλύδωνος εἰς ἀλύπους ἀκτὰς τὴν
 5 βασιλείαν αὐθις ἐγκαθορμίσει, τῶν ἐπανισταμένων ἐχθρῶν
 εἰς ἀφρόν, θεοῦ ἀρωγῇ, διαλυομένων κυμάτων δίκην, ὀπη-
 νίκα ταῖς πέτραις προσαράξουσι. δέον οὖν ἐγνώ πάντας τοὺς
 κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοπάρχας ταχὺ μετακαλέσασθαι, ὅποσοι
 φρούριά τε καὶ πόλεις κατέχοντες γενναίως τοῖς Τούρκοις
 10 ἀντικαθίσταντο. εὐθύς οὖν πρὸς ἅπαντας διαφόρους σχεδιά-
 ζει γραφάς, πρὸς τε τὸν Δαβατηνὸν τοποτηρητὴν τηρικαῦτα
 τῆς κατὰ Πόντον Ἡρακλείας καὶ Παφλαγονίας χρηματίζοντα,
 καὶ τὸν Βούρτζην τοπάρχην ὄντα Καππαδοκίας καὶ Χώματος, B
 καὶ τοὺς λοιποὺς λογάδας, δηλώσας μὲν καὶ ὅποσα αὐτῶ
 15 ἔξυμπεσόντα θεοῦ προνοία εἰς τὴν αὐτοκράτορος περιωπὴν
 ἀνεβίβασεν ἐξ ὑπογυίου κινδύνου παραδόξως σωθέντα, παρα-
 κελυόμενος δὲ τῶν σφετέρων χωρῶν πρόνοιαν ἱκανὴν ποιη-
 σαμένους, κατασφάλισσασθαι αὐτὰς καὶ ἀποχρῶντας πρὸς
 τοῦτο στρατιώτας καταλιπεῖν, μετὰ δὲ τῶν ἐπιλοίπων εἰς τὴν
 20 Κωνσταντίνου παραγίνεσθαι, συνεπαγομένους καὶ νεολέκτους
 ἀκμηῆτας, ὅπόσους δύναιτο. εἶτα δεῖν ἐγνώ καὶ τὰ κατὰ τὸν
 Ῥομπέρτον, ὡς ἐνόν, προκατασφάλισσασθαι καὶ τοὺς προσρρο- C

3. ἄτρεστος A, ἄτρεπος PG. 7. προσάξουσι A. 21. τὸν
 om. A. 22. κατασφάλισσασθαι A.

habebant imperatoris res, ac diversae eum curae trahebant. verum cum generoso et intrepido animo esset et magno rei bellicae usu, decreverat ex vehementi iactatione ad tuta littora rem publicam rursus appellere, hostibus, qui instabant, deo iuvante, in spumam evanescentibus, ut fluctus solent, cum ad scopulos alliduntur. necessarium igitur duxit, omnes in Oriente toparchas celeriter arcessere, quicunque arcibus urbibusque praeerant ac fortiter Turcis restiterant. itaque statim ad omnes litteras misit, ad Dabatenum, Heracleae Ponticae et Paphlagoniae tum temporis praefectum, et ad Burtzem, praesidem Cappadociae et Chomatis, et ad ceteros duces; quaeque sibi accidissent ac quomodo dei providentia ad imperatoris dignitatem eveclus esset, ex praesenti periculo praeter expectationem servatus, exposuit atque iis imperavit, ut postquam castellis quisque suis bene prospexissent eaque tuta praestitissent, idoneo militum numero in hunc usum relicto, cum ceteris copiis Cpolim convenirent, simulque novos milites quam plurimos in supplementum lectos adducerent. dein adversus Robertum sibi, quantum posset, praecavendum existimabat, et qui ad eum transire vellent duces comitesque, a conatu coercendos.

μένους ἐκείνῳ ἀρχηγούς τε καὶ κόμητας ἀπεῖρξαι τοῦ ἐγχειρήματος. ἐπειδὴ ὁ πρὸ τοῦ τὴν πόλιν αὐτὸν κατασχεῖν πρὸς τὸν Μονομαχάτον ἀποσταλείς, δι' οὗ εἰς βοήθειαν αὐτὸν μετεκαλεῖτο, χρήματά τε ἐπέζητει ἀποσταλῆναί οἱ, γράμματα μόνον κομίζων ἤκεν αὐτῷ προφάσεις δηλοῦντα, καθάπερ 5
 V. 77 φθάσαντες ἱστορήσαμεν, δι' ἃς δῆθεν ἔτι τοῦ Βοτανειάτου τῆς βασιλείας ἐγκρατοῦς ὄντος βοηθεῖν οὐκ ἠδύνατο· ταῦτα ἀναγνοὺς καὶ πτοηθεὶς, μὴ μαθὼν τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Βοτανειάτου ἔκπτωσιν, προσρῆ τῷ Ῥομπέρτῳ, ἀθύμως εἶχε παντάπασι. τοιγαροῦν μετακαλεσάμενος τὸν σύγγαμβρον 10 αὐτοῦ Γεώργιον τὸν Παλαιολόγον πρὸς τὸ Δυρράχιον ἐξαπέστειλε, (πόλις δὲ τοῦτο Ἰλλυρικὴ,) παρακαλεσάμενος πύση μηχανῇ χρῆσασθαι, ὥστε ἀμαχητὶ ἐκεῖθεν ἐξεῶσαι τὸν Μονομαχάτον, ἐπεὶ μὴ ἀποχρῶσαν εἶχε δύναμιν, δι' ἧς τοῦτον ἄκοντα ἐκεῖθεν ἀπελάσει· πρὸς δὲ τὰς τοῦ Ῥομπέρτου μη- 15 χανὰς ἀντιπαλαμᾶσθαι, ὡς δύναμις. παρεκελεύσατο δὲ καὶ τὰς ἐπάλλξεις καινοπρεπέστερον κατασκευάσαι, ἀνήλωτα τὰ πλείω τῶν ξύλων ἐάσαντα, ἵν' εἴ πον διὰ κλιμάκων συμβαίη τοὺς Λατίνους ἀνελθεῖν, ἅμα τῷ τῶν ξύλων ἐπιβῆναι περιτρέπωνται ταῦτα καὶ σὺν τούτοις καταπίπτωσιν εἰς τοῦδα- 20 φος. ναὶ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῶν παραλίων πόλεων καὶ αὐτοῖς δὴ τοῖς νησιώταις πολλὰ διὰ γραφῶν παρηγγυᾶτο,

2. ἐπεὶ δ' G. 3. τῷ Μονομαχάτῳ G. 5. ἤκεν om. G. 11. ἐξαποστέλλει καὶ παρακαλέσατο A. 13. ἀμαχεῖ G. 16. ἀντιμηχανῶσθαι F et in margine P. δὲ add. G. 17. καινοπρεπέστερον FCA, καινοπρεπέστερα PG. 18. ἐάσαντα CA. ἐάσοντα PG. πῶς G. 19. περιτρέπονται GA. 21. μὲν G.

legatus, quem ante captam urbem ad Monomachatum miserat, ut in auxilium eum vocaret et pecunias inde sibi conficeret, litteras tantum retulerat, in quibus causa, ut supra exposuimus, perscripta erat, quamobrem scilicet Botaniate imperium adhuc obtinente auxiliari non posset. quibus litteris perlectis, cum Alexius metueret, ne de Botaniate imperio pulso certior ille factus, Roberto accederet, animi plane anxius, arcessivit congenerum Georgium Palaeologum ac Dyrrhachium, quod est oppidum Illyrici, misit omnemque adhibere machinam iussit, ut Monomachatum nulla adhibita vi eiiceret, quoniam per copias non liceret invitum inde pellere; Roberti autem conatibus, quantum posset, officeret. ad hoc praecepit, propugnacula novum in modum ita pararet, ut pleraque tigna clavis hand religarentur: ut si forte scalis Latini ascensuri essent, simulac tignis insisterent, everterentur haec et cum illis in terram ruerent. quin etiam maritima-

μη ἀναπεπωκέναι, μηδὲ καταρραθυμεῖν ὅλως, ἀλλ' ἐρηγο-
 ρέναι καὶ νήφειν διὰ παντὸς περιφραττομένους καὶ τὸν Ῥομ-
 πέρτον καρυδοκοῦντας, μὴ ἐξ ἐφόδου τῶν παραλίων πόλεων
 ἐγκρατῆς γενόμενος καὶ αὐτῶν δὴ τῶν νήσων, πράγματα ἐσύ-
 5στερον τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων παρέξῃ.

10. Ταῦτα μὲν οὕτω παρὰ τοῦ βασιλέως περὶ τὸ Ἰλλυ-
 ρικὸν ἠκονόμετο, καὶ καλῶς τὰ τέως κατὰ πρόσωπον καὶ ἐν
 ποσὶ κείμενα τῷ Ῥομπέρτῳ κατοχυρώσας ὤπτιο· ἀλλ' οὐδὲ
 τῶν κατὰ νώτων ἐκείνῳ προσισταμένων κατερραθυμηκῶς ἦν.
 10 γράμματα τοίνυν πρῶτον μὲν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν Λογγιβαρ-
 δίας Ἐρμᾶνον ἐκθέμενος, εἶτα καὶ πρὸς τὸν πάπαν Ῥώμης,
 πρὸς δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Καπύης Ἐρβιον, πρὸς
 τοὺς πρίγκιπας, ἔτι γε μὴν καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀρχηγούς B
 τῶν Κελτικῶν χωρῶν, δώροις τε μετρίοις τούτους δεξιωσά-
 15 μενος καὶ ὑποσχέσει πολλῶν δωρεῶν καὶ ἀξιωματίων, πρὸς τὴν
 κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου ἔχθραν ἠρέθιζεν· ὧν οἱ μὲν τῆς πρὸς
 τὸν Ῥομπέρτον φιλίας ἤδη ἀπέστησαν, οἱ δὲ ὑπισχνούντο, εἰ
 πλείονα λάβοιεν. ὑπὲρ πάντας δὲ τούτους τὸν ῥῆγα Ἀλαμα-
 νίας γινώσκων δυνάμενον πᾶν ὅ τι καὶ βούλοιο κατὰ τοῦ
 20 Ῥομπέρτου καταπράξασθαι, ἅπαξ καὶ δις γράμματα πρὸς
 αὐτὸν ἐκπέμψας καὶ διὰ μελιχίων λόγων καὶ παντοίων ὑπο-

2. περιφραττομένους FCA et in margine P, περιφυλαττομένους PG.
 τὸν om. G. 3. ἐφόδου πασῶν τῶν παραλίων ἐγκρατῆς A.
 5. παρέξει ῥωμαίων A. 7. τέως om. A. 9. κατὰ νώτου? 12.
 ἐπίσκοπον A. 18. ἀλαμαντίας A, ἀλλαμαντίας PG.

rum urbium praefectos et ipsos insularum incolas magnopere per lit-
 teras hortatus est, ne caderent animis neve ignaviter agerent, sed
 vigilarent sobrieque semper se protegerent ac Robertum exspectarent;
 ne primo is impetu maritimis potitus urbibus et ipsis insulis, Ro-
 manorum imperio in posterum negotium facessero.

10. Haec de Illyrico imperator ita constituit, ac quae tum a
 fronte et ante pedes Roberto erant, bene, ut apparet, munivit. verum
 ne ea quidem, quae a tergo illi posita erant, neglexit. itaque litteras
 primum ad Hermanum, Longibardiae ducem, misit; dein etiam ad
 papam Romanum et Erbium, Capuae archiepiscopum, ad principes prae-
 terea et Gallicarum regionum duces omnes; eosque donis satis magnis
 atque pollicitationibus multarum largitionum dignitatumque sibi con-
 ciliando ad bellum adversus Robertum concitabat; quorum alii ami-
 citiam huic iam renuntiarunt, alii, si plura acciperent, polliciti sunt.
 prae his autem omnibus cum Alemaniae regem, quidquid vellet,
 contra Robertum perficere posse intelligeret, litteris semel atque
 iterum missis, blandis verbis promissisque omnis generis eum tenta-
 bat; quem ubi non abhorrentem vidit et voluntati suae obsequi pol-

σχέσεων ὑποποιησάμενος, ἐπεὶ καταπειθῆ τοῦτον ἐγνώκει καὶ
 C τῷ αὐτοῦ ὑπεῖξαι θελήματι ὑπισχνούμενον, μεθ' ἑτέρων αὐ-
 θις γραμμάτων τὸν Χοιροσφάκην ἐξέπεμψε τὰδ' ὑπαγορευόν-
 των. “τὰ κατὰ τὴν σὴν μεγαλοδύναμον ἐξουσίαν καλῶς ἔχειν
 καὶ προκόπτειν ἐπὶ τὸ βέλτιον, εὐχῆς ἔργον ἐστὶ τῆ βασιλείᾳ 5
 μου, πανευγενέστατε καὶ τῷ ὄντι Χριστιανικώτατε ἀδελφέ.
 καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἐξέσται τῆ τοῦ κράτους ἡμῶν θεοσεβείᾳ
 ἐπεύχεσθαί σοι τὰ κρείττω τε καὶ λυσιτελέστερα, τὴν ἐν σοὶ
 καταμαθούσῃ θεοσέβειαν; ἢ γὰρ πρὸς τὴν ἡμετέραν βασιλείαν
 ἀδελφική σου αὐτῆ ῥοπή καὶ διάθεσις καὶ ὁ μετὰ τοῦ κα- 10
 κομηγάνου ἀνδρὸς συμφωνηθεὶς ἀναδεχθῆναί σοι κάματος,
 D ἵνα τὸν παλαμναῖον καὶ ἀλιτήριον καὶ τοῦ θεοῦ πολέμιον καὶ
 τῶν Χριστιανῶν ἀξίως μετέλθῃς τῆς κακοφροσύνης αὐτοῦ,
 πολλὴν σου τὴν ἀγαθοθέλειαν τῆς ψυχῆς διαδείκνυσι, καὶ τὸ
 ἔργον τοῦτο φανερὰν τὴν πληροφορίαν παρίστησι τοῦ κατὰ 15
 θεόν σου φρονήματος. τὰ δὲ κατὰ τὴν ἡμετέραν βασιλείαν
 τὰ μὲν ἄλλα ἔχει καλῶς, ἐν ἐλαχίστοις δὲ ἀστατεῖ καὶ τα-
 ράττειται τοῖς κατὰ τὸν Ῥομπέρτον κυμαινόμενα. ἀλλ' εἴ τι
 V. 78 δεῖ πιστεῦναι τῷ θεῷ καὶ τοῖς ἐκείνου δικαίοις κρίμασι, τα-
 χεῖα ἢ καταστροφή τοῦ ἀδικωτάτου τούτου ἀνθρώπου παρὲ- 20
 σεται. οὐδὲ γὰρ ἀνέξεται πάντως θεὸς ῥάβδον ἀμαρτωλῶν

1. ἐπεὶ — ὑπισχνούμενον om. CG. 3. χοιροσφάκην G. τὰ
 ἐξ ὑπαγορευόντων A. 10. σου om. C. αὐτῆ A. μετὰ :
 lege κατὰ. 11. ἀναδεχθῆναι GA. 13. μετέλθῃ G. 14.
 σου A, σοι PG. 16. βασιλείαν τὰλλα μὲν ἔχει A. 17. ἐλα-
 χίστω A. lege οὐκ ἐν ἐλαχίστοις. 18. εἴ τι G. 20. τούτου add. A.

licentem, aliam rursus ad eum per Choerosphactem misit epistolam, in qua haec scripta erant. “bene se habere praepotentem dominationem tuam et meliore in dies fortuna uti, in votis est maiestati meae, longe nobilissime ac vere Christianissime frater. quidni enim conveniat maiestatis nostrae pietati, meliora et florentiora tibi precari, tua perspecta pietate? nam fraterna haec, qua in maiestatem nostram es, propensio et affectus et quo belli adversus perniciosum istum hominem labores suscepturum te esse animo promisisti, ut ab scelerato atque nefario et dei et Christianorum hoste malignitatis iustas poenas repeteres, magnam probitatem mentis tuae produnt planeque tuam in deum pietatem confirmant. quod ad nostram maiestatem attinet, ea in ceteris quidem bene habet; non minima autem sollicitudine et perturbatione propter Robertum agitatur. sed si qua deo et aequis eius iudiciis fides habenda est, celeriter iniustissimi huius hominis pernicies aderit; nec enim concedet omnino deus, virgam peccatorum in sortem suam usque adeo immitti. iam nummorum cen-

κατὰ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπαφίεσθαι. τὰ μέντοι παρὰ τοῦ κράτους ἡμῶν συμφωνηθέντα ἀποσταλῆναι τῇ μεγαλοδυνάμῳ σου ἔξουσίᾳ, αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες τῶν νομισμάτων καὶ τὰ ἑκατὸν βλαττία, ἀπεστάλησαν νῦν διὰ τοῦ πρωτοπροέδρου Κωνσταντίνου καὶ κα- P. 94
τεπάνω τῶν ἀξιωματῶν κατὰ τὴν ἀρεσκείαν τοῦ πιστοτάτου σου καὶ εὐγενεστάτου κόμητος τοῦ Βουλχάρδου. καὶ τὸ ῥηθὲν ποσὸν τῶν ἀποσταλέντων ἀπεπληρώθη διὰ τε εἰργασμένου ἀργυρίου καὶ Ῥωμαίου παλαιᾶς ποιότητος. καὶ
10 τελειωμένον τοῦ ὄρκου παρὰ τῆς εὐγενείας σου, σταλήσονται σοὶ καὶ αἱ ὑπόλοιποι διακόσιοι δεκαῆξ χιλιάδες τῶν νομισμάτων καὶ ἡ ῥόγα τῶν δοθέντων εἴκοσι ἀξιωματῶν διὰ τοῦ πιστοτάτου τῇ σῇ ἔξουσίᾳ Βαγελάρδου, ὀπηνίκα εἰς Λογγιβαρδίαν κατέλθῃς. ὅπως μέντοι ὀφείλει τελεσθῆναι ὁ ὄρ-
15 κος, προεδηλώθη πάντως τῇ εὐγειείᾳ σου, ἀπαγγελεῖ δ' ἔτι Β
σαφέστερον καὶ ὁ πρωτοπρόεδρος Κωνσταντῖνος καὶ κατεπάνω, ὡς καὶ παρὰ τοῦ κράτους ἡμῶν ἐνταλθεῖς ἕκαστον τῶν κεφαλαίων, ἅπερ μέλλουσι ζητηθῆναι καὶ παρὰ τοῦ γενησομένου παρὰ σοῦ ὄρκου βεβαιωθῆναι. ὀπηνίκα γὰρ ἡ συμφωνία
20 ἀνυμεταξὺ τῆς βασιλείας μου καὶ τῶν παρὰ τῆς εὐγενείας σου ἀποσταλέντων πρέσβεων ἐγίνετο, διεμνημονεῖσθαι τινὰ τῶν

1. ἐπὶ τοσοῦτον om. CGA. ἀφίεσθαι P, ἐπαφίεσθαι CGA.
2. ἀποσταλῆναι πρὸς τὴν εὐγενείαν σου αἱ ἑκατὸν A. 3. τέσσαρες : πέντε A. 4. ἐστάλησαν A. 5. νῦν om. A. πρωτοέδρου G. 10. τελειωθέντος A. 11. σοὶ om. A. διακόσιοι om. CG. δεκαῆξ om. A. 14. ὄφειλε G. 18. παρὰ : an διὰ ?

tum et quadraginta quatuor millia et centum vestes sericas, quae a maiestate nostra dominationi tuae potentissimae mittenda erant ex pacto, missa nunc sunt per Constantinum protoprophedrum et praepositum dignitatibus, iuxta placitum Bulchardi fidissimi tibi et nobilissimi comitis. et dicta quidem summa pecuniae constat argento facto et Romano antiquae qualitatis. ubi autem iusiurandum nobilitas tua praestiterit, etiam reliqua ducenta sedecim millia nummorum et stipendia dignitatum viginti concessarum per Bagelardum dominationi tuae fidelissimum mittentur tibi, simulac in Longibardiam perveneris. quomodo vero iusiurandum praestandum sit, significatum et antea nobilitati tuae est, et exponet accuratius Constantinus protoprophedrus et praepositus, qui de singulis capitibus, quae expediri et iureiurando a te firmari oportet, mandata a maiestate nostra acceperit. quando enim conventio inter maiestatem meam et missos a nobilitate tua legatos facta est, commemorata sunt capita quaedam maioris momenti, de quibus quoniam se accepisse mandatum negarunt nobi-

ἀναγκαιοτέρων κεφάλαια · ὅτι δὲ περὶ τούτων μὴ ἔχειν πρόσταξιν εἶπον οἱ τῆς εὐγενείας σου ἄνθρωποι, κατὰ τοῦτο καὶ ἡ βασιλεία μου τὸν ὄρκον αὐτοῖς ἀνήρτησε. τοίνυν καὶ τελεσθήτω ὁ ὄρκος παρὰ τῆς εὐγενείας σου, ὡς ὁ πιστὸς σου C' Ἀλβέρτης ἐνωμότως τῇ βασιλείᾳ μου ἐβεβαίωσε, καὶ ὡς 5 τὸ ἡμέτερον κράτος κατὰ προσθήκην ἀναγκαιοτέραν αὐτοῦ ζητεῖ. ἡ δὲ βραδυτῆς τοῦ πιστοτάτου καὶ εὐγενεστάτου σου κόμητος τοῦ Βουλχάρδου γέγονε διὰ τὸ τὴν βασιλείαν μου βούλεσθαι τὸν φίλτατόν μου ἀνεψιόν, τὸν υἱὸν τοῦ πανευχεστάτου σεβαστοκράτορος καὶ περιποθήτου ἀυταδέλφου τῆς 10 βασιλείας μου, Θεαθῆναι παρ' αὐτοῦ, ὡς ἂν ἐλθὼν ἀπαγγείλῃ σοι τὴν ἐν ἡλικίας ἀπαλῶ καταστάματι βεβηκυῖαν σύνεσιν τοῦ παιδός· τὰ γὰρ ἔξω καὶ σωματικὰ δεύτερα τίθεται λόγου ἡ βασιλεία μου, εἰ καὶ ἐν τούτοις πολὺ ἔχει τὸ περιού- D σιον. ὦ· γὰρ τῇ μεγαλοπόλει ἐνδημήσας ἐθεάσατο τὸ παι- 15 δίον καὶ ὅσα εἰκὸς ὠμίλησεν, ἀπαγγελεῖ σοι ὁ πρέσβυς σου. καὶ ἐπεὶ παιδίον μὲν οὐπω ὁ θεὸς τῇ βασιλείᾳ μου ἐχαρίσατο, τόπον δέ μοι γνησίου παιδός ὁ φίλτατος οὗτος ἐπέχει ἀδελφιδούς, θεοῦ εὐδοκοῦντος, οὐδέν ἐστι τὸ κωλύον, ἐνωθῆναι ἡμᾶς δι' αἵματος συγγενικοῦ, καὶ φίλα μὲν ἀλλήλοις 20 φρονεῖν ὡς Χριστιανοῖς, οἰκειοῦσθαι δὲ καὶ τὰ ἀλλήλων ὡς συγγενεῖς, ἵν' ἐντεῦθεν ἕκαστος δι' ἀλλήλων δυναμούμενοι,

3. μου : σου G. αὐτῆς C. 5. Ἀβέρτης CG. ἐβεβαίω-
σε C, ἐβεβαιώσατο G, ἐβεβαιώσατο P. 7. σου om. A. 9.
μοι A. 11. ὅς ἐλθὼν A. 13. δεύτερον C. an τοῦ λόγου?
14. εἰ δὲ καὶ G. 16. πρέσβυς A. 17. παιδίον μὲν οὐπω
C, παιδίον οὐπω A, οὐπω παιδίον P, οὐπω τὸ παιδίον G.

litatis tuae ministri, etiam maiestas mea propterea sacramentum ipsis distulit. ergo praestetur iusiurandum a nobilitate tua, ut fidelis tuus Albertes maiestati meae iuratus confirmavit, utque maiestas nostra petit ob additamentum satis necessarium. cunctationis ac morae Bulchardi, comitis tui fidelissimi et nobilissimi, ea fuit causa, quod nepotem carissimum, filium sebastocratoris felicissimi, germani maiestatis meae fratris, ab ipso conspici maiestas mea voluit, ut redux nuntiaret tibi firmum ac solers in tenerae aetatis statu pueri ingenium; externa enim et quae ad corpus pertinent, rationi posthabet maiestas mea; quanquam et illis virtutibus admodum excellit; prout narrabit tibi legatus tuus, qui cum in urbe versabatur, vidit puerum atque cum eo, ut res postulabat, confabulatus est. ac quoniam filium quidem deus mihi nondum dedit, hic autem fratris filius suavissimus filii mihi est loco, si deo placuerit, nihil impediet, quominus propinquitate coniungamur, et cum amica, ut Christianos decet, in nos

φοβεροὶ τοῖς ἐναντίοις ὦμεν μετὰ Θεοῦ. τῇ μέντοι εὐγενείᾳ σου νῦν ἀπεστάλησαν δεξιωμάτων ἕνεκεν ἐγκόλπιον χρυσοῦν μετὰ μαργαριταρίων, θήκη διάχρυσος ἔχουσα τμήματα ἔνδον διαφόρων ἀγίων, ὧν ἕκαστος διὰ τοῦ ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν ἔντεθέντος χαρτίου γνωρίζεται, κανκίον σαρδωνύχιον καὶ ἐμπότης κρύος, ἀστροπελέκην δεδεμένον μετὰ χρυσαφίου καὶ ὑποβάλαμον. μακρῦναι ὁ Θεὸς τὴν ζωὴν σου, πλατύ- P. 95 και τὰ τῆς ἔξουσίας σου ὄρια, καὶ θείῃ σοι πάντας τοὺς ἀντιπίπτοντας εἰς ὄνειδισμόν καὶ εἰς καταπάτημα. εἰρήνη εἴη 10 τῇ ἔξουσίᾳ σου, καὶ γαλήνης ἥλιος ἐπιλάμψοι πάση τῇ ὑπὸ κῶφ σου, καὶ γένοιτό σοι ἅπαντες εἰς ἀφανισμόν οἱ ἐχθροί, τῆς ἄνωθεν κραταιᾶς ἰσχύος κατὰ πάντων σοι χαριζομένης V. 79 τὸ ἄμαχον, τοσοῦτον τὸ ἀληθινὸν αὐτοῦ ὄνομα ἀγαπῶντι καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκείνου τὴν χεῖρα ὀπλιζόντι."

15 11. Οὕτω μὲν οὖν τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν οἰκονομήσας, αὐτὸς πρὸς τὸ κατεπεῖγον καὶ ὑπόγυιον τὸν κίνδυνον ἀπειλοῦν ἠτοιμάζετο, ἐγκαρτερῶν ἔτι τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, B σκοπῶν ὅπως διὰ παντοίας μεθόδου τοῖς εἰς προὔπτον ἐπι-

2. ἀπεστάλη C. 3. μαργάρων C. ἔχουσα ἔνδοθεν τμήματα A. 4. τοῦ C, τῶν P, τὸν G. 5. ἐντεθέντα χάρτην G. lege σαρδωνύχιον cum Ducangio Gloss. I. p. 147. 6. ἀστροπελέκην A. 7. μακρῦναι et πλατῦναι PG, recte A. 8. τῆς om. A. 10. καὶ γαλήνη, ἥλιος PG, alterum A. vid. annotat. 11. ἀφανισμόν C, ὄνειδισμόν PG, ὄνειδισμόν καὶ ἀφάνειαν A. 13. τοσοῦτο G. 16. αὐτὸς om. A. κατεπεῖγων G. ἀπειλοῦν C, ἀπλοῦν PG. 17. ἐγκαρτερῶν : καὶ τέως ἐν τῇ βασ. τῶν πολ. ἐγκαρτερῶν ἦν καὶ διὰ παντοίας A.

Invicem voluntate simus, etiam necessitudinis familiaritas inter nos intercedat, ut alter alterius potentia aucti, terrori deo iuvante simus adversariis. misimus autem nobilitati tuae amicitiae et bonae voluntatis ergo crucem, quae in sinu gestari solet, auream et margaritis ornata, pyxidem auream, in qua sanctorum particulae nonnullorum insunt, quorum cuiusque nomen ex apposita cuique chartula cognoscitur; pateram e sardonyche et poculum crystallinum, astriformem securim aurea ligatam fibula et opobalsamum. prolonget deus vitam tuam, dilatet fines imperii tui afficiatque omnes adversantes opprobrio et perniciæ. pax sit dominationi tuae, et tranquillitatis lux universae terrae tibi subditae illucescat, et redigantur omnes hostes tui ad inter necionem, coelesti dei potentia vim tibi contra omnes largiente invictam, quippe qui tantopere verum eius nomen colas et contra hostes illius armis accingere."

11. Ita rebus per Occidentem dispositis, ipse ad ea, quae urgebant praesensque periculum intentabant, sese paravit, in urbem etiam tum degens, dispexitque, qua ratione hostibus iam iam immi-

κλειμένοις ἐχθροῖς ἀντικατασταίῃ. καὶ ἐπεὶ, ὡς ὁ λόγος φθασας ἐδήλωσε, τοὺς μὲν ἀθεωτάτους Τούρκους περὶ τὴν Προποντίδα ἑώρα ἐνδιατρίβοντας, τοῦ Σολυμᾶ τῆς ἐώας ἀπάσης ἐξουσιάζοντος καὶ περὶ τὴν Νίκαιαν ἀυλιζομένου (οὗ καὶ σουλτανίκιον ἦν, ὅπερ ἂν ἡμεῖς βασιλείον ὀνομάσαιμεν,) καὶ⁵ προνομᾶς συνεχῶς ἀποστέλλοντος καὶ ληϊζομένου ἅπαντα τὰ τε περὶ τὴν Βιθυνίαν διακείμενα καὶ Θυνίαν, καὶ μέχρις αὐτῆς Βοσπόρου τῆς νῦν καλουμένης Δαμάλεως ἱππηλασίας καὶ ἐπιδρομᾶς ποιουμένους καὶ λείαν πολλὴν ἀφαιρουμένους καὶ μονογόνῳ ὑπεράλλεσθαι καὶ αὐτῆς ἐπιχειροῦντας τῆς¹⁰ θαλάττης· οὗς οἱ Βυζάντιοι ὀρώωντες ἀφόβως πάντῃ ἐνδιατρίβοντας ἐν τοῖς περὶ τὰς ἀκτᾶς διακείμενοις πολιχνίοις καὶ ἱεροῖς τεμένεσι, μὴ τινος ἐκεῖθεν αὐτοὺς ἀπελαύνοντος, ἔντρομοι διὰ παντὸς ὄντες, διηποροῦντο ὅτι δεῖ διαπράξασθαι ταῦτα ὀρώων ὁ βασιλεύς, πολλοῖς κυμαινόμενος λογισμοῖς καὶ¹⁵ πολλὰς λαμβάνων μεταβολὰς καὶ τροπὰς, τοῦ κρατήσαντος γίνεται λογισμοῦ καί, ὡς ἐνόν, ἔργου εἶχετο. ἀφ' ὧν οὖν ἐξ ὑπογυίου συνειλοχῶς ἦν Ῥωμαίων ἀνδρῶν καὶ τινων ἀπὸ τοῦ Χώματος ὠρημημένων δεκάρχας προχειρισάμενος καὶ ἐν Δάκατιοῖς ἐνθήμενος, τοὺς μὲν ψιλούς τόξα καὶ ἀσπίδα φέρον-²⁰τας μόνον, τοὺς δὲ καὶ ἄλλως θωρήξασθαι εἰδότας κόρυσι τε

4. οὗ γὰρ G. 5. σουλτανίκα G. 6. πρὸς νομᾶς G. τὰ om. G. 7. Θυνίαν C. 9. δὲ καὶ ἐπιδρομᾶς G. ἀφαιρούμενοι C. 10. ἐπισχυροῦντας P, ἐπιχειροῦντας CG. 11. θαλάσσης C. 13. αὐτοῖς G. ἔντρομοι — διηποροῦντο om. G. 16. κρατίστου G. 21. εἰωθότας conl. Diesterwegius. vid. annotat.

mentibus resisteret. cumque, ut supra narravimus, Turcas videret impiissimos circa Propontidem commorari, Solyma, qui Orienti toti imperitabat, Nicaeae habitante (ubi etiam sultanicum erat, quod nos palatium diceremus,) et praedatores quotidie immittente et omnes circa Bithyniam Thyniamque regiones depraedante, atque etiam usque ad ipsum Bosporum, quae Damalis nunc vocatur, incursiones illos facere praedamque multam agere et tantum non ipsum traicere mare: quos cum Byzantii sine ullo metu in oppidulis circa litora sitis et in sacris templis morari animadverterent, nemine inde eos pellente, terrore indesinenter perculti, quid consilii caperent non habebant; — haec igitur imperator videns, postquam multa cum animo agitavit sententiamque saepe mutavit, tandem consilium, quod optimum videbatur, secutus, quam poterat celeriter rem aggressus est. ex iis igitur, quos subito conscripserat Romanos et Chomate oriundos, decuriones delegit navibusque imposuit, alios leviter armatos arcu duntaxat et clypeo, alios etiam galeis clypeisque et ha-

καὶ ἀσπίσι καὶ δόρουσι, νυξὶ περὶ τὰς ἀκτὰς καὶ τοὺς αἰγια-
 λοὺς ἐρχομένους λάθρα ἐξάλλεσθαι τε καὶ τοῖς ἀθέοις εἰσπί-
 πτειν ἐκέλευσεν, εἶγε κατανοοῖεν μὴ πολλαπλοῦς τῆς αὐτῶν
 ποσότητος ἐκείνους εἶναι, καὶ εὐθύς παλινοστεῖν ἕκαστος ὅθεν
 5 ἐξῆει. ἀπειροπολέμους δὲ πάντη γινώσκων αὐτούς, ἐπέσκη-
 πτεν ἀσοφητὴ τὴν εἰρεσίαν τοῖς ἐρέταις παραγγέλλειν ποιεῖ-
 σθαι, φυλαττομένους ἅμα καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ῥωγμαῖς τῶν
 πειρῶν λοχόντων βαρβάρων. τούτων γοῦν ἐπὶ τισιν ἡμέραις
 οὕτω τελουμένων, κατ' ὀλίγων τῶν περὶ τὴν θάλατταν χωρίων P. 96
 10 ἀνωτέρω ἐχώρουσι οἱ βάρβαροι. ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ μεμαθη-
 κῶς, τοῖς ἀποσταλεῖσι παρεκελεύετο καταλαβεῖν, ἅπερ ἐκεῖ-
 νοὶ πρόην κατεῖχον πολίχνια καὶ οἰκοδομηματα, καὶ εἴσω
 τούτων διανυκτερεύειν· περὶ δὲ τὰς ἡλιακὰς ἀγῆας, ὀπηρῖκα
 χορταγωγίας χάριν ἢ τινοσ καὶ ἐτέρας χρείας τοῖς ὑπεναντίοις
 15 ἔξυμβαίνει ἐξιέναι, ἀθρόον αὐτοῖς ἐπιτίθεσθαι, καὶ εἴ τι κατ'
 αὐτῶν δυνηθεῖεν, ἀρκεῖσθαι τούτῳ, κἂν μικρὸν ᾗ, καὶ μὴ Β
 πλεῖον ζητοῦντας παρακινδυνεύειν καὶ θάρσος τοῖς ἐχθροῖς ἐν-
 τεῦθεν διδόναι, ἀλλ' εὐθύς ὑποστρέφειν καὶ εἴσω τῶν φρουρίων
 γίνεσθαι. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πορρωτέρω αὐθις οἱ βάρ-
 20 βαροὶ ἐγίνοντο, ὥστε ἀποθαρρῆσαι τὸν αὐτοκράτορα τοῖς
 τέως πεζοῖς καὶ ἰππάσασθαι κελεῦσαι καὶ δόρου κινεῖν καὶ
 πολλοὺς διαύλους ἰππασίας κατὰ τῶν ἐναντίων ποιεῖν, οὐκέτι V. 80

2. τοῖς add. G.
 voluit ῥωγμαῖς.

3. κατανοοῖεν P, recte G.

7. ῥωγμαῖς C,

15. συμβαίνει CG.

9. lege κατ' ὀλίγον.

10. ἀνωτέρων C.

20. fortasse ἀποθαρρῆσαντα.

stis instrui solitos; eosque noctu ad littora accedere, clam de navi-
 bus exsilire barbarosque invadere iussit, si quando illos non multo
 maiore, quam ipsi, numero esse cernerent, et statim regredi, unde
 quisque exisset. verum cum eos rei bellicae plane imperitos novis-
 set, praecepit, ut nautas quam minimo strepitu remigare iuberent,
 simulque ab insidiis barbarorum in rupibus subsidentium sibi cave-
 rent. id ubi per dies aliquot ita factum esset, paulatim barbari ex
 maritimis locis in interiora recedebant. quo imperator cognito, iis,
 quos miserat, praecepit, oppidula et aedificia, quae illi ante ob-
 tinuissent, occuparent in iisque pernactarent; primo autem mane,
 quo tempore commeatus vel alius rei causa prodire hostes solerent,
 cuncti aggredierentur, et si quid profecissent, eo, licet exiguo, con-
 tenti essent, nec, dum maiora concupiscerent, in periculum incide-
 rent et hostibus animos redderent; sed illico cederent atque in arces
 sese reciperent. non ita multo post etiam ulterius barbari recesserunt;
 qua re confirmatus imperator animo, suos huc usque pedites
 etiam equitare iussit et hastam vibrare, saepiusque repetitis incur-

ἐν νυκτὶ οὐδὲ λάθρα ἐπιπίπτουσιν, ἀλλὰ καὶ ἡμέρας ἄρτι
 ἀνγαζούσης. καὶ οἱ τέως δεκάρχαι πεντηκοντάρχαι γέγονασιν,
 C καὶ οἱ πεζοὶ οἱ καὶ νυκτὸς μετὰ δέους πολλοῦ τοῖς ἐναντίοις μα-
 χόμενοι, ἐωθινοὶ αὐτοῖς ἐπετίθεντο, καὶ ἡλίου ἐς μεσουράνημα
 φθάνοντος μετὰ θάρσους λαμπροὺς ξυνίστων πολέμους. οὐ-5
 τως οὖν τοῖς μὲν εἰς τοῦπίσω προὔχῳρει τὰ πράγματα, τῇ
 δὲ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἀναλάμπειν κατὰ μικρὸν τὸν ὑποτυφόμε-
 νον τῆς ἐξουσίας σπινθῆρα συνέβαινε. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς
 Βοσπόρου μόνον καὶ τῶν τῇ θαλάττῃ παρακειμένων χωρίων
 ὁ Κομνηνὸς αὐτοὺς πόρρω που μάλα ἀπήλασεν, ἀλλὰ καὶ 10
 τῶν περὶ Βιθυνίαν καὶ Θυνίαν ἄπασαν καὶ τῶν τῆς Νικο-
 D μῆδους ὁρίων ἐκδιώξας, τὰ περὶ εἰρήνην ἀνέπεισε τὸν σουλ-
 τάνον μάλα θερμῶς ἐξαιτεῖσθαι. ὡς δὲ τὴν ἀκατάσχετον
 τοῦ Ῥομπέρτου ὁρμῆν ἐκ πολλῶν ἐβεβαιοῦτο, καὶ ὡς ἀπει-
 ροπληθεῖς συναγροχῶς δυνάμεις ἤδη πρὸς τὴν ἡῖονα τῆς Λογ- 15
 γιβαρδίας ἐγγίξειν ἐπείγεται, ἄσμενος τὸν περὶ εἰρήνης δέ-
 χεται λόγον. εἰ γὰρ μηδὲ τὸν Ἡρακλέα πρὸς δύο μάχεσθαι
 ἐνῆν, ὡς ὁ παροιμιώδης αἰνίττεται λόγος, πολλῶ μᾶλλον νέον
 ἀρχηγὸν νεωστὶ διεφθορίας ἐπιδραζάμενον ἤδη ἀρχῆς, κατὰ
 μικρὸν μὲν πρὸ πολλοῦ φθινούσης, εἰς τοῦσχατον δὲ ἤδη 20
 ἐλληχυίας, μὴ δυνάμεις, μὴ χρήματα κεκτημένον· προπέ-
 ποτο γὰρ ἅπαντα ἐν μηδενὶ χρησίμῳ καταναλωθέντα. ἔνθεν

4. ἐς om. G. μεσουράνημα P, μεσουράνισμα CG. 5. συν-
 ιστων C, ξυνίστων PG. 7. τὸν G, τὸ P. 11. Θυνίαν C.
 20. δ' G.

sionibus hostem lacessere; nec id amplius noctu et furtim, sed ipsa
 iam luce. ac decuriones qui hucusque erant, quinquaginta mili-
 tum ductores fiebant, et pedites, qui noctu non sine magno pa-
 vore cum hostibus pugnaverant, mane adorti, ubi sol medium ob-
 tinuit coelum, fortiter cum iis acerrimeque dimicabant. sic illo-
 rum res retro se tulit, Romano autem imperio, ut sopita potentiae
 scintilla paullatim exardesceret, contigit. non enim a Bosporo so-
 lum et maritimis regionibus procul eos depulit Alexius, verum etiam
 Bithynia Thyniaque universa atque Nicomediae finibus cum Turcas
 eiecisset, sultanum eo adegit, ut pacem instanter peteret. iam cum de
 vehementissimo Roberti impetu a multis certior factus esset eumque,
 immensis copiis contractis, iam in Longibardia littus contendere, li-
 benter pacis condiciones accepit. nam ne Hercules quidem adversus
 duos, ut in proverbio est, certare potuit, nedum iuvenis imperator,
 qui vix susceperat imperium rei publicae, quae cum paullatim pridem
 imminuta esset, in ultimo iam discrimine erat, et copiis et pecuniis
 deficientibus: absumpta enim omnia erant sine ulla utilitate publica. id

τοι καὶ τοὺς Τούρκους διὰ παντοίας μεθοδου τῆς τε Δαμά-Ρ. 97
 λεως καὶ τῶν περὶ αὐτὴν παραλίων τόπων ἐκδιώξας, ἄμμι δὲ
 καὶ δώροισι δεξιωσάμενος, ἐξεβιάζετο εἰς εἰρηνικὰς ἀπονεῦσαι
 σπονδὰς, καὶ ὄρον αὐτοῖς τὸν καλούμενον Δράκοντα ποταμὸν
 5 δεδωκώς, μὴ ὑπερβαίνειν ὅλως αὐτοῦ, μήτε ποτὲ πρὸς τὰ
 ὄρια Βιθυνῶν ἐξορμᾶν ἔπεισεν.

12. Οὕτω μὲν οὖν τὰ περὶ τὴν ἔω κατηύναστο. κατα-
 λαβῶν δὲ τὸ Δυρράχιον ὁ Παλαιολόγος, ταχυδρομὸν ἀποστείλας
 τὰ περὶ τοῦ Μονομαχάτου ἐδήλου, ὅτι τὰ περὶ τὴν ἐκείνου
 10 ἄφιξιν μεμαθηκώς, σπουδαίως πρὸς τε τὸν Βοδῖνον καὶ τὸν
 Μιχαηλᾶν προσεληλύθει. ἐδεδίει γὰρ διὰ τὸ μὴ ὑπακοῦσαι, Β
 ἀλλὰ κενὸν ἀποπέμψαι, ὃν πρὸ τοῦ τὴν μελετωμένην ἀπο-
 στασίαν εἰς φῶς ἀγαγεῖν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος πρὸς αὐτὸν
 ἀποπεπόμφει γραμματοκομιστήν, χρήματα δι' αὐτοῦ αἰτούμε-
 15 νος, καὶ ὁ βασιλεὺς μηδὲν κατ' αὐτοῦ ἐναντίον διανοεῖτο, εἰ
 μὴ τὴν τῆς ἀρχῆς παράλυσιν διὰ τὴν ἤδη ῥηθεῖσαν αἰτίαν.
 διαγνοὺς δὲ τὰ κατὰ τὸν Μονομαχάτον ὁ αὐτοκράτωρ, χρυσό-
 βουλλον λόγον πρὸς αὐτὸν ἐξαποσιέλλει, πᾶσαν ἀφροντισίαν
 αὐτῷ παρέχων· ὃν ἐν χερσὶν ἐκείνος λαβὼν παλινδρομεῖ πρὸς
 20 τὰ βασιλεία. ὁ δὲ Ῥομπέρτος εἰς Ὑδροῦντα παραγενόμενος C
 καὶ τὴν ἅπασαν αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ αὐτῆς δὴ τῆς Λογγιβαρ-
 δίας τῷ νιῷ αὐτοῦ Ῥογέρῳ ἀναθέμενος, ἐκεῖθεν ἐξελθὼν, τὸν

2. δὲ add. A. 3. ἐξεβιάζετο CG, ἐξεβιάσατο P, κατηνάγκασε A.
 5. αὐτοῦ ὅλως A. 7. οὖν om. A. παρὰ A. ἔωαν A.
 10. σπουδαίως G. Βοδῖνον CG. καὶ om. P. 17. χρυ-
 σοβούλλου G. 18. ἀφροντισίαν G. 20. Ὑδροῦντα CA. 21.
 τῆς om. G. Λογγοβαρδίας P. 22. ἐκεῖθεν : πέραν A.

eum compulit, ut postquam Turcas variis modis Damali et locis cir-
 ca maritimis eiecit, eosdemque insuper largitione devinxit, propensiore
 ad pacem animo esset. terminum iis Dracontem quem appellant flu-
 vium concessit, quem ne traicerent, neve in Bithyniorum fines ir-
 rumperent, pactus est.

12. Ita res Orientis compositae sunt. at Palaeologus ubi Dyrrha-
 chium pervenit, cursore misso, Alexio significat, Monomachatum,
 audita Palaeologi profectione, celeriter ad Bodinum et Michaelam se
 recepisse. nam in metu erat, propterea quod non obtemperaverat,
 sed, quem ante factam rebellionem imperator Alexius cum litteris
 miserat pecuniam rogatum, vacuum dimiserat. quanquam
 nihil in eum gravius imperator decreverat, nisi quod magistratum
 erat abrogaturus propter causam, quam dixi. cum haec de Monoma-
 chato audivisset imperator, bullam ad ipsum auream misit, qua ple-
 nam ipsi securitatem dedit. qua ille accepta, reversus in aulam est.
 sed Robertus, postquam Hydruntem pervenit, et omnem suam ditio-

λιμένα τοῦ Βρεντησίου κατέλαβε, κάκεισε τὴν τοῦ Παλαιολόγου εἰς τὸ Δυρράχιον ἔλευσιν μεμαθηκώς, παραχρῆμα ἐν
 V. 81 τοῖς μείζουσι τῶν πλοίων πύργους δειμάμενος διὰ ξύλων, διὰ
 βύρσης τούτους περιέστειλε. καὶ πάντα τὰ πρὸς τειχομαχίαν
 ἐπιτήδεια ἐν ταῖς ναυσὶν εἰσαγαγὼν σπουδαίως, εἷς τε τοῖς 5
 δρόμωνας ἵππους τε καὶ ἐνόπλους ἰππέας εἰσελάσας, καὶ πάν-
 D τοθεν τὰ πρὸς πόλεμον ὀξέως μάλα ἐξαρτήσας, διαπερᾶν
 ἠπείγετο. ἐσκόπει γάρ, ὀπηνίκα τὸ Δυρράχιον καταλάβῃ,
 περιζῶσαι τοῦτο διὰ τῶν ἐλεπόλεων ἀπὸ τε θαλάττης καὶ
 ἠπείρου, ἵν' ἅμα μὲν καταπλήξῃ τοὺς ἐντός, ἅμα δὲ καὶ 10
 πανταχόθεν περιστοιχίσας αὐτούς, ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν αἰ-
 ρήσεται. Θόρυβος τοίνυν ἐντεῦθεν τοὺς τε νησιώτας καὶ τοὺς
 περὶ τὴν ἡϊόνα τοῦ Δυρραχίου ταῦτα μεμαθηκότας κατέσχε
 πολὺς. ἐπεὶ δὲ κατὰ γνώμην αὐτῷ πάντα ἤδη τετέλεσται,
 λύσας τὰ πρυμνήσια, τοὺς τε δρόμωνας καὶ τὰς τριήρεις 15
 νῆας καὶ μονήρεις κατὰ τὴν τῶν ναυτικῶν ἐμπειρίαν εἰς πο-
 P. 98 λέμον σχῆμα διατυπώσας, σὺν εὐταξίᾳ τοῦ πλοῦς ἀπεπει-
 ρᾶτο. οὐρίου δὲ τυχῶν πνεύματος, τὴν κατὰ τὸν Αὐλώνα
 περαιάν κατέλαβε, καὶ τὴν ἡϊόνα παραπλέων, ἀπῆλθε μέχρι
 Βοθρεντοῦ. κάκεισε ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Βαῖ- 20
 μούντου τοῦ προφθάσαντος περᾶσαι καὶ τὸν Αὐλώνα ἐξ ἐφί-

1. Βρεντησίου GA, Βροντησίου C, Βρεντεσίου P. 7. lege
 ἐξαρτύσας. 10. δὲ om. G.^a 11. περιστοιχίσας C, περιστοι-
 χήσας PG. 14. γνώμην : νοῦν A. τὰ πάντα A. ἤδη
 om. PG, add. CA. 17. ἀταξίᾳ CG. 18. δὲ : τε A. 19.
 ἡϊόνα A. διαπλέων G. ἀπῆλθε μέχρι A, ἀπῆλθεν μέ-
 χρι C, ἀπῆλθεν ἐν μέχρι PG. 20. βοθρωτοῦ A. βαϊμούν-
 δου GA hic et infra. 21. τοῦ add. G.

nem atque adeo ipsam Longibardiam Rogerio filio commisit, inde solvens Brundusi portum occupavit; ubi audito Palaeologum Dyrrhachium advenisse, in maioribus statim navigiis turres aedificari ligneas iussit, quas corio contextit. omnibusque, quibus ad oppugnandum opus est, in naves diligenter comportatis, equis equitibusque armatis in dromones impositis, rebusque ceteris ad bellum undecunque summa industria paratis, traicere properabat. in animo enim erat, si Dyrrhachium pervenisset, machinis urbem terra marique circumdare, ut percussis qui intus essent et omni ex parte inclusis, primo impetu urbem caperet. hinc et insulani et qui Dyrrhachii littus incolebant, cum nuntium illum accepissent, in summa trepidatione erant. Robertus, omnibus iam ex sententia confectis, ancoras solvit, ac dromonibus et triremibus uniremibusque rerum nauticarum usu in belli speciem ornatis, ordine expeditionem ingressus est. ventum nactus secundum, adversae ad Aulonem ripae appulit, indeque oram legens Buthrotum

δου κατασχεῖν, διχῆ τὸ ἅπαν διελὼν στράτευμα, τὸ μὲν αὐτὸς κατεῖχε, διὰ θαλάττης τὸν ἀπόπλουν ὡς πρὸς τὸ Δυρράχιον ἐθέλων ποιήσασθαι, τοῦ δὲ τὸν Βαῖμουῖνον ἄρχειν ἐπέτρεψε, διὰ ξηρᾶς μέλλοντα πρὸς τὸ Δυρράχιον ὁδεῦσαι. καὶ δὴ τὴν Κορυφὴν διελθὼν καὶ πρὸς τὸ Δυρράχιον ἀποκλίνας, κατὰ τὸ ἀκρωτήριον Γλωῖσσαν καλούμενον μεγίστῳ κλύδωνι αἴφνης περιπεπτώκει. νιφετὸς γὰρ πολὺς καὶ ἄνεμοι τῶν ὄρων κινηθέντες τὴν θάλατταν σφοδρῶς συνετάρατον. κἀντεῦθεν ἠγείρετό τε τὰ κύματα καὶ ἐπωρύετο, αἶ τε 10 κῶπαι τῶν προσκώπων καθημένων ἐθραύοντο, τὰ θ' ἰστία διαβιβρώσκοντες ἦσαν οἱ ἄνεμοι, αἶ δὲ κεραῖαι συνθλώμεναι κατὰ τοῦ καταστρώματος ἐπιπτον, καὶ αὐτανδρα ἤδη τὰ σκάφη κατεποντίζοντο, κἀν θέρους ὥρα ἦν, τοῦ ἡλίου τὸν καρκῖνον C ἤδη παρελθόντος καὶ πρὸς τὸν λέοντα ἐπειγομένου, ὅποτε καὶ 15 τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν εἶναί φασιν. εἰαράττοντο οὖν ἅπαντες ἐξαπορούμενοι, καὶ οὐκ εἶχον ὅ τι καὶ δράσαιεν, πολεμίσις τοιοῦτοις ἀντικαθίστασθαι μὴ δυνάμενοι. θροῦς δὲ ἐπῆρτο πολὺς, ὤμοζον, ἐποτνιῶντο, ἐθεοκλύτουν θεὸν σωτῆρα ἐπικαλούμενοι, καὶ τὴν ἠπειρον θεάσασθαι ἐπῆύχοντο. ὁ δὲ κλύδων 20 δων τέως οὐκ ἐνεδίδου, μηνίοντος ὡσπερ τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ τοῦ Ῥομπέρτου ἀκάθεκτον καὶ ὑπέρογκον φρούαγμα καὶ τὸ D

4. ἐπέτρεψε A, ἐπέτρεψεν PG. 5. δὴ om. G. 10. καθημένων A, καθιέντων PG. τὰ δὲ G. 11. οἱ om. G. 12. καταστρώματος : στρατεύματος A. 15. γούν A. 17. θ' P, δὲ GA. 18. ὤμοζον PG, recte A. ἐθεοκλύτουν C, ἐθεοκλήτουν PGA. θεὸν καὶ σωτῆρα G. 19. ἠύχοντο A.

pervenit. ubi adiuncto sibi Boëmundo filio, qui prius traiecerat et Aulonem primo impetu ceperat, in duas partes universas copias divisit, quarum alteram ipse duxit, mari Dyrrhachium navigaturus, alteri filium Boëmundum praefecit, qui terrestri itinere Dyrrhachium proficisceretur. iamque Corcyram praetervectus ad Dyrrhachium tenebat, cum circa promontorium, quod Glossa dicitur, procella eum maxima oppressit. tempestas enim nivalis et venti ex montibus persantes mare vehementer turbabant. dum fluctus cientur et immane sonant, remi franguntur, cessante remige; discernuntur vela vi ventorum; antennae fractae in foros cadunt, et cum ipsis hominibus iam navigia merguntur; quanquam aestivum tempus erat, sole post cancrum superatum ad leonem festinante, quod caniculae exorientis tempus esse aiunt. gravis igitur perturbatio invasit omnes, nec quid agerent habebant; nam talibus hostibus resistere non poterant. clamorem quisque tollere, lamentari, miseros se appellare, deum invocare salvatorem, et ut terram conspicerent, vota facere. nec tamen remisit tum tempestas, irascente quasi deo propter impotentem et immodicam

τέλος ἐκ πρώτης ἀφειρηθείας οὐκ εὐτυχῆς παραδεικνύοντος ἤδη.
 τὰ μὲν οὖν τῶν πλοίων σὺν αὐτοῖς πλωτῆρσι κατεποντίσθη,
 τὰ δὲ ταῖς ἀκταῖς προσαραχθέντα συνεθλάσθη. τῶν δὲ πε-
 ριστελλουσῶν τοὺς πύργους βυρσῶν ὑπὸ τοῦ ἕτεοῦ χαλαρω-
 τέρων γεγωνυῶν, οἳ τε ἤλοι τῶν οἰκείων τόπων ἐξέστησαν, 5
 V. 82 καὶ τὸ ἐντεῦθεν αἱ βύρσαι βάρος εἰληφυῖαι τοὺς ξυλίλους
 ἐκείνους πύργους ταχὺ περιέτρεψαν, καὶ καταρραγέντες τὰς
 ναῦς κατέδυσαν. τὸ δέ γε σκάφος, ἐν ᾧ ὁ Ῥομπέρτος ἐνῆν,
 ἡμίθραυστον γερονὸς μόγις διεσώθη· διεσώθησαν δὲ καὶ τι-
 νες τῶν ὀγκάδων σὺν τοῖς πλωτῆρσι παραδόξως. πολλοὺς μὲν 10
 P. 99 οὖν ἡ θάλαττα ἀποπτύσασα, οὐκ ὀλίγα δὲ βαλάντια καὶ ἄλλ'
 ἅττα ἐξ ὧν τὸ ναυτικὸν τοῦ Ῥομπέρτου συνεπεφέρετο, περὶ τὴν
 ψάμμον κατέστρωσε. τοὺς μέντοι νεκροὺς οἱ σωθέντες περιστέλ-
 λοντες ἔθαπτον, κάντεῦθεν πολλῆς τῆς ἐκ τούτων δυσωδίας
 ἐμπίμπλαντο. οὐ γὰρ ἐνῆν αὐτοῖς τοσοῦτους ὀσάδιως ἐνσωριάσαι. 15
 τῶν οὖν ἐδοδίμων ἀπάντων ἀφανισθέντων, τάχα ἂν καὶ ὑπὸ
 λιμοῦ διεφθάρησαν οἱ τέως σωθέντες, εἰ μὴ τὰ λήια πάντα
 καὶ οἱ ἄγροί καὶ οἱ κῆποι τοῖς καρποῖς ἔβριθον. συνετὰ μὲν
 οὖν ταῦτα ἦσαν πᾶσι τοῖς φρονοῦσιν ὀρθῶς, τὸν δὲ Ῥομπέρ-
 B τον οὐδὲν τῶν γεγονότων ἐφόβει, ἀκαταπτόητως ἔχοντα καὶ 20

4. ἀπὸ GA. 5. τόπων : ἀρμονιῶν A. 8. γε om. A. 9.
 διεσώθησαν A, ἐσώθησαν PG. 11. οὖν om. A. θάλαττα
 C, θάλασσα PGA, ἀποπτύουσα CG, ἀποπτύσασα PA. ἄλλα
 τὰ libri, correxi. 12. κατέστρωσε περὶ τὴν ψάμμον G. 13.
 περιστέλλαντες ἔθαψαν A. 15. ἐπίμπλαντο A. lege ἐνεπίμ-
 πλαντο. ἐνσωριάσαι PG, recte CA. 16. ἐδοδίμων P.
 πάντων A. τάχ' ἂν A. καὶ om. G. 19. πᾶσι add. CA.

Roberti insolentiam, et exitum ipso principio non felicem fore iam
 significante. navium aliae cum ipsis vectoribus mari hauriebantur, aliae
 littori illisae frangebantur. coriis autem, quae turres tegebant, magis
 magisque imbre laxatis, clavi locis suis excidebant, et coria, iam
 pondus nacta, facile evertabant ligneas istas turres; quarum ruina
 naves ipsae submersae sunt. navigium, quo Robertus vehebatur, se-
 mifractum vix servatum est; servatae quoque sunt onerariae aliquot
 naves cum vectoribus praeter expectationem. multos mare eiecit, nec
 pauca marsupia et alia quaedam de iis, quae classarii secum at-
 tulerant, in littore sparsit. mortuos rite sepelierunt, qui servati erant;
 quod dum faciunt, multo cadaverum foetore implebantur; neque
 enim celeriter tanto numero humari poterant. cum autem comnea-
 tus omnis mari absumtus esset, non multum abfuit, quin etiam su-
 perstitibus fame perirent, nisi segetes omnes et agri et horti frugibus
 onusti fuissent. hoc infortunium quid significaret, facile omnes, qui
 saperent, intelligebant; at Robertum nihil eorum, quae acciderant,

εἰς τοσοῦτον, οἶμαι, τὴν ζωὴν ἑαυτῷ διαρκέσαι ἐπευχόμενον, ἐφ' ὅσον πρὸς οὓς ἐθέλει μάχεσθαι δύναίτο ἄν. ἐνθεν τοὶ καὶ τοῦ προκειμένου σκοποῦ τῶν γεγονότων οὐδὲν ἀπεῖρξεν αὐτόν. ἀλλὰ μετὰ τῶν περισωθέντων (ἦσαν γὰρ τινες οἱ 5 θεοῦ ἀμάχῳ δυνάμει τοῦ κινδύνου ῥυσθέντες) ἑβδόμην ἡμέραν εἰς τὴν Γλαβινίτζαν ἐγκατερέησας, ἐφ' ἧ αὐτὸν ἀνακτίσασθαι, διαναπαῦσαι δὲ καὶ τοὺς ἐκ τοῦ κλύδωνος τῆς θαλάττης διασωθέντας, φθάσαι δὲ καὶ τοὺς εἰς τὸ Βρεντήσιον καταλειφθέντας καὶ μὴν καὶ τοὺς ἄλλοθεν προσδοκω- 10 μένους διὰ στόλου καταλαβεῖν, τοὺς τε πρὸ μικροῦ φθάσαντας διὰ τῆς ἡπείρου διαπεραιωθῆναι ἵππεας ἐνόπλους καὶ πεζοὺς καὶ τὸ ψιλὸν τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, ἅπαντας συναγροχῶς διὰ τε τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, τὸ Ἰλλυρικὸν πεδῖον κατέλαβε' μετὰ πασῶν τῶν αὐτοῦ δυνάμεων. συνῆν 15 δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ταυτὰ μοι διηγούμενος Λατῖνος, ὡς ἔλεγε, πρέσβυς τοῦ ἐπισκόπου Βαρέως πρὸς τὸν Ῥομπέρτον ἀποσταλείς, καὶ ὡς διεβεβαιοῦτο, σὺν τῷ Ῥομπέρτῳ τὴν τριαυτήν διέτριβε πεδιάδα. καὶ δὴ ἐντὸς τῶν ἐρειπωθέντων τειχῶν D τῆς πάλαι καλουμένης πόλεως Ἐπιδάμνου καλύβας ἐπήγγυντο, ἱλαδὸν τὰς δυνάμεις κατατιθέμενοι. ἐν ἧ βασιλεὺς ποτε 20 Ἠπειρώτης Πύρρος Ταραντῖνοις ἐνωθεὶς Ῥωμαίοις ἐν Ἀπουλίᾳ καρτερόν τὸν πόλεμον συνεστήσατο· καὶ ἀνδροκτασίας

3. τῶν γεγονότων om. P.

PG.
add. A.

4. περισωθέντων A, σωθέντων

18. ἐρειπωθέντων A.

21. Ταραντῖνος C.

22. τὸν

perterrefaciebat, cum impavido esset animo et eatenus, opinor, vitam sibi superesse precaretur, ut, contra quos vellet, pugnare posset. itaque a consilio nihil eorum, quae acciderant, eum deterrebat; sed cum iis, qui supererant, (nonnulla enim pars erat divina potentia periculo erepta,) Glabinitzae substitit dies septem, ut se suosque, qui ex tempestate elapsi erant, quiete reficeret; praeterea ut et ii, quos Brundusii reliquerat et quos aliunde classe adventuros exspectabat, et qui paulo ante terrestri itinere Buthroto profecti erant equites armati ac pedites levisque armaturae milites, adventarent. quibus collectis terra marique omnibus, Illyricum agrum cum universa copiarum vi occupavit. una cum eo erat quoque, qui haec mihi narravit, Latinus, episcopi Barensis, ut aiebat, ad Robertum legatus, qui se apud Robertum per expeditionis illius tempus commoratum affirmavit. atque intra diruta moenia urbis, quae Epidamnus olim dicebatur, tabernacula collocarunt, copiis catervatim dispositis. in qua urbe qui regnavit quondam Pyrrhus Epirota, ubi societatem cum Tarentinis iniiit, grave contra Romanos in Apulia bellum suscepit. cumque magna

ἐντεῦθεν πολλῆς γεγωνίας, ὡς ἄρδην ἅπαντας ξίφους παρα-
 νάλωμα γεγονέναι, ἄοικος πάντη καταλέλειπται. ἐν ὑστέροις
 δὲ χρόνοις, ὡς Ἕλληνές φασι καὶ αὐτὰ δὴ τὰ ἐν τῇ πόλει
 γλυπτὰ γράμματα μαρτυροῦσιν, ὑπὸ Ἀμφίωνος καὶ Ζήθου
 P. 100 ἀνοιχοδομηθεῖσα εἰς ὃ νῦν ὄραται σχῆμα, αὐτίκα καὶ τήνδ'
 κλῆσιν μεταμείψασα Δυρράχιον προσηγόρευται. τοσαῦτα μὲν
 οὖν παριστορεῖσθω καὶ περὶ ταύτης τῆς πόλεως· καὶ ἡμῖν
 τὰ τοῦ τρίτου λόγου ἐνταυθοῦ συμπεπεράνθω, τὰ δ' ἐφεξῆς
 ὁ μετὰ τοῦτον εὐθὺς ἱστορήσειεν.

1. ἐντεῦθεν A, ἐκεῖθεν PG. ἅπαντας ἄρδην A. 4. ἐπ' CG.
 6. παραμείψασα G. προσαγορεύεται G. 7. παριστορεῖ-
 σθω C, περιῖστορεῖσθω PG, προσιστορεῖσθω A. 8. τοῦ om. G.
 ἐνταῦθα G. συμπεράνθω G.

caede facta, ad unum omnes periissent, urbs vasta plane mansit. poste-
 rioribus autem temporibus, ut Graeci narrant atque ipsae etiam litte-
 rae urbis monumentis insculptae testantur, ab Amphione et Zetho in
 eam, qua hodie visitur, restituta formam, mutato iam nomine, Dyr-
 rhachium appellata est. hactenus de hac urbe in transcursu, et finem
 hic faciamus libri tertii; reliqua sequens iam exponet.

ΑΛΕΞΙΑΣ Δ.

ALEXIADIS LIBER IV.

ARGUMENTUM.

Dyrrhachium a Roberto terra marique obsidetur. Georgius Palaeologus per litteras Alexium edocet de urbis periculo (1). is praeter Turcas in auxilium Venetos arcessit, quorum classem, prope Dyrrhachium appulsam, Boëmundus adoritur damno suo (2). nihil intermissa per hiemem obsidione, Roberti exercitus insequente anno fame morboque graviter affligitur (3). imperator Cpoli in Robertum movet, Isaacio fratre ad tutelam urbis relicto. in itinere de rebus ad Dyrrhachium gestis certior fit (4). ubi advenit, Palaeologum in castra evocat. an acie decertandum sit, consultant (5). interim Robertus fert pacis conditiones. quibus repudiatis, ne sui mox proeliaturi spem in fuga ponant, naves demergi iubet (6). utrimque acies instruitur (7). Romani nobilissimi in proelio occumbunt; Alexius ipse vulneratus fugae se mandat (8). mirabiliter se ab insequentibus hostibus expedit (9). bidui itinere Achridem pervenit, ubi Dyrrhachii tuendi rationem init (10).

---

1. Ἡ μὲν οὖν ἡπειρος τὸν Ῥομπέρτον εἶχεν ἐν αὐτῇ αὐ- P. 102
λιζόμενον, ἐπτά καὶ δεκάτην ἄγοντος τοῦ Ἰουνίου μηνὸς τῆς V. 83

ΑΛΕΞΙΑΔΟΣ βιβλίον δ' GA. 2. ἔχοντος G.

1. In terra igitur continenti Robertus castra metatus est, die decimo septimo mensis Iunii indictione quarta, cum equestribus pe-

τετάρτης ἐπινεμήσεως, μεθ' ἰπέων καὶ πεζῶν δυνάμεων ἀριθμὸν ὑπερβαινουσῶν, καὶ φοβερὸν ἰδεῖν ἀπὸ τε τοῦ σχήματος ἀπὸ τε τῆς στρατηγικῆς καταστάσεως. ἤδη γὰρ ἀπαν-
 P. 103 ταχόθεν αὐθις συνήθροιστο στράτευμα· ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ
 παντοῖον εἶδος πλοίων μεθ' ἑτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρίαν⁵
 πολλὴν τοῦ διὰ θαλάττης πολέμου ἐχόντων, τὸ ναυτικὸν αὐ-
 τοῦ διεπλωῖζετο. περιστοιχισθέντες οὖν οἱ τοῦ Δυρραχίου
 ἐντὸς ἑξ ἑκατέρου μέρους, θαλάττης φημί καὶ ἡπείρου, καὶ
 ἀπειροπληθεῖς τὰς τοῦ Ῥομπέρτου ὄρωντες δυνάμεις καὶ πάν-
 τα λόγον ὑπερβαινούσας, μεγίστῳ δέει συνείχοντο. ὁ δὲ γε¹⁰
 Παλαιολόγος Γεώργιος γενναῖος ὢν ἀνὴρ καὶ στρατηγικὴν
 B πᾶσαν ἐξησκημένος, μυρίους δὲ πολέμους ἀγωνισάμενος κατὰ
 τὴν ἔω καὶ νικητῆς ἀναδειχθεὶς, ἀκατάπληκτος ὢν τὴν πόλιν
 κατωχύρον, τὰς τε ἐπάλξεις κατασκευάζων κατὰ τὰς ὑπο-
 δημοσύνας τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ λιθοβόλοις τὰ τείχη κατα-¹⁵
 πυκνῶν μηχανήμασι, τοὺς τε ἀναπεπιωκότας τῶν στρατιωτῶν
 ἀνακτώμενος, καὶ σκοποὺς δι' ὄλου καταστήσας τοῦ τείχους.
 καὶ αὐτὸς δὴ περιπολεύων διὰ πάσης νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπα-
 γρυπνεῖν τοὺς φυλάσσοντας παρεκελεύετο. τηνικαῦτα δὲ καὶ
 διὰ γραμμάτων τὴν τοῦ Ῥομπέρτου ἔφοδον ἐδήλου τῇ αὐτο-²⁰
 C κράτορι, καὶ ὅτι τὴν πόλιν πολιορκήσων τὸ Δυρράχιον παρε-
 γένητο. οἱ δὲ ἐντὸς ὄρωντες τὰς ἔξωθεν ἐλεπόλεις καὶ τὸν

2. an φοβερῶν? ἰδὼν G. 3. καὶ ἀπὸ τῆς G. , γὰρ om. G.
 5. παντοίων G. 6. θαλάσσης CA. 7. διεπλωῖζετο C, διεπλω-
 ζετο PG. vid. annotat. περιστοιχίσαντες C. 12. κατὰ :
 περὶ C. 13. ἀναδειχθεὶς G. 14. κατὰ : ἦν κατὰ A. 18. ἐπα-
 γρυπνεῖν G.

destribusque copiis innumeris, terribili specie propter habitum ordi-
 nandique rationem; iam enim undique exercitus rursus convenerat; a
 mari vero omnis generis navigia cum aliis militibus, qui multum
 maritimi belli usum habebant, navales eius copias vehebant. circum-
 venti igitur qui Dyrrhachium obtinebant, ex utraque parte, terra dico
 marique, et immensas Roberti omnemque numerum superantes copias
 conspicati, maximo terrore affecti sunt. at Palaeologus Georgius,
 vir fortis et totius rei militaris peritus, qui ex innumeris in Oriente
 commissis proeliis victor discesserat, intrepido animo urbem communi-
 bat, et propugnacula exstruens, prout imperator mandaverat, et bal-
 listas moenibus imponens; milites praeterea, siqui animum abiecerant,
 erigebat, speculatoribusque per murorum circuitum dispositis,
 ipse ambiens noctu diuque vigilare custodes iubebat. eo etiam tem-
 pore imperatorem litteris de Roberti irruptione edocuit eumque
 urbis Dyrrhachii expugnandae consilio advenisse. oppidani autem,

κατασκευασθέντι ὑπερμεγέθη μύσωνα ὑπερανεστηκότα καὶ
 αὐτῶν τῶν τοῦ Δυρραχίου τειχῶν, βύρσαις τε πανταχόθεν
 περιπεφραγμένον, καὶ τὰ λιθοβόλα μηχανήματα κατὰ κορυ-
 φὴν τούτου ἰστάμενα, τὴν τε πᾶσαν περιβολὴν τῶν τειχῶν
 5 ἐξώθεν τοῦ στρατοπέδου περιζωσθεῖσαν, καὶ τοὺς ἀπανταχό-
 θεν συρρέοντας συμμάχους πρὸς τὸν Ῥομπέρτον, καὶ τὰς πα-
 ρακειμένας πόλεις ἐξ ἐπιδρομῆς πορθουμένας, καὶ τὰς καλύ-
 βας ἐκείθεν καθεκάστην πολλαπλασιαζομένας, δέει συνείχον-
 το, διαγινώσκοντες ἤδη τὸν σκοπὸν τοῦ δουκὸς Ῥομπέρτου, D
 10 ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ πόλεις καὶ χώρας δηώσασθαι καὶ λείαν πολ-
 λὴν ἐκ τούτων συγκομισάμενος αὐθις εἰς Ἀπουληϊαν ἐπανα-
 στρέψαι, ὡς ἀπανταχοῦ διεκρησκέυετο, τὸ Ἰλλυρικὸν πεδίον
 κατέλαβεν, ἀλλὰ τῆς ἀρχῆς τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ἰμειρό-
 μενος, τὸ Δυρράχιον, ὃ φασιν, ἐκ πρώτης ἀφετηρίας πολιορ-
 15 κῆσαι ἠπειέγετο. κελεύει τοίνυν ὁ Παλαιολόγος ἄνωθεν πυθέ- P. 104
 σθαι, ὅτου χάριν παραγέγονεν. ὁ δὲ φησιν “ὥστε τὸν τῆς V.84
 βασιλείας ἐξωσθέντα Μιχαὴλ τὸν ἐμὸν κηδεστὴν εἰς τὴν ἰδίαν
 τιμὴν αὐθις ἀποκαταστῆσαι καὶ τὰς εἰς αὐτὸν γεγονυίας
 ὑβρεῖς ἐπεξελεθεῖν καὶ τὸ ὄλον ἐκδικῆσαι αὐτόν.” οἱ δὲ φασί
 20 πρὸς αὐτόν, ὡς “εἰ τὸν Μιχαὴλ θεασάμενοι γνωρίσομεν,
 προσκυνήσομέν τε εὐθύς αὐτόν καὶ τὴν πόλιν παραδώμεν.”
 ταῦτα ἀκούσας ὁ Ῥομπέρτος προστάσσει εὐθύς τὸν Μιχαὴλ

2. τοῦ om. CG. τε : δὲ G. πανταχοῦ CG. 5. ante τοῦ
 excidit δια. 7. καὶ τὰς καλύβας — πολλαπλασιαζομένας add.
 P in margine. 8. καθεκάστην om. CG. 10. τῷ : τὸ G. 12.
 διεκρησκέυετο P. 17. ἐξωθέντα A. 18. τιμὴν om. A.

cum machinas extra urbem et ingentem exstructam turrem conspexis-
 sent, ipsis Dyrrhachii muris altiore, coriis undique circumdatam, et
 ballistas insuper impositas, et totum murorum ambitum castris cin-
 ctum, et confluentes undique ad Robertum socios, et oppida, quae
 adiacebant, in transcurso diruta, et tabernacula hinc quotidie mul-
 tiplicata: terrore affecti sunt. etenim perspexerunt iam, ducem Ro-
 bertum non eo consilio Illyricum occupasse, ut urbibus agrisque va-
 statis, praeda magna potitus, in Apuliam rediret, quemadmodum
 ubique perhibebat, sed imperium Romanorum appetentem, Dyrrha-
 chium ab ipso, quod aiunt, carcere oppugnatum contendere. iussit
 igitur Palaeologus de muris interrogari Robertum, cur advenisset?
 quibus respondit, in animo esse, Michaelem, regno pulsum, sibi af-
 finem, in dignitatem pristinam restituere et iniurias illatas animad-
 vertere omninoque eum ulcisci. ad haec illi, si Michaelem conspi-
 cati agnoscerent, continuo se adoraturos urbemque tradituros. quibus
 Robertus auditis, iussit statim Michaelem, splendida veste indutum,

λαμπρῶς ἀμφιασθέντα ὑποδειχθῆναι τοῖς τῆς πόλεως οἰκήτορ-
σιν. ἀπαγαγόντες δὲ τὸν τοιοῦτον μετὰ λαμπρᾶς προπομπῆς,
B παντοίοις ἔργασι μουσικοῖς καὶ κυμβάλοις κατακτυπούμενον
ὑποδεικνύουσιν. ἅμα δὲ τῷ τοῦτον θεάσασθαι, ἄνωθεν μυ-
ριάαις ὕβρεσιν ἔπλυνον, μὴ ἐπιγινώσκειν αὐτὸν ὅλως δυσχυ-5
ριζόμενοι. ὁ δὲ Ῥομπέρτος παρ' οὐδὲν ταῦτα θέμενος, τοῦ
προκειμένου ἔργου εἶχετο. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα οἷ τε ἐντός, οἷ
τε ἐκτός πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, ἄφνω τῆς πόλεως ἐκπηδή-
σαντές τινες μετὰ τῶν Λατίνων συναίρουσι πόλεμον, καὶ με-
ρικῶς αὐτοὺς καταβλάψαντες αὐθις εἰσῆλθον εἰς τὸ Δυρρά-10
χιον. περὶ δὲ γε τοῦ συνεφεπομένου μοναχοῦ τῷ Ῥομπέρτῳ
διαφόρου γνώμης ἦσαν οἱ πλείους. οἱ μὲν διεκήρυττον τὸν
C οἰνοχόον λέγοντες εἶναι Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ Δούκα, οἱ δὲ
αὐτὸν ἐκεῖνον διεβεβαιοῦντο τὸν αὐτοκράτορα Μιχαὴλ τὸν
τοῦ βαρβάρου συμπένθερον, δι' ὃν καὶ τὸν πολὺν ἀνείλετο 15
πόλεμον, ὡς φασιν· ἔνιοι δὲ διενίσταντο ἀκριβῶς εἰδέναι,
ὅτι σκῆψις ἦν τὸ ὅλον τοῦ Ῥομπέρτου. οὐ γὰρ αὐτόμολος
εἰς αὐτὸν ἐκεῖνος ἐληλύθει, ἀλλ' ἐπεὶ ἀπὸ ἐσχάτης πενίας καὶ
τύχης ἀφανοῦς διὰ δραστηριότητα φύσεως καὶ φρονήματος
ἄγον πασῶν τῶν κατὰ τὴν Λογγιβαρδίαν πόλεων καὶ χωρῶν 20
καὶ αὐτῆς τῆς Ἀπουλητίας ἐγκρατῆς γεγωνῶς κύριον ἑαυτὸν
κατέστησεν, ὡς ὁ λόγος ἄνωθεν φθάσας ἱστόρησε, μετ' οὐ

1. ἀμφιασθῆναι καὶ CG. 2. καὶ ἀπαγαγόντες τοῦτον A. τὸν
τοιοῦτον C et in margine P, τοῦτον PGA. vid. annotat. πομπ-
πῆς A. 4. ὑποδείκνυσιν G. μυριάσις C. 5. ἐπέπλυνον
CG. 7. ἐντός καὶ ἐκτός CA. 8. διελέγον A. 11. τοῦ
om. G. 18. ἐκεῖνον CG. 19. τῆς φύσεως G. 22. ὁ
om. G.

urbis incolis ostendi; cumque is splendida pompa, musicorum omnis generis instrumentorum et cymbalorum cantu, in conspectum prodiret, illico de muris omnia in eum maledicta iaciunt, agnoscere se hominem prorsus negantes. Robertus nihili haec habens, operi proposito instabat. sed dum quique intus quique extra erant, ita inter se colloquuntur, clam egressi ex urbe nonnulli, manum cum Latinis conserunt, et postquam aliquantum damni intulere, Dyrrhachium recedunt. de eo autem, qui Robertum comitabatur, monacho inter se plerique dissentiebant. nam alii pincernam esse imperatoris Michaelis Ducae affirmabant, alii Michaelem ipsum barbari illius connoce-
rum, propter quem etiam magnum suscepisset bellum; nonnulli perseverabant certo se scire, totum Roberti commentum esse. neque enim (ita aiebant) Michael ad Robertum transfugit; sed cum hic ex summa egestate et obscuritate fortunae audaci et arroganti animo omnibus Longibardiae urbibus agrisque atque ipsa Apulia potitus, regnum

πολύ εἰς ἔφεσιν πλειόνων ἐλθῶν, ὅποια ταῖς ἀκορέστοις ἐγγί- D
 γνεσθαι εἶωθε ψυχαῖς, τῶν κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν διακειμένων
 πόλεων δεῖν ἔγνω ἀποπειρᾶσθαι καὶ οὕτως, εἰ εὐδοα αὐτῷ
 τὰ πράγματα γένοιτο, τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι. καὶ
 5 γὰρ πᾶς φιλοχρήματος, ἐπειδὴν ἀρχῆς δρᾶξοιτο, γαγγραιίνης P. 105
 οὐδὲν διενήνοχεν, ἥτις ἐπειδὴν σώματος ἐπιλάβοιτο, οὐδα-
 μῶς ἴσταιται, μέχρις ἂν τὸ ὄλον διαπορευομένη λυμήνηται.

2. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ πάντα διὰ γραμμάτων τοῦ Πα-
 λαιολόγου ἀναδιδραχθεῖς, καὶ ὅτι κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα δια-
 10 πέρσας (ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε,) καὶ τοσοῦτω κλύ-
 δωνι καὶ ναυαγίῳ κατασχεθεῖς καὶ οἷα θεομηνία περιπεσῶν,
 οὐχ ὑπεστάλη, ἀλλὰ τὸν Αὐλῶνα μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ συνελ-
 θόντων ἐξ ἐφόδου κατέσχε, καὶ ὅπως αὐθις ἀπανταχόθεν
 ἀπειροπληθεῖς δυνάμεις ἐς αὐτὸν συρρέουσι νιφάσιν ἐοικυῖαι
 15 χειμερίησι, καὶ οἱ κουφότεροι τὸν ψευδώνυμον ἐπ' ἀληθείας B
 Μιχαὴλ εἶναι τὸν βασιλέα πιστεύοντες προσέρχονται τῷ Ῥομ- V. 85
 πέρτῳ, ἐδεδίει πρὸς τὸ τῆς ὑποθέσεως ἀποβλέπων μέγεθος.
 καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεις μηδὲ τὸ πολλοστὸν τῶν τοῦ Ῥομ-
 πέρτου σωζούσας κατανοῶν, δέον ἔκρινεν ἐκ τῆς ἐώας τοὺς
 20 Τούρκους μετακαλέσασθαι, καὶ τηρικαῦτα περὶ τούτου δηλοῖ
 τῷ σουλιάνῳ. ἀλλὰ καὶ τοὺς Βενετικούς προσκαλεῖται δι'
 ὑποσχέσεων καὶ δώρων, (ἀφ' ὧν, ὡς φασι, καὶ τὸ βένετον

2. εἶωθε γίγνεσθαι G, εἶωθε γίνεσθαι C. τὸ om. G. 6.
 κατὰ οὐδὲν C. 8. αὐτοκράτωρ : βασιλεὺς A. γραμμάτων :
 γραφῶν A. 9. ἀναδιδραχθεῖς : ἀναμαθῶν A. 16. τὸν βα-
 σιλέα εἶναι A. 19. τοὺς add. A. 21. σουλιάν G.

sibi comparasset, ut supra exposuimus; brevi post maiora appetens, id quod immodicis insitum esse solet ingeniis, Illyrici urbes tentandas duxit: quae si prospere sibi successissent, ulterius grassandum. quippe omnis avaritia, ubi inilium cepit, a gangraena nihil differt, quae cum corporis partem attigerit, nullo modo consistit, donec totum perdidit.

2. Sed imperator cum Palaeologi litteris edoctus esset, mense illum Iunio (ut supra iam relatum est,) traiecisse et quamvis tempestate gravissima ac naufragio interceptum deique ira adflictum, tamen non absterritum esse, sed Aulonem cum iis, qui comitabantur, statim cepisse, et innumeras undecunque ad eum copias nivium instar hibernarum confluere, et qui leviori animo essent, Pseudomichaelem illum re vera pro imperatore habentes, ad Robertum transire; sollicitatus est, difficultatem rei, quam sibi proposuit. secum reputans. cumque suas copias ne multesimam quidem partem Roberti copiarum aequare animadverteret, ex Oriente Turcas arcessendos duxit; idque sultano significavit. idem pollicitationibus donisque Venetos,

χρῶμα ἐν ταῖς ἵππικαῖς ἀμίλλαις Ῥωμαίοις ἐξέφρηται,) τὰ
 μὲν ἐπαγγελιάμενος, τὰ δὲ καὶ προτείνων ἤδη, εἰ μόνον θε-
 C λήσαιεν τὸ ναυτικὸν ἀπάσης τῆς χώρας αὐτῶν ἐξοπλίσαι καὶ
 τάχιον εἰς τὸ Δυρράχιον καταλαβεῖν, ἐφ' ᾧ τοῦτο μὲν φυλά-
 ξαι, μετὰ δὲ τοῦ σιόλου τοῦ Ῥομπέρτου καρτερόν συστήσα-
 5 σθαι πόλεμον. καὶ εἰ κατὰ τὰ διαμνηθέντα αὐτοῖς ποιήσαιεν,
 εἴτε θεοῦ ἐπαρήγοντος τὴν νικῶσαν σχολῆν, εἴτε (ὅποια συμβ-
 βαίνειν εἴωθεν,) ἠττηθεῖεν, ἐκεῖνα αὐτὰ λήψονται καὶ τὰ
 ὑπεσχημένα, ὥσπερ εἰ κατὰ κράτος ἐνίκησαν. ἀλλὰ καὶ ὅποια
 τῶν θελημάτων αὐτῶν μὴ ἐπισφαλῆ τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ
 10 εἶεν, ἀποπληρωθήσονται διὰ χρυσοβούλλων λόγων ἐμπεδωθέν-
 τα. οἱ δὲ τούτων ἀκούσαντες, πάντα ὅσαπερ ἤθελον αὐτοῖς
 D διὰ πρέσβειων ἐξαιτησάμενοι, τὰς ὑποσχέσεις βεβαίως λαμ-
 βάνουσι. τῆνικαῦτα τοίνυν σιόλον εὐτρεπίσαντες διὰ παντοίου
 εἴδους πλοίων, τὸν πρὸς Δυρράχιον ἀπόπλουν ἐποιοῦντο σὺν
 15 εὐταξίᾳ πολλῇ. καὶ πολλοὺς κελεύθους διανηξάμενοι, κατέ-
 λαβον τὸ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραμώμου θεοτόκου πάλαι ἀνοι-
 κοδομηθὲν τέμενος εἰς τόπον Παλλία καλούμενον ἀπέχοντα
 τῆς παρεμβολῆς τοῦ Ῥομπέρτου, ἔξωθεν τοῦ Δυρραχίου κει-
 μένης, ὡσεὶ σταδίους ὀκτωκαίδεκα. θεασάμενοι δὲ τὸ ναυτι-
 20 κὸν τοῦ Ῥομπέρτου ἐκεῖθεν τῆς πόλεως Δυρραχίου παντοίῳ

1. ἀμίλλαις om. A. Ῥωμαίων G. 4. εἰς om. G. 6. διαμνη-
 θέντα C, μνηθέντα PG. 11. ἀποπληρωθήσεται C, ἀποπληρώ-
 σονται G, ἀποπληρωθήσονται A. 14. τοίνυν A et in margine P,
 γοῦν PG. 15. πλοίων πρὸς τὸ Δυρράχιον A. 16. πολ-
 λούς: lege πελάγους. vid. annotat. 17. ὑπεραμώμου: ὑπερα-
 γίας A. 20. σταδίοις G. δὲ: καὶ G, om. A.

(unde veneto colori in certaminibus equestribus nomen a Romanis
 inditum fuisse dicitur) in auxilium vocat, partim promittens, alia
 etiam statim offerens, dummodo cum omnibus copiis maritimis celerrime
 Dyrrhachium vellent petere, ut et urbem tuerentur, et cum classe
 Roberti proelio dimicarent. quod si fecissent, quemadmodum ipsis si-
 gnificatum esset, sive deo iuvante victoriam reportassent, sive, ut
 sunt casus rerum, superati essent, eadem illa, quae polliceretur,
 accepturos esse, acsi devicissent hostem. praeterea etiam, si quae
 cuperent, quae salva re Romana concedi possent, ea, bullis aureis
 firmata, praestitum iri. quibus illi auditis, quaecunque volebant,
 per legatos postulant, et ubi promissorum fidem acceperunt, classe ex
 omnis generis navibus ornata, Dyrrhachium solvunt satis bono or-
 dine; et pelagi alta permensi, appellunt ad templum in nomine
 superimmaculatae dei matris olim exstructum in loco, qui Pallia vo-
 catur, a Roberti castris, extra Dyrrhachium positus, octodecim ferme
 stadiorum spatium. sed cum Roberti classem e regione Dyrrhachii

εἶδει πολεμικῶν ὀργάνων περιπεφραγμένον, ἀπεδειλίασαν πρὸς τὸν πόλεμον. μεμαθηκῶς δὲ τὴν τούτων ἔλευσιν ὁ Ῥομπέρτος, πέμπει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βαῖμοῦντον πρὸς αὐτοὺς μετὰ στόλου, μνηνύων εὐφημῆσαι τὸν βασιλέα Μιχαὴλ καὶ αὐτὸν ὅτι ὁ Ῥομπέρτος. οἱ δὲ εἰς νέωτα τὴν εὐφημίαν ἀνήστων. ἑσπέρας δὲ καταλαβούσης, ἐπεὶ οὐκ ἔνῃν αὐτοῖς ταῖς ἀκταῖς προσπελάσαι, νηνεμίας οὔσης, συναρτήσαντες τὰ μεῖζονα τῶν πλοίων καλωδίους τε δεσμήσαντες καὶ τὸν λεγόμενον πελαγολιμένα συναπαρτίσαντες, πύργους τε ξυλίλους ἐν τοῖς 10 ἰσίοις αὐτῶν οἰκοδομήσαντες, διὰ καλωδίων ἀνήγαγον ἐν αὐ- B τοῖς τὰ ἑκάστῳ αὐτῶν συνεφερόμενα μικρὰ ἀκάτια. ἐντὸς δὲ τῶν τοιούτων ἄνδρας ἐνόπλους εἰσαγαγόντες, ξύλα τε παχύτατα εἰς μέρη διατεμόντες, οὐκ εἰς πλεῖον πήχεως ἑνός, σιδηρέους ἤλους ὄξεις ἐμπήξαντες ἐν αὐτοῖς, τὴν τοῦ Φραγγικοῦ 15 στόλου ἐξεδέχοντο ἔλευσιν. ἡμέρας δὲ ἤδη ἀνγαζούσης, καταλαμβάνει ὁ Βαῖμοῦντος τὴν εὐφημίαν ἐξαιτούμενος. τῶν δὲ εἰς τὸν πῶγωνα αὐτοῦ ἐφυβρισάντων, τοῦτο ὁ Βαῖμοῦντος μὴ ἐνεγκῶν, αὐτὸς πρῶτος κατ' αὐτῶν ἐξορμήσας, τοῖς μεγί- V. 86 στοῖς τῶν αὐτῶν πλοίων προσεπέλασεν, εἶτα καὶ ὁ λοιπὸς C 20 στόλος. καρτεροῦ δὲ πολέμου συρραγέντος, ἐπεὶ ὁ Βαῖμοῦντος καρτερώτερον αὐτοῖς ἐπεμάχετο, ἐν τῶν εἰρημένων ξύλων

3. Βαῖμοῦντον GA hic et infra. 5. ἀνίργουν A. 6. ἐνῃν : ἔν A. 7. οὐκ οὔσης coni. Hoeschel. vid. annotat. 8. συναρτίσαντες A. 9. ἰσίοις libri, correxit Wilken. Hist. Comn. p. 161. 10. τῶν τοιούτων : τούτων G. 11. πήχεος GA. 12. πῆξαντες G. 13. αἰτούμενος A. 14. ἀπεμάχετο A. 15. καρτερώτατον A.

conspexissent, omni instrumentorum bellicorum genere instructam, animum ad proelium demittebant. Robertus, cognito eorum adventu, Boëmundum filium cum classe mittit, qui eos et regi Michaeli et ipsi Roberto fausta acclamare iussit; quam rem in crastinum illi distulere. vesperscente autem coelo, cum littori applicare non liceret, maiora navigia, cessante vento, rudentibus inter se devinciunt maritimumque, qui dici solet, portum efficiunt; turres ligneas in malis ita exstruunt, ut quae singulas naves sequebantur scaphae, eas funibus sublimē traherent; in quas armatos imponunt stipitesque crassissimos, in longitudinem fere cubiti dissectos, acutis infixis clavis ferreis. sic Francicae classis opperiantur adventum. luce orta, Boëmundus accedit, et ut acclamarent poscit; at illi cum in os eum illuderent, id Boëmundus non ferens, ipse primus in eos invehitur, et maxima eorum navigia aggreditur: quem cetera classis sequitur. atroci exorta pugna, cum Boëmundus gravius instaret, illi, uno ex truncis, quos diximus, deiecto, statim perforant navem, in qua Boëmundus

ἄνωθεν ῥίψαντες, εὐθὺς διέτρησαν τὴν ναῦν, ἐν ᾗ ὁ Βαϊ-
 μουῦντος ἐτύχανεν ὦν. ὡς δὲ ἀναρροιβδήσαντος τοῦ ὕδατος
 καταποντίζεσθαι ἔμελλεν, οἱ μὲν ἐξερχόμενοι τῆς νεώς, ἐξ
 οὐπερ ἔφυγον, εἰς τοῦτ' αὐτὸ ἐνέπιπτον καὶ ἐβυθίζοντο, οἱ
 δὲ μετὰ τῶν Βενετικώνων μαχόμενοι ἀγῆρευθησαν· ἐκεῖνος δὲ 5
 εἰς κίνδυνον ἤδη ἐληλακώς, εἰς ἓν τῶν αὐτοῦ πλοίων εἰσπη-
 δήσας, εἴσεισιν. ἐπὶ πλέον δὲ θαρρήσαντες οἱ Βενετικοὶ καὶ
 Δτὴν κατ' αὐτῶν μάχην θαρραλειώτερον συνάψαντες καὶ τε-
 λείως κατατροπωσάμενοι τούτους, ἐδίωξαν ἄχρι τῆς τοῦ Ῥομ-
 πέρτου σκηνῆς. ἅμα δὲ τῷ τῇ χέρσῳ πελάσαι, εἰσπηδήσαν- 10
 τες ἄλλον πόλεμον μετὰ τοῦ Ῥομπέρτου συνάπτουσι. τού-
 τους θεασάμενος ὁ Παλαιολόγος, ἐξελθὼν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ
 κάστρου Δυρραχίου μαχόμενος ἦν μετ' αὐτῶν. καρτεροῦ
 γοῦν γεγονότος πολέμου καὶ μέχρι τῆς Ῥομπέρτου παρεμβο-
 λῆς φθάσαντος, ἐκεῖθεν ταύτης πολλοὶ ἐδιώχθησαν, πολλοὶ 15
 δὲ καὶ παρανάλωμα ξιφῶν γεγόνασιν. οἱ δὲ Βενετικοὶ λείαν
 πολλὴν ἀφελόμενοι, εἰς τὰ ἴδια πλοῖα παλινοστήσαντες εἰσῆ-
 σαν, ὁ δὲ Παλαιολόγος εἰς τὸ κάστρον αὐθις εἴσεισιν. ἡμέ-
 ρας γοῦν τινὰς οἱ Βενετικοὶ διαναπανοσάμενοι, ἀποστελλουσι
 πρὸς τὸν βασιλέα πρέσβεις διαμηνύοντες τὰ γεγονότα. ὁ δὲ 20
 φιλοφρονησάμενος αὐτούς, ὡς εἰκός, καὶ μυρίων εὐεργεσιῶν
 ἀξιώσας ἀπέλυσεν, ἀποστείλας μετ' αὐτῶν χρήματα ἰκανὰ
 πρὸς τε τὸν δούκα Βενετίας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄρχοντας.

3. ἔμελλεν A, ἔμελλον PG. 4. οὐπερ CA, ἦσπερ P, ἦπερ G.
 τοῦτο αὐτὸ A. 5. ἀγῆρευοντο A. 6. ἐληλακῶς G. 18.
 αὐθις A, εὐθὺς PG. 22. στείλας A.

forte erat. quae, subeunte aqua, cum in eo esset, ut mergeretur, alii navem egressi, in id ipsum, quod fugiunt malum, ruunt et merguntur: alii cum Venetis pugnantes occiduntur. Boëmundus autem, qui in discrimen iam adductus esset, in aliud navigium insiliens se subduxit. Veneti alacriori animo cum hostibus contendunt, eosque plane in fugam versos persequuntur usque ad Roberti castra. ubi littori appropinquarunt, e navibus in terram descendunt et aliud proelii genus cum Roberto conserunt. quos conspicatus Palaeologus, eruptione et ipse ex Dyrrhachii arce facta, cum Venetis arma coniungit. cumque gravis dein exorta pugna ad Roberti usque castra processisset, in fugam hinc multi pelluntur, multi etiam trucidantur. Veneti, magna praeda potiti, ad naves suas redeunt; Palaeologus se in arcem rursus recipit. postquam aliquot dies quieti indulerunt, Veneti legatos ad imperatorem mittunt, qui ea, quae contigerant, nuntiarent. quos ille benevole, ut par erat, exceptos et innumeris beneficiis affectos dimittit, satis amplis ad Venetiae ducem quique sub eo erant magistratus, muneribus una missis.

3. Ὁ δὲ Ῥομπέρτος μαχιμώτατος ὢν, δεῖν ἔγνω μὴ ἀφίστασθαι τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καρτερῶς μάχεσθαι. χειμῶνος δὲ ὄντος οὐκ ἦν αὐτῷ τὰ πλοῖα εἰς τὴν θάλασσαν καθελκύσαι· ἀπεῖργε δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ Λογγιβαρδίας ἐρχομένους B
5 καὶ τοὺς τὰ πρὸς χρεῖαν αὐτῷ ἐκεῖθεν κομίζοντας ὃ τε Ῥωμαϊκὸς καὶ ὃ τῶν Βενετικῶν στόλος, τὸν ἀναμεταξὺ πορθμὸν ἐπιμελῶς τηροῦντες. ὥς δὲ τὸ ἔαρ ἤδη παρῆν καὶ ὁ θαλάττιος κλύδων ἐπέπαυτο, πρῶτον μὲν οἱ Βενετικοὶ λύσαντες τὰ προμνήσια κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου ἐξώρμησαν· ἐχομένως δὲ
10 τοῦτοις ὁ Μαύριξ μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἀπέπλευσε στόλου. καὶ συναίρεται πόλεμος ἐντεῦθεν βαρύντατος, καὶ οἱ τοῦ Ῥομπέρτου τὰ νῶτα διδόασιν. εἶτα δεῖν ἔγνω ὁ Ῥομπέρτος ἅπαντα τὸν αὐτοῦ στόλον ἐλκύσαι εἰς τὴν χέρσον. οἱ δὲ νησιῶται καὶ τὰ παρὰ θάλατταν τῆς ἠπείρου πολίχνια καὶ ὀπόσοι ἄλ- C
15 λοι φόρους παρεῖχον τῷ Ῥομπέρτῳ, τεθαρρηκότες διὰ τὰ συμπεσόντα αὐτῷ, οὐχ ἐτοιμῶς τὰ ἐπιτεθέντα βάρη ἐδίδουν, τὴν αὐτοῦ κατὰ θάλατταν μαθόντες ἦτταν. δεῖν οὖν ἔγνω πλείονι περιεργίᾳ πολέμου χρῆσασθαι καὶ διὰ τε θαλάσσης καὶ ἠπείρου μάχεσθαι. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔνῃν τὰ κατὰ γνώμην
20 εἰς ἔργον προάγειν, δεδιὼς τὸ ναυάγιον, ἀνέμων μεγάλων τηρικαῦτα πνεόντων, ἐγκαρτερήσας ἐπὶ δυσὶ μηνσὶ πρὸς τὸν

3. οὐκ ἔ . . . . πλοῖα A. an ἐνῆν? 7. τὸ om. G. 10. μάβριξ A. μετὰ A, κατὰ PG. τοῦ om. A. 12. διδόασι, καὶ περὶ τὸν γλυκὺν ποταμὸν ἠῤῥίσαντο. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἐκ τοῦ δουδῆαχίου ἀπεῖργον χορταγωγίας χάριν A. 20. προάγειν C, ἄγειν PG. 21. μηνσὶ δυσὶ G.

3. Robertus, ut impiger militiae erat, bellum deponere non oportere arbitrabatur, verum fortiter pugnandum. sed cum hiems esset, naves in mare deducere non licuit; prohibuit etiam qui e Longibardia veniebant commeatumque apportabant, classis Romana et Veneta, freto inter utramque terram diligenter custodito. vere autem inito, cum mare ventis saevire desiisset, primum Veneti contra Robertum solvunt: quibus mox Maurix cum classe Romana se adiungit; proelioque commisso gravissimo, Roberti milites terga vertunt. tum Robertus classem omnem in continentem subducendam statuit. insulani autem et continentis oppida maritima et quotquot praeterea vectigales Roberto erant, animo propter ea, quae illi acciderant, erecto, aegre iam tributa pendebant, quippe qui cladem mari acceptam cognoscent. censuit igitur maiorem sibi ad bellum diligentiam adhibendam et terra marique pugnandum. sed cum quae animo agitabat, perficere non posset, validis eo tempore ventis flantibus, naufragium timens, duos fere menses in portu urbis Iericho se continebat atque ad bellum terra

λιμένα τῆς Ἱεριχώ ἠτύρεπίζετο, βουλόμενος ἀπό τε τῆς Θα-
 Δλάττης καὶ τῆς ἠπειροῦ μάχεσθαι, καὶ τὰ τῆς μάχης ἐξήρτυεν.
 V. 87 ὁ δὲ στόλος ὃς τε Βενέτικος καὶ ὁ Ῥωμαϊκός, ὡς ἐνόν, τὸν
 πορθμὸν ἐτήρει, καὶ ὀπηνία μικρὸν ἢ θάλασσα τοῖς βουλο-
 μένοις πλεῖν νῶτα ὑπέιχε, τοὺς ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Ῥομπέρτον 5
 ἐπιχειροῦντας διαπερᾶν ἀπειργεν. ὡς δὲ οὐδ' ἀπὸ τῆς ἠπει-
 ρου ῥαδίως ἐνῆν τὰ πρὸς χρεῖαν κομίζεσθαι περὶ τὸν Γλυ-
 κὺν ποταμὸν ἀνλιζομένοις αὐτοῖς, τῶν ἐκ τοῦ Δυρραχίου
 ἀπειρογόντων τοὺς χορταγωγίας χάριν ἢ συγκομιδῆς ἐτέρας
 P. 108 ἐξιόντας τῆς τοῦ Ῥομπέρτου ταφρείας, λιμώττειν ἐντεῦθεν 10
 τούτοις συνέβαινε· ἀλλὰ καὶ τὸ ἄηδες τοῦ τόπου μεγάλως
 αὐτοὺς ἐλυμαίνετο. διὰ παραδρομῆς τοίνυν μηνῶν τριῶν,
 ὡς λέγεται, φθορὰ γέγονεν ἀνδρῶν εἰς χιλιάδας δέκα συμπο-
 σουμένων. ἢ δὲ νόσος αὕτη καὶ τὰς μετὰ τοῦ Ῥομπέρτου
 ἰππικὰς δυνάμεις καταλαβοῦσα, πολλοὺς διέφθειρεν. ἀπὸ 15
 μὲν γὰρ τῶν ἰπέων κόμητες καὶ λογάδες ἀλκιμώτατοι ἄν-
 δρες μέχρι τῶν πεντακοσίων νόσου καὶ λιμοῦ παρανάλωμα
 γεγόνασι, τῆς δὲ χθαμαλωτέρας τύχης ἰππεῖς ἀναρίθμη-
 τοι. τῶν δὲ πλοίων αὐτοῦ εἰς τὸν Γλυκὺν ἐνορμισθέν-
 Βτων ποταμὸν, ὡς εἴρηται, τούτου ὀλιγωθέντος διὰ τὴν ἀν-20
 δρίαν, ἤδη μετὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἐπιγεγονὸς ἔαρ τοῦ

3. τε om. CG. 6. διαπερᾶν . ἀπειργεν δὲ P, διαπερᾶν . ἀπει-
 ρίως δὲ G, recte C. 7. περὶ : πρὸς CG. 9. συγκομιδῆς
 καὶ ἐτέρας χρεῖας ἐξιόντας A. 10. τοῦ om. A. ταφρείας A.
 12. τριῶν μηνῶν A. 13. ποσουμένων CAG. 15. πολ-
 λάς A. 16. μὲν om. A. 19. τὸ δὲ πλοῖον αὐτῶν A. Γλυ-
 κὴν P. ἐνορμισθέντες A. 21. μετὰ τὸν — ὀπόσον ταῖς
 om. CG.

marique gerendum, quae opus erant, parabat. classis autem et Veneta et Romana, ut poterat, transitum custodiebat, et quando vel paululum mare navigationis patiens erat, qui ex Longibardia ad Robertum traicere conabantur, prohibebat. verum nec terra, quae usui necessaria erant, comparare iis proclive erat, ad Glycyn fluvium considentibus. qui enim Dyrrhachium tenebant, arcebant omnes, qui frumentandi vel alius rei comportandae causa Roberti vallum egrediebantur. unde accidit, ut fame premerentur; deinde etiam insueta coeli temperies admodum eos affligebat. tribus igitur mensibus periisse dicunt ad decem millia hominum. morbi vis equitatum quoque Roberti invasit, multosque consumpsit. nam ex equitibus comites et electi viri fortissimi ad quingentos lue et fame extincti sunt; humilioris fortunae equites innumeri. navibus autem in Glycyn fluvium subductis, ut diximus, cum propter siccitatem hic paene exaruisset, aestivis iam caloribus post hiemem et quod subierat ver urgentibus, ac ne tan-

Θέρους θερμότερον ἐπιβάλλοντος, καὶ μηδ' ὀπόσον ταῖς χα-
 ράδραις εἶωθε καταρρεῖν ὕδωρ ἔχοντος, ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν,
 μὴ δυνάμενος αὐτὸς αὐτὰ εἰς τὴν θάλασσαν ἐλκύσαι. ἀλλ'
 οἷα μηχανικώτατος ὢν καὶ βαθύνους ἀνήρ, πασσάλους ἑκα-
 5 τέρωθεν ἐκέλευε πῆγνυσθαι τοῦ ποταμοῦ, συνδεδέσθαι δὲ τού-
 τους διὰ λόγων πυκνῶν, εἶτα δένδρη παμμεγέθη κόπτον-
 τας ῥιζόθεν ὀπισθεν αὐτῶν καταστρωννύειν, ψάμμον ἐπι-
 πάττοντας ἄνωθεν, ὡς εἰς ἓνα τὸ ὕδωρ συλλείβεσθαι τό-
 πον, ὥσπερ εἰς διώρυχα μίαν τὴν ἐκ τῶν πασσάλων γεγο-
 10 νυῖαν συναθροιζόμενον. καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλιμνάζον τὸ C
 ὕδωρ τὴν κρηπίδα πᾶσαν ἐπλήρου τοῦ ποταμοῦ καὶ εἰς βιά-
 θος ἀξιόλογον ἤροχετο, ἕως τὰς ναῖς ἀνεκούφισε καὶ τὰς τέως
 ἐρηρυσμένας νῆας τῇ γῇ ἀνέσχε τε καὶ ἀκρόπλους ἐποίησε.
 καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε εὐπλοίας ἐπιδραζόμενα τὰ πλοῖα, εὐκόλως
 15 πρὸς τὴν θάλασσαν εἰλκύσθησαν.

4. Μεμαθηκῶς δὲ τὰ κατὰ τὸν Ῥομπέρτον ὁ αὐτοκρά-
 τωρ, παραχρῆμα διὰ γραφῆς τῷ Πακουριανῷ τὴν αὐτοῦ
 ἀκάθεκτον ὄρμην παρίστησι καὶ ὅπως τὸν Αὐλῶνα κατέλαβε,
 μὴ πεφροντικῶς ὅλως τῶν συμπεσόντων αὐτῷ δεινῶν κατ' ἤπει- D
 20 ρὸν τε καὶ θάλατταν, μήτε τῆς ἤτιης ἐκείνης, ἣν ἐκ πρώ-
 τής, ὅ φασιν, ἀφετηρίας ἐπεπόνθει· καὶ ὡς χρὴ μὴ μέλ-
 λειν, ἀλλὰ θάττον τὰς δυνάμεις ἐπισυναγαγόντα ἐνωθῆναι

6. δένδρα A. 7. ὀπισθεν — τόπον om. CG. 9. post γε-
 γονυῖαν add. G ὡς εἰς ἓνα τὸ ὕδωρ συλλείβεσθαι τόπον. 13.
 νῆας om. A. 14. εὐπλοίας A. 16. τὸν add. CA. 18.
 κατέλαβετο G. 19. αὐτῷ add. CG. 20. τῆς om. G.

tum quidem aquae haberet, quantum in torrentibus esse solet, in an-
 gustiis erat, quoniam naves in mare rursus deducere nequibat. verum
 ut erat consilii plenus et alta mente praeditus, palos in utraque flu-
 vii parte infigi densisque viminibus devinciri, dein ingentes arbores
 excisas radicibus pone sterni et arenam superfundi iussit, ut in unum
 aqua conflueret locum, quasi in fossam unam, ex palis factam, cor-
 rivata. ac paullatim accrescens fluvius crepidinem omnem explevit, sa-
 tisque magnam profunditatem nactus, naves levavit et hucusque in
 vado haerentia navigia tulit. quo factum est, ut classis mox facili ne-
 gotio in mare deduceretur.

4. His rebus imperator cognitis, statim per litteras Pacuriano
 nuntiat, Robertum, gravissima irruptione facta, Aulonem occupasse,
 neque quicquam mala, quibus terra marique afflicta esset, et
 quam primo, ut aiunt, limine cladem accepisset, omnino curare. qua-
 propter ne cunctaretur, sed copias coactas celerrime sibi adiun-
 geret. haec ad Pacurianum. ipse extemplo Cpoli proficiscitur, mense

λιμένα τῆς Ἱερικῶ ἠντρεπίζετο, βουλόμενος ἀπό τε τῆς Θα-
 Δλάιτης καὶ τῆς ἠπειροῦ μάχεσθαι, καὶ τὰ τῆς μάχης ἐξήρτυεν.
 V. 87 ὁ δὲ στόλος ὃ τε Βενέτικος καὶ ὁ Ῥωμαϊκός, ὡς ἐνόν, τὸν
 πορθμὸν ἐτήρει, καὶ ὀπηγία μικρὸν ἢ θάλασσα τοῖς βουλο-
 μένοις πλεῖν νῶτα ὑπεῖχε, τοὺς ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Ῥομπέρτον 5
 ἐπιχειροῦντας διαπερᾶν ἀπεῖργεν. ὡς δὲ οὐδ' ἀπὸ τῆς ἠπει-
 ρου ῥαδίως ἐνῆν τὰ πρὸς χρεῖαν κομίζεσθαι περὶ τὸν Γλυ-
 κὺν ποταμὸν ἀυλιζομένοις αὐτοῖς, τῶν ἐκ τοῦ Δυρραχίου
 ἀπειρογόντων τοὺς χορταγωγίας χάριν ἢ συγκομιδῆς ἐτέρας
 P. 108 ἐξιόντας τῆς τοῦ Ῥομπέρτου ταφρείας, λιμώττειν ἐντεῦθεν 10
 τούτοις συνέβαινεν· ἀλλὰ καὶ τὸ ἄηθες τοῦ τόπου μεγάλως
 αὐτοὺς ἐλυμαίνετο. διὰ παραδρομῆς τοίνυν μηνῶν τριῶν,
 ὡς λέγεται, φθορὰ γέγονεν ἀνδρῶν εἰς χιλιάδας δέκα συμπο-
 σουμένων. ἡ δὲ νόσος αὕτη καὶ τὰς μετὰ τοῦ Ῥομπέρτου
 ἵππικὰς δυνάμεις καταλαβοῦσα, πολλοὺς διέφθειρεν. ἀπὸ 15
 μὲν γὰρ τῶν ἵπέων κόμητες καὶ λογάδες ἀλκιμώτατοι ἄν-
 δρες μέχρι τῶν πεντακοσίων νόσου καὶ λιμοῦ παρανάλωμα
 γεγόνασι, τῆς δὲ χθαμαλωτέρας τύχης ἵππεῖς ἀναρίθμη-
 τοι. τῶν δὲ πλοίων αὐτοῦ εἰς τὸν Γλυκὺν ἐνορμισθέν-
 των ποταμὸν, ὡς εἴρηται, τούτου ὀλιγωθέντος διὰ τὴν ἀνυ- 20
 θρίαν, ἤδη μετὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἐπιγεγονὸς ἔαρ τοῦ

3. τε om. CG. 6. διαπερᾶν ἀπεῖργεν δὲ P, διαπερᾶν ἀπει-
 ρίως δὲ G, recte C. 7. περὶ : πρὸς CG. 9. συγκομιδῆς
 καὶ ἐτέρας χρεῖας ἐξιόντας A. 10. τοῦ om. A. ταφρείας A.
 12. τριῶν μηνῶν A. 13. ποσουμένων CAG. 15. πολ-
 λάς A. 16. μὲν om. A. 19. τὸ δὲ πλοῖον αὐτῶν A. Γλυ-
 κὴν P. ἐνορμισθέντες A. 21. μετὰ τὸν — ὅποσον ταῖς
 om. CG.

marique gerendum, quae opus erant, parabat. classis autem et Veneta
 et Romana, ut poterat, transitum custodiebat, et quando vel paulu-
 lum mare navigationis patiens erat, qui ex Longibardia ad Robertum
 traicere conabantur, prohibebat. verum nec terra, quae usui necessa-
 ria erant, comparare iis proclive erat, ad Glycyn fluvium considen-
 tibus. qui enim Dyrrhachium tenebant, arcebant omnes, qui frumen-
 tandi vel alius rei comportandae causa Roberti vallum egrediebantur.
 unde accidit, ut fame premerentur; deinde etiam insueta coeli tem-
 peries admodum eos affligebat. tribus igitur mensibus periisse dicunt
 ad decem millia hominum. morbi vis equitatum quoque Roberti in-
 vasisit, multosque consumpsit. nam ex equitibus comites et electi viri
 fortissimi ad quingentos lue et fame extincti sunt; humilioris for-
 tunae equites innumeris. navibus autem in Glycyn fluvium subductis,
 ut diximus, cum propter siccitatem hic paene exaruisset, aestivis iam
 caloribus post hiemem et quod subierat ver urgentibus, ac ne tan-

θέρους θερμότερον ἐπιβάλλοντος, καὶ μηδ' ὀπόσον ταῖς χα-
 ράδραις εἴωθε καταρρεῖν ὕδωρ ἔχοντος, ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν,
 μὴ δυνάμενος αὐθις αὐτὰ εἰς τὴν θάλασσαν ἐλκύσαι. ἀλλ'
 οἷα μηχανικώτατος ὢν καὶ βαθύνοος ἀνὴρ, πασσάλους ἕκα-
 5 τέρωθεν ἐκέλευε πῆγνυσθαι τοῦ ποταμοῦ, συνδέεσθαι δὲ τού-
 τους διὰ λόγων πυκνῶν, εἶτα δένδρη παμμεγέθη κόπτον-
 τας ριζόθεν ὀπισθεν αὐτῶν καταστρωννύειν, ψάμμον ἐπι-
 πάττοντας ἄνωθεν, ὡς εἰς ἓνα τὸ ὕδωρ συλλεῖβεσθαι τό-
 πον, ὥσπερ εἰς διώρυχα μίαν τὴν ἐκ τῶν πασσάλων γεγο-
 10 νυῖαν συναθροιζόμενον. καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλιμνάζον τὸ C
 ὕδωρ τὴν κρηπίδα πᾶσαν ἐπλήρου τοῦ ποταμοῦ καὶ εἰς βύ-
 θος ἀξιόλογον ἤρχετο, ἕως τὰς ναῖς ἀνεκούφισε καὶ τὰς τέως
 ἐρηρισμένας νῆας τῇ γῇ ἀνέσχε τε καὶ ἀκρόπλους ἐποίησε.
 καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε εὐπλοΐας ἐπιδραξάμενα τὰ πλοῖα, εὐκόλως
 15 πρὸς τὴν θάλασσαν εἰλκυσθησαν.

4. Μεμαθηκῶς δὲ τὰ κατὰ τὸν Ῥομπέρτον ὁ αὐτοκρά-
 τωρ, παραχρημα διὰ γραφῆς τῷ Πακουριανῷ τὴν αὐτοῦ
 ἀκάθεκτον ὄρμην παρίστησι καὶ ὅπως τὸν Αὐλῶνα κατέλαβε,
 μὴ πεφροντικῶς ὅλως τῶν συμπεσόντων αὐτῷ δεινῶν κατ' ἤπει- D
 20 ρόν τε καὶ θάλατταν, μήτε τῆς ἠτιης ἐκείνης, ἣν ἐκ πρώ-
 της, ὅ φασιν, ἀφετηρίας ἐπεπόνθει· καὶ ὡς χρὴ μὴ μέλ-
 λειν, ἀλλὰ θᾶττον τὰς δυνάμεις ἐπισυναγαγόντα ἐνωθῆναι

6. δένδρα A. 7. ὀπισθεν — τόπον om. CG. 9. post γε-
 γονυῖαν add. G ὡς εἰς ἓνα τὸ ὕδωρ συλλεῖβεσθαι τόπον. 13.
 νῆας om. A. 14. εὐπλοΐας A. 16. τὸν add. CA. 18.
 κατελάβετο G. 19. αὐτῷ add. CG. 20. τῆς om. G.

tum quidem aquae haberet, quantum in torrentibus esse solet, in an-
 gustiis erat, quoniam naves in mare rursus deducere nequibat. verum
 ut erat consilii plenus et alta mente praeditus, palos in utraque flu-
 vii parte infigi densisque viminibus devinciri, dein ingentes arbores
 excisas radicitus pone sterni et arenam superfundi iussit, ut in unum
 aqua conflueret locum, quasi in fossam unam, ex palis factam, cor-
 rivata. ac paulatim accrescens fluvius crepidinem omnem explevit, sa-
 tisque magnam profunditatem nactus, naves levavit et hucusque in
 vado haerentia navigia tulit. quo factum est, ut classis mox facili ne-
 gotio in mare deduceretur.

4. His rebus imperator cognitis, statim per litteras Pacuriano
 nuntiat, Robertum, gravissima irruptione facta, Aulonem occupasse,
 neque quicquam mala, quibus terra marique afflicta esset, et
 quam primo, ut aiunt, limine cladem accepisset, omnino curare. qua-
 propter ne cunctaretur, sed copias coactas celerrime sibi adiun-
 geret. haec ad Pacurianum. ipse extemplo Cpoli proficiscitur, mense

οὐκ αὐτὰ μὲν οὖν πρὸς τὸν Πακουριανόν. αὐτὸς δὲ παρα-
 ντικά ἔξεισι τῆς Κωνσταντίνου εἰς μῆνα Αὐγουστον τῆς τεταρ-
 P. 109 τῆς ἐπινεμήσεως, τὸν Ἰσαάκιον εἰς τὴν μεγαλόπολιν καταλι-
 πών, ἐφ' ᾧ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἐδράζεσθαι, καὶ εἶπου τινὲς
 λόγοι ἀπάδοντες ἐξ ἐχθρῶν ἔξακούοντο, ὅποια εἶωθεν, αὐ-5
 τὸν διασκεδάζειν τε καὶ φρουρεῖν τὰ βασιλεία καὶ τὴν πό-
 V. 88 λιν, ἅμα καὶ τὸ τῶν γυναικῶν φιλοπενθὲς ἀνακτώμενον. τὸ
 δέ γε εἰς τὴν μητέρα ἦγον, οὐδεμιᾶς, ὡς οἶμαι, βοηθείας
 ἐδεῖτο, ῥωμαλαιοτάτης καθισταμένης ἐκείνης καὶ ἄλλως με-
 ταχειριζέσθαι τὰ πράγματα δεξιωτάτης. τοιγαροῦν τὸ γράμμα 10
 ὁ Πακουριανὸς ἀνελίξας, τηρικαῖτα ὑποστράτηγον προχειρί-
 ζεται Νικόλαον τὸν Βρανᾶν, ἄνδρα γενναῖον καὶ πολλὴν ἐμ-
 Βπειρίαν ἔχοντα περὶ τὰ πολεμικά· ὁ δὲ μετὰ τοῦ ὀπλιτικοῦ
 παντὸς καὶ τῶν τῆς μεΐζονος τύχης τῆς Ὀρεστιάδος σπουδαιῶς
 ἔξεισιν, ἐνωθῆναι τῷ βασιλεῖ ἐπειγόμενος. ἐφθακῶς δὲ καὶ 15
 ὁ αὐτοκράτωρ εὐθύς εἰς πολέμου σχῆμα τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν
 κατέστησεν, ἡγεμόνας τῶν λογάδων ἐπιστήσας ἄνδρας γενναιο-
 τάτους, παρακελευσάμενος οὕτω τῆς ὁδοιπορίας ἔχεσθαι, οὔ-
 περ ὁ τόπος αὐτοῖς τοῦτο δίδωσιν, ἵνα τὸ σχῆμα τῆς παρα-
 τάξεως διαγνόντες καὶ τὸν ἴδιον ἕκαστος γνωρίσας τόπον, ἐν 20
 τῷ καιρῷ τῆς μάχης ἀσύγχυτοι μένωσι, καὶ μὴ ῥαδίως με-
 ταφέρωντο καὶ ὡς ἔτυχεν. ἐξῆρχε μὲν οὖν τοῦ τῶν ἔξκου-

1. παραντικά CA, αὐτικά PG. 3. τετάρτης ἐπινεμήσεως· καὶ
 τὰ ταγματα συναθροίσας καὶ καταστήσας, πανστρατὶ κατὰ τοῦ
 ῥομπέρτου ἐξώρμησε Δ. 5. ἐπάδοντες CG. ἐπακούον-
 το G. 7. ἅμα δὲ καὶ G. 9. lege ῥωμαλεωτάτης. 18.
 παρακελεύόμενος CG. 22. ἐξουβιτῶν libri, correxit Ducang.
 Gloss. I. p. 404.

Augusto quartae indictionis, Isaacio in urbe relicto, qui rerum urba-
 narum curam gereret, et si qui sermones seditiosi, quemadmodum
 assolet, ex inimicis audirentur, eos opprimeret, palatiumque et urbem
 custodiret, simul etiam mulierum dolorem consolando levaret. quan-
 quam matrem quod attinet, nullo eam arbitror solatio indiguisse,
 quippe quae et forti esset animo, et ceteroqui in expediendis rebus
 dexterrima. interim Pacurianus, epistola lecta, Nicolaum Branam, vi-
 rum fortem et multa rei bellicae experientia, legatum creat; ipse
 cum exercitu universo et nobiliorum flore Orestia de celeriter egres-
 sus, imperatori se adiungere festinat. iam et hic omnes statim copias
 belli more ordinaverat, cumque e delectorum numero homines prae-
 fecisset strenuissimos, iter eodem modo facere iussit, ubi locorum
 natura permetteret; ut aciei forma perspecta, suo quisque loco as-
 suerati, in pugnae discrimine non confunderentur, neve facile ac

βίτων τάγματος Κωνσταντῖνος ὁ Ὄπος, τῶν Μακεδόνων ὁ C
 Ἀντίοχος, τῶν Θετταλῶν δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Καβασίλας, ὁ δὲ
 γε Τατίκιος καὶ μέγας τῷ τότε πριμικήριος τῶν περὶ τὴν
 Ἀχριδῶ οἰκούντων Τούρκων ἡγεμόνευε, γενναιότατος ὢν καὶ
 5 ἀκατάπληκτος ἐν μάχαις, οὐκ ἐλευθέρας μὲν ὢν τύχης ἐκ
 προγόνων· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Σαρακηνὸς ὢν ἐκ προ-
 νομῆς περιῆλθε τῷ πρὸς πατρὸς ἐμῷ πάππῳ Ἰωάννῃ τῷ Κο-
 μνητῷ. τῶν δὲ γε Μανιχαίων πρὸς τοῖς ὀκτακοσίοις εἰς δυσ-
 χιλίους ποσομένων ἡγεμόνες ἦσαν ὁ Ξαντᾶς καὶ ὁ Κου-
 10 λέων, τῆς αὐτῆς αἰρέσεως καὶ οὗτοι· ἄνδρες ἅπαντες οὗτοι
 μαχιμώτατοι καὶ αἵματος ἀπογεύσασθαι τῶν ἐχθρῶν καιροῦ
 καλοῦντος ἐτοιμώτατοι, καὶ πρὸς γε ἔτι καὶ ἰταμοὶ καὶ ἀναί- D
 σχυνοι· τῶν δὲ γε οἰκειοτέρων αὐτῷ (βεστιαρίτας ἢ συν-
 ἡθεια καλεῖ,) καὶ τῶν Φραγγικῶν ταγμάτων ὁ Πανουκομί-
 15 τῆς καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Οὐμπερτόπουλος, ἐκ γένους τὴν
 ἐπωνυμίαν λαχών. οὕτως οὖν τὰ τάγματα καταστήσας, παν-
 στρατὶ κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου ἐξώρμησε. συναντήσας δὲ τιμ
 ἐκεῖθεν ἐξερχομένῳ, περὶ τῶν κατὰ τὸ Δυρράχιον πνθόμε-
 νος σαφέστερον ἐμεμαθήκει, ὅτι ὁ Ῥομπέρτος κινήσας πάντα P. 110

2. Θετταλῶν δὲ Ἀνδρόνικος ἢ Ἀλέξανδρος PG, Ἀνδρ. ἢ om. F, ἢ
 om. C. 3. τὴν FP, τῶν G. Ἀχριδῶ FC, Ἀχριδῶν PG.
 5. μὲν : δὲ? 7. περιῆλθε FP, περιελθὼν CG. 9. Ζάν-
 τας G. 11. ἀπογεύσασθαι FP, ἀπογεύεσθαι CG. 12. καὶ al-
 terum om. G, add. FP. 13. αὐτῷ C, αὐτῶν PG. 14. Φραγγ-
 κικῶν P. Πάνν Κομήτης G, Πανουκομήτης P, Πανουκομί-
 τῆς F. 15. Οὐμπερτόπουλος PG, recte C. 16. λαβῶν PG,
 λαχῶν FC. 18. ἐρχομένῳ A. 19. μεμαθήκει A. κινήσας
 PG, κινήσας FA et in margine P.

temere loco moverentur. excubitarum agmini praefectus erat Constan-
 tinus Opus, Macedonibus Antiochus, Thessalis Alexander Cabasilas;
 Taticius magnus tunc primicerius Turcos circum Achridonem habitantes
 ducebat, qui summa fortitudine erat et in proeliis animò intrepido;
 non ingenuae ille quidem a maioribus conditionis; pater enim eius
 Saracenus cum esset, inter praedandum captus, avo meo paterno Io-
 hanni Comneno servivit. Manichaeis bis mille et octingentis prae-
 erant Xantas et Culeo, eiusdem et ipsi haeresis; qui omnes homines
 sunt bellicosissimi et ad hostium caedem, ubi occasio est, faciendam
 paratissimi; ad hoc temerarii insolentesque. familiaribus denique impe-
 ratoris, (vestiaritae vocari solent,) et Francicis cohortibus praeerant
 Panucomites et Constantinus Ubertopulus, a genere cognomen nactus.
 sic constitutis Alexius ordinibus, cum universo exercitu in Robertum
 movet. ubi obviam factus est cuidam, qui inde veniebat, sciscitatus,
 quomodo Dyrrhachii res se haberent, distinctius cognovit: Robertum om-

τὰ πρὸς τειχομαχίαν ἐπιτήδεια ὄργανα τοῖς τείχεσι προσεπέ-
 λασεν. ὁ δὲ Παλαιολόγος Γεώργιος διὰ πάσης νυκτὸς καὶ
 ἡμέρας πρὸς τὰς ἔξωθεν ἐλεπόλεις καὶ τὰ μηχανήματα ἀν-
 τικαθιστάμενος καὶ ἀπαγορεύσας ἤδη καὶ τὰς πύλας ἀναπε-
 τάσας καὶ ἐξελθὼν μετ' αὐτὸν καρτερόν συνεστήσατο πόλε- 5
 μον. καὶ καιρίως ἐν διαφόροις τοῦ σώματος τόποις ἐπλήγη,
 καὶ μᾶλλον περὶ τὸν κρόταφον, βέλους διελθόντος. ὁ βιαζό-
 μενος ἐξελεῖν καὶ μὴ δυνηθεῖς, μετακαλεσάμενός τινα τῶν
 ἐμπείρων, περιεῖλε τὰ ἄκρα, τὸν τε στύρακά φημι καὶ οὗ
 B τὸ βέλος πτερύσσεται, τὸ δ' ἐπίλοιπον μέρος τῷ τόπῳ τῆς 10
 πληγῆς ἐναπέμεινε. δεσμήσας δὲ τὴν κεφαλὴν, ὡς ὁ καιρὸς
 ἐνεδίδου, αὐθις ἐς μέσους τοὺς ἐναντίους ἑαυτὸν ὠθήσας, μαχό-
 μενος μέχρι δειλῆς ἑσπέρας ἀκλόνητος ἵστατο. ταῦτα ἀκη-
 κοῶς ὁ βασιλεὺς καὶ διαγνοὺς ἀρωγῆς ταχείας τοῦτον δεῖ-
 σθαι, ἐπέτεινε τὴν ὁδοιπορίαν. καταλαβὼν δὲ τὴν Θεσσαλο- 15
 νικὴν, διὰ πολλῶν ἐπὶ πλέον τὰ κατὰ τὸν Ῥομπέρτον ἐβε-
 V. 89 βαιοῦτο. καὶ γὰρ ἔτοιμος ὢν ὁ Ῥομπέρτος καὶ γενναίους
 μὲν παρετοιμάσας στρατιώτας, πολλὴν δὲ καὶ ὕλην κατὰ τὴν
 πεδιάδα συναθροίσας τοῦ Δυρραχίου, τὴν παρεμβολὴν κατέ-
 C θητο ὡσεὶ τόξου βολὴν τῶν τειχῶν τούτου ἀπέχουσιν· πολ- 20

2. Γεώργιος om. A. 3. τὰς : τὰ A. ἔξωθεν om. G. τὰ
 om. G. 4. ἤδη καὶ om. A. 5. αὐτὸν P, αὐτῶν CG. lege
 αὐτοῦ. συνέστησε C, ἐνεστήσατο G. 8. μεταπεμπάμενος A.
 11. δὲ : οὖν A. 12. ἐδίδου CG, alterum PA. καὶ αὐθις
 conl. Hoeschel. 15. ἐπέτεινε CA, ἐπιτείνει G, ἐπέτειγε P.
 16. τὰ κατὰ τὸν Ρομπ. ἐπὶ πλέον P, altero ordine AG. 18.
 μὲν CG, μὴν P.

nes, quibus ad oppugnandam urbem opus est, machinas moenibus
 admovisse; quibus cum Palaeologus dies noctesque obstitisset, despe-
 rantem iam aperuisse urbis portas, et egressum atrox cum eo com-
 misisse proelium. graviter eum variis corporis partibus sauciatum esse,
 praesertim circa tempora, telo transfixo; quod cum evellere frustra
 conatus esset, advocato medico, teli partem extremam, qua parte
 pennulae affigi solent, incidisse, reliqua sagitta in vulnere relicta;
 et obligato, prout tempus sivilisset, capite, rursus in medios hostes ir-
 ruisse et usque ad vesperam invictum stetisse. his imperator auditis,
 maturo auxilio opus esse intelligens, iter acceleravit. cumque Thessa-
 lonicam pervenisset, per multos de iis, quae Robertus ageret, exploratiora
 etiam cognovit. is etenim expeditus, tum strenuis paratis copiis, tum
 multa in campo Dyrrhachiensi comportata materia, castra posue-
 rat non longius ab urbe, quam quo telum adiici posset; sed magnam ta-
 men exercitus sui partem in montibus circa et vallibus clivisque collo-

λὰς μέντοι τῶν ὑπ' αὐτὸν δυνάμεις καὶ περὶ τὰ ὄρη καὶ τα
 τέμνη καὶ τοὺς βουνοὺς κατέθετο. ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ Παλαιολόγου ἐπιμέλειαν ἐκ πολλῶν κατεμάνθανε. ἤδη γὰρ ὁ Παλαιολόγος ἐμπρῆσαι διανοοῦμενος τὸν ἐτοιμασθέντα παρὰ Ῥομπέρτου μόνον, καὶ τοῖς τείχεσιν ἐπιθεῖς νάφθαν καὶ πίσσαν καὶ ξηρῶν ξύλων σχίδακας καὶ λιθοβόλα ὄργανα, τὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἐκαραδόκει. προσδόκιμον δὲ τὸν Ῥομπέρτον ἔχων ἐς νέωτα, ὃν προφθάσας ἠτοιμάσεν ἐντὸς ξύλινον πύργον κατευθὺ τοῦ ἔξωθεν ἐρχομένου πύργου καταστή-
 10 σας, δι' ὅλης ἰσχυρῆς δοκιμασίαν ἐπεποιήτο τοῦ ἄνωθεν τοῦ-
 του δοκοῦ, ὃν προβάλλεσθαι ἐμελλον κατὰ τῶν θυρέτρων τοῦ μόνον τοῦ ἔξωθεν ἐνηνεγμένου, εἰ ῥᾶστα τε κινεῖτο καὶ ἀντιπρόσωπος ἀντιπίπτων ταῖς θύραις οὐκ εὐκόλως ἀνοίγνυσθαι ξυγχορήσειεν. διαγνοὺς δὲ ὡς εὐπετῶς τὸ ξύλον ὠθεῖ-
 15 ται καὶ εὐστοχῆκει τοῦ πράγματος, ἀπεθάρρῃσεν ἤδη πρὸς τὸν ἐπιζόμενον πόλεμον. τῇ μετ' αὐτὴν δὲ σιδηροφορῆσαι κελεύσαντος τοῦ Ῥομπέρτου ἅπαντας καὶ ἐντὸς τοῦ πύργου πεζοὺς τε καὶ ἵππεῖς ὀπλοφόρους ὡσεὶ πεντακοσίους εἰσαγα-
 γόντος, ἐπεὶ τῷ τείχει τοῦτον προσπελάσαντες ἤδη τὴν ἄνω-
 20 θεν οὖσαν θύραν ἀναπεταννύειν ἠπείγοντο, ὡς γεφύρα ταύτη χρῆσόμενοι πρὸς τὴν τοῦ κάστρου εἰσέλευσιν, ὁ Παλαιολόγος

1. ὑπ' : ἐπ' G. καὶ περὶ τὰ τέμνη G. 6. πίδακας G. 7. συμπλοκὴν CG. 10. ἐξεπεποιήτο G. 12. ἐνηνεγμένου P.
 15. ἠστοχῆκει C. 16. τῇ : τὴν A. 17. τοῦ ξυλίνου πύργου A.
 19. ἐπεὶ A, ἐπὶ PG. 20. ἀναπεταννύειν PG, recte CA. 21. χρῆσόμενοι CG. τὴν om. P. ἀντικάστρου C, ἀντικαῖ-
 ῖου G.

carat. nec vero non Palaeologi in defendendo industriam ex multis didicit. iam enim Palaeologus, exstructam a Roberto turrim ligneam incensurus, naphtha et pice aridisque lignis una cum ballistis in moenibus impositis, hostium impetum expectabat. cum postero die Robertum aggressurum esse putaret, quam antea exstruxerat intus turrim ligneam, recta extrinsecus venienti turri opposuit, et trabem suspensam superne, quam ianuae turre extrinsecus admotae obiecturi erant, per totam noctem periclitatus est, num et facillime moveretur, et portam occurrens impediret, quominus aperiri posset. ubi trabem commode moveri, nec rem male cessisse vidit, magna iam fiducia hostium impetum expectabat. postridie eius diei Robertus omnes arma sumere, et armatos fere quingentos et pedites et equites turrim ingredi iussit; qua moenibus admota, cum iam in eo essent, ut portam superne aperirent, qua velut ponte uterentur ad ingrediendam arcem, Palaeologus intus trabe illa longissima per machinas, quas antea para-

ἐντὸς τὸ παμμέγεθες ξύλον τηρικαῦτα ὠθίσας δι' ὧν φθάσας προκατεσκευάσε μηχανῶν καὶ ἀνδρῶν πολλῶν καὶ γενναίων, ἄπρακτον τὴν τοῦ Ῥομπέρτου μηχανὴν ἐποίησε, τοῦ δοκοῦ τὸ παράπαν μὴ συγχωροῦντος ἀνεωχθῆναι τὴν θύραν. εἶτα Ββάλλων τοὺς ἄνωθεν τοῦ πύργου ἰσταμένους Κελτούς συνε- 5
χῶς οὐκ ἀνίει· οἱ δὲ τὰς βολὰς μὴ φέροντες ἐκρύπτοντο. κελεύει τοίνυν ἐμπρησθῆναι τὸν πύργον. καὶ οὐπω πᾶν εἰρητο ἔπος, καὶ εὐθύς ἔργον ἢ τοῦ πύργου πυρκαϊὰ ἐγένετο. καὶ οἱ μὲν ἄνωθεν ἐκρημνίζοντο, οἱ δὲ κάτωθεν ἀνοίξαντες τὴν περιπέζιον τοῦ πύργου θύραν ἔφευγον. τούτους δὲ φεύ- 10
γοντας ὄρων ὁ Παλαιολόγος, τηρικαῦτα γενναίους ἄνδρας ὀπλοφόρους ἐξάγει διὰ τῆς πυλίδος τοῦ κάστρου καὶ ἑτέρους μετὰ ἀξινῶν, ὡς ἂν δι' αὐτῶν ὁ ξύλινος πύργος ἀφανισθῆ. C καὶ οὐδὲ τούτου ἡστοχῆκει, ἀλλὰ τοῦ πύργου τὰ μὲν ἄνωθεν ἐμπρήσας, τὰ δὲ κάτωθεν διὰ τινων λαξευτηρίων ὀργάνων 15
ποδοκοπήσας τελείως ἠφάνισεν.

5. Ἐπεὶ δὲ ὁ ταῦτα διηγησάμενος ἔλεγεν, ὡς ὁ Ῥομπέρτος αὐθις ἕτερον κατασκευάζειν μόσυνα ἠπειγέτο, παρόμοιον τῷ προκατασκευασθέντι, καὶ ἐλεπόλεις κατὰ τοῦ Δυρραχίου ἠτοίμαζε, διαγνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀρωγῆς τοὺς ἐν τῷ 20
Δυρραχίῳ ταχείας δεῖσθαι, καταστήσας τὰς ἰδίας δυνάμεις, V. 90 τῆς πρὸς τὸ Δυρραχίον ὁδοῦ εἴχετο. καταλαβῶν οὖν ἐκεῖσε

5. συνεχῶς om. A. 8. καὶ om. A. ἔργον C, ἔργου P, ἔριον G, om. A. 13. ξύλινος om. C. 14. τοῦ μὲν πύργου G. 15. κάτωθεν A, κάτω PG. 17. ὁ CG, ὡς P 18. μόσυνον CG. ἠπειγέτο P, ἐπεχείρει CG. 21. ταχείας C, ταχὺ PG. 22. ἐκεῖθεν C.

verat, hominesque multos eosque fortissimos mota, inutilem Roberti machinam reddidit. nam trabs, quominus porta aperiretur, plane impedivit. dein Gallos in summa turri stantes telis continuo petere non destitit; quod illi haud ferentes se occultarunt. tum incendi turrim iussit: et dicto citius turris in flammis abit. qui in superioribus tabulatis erant, praecipites se dant; qui in inferiore parte, ianua turris infima reclusa, fugam capessunt. quos cum Palaeologus fugientes conspexisset, armatos viros fortes per portulam arcis eduxit, aliosque cum securibus, qui turrim excinderent. nec id male successit; sed turrim, superiore parte flammis absumentam, inferiore instrumentis lapidinaris, funditus delevit.

5. Haec qui retulit, cum idem adderet, Robertum operam dare, ut alteram turrim exstrueret, prius conditae parem, aliasque machinas, quas Dyrrhachio admoveret, comparare, imperator celeri auxilio ob- sessis opus esse intellexit, instructisque copiis iter Dyrrhachium in-

καὶ τάφρον ποιήσας καὶ τὰ στρατεύματα καταθείς εἰς τὸν D
 λεγόμενον Χαρζάνην ποταμόν, εὐθύς διὰ τινων ἀποστειλας
 ἠρώτα τὸν Ῥομπέρτον, ὅτου χάριν παρεγένετο καὶ τίς αὐτῷ
 ὁ σκοπός; ἐκεῖθεν δὲ ἀπάρας ἔρχεται εἰς τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ
 5 ἐν ἱεράρχαις μεγίστου Νικολάου ἰδρυμένον τέμενος, τέσσαρας
 σταδίου τοῦ Δυρραχίου ἀπέχον, καὶ τὴν τοῦ τόπου διεσκο-
 πεῖτο θέσιν, ὥστε τὸν ἐπικαιρότατον τόπον, ὅποι χρῆ τὰς
 φάλαγγας ἐν καιρῷ μάχης καταστήσασθαι, προκαταλαβεῖν.
 πεντεκαίδεκάτῃ δ' ἦν τηρκαῦτα τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός. αὐ-
 10 γὴν δὲ ἦν ἀπὸ Δαλματίας διήκων πρὸς θάλασσαν, ἀποτελεωτῶν
 εἰς ἀκρωτήριον τι ὕπερ οἶον χερρόνησός ἐστιν, ἐν ᾧ καὶ τὸ P. 112
 ἤδη ῥηθὲν ἠκοδόμηται τέμενος. ἡρέμα δὲ τὸ τοῦ ἀρχένο-
 σαντος συμβάλλον τῇ πεδιάδι πρὸς τὸ Δυρράχιον ἀπονενευ-
 κός, ἔξ εὐωνύμου μὲν τὴν θάλασσαν, δεξιόθεν δὲ ὄρος ὑψη-
 15 λὸν καὶ ὑπερκείμενον ἔχει. ἐκεῖσε γοῦν τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν
 συναγαγὼν καὶ τὸν χάρακα πηξάμενος, τηρκαῦτα καὶ τὸν
 Παλαιολόγον μετεκαλεῖτο Γεώργιον. ὁ δὲ πεῖραν σγῶν τῶν
 τοιούτων ἐκ μακροῦ, μὴ συμφέρον τοῦτο λογιζόμενος, ἀνέ-
 νευε τὴν ἐξέλευσιν, αὐτὸ τοῦτο πρὸς τὸν βασιλέα δηλώσας.
 20 ὡς δ' αὐθις ὁ βασιλεὺς ἐπιμελέστερον τοῦτον μετεκαλεῖτό, B
 φησιν “ἐμοὶ λίαν ὀλέθριον δοκεῖ πολιορκουμένου τοῦ κάστρου
 ἐξελθεῖν, καὶ εἰ μὴ τὸν δακτύλιον τῆς χειρὸς τῆς σῆς βασι-
 λείας θεάσομαι, οὐκ ἐξελεύσομαι.” ἀποσταλέντα δὲ τοῦτον

5. ἰδρυμένον om. C. 7. τόπον om. G. 9. δὲ G. 10.
 πρὸς C, εἰς PG. 11. οἶον om. CG. 13. συμβάλλον P. 16.
 καὶ alterum om. GA. 18. ante ἀνένευε add. τηρκαῦτα A.

gressus est. eo ubi pervenit, et ad fluvium Charzanem, vallo ducto, milites considerare iussit, per legatos statim Robertum interrogavit, cur advenisset et quid consilii haberet. movet inde ad aedem Nicolai, inter pontifices summi, quae a Dyrrhachio quatuor abest stadia, et naturam regionis explorat, ut aciei instruendae locum aptissimum ante caperet. agebatur tum quintus decimus mensis Octobris dies. iugum erat a Dalmatia ad mare usque pertinens, quod in promontorium desinebat, peninsulae fere forma; ubi etiam aedes, quam diximus, condita erat. cuius iugi declivitas leniter se demittens Dyrrhachium versus, mare a sinistra, a dextra montem excelsum et imminens habet. ibi exercitu contracto universo positisque castris, Palaeologum Georgium accessit. at is harum rerum ex longo usu peritissimus, parum e re id esse ratus, urbe egredi recusat, legato ad imperatorem misso. cum vero hic, missis iterum nuntiis, instaret, “mihī quidem, respondit, admodum perniciosum videtur, arce obsessa egredi, nec nisi anulum manus tuae regiae videro, hinc non exhibo.” mi-

Θεασάμενος, τηνικαῦτα φοιτᾷ πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ πολε-
 μικῶν νηῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον ἰδὼν, τὰ κατὰ τὸν Ῥομ-
 πέρτον αὐτοῦ ἐπυνθάνετο. τούτου δὲ πάντα αὐτῷ διασαφή-
 σαντος, ἠρώτα εἰ χρὴ τὸν μετ' αὐτοῦ ἀποθαρρῆσαι πόλεμον.
 ὁ δὲ πρὸς τοῦτον ἀνένευε τέως. ἀλλὰ καὶ τινες τῶν περὶ τὰ 5
 C πολεμικὰ πείραν ἐκ μακροῦ χρόνου ἐσχηκότων ἐπιμελῶς τοῦ-
 τον ἐκώλυνον, συμβουλευόμενοι καρτερῆσαι δι' ἀκροβολισμῶν
 σπεῦσαι στενοχωρῆσαι τὸν Ῥομπέρτον, μὴ συγχωρουμένων
 τῶν ὑπ' αὐτὸν χορταγωγίας χάριν ἢ προνομῆς τῆς ἰδίας πα-
 ρεμβολῆς ἐξιέναι, τοῦτο δὲ καὶ τῷ Βοδίνῳ καὶ τοῖς Δαλμά- 10
 ταις καὶ τοῖς λοιποῖς ἀρχηγοῖς τῶν παρακειμένων χωρῶν πα-
 ρακελεύσασθαι ποιεῖν, διαβεβαιούμενοι, ὡς τοῦτον τὸν τρό-
 πον ῥαδίως ὁ Ῥομπέρτος ἠττηθήσεται. οἱ δὲ πλείονες τῶν
 νεωτέρων τοῦ στρατοῦ τὸν πόλεμον προὔτρέποντο, καὶ πάν-
 Dτων μᾶλλον Κωνσταντίος ὁ Πορφυρογέννητος καὶ Νικηφόρος 15
 ὁ Συναδηνὸς καὶ ὁ τῶν Βαράγγων ἡγεμῶν Ναμπίτης καὶ αὐ-
 τοὶ οἱ τοῦ προβεβασιλευκότος Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένους υἱεῖς,
 ὅ τε Λέων καὶ ὁ Νικηφόρος. ἅμα δὲ καὶ οἱ πρὸς τὸν Ῥομ-
 P. 113 πέρτον ἀποσταλέντες ἐπανεληλυθότες, τὰ ἐκείνου πρὸς τὸν
 V. 91 βασιλέα ἀπεστομάτιζον· ὡς “ἐγὼ μὲν” φησιν “οὐδαμῶς 20
 κατὰ τῆς σῆς βασιλείας ἐξεληλυθα, ἀλλ' ἐκδικήσω μᾶλλον

1. τηνικαῦτα om. A. 3. αὐτοῦ ἐπυνθ. G, αὐτῷ P, αὐτοῦ om. A.
 4. αὐτῶν P, αὐτοῦ CA, μετὰ τούτου G. 7. καρτερῆσαι om. A.
 lege καὶ δι'. 8. συγχωρούμενον CG. 9. τῶν om. GA.
 αὐτῶν G. 15. scribendum videtur Κωνσταντίνος. vid. anno-
 tat. 16. ἀμπίτης A. 17. Ῥωμαίων CG. 21. κατὰ τῆς
 σῆς βασιλείας οὐδαμῶς A. μᾶλλον om. A.

sit imperator annulum; quo conspecto, Palaeologus navibus bellicis
 advehitur. ubi eum imperator conspexit, de Roberto percontatus
 est. cognitis rebus omnibus, ecquid acie decertandum cum eo cense-
 ret, quaesivit. dissuadebat tum ille quidem; nec is solum, verum
 etiam alii, rei bellicae peritiam diuturno usu nacti, vehementer de-
 hortabantur. perstaret potius atque in id incumberet, ut levibus
 proeliis lacessendo Robertum in angustias cogeret, prohibitis militi-
 bus eius frumentandi vel pabulandi causa castris suis exire. idem ut
 facerent, Bodino et Dalmatis et reliquis adiacentium regionum prae-
 fectis imperare eum iubebant. ita fore, ut facili negotio Robertus
 superaretur. at iuniorum, qui in exercitu erant, plerique pugnam ma-
 lebant, inprimis Constantinus Porphyrogenitus et Nicephorus Syna-
 denus et Barangorum dux Nampites et ipsi Romani Diogenis quon-
 dam imperatoris filii, Leo et Nicephorus. eodem tempore reversi
 sunt legati ad Robertum missi, et eius ad imperatorem responsa retulere.
 “ego, inquit, nequaquam contra tuam maiestatem expeditionem hanc

τὴν γενομένην εἰς τὸν ἐμὸν συμπένθερον ἀδικίαν. εἰ δὲ σὺ
τὴν μετ' ἐμοῦ θέλεις εἰρήνην, ἀσπάζομαι τοῦτο καὶ γὰρ, μόνον
εἰ καὶ αὐτὸς τὰ μετὰ τῶν ἐμῶν δηλωθέντα σοι πρέσβειων
προθυμηθῆς ἀποπληρωῶσαι." ἐπεὶ δὲ ἀδύνατα παντάπασιν
5 ἐπεζήτει καὶ ἐπιβλαβῆ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ὑπισχνούμενος
ἅμα, εἰ τεύξεται τῶν παρ' αὐτοῦ ζητουμένων, καὶ αὐτὴν τὴν
Λογγιβαρδίαν ὡς ἀπὸ τοῦ βασιλέως λογίσασθαι, καὶ βοηθεῖν
ὀπηνίκα χρεία ἐστίν· τὰ δὲ σκῆψις ἦν, ἵνα δόξῃ δι' ὧν μὲν Β
αἰτεῖται, αὐτὸς τὴν εἰρήνην θέλειν, ἀδύνατα δὲ λέγων καὶ
10 μὴ τυγχάνων, τῆς μάχης ἀνθέξεται, εἶτα τὴν τῆς μάχης αἰ-
τίαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προστρίψειεν· διὰ τοῦτο οὐδὲ πρὸς
συμβιβάσεις ἤθελον ἀπονεῦσαι. ἀτελέστατα γοῦν αἰτησάμενος
καὶ μὴ τυχών, συγκαλεσάμενος πάντας τοὺς κόμητάς φησι
πρὸς αὐτούς· "οἴδατε τὴν παρὰ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου
15 τοῦ Βοτανειάτου γεγονυῖαν ἀδικίαν εἰς τὸν ἐμὸν συμπένθερον,
καὶ τὴν ἀτιμίαν, ἣν ἡ ἐμὴ θυγάτηρ Ἑλένη ἐπεπόνθει τῆς βα-
σιλείας σὺν αὐτῷ ἐξωσθεῖσα. τοῦτο δὲ μὴ φέροντες, εἰς
ἐκδίκησιν τούτων κατὰ τοῦ Βοτανειάτου τῆς χώρας ἡμῶν ἐξε- C
ληλύθειμεν· ἐκείνου δὲ τῆς ἀρχῆς παραλυθέντος, νῦν πρὸς
20 βασιλέα ἔχομεν νέον καὶ στρατιώτην γενναῖον, ὑπὲρ τὸν χρό-

2. ἐμοῦ: αὐτοῦ C.   τοῦτο νῦν G, νῦν τοῦτο C, γῦν om. PA.
4. δὲ om. P.   παντάπασιν ἀδύνατα G.   9. αὐτὸς add. C et
in margine P.   10. τὴν αἰτίαν τῆς μάχης G.   11. διὰ τοῦ-
το — ἀπονεῦσαι om. C.   12. ἤθελον G.   ἀτελέστατα A,
ἀτέλεστα PG.   13. πάντας τοὺς κόμητας συγκαλεσάμενος PG,
altero ordine A.   15. Βοτανειάτου τοῦ Νικηφόρου PG, recte A.
17. ἐξωσθεῖσα AG, ἐξεωσθεῖσα C, ἐξεωσθεῖσα P.   19. πρὸς om. G.

suscepi, sed ulturus potius iniuriam, consocero meo illatam. quodsi tu pacem mecum cupis, amplector hoc et ipse, modo ea, quae per legatos meos significanda curavi, perficere tibi in animo sit." ceterum quae petiit, concedi nullo modo poterant, et perniciosa imperio Romano erant, quamvis idem polliceretur, si, quae peteret, impetrasset, se et ipsam Longibardiam pro imperatoris beneficio habiturum, et auxilium laturum, quandoque opus foret. verum haec simulatio fuit, ut eo, quod peteret, ipse pacem malle videretur; repudiatis autem quas proposuisset conditionibus iniquis, ad arma progressus, causam atque invidiam belli in Romanorum imperatorem conferret. hanc igitur ob rem ad compositionem propensi non erant. itaque cum immane quantum postulasset nec impetrasset, convocatis omnibus comitibus, hanc orationem habuit: "scitis, quam ab imperatore Botaniate Nicephoro iniuriam passus sit consocer meus, quaque ignominia fuerit affecta filia mea Helena, regno cum eo expulsa. quae cum ferri non possent, ad ulciscenda ea adversus Botaniatem patria sumus egressi;

νον αὐτοῦ πείραν τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης ἐσχηκότα, καὶ οὐ χρῆ ὡς ἔτυχε τὸν μετ' αὐτοῦ ἀναδέξασθαι πόλεμον. ὅπου γὰρ πολυαρχία, ἐκεῖ καὶ σύγχυσις, τῆς διαφόρου γνώμης τῶν πολλῶν ταύτην εἰσαγούσης. λοιπὸν χρῆ ἑνός τινος ἡμῶν τοὺς λοιποὺς ἐπακούειν, κἀκεῖνον μὲν τὴν ἐξ ἀπάντων βουλὴν ἐπι-5 ζητεῖν καὶ μὴ τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς ἀπεριμερίμως χρᾶσθαι καὶ ὡς ἔτυχε, τοὺς δὲ γε λοιποὺς τὸ δοκοῦν αὐτοῖς μετ' εὐ-
D θύτητος λέγειν πρὸς αὐτόν, ἐπομένους ἅμα τῇ τοῦ προκρι-
θέντος βουλῇ. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἷς ἐξ ἀπάντων ἑτοιμος ὢν ὑπέικειν, ᾧ ἂν πάντες προκρίνητε." πάντες οὖν τὴν βουλὴν 10 ταύτην ἐπαινέσαντες καὶ καλῶς λέγειν τὸν Ῥομπέρτον φάμενοι, τηρικαῦτα αὐτῷ τῶν πρωτείων παρακεχωρήκασιν ἅπαντες εἰς τοῦτο ὁμογνωμονήσαντες. ὁ δὲ ἀκκιζόμενος οἷον ἀνε-
P. 114 βάλλετο τέως τὴν ἐγχείρησιν· οἱ δὲ μᾶλλον ἐπέκειντο τοῦτο αὐτόν αἰτοῦντες. ὑπείξας οὖν τῷ φαινομένῳ ταῖς αὐτῶν πα- 15 ρακλήσεσι, κἂν τούτῳ ὠδίνων ἐκ μακροῦ, λόγους ἐκ λόγων περιέπλεκε, καὶ αἰτίας αἰτίαις συνείρων εὐφρωῶς, εἰς ὕπερ ἱμείρετο, ἅκων ἐδόκει τοῖς μὴ εἰς νοῦν βάπτουσιν ἔρχεσθαι. λοιπὸν φησι πρὸς αὐτούς· "ἀκούσατε τῆς ἐμῆς βουλῆς, κόμητες καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ στρατοῦ. ἐπεὶ τὰς σφῶν πατρίδας 20 καταλελοιπότες ἐνταυθοῖ παρεγενόμεθα, καὶ ἡ προκειμένη μά-

2. μετ' : κατ' A. 4. τινος ἡμῶν : τῶν ἐφ' ἡμῶν CG. τοὺς λοιποὺς om. P. 5. ὑπακούειν G. 7. ὡς ἔτυχε : ἀσυμβούλως CG. 10. πάντες : ταύτην οὖν τ. β. ἐπαινέσαντες CG. 13. ἀκκιζόμενος C. 15. αὐτόν : αὐτὸ CG. 16. τούτῳ : lege τοῦτο. vid. annotat. 18. βάλλουσι G.

quoniam autem hic regno excidit, nunc cum imperatore nobis res est iuveni et milite forti, rerum bellicarum supra aetatem perito. contra quem non oportet temere bellum suscipere. ubi enim multi imperant, ibi etiam perturbatio est, quae ex diversis multorum sententiis oritur. proinde uni alicui nostrum parere ceteros oportet; qui tamen omnes in consilium adhibere, nec suam ipsius sententiam inconsiderate ac temere sequi debet: ceteros autem, quid sibi videatur, libere oportet dicere; sed ita tamen, ut sententiam eius, qui prae reliquis electus est, sequantur. en, ego unus ante omnes paratus sum obedire ei, quem vos omnes elegeritis." laudant omnes hoc consilium Roberti, et recte eum dixisse affirmantes, primas partes communi sententia ei cedunt. at is callide quasi fastidians, honorem sibi delatum tum recusabat, quare illi magis etiam instabant id rogare. quorum precibus cum victum se simulat, quamvis dudum eam rem cuperet, aliud ex alio intulit; et causas nectendo commode, quo nitebatur, eo invitum animum haud introsipientibus pervenire visus est. iamque haec ad eos locutus est: "audite consilium meum, comites militesque reliqui;

χη πρὸς ἀνδρικότατον βασιλέα ἐστὶν καὶ ἄρτι μὲν τοὺς V. 92
 τῆς βασιλείας οἴακας ἀναδέξασθαι, πολλοὺς δὲ πολέμους ἐπὶ B
 τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων νενικηκότα καὶ μεγίστους ἀπο-
 στατάς δορυαλώτους αὐτοῖς προσενηνοχότα, ὀλοψύχως χροῖ
 5 τῆς μάχης ἀνθέξασθαι. καὶ εἰ τὴν νικῶσαν ἡμῖν ἐπιψηφιεῖται
 θεός, οὐκέτι χρημάτων ἐν χρεῖᾳ ἐσόμεθα. χροῖ τοιγαροῦν τὰς
 μὲν σκευὰς ἀπάσας ἐμπρῆσαι, τὰς δὲ ὀλκάδας διατρέσαντας
 κατὰ τοῦ πελάγους ἀφεῖναι, καὶ οὕτω τὴν μετ' αὐτοῦ ἀναδέ-
 10 ξασθαι μάχην, ὡς τηρικαῦτα γεννηθέντας καὶ τεθνηξομένους."

6. Ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν τὰ τοῦ Ῥομπέρτου διανοήματά
 τε καὶ βουλευμάτα· ἄλλα ταυτὰ τοῦ αὐτοκράτορος ποικιλώ-
 τερά τε καὶ ὀξύτερα. συνεῖχον δ' ὁμως οἱ δημαγωγοὶ ἄμφω C
 τὰ στρατεύματα, στρατηγίας καὶ δημαγωγίας πέρι βουλευόμε-
 15 νοι, ὅπως μετ' ἐπιστήμης δημαγωγῆσαιεν καὶ στρατεύσοιντο.
 καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ αἴφνης νυκτὸς ἐξ ἑκατέρου μέρους ἐπι-
 πεσεῖν τῇ τοῦ Ῥομπέρτου παρεμβολῇ σκεπτόμενος, τὸ μὲν
 ἐθνικὸν ἅπαν στρατεύμα ἀπὸ τοῦ ὀπισθεν μέρους ἐπέτρεψε
 προσβαλεῖν διὰ τῶν ἀλυκῶν διελθόντας, καὶ πλείονα τὴν ὁδοι-
 20 πορίαν ἀναδέξασθαι αὐτοὺς διὰ τὸ ἀνύποπτον οὐκ ἀπηγήνα-

1. βασιλέα C, βασιλέων PG. 5. ἀνθέξασθαι CAG, ἀνθέξασθαι P.
 6. ὁ θεός PG, θεός CA. 8. αὐτῷ P, αὐτοῦ CGA. 11. τὰ om.
 G. 12. τε om. G. ἄλλ' αὐτὰ G, ἄλλα δ' οὖν τὰ A, ἄλλα
 δ' αὐτὰ C. lege ἄλλα δ' αὐτὰ. 14. πέρι om. G. 15. κα-
 ταστρατεύσοιντο G. 16. ἐπιπεσεῖν C, ἐπεισεσεῖν GPA. 18.
 ἅπαν om. C. ὀπισθε A. ἐπέτρεψε A, ἐπέτρεψεν PG.
 19. προσβάλλειν τῷ Ῥομπέρτῳ A. ἀλικῶν AG. διελ-
 θῶν G.

quandoquidem relicta patria huc pervenimus, et pugna adversus fortissimum instat imperatorem, qui licet nuperrime imperii gubernacula nactus, ex multis tamen bellis sub prioribus imperatoribus victor discessit et maximos seditionum auctores bello captos adduxit: toto nobis animo haec pugna est capessenda. quodsi victoriam deus nobis annuerit, non amplius pecuniam desiderabimus. oportet igitur vasa cuncta comburere, naves onerarias perforatas demergere, atque sic proelium cum Alexio inire, tanquam hic natos et morituros." his assensi sunt omnes.

6. Talia Robertus agitabat consilia; alia rursus imperator moliebatur magis callida acutioraque. continebant tamen ambo copias suas, dum secum de belli administrandi ratione deliberant, ut prudenter munere suo fungerentur. atque imperator quidem ex utraque subito parte noctu impetum facere in Roberti castra statuit. itaque a tergo barbarorum copias universas, ora maritima emensa, iussit in-

το· αὐτὸς δὲ ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν, ὀπηνίκα γνοίη ἐφθακότας
 τοὺς ἀποσταλέντας, ἤβούλετο προσβαλεῖν τῷ Ῥομπέρτῳ. ὃς
 κενὰς τὰς σκηνὰς καταλιπὼν καὶ νυκτὸς διὰ τῆς γεφύρας διελη-
 λυθῶς, (ὄγδοη δ' ἦν πρὸς τῇ δεκάτῃ τοῦ παριππεύοντος μη-
 νὸς Ὀκτωβρίου ἐπινημήσεως πέμπτης,) τὸ παρὰ τὴν θάλατ-
 5 ταν ἐπ' ὀνόματι τοῦ μάρτυρος Θεοδώρου πάλαι ἀνοικοδομη-
 θέν τέμενος κατέλαβε μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος. καὶ
 δι' ὅλης νυκτὸς τὸ θεῖον ἐξευμενιζόμενοι, τῶν ἀχράντων καὶ
 θεῶν μυστηρίων μετελάμβανον. εἶτα τὰς ἰδίας καταστήσας
 φάλαγγας, τὴν μέσσην εἶχε τοῦ συντάγματος χώραν, τὸ δὲ γε 10
 P. 115 πρὸς θάλατταν κέρας τῷ Ἀμικέτῃ ἐπέτρεψε κόμητι, (κόμης
 δὲ οὗτος τῶν ἐπιφανῶν, γενναῖος καὶ χεῖρα καὶ γνώμην,)
 θάτερον δὲ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Βαϊμόντῳ, τὴν ἐπίκλησιν Σανί-
 σκῳ. τούτων ὁ αὐτοκράτωρ αἰσθόμενος, δεινὸς ὢν τὸ συνοῖ-
 σον ἐν ὀξείᾳ εὐρηκέναι ῥοπῇ, μεθαρμοσάμενος ἑαυτὸν πρὸς 15
 τὸ συμπεσόν, αὐτοῦ που κατὰ τὸ πρᾶνὸς παρὰ τὴν θάλασσαν
 τὰς παραιτιάξεις κατέστησε. καὶ διελὼν τὰ στρατεύματα, τοὺς
 μὲν ἐπὶ τὰς σκηνὰς τοῦ Ῥομπέρτου ἀπερχομένους βαρβάρους
 τῆς ὁρμῆς οὐκ ἀνέκοψε, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ ἑτερόκοπα
 Βφρόντας ξίφη παρακατασχὼν μετὰ τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ τοῦ 20
 Ναμπίτου, ἀποβάντας τῶν ἵππων, ἔμπροσθεν ἐκ μικροῦ δια-

1. πεφθακότας A. 3. ἐληλυθῶς CG, διεληλυθῶς AP. 4.
 παριππεύοντος om. G. 5. Ὀκτωβρίου μηνὸς G. 7. μετὰ :
 κατὰ P. 10. εἴλετο PG, εἶχετο CA, εἶχε P in margine. 11.
 Ἀμικέτῃ C constanter, Ἀμικέτῃ PA. κόμητι om. C. 12.
 καὶ γενναῖος G. 16. θάλατταν G, παρὰ θαλάττης C. 17.
 διελθῶν C.

vadere, nec, quo certius insidiae laterent, itineris ambage eos uti
 noluit. ipse a fronte, simulatque eos, quos miserat, advenisse ani-
 madvertisset, adoriri Robertum volebat. qui quidem, tabernaculis va-
 cuis relictis, pontem nocte transgressus, (erat decimus octavus men-
 sis Octobris dies indictione quinta,) in templum ad mare Theodoro
 martyri olim exstructum se contulit cum universo exercitu; ubi per
 totam noctem precibus placato numine, immaculata divinaque my-
 steria percepere. instructis dein copiis, medium aciei locum ipse te-
 nuit; cornu, quod ad mare spectabat, Amicetae commisit, viro inter
 comites illustri, et manu et consilio prompto; alterum Boëmundo
 filio, cognomine Sanisco. his imperator animadversis, qua erat animi
 alacritate ad ea, quae factu opus essent, temporis momento perspi-
 cienda, consilio pro re mutato, in iugi declivitate praeter maris
 oram aciem constituit. divisisque copiis, barbaros ad Roberti castra
 invadenda profectos revocare noluit; qui autem in humeris gladios
 ancipites gestant, eos una cum duce Nampita retinuit et, relictis

στήματος προπορεύεσθαι στοιχηδὸν ἐπέτρεψε· τοῦτο δὲ γένος ἀσπιδοφόρον ξύμπαντες. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ στρατεύματος εἰς φάλαγγας διελών, αὐτὸς μὲν τὸ μεσαίτατον εἶχε τῆς παρατάξεως, δεξιόθεν δὲ καὶ ἔξ εὐωνύμου φαλαγγάρχας τὸν καί-
 5 **σαρα Νικηφόρον τὸν Μελισσηνὸν ἐπέστησε καὶ τὸν καλούμενον Πακουριανὸν καὶ μέγαν δομέστικον.** τὸ δὲ μεσαίτατον αὐτοῦ τε καὶ τῶν περὶ βαδιζόντων βαρβάρων ἱκανοὺς εἶχε στρατιώτας τῆς τοξείας εἰδήμονας, οὓς κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου προεκπέμπειν ἠβούλετο, ἐπιτρέψας τῷ **Ναμπίτῃ, ὀπηνίκα βού-**
 10 **λοιντο πρὸς τοὺς Κελτοὺς ἐξιπάσασθαι καὶ αὐθις ὑποστρέφειν, χώραν αὐτοῖς ἔξ ἐφόδου διδόναι ἐφ' ἑκάτερα σχιζομένους, εἶτα αὐθις συνεχίζεσθαι καὶ συνησπικότητας πορεύεσθαι.** οὕτω γοῦν τὸ ἅπαν διατυπώσας στρατεύμα, αὐτὸς μὲν κατὰ V. 93
 15 **μέτωπον ἔειτο τῶν Κελτικῶν στρατευμάτων, τὴν ἡῖονα παραθέων· οἱ δὲ ἀποσταλέντες βάρβαροι τὰς ἀλκὰς διεληλυθότες, ἐπεὶ καὶ οἱ ἐντὸς τοῦ Δυρραχίου τὰς πύλας ἀνεπέτασαν, τοῦτο αὐτοῖς τοῦ αὐτοκράτορος ἐπισκήψαντος, ἐν ταύτῃ ταῖς Κελτικαῖς σκηναῖς προσέβαλλον. κατ' ἀλλήλων δὲ τῶν δημα-**
 20 **γωγῶν ἐρχομένων, ἀποσπάδας ἀποστέλλων ὁ Ῥομπέρτος ἰππασίας ἐκέλευε ποιεῖσθαι, εἴ που ἐκεῖθεν ὑποσῦραι τινὰς δυνηθεῖεν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος. ἀλλ' οὐδ' ὁ βασιλεὺς πρὸς τοῦτο ἀνεπεπτώκει· ἔπεμψε δὲ μᾶλλον καὶ συχνοὺς τοὺς ἀν-**

2. ἀσπιδοφόρων G. ἅπαντες CG. τοῦ δὲ στρατεύματος
 τὸ λοιπὸν GA. 7. τὸν P. 9. ἀμπίτη G. 13. αὐτοῖς CG.
 14. ἔειτο G. Κελτικῶν G. ἡῖονα A. παραθεόντων conl.
 Hoeschel. 15. ἀλκὰς G, ἀκτὰς A. 18. προσέβαλλον C,
 προσέβαλον PG. 22. τοὺς add. G.

equis, modico ante aciem intervallo, ordine procedere iussit. tota haec gens clypeis armata est. reliquo exercitu in phalanges distributo, mediam aciem ipse tenebat, a dextra et sinistra praefecit legionibus caesarem Nicephorum Melissenum et Pacurianum quem vocabant magnum domesticum. medium inter se et qui pedites incedebant barbaros locum milites satis multi occupaverunt, iaculandi periti, quos in Robertum praemittere volebat. mandaverat itaque Nampitae, ut sicubi in Gallos equis prorumpere vellent et rursus se recipere, transitum ipsis statim darent, utroque regressi; mox rursus coirent et confertim progrederebantur. sic instructo exercitu, ipse in frontem aciei Francicae signa infert, oram transvolans. barbari ad circumeundum missi, ubi maritimum emensi sunt tractum, atque etiam Dyrrhachii praesidia iussu imperatoris aperuerunt portas, simul in castra Gallorum impetum fecere. dum vero acies utriusque ducis obviam procedit, Robertus turmas equitum misit, qui exercitum Romanum lacesserent, si quos inde elicere forte possent. nec

τικαταστησαμένους αὐτοῖς πελταστιάς. ἀκροβολισμοῖς οὖν με-
 τριοῖς ἀμφοτέρων κατ' ἀλλήλων χρησαμένων, ἐπεὶ καὶ ὁ Ῥομ-
 πέρτιος ἡρέμα τούτοις εἶπετο καὶ τὸ μεταίχμιον ἤδη ἀπεστενοῦτο
 διάστημα, τῆς φάλαγγος τοῦ Ἀμικέτου προεκδραμόντες πεζοὶ
 καὶ ἵππεῖς περὶ τὸ ἄκρον τῆς παρατάξεως τῆς τοῦ Ναμπίτου 5
 P. 116 προσέβαλλον. γενναιότερον δ' αὐτῶν ἀντικαταστάντων, πα-
 λίνροσοι γεγόνασιν, ἐπεὶ οὐ πάντες λογάδες ἦσαν, καὶ τῆ
 θαλάσση ἑαυτοὺς ἐπιρρίψαντες ἄχρι τοῦ τραχήλου, ταῖς νη-
 σὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ Βενετικοῦ στόλου πελάζοντες, ἐκεῖθεν
 ἤτοι ἠτοῦντο τὴν σωτηρίαν, καὶ παρ' ἐκείνων οὐ προσεδέχοντο. ἡ 10
 δέ γε Γαῖτα, ὡς λόγος τίς φησιν, ἡ τοῦ Ῥομπέρτου σύνευνος
 αὐτῷ συστρατευομένη, Παλλὰς ἄλλη κὰν μὴ Ἀθήνη, θεα-
 σαμένη τοὺς φεύγοντας, δριμύ τούτοις ἐνατενίσασα, κατ' αὐ-
 τῶν μεγίστην ἀφιεῖσα φωνήν, μονονοῦ τὸ Ὀμηρικὸν ἔπος τῆ
 ἰδίᾳ διαλέκτῳ λέγειν ἐόκει "μέχρι πόσου φεύξεσθε; στήτε, 15
 B ἀνέρες ἔστε." ὡς δὲ ἔτι φεύγοντας τούτους ἐώρα, δόρου μα-
 κρὸν ἐναγκαλισαμένη, ὄλους ῥυτῆρας ἐνδοῦσα κατὰ τῶν φευ-
 γόντων ἴεται. τοῦτο θεασάμενοι καὶ ἑαυτῶν γεγονότες, αὐ-
 θις πρὸς μάχην ἑαυτοὺς ἀνεκαλέσαντο. ἐπεὶ δὲ οἱ πελεκυφό-
 ροι καὶ αὐτὸς ὁ τούτων ἀρχηγὸς ὁ Ναμπίτης δι' ἀπειρίαν καὶ 20

1. ἀκροβολισμοὺς μετριοῦς C.	6. ἀποκαταστάντων A.	7.
τῆ add. A.	8. τοῦ om. A.	13. τούτοις A, τούτους PG.
ἐνατενίσασα CG, ἐνητένιζε A.	14. ἀφιεῖσα P, ἀφιεῖσα CAG.	
ἔπος om. GA.	16. ἐστὲ libri, correxi.	τούτους φεύγοντας
A.	18. ἴεται G.	19. αὐτοῦς G.
		ἐλειδῆ C.
		πελε-
		κυφόροι G, πελεκοφόροι PA.
		20. αὐτὸς om. A.
		ἐμπει-
		ρίαν CG.

imperator quidem supinus erat, quin potius magno numero, qui op-
 positi erant, peltastas misit. his aliquantum inter se velitantibus, cum
 etiam Robertus sensim suos sequeretur, et spatium inter utramque
 aciem angustius iam fieret, prosilientes ex Amicetae phalange pedites
 atque equites extremum Nampitae agmen invadunt; sed ubi fortius
 hi resisterent, terga verterunt. quippe non omnes milites erant egre-
 gii. atque in mare se praecipitantes collo tenus, ad naves Romanae
 Venetaeque classis confugiebant, quae tamen eos non recipiunt. ibi
 tum Gaïta, Roberti uxor, in bellum coniugem secuta, Pallas altera,
 licet non Minerva, conspicata fugientes, torvo vultu, maxima voce
 eos increpuit et sua lingua tantum non Homericum illud dicere vi-
 debatur "quo usque fugietis? state, viri estote." quos ubi fugam
 non omittere vidit, longa arrepta hasta, citato cursu fugientes per-
 sequitur. ea re illi animadversa, sui compotes facti, rursus ad pugnam
 se revocabant. cum autem bipenniferi et ipse eorum dux, Nampites,
 propter imprudentiam et puguandi ardorem citius progressi, longe

θερμότητα ὀξύτερον βεβαδικότες, ἰκανὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς παρα-
 τάξεως ἀπέστησαν, σπεύδοντες συμβαλεῖν ἐν ἴσῳ Θυμῶ τοῖς
 Κελτοῖς, (καὶ γὰρ οὐχ ἦττον ἐκείνων περὶ τὰς μάχας καὶ
 οὗτοι ἐκθυμότεροί εἰσιν καὶ τῶν Κελτῶν ἐν τούτῳ τῷ μέρει
 5 μὴ ἀποδέοντες,) κεκοπιακότας τούτους ἤδη καὶ ἀσθμαίνοντας
 ὁ Ῥομπέρτος θεασάμενος, καὶ τοῦτο ἀπὸ τε τῆς ὀξείας κινή-
 σεως, τοῦ τε διαστήματος βεβαιωθεὶς καὶ τοῦ ἄχθους τῶν C
 ὕπλων, τινὰς τῶν τούτου πεζῶν ἐπέσκηψε κατ' αὐτῶν εἰσπη-
 δῆσαι. οἱ δὲ προκεκμηκότες ἤδη, μαλακώτεροι τῶν Κελτῶν
 10 ἐφαίνοντο. πίπτει γοῦν τὸ τηνικαῦτα τὸ βάρβαρον ἄπαν, καὶ
 ὀπόσοι τούτων ἐσώθησαν, περὶ τὸ τέμενος τοῦ ἀρχιστρατή-
 γου Μιχαὴλ προσπεφευγότες, οἱ μὲν καὶ ὀπόσους ἐξεχώρει
 τὸ τέμενος ἐντός, εἰσήεσαν, οἱ δὲ ἄνωθεν τοῦ τεμένους ἀνελ-
 θόντες εἰστήκεσαν, τὴν σωτηρίαν, ὡς ᾔοντο, ἐκεῖθεν πρα-
 15 γματευσάμενοι. οἱ δὲ Λατῖνοι πῦρ κατ' αὐτῶν ἀφέντες, σὺν
 τῷ τεμένει πάντας κατέκαυσαν. τὸ δὲ γε λοιπὸν τῆς Ῥω-
 μαϊκῆς φάλαγγος καρτερῶς πρὸς αὐτοὺς ἀπεμάχοντο. ὁ δὲ D
 Ῥομπέρτος καθάπερ τις πτερωτὸς ἰππότης σὺν ταῖς λοιπαῖς
 δυνάμεσι ἔλαβεν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος καὶ ὠθεῖται ταύ-
 20 την καὶ εἰς μέρη πολλὰ διασπᾷ. ἐντεῦθεν οἱ μὲν τῶν ἀντι-
 κειμένων ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ μαχόμενοι πίπτουσιν, οἱ δὲ
 φυγῇ τὴν ἑαυτῶν ἐπραγματεύσαντο σωτηρίαν. ὁ δὲ γε βα-
 σιλεὺς Ἀλέξιος καθάπερ τις πύργος ἀκλόνητος ἔμενε, κἂν V. 94

2. συμβαλεῖν P, alterum CAG. 4. τῷ : τὸ P. 8. τούτου
 add. AG. 10. τὸ prius add. A. 13. ἀνωτέρω A. 14.
 εἰστήκησαν PG, recte A. πραγματευσόμενοι PA, alterum CG.
 19. κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἔλαβεν, omisso φάλαγγος PG, recte A. 22.
 γε add. A.

a Romanorum acie abessent, congredi properantes cum Gallis pari virtute,
 (non enim minus illi in proelio fortes sunt, nec Gallis ab ea parte
 quidquam concedunt,) Robertus, qui eos defatigatos iam et anhelan-
 tes conspiceret, eiusque rei et celeritas gradus et longitudo spatii et
 armorum pondus fidem facerent, peditum manum invadere eos ius-
 sit. atque illi iam defessi, a Gallis superantur. tum omnes caedun-
 tur barbari, et si qui proelio elapsi erant, ii fuga templum Michae-
 lis archistrategi petebant. quorum alii, quantum quidem aedes capere
 potuit, intrant, pars templi tectum ascendunt, ibi tutos se fore rati.
 verum Latini, igne immisso, ipsos cum templo concremarunt univer-
 sos. interea reliqua Romanae aciei pars fortiter cum hoste pugnabant.
 sed Robertus, velut alatus quidam eques, cum reliquis copiis impetu
 in aciem Romanorum facto, urgebat eos dissipavitque. ibi adversario-
 rum alii in ipso proelio occumbunt, alii fuga salutem petunt. im-
 perator autem Alexius, veluti turris, immotus stabat, licet multos

πολλοὺς τῶν μετ' αὐτοῦ ἀποβεβλήκει ἀνδρῶν καὶ γένοι καὶ
 πείρα στρατιωτικῆ διαφερόντων. πεπτῶκει γὰρ τὸ τηρικαῦτα
 ὁ Κωνσταντῖος υἱὸς μὲν τοῦ προβεβασιλευκότος Κωνσταντί-
 Ρ. 117 νου τοῦ Δούκα, οὐκ ἰδιωτεύοντος αὐτοῦ ἔτι ἀποτεχθεὶς, ἀλλ'
 ἐν πορφύρᾳ καὶ γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς καὶ ταινίας τῷ τότε 5
 καιρῷ βασιλικῆς παρὰ τοῦ πατρὸς ἀξιώθεις· καὶ ὁ Νικηφό-
 ρος μὲν τὴν κλήσιν, Συναδηνὸς δὲ τὴν ἐπὶ κλήσιν καλούμε-
 νος, ἀνὴρ γενναῖος καὶ ὠραιότατος καὶ σφραδάζων πάντων
 ὑπεροτερῆσαι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μαχόμενος· μεθ' οὗ
 ὁ ἤδη ῥηθεὶς Κωνσταντῖος περὶ κήδους ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἀδελφῇ 10
 πολλάκις ὠμίλει· καὶ μὴν καὶ ὁ τοῦ Παλαιολόγου πατὴρ
 Νικηφόρος καὶ ἕτεροι τῶν ἐπιφανῶν· πλήττεται γὰρ καὶ ὁ
 Ζαχαρίας καιρίαν κατὰ τοῦ στέρνου καὶ τὴν ψυχὴν ἅμα τῇ
 πληγῇ ἐπαφίησι, καὶ ὁ Ἀσπιέτης καὶ πολλοὶ τῶν λογάδων.
 Βτῆς δὲ μάχης μὴ διαλυομένης, ἐπεὶ τὸν βασιλέα ἐώρων ἔτι 15
 ἀντικαθιστάμενον, ἀποκριθέντες τινὲς τῶν Λατίνων τρεῖς, ἀφ'
 ὧν εἷς ὁ ἤδη ῥηθεὶς Ἀμικέτης ἦν, ὁ δὲ ἕτερος Πέτρος ὁ τοῦ
 Ἀλίφα, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ἔλεγεν, ὁ δὲ τρίτος κατ' οὐδὲν τού-
 των ἐλάττων, ὅλους ῥυτῆρας ἐνδόντες τοῖς ἵπποις, δόρατα
 μακρὰ ἐναγκαλισάμενοι, κατ' αὐτοῦ ἵενται. καὶ ὁ μὲν Ἀμι- 20

2. πεπτῶκει A, πέπτωκε P, πεπτῶκασι G. τὸ add. A. 3. ὁ
 om. A. Κωνσταντῖνος hic et mox Wilken. Hist. Comn. p. 175.
 ὁ υἱὸς τοῦ προβασιλ. κωνσταντ. τοῦ δούκα, ὁ ἐν πορφύρᾳ γεννη-
 θεὶς A. 6. ὁ om. CG. 8. καὶ ὠραιότατος om. CG. 11. ὁ
 τοῦ παλαιολόγου υἱὸς νικόλαος καὶ ὁ ἀμπίτης καὶ πολλοὶ τῶν λο-
 γάδων A. 13. Ζαχίας G. 14. Ασπιέτης C, Ασπέτης P,
 Ασπιώτης G. 17. εἷς om. G. ἕτερος add. A. ὁ ante
 τοῦ add. A. 20. ἵενται G.

suorum perderet, tum genere, tum usu rei militaris insignes. ceci-
 dit enim tum Constantinus, Constantini Ducae olim augusti filius,
 non privato quidem patre genitus, sed in purpura natus nutritus-
 que et imperatoria tunc temporis a patre taenia ornatus. cecidit
 Nicephorus quoque, Synadenus cognomine, vir generosus et forma
 praestans, qui omnes illo die anteire fortitudine gestiverat: cum eo
 Constantinus, cuius modo mentionem feci, de nuptiis cum sorore saepe
 egerat. ipse etiam Palaeologi pater, Nicephorus, aliique ex illustribus
 occubuerunt, quippe Zacharias letali circa pectus ictu percussus, si-
 mul vulnus accepit, animam efflavit, itemque Aspietes et multi
 viri egregii. nondum autem proelio finito, cum imperatorem ad-
 huc locum obtinentem cernerent, tres Latinorum, quorum unus Ami-
 cetes erat, de quo iam diximus, alter Petrus Aliphae filius, ut ipse
 affirmavit, tertius alius quidam, illis nequaquam inferior, admissis
 equis, longis armati hastis, in eum irruere. atque Amicetes quidem
 feriendo aberravit, declinante paululum equo; alterius hastam impe-

κέτης διημαρτήκει τοῦ βασιλέως, μικρὸν παρεκκλίνας τοῦ ἵππου· τοῦ δ' ἄλλου τὸ δόρυ διὰ τοῦ ξίφους ὁ βασιλεὺς ἀπωσάμενος καὶ τονώσας τὴν χεῖρα, παίει τοῦτον κατὰ τὴν κλεῖδα καὶ τὴν χεῖρα τοῦ λοιποῦ ἀποτέμνει σώματος. ὁ δὲ γὰρ 5
 Τρίτος πλήττει τοῦτον εὐθύς κατὰ τὸ μέτωπον, ὁ δὲ φρε- C
 νήρης τε ὦν καὶ ἔδραϊος τὸν νοῦν, μηδὲν ὄλως συγχυθεὶς, γοργότητι γνώμης ἐν ἀσκέπτῳ χρόνῳ τὸ δέον συνείς, ὕπτιον ἅμα τῇ πληγῇ ἑαυτὸν ὡς ἐπ' οὐρὰν τοῦ ἵππου ἔθειτο. καὶ εὐθύς τὸν χροῶτα τοῦ σώματος μικρὸν παραξέσασα ἢ τοῦ ξί- 10
 φους ἀκμῇ, περὶ τὴν ἀκωκὴν παραποδισθεῖσα τῆς κόρυθος καὶ τὸν συνέχοντα ταύτην ὑπὸ τὴν γένυν ἱμάτια διασπάσασα, ὥσε ταύτην εἰς γῆν. τηρικαῦτα δὲ ὁ μὲν Κελτὸς ἐκεῖνος πα- 15
 ραθείει, ὃν ᾔπειτο κατακρημνίσαι τοῦ ἵππου, ὁ δ' εὐθύς ὀρθω-
 θεὶς, ἐπὶ τῆς ἐφροστρίδος ἔδραϊος ἐκάθητο, μηδὲν τῶν ὀπλων
 ἀποβαλὼν. ἀλλὰ καὶ γυμνὸν τὸ ξίφος κατέχων τῇ δεξιᾷ, D
 τῷ δὲ λύθρῳ τοῦ ἰδίου πεφοινιγμένος αἵματος, καὶ τὴν κε-
 φαλὴν ἀπερικάλυπτον ἔχων καὶ τὴν πρῶσῃν καὶ ἠλιῶσαν κό-
 μην περιπλανωμένην ταῖς ὄψεσι καὶ διοχλοῦσαν αὐτόν· ὁ γὰρ ἵππος ταραττόμενος καὶ ἀποπτύων τοὺς χαλινοὺς καὶ φοιμάσ- 20
 σων, ἀτακτότερον ἐμπίπτειν τῷ προσώπῳ τοὺς βοστρύχους πα-
 ρεσκεύαζεν· ἀλλὰ καὶ ὡς ἑαυτὸν ἀνακαλεσάμενος, ὡς ἐνῆν, τοῖς

2. τοῦ prius : τῶν P. 5. εὐθύς om. A. 6. συσχεθεὶς γορ-
 γότητι A. 10. ἀκωκὴν P, ἀκωκὴν AG. παραποδισθεῖσα A. 11.
 συνέχοντα A. γένυν : ὀσφῦν A. ἐκσπάσας A. 12. ὥσε :
 ἀφῆκε A. ἐς G, ἐπὶ τὴν γῆν A. 13. δὲ A. εὐθύς :
 αὐθις G. 15. καὶ om. G. κατέχει A. 18. πεπλανημέ-
 νην G. διοχλοῦσαν P.

rator gladio repulit, et vehementem intorquens ictum, carpum percussit manumque a reliquo abscidit corpore; tertius imperatorem recta in fronte ferit. verum ille, quo erat praesenti ac firmo animo, nihil omnino confusus, ingenii dexteritate celerrime, quid opus esset, perspexit. itaque ubi venientem sensit ictum, supinum se in equi caudam reiecit; quo factum est, ut cute dumtaxat corporis leviter perstricta, cuspidis mucro ad summam offensus galeam, lorum, quo sub mento ea adstringitur, ruperit ipsamque in terram deiecerit. tum Gallus, excussisse se imperatorem equo ratus, praetervehitur; ille statim erectus, in sella firmiter insedit, nullis amissis armis. immo strictum manu tenens gladium, sanguine suo cruentatus, nudo capite, coma flava splendidaque oculis circumfusa, non sine molestia: nam equus efferatus et freni impatiens exsultando effecit, ut in composito crines in frontem defluerent: tamen vel sic, ubi se, quantum poterat, revocavit ad seipsum, hostibus se obiecit. verum ubi etiam Turcas

ἐναντίοις ἀντικαθίστατο. ἐπεὶ δὲ καὶ τοὺς Τούρκους φεύγον-
 τας ἐώρα καὶ αὐτὸν τὸν Βοδῖνον ἀπολέμητον ὑποχωροῦντα·
 ὦπλιστο γὰρ καὶ οὗτος καὶ εἰς πολέμου τύπον τὸ αὐτοῦ δια-
 τυπώσας στράτευμα, κατὰ ταυτηνὴν τὴν ἡμέραν ἴστατο, ὡς
 P. 118 ἐπαρήξων τάχα τῷ αὐτοκράτορι κατὰ τὰς πρὸς αὐτὸν γεγε- 5
 νημένας συνθήκας· ἐκαραδόκει δέ, ὡς ἔοικεν, ἵνα, εἰ μὲν τὴν
 ῥοπήν τῆς νίκης τῷ αὐτοκράτορι δοθῆσαν γνοίῃ, ἐπιτεθείη
 καὶ αὐτὸς τοῖς Κελτοῖς, εἰ δὲ τούναντίον, ἀτρεμήσῃ τε καὶ
 ὀπισθόπους γένηται· ταῦτα διαλογιζόμενος, ὡς ἔξ ὧν ἐπε-
 V. 95 πράξει δῆλον, καὶ τὴν νικῶσαν ἀπάρτε τοὺς Κελτοὺς ἐγνω- 10
 κῶς ἔχοντας, ἄγευστος πολέμου τὸ παράπαν, οἴκαδε ἐπανα-
 δεδραμήκει· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ταῦτα θεασάμενος καὶ μη-
 B δένα τὸν αὐτῷ ἐπαμύνοντα βλέπων, τὰ μετὰφρενα καὶ αὐτὸς
 τηρικαῦτα δίδωσι τοῖς ἐναντίοις. καὶ οὕτως ἐδίωκον οἱ Λα-
 τῖνοι τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα. 15

7. Ὁ δὲ Ῥομπέρτος καταλαβὼν τὸ τέμενος τοῦ ἁγίου
 Νικολάου, ὅπου καὶ ἡ βασιλικὴ σκηνὴ καὶ ἅπανα ἡ σκευὴ
 τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος, ὀπίσθους εὐσθενεῖς εἶχε, τὸν
 βασιλέα διώκειν ἐκπέπομφεν, αὐτοῦ που αὐτὸς ἐγκαρτερῶν,
 φανταζόμενος τὴν τοῦ αὐτοκράτορος κατῴσχεσιν. τοιοῦτοι γὰρ 20
 λογισμοὶ τούτου τὸ ὑπέρογκον ἐξέκαλον φρόνημα. οἱ δὲ εὐ-
 ψύχως μάλᾳ τούτου ἐδίωκον μέχρι τύπου τινὸς παρὰ τῶν

1. ἀντικαθιστῆ A. 3. τόπον CG. 5. τὰς om. G. 11.
 τοῦ πολέμου G. τὸ om. G. 12. καὶ ὡς μηδένα PA, ὡς
 om. CG. 13. ἀπαμύνων G. 19. αὐτοὺς ἐγκαρτεροῦντας A.
 22. παρὰ τῶν ἐγχωρίων : ἐγχωρίως A.

fugientes vidit et ipsum Bodinum, pugna haud tentata, recedentem, (erat enim hic quoque in armis, et proelii more agmine suorum instructo, ita se gesserat hoc die, tanquam auxilium imperatori iam iamque ex pacto laturus; sed morabatur aperte, ut, si victoriam ad imperatorem se inclinare cerneret, Gallos et ipse aggredere-
 tur; sin minus, pugnando abstineret seque reciperet: qui cum talia, ut re ipsa apparuit, animo agitare, simulac victoriam in Gallorum manibus esse intellexit, proelii omnino expers, domum se proripuit,) ubi igitur haec imperator vidit, seque destitutum plane ab omnibus cognovit, tergum et ipse tandem hostibus dedit. sicque Latini exercitum Romanum persequabantur.

7. Postquam Robertus S. Nicolai templum occupavit, ubi praetorium omniaque Romani exercitus suppellectilia erant, valentissimos quos habebat milites ad insequendum imperatorem misit, dum ipse ibidem permanet, fore ut imperator caperetur, sperans. quales cogitationes spiritus eius atque arrogantiam alebant. illi strenuissime

ἐγχωρίων καλουμένου Κακῆ Πλευρά. ἡ δὲ τοῦτου θέσις πο- C
 ταμὸς ῥέων κάτωθεν ὁ Χαρζάνης καλούμενος, ἐνθεν δὲ ὑπερ-
 κειμένη πέτρα ὑψηλή. ἀναμεταξὺ δὲ τούτων φθάνουσιν αὐ-
 τὸν οἱ διώκοντες· οἱ καὶ παίουσιν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀριστερὰν
 5 πλευρὰν διὰ τῶν δοράτων, (ἐννέα δὲ ἦσαν ξύμπαντες,) καὶ
 ἐπὶ τὰ θάτερα κλίνουσι. τάχα δ' ἂν καὶ ἐπεπτώκει, εἰ μὴ τὸ
 ξίφος, ὃ τῆ δεξιᾷ κατεῖχε χειρὶ, ἔφθασεν ἐναπερειοθῆναι τῆ
 γῆ. καὶ μὴν καὶ ἡ τοῦ μύωπος ἀκμὴ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς
 ἐνδακοῦσα τὸ ἄκρον τῆς ἐφεστρίδος, ὃ ὑπόστρωμα λέγουσιν,
 10 ἀκλινέστερον τὸν ἵππότην ἐποίει. καὶ αὐτὸς δὲ τῆ λαιᾷ τῆς
 χαίτης δραξάμενος τοῦ ἵππου, ἀνεῖχεν ἑαυτόν. βοηθεῖται D
 μέντοι ἐκ θείας τινὸς δυνάμεως, σωτηρίαν παρ' ἐχθρῶν αὐ-
 τῷ κομιζούσης παραδόξως. ἀναφύει γὰρ δεξιόθεν ἄλλους
 Κελτούς τὰ δόρατα πρὸς ἐκεῖνον ὀρθώσαντας· οἱ καὶ τὰ
 15 ἄκρα τῶν δοράτων κατὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἐμβαλόντες, ὠρ-
 θωσάν τε ἀθρόον τὸν στρατιώτην καὶ εἰς τὸ μέσον κατέστη-
 σαν. καὶ ἦν ἰδεῖν θαῦμα παράδοξον. οἱ μὲν γὰρ ἔξ εὐωνύμων P. 119
 ἀνατρέπειν ἠπείγοντο, οἱ δὲ ἐκ τῶν δεξιῶν τὰ δόρατα τῆ
 πλευρᾷ πῆξαντες, ὥσπερ τοῖς πρώην ἐναντιούμενοι καὶ ἀντε-

1. καικῆ C. 2. ἐνθεν δὲ : ἐνδοθεν A. 5. δ' G. ἦσαν
 om. C. 6. τὰ add. A. 7. κατέσχε A. 9. λέγουσιν A,
 λέγουσι PG. 10. ἀκλινέστερον CA, κλινέστερον PG. 11.
 δραξάμενος τοῦ ἵππου AG, τοῦ ἱ. δραξάμενος P. 12. μέντοι :
 μὲν CG. παρ' : ἔξ CG. 13. κομιζούσης αὐτῷ G. ἀνε-
 φύει G, ἀναφύει A, ἀναφύει P. γὰρ : μὲν A. 15. ἐμβα-
 λόντες G. 16. ἀθρόως C. 19. τοῖς πρώην : αὐτοῖς πάλ-
 λιν A. ἀντερείδοντες — δόρατα : ἀντιβάλλοντες δεξιόθεν τὰ
 δόρατα A.

imperatorem persequiebantur usque ad locum, quem incolae Cace-
 pleura vocant. cuius loci hic situs est: fluit infra qui Charzanes
 appellatur amnis; hinc alta imminet rupes. inter utrumque imperato-
 rem deprehendunt hostes insectantes; qui quidem laevum eius latus
 hastis percutiunt, (novem omnino erant,) et in dextram partem eum
 inclinant. deiecissentque fortasse equo, nisi ensis, quem dextra tene-
 bat, solo innisus eum sustinisset. etiam calcaris laevi aculeus, extre-
 mo strato, quod substramen dicitur, implicitus, firmiter equo inhae-
 rentem reddidit. atque adeo ipse, laeva manu equi correpta iuba, sese
 sustinebat. quanquam servatus est ope quadam divina, quae salutem
 ei ab hostibus praeter spem attulit. immisit enim a dextra alios Gal-
 los, qui cum imperatorem hastis peterent easque dextro eius lateri
 applicarent, erigebant repente illum et in medio strato collocabant.
 ac spectaculum erat miraculi plenum. nam a laeva alteri deicere ni-
 tebantur, alteri, dextro lateri hastis infixis, dum illis quasi adversantur

ρείδοντες δόρασι δόρατα, ἐπ' ὀρθοῦ σχήματος τὸν βασιλέα
 ἐποίησαν. ἐδράσαντος δὲ ἑαυτὸν γενναιότερον καὶ συσφίγγαν-
 τος περιβάδην τὸν ἵππον ὁμοῦ καὶ τὴν ἐφεστρίδα, τηρικαῦτα
 γίνεται τι τῆς γενναιότητος ἐκείνου τεκμήριον. ὁ γὰρ ἵππος
 ἄλλως μὲν καὶ θερμώτατος ὢν καὶ ὑγροσκελής, ἄλλως δὲ καὶ 5
 Β ἀθλητικώτατος καὶ πολεμικός, (ἔφθη γὰρ ἵππον τοῦτον ἀνα-
 λαβέσθαι τοῦ Βρυεννίου μετὰ τῆς ἐρυθροβαφοῦς ἐφεστρίδος,
 ὁπότε τοῦτον εἶλεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς μάχης, βασιλεύοντος ἔτι
 Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου,) τὸ δὲ ὄλον εἰπεῖν, ὑπὸ θείας
 προνοίας ἐμπνευσθεῖς, πᾶλλεται τε εὐθύς καὶ διαέριος γίνε- 10
 ται καὶ ἐπ' ἄκρου τῆς εἰρημένης πέτρας ἐφίσταται, ὥσπερ
 ὑπόπτερος κουφισθεῖς καί, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ μύθου, Πηγᾶσου
 περὰ λαβῶν. Σγουρίτζην τουτονὶ τὸν ἵππον ὁ Βρυέννιος
 C ὠνόμαζεν, τὰ δὲ τῶν βαρβάρων δόρατα, ὥσπερ κενεμβατή-
 σαυτα τὰ μὲν καὶ τῶν χειρῶν τούτων ἐξέπεσον, τὰ δὲ δια- 15
 πεπαρμένα τοῖς μέρεσι τοῦ ἐσθήματος τοῦ βασιλέως ἐναπο-
 μείναντα, μετεωρισθέντα τῷ ἵππῳ συνηκολούθησαν. ὁ δὲ
 V. 96 εὐθύς ἀποκόπτει τὰ ἐπαγόμενα δόρατα. καὶ οὔτε τεθορῶβη-
 ται τὴν ψυχὴν ἐν τοσοῦτοις δεινοῖς καταστάσι, οὔτε συνεθο-
 λώθη τοὺς λογισμούς, ἀλλὰ ταχὺ τοῦ συνοίσοντος γίνεται καὶ 20
 τὸ παράδοξον ἐκ μέσου αὐτῶν ποιεῖται. οἱ δὲ γε Κελτοὶ

2. ἐδράσαντες G. ἑαυτὸν : αὐτοῦ A. 4. τι om. CAG. 5. καὶ
 tertium add. AG. 9. τοῦ Βοταν. Νικηφόρου G, τοῦ Βοτανειάτου
 omisso Νικηφόρου A. 10. ὑπάλλεται AG. lege ὑφάλλεται.
 12. τὸ : τὰ G. τοῦ μύθου A, τῶν μύθων PG. 13. τὸν
 ἵππον ὠνόμαζον A, ὠνόμαζεν ὁ Βρυέννιος G. 15. καὶ om.
 A. 16. μέλεσι τοῦ βασιλέως AG. 19. τοιοῦτοις G. 21.
 αὐτῶν AG, ἑαυτὸν P.

et hastis hastas obiiciunt, imperatorem erectum constituebant. qui
 ubi in sede se certius firmavit et equum pariter ac stratum femini-
 bus constrinxit, fortitudinis documentum ab illo editum est. etenim
 equus, cum ceteroquin et perfervidus esset firmisque cruribus, et plane
 aptus ad belli certamina, (acceperat eum a Bryennio quondam cum
 purpureo ephippio, cum is in proelio captus esset, Nicephoro Bota-
 niate etiam tum imperatore,) divina denique providentia inflammatus,
 subsilit repente in altum et in summa rupe, cuius modo meminimus,
 insistit, velut volucris sublatus atque, ut in fabula est, Pegasi alas
 nactus: Sguritzem hunc equum Bryennius nominaverat. barbarorum
 hastae, partim in vanum coniectae, horum manibus excidebant, aliae
 infixae vestimentis imperatoris inhaerentesque, sublime una cum equo
 ferebantur; quas ille statim excussit. ac licet in tanto discrimine ver-
 saretur, tamen nec perturbatus animo erat, nec consilii inops, sed
 statim, quod facto opus erat, aggressus, miraculum e medio amolitur.

κεχηνότες εἰστήκεσαν, τὸ γεγονὸς ἐκπληττόμενοι· καὶ γὰρ ἦν ἐκπλήξεως ἄξιον· θεασάμενοι δὲ τοῦτον ἐφ' ἑτέραν τραπέντα, καὶ αὐθις ἐδίωκον. ὁ δὲ ἐπὶ πολὺ νῶτα τοῖς μεταδιώκουσι στρατιώταις διδούς, στρέψας τὸν χαλινὸν καὶ συναντήσας ἐνὶ τῶν διωκόντων, διελαύνει τὸ δόρυ τοῖς στέροισι. ὁ δὲ τηρικῶτα εἰς γῆν ὑπτίος ἔκειτο. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐθις τὰς ἡνίας στρέψας, εἶχετο τῆς προτέρας ὁδοῦ. συναντῶ τούτων ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν διωκόντων τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις Κελτοῖς οὐκ ὀλίγοις· οἱ δὲ πόρρωθεν τοῦτον θεασάμενοι, 10 συνησπικότες ἔστησαν, τοὺς τε ἵππους ἀναψῦξαι βουλόμενοι, ἅμα δὲ καὶ ζωορῆσαι τοῦτον ἐθέλοντες κἀντεῦθεν ὥσπερ τι λάφυρον τῷ Ῥομπέρτῳ κομίσαι. ὁ δὲ ἅμα μὲν τοὺς ὀπισθεν φεύγων διώκοντας καὶ τοὺς ἔμπροσθεν θεασάμενος, ἀπεγνώκει τὰς σωζούσας ἐλπίδας. συλλεξάμενος δὲ ἑαυτὸν, ἐπεὶ P. 120 15 τῶν ἄλλων μέσον τινὰ ἐθέασατο, ἀπὸ τε τοῦ σώματος καὶ τῆς τῶν ὀπλων ἀποπαλλομένης αἴγλης τὸν Ῥομπέρτον εἶναι νομίσας, καταστήσας τὸν ἵππον, κατ' αὐτοῦ φέρεται· κἀκεῖνος δ' ἐκεῖθεν, πρὸς αὐτὸν τὸ δόρυ εὐθύνας. καὶ μέντοι γε καὶ συνελάσαντες ἄμφω κατὰ τὸ μεταίχμιον, κατ' ἀλλήλων ἔεν- 20 ται. πρότερος δὲ ὁ αὐτοκράτωρ διδύνας τὴν χεῖρα, παίει τοῦτον διὰ τοῦ δόρατος· τὸ δὲ αὐτόθεν διὰ τῶν μαζῶν εἰς

1. εἰστήκεσαν A, εἰστήκησαν PG. 3. τὸ πολὺ A. 4. τοὺς χαλινούς AG. 6. αὐθις: εὐθύς G. 11. κἀντεῦθεν: καὶ A. 13. διώκοντας φεύγων A. 14. ἐπεὶ A, ἐπὶ PG. 17. φέρεται: φαίνεται A. 18. τὸ δόρυ om. A. γε om. A. 19. μεταίχμιον AG, μεσαίχμιον P. ἔεται P, recte AG. 20. πρότερος A, πρότερον PG.

Galli hiantes stabant, re haud immerito percussi; mox altrorsum fugientem conspicati, rursus insequuntur. verum ille, postquam diu insequentibus militibus terga dedit, versis habenis, uni instantium occurrit, et pectus hasta transfixit. is statim supinus humi procubuit. at imperator, converso rursus equo, eodem quo antea itinere perrexit. nec paucis obviam fit Gallis, qui Romanas copias ulterius persecuti erant; qui ut procul eum conspexere, confertim subsistunt, ut et equis paullulum quietis darent, et vivum Alexium caperent, captumque veluti spoliolum ad Robertum adducerent. ibi tum Imperator, qui et persequentes a tergo hostes fugeret, et obviam a fronte factos cerneret, de salute desperavit. sed animo collecto, cum in hostium globo quempiam animadvertisset, quem et proceritate corporis et armorum fulgore Robertum esse suspicabatur, recta eum equo petit. idem alter facit, hastam in Alexium torquens. ita in medio concurrunt ambo seque invicem aggrediuntur. prior imperator, directa manu, percutit eum hasta, quae illico per pectus in dorsum traicitur.

τὰ μετὰφρενα διεκβάλλεται. καὶ τὸν μὲν βάρβαρον αὐτίκα
 Β εἶχεν ἡ γῆ· εὐθύς δὲ τοῦτον ἀφῆκε καὶ ἡ ψυχὴ, τῆς τρω-
 σεως καιρίας γεγεννημένης. καὶ τοῦ λοιποῦ ὁ βασιλεὺς, δια-
 σχισθείσης τῆς φάλαγγος, διὰ μέσων αὐτῶν ἐξιππύσατο,
 ἄδειαν ἑαυτῷ ἐφευράμενος τὴν σφαγὴν τοῦ βαρβάρου τούτου. 5
 οἱ δ' εὐθύς τὸν τρωθέντα εἰς γῆν ἐρριμμένον θεασάμενοι,
 περιχυθέντες τῷ κειμένῳ, περὶ αὐτὸν διεπονοῦντο. καὶ οἱ
 ὄπισθεν δὲ τὸν βασιλέα διώκοντες τούτους θεασάμενοι, ἀπο-
 βάντες τῶν ἵππων καὶ γνωρίσαντες τὸν ἄνδρα, ἐκόπτοντο ὀλο-
 λύζοντες. ἀλλ' ὁ Ῥομπέρτος μὲν οὐκ ἦν, ἕτερος δὲ τῶν 10
 ἐπιφανῶν καὶ ὁ τούτου δεύτερος. τούτων δὲ ἀσχολουμένων,
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰ πρόσω τὴν πορείαν ἐπεποιήτο.

8. Ἄλλ' ἔγωγε μεταξὺ τῶν λόγων ἐπελαθόμεν τὸ μὲν
 C διὰ τὴν φύσιν τῆς ἱστορίας, τὸ δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν πρα-
 γμάτων ὑπερβολὴν, ὅτι πατρὸς κατορθώματα γράφοιμι. μηδὲ 15
 γὰρ βουλομένη τὴν ἱστορίαν ὑποπτον θεῖναι, πολλάκις παρα-
 τρέχω τὰ τοῦ πατρὸς, μήτε αὐξάνουσα, μήτε πλάτος περι-
 τιθεῖσα. εἶθε γὰρ ἐλευθέρα ἦν τοῦ πάθους τούτου τοῦ πα-
 τρικοῦ καὶ ἀπόλυτος, ἵνα καθάπερ ὕλης ἀμφιλαφοῦς δραξα-
 μένη, τὴν σοβάδα γλῶσσαν ἐνεδειξάμην, ὅπόσῃν ἔχει περὶ τὰ 20

2. εἶχε γῆ A, εἶχεν γῆ P, εἶχε ἡ γῆ G. δὲ A, γὰρ PG.
 ἀφῆκεν ἡ G, ἀφῆκεν καὶ ἡ P, recte A. 3. ὁ βασιλεὺς τοῦ
 λοιποῦ G. 5. ἑαυτῷ A, αὐτῷ PG. τούτου om. A. 6.
 δὲ G. 7. διαχυθέντες A. τῷ add. A. διεπονοῦντο :
 κατεθρονοῦντο A. ἀλλὰ καὶ A. 8. δὲ add. C. 12. πε-
 ποιήτο A. 14. καὶ om. CG. 16. μετατρέχω CG. 17.
 πλάτος : πάλιν CG. περιτιθεῖσα C, περιτεθεῖσα PG.

statim humi barbarus prostratus, animam efflat, gravi accepto vul-
 nere. mox divisa imperator phalange, per medios ferebatur hostes,
 opportunitatem ex barbari istius nece nactus. nam illi ut vulneratum
 et humi stratum conspexere commilitonem, accurrebant et in iacente
 occupati erant. nec qui a tergo imperatorem persequiebantur, cum
 hos vidissent, non descenderunt equis agnitumque planxerunt ulu-
 lantes. quanquam Robertus non erat, verum nobilium unus et a
 Roberto secundus. sic igitur istis occupatis, imperator iter porro
 perrexit.

8. Verum ego, dum haec narro, oblita sum et propter historiae
 naturam et propter facinora inaudita, patris me res gestas describere.
 etenim ne historiae fidem suspectam reddam, saepe transcurro, quae
 de patre narranda sunt, nec exaggerans ea, nec copiose tractans.
 quod utinam vacua essem ab hoc erga parentem affectu et soluta!
 certe in amplissimo veluti campo libere excurrens, quantum oratio
 mea in tractandis rebus praeclare gestis usum habeat, probassem. nunc

καλὰ τὴν οἰκείωσιν. ἐπηλυγάζει δέ μου τὸ πρόθυμον ἢ φυ-D
 σική στοργή, μὴ πως δόξαιμι τοῖς πολλοῖς ὑπὸ προθυμίας V. 97
 τοῦ λέγειν περὶ τῶν κατ' ἐμαυτὴν, τερατολογίας παρέχειν
 ὑπόληψιν. καὶ γὰρ ἂν πολλαχοῦ τῶν κατορθωμάτων τῶν
 5 πατρικῶν μεμνημένη, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ἀπεσιτάλαξα, ξυγ-
 γράφουσα τε καὶ διηγουμένη, ἐν ὁποίοις κακοῖς περιπέτωκε, P. 121
 καὶ οὐδ' ἄνευ μονωδίας καὶ θρήνου τὸν τόπον παρηλθον.
 ἀλλ' ἵνα μὴ ῥητορεία κομψή τις ἢ κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς
 ἱστορίας, ὥσπερ τις ἀπαθῆς ἀδάμας καὶ λίθος, παρατρέχω
 10 τὰς τοῦ πατρὸς μου ξυμφοράς. ἅπερ ἔδει κάμει καθάπερ
 ἐκεῖνον τὸν Ὀμηρικὸν νεανίσκον εἰς ὄρκον προφέρειν (οὐδὲ
 γὰρ εἶμι χείρων ἐκεῖνου τοῦ λέγοντος “οὐ μὰ Ζῆν', Ἀγέλαε,
 καὶ ἄλγεα πατρὸς ἐμεῖο”) πρὸς τὸ εἶναι καὶ λέγεσθαι φιλο-
 πάτωρ. ἀλλὰ τὸ μὲν πάθος τὸ πατρικὸν ἐμοὶ μόνῃ καταλε-
 15 λείφθω καὶ θαυμάζειν καὶ ὀλοφύρεσθαι, τὰ δὲ τῆς ἱστορίας B
 ἐχέσθω. μετὰ ταῦτα οἱ μὲν Κελτοὶ τῆς πρὸς τὸν Ῥομπέρ-
 τον ὁδοῦ φερούσης εἶχοντο. ὁ δὲ κενὸς τούτους θεασάμε-
 νος, πνθόμενός τε τὰ τούτοις συμπεσόντα, πάντας μὲν μεγά-
 λως κατητιᾶτο, ἕνα δὲ τούτων ἔκκριτον καὶ μυστίζειν ἠπει-
 20 λει, ἄνανδρόν τε ἀποκαλῶν καὶ ἀπειροπόλεμον· καὶ ὅτι μὴ
 καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς πέτρας μετὰ τοῦ ἵππου ἀνέθορε, καὶ τὸν

1. ἐπηλυγάζει C, ἐπιλυγάζει PG. 5. ἀπεσιτάλαξα C, ἐπεσιτά-
 λαξα PG. 6. πόσοις CG. κακοῖς C et in margine P, και-
 ροῖς PG. 8. ἵνα ἢ τορεία G. ἐκεῖνο om. G. 10. μου
 om. C. 17. θεασάμενός τε καὶ τὰ συμπεσόντα A. 19.
 ἠτιᾶτο μὲν πάντας μεγάλως A. τῶν τούτων A. 21. τὴν
 πέτραν A.

coercet hanc animi propensionem naturalis amor, ne forte multitudini videar, domesticas res celebrandi cupiditate fabulosae narrationis praebere suspicionem. ac si frequenter ea, quae pater meus bene gessit, commemorarem, lacrimis confecta essem in describendis tantis malis, quibus ille circumventus est; nec vero etiam sine lamentis luctuque locum praetermissem. verum ne oratorius quidam fucus illam historiae partem adulteret, veluti adamas durus aut silex, patris mei casus transcurro; quos quidem etiam me, ut Homericum illum iuvenem, ad iusiurandum (nec enim deterior sum illo, qui ait “non per Iovem, Agelae, et per patris mei mala”) adhibere oportebat, quo patris amans et essem et dicerer. sed casus paterni mihi soli relinquuntur et admirandi et deplorandi; in sequentibus autem historiam enarrare pergam. postea Galli ad Robertum rediere. qui ubi vacuos eos conspexit, et quae ipsis acciderant audivit, cum omnes vehementer obiurgavit, tum unum inter ceteros insignem etiam flagris se caesurum esse minabatur, ignavum reique bellicae imperitum eundem dicens. atque

βασιλέα Ἀλέξιον ἢ κρούσας ἀνεῖλεν ἢ δραζόμενος ζῶντα ἤγα-
 γε, τὰ πάνδεινα πάσχειν ᾔετο. ἦν γὰρ ὁ Ῥομπέρτος οὗτος
 C τὰλλα μὲν εὐψυχότατος τε καὶ φιλοκινδυνότατος, πικρίας δὲ
 ὄλος ἄνθρωπος, καὶ ἐν ῥίσι ἐπικαθήμενον ἔχων τὸν χόλον
 καὶ τὴν καρδίαν μεστὴν θυμοῦ καὶ ὀργῆς ἔμπλεων, καὶ οὕτως 5
 ἔχων περὶ τοὺς πολεμίους, ὡς ἢ τὸν ἀντικαθιστάμενον δια-
 πείραι τῷ δόρατι, ἢ ἑαυτὸν διαχρήσασθαι, παρὰ τὸν Μοι-
 ραῖόν, φησι, κλωστῆρα ἀπαλλαττόμενος. ὁ μέντοι στρατιώ-
 τῆς Ἰκεῖνος, ὃν ὑπ' αἰτίαν ὁ Ῥομπέρτος ἤγε, τό τε ἀνεπίβα-
 τον καὶ ὄξυ τῆς πέτρας μάλα σαφῶς διηγείτο, καὶ ὅτι εἰς τὸ 10
 μετεωρότατον ὁ τόπος ἐπῆρτο, καὶ ὡς ἡ πέτρα ὄξεια ἦν καὶ
 ἀκροσφαλῆς, καὶ ὡς οὐδένα οὐ πεζόν, οὐχ ἰππότην ἐπιβῆναι
 ταύτης δυνατὸν ἄνευ θείας τινὸς μηχανῆς, μὴ ὅτι γέ τινα πο-
 D λεμούμενον καὶ μαχόμενον, ἀλλ' οὐδ' ἄνευ πολέμου τινὸς εἶναι
 δυνατὸν ἀποπειρᾶσθαι τῆς πέτρας. "εἰ δέ μοι" φησι "καὶ 15
 διαπιστοίης, ἐπιχειρήσας ἢ αὐτὸς σὺ ἢ τις ἄλλος τῶν ἰππο-
 τῶν ὁ θαυραλεώτατος, τῶν ἀμηχάνων αἰσθήσεται. εἰ δ' οὖν,
 ἀλλ' εἴ τις ἀναφανεῖται τῆς πέτρας περιγεγόμενος, μὴ ὅτι γὰρ
 ἄπτερος, ἀλλὰ καὶ ὑπόπτερος ὢν, ἔτοιμος αὐτὸς πᾶν ὃ τε
 δεινὸν ὑποστῆναι καὶ ἀνανδρίαν κατακριθῆναι." ταῦτα εἰ- 20
 P. 122 πῶν μετὰ θανάτου καὶ ἐκπλήξεως ὁ βάρβαρος τὸν ἐπίχολον
 Ῥομπέρτον κατέστειλέ τε καὶ εἰς θαῦμα ἐκίνησεν ἀφέμενον

1. ἀνήγαγε CG. 4. ἐν C, ἐπὶ PG. 9. αἰτίαςιν CG. 12.
 ἀκροσφαλῆς G, ἀκροσφαλῆς P. 12. οὐχ : χχ G. 15. μοί :
 μή A. καὶ om. AG. 16. ἢ αὐτὸς : καὶ αὐτὸς G. ἄλ-
 λος τις A. 19. ὃ τε : εἴτε C. 20. δεινὸν : δυνατὸν CG.
 ἀνανδρίαν C, ἀνανδρίας PG. 22. τε om. G.

is, quod non et ipse in saxum cum equo insilisset, nec imperatorem
 Alexium sive ictu trucidasset, sive vivum adduxisset captum, gravis-
 sima quaeque passurus sibi videbatur. erat quippe Robertus cum fortis-
 simus et maxime temerarius, tum praecipue ad saevitiam proclivis,
 et naribus quasi insidentem iram habebat animumque iracundiae ac
 stomachi plenum, atque ita se in hostes gerebat, ut aut adversarium
 hasta transfigeret, aut ipse sibi mortem conscisceret, Parcarum, ut
 aiunt, filo vel contra fatum rupto. sed miles ille, in quem culpam
 Robertus conferebat, quam praerupta atque praeceps rupes illa esset,
 clare exponebat; altissime locum exsurgere, rupem summa proclivi-
 tate esse, neque quenquam, nec peditem nec equitem, sine divina
 quadam machina ascendere in eam posse, et tantum abesse, ut pu-
 gnanti et lacessito id contingat, ut ne extra quidem proelium rupes
 superari queat. "quod si mihi, inquit, fidem non habes, vel tu ipse
 vel alius quidam equitum audacissimus cum expertus fuerit, id nullo
 modo fieri posse senties; sin quis erit, qui in verticem rupis enita-

τοῦ ὀργίζεσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἐλιγμοὺς τῶν παρακει-
 μένων ὄρων καὶ πᾶσαν τὴν δύσβατον ἀτραπὸν ἐν δυοῖ νυχθη-
 μέροις διεξελθὼν, καταλαμβάνει τὴν Ἀχρίδα. ἐν δὲ τῷ
 μεταξὺ τὸν Χαρζάνην διελθὼν καὶ μικρὸν περὶ τὴν καλουμέ-
 5 νην Βαβαγορὰν ἐγκαρτερήσας, (τέμπος δ' αὐτῆ δύσβατόν
 ἔστι,) μὴθ' ὑπὸ τῆς ἡττης, μὴθ' ὑπὸ τῶν ἄλλων τοῦ μύθου
 κακῶν τὸν νοῦν συγχυθεὶς, μὴθ' ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ μέτωπον
 τοῦ τραύματος ὀδύνης ὑποχαλάσας, κὰν τὰ ἐντὸς ὑπὸ τῆς Β
 λύπης τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεπτωκότων καὶ μᾶλλον τῶν γενναίως V. 98
 10 ἀγωνισαμένων ἀνδρῶν ἐξεφλέγετο· ἀλλ' ὅμως ὅλος τῆς πό-
 λεως ἦν Δυρραχίου καὶ ταύτης ἐμέμνητο, ἀχθόμενος ὅτι
 ἄτερ ἡγεμόνος καταλέλειπτο, τοῦ Παλαιολόγου διὰ τὴν ὄξειαν
 συμβολὴν τοῦ πολέμου μὴ δυνηθέντος ἐπαναστρέψαι. καί,
 ὡς ἐνόν, τοὺς κατ' αὐτὴν ἠσφαλίσατο καὶ τὴν τῆς ἀκροπό-
 15 λεως φρουρὰν τοῖς ἐκκρίτοις Βενετικοῖς τῶν ἐκεῖσε ἀποίκων
 ἀνέθετο, τὴν δὲ γε ἐπίλοιπον πᾶσαν πόλιν τῷ ἐξ Ἀρβανῶν
 ὀρμωμένῳ Κομισκόρτῃ, τὰ συνοίσοντα διὰ γραμμῶν ὑπο-
 θέμενος.

5. Βαβαγορὰν G. lege αὐτη. 6. τῶν add. G. τοῦ μύ-
 θου om. CG. 9. τῆ om. G. 11. καὶ ὅτι A. 13. ἐπα-
 ναστρέψαι μὴ δυνηθέντος A. 14. ἐξόν CG. τῆς om. CG.
 16. Ἀρβανῶν G. 17. κομισκόρτῃ G.

tur, non modo alarum expers, sed etiam alatus, non recuso, quin supplicium quantumvis acerbum patiar ignaviaeque condemner." quae cum mirabundus rei quae novitate stupens barbarus dixisset, Roberti iram placavit et in admirationem vertit. at imperator adiacentium montium flexus difficillimo duorum dierum totidemque noctium itinere emensus, Achridem pervenit. in quo itinere cum Charzanem fluvium traiecisset et paullulum in valle in via, quae Babagora dicitur, commoraretur, nec clade ceterisque proelii incommodis perturbatus, nec dolore accepti in fronte vulneris afflictus, quamvis intimo luctu suorum, qui in pugna ceciderant, eorum praesertim, qui strenue dimicaverant, premeretur, tamen totum in Dyrrhachio urbe animo occuparat sollicitusque erat, quod praeside careret. etenim Palaeologo propter pugnam amissam eo reverti non licuerat. itaque, quantum poterat, incolas confirmavit, atque arcis custodiam Venetorum qui ibi erant colonorum primoribus mandavit, reliquam urbem Comiscortae ex Albanis oriundo tradidit, et quae facienda viderentur, per litteras significavit.

ΑΛΕΞΙΑΣ Ε.

ALEXIADIS LIBER V.

ARGUMENTUM.

Dyrrhachium Roberto se dedit. Alexius Deaboli suos colligit. ad militem parandum, in summa aerarii inopia, pecuniam sibi, quacunque ratione possit, procurari iubet (1). Isaacius Sebastocrator, convocata synodo, obtinet, ut vasa sacra, quorum nullus esset usus, in publicum conferantur. inde vehemens Leonis Chalcedonensis episcopi erga imperatorem odium et insolentia (2). Robertus, ubi Henricum, ab Alexio arcessitum, Longibardiam invasurum cognovit, Boëmundo relicto, in Italiam redit. una cum papa in Henricum movet, qui tamen, audita Alexii clade, domum se recipit (3). interim Boëmundus, in Illyrico bellum urgens, Iohannina occupat. Romanos proelio bis fundit (4). Alexius, Cpolim reversus, Turcarum auxilia advocat. Boëmundus Larissam obsidet, Leone Cephalia fortiter propugnante. imperator auxilio venit (5). structis insidiis, ipse castra Gallorum expugnat (6). sed altero die Michaelis Ducae imprudentia minus prospere res cedit. comites Galli, ab Alexio tentati, Boëmundum Aulonem recedere cogunt (7). imperator Cpolim revertitur. ecclesia erroribus Iohannis Itali turbata, eius hominis ortus, studia, mores (8). anathemati Alexii iussu subiectus, mox ad frugem bonam redit (9).

P. 125 1. Ὁ μέντοι Ῥομπέρτος ἀμεριμνήσας παντάπασι, τὴν
V. 101 λείαν πᾶσαν καὶ τὴν βασιλικὴν σκηνὴν ἀφελόμενος, τροπαιο-

ΑΛΕΞΙΑΔΟΣ βιβλίον ε' ΑΓ.

1. Robertus animo plane securo, praeda omni et imperatorio tabernaculo potitus, victoria reportata exsultans planitiem repetiit,

φύρος καὶ γαυριῶν τὴν πεδιάδα κατέλαβεν, εἰς ἣν πρότερον
 ἠύλιζετο, τὸ Δυρράχιον πολιορκῶν. καὶ μικρὸν διαναπανασά-
 μενος ἐβουλεύετο, εἰ χρὴ αὐθις ἀποπειρᾶσθαι τῶν τούτου
 τειχῶν, ἢ τὴν μὲν πολιορκίαν εἰς τὸ ἐπιὸν ἔαρ παραφυλά-
 5 ξασθαι, τὸ παρὸν δὲ τὴν Γλαβινίτζαν καταλαβεῖν καὶ τὰ Ἰω-
 αννίνα, κἀκεῖσε παραχειμάσαι, καταθέμενον τὸ ὀπλιτικὸν
 ἅπαν εἰς τὰ ὑπερκείμενα τέμνη τῆς πεδιάδος Δυρραχίου. οἱ
 δ' ἐντὸς Δυρραχίου, καθάπερ ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἐπεὶ οἱ B
 πλείους ἀπὸ Μέλφης καὶ Βενετίας ἦσαν ἄποικοι, τὰ ξυμπε-
 10 σόντα τῷ αὐτοκράτορι μεμαθηκότες, καὶ τὴν τοσαύτην ἀνδρο-
 κτασίαν καὶ τὴν τῶν τηλικούτων ἀνδρῶν σφαγὴν, καὶ τοὺς
 στόλους ὑποκεχωρηκότας, καὶ ὅτι ὁ Ῥομπέρτος εἰς τὸ ἐπιὸν
 ἔαρ τὴν πολιορκίαν ταμιεύεται, διεσκοπεῖτο ἕκαστος, ὃ τι
 πρᾶττειν χρὴ καὶ σώζεσθαι καὶ μὴ αὐθις ἐς τοσοῦτους ἐμπε-
 15 πτωκέναι κινδύνους. συλλεξάμενοι οὖν ἑαυτοὺς, τὸ ἀπόρη-
 τον ἕκαστος εἰς τὸ ἐμφανὲς ἄγουσι, καὶ περὶ τῶν ὄλων γνω-
 σιμαχήσαντες, ὥσπερ ἐν ἀπόροις πόρον εὕρηκεναι ᾠήθησαν
 πεισθῆναί τε τῷ Ῥομπέρτῳ καὶ παραδοῦναι οἱ τὴν πόλιν. C
 ἐρεθισθέντες δὲ καὶ παρὰ τοῦ τῶν ἐποίκων Μέλφης καὶ ταῖς
 20 τούτου πεισθέντες ὑποθημοσύναις, τὰς εἰσόδους ἀναπετάσαν-
 τες, πάροδον τῷ Ῥομπέρτῳ δεδώκασιν. ἐγκρατῆς δὲ τούτου
 γενόμενος, τὰς δυνάμεις μετεκαλεῖτο, φιλοκρινῶν ἅμα, εἴ που

2. ἠύλιζετο πρότερον A. 3. ἐβούλετο G. εἰ C, ἢ PG. vid.
 annotat. 4. μὲν om CG. 8. δὲ A. ἐδήλωσε G. 17.
 εὕρημένοι G. 18. τε om. C. 19. παρὰ τοῦ PG, correxi.
 ἐποίκων C, ἀποίκων PG. 22. φυλλοκρινῶν C. lege φυλο-
 κρινῶν.

in qua antea castra posuerat, cum Dyrrhachium obsideret. atque
 paullulum illic commoratus, deliberavit, utrum tentanda rursus moe-
 nia huius urbis essent, an in ver proximum oppugnatione dilata, in
 praesenti Glabinitzam et Iohannina occupare ibique hiemare praesta-
 ret, exercitu universo in vallibus collocato, quae supra Dyrrhachii
 planitiem iacent. verum qui Dyrrhachium obtinebant, cum plerique
 Melphenses et Veneti essent coloni, ut supra narravimus, postquam
 imperatoris cladem insignem et tantorum hominum caedem acceperunt,
 et classem utramque decessisse, Robertumque in ver proximum obsidio-
 nem parare, eorum quisque, quid faciendum esset, ut incolumes forent,
 neve in tanta rursus pericula inciderent, dispiciebant. concione convo-
 cata, suam quisque mentem aperiunt ac de summa rei consilia agitant;
 tandem difficultatis expediendae eam sibi viam reperisse visi sunt, ut
 Roberto morem gererent urbemque dederent. cumque etiam a Mel-
 phensium accollarum quodam instigati essent, consiliis eius obsecuti,
 portis patefactis, aditum Roberto dederunt. urbe is occupata, copias

τέτρωταί τις καιρίαν ἢ ἐπὶ χρωῖτα παραξέσαντος τυχόν του
 ξίφους, καὶ διερευνώμενος ὁποῖοί τε καὶ ὅπόσοι πολέμου πα-
 ρανάλωμα γεγόνασιν ἐν ταῖς προηγησαμέναις μάχαις, σκοπῶν
 Δ᾿ ἄμα, ἐπεὶ χειμῶν ἤδη παρῆν κατὰ τόδε καιροῦ, διὰ τούτου
 καὶ μισθοφορικὸν ἕτερον ἐπισυνάξει καὶ ξενικὰς ἐπισυλλέξει 5
 P. 126 δυνάμεις, καὶ ἦρος ἐπιφανέντος, τηνικαῦτα πανστρωτὶ κατὰ
 τοῦ βασιλέως χωρῆσαι. ἀλλ' οὐκ αὐτὸς μὲν ὁ Ῥομπέρτος,
 καίτοι νικητὴν ἑαυτὸν καὶ τροπαιοῦχον ἀνευφημῶν, τοιαῦτα
 ἐλογίζετο, ὁ δ' ἠττηθεὶς βασιλεὺς καὶ τραυματίας γεγονώς,
 διὰ τὴν ἀνύποιστον ἐκείνην ἦτταν καὶ τοσοῦτους καὶ τοιού- 10
 τους ἀποβεβληκῶς μορμολυχθεὶς οἷον συνέσταλται· ἀλλὰ μη-
 δὲν σμικροπρεπὲς περὶ ἑαυτοῦ λογισόμενος, μηδὲ χαλάσας
 ὄλωσ τὸν λογισμόν, σπεύδων ἦν ὅλη γνώμη τὴν ἦτταν ἦρος
 φανέντος ἀνακαλέσασθαι. ἦσαν γὰρ ἄμφω πάντα προῖδεῖν
 καὶ συνιδεῖν ἱκανοί, καὶ πολεμικῶν τεχνασμάτων οὐδενὸς 15
 Βᾶδαῖς, ἀλλὰ πάσαις μὲν τειχομαχίαις, πάσαις δὲ λοχήσεσι,
 V. 102 καὶ ταῖς ἐκ παρατάξεως ἀγωνίαις ἐθάδες, τὰς δὲ διὰ χειρὸς
 πράξεις δραστικοὶ καὶ γενναῖοι, καὶ ἐχθροὶ πάντων τῶν ὑπ'
 οὐρανὸν ἠγεμόνων γνώμη καὶ ἀνδρεία κατάλληλοι. εἶχε δὲ τι τοῦ
 Ῥομπέρτου πλέον ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος, ὅτι νεάζων τὴν ἡλικίαν 20
 ἔτι, κατ' οὐδὲν ἐλάττων τοῦ ἤδη ἀκμάζοντος ἦν καὶ τὴν γῆν

1. παραξήσαντος P. 2. πόσοι G. 3. γέγοναν C, ἐγεγόνασι G. καὶ σκοπῶν CG. 4. διὰ τούτου om. G. 8. νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον ἑαυτῶν G. 12. περὶ om. PG, add. F, αὐτοῦ G. 14. ἀνακαλέσασθαι ἦρος φανέντος G. 15. τεχνησμάτων G. 17. ἐθάδες FC et in margine P, αὐθάδεις PG. 21. κατ' : καὶ G.

eo evocavit perquisivitque, num quis forte vulneratus esset graviter, an cutem leviter gladio perstringente; simul percontatus est, quot qualesque in pugnis superioribus periissent; cogitavit idem, cum hiems tum iam adesset, per id tempus exercitum mercenarium alterum cogere et peregrinos milites conducere, vere autem ineunte cum omni copiarum vi imperatorem aggredi. neque tamen solus Robertus, qui victoriam tropaeaque retulerat, talia in animo habebat, victus autem imperator et vulneratus, intolerabili ista clade, tot tantisque viris amissis, quasi formidine perterrefactus, animo cecidit. immo nihil se indignum cogitans, nec omnino deliberandi curam remittens, tota mente nitebatur victoriam vere proximo revocare. nam uterque quidvis prospicere et perspicere facile poterant, nec bellicae artis ullius rudes erant, sed in omni genere oppugnationis struendarumque insidiarum atque in proeliis aperto Marte committendis exercitati, manu prompti et fortes, et adversarii prae omnibus ubique ducibus consilio et fortitudine pares. quauquam eo excelluit Alexius, quod iuvenis adhuc aetate erat, nec tamen ulla re alteri cedebat,

μικροῦ σαλεύειν ὄλας τε φάλαγγας ἐκ μόνου ἐμβοήματος αὐ-
 χοῦντος συνταράττειν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑτέροις συντηρεῖσθω-
 σαν τόποις· μελήσει γὰρ πάντως τοῖς ἐγκωμιάζειν ἐθέλου-
 σιν. ὁ δὲ γε βασιλεὺς Ἀλέξιος, ἐν Ἀχρίδι μικρὸν ἑαυτὸν
 5 ἀνακτησάμενος καὶ τὸ σῶμα διαναπαύσας, καταλαμβάνει τὴν
 Δεάβολιν. καὶ τοὺς μὲν τοῦ πολέμου διασωθέντας τῆς ἐκ
 τοῦ μόχθου κακοπαθείας, ὡς ἐνόν, ἐπανελάμβανε, τοὺς δὲ γε
 ἐπιλοίπους ἀπανταχόθεν ἀποστείλας διεκηρύκευε τὴν Θεσσα-
 λονίκην καταλαβεῖν. ἐπεὶ δὲ πείραν τοῦ Ῥομπέρτου καὶ τῆς
 10 τὸλμης τοῦ τηλικούτου ἔσχε στρατεύματος, καὶ πολλὴν ἀφέ-
 λειαν καὶ ἀνανδρίαν τῶν ὑπ' αὐτὸν κατεψηφίσατο, (οὐ γὰρ C
 ἂν προσθεῖην στρατιωτῶν, ὅτι καὶ οἱ τέως παρόντες ἀγύμνα-
 στοί τε τὸ παράπαν ἦσαν καὶ πάσης στρατιωτικῆς ἐμπειρίας
 ἀδαεῖς,) διὰ τοῦτο γοῦν ἐδεῖτο συμμαχῶν· τὸ δὲ ἄτερ χρη-
 15 μμάτων οὐκ ἐνῆν· τὰ δὲ οὐ παρῆν, τῶν βασιλικῶν ταμιείων
 ἐπὶ μηδενὶ δέοντι κενωθέντων ὑπὸ τοῦ προβεβασιλευκότος Νι- P. 127
 κηφόρου τοῦ Βοτανιάτου τοσοῦτον, ὡς μηδὲ τῶν ταμιείων
 κεκλεισθαι τὰς θύρας, ἀλλὰ ἀνέτως πατεῖσθαι παντὶ τῷ βου-
 λομένῳ δι' αὐτῶν ὀδεύειν· προπέποτο γάρ. ἐνθεν τοι καὶ
 20 ἐν ἀμηχανίᾳ τὸ πᾶν συνίστατο, ἀσθενείας τε καὶ πενίας ὁμοῦ.
 συμπιεζούσης τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους. τότε δὲ τότε τί τὸν

7. lege μόθου. τοὺς ἐπιλοίπους δὲ A. 13. καὶ πάσης: καὶ
 om. C, ἐν πᾶσι καὶ G. 14. τὸ δὲ A, τόδε PG. 15. ταμιείων
 AG. 16. ὑπὸ τῶν προβεβασιλευκότων τοῦ τε βοτανιάτου καὶ
 μιχαῆλ τοῦ δούκα A. 17. τοσοῦτον add. C. ταμιείων G.
 19. ἐντεῦθεν καὶ ἀμηχανίᾳ A. 20. ἀσθενείας AG, ἀσθενίας P.
 τε add. A. 21. τοὺς add. A.

qui in ipso flore erat, et terram tantum non concutere totasque pha-
 langas solo clamore perturbare se posse iactabat. verum de his alius
 erit dicendi locus: neque enim ista negligere oportet, qui laudatio-
 nem scribere volunt. sed Alexius imperator, postquam Achride paullu-
 lum quieti se dedit corpusque recreavit, Deabolim se contulit. ibi qui e
 clade incolumes pervenerant, ex belli laboribus et fatigatione, quantum
 poterat, refecit; reliquos undecunque, missis legatis, Thessalonicam
 convenire iussit. sed cum Robertum eiusque exercitus audaciam ex-
 pertus esset, ob magnam autem tenuitatem atque ignaviam parum
 fiduciae poneret in suis, (militibus non addiderim, cum etiam qui tum
 aderant, inexercitati omnino essent et rei militaris prorsus impe-
 riti,) hanc igitur ob causam sociis indigebat; at socii sine pecunia
 parari non poterant; pecunia autem non aderat, cum aerarium re-
 gium sine ullo usu esset ab eo, qui antea imperaverat, Nicephoro
 Botaniate, exhaustum, ita ut ne clausae quidem essent aerarii fores,
 sed cuivis paterent, qui intrare vellet: quippe direptum erat. quo
 factum est, ut magnis in angustiis res publica esset, infirmitate si-

νέον βασιλέα καὶ ἄρτι τῶν τῆς βασιλείας οἰάκων ἐπιβεβηκότα
 ἐχορῆν διαπράξασθαι; πάντως ἢ ἐξαπορούμενον τὸ πᾶν κατα-
 λιπόντα ἐκοτῆναι τῆς ἀρχῆς, ὡς μὴ ἀναίτιον ἔντα αἰτιῶτό
 Β τις αὐτὸν ὡς ἀπειροπόλεμον καὶ ἀνεπιστήμονα ἀρχηγόν, ἢ
 ἐξ ἀνάγκης, ὡς ἐνόν, καὶ συμμάχους μετακαλέσασθαι καὶ τὰ 5
 τούτοις δοθησόμενα χρήματα ὄθεν δήποτε συναγαγεῖν, καὶ
 τοὺς ἀπανταχῆ διασπαρέντας τοῦ στρατεύματος διὰ δωρεῶν
 ἀνακαλεῖσθαι, ἵνα ἐντεῦθεν μείζους ἐλπίδας κτησάμενοι, αὐ-
 τοὶ μετ' αὐτοῦ ἐγκαρτερήσαιεν, καὶ οἱ ἀπόντες πρὸς τὸ ἐπαν-
 ἔρχεσθαι προθυμότεροι γένοιτο, καὶ οὕτως γενναιότερον πρὸς 10
 τὰ Κελτικὰ πλήθη ἀντικαταστῆναι δυνήσαιντο. ἀνάξιον μὲν
 οὖν καὶ ἀσύμφωνον τῆς αὐτοῦ περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἐπιστή-
 μης ὁμοῦ καὶ τόλμης μηδὲν πεπραχέναι βουλόμενος, πρὸς
 C δύο ταῦτα ἀπέβλεψε, συμμάχους τε ἀπανταχόθεν μεταπέμ-
 ψασθαι, ἐλπίσι πολλῶν δωρεῶν εὐμηχάνως τούτους ὑποσυ- 15
 ρόμενος, τὴν δέ γε μητέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αἰτήσασθαι χρή-
 V. 103 ματά οἱ ξυμπορισαμένους ὄθεν δήποτε ἐκπέμψαι.

2. Οἱ δὲ πόρον πορισμοῦ μὴ ἐφευρηκότες ἕτερον, πρό-
 τερον μὲν ἅπαντα τὰ αὐτῶν συναγαγόντες χρήματα, ὅποσα ἐν
 χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, τῇ βασιλικῇ χωνεῖα παραπεπόμφασι • 20

1. τῶν Diesterwegius, τὸν libri. 2. ἢ CG, καὶ P. κατα-
 λιπόντα PG, καταλιπόντα C. 3. ἀναίτιον CG, ἐναντίον P.
 αἰτιῶτο G. 6. δοθησόμενα: ἐπαρχέσοντα P in margine. χρη-
 μάτων P. 7. τοὺς C, τούτους PG. 8. αὐτοὶ δὲ C, οἱ τε
 conī, Diesterwegius. 11. δυνήσεται CG. 12. τῆς αὐτοῦ
 om. G. 14. καὶ συμμάχους A. 15. ἀποσυρόμενος A. 16.
 δέ γε: δὲ A. 18. ἐφευρίσκοντες P, alterum CAG.

mul et egestate imperium Romanum urgentibus. in tali tempore quid
 imperatori iuveni quique modo ad imperii gubernacula accesserat, faci-
 endum erat? omnino aut desperata rei publicae salute, imperio ab-
 dicandum, ne quis eum, cum culpaē expers esset, culparet tanquam
 ducem imperitum atque rudem; aut in summa necessitate, quan-
 tum posset, et socii cogendi et quam ipsis solveret pecunia unde-
 cunque conquirenda, et dispersae ubique exercitus reliquiae donis
 revocandae, quo ad maiorem spem erecti, et qui secum essent, per-
 durarent, et qui aberant, ad redeundum propensiores fierent, at-
 que ita fortius Gallorum copiis resisti posset. iam cum nihil, quod a
 militari sua experientia simul et virtute abhorreret seque indignum
 esset, facere vellet, ad haec potissimum duo animum attendit, pri-
 mum ut socios undique cogeret, multorum munerum spe facile allici-
 endos; dein a matre fratrequē petiit, ut pecunias undecunque confec-
 tas sibi mitterent.

2. Illi, quod pecuniae parandae viam alteram non inveniebant,
 primum omnes res suas, quaecunque auro argentove essent, ad mo-

πρώτη δὲ πάντων ἡ βασιλὶς καὶ μήτηρ ἐμὴ ὅποσα ἔκ τε μη-
 τρώου καὶ πατρώου κλήρου ἐννηρηχον αὐτῇ, κατεβάλλετο,
 καὶ τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν πρὸς τοῦτο ἐρεθίσαι οἰομένη· ἐδε-
 δίει γὰρ ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐν στενῷ κομιδῇ τὰ κατ' αὐ- D
 5 τὸν ὀρώσα· εἶτα δὲ καὶ ἐξ ἑτέρων, ὅποσοι εὐνοϊκώτερον πρὸς
 τοὺς βασιλεῖς τούτους διέκειντο, αὐθαιρέτως προτεθυμηκότων
 καταβάλλεσθαι, ὅποσον ἕκαστος εἶχε προθέσεως, χρυσοῦ καὶ
 ἄργυροῦ πορισάμενοι, ἐξέπειψαν τὸ μὲν τι τοῖς συμμάχοις, P. 128
 τὸ δὲ τι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐπικειμένην
 10 χρεῖαν μηδαμῶς ἐξαρκούντων, τῶν μὲν χάριτας αἰτούντων,
 ὡς συναγωνισαμένων δῆθεν, τῶν δὲ, ὅποσον μισθοφορικόν,
 δαψιλέστερον τὸν μισθὸν ἐξαιτουμένων, ἐνέκειτο αὐθις καὶ
 ἕτερα ἀνακαλούμενος διὰ τὸ ἀπεγνωκέναι τὴν Ῥωμαίων εὐ-
 νοίαν. οἱ δὲ ἐν ἀμηχανίᾳ γεγονότες καὶ πολλοὺς λογισμοὺς
 15 ἀνελίζαντες ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ, ἐπεὶ καὶ τὸν Ῥομπέρτον αὐθις
 ὀπλιζόμενον μεμαθήκεσαν, μὴ ἔχοντες ὅ τι καὶ δράσαιεν, εἰς
 τοὺς πάλαι κειμένους νόμους καὶ τοὺς κανόνας περὶ τῆς τῶν B
 ἱερῶν ἐκποιήσεως ἀπέβλεψαν. καὶ μετὰ τῶν ἄλλων εὐρηκότες
 καὶ τοῦτο, ὅτι περ ἐπ' ἀναρρῦσει αἰχμαλώτων τὰ τῶν ἀγίων
 20 τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ἱερὰ ἔξεστιν ἐκποιεῖσθαι, (ἑώρων δὲ ὅτι

1. δὲ CG, ὅτι P.   τε : τοῦ G.   μητρώου καὶ πατρώου P,
 πατρ. καὶ μητρώου CG.   2. κατεβάλλετο G.   5. ἐνορώσα CG.
 7. καταβαλέσθαι C.   ὅποσον CAG, ὀπόσης P. an ὅπως?
 προθέσεως om. G, εἶχε προθέμενος ἕκαστος A.   8. συμμά-
 χους P, συμμάχοις CAG.   10. fortasse τούτων post ἐξαρκούν-
 των excidit.   11. ὀπόσων μισθοφορικῶν G.   15. καὶ alte-
 rum: δὲ G.   19. καὶ τοῦτο add. AG.   περ om. CG.   20.
 τοῦ Θεοῦ om. A.

netam regiam miserunt. ac prima quidem inter omnes imperatrix,
 mater mea, quidquid ex materna et paterna hereditate supererat,
 suppeditavit, etiam ceteros, ut idem facerent, eo incitari rata: siqui-
 dem sollicita erat de imperatore, quem maximis difficultatibus cir-
 cumventum nosset. dein etiam ex ceteris, quicumque amicus erga
 imperatores affecti, sponte suppeditare cupiebant, pro suo quisque
 studio aurum argentumque partim sociis, partim imperatori confere-
 bant ac mittebant. sed cum ad praesentem usum nequaquam pecunia
 sufficeret, (nam alii praemia exspectabant, ut socii scilicet belli;
 mercenariorum autem quantum militum erat, augeri flagitabat mer-
 cedem,) iterum institit pecuniam poscere, de Romanorum benevolen-
 tia desperans. quare illi in angustias adducti, multis deliberationi-
 bus privatim publiceque habitis, ubi etiam Robertum rursus bellum
 parare audierunt, quid agerent nescii, ad veteres leges canonesque de
 suppellectile sacra alienanda animum adverterunt; cumque praeter cae-
 tera invenissent, ad redimendos captivos sanctarum dei ecclesiarum

καὶ τῶν Χριστιανῶν, ὅσοι περὶ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ τὴν βαρβα-
 ρικὴν ἐτέλουν χεῖρα, καὶ ὅποσοι τὴν σφαγὴν ἐξέφυγον, ἐμι-
 αίνοντο διὰ τὴν τῶν ἀπίστων συναναστροφὴν,) ὀλίγ' ἄττα
 τῶν πάλαι ἡργηκότων ἱερῶν καὶ καταλελυμένων, ὡς εἰς μη-
 δεμίαν χρεῖαν συντελοῦντα, ἀλλ' ἀφορμὴ μόνον ἱεροσυλίας 5
 καὶ ἀσεβείας ἅμα τοῖς πολλοῖς παρεχόμενα, ὡς ἕλην χαρά-
 C γματος εἰς μισθὸν τοῖς στρατιώταις καὶ συμμάχοις τὰ τοι-
 αῦτα χρηματίσαι ἐσκέψαντο. τούτου γοῦν συνδόξαντος, ἀνέρ-
 χεται ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰσαάκιος εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ μέγα τέμε-
 νος τὴν σύνοδον ἐκκλησιάσας καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας ἅπαν πλή- 10
 ρωμα. Θεασάμενοι δὲ τοῦτον οἱ τῆς ἱερᾶς συνόδου ἐπ' ἐκ-
 κλησίας τῷ πατριάρχῃ συνεδριάζοντες, ἔκθαμβοι γεγονότες
 ἡρώτων, ὅτου χάριν παρεγένετο. ὁ δὲ “λέξων ἤκω τι πρὸς
 ὑμᾶς χρήσιμον τῇ βιαιᾷ τῶν πραγμάτων παρεμπτόσει καὶ
 D σωστικὸν τοῦ στρατοῦ.” ἅμα δὲ καὶ τοὺς περὶ τῶν μὴ χρη- 15
 σιμευόντων ἱερῶν κανόνας ἀπεστομάτιζε, καὶ πολλὰ περὶ τού-
 των δημηγορήσας, “ἀναγκάζομαι” φησιν “ἀναγκάζειν, οὐς
 P. 129 οὐ βούλομαι ἀναγκάζειν.” καὶ γενναίους προτιθέμενος λογι-
 V. 104 σμούς, ἐδόκει τάχα πείθειν τοὺς πλείονας. ὁ δὲ γε Μετα-
 ξᾶς ἀντέτεινεν, ἀνθυποφορὰς τινὰς εὐλόγους εἰσαγαγὼν, ἀπο- 20
 σκώπτων ἅμα καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ἰσαάκιον. ἀλλ' ὅμως τὰ

4. ἱερῶν ἡργηκότων καταλελυμένων G. 6. ἅμα om. CG. ὡς :
 ὡσπερ G. χαραγμάτων CG. 8. γοῦν CA, οὖν PG. 11.
 τῆς ἱερᾶς συνόδου om. A. 12. τῷ συνεδριάζοντες πατριάρχῃ
 P, συνεδριάζοντα πατριάρχῃ C, omisso τῷ, sed spatio relicto,
 recte AG. 14. ὑμᾶς A, ἡμᾶς PG. 17. ἀναγκάζειν om. G.
 20. ἀντέτεινεν A. ἀντυποφορὰς P.

licitum esse vasa sacra alienare, (nec vero latebat, Christianos, quot-
 quot per Asiam in barbarorum servitute degerent, et quocumque ne-
 cem effugissent, pollui infidelium consuetudine,) pauca quaedam e
 vasis sacris dudum otiosis, quippe quae nullum omnino usum haberent,
 sed sacrilegii tantum et impietatis simul occasionem multitudini praebe-
 rent, in monetam danda censebant, quo et milites et socii merce-
 dem acciperent. id ubi visum est, Isaacius Sebastocrator in magnum dei
 templum se confert, in synodum omnibus ecclesiae sacerdotibus con-
 vocatis. quem cum conspexissent, qui in sacra synodo patriarchae
 assidebant, admiratione affecti, quam ob rem venisset, interroga-
 runt. Isaacius “dicturus, inquit, veni vobis aliquid, quod in misera
 hac rei publicae conditione utile erit exercitumque servabit.” simul
 canones de supervacanea ecclesiarum suppellectile commemorat, et
 postquam multa de ea re dixit, “cogor, inquit, cogere, quos cogere
 nolo.” atque additis generosis sententiis, plerisque videbatur facile rem
 persuadere. at Metaxas obstitit, haud ineptis contra prolatis ratio-

δεδογμένα ἐκράτει. τοῦτο ὕλη μεγίστης κατηγορίας τοῖς βασιλεῦσιν ἐγένετο, (οὐκ ὀνῶ γὰρ καὶ τὸν Ἰσαάκιον ἀπόρφυρον βασιλέα κατονομάζειν,) οὐ τότε μόνον, ἀλλὰ καὶ μέχρι καιροῦ διαρκέσασα. καὶ γὰρ ἀρχιερεὺς τις τρηνικαῦτα Χαλκιδόνος Λέων προῦκάθητο, οὐ τῶν πάνυ σοφῶν καὶ λογίων, ἄρετῆς δὲ ἐπιμεμελημένος, τὸ δὲ ἦθος αὐτῷ σκληρὸν καὶ ἀποκροτον· οὗτος οὖν τῶν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις πυλῶν ἀφαιρουμένων τοῦ ἐπικειμένου αὐταῖς ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ, εἰς τὸ μέσον εἰσδύς ἐπαρρησιάζετο, μηδ' ὅλως ἢ οἰκονομίας ἢ τῶν
 10 περὶ τῶν ἱερῶν κειμένων νόμων ἐπαισθανόμενος. ὑβριστικώτερον δὲ καὶ οἶον εἰπεῖν ἀτακτικώτερον τῶ τρηνικαῦτα κρατοῦντι προσεφέρετο, ὅσάκις εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανῆει, τῇ ἀνεξικακίᾳ ἐκείνου καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ καταχρώμενος. καὶ ὀπηνίκα μὲν τὰ πρῶτα κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου ὁ αὐτοκράτωρ τῆς βασιλίδος
 15 πόλεως ἐξῆει, Ἰσαακίου τοῦ σεβαστοκράτορος καὶ ἀνταδέλφου αὐτοῦ μετὰ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῶν νόμων ἅμα καὶ τοῦ δικαίου ἄθεν δήποτε συμποριζομένου χρήματα, εἰς θυμὸν ἐκίνει τὸν ἠθέρτα ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως, ἀναισχυντότερον αὐτῷ προσφερόμενος. ὡς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς πολλάκις μὲν
 20 ἠττηθεὶς καὶ μυριάκις αὐθις κατατολμήσας τῶν Κελτῶν, θεοῦ

1. τοῦτο δὲ μεγίστης G. 3. καὶ om. G. 6. δὲ prius om. G. τὸ δὲ : τόδε P. 7. τοῖς om. G. ἀφαιρουμένους P, ἀφαιρουμένους CG, recte A. 9. τῶν om. AG. 10. κειμένων A, κειμηλίων PG. 14. πρώτου G. 16. τῆς om. A. γνώμης καὶ — χρήματα A, γνώμης ἄθεν δήποτε συμποριζ. χρήματα μετὰ τῶν γ. ἅμα καὶ τοῦ δικαίου PG. 17. ποριζομένων A. 18. ἀναισχυντότερον A, ἀναισχυντώτερον PG.

nibus, ipsi etiam Isaacio illudens. vel sic tamen sententia eius vicit. ea causa erat maximi in imperatores criminis, (nam non dubito etiam Isaacium sine purpura imperatorem dicere,) non tum solum, verum etiam diu permanens. etenim ecclesiae tum temporis Chalcedonensi praefuit Leo, non ille quidem admodum eruditus, ceterum virtutis studiosus, moribus duris atque austeris. is igitur, cum a valvis Chalcoptiorum aedis auri argentique ornamenta avellerentur, in medium proruens, audacter intercessit, nec necessitatis, nec legum de sacra suppellectile latarum rationem ullam habens. quin etiam insolentius et, prope dixerim, effrenatius in imperatorem se gessit, quoties in urbem regiam rediret, patientia illius et humanitate abusus. atque imperatore primum adversus Robertum urbe egresso, cum Isaacius Sebastocrator eius frater omnium consensu ac secundum leges aequumque pecuniam undique conficeret, huius ille iram concitavit, impudentius in eum invectus. cum autem imperator aliquot a Gallis acceptas clades sexcentis de illis reportatis victoriis ultus, deo iuvante,

νεύσει νικηφόρος στεφανίτης επανελήλυθαι, ἐπεὶ καὶ αὐθις ἄλλο νέφος ἐχθρῶν, τοὺς Σκύθας φημί, κατ' αὐτοῦ ἔξοριμῶν ἤδη μεμαθήκει, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ συλλογὴ τῶν χρημάτων, καὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐνδημουῦντος, ἐφ' ὁμοίαις αἰτίαις ἐσπουδάζετο, ὃ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος ἀναιδέστερον προσέ-⁵ πεσε τῷ αὐτοκράτορι. καὶ συζητήσεως ἐντεῦθεν πολλῆς περὶ τῶν ἱερῶν γενομένης, λατρευτικῶς, οὐ σχετικῶς δὲ προσκυνεῖσθαι τὰς ἀγίας εἰκόνας παρ' ἡμῶν ἐδογματίζεν, ἐν τισι μὲν ἐνλόγως ἅμα καὶ ἀρχιερατικῶς ἐνιστάμενος, ἐν τισι δὲ καὶ οὐκ ὀρθῶς δογματίζων, οὐκ οἶδα εἴτε δι' ἔριν καὶ τὴν πρὸς ¹⁰ P. 130 τὸν βασιλέα ἀπέχθειαν τοῦτο πεπονθῶς, εἴτε δι' ἄγνοιαν. ἔξακριβοῦν γὰρ ἀσφαλῶς τὸν λόγον οὐκ εἶχεν, ὅτι λογικῆς μαθήσεως ἀμέτοχος ὑπῆρχε παντάπασιν. ὡς δ' ἐπὶ πλέον πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἐθρᾶσύνετο, χαιρεκάκοις ἀνδράσι πειθόμενος, ὅποιοι πολλοὶ τότε ὑπῆρχον τοῦ πολιτεύματος, εἰς ¹⁵ τοῦτο παρανυττόμενος, καὶ πρὸς ὕβρεις καὶ βλασφημίας ἀκαίρους ἐτράπετο, καὶ ταῦτα παρακαλοῦντος αὐτὸν τοῦ βασιλέως μεταβαλεῖν τὴν περὶ τῶν εἰκόνων γνώμην, ἔτι δὲ καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀποσχέσθαι ἀπεχθείας, ὑπισχνουμένου ἅμα καὶ τὰ ἱερὰ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις λαμπρότερα ἀποδοῦναι ²⁰ καὶ πᾶν ὃ τι δέοι ποιεῖν πρὸς διόρθωσιν, καὶ ἤδη καὶ διορ-

1. νικηφόρος καὶ στεφανίτης PG, καὶ om. FA. 2. ἔξοριμῶν P.
3. ἐμεμαθήκει G. καὶ prius om. A. 4. καὶ om. A. 5.
προσέπεισε: προσέκειτο A. 6. πολλῆς ἐνθεῦτεν A. 7. γινομένης C. 8. τὰς om. A. 9. καὶ καυογικῶς ἅμα PA, ἅμα καὶ ἀρχιερατικῶς FC et in margine P. προῖστάμενος A. 10. οἶδ' G. 11. δὲ: γὰρ CG. 12. ἀπέχεσθαι CG. 13. πρὸς om. G. 14. διορθωμένου PG, διορθουμένου C.

victor et triumphans rediisset, ubi aliam rursus hostium nubem, Scythas dico, iam in se proficisci cognovit, ideoque festinanter pecuniae, ipso imperatore in urbe commorante, similibus de causis conquirebantur, episcopus iste impudentius imperatorem lacessivit. cumque multa hac occasione de sacris disputarentur, absoluto a nobis, non relativo cultu sacras imagines adorari contendit. ac licet in nonnullis probabiliter et pro dignitate muneris causam egerit, tamen in aliis parum recte sensit: quod nescio utrum contentionis aestui et in imperatorem odio, an ignorantiae tribuendum sit; nam subtiliter clareque sententiam enuntiare non poterat, quippe litterarum doctrinaeque omnino rudis. ubi is malitiosis hominibus obsecutus, quales multum rei publicae procurationem habebant, in lacessendis imperatoribus audacia etiam processit, atque contumeliis et maledictis intempestivis usus est, licet imperator, ut illam de imaginibus sententiam mutaret et in gratiam secum rediret, hortaretur simulque ea, quae e sanctis ecclesiis demississet, splendidiora restitutura et quidquid opr-

Θουμένου παρὰ τῶν ἐλλογιμωτέρων τότε τῆς συνόδου, οὓς οἱ Β
 τῷ τοῦ Χαλκηδόνος μέρει προσκειμένοι κόλακας ἐκάλουν, κα- V. 105
 θαιρέσει κατεδικάζετο. ὡς δὲ μηδὲν ὑποπτήσων οὐδόλως
 ἤρέμει, ἀλλὰ καὶ αὐθις συνετάραττε τὴν ἐκκλησίαν, οὐκ
 5 ἄγεννη φρατρίαν συνεπαγόμενος, ὡς ἄτεγκτος ἦν πάντη καὶ
 ἀδιόρθωτος, μετὰ πολλῶν ἐνιαυτῶν παρέλευσιν πάντες ὁμοῦ
 τοῦ ἀνδρὸς κατεψηρίσαντο· κἀντεῦθεν ὑπερορίαν καταδικά-
 ζεται. καὶ δέχεται τοῦτον ἢ περὶ τὸν Πόντον Σωζόπολις,
 παντοίας προνοίας καὶ θεραπείας βασιλικῆς ἀξιούμενον, κἀν
 10 οὐδαμῶς χρᾶσθαι ταύταις ἠβούλετο ὕστερον δι' ἣν πρὸς τὸν C
 αὐτοκράτορα ἔτρεφε μῆνιν, ὡς ἔοικεν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ᾧ-
 δέ πη περιγεγράφθω.

3. Ὁ δέ γε αὐτοκράτωρ τοὺς νεήλυδας (συνέρρεον γὰρ
 ἱκανοὶ περισωθέντα τοῦτον μεμαθηκότες,) ἐπιμελῶς ἐξεπαί-
 15 δευεν, ὅπως ἰππεύειν χρή καὶ τοξεύειν εὐστοχώτατα, ὀπλι-
 τεύειν τε καὶ ἐνεδρεύειν ἐπικαιρότατα. ἐπεπόμφει δὲ αὐθις
 πρὸς τὸν ῥῆγα Ἀλαμανίας πρέσβεις, ὧν προεξῆρχεν ὁ Μη-
 θύμνης καλούμενος, καὶ διὰ γραφῆς ἐπὶ πλεον ἐρεθίζει,
 μὴ μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ τὰς αὐτοῦ ἀναλαβόμενον δυνάμεις,
 20 τάχιον τὴν Λογγιβαρδίαν καταλαβεῖν κατὰ τὰς συγκειμένας
 συνθήκας, ἐφ' ᾧ ἀπασχολῆσαι τὸν Ῥομπέρτον, ἵν' οὕτως

2. τῷ G, τὸ P. 3. ὄλωσ A. 5. φατρίαν A. ἄτεγ-
 κτος A, ἄτακτος PG. 7. κατεδικάζετο A. 9. βασιλικῆς
 om. CG. κἀν G, καὶ P. 10. ταύτης χρῆσθαι G. vid. an-
 notat. 15. καὶ τοξεύειν om. G. 16. ἐκπεπόμφει A. 17.
 ἀλαμανίας A, Ἀλαμανίας PG. προεξῆρχον P. 20. μετὰ
 τῶν συγκειμένων συνθηκῶν CG.

teret ad damnum resarciendum facturum promitteret, iamque a nobilissimis eorum, qui synodo tum intererant, culpa liberatus esset: quos, qui Chalcedonensis partibus favebant, assentatores dicebant: munus ei abrogatum est. cum vero nequaquam animum submitteret, neque omnino quiesceret, sed rursus ecclesiam turbaret, haud exigua sibi adiuncta factione, quippe qui pervicax esset nec emendandus; multis annis praeteritis, omnium calculis damnatus, in exilium pulsus est. excepit eum Sozopolis ad Pontum, ubi providerat imperator, ut officiose coleretur; quanquam nullo modo hac liberalitate uti voluit propter eam, ut videtur, quam in imperatorem susceperat inimicitiam. sed de his hactenus.

3. Imperator autem milites, qui recens advenerant, (confluxerant enim satis magno numero, ut salvum eum esse audierant,) sedulo docuit equum regere et iaculari certissime et pugnare in armis et insidias tempore struere. misit etiam denuo ad Alemaniae regem legatos, quorum princeps Methymnes qui dicebatur fuit, et per litteras eum hortatur, diutius ne cunctaretur, sed collectis copiis, celerrime

Δ αδείας τυχῶν στρατεύματα αὐθις καὶ ξενικὰς δυνάμεις συλ-
 λέξεται καὶ οὕτω τοῦτον τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἀπελεύση, πολ-
 P. 131 λὰς τῷ Ἀλαμανίας ῥηγὶ ὁμολογήσας τὰς χάριτας, εἰ οὕτω
 ποιήσειε, καὶ τὸ ὑποσχεθὲν αὐτῷ διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ στα-
 λέντων πρέσβειων κῆδος ἐκπληρῶσαι διαβεβαιούμενος. ταῦτα 5
 οἰκονομήσας, τὸν Πακουριανὸν μέγαν δομέστικον αὐτοῦ που
 καταλιπὼν, αὐτὸς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται, ἐφ'
 ᾧ καὶ ξενικὰς ἀπανταχόθεν συλλέξασθαι δυνάμεις καὶ ἄλλ'
 ἅττα οἰκονομήσαι τῷ καιρῷ καὶ τοῖς ξυμπεσοῦσι πράγμασι
 ξυμβαλλόμενα. οἱ δὲ Μανιχαῖοι, ὃ τε Ξαντᾶς καὶ ὁ Κου- 10
 λέων, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦς ὡς εἰς δύο πρὸς τῇ ἡμισείᾳ χι-
 λιάδας ποσουμένων, ἀσυντάκτως οἴκαδε ἐπανέρχονται. καὶ
 πολλάκις μετακαλούμενοι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ὑπισχνούντο
 B μὲν ἐληλυθέναι, ὑπερετίθεντο δὲ τὴν ἔλευσιν. ὃ δὲ ἐπέκειτο,
 καὶ δωρεὰς αὐτοῖς καὶ τιμὰς διὰ γραφῶν ὑπισχνούμενος, καὶ 15
 οὐδ' οὕτω πρὸς αὐτὸν ἐληλύθησαν. οὕτως οὖν τοῦ βασιλέως
 κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου ἐτοιμαζομένου, ἤκέ τις τῷ Ῥομπέρτῳ
 ἀπαγγέλλων τὴν τοῦ ῥηγὸς Ἀλαμανίας εἰς Λογγιβαρδίαν ἥσον
 ἡδὴ ἀφίξιν. ὃ δὲ ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενος, διεσκοπεῖτο, τί ἂν
 χρὴ ποιεῖν. πολλὰ τοίνυν γνωσιμαχήσας, ἐπεὶ τὸν μὲν Ῥο- 20
 γέρην ἐν τῷ πρὸς τὸ Ἰλλυρικὸν διαπερᾶν διάδοχον τῆς αὐτοῦ
 ἀρχῆς καταλέλοιπε, τῷ δὲ γε Βαϊμόντῳ νεωτέρῳ ὄντι οὕτω

1. δυνάμεις om. G.   3. Ἀλαμάνων C, Ἀλαμάνῳ G.   8.
 ξενικοῦ G.   13. ὑπισχνούνται C.   16. οὐδ' om. G. fortasse ἀλλ'
 οὐδ' οὕτω.   lege ἐληλύθεισαν.   18. Ἀλαμάνου C.   22.
 κατέλειπε C.

Longibardiam ex pacto invaderet, quo Robertum abstraheret, ipse
 autem facultatem nactus, legiones et auxilia rursus cogeret illum-
 que Illyrico pelleret. in eo si rex Alemaniae ipsi operam commodas-
 set, maximam se gratiam relaturum et promissam per legatos affini-
 tatem iuncturum esse affirmavit. his ita dispositis, Pacuriano magno
 domestico ibi relicto, ipse Cpolim revertitur, ut et auxiliares undecun-
 que copias cogeret, et alia quaedam pro tempore ordinaret. Mani-
 chaei autem, Xantas et Culeo, cum iis, quos ducebant, numero ad duo
 millia et quingentos, temere domum revertuntur; saepiusque ab impe-
 ratore invitati, redituros se promiserunt, sed distulerunt reditum.
 instabat ille et dona honoresque pollicebatur: at ne sic quidem re-
 versi sunt. dum ita imperator adversus Robertum se parat, venit nun-
 tius ad Robertum, qui Alemaniae regem iam in eo esse nuntiavit, ut
 Longibardiam invaderet. qua re ille in angustias adductus, dispicie-
 bat, quid faciendum esset. postquam diu deliberavit, quoniam Roge-
 rio filio, cum in Illyricum traiceret, Longibardiae imperium commi-

χώραν τινὰ ἀπενείματο, συναγαγὼν τοὺς κόμητας ἅπαντας καὶ C
 τοὺς ἐκκρίτους τοῦ ὀπλιτικοῦ παντός, μετακαλεσάμενος τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ Βαίμοῦντον τὸν Σανίσκον, δημηγόρος προῦκάθητο καὶ
 φησιν· “οἴδατε, κόμητες, ὅτι τὸν φίλτατόν μου υἱὸν Ρο-
 5 γέρην καὶ πρωτότοκον τῶν υἱῶν κύριον τῆς ἐμῆς ἐν τῷ πρὸς
 τὸ Ἰλλυρικὸν μέλλειν διαπερᾶν κατέστησα χώρας. οὐ γὰρ
 ἐχρῆν ἐκεῖθεν ὑποχωροῦντα καὶ τοιοῦτον ἀναδεχόμενον ἔργον
 τὴν ἰδίαν χώραν ἄτερο ἡγεμόνος καταλιπεῖν εἰς προνομὴν ἔτοι-
 μον παντὶ τῷ βουλομένῳ ἐκκεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ ὁ ῥῆξ Ἰλαμανίας V. 106
 10 πολιορκήσων ταύτην ἤδη καταλαμβάνει, χρὴ καὶ ἡμᾶς, ὡς ἐνόν, D
 ταίτης ἀντιποιήσασθαι. οὐδὲ γὰρ δεῖ ἐτέρων ἐπιλαμβανομένους
 τῶν ἰδίων κατερραθυμηκέναι. λοιπὸν ἐγὼ μὲν ἄπειμι, ἐφ’ ᾧ τῆς
 οἰκείας χώρας ἀντιποιήσασθαι, τὴν πρὸς τὸν Ἰλαμανίας ἀνα-
 δησάμενος μάχην. τουτιῶι δέ μου τῷ υἱῷ τῷ νεωτέρῳ ἐπαφίημι
 15 τὸ τε Δυρράχιον καὶ τὸν Αὐλῶνα καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις καὶ
 νησους, ὅσας φθάσας αὐτὸς τῶμῳ δόρατι κατέσχον. παρεγ-
 γυῶμαι δὲ καὶ ὑμῖν καὶ ἀξιῶ ὡς ἐμὲ τοῦτον λογίζεσθαι καὶ
 ὄλη χειρὶ καὶ γνώμῃ ὑπὲρ αὐτοῦ μάχεσθαι. καὶ σοὶ δὲ τῷ φιλ-
 τάτῳ μοι ἐπισκῆπτω υἱῷ” ἀποστρέψας τὸν λόγον πρὸς τὸν Βαί- P. 132
 20 μῶντον “διὰ τιμῆς πάσης τοὺς κόμητας ἄγειν καὶ συμβούλους

1. ἀπενείματο C, απενήματο P, ἀγενήματο G. 2. ὀπλιτικοῦ P.
 3. νεανίσκον CG, σανίσκον PF. 9. ἰλαμανίας F, Ἰλαμανεί-
 ας PG, ἰλαμί C. 10. ὑμᾶς C. 13. Ἰλαμάνον G. vid.
 annotat. ἀναδησάμενος F, ἀναδυσάμενος PG. τουτιῶι CG,
 τουτιωνὶ P. μου G, μοι P. 17. τῷ μῳ P, τοῦμῳ G, correxi.
 καὶ prius add. F. 18. χειρὶ PG, ψυχῇ F et in margine P.

serat, Boëmundo autem, filio natu minori, nullam dum ditionem assi-
 gnauerat, comitibus omnibus et lectis ex toto exercitu militibus convo-
 catis accessitque Boëmundo filio, Sanisco cognomine, hanc orationem
 pro tribunali habuit. “scitis, comites, Rogerium, carissimum filium
 meum natu maximum, cum in Illyricum traiecturus essem, dominum
 a me constitutum esse ditionis meae; non enim inde decedentem et
 tantum agredientem opus propriam ditionem sine praeside relin-
 quere decebat, ut praedam cuivis paratam. quoniam vero Alemaniae
 rex infesto animo hanc iam invadit, nostrum utique est, quantum
 possumus, eam defendere. nec enim, aliena qui occupant, propria
 negligere oportet. proinde ego hinc abeo, ut domesticam terram pro-
 tegam, bello cum Alemaniae rege suscipiendo. huic autem filio meo
 natu minori trado Dyrrhachium et Aulonem ceterasque urbes et insulas,
 quotquot bello cepi. quem ut mei loco habeatis et toto corpore ani-
 moque pro eo pugnetis, moneo iubeoque. tibi autem, fili carissime,”
 orationem ad Boëmundum vertit, “commendo, ut omni honore co-
 mites prosequaris, eorumque consilio in omnibus utaris, nec ut do-

ἐν ἕκαστι χρῶσθαι, καὶ μὴ οἷον ἐναυθεντεῖν, ἀλλὰ πάντων αὐτοῖς κοινωνεῖν. σὺ δὲ ἀλλ' ὄρα μὴ καταμελήσεις τὸν κατὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ἀναπράξασθαι πόλεμον, ἀλλ' ἐν ὅσῃ μεγάλῃν ἤτιαν ἤτιθήθῃ καὶ μικροῦ μαχαίρας ἔργον ἐγεγόνει, καὶ τὸ πολὺ τῶν αὐτοῦ στρατευμάτων τῷ πολέμῳ ἀνήλωτο, 5 (καὶ γὰρ" φησι "καὶ ἐγγὺς ἦλθε τοῦ ζωορηθῆναι καὶ ἐκ μέσων τῶν χειρῶν ἡμῶν τραυματίας ἦρχετο,) μὴ ἀνήσεις ὄλωσ, Β μὴ πως ἀνέσεως τυχῶν, συλλέξῃ τό τε πνεῦμα καὶ γενναιότερον ἢ τὸ πρότερον ἀντικατασταίῃ σοι. οὐ γὰρ τῶν τυχόντων ὁ ἀνὴρ, ἀλλ' ἐκ νηπίου ἐν πολέμοις καὶ μάχαις ἐντρα- 10 φεῖς, πᾶσάν τε τὴν ἔω καὶ τὴν ἐσπέραν ἐληλυθῶς, ἐπόσους ἀποστάτας τοῖς πρώην αὐτοκράτορσι δορυθηράτους ἐποίησε, καὶ αὐτὸς πάντως ἐκ πολλῶν ἀκούεις. εἰ γοῦν ὄλωσ ἀναπέσης καὶ μὴ κατ' αὐτοῦ χωρήσης πάσῃ γνώμῃ, ὅποσα μὲν αὐτὸς ἔργα πολλὰ καμῶν ἤνυσα, φροῦδα ποιήσεις, αὐτὸς δὲ τοὺς 15 καρπούς τῆς ἰδίας ῥαθυμίας πάντως δρέψῃ. κἀγὼ μὲν ἤδη ἄπειμι, ἀγωνισόμενος τὸν ῥῆγα τῆς ἡμεδαπῆς ἀπελάσαι χώρας καὶ οὕτω τὸν φίλτατόν μοι Ῥογέρον ἐπὶ τῆς δοθείσης αὐτῷ ἐξουσίας ἐδράσαι." οὕτω μὲν οὖν ξυνταξάμενος αὐτῷ, εἰσεληλυθῶς εἰς μονῆρας, τὴν περαιῖαν τῆς Λογγιβαρδίας κα- 20 τέλαβε· καὶ ὀξέως εἰς τὸ Σαλερηνὸν ἐκεῖθεν παραγίνεται, ὅπερ παλαιά ποτε εἰς κατοικίαν τῶν τῆς δουκικῆς ἀξίας ἀντιποιοιμένων ἀφώριστο. κεῖθι γοῦν ἐγκαρτερήσας, ἱκανὰς συν-

1. ἐν om. C. χρῶσθαι F, χρῆσασθαι PG. 2. καταμελήσης C.
 8. συλλέξαι C. an συλλέξαιτό τε? 10. ἐν om. C. 11. ma-
 lim διεληλυθῶς. 12. πρόσω G. 21. Σαλερηνόν: σαυρινόν G.

minum te geras, sed omnium eos participes facias. vide, ne in bello cum Romanorum imperatore patrandō segniter agas; sed cum gravi affectus sit clade, qua ipse paene periit, maxima copiarum parte absumpta, (nam ut caperetur, inquit, prope fuit, vixque e manibus nostris vulneratus evasit,) noli remittere, ne is forte otium nactus, respiret et generosius quam antea obsistat. non enim unus e multis est ille; sed a puero bellis proeliisque innutritus, quam multos per Orientem atque Occidentem seditionum auctores imperatoribus prioribus captos adduxerit, ipse a multis certe audivisti. itaque si quid remittis, nec omnium virium contentione eum aggredieris, quae ego multo labore profeci, perdes, et desidiae tuae fructus ipse capies. atque ego iam abeo, ut Alemaniae regem a finibus nostris propulsem, et ditionem Rogerio filio carissimo datam tuear." postquam tali modo valedixit, conscensa navi, in oram adversam Longibardiae pervenit; inde celeriter Salernum contendit, in qua urbe antiquitus sedes erat eorum,

ειλόχει δυνάμεις καὶ μισθοφορικὸν ἕξ ἄλλοδαπῶν ὅτι πλεῖστον. ὁ δὲ ῥῆξ Ἀλαμανίας κατὰ τὰς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὑποσχέσεις καταλαμβάνειν ἤδη τὴν Λογγιβαρδίαν ἠπειγέτο. τοῦτο μεμαθηκῶς ὁ Ῥομπέρτος ἔσπευδε τὴν Ῥώμην καταλα- D
 5 βεῖν, ἐνωθησόμενός τε τῷ πάπα καὶ τὸν Ἀλαμανίας ἀπειρ-
 ζων τοῦ προκειμένου σκοποῦ. ἐπειδὴ οὐδ' ὁ πάπας πρὸς
 τοῦτο ἀνένευεν, ἄμφω κατὰ τοῦ Ἀλαμανίας ἐξώρμησαν. ὁ
 μέντοι ῥῆξ πολιορκεῖν τὴν Λογγιβαρδίαν ἐπειγόμενος, ἐπεὶ
 τὰ κατὰ τὸν αὐτοκράτορα ἐμεμαθήκει καὶ ὅτι μεγάλην ἦταν
 10 ἠττηθεῖς, τῶν μὲν τοῦ στρατεύματος ξιφῶν παρανάλωμα γε-
 γονότων, τῶν δὲ ἑκασταχοῦ διασπαρέντων, αὐτὸς εἰς πολ-
 λούς καταστάς κινδύνους ἐν τῷ γενναίως μάχεσθαι, καιρίως
 ἐν διαφόροις τοῦ σώματος πληγαῖς μέρεσι, τόλμη καὶ γεν- P. 133
 ναϊότητι γνώμης παραδόξως ἐρρυσθη, στρέψας τὰς ἡνίας, V. 107
 15 πρὸς τὴν ἐνεγκαμένην ἀνεχώρει, τοῦτο νίκην λογισάμενος τὸ
 μὴ κινδύνους ἑαυτὸν ὑποβαλεῖν ἐπὶ μηδενὶ δέοντι. οὗτος μὲν
 οὖν εἶχετο τῆς πρὸς τὰ οἴκοι φερούσης· ὁ δὲ Ῥομπέρτος
 φθάσας εἰς τὴν τοῦ ῥηγὸς παρεμβολήν, αὐτὸς μὲν προσωτέ-
 ρω διώκειν οὐκ ἤθελεν, ἀπόμοιραν δὲ ἱκανὴν τῶν αὐτοῦ τα-
 20 γμάτων διελών, διώκειν τὸν Ἀλαμανίας προὔτρεψατο. αὐ-
 τὸς δὲ τὴν λείαν πᾶσαν ἀναλαβόμενος, μετὰ τοῦ πάπα πρὸς
 Ῥώμην ἀπένευσεν. καὶ τοῦτον ἐπὶ τοῦ ἰδίου θρόνου ἐδρά- B

3. ὑποσχέσεις : συνθήκας A. 6. ἐπεὶ δὲ CG. 7. Ἀλαμάνου G. 8. ἐπεὶ καὶ τὰ A. 9. μεμάθηκε A. 10. lege ξίφους. 15. ἀνεχώρει A, ἐχώρει PG. 16. ὑπολαβεῖν G. ἐπ' οὐδενὶ G. οὕτως G. 20. Ἀλαμάνον CG. προὔτρεπετο CG, ἐπετρέψατο A. 22. ἐδράσας CA et in margine P, καθίσας PG.

quī ducalem dignitatem obtinebant. ibi commoratus, satis magnum coegit exercitum et mercenarias copias quam plurimas. interim Alemaniae rex secundum ea, quae imperatori pollicitus erat, invadere iam Longibardiam festinabat; quo comperto, Robertus Romam contendit, ut exercitu cum papa coniuncto, Alemaniae regem a proposito arceret. ubi etiam papa assensit, ambo in Alemaniae regem movent. at rex, quī adoriri Longibardiam properabat, postquam imperatorem proelio superatum audivit et, copiis eius partim occisis, partim fuga dispersis, ipsum in summo discrimine, dum fortiter pugnaret, variis corporis partibus graviter vulneratum, audacia et fortitudine animi incredibiliter servatum esse: rursus in patriam se contulit, id pro victoria habens, quod pericula non subiisset nihil profuturus. hic igitur domum petiit; Robertus autem, ubi castra regis occupavit, ipse fugientem persequi amplius noluit; ceterum partem militum idoneam delegit, quī Alemaniae regem persequerentur. ipse praeda omni po-

σας, εὐφημίας αὐθις παρ' ἐκείνου τυγχάνει. καίπειτα πρὸς τὸ Σαλερηνὸν ἐπανέρχεται, τῆς ἐκ τῶν πολλῶν μύθων κακοπαθείας ἑαυτὸν ἀνακτησόμενος.

4. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καταλαμβάνει τοῦτον ὁ Βαϊμούντος, τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐπισυμβάσης αὐτῷ ἤτις ἐπὶ τοῦ προσ-5
ώπου φέρων. ὅπως δὲ ξυνέπεσε τὰ τῆς τύχης αὐτῷ, ὁ λογος ἤδη δηλώσει. καὶ γὰρ τῶν ἐκείνου μεμνημένος παραγγελμάτων, καὶ ἄλλως δὲ Ἀρσίνφιλος ὢν ἀνὴρ καὶ φιλοκινδυνότατος, ἀπρίξ τῆς κατὰ τοῦ βασιλέως μάχης εἶχετο. καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις ἀναλαβόμενος, συνεφεπομένους ἔχων καὶ 10
ὅποσοι ἐλλογιμώτεροι καὶ λογάδες Ῥωμαίων στρατιῶται καὶ ἠγεμόνες τῶν παρὰ τοῦ Ῥομπέρτου κατασχεθεισῶν χωρῶν καὶ πόλεων, (ἀπεγνωκότες γὰρ καθάπαξ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅλοι τῆς τοῦ Βαϊμούντου γεγόνασι γνώμης,) καταλαμβάνει διὰ τῆς Βαγενητίας τὰ Ἰωάννινα, καὶ τάφρον κατὰ τοὺς ἔξωθεν 15
διακειμένους ἀμπελῶνας ποιήσας πρότερον, ἅμα δὲ καὶ τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν ἐν ἐπικαίροις τόποις καταθέμενος, αὐτὸς ἐντὸς τὰς σκηνὰς ἐπήξατο. τὰ δὲ τεῖχη περιαθρήσας καὶ τὴν τοῦ κάστρου ἀκρόπολιν ἐπισφαλῆ διαγνούς, οὐ μόνον αὐτὴν ἀνορθοῦν, ὡς ἐνόν, ἠπείγετο, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν ἐν ἄλλῃ μέρει 20

2. σαλερινὸν G. πολλῶν om. CG. μύθων C, μόχθων PA, μύθων G. 9. τῆς add. FA. 14. γέγοναν C. 15. Βαγενητίας PF, βαγενητίας A, βεγενητίας G et in margine "forte Γλαβινίτζης". 16. διακειμένους om. CG. 17. ὀπλιτικὸν P. 18. ἐπέξατο P. τάδε P, τὰ δὲ G.

litus, una cum papa Romam versus iter direxit; quem cum in sede confirmasset, ipse vicissim ab eo rex renuntiatur. dein Salernum se contulit, ut ex multis belli laboribus se reficeret.

4. Paulo post Boëmundus ad eum pervenit, acceptae cladis nuntium in vultu ferens. quem quomodo fortuna affligerit, deinceps narrabimus. nam cum is patris praecepta probe teneret et alioquin vir esset fortis atque ad pericula promptissimus, pugnae cum imperatore conserendae occasionem captavit. itaque cum copiis suis, comitantibus etiam, quotquot Romanorum milites lecti ducesque ex captis a Roberto regionibus urbibusque transfugerant, (cum enim de imperatoris rebus omnino desperarent, toto animo obnoxii Boëmundo erant,) per Bagenetiam Iohannina profectus est. ubi cum vallum in vineis extra urbem situs primum iecisset, exercitumque universum idoneis disposuisset stationibus, ipse intus castra posuit. muros autem postquam exploravit, et arcem parum firmam intellexit, non modo illam restituere, quantum posset, studuit, sed et alteram in alia moenium parte, ubi magis commodum videbatur, turrim firmissimam extruxit:

τῶν τειχῶν, οὗ μᾶλλον αὐτῷ συνοῖσον δέδοκτο, ἐρυμνοτάτην ἀνηκοδόμηται, ληϊζόμενος ἅμα καὶ τὰς παρακειμένας πόλεις **D** καὶ χώρας. ταῦτα μεμυθηκῶς ὁ αὐτοκράτωρ, εὐθύς μηδὲν μελλήσας ὅλως τὰς δυνάμεις ἀπάσας συναγαγών, τῆς Κων-
5 σταντινουπόλεως σπέυσας ἐξείσει κατὰ μῆνα Μάϊον. τοιγαροῦν τὰ Ἰωάννινα καταλαβών, ἐπεὶ ὁ τοῦ πολέμου καὶ τῆς μάχης καιρὸς ἤδη παρῆν, τὰ οἰκεῖα στρατεύματα μηδὲ τὸ πολλο-
στὸν τοῦ Βαϊμούντου δυνάμεων ὄντα κατανοῶν, καὶ ἄλλως δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ Ῥομπέρτου προηγησαμένης μάχης γινώσκων
10 τὴν πρώτην κατὰ τῶν ἐναντίων ἵππασίαν τῶν Κελτῶν ἀνύποι-
στον, δέον ἔκρινε πρῶτον μὲν διὰ πελταστῶν μετρητῶν τινῶν καὶ ἐκκρίτων ἀκροβολισμοὺς ποιήσασθαι, ἵνα ἐντεῦθεν ἐνδει- **P. 134**
ξίν τινα καὶ τῆς τῷ Βαϊμούντῳ ἐνυπαρχούσης στρατηγικῆς ἐπιστήμης σχοίη, καὶ γένοιτό οἱ διὰ τῶν μερικῶν προσβολῶν
15 τὴν τοῦ ὅλου γνῶσιν ἐσχηκέναι κἀντεῦθεν ξὺν ἐπιστήμῃ βε-
βαιότερον πρὸς τὸν Κελτὸν ἀντιπαρατάξασθαι. οὕτω γοῦν τὰ στρατεύματα κατ' ἀλλήλων ἐσφάδαζεν· ὁ δὲ βασιλεὺς
τὴν ἀνύποιστον τῶν Λατίνων δεδιὼς πρώτην προσβολήν, και-
νὸν τι ποιεῖ. ἀμάξας κουφοτέρας κατασκευάσας καὶ τῶν συν-
20 ἤθων ἦτιους, ἐφ' ἐκάστη τούτων κοντοὺς ἐνέπηξε τέσσαρας καὶ πεζοὺς ὀπλοφόρους ἐπέστησεν, ὥστε ὀπηνίκα οἱ Λατῖνοι

1. ἐρυμνοτάτην P, recte CG. 2. παρακειμένας A, περικειμένας PG. 4. κωνσταντινίου A. 5. κατὰ add. CA. τοιγαροῦν : καὶ A. 7. παρῆν : ἦν G. 11. πελταστῶν egregie Diesterwegius, πολλοστῶν PG, ἀποστολῶν P in margine. vid. annotat. 14. γένητό C. προσβολῶν CG. 19. παρασκευάσας A. 20. ἐκάστην A.

simul finitimas urbes regionesque vastavit. his imperator auditis, sine ulla mora copiis collectis omnibus, Cpoli propere egreditur, mense Maio. ubi Iohannina pervenit, pugnandi opportunitate oblata, cum suum exercitum ne minimam quidem Boëmundi copiarum partem explere perspiceret, et vero etiam ex proelio cum Roberto ante commisso cognosset, equitatus Gallici primum in hostes impetum sustineri non posse, primum quidem, missis peltastis paucis iisque lectis, in hostes velitandum videbatur, quo et Boëmundi artem bellicam experiretur, et ex parvulis proeliis cognito totius rei statu, prudentius securiusque Gallo resistere liceret. ita copiis utrimque pugnare gestientibus, imperator, qui primum illum haud sustinendum impetum Latinorum metueret, novum quid commentus est. currus paravit leviores et solitis minores, quorum unicuique contos infixit quatuor. his pedites loricatedos imposuit, ut, cum Latini habenis immissis in Romanorum aciem irruerent, currus a militibus sub-

V. 108 ὄλους ἔντηρας χαλάσαντες κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ὁρμήσουσι
 Βράλαγγος, τὰς ἀμάξας ὠθεῖσθαι πρὸσω διὰ τῶν ὑφισταμέ-
 νων ὀπλοφόρων πεζῶν, ἔν' οὕτω τὸ συνεχὲς διακόπτεται τοῦ
 συνασπισμοῦ τῶν Λατίνων. καὶ ἐπεὶ καιρὸς πολέμου παρῆν,
 τοῦ ἡλίου ἤδη τοῦ ὀριζοντος λαμπρῶς ὑπερκύψαντος, ὁ αὐ- 5
 τοκράτωρ τὴν φάλαγγα εἰς πολέμου τύπον καταστήσας, αὐ-
 τὸς τὸ μεσαίτατον εἶχεν. ὁ γοῦν Βαϊμοῦντος οὐκ ἀνέτοιμος,
 τῆς μάχης συγκροτουμένης, πρὸς τὴν μηχανὴν ἐφάνη τοῦ
 αὐτοκράτορος. ἀλλ' ὥσπερ προγνοὺς τὸ βεβουλευμένον, με-
 θαρμόζεται πρὸς τὸ ξυμπεσόν, καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις διχῆ 10
 διελὼν καὶ τὰς ἀμάξας παρεκκλίνας, κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς
 ἑκατέρωθεν ἔεται παρατάξιως. καὶ φάλαγγες μὲν φάλαγγιν
 τηρικαῦτα ἐμίγνυντο καὶ ἀνέρες ἀνδράσι κατὰ στόμα ἐμάχον-
 το. οὕτω δὲ πολλῶν ἑκατέρωθεν ἐν τῷ μάχεσθαι πεσόντων,
 τὴν μὲν νικῶσαν εἶχεν ὁ Βαϊμοῦντος, ὁ δὲ γε αὐτοκράτωρ 15
 καθάπερ τις πύργος ἀκλόνητος ἵστατο, ἐξ ἑκατέρου μέρους
 βαλλόμενος, καὶ ὅπου μὲν ἰππαζόμενος κατὰ τῶν ἐπιόντων
 Κελτιῶν καὶ συμπλεκόμενος ἐνίοις, πλήττων καὶ κτείνων καὶ
 πληττόμενος, ὅπου δὲ καὶ τοὺς φεύγοντας συχνοῖς ἐμβοήμα-
 σιν ἀνακτώμενος. ὡς δ' εἰς μέρη πολλὰ τὰς φάλαγγας δια- 20
 σπασθείσας ἑώρα, δεῖν ἐλογίσατο καὶ αὐτὸς ἐαυτῷ τὸ ἀσφα-
 λές περιποιήσασθαι, οὐ σώσων ἑαυτὸν, οἷθ' ὑπὸ δειλίας
 Δσυγχυθεῖς, ὡς τάχα ἂν τις εἴποι, ἀλλ' εἴ που τὸν κίνδυνόν
 διεκφυγὼν καὶ συλλεξάμενος ἑαυτὸν, αὐθις γενναϊότερον τοῖς

3. διακόπη G. 7. τὸ om. G. 8. τὴν CG, τὸν P. 9.
 βουλευόμενον A. 10. διχῆ A, δίχα PG. 12. ἔεται A et in
 margine P, ἵσταται PG. lege φάλαγγι. 15. γε om. G. 22.
 οὐθ' C, οὐθ' PG.

sistentibus porro acti Latinorum aciem rumperent. cumque pugnan-
 di tempus adesset, sole iam orto, imperator aciem instruxit, quam
 mediam tenuit ipse. Boëmundus autem non imparatus, cum congrederen-
 tur, ad machinam videbatur imperatoris, sed tanquam praecognito eius
 consilio, aciei ordinem, prout res poscebat, mutavit et, copiis in
 duas partes divisus evitatisque curribus, utroque a latere Romanos
 aggressus est. iam miscentur cohortes cohortibus, viri cum viris adversa
 fronte pugnant. postquam multi utrimque ceciderunt, Boëmundus qui-
 dem victoriam nanciscitur; imperator vero imperterritus ad turris in-
 star stare, licet ab utraque parte impugnaretur, modo in adver-
 sos vectus Gallos, vulnerare eos trucidareque, vicissim et ipse vulne-
 rari, modo fugientes suas crebris clamoribus revocare. sed ut copias
 ubique disiectas vidit, tandem et ipse sibi praecavendum censuit, non
 quo se servaret, nec, quod facile quis suspicetur, confusus metu, sed

μαχομένοις Κελτοῖς ἀντικατασταίη. ὑποφεύγων δὲ τοὺς ἐχθροὺς μετ' ὀλίγων πάνυ τινῶν καὶ τῶν Κελτῶν τισὶν ἐντυχῶν, αὐθις ἐκεῖνος ὁ ἀκαταπτόητος στρατηγὸς ἐδείκνυτο. ἀναρρώσας γὰρ τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ σφοδρῶς τὴν κατ' αὐτῶν ἵππασίαν ὡς 5 σήμερον τεθνηξόμενος ποιήσας ἢ κατὰ κράτος ἤττησων, κτείνει μὲν αὐτὸς παίσας ἓνα τῶν Κελτῶν, καὶ ὅποσοι δὲ σὺν αὐτῷ Ἄρεως ἦσαν ὑπασπισταὶ πολλοὺς τρώσαντες ἐξεδίωξαν. καὶ οὕτως ἀμειρήτους καὶ μεγίστους διεκφυγῶν κινδύ- P. 135 νους, αὐθις σώζεται διὰ τῶν Στρουγῶν διελθὼν εἰς Ἀχρί-
10 δας. κακεῖθ' ἐγκαρτερήσας καὶ ἱκανοὺς τῶν πεφευγόντων ἀνακαλεσάμενος, αὐτοῦ που μετὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου πάντας καταλιπὼν, καταλαμβάνει τὸν Βαρδάρην, οὗ ἱρασιῶνης χάριν· βασιλικὰς γὰρ ἡμεθυμίας καὶ ἀναπαύλας οὐδαμῶς ἑαυτῷ ἀπεμέτρει. καὶ αὐθις συναγαγὼν τὰ στρατεύματα καὶ
15 μισθοφορικὸν συλλεξάμενος, κατὰ τοῦ Βαϊμόντου χωρεῖ, ἑτερόν τι σκοπήσας, δι' οὗ καταγωνίσαιτο τοὺς Κελτοὺς. τριβόλους γὰρ σιδηροῦς κατασκευάσας, ἐπεὶ τὴν μάχην ἐς νέωτα προσεδόκα, ἐσπέρας ταῦτα ἐν τῷ μεταίχμιῳ τῆς πεδιάδος κατέστρωσεν, οὐπερ σφοδροτέραν ἐστοχάζετο τοὺς Κελτοὺς τὴν B
20 ἵππασίαν ποιήσασθαι, μηχανώμενος τάχα τὴν πρώτην καὶ ἀνύποιστον τῶν Λατίνων ὁρμὴν διὰ τούτων ἀποθραῦσαι, περιπαρέντων τῶν τριβόλων τοῖς τῶν ἵππων ποσί, καὶ τοὺς μὲν

7. ἄρεος C. 9. Στρούγων PG, στρουγῶν A. 10. κακεῖθεν A, κακεῖσε CG. ἱκανοὺς CA et in margine P, πολλοὺς PG. 11. τοῦ om. A. 14. καὶ prius: ἄλλ' αὐθις add. AG. 15. τοῦ om. A. 17. σιδηροῦς G, σιδηρὰς PA. 18. ταύτης F, τούτους P, ταύτας A et in margine P, ταῦτα C. μεσαιχμίῳ C. κατέστρωσαν C.

cum periculum effugisset seque recollegisset, fortius Gallis pugnanti-
bus sese obiecturus. cum paucis admodum suorum dum fugit, Gallis aliquot obviam factus, imperterritum denuo ducem se probavit. nam postquam suos confirmavit, vehementi impetu facto, velut moriturus hodie aut splendide superaturus, trucidat ipse Gallorum unum, et quoquot ex comitibus erant Martis commilitones, multis vulneratis, in fugam hostes vertunt. sic innumeris maximisque periculis defunctus, rursus incolumis imperator per Strugas pervenit Achridas. ibi commoratus, cum multos eorum, qui fugerant, revocasset, omnes sub magno domestico reliquit; ipse ad Bardarem perrexit, non quietis causa: regio enim otio atque inertiae nequaquam se dabat: sed rursus coactis legionibus mercenariisque copiis, contra Boëmundum proficiscitur, alio excogitato dolo, quo Gallos devinceret. muricibus enim ferreis paratis, cum in proximum diem pugnam exspectaret, vespere eos spatio quod interiacebat campi sparsit, ubi vehementiorem coniciebat Gallos equites impressionem facturos, ut primus vix sustinendus

κατὰ μέτωπον ἰσταμένους τῶν Ῥωμαίων, ὅποσοι δόρατα ἔφερον, μεμετροημένας τὰς ἵππασίας ποιεῖσθαι καὶ ὅποσον μὴ τοῖς τριβόλοις περιπαρεῖεν, ἀλλ' ἔφ' ἑκάτερα σχιζομένους ὑποστρέφειν, τοὺς δὲ πελταστάς πόρρωθεν κατὰ τῶν Κελτῶν σφοδρούς ἐκπέμπειν τοὺς οἰστούς, τὸ δὲ γε δεξιὸν καὶ εὐώ-
 5 νυμον κέρας ἐξ ἑκατέρου μέρους ἀσχέτω ἑνὴ μὴ τοῖς Κελτοῖς ἐπεισπεσεῖν. τοιαῦτα μὲν τὰ τοῦμοῦ πατρὸς διανοήμα-
 V. 109 τα. τὸν δὲ Βαίμουνον ταῦτα οὐ διέλαθε. συνέβαινε γάρ
 Cτι τοιοῦτον. ὅπερ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐσπέρας κατ' ἐκείνου
 ἐβουλεύσατο, πρῶτα ὁ Κελτὸς μεμάθηκε. καὶ πρὸς τὸ ἀκου- 10
 σθὲν εὐφρῶς μεθαρμοσάμενος, τὴν μάχην ἀνεδέχετο καὶ
 οὐκέτι, ὡς ἔθος αὐτῷ, τὴν ὁρμὴν τῆς μάχης ἐποιεῖ, ἀλλὰ
 προαρπάσας τὴν τοῦ αὐτοκράτορος βουλήν, αὐτὸς ἐξ ἑκα-
 τέρου μέρους τὸν μόθον μᾶλλον ἀνερρίπισε, τὴν κατὰ μέ-
 τωπον φάλαγγα ἀτρεμεῖν τέως παρακελευσάμενος. τῆς γοῦν 15
 μάχης ἀγχεμάχου γεγονυίας, οἱ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος
 τὰ νῶτα τοῖς Λατίνοις δεδώκασι, μηδ' ἀντωπῆσαι τούτοις
 τοῦ λοιποῦ ἰσχύοντες, προκατεπτοημένοι ὄντες διὰ τὴν προη-
 Dγησαμένην ἦσαν. καὶ σύγχυσις τηνικαῦτα τῆς Ῥωμαϊκῆς
 παρατάξεως ἦν, κἂν ὁ βασιλεὺς ἀκλόνητος μένων, γενναίως 20
 καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ ἀντικαθίστατο, πολλοὺς μὲν τρώσας,
 ἔστι δ' οὗ καὶ τρωθεῖς. καὶ ἐπεὶ τὸ ἅπαν ἐκρεῦσαν ἤδη
 στράτευμα ἐθέασατο καὶ ἑαυτὸν μετ' ὀλίγων καταλειφθέντα,

1. Ῥωμαϊκῶν G. 4. κατὰ add. C. 5. οἰστούς G. 8. συνέβη A. 9. γὰρ om. A. 10. ἐμάνθανε A. 12. οὐκέθ' A. ἐποιεῖτο G. 14. ἀνερρίπισε PG, ἀνερίπισε A, recte C. μετώπου G. 18. προηγουμένην A. 19. καὶ σύγχυσις : σύγχυσις οὖν A. 20. κἂν : καὶ A. 23. καταλειφθέντα CG, καταληφθέντα P.

Latinorum impetus frangeretur, equorum pedibus murice transfixis. idem quotquot a fronte stabant Romani hastis armati, modice et quantum non in tribulos inciderent, iussit progredi, dein acie utroqueversus divisa, recedere, peltastas autem eminus crebra in Gallos tela mittere, dum a dextro sinistroque cornu vehementissimus in Gallos impetus fieret. hoc erat patris mei stratagemata, quod tamen Boëmundum non latebat. accidit enim, ut quod imperator vespere excogitaverat, id mane ad Gallum perferretur. itaque mutato is pro iis, quae audierat, consilio, pugnam suscipit, nec iam, ut consueverat, impetu adoritur; sed imperatoris consilium occupans, ipse ab utroque latere pugnam ciebat, turma a fronte interim immotam stare iussa. ubi cominus pugnatum est, Romani terga vertunt, nec intueri Latinos amplius possunt, nupera clade iam perterriti. tum Romana turbatur acies, licet imperator intrepidus staret, et manu animoque for-

δέον ἐλογίσατο, μὴ ἀλόγως ἀνθιστάμενος κινδυνεῦσαι. ἐπὶ γὰρ τις πολλὰ μογήσας μὴ πρὸς ἰσχύος ἔχη τοῖς ἐχθροῖς ἀν- P. 136
 τικαθίστασθαι, μάταιος ἂν εἴη εἰς προὔπτον κίνδυνον ἑαυτὸν
 συνωθῶν. τοῦ γοῦν δεξιῦ καὶ ἐπωνύμου κέρως τῆς Ῥωμαϊ-
 5 κῆς φάλαγγος φουγαδεῖα χρησαμένων, ὁ βασιλεὺς ἔτι ἐγκαρ-
 τερῶν μετὰ τῆς τοῦ Βαϊμούντου φάλαγγος γενναίως ἀπεμά-
 χητο, τὸν ὄλον αὐτὸς ἀναδεξάμενος πόλεμον. τὸ δὲ ἀναντίρ-
 ρητον συνεῖς τοῦ κινδύνου, δέον ἔκριεν ἑαυτὸν περισῶσαι,
 ὡς αὐθις δύνασθαι μάχεσθαι πρὸς τὸν καταγωνισάμενον, καὶ
 10 ἀντίπαλος ἔσεσθαι καρτερώτατος, καὶ μὴ τὸ πᾶν τῆς νίκης
 ἄρασθαι τὸν Βαϊμούντον. τοιοῦτος γὰρ ἦν ἠττώμενος καὶ νι- B
 κῶν, φεύγων καὶ αὐθις διώκων, καὶ μηδέποτε ὑποπήσων,
 μήτε μὴν ἀνελπιστίας βρόχοις ἀλισκόμενος. ἦν γὰρ καὶ εἰς θεὸν
 μεγίστην ἔχων πίστιν, καὶ τοῦτον μὲν ἐς μέσον διὰ παντὸς
 15 περιφέρων, ὄρκου δὲ παντάπασιν ἀπεχόμενος. ἀπειρηκῶς
 οὖν, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ὀπισθόρμητος καὶ αὐτὸς γέγονε,
 διωκόμενος παρὰ τοῦ Βαϊμούντου καὶ ἐκκρίτων κομητῶν. ἐν
 τούτοις δὲ φησι πρὸς τὸν Γουλὴν (οὗτος δὲ πατρῷος αὐτοῦ
 θεράπων) καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ “μέχρι πόσου φευξόμεθα;” καὶ
 20 στρέψας τὸν χαλινὸν καὶ τοῦ κουλεοῦ τὸ ξίφος ἔξαγαγὼν,
 παίει τὸν πρῶτως αὐτῷ συναντήσαντα κατὰ τῆς ὄψεως. τοῦτο

2. ἔχη C, ἔχει PG. 3. εἴη : ἦ C. 4. ἐπωνύμου G. 6.
 ἐνεμάχητο G. 11. ἦν om. G. 15. δὲ CG, δὴ P. 18.
 θεράπων αὐτοῦ G. 19. post θεράπων add. ἦν A. πόσον G.
 20. χαλινὸν P. κουλεοῦ PG, κουλεοῦ CA.

titer contenderet, multis vulnera inferens, interdum et ipse vulneratus. tandem cum totum dilapsam iam exercitum cerneret seque cum paucis desertum, temere resistendo periclitari diutius noluit. nam ubi quis, multis exanclatis laboribus, per vires non potest adversariis resistere, temerarius esset, si in periculum certum se proiiceret. dextro igitur et sinistro aciei Romanae cornibus in fugam versis, imperator adhuc perstitit ac Boëmundi copias fortiter propulsavit, dum unus totum impetum sustinet. sed praesenti periculo perspecto, se servare statuit, ut denuo victorem aggressus, gravissime cum eo contendere posset, nec victoriam perfectam Boëmundus reportaret. tali erat animo, victus sive victor, fugiens sive vicissim persequeretur; neque unquam animum abiiciebat, nec vero etiam desperationis laqueis constringebatur. erat quippe maxima in deum fide, eumque palam omni tempore in ore ferebat, quanquam iureiurando abstinere omnino. cum igitur desperatis, ut modo dixi, rebus, ipse retro cederet, insequente Boëmundo cum lectissimis comitum, Gulen (paternus hic famulus erat) ceterosque, qui cum eo erant, allocutus, “quonam, in-

οὐ Κελτοὶ θεασάμενοι καὶ διαγνόντες αὐτὸν τῆς ἰδίας ἀπεγνωκό-
 Στα σωτηρίας, ἐπειδὴ τοὺς τοιαύτης γνώμης γεγονότας ἄνδρας
 ἀκαταμαχῆτους πάλαι ἐγίνωσκον, ὑποσταλέντες τοῦ διώκειν
 ἐπαύσαντο. καὶ οὕτω τῶν διωκόντων ἀπαλλαγείς, ὑπέστη
 τοῦ κινδύνου. οὐδὲ φεύγων δὲ ὄλως ἀνεπεπτώκει, ἀλλὰ τῶν 5
 φευγόντων τοὺς μὲν ἀνεκαλεῖτο, τοὺς δὲ καὶ ἐπέσκαυτε, κἄν
 οἱ πολλοὶ τὸν ἀγνοοῦντα ὑπεκρίνοντο. οὕτω γοῦν τοῦ κινδύ-
 νου σωθεὶς, εἰσέρχεται εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἐφ' ἧ συναγα-
 γεῖν αὐθις στρατεύματα καὶ κατὰ τοῦ Βαϊμούντου χωρῆσαι.

5. Ἐπεὶ δὲ τοῦ Ῥομπέρτου πρὸς Λογγιβαρδίαν παλινο- 10
 στήσαντος τὴν μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος μάχην ὁ Βαϊμούντος
 ἀνεδέξατο, ταῖς ἐκείνου ὑποδημοσύναις χρώμενος καὶ διὰ
 Δπαντὸς μάχας καὶ πολέμους ἀναρριπίζων, τὸν μὲν Πέτρον
 τοῦ Ἀλίφα μετὰ τοῦ Πουντέση εἰς πολιορκίαν ἐν διαφόροις
 τόποις ἐξέπεμψεν· ἐνθεν τοι καὶ τοὺς μὲν δύο Πολόβους 15
 εὐθύς ὁ Πέτρος τοῦ Ἀλίφα κατέσχε, τὰ δὲ Σκόπια ὁ προρ-
 ρηθεὶς Πουντέσης· αὐτὸς δὲ μηνυθεὶς παρὰ τῶν Ἀχριδιω-
 τῶν, ταχὺ τὰς Ἀχρίδας καταλαμβάνει. καὶ πρὸς μικρὸν ἐγ-
 V. 110 καρτερήσας, τοῦ Ἀριέβη φρουροῦντος τὸ κάστρον, ἄπρακτος
 ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ὀστροβόν. κἀκεῖθεν κενὸς ἀποπεμφθεὶς, 20
 διῆλθε διὰ τοῦ Σωσκοῦ, καὶ διὰ τῶν Σερβίων ἀπῆλθεν εἰς
 Βέρροϊαν. καὶ προσβαλὼν ἐν πολλοῖς καὶ πολλαῖς τόποις καὶ

1. σωτηρίας ἀπεγνωκότα G. 8. εἰς om. A. 9. τοῦ om. A.
 14. σπουντέση G. 15. μὲν δύο: μηδὲν G. Πολόβους: πο-
 λέμους CG. 20. τὸν om. CG. 21. σωσκοῦ G, Σοσκοῦ P.

quit, usque fugiemus?" et converso equo gladioque stricto, in facie vulnerat, qui primus ex insequentibus se obtulit. id ubi Galli animadvertenterunt et desperatam ab illo salutem perspexere, cum dudum cognitum haberent, qui tali animo essent, vinci non posse, metu finem persequendi fecerunt. ita liberatus ab insequentibus, periculo evasit. nec tamen in fuga animo conciderat, sed fugientes alios revocabat, alios increpabat; quanquam plerique ignorationem simulabant. hac igitur ratione cum periculo elapsus esset, in urbem regiam rediit, ut novis paratis copiis, in Boëmundum moveret.

5. Boëmundus autem cum post Roberti in Longibardiam reditum bellum cum imperatore suscepisset, et praeceptis obsecutus patris, sine intermissione pugnas et proelia cieret, Petrum Aliphae una cum Puntese varias urbes oppugnatum dimisit. ac Polobos quidem duos statim Petrus Aliphae cepit; Scopia Punteses, quem dixi. ipse ultro arcessitus ab Achridiotis, celeriter Achridas occupavit; ubi postquam brevem moram fecit, Ariebe arcem defendente, infecta re Ostrobium abiit. inde repulsus pariter, per Soscum et Servia Berrhoeam profe-

μὴ ἀνύσας, διὰ τῶν Βοδινῶν καταλαμβάνει τὰ Μόγλενα καὶ P. 137
 ἀνεγείρει καστέλλιόν τι πρὸ χρόνου ἐρειπωθέν. εἶτα καταλι-
 πῶν ἐκεῖ μεθ' ἱκανῶν κόμητά τινα Σαρακηνὸν ἐξ ἐπωνυμίας
 καλούμενον, εἰς τὸν Βαρδάρην κατέλαβεν εἰς τὰς καλουμένας
 5 Ἀσπρας Ἐκκλησίας. καὶ τριμηναῖον χρόνον διατρίβοντας
 ἐκεῖ, ἐν τῷ μεταξὺ ἔκκριτοι τρεῖς τῶν κομήτων, ὃ τε Πουν-
 τέσης, ὃ Ῥικάλδος καὶ Γελιέλμος τις καλούμενος, συνωμοσίαν
 πεποιηκότες αὐτομολῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα ἐφωράθησαν. καὶ
 ὁ μὲν Πουντέσης τοῦτο προγνοῦς, ἀποδράσας προσῆλθε τῷ αὐ-
 10 τοκράτῳ, οἱ δὲ λοιποὶ δύο κατεσχέθησαν καὶ ἀπελύθησαν
 κατὰ τὸν νόμον τῶν Κελτῶν εἰς πόλεμον. καὶ ἠττηθεῖς κατε- B
 βλήθη ὁ Γελιέλμος, ὃν καὶ κατασχὼν ἐτύφλωσεν ὁ Βαϊ-
 μοῦντος, τὸν δὲ γε ἕτερον Ῥικάλδον ἀπέστειλε πρὸς τὸν πα-
 τέρα αὐτοῦ Ῥομπέρτον εἰς Λογγιβαρδίαν, ὅφ' οὐδ' ἀφαιρεῖται
 15 καὶ οὗτος τοὺς ὀφθαλμούς. ὁ δὲ Βαϊμοῦντος ἀπάρας ἀπὸ
 τῶν Ἀσπρων Ἐκκλησιῶν, ἀπῆλθεν εἰς Καστορίαν. τοῦτο μα-
 θὼν ὁ μέγας δομέστικος, καταλαμβάνει τὰ Μόγλενα, καὶ κα-
 τασχὼν τὸν Σαρακηνὸν κτείνει, παραντίκα ἐρειπώσας τελείως
 τὸ καστέλλον. ὁ δὲ γε Βαϊμοῦντος ἐξελθὼν τῆς Καστορίας,
 20 ἔρχεται εἰς τὴν Λάρισσαν, κείθι παραχειμάσαι βουλόμενος.
 καταλαβὼν δὲ τὴν μεγαλόπολιν ὁ αὐτοκράτωρ, καθάπερ εἴρη-

1. Βοδηνῶν Ducangius in annotat. 2. καστέλλον C hic et infra.
 3. μετ' P. 4. καλούμενον εἰς τὸν Βαρδάρην, κατέλαβεν libri.
 interpunctionem mutavi. 6. τρεῖς : τινες CG. 7. ὃ τε G.
 Ῥικάλδος CG utrobique, Ῥεβόλδος P. an Ῥενάλδος? vid. annotat.
 Γελιέλμος CG hic et infra. 12. ὁ Βαϊμοῦντος add. G. 13.
 ἐστειλε G. 20. ἐκεῖθι CG.

ctus est. ac multis saepe tentatis locis, postquam nihil profecit, per Bodena pervenit Moglena ibique castellum olim dirutum restituit. dein, relicto ibi cum satis magna militum manu comite, Saraceno cognominato, ad Bardaren se in locum contulit, qui Asprae Ecclesiae vocatur. dum tres ibi menses commoratur, detecta est coniuratio trium insignium comitum, Puntesis, Renaldi et Guilelmi cuiusdam, qui ad imperatorem transfugere decreverant. ac Punteses quidem id odoratus, fuga ad imperatorem se subduxit; reliqui duo capti, more Gallorum certamine se purgare iussi sunt. victus Guilelmus pro convicto habitus est; quem Boëmundus luce privavit. alterum Renaldum ad Robertum patrem in Longibardiam misit, a quo itidem excaecatus est. Boëmundus Aspris Ecclesiis profectus est Castoriam: quo cognito, magnus domesticus Moglena contendit, iisque potitus Saracenum occidit ac statim castellum funditus destruit. Boëmundus autem Castoria egressus, Larissam venit, ubi hiemare in animo habuit. imperator, postquam in urbem regiam, ut diximus, pervenit, quo erat impigro nec

Cται, εὐθύς ἔργου εἶχετο, ὁποῖος ἐκεῖνος θερμοουργός καὶ μη-
 δέποτε ῥαστώνης μετειληγώς, δυνάμεις τε ἤτειτο τὸν σουλ-
 τάνον μετὰ ἡγεμόνων πείραν ἐκ μακροῦ ἐσχηκότων. ὁ δὲ
 τηνικαῦτα πέμπει πρὸς αὐτὸν χιλιάδας ἑπτὰ μετὰ ἡγεμό-
 νων λίαν ἐμπείρων, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Καμίρην, χρόνῳ καὶ 5
 πείρα τῶν ἄλλων ὑπερέχοντα. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ὁ βασι-
 λεὺς ᾤκονόμει καὶ ἠτοιμάζετο, ὁ Βαῖμοῦντος μέρος τι
 τοῦ ἰδίου στρατεύματος ἀποδιελόμενος, Κελτοὺς καταφρά-
 κτους ὄλους ἀποστείλας, ἐξ ἐπιδρομῆς κατέσχε τὴν Πελαγο-
 νίαν, τὰ Τρίκαλα καὶ τὴν Καστορίαν. αὐτὸς δὲ ὁ Βαῖ- 10
 μοῦντος μετὰ ξύμπαντος τοῦ στρατεύματος καταλαβὼν τὰ
 D Τρίκαλα, ἀποσπάδα τοῦ ὄλου στρατεύματος ἀποστείλας γεν-
 ναίους ὄλους, ἐξ ἐφόδου κατέσχε τὸν Τζίβισκον. καὶ 9 οὕτω
 καταλαβὼν τὴν Λάρισσαν κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ μεγαλομάρτυ-
 ρος Γεωργίου μνήμην σὺν ὕλαις δυνάμεσι καὶ περιζώσας τὰ 15
 τεῖχην, ἐπολιόρκει αὐτήν. ὁ δὲ ταυτηνὴ τὴν πόλιν φυλάττων
 πατρῷου τοῦ αὐτοκράτορος Θεράποντος υἱός, Λέων ὁ Κεφα-
 λᾶς, γενναίως πρὸς τὰς τοῦ Βαῖμούντου ἀντικαθίστατο μη-
 χανὰς ἐπὶ ὄλοις μηνὶν ἕξ. δηλοῖ δὲ τὴν τοῦ βαρβάρου ἐφο-
 δὸν διὰ γραφῶν τηνικαῦτα τῷ αὐτοκράτορι. ὁ δὲ οὐ παρα- 20
 χρῆμα, καίτοι σφαδάζων, τῆς πρὸς τὸν Βαῖμούντον φερού-

2. σουλιάν A. 4. πρὸς αὐτὸν om. G. μετὰ ἀρχηγῶν ἐμπείρων
 A. 5. λίαν om. CG. δὲ add. CG. lege δὴ. καμύτην A, κα-
 μίρην G. 8. στρατεύματος τοῦ ἰδίου A. 10. ὁ Βαῖμούντος
 om. A. 11. παντός G. 12. ἀποσπᾶ δὴ τοῦ G. ἀποστείλας
 add. C. 13. καὶ ἐξ ἐφόδου PG, καὶ om. C. τζώβισκον A.
 εἰθ' GA, καθ' P, correxi. 14. τὴν alterum om. G. 16. ταύ-
 την A. 19. ἐπὶ CA, ἐπ' PG. 21. τοῦ Βαῖμούντου G.

quieti unquam indulgente animo, illico opus aggressus, a sultano
 copias petiit cum ducibus, rei militaris longo usu peritis. misit ille
 septem millia Turcarum, quibus cum alii duces praeerant peritissi-
 mi, tum Camyres ipse, qui aetate et usu ceteros superabat. haec
 dum imperator parat, Boëmundus, missa copiarum parte, quae Gallis
 loricatis tantum constabat, statim Pelagoniam cepit et Tricala et Ca-
 storiam. Boëmundus ipse toto exercitu Tricalis moratus, dimissa manu
 lectissimorum ex universo numero militum, illico Tzibiscum occupa-
 vit. inde Larissam, ipsa Georgii magni martyris memoria, copiis omni-
 bus accessit et obsidione urbem clausit eam qui defendebat, Leo
 Cephalas, paterno imperatoris ministro natus, fortiter Boëmundi ma-
 chinis totos sex menses obstetit. imperatorem idem per litteras de
 barbari adventu certiore fecit. is licet pugnandi cupiditate arderet,
 tamen non extemplo in Boëmundum movet; sed plures undique
 milites mercenarios cogens, iter distulit; dein bene instructis omnibus,

σης ἤπειτο, ἀλλὰ πλεῖον μισθοφορικὸν ἐπισυνάγων ἀπαντα-
 χόθεν, ἀνεβάλλετο τὴν ἐξέλευσιν. εἶτα καρτερῶς ὀπλίσας P. 138
 ἀπαντας, ἐξείσει τῆς Κωνσταντίνου. καὶ τοῖς μέρεσι τῆς
 Λαρίσσης ἐγγίσας καὶ διελθὼν διὰ τοῦ βουνοῦ τῶν Κελλίων
 5 καὶ τὴν δημοσίαν λεωφόρον δεξιόθεν καταλιπὼν καὶ τὸν βου-
 νὸν τὸν οὕτως ἐγγωρίως καλούμενον Κίσαβον, κατῆλθεν
 εἰς Ἐζεβάν· χωρίον δὲ τοῦτο Βλαχικὸν τῆς Ἀνδρωνείας ἐγ-
 γιστα διακειμένον. ἐκεῖθεν δὲ καταλαβὼν δὲ ἐτέραν αὐθις
 κωμόπολιν Πλαβίτζαν συνήθως καλουμένην, ἀγχοῦ που τοῦ
 10 οὕτωςί πως καλουμένου ποταμοῦ ῥέοντος διακειμένην, τὴν
 σκηνὴν κατέθετο, ἀποχρῶντα τάφρον διορύξας. καὶ ἐγεγρθεῖς
 ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ἀπῆλθεν ἄχρι τῶν κηπουρείων τοῦ Δελ- V. 111
 φινᾶ, καὶ κεῖθεν εἰς τὰ Τρίκαλα· γράμμα δὲ τις τηρικαῦτα
 ἔχε κομίζων τοῦ Κεφαλαῦ Λέοντος, περὶ οὗ φθάσας ὁ λόγος B
 15 ἐδήλωσε, παρρησιαστικώτερον γράφοντος· “ἴσθι, ὦ βασιλεῦ,
 ὅτι μέχρι τοῦ νῦν σπουδὴν πολλὴν εἰσηνηνοχῶς, διετήρησα
 τὸ κάστρον ἀνάλωτον. ἤδη δὲ τῶν ἐφειμένων Χριστιανοῖς
 τροφίμων στερούμενοι, καὶ τῶν μὴ προσηκόντων ἠψάμεθα.
 ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἡμῖν ἀπέλιπον. εἰ γοῦν βοηθῆσαι ἡμῖν θέ-
 20 λων σπεύσεις καὶ τοὺς πολιορκοῦντας ἐκδιώξαι δυνηθεῖς,

1. πλεῖον CA, πλείστον P, om. G. συναγαγὼν C, συναγὼν G.
 6. Κίσαβον C. 7. Ἐζεβάν CAG, Ἐζεβάν P. Βλαχικὸν om. A.
 Ἀνδρωνείας AG, Ἀνδρονίης P. 8. δὲ alterum om. CG. lege
 καὶ ἐτέραν. 10. ῥέοντος corruptum. an ποταμὸς eximie voca-
 tur Salabrias sive Peneus? διακειμένην om. CG. 11. ἀποχρῶ-
 σαν CG. διορύξας C, διωρύξας PG. 12. κηπουρείων : σκή-
 πτρων CG, κηπου . . . ἀδελφινᾶ A. 13. γράμματι A. 14.
 τούτω τοῦ A. περὶ οὗ — ἐδήλωσε add. CG et in margine P.
 15. ἴσθι AG, ἴσθ' P. 16. προσενηνοχῶς AG, συνενηνοχῶς C.
 17. ἐφειμένων C, ἐφαιμένων G, ἐφωμένων P, ἀμφειμένων A.
 19. ταῦθ' A. ἐπέλιπον CA, ἀπέλιπον PG.

Cppli egreditur. postquam Larissae finibus appropinquavit et Celliorum montem superavit, via publica et monte, quem indigenae Cissabum vocant, ad dextram relictis, descendit Ezeban; oppidum id Vlachicum est, proxime Androniam situm. hinc cum in alium rursus pagum profectus esset, quem Plabitzam vulgo appellant, ad amnem *** nomine adiacentem, castra ibi posuit et quanta opus erat fossa munivit. unde movens, ad hortos Delphinae se contulit, indeque Tricala. quo loco litteras ei quidam reddidit Leonis Cephalae, cuius supra mentio facta est, liberius in hunc modum scriptas: “scias, imperator, hucusque me, magna adhibita cura, incolumem arcem servasse. iam cibus, quibus vesci Christianis licet, deficientibus, etiam quibus nefas est, usi sumus. verum ne hi quidem suppetunt. quapropter si auxiliaturus nobis brevi venies et obsidione liberare nos

τῷ θεῷ χάρις καὶ δόξα. εἰ δ' οὖν, τοῦ μὲν ἤδη πεπλήρωκα·
 καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀνάγκη δουλεύοντες, (καὶ τί γὰρ δεῖ πρὸς
 φύσιν καὶ τὴν ἐκ ταύτης τυραννίδα ποιεῖν;) γνώμην ἔχομεν
 τὸ φρούριον παραδοῦναι τοῖς ἐπικειμένοις ἐχθροῖς καὶ φανε-
 ρῶς ἀποπνίγουσιν. ἀλλ' εἰ ταῦτα δυστυχῆσαι συμβαίη, ἐπά- 5
 C ρατος μὲν γενοίμην ἐγώ, τολμηρῶς δὲ καὶ κατὰ τῆς σῆς βα-
 σιλείας τοῦτο παρησιάζομαι· εἰ μὴ τάχιον σπεύσεις τοῦ κιν-
 δύνου ἡμᾶς ἐξελέσθαι, μὴ πρὸς τοσοῦτον βάρος πόλεμον τε
 καὶ λιμοῦ ἀντισχεῖν ἐπὶ πλεόν δεδνημένους, σὺ δ' ὁ ἡμέτε-
 ρος βασιλεὺς, εἶγε δυνάμενος βοηθεῖν οὐκ ἐπέσπευσας τὴν 10
 βοήθειαν, οὐκ ἂν φθάνοις ἔγκλημα προδοσίας ἀποφυγγάνων."
 ὁ δὲ αὐτοκράτωρ δεῖν ἔγνω διὰ τινος τρόπου ἑτέρου αὐτοὺς
 καταγωνίσασθαι. λογισμοὶ δὲ τοῦτον συνεῖχον καὶ μέριμναι.
 καὶ δῆτα σκοπῶν, ὅπως χρὴ λόχους ἐνδιαστήσασθαι, δι' ὅλης
 τῆς ἡμέρας διεπονεῖτο, ἀρωγὸν τὸν θεὸν ἐπικαλούμενος. με- 15
 τακαλεσάμενος οὖν τηρικαῦτα τῶν γερόντων τινὰ Λαρισσαίων,
 D ἐπυνθάνετο περὶ τῆς τοῦ τόπου θέσεως. καὶ ἀνατείνας τοὺς
 ὀφθαλμούς, ἅμα καὶ τῷ δακτύλῳ ἐπισημαίνων, ἐπιμελῶς
 ἀνηρώτα, ὅποι φάραγγές εἰσι διερωγυῖται τοῖς τόποις, ἢ
 λόχμαι τινὲς βαθεῖαι πρὸς αὐτὰς συνεχίζονται. ταῦτα δὲ 20
 τοῦ Λαρισσαίου ἐπυνθάνετο, βουλόμενος λόχον ἐπιστῆσαι καὶ

1. καὶ δόξα add. A.   2. γὰρ πρὸς — τυραννίδα δεῖ ποιεῖν G.
 4. ἐγκειμένοις A.   6. καὶ om. A.   7. σπεύσεις C, σπεύσης PG.
 8. βάρος om. G.   10. ἐσπευσας AG.   12. αὐτοὺς om. A.
 14. ἐνδιαστήσασθαι C, ἐνστήσασθαι PA, ἐνδιαστήμενος G.   15.
 τῆς add. A.   ἀρωγὸν τ. θ. ἐπικαλούμενος, διεπονεῖτο AG.
 16. τινὰ τῶν γερόντων G.   17. ἀνατείνας P.   19. ὅπη A.
 20. συσχίζονται C.   21. βουλόμενος om. G.

poteris, deo sit gratia et gloria: sin minus, ego quidem, quod me-
 um erat, praestiti; et necessitati obsecuti, (quid enim oportet ad-
 versus naturam eiusque imperium niti?) arcem hostibus dedere decre-
 vimus, qui nos premunt et manifesto suffocant. haec calamitas si no-
 bis acciderit, ego quidem devovebor; sed libere etiam maiestati tuae
 hoc dico: nisi properas periculo nos eximere, qui tanta et belli et
 famis incommoda diutius sustinere non possimus, tu, imperator no-
 ster, siquidem auxilium cum ferre potuisses, non celeriter tuleris, pro-
 ditionis crimen effugere vix poteris." at imperator hostes alio quo-
 dam modo debellandos censuit; itaque cura atque sollicitudine tene-
 batur; et quo modo insidiae struendae essent, per totum dispiciebat
 diem, dei auxilium implorans. arcessitum autem senem Larissaeum
 interrogavit de situ loci, oculisque intentis, digito simul demonstrans,
 perconlatu est, ubi fauces essent vel frutices densi. haec ex Laris-

δι' ἀπάτης τοὺς Λατίνους καταγωνίσασθαι· τὸν γὰρ φανε-
 ρὸν καὶ κατὰ μέτωπον φθάσας ἀπηγόρευε πόλεμον, πολλάκις
 συμβαλῶν καὶ ἠττηθεὶς καὶ πείρου τῆς συμβολῆς τοῦ Φραγ-
 γικοῦ πολέμου λαβῶν. ἐπεὶ δὲ ἥλιος κατέδυ, αὐτὸς τε δι'
 5 ὕλης κεκοπιακῶς τῆς ἡμέρας ὁ βασιλεὺς εἰς ὕπνον ἐτρέπειτο,
 ὄνειρος ἐφίσταται τούτῳ. ἐδόκει γὰρ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τεμέ-
 νους τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐστάναι καὶ φωνῆς P. 139
 ἀκοῦσαι “μὴ λυποῦ, μηδὲ στένε, αὖριον νικᾷς.” τὴν δὲ φω-
 νὴν βάλλειν αὐτοῦ τὴν ἀκοὴν ὥτετο ἐκ μιᾶς τῶν ἐν τῷ τεμένει
 10 ἀπρωρημένων εἰκόνων, ἐν ᾗ ὁ μεγαλομάρτυς Δημήτριος κα-
 τεγέγραπτο. διυπνισθεὶς δὲ καὶ περιχαρῆς γεγονῶς ἐκ τῆς
 τοῦ ὄνειρου ταύτης ὁμοφῆς, ἐθεοκλύτει τε τῷ μάρτυρι καὶ
 προσυπισχεῖτο, εἰ γένοιτό οἱ νίκην κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἄρα-
 σθαι, αὐτόθι τε παραγενέσθαι καὶ πρὸ στυδίων ἱκανῶν τῆς
 15 πόλεως Θεσσαλονίκης οὐκ ἔφιππον, ἀλλὰ πεζῇ καὶ βάδην
 ἐρχόμενον εἰς τὴν αὐτοῦ εἰσελεύσεσθαι προσκύνησιν. καὶ δὴ
 μετακαλεσάμενος τοὺς στρατηγούς τε καὶ ἡγεμόνας καὶ συγ-
 γενεῖς ἅπαντας, βουλῆς ἤρχετο, τὴν ἐκάστου γνώμην ἀναζη-
 τῶν· εἶτα τὸ σκοπηθὲν ἀπήγγειλε. τὸ δὲ ἦν παραδοῦναι τὰ
 20 τίγματα ἅπαντα τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ· προεξάρχοντα δὲ τὸν

1. διὰ G. 6. ὄνηρος P. γὰρ add. A. 8. ἀκούσας P.
 λύπους G. 10. μεγαλομάρτυρ A. καταγέγραπτο G. 12.
 τοῦ add. A. ἐθεοκλύτει C, ἐθεοκλήτει PAG. 13. προσυ-
 ποσχεῖτο P. 14. αὐτόθι CAG, αὐτός P. τε om. G. 16.
 εἰσελεύσεσθαι A, ἐλεύσεσθαι PG. 17. καὶ συγγενεῖς om. A.
 19. δοῦναι CG.

saeo quaesivit, quoniam insidias struere et dolo Latinos debellare vo-
 lebat. dudum enim in aperto Marte parum spei ponebat, cum saepe
 congressus succubisset et Francorum impetum expertus esset. sole
 occaso, cum imperator contentione totius diei fatigatus, somno
 se dedisset, somnium ei se obtulit. visus enim sibi est intra templum
 Demetrii magni martyris stare et hanc audire vocem: “ne angare, neve
 gemas, cras vinces.” emitti autem ea vox videbatur ex una in aede
 suspensarum imaginum, qua Demetrius magnus martyr pictus erat.
 somno experrectus et summo gaudio affectus ob divinam hanc vo-
 cem, supplicavit martyri novitque, si contingeret sibi victoriā de
 hostibus reportare, eo se profecturum et stadiis sat multis ante, quam
 Thessalonicam pervenisset, equo relicto, pedibus et gradu presso ad
 eius venerationem ingressurum. dein convocatis ducibus praefectis-
 que et propinquis omnibus, consilium instituit, et postquam senten-
 tias interrogavit, quid sibi visum esset protulit. nimirum manipulos
 omnes propinquis suis tradendos censuit. summum autem imperium

Μελισσηνὸν Νικηφόρον ἐφίστησιν καὶ τὸν Κουρτίκιον Βασι-
λειον, τὸν καὶ Ἰωαννάκην καλούμενον· ἀνὴρ δὲ οὗτος τῶν
ἐπιφανῶν, περιβόητος ἐπ' ἀνδρεία καὶ στρατιωτικῇ ἐπιστήμῃ,
ἐξ Ἀδριανουπόλεως ὀρμώμενος. οὐ τὰ τάγματα δὲ μόνον
αὐτοῖς παραδίδωσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα 5
ἅπαντα. ἐπέσκηπτε δὲ ποιήσασθαι τὴν παράταξιν καθ' ὃ
C σχῆμα ἐν τοῖς προηγησαμένοις πολέμοις αὐτὸς παρετάττετο,
V. 112 παραγγείλας αὐτοῖς δι' ἀκροβολισμῶν πρότερον ἀπόπειραν τῶν
ἐμπροσθεν τῶν Λατίνων ἐρχομένων ποιήσασθαι, εἶτα τὸν
ἐννάλιον ἀλαλάξαντας, πανστρατὶ κατ' αὐτῶν χωρῆσαι· ἐπὶ 10
δὲ ὁ συνασπισμὸς γένηται καὶ εἰς χεῖρας κατ' ἀλλήλων ἔλ-
θωσι, νῶτα παρασχεῖν τοῖς Λατίνοις καὶ φεῖγειν ἀκρατῶς
ὡς πρὸς τὸ Λυκοστόμιον ὑποκρίεσθαι. ἐν ᾧ δὲ ὁ βασιλεὺς
ταῦτα παρεκελεύετο, χρεμετισμὸς ἅπαντων τῶν ἵππων τοῦ
στρατοπέδου αἴφνης ἐξηκούσθη. καὶ θάμβος ἐπὶ τούτῳ κα- 15

1. κουρτίκην AG. 2. καὶ τὸν A. Ἰωαννάκην C. οὗτος
τῶν ἐπ' ἀνδρεία βεβοημένων· τὸν ἀδελφὸν ἀδριανὸν εἰς βασι-
λέα μετασχηματίσας. ᾧ στρατεύμα δούς, ἐναντίον τοῦ στρα-
τεύματος ῥομπέριου στήναι διακελεύεται. εἰ δ' ἐκεῖνος ὀρμήσει
μαχέσασθαι, στρέψαι τὰ νῶτα καὶ αὐτίκα φυγεῖν. ταῦτα μὲν
οὖν τῷ ἐσχηματισμένῳ βασιλεῖ ἐνετείλατο. ἐκεῖνος δὲ μετὰ τῆς
λοιπῆς στρατιᾶς δι' ὁδῶν ἀδήλων περιουδύσας, καὶ τῷ τῶν φράγ-
γων ἐμβαλῶν χάρακι τὰς τε σκηνὰς αὐτῶν καὶ τοὺς (leg. τὰ) ἐν
αὐταῖς ἐληΐσατο καὶ φόνον πολὺν ἐποιήσατο. τοῦ βαίμουόνδου
δὲ κατὰ τοῦ ἐσχηματισμένου βασιλέως ὀρμήσαντος, κἀκεῖνος καὶ
ἢ σὺν αὐτῷ στρατιᾷ τὰ χαλινὰ χαλάσαντες ἐφυγον. ὁ δὲ βάρ-
βαρος ἐγαυροῖα μᾶλλον καὶ ἐπῆριτο ὡς ἀπροσμάχητος. ἐν τούτῳ
δ' ἀγγέλλεται αὐτῷ τοῦ χάρακος ἢ ἐκπόρθησις καὶ ἡ φθορὰ τῶν
ἐκεῖ· καὶ εὐθύς παρεῖτο . . . . . ἀκούσας δὲ τὰ παρὰ τοῦ
βουεννίου μηνυθέντα A, quae ad verbum descripsit Zonaras III,
P. 236. 4. Ἀδριανουπόλεως C, Ἀδριανοπόλεως P, ἀδρια-
νοπόλεως G. correxi. ὀρμώμενος P. 7. προσετάττετο G.
9. ἐρχομένων add. C. 10. ἐννάλιον C et in margine PG, ἐνά-
λιον P. 13. ὑποκρίεσθαι G. 14. χρεματισμὸς P, χρεμε-
τισμὸς CG.

Melisseno Nicephoro detulit et Curticio Basilio, qui et Iohannaces
vocabatur; erat hic e numero illustrium, fortitudine et militari peri-
tia celeberrimus, Adrianopoli oriundus. nec vero copias tantum illis
tradidit, sed insignia quoque imperatoria universa, praecepitque, aci-
em ita instruerent, quemadmodum in prioribus proeliis ipse fecis-
set; velitando prius Latinos antecedentes tentarent, dein clamore
sublato, omnibus copiis in eos moverent; certamine autem utrimque
conserto, terga repente Latinis darent ac fugam effusam Lycostomium
versus simularent. quae dum imperator praecipit, hinnitus repente

τέσχεν ἄπαντας· ἀγαθὸς δὲ ὅμως οἰωνὸς αὐτῷ τε τῷ βασι-
 λεῖ παραντικά καὶ πᾶσι τοῖς περιεργοτέροις ἐδόκει. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν οὕτως πως ἐπισκήψας αὐτοῖς καὶ καταλιπὼν δε- D
 ξιόθεν τοῦ κάστρου Λαρίσσης, περιμείνας τὴν τοῦ ἡλίου δύ-
 5 σιν, γεννάδας τινὰς ἄνδρας ἐπεσθαί οἱ ἐπιτάξας, τὴν τοῦ
 Λιβοτανίνου κλεισοῦραν διεληλυθὼς καὶ τὸν Ῥεβένικον περι-
 κόψας καὶ διὰ τῆς καλουμένης Ἀλλαγῆς πρὸς τὸ εὐώνυμον
 τῆς Λαρίσσης μέρος καταλαβὼν, καὶ περιαθρήσας τὴν ἄπα-
 σαν τοῦ τόπου θέσιν, χθαμαλότερον τόπον κατανοήσας, ἐκείθι
 10 μετὰ τῶν συνεφεπομένων αὐτῷ λοχῶν ἦν. οἱ δὲ ἡγεμόνες
 τῶν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων, ὀπηνίκα ὁ βασιλεὺς προλοχίσειν,
 ὡς εἴρηται, ἐπειγόμενος τὴν τοῦ Λιβοτανίνου κλεισοῦραν
 διέρχεσθαι ἐμέλλε, τηρικαῦτα ἀποσπάδα τινὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν
 ἀποδιελόμενος ταγμάτων κατὰ τῶν Κελτῶν ἐξέπεμψαν, ἐφ'
 15 ᾧ πρὸς ἑαυτοὺς ἐλκύσαι, ὡς μὴ ἐκεχειρίαν ἔχοιεν φωρᾶσαι
 τὸν αὐτοκράτορα, ὅπη πορεύεται. οἱ καὶ πρὸς τὴν πεδιάδα κα-
 τελθόντες, προσέβαλον τοῖς Κελτοῖς, καὶ ἐφ' ἱκανὸν μαχεσά-
 μενοι διέστησαν, τῆς νυκτὸς ἀπάρτι μὴ παραχωρούσης τὴν
 μάχην. καταλαβὼν δὲ τὸν σκοπηθέντα τόπον ὁ βασιλεὺς, P. 140
 20 ἄπαντας ἀποβῆναι τῶν ἵππων ἐκέλευσε καὶ ἐπὶ γόνυ κλιθέν-
 τας τοὺς χαλινοὺς χερσὶ κατέχειν. καὶ αὐτὸς δὲ χαμαιδρόμῳ

2. παραντικά CG, τηρικαῦτα P. 4. τοῦ alterum om. G. 6.
 an περικάμψας? 8. Λαρίσσης P in margine, κλεισοῦρας
 PG. 12. Λιβοτανίνου C, Λειβοτανίνου PG. 13. τινὰ add. CG.
 14. lege ἀποδιελόμενοι. ἐξέπεμψεν G. 15. αὐτοὺς G.
 ἐλκύσας P. φωράσαι CG, φωρᾶσθαι P, correxi. 16. ὅπη
 C, ὅποι PG. πορεύεται G. κατελθόντας G. 20. ἐκέ-
 λευσε C, ἐκέλευε PG.

omnium, qui in exercitu erant equi, auditus est; quae res cum omnes admiratione cepisset, tamen imperatori et intelligentioribus quibusque bonum statim visum est omen. postquam haec mandavit, et ad dextram arcis Larissae eos reliquit, solis occasu, generosis quibusdam viris sequi se iussis, per Libotanini angustias perrexit, et Revenicum circumvectus, per Allagen quem dicunt locum ad sinistrum se contulit Larissae latus. atque explorato totius regionis situ, cum depressiorem invenisset locum, ibi cum iis, qui ipsum comitabantur, subsedit. Romanarum autem copiarum duces, cum imperator insidias, ut diximus, collocaturus, in eo esset, ut Libotanini angustias transiret, exercitus partem adversus Gallos miserunt, ut, quo imperator proficisceretur, impedirentur observare. hi igitur in planitiem progressi, Gallos adoriantur, et postquam satis pugnarunt, destiterunt, intercedente tum nocte. imperator ubi in locum, quo tendebat, pervenit, descendere de equis omnes iussit, et genibus nixos, habenas manibus tenere.

περιτυγών, ὡσανύτως κατακλιθεῖς, τὸν γαλινὸν ἐν χειρὶ κατέχων, ἐπὶ πρόσωπον τὸ ἐπίλοιπον τῆς νυκτὸς ἔκειτο.

6. Ἀνίσχοντος δὲ τοῦ ἡλίου, ἐπεὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων τάγματα κατὰ φάλαγγας ἰστάμενα ὁ Βαῖμοῦντος ἐθεάσατο, τὰς τε βασιλικὰς σημαίας καὶ τὰ ἀργυροῦλα δόρατα, τοὺς 5 ἵππους μετὰ τῶν βασιλικῶν ἐρυθρῶν ἐφεστρίδων, ὡς ἐνόν, καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν κατ' αὐτῶν κατεστήσατο φάλαγγα, διχῆ B διελὼν τὰς δυνάμεις, καὶ τῶν μὲν αὐτὸς κατάρχων, τῶν δὲ φαλαγγάρχην τὸν Βρυέννιον καταστήσας. Λατίνος δὲ οὗτος τῶν ἐπιφανῶν, ὃν καὶ κοινοσταῦλον ὠνόμασαν. οὕτω γοῦν 10 τὰς ἰδίας καταστήσας δυνάμεις, τὸ σύνηδες καὶ πάλιν ποιεῖ καὶ κατὰ μέτωπον τῆς παρατάξεως, ὅπη τὰ βασιλικά ἐώρα παράσημα, ἐκεῖ τὸν αὐτοκράτορα νομίσας εἶναι, ὡς πρηστήρ τοῖς φαινομένοις ἐμπίπτει. οἱ δὲ μικρὸν ἀντισχόντες, τὰ πῶ- τα τούτῳ διδῶσιν. ὁ δὲ τούτους διώκων ὀπισθεν ἤλαυνεν 15 ἀκρατῶς, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν. ὁ μέντοι βασιλεὺς τὰ ἴδια τάγματα ἐπὶ πολὺ φεύγοντα ὄρων καὶ τὸν Βαῖμοῦν- C τον ὀπισθεν τῶν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἀκρατῶς διώκοντα, στοχασάμενος ἱκανὸν ἤδη διάστημα τῆς ἰδίας ἀποστηναὶ τὸν Βαῖμοῦντον παρεμβολῆς, ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναβάς, τὸ αὐτὸ δὲ 20 καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ παρακελευσάμενος, καταλαμβάνει τὴν τοῦ Βαῖμοῦντον παρεμβολήν. καὶ εἰσω ταύτης γενόμενος, πολλοὺς μὲν τῶν παρευρεθέντων Λατίνων ἀναιρεῖ καὶ τὰ λά-

5. malim καὶ τοὺς. 7. φάλαγγαν PG, recte C. 12. κατὰ τὸ μέτωπον G. 15. διδῶσι G. 19. τὸν Βαῖμοῦντον om. CG. 21. καταλαμβάνει C, παραλαμβάνει PG.

atque etiam ipse trixagini herbarum, quam forte invenerat, similiter innisus, habenas tenens manibus, in faciem per reliquam noctem procubuit.

6. Sole oriente, cum Romanorum copias in acie collocatas Boemundus conspexisset et imperatoria insignia hastasque argenteis distinctas clavis atque equos purpureis ephippiis instratos, et ipse, ut poterat, aciem instruxit, in duas partes copiis divisit, quarum alteram ipse duxit, alteri Bryennium praefecit: Latinus hic erat ex illustribus, quem etiam conostabulum vocabant. sic igitur constitutis Boemundus copiis, quod consueverat, rursus fecit et in frontem aciei, ubi imperatoria insignia conspexit, imperatorem ibi esse ratus, ut fulgur in fallacias invehitur. Romani, postquam paullulum obstiterunt, terga vertunt; quos ille insequitur summa, quam supra diximus, vehementer. at imperator ubi copias suas procul fugientes vidit et Boemundum vehementissime insequentem, iam satis longe a castris suis Boemundum abesse ratus, equo conscenso iussisque suis idem

φυρα ἐκεῖθεν ἀναιρεῖται· εἶτα περιαθρεῖ τοὺς διώκοντας καὶ
 φεύγοντας. καὶ ἐπεὶ ἀτεχνῶς ἑώρα τὴν φυγὴν ποιουμένους,
 καὶ τὸν Βαίμουλλον ὄπισθεν διώκοντα καὶ ἐκείνου ὄπισθεν τὸν
 Βρυέννιον, μετακαλεσάμενος τὸν καλούμενον Πυρρὸν Γεώρ-
 5 γιον ἐπὶ τοξείᾳ ὑμνούμενον καὶ ἑτέρους ἄνδρας γενναίους, χω-
 ρίσας ἱκανοὺς πελταστὰς, ὄπισθεν τοῦ Βρυεννίου ὀξέως ἐλαύ- D
 νειν ἐπέσκηψεν, φθάσαντας δὲ μὴ ἀγχέμαχον τὴν μάχην ποιῆ-
 σαι, ἀλλὰ πόρρωθεν κατὰ τῶν ἵππων μάλα συχνὰ πέμπειν
 τὰ βέλη. ἐπικαταλαβόντες οὖν τοὺς Κελτοὺς, τοὺς ἵππους
 10 πυκνοῖς οἴστοις ἔβαλλον, ὡς ἐν ἀμηχανίᾳ τοὺς ἱππότητας καθί- V. 113
 στασθαι. καὶ γὰρ Κελτὸς ἀνὴρ πᾶς, ἐποχούμενος μὲν, ἀνύ-
 ποιτος τὴν ὀρμὴν καὶ τὴν θέαν ἐστίν, ἐπὰν δ' ἀποβαίῃ τοῦ
 ἵππου, τὸ μὲν τι τῷ μεγέθει τῆς ἀσπίδος, τὸ δὲ τι καὶ διὰ
 τὰ τῶν πεδίλων προάλματα καὶ δρόμον ἀνεπιτήδειον, εὐχει-
 15 ρώτατός τε τηρικαῦτα γίνεται καὶ ἀλλοῖος παντάπασιν ἢ πρό-
 τερον, ὀκλαζούσης οἶον καὶ τῆς ψυχικῆς αὐτῷ προθυμίας. καὶ P. 141
 τοῦτο, οἶμαι, γινώσκων ὁ βασιλεὺς, μὴ τοὺς ἱππότητας, ἀλλὰ
 τοὺς ἵππους ἀναιρεῖν ἐπέταττε. τῶν δὲ ἵππων τῶν Κελτῶν
 πιπτόντων, περιεδινοῦντο οἱ τοῦ Βρυεννίου. καὶ ἀπὸ τῆς
 20 τούτων πολλῆς συστροφῆς κονίσσαλος μακρὸς καὶ πυκνὸς ἵστατο
 μέχρι νεφῶν κορυφούμενος, ὡς παραβάλλεσθαι τοῦτον κατ' ἐκεῖ-

6. ἐλαύνειν ὀξέως G. 12. τὴν prius: εἰς CG. 13. τῷ μέντοι
 P, τὸ μέντοι G, τὸ μὲν τι C. 14. εὐχειρώτατος G. vid. an-
 notat. 15. ἢ: καὶ CG. 19. περιωδινοῦντο C. 20. κο-
 νίσσαλος C.

facere, Boëmundi castra invadit, ac multis, qui illic reperti sunt, Lati-
 nis necatis, praeda omni potitur. dein eos, qui persequiebantur quique
 fugiebant, respicit. cumque suos fugam plane simulare, Boëmundum
 autem a tergo insequi et post hunc Bryennium videret, accessivit
 quem vocabant Georgium Pyrrhum, iaculandi arte celebrem, et alios
 fortes viros, eosque cum idonea, quam ipsis attribuit, peltastarum manu
 Bryennium celeriter persequi iussit, hac tamen cautione, ut, cum prope
 accessissent, non cominus pugnandi copiam facerent, sed eminus tela
 in equos creberrime mitterent. assecuti igitur Gallos, equos ingenti
 telorum vi petunt, ut in magnam equites incurrerent difficultatem.
 nam Gallus miles omnis, dum equo vehitur, et impetu et adspectu
 terribilis est; sin descenderit ex equo, tum magnitudine clypei, tum
 propter rostratos calceos cursumque impeditum, facillime superari
 potest et alius omnino atque antea est, deficiente quasi ipsius animi
 alacritate. id, arbitror, perspectum imperator habens, non equites,
 sed equos interfici iussit. equis autem Gallorum cadentibus, turba-
 bantur, qui cum Bryennio erant, magnaue eorum conglobatione den-
 sus excitatur pulvis ad nubes usque, ita ut caligo tum oriretur instar

νο καιροῦ τῷ κατὰ τὴν Αἴγυπτον γεγονότι πύλαι σκότει ψηλαφη-
 τῷ. τὰς τε γὰρ τούτων ὕψεις ἀπετύφλον ἢ πυκνότης τῆς κόνεως
 καὶ ἄγνοιαν ἐμπαρεῖχεν, ὁπόθεν καὶ παρὰ τίνων οἱ οἷστοι
 πέμπονται. τρεῖς δὲ Λατίνους ἀποστείλας ὁ Βρυέννιος ἐδή-
 λωσε τῷ Βαϊμούντῳ τὸ πᾶν. οἱ καὶ κατέλαβον αὐτὸν εἰς τι 5
 Βνησίδιον ποταμοῦ τοῦ οὕτω καλουμένου Σαλαβρία μετὰ τινων
 ἰστάμενον ὀλίγων Κελτῶν καὶ σταφυλᾶς ἐσθίοντα, ἅμα δὲ καὶ
 ὑπέροκμπόν τι καυχώμενον, ὅπερ καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρωδεῖ-
 ται καὶ περιφέρεται. τοῦτο γὰρ πολλάκις ἔλεγε βαρβαρίζων
 τὸ Λυκοστόμιον, ὅτι “τὸν Ἀλέξιον εἰς λύκον στόμα ἐνέβα- 10
 λον.” τοιοῦτον γὰρ ἢ ὑφεροψία σφάλλουσα τοὺς πολλοὺς καὶ
 πρὸς τὰ ὑπ’ ὄψιν καὶ ἐν ποσὶ κείμενα. ἀκούσας δὲ τὰ παρὰ
 τοῦ Βρυεννίου μηνυθέντα καὶ ἐπιγνοὺς τὸν δόλον καὶ τὴν δι’
 ἀπάτης νίκην τοῦ αὐτοκράτορος, ἤχθετο μὲν, ὡς εἰκός, κα-
 τέπιπτε δὲ οὐδαμῶς, ὁποῖος ἐκεῖνος. ἀποκριθέντες οὖν τινὲς 15
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000
 1005
 1010
 1015
 1020
 1025
 1030
 1035
 1040
 1045
 1050
 1055
 1060
 1065
 1070
 1075
 1080
 1085
 1090
 1095
 1100
 1105
 1110
 1115
 1120
 1125
 1130
 1135
 1140
 1145
 1150
 1155
 1160
 1165
 1170
 1175
 1180
 1185
 1190
 1195
 1200
 1205
 1210
 1215
 1220
 1225
 1230
 1235
 1240
 1245
 1250
 1255
 1260
 1265
 1270
 1275
 1280
 1285
 1290
 1295
 1300
 1305
 1310
 1315
 1320
 1325
 1330
 1335
 1340
 1345
 1350
 1355
 1360
 1365
 1370
 1375
 1380
 1385
 1390
 1395
 1400
 1405
 1410
 1415
 1420
 1425
 1430
 1435
 1440
 1445
 1450
 1455
 1460
 1465
 1470
 1475
 1480
 1485
 1490
 1495
 1500
 1505
 1510
 1515
 1520
 1525
 1530
 1535
 1540
 1545
 1550
 1555
 1560
 1565
 1570
 1575
 1580
 1585
 1590
 1595
 1600
 1605
 1610
 1615
 1620
 1625
 1630
 1635
 1640
 1645
 1650
 1655
 1660
 1665
 1670
 1675
 1680
 1685
 1690
 1695
 1700
 1705
 1710
 1715
 1720
 1725
 1730
 1735
 1740
 1745
 1750
 1755
 1760
 1765
 1770
 1775
 1780
 1785
 1790
 1795
 1800
 1805
 1810
 1815
 1820
 1825
 1830
 1835
 1840
 1845
 1850
 1855
 1860
 1865
 1870
 1875
 1880
 1885
 1890
 1895
 1900
 1905
 1910
 1915
 1920
 1925
 1930
 1935
 1940
 1945
 1950
 1955
 1960
 1965
 1970
 1975
 1980
 1985
 1990
 1995
 2000
 2005
 2010
 2015
 2020
 2025
 2030
 2035
 2040
 2045
 2050
 2055
 2060
 2065
 2070
 2075
 2080
 2085
 2090
 2095
 2100
 2105
 2110
 2115
 2120
 2125
 2130
 2135
 2140
 2145
 2150
 2155
 2160
 2165
 2170
 2175
 2180
 2185
 2190
 2195
 2200
 2205
 2210
 2215
 2220
 2225
 2230
 2235
 2240
 2245
 2250
 2255
 2260
 2265
 2270
 2275
 2280
 2285
 2290
 2295
 2300
 2305
 2310
 2315
 2320
 2325
 2330
 2335
 2340
 2345
 2350
 2355
 2360
 2365
 2370
 2375
 2380
 2385
 2390
 2395
 2400
 2405
 2410
 2415
 2420
 2425
 2430
 2435
 2440
 2445
 2450
 2455
 2460
 2465
 2470
 2475
 2480
 2485
 2490
 2495
 2500
 2505
 2510
 2515
 2520
 2525
 2530
 2535
 2540
 2545
 2550
 2555
 2560
 2565
 2570
 2575
 2580
 2585
 2590
 2595
 2600
 2605
 2610
 2615
 2620
 2625
 2630
 2635
 2640
 2645
 2650
 2655
 2660
 2665
 2670
 2675
 2680
 2685
 2690
 2695
 2700
 2705
 2710
 2715
 2720
 2725
 2730
 2735
 2740
 2745
 2750
 2755
 2760
 2765
 2770
 2775
 2780
 2785
 2790
 2795
 2800
 2805
 2810
 2815
 2820
 2825
 2830
 2835
 2840
 2845
 2850
 2855
 2860
 2865
 2870
 2875
 2880
 2885
 2890
 2895
 2900
 2905
 2910
 2915
 2920
 2925
 2930
 2935
 2940
 2945
 2950
 2955
 2960
 2965
 2970
 2975
 2980
 2985
 2990
 2995
 3000
 3005
 3010
 3015
 3020
 3025
 3030
 3035
 3040
 3045
 3050
 3055
 3060
 3065
 3070
 3075
 3080
 3085
 3090
 3095
 3100
 3105
 3110
 3115
 3120
 3125
 3130
 3135
 3140
 3145
 3150
 3155
 3160
 3165
 3170
 3175
 3180
 3185
 3190
 3195
 3200
 3205
 3210
 3215
 3220
 3225
 3230
 3235
 3240
 3245
 3250
 3255
 3260
 3265
 3270
 3275
 3280
 3285
 3290
 3295
 3300
 3305
 3310
 3315
 3320
 3325
 3330
 3335
 3340
 3345
 3350
 3355
 3360
 3365
 3370
 3375
 3380
 3385
 3390
 3395
 3400
 3405
 3410
 3415
 3420
 3425
 3430
 3435
 3440
 3445
 3450
 3455
 3460
 3465
 3470
 3475
 3480
 3485
 3490
 3495
 3500
 3505
 3510
 3515
 3520
 3525
 3530
 3535
 3540
 3545
 3550
 3555
 3560
 3565
 3570
 3575
 3580
 3585
 3590
 3595
 3600
 3605
 3610
 3615
 3620
 3625
 3630
 3635
 3640
 3645
 3650
 3655
 3660
 3665
 3670
 3675
 3680
 3685
 3690
 3695
 3700
 3705
 3710
 3715
 3720
 3725
 3730
 3735
 3740
 3745
 3750
 3755
 3760
 3765
 3770
 3775
 3780
 3785
 3790
 3795
 3800
 3805
 3810
 3815
 3820
 3825
 3830
 3835
 3840
 3845
 3850
 3855
 3860
 3865
 3870
 3875
 3880
 3885
 3890
 3895
 3900
 3905
 3910
 3915
 3920
 3925
 3930
 3935
 3940
 3945
 3950
 3955
 3960
 3965
 3970
 3975
 3980
 3985
 3990
 3995
 4000
 4005
 4010
 4015
 4020
 4025
 4030
 4035
 4040
 4045
 4050
 4055
 4060
 4065
 4070
 4075
 4080
 4085
 4090
 4095
 4100
 4105
 4110
 4115
 4120
 4125
 4130
 4135
 4140
 4145
 4150
 4155
 4160
 4165
 4170
 4175
 4180
 4185
 4190
 4195
 4200
 4205
 4210
 4215
 4220
 4225
 4230
 4235
 4240
 4245
 4250
 4255
 4260
 4265
 4270
 4275
 4280
 4285
 4290
 4295
 4300
 4305
 4310
 4315
 4320
 4325
 4330
 4335
 4340
 4345
 4350
 4355
 4360
 4365
 4370
 4375
 4380
 4385
 4390
 4395
 4400
 4405
 4410
 4415
 4420
 4425
 4430
 4435
 4440
 4445
 4450
 4455
 4460
 4465
 4470
 4475
 4480
 4485
 4490
 4495
 4500
 4505
 4510
 4515
 4520
 4525
 4530
 4535
 4540
 4545
 4550
 4555
 4560
 4565
 4570
 4575
 4580
 4585
 4590
 4595
 4600
 4605
 4610
 4615
 4620
 4625
 4630
 4635
 4640
 4645
 4650
 4655
 4660
 4665
 4670
 4675
 4680
 4685
 4690
 4695
 4700
 4705
 4710
 4715
 4720
 4725
 4730
 4735
 4740
 4745
 4750
 4755
 4760
 4765
 4770
 4775
 4780
 4785
 4790
 4795
 4800
 4805
 4810
 4815
 4820
 4825
 4830
 4835
 4840
 4845
 4850
 4855
 4860
 4865
 4870
 4875
 4880
 4885
 4890
 4895
 4900
 4905
 4910
 4915
 4920
 4925
 4930
 4935
 4940
 4945
 4950
 4955
 4960
 4965
 4970
 4975
 4980
 4985
 4990
 4995
 5000
 5005
 5010
 5015
 5020
 5025
 5030
 5035
 5040
 5045
 5050
 5055
 5060
 5065
 5070
 5075
 5080
 5085
 5090
 5095
 5100
 5105
 5110
 5115
 5120
 5125
 5130
 5135
 5140
 5145
 5150
 5155
 5160
 5165
 5170
 5175
 5180
 5185
 5190
 5195
 5200
 5205
 5210
 5215
 5220
 5225
 5230
 5235
 5240
 5245
 5250
 5255
 5260
 5265
 5270
 5275
 5280
 5285
 5290
 5295
 5300
 5305
 5310
 5315
 5320
 5325
 5330
 5335
 5340
 5345
 5350
 5355
 5360
 5365
 5370
 5375
 5380
 5385
 5390
 5395
 5400
 5405
 5410
 5415
 5420
 5425
 5430
 5435
 5440
 5445
 5450
 5455
 5460
 5465
 5470
 5475
 5480
 5485
 5490
 5495
 5500
 5505
 5510
 5515
 5520
 5525
 5530
 5535
 5540
 5545
 5550
 5555
 5560
 5565
 5570
 5575
 5580
 5585
 5590
 5595
 5600
 5605
 5610
 5615
 5620
 5625
 5630
 5635
 5640
 5645
 5650
 5655
 5660
 5665
 5670
 5675
 5680
 5685
 5690
 5695
 5700
 5705
 5710
 5715
 5720
 5725
 5730
 5735
 5740
 5745
 5750
 5755
 5760
 5765
 5770
 5775
 5780
 5785
 5790
 5795
 5800
 5805
 5810
 5815
 5820
 5825
 5830
 5835
 5840
 5845
 5850
 5855
 5860
 5865
 5870
 5875
 5880
 5885
 5890
 5895
 5900
 5905
 5910
 5915
 5920
 5925
 5930
 5935
 5940
 5945
 5950
 5955
 5960
 5965
 5970
 5975
 5980
 5985
 5990
 5995
 6000
 6005
 6010
 6015
 6020
 6025
 6030
 6035
 6040
 6045
 6050
 6055
 6060
 6065
 6070
 6075
 6080
 6085
 6090
 6095
 6100
 6105
 6110
 6115
 6120
 6125
 6130
 6135
 6140
 6145
 6150
 6155
 6160
 6165
 6170
 6175
 6180
 6185
 6190
 6195
 6200
 6205
 6210
 6215
 6220
 6225
 6230
 6235
 6240
 6245
 6250
 6255
 6260
 6265
 6270
 6275
 6280
 6285
 6290
 6295
 6300
 6305
 6310
 6315
 6320
 6325
 6330
 6335
 6340
 6345
 6350
 6355
 6360
 6365
 6370
 6375
 6380
 6385
 6390
 6395
 6400
 6405
 6410
 6415
 6420
 6425
 6430
 6435
 6440
 6445
 6450
 6455
 6460
 6465
 6470
 6475
 6480
 6485
 6490
 6495
 6500
 6505
 6510
 6515
 6520
 6525
 6530
 6535
 6540
 6545
 6550
 6555
 6560
 6565
 6570
 6575

τοῦ βασιλέως στοχασαμένου τὸν τόπον, δι' οὗ ὁ Βαϊμούντος
ἔμελλε διελθεῖν, καὶ ἀποστείλαντος γενναίους στρατιώτας
μετὰ καὶ Τούρκων καὶ τοῦ Μιγιδηνοῦ προεξάρχοντος, ἅμα τῷ
πλησίον γενέσθαι, εὐθύς ὁ Βαϊμούντος ὀρμήσας κατ' αὐτῶν,
5 ἤτησε τούτους μέχρι τοῦ ποταμοῦ διώξας. D

7. Τῇ δὲ μετ' αὐτήν, ἀνγαζούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, πα-
ραδραμῶν τὸν ἤδη ρηθέντα ποταμὸν μετὰ τῶν συνεφεπομένων
αὐτῷ κομητῶν καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ Βρυεννίου, ἐπεὶ ἐλώδη τό-
πον ἐν τοῖς τῆς Λαρίσσης μέρεσιν ἐθεάσατο, ἀναμεταξὺ δύο
10 βουνῶν πεδιάδα ἀλωδὴ εὐρὴν ἀποτελεντώσαν εἰς στενωπὸν
ὄξυν, (κλεισοῦραν τοῦτο καλοῦσιν,) τὴν λεγομένην Δεμενίκου
παλάτιον, διὰ τούτου εἰσελθὼν, ἐκεῖ τὸν χάρακα ἐπήξατο.
τῇ δὲ μετ' αὐτήν κατὰ τὸ περίορθρον καταλαμβάνει αὐτὸν
ὁ φαλαγγάρχης Μιχαὴλ ὁ Δούκας, ὁ πρὸς μητρὸς ἐμὸς θεῖος,
15 μετὰ τοῦ ὀπλιτικοῦ παντός, ἀνὴρ ἐπὶ φρονήσει διαβεβοημέ-
νος, ὥρα δὲ καὶ μεγέθει σώματος διαφέρων οὐ τῶν τότε P. 142
καιροῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν πρόποτε γεγεννημένων, (θάμβος γὰρ εἶ-
χεν ἅπαντας τοὺς ὄρωντας τὸν ἄνδρα,) συνιδεῖν δὲ τὸ μέλλον
καὶ φρωᾶσαι τὸ ἐνεστὸς καὶ καταπράξασθαι δεινότατός τε καὶ V. 114

1. τὸν τόπον A, τοῦ τόπου PG. 3. καὶ prius add. CA. μιγιδηνοῦ A.
6. τῇ : τὴν A. μετ' αὐτήν κλεισοῦραν εἰσελθὼν, ἐπὶ ἐλώδη
τόπον τινά, ἐν τοῖς μέρεσι τῆς λαρίσσης καὶ διακελίμενον, καὶ
δομενίκου παλατίον καλούμενον, ἐκεῖ τὸν χάρακα ἐπήξατο A.
9. τῆς om. G. 11. ὄξυν add. CG et in margine P. τοῦτον
CG. τὴν λεγομένην : καὶ γενομένην G. Δεμενίκου C,
Δομενίκου PAG. 13. αὐτὸν : τὸν τόπον A. 14. μητρὸς :
πατρὸς CG. 15. ἀνὴρ τις C. 17. καιροῦ om. A. 19. καὶ
primum om. G. καὶ alterum om. C.

que adoriuntur: in quos impetu illi statim facto, ad quingentos caedunt. dein cum imperator in locum, ubi Boëmundum transiturum esse coniciebat, milites fortes una cum Turcis, Migideno duce, mississet, eos Boëmundus, ut prope fuerunt, aggressus vicit atque ad fluvium usque persecutus est.

7. Postridie eius diei, sole orto, Boëmundus fluvium, cuius mentionem iam fecimus, una cum comitibus et ipso Bryennio transgressus, cum palustrem regionem prope Larissam animadvertisset, invenissetque inter montes duos locum saltuosum in angustias, quas clusuras vocant, desinentem, Demenici palatium dictum, eum ingressus est ibique castra posuit. postero die sub diluculum cum universo exercitu accessit phalangis dux Michael Ducas, avunculus meus, vir prudentiae laude celeberrimus, forma et magnitudine corporis non aequalibus modo, sed omnibus omnino, qui unquam fuere, praestans: admiratio cepit omnes, qui adspiciebant hominem: idem de futuris callidissime coniciebat et praesentia indagabat conficiebatque unus omnium dex-

ἀπαράμιλλος. τούτῳ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέσκηψεν μὴ πάντας ἐν-
 τὸς τοῦ στομίου τῆς κλεισοῦρας εἰσελθεῖν, ἀλλὰ τὰς μὲν δυ-
 νάμεις ἔξωθεν ἴστασθαι ἰλαδόν, ὀλίγους δὲ διελεῖν Τούρκων
 καὶ Σαυροματῶν τῆς τοξείας εἰδήμονας καὶ τούτοις παραχω-
 ρῆσαι τῆς εἰσόδου, ἐπισκῆψαι δὲ τούτοις, μηδενὶ ἑτέρῳ ξίφει 5
 πλὴν οἰστοῖς χρήσασθαι. εἰσελθόντων δὲ καὶ ἵππασίας ποι-
 Βοιμένων κατὰ τῶν Λατίνων, οἱ ἔξωθεν ἰστάμενοι πρὸς ἀλ-
 λήλους σφαδάζοντες ἤριζον, ὅποιος ἂν τὸ στόμιον εἰσέλθοι.
 ὁ γὰρ Βαϊμοῦντος πλήρης ὢν στρατηγικῆς ἐπιστήμης, τοὺς ὑπ'
 αὐτὸν ἐκέλευε συνησπικότητας ἴστασθαι, καὶ ταῖς ἀσπίσιν ἑαυ- 10
 τοὺς περιφράττοντας ἀτρεμεῖν. ὁ δέ γε πρωτοστράτωρ Θεα-
 σάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν κατὰ μικρὸν ἐκρέοντας καὶ εἰσερχο-
 μένους διὰ τοῦ στομίου, εἰσῆλθε καὶ αὐτός. ὁ δὲ Βαϊμοῦν-
 τος τούτους Θεασάμενος, ὥσπερ λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώ-
 ματι κύρσας, εἶπεν ἂν τις Ὀμηρικῶς, ὡς καὶ οὗτος ἰδὼν ἐν 15
 αὐτοῖς ὀφθαλμοῖσι τούτους καὶ τὸν πρωτοστράτορα Μιχαήλ,
 Ὡς γέ τῳ ῥύμη πανσυδὶ κατ' αὐτῶν ἔεται · οἱ δὲ παραχρῆμα
 νῶτα τούτοις διδῶσιν. Οὐζᾶς δὲ τὴν κλῆσιν φερώνυμον ἐκ τοῦ
 γένους λαχών, ἐπ' ἀνδρεία διαβεβοημένος, εἰδὼς ἦδ' ἐπὶ δεξιᾷ
 ἦδ' ἐπ' ἀριστερὰ νωμῆσαι βῶν ἀζαλέην, καθ' Ὀμηρον, ἐν 20

1. ἐπέσκηψεν ὁ αὐτοκράτωρ G. 2. τῆς κλεισοῦρας στομίου G,
 altero ordine PA. 3. ἔξω A. διελῶν C, διελθεῖν A. 4.
 καὶ alterum om. CG. 5. τούτοις: σφίσι A. 9. στρατηγικῆς FC
 et in margine P, βασιλικῆς PAG. 12. αὐτὸν: αὐτοῦς A. 13.
 ὁ δὲ: καὶ ὁ A. 14. τούτους: τοῦτον A. ὥστε coni. Hoe-
 schel. 16. ὀφθαλμοῖσι CAG, ὀφθαλμοῖς P. 18. τού-
 τοις add. A. 19. λαβῶν G. 20. καθ' Ὀμηρον om. A.

terrimae. huic igitur praeceperat imperator, ut non omnes in angustiarum fauces introduceret, sed copias extra consistere iuberet turmatim dispositas. paucos tantum e Turcis Sarmatisque selectos, qui iaculandi arte excellerent, intrare pateretur, nec tamen ullo alio armorum genere quam telis eos uti sineret. verum cum hi ingressi in Latinos equis invehentur, qui foris stabant, pugnandi cupiditate flagrant, certabant in fauces introire. nam Boemundus, rei militaris admodum peritus, suos confertim stare, scutisque tectos subsistere inussit. at protostrator cum suos paulatim dilabi et fauces ingredi cerneret, ingressus est et ipse. quos Boemundus conspicatus, sicut leo gaudet, qui magnam in praedam inciderit, (ita Homericè dixeris), sic et hic, ubi suis ipse oculis protostratorem Michaelē cum suis ingressum vidit, vehementissimum in eos copiis omnibus impetum facit; illi terga statim vertunt. Uzas autem, nomen a gente nactus, virtutis laude insignis, ac peritus, ut Homerus ait, clypeum et dextrorsum et sinistrorsum movere, is igitur, cum ex angustiis egre-

τῷ τοῦ στομίου ἐξέροχθαι δεξιὰ παρεκκλίνας, γοργῶς ἐπι-
 στραφεῖς, παίει τὸν αὐτῷ ὑπαντιάσαντα Λατῖνον· ὁ δ' εὐ-
 θὺς κύμβαχος κατὰ γῆς ἔκειτο. ὁ δὲ Βαῖμοῦντος ἐδίωκε τού-
 τους μέχρι τοῦ ποταμοῦ Σαλαβρία. ἐν δὲ τῷ φεύγειν ὁ ἤδη
 5 ἤρθεις Οὐζῆς παίει τὸν τὴν σημαίαν τοῦ Βαῖμόντου κατέ-
 χοντα διὰ τοῦ δόρατος, καὶ τὴν σημαίαν τῶν χειρῶν αὐτοῦ
 ἀφαρπάσας, μικρὸν περιδινεῖ καὶ κλίνει πρὸς τὸ πρηνές. οἱ Δ
 γοῦν Λατῖνοι τὴν σημαίαν ἐξ ὀρθίου σχήματος κατακλιθεῖ-
 σαν ἑωρακότες, ἐν συγχύσει γεγόνασιν καὶ ἐφ' ἑτέραν ἐτρά-
 10 ποντο ἀτραπὸν, δι' ἧς καὶ τὰ Τρίκαλα καταλαμβάνου-
 σιν ἤδη προκατασχεθέντα παρὰ τινων τῶν τοῦ Βαῖμον-
 του πρὸς τὸ Λυκοσιόμιον φευγόντων. κάκεισε τέως ἀλλίζον-
 ται εἰσὼ τούτων γεγονότες· ἐκεῖθεν δὲ καταλαμβάνουσι τὴν P. 143
 Καστορίαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑποστρέψας ἀπὸ Λαρίσσης καὶ
 15 τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβὼν, ὁποῖος ἐκεῖνος περὶ τὰ τοιαῦ-
 τα, ταχὺ μάλα πρὸς τοὺς σὺν τῷ Βαῖμόντῳ κόμητας ἀπο-
 στείλας, πολλὰς ὑποσχέσεις ἐπεποίητο, εἰ τὸν Βαῖμόντον
 τοὺς μισθοὺς ἀπαιτήσουσιν, οὗσπερ αὐτοῖς καὶ ὑπέσχετο·
 τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος ἀποδοῦναι, παραπέισουσι τοῦτον κατελθεῖν
 20 εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀναζητῆσαι ταῦτα ἀπὸ τοῦ ἰδίου πα-
 τρός Ῥομπέρτου, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον διαπερᾶσαι τοὺς αὐτῶν
 μισθοὺς ἐξαιτησόμενον. καὶ εἰ τοῦτο ἀνύσαιεν, πάντας τιμῆς
 καὶ εὐεργεσιῶν μυρίων ἐπαπολαῦσαι. καὶ ὅσοι μὲν τοῖτῳ B

1. καὶ γοργῶς A. 2. ὑπαντιάσαντα PA, ὑπαντήσαντα CG.
 4. σαλαβρία CG. 8. ἐξ ὀρθίου σχήματος om. A. 11. παρὰ
 τινων τῶν παρὰ τοῦ Βαῖμόντου πρὸς τὸ Λυκοσιόμιον φευγόν-
 των conl. Wilken. Hist. Comn. p. 200. 12. ἀλλίζονται C, ἠύλι-
 ζοντο PG. 16. σὺν: ἐν G. 18. ὡσπερ CAG. 23. μυρίων
 εὐεργεσιῶν A. τοῖτῳ A, τούτων PG. vid. annotat.

diens ad dextram declinaret, celeriter conversus, Latinum occurren-
 tem percutit; atque is statim praeceps humi corruit. Boëmundo au-
 tem Romanos persequente usque ad Salabriam flumen, idem, cuius
 meminimus, Uzas signiferum Boëmundi hasta percussit, signumque de
 manibus extortum aliquantum vibravit inclinavitque terram versus.
 Latini, cum signum inclinatum cernerent, trepidantes alteram capes-
 sunt viam ac Tricala perveniunt, quae urbs a nonnullis Boëmundi
 militibus Lycostomium versus fugientibus iam occupata erat. illic ali-
 quamdiu commorati, Castoriam occupant. imperator Larissa reversus
 cum Thessalonicam pervenisset, ut solebat in eiusmodi rebus, celeriter
 per legatos Boëmundi comitibus maximas pollicitationes fecit, si a Boë-
 mundo stipendia exigerent promissa; et cum solvendo non esset, eum
 inducerent, ut ad mare proficisceretur et pecuniam a Roberto patre
 requireret, vel adeo ipse traiceret, quo mercedem pararet. quod si

ἐπὶ μισθῷ δουλεῦσαι θελήσουσι, προσλαμβάνεσθαι τούτους καὶ ἀποχρῶντα τὸν μισθὸν ἀποδοῦναι κατὰ τὰ θελήματα αὐτῶν, τοὺς δ' αὖ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν βουλομένους ἀπελθεῖν ἀκινδύνως διαβιβάσαι διὰ τῆς Οὐγγρίας. ὑπεῖξαντες οὖν τῷ τοῦ βασιλέως προστάγματι οἱ κόμητες, τοὺς τῶν παραδραμόντων 5 τεσσάρων ἐνιαυτῶν μισθοὺς ἀσυμπαθῶς ἀπῆτουν. ὃ δὲ μὴ ἔχων ἀποδοῦναι, ἀνεβάλλετο τέως. ὡς δὲ ἐνέκειντο εὐλογία

V. 115 αἰτοῦντες, μὴ ἔχων ὃ τι καὶ δράσειε, τὸν μὲν Βρυέννιον αὐτοῦ που φυλάσσειν τὴν Καστορίαν κατέλιπε, καὶ τὸν τοὺς Πολόβους φυλάσσοντα Πέτρον τοῦ Ἀλίφα· αὐτὸς δὲ τὸν 10 Ἀυλῶνα κατέλαβε. τοῦτο δὲ μεμαθηκῶς ὁ βασιλεὺς νικητῆς εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων ἐπαναζεύγνυσι.

C 8. Καταλαβὼν δὲ ταύτην καὶ ἐν συγχύσει τὰ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν εὐρών, οὐδὲ πρὸς βραχύν τινα χρόνον ἀνέσεως ἔτυχεν. ἀλλ' ὅποτος ἐκεῖνος ἀποστολικὸς μαθητῆς ὢν, ἐπεὶ 15 κυμαινομένην τοῖς τοῦ Ἰταλοῦ δόγμασι τὴν ἐκκλησίαν εὔρε, καὶ κατὰ τοῦ Βρυεννίου ἐβουλεύετο, (Κελτὸς δὲ οὗτος τὴν Καστορίαν κατασχών, ὡς εἴρηται,) ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἡμέλει τοῦ δόγματος. ἐπὶ τούτοις γὰρ καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἰταλὸν [περὶ τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἰταλικοῦ] ἐβλάστησαν μέγαν τὴν ἐκκλη- 20 Δοσίαν συνταράττοντα. οὗτος δὲ ὁ Ἰταλὸς (δεῖ γὰρ τὰ κατ'

3. ἀκινδύνους C. 6. ἀσυμπαθῶς om. A. 8. δράσειε A, δράσειεν PG. 9. κατέλιπε G. καὶ τὸν πέτρον τοῦ ἀλίφα τοὺς πολόβους φυλάζαντα A. 11. νικητῆς om. A. 12. ἐπαναζεύγνυσι A. 15. εἰτύχανεν A. μαθητῆς add. A. 16. Ἰταλικοῦ CG. 17. κατὰ C, καὶ P, καὶ κατὰ G. 19. τὰ περὶ τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἰταλικοῦ κατὰ τὸν Ἰταλὸν ἐβλάστησαν G. ego indicem capitis, qui in textum irrepsit, uncis inclusi. 21. ταράττοντα CG. ὃ om. AG.

effecissent, omnes honorem atque innumera beneficia capturos, et quicumque suis sub signis merere vellent, eos se in commilitium asciturum esse et tantam mercedem soluturum, quantam cuperent, qui vero redire domum mallent, tutum illis iter per Hungariam se daturum. eam conditionem comites secuti, stipendia quadriennii praeteriti sine ulla indulgentia flagitarunt. hic cum a pecunia laboraret, differebat diem; sed instantibus illis iusta petere, cum non haberet, quo se verteret, Bryennium reliquit ad Castoriam defendendam; Poloborum custodiam Petro Aliphae tradidit; ipse Aulonem petiit. quod ubi imperator comperit, victor in urbium reginam reversus est.

8. Ibi cum perturbatam ecclesiam invenisset, ne paullum quidem requievit; sed ut erat disciplinae apostolicae addictus, ubi vexatam Itali dogmatis ecclesiam vidit, licet proficisci in Bryennium cogitaret, (Gallum istum Castoriam tenere narravimus,) tamen ne sic quidem doctrinam evangelicam neglexit. eo enim tempore Itali haeresis succe-

κούτων ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς διηγῆσασθαι,) ὥρμητο μὲν ἐξ Ἰταλίας
 καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ ἐφ' ἱκανὸν διέτριψε· νῆσος δὲ αὕτη ἀγχοῦ
 τῆς Ἰταλίας διακειμένη. οἱ γὰρ Σικελοὶ ἀποστάντες τῆς Ῥω-
 5 μαίων ἀρχῆς καὶ εἰς πόλεμον κατ' αὐτῶν καὶ μάχας ἀπονε-
 νευκότες, τοὺς Ἰταλοὺς εἰς συμμαχίαν προῦκαλέσαντο, μεθ'
 ὧν καὶ ὁ τοῦ Ἰταλοῦ πατὴρ ἦν, ἔχων καὶ τὸν παῖδα μεθ'
 ἑαυτοῦ, κὰν μὴ στρατεύσιμον εἶχε τὴν ἡλικίαν, συνεφερόμε-
 νον τούτῳ καὶ συμπαρασκαίροντα καὶ τὰ πολεμικά, οἷα τὰ
 τῶν Ἰταλῶν, παιδευόμενον. τὰ μὲν οὖν πρῶτα τῆς ἡλικίας
 10 οὕτως εἶχε τῷ Ἰταλῷ, καὶ ἡ πρώτη τοιαύτη τούτῳ καταβολὴ
 τῆς παιδείσεως. ἐπεὶ δὲ ὁ κλεινὸς ἐκεῖνος Γεώργιος ὁ Μα- P. 144
 νιάκης, τῷ Μονομάχῳ τὰ σκῆπτρα τῆς Ῥωμαίων διέποντος,
 τυραννήσας τὴν Σικελίαν κατέσχε, μόλις ἐκεῖθεν ὁ τοῦ Ἰτα-
 λοῦ πατὴρ καὶ τὸν παῖδα ἐπιφερόμενος πέφευγε· καὶ εἰς
 15 Λογγιβαρδίαν φηγάδες ἄμφω κατήχθησαν ἔτι ὑπὸ Ῥωμαίου
 τελοῦσαν. ἐκεῖθεν δὲ οὗτος ὁ Ἰταλός, οὐκ οἶδ' ὅπως, τὴν
 Κωνσταντινούπολιν κατέλαβεν, ἀπάσης παιδείας καὶ τέχνης
 λογικῆς οὐκ ἐνδεῶς ἔχουσαν. καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτοκρατο-
 ρίας Βασιλείου τοῦ πορφυρογεννήτου μέχρι αὐτῆς τῆς τοῦ
 20 Μονομάχου βασιλείας ὁ λόγος, εἰ καὶ τοῖς πλείοσιν ἐρραθύ-
 μητο, ἀλλ' οὖν γε πάλιν οὐ καταδεδυκώς, ἀνέλαμψε καὶ ἀνέ- B
 θορε καὶ διὰ σπουδῆς τοῖς φιλολόγοις ἐγένετο ἐπὶ τῶν χρό-
 νων Ἀλεξίου τοῦ αὐτοκράτορος, τὰ πρὸ τούτου χλιδῶντων

1. αὐτῆς add. CA.   3. τῆς τῶν Ῥωμαίων G.   7. στρατεύειν CG.
 8. καὶ alterum om. G.   11. Γεώργιος ἐκεῖνος PG, altero ordine F.
 17. Κωνσταντίνου A.

vit, quae magnopere ecclesiam agitavit. hic autem Italus (nam ab initio repetendum est) Italia oriundus, aliquamdiu in Sicilia commoratus est, quae est insula prope Italiam. etenim Siculi cum a Romanis defecissent et bellum in eos pararent, Italos auxilio arcessiverunt; inter quos etiam Itali pater erat, filiolum secum ducens, qui licet nondum militari aetate esset, tamen sequebatur patrem titubanti pede et militiam, ut Itolorum mos est, discebat. talis igitur pueritia Itali erat, et tale initium ac fundamentum eruditionis eius. cum vero celeberrimus ille Georgius Maniaces, Monomacho Romanorum imperatore, tyrannidem in Sicilia occupasset, aegre illinc Itali pater una cum filio aufugit; et in Longibardiam profugi ambo redire, Romanis etiam tum subiectam. hinc Italus iste, nescio quo modo, Cpolin venit, cuiusvis eruditionis bonarumque artium nequaquam tum expertem. nam inde a Basilii Porphyrogeniti principatu usque ad ipsum Monomachi imperium litterarum studia, etsi fere iacebant, tamen non plane erant extincta, donec imperatoris Alexii temporibus excitata, efflorescere coeperunt ac summa diligentia a philologis tractari. nam antehac delicati plerique erant nugas-

τῶν πλειόνων καὶ παιζόντων ἀνθρώπων καὶ ὀρτυγίαις καὶ
 ἄλλοις αἰσχίσι παιγνίοις ἐνασχολουμένων διὰ τὴν γλιδὴν,
 λόγον δὲ καὶ παιδείῃσιν ἅπασαν τεχνικὴν ἐν παρέργῳ τιθεμέ-
 νων. οὕτως οὖν τοὺς ἐνταῦθα ἔχοντας ὁ Ἴταλὸς εὐρηκῶς,
 καὶ ἀνδράσιν ὁμιλήσας σχολαστικοῖς καὶ ἀμειλίχοις καὶ τὸ 5
 ἦθος ἀγροίοις, (ἦσαν γὰρ τότε καὶ τινες περὶ τὴν βασιλεύου-
 σαν τοιοῦτοι,) παιδείας τοίνυν λογικῆς ἐξ ἐκείνων μετασχών,
 καὶ Μιχαὴλ ἐκείνῳ τῷ Ψελλῷ ἐν ὑστέρῳ προσωμίλησεν, ὃς
 οὐ πάνυ τοι παρὰ διδασκάλους σοφοῖς ἐφοίτησε, διὰ φύσεως
 C δὲ δεξιότητα καὶ νοὸς ὀξύτητα, τυχῶν μέντοι καὶ Θεοῦ ἀρω- 10
 γοῦ πρὸς τούτοις διὰ τὴν θερμοτάτην ἰκεσίαν τῆς μητρὸς αὐ-
 τοῦ ἐπαγρυπνούσης συχνῶς τῷ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κύρου τῆς Θεο-
 τόκου σεμνῷ εἰκονίσματι καὶ θερμοῖς τοῖς δάκρυσιν ὑπὲρ
 τοῦ παιδὸς ἐκκαλουμένης, εἰς ἄκρον σοφίας ἀπάσης ἑλλητικῶς
 V. 116 καὶ τὰ Ἑλλήνων καὶ τὰ Χαλδαίων ἀκριβωσάμενος, γέγονε τοῖς 15
 τότε χρόνοις περιβόητος ἐν σοφίᾳ. τούτῳ γοῦν ὁ Ἴταλὸς προσ-
 ομιλήσας ἐν ἀπαιδευτῷ ἦθει καὶ βαρβαρικῷ οὐκ ἠδύνατο
 D φιλοσοφίας εἰς βάθος ἐλθεῖν, διδασκάλων ὅλως μηδ' ἐν τῷ
 μανθάνειν ἀνεχόμενος, θράσους ὧν μεστὸς καὶ ἀπονοίας βαρ-

1. πλειόνων ἀνθρώπων καὶ παιζόντων A, πλειόνων καὶ παιζόντων
 ἀνθρώπων PG. καὶ ante ὀρτυγίαις om. AG. ὀρτυγοθήραις
 G, ὀρτυγίαις A, ὀρθυγίαις P. correxi. vid. annotat. 2. ἀσχολου-
 μένων C. 3. τεχνικὴν: λογικὴν A. 6. τινες τοιοῦτοι περὶ τὴν
 βασιλεύουσαν A. 9. οὐ πάνυ: καὶ πάνυ A. τοι: lege τι. 10.
 ὀξύτητα: εὐθύτητα A. μέν τι A. 11. διὰ τὴν θερμοτάτην —
 αὐτοῦ AG, διὰ τὴν τῆς μητρὸς θερμοτάτην ἰκεσίαν αὐτοῦ P et
 omisso αὐτοῦ C. 12. ἐν τῷ A, αὐτῷ PG. 13. σεμνῷ C,
 σεπιῷ PAG. 15. τὰ alterum om. A. 16. τότε: τε G. ἐν
 σοφίᾳ om. G. 18. διδασκόντων CG.

que agebant ac coturnicum certaminibus et aliis turpioribus ludicris
 tempus terebant per mollitiem, litteras et omnem honestarum artium
 cultum vilipendentes. ita comparatos cum Italus homines hicce inve-
 nisset, et doctoribus umbraticis durisque atque agrestibus usus es-
 set, (nam erant tum temporis tales in urbe nonnulli,) cum is igitur
 litteris eruditus ab his esset, etiam Michaelem illum Psellum postea
 adiit, qui etsi praeceptorum doctorum scholas minime frequentaverat,
 tamen naturali ingenii dexteritate et acumine, ad haec etiam dei au-
 xilium nactus ob matris preces ardentissimas, crebris vigiliis ad san-
 ctam deiparae in Cyri templo imaginem non sine lacrimis fervidis pro
 filii salute fusas, summum omnis sapientiae fastigium assecutus erat, et
 cum Graecorum simul et Chaldaeorum litteras apprime calleret, magna
 tum temporis doctrinae laude florebat. huic igitur Italus operam dedit,
 sed quoniam rudi et barbaro ingenio erat, in adytum philosophiae
 penetrare non potuit, praecipue quod praeceptores, qua erat arro-

βαρικῆς, πάντων τε καθυπερτερειν̄ καῑ πρό τοῦ μαθεῖν οἰόμενος, καῑ πρός αὐτὸν τὸν Ψελλὸν ἐκ πρώτης ἀφειτηρίας ἀντετάξατο. ἐμβαθύνας δὲ τῇ διαλεκτικῇ, μεθήμερινούς θορύβους ἐν πανδήμοις συνελεύσεσιν ἐποιεῖτο, σοφιστικὰς συνεί-
 5 ρων ἐρεσχελίας, καῑ πᾶν εἴ τι τοιοῦτον προτιθεῖς, καῑ αὐθις P. 145
 ἐπέχων λόγον τοιουτότροπον. τοῦτον προσηταιρίσατο καῑ ὁ
 τηνικαῦτα βασιλεύων Μιχαῆλ ὁ Δούκας καῑ οἱ τούτου ἀδελφοί·
 καῑ δευτέρου μὲν λόγου τοῦτον πρός τὸν Ψελλὸν ἐτίθεντο,
 ὅμως δὲ περιείχοντό τε αὐτοῦ καῑ ἐν λογικαῖς συνε-
 10 χρωῶντο ἀμίλλαις· ἦσαν γὰρ φιλολογώτατοι οἱ Δοῦκαι, καῑ
 οἱ τοῦ αὐτοκράτορος ἀδελφοί καῑ αὐτὸς δὴ ὁ βασιλεὺς Μι-
 χαῆλ. ὁ δὲ Ἰταλὸς θερμὸν αἰεὶ καῑ μανικὸν πρός τὸν Ψελλὸν
 ἔβλεπε, κἂν ἐκεῖνος ὡς αἰετὸς τῶν τοῦ Ἰταλοῦ ἐρεσχελιῶν
 ὑπερίπτατο, διεγείρετο καῑ ἐπρίετο, ἐνεπίμπρατο ἢ ἐλυπεῖτο.
 15 τί τὸ μετὰ ταῦτα; ἐσφάδαζε τὰ τῶν Λατίνων τε καῑ Ἰταλῶν B
 κατὰ Ῥωμαίων, καῑ ἡ τῆς Λογγιβαρδίας ὅλης ὁμοῦ καῑ Ἰτα-
 λίας ἐμελετᾶτο κατάσχεσις. καῑ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος τὸν Ἰταλὸν
 ὡς οἰκεῖον δῆθεν καῑ ἄνδρα ἀγαθὸν καῑ τὰ τῶν Ἰταλῶν ἐπι-
 στάμενον εἰς Ἐπίδαμον ἀπέστειλε. καῑ ἵνα συντέμω τὸν λόγον,
 20 ὡς κἀκεῖ ἐφωρᾶτο τὰ ἡμέτερα προδιδούς, καῑ ἀπεστέλλετο ὁ

1. ὑπερτερειν̄ G. μαθεῖν A, μανθάνειν PG. 3. καθη-
 μερινούς A. 4. συνελεύσεσι πεποῖητο A. 6. λόγον τοιοῦ-
 τον. τοῦτον τρόπον προσηταιρίσατο P, recte CAG. 8. τοῦ-
 τον om. GA. 9. περιείχοντό τε A, περιεῖχον τότε PG. 11.
 δῆ: δὲ G. 15. τε add. CA. 16. ὅλως A. 17. ὁ om.
 A. ἐκεῖνον A. 18. καῑ prius om. A. τῶν A, τὸν P,
 κατὰ τῶν G. 19. συντέμω G, συντέμω PA. 20. τὰ κα-
 ταπροδιδούς ἡμέτερα P, τὰ ἡμέτερα προδιδούς CAG.

gantia et barbara stoliditate, ne in discendo quidem ferre posset, cumque omnibus se, etiam antequam didicisset, antecellere opinaretur, ipsi quoque Psello a primo limine se opponere coepit. dialecticae autem penitus immersus, quotidianos tumultus in conventibus publicis concitabat, cum sophisticas cavillationes sereret ac nihil non ex dialectico genere proponeret et rursus eadem ratione probaret. hunc in familiaritatem receperunt imperator tunc temporis Michael Ducas eiusque fratres, et licet secundo post Psellum loco haberent, tamen amore eum amplectebantur, et in doctis certaminibus eo utebantur. erant enim litterarum studiosissimi Ducae, et imperatoris fratres et Michael ipse. Italus vero ardenti semper et furioso vultu Psellum intuebatur, et si quando ille ut aquila perplexis Itali captiunculis superevolarat, irritabatur et fremebat, urebatur vel dolebat. quid postea? exardescebat Latinorum atque Itolorum in Romanos bellum; et Longibardiae totius simul atque Italiae occupatio agitabatur. eo tempore imperator Italum, scilicet ut familiaritate sibi coniunctum et

μέλλων αὐτὸν μετακινεῖν ἐκεῖθεν, τούτου αἰσθόμενος φυγὰς εἰς Ῥώμην ᾗχετο. εἶθ' ὁποῖος ἐκεῖνος μεταμεληθεὶς, πρὸς τὸν βασιλέα παρακλήσει χρησάμενος, κατὰ τὴν κέλευσιν ἐκείνου τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέλαβε, τὴν μονὴν τὴν οὕτω κα-
 5
 λουμένην Πηγὴν ἐνδιαίτημα λαβὼν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν 5
 ἁγίων τεσσαράκοντα. ἔνθα καὶ τοῦ Ψελλοῦ μεταχωρήσαντος Βυζαντιόθεν μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν, αὐτὸς φιλοσοφίας ἀπάσης προέστη διδάσκαλος, ὑπάτος τῶν φιλοσόφων χρηματίσας, καὶ τὰς τε Ἀριστοτελικὰς βίβλους καὶ τὰς Πλατωνικὰς ἐξηγεῖσθαι ἐσπούδαζεν. καὶ ἦν μὲν τῷ δόξαι πολυμαθέστατος, δεινὸς 10
 δὲ μᾶλλον εἶπερ τις ἄλλος διερευνήσασθαι τῶν ἄλλων τὴν δεινοτάτην περιπατητικὴν, καὶ ταύτης πλεον τὴν διαλεκτικὴν. πρὸς δὲ τὰς ἄλλας τέχνας τῶν λόγων οὐ πάνυ τι εὐφυῶς εἶχεν, ἀλλὰ περὶ τε τὴν γραμματικὴν ἐχώλευε τέχνην καὶ
 15
 τοῦ ῥητορικοῦ νέκταρος οὐκ ἐγεύσατο· οὐδὲ ἐκεῖθεν ὁ λόγος 15
 τούτῳ ἐφήρμοστο καὶ εἰς κάλλος ἀπέξεστο. ἔνθεν τοι καὶ τοῦ χαρακτῆρος εἶχε στρυφνῶς καὶ τὸ πᾶν ἐμπεριβόλως. καὶ
 V. 117⁷ συνενεύκει ὁ λόγος αὐτῷ τὰς ὄφρυς, καὶ διόλου ἀπέπνει δρι-
 P. 146⁶ μύτητος. διαλεκτικῶν δὲ ἐφόδων ἐμεμέστωτο τούτῳ τὸ σύγ-

1. ἐκεῖθεν μετακινεῖν A, μετακινήσαι CG. 2. ὁποῖος ἐκεῖνος om. A. 3. τὴν add. A. 4. τὴν Κωνσταντινίου A, idque habet Ducang. Constant. Christ. IV. p. 184. 10. τὸ δόξαι G, τῷ om. A. φιλομαθέστατος A. 11. εἶπερ: ἤπερ A. τῶν ἄλλων: lege τῶν ἀνθρώπων. vid. annotat. διερευνήσασθαι τῶν ἄλλων om. G, διερευνήσασθαι om. C, ἐν τῷ διερευνᾶσθαι τὴν δεινοτάτην A. 13. ἄλλας om. A. πάνυ τι CG, πάντι P. 15. οὐδ' A. 16. τούτῳ CAG, τούτου P. 17. an ἀνεμπεριβόλως? vid. annotat. 18. δόλου P, διόλου CAG. 19. τούτου AG.

probum hominem, qui Italice bene sciret, Epidamnum misit. sed (ut rem breviter exponam,) cum res nostras prodere argueretur, mittereturque iam, qui inde eum pelleret, prospiciens id Romam fugit. dein, ut erat ille, ad poenitentiam versus, supplices imperatori litteras misit; cuius iussu Cpolin rediit secessitque in monasterium, Pege dictum, et ecclesiam Quadraginta Martyrum. ibi, Psello post tonsionem Byzantio egresso, ipse philosophiam universam docebat, principis philosophorum dignitatem nactus, Aristotelisque et Platonis libris interpretandis operam navabat. ac plurimarum quidem habebatur litterarum cognitione praeditus; re vera tamen peritus modo erat, si quis alius mortalium, philosophia Peripatetica longe gravissima, praecipue dialectica. ad reliquas litterarum disciplinas nullo modo aptus erat: in grammatica claudicabat, rhetoricum nectar non gustaverat. itaque nec oratio eius concinna ac polita erat; et character austerus et horridus omnino. contraxerat doctrina supercilia, ac totus redolebat asperitatem. dialecticis autem rationibus plenae eius scriptiones erant, et oratio redundabat epicherematis, sed in disputando

γραμμα, καὶ ἡ γλῶττα τῶν ἐπιχειρημάτων ἐπεφόρητο τῷ δια-
 λεγομένῳ ἐν ταῖς ὁμιλίαις μᾶλλον ἢ ταῖς γραφαῖς. οὕτως
 εἶχεν ἰσχυρῶς πρὸς τὰς διαλέξεις καὶ τοσοῦτον ἄφυκτος ἦν,
 ὡς τὸν ἀποκρινόμενον αὐτομάτως συναχθῆναι πρὸς τὴν σιγὴν
 5 καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἐλθεῖν. ἐκατέρωθεν γὰρ τῆς ἐρωτήσεως
 βόθρον ὠρυττε, καὶ εἰς φρέαρ ἀποριῶν ἐνέβαλλε τὸν προσδια-
 λεγόμενον. οὕτως ἐμπεύρωτος ἔχων τῆς διαλεκτικῆς ὁ ἀνὴρ, καὶ
 ταῖς ἐπαλλήλαις ἐπερωτήσεσι κατέπνιγε τοὺς διαλεγόμενους,
 συγγέων αὐτῶν καὶ συνταράττων τὸν νοῦν. καὶ οὐκ ἦν τὸν
 10 ἄπαξ αὐτῷ συντυχόντα τοὺς λαβυρίνθους τούτους διελθεῖν. B
 ἀμουσώτατος δὲ ἄλλως ἦν, καὶ θυμὸς αὐτοῦ κατεκράτει· καὶ
 ἦν τινά που προσεκλήσατο ἀρετὴν ἀπὸ τοῦ λόγου, κατέλυε
 καὶ ἠφάνιζεν ὁ θυμὸς. διελέγετο γὰρ καὶ ἔπεσι καὶ χερσὶν
 ὁ ἀνὴρ, καὶ τὸν προσδιαλεγόμενον οὐκ ἠφίει πρὸς ἀπορίαν ὅλως
 15 ἐλθεῖν, οὐδὲ αὐταρχες ἦν αὐτῷ τὸ ἐπιρράψαι τοῦ ἀντικει-
 μένου τὸ στόμα καὶ σιγὴν αὐτῷ καταψηφιῆσθαι, ἀλλ' εὐθύς
 ἡ χεὶρ κατὰ τε τοῦ πώγωνος καὶ τῶν τριχῶν προσηφύλλετο,
 καὶ ὕβρις εὐθύς ξυνεπόδιζεν ὕβριν· καὶ ἀκάθεκτος ἦν ὁ ἄν-
 θρωπος καὶ τὰς χεῖρας ὁμοῦ καὶ τὴν γλῶτταν. τοῦτο δὲ C

3. ἀφυκτος C. 4. αὐτομάτως: αὐτοκράτορα A. συναχθῆ-
 ναι A, συνενεχθῆναι PG. 6. ἐνέβαλλε A. πρὸς τὸν διαλε-
 γόμενον A. 7. ἔχων A, εἶχε PG. 8. τοὺς διαλεγόμενους
 κατέπνιγε A. 9. ταράττων A. καὶ alterum om. A. 10. λαβυ-
 ρίνθους P. τούτους om. A. 12. ἦν τινά CG. που om.
 CAG. 13. ἠφάνιζετο A. 14. διαλεγόμενον A. ἀφίει A.
 15. οὐδ' A. αὐτοῦ G. ἐπιρράψαι τὸ τοῦ ἀντικειμένου
 στόμα G. 16. καταψηφιῆσθαι G. an καταψηφίσασθαι? lege
 αὐτοῦ 17. τῶν om. P, add. CAG. 18. ξυνεπόδιζεν CA,
 ξυνεπόδιζεν P. ὁ ἀνὴρ A.

tamen magis quam in scribendo. adeo autem valebat disputando nec
 superari poterat, ut qui responderet, ultro ad silentium atque ad angu-
 stias redigeretur. nam interrogationes faciebat gemina utrimque fovea,
 et in puteum difficultatum iniiciebat, quocum disputabat. tanta per-
 ritia dialecticae cum esset, etiam continuis interrogationibus prae-
 focabat adversarios, conturbans eorum atque percellens animum; nec
 erat, qui semel cum eo congressus, labyrinthis se hisce expedire posset.
 ceterum litteris admodum rudis erat, et irae perquam impotens; et
 si quam doctrinae laudem, assecutus erat, eam iracundia obterebat
 obruebatque. disputabat enim tam lingua quam manu; et adver-
 sarium in angustias omnino venire non sinebat, nec sufficebat ei oppres-
 sisse os adversario, silereque ipsum coegisse; sed manus in barbam statim
 et capillum involabat, et contumelia statim excipiebat contumeliam:
 manu iuxta ac lingua homo indomitus erat. hoc unum habebat non
 alienum a philosopho, quod, ubi percusserat adversarium, iracundiam

μόνον οὐκ ἀφιλόσοφον εἶχεν, ὅτι μετὰ τὴν πληγὴν κατελίμ-
 πανεν τοῦτον ὁ θυμός, καὶ τὸ δάκρυον κατελάμβανε, καὶ εἰς
 λαμπρὸν μετάρμελον ἤρχετο. εἰ δέ τῳ φίλον καὶ περὶ τῆς ὄψεως
 αὐτοῦ μαθεῖν, μεγάλη μὲν αὐτοῦ ἡ κεφαλὴ, τὸ μέτωπον προ-
 πετέστατον, πρόσωπον ἐμφανές, καὶ ὁ μυκτῆρ ἐλεύθερόν τε 5
 καὶ ἄνετον ἀπέπνει τὸν ἀέρα, καὶ περιφερῆς ὁ πώγων, τὰ
 στέρνα εὐρὺς καὶ εὐπαγῆς τὰ μέλη τοῦ σώματος, τὴν δὲ τῆς
 ἡλικίας ἀναδρομὴν τῶν εὐμηκεστέρων ἦττων, τὴν δὲ φωνὴν
 τοιοῦτος, οἷος ἂν ἀπὸ τῶν Λατίνων ἐλληλυθῶς νεανίας εἰς τὴν
 D ἡμεδαπὴν γῆν, τὰ Ἑλλήνων μὲν ἐκμάθοι, οὐ πάνυ δὲ καθα- 10
 ριεύοιτο τὴν φωνήν· ἀλλ' ἔστιν οὗ καὶ κολοβώτερα ἐκφέρειν
 τὰς συλλαβὰς. ἀλλ' οὔτε τὸ τοῦ στόματος οὐκ εὐαγές, οὔτε
 τὸ εἰς ἄκρον ἄφρωνον ἐλάνθανε τοὺς πολλούς, τοῖς δὲ ῥητο-
 ρικωτέροις ἀγροικίζων κατελαμβάνετο. ἐνθεν τοι καὶ τὰ συγ-
 γράμματα τούτου συνέσφιγκτο μὲν ἀπανταχόθεν τοῖς διαλε- 15
 κτικοῖς τόποις, ἀσυνταξίας δὲ κακίαν καὶ σολοικισμόν σπορά-
 δην διεσπορῆσαν παντάπασιν οὐκ ἐξέφευγεν.

P. 147 9. Οὗτος τοίνυν προκαθήμενος φιλοσοφίας ἀπάσης, καὶ
 συρρεούσης εἰς αὐτὸν τῆς νεότητος, (καὶ γὰρ τὰ τε Πρόκλου
 καὶ Πλάτωνος καὶ τὰ φιλοσόφων ἀμφοῖν Πορφυρίου τε καὶ 20

1. οὐκ om. C, ὡς AG. κατελίμπανεν AG, καταλίμπανεν P.
 2. τοῦτον: αὐτὸν AG. εἰς μετάληψιν ἤρχετο A. 5. malim
 τὸ πρόσωπον. 6. ἐπέπνει C. 8. εὐμηκεσιτάτων CG. 9.
 τοιοῦτος ἦν A. 10. ὅς τὰ A. μάθοι A. καθαριεύοιτο
 τὴν P, τί om. AG, καθαριεύει C. 11. κολοβωτέρας P, κολο-
 βώτερος G, κολοβώτερα A. ἐκφέροι A, ἐκφέρει C. 12.
 οὐκ om. AG. 13. ἄκρον G. 14. ἀγροικίζειν G. 15. συν-
 έσφιγκτο P. διαλεκτικῆς A. 16. δὲ καὶ κακίαν PG, καὶ
 om. A. 17. ἐξέφυγον G. 20. τὰ om. A.

mitteret, obortisque lacrimis poenitentiam profiteretur manifestam. quodsi quis etiam figuram hominis nosse cupit: magnum ipsi caput, frons admodum prominens, facies aperta erat; nasus libere spiritum emittebat. barba rotunda, pectus latum, membra corporis firma, statura procerioribus minor. pronuntiatio talis erat, qualis exspectari poterat ab eo, qui adolescens e Latinis huc pervenerat: graeca quidem perfecte tenebat, sed non ab omni parte emendata utebatur pronuntiatione; quin nonnunquam obscurius efferebat syllabas. quae plane vitiosa pronuntiandi ratio ut multitudinem haud latebat, ita artis dicendi peritiores eum ut rustice loquentem reprehendebant. itaque scripta eius constricta quidem undique erant locis dialecticis, ceterum pravae compositionis vitia ac soloecismi passim offende-
 bant.

9. Hic igitur cum universae philosophiae praepositus esset atque ad eum iuventus conflueret, (namque Proclum et Platonem et phi-

Ἰαμβλίχου ἀνεκάλυπτε τούτοις δόγματα, καὶ μάλιστα τὰς
 Ἀριστοτέλους τέχνας καὶ τὴν ὡς ὄργάνου παρεχομένην χρείαν
 ὑψηλεῖτο τοῖς ἐθέλουσι πραγματεῖαν, καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἐνη-
 βρύνετο καὶ ἐνησχόλητο,) οὐ πάνυ τι τοὺς μανθάνοντας ὠφελῆ-
 5 σαι ἐνίσχυσε, τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἄλλην τοῦ ἥθους ἀκαταστασίαν
 κωλύμεν ἔχων. καὶ ὄρα μοι τοὺς τούτου μαθητὰς, τὸν Σολο-
 μῶντα Ἰωάννην καὶ τινὰς Ἰασίτας καὶ Σερβλίας καὶ ἄλλους τάχα V. 118
 περὶ τὴν μάθησιν ἐσπουδακότας· ὧν τοὺς πλείους θαμὰ φοι- B
 τῶντας πρὸς τὰ βασιλεία καὶ αὐτῇ ἐθεασάμεν ὕστερον, τε-
 10 χνικὸν μηδὲν τι κατὰ ἀκρίβειαν εἰδύτας, σχηματιζομένους δὲ
 τὸν διαλεκτικὸν κινήσειν ἀτάκτοις καὶ μορίων παραφόροις
 τισὶ μεταφοραῖς, ὑγιᾶς δὲ οὐδὲν ἐπισταμένους, προβαλλομέ-
 νους τὰς ἰδέας, ἥδη δὲ καὶ τὰς μετεμψυχώσεις συνεσκιασμέ-
 νως πῶς καὶ ἄλλ' ἄττα ὁμοιότροπα καὶ παραπλησίως τούτοις
 15 ἀλλόκοτα. καὶ τίς γὰρ λόγου μετέχων οὐ παρῆν, τοῦ ἱεροῦ
 ζεύγους τοσοῦτον περὶ τὴν τῶν θεῶν λόγων ἐξερεύνησιν διὰ
 πάσης νυκτὸς καὶ ἡμέρας διαπονουμένων; τοὺς ἐμούς φημι
 τοκέας καὶ βασιλεῖς. ἀλλὰ τι μικρὸν παραδιηγῆσομαι· δί- C
 δωσι γὰρ μοι τοῦτο νόμος ῥητορικός. μέμνημαι τῆς μητρὸς
 20 καὶ βασιλίδος πολλὰκις, ἀρίστου προκειμένου, βίβλον ἐν χει-
 ροῖν φερούσης καὶ τοὺς λόγους διερευνημένης τῶν δογματι-

3. θέλουσι G.	ἐνηρύνετο A.	4. πάνυ τι CA, πάνυ τοι PG.
5. ἐνίσχυσε CAG, ἐξίσχυσε P.	6. κωλύμεν CA, κώλυμα PG.	10. τι μηδὲν G.
13. ἥδη δὲ om. CG. lege ἐτι δὲ.	14. ἀλλάττια A, ἄλλ' ἄττα PG. correxi.	12. δ' G.
18. δίδωσι P.		

Iosophorum amborum Porphyrii et Iamblichi placita exponebat, maxime vero Aristotelis tum ceteras artes explicabat cupientibus, tum eum librum, qui quasi organi usum praebeat: quo se potissimum iactabat, ut cuius interpretationi plus operae impenderat,) tamen nihil prodesse discipulis potuit per iracundiam et morum importunitatem. vide mihi eius discipulos, Salomonem Iohannem et Iasitam quendam et Serbliam aliosque doctrinae, si forte, studiosos. horum plerisque aulam frequentantes regiam ipsa postea vidi: nullo elegantiori studio imbuti, dialecticum agebant motibus ineptis et membrorum quadam vecordi iactatione; sani vero nihil sentiebant: ideas proferebant, ad hoc metempsychosin subobscura, et alia quaedam eiusdem generis deliramenta. nam quis doctorum hominum aulam non adiit, cum sacrum illud par tantopere in litteris divinis perscrutandis dies noctesque elaboraret? parentes meos dico imperatores. atque hic breviter digrediar; permittit enim lex oratoria. memini matrem meam imperatricem saepe, prandio iam apposito, librum adhuc manibus tenuisse et cum aliorum patrum sanctorum, qui de dogmatis scripserunt, tum

σιῶν ἀγίων παιτέρων, μάλιστα δὲ τοῦ φιλοσόφου Μαξίμου
καὶ μάρτυρος. ἐσπουδάκει γὰρ οὐ τοσοῦτον περὶ τὰς φυσικὰς
συζητήσεις, ὅποσον περὶ τὰ δόγματα, τὴν ὄντως σοφίαν
καρποῦσθαι βουλομένη. καὶ μοι πολλάκις θαυμάζειν ἐπήει,
καὶ θαυμάζουσα ἔφη ποτὲ πρὸς αὐτὴν “πῶς αὐτόθεν πρὸς 5
τοσοῦτον ὕψος ἀπέβλεψας; ἔγωγε τρέμω, καὶ οὐδ’ ἄκροις
ὡσὶν ἀποτολμῶ τούτων ἐπαΐειν. τὸ γὰρ πάνυ θεωρητικὸν τε
καὶ νοερὸν τοῦ ἀνδρός, ὡς φασιν, ἱλιγγον παρέχεται τοῖς
ἀναγινώσκουσιν.” ἡ δὲ μειδιάσασα ἔφη “ἐπαινετὴν οἶδα τὴν
P. 146 δειλίαν ταύτην· καὶ οὐδ’ αὐτὴ ἀτρέμας ταῖς βίβλοις ταύ- 10
ταις πρόσσειμι. ἀλλ’ ὅμως ἀποσπᾶσθαι τούτων οὐ δύναμαι.
οὐ δέ μοι μικρὸν ἀνάμεινον, καὶ ταῖς ἄλλαις ἐγκνῦσασα βί-
βλοις πρότερον, καὶ τῆς τούτων ἀπογεύσει ἡδύτητος.” ἔτρωσέ
μου τὴν καρδίαν ἡ τῶν ῥηθέντων μνήμη, καὶ ὡσπερ εἰς πέ-
λαγος ἄλλων διηγημάτων ἐμπέπτωκα. ἀλλὰ με θεσμός ἱστο- 15
ρίας ἀπείργει· ἐνθεν τοι καὶ πρὸς τὰ κατὰ τὸν Ἰταλὸν ἀνα-
τρεχέτω ὁ λόγος. ἐν τούτοις οὖν τοῖς ἄνωθεν ῥηθεῖσιν αὐ-
τοῦ μαθηταῖς ἀκμαῶν ὁ Ἰταλός, πᾶσι καταφρονητικῶς προσ-
B ἐφάρετο, τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνοήτων πρὸς ἀνταρσίας ἀνακι-
νῶν καὶ τυράννους ἐκ τῶν οἰκείων μαθητῶν οὐκ ὀλίγους ἀπο- 20
καθιστάς. καὶ εἶχον πολλοὺς προσφέρειν, εἰ μὴ ὁ χρόνος με
τὴν μνήμην ἀφείλετο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦσαν πρὸ τοῦ ἀνα-

6. ἀπέβλεψας G, ἐπίβλεψας P. 15. ἄλλων C, ἄλλο PG. 18.
Ἰταλικός G. 19. ἀνταρσίας A, αὐταρσίας PG. 20. μαθη-
τῶν A, μαθημάτων PG. 22. μνήμην: λύπην A.

praesertim Maximi philosophi atque martyris, opera pertractasse. delectabatur enim non tam quaestionum naturalium, quam dogmatum perscrutatione, veram sapientiam percipere cupiens. ac saepe hanc admirata, aliquando “quid, inquebam, sponte animum ad tantam sublimitatem adiecisti? equidem tremo, ac ne summis quidem auribus ista percipere audeo. nam contemplativa illa et subtilis plane hominis oratio vertiginem, ut aiunt, affert legentibus.” ad haec arridens illa “laudabilem, inquit, metum istum scio; neque ipsa sine tremore ad libros hos accedo. tamen avelli ab iis nequeo. tu vero exspecta paulisper: ubi ceteros prius libros cognoris, etiam horum suavitatem percipies.” percussit mihi cor horum memoria dictorum, et quasi in aliarum rerum narrandarum pelagus incidi. sed cohibet lex historiae; quapropter ad Italum oratio redeat. is igitur cum inter illos, quos dixi, discipulos regnans, omnes per contemptum tractaret, plerosque male sanorum ad rebellionem concitavit, tyrannosque ex ipsius discipulis non paucos reddidit; quorum quidem multos adferre possem, nisi memoriam tempus delevisset. sed haec acciderunt, prius-

χθῆναι τὸν ἕμὸν πατέρα εἰς τὴν τῆς βασιλείας περιωπὴν·
 ἐπεὶ δὲ τὰ ὠδὶ παιδείας εὗρεν ἀπάσης ἐνδεῶς ἔχοντα καὶ τέ-
 χνης λογικῆς, τοῦ λόγου πόρρω που ἀπελαθέντος, αὐτός, εἴ-
 που σπινθῆρές τινες ἦσαν τούτου ὑπὸ σποδιᾷ κρυπτόμενοι,
 5 ἀναγωννύειν ἠπείγετο, καὶ τοὺς ὅσοι περὶ τὰ μαθήματα ἐπιρ-
 ρεπῶς εἶχον, (ἦσαν γὰρ τινες καὶ οὗτοι βραχεῖς καὶ μέχρι C
 τῶν Ἀριστοτελικῶν ἐστηκότες προθύρων,) τούτους πρὸς μά-
 θησιν ὀτρύνων οὐκ ἐνεδίδου, προηγείσθαι δὲ τὴν τῶν θεῶν
 βίβλων μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐπέτρεπε. τὸν δὲ Ἰτα-
 10 λὸν εὐρηκῶς θορύβων τὰ πάντα μεστὰ ποιούμενον καὶ πολλοὺς
 ἕξαπατῶντα, τῷ σεβαστοκράτορι Ἰσαακίῳ τὴν τούτου δοκιμα-
 σίαν ἀνέθετο· ἀνὴρ δὲ οὗτος φιλολογάτατος καὶ μεγαλεπη-
 βολώτατος. καὶ ὅς οὕτως ἔχοντα τὸν ἄνδρα εὐρηκῶς, δη-
 μοσίᾳ ἤλεγξε παραστήσας εἰς μέσον, εἶθ' οὕτω τῇ ἐκκλησίᾳ V. 119
 15 παρέπεμψε κατὰ κέλευσιν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως. ἐπεὶ
 δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀπαιδευσίαν κρύπτειν οὐχ οἷός τε ἦν, κάκεισε D
 ἔκφυλα τῆς ἐκκλησίας δόγματα ἐξηρεύξατο καὶ εἰς μέσους
 τοὺς τῆς ἐκκλησίας λογάδας κωμωδῶν οὐκ ἐπαύετο καὶ ἄλλ'
 ἄττα ποιῶν ἦθους ἀπαιδευτῶν καὶ βαρβαρικοῦ, προέδρου
 20 ὄντος τῆς ἐκκλησίας τηρικαῦτα Εὐστρατίου τοῦ Γαριδᾶ· ὅς

4. τινες om. A. κρυπτόμενος G. 5. περὶ : πρὸς? 6. ante
 μέχρι add. alterum οὗτοι P, om. AG. 7. ἐστῶτες G. 9. παι-
 δεύσεως A. δὲ : τε G. 10. τὰ add. A. 14. οὕτως A.
 15. κατὰ om. G. 18. ἀλλά τὰ P, ἀλλάττα G. correxi. 19.
 βαρβαρικοῦ· ὁ τότε ἀρχιερατεύων εὐστράτιος ὁ γαρυδᾶς περὶ τὰς
 οἰκοδομὰς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τοῦτον παρακατέσχεν, ἵνα A.
 * 20. Γαριδᾶ C, Γαρυδᾶ PG hic et infra.

quam pater meus rerum potitus esset; qui cum in hac urbe huma-
 nitatem omnem doctrinaeque cultum iacere cerneret, litteris procul
 exsulantibus, ipse, si quae eruditionis scintillae sub cinere laterent,
 eas excitare studebat, et quicumque ad litteras tractandas propensio-
 res erant, (erant autem pauci iique non ultra vestibulum philosophiae
 Aristotelicae proventi,) eos ad studia impellere non destitit; sed sacro-
 rum tamen librorum studium graecis litteris anteponebant, praecipit.
 Italum autem ubi omnia miscere multosque decipere intellexit, ho-
 minis explorandi curam commisit Isaacio sebastocratori; erat quippe
 hic litterarum amantissimus et in rebus gravissimis exercitatus. cum
 is illum talem esse cognosset, palam redarguit eum consessu publico,
 ac sic demum ecclesiastico tribunali tradidit iussu fratris imperatoris.
 sed imperitiam suam cum occultare non posset, ibi quoque dogmata effu-
 dit canonum contraria et coram ipsis ecclesiae antistitibus ludificari
 et alia quaedam facere non desiit, quae inculti et barbari ingenii essent,
 Eustratio Garida ecclesiae tum temporis praeside. qui quidem in aedifi-

τοῦτον παρακατέσχε περὶ τὰς οἰκοδομὰς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἵνα τάχα πρὸς τὸ κρεῖττον μεταποιήσῃ. ἀλλὰ μικροῦ θῆτον ἂν αὐτὸς τῆς ἐκείνου μετέσχε κακίας, ἢ μετέδωκε κρεῖττονος P. 149 γνώσεως, κατὰ τὸ φάμενον· ὁ γὰρ Ἴταλὸς τὸν Γαριδᾶν ὄλον ἑαυτοῦ ἐποίησατο. τί τὸ ἐντεῦθεν; ὁ δῆμος ἅπας τῆς Κων-5 σταντίνου πρὸς τὴν ἐκκλησίαν συγκεκίνητο, τὸν Ἴταλὸν ἀναζητοῦντες. καὶ τάχα ἂν ἀφ' ὕψους εἰς μέσον τῆς ἐκκλησίας ἔρριπτο, εἰ μὴ λαθῶν ἐκεῖνος εἰς τὸν ὄροφον τουτουῖ τοῦ θείου τεμένους ἀνελθῶν, ἐν τινι φωλεῶν ἑαυτὸν συνεκάλυψεν. ὡς δὲ τὰ παρ' ἐκείνου κακῶς δογματισθέντα πολλοῖς τῶν περὶ 10 τὰ ἀνάκτορα ἐθρυλλεῖτο, καὶ μεγιστᾶνες οὐκ ὀλίγοι διεφθάρησαν ὑπὸ τῶν φθοροποιῶν τούτου δογμάτων, καὶ μεγάλως ἢ τοῦ βασιλέως ψυχὴ διὰ τοῦτο ἐδάκνετο, εἰς ἕνδεκά τινα κεφάλαια τὰ δογματισθέντα κακῶς παρὰ τοῦ Ἴταλοῦ συνεκφυλαιώσαντο καὶ τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλαν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ 15 αὐτὰ ταῦτα τὰ κεφάλαια τὸν Ἴταλὸν ἀναθεματίσαι ἐπ' ἄμβωνος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐκέλευσεν ἀνακεκαλυμμένη τῇ κεφαλῇ, τοῦ πλήθους ἅπαντος ἀκροωμένου καὶ ἐπιλέγοντος αὐτοῖς τὸ ἀνάθεμα. ὡς οὖν ἐγένετο ταῦτα, καὶ ὁ Ἴταλὸς ἀκάθεκτος ἦν καὶ πάλιν ἐν πολλοῖς τὰ τοιαῦτα ἔλεγεν ἀναφαν- 20

2. μεταποιήσῃ CA, μεταποιήσαι PG. 4. τὸ φ. G, τὸν P. δ γὰρ : καὶ ὁ C et in margine P. 5. ἑαυτὸν G. τῆς Κωνσταντίνου om. A. 6. κεινῆτο A. 7. τάχ' ἂν A. ὕψους κύμβαχος ἔρριπτο A. 8. τουτουῖ om. AG. 10. τῶν add. CA. 11. μεγιστᾶνες om. A. 12. ὑπὸ : ἀπὸ C. τούτου A, τούτων PG. 13. ἐδάκνετο CA, ἐδήκνετο P, ἐδείκνετο G. 14. κακῶς τῷ Ἴταλῷ G. 16. ταῦτα om. A. 18. παντός G. ἐπιλέγοντος A, λέγοντος PG. 19. τοῦτο A.

ciis magnae aedis eum detinuit, ut ad frugem, si posset, corrigeret. verum enimvero non multum absuit, quin ipse celerius opinionum eius pravitate inficeretur, quam illum in viam reduceret, ut aiunt. nam totum sibi conciliavit Italus Garidam. quid inde? populus universus Cpolititanus ad aedem concurrat, Italum deposcens; ac fortasse ex summo is in mediam aedem deiectus esset, nisi clam tecto sacrae aedis ascenso, in latebra quadam se abscondidisset. at quae falsa iste tradiderat, cum aulicorum sermonibus agitarentur, ac nobiles haud pauci perniciosus istis dogmatis corrumperentur, imperatorisque animus magnopere hac re morderetur, in undecim capita pravae istae Itali opiniones redactae et ad imperatorem delatae sunt; quae ipsa capita imperator Italum in aede magna ex ambone, nudo capite, anathemati subiicere iussit, populo universo exaudiente et anathema repetente. quo facto, cum Italus sibi nequaquam temperaret, eademque rursus palam multis traderet et, licet admonitus ab impera-

δόν, καὶ παραινούμενος παρὰ τοῦ βασιλέως, ἄτακτόν τε καὶ C
 βαρβαρικὸν ἄπεπήδα, ἀναθεματίσθη καὶ αὐτός, καὶ ἐσύστε-
 ρον, αὐθις ἐκείνου μεταμεληθέντος, μετριώτερος καὶ ὁ τούτου
 γέγονεν ἀναθεματισμός. καὶ τὰ μὲν δόγματα ἀπεντεῦθεν ἀνα-
 5 θεματίζεται, τὸ δὲ ἐκείνου ὄνομα πλαγίως πως καὶ ὑποκε-
 κρυμμένως καὶ οὐδὲ τοῖς πολλοῖς γνωρίμως ὑπάγεται τῷ ἐκ-
 κλησιαστικῷ ἀναθέματι. καὶ γὰρ οὗτος ἐν ὑστέροις καιροῖς
 μετεβέβλητο περὶ τὸ δόγμα, καὶ ἐφ' οἷς ποτὲ ἐπεπλάνητο,
 μεταμεμέλητο. ἤρνεϊτο δὲ καὶ τὰς μετεμψυχώσεις καὶ τὸ
 10 ὑβριζεῖν τὰς σεπτὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων, καὶ τὸν περὶ τῶν
 ἰδεῶν λόγον μεθερμηνεύειν πως πρὸς τὸ ὀρθόδοξον ἔσπευδε, D
 καὶ δηλὸς ἦν καὶ αὐτὸς καταγινώσκων ἑαυτοῦ ἐφ' οἷς πρώην
 τοῦ εὐθέως μετετέτραπτο.

1. τε AG, τι P.   2. ἀναθεματίσθη PG, recte CA.   7. οὐ-
 τος om. A.   ἐν ὑστέρω A.   8. περὶ: πρὸς AG.   10. τὰς
 τῶν ἁγίων σεπτὰς εἰκόνας A.   11. πως om. A.   13. μετέ-
 τραπτο CG.

tore, immodeste ac barbaramente descisceret, anathemati et ipse subiectus est. quanquam postea, poenitentiam iterum eo profitente, anathematismus ipse aliquanto levatus est. ac dogmata quidem exinde notantur anathemate; nomen vero eius oblique dumtaxat et obscure nec plerisque ad intelligendum aperte ecclesiastico anathemate damnatur. etenim tempore subsequente mutavit is sententiam, et errorum, in quibus olim versatus erat, eum poenituit. negavit etiam animas post mortem in alia corpora migrare, et venerabiles sanctorum imagines coli nefas esse; quaeque de ideis tradiderat, ad doctrinae orthodoxae regulam correxit; ut manifestum esset, ipsum sua se sententia damnare, quod a recto olim aberrasset.

ALEXIADIS.

ALEXIADIS LIBER VI.

ARGUMENTUM.

Alexius Castoria potitur, expulso Bryennio (1). Manichaei doto circumventi (2). imperator in urbem redux, concione advocata, de spoliatis ecclesiis se purgat (3). coniuratio detecta. Traulus Manichaeus, Alexio infensus, aufugit et Beliatobam occupat (4). Roberti in Illyricum reditus. arcessiti ab Alexio Veneti varia fortuna dimicant cum Latinis (5). mortuo Roberto, Normanni in Apuliam revertuntur (6). Sethi astrologi vaticinium de obitu Roberti. digressio de genethliologia (7). sub idem tempus nascitur Anna Comnena, cuius in acclamationibus una cum Constantino, Michaelis filio, mentio fit, donec mater filium, summa omnium laetitia, parit (8). Solyman Antiochia potitur, a Tutuse mox oppressus. magnus sultanus, qui a Tutuse sibi metueret, Alexii affinitatem ambit. is, Siasii legati perfidia usus, Sinopen aliaque oppida recuperat (9). Apelchensem, Nicaeae satrapa, Bithyniam incursat. identidem a Romanis victus, ad imperatoris amicitiam se applicat (10). Nicaeam Prosucho, sultani duce, oppugnante, Apelchasemo Alexius auxiliatur urbemque obsidione solvit (11). denuo sultanus contra Apelchensem mittit Puzanum ducem, eidemque ad Alexium litteras de affinitate iungenda tradit. Apelchensem strangulatur. Alexius, quamvis conditionem oblatam aversans, officiose sultano rescribit; quem tamen interea Tutuses, duodecim subornatis Chasiis, interficit. patris necem Pargyaruchus ulciscitur. dum Alexius Nicaeam recipere tentat, Clitziasthlan sultani dignitatem nactus, consiliis eius occurrit (12). Elchanem maritimam ad Apolloniadem oram depraedantem Alexius ad deditionem subigit (13). oritur bellum Scythicum. Pacurianus et Branas a Scythis caesi. in eorum locum Alexius submittit Taticium, qui cautiùs rem aggreditur (14).

---

1. Τοῦ μέντοι Βρυεννίου κατέχοντος τὴν Καστορίαν, P. 152
καθάπερ ἄνωθεν εἴρηται, τοῦτον ἐκεῖθεν ἐξελάσαι καὶ τὴν V. 122
Καστορίαν κατασχεῖν ὁ αὐτοκράτωρ σπουδάζων, τὸ ὀπλιτικὸν
αὐτῆς ἀνεκαλεῖτο. καὶ ὄπλοις ἅπαντας περιφράζας πρὸς τει-
5 χομαχίαν καὶ τὰς κατὰ τοὺς ἔξωθεν πολέμους συμπλοκάς,
τῆς πρὸς τὸ κάστρον φερούσης εἶχετο. ἔστι δὲ ἡ θέσις τοῦ
τόπου τοιαύτη. λίμνη τίς ἐστὶν ἡ τῆς Καστορίας, ἐν ἣ τρά-
χηλος ἀπὸ τῆς χέρσου εἰσέρχεται καὶ περὶ τὸ ἄκρον εὐρύνε-
ται, εἰς πετρώδεις βουνοὺς ἀποτελεντῶν. περὶ δὲ τὸν τρά-
10 χηλον καὶ πύργοι καὶ μεσοπύργια ὤκοδόμηται κάστρον δίκην,
διόπερ καὶ Καστορία ὀνομάζεται. ἐκεῖ καταλαβὼν ὁ βασι- B
λεὺς τὸν Βρυέννιον, δέον ἔκρινε τῶν πύργων καὶ τῶν μεσο-
πυργίων πρῶτος δι' ἐλεπόλεων ἀποπειρᾶσθαι. ἐπεὶ δὲ ἄλλως
οὐκ ἐνῆν, εἰ μὴ ὡς ἔκ τινος ὀρμητηρίου, τοὺς στρατιώτας τοῖς
15 τείχεσι προσπελάζειν, χάρακα μέντοι πρῶτως ἐπήξατο, εἶτα
πύργους ξυλίνοὺς κατασκευάσας καὶ σιδήρῳ τὰ τούτων συν-
δήσας περισφίγματα, ἐκ τούτων ὡς ἔκ τινος φρουρίου τοὺς
κατὰ τῶν Κελτῶν συνίστατο πολέμους. τὰς γοῦν ἐλεπόλεις
καὶ τὰ πετροβόλα μηχανήματα ἔξωθεν καταστήσας, διὰ πά-

1. Περὶ τοῦ πολέμου τῆς Καστορίας P in margine. 2. ὡς εἴρη-
ται A. τὴν Καστορίαν C et in margine P, ταύτην PGA. 3.
ὁ add. GA. ἐσπούδαζε G, ἐσπούδαξε τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν συλ-
λέξας καὶ πρὸς ταύτην φερούσης εἶχετο A. 9. δὲ om. A. 11.
διόπερ A, ὄπερ PG. ἐκεῖ γοῦν καταλαβὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ
τὰς ἐλεπόλεις καὶ τὰ πετροβόλα μηχανήματα καταστήσας A.
12. τὸν Βρυέννιον delendum. 13. lege πρῶτον. 14. ὡς
om. G. 15. πρῶτος G. 16. παρασκευάσας G.

1. **B**ryennio Castoriam obtinente, ut supra exposuimus, cum inde pellere eum arcemque recipere imperator festinaret, exercitum rursus coegit, et postquam armis, quibus et ad oppugnandum et in acie opus est, omnes instruxit, eo iter ingressus est. eius loci situs est talis. lacus est, qui Castoriae dicitur; in eum promontorium excurrit, in summo latius sese explicans et in scopulosos desinens cli- vos. in hac peninsula turres et moenia exstructa sunt in castri speciem, unde etiam Castoriae nomen est. ibi postquam imperator advenit, turres murosque primum machinis tentanda censuit; sed cum fieri non posset, ut milites ad moenia accederent, nisi ex statione quadam, vallum primum duxit, dein turres extruxit ligneas commisurasque ferreis ligavit clavis; e quibus velut ex castello ad pugnas cum Gallis committendas prodibat. itaque cum turres atque ballistas castro admovisset, dies noctesque instat murosque quatit; sed for-

Cσης νυκτὸς καὶ ἡμέρας μαχόμενος καὶ κατασεύσας τὸν τοῦ
 τείχους περίβολον, ἐπεὶ κρατερώτερον οἱ ἐντὸς ἀνθίσταντο,
 (οὐκ ἐνεδίδουν, οὐδὲ τοῦ τείχους καταρραγέντος,) ὥς δὲ
 οὐκ ἐνῆν αὐτῷ ἔτι τῶν κατὰ σκοπὸν τυχεῖν, βουλὴν βου-
 λεύεται γενναίαν ἅμα καὶ συνετήν, ἵν' ἐξ ἑκατέρου ἕκ τε 5
 τῆς ἠπείρου καὶ τῆς λίμνης, διὰ πλοίων εἰσαγαγῶν γεν-
 ναίους τινάς, ἐν ταύτῳ τὸν πόλεμον ποιήσῃται. πλοίων δὲ
 P. 153 μὴ ἐνόητων, ἐν ἀμάξαις ἐπιφορτίσας ἀκάτια τινὰ μικρὰ διὰ
 τοῦ μολισκοῦ ἐν αὐτῇ εἰσήγαγεν. ὄρων δὲ τοὺς μὲν ἀνιόν-
 τας τῶν Λατίνων ἐξ ἑνὸς μέρους ταχέως, τοὺς δὲ ἐξ ἑκατέ- 10
 ρου κατιόντας πλείονα χρόνον τρίβοντας ἐν τῷ κατιέναι, τὸν
 Παλαιολόγον Γεώργιον μετὰ ἀλκίμων ἀνδρῶν ἐν αὐτοῖς εἰσε-
 λάσας, εἰς τοὺς περὶ τοὺς βουνοὺς πρόποδας προσορμίσαι
 προσέταξε, παραγγείλας, ὀπηνίκα τὸ δοθὲν αὐτῷ σημεῖον θεά-
 σοιτο, τηρικαῦτα τὴν ἀκρολοφίαν καταλαβόντα ἐξ ὀπισθίων 15
 αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἀοικήτου καὶ ῥαδιωτέρας εἰσελθεῖν· καὶ
 B ὀπηνίκα τὸν αὐτοκράτορα θεάσῃται ἀπὸ τῆς χέρσου τὸν μετὰ
 τῶν Λατίνων πόλεμον ἀναδεξάμενον, καὶ αὐτὸν σπεῦσαι ὡς δύ-
 ναμις, ἵνα μὴ ὡσαύτως πρὸς ἑκάτερα μάχεσθαι δυνάμενοι,
 ἀλλ' ἐξ ἑνὸς μέρους τοῦ τόπου τῆς μάχης χαλάσαντος, ἀλώσιμοι 20
 τηρικαῦτα ἐκ ταύτου μέρους γένωνται. ὁ μὲν οὖν Παλαιολόγος
 Γεώργιος ταῖς ἀκταῖς τοῦ ἤδη ῥηθέντος βουνοῦ προσορμίσας,

7. ἐνταῦθα G. 9. ἐν αὐτῇ: εἰς τὴν λίμνην A. 10. ἑκατέρου:
 lege ἑτέρου. 12. αὐτῷ G. fortasse εἰσελάσαντα. 13. τοὺς
 prius add. CG. προσορμῆσαι P, προσορμίσαι CG. 16. αὐ-
 τῶν CG, αὐτὸν P. 20. χαλάσαντος F, χαλάσαντες PG. 22.
 προσορμίσας CG, προσορμίσας P.

tius, qui intus erant, obstiterunt et ne diruta quidem muri parte
 remiserunt. ubi igitur propositum assequi non poterat, consilium
 inivit generosum simul et prudens, ut ab utraque parte, a conti-
 nenti atque a lacu, navigiis manu militum fortium traiecta, eo-
 dem tempore aggredereetur. deficientibus autem navigiis, scaphu-
 las curribus advectas per portum exiguum in lacum deduci iussit.
 cumque Latinorum eos, qui colles ascendebant, ex una parte
 celeriter viam conficere, qui vero ex altera parte descendebant, plus
 temporis descendendo consumere animadvertisset, Palaeologum Geor-
 gium cum fortium militum manu, scaphulis conscensis, ad collium
 radices appellere iussit, ac simul praecepit, ut, si datum sibi signum
 conspexisset, collem statim ascenderet pone hostes et expedita plana-
 que via ingrederetur; cumque imperatorem a continenti pugnam
 cum Latinis suscepisse vidisset, et ipse, quam posset, celerrime ad-
 oriretur. sic enim haud dubie fore, ut, cum perinde utrisque resi-
 stere non possent, ea parte, qua remissior vis hostium esset, supe-

ὀπλισμένοι εἰστίηκει, σκοπὸν ἄνωθεν ἐπιστήσας τὸν τὸ δο-
 θέν αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιτηροῦντα ἰδεῖν σύνθημα, καὶ
 παρήγγειλεν ὡς, ὀπηνίκα τοῦτο θεάσοιτο, αὐθις αὐτῷ τοῦτο
 ἐπισημῆνασθαι. ἀγαζούσης δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τὸ ἐννάλιον
 5 ἀλαλάξαντες οἱ τοῦ αὐτοκράτορος πόλεμον μετὰ τῶν Λατίνων C
 ἀπὸ τῆς χέρσου συναίρειν ἠπειγόντο. ὁ δὲ σκοπὸς τὸ δοθὲν
 σημεῖον θεασάμενος, δι' ἑτέρου σημείου δηλοῖ τῷ Παλαιο-
 λόγῳ. ὁ δ' εὐθὺς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τὴν ἀκρολοφίαν θῆτ-V. 123
 τον καταλαβῶν, συνησπικῶς ἴστατο. τὴν γοῦν ἐκτὸς πολιορ-
 10 κίαν ὁ Βρυέννιος ὄρων καὶ τὸν Παλαιολόγον κατ' αὐτῶν βρού-
 χοντα, οὐδ' οὕτως ἐνεδίδου, ἀλλὰ τοὺς κόμητας ἐκέλευε γεν-
 ναιότερον ἀντικαθίστασθαι. οἱ δὲ ἀναισχυντότερον αὐτῷ προσ-
 φερόμενοι ἔλεγον “ὄρας, ὡς κακὸν ἐπὶ κακῷ ἐστήρικται·
 15 ἔξεστι οὖν ἐκάστῳ ἡμῶν τοῦ λοιποῦ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν
 πρᾶγματεῦσασθαι, καὶ τοὺς μὲν τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν, τοὺς
 δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν πατρίδα ἐπαναζευῆσαι.” καὶ παραχρῆμα D
 ἔργου ἀψάμενοι, ἔξαιτοῦνται τὸν αὐτοκράτορα μίαν, μὲν ση-
 μαίαν πρὸς τὸ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τέμενος στήναι,
 (ἔφθασε γὰρ ἐπ' ὀνόματι τούτου τοῦ μάρτυρος ἐκεῖσε ἀνοι-
 20 κοδομηθῆναι ὁ ναὸς οὕτωςί,) τὴν δὲ ὡς πρὸς τὸν Αὐλῶνα,

1. ἐπιστήσας τούτῳ ἕνα τοῖ τὸ δοθὲν PG, ἐπιστήσας τὸ δοθὲν
 C, recte F. 2. post βασιλέως add. σημεῖον P, om. CF. 3.
 αὐτῷ τοῦ τὸ P. 7. σημείου FC, σημεῖον PG. 10. καὶ τὸν Πα-
 λαιολόγον — βρούχοντα om. CG. an αὐτοῦ? βρούχοντος F.
 14. οὖν FA, γοῦν PG. ἡμῶν A. 17. ἔργον PG, ἔργου FA.
 18. πρὸς τὸ — τέμενος A, πρὸς τῷ — τεμένει PG. 20. τὴν
 δὲ: ἐτέραν δὲ πρὸς τὴν εἰς τὸν αὐλῶνα ἀπάγουσαν A.

rarentur. Palaeologus igitur Georgius postquam sub collem, quem
 iam commemoravi, appulit, armatus substitit et speculatorem in edito
 loco posuit, qui signum ab imperatore datum observaret et, simul
 atque conspexisset, id sibi rursus significaret. luce iam orta, qui cum
 imperatore erant, classico canente, pugnam a continenti conserere
 cum Latinis festinant. speculator, ut datum signum conspexit, per
 alterum signum Palaeologo id nuntiat. qui statim iugo celerrime cum
 suis superato, ibi confertim constitit. at Bryennius, quamvis et ex-
 trinsecus impetum imminentem et Palaeologum freudentem in se intra
 cerneret, tamen ne sic quidem animo cecidat, sed comites iussit eo
 fortius resistere. at hi inverecundius se gerentes, “vides, inquit,
 ut malum malo accedat. oportet igitur unumquemque nostrum in po-
 sterum salutem suam consulere, et vel ad imperatorem transgredi vel
 in patriam redire.” ac statim rem aggressi, petunt ab imperatore, ut
 signum militare alterum versus templum magni martyris Georgii, (erat
 enim huic templum ibi conditum,) alterum Aulonem versus statuere-

ἔν' ὅποσοι μὲν ἡμῶν τῇ σῇ βασιλείᾳ θητεῦσαι βούλοιντο, ἢ
 πρὸς τὸ τέμενος τοῦ μάρτυρος ἀπονενεγκνία προσέλθωσιν,
 P. 154 ὅποσοι δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἐπαναζεῦξαι, τῇ πρὸς τὸν
 Ἀυλῶνα ἀφορώσῃ προσχωρήσωσι." ταῦτ' εἰπόντες παρα-
 χρῆμα προσῆλθον τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ Βρυέννιος γενναῖος ὢν 5
 ἀνὴρ προσεληλυθέναι μὲν τῷ βασιλεῖ οὐδαμῶς ἠβούλετο, ἐπώ-
 μνυτο δὲ μηδέποτε κατ' αὐτοῦ ὄπλα κινῆσαι, εἰ μόνον δοίη
 τοὺς τοῦτον μέχρι τῶν ὀρίων τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας
 ἀκινδύνως διασώσοντας, καὶ οὕτω πρὸς τὴν ἰδίαν ἀπολύσαι 10
 χώραν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ μάλα ταχέως ἐπλήρουν τὸ αἰτηθέν· 10
 αὐτὸς δὲ τῆς πρὸς τὸ Βυζάντιον εἶχετο νικητῆς ἐπιφανέ-
 στατος.

2. Μικρὸν δὲ ἐνταῦθα τὴν τοῦ λόγου διήγησιν διακό-
 ψασα, ὅπως καὶ τοὺς Παυλικιανούς καταγωνίσαστο, διηγῆσο-
 B. 15 μαι. οὐκ ἔφερε μηδὲ τούτους τοὺς ἀποστάτας καταγωνίσα- 15
 σθαι πρὸ τοῦ τὰ βασιλεία καταλαβεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἀπὸ τινος
 νίκης ἑτέραν νίκην προτανευόμενος, καὶ τὴν πληθὺν τῶν Μα-
 νιχαίων τὸν κύκλον συμπληροῦσαν τῶν ἑαυτοῦ κατορθωμάτων
 ἐποίει. οὐδὲ γὰρ ἐνῆν τῷ λαμπρῷ τροπαίῳ τῶν ἐσπερίων
 πολεμίων οἷον σπῖλον ἐνεῖναι τοὺς ἐκ Παυλικιανῶν ὀρμωμέ- 20
 νους ἐκείνους. διὰ πολέμου δὲ καὶ μάχης οὐκ ἤθελεν, ἵνα

1. ἡμῶν om. A. 3. ἰδίαν: οἰκείαν A. 4. ἀφορώσει P. 6.
 μὲν om. CG. τῷ βασιλεῖ add. A. οὐδαμῶς: οὐκ A. ἠβού-
 λετο A, ἔβούλετο PG. ἐπώμνυτο PA, ἐπώμνυτο CG. 7.
 κατ' αὐτοῦ μηδέποτε G. 8. τοῦτον: αὐτὸν A. 9. διασώ-
 σοντας G. 11. ἐπιφανέστατος om. A. 13. τοῦ λόγου om.
 G. 14. καὶ add. F.

tur, ut "quicumque nostrum sub tua maiestate merere velint, ad signum
 martyris aedem versus positum se conferant; qui autem in patriam
 suam redire cupiant, ad signum, quod Aulonem versus spectat, ac-
 cedant." quibus dictis, statim ad imperatorem transeunt; Bryennius
 autem, quo erat animo generoso, idem facere nequaquam voluit;
 iuravit tamen nunquam se in imperatorem arma capturum esse, modo
 se, usque ad imperii Romani fines tuto deductum, domum redire si-
 neret. imperator celerrime concessit, quod postulavit; ipse iter By-
 zantium ingressus est, splendida victoria reportata.

2. Digrediar hic paullulum, ut quomodo Paulicianos quoque
 debellaverit, enarrem. nam puduit eum, desertores istos non devi-
 cisse, priusquam in regiam rediret; sed quasi victoriam ex victoria
 sereus, etiam Manichaeorum multitudinē deleta, praeclare factorum
 orbem implevit. neque enim par erat, illustrem de occiduis hostibus
 reportatam victoriam quasi macula afficere istos ex Paulicianis profe-

μη ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ πολέμου πολλοὶ ἐξ ἑκατέρων ἀναιρε-
 θήσονται, πύλαι τούτους γινώσκων ἐκθυμοτύτους ἄνδρας καὶ
 δριμύ κατὰ τῶν ἐχθρῶν πνέοντας. ἔσπευδεν οὖν διὰ τοῦτο
 τοὺς πρωταιτίους μὲν τιμωρήσασθαι, τοὺς δέ γε λοιποὺς τῷ
 5 τοῦ στρατοπέδου συγκαταλέξαι σώματι. ἐνθεν τοι καὶ διὰ C
 τρόπον τούτου μετῆει. γινώσκων δὲ τὸ φιλοκίνδυνον τῶν
 ἀνδρῶν ἐκείνων καὶ περὶ τοὺς πολέμους καὶ τὰς μάχας ἀκά-
 θεκτον, ἐδεδίει μὴ ἀπογνόντες χειρὸν τι μελετήσαιεν· ἡρέ-
 μουν γὰρ τέως τὴν σφῶν οἰκοῦντες πατρίδα, καὶ οὐπω πρὸς
 10 λεηλασίας ἄλλας καὶ προνομὰς ἐξετράποντο· μετεπέμπετο
 οὖν διὰ γραμμάτων τούτους ἐν τῷ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπα-
 νέρχεσθαι συχναῖς ὑποσχέσεσιν. οἱ δὲ τὴν κατὰ τῶν Κελτιῶν
 νίκην αὐτοῦ μεμαθηκότες ἐδεδίεσαν, εἰ τάχα καὶ τὰ γράμμα-
 τα χρησταῖς αὐτοὺς ἐλπίσιν ὑπέσαινον· ὅμως καὶ μὴ βου- D
 15 λόμενοι τῆς πρὸς αὐτὸν εἶχοντο. ἐκεῖνος δὲ τὴν Μοσυνού-
 πολιν καταλαβὼν, αὐτοῦ που προσέμενεν, ὑποκρινόμενος δι'
 ἄλλ' ἅττα ἐγκαρτερεῖν, τὸ δέ γε ὅλον τὴν αὐτῶν ἀναμένων
 ἀφιξίν. καταλαβόντων δέ, ἐσχηματίζετο ἀναθεωρῆσαι τού-
 τους βούλεσθαι καὶ ἐκάστου τὴν ὀνομασίαν ἐγγράψασθαι. ἐν-
 20 θεν τοι καὶ φοβερὸς προῦκάθητο, καὶ οὐ φῦρδην, ἀλλὰ κατὰ V. 124
 δεκάδας τοὺς λογάδας τῶν Μανιχαίων ποιεῖσθαι ἐκέλευσε,

3. ἐχθρῶν: ἀντιπάλων A. 6. τούτους C. δὲ: malim γὰρ.
 15. Μοσυνούπολιν P, Μοσυνόπολιν AG. 16. αὐτοῦ που A et
 in margine P, αὐτόθι PG. 17. ἀλλάττα A, ἄλλ' ἅττα PG. corrigi.
 18. καταλαβόντων C, καταλαβόντας PG, καταλαβόντας δὲ τού-
 τους A. 19. ἀναγράψασθαι CG. 20. κατὰ C et in mar-
 gine P, καὶ PGA. 21. τοὺς λογάδας om. C. ἐκέλευε A.
 post ἐκέλευσε excidisse videtur τὴν πάροδον aut quid tale.

ctos. aperto autem Marte aggredi eos noluit, ne, pugna commissa,
 multi utrarumque partium exstinguerentur; dudum enim summa eos
 fortitudinis esse norat et ferociam in hostes spirare. quapropter id
 operam dedit, ut auctores sceleris ulcisceretur, reliquos exercitui ad-
 iungeret. hac igitur ratione poenas persecutus est. cum ad pericula eos
 promptos indomitique in proeliis impetus esse sciret, veritus est, ne
 desperatis rebus ad peiora delaberentur. nam quieti tum temporis
 terram incolebant patriam, et ad praedationes et latrocinia nondum
 se converterant. itaque per litteras, Byzantium rediens, arcessivit eos
 magnis pollicitationibus. isti, cognita eius de Gallis victoria, quan-
 quam verebantur, ne forte falsa sibi spe litterae subblandirentur, ta-
 men vel inviti iter ad eum ingressi sunt. Alexius Mosynopoli substi-
 tit, fictis morandi causis, re vera adventum eorum opperiens. qui
 cum adessent, lustrare eos se velle simulat ac singulorum nomina
 perscribere. itaque terribili considens specie, non promiscue, sed de-

τὴν τῶν κοινῶν θῆαν ἐς νέωτα ὑποσχόμενος· καὶ οὕτως
 P. 155 εἶσω τῶν πυλῶν ἀπογραφομένους εἰσέρχεσθαι. ἤτοιμασμένοι
 δὲ ὄντες οἱ τούτους δεσμεῖν ὀφείλοντες, τοὺς ἵππους καὶ τὰ
 ὄπλα ἀναλαμβάνόμενοι, τούτους ἐν τοῖς ἀποτεταγμένοις φρου-
 ρίοις ἐνέκλειον. οἱ δὲ γε ἐφεξῆς ἐρχόμενοι, παντελῆ τῶν πρατ-5
 τωμένων ἄγνοιαν ἔχοντες, εἰσήεσαν ἀγνοοῦντες τὸ ἀποβησόμε-
 νον ἐκάστω. τούτους μὲν οὖν οὕτω κατέσχε, καὶ τὰς αὐτῶν
 περιουσίας δημεύσει καθυποβαλὼν, διενείματο τοῖς συγκεκο-
 πιακόσι τούτῳ ἐν ταῖς συμπεσοῦσαις μάχαις καὶ τοῖς κινδύ-
 νοις γενναίοις ἐκείνοις στρατιώταις. ἀπελθὼν δὲ ὁ τὴν οἰκο-10
 νομίαν ταύτην ἀναδεξάμενος, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας τῶν οἰ-
 κιῶν ἀπελάσας κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἐμφρούρους εἶχεν. τοὺς
 δὲ γε κατασχεθέντας τῶν Μανιχαίων συμπαθείας κατὰ μι-
 κρὸν ὁ αὐτοκράτωρ ἤξιωσεν· ὅποσοι δὲ καὶ τοῦ θείου βα-
 πτίσματος τυχεῖν προείλοντο, οὐδὲ τούτου ἀπετύγχανον. διὰ 15
 παντοίας δὲ περιελθὼν αὐτοὺς μεθόδου καὶ διαγνοὺς τοὺς
 πρωταιτίους τῆς τοιαύτης ἀπονοίας, ἐν νήσοις περιορίσας
 C καθεῖρξε· τοῖς δὲ γε λοιποῖς ἄδειαν δεδωκὼς ὅπη βουλευτὸν
 αὐτοῖς ἀπιέναι, ἀπέλυσεν. οἱ δὲ τὴν ἐνεγκαμένην τῶν ἄλλων
 προτιμησάμενοι, αὐτίκα πρὸς αὐτὴν ἐπανέτρεχον, ὡς ἐνὸν τὰ 20
 κατ' αὐτοὺς οἰκονομήσαντες.

4. ἀναλαμβάνεσθαι A. 6. τῷ ἐκάστω ἀποβησόμενον A. 7.
 οὖν om. A. 8. τῇ δημεύσει A. συγκεκοπιακόσι P. 10.
 ἀπελθὼν δὲ : πέμψας δὲ εἰς φιλιππου πόλιν καὶ τὰς αὐτῶν A.
 13. lege μετὰ μικρὸν. 17. πρωταιτίους A, αἰτίους PG. 18.
 ὅπη CA, ὅποι PG.

curiatim primores Manichaeorum praetervehi iussit, universos se crastino die lustraturum pollicitus; ac deinde hoc modo urbem, postquam in tabulas relati essent, introire. iam qui ad vinciendos eos parati erant, equis armisque ablatis, in suam quemque custodiam deducunt. deinceps qui sequebantur, cum quae fierent plane nescirent, ingrediebantur ignari, quid cuique immineret. hos igitur sic cepit, bonaque eorum publicata generosis istis militibus distribuit, qui proeliorum atque periculorum socii sibi fuerant. cui negotium illud mandatam erat, Philippopolin profectus, etiam uxores eorum, domibus expulsas, in arce carceribus inclusit. captis autem Manichaeis brevi post imperator crimen condonavit; qui sacri baptismi participes fieri cupiebant, iis ne hoc quidem denegavit. omnibus autem artibus adhibitis, ubi auctores pravi illius consilii exploravit, in insulis deportatos detinuit; reliquis potestatem dedit, quo vellent, eundi. hi in patriam, qua nihil carius ducebant, statim reversi, quantum licuit, res suas ordinabant.

3. Ἐκεῖνος δὲ πρὸς τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων ἐπάνεισιν. οὐκ ἔλαθε δὲ τοῦτον τὰ κατ' αὐτοῦ ἐν τριόδοις τε καὶ γωνίαις ὑποψιθουριζόμενα. ἀλλὰ ἀκούων ἐτιτρώσκετο τὴν ψυχὴν, ὅτι μὴ τοσοῦτον εἰργασμένος, πολλαπλασίω τὰ στόματα τῶν 5 συκοφαντούντων εἶχεν ἑαυτῷ περιχαινοντα. ἐκεῖνος γὰρ χρείας κατεπειγούσης καὶ κοσμικοῦ κλύδωνος ἕξ ἀπορίας τῶν βασι- σικῶν ταμιείων, πρὸς τοῦτο ἀπέβλεψε καὶ ὡς δάνειον ἐλογί- ζετο, ἀλλ' οὐχ ὡς ἄρπαγμα ἢ τυραννικῆς χειρὸς ἐπιβουλήν, ὡς οἱ διαλοιδορούμενοι λέξειαν. ἀλλὰ καὶ γνώμης οὕτως ἐ- 10 χεν, ὡς μετὰ τὸ κατορθῶσαι τοὺς ἐπικειμένους πολέμους ἀποδώσων ταῖς ἐκκλησίαις τὸν ἀφηρημένον κόσμον αὐτῶν. D καὶ οὐκ ἔφερεν ἐπαναζεύξας τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὑπό- θεισιν γίνεσθαι τοῖς ἐθέλουσι διασύρειν τὰ ἐκείνου. ἔνθεν τοι καὶ ἐκκλησίαν κηρύττει καὶ συνέδριον μέγιστον εἰς τὰ ἐν Βλα- 15 χέρναις ἀνάκτορα, ἑαυτὸν ἐθέλων πρῶτον ὑπόδικον καταστή- σασθαι, καὶ οὕτω τὰ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπολογήσασθαι. παρῆν δὲ ἤδη καὶ ἡ σύγκλητος ἅπασα καὶ τὸ στρατιωτικὸν καὶ ὅσον τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, караδοκοῦντες τὸ τί ἂν βούλοιο ἢ p. 156 τῶν ἀπάντων συνέλευσις. τὸ δὲ ἦν ἄρα ἄλλο οὐδὲν ἢ ἡ τῶν 20 κατὰ τοῦ βασιλέως θρυλλουμένων ἀνύκρσις. παρῆσαν οὖν

1. ἐκεῖνος δὲ : ὁ δὲ γε βασιλεὺς A. τὴν τῶν πόλεων βασιλί-
δα A. ἐπάνεισιν A, ἐπάνεισι PG. 3. ὑποψιθουριζόμενα :
desidero περί τῆς τῶν ἱερῶν ἐκποιήσεως vel similem criminis
mentionem, quo sequens πρὸς τοῦτο ἀπέβλεψε referendum sit.
ἀλλ' ἀκούων A. 7. ταμιείων G. 9. οἱ om. G. 12. ἐπα-
ναζεύξας C, ὑπαναζεύξας PG. 13. διασύρειν PG, διασύ-
ρειν C. 14. καὶ primum om. G. 16. αὐτοῦ G. 17. ὅσοι A.
18. ἱεροῦ AG. βούλοιο : γένοιο A. 19. ἄρα om. G.

3. Imperator in urbem reversus, ubi cognovit, quae in triviis et angiportis de alienata sacra supellectile in se susurrabantur, moleste ferebat, quod cum non tantam admisisset culpam, multo plures se allatrarent calumniatores. etenim urgente is necessitate ac rerum secularium propter exhaustum aerarium vexatione, ad id animum adverterat, mutuatus potius, quam latrocinatus vel tyranni more grassatus, ut maledici criminabantur. quin etiam statutum habebat, simulac bella, quae urgebant, prospere finivisset, ecclesiis ornamenta ablata restituere. itaque in urbem redux, cum calumniandi copiam praecisam cuperet, maximam concionem in Blachernarum palatium convocavit, coram qua primum reum se sisteret, deinde causam pro se diceret. convenerat iam senatus universus et principes exercitus et totus ordo sacerdotum, expectantes, quid omnium conventus sibi vellet. habebatur autem non aliam ob causam, nisi ut eorum, quae in imperatorem iactabantur, quaestio institueretur. aderant igitur sacrorum monaste-

τηνικαῦτα οἱ τῶν ἱερῶν φροντιστηρίων κηδεμόνες. καὶ τὰ βιβλία ἐς μέσον τηνικαῦτα προὔτιθετο, (βρέβια ταῦτα ἢ συν- ἡθεια οἶδε καλεῖν,) ἐν οἷς ἀναγεγράφαι τὰ ἐν ἐκίστω τε- μένει κειμήλια. καὶ τῷ μὲν φαινομένῳ κριτῆς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ βασιλικῷ καθῆστο θρόνον, τῇ δὲ ἀληθείᾳ αὐτὸς ἐξετα- 5
 V. 125 σθησόμενος. ἐξητάζετο τοίνυν τὰ πάλαι παρὰ πολλῶν ἀνα- Βτεθέντα τοῖς εὐαγέσιν οἴκοις, καὶ παρὰ τούτων ἐσύστερον ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἀφαιρεθέντα. καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἕτερον ἀφαιρεθὲν κατεφαίνετο, ἀλλ' ἢ μόνον ὁ τῇ σωρῶ τῆς βασιλίδος ἐκείνης Ζωῆς ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἐπικείμενος 10 κόσμος καὶ ὀλίγα τινὰ ἄλλα σκευὴ μὴ τοσοῦτον εἰς ἱερὰν λει- τουργίαν χρηματίζοντα, ἐαυτὸν εἰς τοῦμφανὲς ὁ αὐτοκράτωρ ὑπόδικον καθίστησιν, κριτὴν δὲ τὸν βουλούμενον ὄντιναοῦν. καὶ μετὰ μικρὸν μεταβαλὼν τῇ γλώττῃ λέγει· “ἐγὼ” φησι “τὴν βασιλείαν πανταχόθεν κυκλουμένην βαρβάροις εὐράμε- 15
 Cνος καὶ μηδὲν τι πρὸς τοὺς ἐπικειμένους ἐχθροὺς ἀξιόμαχον ἔχουσαν, ἵστε ὅποσοις κινδύνοις περιπέπτωκα, μικροῦ καὶ βαρβαρικοῦ ξίφους ἔργον γεγονώς. καὶ γὰρ πολλαπλασίους ἦσαν οἱ ἐκατέρωθεν ἡμᾶς τοξεύοντες. τὰς γὰρ τῶν Περσῶν ἐπελεύσεις καὶ τὰς τῶν Σκυθῶν ἐκδρομὰς οὐκ ἀγνοεῖτε, καὶ 20
 τῶν ἐκ Λογγιβαρδίας ὄξυνομένων δοράτων οὐκ ἐπιλέλησθε.

2. προὔτιθετο PG, προὔτιθετο C, idque Reiskius tacite cor-
 rexit ad Constant. p. 752. 4. τῷ μὲν φαινομένῳ PA, τὸ μὲν
 φαινόμενον CG. 5. τῇ δ' A. 6. ἀνατεθέντα CA, ἀνατι-
 θέντα PG. 7. τούτων: lege τῶν. 9. ἕτερον om. A. ἀλλ'
 ἢ μόνον δ CA, ἀλλ' ἢ ὁ G, κατεφαίνετο ὁ μόνον τῇ P. σωρῶ
 A, σωρῶ PG. 14. λέγει add. A. 15. κυκλουμένην πανταχό-
 θεν A. 16. μηδὲν τι πρὸς τοὺς ἐπικ. ἐχθ. ἀξιόμαχον ὄντα, ἵστε A.
 18. πολλαπλασίους γὰρ ἦσαν A. 21. ἐπελήσθητε CG.

riorum curatores, et in medium proferebantur libri, (brevia vulgo vocari solent,) in quibus aedis cuiusque supellex perscripta erat. imperator regio sedebat in solio, specie quidem iudicis, re vera ipse reus. inibat ratio eorum, quae templis olim a multis donata, postea ablata erant cum ab aliis, tum ab ipso imperatore. cumque nihil aliud sublatum esse appareret, nisi tumulo Zoes illius augustae impositum ornamentum auri argentique et pauca quaedam alia vasa, non ita ad sacri ministerii usum necessaria, reum se palam profitetur imperator, iudicemque facit, quisquis vellet. brevi post mutata oratione, “ego, inquit, cum imperium undique invenissem barbaris circumdatum et omni adversus imminentes hostes auxilio destitutum, scitis, quot pericula subierim, barbarorum tantum non ipse ferro absumptus. etenim multo plures erant, qui ab utraque parte nos aggredierentur. Persarum incursiones et Scytharum impetus haud ignoratis; nec Longibardorum infesta in nos

τὰ δὲ χρήματα συναπῆρε τοῖς ὅπλοις, καὶ ὁ κύκλος τῆς ἡγε-
 μονίας εἰς τὸ ἀμερὲς συνένευε κέντρον. ὅπως δὲ τὸ τε ὀπλι-
 τικὸν ἅπαν ἠϋξῆται γυμναζόμενον καὶ ἀπανταχόθεν συλλεγόμε-
 5 νον καὶ συγκροτούμενον, οἴδατε· καὶ ταῦτα πάντα ὅτι πολλῶν
 ἐδέετο χρημάτων, ἵστε πάντες, καὶ ὅτι τὰ ἀφαιρεθέντα εἰς δέον
 ἀνήλωτο, κατὰ τὸν Περικλέα ἐκεῖνον, καὶ ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
 τιμῆς δεδαπάνηται. εἰ δὲ τοῖς μεμψιμοίροις ὡς τοῖς κανόσι
 προσκεκροκότες κατεφάνημεν, θαυμαστὸν οὐδέν. ἀκούομεν
 γάρ, ὅτι καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσι προφήτης Δαβὶδ εἰς τὴν αὐτὴν
 10 ἀνάγκην ἐληλυθώς, τῶν ἱερῶν ἐγεύσατο ἄρτων μετὰ τῶν
 στρατευμάτων αὐτοῦ, καὶ ταῦτα μὴ ἐνδεχομένου, τῆς ἐξειδια-
 ζομένης τοῖς ἱερεῦσι τροφῆς ἰδιώτην ἄψασθαι. καὶ ἄλλως δὲ
 καταμαθεῖν ἐστὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἐν ἑτέροις ἐνδιδόντας
 τὰ ἱερὰ πιπράσκεισθαι ὑπὲρ ἀναρρύσεως αἰχμαλώτων. εἰ δὲ P. 157
 15 αἰχμαλωτιζομένης οἰκουμένης καὶ δορυαλώτων ἤδη τῶν πό-
 λεων καὶ αὐτῆς τῆς Κωνσταντίνου γενέσθαι κινδυνευουσῶν,
 ὀλίγων τινῶν καὶ οὐδὲ πᾶν τῆς τῶν ἱερῶν μετεχόντων ἀξίας
 ἐν βία τοσαύτη ἀψάμενοι, εἰς τὴν ἐλευθερίαν τούτων κατε-
 χρησάμεθα, οὐδεμίαν ἄρα κατηγορίαν εὐλογον τοῖς φιλοσκόμ-
 20 μοσι καταλιμπάνομεν." ταῦτ' εἰπὼν καὶ μεταστρέψας τὸν
 λόγον, ἔνοχον οἷον ἑαυτὸν ποιεῖται καὶ καταδικάζει αὐτὸς

2. συνένευε CA, συνγένευκε PG. ante ὀπλητικὸν P add. δ, om.
 CG. 5. τὰ add. CAG. 6. ἀνήλωται G. καὶ ὑπὲρ: ἀπο A.
 9. ὁ om. G. 11. ἐνδεχομένως A. 12. τοῖς add. G. 15.
 ap τῆς οἰκουμένης? 18. συνεχρησάμεθα P, κατεχρησάμεθα
 CAG. 21. οἷον: πάλιν A.

arma obliti estis. cum armis deerant pecuniae, orbisque imperii quasi ad
 centrum individuum redigebatur. quantum mox creverit tota res mi-
 litaris, copiis exercitatis et novis undecunque contractis, recordamini.
 nec quenquam vestrum latet, talia a nobis sine magna pecunia non
 potuisse praestari, quaeque ablata fuerunt, utiliter, secundum Periclem
 illum, atque in vestrum honorem impensa esse. quodsi nonnullis ad
 vituperandum proclivioribus canones offendisse visi sumus, mirum non
 est. accepimus enim, ipsum prophetam inter reges Davidem, eadem
 necessitate circumventum, sacros panes gustasse una cum commili-
 tonibus suis, licet nefas esset cibo sacerdotibus proprio vesci. atque
 praeterea etiam intelligere licet, sacros canones aliis locis permittere
 suppellectilem sacram venundari ad redimendos captivos. itaque si,
 quo imperium Romanum urbesque nostras et ipsam Cpolin a prae-
 senti servitutis periculo liberaremus, paucis quibusdam, iisque nullo
 plane sacrorum vasorum cultu habitis, in tanto rerum discrimine usi
 sumus, nullam profecto iustam accusandi causam malignis reliquit-

ἑαυτόν. εἴτ' αὖθις τὰ βρέβια ἀνελίττειν προστάττει τοῖς ἔχουσιν, Βίνα καταφανῆ γένηται τὰ ἀφρημένα. καὶ παραχρῆμα τῷ μὲν σεκρέτω τοῦ Ἀντιφωνητοῦ χρυσίου ποσότητα ἱκανὴν ἐλογίσασατο κατ' ἔτος εἰσκομιζομένου τοῖς τοῦ δημοσίου φροντισταῖς, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαρασάλευτον διαμεμενῆκει· ἐκείσε 5 γὰρ ἢ τῆς δηλωθείσης βασιλίδος σορὸς ἐναπέκειτο· τοῖς δὲ Χαλκοπρατείοις ἐτησίαν εἴσοδον χρυσίου ἀρκοῦντος τοῖς τῷ θείῳ τεμένει τῆς Θεομήτορος συνήθως τοὺς ὕμνους ἐπιτελοῦσιν ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων πρυτανεύεσθαι παρεκελεύσατο. 10

4. Ἐν τούτοις ἐπιβουλή ἀνεφάνη κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, μελετωμένη παρά τε τῶν τῆς συγκλήτου λογάδων καὶ τῶν τοῦ στρατοῦ κορυφαίων· καὶ διεμηνύθη τηρικαῦτα τῷ C αὐτοκράτορι. καὶ οἱ κατήγοροι παρέστησαν καὶ τοὺς συνίστο- V. 126 ρας τῆς τοιαύτης βουλῆς ἐξήλεγχον. ἐκδήλου δὲ τῆς μελέτης 15 ἤδη γεγонуίας καὶ τῆς ἀπὸ τῶν νόμων ποινῆς κατ' αὐτῶν βαρείας ἐπερχομένης, ὃ αὐτοκράτωρ ποινὴν μὲν αὐτοῖς οὐδαμῶς ἐπενεγκεῖν προτεθύμητο, δήμευσιν δὲ μόνον καὶ περιορισμὸν κατὰ τῶν πρωταιτίων ἀπεφῆνατο, καὶ μέχρι τούτου τὴν τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἐπέξέλευσιν ἔστησεν. ἀλλὰ γὰρ 20 ὃ λόγος ἀνατρεχέτω αὖθις ὅθεν ἀπερρῦη. ὀπηγίκα ὃ αὐτο-

1. εἴτ' αὖθις : καὶ προστάττει ἀνελίττειν τὰ βρέβια A. 4. εἰσκομιζομένην A. τοῦ om. A. 5. ὃ : ἢ A. ἀσάλευτον A. 6. σορὸς CA, σωρὸς PG. 9. ταμείων G. 11. βουλή A. ἐφάνη G. 13. καὶ om. A. 16. ἤδη om. A. 17. οὐδαμῶς ἐπενεγκεῖν αὐτοῖς P, altero ordine AG. 21. αὖθις add. CAG et in margine P.

mus." haec locutus, mutata oratione, quasi reum se profitetur seque ipse condemnat. brevia rursus replicari iubet, ut quae ablata essent, patefieret. ac statim secreto Antiphonetae auri summam satis magnam quotannis a vectigalium curatoribus pendendam constituit; quod et hucusque constanter servatur. ibi enim imperatricis, cuius mentionem fecimus, tumultus erat. Chalcoprateis vero tantum auri, quantum iis, qui in hac sacra deiparae aede hymnos canere solebant, videbatur sufficere, singulis annis ex aerario pendi iussit.

4. Eodem tempore exorta coniuratio in imperatorem est, conflata ab senatus principibus et exercitus ducibus nobilioribus, cuius rei ubi indicium ad imperatorem allatum est, accusatores producti conscios sceleris convincebant. patefacto iam eorum consilio, cum poena legibus praescripta esset gravissima, imperator hanc quidem iis infligi noluit, bonorum tantum publicatione et exilio coniurationis auctores multavit, et hactenus scelus ultus est. sed redeat rursus oratio, unde digressa

κράτωρ εἰς τὴν τοῦ δομestικαίου ἀξίαν παρὰ Νικηφόρου τοῦ
 Βοτανειάτου ἀνηγάγη, Τραυλὸν τινα Μανιχαῖον προσλαβόμενος
 μετὰ τῶν γνησίων αὐτοῦ θεραπόντων συγκατέλεξε, καὶ
 τοῦ θείου βαπτίσματος ἀξιώσας, μὴ τῶν τῆς βασιλίδος Θε-
 5 ραπαιίδων συνέλευξεν. οὗτος οὖν τέσσαρας ἀδελφὰς ἔχων,
 ὡς ταύτας ἐμφροῦρους μετὰ τῶν λοιπῶν τότε συναπαχθείσας
 ἐθεάσατο τὰ τε προσόντα ἀφαιρεθείσας ἅπαντα, ἤχθετο καὶ
 φέρειν οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ διεσκοπεῖτο, ὅπως ἑαυτὸν τῆς τοῦ
 αὐτοκράτορος χειρὸς ἀπαλλάξειεν. ἐν γνώσει δὲ τούτων ἢ
 10 αὐτοῦ ὁμευνέτις ἤδη γεγонуῖα καὶ ἀποδιδράσκοντα τοῦτον
 ὄρωσα, δηλοῖ τῷ τηρικαῦτα τὴν οἰκονομίαν τῶν Μανιχαίων P. 158
 ἐμπεπιστευμένῳ. οὐ διέλαθε τοῦτο τὸν Τραυλόν, καὶ τηρι-
 καῦτα ὁπόσοις φθάσας τὸ ἀπόρητον ἀνεκάλυψε, πρὸς ἑαυ-
 τὸν ἐσπέρας μεταπέμπεται. καὶ ὁπόσοι δὲ ἐκ συγγενείας ἦσαν
 15 αὐτῷ προσήκοντες, ἐς αὐτὸν συνεληλυθότες καταλαμβάνουσι
 τὴν Βελιάτοβαν· πολίχνιον δὲ τοῦτο διακείμενον κατὰ τὴν
 ἀκρολοφίαν τοῦ κατὰ ταυτηνὶ τὴν Βελιάτοβαν τέμπους. ἄοι-
 κον δὲ τοῦτο ἐφευρηκότες, ὥσπερ ἴδιόν τι λάχος λογισάμενοι,
 ἐν αὐτῷ τὰς οἰκῆσεις ἐποιοῦντο. εἶτα τὰς καθ' ἑκάστην ἐκεῖ-
 20 θεν ἐκδρομὰς ποιούμενοι καὶ μέχρι τῆς σφετέρως φθάνοντες
 πόλεως Φιλίππου, λεῖαν πολλὴν ἀναλαμβάνόμενοι ἐπανέστρε- B
 φον. ὁ δὲ Τραυλὸς τούτοις μὴ ἀρκούμενος, σπονδὰς μετὰ

1. δομestικου G, δομestικαίου FP. 7. ἀφαιρεθέντα G, alte-
 rum FP. 13. φθάσας F, φθάσαι P, om. G. ἀνεκάλυψε
 G. ἑαυτὸν F, αὐτὸν PG. 21. ἀναλαβόμενοι CG.

est. Imperator enim, cum in magni domestici dignitatem a Nicephoro Botaniate evectus esset, Traulum quendam Manichaeum in familiarium ministrorum numerum adsciverat, eique sacro baptismo dignato unam ex imperatoris famulabus in matrimonium dederat. huic quatuor erant sorores; quas cum in custodiam illo tempore una cum ceteris abductas cereret bonisque omnibus spoliatas, indignabatur nec ferre poterat. itaque dispiciebat occasionem e manibus imperatoris elabendi. quod ubi coniux eius cognovit aufugientemque maritum animadvertit, rem nuntiavit ei, cui tum Manichaeorum administratio commissa erat. sensit Traulus consilium proditum, et quibuscum rem antea communicaverat, vespere ad se accessivit; ac congregatis, qui consanguinitate sibi iuncti erant, Beliatobam occupat; oppidulum id est in summo monte positum, qui valli ad Beliatobam adiacet. quod cum vacuum invenissent, in eo tanquam sibi proprio domicilia collocarunt. inde quotidianis excursionibus, interdum usque ad suam ipsorum urbem Philippopolin, factis, multa onusti praeda revertebantur. nec his contentus Traulus foedus cum Scythiis Istrum accolentibus

τῶν τὸ Παρίστριον νεμομένων Σκυθῶν ἐποιεῖτο, τοὺς περὶ τὴν Γλαβινίτζαν καὶ Δρίστραν ἡγεμόνας καὶ τὰ ταύταις παρακείμενα ὑποποιούμενος, μνηστευσόμενος ἅμα ἑαυτῷ καὶ τῶν λογάδων Σκυθῶν ἑνὸς θυγατέρα, σπεύδων ὅλη χειρὶ λυπῆσαι τὸν αὐτοκράτορα διὰ τῆς τῶν Σκυθῶν ἐπελεύσεως. ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς καθ' ἐκάστην μανθάνων, τὸ μέλλον προμηθευσόμενος, ἔσπευδεν ὑποποιεῖσθαι τοῦτον διὰ γραμμάτων καὶ ὑποσχέσεων, ὑφορώμενος τὸ ἐξ αὐτοῦ τεχθησόμενον κακόν. ἀλλὰ καὶ χρυσόβουλλον λόγον ἀπαθείας καὶ πάσης ἐλευθερίας ἐκθύμενος, ἐκπέπομφε πρὸς αὐτόν. ἀλλ' ὁ καρκίνος ὀρθῶς βα- 10 δίζειν οὐκ ἐμάνθανεν· ὁ αὐτὸς δὲ ἦν ὁ χθρὸς καὶ πρόριτα, τοὺς τε Σκύθας ὑποποιούμενος καὶ πλείονας ἐκ τῶν σφετέρων μεταπεμπόμενος χωρῶν καὶ ληϊζόμενος τὰ παρακείμενα ἅπαντα.

5. Εἶτα ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ὁδοῦ πάρεργον καὶ τὰ κατὰ 15 τοὺς Μανιχαίους ποιησάμενος, ὑποσπόνδους αὐθις εἶχεν. ὁ δὲ γε Βαῖμοῦντος κατὰ τὸν Αὐλῶνα χρονοτριβῶν ἦν· ἐπαυαγέσθω γὰρ πρὸς αὐτόν αὐθις ὁ λόγος· καὶ τὰ κατὰ τὸν Βρύννιον μεμαθηκῶς καὶ τοὺς ἄλλους κόμητας, ὧν οἱ μὲν V. 127 θητεῦσαι τῷ αὐτοκράτορι προείλοντο, ἄλλοι δὲ ἄλλοσε διε- 20 ὀσπάρησαν, τὴν ἐνεγκαμένην ἀναζητήσας διαπερᾶ εἰς Λογγιβαρδίαν καὶ καταλαμβάνει τὸν ἴδιον πατέρα τὸν Ῥομπέρτον

1. τὸ add. G. 2. Δύστραν G, alterum FP. 9. χρυσοβούλου G. 10. ὀρθῶς G. 11. ἀληθείας G. 12. ἐκ τῶν G, αὐτῶν P. 17. γε om. G. 21. εἰς λογγιβαρδίαν διαπερᾶ A. 22. τὸν Ῥομπέρτον add. A, Ῥομπέρτον C, om. PG.

init, ducibus, qui Glabinitzam et Dristram finitimasque regiones obtinebant, sibi conciliatis et illustris inter Scythas viri filia in matrimonium ducta; id sedulo agens, ut imperatorem Scytharum irruptione vexaret. de quibus imperator quotidie certior factus, cum futurorum curam haberet, litteris et pollicitationibus illum reconciliare studebat, malum inde proventurum suspectans. quin etiam bullam auream, qua impunitas et plena libertas sancita erat, ad eum misit. verum cancer recta ingredi non didicit: idem erat homo, qui heri ac nudius tertius, Scythas sibi conciliabat pluresque semper arcessebat ex finibus eorum ac vicinas omnes regiones populabatur.

5. Postquam imperator obiter Manichaeos quoque ad frugem compulit, rursus in fidem eos recepit. at Boëmundus (nam redeat ad eum oratio) Aulone commorabatur, cumque certior factus esset de Bryennio ceterisque comitibus, quorum quidem alii sub imperatore stipendia mereri mauerant, alii alio dispersi erant: patriam repetiit, et in Longibardiam traiectus, Robertum patrem Salerui convenit, ut supra iam narravi-

εἰς τὸ Σαλαρινόν, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε, καὶ πολλὰ
κατὰ τοῦ βασιλέως εἰπὼν, ἠρέθιζε κατ' αὐτοῦ. ὃν θεασάμε-
νος ὁ Ῥομπέρτος τὴν δεινὴν ἐκείνην ἀγγελίαν ἐπὶ τοῦ προσώ-
που φέροντα, καὶ τὰς πολλὰς ἐκείνας ἄς ἐπ' αὐτῷ εἶχεν ἐλ-
5 πίδας ὀστράκου δίκην εἰς τὸναντίον μεταπεσούσας, αὐτὸς ἐφ'
ἱκανὸν εἰστήκει ὡσπερ ὑπὸ κεραυνοῦ βληθεὶς. περὶ πάντων
δὲ πυθόμενος καὶ μαθὼν τὰ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ συμπεσόντα,
ἀθυμία κατεσχέθη. ἀγεννὲς μὲν οὖν οὐδ' οὕτω τι ἐλογίσατο,
οὐδὲ τῆς αὐτοῦ ἀνδρείας καὶ τόλμης ἀνάξιον. μᾶλλον μὲν P. 159
10 οὖν καὶ πρὸς μάχας ἐπιπλέον ἠρέθιστο, καὶ φροντίδες τοῦτον
καὶ μέριμναι αὐτῷ τῶν προτέρων μείζους συνεῖχον. ἦν γὰρ
ὁ ἀνὴρ ἰσχυρὸς προστάτης τῶν οἰκείων βουλευμάτων τε καὶ
προλήψεων, καὶ μηδαμῶς ἐθέλων ἀνεῖναι ἐφ' οἷς καθάπαξ
διεβουλεύσατο, καὶ τὸ ὄλον εἰπεῖν ἀκατάπληκτος καὶ πάντα
15 αὐτῷ ἀλώσιμα ἐκ μόνης προσβολῆς οἰόμενος γίνεσθαι. εὐθύς
οὖν τὸ φρονοῦν αὐτῷ τῆς ψυχῆς συναγαγὼν καὶ τῆς πολλῆς
ἀθυμίας ἐαυτὸν ἀνακτησάμενος, ἀποστείλας ἀπανταχόθεν διε-
κηρύκευε τὴν εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν αὐτῷ κατὰ τοῦ βασιλέως δια-
περαίωσιν, μετακαλούμενος ἅπαντας. καὶ αὐτίκα πανταχό- B
20 θεν πληθὸς συνεῖλεκτο στρατιωτῶν, ἵππέων τε καὶ πεζῶν,
πάντων ἐξωπλισμένων λαμπρῶς καὶ πρὸς μάχην ἀποβλεπόν-

1. Σαλαρινόν G. 2. ὃς καὶ θεασάμενος τοῦτον, τὴν δεινὴν A.
3. ἐκείνην om. A. 4. ἐκείνας ἐλπίδας ἄς ἐπ' αὐτῷ εἶχεν A.
6. εἰστήκει A. ἀπὸ G. 7. ἐλίδα A. 8. οὖν om. G.
9. αὐτοῦ G, ἑαυτοῦ P. μὲν om. G. 10. ἐπιπλέον C,
πλέον PG. 11. ἀπανταχόθεν A, πανταχόθεν PG. διεκη-
ρύκευε A, διεκηρύκευεν PG.

mus, multisque in imperatorem dictis, animum patris adversus illum irritavit. quem ubi Robertus ipso vultu infaustum illum nuntium pro-
dentem vidit et magnam, quam in eo posuerat, spem testulae instar
in contrarium versam, obstupuit aliquamdiu, quasi fulmine ictus.
sciscitatus autem de omnibus, et quae praeter spem accidissent edo-
ctus, animum deiecit. quanquam ne tum quidem ignavam ac generoso
audacique animo indignam cogitationem suscepit. imo magis etiam ad
bellum incensus, gravioribus, quam antea, curis ac sollicitudinibus
agitabatur. erat enim constans et tenax propositi, nec ab iis, quae
semel statuerat, facile declinabat; imperterriti denique vir pectoris,
et nihil non expugnabile primo statim impetu sibi ratus. simul igitur
animum collegit atque ex magna perturbatione se recepit, statim di-
missis quoquoersum, qui iterum in Illyricum contra imperatorem
traiecturum se esse nuntiarent, omnes convocavit. ac protenus in-
gens undique militum conveniebat numerus, tam equitum quam pedi-
tum, qui splendide omnes armati erant et pugnandi cupiditate fla-

των. τὸ πλῆθος εἶπεν ἄν Ὅμηρος “ἤντιε ἔθνεα εἶσι μελισ-
 σάων ἀδινάων.” καὶ συνέρρεον ἕκ τε τῶν παρακειμένων πόλεων
 καὶ ἐξ ἄλλοδαπῶν δὲ οὐχ ἦτιον. κἀντεῦθεν ὠπλίζετο καρτε-
 ρῶς, ἐφ’ ᾧ τὴν τοῦ υἱοῦ ἀνακαλέσασθαι ἤτιαν. ἱκανὰ δὲ
 συλλεξάμενος στρατεύματα, εἶτα τοὺς αὐτοῦ μετακαλεσάμενος 5
 υἱεῖς, τὸν τε Ῥογέρην καὶ τὸν Γίδον καλούμενον, ὃν καὶ ὁ
 βασιλεὺς Ἀλέξιος θέλων τοῦ πατρὸς ἀποστῆσαι, ἀποστείλας
 λάθρα περὶ κήδους αὐτῷ ἐδήλωσεν, ὑποσχόμενος καὶ τιμὴν
 διαφέρουσαν καὶ χρημάτων δόσιν δαψιλῆ· ὁ δὲ τούτων ἀκού-
 σας συνέθετο, τὸν δὲ λόγον τέως εἶχεν ἀπόρητον. τούτοις 10
 οὖν τὸ ἰππικὸν ἅπαν παραδούς, ἀπέστειλε παραγγείλας σπου-
 δάσαι κατασχεῖν τὸν Ἀυλώνα. οἳ καὶ διαπεράσαντες, ἐξ ἐπι-
 δρομῆς τοῦτον εἶλον. καὶ μετρητοὺς τινὰς εἰς φυλακὴν αὐ-
 τοῦ καταλιπόντες, μετὰ τῶν λοιπῶν καταλαβόντες τὸ Βοθρεν-
 τόν, ἐξ ἐφόδου καὶ τοῦτο κατέσχον. ὁ δὲ γε Ῥομπέρτος τὸ 15
 θναυτικὸν αὐτοῦ ἅπαν ἀναλαβόμενος καὶ τὴν ὡς πρὸς τὸ Βο-
 θρεντὸν παραλίαν παραπλέων, κατέλαβε τὸ Βρεντήσιον, ἐφ’
 ᾧ πρὸς τὸ Ἰλλυρικὸν διαπερᾶσαι. τὸν δ’ ἀπὸ τῆς Ὑδροῦν-
 τος πορθμὸν ἦτιον διάστημα ἔχειν μεμαθηκώς, ἐκεῖθεν διε-
 πέρασεν εἰς τὸν Ἀυλώνα. καὶ οὕτω διὰ τῆς ἀναμεταξὺ τοῦ 20
 Ἀυλώνος καὶ τοῦ Βοθρεντοῦ παραλίας μετὰ τοῦ στόλου αὐ-
 τοῦ παντὸς διελθών, ἤνώθη μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. ὡς δὲ

6. Γίδαν P, Γῆσαν G, γῆδον A. hic et infra correxi. vid. p. 388
 A, 389 C, 390 B, 392 A. καὶ alterum add. A. 12. καὶ: δὲ C.
 14. καταλιπόντες εἰς τὸ βοθρωτὸν παραγεγόμενοι, ἐξ ἐφόδου A.
 15. τοῦτο A, τοῦτον PG. 16. ὡς πρὸς C et in margine P, ἐς PG.
 18. Ἰδροῦντος C. 19. ἔχειν διάστημα G. 22. παντὸς: περὶ G.

grabant. multitudinem Homerus tantam diceret, “quanta apum ferun-
 tur examina frequentium.” nec magis ex vicinis quam ex longinquis
 confluebant oppidis. iamque acriter se paravit ad ulciscendam filii cla-
 dem. exercitu satis magno collecto, filios arcessivit Rogerium et qui
 dicebatur Gidus, cui etiam imperator Alexius, ut a patre abstrahe-
 ret, legatis clam missis, affinitatem obtulerat, et honorem insi-
 gnem et pergrandem pecuniae summam pollicitus. quibus ille au-
 ditis annuerat, sed consilium tum celabat. hos igitur equitatu uni-
 verso praefecit, dimisitque cum mandatis, ut Aulonem quam celer-
 rime occuparent. quod illi, trajecto mari, statim fecerunt. exiguo
 illic praesidio relicto, cum ceteris copiis Buthrotum proficiscuntur,
 quod et ipsum facile expugnant. interim Robertus cum classe uni-
 versa, oram Buthroto oppositam legens, Brundisium pervenit, in Il-
 lyricum traiecturus. sed cum Hydrunte breviorum traiectum esse di-
 dicisset, inde solvit. dein litus Aulonem inter atque Buthrotum praes-

ἡ Κορυφῶ προκατασχεθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἀθῆς ἀπεστίασε, τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν Βοθρεντὸν καταλιπὼν, αὐτὸς μετὰ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἀπέπλευσε πρὸς τὴν Κορυφῶ. ἀλλ' ὁ Ρ. 160 μὲν Ῥομπέρτος τοιαῦτα ἤπερ μεμαθηκῶς ὁ αὐτοκράτωρ, 5 οὐδαμῶς ἀνεπετώκει, ἀλλὰ τοὺς Βενετικούς διὰ γραμματίων V. 128 ἐξώτρυνε, παρασκευάσας αὐθις τὸν μετὰ τοῦ Ῥομπέρτου ἀναδήσασθαι πόλεμον, στόλον ἱκανὸν ἐξοπλίσαντας, καὶ τὰς δαπάνας πολλαπλασίους λήψεσθαι ὑποσχόμενος. αὐτὸς δὲ διήρεις καὶ τριήρεις καὶ παντοῖον εἶδος ληστρικῶν νηῶν κα- 10 τασκευάσας κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου ἐξέπεμψεν, ὀπλίτας εἰσαγαγὼν τῆς διὰ θαλάττης μάχης εἰδήμονας. τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ τῶν στόλων ἔφοδον μεμαθηκῶς ὁ Ῥομπέρτος, τὴν μάχην προ- αραπάζων ὁποῖος ἐκεῖνος, λύσας τὰ πρυμνήσια μετὰ τοῦ ναυ- B τικοῦ αὐτοῦ παντὸς τὸν λιμένα Κασσόπης κατέλαβεν. οἱ δὲ 15 γε Βενετικοὶ καταλαβόντες τὸν λιμένα Πασσάρων καὶ μικρὸν κάκειθι τὴν τοῦ Ῥομπέρτου ἔφοδον μεμαθηκότες, θάττον καὶ αὐτοὶ καταλαμβάνουσι τὸν λιμένα Κασσόπης. καὶ συμβολῆς καρτερῆς γενομένης καὶ τῆς μάχης ἀγγεμάχου, ἤττιται ὁ Ῥομπέρτος. ὁποῖος δ' ἐκεῖνος φιλοπόλεμος καὶ ἐκθύμως ἔχων 20 πρὸς μάχας, οὐδὲ μετὰ τὴν ἤτταν ἐκείνην τὸ πυρῶπαν ἐνε- δίδου, ἀλλ' αὐθις ἠτοιμάζετο πρὸς ἑτέραν μάχην καὶ συμ-

3. προσαπέπλευσε Δ. ἀλλ' ὁ μὲν: ταῦτ' οὖν ὁ αὐτοκράτωρ μεμαθηκῶς Δ. 5. ἀναπεπιώκει AG. 6. παρώτρυνε AG, ἐξώτρυνε FP. 7. ἐξοπλίσαντας PG, recte C. 8. λήψασθαι G. 9. διήρεις τε G. νηῶν add. CG et in margine P. 11. εἰς θάλασσαν Δ. 15. Πασσάρων AG hic et infra, Πασσάρων P.

tervectus universa classe, cum filiis se coniungit. quoniam vero Corypho prius occupata defecerat, filiis Buthroti relictis, ipse classe insulam petiit. haec Robertus. quae postquam imperator rescivit, nequaquam oscitabatur, sed bellum adversus Robertum renovans, Venetos litteris acciit, si classem satis magnam armassent, pecunias largissimas pollicens. ipse biremes et triremes et varii generis piraticas naves instructas adversus Robertum misit, militibus impositis pugnae maritimae peritis. ubi adventum classium Robertus cognovit, quo erat animo, aggredi occupans, solvit et cum universa classe portum Cassopes in-sedit. Veneti tenebant Passarorum portum, ubi comperto Roberti adventu, celeriter et ipsi in Cassopes portum invehuntur. proelio atroci commisso et manu conserta cominus, Robertus fugatur. verum ut pugnandi cupidus erat et bello strenuus, ne victus quidem animum demisit, sed rursus ad alteram eamque graviorem pugnam se comparavit. quo cognito, utriusque classis duces, recenti victoria freti,

βολὴν πολέμου μείζονος. ὅπερ οἱ ἡγεμόνες ἀμφοτέρων τῶν στό-
 C λων μεμαθηκότες καὶ τῆς προηγησαμένης νίκης θαυρήσαντες,
 μετὰ τὴν τρίτην πάλιν ἡμέραν προσβαλόντες αὐτῷ λαμπρὰν τὴν
 κατ' αὐτοῦ νίκην ἤραστο. εἶθ' οὕτως ἐπανερχονται πάλιν εἰς τὸν
 λιμένα Πασσάρων. εἴτε ὅποια ἐν τοῖς τοιοῦτοις ὡς τὰ πολλὰ 5
 φιλεῖ γενέσθαι, ἐπαρθέντες ἐπὶ ταῖς προγεγενημέναις νίκαις,
 εἴτε τοὺς ἠττηθέντας ἀπελπίσαντες, ἀναπεπτόκασιν ὡς ἤδη
 τὸ πᾶν ἠνυκότες, καὶ καταφρονητικῶς πρὸς τὸν Ῥομπέρτον
 διετίθεντο. εἶτα διελόντες τὰ ταχύδρομα τῶν πλοίων, ἀπέ-
 στειλαν εἰς Βενετίαν διηγησομένους τὰ ξυμπεσόντα καὶ ὅπως 10
 κατὰ κράτος τὸν Ῥομπέρτον ἠττησαν. ὁ δὲ Ῥομπέρτος ταῦτα
 D μεμαθηκῶς ἀπὸ τινος Βενετίκου Κονταρίνου Πέτρου καλου-
 μένου ἄρτι προσπεφευγὸτος αὐτῷ, ἐπὶ πλεον ἄθύμει καὶ οὐκ-
 ἔτι ἀνεκτῶς εἶχεν· λογισμοῖς δὲ κρείττοσιν ἀναρρώσας ἐαν-
 τόν, αὐθις κατὰ τῶν Βενετίκων ἵεται. οἱ δὲ Βενετικοὶ τῷ 15
 ἀπροόπτῳ καταπλαγέντες τῆς αὐτοῦ ἐλεύσεως, εὐθύς δεσμη-
 σαντες τὰ μείζω τούτων πλοῖα καλωδίους παρὰ τὸν λιμένα
 τῆς Κορυφῶ καὶ συναπαρτίσαντες τὸν λεγόμενον πελαγολι-
 μένα, τὰ μικρὰ τούτων σκάφη εἰς μέσον ἤλασαν· σιδηρο-
 φορήσαντες δὲ ἅπαντες ἐκαραδόκουν τὴν τούτων ἔλευσιν. ὁ 20
 δὲ καταλαβὼν συμμίγνυται τούτοις πρὸς πόλεμον. ὁ δὲ πό-
 λεμος δεινὸς ἦν καὶ τῶν πρώην ἰσχυρότερος, ἐκθύμως μα-

3. τὴν utrobique om. A. πάλιν add. A. προσβάλλοντες A.
 post αὐτῷ add. PGA οἱ Βενετικοί, om. C. 4. αὐτῶν G.
 5. εἴτε δὲ οἱ ὅποιοι G. 15. οἱ δὲ Βενετικοί: οὐ καὶ A. 17.
 περὶ A. 19. μικρὰ A. σκάφη om. C.

tertio die rursus aggrediuntur victoriamque splendidam reportant. dein in Passarorum portum revertuntur. sed sive elati, ut plerumque fieri solet, victoriis reportatis, sive hostes iam debellatos rati, secure degebant, tanquam tota confecta re, et Robertum contemuebant. celeres etiam naves omnes mittunt Venetias nuntiatum, quae evenissent et quantam de Roberto adepti essent victoriam. quae ubi Robertus comperit ex Veneto quodam, Petro Contarino nomine, nuper ad ipsum transfuga, animum etiam magis despondit, nec ferre amplius potuit. mox tamen prudentioribus rationibus erectus, rursus Venetos aggreditur. Veneti, improviso eius adventu obstupefacti, maioribus statim navigiis ante portum urbis Corypho inter se alligatis et facto maris portu quem vocant, parvas naves in medium cogunt, armatique omnes illorum adventum opperiantur. ille, ut advenit, pugnam conserit. pugna autem atrox erat et prioribus acrior, cum fortius, quam antea, pugnaretur. proelio igitur commisso gravi, et nemine ex utra-

χομένων ἢ πρότερον. καρτερῶς οὖν μάχης ἀναμεταξὺ γεγο- P. 161
 νυίας καὶ μηδενὸς τῶν μερῶν νῶτα διδόντος, ἀλλὰ μᾶλλον
 κατὰ πρόσωπον ἐρχομένων, ἐπεὶ οἱ Βενέτικοι τὰ προσόντα
 τούτοις φθάσαντες προκατηγαλώκεσαν, καὶ οὐδὲν ἄλλο πλὴν
 5 τῶν ὀπλιτῶν ταῖς ναυσὶ παρῆν, αὗται δὲ τῇ κουφότητι ἐπε-
 πόλαζον οἷον τοῖς ὕδασι ἀνεχόμεναι, ὡς μὴδ' ἄχρι δευτέ-
 ρου ζωστήρος τοῦ ὕδατος φθάνοντος, πανσυδὶ ἐπὶ τὴν ἐτέ-
 ραν πλευρὰν τὴν ὡς πρὸς τοὺς πολεμίους συρρεύσαντες, τη-
 νικαῦτα ἐβυθίσθησαν. ἦσαν δὲ ὡσεὶ χιλιάδες τρισκαίδεκα.
 10 αἱ δὲ ἄλλαι τῶν νηῶν σὺν αὐτοῖς πλωτῆρσι κατεσχέθησαν. B
 ὁ δὲ Ῥομπέρτος μετὰ τὴν λαμπρὰν ἐκείνην νίκην ἀπηνῶς
 διατεθεὶς, πολλοῖς τῶν κατασχεθέντων ὁμοτάτως ἐχρήσατο,
 τῶν μὲν τὰς ὄψεις πηρώσας, τοὺς δὲ ῥινοτομήσας, τινῶν V. 129
 δὲ καὶ χεῖρας ἢ πόδας ἢ καὶ ἀμφότερα ἀφελόμενος. περι
 15 δέ γε τῶν λοιπῶν ἀποστείλας πρὸς τοὺς ὁμογώρους αὐτῶν
 διεφήμισεν, ἵν' ὁ βουλούμενος πρίασθαι τὸν ἴδιον τιμῆς, ἀφό-
 βως παραγίνοιτο. ἅμα δὲ καὶ τὰ περι εἰρήνης αὐτοὺς ἠρώ-
 τα· οἱ δὲ μηνύουσι πρὸς αὐτόν "ἴσθι, δοῦξ Ῥομπέρτε,
 ὡς εἰ καὶ τὰς σφῶν ἡμῶν γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἀποσφατ-
 20 τόμενα θεασαίμεθα, οὐκ ἂν τὰς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέ-
 ξιον συνθήκας ἀπαρνησόμεθα, οὔτε μὴν τοῦ ἐπαρῆγειν αὐτῷ C
 καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκθύμως μάχεσθαι ὄλως ἐνδώσομεν." και-

1. ἀναμεταξὺ om. A. 3. κατὰ προσώπου G. 4. προκα-
 τηγαλώκεισαν AG. 5. ναυσὶ A, ταῖς ναυσὶν παρῆν P, παρῆν
 ταῖς ναυσὶν G. 10. δ' A. 14. ἢ πόδας : καὶ πόδας AG.
 16. διεφῆμισεν PG, ἐφῆμισεν A, διεφῆμισεν C, probante Lo-
 beckio ad Phrynich. p. 598. τιμῆς om. A. 19. εἰ om. A.
 20. εἰ θεασόμεθα A. Ἀλέξιον om. A. 22. ἐδώσομεν P.

que parte terga vertente, sed a fronte potius irruentibus, cum Ve-
 neti commeatum antea consumpsissent, neque quidquam praeter mi-
 lites navibus inesset, hae autem propter levitatem innatarent quasi
 undis sublatae, ne secundum quidem cingulum aqua contingente:
 accidit, ut cuncti in illud latus, quod hostes spectabat, confluentes,
 immergerentur. erant autem ad tredecim millia. reliquae naves cum
 ipsis vectoribus captae sunt. Robertus post illustrem hanc victoriam
 in crudelitatem erumpens, multos eorum, quos ceperat, saevissime
 tractavit. alios privavit oculis, aliis nares abscidit, nonnullis manus
 aut pedes aut utraque simul. de ceteris misit popularibus eorum nun-
 tiatum, qui suos redimere vellent, iis secure se adire licere. simul de
 pace eosdem interrogat. at illi hoc responsum dant. "scito, dux Roberte,
 etiamsi uxores et liberos nostros trucidari a te cerneremus, foedus
 cum imperatore Alexio non renuntiarem, neque adiuvere eum et

ροῦ δ' ὀλίγον παρερρηκότες, δρόμωνάς τε καὶ τριήρεις εὐτρε-
πίσαντες οἱ Βενέτικοι καὶ ἄλλ' ἅττα τῶν μικρῶν καὶ ταχυ-
δρόμων νηῶν, μετὰ πλείονος δυνάμεως κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου
ἔρχονται. καὶ δὴ καταλαβόντες αὐτὸν περὶ Βοθρεντὸν ἀνλι-
ζόμενον, τὸν μετ' αὐτοῦ συνάπτουσι πόλεμον καὶ κατὰ κρά- 5
τος νικῶσι, πολλοὺς μὲν ἀποκτείναντες, πλείονας δὲ καὶ βυ-
θίσαντες· μικροῦ δὲ δεῖν καὶ αὐτὸν τὸν γνήσιον υἱὸν αὐτοῦ
Γίδον καὶ τὴν ὀμευνέτιν κατέσχον Γαΐταν. καὶ νίκην κατ'
αὐτοῦ λαμπρὰν ἀράμενοι, δηλοῦσι πάντα τῷ βασιλεῖ. ὃς διὰ
D πολλῶν τούτους ἀμειψάμενος δωρεῶν καὶ τιμῆς, καὶ αὐτὸν 10
τὸν δοῦκα Βενετίας τῷ τῶν πρωτοσεβαστῶν ἀξιώματι μετὰ
τῆς ἀναλόγου ῥόγας ἐτίμησεν, ὑπέριμον δὲ καὶ τὸν πατριάρ-
χην σφῶν ἠξίωσε μετὰ τῆς ἀναλόγου ῥόγας. ἀλλὰ καὶ πάσαις
ταῖς ἐν Βενετία ἐκκλησίαις χρυσίου ποσότητα ἱκανὴν ἐτησίως
διανείμεσθαι ἀπὸ τῶν βασιλικῶν ταμείων ἐκέλευσε. τῇ μὲν- 15
τοι ἐπ' ὀνόματι τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἀποστόλου Μάρκου ἐκκλη-
σίᾳ ὑποφόρους ἅπαντας τοὺς ἐκ Μέλφης ἐν Κωνσταντινου-
πόλει ἐργαστήρια κατέχοντας πεποίηκε καὶ τὰ ἀπὸ τῆς πα-
λαιᾶς Ἐβραϊκῆς σκάλας μέχρι τῆς καλουμένης Βίγλας διή-

1. τριήρης P. 2. ἀλλάττα A, ἀλλ' ἅττα PG, correcti. 4. δὴ
om. A. περὶ τὸ Βοθραιτὸν A, παρὰ τὸν Βωιτρονιτὸν G, παρὰ
τὸ Βορεντισθὸν C. 5. κατακράτος A. 6. κτείναντες A. 7.
αὐτοῦ υἱὸν A. 8. Γίδαν P, γήδον AG. Γαΐταν om. A.
11. δοῦκα A, Δοῦκαν PG. 12. ἀναλόγου om. A. ἐτίμησεν
om. C. ὑπέριμον — μετὰ τῆς ἀλόγου ῥόγας add. A. ἀνα-
λόγου em. Ducangius in annotat. 14. χρυσίων ἱκανὴν ποσό-
τητα A. 15. διανείμεσθαι: δίδοσθαι A. lege διανεμάσθαι.
ταμείων A. 17. πάσας A. 18. κατέχοντας A, ἔχοντας PG.
πεποίηκε A, πεποίηκεν PG. 19. σκάλλας A hic et infra.

fortiter pro eo pugnare desineremus." paulo post Veneti paratis dro-
monibus et triremibus nonnullisque aliis parvis ac velocibus navibus,
cum maioribus viribus in Robertum movent. cumque in eum circa
Buthrotum stationem habentem incidissent, gravi proelio vincunt, mul-
tis caesis, pluribus demersis. nec multum abfuit, quin ipsam filium
eius germanum Gidum et Gaïtam uxorem caperent. qua victoria re-
portata splendida, imperatori rem omnem nuntiant. is multis mune-
ribus honoribusque eos affecit, ipsum ducem Venetorum protosebasti
dignitate ornavit, salario iusto addito, et hypertimi titulum patriar-
chae eorum concessit cum stipendio congruo. quin etiam omnibus
apud Venetos ecclesiis auri quantitatem satis magnam quotannis ex
aerario regio numerari iussit; ecclesiae autem in honorem evangeli-
stae apostoli Marci exstructae tum vectigales fecit Melphenses omnes,
qui Cpoli officinas haberent, tum donavit officinas, quae a veteri

κοιτα ἐργαστήρια καὶ τὰς ἐντὸς τοῦ διαστήματος τούτου ἐμ-
 περιεχομένας σκάλας ἐδωρήσατο καὶ ἐτέρων πολλῶν ἀκινή-
 των δωρεὰς ἐν τε τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ πόλει Δυρραχίου
 καὶ ὅποι ποτ' ἂν ἐκεῖνοι ἤτήσαντο. τὸ δὲ δὴ μείζον, τὴν P. 162
 5 ἐμπορίαν αὐτῶν ἀζήμιον ἐποίησεν ἐν πάσαις ταῖς ὑπὸ τὴν
 ἔξουσίαν Ῥωμαίων χώραις, ὥστε ἀνέτως ἐμπορεύεσθαι καὶ
 κατὰ τὸ αὐτοῖς βουλευτόν, μήτε μὴν ὑπὲρ κομμερκίου ἢ ἐτέ-
 ρας τινὸς εἰσπράξεως τῷ δημοσίῳ εἰσκομιζομένης παρέχειν
 ἄχρι καὶ ὀβολοῦ ἑνός, ἀλλ' ἔξω πάσης εἶναι Ῥωμαϊκῆς
 10 ἔξουσίας.

6. Ὁ δὲ γε Ῥομπέρτος (ἐπαναγέσθω γὰρ αὐθις ὁ λόγος
 ὅθεν ἐξέπεσε καὶ καθ' εἰρμὸν ἐχέσθω τῆς διηγήσεως,) οὐδὲ
 μετὰ ταύτην τὴν ἤτιαν αὐθις ἤρέμει. ἀλλ' ἐπεὶ προφθάσας
 τινὰ τῶν πλοίων αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ κατὰ τῆς Κε-
 15 φαληνίας ἀπέστειλε σπεύδων τὴν ἐν αὐτῇ πόλιν κατασχεῖν, B
 τὰ μὲν ἐνόητα αὐτῷ πλοῖα τῇ Βοντίτζῃ προσώρμισε μετὰ τῆς
 παρεμβολῆς πάσης, αὐτὸς δὲ εἰς μονήρη γαλέαν εἰσελθὼν
 τὴν Κεφαληνίαν κατέλαβε. καὶ πρὶν ἢ ταῖς λοιπαῖς δυνά-
 μεσι καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐνωθῆναι, ἐγκαρτερῶν ἔτι περὶ τὸν
 20 Ἀθέρα, (ἀκρωτήριόν τι τοῦτο τῆς Κεφαληνίας,) λάβρω κατέ-
 χεται πυρετῷ. μὴ φέρων δὲ τὴν τοῦ πυρετοῦ φλόγωσιν, ὕδωρ
 ψυχρὸν αἰτεῖ. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν ἀπανταχοῦ σκεδασθέντων

5. αὐτοῖς A. ἐποίησατο A. 7. κομμερκίου C, κουμμερκίου
 PGA. 13. αὐθις om. A. 16. βοντίτζα G. προσώρμησε
 G. 17. δὲ om. G. 20. ἀθέρα FP hic et infra, ἀέρα CG.
 λάβρω FP, λαύρω AG. 22. αὐτῶν PG, αὐτὸν FCA.

Hebraica scala usque ad Biglam quae dicitur pertinerent, item sca-
 las omnes, quae intra hoc spatium continerentur; addidit quoque
 alias multas res immobiles Cpoli Dyrrhachique et ubicunque illi
 expeterent. postremo, quod maximum erat, mercaturam illorum omni
 vectigali immunem fecit in cunctis Romani imperii terris, ut libere
 mercatum possent facere, ac commercii aliusve tributū aerario pen-
 dendi nomine ne obolum quidem darent, sed omni plane exenti
 essent Romanorum potestate.

6. At Robertus (nam redeat oratio, unde digressa est et ordi-
 nem sequatur narrationis,) ne post hanc quidem cladem quievit. sed
 cum iam antea navigia nonnulla, praefecto filio, in Cephaleniam mi-
 sisset, ut urbem, quae ibi est, caperet, naves, quas ad manum ha-
 buit, ad Boditzam appulit cum exercitu toto; ipse, monere galea
 conscensa, Cephaleniam tenuit. sed priusquam ceteris copiis filioque
 suo se coniungeret, commoratus adhuc ad Atherem, quod est pro-
 montorium Cephaleniae, acri correptus est feбри. cumque ardorem

εἰς τὴν τοῦ ὕδατος ζήτησιν, τῶν ἐγγωρίων τις πρὸς αὐτοὺς
 φησιν “ὁρᾶτε ταυτηνὴ τὴν νῆσον τὴν Ἰθάκην. ἐν αὐτῇ πόλις
 C μεγὰλη πρώην ἀνοδόμητο Ἱερουσαλήμ καλουμένη, καὶ τῷ
 χρόνῳ ἠρείπεται· ἐν αὐτῇ πηγὴ ἦν πότιμον ἕσαι καὶ ψυ-
 V. 130 χρὸν ὕδωρ ἀναδιδούσα.” τούτων ὁ Ῥομπέρτος ἀκούσας, δέει 5
 πολλῷ τηρικαῦτα συνεσχέθη. συμβαλὼν οὖν τὸν Ἀθήρα καὶ
 τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, τὸν ἐφιστάμενον αὐτῷ θάνατον τηρι-
 καῦτα ἐπεγίνωσκε. καὶ γὰρ πρὸ πολλοῦ τινὲς αὐτῷ ἐμαν-
 τεύοντο, ὅποια εἰώθασιν οἱ κόλακες τοῖς μεγαστᾶσιν εἰσηγεῖ-
 σθαι, ὅτι “μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀθήρος ἅπαντα μέλλεις ὑπο- 10
 τάξαι· ἐκείθεν δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπερχόμενος, τῷ χρεῶν
 λειτουργήσεις.” εἴτε δὲ ὁ πυρετὸς τοῦτον ἀνάλωσεν, εἴτε
 D πλευριτὶς ἦν ἢ νόσος, ἀκριβῶς λέγειν οὐκ ἔχω. τέως δὲ ἔξ
 ἡμερῶν τελευτᾶ. καταλαμβάνει δὲ τοῦτον τὰ ἔσχατα πνέοντα
 ἢ γυνὴ αὐτοῦ Γαῖτα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ κλαίοντα ἐπ’ αὐτῷ. 15
 ἀπαγγέλλεται γοῦν τὸ συμβάν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ὄνπερ ἔτι ζῶν
 διάδοχον τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐποιεῖ. ὅς τοῦτο μαθὼν, λύπη μὲν
 ἀφορήτῳ τηρικαῦτα συνείχετο, κρείττοσι δὲ λογισμοῖς ἐαν-
 τὸν ἀνακτησάμενος καὶ συναγαγὼν τὸ φρονοῦν αὐτῷ τῆς ψυ-
 χῆς, μετακαλεσάμενος ἅπαντας, πρῶτον μὲν ἀπαγγέλλει τὸ 20
 συμβάν, ἀπαράκλητα κλαίων ἐπὶ τῇ τοῦ πατρὸς τελευτῇ, ὁρ-

2. ταύτην A. πόλις μεγάλη πρώην FA, πρώην πόλις μεγάλη PG.
 3. ἀνοδόμητο F, ἀνωκοδόμητο PA, ἐνωκοδόμητο G.
 Ἱερουσαλήμ: ἰλήμ F. καὶν G, καὶν PA. 4. πότιμον ὕδωρ
 ἕσαι καὶ ψυχρὸν AG. 5. τοῦτο A. 7. τηρικαῦτα add. A.
 8. ἐπέγνωκε A. αὐτῷ om. A. 10. καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀθήρος
 A, τοῦ Ἀθήρος καὶ αὐτοῦ F, τοῦ Ἀθήρος αὐτοῦ PG. 18. ἐαν-
 τὸν τε G. 20. πρῶτα CG. ἐπαγγέλλει G.

non ferret, frigidam petiit. dispersis quoqueversus, qui circa eum erant, ut aquam quaerent, indigenarum unus “videte, inquit, insulam hanc Ithacam. in ea urbs olim magna exstructa erat Hierusalem appellata; quanquam vetustate iam collapsa est. in ea fons erat, idoneam semper ad bibendum frigidamque aquam emittens.” his Robertus auditis, magno concussus metu est. nempe Atherem et Hierusalem urbem componens, instare sibi mortem intellexit. etenim dudum vaticinati quidam ipsi erant, qualia solent adulatores principibus narrare, usque ad Atherem cuncta eum subiecturum esse, hinc Hierusalem proficiscentem, naturae debitum redditurum. febrisne eum consumserit, an pleuritidis morbus, parum compertum habeo. mortuus est sexto die; animam agentem Gaita uxor reperit filiumque eius lamentantem. nuntiatur igitur, quod acciderat, filio, quem adhuc vivus successorem ipse principatus designaverat. is, nuntio accepto, gravissimo dolore affectus est; sed prudentioribus cogitationibus confirmato animo, postquam omnes convocavit, pri-

κίξει δὲ ἅπαντας εἰς ἑαυτόν. καὶ ἀναλαβόμενος τούτους εἰς Ἀπουλίαν διαπερᾶ. ἐν τῷ διαπερᾶν δὲ μεγίστῳ κλύδωνι, P. 163
 κὰν ὥρα θέρους ἦν, περιπέπτωκεν, ὥστε τὰ μὲν τῶν πλοίων
 βυθισθῆναι, τινὰ δὲ τῇ ψάμμῳ προσαρράζαντα συνθραυ-
 5 σθῆναι. τὸ δὲ τὸν νεκρὸν κομίζον πλοῖον ἡμίθρανστον γέγονε·
 μόλις δὲ τὸ τοῦτον συνέχον κιβώτιον οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀναλα-
 βόμενοι εἰς τὸ Βενούσιον διεσώσαντο. καὶ εἰς τὴν ἐπ' ὀνό-
 ματι τῆς ἁγίας Τριάδος πάλαι ἀνοικοδομηθεῖσαν μονήν, οὗ
 καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ προετάφησαν, καὶ αὐτὸς ἐνσωριάζεται.
 10 τελευτᾷ δὲ ὁ Ῥομπέρτος εἰκοστῷ ἕκτῳ χρόνῳ τῆς δουρικῆς B
 αὐτοῦ ἀρχῆς, τὸν ἅπαντα χρόνον βιώσας ἔτη ἑβδομήκοντα.
 μεμαθηκῶς δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν τοῦ Ῥομπέρτου αἰφνίδιον θά-
 νατον, ἀνέσφαλε μὲν ἄχθος τοιοῦτον ἀπωμισάμενος· ἐπιτί-
 θεται δὲ παραχρῆμα τοῖς τὸ Δυρράχιον ἔτι κατέχουσιν, εἰς
 15 διχόνοιαν τούτους διὰ γραμμάτων καὶ παντοίας μεθόδου εἰσ-
 ἄξει σκεψάμενος, καὶ οὕτως ῥᾶστα τὴν πόλιν Δυρραχίου
 ἐλπίζων λήψεσθαι. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει παρατυχόν-
 τας Βενετικούς παρασκευάζει διὰ γραμμάτων ξυμβουλευσαί
 τοῖς τε Ἀμαλφίνοις καὶ Βενετικοῖς καὶ ὅσοι ἔποικοι εἰς Ἐπί- C
 20 δαμνον ἔτυχον, ὑπέξει τῷ αὐτοῦ θελήματι καὶ παραδοῦναι
 οἱ τὸ Δυρράχιον. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δι' ὑποσχέσεων καὶ δω-

2. lege Ἀπουλίαν. 4. δὲ om. G. συναρράζαντα G. lege
 προσαρράζαντα. 5. πλοῖον om. G. 6. τὸ om. G. 9.
 lege ἐνσωριάζεται. 10. πέμπτῳ C et in margine P, ἕκτῳ PG.
 12. αἰφνίδιον: ἐκείνου A. 13. ἀνέσφηλε CG. 15. τούτους:
 τὸν τοὺς P. 19. Ἀμαλφίνοις CG.

mum rem aperit, insolabiliter patris obitum desflens; dein sacramento adactos in Apuliam traiecit. quo in traiectu, licet aestatis tempus esset, magnae incidit tempestati, ita ut navigiorum alia mergerentur, alia illisa vadis frangerentur. navi, qua mortuus vehebatur, paene contracta, comites arcam, quae cadaver continebat, vix salvam Venusium portabant. ac sepultus est in monasterio S. Trinitati olim exstructo, ubi etiam fratres eius antea depositi erant. obiit anno vicesimo sexto ducatus sui, aetatis septuagesimo. postquam imperator de repentina Roberti morte certior factus est, respiravit, tanto levatus onere, ac statim eos, qui Dyrrhachium adhuc obtinebant, aggressus est, id agens, ut dissensionis semina litteris variisque artibus inter eos spargeret: sic facillime Dyrrhachium urbem capturum sperabat. etiam eos, qui forte Cpoli erant Veneti, adduxit, ut Amalphenis, Venetis et quicumque coloni erant Epidamni, per litteras suaderent, ut voluntati suae obsequerentur Dyrrhachiumque sibi proderent. quod quo lubentius facerent, ne ipse quidem munera dare pollicerique desiit. cumque

ρεῶν οὐκ ἐνεδίδου ὅλως, ὥστε τὴν πόλιν Δυρράχιον παρα-
δοῦναι αὐτῇ. καταπειθεῖς οὖν γεγονότες, (τοιούτων γὰρ τὸ
Λατίνων ἅπαν γένος ἐρασιχρήματόν τε καὶ ὀβολοῦ ἑνὸς πι-
πράσκειν εἰωθὸς καὶ αὐτὰ δὴ τὰ φίλτατα,) μεγάλα ἐλπίσαν-
τες καὶ συνωμοσίαν τηρικαῦτα ποιησάμενοι, ἀναιροῦσι μὲν 5
τὸν πρῶτος αὐτοὺς ἀναπέσαντα τὸ κάστρον τῷ Ῥομπέρτῳ
D προδοῦναι καὶ τοὺς συνωμότας αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ προσελ-
θόντες παραδίδουσι τὸ κάστρον τῷ βασιλεῖ, πάσης ἐλευθερίας
ἐξ αὐτοῦ παραπολαύσαντες.

7. Τὴν δὲ τοῦ Ῥομπέρτου τελευτὴν μαθηματικὸς τις 10
Σηθ καλούμενος μεγάλα ἐπ' ἀστρολογίᾳ αὐχῶν, μετὰ τὴν
εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν αὐτοῦ διαπεραιώσιν προειρήκει διὰ χρη-
V. 131 σμοῦ, ὃν ἐν χάριτι ἐκθέμενος καὶ σφραγίσας, τισὶ τῶν
τοῦ βασιλέως οἰκειοτάτων ἐνεχείρισε, παραγγείλας κατέ-
χειν αὐτὸν μέχρι τινός. εἶτα τοῦ Ῥομπέρτου τετελευτη- 15
κότος, ἐξ ἐπιταγῆς αὐτοῦ λύουσι τὸν χάριτην. εἶχε δὲ ὁ χρη-
σμὸς οὕτως· “μέγας ἐχθρὸς ἐξ ἐσπέρας πολλὰ κνήσας
ἄφνω πεσεῖται.” ἐθαύμισαν μὲν οὖν πάντες τὴν τοῦ ἀνδρὸς
ἐπιστήμην· ἦν γὰρ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ εἰς ἄκρον ἐλληλακῶς·
P. 164 καὶ ἕνα τι βραχὺ παραδράμωμεν, τοῦ λόγου τῆς ἱστορίας 20

1. δυρράχιου G. 2. καταπειθεῖς GA, καταπαθεῖς P. 3.
λατίνων A, Λατινικὸν PG. 5. τηρικαῦτα add. CA. 7.
συνωμότους G. ἐκεῖνοι — παραπολαύσαντες om. G. 9. ἐξ
αὐτοῦ παραπολαύσαντες A, παρ' αὐτοῦ ἀπολαύσαντες PG. 10.
μαθηματικὸς A, μεμαθηκῶς PG. 13. ἐνθέμενος A. τῶν
οἰκειοτάτων τοῦ βασιλέως G. 14. ἐνεχείρισε A, ἐνεχείρησε PG.
15. τελευτήσαντος A. 18. μὲν οὖν A, δὲ PG. 20. παρα-
δράμωμεν, τοῦ λόγου τῆς ἱστορίας A, παραδράμωμεν τοῦ λόγου,
τῆς ἱστορίας PG.

eo adducti essent, (est enim Latinorum gens universa pecuniae aman-
tissima et asse uno carissima quaeque solet vendere,) magna allecti
spe, coniuratione facta, e medio tollunt tum qui arcis Roberto
tradendae primus auctor fuerat, tum qui cum eo coniuraverant. dein
imperatorem adeunt, deditaque arce, omnis generis immunitatem na-
cti sunt.

7. Roberti mortem mathematicus quidam, nomine Seth, qui
astrologiae scientia multum gloriabatur, post eius in Illyricum traie-
ctum praedixerat, vaticiniumque charta consignatum et sigillo munitum
familiarissimis quibusdam imperatoris tradiderat, rogans, ut scriptum
aliquamdiu servarent. dein mortuo Roberto, iussu illius charta est
resignata vaticiniumque sic se habebat: “magnus hostis ex occasu
multum tumultuatus repente cadet.” admirati sunt omnes viri peri-
tiam; ac sane is ad summam perfectionem huius divinandi scientiae

μικρὸν ἀποστάντες, οὕτως ἔχει τὰ κατὰ τοὺς χρησμούς.
 νεώτερον μὲν τὸ ἐφεύρεμα, καὶ οὐκ οἶδε τὴν ἐπιστήμην ταύ-
 τὴν ὁ πάλαι χρόνος. οὔτε γὰρ ἐπ' Εὐδόξου τοῦ ἀστρονομι-
 κωτάτου ἢ τῶν χρησμῶν μέθοδος ἦν, οὔτε ὁ Πλάτων τὴν
 5 σύνεσιν ταύτην ἤδει, ἀλλ' οὐδὲ Μανέθων ὁ ἀποτελεσματικὸς
 περὶ ταύτης ἠκρίβωκεν. ἀλλὰ λεῖψις ἦν ἐκείνοις ὠροσκόπου,
 ἐν οἷς προὔμαντεύοντο, καὶ πῆξις τῶν κέντρων καὶ τοῦ ὅλου
 διαθέματος ἐπιτήρησις καὶ ὅποσα ἄλλα ὁ τὴν μέθοδον ταύτην
 εὗρηκώς τοῖς ἐσῦστερον παρέδωκεν, ἄπερ ζυνετὰ τοῖς περὶ Β
 10 τὰ τοιαῦτα ματαιαῖζουσιν. ἡμεῖς δὲ ἐκεῖθεν ποτε ὀλίγον τι
 τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἠψάμεθα, οὐχ ἵνα τι τοιοῦτον διαπρα-
 ξάμεθα, (μὴ γένοιτο,) ἀλλ' ἵνα τῆς ματαιολογίας ταύτης
 ἀκριβέστερον καταγνόντες, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἠσχολημένων
 καταγινώσκωμεν. ταῦτα δὲ γράφω οὐκ ἐπιδείξεως ἕνεκα,
 15 ἀλλ' ἵνα ἐνδειξαίμην, ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου πολ-
 λαὶ τῶν ἐπιστημῶν εἰς ἐπίδοσιν ἐληλύθεισαν, τιμῶντος τοὺς
 φιλοσόφους καὶ φιλοσοφίαν αὐτὴν, εἰ καὶ πρὸς τὸ μάθημα
 τοῦτο τῆς ἀστρολογίας δυσχεραίνων πως κατεφαίνεται, οἶμαι,
 20 διότι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκραιότερων ἀφίστασθαι ἀνέπειθε
 τῶν ἄνωθεν ἐλπίδων καὶ κεχηρῆναι τοῖς ἄστρασιν. αὕτη

2. ἐφεύρημα G. ταύτην τὴν ἐπιστήμην A. 6. ὠροσκό-
 που A, ὠροσκοπίης PG. 8. διαστήματος AG, διαθέματος P.
 9. περὶ ταῦτα A. 11. διαπραξάμεθα A. 12. ματαιολο-
 γίας AG, ματαιολόγου P. 13. ἠσχολημένων AG, ἐσχολημέ-
 νων P. 14. καταγινώσκωμεν A. 16. ἐληλύθεισαν P, alte-
 rum AG. 19. τῶν ἀκραιότερων om. AG.

pervenerat. quae ars, ut paulisper a narrationis cursu deflectamus, ita se
 habet. recentioris inventum est aetatis, neque veteres hanc scientiam
 noverant. nec enim temporibus Eudoxi, astronomorum summi, erat
 ista divinandi ars, nec Platoni haec disciplina nota fuit; imo ne Ma-
 netho quidem apotelesmaticus perfectam eius rei scientiam habuit.
 veteres enim non solebant, cum vaticinarentur, geniturae rationem
 habere et cardines figere et totam constellationem observare et si
 quae alia inventor disciplinae huius posteris tradidit; quae quidem
 nota iis sunt, qui tales nugae agunt. attigimus et nos olim aliquan-
 tisper hanc artem, non ut divinarem, (avertat id deus,) sed ut va-
 nitate huius scientiae melius perspecta, eorum qui ei dediti sunt
 stultitiam coarguere possemus. neque vero ostentationis causa haec
 scribo, sed ut ostendam, artium plerasque floruisse, Alexio impera-
 tore, qui litterarum studiosos et litteras ipsas colebat. quanquam
 hanc astrologiae disciplinam haud obscuro odio prosequeretur, eam
 puto ob causam, quod multitudinem impulit, ut spem in deo inte-
 griorem abiiceret astrisque inhiaret. ea causa erat, cur inimico in

αἰτία γέγονε πόλεμον ἔχειν τὸν αὐτοκράτορα πρὸς τὸ μάθημα τῆς ἀστρολογίας. οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἀνχμὸς τις ἦν ἀστρολόγων τὸ τηρικᾶδε, ἀλλὰ καὶ ὁ εἰρημένος Σῆθ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐξήνθησε, καὶ ὁ Αἰγύπτιος ἐκεῖνος Ἀλεξανδρεὺς πολὺς ἦν τὰ τῆς ἀστρολογίας ἐμφαίνων ὄργια. ὅς καὶ παρὰ πολλῶν ἐρωτώμενος ἀκριβέστατα προεμαντεύετο· ἐν ἐνίοις δὲ οὐδὲ ἀστρολάβου δεόμενος, ἀλλὰ διὰ τινος ψηφηφορίας τὰς προρρήσεις ἐπεποίητο. ἦν δ' ἄρα καὶ τοῦτο μαντικὸν μὲν οὐδαμῶς, ἀλλὰ τέχνη τις Ἀλεξανδρέως λογική. ὄρων δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τὴν νεότητα συρρέουσιν ἐπ' αὐτὸν καὶ ὡσπερ τινὰ προφήτην τὸν ἄνδρα λογιζομένην, δις καὶ αὐτὸς τοῦτον ἐπηρωτήκει, καὶ τοσαυτάκις καὶ ὁ Ἀλεξανδρεὺς εὐστοχῆκει τῆς ἐπερωτήσεως· δειλιάσας δὲ ἵνα μὴ πολλῶν βλάβη γένηται, καὶ πρὸς τὴν ματαιότητα τῆς ἀστρολογίας ἀποκλίνωσιν ἅπαντες, κατὰ τὴν Ῥαιδεστόν τούτῳ τὰς διατριβὰς ἀφώρισε, P. 165 τῆς πόλεως ἀπελάσας, πολλὴν τὴν περὶ αὐτὸν προμήθειαν ἐνδειξάμενος, ὥστε δαψιλῶς αὐτῷ τὰ πρὸς χρῆσιν ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμειῶν ἐπιχορηγεῖσθαι. ναὶ μὴν καὶ ὁ διαλεκτικώτατος Ἐλευθέριος, Αἰγύπτιος καὶ οὗτος ἀνὴρ, τὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης πρεσβεύων, εἰς ἄκρον ἤλαυνεν εὐφυνίας, μηδενὶ μῆδαμῶς τῶν πρωτείων παραχωρῶν. ἐν ὑστέροις δὲ καὶ ὁ V. 132 καλούμενος Κατανάγκης Ἀθήνηθεν εἰς τὴν μεγαλόπολιν κα-

4. ἐξήνθει A. 8. μαντικὸν A, μαγικὸν PG. 9. Ἀλεξανδρέων CAG. 10. νεότητα P. 11. λογιζομένην A, λογιζόμενοι PG. 12. ἐπερωτήκει P, ἐπηρωτήκει G, ἐπηρωτήσε A. καὶ alterum om. AG. ἤστοχῆκει A. 14. τὴν om. A. 16. αὐτοῦ CG. ἐπιδειξάμενος G. 18. καὶ μὴν A. 19. αὐτὸς A. 22. κατανᾶς A. καταλαβῶν : παρελθῶν A.

astrologiam animo esset. neque tamen propterea inopia tum temporis erat astrologorum; sed et Seth ille, cuius modo meminimus, eo tempore floruit, et Aegyptius ille Alexandrinus multus fuit in pandendis astrologiae mysteriis. qui etiam a multis interrogatus, accuratissime futura praedixit; interdum ne astrolabio quidem usus, ex calculorum quodam iactu vaticinabatur. erat autem ne ista quidem divinatio, sed ars quaedam Alexandrini. ad quem cum imperator iuventutem confluere cerneret et quasi prophetae honore eum habere, bis et ipse consuluit hominem, et toties recte Alexandrinus consulenti respondit. veritus tamen imperator, ne multis inde damnum existeret et ad hanc astrologiae vanitatem omnes inclinarent, Raedestum in exilium eum misit, ceterum diligenter prospexit, ut quae ad victum pertinerent, largiter ex aerario regio darentur. etiam Eleutherius, in dialectica versatissimus, patria itidem Aegyptius, istam artem tenebat et ad tantam in eo genere excellentiam

ταλαβῶν, τὰ πρωτεῖα τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλονεικῶν φέρειν, ἐπερωτηθεῖς παρὰ τινων περὶ τοῦ αὐτοκράτορος, πότε τεθνή-
 ξοιτο, καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ προκαταγγείλας, ὡς ᾔετο,
 ἐψεύσθη τοῦ στοχασμοῦ. συνέβη δὲ τηρικαῦτα τὸν θῆρα λέ-
 5 οντα ἐν τοῖς βασιλείοις διαιτώμενον ἐπὶ τέσσαρσιν ἡμέραις
 πυρέξαντα τὴν ψυχὴν ἐξερευῆσθαι· εἰς ὃ τοῖς πολλοῖς ἔδο-
 ξεν ἢ τοῦ Κατανάγκη πρόρρησις τελευτῆσαι. καιροῦ δὲ πα-
 ρερρηκότος ἱκανοῦ, αὐθις τὸν τοῦ αὐτοκράτορος θάνατον
 προῦμαντεύσατο καὶ διεψεύσθη· ἐτεθνήκει δ' ὅμως ἡ βασι-
 10 λὶς Ἄννα καὶ μήτηρ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἣν ὁ
 Κατανάγκης προεῖπεν. ὁ δὲ βασιλεύς, ἐπεὶ ποσάκις περὶ αὐ-
 τοῦ προμαντευσάμενος, τσαντάκις διήμαρτε, τῆς πόλεως
 τοῦτον μεταστῆσαι οὐκ ἤθελεν αὐτέλεγκτον γενόμενον, ἅμα δὲ
 καὶ ἵνα μὴ δι' ἐμπάθειαν δόξη τοῦτον ἐκεῖθεν ἀπελαύνειν.
 15 ἀλλ' ἡμεῖς γε ἐντεῦθεν πάλιν ὄθεν ἐξεληλύθειμεν ἀναστρέψω-
 μεν, ἵνα μὴ δοκοίημεν μετεωρολέσχοι τινὲς καὶ ἐξ ἀστρολο-
 γίας ὀνόμασι τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας καταζοφοῦντες. ὁ δὲ γε
 Ῥομπέρτος, ὡς λόγος ἐκράτει καὶ τινες ἔλεγον, ἡγεμῶν ἐξαι-
 ρετος γέγονεν, ἀγχίνους, εὐπρεπῆς τὴν ὄψιν, ἀστεῖος ἐν λό-

1. ἐρωτηθεῖς G. 2. τινος A. 4. τὸν λέοντα A. 5. ἡμέ-
 ραις A, ἡμέρας PG. 7. κατανᾶ A, Κατανάγγου PG, Κατα-
 νάγκη C. 9. προῦμαντεύετο A. ὁμῶς G. 11. κατανᾶς
 A, κατανάγγης PG. correxi. ποσάκις A, πολλάκις PG. 13.
 ἀντελέγκτον P, recte CAG. 14. καὶ om. A. ἐκεῖθεν om. A.
 15. ἐντεῦθεν om. A. ἐξεληλύθημεν P, ἐξεληλύθωμεν G, ἐξε-
 ληλύθειμεν A. ἀναστρέψαμεν P. 16. μετεωρολέσχοι G.
 17. κατατοφοῦντες P, recte CG.

pervenerat, ut nemini omnino palmam concederet. postea Catananges quidam nomine, Athenis Cpolin profectus, qui omnibus ante se genethliacis praestare studebat, cum interrogatus a quibusdam, quandonam imperator moriturus esset, obitum eius praedixisset, ut sibi videbatur, a vero aberravit. contigit autem, ut eo tempore leo, qui in palatio alebatur, postquam quatuor dies febre laboravit, animam efflaret: quo Catanangae vaticinium spectare plerisque visum est. tempore satis magno praeterito, iterum imperatoris mortem praedixit; nec minus falsus est. obiit tamen Anna augusta, illius mater, eo die, quem Catananges praedixerat. imperator autem, cum quoties ille de se vaticinaretur, toties falsus esset, urbe eum pellere noluit, quoniam semet ipse convincebat, simul ne ira eum hinc eiicere videretur. sed nos iam redeamus, unde profecti sumus, ne de coelestibus rebus nugari videamur et quaesitis ex astrologia nominibus historiae corpori caliginem offundere. Robertus igitur, ut fama erat et nonnulli dicebant, dux belli eximius fuit; sollers, decora facie, ur-

γοις, ὄξυς μὲν εἰπεῖν, φωνὴ δ' αὐτοῦ μεγάλη, εὐπρόσιτος, **Δ**εὐμεγέθης τὸ σῶμα, σύμμετρον τὴν κόμην ἔχων αἰεὶ τῆ κεφαλῇ, βαθυπώγων, σπεύδων αἰεὶ τὰ ἔθνη τοῦ οἰκείου γένους τηρεῖν, τὸ τοῦ προσώπου ἄνθος καὶ τοῦ ὅλου σώματος μέχρι τέλους σώζων, καὶ τούτοις ἐπιγαννύμενος, δι' ἅπερ ἄξιον **5** τυραννίδος τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐνομιζέτο, πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν τιμῆς ἀξιοῦν καὶ πλείονος μᾶλλον τοὺς εὐνοϊκωτέρας πρὸς αὐτὸν διατιθεμένους. φειδωλότατος δὲ ἦν καὶ φιλοχρυσώτατος, **P. 166** ἐμπορικώτατος καὶ φιλοκτηανώτατος, καὶ ἐπὶ τούτοις φιλοδοξότατος· ὑφ' ὧν πάντων ἠττώμενος, πολλὴν τὴν μέμψιν **10** πάντων ἐπεσπάσατο. κακίζουσι δὲ τινες τὸν αὐτοκράτορα ὡς μικροψυχῆσαντα καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ πόλεμον τότε προαρπάσαντα. εἰ μὴ γὰρ πρὸ τοῦ προσήκοντος καιροῦ τούτου ἀνεζήτησεν, ὡς φασιν, ἄλλως ἢ ῥαδίως κατίσχυσεν αὐτοῦ βαλλομένου ἀπανταχόθεν παρὰ τε τῶν καλουμένων Ἀρβανιτῶν **15** παρὰ τε τῶν ἀπὸ Δαλματίας παρὰ τοῦ Βοδίνου πεμπομένων. ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν οἱ μωμοσκόποι ἔξω βελῶν ἱστάμενοι καὶ κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων πικροὺς οἰστοὺς διὰ γλώττης πέμποντες. τὸ γὰρ τοῦ Ῥομπέρτου ἀνδρεῖον καὶ περὶ τὰ πολεμικὰ περιδέξιον καὶ τὸ τοῦ φρονήματος ἐδραῖον πάντες ἴσασι· καὶ **20** γὰρ οὐ τῶν ῥαδίως, ἀλλὰ καὶ τῶν λίαν δυσκόλως καταγωνι-

2. εὐμεγεθέστατος CG, εὐμεγέθης FP. 3. αἰεὶ : lege ἀμφι.
 ἤθη G. 5. διόπερ G. 8. ante δὲ add. P τε, om. G. lege
 φιλοχρυσώτατος. 11. ἐσπάσατο CG. 14. κατήσχυσεν P,
 recte G. 15. ὀρβανιτῶν G. 21. τῶν ῥ. G, τοῦ P.

banus in sermone, citata voce, sed plena eadem ac magna, aditu facillimo, procera corporis forma, capillo aequaliter circum caput promisso, barba longa, religiosus in servandis patriae moribus; faciei atque totius corporis decor ad finem usque idem, ipse iis corporis virtutibus gestiens, propter quas dignus imperio habebatur; omnibus quidem subditis honorem tribuens, praecipue autem, quorum propensam erga se voluntatem perspexerat. idem parcissimus erat et avarissimus ac quaestus faciendi congerendarumque opum quam maxime studiosus; ad haec etiam gloriae avidissimus. quibus cupiditatibus omnibus cum serviret, in magnam omnium reprehensionem incurrit. vituperant autem quidam imperatorem ut hominem exigui consilii, quod aggredi eum praefestinarit. nisi enim ante opportunum tempus adortus esset, facile aiunt superiorem eum discessurum fuisse, prementibus undique et Albanitis qui vocantur et Dalmatis a Bodino missis. at talia censores, qui extra teli iactum stant et in pugnantes acerbissima obtreccionum tela mittunt. nam Roberti virtutem et in rebus bellicis dexteritatem et animi constantiam omnes norunt. nec

ζομένων ἦν ὁ ἀνὴρ, ἐν ταῖς ἡτταῖς μᾶλλον θαρραλειώτερος φαινόμενος.

8. Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τῶν αὐτομολησάντων πρὸς αὐτὸν τοῦ κόμητος Βρυεννίου Λατίνων, τροπαιοφόρος νικητῆς
 5 πρὸς τὴν μεγαλόπολιν ἐπαναζεύγνυσιν, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, πρῶτην ἄγοντος τοῦ Δεκεμβρίου μηνός, ἐβδόμης ἐπινεμήσεως, τὴν βασιλίδα κατὰ τὸ ἀφωρισμένον πάλαι ταῖς τικτούσαις τῶν V. 133
 βασιλίδων οἴκημα ἐπὶ ταῖς ὠδίσι ἐν ἑρκῶς· πορφύραν δὲ C
 τοῦτο οἱ ἀνέκαθεν ὀνομάζουσιν, ἐξ οὗ καὶ τὸ τῶν πορφυρο-
 10 γεννήτων ὄνομα εἰς τὴν οἰκουμένην διέδραμεν. κατὰ δὲ τὸ περιόρθρον (σάββατον δὲ ἦν) τίκεται τούτοις παιδίον θῆλυ ἐμφορές, ὡς ἔλεγον, κατὰ πάντα τῷ πατρί· ἐγὼ δὲ ἦν ἄρα
 τοῦτο. καὶ ὡς γε τῆς βασιλίδος καὶ μητέρος ἐν τισὶ καιροῖς διηγουμένης ἤκουον, ὅτι πρὸ τρίτης ἡμέρας τῆς τοῦ βασιλέως
 15 εἰς τὰ ἀνάκτορα εἰσελεύσεως, (ἐπανήγει γὰρ ἤδη ἀπὸ τῆς τοῦ Ῥομπέρτου μάχης καὶ τῶν πολλῶν ἐκεῖνων πολέμων καὶ κόπων,) ταῖς ὠδίσι συνεχομένη, σταυροῦ τύπον τῇ γαστρὶ ἐνσημήνασα ἔφη “μεῖνον ἔτι παιδίον τὴν τοῦ πατρὸς ἄφιξιν.”
 πολλά δὲ αὐτὴν, ὡς ἔλεγεν, ἡ πρωτοβεστιαρία καὶ μήτηρ D
 20 αὐτῆς καταμεμψαμένη ἔφη μετ’ ὀργῆς “εἰ δὲ μετὰ μῆνα ἐλεύσεται, οἶδας; καὶ πῶς αὐτὴ τσαύταις ὀδύναῖς ἐγκαρτε-

3. πρὸς αὐτὸν Λατίνων, καὶ τοῦ κόμητος Βρυεννίου, τροπαιοφόρος PAG, alterum FC. 5. πρὸς τὴν μεγαλόπολιν F et in margine P, εἰς τὴν βασιλεύουσαν PAG. ἐπανέζευξε A. 8. δὲ om. FA. 9. οἱ ἀνέκαθεν PG, οἱ om. A. 12. κατὰ om. G. δὲ ἄρα ἦν AG. 13. τὴν βασιλίδα καὶ μητέρα ε. τ. κ. διηγουμένην FA. 19. αὐτὴν om. A. 21. ὀδύναῖς PG, ὀδύναῖς CA. ἐγκαρτερήσεις AG.

facile, sed summa difficultate superandus erat, qui post acceptas clades etiam audacior exsurgeret.

8. Imperator una cum Latinis Bryennii comitis, qui in suas partes transierant, victor in urbem reversus, ut supra narratum est, calendis Decembribus indictionis septimae, imperatricem in ea aedium parte, quae olim augustarum puerperis dicata est, parturientem invenit. eam autem porphyram veteres appellarunt, unde porphyrogenitorum nomen per universum orbem manavit. diluculum sabbati erat, cum ipsis nasceretur puella, prorsus, ut dicebant, patri similis. haec ego sui. ut imperatricem matrem meam narrantem quondam audivi, triduo ante imperatoris in palatium adventum, (iam enim revertebat ex bello cum Roberto gesto et multis istis pugnis sudoribusque,) cum illa partus dolores sentiret, cruce ventrem consignans, “mane, inquit, puer, et exspecta patris reditum.” sed multum pro-

ρήσαις;” ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἢ ἐκείνης μήτηρ· τὸ δέ γε τῆς βασι-
 λίδος ἐπίταγμα πέρας εἰλήφει, ὕπερ κἂν τῇ γαστρὶ τὴν εἰς
 τὸ μέλλον πρὸς τοὺς γειναμένους εὖνοιαν ἀριδῆλως ὑπεσημαί-
 P. 167 νετο. καὶ γὰρ μετὰ ταῦτα εἰς ἡλικίαν ἐπιδεδωκυῖα καὶ ὑπο-
 λαβοῦσα τὸ φρονοῦν καθαρῶς, φιλομήτωρ κατὰ ταῦτόν ἐγε- 5
 γόνειν καὶ φιλοπάτωρ. καὶ μάρτυρες τοῦ τοιοῦτου ἦθους
 εἰσί μοι πολλοὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων, ἤδη δὲ καὶ πάντες, ὅπο-
 σοι τὰμὰ γινώσκουσι, προσεπιμαρτυροῦντων αὐτοῖς καὶ τῶν
 πολλῶν μου ὑπὲρ τῶν γονέων ἄθλων καὶ καμάτων καὶ τῶν
 κινδύνων ἐκείνων, εἰς οὓς ἐμαντήν διὰ τὸ πρὸς ἐκείνους φίλ- 10
 τρον ἐνέβαλον, ἀφειδήσασα μὲν καὶ τιμῆς καὶ χρημάτων καὶ
 αὐτῆς τῆς ζωῆς· οὕτω γάρ με τὸ πρὸς αὐτοὺς φίλτρον ἐξέ-
 καεν, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν δι’ αὐτοὺς προσέθαι πολλά-
 Βκισ. ἀλλὰ μήπω περὶ τούτων. ἀνατρεχέτω δ’ αὖθις ὁ λόγος
 πρὸς τὰ ἐξ αὐτῆς μοι ξυμπεσόντα γενέσεως. πάντων γὰρ 15
 τῶν συνήθων ἐπὶ τοῖς νεογνοῖς τῶν βασιλέων παισὶ δαυσιλέ-
 στερον τελεσθέντων, ὡς λέγεται, εὐφημιῶν δηλαδὴ καὶ δω-
 ρεῶν καὶ φιλοτιμημάτων παρεχομένων τοῖς λογάσι τῆς συγ-
 κλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ, πλέον ἤπερ ποτὲ ἔχαιρον, ἐσκήριτων,
 ἐπαιάνιζον ἅπαντες, καὶ μᾶλλον οἱ τῇ βασιλίδι καθ’ αἶμα 20
 προσήκοντες οὐκ εἶχον ὑφ’ ἡδονῆς ὅ τι καὶ γένοιτο. μετρη-

2. ἐπίταγμα om. A. ἐλλήφειν A. κἂν : ἐν G. 7. ἤδη :
 fortasse ἔτι. 11. μὲν καὶ ζωῆς καὶ τιμῆς καὶ χρημάτων G. 17.
 τελεσθέντα C. 19. ἤπερ F, εἶπερ PG. 21. ὅ, τι CG, οὐ
 τι P.

tovestiaria, eius mater, obiurgavit, ut narrabat, filiam, et cum sto-
 macho “at, inquit, scisne, num post mensem venturus sit? et quo-
 modo par eris tantis sustinendis doloribus?” haec mater eius. sed
 quod imperatrix iusserat, factum est: qua re vel in utero obsequium
 erga parentes meum in posterum satis aperte significabatur. nam ubi
 adolevi et sapere incepti, matris perinde patrisque amantissima facta
 sum. cuius rei testes mihi sunt multi mortalium, praecipue omnes,
 qui res meas norunt, accedentibus in testimonium multis, quos pa-
 rentum causa subii, laboribus sudoribusque et periculis illis, in quae
 propter illorum amorem me immisi, neque honori, nec pecuniae,
 nec ipsi vitae parcens: adeo parentum amor me inflammabat, ut etiam
 in vitae discrimen eorum causa saepe me inferrem. sed nondum de
 his agendi tempus est: redeat oratio ad ea, quae primo, postquam
 nata sum, tempore mihi acciderunt. omnibus enim, quae solennia
 sunt in natalitiis imperatoriae prolis, impensius praestitis, acclama-
 tionibus videlicet et donis muneribusque, senatus et exercitus prin-
 cipibus dari solitis, magis quam unquam gestiebant ovabantque

τῶν δὲ τινῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν, στέφους καὶ ἀξιούσιν οἱ γονεῖς καὶ βασιλικῷ διαδήματος. ἐπεὶ δὲ, Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ προβεβασιλευκότος Μιχαὴλ τοῦ Δούκα, περὶ οὗ πολλάκις ὁ λόγος ἐμνήσθη, συμβασιλεύοντος ἔτι τῇ αὐτοκρά-
 5 τορι καὶ ἐμῷ πατρὶ κὰν ταῖς δωρεαῖς δι' ἐρυθρῶν συνυπο-
 γράφοντος τούτῳ κὰν ταῖς προπομπαῖς μετὰ τιάρας αὐτῷ συν-
 εφεπομένου κὰν ταῖς εὐφημίαις δευτέρου εὐφημουμένου,
 κὰγὼ εὐφημεῖσθαι ἔμελλον, Κωνσταντῖνον καὶ Ἄνναν ἐν
 ταύτῳ ἐξεφώνουν ἐν τοῖς τῆς εὐφημίας καιροῖς οἱ τῆς εὐφη-
 10 μίας προεξάρχοντες. καὶ τοῦτο δὴ μέχρι καιρῶν ἰκανῶν ἐτε-
 λείτο, ὡς γέ μοι τῶν συγγενῶν καὶ ἐμῶν γεννητόρων ἐν ὑστέ-
 ροις πολλάκις διηγουμένων ἀκήκοα. προμάντευμα δὲ ἴσως
 τοῦτο τῶν ἐμοὶ ξυμπεσόντων ἦν εἴτε εὐτυχημάτων, εἴτε τοῦμ-
 παλιν δυστυχημάτων. ἐπεὶ δὲ τοῖς βασιλεῦσι καὶ δεύτερον D
 15 ἐτέχθη θῆλυ, ἀναφέρον μὲν κατὰ τὴν ὄψιν εἰς τοὺς προγό- V. 134
 νους, ἐμφαῖνον δὲ ἅμα καὶ τὴν ἐσύστερον ἐπιλάμπουσαν αὐτῷ
 ἀρετὴν τε καὶ φρόνησιν, ἐπεπόθουν καὶ ἄρρεν τεκεῖν καὶ δι'
 εὐχῆς αὐτοῖς τοῦτ' ἦν. ἐπινεμήσεως οὖν ἐνδεκάτης τρεχού-
 σης, τίκεται τούτοις καὶ ἄρρεν. εὐθύς οὖν οἱ μὲν γονεῖς
 20 ἐγεγῆθησαν, καὶ πένθους οὐκέτι ἵχνος αὐτοῖς ἐπιλέλειπτο, τῆς

4. συμβουλευόντος G. 6. συνεπομένου FA. 7. δευτέραν C.
 8. Κωνσταντίνου καὶ Ἄννης C. 11. ὡσπερ CG. 13. τοῦμ-
 παλιν om. AG. 15. εἰς uncis inclusit Hoeschel. vid. annotat.
 16. ὁ ἅμα A. 17. τεκεῖν: ἰδεῖν A. 18. τοῦτο αὐτοῖς ἦν A.

omnes, maxime qui sanguine imperatrici iuncti erant, qui prae laetitia quid agerent nesciebant. diebus non ita multis interiectis, corona etiam me et regio diademate parentes ornant. Constantinus autem, filius Michaelis Ducae, antea imperatoris, cuius saepe mentionem fecimus, cum regni etiam tum consortium obtineret, et una cum imperatore patre meo donationibus rubramento subscriberet, et in pompis solennibus tiara indutus incederet, postremo in acclamationibus secundo loco nominaretur, quoniam etiam mei in acclamationibus mentio facienda erat, Constantinum et Annam simul pronuntiabant, qui acclamationes praeibant; id quod satis longo tempore observatum esse, e consanguineis postea parentibusque meis saepe audivi. erat autem fortasse hoc augurium eorum, quae mihi eventura erant aut prospera aut adversa. sed cum etiam altera imperatoribus filia esset nata, vultu referens parentes, apparentibus simul virtutis atque prudentiae vestigiis, quae postea in ea eluxere, desiderium eos incessit etiam virilis stirpis procreandae, idque in votis erat. iam indictione undecima etiam puer ipsis natus est. ingenti de ea re gaudio parentes affecti sunt, neque tristitiae ullum vestigium

σφῶν ἐπιθυμίας εἰς ἔργον προαχθείσης. τὸ δὲ ὑπήκοον ἄπαν
 P. 168 ἐσκίρων, τοὺς κρατοῦντας οὕτω χαίροντας ὄρων, συνέχαιρον
 ἀλλήλοις, ἐγεγήθεσαν. καὶ ἦν ἰδεῖν τὰ βασιλεία χαρμονῆς
 ἀνάπλεω, καὶ πένθος οὐδαμοῦ, οὐδὲ ἑτέρας οἰασθηποτοῦν
 ἐννοίας, τῶν μὲν ἐκ μέσης θαλάμης καρδίας χαιρόντων ὀπό- 5
 σοι εὖνοι, τῶν δὲ συσχηματιζομένων χαίρειν. ἔστι μὲν γὰρ
 τὸ ὑπήκοον ὡς ἐπίπαν δύσνονον τοῖς κρατοῦσιν, σχηματιζόμε-
 νον δὲ τὰ πολλὰ καὶ διὰ κολακείας ἐπισπώμενον τοὺς ὑπερέ-
 χοντας. ὅμως δ' οὖν κοινὴν ἦν ἰδεῖν τότε τὴν χαρμονὴν συν-
 ηδομένων ἀπάντων. τὸ δὲ παιδίον μέλαν ἦν τὴν χοιρίαν, 10
 μέτωπον τούτῳ εὐρύ, παρειαὶ ὑπόξηροι, ῥίς οὔτε σιμὴ, οὔτε
 B κάμπουσα πρὸς τὸ γρυπὸν, ἀλλὰ μέση πως ἀμφοῖν· ὀφθαλ-
 μοὶ μελάντεροι καὶ τὸ ὑποκαθήμενον ἦθος ὀξύ, ὅσον ἐκ βρε-
 φυλλίου σώματος εἰκάσαι, ἐμφαίνοντες. ἐθέλοντες τοιγαροῦν
 τουτὶ τὸ παιδίον εἰς τὴν αὐτοκράτορος περιωπὴν ἀναβιάσαι 15
 καὶ κληρὸν οἶον αὐτῷ τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων καταλιπεῖν,
 εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος
 καὶ τοῦ στέφους αὐτὸ ἀξιοῦσιν. τοιαῦτα τοίνυν τὰ τοῖς πορ-
 φυρογεννήτοις ἡμῶν ἐξ αὐτῶν βαλβίδων τῆς ἡμῶν γενέσεως
 ξυμβάντα· τὰ δὲ γε ἐσύστερον ξυμπεσόντα κατὰ τὸν προσή- 20
 κοντα ῥηθήσεται τόπον.

1. προαχθείσης P. 2. οὕτω CF et in margine P, αὐτοῦ PG.
 3. καὶ om. P, add. ACG. 11. οὔτε σιμὴ add. CAG. 13.
 ante ὀξύ add. καὶ PAG, om. C. ὅσον: οἶον G. βρε-
 φυλλίου G. 19. γενέσεως C, γεννήσεως PG.

ipsis reliquum erat, quoniam optata eorum evaserant. populus autem
 omnis exultabat, principesque tanto voluptate affectos cernens, ea-
 dem laetitia perfundebatur atque gestiebat. aulam gaudii plenam
 cerneret, nec usquam moeror aut alia ulla cogitatio erat, aliis ex
 intimo animo laetantibus, quotquot benevoli erant, aliis fingentibus
 laetitiam. nam sunt fere qui parent infesto in dominos animo, sed
 simulatione plerumque et assentando demereri student principes. ni-
 hilominus tamen communem tum cerneret laetitiam, similiter affectis
 omnibus. ceterum puerulus fusco erat colore, lata fronte, aridulis ge-
 nis; nasus neque simus erat, neque aduncus, sed forma inter utrum-
 que media, oculi nigri ingeniumque alacre, quantum ex infantis cor-
 pore conicere licet, prodentes. hunc filiolum cum ad imperatoris di-
 gnitatem extollere eique velut hereditatem Romanorum imperium re-
 linquere cuperent, in magna dei ecclesia eum sacro baptismate ini-
 tiandum et coronandum curant. haec igitur porphyrogenitis nobis ab
 ipsis ortus primordiis contigerunt; quae postea acciderunt, suo quid-
 que narrabuntur loco.

9. Ὁ μέντοι αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος τῶν παραλίων τῆς Βιθυνίας καὶ αὐτῆς Βοσπόρου καὶ τῶν ἀνωτέρω χωρῶν τοὺς Τούρκους ἀπελάσας, μετὰ τοῦ Σολυμᾶ εἰς εἰρημικὰς ἐξεληλύθει σπονδάς, καθὼς ὁ λόγος ἀνωτέρω φθάσας ἐδήλωσε, καὶ οὕτω πρὸς τὸ Ἰλλυρικὸν τὰς ἡνίας στρέψας, τὸν τε Ῥομπέρτον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βαῖμοῦντον πολλὰ μογήσας κατὰ κράτος ἤττησε, καὶ μεγίστης συμφορᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐρρύσατο. κάκειθεν ἐπανελθὼν, αὐθις τοὺς ὑπὸ τὸν Ἀπελχασῆμ Τούρκους οὐ τὴν ἑω ἀπλῶς κατατρέχοντας εὐ-
 10 ρεν, ἀλλὰ μέχρις αὐτῆς Προποντίδος καὶ τῶν παραλίων ταύτης χωρίων κατεληλυθότας. ὅπως μὲν οὖν ὁ Ἀμῆρ Σολυμᾶς τῆς Νικαίας ἐξελθὼν, τουτονὶ τὸν Ἀπελχασῆμ φρουρὸν αὐτῇ καταλέλοιπεν, ὁ δὲ Πουζᾶνος παρὰ τοῦ Περσῶν σουλτᾶν πρὸς τὴν Ἀσίαν ἐξεπέμφθη καὶ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ
 15 σουλτᾶν Τουτοῖση ἠττηθεὶς ἀνῆρέθη, καὶ τὸν Τουτούσην μετὰ τὸ τὸν Πουζᾶνον ἠττησάμενος οἱ ἀνεψιαδεῖς αὐτοῦ ἀπέπνιξαν, ἀρκτέον ἤδη διηγῆσθαι. ἀνὴρ τις ἐξ Ἀρμενίας ὀρμώμενος Φιλάρητος τὴν ἐπωνυμίαν, περίβλεπτος ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει, εἰς τὴν τοῦ δομεστικάτου ἀξίαν παρὰ τοῦ προβε-
 20 βασιλευκότου Ῥωμανοῦ τοῦ Διογένους ἀνενεχθεὶς, καὶ τὰ συμβάντα τῷ Διογένει θεασάμενος καὶ τὴν τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ στέρησιν βεβαιωθεὶς, διαφερόντως τοῦτον ποθῶν, οὐκ P. 169

1. Ἀλέξιος om. A. 3. Σολυμᾶν G. ἐξεληλύθει C, ἐληλύθει PG. 10. προποντίδος αὐτῆς A. 11. ταύτης AG. 16. τὸ om. G. 17. ἀρκτέον P. 18. Φιλάρητος G. 21. συμβάντα G.

9. Imperator Alexius, Turcis ex Bithyniae et ipsius Bospori oris superioribusque regionibus pulsus, cum Solymano pacem fecerat, ut supra narravimus, tum versis in Illyricum habentis, Robertum filiumque eius Boëmundum multa perpressus plane devicerat et occidentem calamitate maxima liberaverat. inde reversus, rursus Turcas, qui Apelchaseo parebant, non Orientem modo invadentes invenit, sed ad ipsam usque Propontidem et maritimas circa regiones progressos. iam vero quomodo Amer Solymas Nicaea proficiscens hunc Apelchaseum praesidio urbis praefecerit, Puzanus autem, a Persarum sultano in Asiam missus, a sultani fratre Tutuse victus occisusque sit, Tutusen rursus post superatum Puzanum consobrini eius strangulaverint, narrare incipiam. vir ex Armenia oriundus, Philaretus nomine, fortitudine ac prudentia insignis, ad domesticatus dignitatem ab imperatore Romano Diogene evectus, cum quae acciderant Diogeni vidisset, et luce eum privatum esse certo comperisset, quoniam egregie eum diligebat, ferendum

ἔφερον. ἀλλ' ἀποστασίαν μελετήσας, τὴν τῆς Ἀντιοχου ἔξου-
 V. 135 σίαν ἑαυτῷ περιεποιήσατο. καθ' ἐκύστην δὲ τῶν Τούρκων
 ληϊζομένων τὰ πέριξ, ἐπεὶ μὴ ἄνεσις τούτῳ ἐδίδοτο, ἐσκέ-
 ψατο προσελθεῖν τοῖς Τούρκοις καὶ περιτμηθῆναι, ὡς ἔθος
 αὐτοῖς. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἐνέκειτο σφόδρα τοῦτον τῆς παρα-5
 λόγου ἀνακόπτων ὁρμῆς, ἀλλ' οὐκ εἰσηκούσθη τὰ λόγια συμ-
 βουλευῶν. περίλυπος τοίνυν γενόμενος, δι' ἡμερῶν ὀκτώ κατα-
 λαμβάνει τὴν Νίκαιαν, καὶ προσελθὼν τῷ Ἀμῆρ Σολυμᾷ διε-
 B γείρει τοῦτον εἰς πολιορκίαν τῆς Ἀντιοχείας, τὴν τοῦ σουλτα-
 νικίου τηρικαῦτα περιβεβλημένον ἀξίαν, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον 10
 τὸν κατὰ τοῦ πατρὸς παροξύνει. πείθεται τούτοις ὁ Σολυ-
 μᾶς, ἐν δὲ τῷ πρὸς Ἀντιόχειαν μέλλειν ἀπέρχεσθαι τὸν
 Ἀπελχασῆμ κατέλιπε φύλακα τῆς Νικαίας ὑπερέχοντα πάν-
 των τῶν ἡγεμόνων, ἡγεμόνα τοῦτον κατονομάσας. ἐκεῖνος δὲ
 συνεφεπόμενον ἔχων καὶ τὸν τοῦ Φιλαρέτου υἱόν, διὰ δω-15
 δεκα νυκτιῶν (διὰ τὸ ἀνύποπτον τὰς γὰρ ἡμέρας ἡρέμει) κα-
 ταλαμβάνει τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐξ ἐφόδου ταύτην κατέσχεν.
 ἐν τούτοις δὲ καὶ ὁ Χαρατικῆς λαθραίως συλᾷ τὴν Σινώπην,
 C χρυσίον ἱκανὸν καὶ χρήματα τῶν βασιλικῶν ταμιείων κείθι
 ἐναποκείμενα μεμαθηκώς. ὁ δὲ Τουτούσης τοῦ μεγάλου σουλ-20
 τῶν ἀδελφός, τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Μεσοποταμίας ἀπάσης

4. περισηθηθῆναι P. 7. καταλαμβάνει P in margine, κατέλαβεν PG.
 9. σουλιανικίου: σουλιαν καὶ οὐ G. 11. παροτρύνει C, παρω-
 τρύνει G. 12. τὸν μὲν G. 13. φύλακα om. G. 16. διὰ τὸ
 ἀνύποπτον (τὰς γὰρ ἡμέρας ἡρέμει) P, γὰρ om. G, add. F. lege
 γὰρ τὰς. 18. Σιωπην PG, Σινώπην CF et in margine P.
 19. χρήματα τῶν C, χρημάτων PG.

illud non existimavit. sed defectionem molitus, Antiochiae urbis impe-
 rium sibi comparavit. Turcis autem omnem circa regionem quotidie
 vexantibus, cum quiete frui omnino non liceret, transfugere ad Tur-
 cas et circumcidendum, ut mos ipsis est, praebere se in animo erat.
 filius eius magnopere institit ab insano consilio patrem revocare; sed
 auditus non est, meliora suadens. magno igitur moerore afflictus,
 octo diebus Nicaeam pervenit, Ameremque Solymam, sultanicii digni-
 tatem eo tempore adeptum, adiit, ad Antiochiam obsidendam atque
 ad bellum patri inferendum concitans. obsequitur Solymas, et cum
 Antiochiam profecturus esset, Apelchasemo custodiam Nicaeae commi-
 sit, qui omnium ducum praestantissimus esset, ducis nomen eidem
 tribuens. ipse, Philareti filio comite, post duodecim noctium iter (nam
 ut improviso adveniret, diebus quiescebat,) Antiochiam pervenit ur-
 bemque statim cepit. eo tempore Charatices Sinopem clam occupavit,
 ubi auri vim satis magnam et regii aerarii pecunias depositas esse

καὶ τοῦ Χάλεπ καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ Βαγδᾶ ἐξουσιάζων καὶ
 τῆς Ἀντιοχείας ἀντιποιοῦμενος, ἐπεὶ τὸν Ἀμῆρ Σολυμᾶν ἀφη-
 νιάζοντα ἔβλεπε καὶ τὴν τῆς Ἀντιοχείας ἀρχὴν ἐαυτῷ ἤδη
 περιποιοῦμενον, σὺν ὄλαις δυνάμεσιν ἐν μεταχειμῶ τοῦ Χάλεπ
 5 καὶ τῆς Ἀντιοχείας καταλαμβάνει. συνητηκότιος δὲ αὐτῷ
 τοῦ Ἀμῆρ Σολυμᾶ, πόλεμος εὐθύς ἀναρρήγνυται μέγας, καὶ D
 ἀγχεμάχου τῆς μάχης γεγυνοῦσας, νῶτα οἱ τοῦ Σολυμᾶ ὑπο-
 σχόντες προτροπάδην ἔφευγον. πολλὰ δὲ τούτους θαρσύνων
 ὁ Σολυμᾶς, ἐπεὶ τῆς φυγῆς ἀποσχέσθαι οὐκ ἔπειθεν, ὑπὲρ
 10 κεφαλῆς τὸν κίνδυνον ἐφιστάμενον ὄρων, παρεκκλίνας ἐν ἀκιν-
 δύνῳ τάχα ἐδόκει καθεστάναι, καὶ κατὰ γῆς τὴν ἀσπίδα τε-
 θεικῶς, ἐπ' αὐτῇ προσουδίσας ἐκάθητο. ἀλλ' οὐ διέλαθε
 τοὺς ὁμοφύλους. προσεληλυθότες γὰρ αὐτῷ τινὲς τῶν σατρα-
 πῶν ἔλεγον τὸν θεῖον αὐτοῦ Τουτούσην μεταπέμπεσθαι αὐτόν.
 15 ὁ δὲ ἀνένευεν ὑφορώμενος τὸν ἐξ αὐτοῦ κίνδυνον. ἐγκειμέ- P. 170
 νων δὲ τῶν σατραπῶν, ἐπεὶ οὐ πρὸς ἰσχύος αὐτῷ ἀντικαθί-
 στασθαι ἦν, οἷα μόνῳ ὄντι, τοῦ κουλεοῦ τὸ ξίφος σπασάμε-
 νος, κατὰ τῶν ἰδίων ὡσεὶ σπλάγγων διαμπερὲς τὸ ξίφος ἐλά-
 σας, καὶ κακὸς κακῶς ἀπόλετο. παραχρῆμα γοῦν οἱ σωθέν-
 20 τες τῶν τοῦ Ἀμῆρ Σολυμᾶ δυνάμεων προσχωροῦσι τῷ Του-
 τούση. ὁ δὲ μέγας σουλτᾶν ταῦτα μεμαθηκῶς καὶ δεδιῶς
 τὸν Τουτούσην ἰσχυροποιούμενον ἤδη, ἀπέστειλε πρὸς τὸν

6. πόλεμος — Σολυμᾶ om. CG. 14. ἔλεγον om. G. post αὐ-
 τόν add. PG ἀνέπειθεν, om. C. 17. κουλεοῦ FC, κολεοῦ PG.

didicerat. sed Tutuses, magni sultani frater, qui Hierosolymis et Me-
 sotopotamiae toti et Chalepo atque adeo ad Bagdam usque imperita-
 bat et Antiochia potiri expetebat, ubi Amerem Solymam defecisse et
 Antiochiae imperium sibi iam comparasse cerneret, copiis omnibus
 profectus, Chalepum inter atque Antiochiam consedit. occurrente
 Amere Solyma, proelium statim exortum est magnum: in quo post-
 quam ad manus ventum est, Solymae copiae terga dantes effuse su-
 giebant. magnopere cohortatus Solymas, cum e fuga revocare eos non
 posset, quantum sibi periculum impenderet, perspiciciens, declinavit
 et ubi in tuto constitisse sibi visus est, clipeo humi apposito, sub-
 sedit. neque tamen latuit populares. accedentes enim ad eum satra-
 pae nonnulli, a patruo ipsius Tutuse se missos dicebant, qui eum
 accirent; at ille renuit, periculum ex eo metuens. instantibus autem
 satrapis, ubi vi resistere non poterat, quippe qui solus esset, edu-
 ctum e vagina gladium in sua intravit viscera, transfossoque corpore
 malus male periit. statim igitur quae reliquae erant Ameris Solymae
 copiae, ad Tutusem transeunt. his magnus sultanus auditis, cum Tu-
 tusem potentiozem iam factum metueret, Siausio ad imperatorem mis-

αὐτοκράτορα τὸν Σιαούς, μηνύσας αὐτῷ περὶ κήδους καὶ ὑπο-
 σχόμενος, ἐὰν τοῦτο γένηται, ἀναστείλαι μὲν τοὺς Τούρκους
 τῶν τῆς πυραλίας μερῶν καὶ παραδοῦναι οἱ τὰ κάστρα καὶ
 ὀλοπύχως βοηθεῖν. τοῦτον θεασάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὰς
 Β τοῦ σουλτᾶν γραφὰς ὑπαναγνούς, περὶ μὲν τοῦ κήδους οὐδένα 5
 λόγον ἐπεποίητο, τὸν δὲ Σιαούς νουνεχῆ ἄνδρα θεασάμενος,
 ἐπυνθάνετο, πόθεν τε ὄρηται καὶ τίνες οἱ τούτου γονεῖς.
 V. 136 τοῦ δὲ μητρόθεν μὲν ἐξ Ἰβήρων εἶναι λέγοντος, τὸν δὲ τούτου
 πατέρα Τοῦρκον ἀνομολογοῦντος, πολλὴν ὁ αὐτοκράτωρ πρα-
 γματείαν ἐπεποίητο, ὥστε τοῦ θείου βαπτίσματος τοῦτον τυ- 10
 χεῖν. συνέθετο πρὸς τοῦτο ὁ Σιαούς καὶ πίστει ἐδεδώκει
 τῷ αὐτοκράτορι, ὥστε μὴ παλινοστῆσαι, τοῦ θείου φωτίσμα-
 τος τυχῶν. καὶ ἐπεὶ ἐντεταλμένον ἦν αὐτῷ δι' ἐγγράφου
 προστάξεως σουλτανικῆς, ἔν' εἴπερ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ τελέ-
 Cσαι τὸ μετ' αὐτοῦ κῆδος προθυμηθεῖη, ἅπαντας τοὺς τῆς πα- 15
 ραλίας πόλεις κατασχόντας σατράπας ἀπελάσαι ἐκέειθεν, τὸ
 περὶ τούτων διαλαμβάνον σουλτανικὸν γράμμα ὑποδεικνύς
 αὐτοῖς, ταύτῃ τῇ γραφῇ συγχρήσασθαι ὁ βασιλεὺς τῷ Σι-
 αούς ὑπέθετο, καὶ ἐπὶ τούτους ἐκέειθεν ἀπελάσειε, τὰς σουλ-
 τανικὰς ὑποδεικνύων γραφὰς, αὐθις πρὸς τὴν βασιλεύουσαν 20
 ἐπαναστρέψαι. ὁ δὲ μάλα προθύμως τὴν Σινώπην πρότερον
 καταλαβὼν καὶ τὰς σουλτανικὰς ἐπιστολὰς ὑποδείξας τῷ Χα-

1. Σιαούς F et in margine P, Οὐσίαν PG hic et infra, Οὐσιᾶς C.
 4. τοῦτο G. 11. ἐδεδόκει P. 12. φωτίσματος F, βαπτί-
 σματος PG. 16. κατασχόντας F, παρασχόντας PG.

so, affinitatem eius ambit, pollicens, si voti compos fieret, abductu-
 rum se Turcas ex cunctis orae maritimae regionibus et castella ibi
 sita traditurum omnique studio auxiliaturum esse. quem ubi conspe-
 xit imperator et sultani litteras legit, affinitatis quidem nullam ha-
 buit rationem; ceterum Siausum, prudentia eius perspecta, interro-
 gavit, cuias esset et quibus parentibus ortus. eo respondente, ma-
 trem sibi ex Iberis fuisse, patrem tamen Turcam, imperator omnem
 curam adhibuit, ut sacro is baptismo se initiandum praeberet. annuit
 Siaus fidemque imperatori dedit, se domum non rediturum, ubi di-
 vini particeps baptismatis factus foret; cumque ipsi mandatum esset
 scriptis a sultano litteris, ut si imperator ad affinitatem iungendam
 paratus esset, omnes qui urbes maritimas tenerent satrapas inde pel-
 leret, exhibitis sultani litteris, quibus id praescriptum esset, impe-
 rator persuasit Siauso, isto diplomate uteretur et, expulsis hoc modo
 satrapis, in urbem rediret. itaque libentissime Sinopem primum pro-
 fectus, Charaticem, sultani litteris ostensis, inde eiecit, ne uno qui-

ρατικῇ, ἐκεῖθεν αὐτὸν ἀπήλασεν, μηδ' ἄχρις ἐνὸς ὄβολου τῶν βασιλικῶν ὑποκρατήσαντα χρημάτων. γίνεται δέ τι τοιοῦτον. ἐν τῷ τῆς Σινώπης ἐξέρχεσθαι αὐτὸν κατεάξας τὸ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραμώμου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τέμενος, D
5 δαίμονι τινι καθάπερ ἀλάστορι ἐκ θείας προνοίας παραδοθεὶς, ἔκειτο ἀφρίζων· καὶ οὕτως ἐκεῖθεν δαιμονιῶν ἐξεληλύθει. καὶ τὴν μέντοι κορίαν τῆς Σινώπης ὁ Σιαὸς Κωνσταντίνῳ τῷ Δαλασσηνῷ ἀνέθετο, ἐπ' αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι, καὶ οὕτω τὰς ἄλλας πόλεις περὶ τῶν
10 τὰς σουλτανικὰς τοῖς σατράπαις ὑποδεικνύων γραφάς, ἐκεῖθεν ἐξήλυνε, παραδιδὸς πρὸς τοὺς τοῦ αὐτοκράτορος σατράπας. ταῦτα οὖν ὁ Σιαὸς διαπραξάμενος, ὑποστρέφει πρὸς αὐτόν, κἀντεῦθεν τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος τετυχηκῶς P. 171
καὶ πολλῶν δωρεῶν ἐπαπολαύσας δούξ' Ἀγκιάλου προχει-
15 ρίζεται.

10. Τῆς σφαγῆς δὲ τοῦ Ἀμῆρ Σολυμᾶ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἅπασαν διαδραμούσης, ὅποσοι τῶν σατραπῶν πόλεις καὶ πόλινια ἔτυχον φυλάσσοντες, ἕκαστος ὅπερ ἔτυχε φυλάσσων κάστρον κατέσχε καὶ ἰδιοποιήσατο. καὶ γὰρ ὀπηνίκα πρὸς
20 τὸν Ἀπελχασῆμ τὴν Νίκαιαν παρεδίδου φρουρεῖν ἐν τῷ πρὸς τὴν Ἀντιόχειαν αὐτὸν ἀπιέναι, διαφόροις σατράπαις τὰ τε κατὰ τὴν παραλίαν καὶ τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὴν ἅπασαν Ἀσίαν, ὡς εἴρηται, ἀνέθετο, ὥστε ἕκαστον τὸ ἴδιον λάχος

1. ὄβολου add. C. 2. lege ἐπικρατήσαντα. 8. Δαμασσηνῷ G. αὐτῷ C, αὐτὸ PG. 11. τοὺς τοῦ om. G. 12. ὑποστρέφει C, ὑποστρέφη PG.

dem obolo ex regia pecunia potitum. accidit enim tale quippiam. Sinope egrediens, cum immaculatae dominae nostrae deiparae templum violasset, daemioni velut ultori per divinam providentiam traditus, iacebat spumam agens; atque ita furore agitatus, urbe exiit. praefecturam autem Sinopes Constantino Dalasseno Siaus tradidit, qui ab imperatore ad id ipsum missus erat. dein reliquas urbes circuiens, sultani scripto satrapis monstrato, eos eiecit imperatorisque satrapis urbes commisit. haec postquam Siaus perfecit, ad imperatorem reversus, sacrum baptismum accepit, multisque muneribus ornatus, etiam Anchiali dux creatus est.

10. Caede Ameris Solymae per totam Asiam vulgata, quicumque satraparum urbibus et oppidis praefecti erant, suam quisque arcem detinebant sibi vindicabant. etenim cum Apelchasemo, Antiochiam profecturus, Nicaeae custodiam committeret, compluribus satrapis oram maritimam et Cappadociam omnemque Asiam, ut narravimus, tradidit, ut quem quisque locum sortitus esset, eum tueretur, quoad ipse inde rediret. Apelchasem, archisatrapa tum temporis Nicaeae,

Β φρουρεῖν, τὴν αὐτοῦ ἐκεῖθεν ἐπανέλευσιν ἀπεκδεχόμενον. ὁ δὲ Ἀπελχασῆμ ἀρχισατραπῆς τῷ τότε τῆς Νικαίας ὄν, ταύτην κατασχών, ἐν ἧ καὶ τὸ σουλτανικίον ἦν, καὶ τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ Πουλχάσῃ τῶν κατὰ τὴν Καππαδοκίαν παραχωρήσας, ἐν ἀμεριμνία τε ἦν, τὴν τοῦ σουλτανικίου ἀξίαν περιζώσασθαι οἰόμενος καὶ ἤδη ἐν χερσὶ νομίζων κατέχειν, (δεινὸς γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ καὶ φιλοκίνδυνος,) καὶ ἀρκεῖσθαι τοῖς ἐνοῦσιν οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ προνομεῖς ἀποστέλλων, τὴν Βιθυνῶν ἐληΐζετο ἅπασαν καὶ μέχρις αὐτῆς Προποντίδος. τῇ γοῦν προτέρᾳ μεθόδῳ χρησάμενος ὁ αὐτοκράτωρ, τοὺς μὲν προνομείας ἀνέστελλε, τὸν δὲ Ἀπελχασῆμ πρὸς εἰρηρικὰς σπονδὰς C συνήλαυνε. βυσσοδομεύοντα δὲ τοῦτον διαγινώσκων αἰεὶ κατ' αὐτοῦ καὶ τὰς σπονδὰς ἀναβαλλόμενον, δεῖν ἐλογίσατο κατ' αὐτοῦ ἀξιομάχον ἐκπέμψαι παράταξιν. τὸν Τατικίον δέ, περὶ V. 137 οὗ ἐν πολλοῖς ὁ λόγος ἐμέμνητο, μετὰ δυνάμεως ἀποχρώσεως 15 πέπομφε κατὰ τῆς Νικαίας, ἐντειλάμενος αὐτῷ μετὰ νονηχείας τοῖς ἐχθροῖς ἀντικαταστῆναι, εἴ γε τέως ἐντυχεῖν ἐξωθέν τισι γένοιτο. ἀπελθόντος δὲ τοῦ Τατικίου καὶ ἀγχοῦ τῶν τειχῶν σχῆμα παρατάξεως διατυπώσαντος διὰ τὸ μηδένα τῶν Τούρκων τηρικαῦτα παρεῖναι, ἀναπειάσαντες οἱ Τούρκοι εἰς 20 D διακοσίους ποσούμενοι ἀθρόως κατ' αὐτοῦ ἐξιπάσαντο. οἱ δὲ Κελτοὶ (ἦσαν γὰρ ἱκανοὶ) τούτους θεασάμενοι, κατὰ πρόσ-

2. ταύτην om. G. 5. τε: τέως C. 8. ἀλλὰ ἐξουσίαν C. 14. Βιθυνίαν G. 17. εἶγε τέως ἐξωθέν τισι ἐντύχοιεν C et in margine P. 20. post ἀναπειάσαντες exidisse videtur τὰς πύλας.

cum hanc urbem obtineret, ubi etiam sultanicum erat, et fratri suo Pulchrasae Cappadociam concessisset, securus erat, sultanicii dignitatem assecuturum se sperans atque in manibus iam tenere ratus: alacer enim erat atque ad pericula promptus: neque se finibus rerum suarum continebat, sed missis, qui praedam agerent, Bithyniam universam depopulabatur usque ad ipsam Propontidem. iisdem igitur, quam antea, artibus imperator usus, et praedatores repressit, et Apelchasemum ad pacem ineundam adegit. sed cum clandestina adversus se consilia eum semper agitare intelligeret et foedus procrastinare, validum contra eum exercitum mittendum censuit. itaque Taticium, cuius saepe narratio mentionem fecit, cum copiarum vi idonea Nicaeam misit praecepitque, ut caute atque prudenter hostes aggrediretur, si quando contingeret, ut extra urbem aliquibus occurreret. Taticius, cum eo advenisset et aciem muris, nemine Turcarum tum obstante, admovisset, Turcae, numero ad ducentos, portis erumpunt et agmine in eum invehuntur. quos conspicati Galli,

ωπον σφοδρῶ τῇ ῥύμῃ δόρατα μακρὰ ἐναγκυλισάμενοι καὶ
 αὐτῶν ἵενται, καὶ ἱκανοὺς τρώσαντες εἴσω τοῦ κάστρου τοὺς
 λοιποὺς συνήλασαν. ὁ δὲ γε Τατίκιος ἵστατο αὐθις ἐπὶ ταύ-
 τοῦ σχήματος τῆς παρατάξεως μέχρις ἡλίου δυσμῶν. ἐπεὶ
 5 δὲ μηδεὶς ἔξω πυλῶν τῶν Τούρκων ἑωρᾶτο, ἀναποδίσας κατὰ
 τὴν Βασιλείαν τὸν χάρακα ἐπήξατο, δύο πρὸς τοῖς δέκα στα-
 δίους τῆς Νικαίας ἀπέχουσαν. νυκτὸς δὲ τις προσεληλυθὼς
 αὐτῷ ἀγρότης τὸν Προσοῦχ διενίστατο μετὰ πενήκοντα χι-
 λιᾶδων ἐπικαταλαμβάνειν παρὰ τοῦ νεωστὶ γεγονότος σουλ- P. 172
 10 τᾶν τοῦ Παργιαροῦχ ἀποσταλέντα. ταῦτα ὁ Τατίκιος καὶ
 δι' ἑτέρων βεβαιωθείς, ἐπεὶ πρὸς τσαῦτα πλήθη δυνάμεις
 τὰς ἀντικαθισταμένας οὐκ εἶχεν, ἀναλύων τὰ δόξαντα πρότε-
 ρον, ἀγαπητὸν ἐλογίζετο, εἰ τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν σῶον διατη-
 ρήσειεν, καὶ μὴ πολλοστὸς πρὸς ὑπερπληθεῖς καὶ ἰσχυρωτέ-
 15 ρους μαχόμενος τὸ πᾶν ἀπολέσειεν. ἔνθεν τοι καὶ τὴν βασι-
 λεύουσαν κατὰ νοῦν εἶχε καὶ πρὸς ταύτην ἑώρα, διὰ τῆς Νι-
 κομήδους βουλόμενος ἐπαναστρέψαι. ὁ δὲ Ἀπελχασῆμ ἄνω-
 θεν τοῦ τείχους θεασάμενος αὐτὸν πρὸς τὴν Κωνσταντινού-
 πολιν ἀπηνενευκότα καὶ ἤδη καὶ πορευόμενον, ἐξεληλυθὼς
 20 παρείπετο, ἵνα ἐπὶ ἐν ἐπικαίρῳ τόπῳ τοῦτον στρατοπεδεύ- B
 σαντα θεάσῃται, προσβαλῆ. καταλαμβάνοντα δὲ τοῦτον τὴν
 Πρένετον ἐφθακῶς, ξυμμίγνυσί τε αὐτῷ καὶ ἐκθύμως τὴν

3. γε om. G. 10. Παργιαροῦχ C et in margine P, Παργια-
 ρουχ PG. 12. τὰς add. C. 13. ὀπλιτικὸν G. 14. ἰσχυ-
 ρότερα G, ἰσχυρώτερα C. lege ἰσχυροτέρους. 16. ante διὰ add.
 G καὶ. 19. καὶ alterum om. G.

(erant enim sat multi,) recta in eos vehementi impetu, longis armati
 hastis, feruntur, multisque vulneratis, reliquos in arcem repellunt.
 quo facto, Taticius eodem rursus ordine stetit usque ad solis occa-
 sum; cumque nemo Turcarum extra portas conspiceretur, regressus
 ad Basileam castra posuit, quae duodecim stadia ab Nicaea abest.
 nocte autem rusticus eum adiit, qui Prosuchum cum quinquaginta
 millium exercitu appropinquare affirmavit, ab eo qui nuper factus
 esset sultano Pargiarucho missum. de quibus cum Taticius etiam ab
 aliis certior factus esset, quoniam tantae hominum multitudini copias
 suas impares erant, abiecto priori consilio, satius existimavit, exer-
 citum totum incolumem servare, nec copiis multesimis adversus longe
 plures validioresque pugnantes, summam rei perdere. itaque ad
 urbem regiam animo converso, per Nicomediam revertere statuit. sed
 Apelchasem cum de muro eum Cpolin versus iter iam ingredientem
 cerneret, eductis copiis secutus est, ut si suo eum loco castra
 metatum conspiceret, aggredieretur. Preneti asequitur Taticium, pu-

μάχην ἀναρρήγνυσιν. ὁ δὲ Τατίκιος θᾶττον τὰς δυνάμεις εἰς πολέμου τύπον καταστησάμενος, τοῖς Κελτοῖς τὴν πρώτην κατὰ τῶν βαρβάρων ἵππασίαν καὶ τὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἐπέτρεψεν. οἱ δὲ δόρατα μακρὰ ἐναγκαλισάμενοι, χαλάσαντες ὕλας ἠνίας, ὡς πῦρ κατὰ βαρβάρων ἵενται, καὶ διακό-5 ψαντες τὰς φάλαγγας τρέπουσι κατὰ κράτος. καὶ οὕτω πρὸς Στὴν βασιλεύουσαν διὰ τῆς Βιθυνῶν ὁ Τατίκιος ἐπανέρχεται. ὁ μὲντοι Ἀπελχασῆμ οὐδαμῶς ἤρεμεῖν ἤθελεν. ἐπιθυμητικῶς γὰρ εἶχε τὰ σκῆπτρα τῆς Ῥωμαίων ἀναδήσασθαι ἀρχῆς· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ γε τῶν περὶ τὴν θάλατταν πάντων καὶ 10 αὐτῶν δὴ τῶν νήσων τὴν ἐξουσίαν ἐσχηκέναι. τοιαῦτα οὖν λογιζόμενος, πρότερον μὲν ληστρικὰς νῆας κατασκευάζειν διεννοεῖτο, τὴν Κίον καταλαβών· πόλις δὲ αὕτη Βιθυνῶν παρὰ θάλατταν διαχειμένη· καὶ προέβαινεν, ὡς ᾤετο, κατὰ σκοπὸν αὐτῷ, ἀπαρτιζομένων τῶν νηῶν. οὐδὲ τοῦτο τὸν αὐτοκράτο- 15 ρα διέλαθεν. καὶ παραχρῆμα τὰς παρατυχοῦσας διήρεις τε καὶ τριήρεις καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ναυτικῶν ἐξοπλίσας, Μανουὴλ τὸν Βουτουμίτην δοῦκα προβαλλόμενος, κατὰ τοῦ Ἀπελχασῆμ ἀπέστειλεν, ἐπισκήψας σπεῦσαι τὰς ἡμιτελεῖς τοῦ Ἀπελχασῆμ νῆας ἐμπρῆσαι, ἐν ὁποίᾳ καταστάσει ταύτας εὐρήσει. ἀλλὰ καὶ 20 τὸν Τατίκιον μετὰ ἀποχρώσεως δυνάμεως ἠπειρόθεν κατ' αὐτοῦ ἐκπέμπει. ἀμφοτέρων οὖν τῆς πόλεως ἐξεληλυθότων, ἐπεὶ τὸν Βουτουμίτην ὁ Ἀπελχασῆμ διαπόντιον μετὰ σφοδρᾶς τῆς

7. τῆς C, τῶν PG. 11. ἐσχηκέναι τὴν ἐξουσίαν G. 14. lege τὰ κατὰ σκοπὸν ut supra 270, 4. 23. Βουτουμίτην P, alterum CG.

gnamque fortiter committit. at Taticius, exercitu celeriter in aciem constituto, Gallos primum in barbaros impetum atque impressionem facere iussit; qui hastis correptis longis, effusissimis habenis, velut ignis barbaros invadunt et, disiecta eorum acie, in fugam effusam vertunt. sicque in urbem regiam per Bithyniam Taticius reversus est. verum Apelchasem quiescere omnino noluit. appetebat enim imperii Romani sceptrum, sin minus, totam certe oram maritimam ipsasque adeo insulas. talia igitur affectans, primum piraticas naves exstruere decrevit, occupata Cio, quae urbs Bithynorum est maritima; consiliumque bene ipsi procedere videbatur, cum naves iam exstruerentur. neque id imperatorem latebat; qui armatis statim, quas ad manum habuit biremes et triremes ceteraque navigia, Manuelem Butumitem classi praepositum contra Apelchasemum misit mandavitque, ut festinaret semiperfectas Apelchasemi naves incendere, quocumque in statu eas reperiret. etiam Taticium terra cum copiarum vi satis magna adversus eum misit. utroque urbe egresso, ubi Butumitem mari magna celeritate iam adventantem Apelchasem conspexit hostesque

ἤδη καταλαμβάνοντα ἐθεύσατο, ἐμεμαθήκει δὲ καὶ τῶν
 ἐξ ἠπείρου ἐπικαταλαμβάνόντων, καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἔτυχε,
 μὴ συμβαλλόμενον αὐτῷ λογίζεται διὰ τὸ τραχὺ καὶ στενὸν P. 173
 καὶ τοῖς τοξόταις πάντη ἀκατάλληλον, ὡς μὴ ἀποχρῶντα
 5 τούτοις πρὸς τὰς κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἰππασίας, ἀπάρας ἐκεῖ-
 θεν εἰς ἐπίκαιρον τόπον ἐβουλευσατο τὰς δυνάμεις καταθεῖ-
 ναι. καταλαμβάνει τοίνυν τόπον, παρὰ μὲν τῶν Ἀλυκᾶς ὀνο-
 μαζόμενον, παρὰ δὲ τῶν Κυπαρίσιον. ἐφθακῶς δὲ ὁ Βου-
 τουμίτης διαπόντιος, θᾶπτον ἢ λόγος τὰς τοῦ Ἀπελχασήμ
 10 νῆας ἐνέπρησεν. τῇ δὲ μετ' αὐτὴν ἐξ ἠπείρου ἐληλυθῶς καὶ
 ὁ Τατίκιος, ἐν ἐπικαίροις τὸ στράτευμα κατέθετο τόποις καὶ
 ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας οὐκ ἐνεδίδου πῆ μὲν ἀκροβολιζό-
 μενος, πῆ δὲ μάχας συνάπτων μετὰ τοῦ Ἀπελχασήμ ἐπὶ B
 ὄλαις πεντεκαίδεκα ἡμέραις. τοῦ δὲ Ἀπελχασήμ μηδ' ὄλωσ
 15 ἐνδιδόντος, ἀλλ' ἰσχυρῶς ἀντικαθισταμένου, ἐκκακήσαντες
 οἱ Λατῖνοι, κἂν μὴ τὴν ἐκ τοῦ τόπου εἶχον βοήθειαν, ὄχλου
 ὄμως τὸν Τατίκιον, ἵν' οὗτοι καὶ μόνοι τὴν μετὰ τῶν Τουρ-
 κων ἀναδέξωνται μάχην. ὁ δέ, κἂν μὴ κατὰ γνώμην τὸ
 πρᾶγμα ἐδόκει αὐτῷ, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ὁρῶν δυνάμεις
 20 Τουρκικὰς προσχωρούσας τῷ Ἀπελχασήμ, ὑπεῖξε τῇ βουλῇ
 τῶν Λατίνων. καὶ περὶ ἀνατολᾶς ἡλίου τὰς φάλαγγας κατα-
 στήσας, τὸν μετὰ τοῦ Ἀπελχασήμ συνῆψε πόλεμον. πολλοὶ

2. καταλαμβάνοντων PG. 3. λογίζοιτο C. 7. τοίνυν : τοῦ-
 τον G. 10. τῇ FP, τὴν CG. μετ' CG, κατ' P. 13.
 μετὰ FC, κατὰ PG. ἐπὶ G, ἐπ' P. 20. προσχωρούσας τῷ
 Ἀπελχασήμ Τουρκικὰς G. 22. μετὰ CG, κατὰ P. συνῆψε F,
 ἀνῆψε PG.

etiam terra appropinquare comperit, cum locum, in quo erat, ini-
 quum duceret, quod is asper, angustus sagittariisque nequaquam com-
 modus ad arcendum Romanorum equitatum esset: castris motis, co-
 pias loco idoneo collocare statuit. itaque locum petiit, ab aliis Haly-
 cas, ab aliis Cyparissium dictum. at Butumites mari advectus, cele-
 rius quam dici potest naves Apelchasemi combussit; postridie terra
 etiam Taticius advenit, et exercitu idoneo loco disposito, a prima
 luce ad vesperam non intermisit modo velitari, modo cominus cum
 Apelchasemo pugnam conserere, per totos quindecim dies. Apelcha-
 semo autem nequaquam cedente, sed fortiter resistente, Latini mor-
 rae pertaesi, quamvis loci opportunitate parum adiuventur, tamen
 vel solis sibi ut cum Turcis congrēdi liceret, instabant. quae res etsi
 Taticio non satis probanda videbatur, tamen quoniam quotidie co-
 pias Turcicas Apelchasemo accedere videbat, Latinis obsecutus, acie
 sub ortum solis instructa, pugnam cum Apelchasemo capessivit. multi

C μὲν τῶν Τούρκων τηνικαῦτα κτείνονται, πλείστοι δὲ καὶ ἀλί-
 σκονται, οἱ δὲ πλείους τὰ νῶτα διδῶσιν, μηδὲ τῶν οἰκείων
 σκευῶν φροντίδα ποιησάμενοι. καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπελχασήμ κα-
 τευθὺ Νικαίας ἐλάσας μόλις διασώζεται. λείαν οὖν πολλήν
 ἐντεῦθεν ἀναλαβόμενοι οἱ ὑπὸ τὸν Τατίκιον, πρὸς τὴν οἰκείαν 5
 παλινοστοῦσι παρεμβολήν. ταῦτα μεμαθηκῶς ὁ αὐτοκράτωρ,
 ὁποῖος ἐκεῖνος δεινὸς θηρᾶσαι ψυχὴν ἀνθρώπου καὶ λιθίνην
 μαλάξαι φύσιν, γραφὴν τηνικαῦτα ἐκτίθεται πρὸς τὸν Ἀπελ-
 χασήμ, συμβουλεύων ἀποσχέσθαι μὲν τῶν τοιούτων κενῶν
 ἐπιχειρημάτων καὶ μὴ εἰς ἀέρα παίειν, ἀλλὰ προσεληλυθέναι 10
 D τε αὐτῷ καὶ πολλῶν καμάτων ἑαυτὸν ἀπαλλάξαι, δωρημά-
 των τε δαψιλῶν ἐπαπολαῦσαι καὶ τιμῆς. ὁ δὲ Ἀπελχασήμ,
 ἐπεὶ καὶ τὸν Προσοῦχ ἐμάνθανε πολιορκοῦντα τὰ κατεχόμενα
 ὑπὸ τινῶν σατραπῶν κάστρα, ἤδη δὲ καὶ τῇ Νικαίᾳ προσπε-
 λάζειν ἐφ' ᾧ πολιορκῆσαι ταύτην, τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν, 15
 ὁ φασί, ποιησάμενος, ἅμα δὲ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως γνώμης
 καταστοχασάμενος καὶ τεθυρηκῶς, τὴν μετ' αὐτοῦ εἰρήνην
 ἀσπάζεται. τῶν δὲ ἀναμεταξὺ εἰρηλικῶν σπονδῶν τελεσθει-
 P. 174 σῶν, μελετήσας καὶ ἕτερόν τι συνοῖσον ὁ αὐτοκράτωρ, ἐπεὶ
 οὐκ ἐνῆν ἄλλως ἀνυσθῆναι τὸ σκοπούμενον, μετακαλεῖται τοῦ- 20
 τον εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἐφ' ᾧ καὶ χρήματα λαβεῖν καὶ
 τρυφῆς ἄλις ἐπαπολαῦσαι καὶ οὕτως οἴκαδε ἐπαναστρέψαι.

1. πλείστοι: lege πολλοὶ.   2. μηδὲ: μετὰ G.   4. μόλις G.
 7. δεινός add. CG et in margine P.   10. ἐς G.   16. καὶ om.
 G.   18. ἀσπάσασθαι G.   19. post ἐπεὶ add. PG καὶ, om. C.
 22. ἄλις τρυφῆς G.

tunc caesi Turcarum, multi capti, plurimi terga verterunt, nulla ne
 vasorum quidem suppellectilisque cura habita; ipse Apelchasem Ni-
 caeam recta contendens, vix evasit. Taticii autem milites, multa
 potili praeda, in castra redeunt. his imperator auditis, pro ea qua
 pollebat peritia hominum quantumvis pervicacium animos flectendi,
 litteras ad Apelchasemum dedit, quibus suasit, ut inanibus istis conati-
 bus desisteret, neve aerem diutius verberaret, sed ad se potius veniret,
 ut et multis supersederet laboribus, et larga munera honoresque adi-
 pisceretur. Apelchasem cum etiam Prosuchum didicisset arces a sa-
 trapas quibusdam occupatas obsidere, iamque obsessum adventare
 Nicaeam, necessitate, ut aiunt, in virtutem versa, quoniam idem
 mentem imperatoris perspiceret, animo fidenti pacem amplectitur.
 confecta inter utrumque pace, imperator etiam alterum commodum
 spectans, cum aliter perfici non possent, quae intenderat, in urbem
 regiam eum invitat, ut et dona acciperet et iucunditati se daret,
 sicque domum reverteretur. obsequitur Apelchasem, et Cpolin pro-

πείθεται δ' Ἀπελχασήμ. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, παντοίας ἀξιοῦται φιλοφροσύνης. ὡς δὲ τὴν Νικομήδους (πόλις δὲ αὕτη μητρόπολις Βιθυνίας) κατεῖχον οἱ τῆς Νικαίας ἐξάρχοντες Τοῦρκοι, ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ἐλάσαι τούτους βου-
 5 λόμενος, ἕτερον παρὰ θάλατταν οἰκοδομῆσαι πολίχιον δεῖν ἔκριεν, ἐν ὅσῳ τὰ τῆς ἀγάπης ἤδραστο. τοιγαροῦν ἐν φορ- V. 139
 ταγώοις ναυσὶν ἅπαντα τὰ πρὸς χρῆσιν χρειώδη σὺν αὐτοῖς οἰκοδόμοις ἐμβαλὼν ἐξαπέστειλε, τὴν τούτου οἰκοδομὴν Εὐ- B
 σταθίῳ τῷ τοῦ στόλου δρουγγαρίῳ ἀναθέμενος καὶ τὸ ἀπόρ-
 10 ρητον ἐκκαλύψας, ἐπισκήψας, εἴ τινες τῶν Τούρκων διέρ-
 χοινοτο, παντοίως φιλοφρονεῖσθαι καὶ εἰς κόρον διδόντα ἐπι-
 λαύνειν τῶν δωρεῶν, προστιθέναι δὲ τὸ μετ' εἰδήσεως τοῦ
 Ἀπελχασήμ τούτου οἰκοδομεῖν, εἴτα ἅπαν πλοῖον ἀπειρῶσαι
 τῶν τῆς Βιθυνίας παραλίῳν μερῶν, ὡς μὴ δῆλον αὐτῷ γενέ-
 15 σθαι τὸ γινόμενον. τῷ δὲ Ἀπελχασήμ καθ' ἐκάστην χρή-
 ματα διδούς, οὐκ ἐνεδίδου εἰς βαλανεῖά τε προτρεπόμενος
 καὶ ἱππηλασίας καὶ κυνηγέσια, πρὸς δὲ καὶ τὰς κατὰ τὰς
 λεωφόρους ἱσταμένας στήλας ἀναθεωρεῖν· ἀλλὰ καὶ ἱππικὸν C
 ἀγῶνα δι' αὐτὸν ἐνστήσασθαι τοῖς διφρηλάταις ἐκέλευσε κατὰ
 20 τὸ πάλαι τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ οἰκοδομηθὲν θέατρον, καὶ
 καθ' ἐκάστην ἐν τούτῳ παραγίνεσθαι καὶ τὰς τῶν ἵππων δο-

6. an δέδραστο? 10 ἐκκαλύψας C, ἐγκαλύψας PG. 11.
 ἐς P, εἰς G cum Tyrtaeo 2, 10, unde locutionem sumsit. δι-
 δόντα Diesterwegius, διδόντας PG. ἐπαπολαύειν C, ἀπολαύ-
 ειν G. lege ἐπελαύνειν. 12. δωρεῶν : χρειωδῶν C et in mar-
 gine P. 13. οἰκοδομῆσαι G.

factus, benignissime habitus est. cum autem Nicomediam (urbs ea primaria est Bithyniae,) Turcae, qui Nicaeae imperitabant, tenerent, inde pellere eos imperator in animo habens, alteram ad mare arcem exstruendam interea censuit, dum solennia, quibus illum colebat, celebrarentur. itaque rebus omnibus ad usum necessariis una cum ipsis structoribus in naves onerarias impositis dimisit eas, postquam Eustathio, classis drungario, cui aedificandi curam commiserat consiliumque communicaverat, praecepit, ut si forte Tutcae praeterirent, omni eos humanitate prosequeretur et donis ad satietatem impletet, praeterea significaret, haud inscio Apelchasemo arcem exstrui, denique omne navigium Bithyniae ora arceret, ne quae fierent iste resciret. interim Apelchasemum non destitit quotidianis demereri muneribus, ad balnea, ad ludos equestres, ad venationes invitare, praeterea ad lustrandas columnas in plateis positas adhortari. quin etiam certamen equestre eius gratia aurigas apparare iussit in theatro, quod magnus olim struxit Constantinus, atque ut eo quotidie iret equos-

κιμασίας ὄραν ἠρέθιζεν, ἵν' ἐντεῦθεν τριβομένου τοῦ καιροῦ, ἐκεχειρία τοῖς οἰκοδόμοις δίδοται. ὡς δὲ τὸ πολίχνιον ἤδη τετέλεσται καὶ πέρας τὸ σκοπούμενον ἔσχηκε, πλείοσι δωρεαῖς τοῦτον ἀμειψάμενος, τῷ σεβαστοῦ τε ἀξιώματι τιμήσας καὶ ἐπὶ πλέον τὰς συνθήκας ἐμπεδώσας, διὰ τιμῆς ἑξέ-5 πεμψεν αὐτὸν διαπόντιον. ἀγγελθείσης δὲ αὐτῷ τῆς τοῦ κά-
 D στρου οἰκοδομῆς, κὰν ἐπὶ τῇ τούτου ἀνεγέρσει κατετέρωτο τὴν ψυχὴν, ἀλλ' οὖν τὸν ἀγνοοῦντα ὑποκριθεὶς, τὸ παράπαν ἐσίγησεν. τοιοῦτόν τι καὶ περὶ Ἀλκιβιάδους ἱστόρηται. οὕτω γὰρ κἀκεῖνος Λακεδαιμονίους ἐξηπατῆκει, μὴ συγχωροῦντας 10
 P. 175 ἀνοικοδομησαὶ Ἀθήνας καθαιρεθείσας ὑπὸ Περσῶν. παραγείλας γὰρ ἀνοικοδομεῖν Ἀθηναίους, ἐκεῖνος ἀπόχετο πρεσβεύσων εἰς Λακεδαίμονα. εἶτα τῆς πρεσβείας τὸν χρόνον τρίβοντος καὶ διδόντος τὸ ἐνδόσιμον τοῖς οἰκοδομοῦσιν, μετὰ τὴν ἑξαπάτην ὄλην ἤκουσαν Λακεδαιμόνιοι τὴν οἰκοδομὴν 15 Ἀθηναίων. καὶ μέμνηται τῆς καλῆς ἀπάτης ταυτησί καὶ ὁ Παιανιεὺς ἐνιαχοῦ τῶν λόγων αὐτοῦ. τοιοῦτον ἄρα καὶ τοῦμοῦ πατρὸς τὸ ἐπινόημα ἦν, μᾶλλον δὲ καὶ Ἀλκιβιάδους στρατηγικώτερον. ἵπποδρομίαις γὰρ καὶ τρυφαῖς ἄλλαις τὸν βάρβαρον τοῦτον ὑποσαίνων καὶ εἰς ἡμέραν ἑξ ἡμέρας παρα- 20

1. ἠρέθιζεν CG, ἠρέθισεν P. 3. ἔσχηκε G, ἔσχηκεν P. 4. σεβαστοῦ Ducangius Gloss. II. p. 1342, σεβασιοτάτῳ PG. 7. ante κατετέρωτο add. PG τὸ παράπαν, om. F. κατετέρωτο FP, ἐτέρωτο CG. 10. κἀκεῖνους P. 12. ἐκεῖνος F, ἐκεῖθεν PG. πρεσβεύσων F, πρεσβεύων PG. 14. τρίβοντα G. 17. ἐνιαχοῦ τῶν: G in margine "f. ἐν ἰα^{τῳ} τῶν." vid. annotat. 20. ἡμέραν C, ἡμέρας PG.

que probari spectaret, incitavit. id fecit eo consilio, ut dum tempus hic tali modo tereret, istis spatium ad aedificandum daretur. exstructa autem arce, ubi propositum ad finem pervenit, maioribus etiam donatum muneribus et augusti dignitate affectum, foedere confirmato, honorificentissime itinere maritimo dimisit. cumque is de arce exstructa certior factus esset, quanquam animum eius id pungebat, tamen silentio rem scire se dissimulavit. tale quid etiam de Alcibiade narratur. sic enim et ille Lacedaemonios fefellit, qui Athenas refici non permetterent a Persis deletas. postquam praecepit, ut Athenienses urbem renovarent, ipse legatus Lacedaemonem profectus est; ubi cum legationis tempus traxisset eiusque aedificandi otium dedisset, perfecta demum fraude, Lacedaemonii Athenas restitutas esse audierunt. cuius quidem fraudis egregiae meminit etiam Paeanius alicubi in orationibus suis. tale etiam patris mei consilium, vel potius Alcibiade etiam prudentius. nam spectaculis aliisque voluptatibus barba-

πεμπόμενος, ἔφθασεν ἀπαρτίσας τὸ φρούριον. καὶ τηνικαῦ-
τα τοῦ σύμπαντος τελεσθέντος ἔργου, τὸν ἄνδρα τῆς βασιλί- B
δος ἀπέλυσε πόλεως.

11. Ὁ δὲ Προσοῦχ δεινὸς μετὰ δυνάμεως, ὡς ἠλπίζετο,
5 καταλαβὼν, ἐπολιόρκει τὴν Νίκαιαν, καθὼς ὁ τῷ Τατικίῳ νυ-
κτὸς προσεληλυθὼς τότε ἔλεγε. καὶ ἐπὶ μηνὶ τρισὶ πολιορκῶν
ταύτην οὐκ ἐνεδίδου. ἐν στενῷ δὲ κομιδῇ τὰ κατ' αὐτοὺς οἱ
ἐντὸς καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἀπελχασῆμ ἐωρακότες καὶ μὴ ἐπι-
πλέον ἀντέχειν πρὸς τὸν Προσοῦχ δυνάμενοι, διαπεμψάμε-
10 μοι πρὸς τὸν βασιλέα ἠτοῦντο τῆς ἐξ αὐτοῦ βοηθείας τυχεῖν,
κρεῖττον λέγοντες ἠγεῖσθαι δούλους αὐτοῦ ὀνομάζεσθαι ἢ τῷ
Προσοῦχ δοῦναι χεῖρας. ὁ δὲ παραχρῆμα τοὺς τῶν παρα- V. 140
τυχόντων ἐκκρίτους διελὼν, σημαίας τε καὶ σκῆπτρα ἀργυ- C
ρόηλα ἐπιδιδούς, εἰς ἀρωγὴν τούτους ἐπέμπει. οὐ γὰρ ἄν-
15 τικρὸς βοηθῶν τῷ Ἀπελχασῆμ στρατιὰν ἔπεμπεν, ἀλλὰ τὰ
τῆς βοηθείας ἐντεῦθεν κατὰ τὸν νοῦν τοῦ αὐτοκράτορος εἰς
κατάλυσιν τοῦ Ἀπελχασῆμ περιείστατο. δύο γὰρ πρὸς ἀλλή-
λους μαχομένων ἐχθρῶν τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἔδει
τῷ ἀσθενεστέρῳ συνθέσθαι, οὐχ ἵνα ἐπικρατέστερος γένηται,
20 ἀλλ' ἵνα τὸν μὲν ἀποκρούσῃται, ἀφ' οὗ δὲ τὴν πόλιν ἐξέλῃ-
ται καὶ τὴν τέως μὴ οὖσαν ὑπὸ τὸν κύκλον αὐτοῦ ἰδίαν
ποιήσῃται, καὶ κατὰ μικρὸν ἐκ ταύτης ἑτέραν καὶ μάλα ἄλ- D

2. ἔργον F. δεινῆς conī. Diesterwegius. 8. lege δῆ. 14.
17. lege παρίστατο. 18. ἡγεμονίας τῆς τῶν Ῥωμαίων G. 19.
οὐχ G, οὐχ P.

rum demerens et de die in diem detinens, arcem extruxit; atque per-
fecto demum opere, ex urbe eum dimisit.

11. Ceterum Prosuch, postquam cum ingenti copiarum vi, ut
exspectabatur, advenit, Nicaeam obsidione cinxit, prout Taticio nun-
tiaverat, qui noctu eum paulo ante adierat. tres menses in obsidione
urbis perseveravit. in summas autem angustias ubi qui intus erant et ipse
etiam Apelchase se compulsos esse animadverterunt, neque resistere
diutius Prosucho potuerunt, legatis ad imperatorem missis, auxilium
petierunt, satius se putare dicentes servos illius nominari, quam
Prosucho manus dare. is statim ex copiis, quae sorte aderant, prae-
stantissimos elegit, eosque cum vexillis argentoque clavatis sceptris
suppetias misit. neque tamen aperte auxiliaturus Apelchase exerci-
tum misit, sed ex imperatoris mente auxilium in perniciem Apelcha-
semi erat. duorum enim imperii Romani hostium inter se certan-
tium succurrendum erat imbecilliori, non quo validior fieret, sed ut
alterum depelleret, alteri urbem eriperet eamque extra imperii or-
bem tum positam recuperaret, et paulatim inde aliis atque aliis po-

λην ἐλόμενος τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν πλατυτέραν ποιήσεται εἰς στενὸν κομιδῇ καταστᾶσαν, καὶ μᾶλλον ἐξότου τὸ τῶν Τούρκων δόρυ ἐπικρατέστερον γέγονεν. ἦν μὲν γὰρ ὅτε οἱ ὄροι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας αἱ ἀμφοτέραι στήλαι ἦσαν ἀνατολὴν καὶ δύσιν περιορίζουσαι, ἐξ ἑσπέρας μὲν αἱ τοῦ 5
 P. 176 Ἡρακλέως ὀνομαζόμεναι, ἐξ ἑω δὲ αἱ ἀγχοῦ που ἰστάμεναι τοῦ Ἰνδικοῦ πέρατος αἱ τοῦ Διονύσου. κατὰ γὰρ πλάτος οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσον ἦν τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας τὸ κράτος, Αἴγυπτος καὶ Μερὸν καὶ Τρωγλοδυτικὴ πᾶσα καὶ τὰ ἐγγύθεν τῆς διακεκαυμένης καὶ τὰ ἐξ ἑτέρου μέρους ἢ πολυθρύλ- 10
 λητος Θούλη καὶ ὅσα ἔθνη βόσκει τὸ κλίμα τὸ Βόρειον, οἷς κατὰ κορυφὴν ὁ Βόρειος ἴσταται πόλος. ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖνό γε τοῦ καιροῦ ἐκ μὲν ἀνατολῆς ὁ γείτων Βόσπορος ὄριον τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων, ἐκ δὲ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἀδριανοῦ κα-
 θίστατο πόλις. ἀλλ' ὁ γε βασιλεὺς Ἀλέξιος ὡσπερ παίων 15
 χερσὶ τοὺς ἐκατέρωθεν ἐπιτιθεμένους βαρβάρους καὶ καθά-
 B περ ἀπὸ κέντρον τῆς Βυζαντίδος περιορχούμενος, ἠρῦνετο τὸν κύκλον τῆς βασιλείας, καὶ ἐκ μὲν ἑσπέρας τὸν Ἀδριαν-
 τος πόντον ἔθετο ὄριον, ἐκ δὲ τῆς ἀνατολῆς Εὐφράτην καὶ Τίγρητα. καὶ εἰς τὴν προτέραν εὐδαιμονίαν τὴν βασιλείαν 20
 ἀνεωῶσατο ἄν, εἰ μὴ γε οἱ ἐπάλληλοι ἀγῶνες καὶ οἱ πικροὶ πόνοι καὶ κίνδυνοι (ἦν γὰρ καὶ ἀμφοτέροις ὁ αὐτοκράτωρ με-

3. μὲν om. G. 4. τῆς om. G. 6. lege Ἡρακλέους. 9. ἐγγύθεν C, ἐγγύς P in margine, ἐκεῖθεν PG. 14. ἢ G, καὶ P. 21. ἄν om. C. 22. ἀμφοτέροις G.

titus, imperii Romani fines dilataret; qui quidem admodum contracti erant, praesertim ex quo Turcarum res validiores factae sunt. nam fuit, cum termini imperii Romani columnae illae erant, quae orientem et occidentem finiunt, alterae in occidente, quae Herculis dicuntur, in oriente alterae, quas ad Indorum fines Bacchus posuit. latitudo enim quanta fuerit imperii Romani, dici non potest: quippe Aegyptus, Meroe, Troglodytica universa et quae zonam torridam adiacent regiones ab australi parte, ab altera autem Thule celeberrima et quotquot gentes boreales terras incolunt, quorum capitibus axis borealis imminet, Romanorum imperio parebant. at his temporibus ab oriente Bosporus vicinus, ab occidente Adrianopolis regnum Romanorum terminabant. imperator autem Alexius, veluti manibus propellens barbaros ab utraque parte instantes atque Byzantio quasi ex centro circumiens, imperii orbem dilatavit: ab occidente Adriaticum mare, ab oriente Euphratem atque Tigridem terminos constituit. atque in pristinam sane felicitatem imperium restituisset, nisi bella

γαλοκίνδυνός τε καὶ πυκνοκίνδυνος) τοῦτον ἀπέστησαν τοῦ
 ὁρμήματος. ἀλλ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, ὅτι στρατιὰν ἀπο-
 στέλλων τῷ τῆς Νικαίας τυράννῳ Ἀπελχασήμ, γνώμης εἶχεν
 οὐχ ἔν' ἐκεῖνον ἐξέλθαι τοῦ κινδύνου, ἀλλ' ὅπως ἂν ἐαυτῷ C
 5 τὴν νίκην περιποιήσεται· οὐ μὴν ἡ τύχη πρὸς τούτῳ συνέ-
 πνευσεν. ἔσχε γὰρ οὕτω τὰ κατ' αὐτούς. οἱ γὰρ ἀποστα-
 λέντες τὸ τοῦ κυρίου Γεωργίου ὀνομαζόμενον κατέλαβον πο-
 λίχνιον. οἱ δὲ Τοῦρκοι παραχρῆμα τὰς πύλας αὐτοῖς ἀνεπέ-
 τασαν. οἱ δὲ ἄνωθεν τῆς ἀνατολικῆς πόρτης περὶ τὰ κρήδε-
 10 μνα τοῦ τείχους ἀνελθόντες, τὰς σημαίας καὶ τὰ σκῆπτρα
 ἱλαδὸν κατέστησαν ἀλλαλάζοντες ἅμα καὶ τὸ ἐννάλιον συνε-
 χῶς ἐνηχοῦντες. ὑφ' ὧν οἱ μὲν ἐξώθεν ἐκδειματωθέντες διὰ
 νυκτὸς ἐκείθεν ᾗχοντο, αὐτὸν ἐληλυθέναι τὸν αὐτοκράτορα
 νομίσαντες· αἱ δὲ Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις αὖθις πρὸς τὴν βα-
 15 σιλεύουσαν ὑπέστρεψαν. οὐ γὰρ ἦσαν ἀξιόμαχον πλήθος πρὸς D
 ἔφοδον Περσικὴν ἐλπίζομένην ἐκ τοῦ βάθους τῆς Τουρκικῆς V. 141
 ἐξουσίας αὖθις ἐλεύσεσθαι.

12. Τὴν δὲ τοῦ Σιαοῦς ὑποστροφὴν ὁ σουλιτῶν ἀπεκδε-
 χόμενος, ἐπεὶ ἑώρα τοῦτον ἐμβραδύνοντα, ἐμεμαθήκει δὲ τὰ
 20 κατ' αὐτόν, ὡς τὸν Χαρατικὴν μετὰ τρόπου τῆς Σινώπης
 ἀπήλασεν, ὡς τετυχήκει τοῦ θείου βαπτίσματος καὶ κατὰ τὴν

3. lege γνώμην. 4. ἐὰν G. 5. lege τοῦτο. συνένευ-
 σεν CG. 7. τῷ PG, correxi. 11. lege ἀλλαλάζοντες. 13.
 ᾗχοντο ἐκείθεν G. 16. ἐλπίζομένων G. Τουρκικῆς: δου-
 κικῆς CG. 17. ἐλεύσασθαι P, ἐλεύσεσθαι CG. 21. τοῦ
 θείου βαπτίσματος ὡς τετυχήκει P, ὡς τε τύχοι τοῦ θείου βαπτί-
 σματος C, ὥστε τύχη τοῦ θ. β. G.

continua et frequentes labores periculaque (nam utrimque impera-
 tori et crebra et magna subeunda erant pericula) a proposito eum
 deduxissent. sed, ut initio dixi, exercitum Nicaeae tyranno Apelcha-
 semo non eo consilio misit, ut illum periculo eriperet, sed ut sibi vi-
 ctoriam pararet. neque tamen fortuna coeptis eius adspiravit. ita res
 se habuit. qui auxilio missi erant, ubi ad oppidulum pervenerunt, a
 domino Georgio vocatum, Turcae portas extemplo ipsis aperuerunt.
 hi supra portam orientalem in pinnas murorum ascenderunt, signis-
 que ac sceptris congestis, clamorem sustulerunt continuum. qua re per-
 territi, qui urbem obsidebant, noctu discesserunt, ipsum imperatorem
 advenisse rati. Romanae autem copiae in urbem reverterunt, cum se
 non pares esse sentirent excipiendis Persis, quos ex intimis imperii
 Turcici regionibus rursus adventuros sperabant.

12. Interim sultanus, diu exspectato Siausii reditu, ubi morari
 eum vidit comperitque, illum dolo Charaticen Sinope eiecisse, sa-
 crumque baptismum suscepisse, et in occidentem ab imperatore mis-

P. 177 ἐσπέραν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεστάλη, τὴν δουκικὴν ἐξου-
σίαν Ἀγχιάλου περιζωσάμενος, ἠνιάτο καὶ ἤσχαλλεν. δεῖν οὖν
ἐλογίσατο τὸν Πουζάνον αὐθις μετὰ δυνάμεων κατὰ τοῦ Ἀπελ-
χασῆμ ἀποστεῖλαι, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα γρα-
φὴν περὶ τοῦ αὐτοῦ κήδους διαλαμβάνουσαν αὐτῷ ἐγχειρί- 5
σαι. εἶχε δὲ τὰ γράμματα οὕτως. “ἠκηκόειν, ὦ βασιλεῦ,
τὰ κατὰ σὲ καὶ ὅπως τὴν τῆς βασιλείας ἀναδησάμενος ἀρ-
χὴν, ἐκ προσιμίου πολλοῖς ἀγῶσιν ἐμπέπτωκας, καὶ ὡς ἄρι-
τὰ κατὰ τοὺς Λατίνους κατευνάσαντος, οἱ Σκύθαι κατὰ σοῦ
Βέτοιμάζονται, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀμῆρ Ἀπελχασῆμ τὰς μετὰ σοῦ 10
τοῦ Σολυμᾶ σπονδὰς καταλύσας, μέχρις αὐτῆς Δαμάλεως τὴν
Ἀσίαν ληΐζεται. εἰ γοῦν βοῦλει καὶ τὸν Ἀπελχασῆμ τῶν
αὐτόθι μερῶν ἀπελαθῆναι καὶ τὴν Ἀσίαν καὶ αὐτὴν δὴ τὴν
Ἀντιοχειάν ὑπὸ τὴν σὴν γενέσθαι χεῖρα, ἀπόστειλόν μοι τὴν
σὴν θυγατέρα εἰς νύμφην ἐμὴν τῷ πρωτοτόκῳ τῶν ἐμῶν υἱῶν. 15
καὶ τοῦ λοιποῦ οὐδέν σοι σκῶλον ἔσεται, ἀλλὰ πάντα ῥαδίως
ἔξεσται σοι ἀνύειν, ἐμοῦ σοι ἐπαρήγοντος, οὐ κατὰ τὴν ἑῶαν
μόνον, ἀλλὰ μέχρις Ἰλλυρικοῦ καὶ τῆς ἐσπέρας ἀπάσης, διὰ
δυνάμεων ἀποστελλομένων σοι παρ’ ἡμῶν.” ἀλλὰ ταῦτα μὲν
τὰ κατὰ τῶν Περσῶν σουλτᾶν. ὁ δὲ Πουζάνος μέχρι Νι- 20
Cκαίας καταλαβὼν καὶ ἀπόπειραν ταύτης οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ
πολλάκις ποιησάμενος καὶ διαμαρτῶν τοῦ σκοποῦ, τοῦ Ἀπελ-

10. ὁ αὐτὸς ὁ PG, recte C. σου om. CG.
PG, recte C. 17. ἀνύειν ἔξεσται σοι G.

15. πρωτοτόκῳ

sum esse, in ducis Anchiali dignitatem evectum, indignabatur atque aegre ferebat. itaque Puzanum rursus cum exercitu adversus Apelchase-
semum mittendum, simulque litteras ad imperatorem eidem traden-
das statuit, in quibus de affinitate cum eo coniungenda agebatur.
scriptae autem erant in hunc modum. “audivi, imperator, de rebus
tuis, ut accepto Romanorum imperio, statim ab initio in multa cer-
tamina incideris, utque sopito Latino tumultu, Scythae contra te bel-
lum parent, et ipse Amer Apelchase-
semum foedere, quod cum Solyma
tibi erat, soluto, usque ad ipsam Damalim Asiam vastet. si ergo vis
et Apelchase-
semum ex istis partibus expelli, et Asiam ipsamque Antio-
chiam imperio tuo restitui, mitte tuam ad me filiam, sponsam filio
meo natu maximo mihique nurum futuram. quod si feceris, nullum
tibi in posterum impedimentum obstabit, sed omnia facile perficies,
me adiuvente, non per orientem solum, sed usque ad Illyricum et
occidentem universum, auxilio usus copiarum, quas tibi mittemus.”
haec igitur Persarum sultanus. Puzanus autem, admotis Nicaeae co-
piis urbeque iterum atque saepius frustra tentata, cum Apelchase-

χασήμ γενναίως ἀνταγωνιζομένου, ἐξαιτησαμένου καὶ ἀπὸ
 τοῦ βασιλέως βοήθειαν καὶ λαβόντος, πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν
 πόλεων τε καὶ πολιχνίων κατάσχεσιν ὤρμησεν, ἐκεῖθεν ὑπο-
 χωρήσας, τὴν σκηνὴν κατὰ τὸν Λάμπην πηξάμενος· ποτα-
 5 μὸς οὗτος περὶ Λοπάδιον. μετὰ δὲ τὴν τούτου ὑποχώρησιν
 ἐνδεκατέσσαρσιν ἡμίνοις χρυσίον ἐπισάξας ὁ Ἀπελχασήμ
 δόσον φέρειν ἠδύναντο, ἀπέρχεται πρὸς τῶν Περσῶν σουλ-
 τῶν, δῶρον αὐτῷ κομίζων ἐφ' ᾧ μὴ παραλυθῆναι τῆς ἀρχῆς.
 καταλαμβάνει δὲ τοῦτον περὶ τὸ Σπαχᾶ ἀυλιζόμενον. ὡς δὲ D
 10 οὐδὲ θεάσασθαι τοῦτον ὁ σουλτῶν ἤξιον, μεσίταις ἐχρήτο.
 ὁ δὲ ὀχλούμενος ὑπ' αὐτῶν ἔφη “ἐπεὶ καθάπαξ τὴν ἐξουσίαν
 τῷ Ἀμῆρ Πουζάνῳ ἀνεθέμην, οὐκέτι ταύτην ἐξ αὐτοῦ ἀφαι-
 ρεθήσεσθαι βούλομαι. ἐπιδώτω τοίνυν τὰ χρήματα, ἀπελθὼν
 πρὸς αὐτόν, καὶ πᾶν ὃ βούλεται εἰπάτω. καὶ τὸ δόξαν αὐ-
 15 τῷ καὶ ἐμὸν ἔσεται θέλημα.” ἐφ' ἱκανὸν οὖν ἐγκαρτερήσας
 ἐκέῖσε καὶ πολλὰ μογήσας καὶ μηδὲν ἠνυκῶς, ἀπάρας ἐκεῖ-
 θεν, ὡς πρὸς τὸν Πουζάνον ἀπερχόμενος, συναντῶ τοῖς ἐξ ἐκεί-
 νου κατ' αὐτοῦ ἀποσταλεῖσι διακοσίοις ἐκκρίτοις ἀνδράσι καὶ P. 178
 σατράπαις. οὐδὲ γὰρ ἦ ἐκείνου τῆς Νικαίας ἐξέλευσις τοῦ-
 20 τον διέλαθεν. οἳ καὶ κατασχόντες αὐτόν καὶ βρόχον ἐκ νευ-
 ρῶς ἐπικλώσαντες τῷ τραχήλῳ τούτου περιβαλόντες ἀπέτρι-

2. καὶ λαβόντος: καταλαβόντος G. 6. ἐπισάξας C, ἐπεισάξας
 PG. 8. ᾧπερ G. 9. σπαχᾶ P in margine, πάσχα PG. 12.
 ἂν ἐθέμην P, ἂν om. CG, correxi. ἀφαιρήσεσθαι C. 17. ὡς:
 δὲ C, om. G. 18. ἀποσταλεῖσι κατ' αὐτοῦ G. ἀνδράσι καὶ
 om. C. 19. τούτους G. 20. καὶ alterum om. G.

fortiter resisteret atque auxilia ab Alexio et peteret et acciperet, ad
 ceteras urbes oppidaque expugnanda animum advertit; indeque pro-
 fectus, castra ad Lampen posuit, qui fluvius est circa Lopadium. is
 ubi discessit, tredecim Apelchase mulis tantum auri imposuit, quan-
 tum ferre poterant, atque ad Persarum sultanum profectus est, do-
 num allaturus, ne praefectura sibi abrogaretur. assequitur eum ad
 Spacha commorantem; sed cum ne in conspectum quidem ab sultano
 admitteretur, internunciis utebatur; quibus vehementer instantibus,
 ille “quoniam semel, inquit, Ameri Puzano provinciam istam detuli,
 ipsi eam eripi nolo. det ergo Apelchase aurum atque ad Puzanum
 se conferat, quocum, ut volet, de rebus suis agat. quidquid illi visum
 fuerit, etiam mihi placebit.” diu igitur ibi commoratus, cum multum
 sollicitando nihil profecisset, ad Puzanum iter ingressus, ducentis ob-
 vius fit viris lectis atque satrapis, qui a Puzano adversus eum missi
 erant. neque enim hunc latuerat, Apelchase Nicaea profec-
 tum esse. isti captum laqueo ex nervo torto strangularunt. quan-

ξαν. τὸ δὲ ὄλον οὐ τοῦ Πουζάνου ἦν κατ' ἐμὸν λόγον, ἀλλὰ
 τοῦ σουλιτῶν ἐκείνου τοιαῦτ' οἰκονομήσαντος κατὰ τοῦ Ἀπελ-
 V. 142 χασήμῃ δηλώσαντος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Ἀπελχασήμ.
 ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τοῦ σουλιτῶν ὑπαναγνοὺς γραφάς, οὐδ' εἰς
 νοῦν τὸ δηλούμενον βαλεῖν ἤθελε. καὶ πῶς γάρ; τὸ γὰρ 5
 B βασιλικὸν θυγάτριον, ὅπερ τὸ γράμμα ἐξήτει κατεγγυθῆναι
 τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ νιῶ, ἦν ἄρα δυστυχές, ὡς ἔοικεν, εἰ
 ἀνεληλύθει εἰς Περσίδα, βασιλείας μετεσχηκὸς ἀπάσης κακο-
 δαιμονοεστέρως πενίας. ἀλλ' οὔτε θεὸς τοῦτο ἐπέτρεπεν, οὔτε
 ὁ βασιλεὺς εἶχε γνώμης οὕτω ταῦτα προβῆναι, οὐδ' ἂν εἰς 10
 στενὸν κατηντήκει αὐτῷ τὰ πράγματα. εὐθὺς γὰρ καὶ κατὰ
 πρώτην ἀκοήν τοῦ γράμματος τῆς τοῦ βαρβάρου κατεγέλασεν
 ὀρεξέως, ὑποφθεγξάμενος, ὅτι "ὁ δαίμων τοῦτο εἰς νοῦν αὐτῷ
 ἀνεβίβασεν." περὶ τοῦ μὲν κήδους οὕτως ἔσχεν ὁ αὐτοκρά-
 V. 15 τωρ· ἐλπίσι δὲ κεναιῖς τὸν τοῦ σουλιτῶν λογισμὸν ἀπαιωρεῖν
 δεῖν λογισάμενός, καταπεμψάμενος τὸν Κουρτίκιον μεθ' ἐτέ-
 ρων τριῶν, ἀποστέλλει τούτους πρέσβεις καὶ γράμματα, δι'
 ὧν τὴν εἰρήνην ἐνέφαινον ἀσπάξεσθαι καὶ πρὸς τὰ μνησθέντα
 κατανεύειν, ἀπαιτῶν ἅμα καὶ αὐτὸς ἄλλ' ἅττα τοῦ χρόνου
 παράτασιν εἰσάγοντα. οὕτω οἱ ἐκ τοῦ Βυζαντίου πεμφθέν- 20
 τες πρέσβεις τὸν Χορασῶν κατέλαβον, καὶ τὴν τοῦ σουλιτῶν

1. Πουζάνη G. 3. lege τὸ κατὰ. 5 λαβεῖν C. 6. ἐξήτει
 conii. Iac. Gronovius. 7. πρωτοτόκῳ PG, recte C. αὐτοῦ G,
 αὐτῷ P. 9. ἐπέτρεπεν G. 10. lege γνώμην. 13. αὐτῷ
 G, αὐτοῦ P. 16. lege μεταπεμψάμενος. 19. ἄλλα τὰ PG,
 ἀλλά τε τὰ C. correxi. 21. Χορασῶν G, Χοροσῶν P.

quam eius rei auctor ex mea quidem sententia non Puzanus erat, sed
 sultanus ipse, qui insidias Apelchasemo strui iusserat. hactenus de
 Apelchasemo. imperator, lectis sultani litteris, ne advertere quidem
 animum ad ea, quae significata sibi erant, voluit. quomodo enim?
 regia filiola, quam illius natu maximo filio desponderi epistola postu-
 labat, sane erat infelicissima, ut apparet, si in Persidem profecta, regni
 facta esset consors quavis egestate tristioris. sed neque divina id lex
 sinebat, neque imperator haec ita perficienda censebat, vel si in sum-
 mas angustias res suae redigerentur. risit igitur statim, cum primum
 litteras legeret, barbari spem, quam a daemone ei suggestam esse
 dicebat. sed de affinitate licet ita imperator sentiret, tamen inani spe
 sultani animum suspendi oportere ratus, Curticium cum tribus aliis
 arcessivit eosque legatos ad eum misit cum litteris, quibus pacis con-
 ditionem libentissime se accipere postulataque concedere significabat;
 expetens simul et ipse alia quaedam, quibus tempus duceretur. sed
 priusquam Byzantio missi legati Chorasorum pervenissent, audita

ἀναίρεσιν μεμαθηκότες ὑπέστρεψαν. καὶ γὰρ ὁ ἀντάδελφος αὐτοῦ Τουτούσης μετὰ τὸ ἀνελεῖν τὸν Ἀμῆρ Σολυμῶν καὶ τὸν ἴδιον γαμβρὸν ἐξ Ἀραβίας κατ' αὐτοῦ στρατεύσαντα τυφωθείς, καὶ τὸν σουλτᾶν μεμαθηκῶς εἰς εἰρηνικὰς σπονδὰς μετὰ τοῦ D
 5 αὐτοκράτορος ἤδη ἐπειέσθαι, πρὸς τὸν ἀδελφοῦ φόνον ἀπέ-
 βλεψε. δυοκαίδεκα τοίνυν Χασίους οὕτω τῇ Περσίδι δια-
 λέκτῳ καλουμένους φόνιον πνέοντας μετακαλεσάμενος, ὡς πρέ-
 σβεις τάχα πρὸς τὸν σουλτᾶν ἐξέπεμψε, καὶ τὸν τρόπον αὐ-
 τοῖς ὑποθέμενος ἅμα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ σφαγῆς, “ἄπιτε” φά-
 10 μενος “καὶ πρῶτα μὲν διακηρυκεύσατε, ὡς ἀπόρρητὰ τινα
 μέλλειν τῷ σουλτᾶν ἀπαγγεῖλαι, ἐπὰν δὲ παραχωρηθῆτε τῆς
 εἰσόδου, ὡς τάχα πρὸς οὓς αὐτῷ ὠμιληκῆναι βούλεσθε, πλη-
 σιάσαντες παραχορῆμα τὸν ἐμὸν διαμελήσατε ἀδελφόν.” οἱ
 δὲ πρέσβεις ἢ μᾶλλον φονεῖς, καθάπερ εἰς δεῖπνον ἢ εὐω- P. 179
 15 χίαν πεμπόμενοι, προθυμότερα πρὸς τὴν τοῦ σουλτᾶν σφα-
 γὴν ἀπήεσαν. μεθύοντα τοῦτον καταλαβόντες, ἐπεὶ πᾶσα
 ἐκεχειρία τούτοις ἐδίδοτο, τῶν ἐμπεπιστευμένων τὴν τοῦ
 σουλτᾶν φυλακὴν πόρρωθεν ἐστηκότων, αὐτοὶ πλησιάσαντες,
 τὰ ξίφη τῆς μάλης σπασάμενοι διαμελίζουσι παραχορῆμα τὸν
 20 ἄθλιον. τοιοῦτον γὰρ τὸ τῶν Χασίων ἐστὶν αἵμασι χαῖρον,
 καὶ τρυφὴν αὐτὸ τοῦτο λογιζόμενοι, εἰ μόνον διὰ σπλάγγων
 ἀνθρώπων τὸ ξίφος ἐλάσειαν. τοῦ λοιποῦ δέ, κἄν τινες αὐ-
 τοὺς ἴσως ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἐπιθέμενοι καταχορδεύσειαν, κα- B

2. τὸν prius om. G. 3. Ἀράβιας C. 7. an φόνον? 13.
 lege διαμελίσατε. 14. φονεῖς G, φωνεῖς P. 22. ἐλάσειεν G
 τοῦ λοιποῦ — καταχορδεύσειαν om. CG.

sultani caede, reverterunt. nam frater eius Tutuses, postquam et Amerem Solymam et generum ex Arabia adversus se profectum occidit, insolentia inflatus, cum sultanum de pace cum imperatore agere comperisset, ad fratris necem animum advertit. duodecim igitur Chasios, ut Persarum lingua dicuntur, caedem spirantes accessit et legatorum nomine ad sultanum statim misit, simul fraudis rationem indicans, “ite, inquit, atque primum prae vobis ferte arcana quaedam sultano vos nuntiaturus esse: admissi, quasi ad aurem loqui velitis, accedite et statim fratrem meum trucidate.” legati igitur vel potius sicarii, ut ad convivium seu epulas missi, alacres ad sultani caedem properarunt. ebrium cum eum invenirent, quoniam omni libertate utebantur, iis, quibus custodia sultani credita erat, procul stantibus, accedebant ad eum gladiisque, quos sub ala gestabant, eductis, infelicem illico interficiunt. talis enim est ista Chasiorum gens, quae sanguine delectetur et voluptuosissimum ducat gladium in homi-

θάπερ τι κῦδος τὸν τοιοῦτον λογίζονται θάνατον, ὥσπερ τινὰ
 πάτριον κλῆρον τὰ φονικά ταῦτα ἔργα ἄλλος πρὸς ἄλλον δια-
 δεχόμενοι τε καὶ παραπέμποντες. ἐκείνων μὲν οὖν ὑπέστρε-
 ψεν οὐδείς πρὸς τὸν Τουτούσην, ἀντίλυτρον οἶον τὰς ἰδίας
 V. 143 ὑποσχόντων σφαγᾶς· ὁ μέντοι Πουζάνος ταῦτα μεμαθηκώς, 5
 σὺν ὄλαις δυνάμεσι πρὸς τὸν Χορασὺν ἐπανέστρεψεν. ἐπὶ
 δὲ τῷ Χορασὺν προσεπέλασε, δέχεται τοῦτον ὁ τοῦ ἀναιρε-
 θέντος ἀδελφὸς Τουτούσης. καὶ εὐθὺς ἀγχεμάχου τῆς μάχης
 γενομένης, ἐπεὶ καρτερῶς ἄμφω τὰ στρατεύματα ἐμάχοντο
 C καὶ θάτερον θατέρῳ τῆς νίκης οὐδαμῶς παρεχώρει, πίπτει 10
 καὶ ὁ Πουζάνος καιρίαν πληγὴν γενναίως ἀγωνιζόμενος καὶ
 ὄλας συνταράττων τὰς φάλαγγας· ἕκαστος δὲ τῶν αὐτοῦ
 φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο, ἄλλος ἄλλοσε σκεδα-
 σθέντες. ὁ δὲ Τουτούσης νικητὴς πρὸς τὸν Χορασὺν ἐπανέ-
 στρεψεν, ὡς ἤδη τὴν τοῦ σουλτανικίου ἀξίαν περιζωσάμενος, 15
 καὶ ταῦτα τὸν κίνδυνον ὑπὲρ κεφαλῆς ἔχων. καὶ γὰρ συνη-
 τηκῶς αὐτῷ ὁ τοῦ ἀναιρεθέντος Ταπάρη σουλτᾶν υἱός, ὁ
 Παργιαροῦχ, ὥστε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας
 κατὰ τὴν ποίησιν. καὶ συμβαλὼν ὅλη χειρὶ καὶ γνώμῃ, εἰς
 D πολλὰ τὰς Τουτούση δυνάμεις διέσπασε, καὶ τρέψας ἀνά 20
 κράτος ἐδίωκεν. ἀναιρεῖται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ τὰ Ναύατου φυ-

1. κῆδος G. θάνατον λογίζονται G. 3. οὖν om. G. 4.
 οὐδείς πρὸς Τουτούσην ὑπέστρεψεν G. 6. Χοροσὺν PG utro-
 bique. correxi. 18. Παργγαροῦχ C, Παργχαροῦχ P in mar-
 gine, Σπαργγαροῦχ PG. correxi. ὡς G.

num visceribus figere. ceterum, si forte eo ipso momento alii aggressi
 eos discerpunt, summo honori talem mortem habent, velut pater-
 nam hereditatem cruentum istud artificium alius ab alio accipientes
 atque rursus tradentes. illorum quidem nemo ad Tutusen reversus est,
 cum mercedem quasi sceleris contrucidati darent. Puzanus, ut haec
 audiit, in Chorasenum cum copiis omnibus movit; appropinquantem
 excepit occisi sultani frater Tutuses. pugna statim cominus commissa,
 postquam strenue uterque exercitus pugnavit, et neuter neutri victoriam
 concessit, Puzanus etiam lethali vulnere percussus cecidit, fortiter pu-
 gnans et universos conturbans ordines, milites eius fuga salutem pe-
 tierunt, alii alio dispersi. Tutuses autem victor in Chorasenum rediit, iam
 sultanicii dignitatem adeptum se ratus. sed periculum capiti eius impen-
 debat. etenim occisi Taparae sultani filius, Pargiaruch, obviam ei fac-
 tus, velut leo gavisus est, qui magnum in corpus inciderit, ut
 poeta ait, atque omnium virium contentione eum aggressus, Tutusis
 copias disiecit, disiectasque summa vi persecutus est. cecidit et ipse
 Tutuses, ad Novati instar inflatus. Apelchaseo cum pecuniis ad

σῶν Τουτούτης. τοῦ δὲ Ἀπελχασήμ μετὰ χρημάτων τότε
 πρὸς τὸν τοῦ Χορασάν σουλτᾶν ἐξεληλυθότος, ὡς ὁ λόγος
 φθάσας ἰστόρησεν, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πουλχάσης τὴν Νί-
 5 καιαν καταλαβὼν κατέσχευεν. αἰσθόμενος δὲ τούτου ὁ αὐτο-
 κράτωρ, δαυμιεῖς τὰς δωρεὰς ὑπισχνεῖτο, εἰ ταύτης αὐτῷ
 παρακεχωρηκῶς ἐκείθεν ἐκσταίη. ὁ δὲ Πουλχάσης ἤθελε μὲν,
 ἀλλ' ἀνεβάλλετο αὐθις, ἀποβλέπων πρὸς τὸν Ἀπελχασήμ, καὶ
 λόγους ἐκ λόγων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα διεπέμπετο, ἀπαιω-
 ρῶν οἶον αὐτόν, τῇ δ' ἀληθείᾳ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀπεκδεχό- P. 180
 10 μενος ἐπανελέυσιν. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ γίνεται τι τοιοῦτον. ὁ
 παρὰ τῶν Χασίων ἀναιρεθεὶς τοῦ Χορασάν σουλτᾶν ἔφθασε
 κατασχεῖν τοὺς τοῦ μεγάλου Σολυμᾶ δύο υἱεῖς. οὗτοι δὲ
 μετὰ τὴν ἐκείνου σφαγὴν ἀποδράσαντες τοῦ Χορασάν, ὄξεως
 τὴν Νίκαιαν κατέλαβον. τούτους οἱ ἐντὸς Νικαίας θεασά-
 15 μενοι, δημοκρατοῦντες οἶον περιχαρῶς ἐδέξαντο. καὶ ὁ Πουλ-
 χάσης καθάπερ τινὰ πατρῶον κληρὸν τὴν Νίκαιαν προθύμως
 αὐτοῖς παραδίδωσι. προχειρίζεται δὲ σουλτᾶν ὁ πρωτογενὴς
 τῶν δύο, Κλιτζιασθλάν τὴν κλησιν. ἐκεῖνος δὲ τὰς γυναῖκας
 καὶ τὰ παιδιά τῶν τηνικαῦτα ἐν Νικαίᾳ παρόντων μεταπεμ-
 20 ψάμενος, ἐν αὐτῇ καθίδρυσεν, ἀποκαταστήσας τὴν πόλιν B
 ταύτην σουλτάνων, ὡς ἂν τις εἴποι, κατοικητήριον. οὕτω δὲ
 τὰ κατὰ τὴν Νίκαιαν οἰκονομήσας, τὸν μὲν Πουλχάσην τῆς

5. εἰ CF, ἢ G, καὶ P. 8. τὸν add. CG. 9. ἀπεκδεχόμε-
 νον P, recte CG. 10. ἔλευσιν G. 12. μεγάλου: lege Ἀμῆρ.
 υἱοῦς CG. 13. ἀποδράσοντες C. 18. Κλιτζιασθλάν CG. 19.
 παιδιά: τέκνα P in margine.

Chorasani sultanum profecto, ut supra narravimus, frater eius Pulchases Nicaeam occupavit. de qua re imperator certior factus, largissima ei dona pollicitus est, si urbe sibi tradita decederet. Pulchases conditionem non aspernabatur quidem, sed Apelchasesum respiciens cunctabatur, et alias atque alias morae causas adversus imperatorem praetendebat, suspendens quasi eum, re vera fratris reditum operiens. interim tale quid contigit. trucidatus a Chasiis Chorasani sultanus Ameris Solymae filios duos ceperat. hi post illius necem ex Chorasano aufugientes, Nicaeam celeriter se conferebant; quos conspicati, qui Nicaeae erant, tumultuantes ingenti gaudio exceperunt; atque Pulchases ut paternam hereditatem Nicaeam sine mora iis tradidit. eorum natu maior, Clitziasthlan nomine, sultanus creatus, uxores et liberos eorum, qui tum Nicaeae degebant, arcessivit eamque urbem incolere iussit, in qua urbe sultanorum, ut dixerit aliquis, domicilium rursus collocavit. ita Nicaeae rebus constitutis, Pulchases praefectura movet, et archisatrapae Muchumeti princi-

ἀρχῆς μεθίστησι, τῷ δὲ ἀρχισατράπῃ Μουχούμει τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐν Νικαίᾳ ὄντων σατραπῶν ἀναθέμενος καὶ αὐτοῦ που καταλιπών, κατὰ τῆς Μελιτηνῆς ἔξεισιν.

13. Ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῶν σουλτάνων. ὁ δὲ Ἐλχάνης ἀρχισατράπῃς μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν καταλαβῶν τὴν 5 Ἀπολλωνιάδα καὶ Κύζικον, (πόλεις δὲ αὗται καὶ ἄμφω παράλιοι) τὰ παρὰ θάλατταν ἐληΐζετο ἅπαντα. τοῦτο μεμαθηκώς ὁ αὐτοκράτωρ, ἀπὸ τῶν παρατυχόντων ἀκατίων (οὐδέπω γὰρ στόλος ἠντρέπιστο) ἱκανὰ παρασκευασάμενος, καὶ ἐλεπόλεις ἐν αὐτοῖς μετὰ στρατιωτῶν γενναίων εἰσαγαγών, τὸν 10 C Εὐφορβητὸν Ἀλέξανδρον, ἄνδρα τῶν ἐπιφανῶν μὲν κατὰ γένος καὶ κατὰ ἀνδρείαν περίφημον, τὴν ἡγεμονίαν τούτων αὐτῷ ἀναθέμενος, κατὰ τοῦ Ἐλχάνη ἐξέπεμψε. καταλαβῶν δὲ Ἀπολλωνιάδα, παραχρῆμα ἐπολιόρκει. δι' ἕξ δὲ ἡμερῶν, μηδ' ἐν νυξὶ τῆς τειχομαχίας ὄλωσ ἀφιστάμενος, κατέσχε τὸν ἔξω-15 V. 144 θεν τοῦ κάστρου κύκλον, ὄνπερ ἔξωπόλον ἢ συνήθεια νῦν καλεῖν εἴωθεν. ὁ δὲ Ἐλχάνης καρτερῶς ἀντεποιεῖτο τῆς ἀκροπόλεως, δυνάμεις ἐλπίζων ἔξωθεν ἐλθεῖν. καὶ δὴ στρατιὰν βαρβαρικὴν ἀξιόμαχον ἐπικαταλαμβάνουσαν εἰς ἀρωγὴν τοῦ D Ἐλχάνη ὡς ἐθεάσατο ὁ Ἀλέξανδρος, τοὺς δ' ὑπ' αὐτὸν μηδὲ 20 τὸ πολλοστὸν τῆς ἐπικαταλαμβανούσης δυνάμεως σώζοντας, βέλτιον ἔγνω, κἂν μὴ νικῶη, ἀλλὰ γε τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀσινεῖς διατηρῆσαι. ἐν στενωῷ δὲ κομιδῇ τὰ κατ' αὐτὸν ἐληλακότα

1. Μουχούμει C, Μοχούμει PG. 5. Ἐλλεχάνης G. 7. παράλιοι G. 11. μὲν om. G. 15. νυκτι CG. 16. ἔξωπυλον G. ἔξωπυλον conl. Possinus. vid. annotat.

patu tradito satraparum, qui Nicaeae erant, ipse hunc ibi relinquens, adversus Melitenem profectus est.

13. Elchanes autem archisatrapa, occupatis Apolloniade et Cyzico, quae urbes mari adiacent, maritimam oram universam infestam habebat. quo imperator audito, navigiorum, quae ad manus erant, (nam classis nondum erat parata,) satis multa expedivit, et machinis militibusque fortibus impositis, Euphorbeno Alexandro, qui et genere et virtute clarus erat, imperium eorum tradidit, atque adversus Elchanem eum misit. is ubi Apolloniadem pervenit, urbem statim adortus, post oppugnationem sex dierum, ne noctu quidem plane omisam, exteriorem arcis circuitum occupavit, quod promurale hodie vocari solet. Elchanes autem fortiter obstitit, auxilia mox adventura sperans. cumque revera barbarorum exercitum satis magnum subsidio Elchani venire Alexander animadverteret, suos autem ne multesimam quidem advenientium copiarum partem esse; satius duxit, quamvis

συνορῶν καὶ ὅτι σωτηρίας τρόπος οὐχ ὑπολέλειπται, ὡς
 πρὸς τὴν θάλασσαν ἀπονευέκει. καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ εἰσ-
 ελθὼν ἐν ταῖς ἰδίαις ναυσὶ πρὸς αὐτὴν διεπλωίζετο. στο-
 χασάμενος δὲ ὁ Ἐλχάνης τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου σκοπόν, προ-Ρ. 181
 5 καταλαβὼν τὸ τῆς λίμνης κατέσχε στόμιον καὶ τὴν τοῦ ποτα-
 μοῦ γέφυραν, ἐν ἧ καὶ τέμενος πάλαι παρὰ τῆς ἀγίας ὤκο-
 δόμητο Ἐλένης ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐξ
 ὧν τὴν ἐπωνυμίαν ἡ γέφυρα μέχρι καὶ νῦν ἐκτίησται. τῶ
 γοῦν ἤδη ῥηθέντι στομίῳ καὶ αὐτῇ δὴ τῇ γεφύρᾳ ἄνδρας πο-
 10 λεμικωτάτους ἐπιστήσας ἐφ' ἑκάτερα, παρήγγειλε τὴν τῶν
 πλοίων δίοδον ἐνεδρεύειν. ὡς δὲ ἅπαντες ἐν τοῖς ἤδη ῥηθεῖσιν
 ἀγροαρίοις εἰσελθόντες διὰ τοῦ στομίου τῆς λίμνης, ταῖς πάγαις
 τοῦ Ἐλχάνη ἐμπεπτώκασι, θεασάμενοι τὸ καταλαβὼν αὐτοὺς Β
 δεινὸν καὶ μὴ ἔχοντες ὅ τι καὶ δράσειεν, τῇ χέρσῳ τὰς νῆας
 15 ἐφορμίσαντες κάκειθεν ἀλλόμενοι, περὶ τὴν ἠπειρον ἐξεληλύ-
 θεσαν. καταλαβόντων δὲ αὐτοὺς τῶν Τούρκων, μέγας ἀναο-
 ρήγνυται πόλεμος. καὶ πολλοὶ μὲν τῶν λογάδων ἀλίσκονται,
 πολλοὶ δὲ καὶ ταῖς δίναις τοῦ ποταμοῦ ἐμπεπτωκότες παρε-
 σύρησαν. ταῦτα μεμαθηκὼς ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ φέρων τὴν
 20 ἦταν, ἀξιόμαχον δύναμιν μετὰ τοῦ Ὄπου διὰ τῆς ἠπείρου
 κατ' αὐτῶν ἐξέπεμψεν. ὅς καὶ τὴν Κύζικον καταλαβὼν, ἐξ
 ἐπιδρομῆς ταύτην κατέσχε. διελθὼν δὲ καὶ τῶν ἰδίων ταγματά-

3. διεπλωίζετο C, διεπλοίζετο PG. 4. δὲ add. C. τῶν —
 σκοπῶν C. 5. τῶ ποταμῶ C. 12. ἀγροαρίοις P, ἀγροαρίοις
 G correxitque Ducangius Glossar. I. p. 17. 14. lege δράσειαν.
 15. fortasse ἀλόμενοι.

victoria non reportata, suos incolumes servari. sed res suas in summas
 angustias adductas esse cernens, neque ullam salutis viam superesse,
 ad mare tendere statuit, et navigia ingressus, secundo fluvio eo
 traiecit. odoratus Elchanes Alexandri consilium, praeoccupavit la-
 cus ostium et fluminis pontem, in quo etiam templum dudum a san-
 cta Helena in honorem magni Constantini exstructum erat, unde ap-
 pellationem pons iste hodieque habet. ad istud igitur ostium et in
 hoc ponte milites fortissimos ab utraque parte dispositos navigiorum
 transitum exspectare iussit. iam cum omnes naviculis illis, quas dixi,
 per lacus ostium vecti, in insidias ab Elchane structas inciderent,
 imminentis periculi metu nescii quid agerent, navibus ad littus ap-
 pulsas, in terram egrediuntur. quos ubi Turcae assecuti sunt, gravis
 committitur pugna. multi nobilium hominum capti, multi etiam fluvii
 vorticibus hausti sunt. quibus cognitis, imperator cladem inultam non
 ferens, Opum cum idoneis copiis terrestri itinere adversus eos misit. qui
 postquam Cyzicum pervenit, statim urbem cepit. electos autem e co-

των ἀνδρας τειχεσιπλήτας καὶ φιλοκινδύνους ὡσεὶ τριακοσί-
 οὺς κατὰ τοῦ Ποιμανηνοῦ ἐξαπέστειλεν. οἱ καὶ ἐξ ἐφόδου
 C τοῦτο κατέσχον, καὶ τοὺς μὲν τῶν ἐντὸς τούτου αὐτοῦ πο-
 κτείνουσι, τοὺς δὲ καὶ ζωγρίαν πρὸς τὸν Ὀπὸν πεπόμφασιν.
 ὁ δὲ θᾶπτον τούτους πρὸς τὸν βασιλέα ἐκπέπομφεν· αὐτὸς 5
 δὲ ἐκεῖθεν ἀπάρας, τὴν Ἀπολλωνιάδα καταλαμβάνει, καὶ πο-
 λιορκῶν ταύτην οὐκ ἐνεδίδου. ὁ δὲ Ἐλχάνης ἀποχρῶσαν
 ἀπάρτι πρὸς αὐτὸν μὴ ἔχων δύναμιν, τὴν μὲν πόλιν ἐθελον-
 τῆς παραδίδωσιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν καθ' αἷμα προσηκόν-
 των αὐτομολεῖ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ μυρίων μὲν ἐπαπολαύει 10
 δωρεῶν, τυγχάνει δὲ καὶ τοῦ μεγίστου, τοῦ ἀγίου φημί φω-
 D τίσματος. ὁπόσοι δὲ συνέψεσθαι τῇ Ὀπῳ οὐκ ἤθελον, ὃ τε
 Σκαλιάριος καὶ ὁ ἐν ὑστέροις ὑπερπερίλαμπρος τιμηθεῖς * * *,
 (ἀρχισατράπαι δὲ καὶ οὗτοι τῶν ἐπιφανῶν,) μαθόντες τὰς εἰς
 τὸν Ἐλχάνην φιλοφροσύνας καὶ δαψιλεῖς δωρεάς τοῦ αὐτοκρά- 15
 τορος, προσεληλυθότες καὶ αὐτοί, τῶν ἡμειρομένων ἐπιτυγχάνου-
 σιν. ἦν γὰρ ὁ βασιλεὺς οὗτος ἄντικρος ἱερατικώτατος, καὶ τὴν
 ἀρετὴν καὶ τὸν λόγον, ὡς εἶπεῖν, εὐσεβείας ἀπάσης ἀρχιερέως.
 διδασκαλικώτατός τε γὰρ ἦν τοῦ ἡμετέρου δόγματος καὶ ἀπο-
 στολικὸς τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν λόγον, καὶ εἶσω τῆς ἡμετέ- 20

V. 145 ρας πίστεως ποιῆσαι βουλόμενος οὐ μόνον τοὺς νομάδας του-
 P. 182 τουσὶ Σκύθας, ἀλλὰ καὶ τὴν Περσίδα πᾶσαν καὶ ὁπόσοι τὴν

2. Ποιμανηνοῦ G. 4. καὶ om. G. 8. μὴ ἔχων πρὸς αὐ-
 τὸν G. 11. βαπτίσματος CG. 13. σκαλιάρης CG. τιμηθεῖς:
 lacunam indicavi. 14. καὶ add. C. μεμαθηκόιες P in
 margine. 16. ἡμειρομένων C et in margine P, ὁμοίων PG.

piis suis viros fere trecentos, munitionibus accedere paratos atque
 ad pericula promptos, adversus Poemanenum misit; qua arce illico
 occupata, qui intus erant partim trucidantur, partim capti ad Opum
 mittuntur; hic ad imperatorem celeriter eos misit. ipse inde profec-
 tus, Apolloniadem pervenit eamque urbem obsidione clausam ten-
 tare non destitit. Elchanes, deficientibus tum quidem copiis, oppi-
 dum ultro tradidit atque una cum consanguineis ad imperatorem trans-
 iit. a quo cum alia innumera, tum quod maximum est, sanctam
 evangelii lucem consequitur. qui Opum sequi noluerant, Scaliarius
 et qui postea hyperperilampi i. e. clarissimi titulo ornatus est * * *,
 (archisatrapae hi quoque erant ex illustribus) cum audissent, quanta
 humanitate ac munificentia ab imperatore exceptus Elchanes esset,
 accesserunt et ipsi et quae vellent consecuti sunt. quippe erat impe-
 rator religiosissimus, atque virtute et cognitione, ut ita dicam, omnis
 pietatis sacerdos summus. paratissimus idem ad praecipendum dogma
 nostrum, atque apostolicus et voluntate et oratione, fidei nostrae con-

Αἴγυπτον καὶ Λιβύην νέμονται βάρβαροι καὶ ταῖς τοῦ Μωά-
μεθ τελεταῖς ὀργιάζουσιν.

14. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλις. βουλομένη δὲ δεινο-
τέραν καὶ μείζονα τῆς προλαβούσης κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων
5 ἀρχῆς ἔφοδον διηγῆσασθαι, εἰς ἀρχὴν αὐθις καθιστῶ τὸν
λόγον· ἄλλα γὰρ ἐπ' ἄλλοις διεκνυμάνθησαν. γένος τι Σκυ-
δικὸν παρὰ τῶν Σαυροματῶν καθ' ἐκάστην σκυλευόμενοι,
ἀπάραντες τῶν οἴκοι κατῆλθον πρὸς τὸν Δάνουβιν. ὡς δὲ
πρὸς ἀνάγκης ἦν αὐτοῖς μετὰ τῶν κατὰ τὸν Δάνουβιν οἰκούν-
10 των σπείσασθαι, τούτου συνδόξαντος πᾶσιν, εἰς ὁμίλιαν ἤλ-
θον μετὰ τῶν ἐκκρίτων, τοῦ τε Τατοῦ καὶ Χαλῆ ὀνομαζο- B
μένου καὶ τοῦ Σεσθλάβου καὶ τοῦ Σατζᾶ, (χρῆ γὰρ καὶ τῆς
ἐπωνυμίας μεμνησθαι τῶν κατ' αὐτοὺς ἀρίστων ἀνδρῶν, εἰ
καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας τούτοις καταμιαίνεται,) τοῦ μὲν
15 τὴν Δρίστραν κατέχοντος, τῶν δὲ τὴν Βιτζίναν καὶ τᾶλλα.
σπεισάμενοι γοῦν μετ' αὐτῶν, ἀδεῶς τοῦ λοιποῦ διαπερῶντες
τὸν Δάνουβιν, ἐλήϊζοντο τὴν παρακειμένην χώραν, ὡς καὶ
πολίχμια τινα κατασχεῖν. κἀντεῦθεν ἐκεχειρίαν τινὰ σχόντες,
ἀροτριῶντες ἔσπειρον κέγγρους τε καὶ πυρούς. ὁ δὲ Τραυ-
20 λὸς ἐκεῖνος Μανιχαῖος μετὰ τῶν συνεφεπομένων αὐτῷ καὶ οἱ
τὸ κατὰ τὴν ἀκρολοφίαν τῆς Βελιατόβης πολίχμιον κατασχόν-
τες ὁμόφρονες, περὶ ὧν ὁ λόγος φθάσας ἐδίδαξε πλατύτερον, C

6. γὰρ τι A. 7. ἐσκυλευόμενοι A, σκυλεόμενοι G. 8. οἱ-
κων A. 9. τὸν om. G. 11. ὀνομαζομένων G. 12. Σε-
σθολάβου G. Σατζοῦ CG. 19. ἐπειρον P, ἔσπερον C,
recte G. 21. βαλιτιατόβης G. 22. ἐδίδαξε: ἐδήλωσε A.

ciliare cupiebat non nomades tantum istos Scythas, sed etiam Persi-
dem universam et quotquot Aegyptum Libyamque incolunt barbari,
Moamethis sacris initiati.

14. Sed de his satis. graviolem autem et maiorem superiore in
imperium Romanum impetum cum enarratura sim, ab initio rursus
repetenda res est: nam alii ex aliis ciebantur fluctus. gens quaedam
Scythica, a Sauromatis quotidie vexata, relictis sedibus, ad Danu-
bium descendit. cumque necesse ipsis esset cum iis, qui Danubium
accolunt, pacisci, consentientibus omnibus, conveniunt principes,
Tatum et Chalem et Sesthlabum et Satzam, (nam oportet nominatim
laudare viros inter barbaros nobilissimos, licet historiae elegantiam voca-
bula deforment.) quorum ille Dristrae praeerat, reliqui Bitzinae ce-
terisque oppidis. cum his igitur ubi pacti sunt, secure Danubio tra-
iecto, finitimas regiones depopulabantur oppidaque nonnulla occupa-
bant. sed Traulus iste Manichaeus cum iis, qui eum secuti erant, et
qui oppidum, in Beliatobes colle positum, tenebant ipsi obnoxii, de

τὰ κατὰ τοὺς Σκύθας μεμαθηκότες, ὃ πάλαι ᾧδιον, εἰς φῶς
 ἐξήγαγον. καὶ κατασχόντες τὰς τραχείας ὁδοὺς καὶ στενω-
 πούς, μετεκαλοῦντο τοὺς Σκύθας. κἀντεῦθεν τὴν ἅπασαν
 Ῥωμαίων ἐληΐζοντο χώραν. γένος γὰρ οἱ Μανιχαῖοι φύσει
 μαχιμώτατον καὶ αἵμασιν ἀνθρώπων λαφύσσειν καταπερεῖ 5
 κύνες ἀεὶ ἰμειρόμενον. ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος μεμαθη-
 κώς, παρακελεύεται τῷ δομestikῷ τῆς ἐσπέρας Πακουριανῷ,
 γινώσκων αὐτὸν ἰκανώτατον οἰκονομηῆσαι στράτευμα καὶ κατὰ
 φάλαγγα στήναι καὶ παράταξιν διαμηχανήσασθαι ποικιλώτα-
 Dτον, σὺν αὐτῷ τῷ Βρανᾷ (ἀνὴρ δὲ καὶ οὗτος μαχιμώματος) 10
 τὰς δυνάμεις ἀναλαβόμενον κατ' αὐτῶν ἀπελθεῖν. καταλαβὼν
 δὲ τοὺς Σκύθας διελθόντας τοὺς στενωπούς καὶ τῆς Βελιατό-
 βης ἔνθεν τὸν χάρακα πηξάμενους, πλῆθος ἀναρίθμητον τούτους
 θεασάμενος, πρὸς τὸν μετ' αὐτῶν εὐθύς ἀπενάρκησε πόλε-
 μον, βέλτιον νομίζων τὰς ἰδίας τὸ παρὸν ἀμαχητὶ διασωῶσαι 15
 δυνάμεις, ἢ τὸν μετὰ τῶν Σκυθῶν ἀναδυσάμενον πόλεμον καὶ
 ἡττηθέντα πολλοὺς ἀπολωλέκенаι. ἀλλὰ τῷ Βρανᾷ φιλοκιν-
 P. 183 δυνοτάτῳ τε καὶ θρασεῖ ὄντι ταῦτα οὐκ ἤρεσκεν. ὁ δὲ γε
 δομέστικος, ἵνα μὴ δειλίῳ ὑποψία τις καὶ αὐτοῦ ἀναβαλ-

2. καὶ στενωπούς ὁδοὺς A. 3. μετεκαλοῦντο C. μετεκάλουν A,
 κατεκαλοῦντο PG. 5. καταπερεῖ C, καθάπερ οἱ PG, ὡσπερ οἱ A.
 8. ἰκανώτατα G. 9. lege στήσαι. καὶ παράταξιν διαμη-
 χανήσασθαι om. G. παράταξιν C, πράγματα P. ποικιλώ-
 τατα CG. 11. ἀναλαβομένους A, ἀναλαβόμενον PG. 12.
 δὲ ὁ δομέστικος A. σκύθας ἔνθεν τῶν στενωπῶν βελιατόβης
 τὸν χάρακα A. 13. ἔνθα C. 16. lege ἀναδησάμενον. vid.
 annotat. 17. ἀπολωλέκειναι G. 18. τε om. G. 19. δομέ-
 στικος πακουριάνος A.

quibus supra pluribus egimus, ubi de Sytharum rebus audiere, quod
 dudum parturierant, enixi sunt. occupatis enim viis asperis et an-
 gustis, Scythas arcesserunt, Romanorumque dehinc ditionem univer-
 sam infestam habebant. siquidem Manichaei natura bellicosissimi ac
 sanguinis, veluti canes, cupidissimi. haec ubi imperator Alexius ac-
 cepit, domesticum occidentis Pacurianum, quem exercitus ducendi
 disponendique et aciei instruendae quam maxime peritum cogno-
 rat, una cum Brana, qui et ipse fortissimus erat, coactis copiis,
 adversus eos proficisci iussit. is cum ad Scythas pervenisset, qui su-
 peratis angustiis citra Beliatobam castra posuerant, eosque innume-
 ros esse cerneret, proelio statim abstinuit, satius ducens copias suas,
 in praesenti pugna non commissa, servari, quam proelio inito ac-
 ceptaque clade multos perire. sed Branae, qui ad pericula prom-
 tissimus atque audax erat, haec non placebant. domesticus, ne pu-
 gnam differendo ignaviae suspicionem subiret, Branae importunitati

λομένου τὸν πόλεμον δοθῆ, ἐνεδίδου ταῖς ὀρμαῖς τοῦ Βρανᾶ, καὶ θωρήξασθαι τε ἄπασι κελεύσας καὶ πολέμον σχῆμα διατυπώσας, κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐχώρησε, τὸ μεσαίτατον αὐτὸς διέπων τῆς φάλαγγος. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τὸ πολλοστὸν τοῦ 5 πλῆθους τῶν ἀντιτεταγμένων τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔσωζε στρατευμα, ἐκ μόνης ὕψεως περιδεεῖς ἐγεγόνεισαν ἅπαντες, προσβαλόντες δ' ὅμως τοῖς Σκύθαις, ἀναιροῦνται μὲν πολλοὶ ἐν τῷ μάχεσθαι, πίπτει δὲ καιρίαν πληγῆς ὁ Βρανᾶς. ὁ δὲ γε 10 δομέστικος ἐκθύμως μαχόμενος καὶ σφοδρὰς τὰς κατὰ τῶν V. 146 ἐναντίων ἰππασίας ποιούμενος, φηγῶ προσκεκρουκῶς ἀφήρη- B ται παραχρῆμα τὴν ψυχὴν. τὸ δὲ ἐπίλοιπον τοῦ στρατοῦ ἄλλος ἄλλαχοῦ διεσπάρησαν. ταῦτ' οὖν μεμαθηκῶς ὁ αὐτοκράτωρ, ἐπένθει μὲν τοὺς πεπιωκότας ἅπαντας ἰδίᾳ τε καὶ καθ' ἕκαστον καὶ ὁμοῦ· ἐπὶ δὲ τῷ τοῦ δομεστικού θανάτῳ 15 καὶ μᾶλλον στενάζων, κρουνὰς ἠφίει δακρῶν. ἐφίλει γὰρ ἐξόχως τὸν ἄνδρα καὶ πρὸ τῆς ἀναρρήσεως. οὐ μέντοι διὰ ταῦτα ἀναπέπτωκεν, ἀλλὰ μεταπεμψάμενος τὸν Τατίκιον μετὰ χρημάτων ἱκανῶν ἐκπέμπει πρὸς Ἀδριανούπολιν, ἐφ' ἣ τοῖς μὲν στρατιώταις τοὺς ἐπετείους διδόναι μισθοὺς, συλλέ- 20 γειν δὲ καὶ ἅπανταχόθεν δυνάμεις, ἵνα στρατευμα ἀξιόμαχον αὐθις συστήσῃται. τὸν δὲ Οὐμπερτόπουλον εἰς Κύζικον φρου- C

3. αὐτὸς om. A. 8. δὲ καὶ καιρίαν? 9. δομέστικος: πα-
κουριάνος A. 13. τε add. A. 14. ὁμοῦ: κοινῆ A. 15.
καὶ om. C. μᾶλλον P in margine, μάλα PCAG. 17. ἀνα-
πεπιώκει A. Τατίκιον C constanter, Τατίκιον PGA. 20.
ἀπανταχόθεν A, ἀπανταχόσε PG. 21. αὐθις om. A. κατα-
στήσῃται. παρεκελεύσατο δὲ καὶ τὸν τοὺς κελτοὺς ἄγοντα, μετὰ
μόνων τῶν κελτῶν εἰς τὸν τατίκιον ἐφθακέναι A.

cedens, postquam arma capere omnes iussit atque in aciem colloca-
vit, Scythas aggressus est, mediam ipse obtinens aciem. sed quoniam
ne multesimam quidem hostium partem Romanus exercitus aequabat,
solo aspectu perculti sunt omnes. tamen congressi cum Scythis, multi
in pugna occisi sunt; ipse Branas mortifero vulnere ictus cecidit;
domesticus autem strenue pugnans et saepius in hostes invectus, ad
fagum offensus, animam extemplo efflavit; reliquus exercitus alii alio
dispersi sunt. quo nuntio accepto, imperator qui in proelio occubuerant,
et singulos lugebat et universos simul; domestici autem mortem magis
etiam deplorans, lacrimarum vim effudit; quippe quem praecipue
diligeret, etiam ante imperium acceptum. neque tamen propterea
animo concidit, sed Taticium arcessitum cum pecunia multa Adria-
nopolim misit, qui et annua militibus stipendia solveret, et coactis
undecunque copiis, exercitum satis magnum rursus pararet. Uberto-

ρὰν ἀξιόμαχον καταλιπόντα, μετὰ μόνων τῶν Κελτῶν εἰς τὸν
 Τατίκιον γοργῶς ἐφθакέναι παρεκελεύσατο. οὗτος δὲ τοὺς
 Λατίνους καὶ τὸν Οὐμπερτόπουλον θεασάμενος καὶ τεθαρ-
 ρηκῶς, ἐπεὶ καὶ ἱκανὸν προεφθάκει συλλέξασθαι στράτευμα,
 κατειθὺ Σκυθῶν ἐχώρησε παραχρῆμα. καταλαβὼν δὲ τὰ περὶ 5
 τὴν Φιλιππούπολιν, παρὰ τῷ χεῖλει τοῦ κατὰ τὸν Βλίσνον
 ῥέοντος ποταμοῦ χάρακα πῆγνυται. ἐπὶ δὲ τοὺς Σκύθας ἐκ
 προνομῆς ἐπανερχομένους ἐθεάσατο λείαν πολλὴν καὶ δορυα-
 D λώτους συνεπαγομένους, μήπω σχεδὸν τὰς κατασκευὰς εἴσω τοῦ
 χάρακος καταθέμενος, ἱκανοὺς τοῦ στρατοῦ ἀποτεμώμενος κατ' 10
 αὐτῶν ἐκπέμπει. αὐτὸς δὲ ὀπλισάμενος καὶ πάντας θωρήξασθαι
 κελεύσας, τὰς φάλαγγας καταστησάμενος, τοῖς προπεμφθεῖσι
 παρείπετο στρατιώταις. θεασάμενος δὲ τοὺς Σκύθας μετὰ
 τῶν λαφύρων καὶ τῶν δορυαλώτων τῷ ἐπιλοίπῳ στρατεύματι
 τῶν Σκυθῶν ἐνωθέντας κατὰ τὸν σπιροδὸν ὄχθον, διχῆ 15
 στράτευμα διελὼν καὶ τὸ ἐνυάλιον ἐκατέρωθεν ἠχῆσαι κελεύ-
 P. 181 σας, σὺν ἀλαλαγμῷ καὶ βοῇ πολλῇ προσβάλλει τοῖς βιορβύ-
 ροις. καὶ καρτερᾶς τῆς μάχης γενομένης, πίπτουσι τῶν Σκυ-
 θῶν οἱ πλείονες, πολλοὶ δὲ καὶ διασπαρέντες ἐσώθησαν. ὁ δὲ
 τὴν λείαν πᾶσαν ἀναλαβόμενος, νικητὴς τὴν Φιλιππούπολιν 20
 καταλαμβάνει. κεῖθι δὲ τὸ ὀπλιτικὸν ἅπαν καταθέμενος, ἐσκό-

1. μόνων AG, μόνον P. 3. καὶ alterum om. A. 6. τὰ χεῖλη
 CG. Βλίσνον CA, βλίσνον G, Σαλίνον P. 9. κατασκευὰς A,
 σκευὰς PG. 10. τοῦ στρατοῦ add. A. 11. δὲ: τε A. 14.
 τῶν alterum add. A. 15. σπιροδὸν PG, πικρὸν C, πυρὸν A et
 in margine P. lege Εὔρου. 21. ὀπλικὸν P.

pulum autem, relicto Cyzici praesidio idoneo, cum solis Gallis ad
 Taticium celeriter pergere iussit. hic cum Latinos atque Ubertopulum
 videret, confirmato animo, (nam idoneum ante exercitum conscri-
 pserat,) statim adversus Scythas profectus est. Philippopolin ubi per-
 venit, in ripa fluvii ad Blisnum fluentis castra metatus est; cumque
 Scythas a pabulatione redeuntes cum praeda multa atque captivis
 videret, licet nondum vasa intra vallum deposuisset, iustam in eos
 militum partem immisit. ipse, armis captis omnibusque se comparare
 iussis, aciem instruxit et praemissos milites secutus est. ubi Scythas
 cum praeda et captivis sese reliquo Scytharum exercitu in Euri ripa
 consistentium adiunxisse vidit, bifariam exercitu diviso, classicum
 utrimque cani iussit, et magno cum clamore barbaros invadit. pu-
 gna conserta acri, Scytharum plurimi occubuerunt, multi dispersi fuga
 servati sunt. Taticius praeda omni potitus, victor Philippopolin
 perrexit. ibi cum exercitum omnem collocasset, circumspiciebat, unde

πει ὄθεν χρῆ καὶ ὄπως τοῖς βαρβάροις αὐθις προσβαλεῖν.
 ἀπειροπληθεῖς δὲ τὰς αὐτῶν γινώσκων δυνάμεις, σκοποὺς
 ἀπανταχόσε ἐξέπεμπεν, ἵν' ἐκεῖθεν ἔχη τὰ κατὰ τοὺς Σκυθας
 συχνάκις ἐκμανθάνειν. ἐπαναδεδραμηκότες δὲ οἱ σκοποὶ πλη-
 5 θος βαρβάρων ἔλεγον πολὺ περὶ τὴν Βελιάτοβαν ἐνδιατρίβειν
 καὶ τὰ πέριξ ληΐζεσθαι. καὶ ὁ Τατίκιος προσδόκιμον τὴν τῶν Β
 Σκυθῶν ἐπέλευσιν ἔχων καὶ πρὸς τοσοῦτου; μὴ ἀποχρώσας
 ἔχων δυνάμεις, τὸ παράπαν ἀλύων τοῖς λογισμοῖς, ἐν ἀμη-
 χανίᾳ καθιστήκει. ἀλλ' ὁμως καὶ τὸ σιδήριον ἔθηγε καὶ
 10 πρὸς μάχας ἐθάρονε τὸ στράτευμα. καταλαβὼν δὲ τις τὴν
 τῶν βαρβάρων κατ' αὐτοῦ ἔλευσιν διεμήνευε καὶ φθάνειν ἤδη
 δυσχυρίζετο. ὁ δὲ εὐθύς ἐν τοῖς ὄπλοις ἦν. καὶ ἅπαν τὸ
 στράτευμα ἐξοπλίσας, τὸν Εὐρον παραχρῆμα διαπεράσας, τὰς
 φάλαγγας ἰλαδὸν καταστήσας, εἰστήκει πολέμον σχῆμα δια- C
 15 τυπώσας· αὐτὸς δὲ τὸ μέσον εἶχε τῆς παρατάξεως. καὶ οἱ
 βάρβαροι Σκυθικῶς παραταξάμενοι καὶ τὰς αὐτῶν δυνάμεις
 πρὸς μάχην καταστησάμενοι, ἐψέκασαν μὲν πόλεμον ἀναζητεῖν καὶ V. 147
 τοὺς ἀντιπάλους ἐρεθίζειν οἷον πρὸς μάχην. ἐδεδίεσαν δὲ
 ὁμως καὶ ἄμφω τὰ στρατεύματα καὶ τὴν συμπλοκὴν ἀνεβάλ-
 20 λοντο, τὸ μὲν Ῥωμαϊκὸν τὸ ὑπερπληθὲς τῶν Σκυθῶν ὑπο-
 πτήσσον, τὸ δὲ Σκυθικὸν τεθωρακισμένους ἅπαντας ὄρων, τὰς

3. ἀπανταχόθεν ἐξαπέστειλεν A. ἐκεῖθεν om. A. ἔχη AG,
 ἔχοι P. 4. ἐκμανθάνειν A, μανθάνειν PG. 5. πολὺ om. G.
 6. προσδοκῆσιμον CG. 7. ἔλευσιν A. 8. δυνάμεις τὰ πᾶν,
 ἀναλύων P, recte CG. 11. ἤδη δεινῶς ἰσχυρίζετο PG, alte-
 rum A. 13. παραχρῆμα om. A. 16. αὐτὸν P. 17.
 καταστησάμενοι: ὀπλίσαντες A. ἐψέκισαν A. μὲν
 om. A.

et qua ratione barbaros iterum aggredi posset. verum cum innumeras
 eorum copias esse intelligeret, exploratores dimisit, qui de Scy-
 tharum rebus crebro certiorē se facerent. reversi speculatores, ma-
 gnam barbarorum multitudinem circa Beliatobam versari finitimamque
 regionem diripere nuntiarunt. Taticius, qui adventum Scytharum ex-
 spectaret, nec tanto numero pares haberet copias, plane consilii in-
 ops, in angustiis erat. tamen ferrum exacuit atque ad pugnam milites
 cohortatus est. interim advenit, qui barbaros adventare nuntiavit iam-
 que prope adesse confirmavit. Taticius statim in armis erat, et exer-
 citu omni arma capere iusso, Euroque illico trajecto, cohortes tur-
 matim disposuit, ipse mediam aciem tenuit. barbari, qui suo more
 aciem instruxerant copiasque suas proelio paraverant, videbantur qui-
 dem pugnae occasionem quaerere et adversarios provocare. sed uter-
 que exercitus timore congressum differebat; Romani enim innumeram

τε σημαίας και τὸ λαμπρὸν τῶν ἀμφίων και τὴν ἐκεῖθεν ἀποπαλλομένην αἴγλην πρὸς τὴν ἀστρῶαν βολὴν ἀντιστίλβουσαν. Δμόνοι δὲ ἀπάντων οἱ τολμηταὶ Λαῖνοι και θρασεῖς τὴν μάχην προαρπάζειν ἤθελον, θήγοντες ὀδόντας ὀμοῦ και σιδήρια. ἀνέστελλε δὲ αὐτοὺς ὁ Τατίκιος. ἀνὴρ γὰρ οὗτος εὐ-5 σταθῆς και τοῦ μέλλοντος ῥᾶστα καταστοχάσασθαι δυνατός. ἰσταμένων οὖν ἀμφοτέρων τῶν στρατευμάτων και οἷον ἐτέρου τὴν ἐξ ἐτέρου κίνησιν ἀπεκδεχομένου, και μηδ' οὐτινοσοῦν τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὸ μεσαίχιμον ἐξ οὐδετέρου τῶν στρατευμάτων ἰππάσασθαι κατατολμῶντος, ἐπεὶ ἐν δυσμαῖς ἤδη ὁ 10 ἥλιος, ἕκαστος τῶν στρατηγῶν ἐπὶ τὴν ἰδίαν παρεμβολὴν ἐπάνεισι. τοῦτο ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις ἐγένετο. και πρὸς μάχην P. 185 εὐτρεπιζομένων τῶν δημαγωγῶν και πολέμου σχῆμα καθ' ἐκάστην διατυπύοντων, ἐπεὶ μηδεὶς τὴν πρὸς ἕτερον ἀπεθάρρησε μάχην, κατὰ τὸ τῆς τρίτης περιόρθρον ἀναχωροῦσιν οἱ 15 Σκύθαι. αἰσθόμενος δὲ ὁ Τατίκιος τούτου, παραχορῆμα κατόπιν αὐτῶν ἤλαυνεν. ἀλλὰ πεζός, φασιν, παρὰ Λύδιον ἄρμα. προφθάσαντες γὰρ οἱ Σκύθαι διῆλθον τὴν Σιδηρᾶν. Βτέμπη δ' οὕτως εἰσὶ κατονομαζόμενα· κάκεισε δὲ τούτους μὴ καταλαβῶν, ἀναλαβόμενος τὰς ὄλας δυνάμεις πρὸς Ἄδρια- 20 νούπολιν ἐπαναζεύγνυσι. και τοὺς μὲν Κελτοὺς αὐτοῦ που

2. ἀποστίλβουσαν A. 3. μόνοι ἀπάντων δὲ P, altero ordine AG. 5. δ' A. 7. τῶν στρατευμάτων om. CG. 8. ἐξ om. G. 9. μηδ' οὐτινοσοῦν A et in margine P, μηδέ τινος οὖν PG. 10. ἥλιος ἦν P, ἦν om. AG. 11. τούτου ἐπὶ δ. ἢ. γεγονότος A. 12. εὐτρεπισμένων A. 13. πεζοὺς CG. 14. 15. 16. 17. 18. σιδηρᾶν, και τούτους μὴ καταλαβῶν Δ.

Scytharum multitudinem metuebant, Scythae percellebantur, cum omnes loriceis viderent instructos et signa et vestes splendidas et relucens inde nitorem, siderum radios referentem. soli omnium Latini audaces atque temerarii pugnam occupare poscebant, dentes simul atque gladios exacuentes. Taticius autem eos cohibuit. erat enim animo prudenti et sagax in suspicandis rebus futuris. postquam uterque exercitus, dum alter alterius impetum exspectat, sed ne ullus quidem ex militibus neutra ex parte in medium equitare audet, ad solis occasum constitit, dux uterque in castra revertit. idem duobus factum est diebus. verum licet ad pugnam duces se pararent et aciem utroque die instruerent, quoniam neuter pugnam capessivit, tertii diei diluculo Scythae retro cedunt; quo animadverso, Taticius statim eos sequitur; sed pedes, ut aiunt, ad Lydium currum. nam occupantes Scythas Sideram (vallis id nomen est) cum assecutus non esset,

καταλιπών, τῶν δὲ στρατιωτῶν οἴκοι πορευθῆναι ἕκαστον κελεύσας, μετὰ τινος μερίδος τῆς στρατιᾶς αὐτὸς ἐπαναζεύγνυσι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν.

universas copias Hadrianopolin reduxit, Gallisque ibi relictis, militibus autem in suam quoque patriam dimissis, cum parte aliqua exercitus ipse in urbem revertitur.

ΑΛΕΞΙΑΣ Ζ.

ALEXIADIS LIBER VII.

ARGUMENTUM.

Scythae sive Patzinacae, duce Tzelguo, Chariopolim incursantes, a Romanis vincuntur (1). tamen in fines Romanos irrupere pergunt. imperator contra eos movet. Scytharum legationem decipit, solis deliquio ingeniose usus (2). proelio prope Dristram oppidum commisso, Romani funduntur, ipseque Alexius vix evadit (3). Palaeologus mirabiliter servatus (4). Scythae a Comanis, orto dissidio de praeda, in Ozolimnae palude aliquamdiu obsidentur (5). post Comanorum discessum Sythae, etsi cum imperatore pacem pepigerant, ad Cypsella usque movent. mox foedere renovato, Taurocomum recedunt (6). unde ineunte vere Chariopolim usque progrediuntur. archontopuli trecenti a Scythis caesi summo Alexii dolore. Taticius hostes ulciscitur (7). per idem tempus Tzachas, Smyrnae emirus, praeter Clazomenas, Phocaeam et Mitylenen, etiam Chio insula potitur. quae insula a Constantino Dalasseno obsessa, tandem ad ditionem compellitur (8). Scythae ad Haden, Neantzis maxime prodicione, imperatori gravissimam inferunt cladem (9). paulo post Alexius, licet febre correptus, eos ad Rusium in fugam vertit (10). castra Romana Tzurulum translata. Scythae ibi imperatorem obsident. is, ubi sagacissimo invento hostes depulit, Cpolin revertitur (11).

P. 188 1. Ἐαρος δὲ ἐπιφανέντος διελθὼν ὁ Τζελγὸς τὰ ὑπερ-
V. 150 κείμενα τοῦ Δανούβεως τέμνη, (ἡγεμῶν δὲ οὗτος ὑπερέχων

ΑΛΕΞΙΑΔΟΣ βιβλίον ἕβδομον GA. 1. δ' Α. διελθὼν:
αὐθις, ὁ τζελίου (σχύθης δὲ οὗτος) ἡγεμῶν τοῦ σκυθ. στρατεύ-
ματος, τὰ ὑπερχ. τοῦ δανούβεως πέμπει διελθεῖν σύμμικτον Α.

1. **I**neunte vere Tzelgu, angustias Danubio superiacentes transgressus, (dux hic erat supremus Scythicae militiae,) exercitu octo-

τοῦ Σκυθικοῦ στρατεύματος,) σύμμικτον ἐπαγόμενος στρα-
 τευμα ὥσει χιλιάδας ὄγδοήκοντα ἔκ τε Σαυροματῶν καὶ Σκυ-
 θῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ Λακικοῦ στρατεύματος οὐκ ὀλίγους, ὧν ὁ
 οὗτω καλούμενος Σολομῶν δημαγωγὸς ἦν, τὰς κατὰ τὴν Χα-
 5 ριούπολιν παρακειμένας πόλεις ἐληΐζετο. καὶ εἰς αὐτὴν δὲ φθά-
 σας τὴν Χαριούπολιν καὶ λείαν πολλὴν ἀναλαβόμενος, κατέ-
 λαβε τόπον τινα, Σκοτεινὸν καλούμενον. μεμαθηκῶς τοῦτο
 ὁ Μαυροκατακαλῶν Νικόλαος καὶ ὁ Βεμπειζιώτης, τὴν ἐπω- B
 νυμίαν ἀπὸ τῆς ἐνεγκαμένης λαχῶν, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς δυ-
 10 νάμεων καταλαμβάνουσι τὸ Πάμφυλον. ὄρῶντες δὲ τοὺς περὶ
 τὰς κωμοπόλεις τῶν παρακειμένων χωρῶν πρὸς τὰς πόλεις
 καὶ τὰ φρούρια συναυνομένους διὰ πτοίαν πολλήν, ὑπάραν-
 τες τοῦ οὕτωςι καλουμένου Παμφύλου τόπου, καταλαμβάν-
 15 νουσι τὸ τοῦ Κούλη πολίχνιον, τὸ ἅπαν συνεπαγόμενοι στρα-
 τευμα. ὅπισθεν δὲ τούτων ἐρχόμενοι καὶ τὸν οὕτωςι καλού-
 μενον σκοπὸν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος (λέξις δὲ αὕτη C
 συνήθης τοῖς στρατιώταις) εὐρόντες οἱ Σκύθαι, παρείποντο
 ἰχνηλατοῦντες οἶον τὸ Ῥωμαϊκὸν στρατευμα. ἀγασσομένης δὲ P. 189
 ἤδη τῆς ἡμέρας τὰς ἰδίας ὁ Τζελγὸν καθιστᾷ δυνάμεις καὶ
 20 τὸν κατὰ τοῦ Μαυροκατακαλῶν ἐβουλεύετο πόλεμον. ἐκεῖνος
 δὲ κατὰ τὸν ὑπερκείμενον τῆς πεδιάδος ἀνῆλθε μετὰ

2. ὥσει — στρατεύματος om. CG, ὥσει — ὄγδοήκοντα om. A.
 3. οὐχ P. 4. τὴν om. A. 5. παρακειμένας om. A, κειμέ-
 νας G. καὶ — Χαριούπολιν om. A. 6. κατέλαβε περὶ τὸ
 χωρίον καλούμενον σκοτεινόν A. 7. τοῦτο μεμαθηκῶς A. 8.
 Βεμπειζιώτας G. τὴν — λαχῶν om. A. 9. δυνάμεων om. A.
 14. τὸ τουκούλη A. 16. κόπον C. 20. ἐβουλεύσατο CG.

ginta fere millium, ex Sauromatis Scythisque conflato, nec exiguo
 Dacorum numero, quorum Solomo qui dicebatur dux erat, urbes Cha-
 riopoli vicinas devastabat; atque ipsa etiam Chariopoli occupata prae-
 daque multa abducta, in loco consedit, qui Scotinum dicitur. quibus
 cognitis, Nicolaus Maurocatalo et Bebetziota, nomen a patria sor-
 titus, cum copiis, quibus praeerant, Pamphyllum profecti sunt. cum-
 que eos, qui vicos adiacentium regionum incolebant, in urbes vide-
 rent castellaque summa trepidatione festinantes, Pamphylo quod di-
 citur relicto, oppidulum Cule petunt copiis omnibus. Scythae, scopum
 qui dicitur exercitus Romani (vocabulum hoc usitatum est militibus)
 odorati, pone sequuntur, vestigiis quasi exercitus Romani insistentes.
 die iam illucescente, copias Tzelgu in aciem collocavit, et pugnam
 cum Maurocatalone committere in animo habuit. sed hic cum lectis
 nonnullis centurionibus iugum, quod supra planitiem iacebat, ascen-
 dit, barbarorum copias speculaturus; conspectaque Scytharum multi-

τινων λογάδων, κατασκοπήσων τὰς βαρβαρικὰς δυνάμεις. ὄρων δὲ τὸ πλῆθος τῶν Σκυθῶν, ἐσφάδαζε μὲν τὴν συμπλοκὴν τοῦ πολέμου, ἀνεβάλλετο δέ, τὴν Ῥωμαϊκὴν στρατιὰν κατανοῶν μηδὲ τὸ πολλοστὸν σώζουσαν τῆς τῶν βαρβάρων δυνάμεως. ἐπανελθὼν δὲ μετὰ τῶν λογάδων τοῦ ὀπλιτικῶν παντὸς καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰωαννιάκη διεσκοπεῖτο, εἰ χρὴ προσβαλεῖν τοῖς Σκύθαις. τῶν δὲ πρὸς τοῦτο ἐποτρυνόντων, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς μᾶλλον πρὸς τοῦτο κατάρροπος ἦν, τριχῆ διελὼν τὰς δυνάμεις καὶ τὸ ἐνυάλιον ἠχῆσαι κελεύσας, ξυμμίγνυται τοῖς βαρβάροις. πολλοὶ μὲν οὖν τῆνικαῦτα τρωθέντες πίπτουσι, κτείνονται δὲ οὐχ ἥτιους. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Τζελοῦ γενναίως μαχόμενος καὶ ὄλας συνταράσσων φάλαγγας, καιρίαν πληγὴν ἀφήρηται τὴν ψυχὴν. οἱ πλείους δὲ ἐν τῷ φεύγειν πίπτοντες εἰς τὸν ἀναμεταξὺ τοῦ καλουμένου Σκοτεινοῦ καὶ τοῦ Κούλη ἴσθακα, ἀπεπνίγοντο ὑπὸ ἀλλήλων συμπατούμενοι. λαμπρὰν τοίνυν τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν νίκην ἀράμενοι οἱ τοῦ βασιλέως, εἰσῆλθον εἰς τὴν μεγαλόπολιν. δωρεὰς δὲ καὶ τιμὰς ἀπὸ τοῦ βασιλέως δεξάμενοι κατὰ τὸ ἀνάλογον, ὑπέστρεψαν μετὰ τοῦ τῆνικαῦτα προχειρισθέντος μεγάλου δομεστίκου τῆς δύσεως Ἀδριανοῦ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ αὐταδέλφου τοῦ αὐτοκράτορος.

2. Οὕτω δὲ τῶν κατὰ Μακεδονίαν καὶ Φιλιππούπολιν

1. κατασκοπήσων C, σκοπήσων PG. 4. τὸ om. G. 6. Ἰωαννακίου C, Ἰωαννικίου G. 9. τὰς δυνάμεις: τὸ στρατεύμα A. ἐνηχῆσαι G. 11. ἀλλὰ add. A. 16. τὴν om. A. 17. οἱ τοῦ βασιλέως om. C. 18. δὲ om. G. 20. τοῦ add. A. 22. οὗτοι con. Diesterwegius.

tudine, flagrabat quidem dimicandi cupiditate, sed cunctabatur tamen, cum Romanum exercitum ne minimo quidem barbarorum numero parem esse videret. reversus cum centurionibus totius exercitus et ipso Iohanniace deliberavit, anne aggredi Scythas conducirer. quibus proelium suadentibus, cum et ipse ad hoc potius propensus esset, copiis in tres partes divisus, bellicum canū iussit et barbaros adortus est. multi eo tempore vulnerati sunt, nec pauciores caesi; quin ipse Tzelgu, postquam fortiter pugnans totas conturbavit phalanges, lethali vulnere accepto, animam efflavit; plerique fugientes in rivum Scotino qui dicitur et Cule medium prolapsi, suffocantur, a se invicem conculcati. splendida igitur de Scythis victoria reportata, Romani urbem repetierunt. ubi cum munera atque honores pro merito ab imperatore accepissent, cum magno domestico occidentis nuper creato, Adriano Comneno, imperatoris fratre, redierunt.

2. Illi hoc modo ex Macedonia atque Philippopoli vicinis regionibus

μερῶν ἀπελαθέντες, παρὰ τὸν Ἰστρον αὐθις ἐπαναστρέψαν-
 τες ἠϋλίζοντο καὶ ὡσπερ ἰδίαν τὴν ἡμεδαπὴν ἀνέτως πάντη πα-
 ροικουντες ἐληίζοντο. ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀκούσας, οὐκ ἤνέ- V. 151
 σχετο τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων εἴσω τοὺς Σκύθας παροικεῖν, ἅμα D
 5 δὲ καὶ δεδιώς, μὴ διὰ τῶν στενωπῶν διελθόντες, αὐθις χεί-
 ρονα τῶν προτέρων ἀπεργάσωνται. ἐνθεν τοι παρεσκευα-
 σμένος καὶ καλῶς ἐξοπλίσας τὸ στράτευμα, καταλαμβάνει τὴν
 Ἀδριανούπολιν καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Λαρδέαν ἄπεισιν ἐν με-
 ταιχμίῳ τῆς Δαμπόλεως καὶ Γολόης διακειμένον. κἀκεῖσε
 10 προχειρισάμενος ἡγεμόνα Γεώργιον τὸν Εὐφορβηνὸν κατὰ τῆς
 Δρίστρας διαπόντιον ἐξέπεμψεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐπὶ τεσ-
 σαράκοντα ἡμέραις αὐτοῦ πον ἐγκαρτερῶν, τὰς ἀπανταχόθεν
 δυνάμεις μετεπέμπετο. ἰκανὸν δὲ συνειλοχῶς στράτευμα ἐβου-
 λεύετο, εἰ χρὴ τὰς κλεισούρας διεληλυθότα, τὴν μετὰ τῶν
 15 Σκυθῶν ἀναδέξασθαι μάχην, “οὐ χρὴ” λέγων “ἐκχειρίαν P. 190
 ὄλως τοῖς Σκύθαις δίδοσθαι,” εἰκότως τοῦτο περὶ τουτωνὶ
 τῶν βαρβάρων σκοπήσας. οὐδὲ γὰρ ἀπό τινος καιροῦ τῶν τεσ-
 σάρων καταρξάμεναι αἱ τῶν Σκυθῶν προνομαὶ εἰς τὸν ἐφε-
 ξῆς κατέληγον, θέρους τυχὸν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ὀπώρας, ἢ
 20 καὶ χειμῶνος ἐν φθινοπώρῳ παυσάμεναι. οὐδὲ κύκλος εἰς

1. περὶ P in margine. 2. καὶ — ἐληίζοντο add. CAG et in
 margine P. 3. ἀκούων AG. ἠνείχετο A. 6. τοι καὶ G.
 8. κἀκεῖθεν A. 9. Δαμπόλεως P in margine, Διαμπύας PG.
 lege Δαμπόλεως. 10. Φορβηνὸν CG. 11. Δρίστρας G. 12.
 καρτερῶν CG. 13. ἐβουλεύσατο G. 14. διεληλυθότας AG.
 16. τουτωνὶ τῶν C, τῶν om. P, τῶν βαρβάρων τούτων G. 17.
 καιροῦ ἀρξάμεναι G. 20. φθινοπώρου G. παυσόμεναι G.
 εἰς om. G.

bus propulsi, ad Istrum reversi consederunt et tanquam suam Roma-
 norum ditionem finitimam summa licentia incursabant. quod cum au-
 disset imperator, intra Romani imperii fines non perferebat Scythas
 habitare; simul etiam verebatur, ne angustias montium denuo
 transgressi, peiora etiam quam antea perpetrarent. itaque exercitu
 instructo beneque armato, Adrianopolin profectus est; unde Lardeam
 movit, locum inter Diampolin et Goloen situm. ibi Gregorium Euphor-
 benum ducem creatum Dristram mari tendere iussit; imperator ipse
 quadraginta dies illic commorans, omnes undecunque copias contra-
 xit. idoneo autem collecto exercitu, deliberabat expediretne, angu-
 stiis superatis, pugnam cum Scythiis committi, otium omnino iis
 dandum non esse censens. nec iniuria. neque enim uno ex quatuor
 anni temporibus coeptae Scytharum incursiones sequenti desinebant,
 ut vel a vere usque ad aestatem vel etiam ab hieme ad autumnum
 durarent; neque unius anni orbis hanc calamitatem circumscribebat, sed

ἐνιαυσίους τουτὶ τὸ κακὸν περιέγραψεν, ἀλλ' ἐφ' ἱκανοῖς ἔτεσι
 τὰ Ῥωμαίων ἐκυμαίνετο, κἂν ἐκ πολλῶν ὀλίγων τινῶν αὐτοὶ
 ἐπεμνήσθημεν. οὐδὲ διπλοῖς ἔμερίσθησαν λογισμοῖς, κἂν ὁ
 αὐτοκράτωρ πολλὰκις διὰ παντοίων τούτους ἐφείλκετο· ἀλλ'
 οὐδέ τις λαθὼν πρὸς τὸν βασιλέα ἀπηντομολήσεν, ἔτι ἀμε- 5
 Β τιάθειον τέως τὴν γνώμην ἔχοντες. ὁ μὲν οὖν Νικηφόρος ὁ
 Βρυέννιος καὶ ὁ Μαυροκατακαλὼν Γρηγόριος, ὃν τιμῆς τεσ-
 σαράκοντα χιλιάδων ὁ βασιλεὺς παρὰ τῶν Σκυθῶν ἐαλωκότα
 ἐπρίετο, οὐδαμῶς τὸν μετὰ τῶν Σκυθῶν κατὰ τὸ Παρίστριον
 συνεχώρουν πόλεμον. ὁ δὲ γε Παλαιολόγος Γεώργιος καὶ 10
 Νικόλιος ὁ Μαυροκατακαλὼν καὶ ὅποσοι ἄλλοι νέοι καὶ ἀκμά-
 ζοντες τῇ τοῦ βασιλέως προσκείμενοι θελήματι, ἐπέτρεπον
 τὰ τέμνη τοῦ Αἴμου διελθεῖν καὶ κατὰ τὸ Παρίστριον τὴν
 μετὰ τῶν Σκυθῶν ἀναδέξασθαι μάχην. σὺν οἷς καὶ οἱ
 δύο υἱεῖς Διογένους τοῦ αὐτοκράτορος, Νικηφόρος τε καὶ 15
 C Λέων, οἱ μετὰ τὸ ἀνενεχθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τῆς βασι-
 λείας περιωπὴν ἐν τῇ πορφύρᾳ ἐξ αὐτοῦ ἐτέχθησαν, κἂν-
 τεῦθεν πορφυρογέννητοι προσηγορεύθησαν. ἡ δὲ πορφύρα οἴ-
 κημά τί ἐστιν κατὰ τὰ ἀνάκτορα ἐξ αὐτῆς τῆς βύσεως μέ-
 χρι τῆς ὀρόφου κινήσεως διὰ τετραγώνου συμπληροῦμενον 20
 σχήματος, ἐκεῖθεν δὲ εἰς πυραμίδα ἀποτελευτιῶν, ἀφορῶν
 μὲν ὡς πρὸς θάλατταν πρὸς τὸν λιμένα, οὐπερ οἱ πέτρινοι

4. ἀφείλκετο G. 5. ἀπηντομολήσεν PG, recte C. 7. Βρυέν-
 νιος P. 11. κατακαλὼν A. καὶ alterum om. A. 14.
 σὺν τούτοις A. 17. κἂντεῦθεν — προσηγορεύθησαν add. C.

per annos multos Romanorum res perturbabatur, quanquam e multis
 pauca tantum memoravimus. neque in diversas trahi poterant partes,
 licet imperator saepe vario modo eos tentaret, sed ne clam quidem
 ad eum quisquam transiit, cum firmo adhuc et constanti animo es-
 sent. Nicephorus igitur Bryennius et Gregorius Maurocatalo, quem
 imperator a Scythis captum quadraginta millium pretio redemerat,
 ad Istrum cum Scythis acie decertari neutiquam probabant; Palaeo-
 logus autem Georgius et Nicolaus Maurocatalo, et si qui alii iu-
 ventute florebant, imperatori obnoxii Haemi valles transire atque ad
 Istrum pugnam cum Scythis committere suadebant. quibus accedebant
 etiam Diogenis imperatoris duo filii, Nicephorus atque Leo, qui pa-
 tre imperium iam adepti, in purpura nati, porphyrogeniti appella-
 bantur. purpura autem aedificium est in regibus aedibus, ab ipsa basi
 usque ad tecti initium quadrata exstructum forma, hinc in pyramide
 desinens, mare versus ad portum spectans, in quo lapidei sunt boves
 leonesque. marmore autem et solum constatum est et parietes inducti
 sunt: non vulgaris quidem generis, nec quale ex pretiosiore marmore

βόες καὶ οἱ λέοντες, διὰ μαρμάρων δὲ τὸ τε ἔδαφος κατέ-
στρωτο καὶ οἱ τοῖχοι περιεστέλλοντο, οὐ τῶν τυχόντων, οὐδὲ
τῶν ἄλλων ὅποσοι εὐποριστότεροι τῶν τιμιωτέρων λίθων εἰ-
σίν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀπὸ Ῥώμης οἱ ἀνέκαθεν βασιλεῖς ἐπεσύραν-
5 το. ἔστι δὲ οὗτος ὁ λίθος, τὸ ὄλον εἰπεῖν, πορφυροῦς δι' ὄ-
λον καὶ οἶον στίγματα τινὰ ψαμμοειδῆ λευκὰ αὐτῷ περιρέ-
χουσιν. ἐκ τουτωνὶ τῶν λίθων, οἶμαι, πορφύραν τὸ οἶκημα
οἱ ἀνέκαθεν ὠνόμασαν. ἀλλ' ὅπερ ἔλεγον, ὡς οὖν ἡ σάλπιγξ
μέγα ἠγήσασα ἅπαντας τὴν πρὸς τὸν Αἴμον ὁδὸν οἶονεῖ κατὰ
10 τῶν Σκυθῶν προὔτρέπετο, ὁ Βρυέννιος πολλὰ κωλύων τὸν
αὐτοκράτορα τοῦ ἐγχειρήματος, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἐπιφωνημα- P. 191
τικῶς φησὶν "ἴσθι, ὦ βασιλεῦ, εἰ τὸν Αἴμον διέλθῃτε, τοὺς
δρομικωτέρους τῶν ἵππων δοκιμάσεις." ἐρωτήσαντος δέ τινος, V. 152
τί ὁ λόγος οὕτως βούλεται, "ἐν τῷ φεύγειν" φησὶν "ἅπαν-
15 τας." οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ, εἰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δι' ἀποστα-
σίαν ἐξεκέκοπτο, ἀλλὰ τὸ γε εἰς στρατηγικωτάτην βουλήν καὶ
παράταξιν δεινότητος τῶν πολλῶν καὶ ποικιλώτατος ἐγνωρί-
ζετο. ὅπως δὲ τῶν ὀμμάτων ὁ προμνημονευθεὶς Βρυέννιος
ἀπεστέρητο δι' ἀποστασίαν ἢ ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ αὐτοκρά-
20 τορος Βοτανειάτου, καὶ ὅτι παρὰ τοῦ Κομνηνοῦ Ἀλεξίου
τότε μεγάλου δομεστίκου τυγχάνοντος τῶν δυτικῶν τε καὶ
ἀνατολικῶν στρατευμάτων κατασχεθεὶς, τῷ Βορίλλῳ παρε- B

4. ἐπεσύροντο C. 5. τὸ ὄλον C et in margine P, ὅλος PG.
6. τινὰ στίγματα G. 7. τὸ οἶκημα πορφύραν G. 9. ἅπαν-
τας A, ἅπασι PG. vid. annotat. 12. φησιν CA, ἔφη PG. 15.
ὁ om. G. 16. στρατιωτικωτάτην A. 18. προμνημονευθεὶς
P. 20. Βοτανειάτου om. G. 22. lege Βορίλλῳ ut supra.

facilius parari potest; sed ex eorum est lapidum numero, quos Roma ve-
teres imperatores deportarunt. est is lapis purpureus fere totus, nisi quod
puncta quaedam candida ad arenae instar inspersa sunt. ab huius
igitur marmoris colore purpuram, arbitror, aedificium maiores vocarunt.
sed redeo ad rem. cum igitur tubae cantus iter ad Haemum utpote
adversus Scythas omnibus indiceret, Bryennius, ut imperatorem ab
incepto revocaret, multam dedit operam; cumque non persuaderet,
ad extremum "scito, inquit, imperator, Haemum si transieritis,
equorum qui velociores sint, experiere." quae verba, quid sibi vel-
lent, percontanti cuidam, "fugientibus nimirum omnibus" respondit.
erat hic vir, licet ob defectionem luce privatus, rerum bellicarum et
exercitus in aciem collocandi peritissimus atque prudentissimus. quo
autem casu excaecatus sit, cuius mentionem modo fecimus, Bryennius
ob defectionem vel potius rebellionem adversus imperatorem Botania-
tem, utque a Comneno Alexio magno tunc temporis occidentalium

δόθη τὰς ὄψεις ἀβλαβεῖς ἔχων, τοὺς ἐθέλοντας λεπτομερέ-
στερον μαθεῖν παραπέμπομεν εἰς τὸν μέγιστον Καίσαρα. ὁ
γὰρ Καῖσαρ οὗτος τοῦ μὲν Ἀλεξίου ἤδη τὰ Ῥωμαίων διέπον-
τος σκῆπτρα γαμβρὸς ἐγεγόνει, τοῦ δὲ Βρυεννίου ἐκείνου ἀπό-
γονος. ἀλλ' ἐνταυθοῖ γενομένη, συγγέομαι τὴν ψυχὴν καὶ 5
πένθους ἐμπίπλαμαι. σοφὸς μὲν γὰρ τὴν γνώμην ἦν οὗτος
ὁ ἀνὴρ καὶ τὸν λόγον σοφώτατος. πάντα γὰρ καὶ ῥώμη καὶ
τάχος καὶ κάλλος σώματος καὶ ἀπλῶς ἐς ταῦτόν συνελθόντα
ὄσα ψυχῆς καὶ σώματος ἀγαθὰ, τὸν ἄνδρα ἐκείνον ἐκόσμησεν.
C Ἐνα γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς ἅπασιν ἐξοχώτατον καὶ ἡ φύσις ἀνε- 10
βλάστησε καὶ ὁ θεὸς ἐδημιούργησε. καὶ οἷον τὸν Ἀχιλλεῖα
ἔμνησεν Ὅμηρος ἐν τοῖς ἀρχαιοῖς, τοιοῦτον ἂν τις εἶπε τὸν
ἐμὸν Καίσαρα ἐν τοῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον ἅπασιν ἀναπεφηνότα.
οὗτος τοίνυν ὁ Καῖσαρ καὶ τὰ στρατιωτικὰ γεγονὼς ἄριστος,
οὐκ ἀμελετήτως ἔσχε πρὸς λόγους. ἀλλὰ πᾶσαν βίβλον ἀνα- 15
πτυσάμενος καὶ εἰς πᾶσαν ἐπιστήμην ἐγκεκυφώς, πολλὴν σο-
φίαν ἐκείθεν ἠρύσατο, ὅση τε ἡμετέρα καὶ ὅση ποτὲ οὐχ
D ἡμετέρα. ὕστερον δὲ καὶ πρὸς συγγραφὰς ἐξέδωκεν ἑαυτὸν,
καὶ δὴ καὶ σύγγραμμα ἐξ ἐπιταγῆς τῆς ἐμῆς δεσπότιδος καὶ
μητρὸς, τῆς βασιλίδος φημι Εἰρήνης, ἐσχεδίασεν ἄξιον λόγου 20
καὶ ἀναγνώσεως, ἱστορίαν συντεταχὼς τῶν πρὸ τοῦ ἀναδή-
σασθαι τὰς τῆς βασιλείας ἡγίας πράξεων τοῦμοῦ πατρὸς, ἐν

4. τοῦδε PG. correxi. 5. συγγέομαι P in margine, συνέχομαι
PG. τὴν γνώμην G. καὶ πένθους C, τοῦ καὶ πάθους PG.
6. ἐμπίπλαμαι C, ἐμπιπλαμαι PG. 8. ταὐτὸ C. 17. ὅση-
δήποτε? 20. τῆς om. G.

atque orientalium copiarum domestico captus, Borilo traditus sit integris etiam tum oculis, id qui accuratius cognoscere cupiunt, ad summum remittimus Caesarem. nam Caesar hic et Alexii Romanorum scripta iam adepti gener erat, et Bryennii illius nepos. verum haec memorans confundor animo luctuque afficior. praestans enim consilio is erat et eloquentia praestantissimus; robur, agilitas, forma, postremo quaecunque sunt animi corporisque bona, ea coniuncta universa hominem ornabant; unum enim illum in omnibus rebus praestantissimum et natura edidit et deus finxit; et qualem Achillem Homerus antiquitus celebravit, talem dixerit quispiam Caesarem meum inter omnes, qui sub sole sunt, extitisse. hic igitur Caesar cum rei militaris peritissimus esset, litterarum non erat expertus; sed omnes libros evolverat, omnibusque artibus imbutus, magnam sibi prudentiam comparaverat et nostrarum rerum et externarum; postea etiam ad historias scribendas animum appulit opusque iussu dominae ac matris meae, imperatricis Irenes, exaravit laude et lectione di-

ἢ τὰ κατὰ τὸν Βρυέννιον ἀκριβέστερον ἐπεξέρχεται, καὶ
 ὁμοῦ τὰς τε τοῦ προγόνου συμφορὰς ὡς ἀληθῶς ἀφηγήσατο, P. 192
 καὶ τὰς τοῦ πενθεροῦ ἀριστείας συνέγραψε, καὶ οὐκ ἂν ἐψεύ-
 σατο, καίπερ ἀμφοῖν ὡς τοῦ μὲν ἀγχιστεύς, τοῦ δὲ καθ'
 5 αἷμα προσήκων. καὶ μεμνήμεθα τούτων κἂν τοῖς προτέροις
 λόγοις τῆσδε ἱστορίας. ἐπεὶ δὲ τὸν Εὐφορβηνὸν Γεώργιον
 μεθ' ἱκανῆς στρατιᾶς καὶ στόλον διὰ τοῦ Ἰστρου ἐρχόμενον
 κατ' αὐτῶν οἱ Σκύθαι ἐθεάσαντο, (ὁ δὲ ποταμὸς οὗτος ῥεῖ
 μὲν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν δυτικῶν μερῶν, ἐκδίδεται δὲ διὰ τῶν
 10 καταρρακτῶν καὶ μετὰ ταῦτα διὰ πέντε τινῶν στομάτων εἰς
 τὸν Πόντον τὸν Εὐξείνιον, μέγας τε καὶ πολὺς διὰ πολ-
 λῆς πεδιάδος ἐρχόμενος καὶ ναυσίπορος ὢν, ὡς καὶ τῶν B
 πλοίων τὰ μέγιστα τε καὶ φορτηγώτατα τούτῳ τῷ πο-
 ταμῷ ἐπιπήχεσθαι· οὐ μίαν δὲ προσηγορίαν λαμβάνει, ἀλλὰ
 15 τὰ ἄνωτέρω μὲν καὶ πρὸς τὰς πηγὰς Δάνουβις ὄνομα τούτῳ,
 τὰ κάτω δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐκβολὰς Ἰστρου ὁ ποταμὸς μετονο-
 μάζεται,) ἐπεὶ δὲ τοίνυν διὰ τούτου τοῦ ποταμοῦ τὸν Εὐφορ-
 βηνὸν Γεώργιον ἢ τῶν Σκυθῶν μερὶς ἐθεάσατο, ἐξ ἡπείρου V. 153
 δὲ καὶ τὸν αὐτοκράτορα μετὰ στρατεύματος πλείστου αὐτοῦς

4. καίπερ : καὶ περὶ C. ὡς : lege ὦν. τῷ δὲ G. 5. με-
 μνήμεθα P in margine, μέμνηται PG. 6. τῆς G. 7. Φορ-
 βηνὸν G hic et infra. 9. ὄρων A et in margine P. δὲ
 add. G. 10. καὶ om. A. 11. post Εὐξείνιον add. A ῥεῖ.
 12. καὶ prius om. A. καὶ : τὰ G. 15. ἀνώτατα A, ἀνώτερα G.
 ταῖς πηγαῖς G. τούτῳ ὄνομα AG. 16. ταῖς ἐκβολαῖς G.
 ὁ ποταμὸς om. A. post ποταμὸς add. G ὁ γὰρ (leg. παρ')
 ἔβρατοις φυσῶν (leg. φυσῶν ex Gen. 2, 10. coll. Leon. Diac. VIII.
 p. 129.), παρὰ δὲ Ἰνδοῖς γέγγης, παρὰ αἰθίοψιν Ἰνδός, παρ'
 ἔλλησι δὲ δανούβιος. vid. Letronn. in A. de Humboldt. Geograph.
 histor. orbis novi II. p. 83. μετονομάζεται A, ἐπονομάζεται
 PG. 17. ἐπειδὴ A, δὲ om. G. 19. δὲ καὶ τὸν αὐτοκρά-
 τορα A, δὲ μετὰ στρατεύματος πλείστου τὸν αὐτοκράτορα PG.

gnum, quo rerum a patre meo ante sumptas imperii habenas gestarum
 historiam contexuit. in quo libro Bryennii res accuratius enarrat simul-
 que et avi calamitates verissime tradit, et soceri praeclara facinora
 refert, neque quidquam mentitur, licet utrique, affinitate alteri, al-
 teri sanguine iunctus. horum mentio etiam in prioribus huius histo-
 riae libris facta est. ubi igitur Euphorbenum Georgium cum exercitu
 satis magno et classe per Istrum proficiscentem contra se Scythae vi-
 derunt, (fluvius hic ex occidentalibus regionibus decurrit, atque per
 cataractas et dein per quinque ostia in Pontum Euxinum effunditur,
 summa aquae copia, per vastas planities fluens tamque navigando
 aptus, ut vel maxima et valde onusta navigia ferat. nec tamen unum
 ei est nomen, sed superior et fonti propior pars Danubius, inferior
 et ostiis propinqua Ister, mutato nomine, appellatur,) per hunc igi-

ἤδη καταλαμβάνοντα μεμαθήκεσαν, ὡς ἀμήχανον τὴν μεθ' ἑκατέρων μάχην εὐρίσκοντες, τρόπον ἐπεζήτουν, δι' οὗ γένοιτ' ἂν αὐτοῖς τὸ ὄξυ τοῦ κινδύνου διεκφυγεῖν. πέμπουσι τοίνυν πρέσβεις ἑκατὸν πρὸς τοῖς πενήκοντα Σκύθας, ἐπερωτῶντας τάχα τὰ περὶ εἰρήνης, ἅμα δὲ καὶ ἀπειλὴν τινα με-5
 C ταξὺ τῶν λόγων παρενείροντας, ἔστι δ' οὗ καὶ ὑπισχνου-
 μένους, εἰ ταῖς τούτων νεύσεσι καὶ αἰτήσεσι κατανεύ-
 σαι θελήσειε, μεθ' ἰπέων χιλιάδων τριάκοντα συμμαχεῖν
 τῷ αὐτοκράτορι, ὅπηνίκα βούλοιο. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τὴν
 ἀπάτην διαγνοὺς τῶν Σκυθῶν καὶ ὅτι τὸν ὑπόγνιον κίνδυ-10
 νον φεύγοντες τοιαῦτα διαπρεσβεύονται, καὶ εἰ ἀδείας ὄλωσ
 τύχοιεν, τὸν ὑποκρυπτόμενον τῆς αὐτῶν κακίας σπινθῆρα εἰς
 πυρσὸν ἀνάψουσι μέγαν, τὴν πρεσβείαν οὐκ ἐδέχετο. τούτων
 δὲ τῶν λόγων συνειρομένων, Νικόλαός τις τῶν ὑπογραμματευ-
 D όντων, τῷ αὐτοκράτορι προσελθὼν πρὸς τὸ οὖς καὶ ὑποψιθ-15
 ρίσας φησί "κατὰ ταυτηνὶ τὴν ἡμέραν, βασιλεῦ, ἔκλειψιν
 τοῦ ἡλιακοῦ φωτός προσδόκα γενήσεσθαι." τοῦ δὲ διαπιστοῦν-
 τος, ἐκεῖνος ἐπώμνυτο μὴ διαψεύσασθαι. ὁποῖος δὲ ὁ αὐτο-
 κράτωρ γοργὸς περὶ τὰς ἐνθυμήσεις, φησί τοῖς Σκύθαις
 ἐπιστραφεῖς, "θεῶ τὴν κρίσιν ἀνατίθημι· καὶ εἰ μὲν τι ση-20
 μεῖον ἐξ οὐρανοῦ κατὰ ταυτηνὶ τὴν ἡμέραν ἔκδηλον γένηται,

1. ἐμεμαθήκεσαν G.	3. διαφυγεῖν G.	6. ὑπισχνουμέ- νου G.
10. γνοὺς G.	11. διαφεύγοντες A.	12. τῆς αὐτῶν κακίας om. AG.
14. σπειρομένων G.	17. προσδόκει A.	
16. ἡμέραν A, ὥραν PG.	20. τι om. A.	21. ταύτην G.
		ἡμέραν AG, ὥραν P.

tur fluvium ubi adventantem Euphorbenum Georgium Scytharum pars vidit, terrestri autem itinere etiam imperatorem exercitum maximum contra se iam ducere audiverunt, cum utrique impares se intelligerent, circumspiciebant, qua ratione subito periculo evaderent. itaque mittunt legatos centum et quinquaginta Scythas, qui pacem peterent, simul minas quasdam orationi intexerent: sin postulatis atque optatis responderet, triginta millia equitum imperatori se, quando vellet, auxilio missuros pollicerentur. imperator autem cum fraudem Scytharum perspiceret, eosque imminentis periculi evitandi causa de pace agere, et facultate data, mox occultam odii favillam in magnam flammam excitaturos esse, legationem non admisit. de qua re dum disceptant, Nicolaus, scribarum unus, ad imperatorem accessit inque aurem insusurrans, "hoc, inquit, die solem defecturum esse exspecta;" quo fidem denegante, iureiurando se non mentiri confirmavit. tum imperator, qua erat ingenii dexteritate, ad Scythas conversus, "deum, inquit, iudicem facio: ac si quidem signum coelo hoc

εἴσεσθε πάντως, ὡς ἐγὼ μὲν ὑποπτον οὖσαν τὴν ὑμῶν πρε- P. 193
 σβείαν εὐλόγως οὐ δέχομαι, ὅτι οὐκ ἐπ' ἀληθείας οἱ φυλαγ-
 γάρχαι ὑμῶν τὰ περὶ εἰρήνης διαπεσβεύονται· εἰ δ' οὐ,
 διαμαριῶν αὐτὸς τοῦ στοχασμοῦ ἐλεγχθήσομαι." δύο οὖν
 5 οὐπω παρήλθον ὄροι, καὶ τὸ ἡλιακὸν φῶς ἐπιλέλοιπεν, ὡς
 ἀφεγγῆ τὸν ὄλον δίσκον γενέσθαι, ὑποδρομούσης αὐτῷ τῆς
 σελήνης. καὶ οἱ μὲν Σκύθαι τηρικαῦτα ἔκθαμβοι γεγονάσιν,
 ὃ δέ γε αὐτοκράτωρ παραδίδωσιν αὐτοὺς Λέοντι τῷ Νικερίτῃ
 (ἐκτομίας δὲ οὗτος καὶ τοῖς στρατιωτικοῖς νηπιόθεν ἐνδιατρι-
 10 ψας καὶ ἀναφανεῖς δοκιμώτατος), ἐπισκήψας μεθ' ἱκανῶν B
 διασῶσαι τούτους μέχρι τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. ὃ δὲ
 μάλα προθύμως τῆς πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ἤψατο. οἱ δὲ
 βάρβαροι διὰ παντὸς τῆς ἑαυτῶν φροντίζοντες ἐλευθερίας,
 ἐπὶ τὴν μικρὰν Νίκαιαν ἔφθασαν, νυκτὸς ἀναιροῦσι τοὺς
 15 φύλακας, ἀμελῶς περὶ τὴν αὐτῶν διατεθέντας φυλακὴν. καὶ
 διὰ τινων σχολιωτέρων ἀτραπῶν ἐπαναστρέφουσι πρὸς τοὺς
 πέμπσαντας. ὃ δὲ Νικερίτης μόγις μετὰ τριῶν σωθεῖς, κα-
 ταλαμβάνει τὸν αὐτοκράτορα εἰς Γολόην.

3. Ταῦτα μεμαθηκῶς ὁ βασιλεὺς καὶ πτοηθεῖς, μὴ οἶ

2. ἀληθεία G. 3. τῆς εἰρήνης G. lege εἰ δ' οὖν ut supra
 220, 17. 4. εὐρεθήσομαι A. οὖν add. A. 6. αὐτῷ A,
 αὐτὸν PG. 8. γε om. AG. παραδίδωσιν A, δίδωσιν PG.
 αὐτοὺς τῷ ἐκ . . . . λέοντι τῷ νικερίτῃ, καὶ δε τῆς A. excidit
 ἐκτομίας. 10. ἀναφανεῖς P in margine, ἀφανῆς PG, ἀφα-
 νεῖς C. 12. πρὸς A, περὶ PG. idem vitium apud Phrantz. I.
 p. 112, 15. τὴν βασιλεύουσαν A. 13. ἑαυτὸν P. ἐλευ-
 θερίας: σωτηρίας A. 14. μικρὰν Νίκαιαν: νικίτζαν A. 17.
 μετὰ τῶν ἐπιλοίπων A. 19. μεμαθηκῶς δὲ τοῦτο A.

ipso die apparet, intelligetis sane, suspectam me legationem vestram merito non admisisse, quod non vere atque ex animo duces vestri de pace agunt; sin minus, non recuso, quin temere conceptae de vobis suspicionis arguar." nondum effluxerant horae duae, cum sol ita defecit, ut totus eius orbis absconderetur luna subeunte. obstupuerunt tum Scythae, imperator autem Leoni Niceritae (eunuchus hic erat a puero innutritus castris et virtutis spectatae,) eos cum praesidio idoneo in urbem deducendos tradidit. hic alacri animo Cpolin iter ingressus est; verum barbari in occasionem recuperandae libertatis intenti, ubi Nicaeam parvam pervenerunt, custodibus, qui negligentius vigiliis agebant, noctu obtruncatis, per obliquas semitas ad eos redeunt, a quibus missi erant. Nicerita cum tribus aegre servatus, Goloen ad imperatorem pervenit.

3. His auditis imperator, veritus ne legati, universis Scythis instigatis, se adorirentur, non somnio egebat, quo ut Atrai quondam

Ἐπεί οὖν ἅπαν τὸ Σκυθικὸν στρατεύμα κατ' αὐτοῦ ἐρεθίσαντες ἐπεισπέσωσιν αὐτῷ, οὐκ ὀνείρου δεηθεῖς πρὸς μάχην αὐτὸν ἐποτρύνοντος, καθάπερ ποτὲ τὸν Ἀτρέως Ἀγαμέμνονα, ἀλλ' ἀναζέσας πρὸς μάχην καὶ τὴν Σιδηρὰν μετὰ τῶν ταγμάτων διελθὼν, τὸν χάρακα περὶ τὴν Βιτζίναν ἐπήξατο· 5 ποταμὸς δὲ οὗτος ἀπὸ τῶν παρακειμένων ὄρων ῥέων. πολλοὶ δὲ τηρικαῦτα χορταγωγίας χάριν τοῦ χάρακος ἐξελθόντες καὶ πορρωτέρω γενόμενοι ἀνηρέθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ κατεσχέθησαν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ κατὰ τὸ περίορθρον ταχὺ καταλαμβάνει τὴν Πλίσκοβαν, κάκειθεν εἰς ἀκρολοφίαν τινὰ τὴν τοῦ 10

Δ Συμεῶνος καλουμένην ἀνεισιν, ἣ καὶ Βουλευτήριον τῶν Σκυθῶν ἐγγωρίως ὠνομάζετο. τὰ αὐτὰ δὲ πάλιν τῆς τῶν χρειωδῶν συγκομιδῆς χάριν τοῖς τῆς παρεμβολῆς μακρὰν γενομένοις συνέβαινε. τῇ δὲ μετ' αὐτὴν παρὰ τινὰ ποταμὸν ἔρχεται ἀγχοῦ τῆς Δρίστρας ῥέοντα καὶ ὡσεὶ σταδίους εἴκοσι πρὸς τοῖς τέσσαρσιν ἀπέχοντα, κάκεισε τὰς σκευὰς καταθέμενος, τὸν χάρακα πῆγνυται. ἐπεισπεσόντες δὲ ἀθρόον οἱ Σκύθαι τῇ τοῦ βασιλέως σκηπῆ ἐξ ἑτέρου, ἀνεῖλον μὲν τῶν ψιλῶν τοῦ στρατοῦ ἱκανούς, κατέσχον δὲ καὶ τινὰς τῶν ἐκθυμοτέρως ἀγωνισαμένων Μανιχαίων. καὶ θόρυβος ἐπὶ τούτοις τοῦ στρατεύματος ἦρτο πολὺς καὶ σύγχυσις, ὡς καὶ τὴν βασιλικὴν κα- 20

1. ἅπαν τὸ σκυθικὸν A, τὸ ἅπαν Σκυθικὸν στρατεύμα PG. 4.
 ἀλλ' om. G. 7. χάριν: ἔνεκα A. 8. πόρρω G. ἀνη-
 ρέτησαν P. 11. Συμεῶν CG. βουλευτήριος C. 14.
 αὐτῶν C. 18. ἐξ ἑτέρου om. A. 19. καὶ ζωὸς οὐκ ὀλί-
 γους τῶν μανιχαίων A. ἐκθυμοτέρως G, ἐκθυμοτέρων P.
 20. καὶ θροῦς ἐπὶ τούτῳ A.

filius Agamemnon, ad pugnam concitaretur, sed pugnandi cupiditate flagrans, Sideram cum legionibus transgressus, castra ad Bitzinam collocavit: fluvius hic est ex adjacentibus fluens montibus. tum multi pabulandi gratia castris egressi longiusque profecti, trucidati sunt a Scythis, multi etiam capti. imperator autem primo diluculo Pliscobam celeriter occupat, indeque in iugum, Symeonis dictum, ascendit, quod etiam Buleuterium Scytharum ab indigenis nuncupatur. eadem hic iis, qui pabulandi causa longius progressi erant, acciderunt. postridie ventum ad flumen est, quod prope Dristram fluit, stadia fere viginti quatuor distans. dum ibi, positis sarcinis, imperator castra munit, irruentes subito Scythae ab altera parte in imperatoris tentorium, magnam stragem edidere levis armaturae militum, quosdam etiam animosius repugnantes ceperunt Manichaeos. multus inde ortus tumultus est atque perturbatio, ut ipsum imperatoris tabernaculum corrueret, equis temere currentibus: quod iis, qui non

ταπεινὴν σκηνὴν ἐξ αἰτίας τῶν ἀτάκτως θεόντων ἵππων. ὅπερ
 τοῖς μὴ εὖνως πρὸς τὸν αὐτοκράτορα διακειμένοις κακὸς οἶω- P. 194
 νὸς ἔδοξεν. ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς τοὺς ἐπεισπεσόντας βαρβά-
 ρους διὰ τινος στρατιᾶς ἐξελάσας πόρρω που τῆς σκηνῆς,
 5 ὅπως μὴ θορυβοῖεν, εὐθὺς ἐποχηθεὶς ἐκεῖθεν, καὶ καταστει-
 λας τὸν θόρυβον, σὺν αὐταῖς δυνάμεσι μετ' εὐταξίας τὴν
 πορείαν ποιησάμενος, καταλαμβάνει τὴν Δρίστραν, (πόλις δὲ
 αὕτη τῶν περὶ τὸν Ἰστρον διακειμένων περιφανής,) πολιορ-
 κήσων ταύτην δι' ἐλεπόλεων. καὶ δῆτα τοῦ ἔργου ἀψάμενος
 10 καὶ πανταχόθεν ταύτην πολιορκῶν καὶ καταρράξας μίαν τῶν
 ταύτης πλευρῶν, εἰσῆει μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος. αἱ
 δὲ δύο ἀκροπόλεις τῆς ῥηθείσης πόλεως ἔτι παρὰ τῶν συγγε- B
 νῶν κατεῖχοντο τοῦ καλουμένου Τατοῦ, ἐκείνου προφθάσαν-
 τος ἀπελθεῖν ἐφ' ᾧ ἐπενδύσασθαι Κομάνους καὶ ἐπαναστρέ-
 15 ψαι εἰς ἀρωγὴν τῶν Σκυθῶν. ὅς ἐν τῷ ἐκεῖθεν ὑποχωρεῖν
 συντασσόμενος τοῖς ἰδίους ἔφη, ὡς “ἐγὼ μὲν ἀκριβῶς οἶδα
 τὸν βασιλέα τουτὶ τὸ κάστρον πολιορκῆσαι μέλλοντα. ἐπὶ
 οὖν αὐτοὶ τοῦτον θεάσησθε τὴν πεδιάδα ταύτην καταλαβόντα,

1. αἰτίας om. A. ἵππων AG, ἱππέων P. 4. lege ἐξελά-
 σας πόρρω που τῆς σκηνῆς καὶ καταστειλας τὸν θόρυβον, ὅπως
 μὴ θορυβοῖεν αὐτοῖς, ἐποχηθεὶς ἐκεῖθεν σὺν αὐταῖς δυνάμεσι,
 μετ' εὐταξίας κ. τ. λ. 6. τὴν πορείαν ποιησάμενος om. G.
 9. ἀψάμενος, μίαν τῶν πλευρῶν αὐτῆς καταρράξας εἰσῆει A.
 10. κατάρξας G. lege καταρράξας. 12. ῥηθείσης: τοιαύτης A.
 πόλεως ἐφυλάττοντο ὑπὸ τῶν ἰδίων τοῦ τῶν Σκυθῶν ἀρχηγοῦ,
 τοῦ λεγομένου Τατοῦ, ὑποχωρήσαντος τῆς Δρίστρας, ἐφ' ᾧ ἐπεν-
 δύσασθαι Κομάνους καὶ πρὸς συμμαχίαν ἑτέρους Σκυθῶν ἀπελ-
 θόντος συγκαλέσασθαι καὶ ἐπαναστρέψαι εἰς ἀρωγὴν τῶν Σκυ-
 θῶν G et in margine P, quibuscum consentit A, omissis tamen
 ἐφ' ᾧ — Κομάνους et καὶ ἐπαναστρέψαι — Σκυθῶν. 13.
 ἐκείνου: ἐκεῖθεν conl. Diesterwegius.

amico in imperatorem animo erant, infaustum omen videbatur. at
 imperator, postquam invectos Scythas exercitus sui parte procul a
 tentorio propulit tumultumque sedavit, ne sui iterum perturbaren-
 tur, motis inde castris, bono ordine Dristram pervenit, (urbs ea est
 inter oppida ad Istrum sita admodum celebris,) machinis eam oppu-
 gnaturus. rem igitur aggressus, urbe undique circumdata, per ruinam
 unius lateris cum universo exercitu ingreditur. duas autem urbis ar-
 ces tenebant adhuc consanguinei Tati qui dicebatur; ipse paulo ante eo
 consilio inde profectus erat, ut Comanos in auxilium Scytharum arces-
 seret. qui cum discederet, valedicens suis, “non dubito, inquit, quin
 imperator oppugnaturus hoc castrum sit. itaque cum planitiem istam
 ab eo obsessam videritis, vos quidem festinate imminens praeoccu-

σπεύσατε ὑμεῖς προκαταλαβεῖν εἰς τὸν ὑπερκείμενον ἀνχένα ἐπικαιρότατον ὄντα τῶν ἄλλων, κάκεισε τὸν χάρακα πῆξαοθε, C ὡς μὴ ἐκεχειρίαν ἔχειν τὸν αὐτοκράτορα πολιορκεῖν τὸ φρου-
ρίον, ἀλλὰ καὶ ὄπισθεν ὁμῶς ἔχειν τὸν νοῦν, τὴν ἐξ ὑμῶν ὑφορώμενον βλάβην. ὑμεῖς δὲ πανημέριοι καὶ παννύχιοι κατ' 5
αὐτοῦ πέμποντες ἀμοιβαδῖς στρατιώτας μὴ ἐνδιδοάτε." ὁ δὲ αὐτοκράτωρ στοχασάμενος τοῦ δέοντος, καταλιπὼν τὴν τῶν ἀκροπόλεων πολιορκίαν, (ἐπεὶ δυσχερὴς ἦν καὶ καιροῦ δεο-
μένη,) κάκειθεν ἐξελθὼν, περὶ τινὰ ὕακα ἀγγοῦ τοῦ Ἰστρον διακείμενον τὸν χάρακα ἐπῆξατο, βουλευόμενος εἰ χρὴ προσ- 10
βαλεῖν τοῖς Σκύθαις. ὁ μὲν οὖν Παλαιολόγος καὶ ὁ Μανροκατακαλὼν Γρηγόριος τὸν μετὰ τῶν Πατζινάκων ἀνεβάλλοντο πόλεμον, ὄπλισαμένους δὲ συνεβούλευον τὴν μεγάλην
D) Περισθλάβαν καταλαβεῖν. "οἱ γὰρ Σκύθαι οὕτω πορευομέ-
νους ἡμᾶς καθωπλισμένους μετ' εὐκοσμίας θεώμενοι, οὐδαμῶς 15
τὸν κατ' ἡμῶν ἀποθαρρήσουσι πόλεμον" ἔλεγον. "εἰ δὲ καὶ οἱ ἰππεῖς ἄτερ τῶν ἀμαξῶν τοῦ πολέμου κατατολμήσειαν, εὖ ἴσθι, ὡς ἠττηθήσονται, καὶ ἡμεῖς τοῦ λοιποῦ ὀχύρωμα ἐρ-
μινότατον τὴν μεγάλην ἔξομεν Περισθλάβαν." πόλις δὲ αὕτη περιφανῆς περὶ τὸν Ἰστρον διακειμένη, ποτὲ μὲν οὐτ' ὄνομα 20
τοῦτο ἔχουσα τὸ βαρβαρικόν, ἀλλ' Ἑλληνίζουσα περὶ τὴν προσ-

4. ὁμῶς PG. correxi. 6. ἀμοιβαδῖς G, ἀμειβαδὼν P. ὁ δὲ βασιλεὺς καταλιπὼν A. 8. ἐπεὶ — δεομένη add. A. 9. κάκειθεν ἐξελθὼν om. A. 11. ἀλλ' ὁ μὲν παλαιολόγος A. 12. μετ' αὐτῶν ἀνεβάλλοντο A. 14. οὕτω om. A. 15. καὶ ὄπλισμένους A. 18. ὡς om. C. 19. Περισθλάβαν A. apud Nicet. p. 486, 19 vocatur Περισθλάβαν. 21. τὸ om. G. ἀπὸ τῆς προσηγορίας G.

pare iugum inter cetera opportunissimum ibique castra collocare; ne otiose vacare oppugnationi imperator queat, sed ea simul, quae a tergo fiunt, respectet metu impendentis a vobis periculi. vos autem nec diem nec noctem praetermittite, quin milites per vices adversus eum succedere iubeatis." imperator cum quid facto opus esset videret, arcium oppugnatione utpote difficili et longinqua ommissa, hinc digressus, ad rivum, qui ab Istro non multum aberat, castrametatus est, ecquid aggre-
di Scythas expediret, consultans. Palaeologus et Maurocatalo Gregorius pugnam cum Patzinacis putabant differendam; armato instructoque exercitu Peristhlabam magnam proficiscendam censebant. "sic enim, inquiebant, ubi paratos nos et integris ordinibus euntes Scythae viderint, nequaquam pugnare nobiscum audebunt. sin forte equites sine curribus temere aggredi nos conentur, scito eos victum iri; nobis autem praesidium iam muuitissimum fore magnam Peristh-

ηγορίαν, μεγάλη πόλις καὶ οὖσα καὶ λεγομένη· ἀφ' οὗ δὲ Μόκρος ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου γενόμενοι καὶ προσέτι γε Σαμουήλ ὁ τελευταῖος τῆς Βουλγαρικῆς V. 155
 δυναστείας, καθάπερ ὁ Σεδεκίας τῶν Ἰουδαίων, τῆς ἐσπέρας P. 195
 5 κατέδραμον, σύνθετον ἐκτίησάτο τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τε τῆς Ἑλληνικῆς σημασίας μεγάλη ἐπονομαζομένη καὶ τὴν ἀπὸ τῶν Σθλαβογενῶν ἐπισυρομένη λέξιν, μεγάλη Περισθλάβα πανταχόθεν τούτοις φημιζομένη. “ταύτην τοίνυν κρησφύγετον ἔχοντες” οἱ ἀμφὶ τὸν Μαυροκατακαλὼν ἔλεγον “καὶ ὁσημέραι δι’
 10 ἀκροβολισμῶν τοῖς Σκύθαις προσβάλλοντες, οὐ παυσόμεθα ζημιοῦντες αὐτούς, μηδ’ ὄλωσ τούτους τῆς οἰκείας παρεμβολῆς χορταγωγίας χάριν ἢ τῆς τῶν χρειωδῶν συγκομιδῆς συγχωροῦντες ἐξεληλυθέναι.” τούτων οὖν τῶν λόγων τριβομένων, B
 ἀποβάντες οἱ τοῦ Διογένους υἱοὶ τῶν σφετέρων ἵππων, οἷα
 15 νέοι καὶ τῆς τῶν μύθων κικότητος ἄγευστοι, ὃ τε Νικηφόρος καὶ ὁ Λέων, τοὺς χαλινοὺς ἀφελόμενοι, πλήξαντές τε αὐτούς κατὰ τῶν κέγχρων ἐξήλασαν, ἐπειπόντες “μὴ δέδιθι, βασιλεῦ· αὐτοὶ γὰρ τοὺς ἀκινάκεις σπασάμενοι διαμελίσομεν αὐτούς.” ὁ δὲ βασιλεὺς φιλοκινδυνότατος ὢν καὶ προαρπά-
 20 ζειν πεφυκῶς τὰς μάχας, οὐδ’ εἰς νοῦν ὄλωσ τῶν ἀπειργόντων αὐτὸν τοὺς λόγους ἐβάλλετο, ἀλλὰ τὴν βασιλικὴν σκηνὴν καὶ τὰς σκευὰς ἀπάσας ἀναθέμενος τῷ Κουτζομίτῃ Γεωργίῳ

3. γε om. G. 4. ὁ om. G. 5. κατέδραμεν C. 7. τά-
 ξιν CG. 14. σφοδροτέρων A. 18. τοὺς: αὐτοὺς G. τοὺς
 σκύθας διαμελίσομεν A. 20. ἀπαγόντων G. 21. ἀλλὰ:
 τὰ A. 22. Κουτζομίτῃ C.

labam.” urbs haec illustris, ad Istrum sita, olim non barbarum habebat nomen, sed graeco appellata vocabulo, Megalopolis i. e. magna urbs et erat et dicebatur. ex quo autem Mocrus, Bulgarorum rex, quique eo orti erant, et post hos Samuel, qui ultimus Bulgaris imperavit, ut Sedecias Iudaeis, Occidentem incursarunt, nomen nacta est partim ex Graeco, partim ex Slavorum genere ductum, ut Peristh-laba magna passim audiat. “ex hac igitur urbe, tanquam tuto per-fugio, inquebat Maurocatalo, quotidie velitantes, lacessere Scythas non desistemus, nec omnino pabulandi quaeque opus sunt comportandi causa castris egredi eos sinemus.” talia dum pertractantur, Diogenis filii iuvenes et pugnae discriminum ignari, equis desilientes, fraenis eos demtis, in milii segetem propellunt, simulque “noli, in-quiunt, imperator timere; ipsi enim acinacibus strictis concidemus eos.” imperator cum ad pericula promptissimus atque ad proelia occupanda propensus esset, nulla dissuadentium ratione habita, Augu-stale tabernaculum et vasa omnia, Cutzomitae Georgio commendata,

πρὸς τὸ Βέτρινον ἐξέπεμψε, τὸ δὲ στράτευμα ἐπέταξε μὴ
 λύχρον, μηδὲ πῦρ ἀνάψαι τὸ παράπαν κατὰ τὴν ἐσπέραν
 C ἐκείνην, ἀλλὰ τοὺς ἵππους κατέχοντας ἐρηγορέναι μέχρις
 ἡλίου ἀνατολῆς. αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ περίορθρον ἔξεισι τῆς
 παρεμβολῆς καὶ τὰς δυνάμεις διελὼν καὶ τὰς φάλαγγας εἰς 5
 πολέμου καταστησάμενος σχῆμα, παραθέων ἐθεάτο τὸ στρά-
 τευμα. εἶτα τὴν μέσσην τῆς παρατάξεως χώραν εἶχεν αὐτός,
 συμπληρουμένην ἀπὸ τε τῶν ἐξ αἵματος καὶ ἀγχιστείας προσ-
 ηκόντων αὐτῷ συγγενῶν καὶ τὰδελφοῦ Ἀδριανοῦ τῶν Λα-
 τίνων τῇ τότε ἡγεμονεύοντος καὶ ἐτέρων γενναίων ἀνδρῶν. 10
 τοῦ δὲ γε ἀριστεροῦ κέρως κατῆρχε Νικηφόρος Καῖσαρ ὁ
 Μελισσηνὸς ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς αὐτοῦ. κατὰ δὲ τὸ δε-
 D ξιὸν ἡγεμόνες ἴσταντο ὁ τε Κασταμονίτης καὶ ὁ Τατίκιος·
 τῶν δὲ ἐθνικῶν ὁ τε Οὐζᾶς καὶ ὁ Καρατζᾶς οἱ Σαυρομά-
 ται. ἐξ δὲ τὸν ἀριθμὸν διελόμενος, τὴν αὐτοῦ φυλακὴν 15
 ἐπέτρεψε, πρὸς αὐτόν τε ὄραν παραγγείλας καὶ μηδενὶ τὸ
 παράπαν προσεσχικέναι ἐτέρῳ, τοὺς τε δύο υἱοὺς φημι Ῥω-
 μιανοῦ τοῦ Διογένους καὶ Νικόλαον τὸν Μαυροκατακαλῶν
 πολλὴν ἐκ μακροῦ πείραν τῶν πολέμων ἐσχικότα καὶ τὸν
 Ἰωαννάκην καὶ τὸν ἄρχοντα Βαραγγίας Ναμπίτην καὶ Γου- 20
 λὴν τινα καλούμενον πατρῶον θεράποντα. ἀλλὰ καὶ οἱ Σκύ-
 P. 196 θαι σχῆμα πολέμου διατυπώσαντες, ἐκ φυσικῆς ἐπιστήμης

1. μὴ : μηδὲ G. 3. μέχρι τῆς τοῦ ἡλίου G. 7. μέσση A
 et in margine P, μεγάλην PG. 9. τοῦ ἀδελφοῦ A. 13.
 Κασταμωνίτης AG, Κασταμμωνίτης P. scripsi Κασταμονίτης, ut
 mox p. 206 B, coll. Nicet. p. 574, 7. 19. ἐσχικότας G. 20.
 Ἰωαννάκην C. τὸν ἀμπίτην AG. Γούλην PG, γουλὴν A.
 vid. 241, 18.

Betrinum misit; exercitui edixit, ne ignem neve lampadem illo uspiam
 vespere accenderent, sed paratis ad manum equis, ad solis ortum
 vigilarent. ipse primo diluculo castris egreditur, divisisque copiis et
 in aciem collocatis, obiens exercitum lustrat. dein mediam ipse te-
 nuit aciem, ubi consistebant, qui vel sanguine vel affinitate iuncti
 erant, frater eius Adrianus, qui Latinis tum praeerat, aliique viri
 fortissimi. sinistro cornu praefectus erat Nicephorus Caesar Melissenus,
 qui sororem imperatoris in matrimonio habebat; dextri cornu duces
 erant Castamonita et Taticius; sociis praeerant Uzaz et Caratzas Sar-
 matae. sex autem numero elegit, quibus sui custodiam crederet, quos
 sibi solum adesse nec ad alium quenquam animum advertere iussit:
 filios dico Romani Diogenis et Nicolaum Maurocatalonem, magnam
 longa militia rei bellicae experientiam adeptum, et Iohannacem Nam-
 piteinque Barangorum ducem, postremo Gulen quendam nomine, fa-
 mulum paternum. verum etiam Scythae, qui naturalem quandam pu-

πολεμεῖν εἰδότες καὶ κατὰ φάλαγγα ἴσταςθαι, καὶ λόγους
καθίσαντες καὶ τὰς τάξεις τοῖς τακτικοῖς δεσμήσαντες σφι-
γμασι καὶ καταπυργώσαντες οἶονεὶ ταῖς ἄρμαμάξαις τὸ στρα-
τευμα, ἰλαδὸν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἦσαν καὶ ἠκροβολί-
5 ζοντο πόρρωθεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ συναρμόσας ταῖς ἰλαῖς
τὸ στρατόπεδον, τῶν ὀπλιτῶν οὐδενὶ προπηδᾶν ἐνετέλλετο,
οὐδὲ τὸν συνασπισμὸν λύειν, μέχρις ἂν ἀγχέμαχοι τοῖς Σκυ-
θαις γένωνται· εἴτ' ἐπειδὴν τὸ μεσαίχιμιον ἀποχωρῶν πρὸς
χαλινὸν ἓνα ἀμφοτέρων τῶν στρατευμάτων κατ' ἀλλήλων ἰεμέ-
10 νων θεύσονται, ὁμοσε κατὰ τῶν ἐναντίων χωρῆσαι. οὕτω τοίνυν Β
τοῦ αὐτοκράτορος ἐτοιμαζομένου, πόρρωθεν ἀνεφάνησαν οἱ V. 156
Σκύθαι σὺν αὐταῖς ἄρμαμάξαις καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐρχόμε-
νοι. συρραγέντος δὲ τοῦ πολέμου, ἀπὸ πρωΐας μέχρι δειλῆς
ἑσπέρας ἀνδροκτασία γέγονε πολλή, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν
15 πιπτόντων συχνῶν. ὀπηνίκα καὶ Λέων ὁ τοῦ προβεβασιλευ-
κότος Διογένους υἱὸς σφοδρότερον κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐξιπα-
σύμενος καὶ πλέον τοῦ δέοντος πρὸς τὰς ἀμάξας παρασυρεῖς,
καιρίαν πληγὴν πέπτωκεν. Ἀδριανὸς δὲ ὁ τοῦ κρατοῦντος
ἀδελφός, ὁ καὶ τὴν τῶν Λατίνων ἡγεμονίαν ἐμπεπιστευμέ- C
20 νος, τότε τὴν τῶν Σκυθῶν ὄρμην ἀνύποιστον θεασάμενος,

2. καθισιάντες G. τὰς om. G. 6. ἐπετέλλετο G. 8.
ἐπειδὴ CG. 10. ἐναντίων: ἐν αὐτῷ G. 12. σὺν ταῖς ἀμά-
ξαις G, σὺν αὐταῖς ἅμα ἀμάξαις A. 13. δειλῆς om. A.
15. προβεβασιλευκότος add. A. 16. σφοδρότερον A, σφοδρώ-
τερον PG. 19. τὴν om. A. 20. τότε — θεασάμενος
om. G.

gnandi ordinesque instruendi artem habent, ubi aciem instituerunt et subsidia in occulto collocarunt, ordinesque copulis, quae ex arte adhiberi solent, devinxerunt, ac velut vallum plaustra obiecerunt, turmatim in imperatorem invecti, iacula eminus miserunt. at imperator, cum turmis exercitum coniunxisset, gravis armaturae milites prosilire scutorumque contextum rumpere vetuit, donec Scythis appropinquassent; quodsi medium inter exercitum utrumque spatium iam non latius quam in unam equorum admissionem patere cernerent, tunc cum hostibus congredierentur. sic igitur imperatore parato, procul apparuerunt Scythae cum ipsis plaustris et mulieribus liberisque invadentes; proelioque commisso a prima luce usque ad vesperam magna utrimque caedes facta est. quo tempore etiam Leo, Diogenis quondam imperatoris filius, vehementius in Scythas invectus seque ad plaustra eorum propius, quam par erat, ferri passus, gravi vulnere accepto cecidit. Adrianus autem, imperatoris frater, qui Latinis praeerat, cum Scytharum impetum iam non sustinendum cerneret,

ὄλους ἑυτῆρας ἐνδοὺς καὶ μέχρι τῶν ἀμαξῶν ἑαυτὸν ἐμβα-
 λῶν, ἔπειτα γενναίως ἀγωνισάμενος μετὰ ἑπτὰ καὶ μόνων
 ἐπανεστρεψε, τῶν ἄλλων ἀπάντων παρὰ τῶν Σκυθῶν ἀπο-
 σφαγέντων, τῶν δὲ κατασχεθέντων. τῆς δὲ μάχης ἐπὶ τρυ-
 τάνης ἰσταμένης, ἔτι ἐκθύμως ἀμφοῖν τῶν στρατευμάτων μα-
 χομένων, ἐπεὶ λοχαγοὶ τινες τῶν Σκυθῶν μετὰ τριακόσια
 πρὸς ταῖς ἑξ χιλιάδων πόρρωθεν ἐρχόμενοι ἀνεφάνησαν, οὐκ-
 ἔτι στέγειν πρὸς τοσοῦτους οἱ Ῥωμαῖοι ἔχοντες, τὰ νῦτα
 Διηρικυῖτα διδύασιν. ὁ μέντοι βασιλεὺς προβέβλητο τῆς οἰ-
 κείας δυνάμεως καὶ ξιφηφόρος εἰστήκει· τῇ ἑτέρᾳ δὲ τῶν¹⁰
 χειρῶν τῆς τοῦ λόγου μητρὸς τὸ ὠμόφορον σημαίαν κατέ-
 χων, ἵστατο μεθ' ἰππέων γενναίων ἀνδρῶν εἴκοσι καταλει-
 φθεῖς, Νικηφόρου φημί τοῦ υἱοῦ τοῦ Διογένους καὶ Μι-
 χαὴλ πρωτοστράτορος τοῦ Δούκα καὶ ἀδελφοῦ τῆς Αὐγού-
 σιης, συμπαρόντων καὶ πατρῶων θεραπόντων. εἰσπηδή-
 P. 197 σαντες δὲ τινες πεζοὶ Σκύθαι τρεῖς, οἱ μὲν αἰροῦσιν αὐτὸν
 ἐκατέρωθεν τοῦ χαλινοῦ, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς κνήμης τῆς δεξιᾶς.
 ὁ δὲ τοῦ ἐνὸς τὴν χεῖρα εὐθύς ἀποτέμνει, ἕτερον δέ, τὸν
 ἀκινάκην ἀνατείνας καὶ ἐμβριμησάμενος, ὀπισθόρμητον ἐποίη-
 σε· τὸν δὲ τῆς κνήμης τοῦτον κατέχοντα πλήττει κατὰ τῆς²⁰
 κόρυθος. τὴν δὲ φορὰν τοῦ ξίφους ἐλαφροτέραν ἐπήνεγκε,
 οὐδ' ὄλη χειρὶ τὴν πληγὴν ἐποίει, πτοούμενος μὴ θυεῖν θά-
 τερον αὐτῷ συμβαίη, τῆς σφοδροτέρας φορᾶς τῶν ξιφῶν ὡς

2. ἔπειτα: καὶ A. μόνων A; μόνον PG. 3. ἀνέστρεψε A.
 4. τῶν δὲ: τε καὶ A. 10. δὲ om. A. 14. τῷ τοῦ Δούκα G.
 16. αἰροῦσιν A. 18. εὐθύς τὴν χεῖρα G. 22. οὐδ' — ἐποίη
 om. G. θυεῖν A, θυοῖν PG. 23. σφοδροτέρας A, σφο-
 δρωτέρας PG.

admisso equo usque ad plaustra processit, et postquam fortiter pu-
 gnavit, cum septem tantum comitibus reversus est, ceteris omnibus
 a Scythis aut interfectis aut captis. erat anceps adhuc belli fortuna
 et ab utroque exercitu pari alacritate pugnabatur, cum duces non-
 nulli Scytharum cum triginta sex millibus procul conspiciebantur. tum
 enimvero Romani, tantis hostium copiis non amplius pares, terga
 verterunt. at imperator ante aciem suorum stricto stabat gladio, al-
 tera manu Matris verbi divini humerale tanquam vexillum tenens,
 equitibus viginti fortissimis, Nicephoro Diogenis filio et Michaele
 protostratore Duca, Augustae fratre, paternisque servis adstantibus,
 cumque Scythae tres pedites inveherentur, quorum duo utrimque fre-
 nos corripunt, tertius tibiamprehendit dexteram, imperator unius
 statim abscidit manum, alterum acinace obiecto, graviter intermi-
 nans, in fugam vertit; eum denique, qui tibiam prehenderat, pul-
 savit in galea. sed ictum leviolem intulit, nec tota manu in plagam

ἐπίπαν διολισθαινούσης, καὶ ἢ τὸν ἑαυτοῦ πόδα πλήξῃ ἢ τὸν ἵππον, ἐν ᾧ ἐπωχεῖτο, καὶ οὕτως ἀλώσιμος τοῖς ἐχθροῖς γένηται. διὰ τοῦτο καὶ δευτέραν αὐτῷ γοργῶς ἐπάγει πληγὴν, μετὰ νουνεχείας τὰς τῆς χειρὸς κινήσεις ποιούμενος. ἐν πά- B
5 σαις γὰρ ταῖς πράξεσι καὶ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς κινήμασι τὸν λόγον εἶχεν ἐπιστατοῦντα, οὐδ' ὑπὸ θυμοῦ ἐκφερόμενος οὐτ' ἐπιθυμίαις ὑποσυρόμενος. τῆς κόρυθος δὲ προαναδραμούσης τῇ προτέρᾳ πληγῇ, τῇ τοῦ Σκύθου κεφαλῇ ψιλῇ τὸ ξίφος προσέπαισεν. ὁ δ' εὐθὺς ἄφωνος κατὰ γῆς ἔκειτο. τὴν οὖν
10 ἄμετρον φυγὴν τῶν ταγμαίων θεασάμενος ὁ πρωτοστράτωρ, (αἱ φάλαγγες γὰρ ἤδη διεσπάρσθησαν φευγόντων ἀκρατῶς,) “ἵνα τί” φησιν “ὦ βασιλεῦ, τοῦ λοιποῦ ἐνταῦθα πειρᾶσαι ἐγκαρτερεῖν; ἵνα τί τὴν ζωὴν προδίδως ἀφειδήσας παντάπασι τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας;” ὁ δὲ βέλτιον γενναίως μαχομένους C
15 ἀποθανεῖν ἔφη, ἢ ἀγεννές τι πεποιηκότας σωθῆναι. ὁ δὲ V. 157 πρωτοστράτωρ “εἰ μὲν τῶν κοινῶν εἷς τις ὢν τοῦτ' ἔλεγες, ἐπαίνου ἧς ἄξιός· εἰ δὲ ὁ σὸς θάνατος κοσμικὸν ἐπάγει τὸν κίνδυνον, ἵνα τί μὴ τὸ βέλτιον αἰρῇ; εἰ γὰρ σωθείης, καὶ αὐθις πολεμήσας νικήσεις.” τὸν οὖν κίνδυνον ὑπὲρ κεφαλῆς
20 ἤδη ἰστάμενον ὁρῶν ὁ αὐτοκράτωρ, ἀναισχύντως τῶν Σκυθῶν αὐτῷ προσβαλλόντων, καὶ τὰς σωζούσας ἀπεγνωκῶς ἐλ-

1. πλήξῃ : παρῆξῃ C.   4. τὰς om. G.   6. οὐδ' G.   9. προσέπεισεν C.   ἔκειτο κατὰ γῆς G.   10. τῶν ταγμαίων om. PG, add. C, τὴν τῶν ταγμαίων οὖν A.   12. πειρᾶσαι ἐνταῦθα A, ἐγκαρτερεῖν πειρῶ G.   14. σεαυτοῦ A.   μαχομένοις G.   18. σωθείης AG, σωθείς P.   19. πολεμήσων A.   20. ἰδῶν A.

incubuit, veritus ne ictu gladii vehementiori, quod fit plerumque, in irritum cadente, alterutrum accideret, percuteretque aut suum ipsius pedem, aut equum, quo vehebatur, ac tali modo ab hostibus caperetur. quare alteram celeriter plagam intulit, cautissime manum moderans. in omnibus enim actionibus verbisque et motibus rationem habuit quasi dominatricem, nec ira se efferrī, nec cupiditatibus rapi passus. galea autem priore iam ictu deiecta, nudum Scythae caput gladio percussit, ut mutus hic in terram statim procideret. sed effusam ordinum fugam cum protostrator cerneret, (acies enim soluta iam erat, fugientibus sine respectu copiis,) “quid tu, inquit, imperator, diutius hic morari conaris? quid vitam profundis, nec ullam salutis tuae rationem habes?” cui ille “praestat, generose pugnans mori, quam ignava fuga salutem petere.” sed protostrator “si unus aliquis de multis, inquit, ita diceret, laude sane dignus esses; nunc cum in tuo capite publicum agitur discrimen, cur meliora non praefers? nam servatus ubi fueris, renovato bello vinces.” itaque cum mortem impendere

πίδας, “καιρὸς ἤδη τῆς ἑαυτῶν σὺν θεῷ πεφροντικῆναι σω-
 D τηρίας” εἶπε, “πλὴν ἄλλ’ οὐ τὴν αὐτὴν τοῖς φεύγουσι πο-
 ρεύεσθαι δεῖ, ὅπως μὴ οἱ τοὺς ἡμετέρους διώκοντες ἐν τῇ
 ἐπανερχεσθαι συναντῶσιν ἡμῖν, ἀλλὰ χρῆ” ὑποδείξας τῇ
 χειρὶ τοὺς κατὰ τὸ ἄκρον τῆς παρατάξεως ἰσταμένους Σκυ-5
 θας “κατ’ αὐτῶν ἐξιππάσασθαι, ὡς σήμερον γεννηθέντας
 καὶ τεθνήξομένους, καὶ οὕτως ὀπισθεν θεοῦ ἐπαρήγοντος τῆς
 τῶν Σκυθῶν γεγονότες παρατάξεως, ἐφ’ ἑτέραν ἄτραπον βα-
 διούμεθα.” ταῦτα εἰπὼν καὶ τοὺς ἄλλους ἐποτρύνας, πρῶ-
 P. 198 τος αὐτὸς ὡς πῦρ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἵεται καὶ τὸν συναντή- 10
 σαντα παίει· ὁ δ’ εὐθύς ἐξεκυλίσθη τῆς ἕδρας, καὶ οὕτω
 τοῦ Σκυθικοῦ συνασπισμοῦ διασχισθέντος, μετὰ τῶν ἀμφ’
 αὐτὸν τὴν ὀπισθεν τῶν Σκυθῶν κατέλαβε χώραν. ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ὁ βασιλεύς, τὸν δὲ πρωτοστράτορα, ὀλισθήσαντος αὐτοῦ
 τοῦ ἵππου, κατενεχθῆναι συμβέβηκεν. εἷς δὲ τις τῶν αὐτοῦ 15
 θεραπόντων παραχρῆμα τὸν ἴδιον αὐτῷ ἐπιδίδωσιν ἵππον.
 ἐφθακῶς δὲ τὸν αὐτοκράτορα, οὐκέτι αὐτοῦ χωρίζεται οὐδὲ
 βῆμα ποδός, ἐξόχως τοῦτον ποδῶν. συγχύσεως δὲ πολλῆς
 οὔσης, τῶν μὲν φευγόντων, τῶν δὲ διωκόντων, φθάνουσιν
 B αὐτῆς καὶ ἕτεροι Σκύθαι τὸν βασιλέα. καὶ ὃς παραχρῆμα 20
 ἐπιστραφεῖς, πλήττει τὸν διώκοντα, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον,

4. ἡμῖν : αὐτῷ A. 10. ἵεται PG, recte A. 11. ἐνέδρας A.
 12. διασχισθέντας P, διαπεφεύγοντος A, recte CG. 13. αὐ-
 τὸν P, αὐτὸν AG. κατέλαβε CA, ἔλαβε PG. 15. συμβέβη-
 κεν A, συνέβηκεν PG. 16. ἐπιδίδωσιν A, δίδωσιν PG. 20.
 καὶ prius add. A.

sibi imperator cerneret, Scythis insolenter irruentibus, omni spe ab-
 iecta, “tempus, inquit, iamiam est, salutis ope divina consulere;
 neque tamen eandem, quam fugientes copiae, viam ingredi debe-
 mus, ne qui nostros persequuntur, redeuntes occurrant nobis; sed
 in istos” manu ostendebat eos Scythas, qui in prima acie stabant,
 “invehi nos oportet, tanquam hodie natos et morituros, ut deo iu-
 vante, perruptis Scytharum ordinibus, aliam capessamus viam.” his
 dictis, ubi ceteros adhortatus est, primus ipse ignea celeritate in Scy-
 thas involat, primumque obvium percutit atque de equo statim pro-
 turbat. ita interrupta Scytharum acie, cum comitibus in aversa perve-
 nit. haec quidem imperator; protostratori autem accidit, ut equo lapsa,
 in terram decideret. sed cum eidem servorum unus suum illico equum
 ultro suppeditasset, cito imperatorem assecutus, ab eius latere ne
 unguem quidem latum discessit: tanto eius amore tenebatur. pertur-
 batione autem orta maxima et fugientium et insequentium, alii rur-
 sus Scythae consequuntur imperatorem. qui repente conversus, instan-

ἀλλὰ καὶ ἄλλους οὐκ ὀλίγους, ὡς οἱ τότε συμπαρόντες διενίσταντο, ἀνεῖλεν. εἷς δέ τις Σκύθης Νικηφόρον τὸν Διογένην ἐξ ὀπισθίων φθάσας πλήττειν ἔμελλεν. ὃν ὁ αὐτοκράτωρ θεασάμενος, πρὸς τὸν Διογένην ἐφώνει “ὄρα καὶ ὀπίσθεν, Νικηφόρε.” ὁ δὲ γοργῶς ἐπιστραφεὶς, πλήττει αὐτὸν κατὰ τῆς ὄψεως. καὶ ὡς τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις διηγουμένου ἠκηκόειμεν, οὐδέποτε τάχος τοιοῦτον οὐδὲ περιδεξιότητα ἀνδρὸς ἐθεάσατο. καὶ ὡς “ἐγὼ” φησιν “εἰ μὴ τὴν σημαίαν κατεῖχον κατ’ ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὑπὲρ τὰς C
10 ἰδίας τρίχας πλήξας ἂν Σκύθας ἀνεῖλον,” οὐ περιαντολογῶν. τίς γὰρ τοσοῦτον εἰς ἔσχατον ταπεινότητος ἤλασεν; ἀλλὰ γὰρ ὁ λόγος καὶ τῶν πραγμάτων ἢ φύσις αὐτὸν ἠνάγκαζε, καὶ τὰ κατ’ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς κύκλοθεν τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ἐνίστε ἐκλαλεῖν, καὶ ταῦτα παρ’ ἡμῶν πολλὰ βιαζόμενον. πρὸς δὲ
15 τοὺς ἔξωθεν οὐδεὶς τῶν ἀπάντων ἤκουεν ὑπέροκμόν τι τὸν αὐτοκράτορα διηγούμενον. ἀνέμου δὲ σφοδροῦ πνεύσαντος καὶ τῶν Πατιζινάκων προσβαλλόντων, οὐκέτι εὐτόνως εἶχε τὴν σημαίαν κατέχειν ὁ βασιλεύς. ἐπεὶ δέ τις Σκύθης D
μεταχειρισάμενος δόρυ μακρὸν δι’ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν,
20 ἔπληξεν αὐτὸν κατὰ τοῦ γλουτοῦ, διέτρησε μὲν τὸν χρωῖτα

1. οὐκ ὀλίγους add. A. παρόντες A. διενίσταντο C et in margine P, ἐδιηγώσαντο PG, ἔλεγον A. 3. ἐξόπισθεν A. 4. ἔφη A. 6. τοῖς add. A. 7. ἠκούομεν P in margine. 8. ἠπερ δεξιότητα P, ἢ περιδεξιότητα A, οὐδὲ περιδεξιότητα CG. καὶ ὡς, εἰ μὴ τὴν σημαίαν φησίν, ἐγὼ κατ’ ἐκείνην τὴν ἡμέραν κατεῖχον A. 18. ὁ βασιλεύς om. C. 19. μεταχειρησάμενος P, recte AG.

tem barbarum percutit, neque hunc solum, sed et alios non paucos interemit, ut qui praesentes tum fuere, enarrarunt. Scytharum unus Nicephorum Diogenem, a tergo assecutus, gladio petebat; quo conspecto imperator, alte voce Diogenem appellans, “vide, inquit, etiam retro, Nicephore!” celerrime hic conversus, barbarum in facie percutit; ac memini imperatorem postea narrare, nullius se unquam tantam velocitatem dexteritatemque vidisse. “atque ego, addebat, nisi vexillum tenuissem illo die, plus, quam pili in capite sunt, Scytharum occidissem.” neque tamen gloriosius haec de se praedicavit; quis enim eo humilitatis atque modestiae processit? sed et narrationis serie et rerum gestarum natura cogebatur, ut etiam sua interdum facinora in privatis nostris familiarium circulis enarraret, idque vehementer instantibus nobis: adversus alieniores nemo unquam magnifice loquentem imperatorem audivit. vento autem vehementi perflante irruentibusque Patzinacis, imperator vexillum sustinere vix poterat: cumque Scytharum unus, hastam longam utraque impellens manu, clunes

οὐδαμῶς, ὀδύνην δὲ ἐνεποίησεν ἀνήκεστον, ἣτις ἐπὶ πολλοῖς
 V. 158 διέμεινεν αὐτῷ ἔτεσιν. διὰ τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτον βιασθεῖς, τὴν
 σημαίαν περιστεύλας ἐν τινι τῶν χαμαιδρῶν κατατίθεισιν,
 ὡς μηκέτι ὄρασθαι παρά του. οὗτος δὲ διὰ τῆς νυκτὸς διε-
 σώθη εἰς Γολόην· ὅτε καὶ ἔλεγον οἱ πολλοὶ “ἀπὸ τὴν Δρι-5
 στραν εἰς Γολόην καλὸν ἄπληκτον, Κομνηνέ.” καὶ μεθ’ ἡμέ-
 P. 199 ρας καταλαβὼν τὴν Βερόην, διεκαρτέρει πρίσθαι τοὺς δο-
 ρναλώτους ἐθέλων.

4. Ὁ δὲ Παλαιολόγος ἐν τῷ φεύγειν τῶν ταγμάτων ἡ-
 τηθέντων κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατενεχθεῖς τοῦ ἵππου, 10
 ἀπώλεσε τοῦτον· ἐν ἀμηχανίᾳ δὲ ὢν καὶ τὸν κίνδυνον ἰστά-
 μενον ὑπὲρ κεφαλῆς ὄρων, περιεθρήσας, εἴ που γένοιτό οἱ
 τοῦτον θεάσασθαι, ὄρα τὸν τῆς Χαλκηδόνος πρόεδρον Λέ-
 οντα, περὶ οὗ ἄνωθεν ἐμνήσθημεν, τὴν ἱερατικὴν στολὴν
 ἡμφισμένον, ἵππον ἐπιδιδόντα αὐτῷ, ἐν ᾧ ἐπιβάς εἶχετο 15
 τῆς φυγῆς· τὸν δὲ ἱεροπρεπῆ ἐκεῖνον ἄνδρα οὐκέτι τεθέα-
 B ται. ἦν δ’ ἄρα οὗτος παρρησιαστικὸς τὴν ψυχὴν καὶ ἀληθῆ
 χαρακτῆρα ἐμφαίνων ἀρχιερέως, φρονήματος μέντοι ἀπαλω-
 τέρου καὶ τὸν ζῆλον ἔστιν οὗ οὐ κατ’ ἐπίγνωσιν ἐνδεικνύμε-
 νος, καὶ οὐδὲ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀκριβῆ γινῶσιν εἶχε. διὸ 20
 καὶ ἄπερ ἄνωθεν εἴρηται συνεπεπτώκει αὐτῷ λυπηρὰ, καὶ

2. αὐτῷ om. A, ἔτεσιν αὐτῷ G. 4. παρ’ αὐτοῦ A. 5.
 ὅτε — Κομνηνέ add. A. an ὄθεν? τῆς Δριστρας male
 coni. Hoeschel. 6. καλλὸν A, correxit Hoeschel. 13. τοι-
 οῦτον A. 14. περὶ om. G. ἄνωθεν: ὀπισθεν A. 15.
 ante ἵππον add. A καὶ. 18. lege ἀπλωιτέρου. 19. οὗ
 om. G.

eius percussisset: tametsi cutem non perforavit, gravissimum inussit
 dolorem, qui multos deinceps annos duravit. tandem hac re coactus,
 vexillum complicatum in trixagine posuit, ut a nemine iam conspi-
 ceretur. ipse nocturna fuga Goloen incolumis pervenit; unde etiam
 cives “Dristra fugienti bellum diversorium Goloe, Comnene.” luce
 orta, Beroen pervectus, captivos redimendi gratia ibi permansit.

4. Palaeologus autem, inter fugiendum, ordinibus dissipatis, eo die
 equo deiectus, hunc amisit; cumque in summis angustiis esset peri-
 culumque capiti impendere cerneret, circumspiciens, si forte ille ap-
 pareret, videt ecce Chalcedonensem praesulem Leonem, cuius su-
 pra meminimus, sacerdotali indutum stola, equum ipsi ultro offe-
 rentem; quo ille conscenso, fugere perrexit: sanctum istum hominem
 non amplius conspexit. erat is sane animo vel maxime ingenuo veram-
 que sacerdotis speciem praestabat; quanquam simplicioris erat mentis,
 zelumque nonnunquam haud secundum scientiam ostendebat, ac ne
 canonum quidem sacrorum exactam habebat notitiam. hinc etiam, quae

τοῦ θρόνου ἐξέπεσεν. ἐξείχεται δὲ τοῦ ἀνδρός ὁ Παλαιολόγος αἰεὶ καὶ διαφερόντως ἐτίμα διὰ τὸ περιὸν αὐτῷ τῆς ἀρετῆς. εἴτε οὖν διὰ τὴν θερμοτάτην πίστιν τὴν εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον ὁ Παλαιολόγος θείας ἔτυχεν ἐπιφανείας, εἴτ' ἄλλο τι ἦν 5 τῆς προνοίας ἀπόρητον κατὰ τουτοῖ τὸν ἀρχιερέα τὸ φαινόμενον, οὐκ ἔχω λέγειν. διωκόμενος δὲ ὑπὸ τῶν Πατιζινάκων C εἰς ἐλώδη τόπον καὶ συνηρεφῆ εἰσελθὼν, περιτυγγάνει στρατιώταις τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν πρὸς τοῖς πενήκοντα. περικυκλούντων αὐτοὺς τῶν Σκυθῶν, ὡς ἐν ἀμηχανίᾳ τὰ κατ' αὐτοὺς 10 ἐώρων, πρὸς τοσοῦτους ἀπέχειν μὴ ἐξισχύοντες, τῆς τοῦ Παλαιολόγου ἐξήρητητο γνώμης, πάλαι τούτου τὸ γενναῖον καὶ ἀκατάσειστον τῆς γνώμης γινώσκοντες. αὐτὸς δὲ κατὰ τῶν Σκυθῶν ὀρμησαὶ συνεβούλευε, τῆς κατ' αὐτοὺς παντάπασιν ἀφειδήσαντας σωτηρίας, κἀντεῦθεν, οἶμαι, ταύτην ὠνή- 15 σασθαι. χρῆ δὲ δι' ὄρκων ταυτηνὶ τὴν βουλὴν ἐμπεδῶσαι, (ὃ δὴ καὶ γέγονεν,) ὡς τηρικαῦτα μιᾶς γνώμης ἀπάντων γεγο- D νότων, τῆς κατὰ τῶν Σκυθῶν ὀρμῆς μηδένα ἀπολειφθῆναι, τὴν σωτηρίαν καὶ τὸν κίνδυνον ἴδιον ἑκάστου λογισαμένου. ὁ μὲν οὖν Παλαιολόγος σφοδρὰν τὴν ἵππασίαν ποιησάμενος, 20 παίει τὸν αὐτῷ πρῶτως ὑπαντήσαντα· ὁ δ' εὐθύς σκοτοδι- νιάσας κατὰ γῆς ἔκειτο. τῶν δὲ λοιπῶν μετὰ διψυχίας τὴν

5. τὸν om. A. 6. οὐκ ἔχω λέγειν om. C. ὑπὸ τῶν σκυθῶν A. 9. αὐτοὺς: δὲ αὐτὸν A. 14. ἀφειδήσαντες G. 16. ὃ δὴ καὶ γέγονεν om. C. 20. ὑπαντιάσαντα A. δ' AG, δὲ P.

supra narravimus, mala sibi contraxit thronoque excidit. Palaeologus autem perpetuo amplexus est hominem et praecipue propter summas, quibus excellebat, virtutes coluit. utrum igitur propter ferventissimam Palaeologi erga hunc virum fidem divinae apparitionis compos factus sit, an aliud fuerit providentiae consilium arcanum, quod in hoc sacerdote eluxit, non habeo dicere. Patzinacis igitur insequentibus, cum Palaeologus in palustrem ac fruticosum locum delatus esset, milites ibi offendit centum et quinquaginta. hi circumventi a Scythis, cum in angustias adductos se esse cernerent, quod tanto Scytharum numero impares erant, ex Palaeologi consilio pendebant, cuius dudum fortitudinem animique praesentiam cognoverant. is ut sua quisque salute neglecta in Scythas inveherentur, talique modo vitam redimerent, suasit. sed iureiurando, inquit, confirmari hoc consilium oportet, (quod etiam factum est) ut eodem ab omnibus consilio inuito, nemo in impetu adversus Scythas faciendo desit, sed omnium et salutem et periculum ducat suum. vehementi igitur impressione facta, Palaeologus primum qui occurrit percutit, ut vertigine correptus, statim corrueret; ceteri, contracto animo aggressi, alii

P. 200 ἵππασίαν ποιησαμένων, οἱ μὲν πεπτώκασιν, οἱ δὲ αὖθις ὡς εἰς φωλεὸν τὸ συνηρηφὲς ἄλσος παλινοστήσαντες, ἑαυτοὺς ἔσωσαν κρυπτόμενοι. ἐν δὲ τῷ τὸν Παλαιολόγον ἀκρολοφίαν τινὰ καταλαμβάνειν ὑπὸ τῶν Πατζινάκων αὖθις διωκόμενον, συνέβη τὸν ἵππον πληγέντα καταπεσεῖν, αὐτὸν δὲ τηρικαῦτα⁵ εἰς τὸ παρακείμενον ὄρος εἰσδῦναι. ἀναζητῶν δὲ τὴν σώζουσαν ὁδόν, ἐπεὶ ῥαδίως μὴ ἔξῃν αὐτῷ ταυτὴν εὐρηκέναι, ἐπὶ ἔνδεκα ἡμέραις πλανώμενος περιτυγχάνει γυναικί τινος στρα-
 V. 159τιώτου χήρα καὶ ἐπιξενίζεται παρ' αὐτῆς ἐφ' ἡμέραις τισί· σωθέντες δὲ τοῦ κινδύνου καὶ οἱ ταύτης νιεῖς στρατιῶται ὄντες¹⁰
 B τὴν σώζουσαν τούτῳ ὁδὸν ὑποδεικνύουσιν. ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν τῷ Παλαιολόγῳ συμπεσόντα. οἱ δὲ γε τῶν Σκυθῶν λογάδες οὓς κατέσχον δορυαλώτους ἀποκτεῖναι ἐβουλεύοντο, τὸ δὲ πλῆθος τοῦ κοινοῦ τὸ παράπαν τοῦτο οὐ συνεχώρει, βουλόμενοι ἀπεμπολῆσαι τούτους τιμῆς. ταύτης γοῦν τῆς βουλῆς κυρωθεῖ-¹⁵
 σης, δίδεται γινῶσις τῷ βασιλεῖ διὰ γραμμάτων τοῦ Μελισσηνοῦ, ὃς πολλὰ πρὸς τοῦτο, κἄν δορυάλωτος ἦν, τοὺς Σκύθας ἠρέθιζεν. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Βερόην ἔτι ἐνδιατρίβων, τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων χρήματα ἱκανὰ μετακομίσας, ἐπρίατο τοὺς δορυαλώτους.²⁰

5. Καταλαμβάνει δὲ τηρικαῦτα καὶ ὁ Τατὸς τὸν Ἴστρον C μεθ' ὧν ὑπεποιήσατο Κομάνων, οἱ τὴν τσοαύτην λείαν καὶ

1. ὡς add. C. 4. σκυθῶν A. 5. τηρικαῦτα om. A. 7. αὐτῷ add. A. 8. γυναικί τινι χήρα A. 9. ἐφ' add. A. 10. ἐκ τοῦ conl. Hoeschel. καὶ add. A. υἱοὶ A. στρατιῶται ὄντες add. A. 18. διατρίβων A. fortasse ἐκ τῆς. 21. τατούχ AG, Τατοῦ C. 22. κομάνων A ubique. τσοαύτην CA, τοιαύτην PG.

ceciderunt, alii in densae silvae latebras reversi sese occultarunt. cum Palaeologus collem ascenderet, iterum Patzinacis insequentibus, accidit, ut equus vulneratus caderet: ipse montem adiacentem subiit. inde viam, qua se reciperet, quaeritans, quum facile reperiri non posset, undecim dies in saltu oberravit: tandem a vidua militis hospitio per aliquot dies exceptus est, cuius filii, periculo et ipsi perfuncti milites, viam ipsi monstrarunt. haec quidem Palaeologo acciderunt. Scytharum autem duces cum captivos interficere in animo haberent, multitudo id nequaquam permisit, sed venumdari eos iussit. haec ubi vicit sententia, imperatori res nuntiata est Melissenī litteris, qui, licet ipse captivus, multum Scythas ad hoc consilium adhortatus est. imperator, Beroae adhuc commorans, pecunia sat multa ex urbe apportata, captivos redemit.

5. Eodem tempore Tatus ad Istrum pervenit cum iis, quos collegerat, Comanis. qui ubi tantam praedam captivorumque multitudinem

τὸ πλῆθος τῶν δορυαλώτων θεασάμενοι, τοῖς ἡγεμόσι τῶν
 Σκυθῶν ἔφασαν, ὡς “ἡμεῖς μὲν τὰ οἴκοι καταλιπόντες, εἰς
 ὑμετέραν ἦλθομεν βοήθειαν, τὴν τοσαύτην ὁδὸν διηνυκότες,
 ἐφ’ ᾧ καὶ τοῦ κινδύνου καὶ τῆς νίκης συγκοινωνοὶ γενήσεσθαι.
 5 τὸ γοῦν ἡμέτερον ἔπαν συνεισηνεγκόντας, οὐ χρὴ κενούς αὐ-
 θις ἀποπεμφθῆναι. οὐ γὰρ ἐκ προαιρέσεως τοῦ πολέμου κα-
 τόπιν καιροῦ ἔφθημεν ἐληλυθότες, οὐδὲ αὐτοὶ τούτου αἰτιοί
 ἐσμεν, ἀλλ’ ὁ προαρπάσας τὸν πόλεμον βασιλεύς. ἢ γοῦν
 κοινῇ μεθ’ ἡμῶν τὴν λείαν πᾶσαν διαμερίσασθε, ἢ ἀντὶ συμ- D
 10 μάχων πολεμίους ἡμᾶς ἔξετε.” πρὸς τοῦτο ἀνένευσαν οἱ
 Σκύθαι. τῶν δὲ Κομάνων τοῦτο μὴ φερόντων, σφοδρὸς
 ἀναμέσον αὐτῶν ἀναρρήγνυται πόλεμος, καὶ κατὰ κράτος οἱ
 Σκύθαι ἠττηθέντες, εἰς τὴν καλουμένην Ὀζολίμνην μόλις ἐσώ-
 θησαν. στενοῦμενοι δὲ παρὰ τῶν Κομάνων, ἐφ’ ἱκανὸν ἐκεῖσε
 15 διέτριβον, τὴν μετάβασιν μὴ ἀποθαρροῦντες. ἢ δὲ νῦν παρ’
 ἡμῶν Ὀζολίμνη κατονομαζομένη μεγίστη μὲν ἐστὶ κατὰ τὴν διά-
 μετρον καὶ περίμετρον, καὶ τῶν ὅπου δήποτε φημιζομένων
 παρὰ τοῖς γεωγράφοις λιμνῶν μηδεμιᾶς εἰς μεγέθους λόγον
 ἐλλείπουσα· κεῖται δὲ τῶν Ἑκατὸν βουνῶν ὑπερθεῖν, καὶ εἰς P. 201
 20 αὐτὴν μέγιστοί τε καὶ κάλλιστοι συρρέουσι ποταμοί· καὶ
 κατὰ νότον πολλὰς τε καὶ μεγάλας καὶ φορτηγούς ἐστὶν ἀνέ-
 χουσα νῆας, ὡς εἶναι κἀντεῦθεν δῆλον τὸ βάθος αὐτῆς ὀπό-

2. μὲν om. A. 3. ὑμετέραν AG, ἡμετέραν P. τὴν τοσαύ-
 την ὁδὸν A, τὴν τόσῃν τε PG. 4. κοινωγούς G. 5. αὐ-
 θις : ἡμᾶς A. 6. τὴν τοῦ πολέμου CG. 15. παρ’ ἡμῶν
 om. A. 16. καὶ τὴν διάμετρον τε καὶ τὴν περίμετρον C. 17.
 ὀποῖων δή ποτε A. 18. γεωγράφοις PG, correxi. 19. τὸν
 P. 21. νότον A, νότου PG. πολλὰς τε καὶ om. A. ἐστὶν
 add. A. 22. εἶναι : ἢ A. ὀπόσον τί ἐστὶν om. A.

conspexerunt, cum ducibus Scytharum ita egerunt. “sese domibus re-
 lictis, longam emensos viam, eo animo ipsis auxilio venisse, ut et
 periculi et victoriae participes forent. iam cum pro sua parte nihil
 reliqui fecissent, non decere vacuos se dimitti. neque enim data
 opera, bello iam finito, advenisse, nec sua id culpa factum esse, sed
 imperatoris proelium occupantis. itaque nisi praedam secum omnem
 partirentur, pro sociis se hostes futuros. id cum Scythae recusassent,
 a Comanis indignabundis atroci proelio funditus devicti, ad Ozoli-
 muam quae dicitur aegre evaserunt. ubi circumcidentibus Comanis,
 satis diu commorati sunt, prodire metu hostium non ausi. est haec,
 quae nunc a nobis Ozolimna nominatur, palus amplissima, sive la-
 titudinem sive circuitum spectas, nec ulli earum, quae uspiam a
 geographis celebrantur, magnitudine inferior. sita est supra Centum

σον τί ἐστίν. Ὀζολίμνη δὲ κατωνόμασται, οὐχ ὅτι κακοῦ τι-
 νος καὶ βαρυνόμου ἀναδίδωσιν ἀποφορὰν, ἀλλ' ὅτι Οὐννικῆς
 ποτὲ στρατιᾶς ἐπιφοιτησάσης τῇ λίμνῃ (τούτους δὲ τοὺς Οὐν-
 νους Οὐζοὺς ἢ ἰδιωτικὴ ἀπεκάλεσε γλῶσσα) καὶ περὶ τοῖς
 ὄχθους τῆς λίμνης ἀύλισαμένης, Οὐζολίμνην τὴν τοιαύτην προσ-
 ηγορεύεσσι λίμνην, μετὰ προσθήκης, οἶμαι, καὶ τοῦ υ φωνήεν-
 Βτος. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν παλαιῶν συγγραμμάτων οὐχ εὐρηταί
 πω συνελαθὲν ἐνταῦθα Οὐννικὸν στρατεύμα, ἐπὶ δὲ τοῦ αὐτο-
 κράτορος Ἀλεξίου τότε πάντες ἀπανταχόθεν ἐκεῖσε συνερρωγότες
 τῷ τόπῳ δεδώκασι τοῦνομα. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς λίμνης 10
 ὧδέ πη ἐχέτω, ὥσπερ παρ' ἡμῶν νῦν πρῶτως ἱστορούμενα,
 ἴν' ἐνδείξαιμεθα, ὅτι τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου ταῖς πολλαῖς
 καὶ πολλαχοῦ στρατηγίαις νῦν ἀφ' ἑαυτοῦ, νῦν δὲ ἀπὸ τῶν
 V. 160 ἐπισυρρυνέντων ἐχθρῶν πολλὰς ἐλάμβανον οἱ τόποι προσηγο-
 ρίας. τοιοῦτον δὲ τι καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ τῶν Μακεδό- 15
 νων βασιλέως καταμανθάνω. καὶ γὰρ ὅπου μὲν Ἀλεξάνδρεια
 ἢ κατ' Αἴγυπτον, ὅπου δὲ ἢ Ἀλεξάνδρεια ἢ κατ' Ἰνδοὺς ἀπ'
 ἐκείνου ὠνόμασται, ἴσμεν δὲ καὶ ἀπὸ Λυσιμάχου τινὸς τῶν
 ἀμφ' αὐτὸν στρατιωτῶν Λυσιμάχειαν κατονομάζεσθαι. οὐκ
 ἂν οὖν θαυμασαίμην, εἰ καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος ζῆλον Ἀλε- 20

2. Οὐγγρικῆς CPG in margine. 4. ἀπεκάλεσεν ἢ ἰδιωτικὴ
 γλῶσσα G, ἢ ἰδ. ἀπεκάλεσεν γλῶσσα P, recte A. 5. ἀύλι-
 σαμένους C, ἀύλισαμένης τῆς στρατιᾶς A. 6. καὶ om. A. 7.
 μὲν om. G. 9. πάντες om. CG. 11. ἔχετο P. 13. παν-
 ταχοῦ P in margine. 15. τοῦ βασιλέως Μακεδόνων A, τοῦ
 Μακεδόνοσ G. 17. δὲ καὶ ἢ A. 20. θαυμάσοιμεν G.

colles, maximique et pulcherrimi in eam confluunt fluvii; meridiem
 versus multas magnasque et onerarias fert naves, ut vel ex hac re,
 quanta sit altitudo eius, appareat. ceterum Ozolimnae nomen non ex
 eo cepit, quod malum pestilentemque emittat halitum; verum cum
 Hunnorum aliquando exercitus ad lacum pervenisset, (hi autem Hunni
 vulgari lingua Ouzi appellantur,) positus ibidem castris, Ouzolimnam
 lacum nuncuparant, addita nimirum littera vocali. veterum quidem hi-
 storiae nusquam tradunt, Hunnorum exercitum eo venisse. nempe id
 Alexio imperante accidit. tunc universa natio, undique ad lacum
 advecta, nomen ei dedit. quae res nunc primum a nobis refertur,
 quo demonstramus, imperatoris Alexii multis variisque expeditionibus
 saepe factum esse, ut loca modo ab ipso, modo ab hostibus, qui con-
 fluxerant, nomina nanciscerentur sua. tale quid etiam de Alexandro,
 Macedonum rege, accepimus: a quo et quae in Aegypto, et quae in
 India sita est, Alexandria appellationem traxit; quin etiam a Lysi-
 macho, comitum eiusdem uno, Lysimachiam dictam esse scimus.
 quid igitur mirum, si etiam imperator Alexius, aemulatione Alexan-

ξάνδρειον ἀναλαβών, ὅπου μὲν ἐξ ἐθνῶν ἢ συρραγέντων ἢ προσκεκλημένων παρ' αὐτοῦ παριῆψε τοῖς τόποις ὀνομάτων καινότητας, ἢ ἀφ' ὧν αὐτὸς κατεπράξατο, τῆς ἑαυτοῦ προσηγορίας τοῖς τόποις μετέδωκε. τσαῦτα μὲν περὶ τῆς ἄνω-
5 θεν εἰρημένης Ὀζολίμνης ἐπερρίφθω ἱστορικώτερον. οἱ δὲ D
Κομάνοι, ἐπεὶ σπάνιν τῶν χρειωδῶν εἶχον, παλινδρομοῦσιν εἰς τὰ ἴδια, ἐφ' ᾧ τὰ χρειώδη συγκομισάμενοι, αὐθις κατὰ τῶν Σκυθῶν ὑπαναστρέψαι.

6. Συνάγεται ἐν τῷ μεταξὺ ὁ βασιλεὺς κείμενος εἰς Βε-
10 ρόην, ἐξοπλίζει τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν ὄπλι-
τικόν. τότε καὶ ὁ Φλάντρας κόμης ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπανερ-
χόμενος, ἐκεῖσε καταλαμβάνει τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν συν- P. 202
ῆθη τοῖς Λατίνοις ἀποδίδωσιν ὄρκον, ὑποσχόμενος ἅμα τῷ
τὰ οἴκοι καταλαβεῖν συμμάχους ἀποστεῖλαι οἱ ἵππεῖς πεντα-
15 κοσίους. φιλοτιμησάμενος τοίνυν τὸν τοιοῦτον ὁ βασιλεὺς,
πρὸς τὰ σφέτερα χαίροντα προέπεμψεν. ἀπύρας οὖν ἐκεῖθεν
ὁ αὐτοκράτωρ μεθ' ὧν αὐθις συνελέξατο δυνάμεων καταλαμ-
βάνει τὴν Ἀδριανούπολιν. οἱ δὲ Σκύθαι διεληλυθότες τὰ με-
ταξὺ τέμπη, μέσον Γολόης καὶ Διαμπόλεως κατὰ τὴν λεγο-
20 μένην Μαρκέλλαν τὸν χάρακα ἐπήξαντο. ὁ δὲ γε αὐτοκρά- B
τωρ τὰ κατὰ τοὺς Κομάνους μεμαθηκῶς, ἐπεὶ προσδόκιμοι
ἐπαναστρέψαι ἦσαν, ἐδεδίει, τὴν ἐκείνων ἔλευσιν ὑφορώμε-

1. συρραγέντων G. 5. Ὀζολίμνης C, λίμνης PG. 8. ἐπαναστρέψαι CG. 19. εἰς τὴν μαρκέλλαν A. 20. ὁ δὲ γε: ὅπερ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν συνέσιον στείλας, ἐπεισεν ὑποσπόνδους γενέσθαι αὐτῷ. ἀλλὰ μετὰ καιρὸν αὐθις παρασπονδήσαντες, τῆς προτέρας ἀπανθρωπίας εἶχοντο A. 21. μεμαθηκῶς τὰ κατὰ τοὺς Κομάνους G.

dri ductus, modo ex populis aut coortis in se aut auxilio arcessitis nova locis nomina dederit, modo ex iis, quae ipse gesserat, suum locis nomen communicarit? de Ozolimna, quam supra memoravimus, ad cognitionem rei satis dictum. Comani, commeatus penuria coacti, domum redierunt, ut re frumentaria parata, rursus adversus Scythas expeditionem susciperent.

6. Interea imperator Beroae captivos, quos redemerat, et ceterum omnem exercitum armat. eodem tempore etiam Flandriae comes, Hierosolymis rediens, imperatorem convenit et quo solent Latini, sacramento se obstrinxit, pollicitus insuper, simulac domum rediisset, quingentos equites auxilio se missurum. honorifice igitur acceptum imperator eum in patriam dimisit; ipse cum iis, quas collegerat, copiis inde profectus, Adrianopolin pervenit. at Scythae, superatis vallibus mediis, Goloen inter et Diampolin ad Marcellam, quae dicitur, castra posuerunt. imperator de Comanorum expeditione certior

νος. μεταπεμψάμενος τοίνυν τὸν Συνέσιον καὶ τοῖς πρὸς τοὺς Σκύθας χρυσοβούλλοις λόγοις ἐφοδιάσας, ἐκπέμπει παραγγέλλας, ὡς εἰ μὲν πεισθεῖεν σπείσασθαι καὶ δοῖεν ὁμήρους, ἀναχαιτίσθαι αὐτοὺς τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω φορᾶς καὶ παρασκευάσαι μένειν ἐν ᾧ προκατέλαβον τόπῳ, καὶ οὕτω χορηγεῖν αὐτοῖς 5 δαψιλῆ τὰ χρειώδη· ἐσκόπει γὰρ τούτοις κατὰ τῶν Κομάνων χρῆσασθαι, εἰ τὸν Ἴστρον αὐθις καταλαβόντες πρὸς τὰ πρόσω χωρεῖν ἐπιχειρήσαιεν· εἰ δέ γε οἱ Σκύθαι μὴ πειθονται, αὐτοῦ που καταλιπεῖν αὐτοὺς καὶ ὑποστρέψαι. κατέλαβε τούτους ὁ ῥηθεις Συνέσιος, καὶ τὰ εἰκότα προσομιλήσας, 10 ἔπεισεν ὑποσπόνδους γενέσθαι τῷ βασιλεῖ. κάκεισε προσκαρτερῶν πάντας αὐτοὺς θεραπείας ἡξίου, πᾶσαν περιαιρῶν σκανδάλου πρόφασιν. ἐπαναστρέψαντες δὲ αὐθις οἱ Κόμανοι παρεσκευασμένοι πρὸς τὸν κατὰ τῶν Σκυθῶν πόλεμον, καὶ μὴ ἐντυχόντες αὐτοῖς, ἀλλὰ μεμαθηκότες τὴν τούτων 15 διὰ τῶν κλεισουρῶν ἔλευσιν, καὶ ὅτι τὴν Μαρκέλλαν καταλαβόντες εἰς εἰρηνικὰς ἦλθον μετὰ τοῦ βασιλέως σπονδὰς, ἔξαιτοῦνται διελθεῖν τὰς κλεισούρας καὶ προσβαλεῖν τοῖς Σκύθαις. ὁ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνένευσε, προεφθακῶς σπείσασθαι μετὰ τῶν Σκυθῶν, εἰπὼν, ὡς "οὐ χρεῖα τὸ παρὸν βοη- 20 θείας ἡμῖν· λαβόντες ἱκανὰ ἐπαναστρέψατε." καὶ φιλοφρονησάμενος τοὺς πρέσβεις, δῶρά τε ἱκανὰ ἐπιδούς, μετ' εἰρήνης ἀπέστειλε. τοῦτο θάρσος τοῖς Σκύθαις ἐνέβαλε, καὶ παρασπονδήσαντες τῆς προτέρας ἀπανθρωπίας εἶχοντο, ληϊζόμε-

4. τὸ add. G. 20. ὡς om. CG.

factus, cum reditum eorum exspectaret, in metu erat. misit igitur Synesium ad Scythas, aureis instructum bullis, cum his mandatis, ut, si foedus inire vellent obsidesque dare, curaret, ne ulterius tenderent, sed in eo, quem occupassent, loco manerent, atque ita rerum necessariorum largam copiam suppeditaret. habebat enim in animo, iis adversus Comanos uti, si ad Istrum isti reversi, ulterius procedere conarentur. sin autem Scythae abnuerent, statim illis ibi relictis, reverti eum iussit. Synesius ubi ad Scythas pervenit, disseruit, quae res postulabat, persuasitque, ut foedus cum imperatore inirent; ac diutius ibi commorans, officiis coluit omnes, causasque offensionum prorsus sustulit. reversi autem Comani, ad bellum cum Scythis gerendum parati, cum eos non invenissent, sed clusuras transisse et, postquam Marcellam pervenerint, pacem cum imperatore pepigisse didicissent, petunt, ut clusuras transire Scythasque aggredi sibi liceret. id ille, foedere paullo ante cum Scythis icto, abnuvit dicens, in praesenti auxilio sibi opus non esse; quare muneribus cumulati, domum redirent. itaque legatos laute acceptos, donis sat nullis additis, cum pace dimisit. hac re Scythae metu liberati, foedere laeso, eadem qua antea inmani-

νοι τὰς παρακειμένας πόλεις καὶ χώρας. ἄστατεῖ γὰρ ὡς ἐπίπαν ἅπαν τὸ βάρβαρον καὶ σπονδὰς φυλάττειν οὐ πέφυκε. P. 203
 τοῦτο θεασάμενος ὁ Συνέσιος, ἐπανέρχεται πρὸς τὸν βασιλέα, ἀντάγγελος μὴνυτῆς γεγονὼς τῆς τῶν Σκυθῶν ἀγνωμοσύνης 5 καὶ παραβάσεως. τὴν Φιλιππούπολιν δὲ τούτων καταλαβόντων, τοῦτο μεμαθηκὼς ὁ βασιλεύς, ἐν ἀμηχανίᾳ καθίστατο, ἀποχρώσας πρὸς τσαῦτα πλήθῃ μὴ ἔχων δυνάμεις, ὥστε ὄλως τὴν μετ' αὐτῶν μάχην ἀναδέξασθαι. ὁποῖος δὲ ἐκεῖνος ἐν ἀμηχάνοις πόρους εὐρίσκων καὶ μηδ' ὅπως οὖν καταπίπτειν 10 ἐν περιστάσεσιν εἰωθὼς, δεῖν ἔγνω δι' ἀκροβολισμῶν καὶ λόγων τὴν τούτων μελετῆσαι καθαιρέσιν. καὶ οὕτω στοχασάμενος τῶν τύπων καὶ τῶν πόλεων, ἔνθα καταλαμβάνειν ἐκεῖνοι πρῶτας ἔμελλον, αὐτὸς ἐσπέρας τὴν τούτων προκατελάμβανεν ἔλευσιν· εἰ δὲ ἐσπέρας τούτους ἔμεμαθήκει τόπον 15 τινὰ καταλαβεῖν, ἐκεῖνος τὸν τοιοῦτον πρῶτας κατελάμβανε. καὶ ὡς δύναμις, δι' ἀκροβολισμῶν καὶ λόγων πόρρωθεν πρὸς αὐτοὺς ἀπεμάχετο, ὡς μὴ ἐγκρατεῖς αὐτοὺς γίνεσθαι τῶν φρουρίων. κατέλαβον οὖν ἄμφω οἱ τε Σκύθαι καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τὰ Κύψελλα. ἐπεὶ δὲ τὸ ἐλπιζόμενον μισθοφορικὸν 20 οὐπω κατέλαβε, γινώσκων ὁ αὐτοκράτωρ τὸ ὄξυκίνητον τῶν Σκυθῶν καὶ ὄρων αὐτοὺς ἤδη καὶ αὐτὴν τὴν βασιλίδα καταλαμβάνοντας τῶν πόλεων ξὺν τάχει πολλῶ, ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν.

4. ἀντάγγελος P in margine, ἀντάγγελτος A, ἀτεπάγγελτος PG.
 5. καταλαβόντων CA, καταλαμβανόντων PG. 6. τοῦτο μεμαθηκὼς om. A. 9. μηδοποσοῦν PG. correxi. 18. κατέλαβον οὖν A, καταλαμβάνουσιν δὲ P, δὲ om. G.

tale urbes terrasque vicinas depopulabantur. nam inquieti plerumque barbari sunt, nec foedera servare solent. quod ubi Synesius vidit, ad imperatorem reversus, ultro improbitatem Scytharum atque perfidiam nuntiavit. Philippopolin autem cum imperator pervenisse eos comperisset, gravi affectus est cura; nam adversus tantam multitudinem non ita instructus erat, ut acie decertare posset. tamen, ut erat animo praesenti, quem difficultates nec frangerent ullo modo, nec conturbarent, velitationibus atque insidiis attenuandas hostium copias censebat. itaque odoratus, quem locum quamve urbem mane isti adituri essent, ea ipse praeoccupabat vespera; sin vespere eos comperit locum occupaturos, eo ipse mane se conferebat. ad hoc, quantum poterat, velitationibus insidiisque eminus aggrediebatur, ne arcibus poterentur. ita pervenerunt utrique, Scythae atque imperator, usque ad Cypsella. ubi cum qui exspectabantur, mercenarii milites nondum adessent, imperator, qui celeritatem Scytharum probe nosset videretque eos iam iam ad ipsam urbem regiam properantes, quid ageret

καὶ μὴ ἀπογρώσας δυνάμεις πρὸς τοσαῦτα πλήθη ἔχων, τὸ μὴ χειρόν, ὃ φασιν, βέλτιον λογισάμενος, πρὸς εἰρηνικὰς αὐθις ἀπέιδε σπονδάς. ἐρωτᾷ γοῦν, πρέσβεις ἀποστείλας πρὸς αὐτούς, τὰ περὶ εἰρήνης· οἱ δ' αὐθις τῷ τοῦ βασιλέως ὑπέϊξαν θελήματι. προέφθασε δὲ πρὸ τῶν εἰρηνικῶν σπον-⁵ δῶν αὐτόμολος παραγενέσθαι ὁ Νεάντζης. πέμπεται τοίνυν ὁ Μιγιδηνός, ὥστε πανηγύρεις ἐξάγειν ἐκ τῶν παρακειμένων χωρῶν· οὗ ὁ υἱὸς εἰς τὸν γεγονότα ὕστερον πόλεμον κατὰ τὸν * * * * * τόπον ὀξέως κατὰ τῶν Πατιζινάκων ὀρμήσας, καὶ παρασυρεῖς παρὰ γυναικὸς Σκυθίδος ἑάλω, διὰ σιδηρᾶς¹⁰ ἄρπης εἴσω τῶν ἀμαξῶν ἐλκυσθεῖς. οὗ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεῖσαν ἐπρίατο ὁ βασιλεὺς ἐξ αἰτήσεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ·

P. 204 ὑπὸ δὲ τῆς ἀφορήτου θλίψεως ἐπὶ τρισὶ νυχθημέροις διὰ χερμάδος λίθου τύπτων τὸ στέρον ὁ πατὴρ τελευτᾷ. οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ τὰ τῆς εἰρήνης τῶν Σκυθῶν διήρκει, ἀλλ' αὐθις¹⁵ πρὸς τὸν ἴδιον ἔμετον, ὡς κύνες, ἐστράφησαν. ἀπάραντες οὖν ἀπὸ τῶν Κυψέλλων, καταλαμβάνουσι τὸν Ταυρόκομον, καὶ κεῖ παραχειμάσαντες, ἐληΐζοντο τὰς παρακειμένας κομποπόλεις.

V. 162 7. Ἐαρος δὲ ἤδη ἀναφανέντος, ἐκεῖθεν εἰς Χαριούπολιν ἔρχονται. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον διατρίβων,²⁰ οὐκέτι ἐν ἀναβολαῖς ἦν. ἀλλὰ μέρος τοῦ στρατοῦ ἀποτεμνόμενος

3. ἐπεῖδε C. 4. αὐθις : an εὐθύς? 5. προέφθασε C, προ-
έφθακε PG. 14. τύπτων P. 15. τῶν Σκυθῶν om. A. 16.
πρὸς : ἐπὶ A. 17. ἀπὸ om. A. ταυρόκομον A. vid.
Nīcet. p. 516, 4. 19. ἤδη om. AG.

nesciebat. ac quoniam adversus tantam multitudinem non sat magna copiarum vi instructus erat, quod deterius non est, ut aiunt, pro meliore habens, ad pacem rursus animum advertit, eaque de re legatos ad Scythas mittit, qui statim imperatoris voluntati satisfaciant. prius autem quam pax facta erat, transfugerat ad Romanos Neantzēs. mittitur ergo Migidenus, ut ex regionibus locisque adiacentibus conventus educeret. cuius filius, contracta deinde pugna ad locum * * * * * nominatum, cum in Patzinacas fervide inveheretur, a muliere Scythica captus est, falce ferrea intra plaustra tractus; cuius amputatum caput imperator, rogante patre, redemit; pater ipse, dolore amens, cum per tres dies noctesque continuas saxo pectus pulsasset, animam efflavit. ceterum haud diuturna pax fuit, Scythis rursus canum instar ad proprium vomitum redeuntibus. Cypsellis igitur profecti, Taurocomum se conferunt, ibique hiemantes vicos adiacentes populabantur.

7. Orto iam vere, inde Chariopolin veniunt. at imperator, Bulgarophygi commorans, non amplius cunctabatur; sed electos e militibus primores omnes atque ipsos etiam, qui archontopuli dicuntur

ἱκανὸν λογάδας ἅπαντας καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς ἀρχοντοπούλους B
 καλουμένους νέους, ἀριφνεῖς πάντας τὸ γένειον, τὴν δρμὴν
 ἀνυποστάτους, προσέταξεν ἐξ ὀπισθίων τοῖς κατὰ τὸ ἄκρον
 τῶν ἀμαξῶν ἰσταμένοις προσβαλεῖν. τὸ δὲ τῶν ἀρχοντοπού-
 5 λων τάγμα παρὰ Ἀλεξίου πρῶτως ἐφεύρητο. ἀστρατίαν γὰρ
 ἐχούσης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς διὰ ῥαθυμίαν τῶν ἀνέκα-
 θεν αὐτοκρατόρων, συλλεξάμενος ἀπανταχόθεν αὐτοὺς τῶν
 ἀποπεπτωκῶτων στρατιωτῶν νιεῖς, ἐγύμνασέ τε πρὸς ὄπλα
 καὶ πόλεμον, καὶ ἀρχοντοπούλους ὠνόμασεν, ὡσανεὶ ἐξ ἀρ-
 10 χόντων υἱοὺς γεγονότας, ἵνα διὰ τοῦ ὀνόματος εἰς τὴν τῶν
 γονέων εὐγένειάν τε καὶ ἀνδρίαν ἀναφερόμενοι καὶ οὗτοι θού- C
 ριδος ἀλκῆς μνήσαιντό τε καὶ ἀνδρειότεροι γένοιντο, τοῦ και-
 ροῦ τούτοις τόλμαν καὶ ῥώμην ὑπαγορεύοντος. τοιοῦτον δὴ
 τὸ τῶν ἀρχοντοπούλων τάγμα, ὡς ἐν ὀλίγῳ εἰπεῖν, εἰς δύο
 15 χιλιάδας συμποσούμενον, ὡσπερ ποτὲ καὶ τοῖς Λάκωσιν ἐφεύ-
 ρητο ὁ ἱερὸς λεγόμενος λόχος. οὗτοι τοίνυν οἱ νεόλεκτοι
 ἀρχοντόπουλοι ἐσταλμένοι πολεμικῶς ἤεσαν. οἱ δὲ κάτωθεν
 τοῦ ἀυχένος προλοχίζοντες σκύθαι τὰς τούτων ἐφόδους ἐπε-
 20 τήρουν· καὶ θεασάμενοι τούτους κατὰ τῶν ἀμαξῶν ἐφωρ-
 μηκότας, ἀσκέτῳ ῥύμῃ κατ' αὐτῶν ἴενται. καὶ ἀγχεμάχου
 τῆς συμπλοκῆς καταστάσης, πίπτουσι τῶν ἀρχοντοπούλων ὡσεὶ
 τριακόσιοι ἐκθύμως μαχόμενοι. περὶ ὧν ἐπὶ πολὺν χρόνον D

1. δὴ om. A. ἀρχοντοπούλους P ubique. 2. λεγομένους A.
 νέους om. A. 5. lege ἀστρατίαν. 6. τῶν alterum add. CG.
 7. αὐτοὺς: lege τοὺς. 8. lege πεπτωκῶτων. 9. καὶ ἀρχοντο-
 πούλους — εὐγένειάν τε om. G. 15. Λάκωσιν: immo Θη-
 βαίοις. 18. σκύθαι om. CG. 19. ἐφωρμηκότας AG, ἀφωρ-
 μηκότας P. 20. ἴενται PG, recte A. 22. ἐπὶ add. CA.

iuvenes, tenera quidem lanugine, sed virtute invicta, a tergo iussit
 Scythas in summis plaustis stantes adoriri. quae quidem archontopu-
 pulorum cohors constituta primum ab Alexio est. nam cum militum
 penuria propter imperatorum, qui antecesserant, desidiam imperium
 Romanum laboraret, collectos undique defunctorum militum filios
 exercuit ad militiam et archontopulos nominavit, id est archontum
 filios, ut ipso nomine paternae fortitudinis virtutisque admoniti, stre-
 nuos se praeberent ac generosos, si quando res postularet. ea erat
 archontopulorum cohors, duobus fere millibus hominum constans:
 quale olim etiam Lacedaemoniorum sacrum, quod dicebatur, agmen
 erat. hi igitur recens lecti archontopuli in Scythas, ut iussi erant,
 armati pergunt. sed barbari depresso loco prope iugum subsidentes,
 impetum eorum observabant; cumque in plastra eos invectos cerne-
 rent, vehementi impetu adorti, conserto proelio, archontopulorum

- καὶ μὴ ἀπογρώσας δυνάμεις πρὸς τοσαῦτα πλήθη ἔχων, τὸ μὴ χειρόν, ὃ φασιν, βέλτιον λογισάμενος, πρὸς εἰρηνικὰς αὐθις ἀπέιδε σποινδὰς. ἐρωτιᾷ γοῦν, πρέσβεις ἀποστείλας πρὸς αὐτούς, τὰ περὶ εἰρήνης· οἱ δ' αὐθις τῇ τοῦ βασιλέως ὑπέϊξαν θελήματι. προέφθασε δὲ πρὸ τῶν εἰρηνικῶν σπον- 5 δῶν αὐτόμολος παραγενέσθαι ὁ Νεάντζης. πέμπεται τοίνυν ὁ Μιγιδηνός, ὥστε πανηγύρεις ἐξάγειν ἐκ τῶν παρακειμένων χωρῶν· οὗ ὁ υἱὸς εἰς τὸν γεγονότα ὕστερον πόλεμον κατὰ τὸν * * * * * τόπον ὀξέως κατὰ τῶν Πατζινάκων ὀρμήσας, καὶ παρασυρεῖς παρὰ γυναικὸς Σκυθίδος ἐάλω, διὰ σιδηρᾶς 10 ἄρπης εἴσω τῶν ἀμαξῶν ἐλκυσθεῖς. οὗ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεῖσαν ἐπρίατο ὁ βασιλεὺς ἐξ αἰτήσεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
- P. 204 ὑπὸ δὲ τῆς ἀφορήτου θλίψεως ἐπὶ τρισὶ νυχθημέροις διὰ χειμάδος λίθου τύπτων τὸ στέρον ὁ πατὴρ τελευτᾷ. οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ τὰ τῆς εἰρήνης τῶν Σκυθῶν διήρκει, ἀλλ' αὐθις 15 πρὸς τὸν ἴδιον ἔμετον, ὡς κύνες, ἐστράφησαν. ἀπάραντες οὖν ἀπὸ τῶν Κυψέλλων, καταλαμβάνουσι τὸν Ταυρόκομον, κακέῖ παραχειμάσαντες, ἐληΐζοντο τὰς παρακειμένας κωμοπόλεις.
- V. 162 7. Ἐαρος δὲ ἤδη ἀναφανέντος, ἐκεῖθεν εἰς Χαριούπολιν ἔρχονται. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον διατρίβων, 20 οὐκέτι ἐν ἀναβολαῖς ἦν. ἀλλὰ μέρος τοῦ στρατοῦ ἀποτεμνόμενος

3. ἐπέιδε C. 4. αὐθις : an εὐθύς? 5. προέφθασε C, προ-
έφθακε PG. 14. τύπτον P. 15. τῶν Σκυθῶν om. A. 16.
πρὸς : ἐπὶ A. 17. ἀπὸ om. A. ταυρόκομον A. vid.
Nicet. p. 516, 4. 19. ἤδη om. AG.

nesciebat. ac quoniam adversus tantam multitudinem non sat magna copiarum vi instructus erat, quod deterius non est, ut aiunt, pro meliore habens, ad pacem rursus animum advertit, saque de re legatos ad Scythas mittit, qui statim imperatoris voluntati satisfaciunt. prius autem quam pax facta erat, transfugerat ad Romanos Neantzēs. mittitur ergo Migidenus, ut ex regionibus locisque adiacentibus conventus educeret. cuius filius, contracta deinde pugna ad locum * * * * * nominatum, cum in Patzinacas fervide inveheretur, a muliere Scythica captus est, falce ferrea intra plaustra tractus; cuius amputatum caput imperator, rogante patre, redemit; pater ipse, dolore amens, cum per tres dies noctesque continuas saxo pectus pulsasset, animam efflavit. ceterum haud diuturna pax fuit, Scythi rursus canum instar ad proprium vomitum redeuntibus. Cypsellis igitur profecti, Taurocomum se conferunt, ibique hiemantes vicos adiacentes populabantur.

7. Orto iam vere, inde Chariopolin veniunt. at imperator, Bulgarophygi commorans, non amplius cunctabatur; sed electos e militibus primores omnes atque ipsos etiam, qui archontopuli dicuntur

ικανὸν λογάδας ἅπαντας καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς ἀρχοντοπούλους B
καλουμένους νέους, ἀριφρυεῖς πάντας τὸ γένειον, τὴν δρμὴν
ἀνυπαστάτους, προσέταξεν ἐξ ὀπισθίων τοῖς κατὰ τὸ ἄκρον
τῶν ἁμαξῶν ἰσταμένοις προσβαλεῖν. τὸ δὲ τῶν ἀρχοντοπού-
5 λων τάγμα παρὰ Ἀλεξίου πρῶτως ἐφεύρητο. ἀστρατίαν γὰρ
ἐχούσης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς διὰ ῥαθυμίαν τῶν ἀνέκα-
θεν αὐτοκρατόρων, συλλεξάμενος ἅπανταχόθεν αὐτοὺς τῶν
ἀποπεπτωκότων στρατιωτῶν νιεῖς, ἐγύμνασέ τε πρὸς ὄπλα
καὶ πόλεμον, καὶ ἀρχοντοπούλους ὠνόμασεν, ὡσανεὶ ἐξ ἀρ-
10 χόντων νιούς γεγονότας, ἵνα διὰ τοῦ ὀνόματος εἰς τὴν τῶν
γονέων εὐγένειάν τε καὶ ἀνδρίαν ἀναφερόμενοι καὶ οὗτοι θού- C
ριδος ἀλκῆς μνήσαιντό τε καὶ ἀνδρειότεροι γένοιτο, τοῦ και-
ροῦ τούτοις τόλμαν καὶ ῥώμην ὑπαγορεύοντος. τοιοῦτον δὴ
τὸ τῶν ἀρχοντοπούλων τάγμα, ὡς ἐν ὀλίγῳ εἰπεῖν, εἰς δύο
15 χιλιάδας συμποσούμενον, ὡσπερ ποτὲ καὶ τοῖς Λάκωσιν ἐφεύ-
ρητο ὁ ἱερὸς λεγόμενος λόγος. οὗτοι τοίνυν οἱ νεόλεκτοι
ἀρχοντόπουλοι ἐσταλμένοι πολεμικῶς ἤεσαν. οἱ δὲ κάτωθεν
τοῦ ἀνχένος προλοχίζοντες Σκύθαι τὰς τούτων ἐφόδους ἐπε-
τήρουν· καὶ θεασάμενοι τούτους κατὰ τῶν ἁμαξῶν ἐφωρ-
20 μηκότας, ἀσχέτω ῥύμη κατ' αὐτῶν ἵενται. καὶ ἀγγεμάχου
τῆς συμπλοκῆς καταστάσης, πίπτουσι τῶν ἀρχοντοπούλων ὡσεὶ
τριακόσιοι ἐκθύμως μαχόμενοι. περὶ ὧν ἐπὶ πολὺν χρόνον D

1. δὴ om. A. ἀρχοντοπούλους P ubique. 2. λεγομένους A.
νέους om. A. 5. lege ἀστρατείαν. 6. τῶν alterum add. CG.
7. αὐτοὺς: lege τοὺς. 8. lege πεπιωκότων. 9. καὶ ἀρχοντο-
πούλους — εὐγένειάν τε om. G. 15. Λάκωσιν: immo Θη-
βαίοις. 18. Σκύθαι om. CG. 19. ἐφωρμηκότας AG, ἀφωρ-
μηκότας P. 20. ἵενται PG, recte A. 22. ἐπὶ add. CA.

iuvenes, tenera quidem lanugine, sed virtute invicta, a tergo iussit Scythas in summis plaustis stantes adoriri. quae quidem archontopulorum cohors constituta primum ab Alexio est. nam cum militum penuria propter imperatorum, qui antecesserant, desidiam imperium Romanum laboraret, collectos undique defunctorum militum filios exercuit ad militiam et archontopulos nominavit, id est archontum filios, ut ipso nomine paternae fortitudinis virtutisque admoniti, strenuos se praeberent ac generosos, si quando res postularet. ea erat archontopulorum cohors, duobus fere millibus hominum constans: quale olim etiam Lacedaemoniorum sacrum, quod dicebatur, agmen erat. hi igitur recens lecti archontopuli in Scythas, ut iussi erant, armati pergunt. sed barbari depresso loco prope iugum subsidentes, impetum eorum observabant; cumque in plastra eos invectos cerneant, vehementi impetu adorti, conserto proelio, archontopulorum

βύθιον ἔστενεν ὁ βασιλεὺς, δάκρυα θερμὰ ἐκχέων καὶ ὀνομαστί ἕκαστον καθάπερ ἀπόδημον ἀνακαλούμενος. ἤτησαντες οὖν οἱ Πατιζινάκοι τοὺς ἀντιτεταγμένους, διὰ τῆς Χαριουπόλεως διελθόντες, ἀπονενεύκασιν πρὸς τὸν Ἄπρον, ἅπαντα ληϊζόμενοι. τῆ γοῦν προτέρᾳ μεθόδῳ χρησάμενος 5 αὐθις ὁ βασιλεὺς προκαταλαμβάνει τούτους καὶ εἰσεῖσιν εἰς τὸν Ἄπρον· οὐ γὰρ προσῆσαν αὐτῷ ἀποχρῶσαι δυνάμεις, P. 205 καθάπερ πολλάκις εἴρηται, πρὸς μάχην τοῖς ἀντικαθισταμένοις. τοιγαροῦν γινώσκων αὐτοὺς κατὰ τὰς αὐγὰς ἡλίου εἰς προνομὴν ἐξερχομένους, μετακαλεσάμενος τὸν Τατίκιον, οὗ 10 ὁ λόγος ἐν πολλοῖς ἐμέμνητο, ἐνετείλατο συμπαραλαβεῖν μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς τε καλουμένους ἠνδρειωμένους τῶν ἀγούρων καὶ τῶν περὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ οἰκειότερων τοὺς λογάδας καὶ τοὺς Λατίνους ἅπαντας, καὶ κατὰ τὸ περίορθρον τὰς Σκυθικὰς ἐκδρομὰς διυπνισθέντας τηρεῖν, ὡς ὅτ' ὀπηνίκα τοὺς 15 Σκύθας εἰς προνομὴν ἐξιόντας τῆς ἰδίας πόρρω γενέσθαι παρεμβολῆς στοχάζονται, κατ' αὐτῶν τηρικαῦτα ὅλους ἔντηρας ἐνδοῦναι. ὁ δὲ κατὰ τὸ ἐντεταλμένον πεποιηκῶς, κτείνει μὲν B τριακοσίους, ἱκανοὺς δὲ καὶ ζωγρίαν ἄγει. τί τὸ ἐντεῦθεν; καταλαμβάνουσιν οἱ παρὰ τοῦ Φλάντρα ἀποσταλέντες ἵππεῖς 20 ἔκκριτοι ὡσεὶ πεντακόσιοι, χάρισμα κομιζόντες τούτῳ ἵππους ἔκκριτους τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν πρὸς τοῖς πενήκοντα· ἀλλὰ

2. καθάπερ C, καθάπερ PG. 3. Πατιζινάκοι G, σκύθαι A.
 10. Τατίκιον APG, correxi. 12. ἠνδρειωμένους conl. Sinner.
 Stephan. Thesaur. I. p. 449. τῶν ἀγούρων: ἀγούρους A. 17.
 στοχάζονται G. 19. τριακοσίους CAG, τετρακοσίους P. ζω-
 γρήσας G. 20. παρὰ add. CG. φλάντρας G. 21. χα-
 ρίσματα A.

fere trecentos generose pugnantes caedunt; quos diu gemitu lacrimisque Alexius prosecutus est, nominatim unumquemque in clamans, tanquam abessent. victoria igitur potiti Patzinacae, transita Charionpoli, Aprum tendunt, cuncta devastantes. imperator iisdem, quibus antea, artibus eos praevenit Aprumque occupat. neque enim satis iusto ad proeliandum, ut saepius diximus, copiarum numero instructus erat. quare cognito, prima luce pabulandi causa castris eos egredi, arcessito, cuius identidem mentio facta est, Taticio mandavit, strenuioribus ex epheborum cohorte et famulorum, quos haberet, fidissimis Latinisque omnibus assumtis, diluculo Scytharum excursiones observaret, ut cum eos, qui pabulandi causa exissent, procul iam abesse a castris coniceret, vehementissimo invaderet impetu. quae mandata ille exsecutus, trecentos cecidit, nec paucos cepit. quid postea? adveniunt missi a Flandriae comite egregii equites fere quingenti, munus imperatori offerentes equorum centum quinquaginta

καὶ ὅσους τῆς προκειμένης αὐτοῖς χρείας εἶχον ἐπέκεινα, ἀπο-
 δεδώκασι τούτῳ τιμῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος δεξιωσάμενος
 τούτους, ἱκανὰς ἀπέδιδον τὰς χάριτας. ἀγγελίας δὲ ἐκ τῆς
 ἐφῶς καταλαβούσης, ὅσον ἤδη ὀπλιζέσθαι τὸν τὴν Νίκαιαν V. 163
 5 φρουροῦντα, ὃν ἡ συνήθεια μὲν τῶν Περσῶν σατραπίην ἀπο-
 καλεῖ, οἱ δὲ νῦν τὰ Περσῶν φρονοῦντες Τοῦρκοι ἀμνηρὰν
 ὀνομάζουσι, τὸν Ἀπελχασήμ κατὰ τῆς Νικομήδους, ἀποστέλ-
 λει τούτους πρὸς φυλακὴν τῆς χώρας.

8. Τότε δὴ καὶ ὁ Τζαχᾶς τὴν τοῦ βασιλέως περὶ τὴν C
 10 δύσιν πολυσχιδῆ ὄχλησιν καὶ τοὺς τῶν Πατζινάκων μετ' αὐτοῦ
 συχνοὺς πολέμους βεβαιωθείς, εὐκαιρίαν εὐρών, δέον ἐλογί-
 σατο στόλον κτήσασθαι. Σμυρναίῳ δὲ τινὶ ἐντυχῶν, τὴν
 κτίσιν αὐτῷ τῶν ληστρικῶν ἀνέθετο πλοίων, ὡς περὶ τὰ τοι-
 αῦτα ἐμπειρίαν πολλὴν ἔχοντι. αὐτοῦ που δὲ πολλὰς κατα-
 15 σκευάσας ναῦς, πρὸς δὲ καὶ τεσσαράκοντα ἀγράρια σκεπα-
 στά, καὶ ἐν αὐτοῖς ἄνδρας εἰσαγαγὼν ἐμπείρους, λύσας τὰ
 πρυμνήσια προσώρμισε ταῖς Κλυζομεναῖς καὶ ἐξ ἐφόδου ταύ-
 τας κατέσχεν. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Φώκαιαν ἀπελθὼν, εἶλε καὶ
 ταύτην ἐξ ἐπιδρομῆς. κακεῖθεν ἀποστείλας πρὸς τὸν τὴν D
 20 διοίκησιν Μιτυλήνης ἐμπεπιστευμένον κουράτορα τὸν Ἄλω-

1. ὅσα A. εἶχον ἐπέκεινα om. A. 2. τιμῆς om. A. Ἀλέ-
 ξιος: ἀξίως A. 7. Ἀπελχασήμ ἀδελφὸν con. Ducangius, re-
 cte improbante Wilkenio Hist. Comn. p. 265. 9. Τζακατζᾶς
 Glycas p. 620, 6, sed Τζαχᾶς recte, quem exscripsit, Zonaras III.
 p. 236. 11. εὐρών, καὶ ναῦς κατασκευάσας πολλὰς πρὸς ἐξ
 καὶ τεσσαράκοντα ἀγράρια σκεπαστὰ προσώρμισε A. 12.
 κτίσαι CG. 17. προσώρμησε G. lege Κλαζομεναῖς. 20.
 Μελιτίνης con. Ducangius Gloss. I. p. 737. lege κουράτωρα.

praestantium. quin et ipsi, quotquot habebant equos supra usum,
 eidem vendidere. imperator benevole eos excepit gratiasque magnas
 retulit. cum autem ex Oriente nuntiatum esset, Apelchasemum Ni-
 caeae praefectum, quem Persae satrapam vocare solent, Turcae autem,
 Persis nunc obnoxii, amiram appellant, expeditionem in Nicomediam
 parare, equites illos ad tuendam regionem misit.

8. Eodem tempore Tzachas, de variis imperatoris in Occidente
 difficultatibus atque de crebris Patzinacarum cum eo proeliis certior
 factus, hac occasione oblata, classem ornare decrevit. cumque Smyr-
 naeum quendam invenisset, piraticas naves aedificandas ei tradidit,
 utpote harum rerum imprimis perito. multis igitur navibus, praeter-
 ea scaphis tectis quadraginta paratis classiariisque impositis, Clazo-
 menas solvit ac statim urbem occupat. inde Phocaeam appulsus, et
 ipsam capit primo adventu. ex hoc loco litteras dat ad Mitylenensis
 ditionis curatorem, Alopum, quibus atrocissima quaeque minitatus

πόν, πάνδεινα ἠπειλήσατο, εἰ μὴ θᾶπτον ἐκεῖθεν ἀπέλθοι, κήδεσθαι τε αὐτοῦ λέγων καὶ διὰ τοῦτο προμηνύειν, τὰ μέλλοντα τούτῳ ἔσεσθαι δεινά, εἰ μὴ ἐκεῖθεν ἐκσταίῃ. ὁ δὲ ἀπὸ τῶν τοῦ Τζαχᾶ ἀπειλῶν ἐκδειματωθεὶς, νυκτὸς εἰς ναῦν εἰσελθὼν, τὴν βασιλεύουσαν ἀνεζήτησε. τοῦτο δὲ μεμαθη-5 κῶς ὁ Τζαχᾶς, οὐκέτι ἐν ἀναβολαῖς ἦν, ἀλλὰ παραχρῆμα ἀπελθὼν, ἐξ ἐφόδου τὴν Μιτυλήνην κατέσχευεν. ἐπεὶ δ' ἡ P. 206 Μήθυμνα περὶ τὸ ἄκρον ταυτησί τῆς νήσου διακειμένη οὐ προσεληλύθει τῷ Τζαχᾶ, ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πυθόμενος, παραχρῆμα διὰ πλοίων ἀποστείλας ἀποχρῶσαν δύναμιν, κα-10 τωχυρώσατο ταύτην. ὁ μέντοι Τζαχᾶς οὐδένα λόγον τῆς Μηθύμνης ἐποίησατο, ἀλλ' εὐθὺ τῆς Χίου τὸν ἀπόπλουν ποιησάμενος, ἐξ ἐφόδου κατέσχευε καὶ ταύτην. ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ μεμαθηκῶς, πέμπει κατ' αὐτοῦ στόλον ἀποχρῶντα μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν, ἡγεμόνα τούτων καταστησάμενος Νικήταν 15 Βιτὸν Κασταμονίτην. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τὸν μετὰ τοῦ Τζαχᾶ συναράς πόλεμον, ἠτιᾶται παραχρῆμα, καὶ πολλὰς τῶν συναγομένων αὐτῷ νηῶν ὁ Τζαχᾶς ἀφείλετο. τοῦ συμβάντος δὲ τῷ Κασταμονίτῃ ὁ βασιλεὺς ἐν εἰδήσει γενόμενος, ἕτερον ἐξοπλίζει στόλον, ἐπιστήσας δοῦκα τούτῳ Κωνσταντῖνον τὸν 20 Δαλασσηνόν, ἄνδρα μαχιμώτατον καὶ μητρόθεν τούτῳ προσήκοντα. ὃς κατὰ τὴν ἡϊόνα τῆς Χίου γενόμενος, παραχρῆμα τῆς τοῦ κάστρου πολιορκίας εἶχετο, ἐκθύμως μαχόμενος

3. δεινά ἔσεσθαι G. 12. τὸν om. G. 16. τὸν alterum om. G.
20. τούτῳ δοῦκα G, τούτου P. 21. Δαλασσηνόν C semper postea.

est, nisi celerrime decederet, bene se ei velle addens ideoque praemonuisse, quas capturus esset calamitates, nisi inde abiret. his ter-
ritus curator, noctu navi conscensa, Cpolin petiit; quo Tzachas au-
dito, sine mora Mitylenen profectus, extemplo eam cepit. Methymna
autem, in promontorio huius insulae sita, cum ad Tzacham non de-
ficeret, imperator ea de re certior factus, illico navibus idonea prae-
sidia misit, quibus hostis repelli posset. at Tzachas, nulla Methy-
mnae ratione habita, Chium recta profectus, statim ea quoque potitur.
quod ubi imperatori nuntiatum est, classem sat magnam cum idonea
militum manu contra eum misit, duce Niceta Castamonita. verum
hic, proelio cum Tzacha commisso, statim victus, multas naves,
quibus praeerat, amisit. ad eius cladis nuntium imperator alteram
rursus classem armat, eique ducem praefecit Constantinum Dalas-
senum, fortissimum virum et materna ipsi cognatione iunctum. is
simulatque ad Chii oram pervenit, nulla arcis oppugnandae mora fa-
cta, strenue adnitebatur, ut priusquam Tzachas Smyrna adveniret,

καὶ σπεύδων τὴν πόλιν ἐλεῖν πρὸ τοῦ τὸν Τζαχᾶν ἀπὸ τῆς
 Σμύρνης καταλαβεῖν. διὰ πολλῶν οὖν ἐλεπόλεων καὶ πετρο-
 βόλων ὀργάνων πλήξας τὰ τεῖχη, καθαιρεῖ τὸ μεταξὺ τεῖχος C
 τῶν δυεῖν πύργων. οἱ δὲ ἐντὸς Τοῦρκοι θεασάμενοι τὸ γε-
 5 γονὸς καὶ ἔγνωκότες, ὡς ἀνυπόστατοι ταῖς ὀρμαῖς οἱ Ῥωμαῖοί
 εἰσιν, εἰς ἔλεον τὸν τῶν ἀπάντων ἐπεκαλοῦντο κύριον Ῥω-
 μαῖζοντες. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Δαλασσηνὸν καὶ τὸν Ὀπον ἀκά-
 θεκτοὶ ἦσαν, σπεύδοντες εἶσω τοῦ κάστρου εἰσελθεῖν, κἂν
 παρ' αὐτῶν διεκωλύοντο, δεδιότων, μὴ πως τὴν προαποτε-
 10 θεῖσαν παρὰ τοῦ Τζαχᾶ λείαν ἄπασαν καὶ τὰ χρήματα εἰσ-
 ελθόντες ἀναλάβωται, καὶ λεγόντων, ὡς “τῆς εὐφημίας τοῦ
 αὐτοκράτορος λαμπρᾶς ἤδη παρὰ τῶν Τούρκων γινομένης
 ἀκούετε καὶ ὡς ὑπόσπονδοι ὑμῶν γεγόνασιν. οὐ χρὴ τοίνυν D
 εἰσελθόντας ἀπηνῶς τούτους κατασφάττειν.” ἐπεὶ δὲ τὸ πᾶν V. 164
 15 τῆς ἡμέρας ἤδη παρωχῆκει καὶ νύξ παρῆν, οἱ Τοῦρκοι ἔτε-
 ρον τεῖχος ἀντὶ τοῦ ἐρειπωθέντος ἀνοικοδομήσαντες, ἀπηώ-
 ρησαν τούτου ἔξωθεν στιβάδας καὶ βύρσας καὶ πᾶν τὸ παρα-
 τυχὸν πέπλον, ὡς ἂν ἡ σφοδρότης τῶν πεμπομένων λίθων
 ἐντεῦθεν ὑποχαλῶσα μερικῶς ποσῶς ἐνδίδωσι. καὶ ὁ μὲν
 20 Τζαχᾶς τὸν προσόντα στόλον αὐτοῦ ἐξοπλίσας καὶ διὰ τῆς
 ἡπείρου ὡσεὶ ὀκτὼ χιλιάδας στρατεύσας Τούρκους, τὴν πρὸς
 Χίον φέρουσαν ἐβάδιζεν· ὁ δὲ γε στόλος αὐτῷ ἐπηκολού- P. 207
 θεῖ παραθέων τὴν ἡίονα. ὁ δὲ Δαλασσηνὸς τοῦτο μεμαθη-
 κῶς, λῦσαι τὰ πρυμνήσια τοὺς ναυάρχας τοῦ στόλου παρε-

4. δυεῖν C, δύο PG. 13. τοίνυν P in margine, οὖν PG. 19.
 ὀποσῶς C. lege πως. 21. Τούρκους C et in margine P, τοὺς
 ὄρκους PG.

urbem caperet. itaque multis arietibus et ballistis moenia quatit: tan-
 dem muri inter duas turres spatium diruit. eo Turcae, qui intus
 erant, animadverso, quoniam Romanis nulla vi resisti posse intelli-
 gerent, communis omnium domini misericordiam, Romana usi lingua,
 implorabant. at Dalasseni Opique milites desiderio flagrabant arcis
 ingrediendae. obstabant duces, qui timebant, ne comportatam eo a
 Tzacha praedam omnem opesque ingressi diriperent. “auditis, inquie-
 bant, ut manifeste iam imperatori Turcae acclament, seque in ditio-
 nem tradant; quid igitur crudeliter eos trucidatum itis?” sic con-
 sumto die, cum nox adesset, Turcae deiectione muri loco alterum ex-
 struunt, cuius exteriori in parte culcitas, pelles omnisque generis
 centones suspendent, ut missorum lapidum vis infracta paullulum im-
 minueretur. interim Tzachas classe, quae ad manum erat, armata,
 atque in continente octo fere millibus Turcarum collectis, Chium
 iter ingressus est, classemque secundo mari se sequi iussit. id ubi
 Dalasseus didicit, solvere navium praefectos iussit, idoneo militum

κελεύσατο, ἀποχωρῶντας εἰσαγαγὼν ἐν αὐτῇ στρατιῶτας
καὶ ἡγεμόνα τὸν Ὄπον, βουλόμενος, εἴ που τούτῳ συν-
αντήσει διαπλωιζομένῳ κατ' αὐτοῦ, συμμίξαι πρὸς πόλεμον.
ὁ δὲ Τζαχᾶς τὴν ἡπειρον καταλιπὼν, κατευθὺ Χίου τὸν
ἀπόπλουν ἐποιεῖτο. καὶ συναντήσας αὐτῷ περὶ μέσας νύκτας
ὁ Ὄπος, ὡς εἶδε καινὴν τινα τὴν ναυλοχίαν ποιούμενον, (καὶ
γὰρ ἄλυσιν κατασκευάσας παμμεγέθη, ἅπαντα τὰ αὐτοῦ ἐδέ-
B σμησε πλοῖα, ὡς μήτε τοὺς τρεπομένους ἀποδιδράσκειν δύνα-
σθαι, μήτ' αὖ πάλιν τοὺς προεκτρέχειν ἐθέλοντας τῆς ναυτι-
κῆς συντάξεως διακόπτεσθαι,) ἐκδειματωθεὶς καὶ μηδὲ προσ-
10 πελάσαι τούτοις θαρρήσας ὕλως, στρέψας τοὺς οἴακας, τὴν
Χίον αὐθις ἀνεζήτει. ὁ δὲ γε Τζαχᾶς σὺν ἐπιστήμῃ ἀκολου-
θῶν αὐτῷ, οὐκ ἐνεδίδου τῆς εἰρεσίας. ἐπὶ δὲ τῇ Χίῳ προσ-
πελάζειν ἔμελλον, ὁ μὲν Ὄπος τῷ λιμένι πρῶτος τὰς ναῦς
προσώρμισε τῆς Χίου, (προεφθάκει γὰρ τοῦτον κατασχεῖν ὁ 15
Δαλασσηνός,) ὁ δὲ Τζαχᾶς περιπλεύσας τουτονὶ τὸν ἤδη ἔη-
θέντα τῆς Χίου ὄρμον, τῷ τείχει τοῦ κάστρου τὰς ἰδίας
προσεπέλασε ναῦς. τετρὰς δὲ τῆς ἑβδομάδος ἦν. τῇ δὲ μετ'
C αὐτὴν ἐξελάσας τῶν νηῶν ἅπαντας, ἠρίθμει τε καὶ ἀπεγράφετο.
ὁ δὲ γε Δαλασσηνός πολίχνιόν τι ἀγχοῦ τοῦ λιμένος 20
εὐρηκῶς, ἠφάνισε μὲν τὸν χάρακα, ὃν προεφθάσας διώρυξε,
κεῖθι δὲ κατελθὼν καὶ ἄλλην διώρυγα ποιήσας εἰς ἀποχωρῶντα
τάφρον, αὐτοῦ που τὸ ὀπλιτικὸν κατέθετο. τῇ δὲ μετ' αὐτὴν
ἄμφω τὰ στρατεύματα ἐξοπλισάμενα κατ' ἀλλήλων παρεσκευά-

3. διαπλωιζομένῳ PG, alterum C. 7. παμμεγέθη σκευάσας G.
ἅπαντα om. CG. ἐδέσμευσε G. 11. τούτοις G, τούτους P.
13. ἐρεσίας G. 15. προεφθακῶς G.

numero imposito, duce Opo. mandaverat, si forte obviam fieret traici-
cienti, pugnam committeret. Tzachas, relicta terra, recta in Chium
cursum dirigit. cui Opus media nocte obviam factus, cum nova qua-
dam ratione classem hostium dispositam cerneret, (nam catena pa-
rata longissima, omnes naves colligaverat, ut nec retrocedentes fu-
gere, nec si qui procurrere vellent, ordinem perrumpere possent,) is
igitur percussus et ne accedere quidem ausus propius, versis gubernacu-
culis, Chium repetiit. Tzachas prudenter secutus, non destitit re-
migare; cumque Chio appropinquarent, Opus portum urbis, quem
Dalassenus antea occupaverat, prior ingressus est; Tzachas autem
praetervectus hunc, cuius memini, Chii portum, moenibus arcis na-
ves admovit. quarta dies hebdomadis erat. postridie eductos e navi-
bus omnes numeravit atque in tabulas retulit. Dalassenus, oppidum
quoddam portui propinquum conspicatus, avulso priori vallo,
nova ad illud metatus est castra fossaque iusta altitudine munivit. eo
copias universas transtulit. sequente die uterque exercitus armatus in

ζοντο. ἀλλὰ τὸ μὲν Ῥωμαϊκὸν ἀτρεμοῦν ἴστατο, τοῦ Δαλασσηνοῦ κελεύσαντος, μηδένα τὸν συνασπισμὸν λύειν. ὁ δὲ γε Τζαχᾶς τὸ πλεῖστον τῆς βαρβαρικῆς παρατάξεως κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἰέναι παρέθῆξεν, ὀλιγοστοὺς δὲ καὶ ἵππαζομένους
 5 συνέπεσθαι τούτοις. τοῦτον οἱ Λατῖνοι θεασάμενοι, δόρατα D μακρὰ ἐναγκαλισάμενοι, κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξιππίασαντο. οἱ δὲ οὐ κατὰ τῶν Κελτῶν, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἵππων τὰς βολὰς πέμποντες καὶ διὰ τῶν δοράτων δέ τινες πλήξαντες, πλείστους ἀνείλον, καὶ εἶσω τοῦ χάρακος τετραμμένους οὕτω
 10 συνήλασαν. οἱ δ' ἐκεῖθεν ἐνέπιπτον εἰς τὰς ναῦς ἀλογίστῳ φορᾷ. τοὺς δὲ Κελτοὺς προτροπάδην φεύγοντας οἱ Ῥωμαῖοι θεασάμενοι καὶ ἐκδειματωθέντες, μικρὸν τι ἀναποδίσαντες παρὰ τὸ τεῖχος τοῦ ῥηθέντος ἔστησαν πολίχνιου. καὶ οὕτως P. 208 οἱ βάρβαροι εἰς τὴν ἡῖόνα κατεληλυθότες τινὰς τῶν νηῶν
 15 ἀφείλοντο. τοῦτο οἱ ναυτικοὶ θεασάμενοι, λύσαντες τὰ πρυμνήσια ἀπέροραξαν τῆς χέρσου, καὶ τὰς ἀγκύρας χαλάσαντες V. 165 ἴσταντο καρδοκοῦντες τὸ μέλλον. ὁ μὲντοι Δαλασσηνὸς παραπελευκέναι τὰς περὶ τὸ δυτικώτερον μέρος ἀκτὰς τῆς νήσου καὶ τὴν Βολισσὸν καταλαβεῖν παρεκελεύσατο καὶ τὴν αὐτοῦ
 20 ἀπεκδέχεσθαι ἔλευσιν. ἡ δὲ Βολισσὸς πολίχνιον κατὰ τὸ ἀκρωτήριον ταυτησὶ τῆς νήσου διακείμενον. Σκύθαι δὲ τινες προσεληλυθότες τῷ Τζαχᾷ, τὴν τοῦ Δαλασσηνοῦ βο- B λὴν προκατήγγειλαν. ὁ δὲ ἔνθεν μὲν τηρικαῦτα πενήκοντα

5. lege τοῦτο. 9. τετραμμένους P. 10. ἀλογίστῳ φορᾷ εἰς τὰς ναῦς G.
 16. lege ἀπὸραξαν. 17. παραπλεῦσαι G.
 18. παρὰ G. lege πρὸς. 21. ἀκρωτέρον G.

aciem prodit. ac Romani quidem loco se non movebant, a Dalasseno acie excedere vetiti; Tzachas autem maximam barbarorum partem in Romanos promovit, equitibus sequi iussis paucissimis. quo Latini conspecto, cum hastis longis in barbaros invadunt. hi vero non in Gallos, sed in equos eorum iacula mittunt et hastis quoque nonnullos feriunt. ita plerisque caesis, caeteri in fugam versi intra vallum compelluntur, unde praecipiti cursu in naves sese iniiciunt. Romani, effusa Gallorum fuga perterriti, paullulum recedunt atque ad muros eius, quod diximus, oppiduli consistunt. tum Turcae ad littus usque provecti, naves nonnullas ceperunt. quod conspicati classarii, solutis funibus, naves pellunt a littore, atque in ancoris consistentes exspectant, quid futurum esset. iubet eos Dalassenus insulae oram, qua occidentem spectaret, praetervectos Bolissum tendere, ibique adventum suum praestolari; Bolissum oppidulum est in promontorio insulae istius situm. at Scythae nonnulli Tzacham adeunt, eique consilium Dalasseni produnt; quo audito, tum quinquaginta is misit spe-

σκοπούς ἐπαφῆκε θᾶπτον αὐτῷ διαμηνύσασθαι, ὀπηνίκα τὸ ναυτικὸν τοῦ Δαλασσηνοῦ τὰ προμνήσια λύειν ἐπείγεται, ἐκεῖθεν δὲ τὸν Δαλασσηνὸν μετεπέμπετο, ὡς τάχα τὰ περὶ εἰρήνης βουλόμενος ἐπερωτῆσαι, ἀπεγνωκῶς οἶμαι παντάπασι, πρὸς τὸ τοῦ Δαλασσηνοῦ γενναῖον καὶ φιλοκίνδυνον ἀφορῶν.⁵ ὁ δὲ εἰς νέωτα κατὰ τὸ ἄκρον τῆς παρεμβολῆς ἐξεληλυθῆναι τῷ Τζαχᾶ ἐπηγγείλατο καὶ ἀκοῦσαί τε καὶ εἰπεῖν, ὅποσα ἀμφοῖν τούτοις συνδόξειεν. οὐδ' ὁ βάρβαρος πρὸς τοῦτο C ἀνένευσεν. ἀλλὰ πρωΐας ἄμφω τῷ στρατηγῷ κατὰ ταῦτον ἐληλυθῆτην, καὶ τῆς ὀμιλίας ὁ Τζαχᾶς κατήρχεν, ὀνομασι¹⁰ τούτον καλέσας. “ἴσθι ἐμὲ εἶναι τὸ μειράκιον ἐκεῖνο, ὅπερ πάλαι τὴν Ἀσίαν κατατρέχον καὶ ἐκθύμως μαχόμενον, ἐξ ἀπειρίας ἀπατηθὲν ἐάλων παρὰ τοῦ Καβαλῖκα ἐκείνου Ἀλεξάνδρου. κἀντεῦθεν ζωγρία παρ' αὐτοῦ τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ τῷ Βοτανειάτῃ προσενεχθέν, παραχορῆμα τῇ τῶν¹⁵ πρωτονοβελισίμων ἀξία τετίμημαι καὶ δωρεῶν μεγάλων ἀξιοθεῖς, ὑπεσχόμεν δουλείαν αὐτῷ. ἐξότου δὲ τὰς τῆς βασιD λείας ἡνίας ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος περιεζώσατο, ἐκκέκοπται ἅπαντα. κἀγὼ μὲν οὖν ἤδη τὸ τῆς ἔχθρας αἴτιον ἀπαγγελῶν ἤκω. μαθέτω δὲ ταῦτα καὶ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ εἴπερ²⁰ βουληθῆ τὴν ἀναφνεῖσαν ἔχθραν διαλυθῆναι, ὅποσα λαβεῖν ὀφείλων ἐστέρημαι, ἀνελλιπῶς ἀποδοθῆτω μοι ἅπαντα. εἰ δὲ σοι δοκεῖ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν συναφεῖναι, προβεβλήσθω

3. τὰ add. C. 14. lege ζωγρίαν. 15. βοτανειάτῃ G. 16. πρώτων ἡγεμόνων P in margine. 19. ἀπαγγέλλων P, ἀπαγγέλων G. 23. δοκεῖ C, δοκῆ PG. lege συναφεῖναι.

culatores, qui cito sibi nuntiarent, quando classis Dalasseni solvere pararet; tum ad Dalassenum de colloquio misit, pacis condiciones propositurus, diffisus puto rebus suis, cum fortitudinem Dalasseni audaciamque consideraret. promisit dux Romanus, postridie extremis castris se proditurum, ut audiret proponeretque, quae utrique placerent. accepit conditionem barbarus. itaque conveniunt mane duces ambo, atque Tzachas colloquium exorsus est, nomine Dalassenum appellans. “scito, iuvenem me esse illum, qui olim Asiam incursavi et, postquam fortissime pugnavi, imprudentia circumventus, captus sum a Cabalica illo Alexandro. a quo cum imperatori Nicephoro Botaniatae oblatas essem, protonobilissimi statim dignitate honestatus donisque magnis affectus, obsequium ipsi promisi. verum ex quo Comnenus Alexius imperii habenas accepit, rescissa sunt omnia. atque ego iam adveni, ut inimicitiarum causam exponerem. nuntietur istud etiam imperatori, qui si sublatas inimicitias velit, quibuscunque privatus sum honoribus debitis, cumulate restituat. quodsi tibi etiam

μέσον ἡμῶν ἔγγραφος ἢ περὶ τούτου συμφωνία, ὡς ἔθος τοῖς Ῥωμαίοις καὶ ἡμῖν τοῖς βαρβάροις ἐστί. καὶ οὕτω τῶν ἀπάντων ἤδη ῥηθέντων πέρας ἐσχηκότων, ἀπάσας τὰς νήσους, ἃς αὐτὸς καταδραμῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας ἀφειλόμην, διὰ σοῦ ἀντιτρέψω πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ σπονδὰς ἀποπληρώσας πρὸς τὴν ἐμὴν ἐπαναστρέψω πατρίδα." ταῦτα δὲ ὁ Δαλασσηνὸς σκῆψιν λογισάμενος, ὡς P. 209 ἔτε τὸ τῶν Τούρκων ἤθος δολερὸν πάσαι γνώσκων, ἀνεβάλλετο τέως τὴν τῶν αἰτουμένων ἐκπλήρωσιν, παραγυμνώσας ἅμα καὶ ἦν ἔσχε περὶ αὐτοῦ ὑπόληψιν καὶ φάμενος, ὡς "οὔτε σύ, ὡς ἔφησθα, τὰς νήσους πρὸς ἐμὲ παραδώσεις, οὔτε ἐγὼ βουλῆς ἄτερ τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς ἄπερ αὐτὸς ἐκεῖθεν ἐξ ἐκείνου καὶ ἐμοῦ ἐπιζητεῖς, καταθέσθαι δύναμαι. ἀλλ' ἐπεὶ δοῦξ μέγας ὁ Ἰωάννης καὶ γυναικάδελφος τοῦ αὐτοκράτορος ὅσον ἤδη μετὰ παντὸς καταλαμβάνει τοῦ στόλου, ἐξ ἠπείρου τε καὶ θαλάττης δυνάμεις πολλὰς συνεπαγόμενος, ἐκεῖνος ἀκουσάτω τῶν παρὰ σοῦ λεγομένων. καὶ οὕτως, εὐ ἴσθι, αἱ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος σπονδαί, αὐτοῦ τὴν εἰρήνην μεσάζοντος, πέρας λάβοιεν." καὶ γὰρ τουτονὶ τὸν Δούκαν 15 Ἰωάννην εἰς Ἐπίδαμνον ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ στρατιᾶς ἀξιωμαχοῦ κατέπεμψεν, ἅμα μὲν καὶ περὶ τὴν τοῦ Δυρραχίου V. 166 φρουρὰν ἐπιμελῶς διαπονεῖσθαι, ἅμα δὲ καὶ τὴν μετὰ τῶν Δαλματῶν ἀναδήσασθαι μάχην. ὁ γὰρ οὕτω καλούμενος

1. ἢ περὶ P in margine, ὑπὲρ PG. 3. ἤδη ῥηθέντων ἀπάντων G. 5. αὐτὰς στρέψω CG. lege ἀντεπιστρέψω. 6. ἀποπληρώσαι G. 19. μεσάζοντος CG. 23. Δαλματῶν: κελτῶν CG. ἀναδήσασθαι C, ἀναδύσασθαι PG.

nuptiis iungi liberos nostros placet, scribantur modo sponsales tabulae, qui Romanis nobisque barbaris mos est. ubi cuncta praestita illa fuerint, tum vero insulas, quas Romanae ditioni subiectas bello cepi, per te vicissim imperatori reddam, sicque foederis conditionibus impletis, in meam me patriam conferam." haec cum Dalasseno, qui dudum fraudem ac fallaciam barbarorum nosset, simulata viderentur, assentiri cunctatus est declaravitque simul suspicionem de eo suam. "neque tu, inquiebat, insulas mihi trades, ut affirmasti, neque ego imperatore inconsulto, quae ab illo atque a me postulas, annuere possum. verum quoniam magnus dux Iohannes, imperatricis frater, iam in eo est, ut cum ingentibus terra marique copiis huc adveniat, cognoscat is conditiones, quas proposuisti. illo intercedente, mihi crede, pax cum imperatore componetur." etenim hunc Ducam Iohannem Epidamnum imperator cum exercitu magno miserat, ut et Dyrrhachium diligenter tueretur et cum Dalmatis bellum gereret. nam

Βοδῖνος μαχιμώτατος ὢν καὶ ῥαδιουργίας πλήρης, οὐ μέγρο
 τῶν ἰδίων ὀρίων ἐστάναι ἠβούλετο, ἀλλ' ὁσημέραι τὰς ἔγγι-
 στα Δαλματίας κωμοπόλεις κατατρέχων, τοῖς ἰδίους προσετί-
 Cθαι ὀρίοις. ὁ δὲ Δούκας Ἰωάννης ἐνιαυτοὺς δέκα πρὸς τῷ
 ἐνὶ εἰς τὸ Δυρράχιον ἐνδιατρίψας, πολλὰ μὲν τῶν ὑπὸ τὴν 5
 ἔξουσίαν Βολκάνου ἀφηρεῖτο φρούρια, πολλοὺς δὲ καὶ ζω-
 γορίαν Δαλμάτας πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐξαπέστειλεν. καὶ
 τέλος καρτερὰν μετὰ τοῦ Βοδίνου μάχην συναρράξας, καὶ
 αὐτὸν κατέσχευεν. ἄνδρα δὲ τὸν Δούκαν τοῦτον Ἰωάννην μα-
 χιμώτατον ὁ αὐτοκράτωρ ἐκ πολλῶν ἐγνωκῶς καὶ περὶ τὰ 10
 πολεμικὰ ἐπιτήδειον καὶ μηδ' ὅπως οὖν τὰ παρ' αὐτοῦ ἐντε-
 ταλμένα ἀθετεῖν ἐθέλοντα, ἐπεὶ τοιούτου ἀνδρὸς κατὰ τοῦ
 Τζαχᾶ ἐδέετο, μεταπεμψάμενος αὐτὸν ἐκεῖθεν ὁ αὐτοκρά-
 Dτωρ, μετὰ πολλῶν δυνάμεων ἐξ ἠπείρου καὶ θαλάττης κατὰ
 τοῦ Τζαχᾶ ἐξέπεμψεν, δοῦκα τοῦ στόλου μέγιστον κατονομά- 15
 σας. ὀπόσας δὲ μετ' αὐτοῦ μάχας συνῆψε καὶ ἐν ὅσοις κιν-
 δύνοις ἑαυτὸν ἐπιρρίψας νικητὴς ἀνεφάνη, ὁ λόγος ἐν ὑστέ-
 ροις δηλώσειε. τοῦτον προσδόκιμον ὁ Δαλασσηνὸς ἔχων, ἐν
 τῇ πρὸς τὸν Τζαχᾶν ὁμιλίᾳ τὸ πᾶν εἰς τὸν ἐρχόμενον δοῦκα
 ἐφαίνεται ἀνατιθέμενος. ὁ δὲ Τζαχᾶς τὸ Ὅμηρικὸν ἐκεῖνο 20
 ἔπος ἐδόκει λέγειν. “νῦξ ἤδη τελέθει, ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ
 πιθέσθαι.” ἀνγαζούσης δὲ τῆς ἡμέρας πολλὰ τῶν χρειω-

2. ὄρων P, ὀρίων C, om. G. 4. ἐνιαυτοὺς τῷ δέκα πρὸς ἐνὶ
 P, recte CG. 5. τῶν add. C. 6. βολκανίου G. ζωγορίας
 CG. 7. Δαλμάτας CG, Δαλματίας P. 8. συρρήξας CG.
 lege συναράξας. 11. ὀπωςοῦν C, ὀποσοῦν PG. 19. τὸν
 prius add. C.

Bodinus qui dicebatur, cum bellicosissimus esset et perfidiae plenus, non continuerat suis se finibus, sed quotidie propinqua Dalmatiae oppida incursans, accessionem adiecerat ditioni. Ducas autem Iohannes, undecim annos Dyrrhachii commoratus multas Bolcano arces eripuerat, multosque etiam captos Dalmatas imperatori miserat; tandem gravi cum Bodino proelio commisso, ipsum ceperat. huius igitur Ducae Iohannis cum imperator multis ex rebus egregiam cognosset virtutem rei que bellicae peritiam atque in exsequendis mandatis fidem summam, quoniam tali homine adversus Tzacham opus erat, arcessivit eum istinc ac multis terrestribus atque maritimis copiis praefectum adversus Tzacham misit. qui quot cum barbaro pugnas commiserit quotque in periculis victor discesserit, infra narrabimus. huic igitur adventanti Dalassenus in colloquio cum Tzacha habito omnia reservare se velle significavit; Tzachas autem Homericum illud dicere videbatur “nox iam adest; bonum etiam nocti parere.” pro-

δῶν κομίσαι ὑπέσχετο. ἅπαντα δὲ δόλος ἦν καὶ ἀπάτη. καὶ P. 210
 ὁ Δαλασσηνὸς οὐ πόρρω σκοποῦ ἔβαλλε. κατὰ γὰρ τὸ πε-
 ριόρθρον λαθῶν ὁ Τζαχᾶς καὶ περὶ τὴν ἡϊόνα τῆς Χίου κα-
 τεληλυθῶς, οὐρίου τυχῶν πνεύματος, τὴν Σμύρνην κατέλα-
 5 βεν, ἐφ' ᾗ πλείονας συναγγοχέναι δυνάμεις καὶ αὐθις ἐπα-
 ναστρέψας ἐν Χίῳ καταλαβεῖν. ἀλλ' οὐδ' ὁ Δαλασσηνὸς δεύ-
 τερος πρὸς τὰς τοῦ Τζαχᾶ μηχανὰς ἐφαίνετο. εἰσελθὼν γὰρ
 ἐν τοῖς παρατυχοῦσι πλοίοις μετὰ τῶν ὑπ' αὐτόν, τὴν Βο-
 λισσὸν κατέλαβε. καὶ τὰς τε ναῦς περιποιησάμενος καὶ ἐλε-
 10 πόλεις ἐτέρας παρασκευασάμενος, τοὺς τε στρατιώτας διανα-
 παύσας καὶ πλείονας τοῦτων συμπαραλαβῶν, αὐθις ὅθεν ἐξῆι
 ἐπανέστρεψε. καὶ καρτερόν μετὰ τῶν βαρβάρων συνήρασε
 πόλεμον, καὶ καθελὼν τὰ τείχη ἐχειρώσατο τὴν πόλιν, τοῦ
 Τζαχᾶ τὴν Σμύρνην ἔτι περινοστοῦντος. κάκειθεν λειοκύ-
 15 μονα τὴν θάλασσαν εὐρηκῶς, εὐθυπλοήσας μετὰ τοῦ στόλου
 παντὸς κατέλαβε τὴν Μιτυλήνην.

9. Οὕτω δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τὰ κατὰ τὸν Τζαχᾶν διαθέ-
 μενος, ἐπεὶ τοὺς Σκύθας αὐθις τὸ Ρούσιον καταλαμβάνειν ἐμε-
 μαθήκει καὶ κατὰ τὸ Πολυβοτὸν τὸν χάρακα πῆξασθαι, ἐξε-
 20 ληλυθῶς ὡς εἶχε τῆς Κωνσταντίνου, τὸ Ρούσιον κατέλαβε. συν-
 εἶπετο δὲ τούτῳ καὶ ὁ αὐτόμολος Νεάντζης, δεινὴν τινα καὶ
 βύθιον μελέτην κατ' αὐτοῦ τεκταινόμενος· συμπαρήν δὲ καὶ

3. λαβῶν G. 12. τοῦ βαρβάρου G. 15. εὐθυπλοήσας C, εὐθυ-
 πλοήσας G, 18. μεμάθηκε A. 19. τὸν Πολυβοτὸν P, τὸν πο-
 λυβοτὸν G, τὸν μολυβοτὸν A, τὸ πολυβοτὸν C. vid. Cantacuz.
 II. p. 475, 4. ἐξελθῶν A. 21. καὶ prius add. G.

misit postridie se copiam commeatus magnam missurum; sed haec
 verba erant; nec Dalassenum opinio fefellit. nam diluculo Tzachas
 ad littus clam progressus et ventum nactus secundum, Smyrnam na-
 vigavit, ut pluribus coactis copiis, Chium reverteretur. sed nec Da-
 lassenus anteveniri se Tzachae consiliis passus est. navigia enim, quae
 forte aderant, cum copiis ingressus, Bolissum proficiscitur; ubi post-
 quam naves collegit machinasque comparavit alias, praeterea milites
 refecit et plures etiam collegit, rursus, undē discesserat, rediit. in-
 staurata acriter oppugnatione moenibusque dirutis, urbem cepit,
 Tzacha Smyrnae adhuc commorante. cumque mare esset tranquillum,
 recto cursu universa classe Mitylenen profectus est.

9. Sic rebus adversus Tzacham constitutis imperator, cum Scythas
 Rusium tendere rursus didicisset atque ad Polybotum castra posuisse,
 Constantinopoli, ut erat, profectus, Rusium occupavit. sequebatur
 Neantzēs transfuga, perniciose secreto in eum consilia coquens; ad-

ὁ Καντζοῦς καὶ ὁ Κατράνης ἄνδρες πολέμων μεμνημένοι καὶ
 V. 167 ζέοντα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα πόθον ἔχοντες. ἀπόμοιραν δὲ
 ἱκανὴν τῶν Σκυθῶν πόρρω θεασάμενος, τὴν μετ' αὐτῶν ἐνα-
 ποδύεται μάχην. πολλοὶ μὲν οὖν τῶν Ῥωμαίων ἐν τῷ μάχε-
 σθαι πίπτουσι, τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες παρὰ τῶν Σκυθῶν⁵
 κτείνονται, ἱκανοὶ δὲ καὶ μέχρις αὐτοῦ Ῥουσίου κομίζονται.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τοὺς προνομεῖς τῶν Σκυθῶν. ὁ δὲ
 D βασιλεύς, τῶν καλουμένων Μανιακατῶν Λατίνων καταλαβόν-
 των, θαρσήσας ἐβουλεύετο τῇ μετ' αὐτὴν τὸν μετὰ τῶν Σκυ-
 θῶν κατὰ συστάδην ἀναδέξασθαι πόλεμον. ἐπεὶ δ' οὐ πολὺ¹⁰
 τὸ μεταίχμιον ἀμφοῖν τοῖν στρατευμάτοιιν ἔτυχεν ὄν, τὴν ἐννά-
 λιον οὐκ ἀπεθάρρῃσεν ἠχῆσαι σάλπιγγα, θέλων προαρπάσαι
 τὴν μάχην. μεταπεμψάμενος οὖν τὸν περὶ τὴν τῶν βασιλικῶν
 ἱεράκων διαπονούμενον θεραπείαν Κωνσταντῖνον, προστάττει
 τύμπανον ἑσπέρας ἀναλαβόμενον τύπτειν δι' ὅλης νυκτὸς περι-¹⁵
 νοστοῦντα τὸ στράτευμα καὶ διακηρυκεῖν ἐτοιμάζεσθαι, ὅτι
 P. 211 περιαναγούσης τῆς αὔριον ἀπερισαλίγκτως τὸν μετὰ τῶν
 Σκυθῶν ὁ αὐτοκράτωρ βούλεται συνάψαι πόλεμον. οἱ δὲ
 Σκύθαι τοῦ Πολυβοτοῦ ἀπάραντες, προκαταλαμβάνουσι τόπον
 τὸν καλούμενον Ἄδην, κάκειῳ τὸν χάρακα πῆγνυνται. οὕτω²⁰
 μὲν οὖν ὁ αὐτοκράτωρ ἐξ ἑσπέρας αὐτῆς παρεσκευάζετο. ἀν-
 γαζούσης δὲ ἡμέρας διελὼν τὸ στράτευμα καὶ εἰς φάλαγγας

1. πολέμους CG. 9. ἐβουλεύσατο G. 10. lege κατασυστά-
 δην. 13. τὴν alterum add. C. 17. ἀπερισαλίγκτως PG,
 ἀπερισαλίγκτως in margine. 19. πολυβοτοῦ G.

erantque etiam Cantzus et Catranes, viri fortes et flagranti in impe-
 ratorem studio. manum Scytharum non ita parvam ubi procul con-
 spexit, pugnam conseruit, in qua multi Romanorum cadunt, alii ca-
 pti a Scythis trucidantur, reliqui satis magno numero Rusium inco-
 lumes evadunt. verum hoc cum pabulatoribus Scytharum proelium
 erat; postero die, cum Maniacatae qui dicuntur Latini advenissent,
 aucto imperator animo, ipsa acie depugnare cum Scythis constituit.
 quoniam exercitus non magno intervallo distabant, classicum canere
 ausus non est; quippe inopinatos opprimere voluit. arcessivit igitur
 Constantinum, qui curam regionum accipitrum habebat, eique mandavit,
 ut tympanum a vespere per totam noctem castra circumiens pulsa-
 ret militesque ad pugnam se accingere iuberet; nam sole orto impe-
 ratorem signo non dato Scythas aggressurum. at Scythae Polyboto
 profecti, locum Haden dictum praeoccupant, ibique castra ponunt.
 tali igitur modo postquam imperator ab ipso vespere pugnam para-
 vit, oriente sole distribuit ordines, acieque instructa in hostem pro-

καταστήσας, ἴεται κατ' αὐτῶν. οὐπω δὲ τῆς συμβολῆς τοῦ πολέμου γενομένης, ἀλλ' ἐκάστου τῶν ταγμάτων ἤδη καθισταμένου, ὁ Νεάντζης κατὰ τινα παρακειμένην ἀκρολοφίαν ἀνελθὼν ἐφ' ᾧ κατισκοπῆσαι μὲν τὰς Σκυθικὰς παρατάξεις, ὡς B
5 ἔλεγεν, ἀγγελίαν δὲ τῷ αὐτοκράτορι τῆς αὐτῶν καταστάσεως συγκομίσει, ἅπαν τούναντίον ἐποίει. καὶ τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ τοῖς Σκύθαις τηρικαῦτα συνεβούλευε, τὰς ἀμάξας μὲν στοιχηδὸν καταστήσαι, αὐτοὺς δὲ μὴ δεδιέναι τὸν αὐτοκράτορα, τετραμμένον τε ὄντα ἤδη ἐκ τῆς πρώτης ἤτιης καὶ πρὸς φυ-
10 γὴν ἔτοιμον, σπᾶνιν τῶν στρατευμάτων καὶ τῶν συμμάχων ἔχοντα. ταῦτα εἰπὼν κάτεισι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. μίξοβάρβαρος δὲ τις εἰδήμων τῆς Σκυθικῆς διαλέκτου, συνεῖς τὰ πρὸς τοὺς Σκύθας παρὰ τοῦ Νεάντζη λεχθέντα, ἀπαγγέλλει πάντα C
τῷ βασιλεῖ. ἐν αἰσθήσει δὲ τούτου γενόμενος ὁ Νεάντζης,
15 ἀνεξήτει τὸν ἔλεγχον· ἀναισχύντως δ' ὁ μίξοβάρβαρος εἰς μέσον ἐλθὼν ἤλεγχεν. ἐκεῖνος δὲ τὸ ξίφος ἀθρόον σπασάμενος, ἀπέκοψε τὰνθρώπου τὴν κεφαλὴν, αὐτοῦ τε τοῦ βασιλέως ὄρωντος καὶ ἐκατέρωθεν τῶν φαλάγγων ἰσταμένων. καί, οἶμαι, τὴν ὑποψίαν τῆς συκοφαντίας ὁ Νεάντζης ἐκκλίνων ἐκ
20 τῆς σφαγῆς τοῦ συκοφαντοῦντος, ὑποπτον μᾶλλον ἑαυτὸν καθιστᾷ. τί γὰρ μὴ τὸν ἔλεγχον περιέμενεν; ἀλλ', ὡς ἔοικε, γλωτταν ἐθέλων προαναιρεῖν ἐξορχουμένην τὰς κατ' αὐτὸν D

1. ἴεται PG, correxi. αὐτῶν C, αὐτοῦ PG. 7. συνεβούλευεν G.
9. τετραμμένον G, τετρεμμένον P. ἤδη ὄντα G.
12. συνεῖς G. 13. πάντα oim. CG.

cedit. priusquam exercitus congregarentur, ordinibus iam constitutis, Neantzes collem vicinum ascendit, quo Scytharum, ut aiebat, exercitum specularetur referretque imperatori, quomodo acies eorum instructa esset. sed contraria omnia fecit. Scythis enim lingua ipsorum suasit, ut plaustra ordine collocarent, neve imperatorem metuerent, ex nupera clade iam trepidum fugamque meditantem, quippe qui nec suos nec auxiliares idoneo numero haberet. haec locutus, ad imperatorem descendit. semibarbarus autem quidam, linguae Scythicae peritus, cum intellexisset, quae Neantzes cum Scythis locutus erat, omnia imperatori nuntiavit. quod ubi Neantzes sensit, disquisitionem rei postulat; ibi tum audacter semibarbarus prodit, criminisque eum arguit. at ille, stricto confestim gladio, caput hominis abscidit, imperatore cernente ipso ordinibusque utrimque adstantibus. ita quam amovere a se prodictionis suspicionem Neantzes volebat nece accusatoris, auxit potius atque confirmavit. cur enim non exspectabat disquisitionem criminis? verum enimvero cum linguam effutientis fallaciam suam, ut apparet, extinctam cuperet, etiam au-

δολιότητος, τολμᾷ τι καὶ παραβολώτερον, πράγμα ποιήσας
 βαρβαρικῆς μὲν ψυχῆς ἄξιον, ὑποπτον δὲ τοσοῦτον, ὅσον καὶ
 τόλμης ἐφίκετο. οὐ μὴν ὁ βασιλεὺς εὐθύς ἐτιμωρήσατο τὸν
 V. 168 βάρβαρον οὐδὲ ἐπεξῆλθε, δέον ὄν. ἀλλὰ τὴν μὲν καρδίαν
 παλλομένην εἰς θυμὸν καὶ ὄργην ἐπέσχευεν αὐτίκα, ἵνα μὴ 5
 προσοβήσῃ τὴν θήραν καὶ ταράξῃ τὰς φάλαγγας. ἐταμιεύετο
 P. 212 δὲ καὶ ὑπώρτυτε τὴν ὄργην τῷ Νεάντζῃ, τούτου προδοσίαν
 τοῦ ἀνδρός καὶ τὴν ἀποστασίαν καὶ ἀπὸ τῶν προειργασμένων
 καὶ ἐξ ἄλλων προμαντευόμενος· ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς εἰστή-
 κει τὰ τοῦ πολέμου· καὶ διὰ τοῦτο περιυλακτοῦντα τὸν θυ- 10
 μὸν ὁ βασιλεὺς τέως ἐπέιχευεν, ἀπορῶν τὸ τηνικαῦτα, ὅτι καὶ
 δρᾶσειεν. ὁ μέντοι Νεάντζης μετὰ μικρὸν προσελθὼν καὶ
 τοῦ σφετέρου ἀποβάς ἵππον, ἄλλον ἠτεῖτο τὸν βασιλέα. καὶ
 δίδωσιν αὐτῷ παραχορῆμα ἵππον τῶν ἐκκρίτων μετὰ βασιλι-
 κῆς ἐφροστροφίας. εἰς ὃν ἀναβάς, ἐπεὶ τὰ τάγματα κατ' ἀλλή- 15
 V λων διὰ τοῦ μεσαιχιμίου ἤδη ἦσαν, σχῆμα κατὰ τῶν Σκυ-
 θῶν ἵππασίας ποιησάμενος, τὴν ἀκωκὴν τοῦ δόρατος ὀπισθεν
 στρέψας, πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς φοιτᾷ, πολλὰ κατὰ τῆς βασι-
 λικῆς παρατάξεως αὐτοῖς παραινῶν. οἳ δὲ ταῖς ὑποθημοσύ-
 ναις αὐτοῦ χρώμενοι, καρτερὸν τὸν μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος 20
 συνάψαντες πόλεμον, τρέπουσι κατακράτος. ὁ δὲ βασιλεὺς
 διασπασθεῖσας τὰς φάλαγγας ὄρων καὶ φεύγοντας ἅπαντας,

3. ἐτιμωρήσατο: ἐπεπορεύσατο C et in margine P. 4. ἐπεξῆλθε
 G, ὑπεξῆλθε PG. 6. ἐταμιεύσατο CG. 8. τὴν om. G.
 11. τὸ om. G. 15. ἐπιβάς G. ἐπὶ PG, ἐπεὶ Iac. Grono-
 vius. 20. τὸν add. C.

• dacijs designavit facinus, barbaro vere dignum et tam suspiciosum, quam temerario ausu. neque tamen imperator statim in barbarum, quemadmodum oportebat, animadvertit, nec in ius eum vocavit; sed exardescentem ira atque indignatione animum repressit, ne protereret praedam ordinesque turbaret. ac licet proditorem Neantzis atque defectionem mox futuram tum ex iis, quae admiserat, tum ex alijs colligeret, tamen iram in hominem tenuit dissimulavitque. cum enim res in ipso discrimine versaretur, nec imperator, quid ageret, haberet, effervescentem iracundia animum cohibuit. Neantzes autem brevi post adiit ad eum, et suo desiliens equo, alium ab imperatore poposcit. dari confestim imperator eximium ipsi atque regio ornatum strato iussit. quo consensu, cum exercitus in se iam vaderent, et ipse velut infestus in Scythas equitavit, sed hastae mucrone in nostros verso, suis se immiscuit popularibus, quibus multa de acie imperatoris praecepit. his consilijs barbari usi, gravi pugna commissa, imperatoris copias plane fundunt. qui cum disiectos ordines cerneret

ἐν ἀμηχανίᾳ γενόμενος, παρακινδυνεύειν ἀλόγως οὐκ ἤθελεν. ἔνθεν τοι καὶ τὰς ἡνίας στρέψας, μέχρι τοῦ ῥέοντος ποταμοῦ ἐγγὺς τοῦ Ῥουσίου καταλαμβάνει. κάκειθεν τὸν χαλινὸν ἀνασειράσας, μετὰ τινων λογάδων ὡς ἐνὸν πρὸς τοὺς διώκον- C
 5 τας ἀπεμάχοντο, ἵππασίας κατ' αὐτῶν ποιούμενος, πολλοὺς μὲν κτείνων, ἔστι δ' οὗ καὶ αὐτὸς πληττόμενος. ἐπειδὴ δὲ ἐξ ἑτέρου μέρους καὶ Γεώργιος ὁ Πύρρος καλούμενος φεύγων τὸν ποταμὸν κατελάμβανεν, ἐμβριμησάμενος τοῦτον ὁ αὐτοκράτωρ μετεκαλέσατο πρὸς ἑαυτόν. ὡς δὲ τὸ ἴταμόν τῶν
 10 Σκυθῶν ἑώρα καὶ ὅτι ὅσαι ὥραι πληθύνουσι, καὶ ἄλλων ἐρχομένων εἰς τὴν αὐτῶν ἀρωγήν, τὸν μὲν Γεώργιον αὐτοῦ που καταλέλοιπεν μετὰ τῶν λοιπῶν, παραγγείλας μετὰ φειδοῦς ἀντικαθίστασθαι τοῖς Σκύθαις, μέχρις ἂν αὐτὸς ἐπανέλθοι. γοργῶς δὲ τοῦ ἵππου τὸ ψάλλιον περιστρέψας, τὴν περὶ αὐ-
 15 τοῦ ποταμοῦ καταλαβῶν, εἰσεῖσιν εἰς τὸ Ῥούσιον, καὶ ὅσους D τῶν φευγόντων στρατιωτῶν κεῖθι κατέλαβε, καὶ τοὺς αὐτόχθονας ἅπαντας Ῥουσιώτας, ὅποσοι στρατεύσιμον τὴν ἡλικίαν εἶχον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς ἀγρότας μετὰ τῶν ἰδίων ἀμαξῶν παρεκελεύσατο θᾶπτον ἐξεληλυθότας παρὰ τῷ χεῖλει
 20 τοῦ ποταμοῦ καταστήναι. τούτου δὲ θᾶπτον ἢ λόγου γεγονότος, κατὰ στοίχους τινὰς καταστήσας αὐτοὺς, αὐθις πρὸς τὸν Γεώργιον ἀναδεδραμήκει, καίτοι ὑπὸ τεταρταίκοῦ κακοῦ

5. ἀν ἀπεμάχετο?

6. μὲν CG, δὲ καὶ P. δ' add. G.

8. τοῦτω G.

18. ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀγρότας G.

19. τὸ χεῖλος CG.

21. κατὰ στοίχους C, καταστοίχους PG.

22. τεταρταίκοῦ C, τεταρταίου PG. κακοῦ ῥίγους om. G.

omnesque in fugam datos, inops consilii, temere periclitari diutius noluit; versisque habenis usque ad fluvium prope Rusium fluentem recedit. tum vero equum sistens, cum primoribus nonnullis persequentes, quantum poterat, propulsavit, invectusque in eos, multos cecidit, interdum et ipse vulneratur. ubi autem ex altera parte Georgius, cognomento Pyrrhus, fugiens ad fluvium pervenit, graviter hunc increpatum imperator ad se arcessivit. sed cum temeritatem Scytharum animadverteret, augerique in horas numerum eorum, aliis super alios auxilio venientibus, Georgio cum ceteris ibi relicto mandavit, ut modice Scythiis obsisteret, dum ipse reverteretur. dein celeriter equo converso, amnem traiecit, Rusiumque ingressus, quotquot fugientes illic milites invenit, indigenasque omnes Rusiotas, quicumque militari erant aetate, ipsos insuper rusticos cum plaustris suis prodire confestim atque ad ripam fluminis consistere iubet. quibus dicto citius factis, postquam ordine quodam istos disposuit, ad Georgium recur-

ρίγους πιεζόμενος, ὡς καὶ τοὺς ὀδόντας ἀπὸ τῆς φρίκης προσ-
 αράσσειν. ἐπισυναχθὲν δὲ καὶ τὸ ἅπαν Σκυθικὸν στρατεύ-
 μα ὡς τὴν διτιτὴν ἐθεάσαντο παράταξιν καὶ τὸν αὐτοκράτορα
 P. 213 οὕτως ἀγωνιζόμενον, τὸ φιλοκίνδυνον αὐτοῦ ἐπεγνωκότες καὶ
 ὅτι ὁ αὐτὸς κὰν ταῖς νίκαις κὰν ταῖς ἡτταῖς ἐστί, τὴν ἀνύ-5
 ποιστον τούτου ἐπεγνωκότες ὄρμην, ἐστήκεσαν μὴ ἀποθα-
 ροῦντες τὴν μετ' αὐτοῦ συμπλοκὴν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τὸ
 μέντοι ὑπὸ ῥίγους συνεχόμενος, τὸ δὲ πλεῖστον ὅτι οὐπω οἱ
 σκεδασθέντες ἅπαντες ἔφθασαν συνεληλυθέναι, ἴστατο καὶ
 αὐτὸς παραθέων καὶ μετρίως ἵππαζόμενος καὶ κατ' αὐτῶν 10
 θάρσος ἐνδεικνύμενος. συνέβαινε οὖν ἄμφω τὰ στρατεύματα
 ἀτρεμοῦντα μέχρις ἐσπέρας ἐστάναι. ἐπεὶ δὲ ἡ νύξ ἦδη
 V. 169 προῆι, ἀμαχητὶ πρὸς τὰς ἰδίας ἐπανεστρεψαν παρεμβολάς.
 Βέδεδίεσαν γὰρ καὶ ἀποθαρεῖν οὐκ εἶχον τὸν πόλεμον. οἱ δὲ
 γε κατὰ τὴν πρώτην μάχην ἄλλοι ἀλλαγῶ σκεδασθέντες, κατὰ 15
 μικρὸν αὐθις πρὸς τὸ 'Ρούσιον ἐπανήρχοντο· οἱ πλείους δὲ
 τούτων καὶ μάχης παντελῶς ἄγευστοι. ὁ δὲ γε Μοναστροῦς
 καὶ Οὐζᾶς καὶ ὁ Συνέσιος, ἄνδρες Ἀρηΐφιλοι καὶ μαχιμώτα-
 τοι, διὰ τοῦ Ἄσπρου καλουμένου τῷ τότε διελθόντες χωρίου,
 ἀπόμαχοι καὶ αὐτοὶ τὸ 'Ρούσιον καταλαμβάνουσιν. 20
 10. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ συνέχοντος αὐτόν, ὡς
 ἔφη, ῥίγους βιαζόμενος, κατεκλίθη μικρὸν ἑαυτὸν ἀνακτη-

4. οὕτως: τοσοῦτον P in margine. 5. κὰν ἐν ταῖς νίκαις G.
 12. ἦδη om. G. 13. ἐπέστρεψαν G. 15. ἄλλοι ἀλλαγῶ-
 σε PG, ἄλλοσε ἀλλαχῆ P in margine, ἀλλαγῶ C. an ἀλλαχόσε?
 16. πρὸς: εἰς CG. 22. ἀνακτησάμενος G.

rit, licet frigore quartanae ita affectus, ut dentes colliderentur. Scytharum copiae ibidem congregatae, cum duplicem conspicerent Romanorum aciem atque contentionem imperatoris, cuius promptum ad pericula et in victoriis iuxta cladibusque immutatum animum nosset, impetum eius sustinere se posse desperantes, invadere non audebant. imperator autem, cum frigore correptus, tum maxime, quod dispersi fuga nondum omnes convenerant, stabat et ipse, circuiens ordines crebroque obequitans et hostibus ostentans animum. quo factum est, ut usque ad vesperam uterque exercitus loco non moveret; nox autem ubi adsuit, in sua uterque castra reversus est: metu enim acie discernere non audebant. interim dispersi prima pugna alius alio, paulatim Rusium revertentibus; plerique eorum certamini omnino non interfuerant. Monastras autem Uzasque et Synesius, homines bellicosissimi, Aspro, qui dicitur locus, transito, proelii et ipsi expertes, Rusium perveniunt.

10. At imperator feбри, qua aegrum eum fuisse docuimus, coa-

σόμενος. ἀλλ' ὅμως οὐδ' οὕτως ἠρέμει, σκεπτόμενος, τί ἂν
 χρὴ τὴν αὐριον ποιῆσαι. προσελθὼν δ' ὁ Τατράνης, (Σκύ- C
 θης δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ πολλάκις αὐτομολήσας πρὸς τὸν αὐτο-
 κράτορα καὶ παλινοδρομήσας αὐθις οἴκαδε καὶ τοσαυτάκις παρ'
 5 αὐτοῦ συμπαθείας ἀξιωθείς καὶ πολὺν τὸν πόθον εἰς αὐτὸν
 διὰ τὴν τοσαύτην ἀνεξικακίαν ἐσχηκώς,) τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ ὄλη
 ψυχῇ καὶ φρονῶν καὶ πραγματευόμενος ἔφη· “ἐλπίς ἐστί
 μοι, βασιλεῦ, κατὰ τὴν αὐριον τοὺς Σκίθας κυκλώσαι ἡμᾶς
 καὶ οὕτω τὸν μεθ' ἡμῶν ἀναζητῆσαι πόλεμον. χρὴ τοίνυν
 10 προλαβόντας ἐξω τῶν τειχῶν ἀυγαζούσης ἡμέρας παρατάξα-
 σθαι.” ἐπαινέσας δὲ τοῦτον ὁ βασιλεὺς καὶ ἀποδεξάμενος
 τῆς βουλῆς, συνέθετο ἡλίου ἀνίσχοντος πέρας ταύτην λαβεῖν. D
 ὁ δὲ ταῦτ' εἰπὼν, ἀπελθὼν τοιαῦτα πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἀπε-
 στομάτισε τῶν Σκυθῶν· “μὴ ἐπαίρεσθε διὰ τὰς προγεγενη-
 15 μένας ἤτις τοῦ αὐτοκράτορος, μηδὲ ὀλιγοστοὺς ὄρωντες
 ἡμᾶς, τὴν μεθ' ἡμῶν ἀγαθαῖς ἐλπίσι θαρρεῖτε μάχην. ἄμα-
 χος τὴν ἰσχὺν ἐστὶν ὁ κρατῶν καὶ πολὺ μισθοφορικὸν ὅσον
 ἤδη ἐλπίζεται καταλαβεῖν. καὶ εἰ μὴ τὴν μετ' αὐτοῦ εἰρή-
 νην σπάσησθε, τὰ σώματα ὑμῶν οἰωνοὶ ἔδονται.” τοιαῦτα
 20 μὲν τὰ τοῦ Τατράνη πρὸς τοὺς Σκίθας. ὁ δὲ γε αὐτοκρά-
 τωρ μελετήσας τοὺς κατὰ πεδιάδα νεμομένους ἵππους αὐτῶν P. 214

2. τὴν C, τὸ G, τὸν P. τραγάνης G et in margine P. 4.
 τοσαύτης CG. 11. τοῦτο CG. 19. ἀποπτύσεισθε G et in
 margine ἀποσπάσησθε. lege ἀσπάσησθε, ut supra 308, 17.

ctus, decubuit paullulum, quo se reficeret. verum ne tum quidem otiosus plane erat, sed circumspiciebat, quid postero mane faciendum esset. talia meditantem adit Tatrane, (Scytha hic erat, qui cum saepius ad imperatorem transisset, atque ad suos rursus reversus esset, toties venia delicti et impunitate ab imperatore impetrata, ob hanc clementiam magno eum amore prosequabatur.) hic igitur imperatori toto pectore studens, “suspicio, inquit, mihi est, imperator, crastino mane Scythas nobiscum circumventis proelium inituros esse. itaque oportet nos antevertere, et prima luce aciem ante moenia instruere.” laudavit virum imperator, probatoque consilio eius, oriente sole, quae suadebat, facere constituit. Tatrane autem, postquam ita ad imperatorem locutus est, Scytharum duces adiit, et “ne efferamini, inquit, propter victorias, quas de imperatore reportastis; neve quod exiguo nos numero videtis, vincendi fiducia proelium incipiatis. nam invicti roboris imperator est et multi auxiliarii milites iamiam expectantur. nisi pacem cum eo complectamini, cadavera vestra vulturibus epulas dabunt.” haec Tatrane ad Scythas. imperator autem innumeros, qui in campo pascebantur, Scylharum equos quotidie agrum

ἀναλαβέσθαι (ἦσαν δὲ παμπληθεῖς) ληϊζομένων δσημέραι τὰς
 νύκτας τὴν ἡμεδαπὴν χώραν, μεταπεμπόμενος τὸν τε Οὐζῶν
 καὶ τὸν Μοναστροῦν, ἐπέσκηψε μεθ' ἰππέων ἐκκρίτων ἐξ ὀπι-
 σθίων τῶν Σκυθῶν διελθόντας κατὰ τὸ περίορθρον τὰς πε-
 διάδας καταλαβεῖν, καὶ τοὺς ἵππους ἅπαντας καὶ τὰ ἄλλα 5
 κτήνη σὺν αὐτοῖς νομεῦσιν ἀναλαβέσθαι, καὶ μὴ δεδιέναι
 παρεκελεύετο. “ἡμῶν γάρ, φησι, κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς μα-
 χομένων, ὑμεῖς ῥαδίως τὸ κελευσθὲν ἐκπληρώσετε.” οὐδαμῶς
 δὲ τοῦ σκοποῦ διημάρτηκεν. ὁ γὰρ λόγος ἔργον εὐθὺς ἐγε-
 B γόνει. αὐτὸς δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν Σκυθῶν ἐπέλευσιν προσ- 10
 δόκιμον ἔχων, οὐκ ἐδίδου ὑπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς, οὐδ' ἐπι-
 νυστάζων ὄλωσ ἦν. ἀλλὰ μεταπεμπόμενος δι' ὅλης νυκτὸς
 τοὺς στρατιώτας, καὶ μᾶλλον τοὺς τῆς τοξείας εἰδήμονας,
 πολλὰ περὶ τῶν Σκυθῶν ὠμίλει, ἐπαλείφων οἶον αὐτοὺς καὶ
 τὰ συνοίσαντα πρὸς τὴν ἐλπυζομένην ἐς νέωτα μάχην ξυμβου- 15
 λεύων, ὅπως δεῖ τόξον τείνειν καὶ βέλη πέμπειν, ἔστιν οὐ καὶ
 τοὺς ἵππους ἀνασειράζειν καὶ αὐθις ἐνδιδόναι τὸν χαλινόν,
 καὶ ἀποβαίνειν τῶν ἵππων, εἰ καὶ τοῦτο χρή. ἀλλὰ ταῦτα
 V. 170 μὲν τὰ τῆς νυκτὸς ἔργα. μικρὸν δὲ ὑπνώσας, ἐπεὶ τῆς ἡμέρας
 C ἤδη ἐπιφωσκούσης οἱ λογάδες ἅπαντες τῶν Σκυθῶν διαπεραιω- 20
 θέντες τὸν ποταμὸν . . . τὸν πόλεμον ἀναζητεῖν ἐψέκασαν, καὶ
 ἤδη πέρασ ὁ τοῦ αὐτοκράτορος ἐλάμβανε στοχασμός, (δεινὸς γὰρ

1. καὶ νυκτὸς G. 4. περίορθρον τοὺς ἵππους τούτων καὶ τὰλ-
 λα κτήνη A. 7. παρεκελεύεσαιο CG. φησι add. A. αὐ-
 τῶν A. 8. ἐκπληρώσατε A. 10. προσδοκῶν A. 11. οὐδὲ
 A. 12. ἦν ὄλωσ G. 15. lege συνοίσοντα. vid. annotat. 20.
 ἐπιφωσκούσης CA, ἐπιφωσκώσης PG. 21. ποταμὸν τὸν πόλε-
 μον CA.

nostrum noctu devastantium capere in animo habens, Uzam Mona-
 stramque arcessivit, eosque cum lectis equitibus hostium terga cir-
 cumvectos, primo diluculo planitiem occupare, atque omnes equos
 ceteraque iumenta cum ipsis pastoribus capere iussit. addit “nolite
 metuere; nobis enim a fronte pugnantes, vos facile mandata exse-
 qui poteritis.” nec spes eum fefellit; nam quod dixerat, statim even-
 tum habuit. ipse Scytharum impetum exspectans, somnum illa nocte
 non vidit oculosque ne connivere quidem passus est. sed tota nocte
 milites, iaculatores maxime, arcessitos confirmavit ac multa ad usum
 pugnae postero die committendae edocuit, praecepitque, quomodo arcum
 tenderent et tela mitterent, subinde etiam equum vel refrenarent vel
 admitterent, vel, si opus esset, desilirent. haec nocte agebat; quiete
 autem modica sumta, cum prima luce duces omnes Scytharum traie-
 cto fluvio proelium capessuri viderentur, iamque coniectura impera-

ἦν προϋδέσθαι τὸ μέλλον, ἐμπειρίαν πολλὴν τῇ πυκνότητι τῶν ὁσημέραι κατ' αὐτοῦ ἐπανισταμένων πολέμων λαβῶν,) ἐπιβὰς παραχοῆμα τοῦ ἵππου, τὴν ἐνυάλιον ἠχῆσαι προσέταττε σάλπιγγα, καὶ τὰς φάλαγγας καταστησάμενος, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ με-
 5 τώπου εἰστήκει. ὄρῶν δὲ τοὺς Σκύθας ἰταμώτερον ἢ πρότερον ἐπικαταλαμβάνοντας, παραχοῆμα τοὺς τῆς τοξείας εἰδή-
 μονας ἀποβῆναι τῶν ἵππων καὶ βάδην κατ' αὐτῶν ἰέναι ἐπέ- D
 σκηψεν καὶ συνεχῆ τὰ τόξα τείνειν· τὸ δὲ γε λοιπὸν τῆς παρατάξεως κατόπιν τούτων ἔετο καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ,
 10 τὸ μέσον διέπων τοῦ στρατεύματος. οἱ δὲ τοῖς Σκύθαις μετατόλμης προσέβαλον. καρτερᾶς δὲ τῆς μάχης γεγονυίας, τὸ μὲν τῇ πυκνότητι τῶν βελῶν, τὸ δὲ καὶ τὸν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ συντάγματος συνασπισμὸν ὄρῶντες καὶ αὐτὸν δὴ τὸν αὐτοκράτορα ἐκθύμως μαχόμενον, ἐκδειματωθέντες παλιμπόρευτοι γεγό- P. 215
 15 νασι, τὸν ποταμὸν εἰς τοῦπίσω σπεύδοντες διαπερᾶν, πρὸς τὰς σφῶν ἄρμαμάξας τὴν φυγὴν ποιούμενοι. ἐδίωκον γὰρ ὄλους ὄντηρας ἀφέντες οἱ τῆς Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος, οἱ μὲν τοῖς δόρασι κατὰ τῶν μεταφρένων παίοντες, οἱ δὲ τοῖς βέλεσι τούτους βάλλοντες. πολλοὶ μὲν οὖν πρὸ τοῦ παρὰ τὸ χεῖλος
 20 ἐφθακέναι τοῦ ποταμοῦ ἀναιρεθέντες πίπτουσι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀνὰ κράτος φεύγοντες ταῖς δίναις ἐμπίπτοντες τοῦ ποταμοῦ παρασυρόμενοι ἐναπεπνίγοντο. ἐκθυμότερον δὲ ἀπάντων κατὰ B

7. τῶν ἵππων ἀποβῆναι ἐπέσκηψε καὶ βάδην χωρεῖν κατὰ τῶν σκυθῶν. καρτερᾶς δὲ A. 8. τῆς add. G. 12. τῇ πυκνότητι A, τὴν πυκνότητα PG. 16. ἀμάξας A. 17. Ῥωμαίων CG. 21. ἀνὰ κράτος A, ἀνακράτος PG. 22. ἀποσυρόμενοι G. ἐναπεπνίγοντο CAG, ἀπεπνίγοντο P.

toris evaderet, (nam acutus erat in praecipendis futuris magnamque sibi experientiam ex proeliis quotidie commissis paraverat,) equo statim conscenso, signum dari iussit, instructaque acie, in fronte stetit ipse. cumque Scythas vehementius quam antea irruere animadvertet, confestim iaculatores descendere equis iubet et pedibus procedere, nulla iaculandi intermissione facta. quos sequebantur reliquae copiae ipseque imperator in media curans acie. audacter illi Scythas aggrediuntur; ac postquam acriter pugnatum est, barbari, et propter telorum multitudinem, et quoniam confertam Romanorum aciem imperatoremque ipsum fortissime pugnantem videbant, metu terga vertunt fluviumque iterum traicere festinant, carraginem repetentes. in-sequebantur toto impetu Romanorum ordines, partim hastis terga pulsantes, partim iaculis ferientes. itaque multi, priusquam ad fluvii ripam pervenirent, percussi cecidere; multi sine respectu fugientes, amnis gurgitibus hausti, misere perierunt. fortissime omnium illo die

τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ περὶ τὸν αὐτοκράτορα διαπονούμενοι
θεράποντες ἠγωνίσαντο. ἦσαν γὰρ ἀκμηῆτες ἅπαντες. ὁ δὲ
γε αὐτοκράτωρ ἔκδηλος ἀριστεύς κατὰ ταυτηνὴ τὴν ἡμέραν
ἀναδειχθεὶς, νικητὴς πρὸς τὴν ἰδίαν παρεμβολὴν ὑπέστρεψεν.

11. Ἐπὶ τρισὶν οὖν ἡμέραις αὐτοῦ που διαναπαυσάμε- 5
νος, ἐκεῖθεν ἀπάρως καταλαμβάνει τὴν Τζουρουλόν. σκοπή-
σας δέ, ὡς χρὴ μὴ ταχέως ἐκεῖθεν μεταστῆναι, τάφρον ἀπο-
C χρῶσαν πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον μέρος τοῦ πολιχνίου ταῖς
προσούσαις αὐτῷ δυνάμεσι διορύξας, τὴν τε βασιλικὴν σκη-
νὴν καὶ τὰς σκευὰς ἀπάσας εἰσω τούτου κατέθετο. οἱ δὲ γε 10
Σκύθαι ἐπιόντες καὶ οὗτοι κατὰ τῆς Τζουρουλουῦ, ἐπειδὴ προ-
καταλαβεῖν τὸν αὐτοκράτορα ταύτην ἠκηκόεισαν, διαβεβηκό-
τες τὸν ἀνὰ τὴν πεδιάδα ῥέοντα ποταμὸν ἀγχοῦ που τοῦ πο-
λιχνίου τούτου, (Ξηρόγυψον τοῦτον ἐγχωρίως κατονομάζουσι,)
τὸν χάρακα ἐπήξαντο, μεταξὺ ὄντες τοῦ τε ποταμοῦ καὶ τοῦ 15
πολιχνίου. καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἔξωθεν τὴν πόλιν ταύτην κυ-
κλώσαντες· ὁ δὲ βασιλεὺς ἔνδον ἐναπειληπτο καθάπερ πολιορ-
D κούμενος. ἀλλ' ἐπεὶ νύξ κατέλαβεν, ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ
ἄνθρωποι ἵπποκορυσταί, τοῦτο δὴ τὸ τῆς Καλλιόπης Ὀμήρου,
εὔδον· τὸν δὲ αὐτοκράτορα Ἀλέξιον οὐκ ἔχε νήδυμος ὑπνος. 20
ἀλλὰ διηγρύπνει τε καὶ ἀνέλιπτε λογισμούς, ὅπως τὸ θρόνος

4. ἐπανέστρεψεν A. 5. τρισὶν οὖν A, τρισὶ γοῦν PG. αὐ-
τόθι A. ἀναπαυσάμενος A. 9. τε om. A. 10. γε add.
A. 11. σκύθαι τὸν οὕτω πως ἐγχωρίως ποταμὸν τὸν καλού-
μενον ξηρόγυψον διαβεβηκότες τὸν χάρακα ἐπήξαντο A. 15.
ὄντες om. A. τε om. A. 19. τὸ ὁμήρειον A. 20. εἰ-
χεν C. ἠδυμος C. 21. ὁ γε . . . πνει A. ἀνέλιπτε
A. lege ἀνέλιπτε.

imperatoris domestici pugnauerunt; erant enim omnes ipso aetatis
flore. imperator autem, qui heroem sane virtute excellentem hoc die
se probavit, victor in castra reversus est.

11. Trium ibi dierum quiete capta, Tzurulum proficiscitur;
unde cum non ita cito movendum censeret, castra idonea magnitu-
dine copiis, quae tum aderant, ad orientalem oppidi metatus partem,
tabernaculum regium vasaque omnia ibi deposuit. Scythae et ipsi
Tzurulum adibant; sed ut praeoccupatum oppidulum ab imperatore
audiverunt, traiecto amne, qui per planitiem haud procul fluit (Xe-
rogypsum indigenae eum appellant,) castra amnem inter et oppidulum
posuerunt. atque hi quidem urbem illam circumsidebant; imperator
intus quasi obsessus tenebatur. nox ubi adfuit, ceteri quidem dii ac
proeliatore, ut Calliope Homeri ait, dormiebant, at imperator Ale-
xius dulci haud declinavit lumina somno, sed vigil dispiciebat ani-

τῶν βαρβάρων τέχνη καταγωνίσηται. ἰδὼν τοίνυν ὡς τὸ πολίχνιον τοῦτο ἢ Τζουρουλὸς ἐπὶ λόφου ἀνεζηκότος τετείχι- V. 171
στο, τὸ δὲ βάυβαρον ἅπαν κάτω που περὶ τὴν πεδιάδα ἅπαν
ἠύλισατο, ἐπεὶ μὴ ἀποχρῶσαν πρὸς τοσαῦτα πλήθη δύναμιν
5 εἶχεν, ὥστε τὴν μετ' αὐτῶν ἀποθαρρῆσαι μάχην κατασυστά-
δην, ἐπινοεῖται τι καὶ μάλα εὐμήχανον. ἀναλαβόμενος τὸς
τῶν οἰκητόρων ἀμάξας καὶ ταύτας ἀφελὼν ἀπὸ τῶν ἐπικραβ-
βάτων, τοὺς τε τροχοὺς τούτων καὶ τοὺς ἄξονας ἄνω κα-
τέσχε, καὶ οὕτως ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τῶν κρηδέμων
10 ἐφεξῆς ἀπαιωρεῖ διὰ τινων καλωδίων ἐναποδεσμουμένων ταῖς P. 216
ἐπάλλεσι τῶν τειχῶν. καὶ ἅμα τε τοῦτο ἐνενόησε καὶ εἰργά-
σατο. καὶ μιᾶς ὥρας ἐναπεκρέμαντο κύκλω οἱ τροχοὶ μετὰ
τῶν ἄξόνων, ὥσπερ τινὲς ἐφεξῆς κυκλοὶ κείμενοι, καὶ ἀλλή-
λοις ἐγγίζοντες καὶ τοῖς ἄξοσιν αὐτῶν ξυνδεσμούμενοι. πρωῖ-
15 θεν δὲ ἀναστὰς καὶ αὐτὸς τε ὀπλισάμενος καὶ τοὺς ἄλλους
ὀπλίσας, ἐξάγει τοῦ τείχους, ἀντιμετώπους στήσας τοὺς στρα-
τιώτας τοῖς βαρβάροις. συνέβαινε δέ, ἐφ' ἃ μέρη τὰ κύκλα
τῶν τροχῶν ἀπηώρηται, ἐπ' ἐκεῖνα καὶ τοὺς ἡμετέρους στρα-
τιώτας ἴστασθαι καὶ ἀντικρὺ κεῖσθαι κατὰ μίαν γραμμὴν τὸ
20 ἀντίθετον. καὶ τὸ ἐντεῦθεν αὐτὸς μέσον τῆς ἀμφ' αὐτὸν πα- B

1. καταγωνίσηται A, καταγωνήσηται P, κατασοφίσηται CG. ἰδὼν
— τετείχιστο om. CG. 2. an ἀνεστηκότος? 3. ἅπαν al-
terutrum delendum. 5. ἀποθαρρῆσαι C, ἀναθαρρῆσαι PG.
8. τούτων add. A. κατέχειν G. 10. ἐφεξῆς om. A. διὰ
καλωδίου A. ἀποδεσμουμένων A. 11. ἐνενόησε καὶ C,
ἐπενόησέ τε καὶ PG. 13. ἀλλήλοις C, ἀλλήλους PG. 14.
δεσμούμενοι CG. 15. ἀναστὰς, ὀπλισθέντας τοὺς στρατιώτας
ἐξάγει τοῦ τείχους, ἀντιμετώπους στήσας τοῖς βαρβάροις A.
17. τοῖς βαρβάροις τοὺς στρατιώτας G, τοῖς τοὺς στρ. βαρβά-
ροις P, recte C. 20. μέσον A, μέσης P, μὲν CG. vid. an-
notat.

mo, quomodo audaciam barbarorum arte superaret. itaque Tzurulum oppidulum cum in eminenti colle situm esset, barbarorum autem exercitus totus planitiem obtineret, quoniam non satis copiarum habebat, ut adversus tantam multitudinem cominus pugnaret, astum excoGITAVIT callidissimum. plaustra incolarum cogit; tum rotas et axes, a reliquis plaustrorum partibus seiunctas, extrinsecus e summo muro ordine continuo suspendit, funibus ad murorum pinnas alligatis. quod consilium simul ut cepit, statim exsecutus est, uniusque horae spatio suspensae erant circa axibus connexae rotae, veluti orbes inter se contingentes. diluculo imperator surgens sese ipse armat, ceterosque armari iussos moenibus mox educit in hostes. accidit autem, ut qua parte rotarum orbes pendebant, ibi Romana explicaretur acies, atque

ρατάξεως ἑστηκώς, συνεβούλευεν, ἐπὶ ἡ σάλπιγξ τὸ ἐννάλιον
 ἠχήση, ἀποβάντας τῶν ἵππων τοὺς στρατιώτας σχολῇ καὶ
 βιάδην κατὰ τῶν ἐναντίων χωρεῖν, τόξοις τὰ πολλὰ χρωμένους
 καὶ ἀκροβολισμοῖς, καὶ τὴν φάλαγγα τῶν Σκυθῶν εἰς ἑαυτοὺς
 προκαλεῖσθαι· ἐπὶ δὲ τούτους παρασυστρέφοντας καὶ ἐπ' αὐ- 5
 τοὺς ἐγκεκραγότας τοὺς ἵππους θεύσαιντο, προτροπάδην ὀπι-
 σθορμήτους γενομένους ὀλίγον διαιρεθῆναι τηρικαῦτα διχῆ
 εἰς δεξιὸν τε καὶ εὐώνυμον μέρος, καὶ χώραν δοῦναι τοῖς
 ἐναντίοις ἕς τοσοῦτον, ἕως ἂν τοῦ τείχους πλησίον γένοιτο.
 τούτου δὲ γεγονότος, παρήγγελλτο τοῖς ἄνωθεν ἑστηκόσιν ἀπὸ 10
 C τοῦ τείχους, ὀπηνίκα τὴν σχίζαν τῶν φαλάγγων θεύσαιντο,
 ξίφεσι τὰ καλώδια κόπτειν καὶ ἀφεῖναι τοὺς τροχοὺς μετὰ
 τῶν ἀξόνων ἄνωθεν κάτω κατακρημνίζεσθαι. ἐγένετο ταῦτα
 κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως παράγγελμα. καὶ ἀθρόοι μὲν ἐπαρρά-
 ξαντες ἦσαν οἱ Σκύθαι σὺν ἀλαλαγμῷ βαρβαρικῇ ἵππῳται 15
 κατὰ τῆς ἡμεδαπῆς παρατάξεως, πεζῇ καὶ βιάδην κατ' αὐτῶν
 ἱεμένων πάντων, μόνου δὲ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπόχου συγκα-
 τιώντος αὐτοῖς. οἱ δὲ κατὰ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος τέχνην
 ὀλίγον γόνυ γουνὸς ἀμείψαντες καὶ οἶον ἀναποδίσαντες, διε-
 σχίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, ὡς οὐκ ἂν τις ἤλπισεν, ὥσπερ θυ- 20
 ραν τοῖς βαρβάροις πλατυτάτην εἰς τὴν εἴσοδον ὑπανοίξαν-

2. ἠχήση C, ἐπιβοήσειε P, ἐμβοήσειε A, ἐνηχήση τὸ ἐννάλιον G.
 5. αὐτὸ A. 8. τε om. G. 9. ἕς τοσοῦτον om. A. 11.
 τὴν om. G. 13. ἐγένοντο οὖν A. 14. παράγγελμα, πεζῇ
 A. lege ἐπαράξαντες. 15. ἦσαν G. 17. ἱεμένων πάν-
 των κατ' αὐτῶν AG. ἱεμένων correxi hic et infra. 18. οἱ δὲ:
 αὐτίκα γοῦν οἱ μὲν τοῦ βασιλέως, κατὰ τὴν ἐκείνου τέχνην, γό-
 νυ A. 21. πλατυτάτον A. ὑπανοίξαντες A, ἀνοίξαντες CG,
 ἀνεψῆξαντες P.

exadverso hostilis exercitus staret. ipse mediam tenens aciem, suis edixit, ut, quum primum classicum cecinerit, omissis equis, lento gradu in Scythas vaderent eosque eminus lacessendo in se elicerent. iam si hos cernerent, equis incitatis, irruere, in fugam se conicerent; sed paullulum dextrorsum sinistrorsumque discedentes, hostibus locum darent tantisper, dum ad muros accessissent. quod ubi conspexissent, qui in moenibus stabant, gladiis funes dissecare rotasque cum axibus deorsum praecipitare iubentur. fiunt imperata. Scythae conferto agmine, truci sublato clamore, equis aggrediuntur, dum nostri pedibus lente procedunt, solo imperatore equo vehente. dein hi ex imperatoris consilio genua presso gradu alternantes et quasi recedentes, in duas partes discedunt praeter expectationem, ita ut aditum ad oppidum barbari haberent amplissimum. qui ubi per hoc aciei quasi ostium penetrarunt, rotae impetu ultra cubitum a muro ablatae, (nam

τες. καὶ ἅμα οἱ μὲν σκῦθαι εἶσω τοῦ στομίου τῆς ἐκατέρω- D
 θεν φάλαγγος ἐγεγόνεισαν, οἱ δὲ τροχοὶ μετὰ τινος ῥοίζου
 καὶ καταφορᾶς ἐνεχθέντες, ὑπὲρ πῆχυν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑκα-
 στος ἐφαλλόμενοι, ἅτε τῶν κυρτοτήτων ἑκάστου τροχοῦ ἀπο-
 5 κρουσθεισῶν ἐκ τοῦ τείχους καὶ οἶον ἀποσφενδονηθεισῶν,
 εἰς μέσους τοὺς ἵππους τῶν βαρβάρων ἐξεκυλίσθησαν, ῥύ-
 μην λαβόντες σφοδρότεραν. τὸ μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἀθρόας κα-
 ταφορᾶς τῆ φυσικῆ πειθόμενοι βάρει, τὸ δὲ καὶ ῥοπήν λα-
 βόντες ἀκάθεκτον ἀπὸ τοῦ κατάντους τόπου, σφοδρῶς τε τοῖς P. 217
 10 βαρβάροις ἐνέπιπτον καὶ πανταχόθεν αὐτοὺς περιέθλιβον, τὰ
 σκέλη τῶν ἵππων ὡσπερ θερίζοντες, καὶ ἀμφοτέρω ἐκατέρω-
 θεν ἀπὸ τε τῶν ἐμπροσθίων καὶ ὀπισθίων μερῶν διατεμνόμε-
 νοι, ὀκλάσαι τοὺς ἵππους, ἐφ' ἃ μέρη τὴν πληγὴν ἀνεδέξαντο,
 κατηνάγκασαν καὶ τοὺς ἵππους συγκαταβαλεῖν. ὧν ἐπαλλή- V. 172
 15 λων καὶ συχνῶν πιπτόντων, ἐξ ἑκατέρου δὲ καὶ τῶν στρατιω-
 τῶν κατ' αὐτῶν ἱεμένων, καὶ δεινῆς τῆς μάχης τοῖς Σκύθαις
 πανταχόθεν ἐφισταμένης, οἱ μὲν τοῖς πεμπομένοις ἀνηροῦντο
 βέλεσιν, οἱ δὲ διὰ τῶν δοράτων ἐπλήττοντο, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ B
 πλείους ὑπὸ τῶν τροχῶν σφοδρῶς καταφερομένων συνωθούμε-

1. καὶ ἅμα: οἱ δὲ γε σκῦθαι σὺν ἀλαλαγμῶ βαρβαρικῶ κατὰ τῆς
 ῥωμαϊκῆς παρατάξεως ἵπποὶται συρῶσαντες, εἶσω τοῦ στομίου A.
 τῶν ἐκατέρωθεν φάλαγγων CG, τῶν ἐκατέρων φάλαγγων A.
 3. ἐνεχθέντες τοῦ τοίχου, καὶ οἶον ἀποσφενδονηθέντες A. ἐνε-
 χθέντες ὑπὲρ πῆχυν, ἀπὸ PG. interpunctionem mutavi. 4.
 ἀφελόμενοι CG. τροχῶν CG. 6. τῶν βαρβάρων ἵππο-
 τας G. 7. σφοδρότατην CG. καὶ om. G. 8. βάζει P.
 9. τοῦ τόπου P, τόπου CG, τόπους A. τε om. A. κατὰ
 τὰ βάρβαρα G, τὰ βάρβαρα C. 10. ἐνέπιπτον C. 13.
 ἐδέξαντο CG. 14. ἐπαλλήλων A, ἐπ' ἀλλήλων PG. 15. πι-
 πτόντων ἐξ ἑκατέρων, καὶ τῶν A. 17. ἀπανταχόθεν G. τοὺς
 πεμπομένους G. 19. κατ' αὐτῶν φερομένων A.

orbes earum, reperiuntur muro, tanquam machina emittentur,) in me-
 dios equites barbarorum devolvebantur; ac partim sua praecipitantes
 mole, partim declivitate loci vim nactae, vehementer in barbaros in-
 currebant ab omnique parte eos affligebant, crura equorum quasi
 demetentes; cumque anteriora aliis, aliis posteriora frangerent, pro-
 cumbere equos, qua parte ictus acceperant, et deicere equites coge-
 bant. quorum cum alii post alios magno numero caderent, utraque
 insuper ex parte milites nostri advolarent, acri undique certamine
 orto, alii sagittis obruncantur, alii hastis; reliqui plerique irruentium
 rotarum impetu ad amnem compulsi, fluctibus obruuntur. postridie
 cum superstites Scythas proelium repetere, suos autem bono omnes
 animo esse animadverteret, armari hos iussit; sumtisque et ipse ar-

νοι πρὸς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἀπεπνίγησαν. τῇ δὲ μετ' αὐτήν, ἐπεὶ πάλιν τοὺς καταλειφθέντας Σκύθας πρὸς πόλεμον ὀρμῶντας ἑώρα, τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀπαντας τεθαρρηκότας κατανόησας, ὀπλίσασθαι παρεκελεύσατο. σιδηροφορήσας δὲ καὶ αὐτὸς καὶ πολέμου σχῆμα διατυπώσας, πρὸς τὸ πρᾶνές κά-5 τεισιν. εἶτα δὴ τὰς φάλαγγας ἐπιστρέψας κατὰ πρόσωπον τοῖς Σκύθαις ἴστατο, ἐφ' ᾧ τὸν μετ' αὐτῶν, ὡς ἐνόν, συνάψαι πόλεμον. αὐτὸς μὲν οὖν τὴν μέσσην τῶν ταγμάτων εἶχε χώ- ραν· μάχης δὲ καρτερᾶς γενομένης, τὴν νικῶσαν τηρικαῦτα C παρ' ἐλπίδας αἱ Ῥωμαϊκαὶ εἶχον φάλαγγες, καὶ ἐδίωκον τού- 10 τους ἀκρατῶς· ἐπεὶ δ' ἰκανὸν διάστημα τούτους ἑώρα διώ- κοντας ὁ αὐτοκράτωρ, δεδιὼς μὴ λοχῶντές τινες αἰφνιδίως ἐπεισεσόντες τοῖς Ῥωμαίοις παλίντροπον τὴν τῶν Σκυθῶν φυγὴν ἀπεργάσωνται, καὶ προστεθέντες τούτοις καὶ οἱ φεύ- γοντες μέγα τὸ δεινὸν τῇ Ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ ἐπάξωσιν, ἵππα- 15 σίας πυκνὰς ποιούμενος, ἀνασειρᾷζειν τοὺς χαλινοὺς καὶ τοὺς ἵππους ἀναψύχειν τοῖς στρατιώταις ἐκέλευεν. οὕτω γοῦν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἄμφω διαστήτην τὰ στρατεύματα. οἱ μὲν γὰρ φυγάδες, ὁ δὲ βασιλεὺς χαίρων νικητῆς λαμπρὸς πρὸς τὴν ἰδίαν παρεμβολὴν ἐπάνεισιν. οἱ δὲ Σκύθαι κατα- 20 κράτος ἠττηθέντες μεταξὺ τοῦ Βουλγαροφύγου καὶ τῆς μι- κροῦς Νικαίας τὰς σκηναὺς ἐπήγγυτο. χειμῶνος δὲ ἦδη ἐπι-

2. πάλιν om. A. πόλεμον ἑώρα τεθαρρηκότας ὁ βασιλεὺς· καὶ αὐτὸς τὰς οικείας φάλαγγας καιαστησάμενος, καὶ τὴν μέσσην τῶν ταγμάτων ἐπέχων χώραν, κατ' αὐτῶν ἵεται. καὶ μάχης αὐ- θις καρτερᾶς A. 11. δὲ G. διαστήματος G. τού- τους διώκοντας ὁ αὐτοκράτωρ εἶδε G. 17. ἐκέλευσεν G. 18. lege διαστήτην. an respexit Hom. II. I, 6.? 19. γὰρ om. A. 20. οἱ δὲ : οὕτω μὲν οὖν οἱ σκύθαι A. 21. βουλγαροφύτου A.

mis, ubi aciem instruxit, in declivitate collis descendit. dein ordi- nibus fronti Scytharum oppositis, constitit, ut pugnam, quantum pos- set, committeret. ipse mediam tenuit aciem. pugna atroci commissa, Romani praeter spem victoria potiti, barbaros acriter persequerentur. verum ubi satis longe hos insecutos imperator vidit, veritus, ne forte insidiae repente in Romanos coortae non solum fugam Scytharum sisterent, sed adiunctis etiam, qui fugiebant, magnam exercitui Ro- mano cladem inferrent, crebro obequitans suos, ut subsisterent equis- que requiem darent, admonuit. sic illo die uterque disiunctus est exercitus, Scythis fugientibus, imperatore victoriae compote manife- stae in castra redeunte. Scythae funditus victi, Bulgarophygam inter et Nicaeam parvam castra posuerunt. hieme autem iam ineunte, im- perator in urbem revertendum statuit, quo et se et maiorem exerci-

καταλαβόντος, δεῖν ἔγνω ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανελθεῖν, ἐφ' ᾧ ἑαυτὸν τε καὶ τὸ πλεόν τοῦ στρατοπέδου τῶν πολλῶν ἀγώνων ἐπανακτῆσασθαι. διελόμενος οὖν τὰς δυνάμεις, καὶ εἰς ἀντίπαλον μοῖραν ἀποκρίνας, ὅποσοι εὐψυ-
 5 χότεροι τοῦ παιτὸς ἦσαν στρατεύματος, ἡγεμόνας τούτων τὸν P. 218
 τε Ἰωαννάκην καὶ τὸν Μαυροκατακαλῶν Νικόλαον προεβύλλετο, περὶ ὧν πολλάκις φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἐντειλάμενος αὐτοῖς ἐν ἐκάστω μὲν τῶν πολιχνίων ἀποχωρῶντας εἰσαγαγεῖν στρατιώτας εἰς τὴν αὐτῶν φρουράν, πεζοὺς δὲ ἔξ
 10 ἀπάσης τῆς χώρας μετὰ ἀμαξῶν καὶ τῶν ταύτας ἐλκόντων βοῶν ἐξελάσαι. βουλόμενος γὰρ ἕαρος ἐφισταμένου τῆς κατὰ τῶν Σκυθῶν καρτερώτερον ἀνθῆξεσθαι μάχης, προεμελέτα τε καὶ ἠντρέπιζε τὰ συνοίσοντα. οὕτω γοῦν ἅπαντα δεόντως διαθέμενος, ἐπανερχεται πρὸς τὸ Βυζάντιον.

2. καὶ τὸ στρατόπεδον A. 3. ἀγώνων : καμάτων A. ἐπανακτῆσασθαι, τὸν Ἰωαννάκην καὶ τὸν μαυροκατακαλῶν, ἡγεμόνας ἐν τοῖς κατὰ δύσιν ἑάσας μέρεσιν, ἐντειλάμενος αὐτοῖς ἀποχωρῶντας εἰσαγαγεῖν στρ. εἰς τὴν τῶν ἐκεῖσε πολιχνίων φρουράν A. 6. Ἰωαννάκην A, Ἰωάννην PG. 7. ὁ λόγος φθάσας G. 8. ἐν om. G. εἰσάγειν G. 12. καρτερώτατα G. 13. δεόντως add. A.

tus partem ex multis laboribus reficeret. copiis igitur bifariam divis, qui alacriores erant totius exercitus milites, eos, ut hostem propulsarent, selegit. his praefecit Iohannacem et Maurocatalonem Nicolaum, quorum saepius supra mentionem fecimus, mandans, ut idoneis oppida praesidiis firmarent, pedites autem ex universa regione cum plaustris eaque trahentibus bubus abducerent. nam vere insequente bellum adversus Scythas maiori vi instauraturus, providit iam et paravit, quae sibi profutura opinabatur. tali modo rebus probe dispositis, Byzantium revertitur.

ΑΛΕΞΙΑΣ Η.

ALEXIADIS LIBER VIII.

ARGUMENTUM.

Imperator ad Choerobacchos cum Patzinacis proeliatur (1). victoria potitus, Cpolin redit (2). hostibus nihilominus insolenter ad urbem usque excurrentibus, imperator Aenum movet (3). castra ad Lebunium metatur (4). Comanorum adventantium ope Patzinacae delentur (5). Comani clam discedunt; ipse Byzantium repetit (6). Arieba et Ubertopulus coniurationis poenas dant. Iohannes Comnenus, Dyrrhachii praefectus, insimulatur proditionis (7). quo crimine, intercedente Isaacio patre, ab imperatore liberatur (8). Gregorii Gaurae coniuratio (9).

P. 221 V. 175 **1.** Μεμαθηκώς δ' αὐτοκράτωρ, ὡς ἀπόμοιράν τινα οἱ τῶν Σκυθῶν ἡγεμόνες ἀπολεξάμενοι κατὰ τῶν Χοιροβάχων ἐξέπεμψαν, καὶ προσδόκιμος ἦ τούτων ἄφιξις ἦν, ὁποῖος ἐκεῖνος θερμουργὸς περὶ τὰς ἐγχειρήσεις καὶ τοῖς αἰφνιδίοις αἰεί

ΑΛΕΞΙΑΔΟΣ βιβλίον η' AG. 1. Μεμαθηκώς: Ἐνθα (leg. μαθῶν) πάλιν τοὺς σκύθας εἰς χοιροβάχους σκηνώσαντας, καὶ ἀπειροπληθεῖς ὄντας, ὡς καὶ μέχρι τοῦ δεκάτου φθάσαντας, καὶ πάντα ληϊσαμένους· ἐξελθὼν τῆς πόλεως κατὰ τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπόκρουστος καὶ ὡσεὶ πεντακοσίου μόνους τῶν οἰκείων μεθ' ἑαυτοῦ ἐκλεξάμενος, (excidit ὀπλίσας) ἑαυτὸν δ' βασιλεὺς σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτόν, ἐντὸς τοῦ κάστρου τῶν χοιροβάχων εἰσεληλύθει (leg. εἰσεληλύθει) νυκτὸς. καὶ κλείσας τὰς πύλας A.

1. Imperator ubi didicit, Scytharum duces selectam copiarum partem adversus Choerobacchos misisse, earumque iam iam instare adventum, ut erat alacer atque in subitis etiam periculis nunquam non paratum se praebens, licet septimum nondum diem in regia transe-

ὡς προπαρασκευασμένος δεικνύμενος, μήπω ἐβδόμην ἡμέραν
 ἐν τοῖς βασιλείαις διαναπαυσάμενος, μηδὲ βαλανείου τυχῶν,
 μηδὲ τὸν ἐκ τοῦ πολέμου κοινορτὸν ἀποτιναξάμενος, παρα-
 χορῆμα τοὺς ἐπὶ τῆς φρουρᾶς τῆς πόλεως ἑταγμένους καὶ B
 5 ὅποσοι νεόλεκτοι, ἀναλαμβάνεται ὡσεὶ πεντακοσίους τὸν ἀρι-
 θμὸν, καὶ ὀπίσθας δι' ὄλης νυκτός, κατὰ τὸ περίορθρον ἔξεισι.
 τῆνικαῦτα δὲ δῆλην καθίστησι τὴν αὐτοῦ πρὸς τοὺς Σκύθας
 ἐξέλευσιν. τοῖς δὲ ἐξ αἵματος καὶ ἀγχιστείας προσήκουσιν
 αὐτῷ συγγενέσι καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅποσοι τῆς μείζονος τύχης
 10 ἦσαν καὶ τῷ στρατιωτικῷ συντάγματι συγκατειλεγμένοι, (πα-
 ρασκευὴ δὲ ἦν ἡ τῆς ἀπόκρεω) ταυτὶ διὰ τῶν ἀποστολέων
 παρακελευσάμενος· ὡς ἄρα γοῦν “ἐγὼ μὲν ἄπειμι τὴν τῶν C
 Σκυθῶν κατὰ τῶν Χοιροβάχων ὄξειαν μεμαθηκῶς κίνησιν,
 ὑμεῖς δὲ ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῆς τυροφάγου στρατεύ-
 15 σατε πρὸς ἡμᾶς. τὰς γὰρ μεταξὺ τῆς τε παρασκευῆς τῆς
 ἀπόκρεω καὶ τῆς τυροφάγου δευτέρας ἡμέρας ὑμῖν ἐφίημι εἰς
 μικρὰν τινα ῥαστώνην, ὡς μὴ βαρὺς τις καὶ ἀδιάκριτος δό-
 ξαιμι.” ἐκεῖνος μὲν οὖν παραχορῆμα κατευθὺ Χοιροβάχων
 ἦλανε, καὶ εἰσελθὼν κλείει τὰς πύλας· τὰς δὲ κλεῖς αὐτὸς
 20 ἀναλαμβάνεται. εἶτα τοὺς εὐνοὺς ἅπαντας τῶν θεραπόντων
 περὶ τὰ κρήδεμνα καθίστησι τοῦ τείχους, ἐγκελευόμενος μὴ D

1. post ἡμέραν add. P ἑαυτὸν, om CG. 8. lege ἐξέλευσιν τοῖς
 τε ἐξ. 9. συγγενέσιν P, συγγενέσι G. 10. στρατιωτικῷ
 συντάγματι F, Ρωμαϊκῷ στρατεύματι PG. 11. ἡ om. G. 15.
 τὰς: τὰ CG. τε om. G. 16. εἰς add. F. 17. τις om. G.
 21. περὶ τὰ κρήδεμνα τοῦ τείχους ἐπαγρυπνεῖν ἐγκελεύεται, μὴ
 που A. ἐγκελευόμενος: παραγγελίας C.

gisset otiose, nec lavatione usus esset, nec pulverem bello collectum excussisset, tamen e vestigio et praesidarios urbis milites et quicumque recens conscripti erant, convocat numero fere quingentos; quos cum nocte armasset tota, circa diluculum exit. tum demum adversus Scythas se proficisci palam ostendit, missis, qui cognatis affinisque suis et ceteris, qui nobili loco nati militiae erant adscripti, (erat autem feria sexta ante dominicam carnisprivii,) haec nuntiarent: “equidem ego de repentina Scytharum in Choerobacchos incursione certior factus, eo iam proficiscor; vos tyrophagi hebdomade cum copiis auxilio mihi veniatis; quod enim temporis inter carnisprivii feriam sextam et secundam tyrophagi interest, id ad quietem vobis indulgeo paullulam, ne severior atque importunus videar.” itaque ille recta Choerobacchos tendit, ingressusque oppidum obserat, clavesque ipse sumit. dein quos habuit fidos famulos, omnes in muri pinnis disposuit, cohortatus, ut segniter ne agerent, sed intente circumspiciendo caverent, ne quis civium muro ascenso colloquia cum

ἀναπεπτωκέναι, ἀλλ' ἐπαγρυπνοῦντας περιθρεῖν τὰ τεῖχη, μὴ πού τις ἀνελθὼν καὶ προκύψας ὁμιλήσειε τοῖς Σκυθαῖς. ἀνίσχοντος δὲ τοῦ ἡλίου, καὶ οἱ ἐλπίζόμενοι τῶν Σκυθῶν καταλαβόντες κατὰ τὸν συγκεκολλημένον τῷ τείχει τῶν Χοιροβάκχων ἀγένα ἔστησαν. ἔξ ὧν τηρικαῦτα ἀποκριθέντες ὥσει⁵ ἔξ χιλιάδες εἰς προνομήν διεσκεδάσθησαν, ἐφθακότες μέχρι P. 222 αὐτοῦ τοῦ Δεκάτου, ὥσει δέκα σταδίους τῶν τειχῶν ἀπέχοντος τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων· ἔξ οὗ, οἶμαι, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκτίησατο. οἱ δὲ λοιποὶ αὐτοῦ πον διαμεμενήκεσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνελθὼν διὰ τοῦ τείχους εἰς τὰς ἐπάλξεις, περιεσκόπει τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς βουνούς, εἶπεν καὶ ἑτέρα δύναμις τούτοις ἔπεισιν, ἢ εἴπεν λόχους καθίσαντες μελετῶσιν τὸν τούτοις ἴσως προσβαλεῖν ἐπιχειρήσοντα κατασχεῖν. ὥς δ' οὐδέν τι τοιοῦτον ἐθεάσατο, (περὶ δευτέραν τῆς ἡμέρας B ὥραν ὄρα τούτους οὐ πρὸς μάχην ἠντρεπισμένους, ἀλλὰ πρὸς 15 τροφήν καὶ ἀνάπαισιν ἀποκλίναντας,) πλῆθος δὲ πολὺ τούτοις ὄρων καὶ τοῦ μετ' αὐτῶν κατὰ συστάδην μὴ κατατολμῶν πολέμου, ἐν δεινῷ ἐποιεῖτο, εἰ τὴν ἅπασαν ληϊσάμενοι χώραν, καὶ αὐτοῖς τοῖς τείχεσι τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων προσπελάσαιεν, καὶ ταῦτα αὐτοῦ ἐκεῖθεν ἐξεληλυθότος, ἐφ' ᾧ τού- 20 τούς ἀποσοβῆσαι τῆς χώρας. μετακαλεσάμενος οὖν τοὺς ὑπ'

1. ἐπαγρυπνοῦντας C, ἀπαγρυπνοῦντας P, ἀπαγρυπνεῖν καὶ ἀθρεῖν G. 5. ὥσει χιλιάδες ἔξ A. 11. ἕτεραι δυνάμεις CG. 12. ἢ add. A. καθίσαντες : ποιήσαντες A. 13. ἴσως τὸν τούτοις PG, recte A. ἐπιχειρήσαντα A. 14. τι om. G. περὶ — ἠντρεπισμένους om. A. 16. τροφήν A, τρυφήν PG. ἀποκλίναντας τούτους ἑώρα, παραχοῆμα διὰ τῆς ἀπονενευκυίας A. τούτους CG. 17. lege κατασυστάδην. 20. ἐξεληλυθότος C, ἐληλυθότος PG.

Scythia sereret. oriente sole expectatae Scytharum turmae collem muro Choerobacchorum adiacentem occupant. ex quibus ad sex milia selecti, pabulatum in omnem circa regionem excurrerunt, usque ad Decaton locum, decem fere stadia ab urbe distantem, unde etiam nomen traxit. ceteri in eo, quod dixi, iugo remanserunt. imperator, conscensis murorum pinnis, campos collesque lustrabat oculis, si forte et aliae Scytharum copiae adessent dispositisve insidiis eum, qui aggressurus esset, capere in animo haberent. tale quid ubi non animadvertit, (secunda diei hora Scythas vidit, nihil minus quam pugnam cogitantes, cibo se atque quieti dedere,) cum ingenti multitudine acie discernere non ausus, turpe existimabat, si omni late regione direpta, ipsis regiae urbis moenibus appropinquarent, praesertim cum ipse ad arcendas eorum incursiones inde egressus esset. con-

αὐτὸν στρατιώτας καὶ τὴν γνώμην αὐτῶν δοκιμάσαι βουλό- V. 176
 μενος, ἔφη· “οὐ χρὴ ἀποδειλιᾶν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Σκυ- C
 θῶν ἀφορῶντας, ἀλλ’ εἰς θεὸν ἠλπικότας τὸν μετ’ αὐτῶν συν-
 ἅψαι πόλεμον, καὶ εἰ μόνον ὁμογνωμονήσαιεν, πέποιθα ὡς
 5 ἤττησομεν αὐτοὺς κατὰ κράτος.” τῶν δὲ ἀπαναινομένων
 πάντη καὶ πρὸς τὸν λόγον ἀναβαλλομένων, ἐκεῖνος εἰς φόβον
 ἐμβάλλων πλείονα τοὺς αὐτοῦ καὶ ἀνεγείρων εἰς κίνδυνον,
 φησὶν· “ἐὰν οἱ εἰς προνομὴν ἐξελθόντες ἐπανέλθοιεν αὐθις
 καὶ μετὰ τῶν παρόντων ἐνωθεῖεν, προὔπτος ὁ κίνδυνος. ἢ
 10 γὰρ καὶ τὸ κάστρον παρ’ αὐτῶν κατασχεθήσεται καὶ ἡμεῖς
 παρανάλωμα φόνου γενησόμεθα, ἢ παρ’ οὐδέν ἡμᾶς λογισά- D
 μενοι, ἴσως τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως προσπελάσαντες, οὐκ ἐγ-
 χωρήσουσιν ἡμῖν εἰς τὴν βασιλίδα πόλιν εἰσελθεῖν, αὐτοῦ που
 περὶ τὰς πύλας αὐτῆς ἀυλισάμενοι. λοιπὸν κινδυνεῦσαι ἡμᾶς
 15 χρὴ καὶ μὴ ἀνάνδρως ἀποθανεῖν. ἐγὼ μὲν οὖν ἤδη ἔξειμι
 καὶ ὅποσοι βούλεσθε, προεκδραμόντος ἐμοῦ καὶ ἐς μέσον τῶν
 Σκυθῶν εἰσπηδήσαντος, συνέψετε, ὅποσοι δὲ τοῦτο οὐ δύ-
 νασθε ἢ μὴ βούλεσθε, μηδὲ τῶν πυλῶν ἐκτὸς γένησθε.” πα- P. 223
 ραχρῆμα γοῦν διὰ τῆς ἀπονενευκυίας ὡς πρὸς τὴν λίμνην
 20 πύλης, δπλισάμενος ἔξεισι. καὶ παραδραμῶν τὰ τείχη καὶ
 μικρὸν παρεγκλίνας, ἐξ ὀπισθίων τοῦ ἀυχένος ἄνεισιν. οὐδὲ
 γὰρ συνέψεται τούτῳ διέγνω τοὺς μετ’ αὐτοῦ πρὸς τὸν κα-

4. εἰ δὴ μόνον G. an ὁμογνωμονήσαιμεν? 7. an τοὺς
 μετ’ αὐτοῦ? 8. εἰσελθόντες C. 10. καὶ prius C, κατὰ PG.
 11. φόνου παρανάλωμα G. γενηθησόμεθα G. 20. καὶ alterum
 om. A. 22. συνέψεται τούτῳ P in margine, συνάψαι τοῦτο PG.

vocatis igitur militibus, animum eorum exploraturus, “non decet, in-
 quit, despondere animum, conspecta multitudine Scytharum, sed deo
 confidentes, pugnam committere; modo in eadem omnes sententia
 simus, certo spero, fore ut funditus eos vincamus.” ad ea illi cun-
 ctari renuereque. tum Imperator etiam maiorem suis iniecit metum,
 ac periculo eos excitans, “ad pabulandum, inquit, qui egressi sunt,
 si redierint, seque cum his, qui adsunt, coniunxerint, certum sane
 praesensque periculum erit. nam aut expugnabunt castellum, nobis-
 que mors erit parata, aut pro nihilo nos putantes, ad ipsa urbis moe-
 nia accedent atque ab aditu nos intercludent, portis circumsessis.
 quare nil restat, nisi ut experiamur ultima et fortiter moriamur. ego
 certe iam egredior, et qui volet, praecurrentem me et in medios Scy-
 thas irruentem sequatur; quicumque id non potestis aut non vultis,
 nec porta egrediamini.” itaque extemplo porta, quae ad lacum ver-
 git, armatus exit, murosque celeriter praetergressus, postquam paul-
 lulum declinavit, a tergo iugum conscendit. nam ad apertum cum

τασποτάδην μετὰ τῶν Σκυθῶν πόλεμον. καὶ πρῶτος αὐτὸς
 δόρυ σπασάμενος, ἐς μέσους Σκύθας ἑαυτὸν ὤθησε, παίσας
 τὸν πρῶτως αὐτῷ ὑπαντιάσαντα. ἀλλ' οὐδ' οἱ σὺν αὐτῷ
 στρατιῶται τῆς μάχης ἀπελείφθησαν, κἀντεῦθεν τοὺς μὲν
 πλείους ἔκτειναν, τοὺς δὲ καὶ ζωγρίαν ἤγον. εἶτα ὅποια ἐκεῖ-5
 Βνος μηχανᾶσθαι εἰώθει, τὰς τῶν Σκυθῶν ἐσθῆτας τοὺς στρα-
 τιάτας ἀμφιέννυσι καὶ τῶν Σκυθικῶν ἵππων ἐπιβῆναι κελεύει,
 τοὺς δὲ ἵππους τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰς τούτων σημαίας καὶ
 τὰς ἀποτμηθείσας τῶν Σκυθῶν κεφαλὰς παραδούς τισι τῶν
 εὐνουστέρων, παραλαβόντας προσέταξεν εἶσω τοῦ κάστρου γε-10
 νέσθαι ἀπεκδεχομένους αὐτόν. ταῦτα τοίνυν οὕτως οἰκονο-
 μήσας ἐκεῖνος, μετὰ τῶν Σκυθικῶν σημαιῶν καὶ τῶν τὰ Σκυ-
 θικὰ ἀμφία περιβεβλημένων στρατιωτῶν κάτεισιν ὡς πρὸς
 τὸν ἀγχοῦ Χοιροβάχων ῥέοντα ποταμόν, ὅπου καὶ τοὺς ἀπὸ
 τῆς προνομῆς ὑποστρέφοντας Σκύθας ἐνόμιζε διελθεῖν. οἱ 15
 δὲ γε προνομεῖς ἐκεῖνοι θεασάμενοι τούτους ἰσταμένους ἐκεῖσε
 C καὶ νομίσαντες Σκύθας καὶ αὐτοὺς εἶναι, ἀφυλάκτως τού-
 τοις προσπίπτοντες, οἱ μὲν ἀνηροῦντο, ἄλλοι δὲ καὶ κα-
 τεῖχοντο.

2. Ἐσπέρας δὲ καταλαβούσης, (σάββατον δὲ ἦν,) ἐπα-20
 νέρχεται μετὰ τῶν δορυαλώτων εἰς Χοιροβάχους. καρτερή-

1. κατὰ σκυθῶν G.	5. πλείονας CG.	ζωγρίας AG.
ὅποῖος G.	10. παραλαβόντας om. A. non male.	κάστρου
χοιροβάχου A.	14. ὅπου: ἐνθα A.	15. διελθεῖν ἤλπιζεν A.
16. γε add. A.	17. σκύθας καὶ αὐτοὺς A, καὶ αὐτοὺς σκύ- θας G, καὶ Σκύθας αὐτοὺς P.	18. προσπίπτουσι CG. ante
οἱ μὲν add. PG καί, om. AC.	ἄλλοι: οἱ G.	καὶ om. A.
21. εἰς Χοιροβάχους add. A.		

Scythis proelium suos secuturos se non esse intellexerat. primus ipse
 stricto gladio in medios Scythas invehitur, et qui primus sibi obviam
 fit, prosternit; nec qui eum sequebantur milites, non omittunt pugnare.
 quo factum est, ut plerosque caederent, nonnullos etiam caperent.
 dein ut solebat dolos intendere, Scytharum vestibus suos induit,
 equosque Scythicos conscendere iussit; suorum equos et signa mili-
 taria una cum praecisis capitibus Scytharum hominibus certis aspor-
 tanda in oppidum tradidit, dato negotio, ut se ibi praestolarentur.
 haec postquam ita constituit, ipse cum signis Scytharum militibus-
 que, Scythicas indutis vestes, ad amnem prope a Choerobacchis
 descendit, qua traiecturos putabat Scythas istos a pabulando rever-
 tentes. qui cum hos ibi stantes conspicerent, Scythas et ipsos esse
 rati, incaute incurrunt: pars trucidantur, alii capiuntur.

2. Sub vesperam (erat autem sabbatum) cum captivis revertitur
 Choerobacchos, ubi posterum diem commoratur. illucescente altero die

σας δὲ καὶ τὴν ἐπιούσαν, ἀγαζούσης ἤδη τῆς δευτέρας,
 ἐξῆλθε τοῦ κάστρου. καὶ διελὼν τοὺς ὑπ' αὐτόν, ἔμπροσθεν
 μὲν εἰσῆγαγε τοὺς τὰς τῶν Σκυθῶν σημαίας κατέχοντας, ὅπι-
 σθεν δὲ τοὺς δορυαλώτους τῶν Σκυθῶν, παρὰ χωριτῶν ἕκα-
 5 στον τούτων κατεχομένους· τὰς δὲ ἀποτμηθείσας κεφαλὰς
 δόρασι περιπέρας, παρ' ἑτέρων αὐθις ἐν τούτοις ἀπαιώρου- V. 177
 μένας παρεκελεύσατο οὕτω τὴν ὁδοιορίαν ποιῆσθαι. τού-
 των δὲ ὅπισθεν, ἐκ διαστήματος μετρίου ἀπέχων, μετὰ τῶν D
 ὑπ' αὐτόν καὶ τῶν συνήθων τοῖς Ῥωμαίοις σημαίων ἐπόμενος
 10 ἦν. ἀγαζούσης δὲ τῆς ἀπόκρουε κυριακῆς, ὁ Παλαιολόγος
 θερμορῆγός ὢν περὶ τὰς πολεμικὰς πράξεις, πρὸ τῶν ἄλλων
 ἐξεληλύθει τοῦ Βυζαντίου. τὸ δὲ ὀξύρροπον τῶν Σκυθῶν
 ἐπιστάμενος, οὐκ ἀπεριμερίμνως τὴν ὁδοιορίαν ἐποιεῖτο. ἀλλ'
 ἀποδιελὼν τῶν συνεφεπομένων αὐτῷ θεραπόντων ὀλίγους, πα-
 15 ρεκελεύσατο αὐτοῦ προεκτρέχειν διάστημα, καὶ τὰς πεδιάδας
 καὶ τὰ ἄλση καὶ τὰς ὁδοὺς περιαθρεῖν, ἵν' εἴ ποὺ τινες τῶν
 Σκυθῶν ἀναφανεῖεν, ταχὺ ὑποστρέψαντες ἀπαγγείλωσιν αὐ- P. 224
 τῷ. οὕτω γοῦν πορευόμενοι, ἐπεὶ κατὰ τὴν πεδιάδα τὴν οὕτω
 καλουμένην Διμυλίαν τοὺς τὰ Σκυθικὰ περιβεβλημένους ἀμ-
 20 φία καὶ Σκυθικὰς σημαίας ἐθεάσαντο, εἰς τοῦπίσω ἀναστρέ-
 ψαντες, τοὺς Σκύθας ἤδη καταλαμβάνειν ἔφασαν. ὁ δὲ πα-
 ραχοῆμα ἐν τοῖς ὅπλοις ἦν. κατὰ πόδας δὲ καὶ ἕτερος ἐλθὼν,
 διενίστατο λέγων, ὡς ὅπισθεν τῶν τάχα Σκυθῶν ἐξ ἱκανοῦ

3. εἰσῆγαγε τὰς τῶν σκυθῶν σημαίας καὶ τοὺς τὰς κατέχον-
 τας A. 4. ἕκαστον τούτων om. A. 5. παρεχομένους A.
 6. αὐθις: τούτων δὲ ὅπισθεν A. 8. μετρίου αὐτὸς ἐπόμενος
 ἦν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτόν A. 23. ὡς om. CG.

oppido egressus, bifariam divisus copiis, in primo agmine locat eos, qui
 Scytharum signa tenebant; quos sequebantur captivi Scytharum, ab
 indigenis quisque ducti; capita autem praecisa Scytharum alios rur-
 sus hastis fixa gestare sicque viam ingredi iussit. modico post hos
 intervallo ipse cum suis signisque Romanorum usitatis agmen claud-
 ebat. carnisprivii autem dominica Palaeologus, ut erat ad bellum im-
 piger, ante ceteros Byzantio exierat; cumque celeritatem Scythar-
 um probe nosset, non sine cura iter faciebat. itaque aliquot ex
 famulis, quos comites habebat, intervallo praecedere, et campos sal-
 tusque et vias circumspicere iussit, ut, si forte Scytharum aliqui ap-
 parerent, statim reversi nuntiarent. tali modo iter facientes, ubi in
 planitie, quae Dimylia vocatur, illos Scytharum vestibis indutos mi-
 lites Scytharumque signa conspexerunt, reversi Scythas iam advenire
 edixerunt. Palaeologo e vestigio arma expediente, statim alter adest
 nuntius, qui affirmat, hos, qui Scythae viderentur, intervallo modico, Ro-

διαστήματος Ῥωμαϊκαὶ ἀνεφάνησαν σημαίας καὶ στρατιώται κατόπιν θεόντες. οἱ μὲν οὖν ταῦτα ἀπαγγέλλοντες τὸ μέντοι Βέστοχαζόντο τῆς ἀληθείας, τὸ δὲ καὶ παρεστοχάζοντο. τὸ μὲν γὰρ κατόπιν ἐλαῦνον στράτευμα ὡς ἀληθῶς Ῥωμαϊκὸν ἦν καὶ τοῖς σχήμασι καὶ τοῖς πράγμασι, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἤγε-5 μόνευε, τὸ δὲ προπορευόμενον καὶ Σκυθικῶς ἐσταλμένον τῆς Ῥωμαϊκῆς μὲν ἦσαν ἅπαντες στρατιᾶς, Σκυθικῶς δὲ στόλας ἡμφιέννυντο, τοῦτο μὲν καὶ οὕτως ἐσχηκότες, ὥσπερ ἦσαν ἀμφιασάμενοι ταύτας κατὰ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος παρ' ἀγγέλμα, ὁπότεν ὡς φαινόμενοι Σκύθαι τοὺς ὄντως Σκύθας ἐξηπατή-10 κασιν, ὡς φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε· τοῦτο δὲ καὶ ἀπεχρή-
C σαστο τηρικαῦτα ὁ βασιλεὺς τῇ σκευῇ τῶν Σκυθῶν πρὸς τῆν τῶν ἡμεδαπῶν ἐξαπάτην τε καὶ φενάκην, ἵνα οἱ προεντυγχάνοντες αὐτοῖς ὀρθοδοῖεν, ὥσπερ Σκύθαις τοῖς στρατιώταις ἡμῶν ἐμπίπτοντες, καὶ ἅμα παρέχοι στρατηγικόν τε καὶ ὕπιον 15 γέλωτα φόβῳ ζυμμεμιγμένον· πρηνὴ γὰρ φοβηθῆναι σαφῶς, ἐθάρρουν τὸν βασιλέα κατόπιν θεώμενοι. οὕτως ἀφόβως ὁ αὐτοκράτωρ τοὺς ὑπαντῶντας ἐμορμολύττετο. ἀλλὰ πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους ὁ φόβος ἦν ἐκ τῶν φαινομένων, ὁ δὲ γε Πα-
D λαιολόγος πολυπειρία τοὺς ἅπαντας ὑπερβάλλων, καὶ εἰδῶς 20 ὁποίως ἐστὶν Ἀλέξιος περὶ τὰς μηχανὰς ποριμώτατος, ἐγνώ-
ρισεν αὐτίκα, ὅτι Ἀλεξίου τοῦτο τὸ μηχανήμα, καὶ ἐαντὸν τε

2. μέντοι καὶ G.   4. γὰρ add. C.   8. καὶ om. G.   13.
τε om. G.   15. ὕπιον: ἤπιον C et in margine P.   18.
ὑπαντιώνας G.   22. τὸ add. CG.

manorum subsequi signa et milites properantes. quod qui nuntiabant, partim assecuti erant rem, partim aberrarunt. nam id quod sequebatur agmen, ut habitu et specie, ita re ipsa Romanum erat, et imperator id ductabat; qui vero praeibant milites, ii quidem omnes Romani erant, sed vestibus induti Scytharum, quoniam partim eodem incedebant habitu, quo se imperatoris iussu ornaverant, cum Scytharum speciem ementiti veros Scythas fallerent, ut supra exposuimus; partim etiam imperator tum Scythico ornatu abutebatur ad fallendos nostros eludendosque, ut qui istis occurrerent, perterrefierent, in Scythas sese incidisse rati, simulque militarem iis sine periculo moveret iocum, terrore mixtum. nam priusquam timerent aperte, animum revocabant, imperatorem pone conspicati. tali modo inanem occurrentibus terrorem iniecit. ac ceteros quidem pavor invasit propter ea, quae simulata erant; Palaeologus autem, qui omnes rerum usu superaret Alexiumque in fingendis dolis sagacissimum cognosset, intellexit statim, fraudem hanc Alexii esse, animumque et ipse recepit, et ceteros confirmavit. iam vero etiam consanguineorum af-

θαρρεῖν ἀνέπειθε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευεν. ἤδη δὲ καὶ τὸ
 πλῆθος ἄπαν τὸ κατόπιν συνέρρωγεν, ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ
 τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων ξυγκείμενον. ἔσπευδον γάρ, ὡς
 ᾤοντο, φθάσαι τὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὰ πρὸ τούτου συγκεί-
 5 μενα. φθάσαι γὰρ τοῦτον συνέθεντο μετὰ τὴν ἀπόκρουσιν, κα-
 θάπερ εἴρηται πρότερον, ἐν τῇ τυροφάγῳ. οὐ μὴν ἔφθησαν
 ἐκεῖνοι ἐξεληλυθότες τῆς πόλεως, καὶ ὁ βασιλεὺς τροπαιοῦχος
 ἐπάνεισι. καὶ κατὰ τοῦτο συμμιξάντες αὐτῷ οὐκ ἂν ἐπέι-
 σθησαν, ὅτι ὁ βασιλεὺς αὐτός ἐστι τροπαιοφορῶν, οὕτω τὴν
 10 νίκην ὀξείως ἐξεργασάμενος, εἰ μὴ τὰς κεφαλὰς τῶν Σκυθῶν
 ἐμπεπηγμένας ἐώρων ἐπ' ἄκρων δοράτων καὶ τοὺς ἐπιλοίπους,
 οὓς τὸ ξίφος οὐπω ἐξέτεμε, δεσμώτας ἠγμένους καὶ ἐξηγκωνι- P. 225
 σμένους, καὶ ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ ἀγόμενον καὶ συρόμενον. τὸ γὰρ V. 178
 τάχος τῆς στρατηγίας τὸ θαῦμα ἐποίει· πλὴν τοσοῦτον μαν-
 15 θάνω περὶ Γεωργίου τοῦ Παλαιολόγου, (οἱ γὰρ συμπαρόντες
 ἡμῖν διηγοῦντο,) ὡς ἐσχετλίαζε τε καὶ τοῦ καθυστερεῖσθαι τοῦ
 πολέμου ἑαυτὸν ἐμέμφετο καὶ ὅτι μὴ συμπαρῆν τῷ αὐτοκρά-
 τορι κλέος τοσοῦτον ἀραμένῳ ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκῆτι νίκη τῶν
 βαρβάρων τούτων. συμμετασχεῖν γὰρ κἀκεῖνος εὐκλείας το-
 20 σαύτης καὶ πάνυ ἐβούλετο. περὶ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος ἐκεῖνο
 ἂν τις εἴποι τὸ ἄσμα τοῦ Δευτερονομίου τότε καὶ τελούμενον
 καὶ ὀρώμενον "πῶς διώξεται εἰς χιλίους καὶ δύο μετακινή- B

2. συνέρρωγεν G et in margine P. 9. οὕτω — ἐώρων om. G.
 12. οὐπω om. G. ἐπέτεμε G. an ἐξέτεινε? vld. annotat. 14.
 τὸ om. G. 20. τὸν αὐτοκράτορα G.

finiumque turba omnis, quae remanserat, urbe exhibat, imperatorem
 ex pacto, ut sibi videbatur, propere secuta. quippe adventus eorum
 post carnisprivium, quemadmodum supra diximus, tyrophagi hebdo-
 made constitutus fuerat. sed priusquam urbe egressi essent, impe-
 rator victor iam revertitur; atque in ipso reditu obviam ei facti, non
 persuasissent sibi, imperatorem ipsum victorem esse, tam brevi par-
 tis tropaeis, nisi Scytharum capita hastis infixa conspexissent, cete-
 rosque, qui ferro nondum occiderant, vinctos et manus post terga
 ligatos, alium post alium duci trahique. nam celeritas expeditionis
 movit admirationem; praeterquam quod Georgium Palaeologum com-
 peri, (nam qui praesentes tum erant, mihi enarrarunt,) conquestum
 esse, seque ipsum vituperasse, quod sero urbe profectus esset, neque
 bello una cum imperatore interfuisset, tantam gloriam inexpectata
 de Scythis victoria consecuto. nam particeps et ipse tantae laudis
 esse magnopere cupiebat. in imperatore autem dixerit aliquis illud
 Deuteronomii tum quidem et perfectum et conspectum esse: "quomodo
 persequatur unus mille et duo fugent decem millia?" nam tantum nou

σουσι μυριάδας;” μονονουχί γάρ κατ’ ἐκεῖνο καιροῦ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος, πρὸς τοσοῦτον βαρβάρων πλῆθος ἑαυτὸν ἀπικαταστήσας, τὸ βάρος ὅλον τοῦ πολέμου μέχρι καὶ τῆς νίκης αὐτῆς καλῶς διωκονομήσατο. εἰ γάρ τις τοὺς συνόντας λογίσαιτο, ὅποσοι τε ἦσαν καὶ ποδαποί, καὶ οὕτως ἀντιπαραβάλλοι τὰ τοῦ αὐτοκράτορος μηχανήματα καὶ τὸ τοῦτου πολύτροπον μετὰ τῆς θώμης καὶ τόλμης πρὸς τὸ βαρβαρικὸν πλῆθος καὶ τὴν ἰσχύν, μόνον ἂν ἐφεύροι τοῦτον τὰ τῆς νίκης καταπραξάμενον.

3. Οὕτω μὲν οὖν τηνικαῦτα θεὸς τὴν παράδοξον ταύτην τῷ κρατοῦντι δέδωκε νίκην. εἰσερχόμενον δὲ ὄρωντες αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι ἔχαιρον, ἐκπλητιόμενοι τὸ τάχος, τὴν τόλμαν, τὴν περιδεξιότητα τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ τὸ ἐξ ὑπογυῖου τρέπαιον, ἐπαιάνιζον, ἐσκίρτων, θεὸν ἀνύμνου, σωτήρα καὶ εὐεργέτην τοιοῦτον αὐτοῖς δεδωκότα. ὁ δὲ Μελισσηνὸς Νικηφόρος δακνόμενος ἐπὶ τούτοις καὶ μὴ φέρων, ὅποια τὰ ἀνθρώπινα, ἔφη “ἡ νίκη αὕτη χαρὰ μὲν ἀκερδής, λύπη δὲ ἀζήμιος.” οἱ μέντοι Σκύθαι ἀπειροπληθεῖς ὄντες ἀπανταχοῦ τῆς ἐσπέρας διασπαρέντες, ἐληΐζοντο ἅπαντα, καὶ οὐδὲν τὸ παραπαν τῶν συμπεσόντων αὐτοῖς τὴν ἐκείνων ἀκάθεκτον ἀνέκοπτε τόλμαν. ἐνιαχοῦ δὲ τῆς ἐσπέρας καὶ πολίχνιά τινα κα-

3. μέχρι om. G. 11. αὐτὸν ὄρωντες A. 12. τὴν τόλμαν om. A. 13. τὸ: τοῦ PG, τὸ CA. 14. ἔχαιρον, καὶ ἀνύμνου τὸν σωτήρα, ὁ εὐεργέτης τοιοῦτον αὐτοῖς δεδωκότα ἄγακτα A. 18. ἀπανταχοῦ om. CG.

solus illo tempore imperator Alexius, cum ingenti barbarorum multitudini sese obiecisset, totam belli molem ita sustinuit, ut ipsam reportaret victoriam. etenim si quis commilitones eius quot qualesque fuerint, reputaverit, et sic demum artes imperatoris et solertiam, cum virtute audaciaque coniunctam, barbarorum multitudini ac robori composuerit, solum hunc victoriam confecisse reperiat.

3. Ita tum temporis deus inopinatam hanc imperatori victoriam concessit. quem cum ingredientem Byzantii cernerent, admirati celeritatem, audaciam, dexteritatem moliminis victoriamque subitam, laetari, laudibus efferre, exsultare ac deo gratias agere, qui hunc ipsis salutis auctorem defensoremque concessisset. Melissenus autem Nicephorus moleste haec ferens atque, ut sunt homines, laude aliena dolens, “ista, inquit, victoria gaudium quidem sine lucro nobis, at hostibus dolor sine damno est.” ac sane Scythae, cum innumeri essent et per totum Occidentem dispersi, omnia depopulabantur, nec quidquid iis acciderat, impotentem eorum audaciam refrenavit. nonnumquam etiam oppida expugnabant, ne iis quidem vicis temperant-

τεῖχον, μηδὲ τῶν ἀγχοῦ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων κωμοπό-
 λεων φειδόμενοι, παραγενόμενοι καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ οὔτω
 καλουμένου Βαθέος ῥύακος, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν P. 226
 μάρτυσι μεγίστου Θεοδώρου τέμενος ἴδρυνται. πολλοὶ μὲν
 5 γὰρ καὶ ἐφοίτων ἐντεύξεως τοῦ ἁγίου χάριν καθεκμάστην·
 ὀπηνίκα δ' ἡ κυριακὴ παρῆν, πάνδημον οἱ εὐσεβεῖς ἐποιοῦντο
 τὴν πρὸς τὸ ἱερόν τούτου τέμενος ἔλευσιν, παννύχιοι καὶ
 πανημέριοι κύκλῳ τε καὶ κατὰ τὸν πρόδρομον καὶ ὀπισθόδρομον
 τοῦ νεῶ προσμένοντες. ἀλλὰ τοσοῦτον ὑπεσχύρισεν ἡ τῶν
 10 Σκυθῶν ἀκάθεκτος ὄρμη, ὡς μηδὲ τὰς πύλας ὑπανοῖξαι τοῦ
 Βυζαντίου τολμᾶν τοὺς εἰς τὸν μάρτυρα φοιτᾶν βουλομένους
 διὰ τὰς ἀθρόας ἐφόδους τῶν Σκυθῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ
 ἐξ ἡπείρου τῆς ἑσπέρας προσπεσόντα τῷ αὐτοκράτορι δεινά.
 οὐ μέντοι γε οὐδὲ τὰ κατὰ τὴν θάλατταν ἀνέτως εἶχεν, ἀλλὰ B
 15 καὶ λίαν ἐπικινδύνως, τοῦ Τζαχᾶ αὐθις στόλον κτησαμένου
 καὶ τὰ παρὰ θάλατταν ὑπαντα κατατρέχοντος. ἐπὶ τούτοις V. 179
 οὖν ὁ βασιλεὺς ἠνιάτο καὶ ἤσχαλλεν, ἀπανταχόθεν βαλλόμε-
 νος ταῖς φροντίσιν. ἐπειδὴν δ' ἠγγέλη τούτῳ, ὡς ἤδη καὶ
 πλείονα στόλον ἐκ τῶν παραλίῳν κτησάμενος ὁ Τζαχᾶς καὶ
 20 τὰς ἐπιλοίπους, ὧν προφθάσας κατέσχε νήσων, πορθήσας,
 καὶ κατὰ τῶν ἑσπερίων χωρῶν διανοεῖσθαι ἐπικεχείρηκε, καὶ

* 1. post ἀγχοῦ add. PG ἀγρῶν, om. C. κωμοπόλεων om. G.
 3. τὸ om. G. 5. καὶ om. G. 6. παρῆν C, ἦν PG. 7.
 τούτου C, τοῦτο PG. 8. πρόδρομον P, πρόδρομον G. ὀπι-
 σθόδρομον G. 9. lege ὑπερίσχυσεν. 12. ἀθρόους G. 14.
 οὐδὲ om. G. 15. κτισαμένου CG. 16. ἐπεὶ P, ἐπὶ G. 19.
 κτισάμενος G.

tes, qui urbi regiae adjacent, usque ad locum Bathyn Rhyaca dictum
 progressi; quo loco etiam Theodori, summi martyris, aedes est. multi
 eam adorandi sancti causa frequentabant quotidie; dominicis autem
 diebus tota piorum multitudo ad sacram illius peregrinabatur aedem,
 noctem diemque vel circumcirca vel in vestibulo vel in postica
 templi parte permanentes. tum vero haud sustinendus Scytharum
 impetus in tantum creverat, ut qui martyrem colere vellent, ne
 portas quidem Byzantii aperire auderent propter crebras Scytharum
 incursiones. haec a continente occidentali imperatori adversa conti-
 gere. nec vero mari res secure habebant, sed in summo versabantur
 discrimine, cum Tzachas, classe rursus parata, totam maritimam oram
 infestaret. his rebus imperator angebatur et dolebat, curarum undique
 quasi telis ictus. cumque nuntiatum esset, Tzacham iam maiore
 classe ex maritimis oris coacta, et reliquis, quas ante ceperat, insu-
 lis devastatis, etiam ad occidentales regiones animum adiecisse, Scy-
 thisque missis legatis suasisse, ut Chersonesum occuparent, praeterea

πρὸς τοὺς Σκύθας διαπεμπόμενος συνεβούλευε τὴν Χερρόνησον καταλαβεῖν· οὐ μὴν οὐδὲ τὸ ἐκ τῆς ἐφίας προσεληλυθὸς τῷ αὐτοκράτορι μισθοφορικόν, τῶν Τούρκων φημί, συνεχώρει τὰς πρὸς αὐτὸν σπονδὰς ἀρραγεῖς τηρεῖν, ὑποσχέσει χρησταῖς ὑποσαινῶν, εἰ τὸν αὐτοκράτορα καταλιπόντες αὐτῇ προσχωρήσαιεν, ὅπηνίκα τὰς κριθὰς καταλάβοι· ταῦτα γνοὺς ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ τὰ τε κατὰ θάλατταν τὰ τε κατὰ τὴν ἠπειρον λίαν κακῶς αὐτῇ διετίθετο, καὶ ὁ χειμὼν σφοδρῶς ἐπικείμενος τὰς ἐξόδους παντάπασιν ἔκλειεν, ὥστε μηδὲ ἀποζυγοῦσθαι τὰς τῶν οἰκημάτων θύρας διὰ τὸ τῆς χιόνος ἐπιβριθές, (συνέβη γὰρ τότε πολλὴν ἐπιφορηθῆναι καὶ ὅσην οὐδεὶς πω πρότερον ἔγνωκεν.)

Ὡς ἐνὸν διὰ γραμμμάτων ἀπανταχόθεν ἔσπευδε μισθοφορικὸν μετακαλέσασθαι. τοῦ ἡλίου δὲ τὴν ἑαρινὴν τροπὴν ἀπάρτι καταλαμβάνοντος, ἐπεὶ καὶ ὁ ἐκ τῶν νεφῶν ἀπειλούμενος πόλεμος ὄχρητο καὶ ἡ θάλαττα τοῦ θυμοῦ μετεβέβλητο, δεῖν ἐλο-

P. 227 γίσαιτο, ἑκατέρωθεν τῶν ἐναντίων ἐπικειμένων, τὰ κατὰ θάλατταν μᾶλλον καταλαβεῖν, ἵνα ὁμοῦ καὶ τοῖς ναυσιπόροις ἐχθροῖς ῥαδίως ἔχοι ἀντικαθίστασθαι καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ἠπείρου εὐχερῶς μάχεσθαι. παραχρῆμα τοίνυν τὸν καίσαρα Νικηφόρον τὸν Μελισσηνὸν ἀποστείλας μετεκαλεῖτο Θάττον ἢ λόγος τὴν Αἶνον καταλαβεῖν. ἔφθασε γὰρ διὰ γραμμμάτων δηλώσας συλλέξασθαι, ὅποσους ἂν δυνηθεῖη, οὐκ ἀπὸ τῶν ἤδη ἐστρατευμένων, (ἐκείνους γὰρ φθάσας εἰς τὰς πόλεις ἀπαν-

2. ἐκ om. G. 6. ὅπηνίκα τὰς κριθὰς καταλάβοι om. P, add. CG et in margine P. 8. σφοδρὸς C. 15. μετεβάλλετο G, μετεβάλετο C. 18. ἔχοι C, ἔχη PG. 19. τὸν Νικηφόρον G. 23. ἐκείνοι G.

etiam Turcas, qui ex Oriente imperatori auxilio venerant, magnis pollicitationibus tentasse, ut foedus cum imperatore pactum violarent ad seque, illo deserto, accederent, simulatque copiam pabuli comparasset, — haec igitur postquam imperator audivit, quoniam terra marique res admodum erant afflictæ, hiemeque gravî occlusi plane exitus, ita ut aedium fores ne aperiri quidem possent propter vim nivis, (nam plurima tum delapsa erat et quantam nemo antea vidit,) per litteras, quantum poterat, mercenarios undique milites cogere nitebatur. sole autem ad verni æquinoclii cardinem progresso, ubi et pax a coelo fuit et maris ira deferbuit, optimum factu duxit, hostibus ab utraque parte instantibus, loca maritima petere, quo simul et mari advectis hostibus et qui a continente urgebant, facile obsistere posset. statim igitur Nicephorum Melissenum caesarem missis legatis dicto citius Aenum petere iussit; nam per litteras iam antea ei mandaverat, ut quam plurimos posset milites conscriberet, non

ταχῆ τῆς ἑσπέρας διέσπειρεν, ἐφ' ᾗ φρόνρειν τὰ κυριώτερα
 τῶν πολιχνίων,) ἀλλὰ κατὰ μέρος νεολέκτους καταλέγων, ὅπο- B
 σοι τε ἐκ Βουλγάρων καὶ ὅποσοι τὸν νομάδα βίον εἶλοντο,
 (Βλάχους τούτους ἢ κοινῆ καλεῖν οἶδε διάλεκτος,) καὶ τοὺς
 5 ἄλλοθεν ἐξ ἀπασῶν τῶν χωρῶν ἐρχομένους ἰππέας τε καὶ
 πεζοὺς. αὐτὸς δὲ τοὺς τοῦ Φλάντρα πεντακοσίους Κελτοὺς
 ἐκ Νικομηδείας μεταπεμψάμενος, μετὰ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ
 ἐξεληλυθὼς τῆς Βυζαντίδος, θᾶπτον τὴν Αἶνον καταλαμβάνει.
 καὶ τηρικαῦτα ἐν ἀμφιρύκῃ εἰσελθὼν καὶ παραδραμῶν, τὴν
 10 τοῦ ὄλου ποταμοῦ θέσιν καὶ τὴν ὄλην αὐτοῦ κοίτην κατα-
 σκεψάμενος ἐκατέρωθεν, καὶ διαγνοὺς, ὅποι τὸ στρατιωτικὸν C
 καταθεῖναι βέλτιον, ὑπέστρεψε. καὶ διὰ τῆς νυκτὸς τοὺς λο-
 γάδας συναγαγὼν τοῦ στρατεύματος, τὰ κατὰ τὸν ποταμὸν
 καὶ τὰ τούτου παρ' ἐκάτερα διηγείτο, καὶ ὡς "χρὴ τὴν αὐ-
 15 ριον διαπεράσαντας καὶ ὑμᾶς τὴν ὄλην περιαθροῆσαι πεδιάδα.
 καὶ ἴσως οὐκ ἀδόκιμος ὑμῖν ὃν αὐτὸς ὑποδείξω τόπον φανεῖ-
 ται, οὗ χρὴ τὰς σκηνὰς πῆξασθαι." τοῦτο δὲ πᾶσι συνδόξαν-
 τος, ἀνγαζούσης ἡμέρας πρῶτος αὐτὸς τὴν περαίαν κατέλαβα,
 καὶ οὕτως ἅπαν αὐτῷ συνέπειτο τὸ στρατιωτικόν. καὶ μετὰ
 20 ἰῶν λογάδων αὐθις κατασκοπήσας τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ V. 180
 καὶ τὴν ὑπερκειμένην πεδιάδα, καὶ τὸν ἀρέσκοντα τόπον αὐ- D
 τῷ ὑποδείξας αὐτοῖς, (ἀγχοῦ δὲ ἦν πολιχνίου τινὸς τοῦ οὐ-

2. lege καταλέγειν. 10. ὄλου: exspectabam Εὔρου. vid. p.
 450 A. κοίτην om. G. 13. κατὰ: καὶ G. 16. ὑπο-
 δείξω ὃν αὐτὸς P, altero ordine G. 17. lege τούτου, ut su-
 pra 153, 17. 228, 8. 323, 10. 18. τὴν add. CG, om. P. 19.
 συνέπειτο αὐτῷ G.

veteranos, quippe quos in praecipuis Occidentis urbibus disposuisset,
 ut praesidio iis essent, sed partim tirones colligeret cum ex Bulgaris
 tum ex nomadibus, quos Blachos vulgari lingua vocare solent, aut si
 qui alii aliunde se offerrent equites peditesque. ipse, accessit e
 Nicomedia quingentis illis Gallis equitibus, a Flandriae comite mis-
 sis, una cum necessariis Byzantio egressus, Aenum contendit. ibi
 navem conscendit, et urbem praetervectus, Euri fluvii situm totum-
 que alveum exploravit ab utraque parte, et postquam cognovit, qui
 locus castris metandis aptissimus esset, rediit; dein noctu convocatis
 centurionibus, de flumine et utraque eius ripa exposuit, significavit-
 que cupere se, ut postridie secum ipsi, trajecto fluvio, omnem vise-
 rent campum; fortasse quem monstraturus esset locum, haud ine-
 ptum castris visum iri. assentientibus cunctis, ipse, simul illuxit, pri-
 mus fluvium traiecit; copiae mox secutae sunt universae. postquam
 una cum centurionibus iterum ripas fluvii et campum imminentem

τωσὶ Χοιρηνοῦς ἐγγωρίως ἐπονομαζομένου, ἐξ ἑνὸς μὲν μέρους ἔχοντος τὸν ποταμὸν, ἐξ ἑτέρου δὲ βαλτώδης ὄν,) ἐπεὶ ἱκανὸν ὀχύρωμα καὶ πᾶσι ὁμοῦ τοῖς στρατιώταις ἐφαίνεται, θῦτον τάφρον διορύξας, ἅπαν ἐκεῖ τὸ στράτευμα κατατίθεισιν. αὐτὸς δὲ αὐθις μεθ' ἱκανῶν πελταστῶν πρὸς τὴν Αἶνον ἐπά-5 νεισιν, ἐφ' ᾗ τὰς τῶν Σκυθῶν ὁρμὰς ἐς ἡμᾶς ἐκεῖθεν ἐρχομένων ἀνασιέλλειν.

4. Πυθόμενοι δὲ οἱ κατὰ τὴν γενομένην εἰς Χοιρηνοῦς ταφρεῖαν ἀμυθῆτων Σκυθικῶν στρατευμάτων ἔλευσιν, δηλοῦσι περὶ τούτων τῷ αὐτοκράτορι περὶ τὴν Αἶνον ἔτι ἐνδιατρίβον-10 P. 228 τι. ὁ δὲ παραχρῆμα ἐν ἀμφιρύνῳ πλοίῳ εἰσελθὼν καὶ παραπλεύσας, τὸν ποταμὸν διὰ τοῦ στομίου διελθὼν, ἠνώθη μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος. τὰς δὲ ἰδίας ὁρῶν δυνάμεις μηδὲ τὸ πολλοστημόριον τοῦ Σκυθικοῦ σωζούσας στρατεύματος, ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ φόβῳ ἦν, μὴ ἔχων τὸν ἐπαρήγοντα κατὰ ἄνθρω-15 πον. οὐκ ἀνέπιπτε δὲ ὄμως, οὐδὲ ἐμαλακίζετο, ἀλλὰ πολλοὺς τοὺς παρ' ἑαυτῷ κνμαινομένους εἶχε λογισμούς. μετὰ γοῦν τετάρτην ἡμέραν ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους πόρρωθεν ὄρα Κομανικὸν στράτευμα, ὡσεὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας, ἐπικαταλαμ-20 Β βάνον ἤδη. σκεψάμενος δὲ μὴ καὶ αὐτοὶ τοῖς Σκύθαις προσ-20 τεθέντες δεινὸν τὸν κατ' αὐτοῦ ποιήσονται πόλεμον, (καὶ

2. lege ἔχων. 3. ὁμοῦ add. C, om. PG. 6. τὰ τῶν Σκυθῶν πλήθῃ G. 10. malim τούτου. περὶ om. PG. add. C. 11. παραπλεύσας G, περιπλεύσας P. 12. διὰ τοῦ στομίου om. G. 16. δλωσ CG. 18. Κομανικὸν G hic et infra. 20. σκεψάμενος: δεδιώς A. δὲ: lege γάρ. 21. τὸν om. CG. ποιήσονται A.

Iustravit, locumque castris delectum ostendit, (prope aberat ab oppidulo, quod Choereni indigenis appellatur, una ex parte fluvio, altera palude munitus,) quoniam omnibus simul ducibus satis firma munitio videbatur, fossa quam primum ducta, totum illic exercitum collocat. ipse cum peltastarum numero idoneo Aenum revertitur, ut Scytharum ab ista parte invadentium impetus reprimeret.

4. Sed qui in castris ad Choerenos erant, cum innumerabilia Scytharum agmina appropinquare comperissent, id imperatori nuntiant, Aeni adhuc commoranti. is statim navigium conscendit, et maritimam praetervectus oram fluviumque per ostia ingressus, ad castra suorum pervenit. quos cum ne minimae quidem parti Scytharum pares sensisset, consilii inops erat et timore affligebatur, quoniam non habebat, qui sibi subveniret, quantum homines prospicere possunt. neque tamen animo concidit ignavumque se praestitit, sed multa secum cogitationum aestuolvebat. quarto abhinc die ex altera parte procul vidit Comanorum exercitum quadraginta fere mil-

οὐδὲν ἄλλο ἐντεῦθεν τὸ ἐλπιζόμενον ἢ πανωλεθρία,) δεῖν ἐλο-
 γίσαιτο ὑποποιήσασθαι αὐτούς· καὶ γὰρ προσέφθη τούτους
 μετακαλέσασθαι. τοῦ δὲ Κομανικοῦ στρατεύματος πολλοὶ μὲν
 καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατέστησαν, προαγοὶ δὲ πάντων ὁ Τογορ-
 5 τὰκ, ὁ Μανιάκ καὶ ἕτεροι ἄνδρες μαχιμώτατοι. τὴν δὲ πλη-
 θύν τῶν ἐπικαταλαμβανόντων ἤδη Κομάνων ὄρων, ἐδεδίει,
 τὸ εὐάγωγον πάλαι γινώσκων τῆς αὐτῶν γνώμης, μὴ οἱ σύμ-
 μαχοι ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι γεγονότες μεγίστην βλάβην αὐτῶ C
 προξενίσειαν. ἀσφαλέστερον δὲ λογισάμενος ἐκεῖθεν ἀπάραν-
 10 τα μετὰ τοῦ ὀπλιτικοῦ παντός διαπερᾶσαι αὐθις τὸν ποτα-
 μόν, δεῖν ἐλογίσαιτο πρότερον τοὺς ἡγεμόνας τῶν Κομάνων
 μετακαλέσασθαι. οἱ δὲ παραχρῆμα προσέρχονται τῷ βασι-
 λεῖ, καὶ αὐτὸς ὁ Μανιάκ, κἂν ὀψιαιότερον τῶν ἄλλων,
 πρότερον ἀναβαλλόμενος. δαψιλῆ τοίνυν τράπεζαν αὐτοῖς
 15 παρατεθῆναι τοῖς ὀψοποιοῖς ἐπέταξε. καλῶς οὖν εὐωχηθέν-
 τας μετὰ ταῦτα φιλοφρονησάμενος αὐτοὺς καὶ παντοίων
 δωρεῶν ἀξιώσας, ὄρκον καὶ ὀμήρους ἐξ αὐτῶν ἤτειτο, ὑπο-
 πτεύων τὸ τῆς αὐτῶν γνώμης εὐεξαπάτητον. οἱ δὲ ἐτοι-
 μως τὸ προσταχθὲν ἐπλήρουν τὰς πίστιεις παρασχόμενοι, αἰτη- D
 20 σάμενοι παραχωρηθῆναι τὸν μετὰ τῶν Πατζινακῶν πόλε-
 μον συνάψασθαι ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις· καὶ εἰ τὴν νίκην αὐ-

1. ἢ G. 4. προαγωγοὶ CG. Τογορτᾶς CG. 8. γεγο-
 νότες καὶ πολέμιοι G. 9. lege προξενήσειαν. 12. μετα-
 καλέσασθαι C, μετακαλέσεσθαι PG. 15. ἔταξε A. εὐωχη-
 θέντας μετὰ ταῦτα om. A. 18. ὄ A. 19. τὰς πίστιεις
 παρασχόμενοι om. A. 20. Πατζινακῶν : Σκυθῶν A.

Iium iam adventantem. nempe veritus, ne et ipsi, Scythis coniuncti, exitiosum Romanis bellum inferrent, (nec sane quidquam nisi inter- necio hinc exspectari poterat,) eos sibi conciliandos statuerat; nam ipse eos arcessiverat. duces Comanorum erant cum multi alii, tum primi omnium Togortac, Maniac ceterique viri fortissimi. multitudine verò adventantium iam Comanorum conspecta, cum, quam mobili es- sent animo, dudum nosset, veritus est, ne ex sociis hostes atque adversarii facti, maximam sibi cladem inferrent. itaque cum tutius arbitraretur, hinc cum exercitu toto reversum fluvium rursus traicere, tamen prius duces Comanorum arcessendos statuit. qui continuo ad imperatorem se contulerunt, ipse etiam Maniac, licet serius reliquis, ut qui initio colloquium detrectasset. magnificum iis convivium pa- rari iussit, lauteque epulatos ubi benigne salutavit ac variis ornavit muneribus, iusiurandum et obsides poposcit, fraudulentiam eorum suspicatus. libenter, quod iussi sunt, faciunt, fideque data, petunt, ut sibi cum Patzinacis configere tribus diebus liceret; quodsi deus

τοῖς δοίῃ ὁ θεός, διχῆ τὴν ἐπιλαχοῦσαν αὐτοῖς ἅπασαν λείαν
 διελόντας, θύτερον μέρος ἀφορίσαι τῷ βασιλεῖ ὑπισχνοῦντο.
 ὁ δὲ οὐκ ἐπὶ τρισὶ μόναις ἡμέραις, ἀλλ' ἐπὶ ὄλαις δέκα με-
 τελεύσεσθαι τοὺς Σκύθας κατὰ τὸ αὐτοῖς βουλευτὸν ἄδειαν
 V. 181 ἐδέδωκε, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἅπασαν ἀφαιρεθησομένην λείαν,⁵
 P. 229 εἴ γε τέως τὴν νίκην αὐτοῖς παράσχοι θεός, ἀποχαρισάμενος.
 ἦσαν μὲν οὖν ἐπὶ ταύτου τέως μένοντα τὰ Σκυθικὰ καὶ Κο-
 μιάνων στρατεύματα, τῶν Κομιάνων δι' ἀκροβολισμῶν πειρω-
 μένων τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς. τριῶν δὲ ἡμερῶν οὐπω διελ-
 θουσῶν, μεταπεμψάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν Ἀντίοχον, (ἀνὴρ δὲ ¹⁰
 οὗτος τῶν εὐγενῶν καὶ δραστηριότητι γνώμης τῶν πολλῶν
 διαφέρων,) ἐπισκήπτει αὐτῷ γέφυραν κατασκευάσαι. Θᾶπτον
 δὲ διὰ πλοίων ἐπιζευχθέντων μακροτάτοις ξύλοις κατασκευα-
 σθείσης γεφύρας, μεταπεμψάμενος τὸν τε πρωτοστράτορα Μι-
 χαῆλ τὸν Δούκαν καὶ γυναικάδελφον αὐτοῦ, καὶ τὸν ἴδιον ¹⁵
 Βάδελφον Ἀδριανὸν καὶ μέγαν δομέστικον, παρεκελεύσατο
 παρὰ τῷ χεῖλει τοῦ ποταμοῦ ἐστάναι καὶ μὴ συγχωρεῖν συμ-
 μίγδην διαπερᾶν πεζούς τε καὶ ἰππότας, ἀλλὰ τοὺς πεζοὺς
 τῶν ἰππέων πρότερον διακρινομένους καὶ τὰς ἀμάξας μετὰ
 τῶν σκευῶν καὶ τὰς φορταγωγούς ἡμιόνους. διαπερασάντων ²⁰
 οὖν τῶν πεζῶν, δεδιώς τὰς Σκυθῶν καὶ Κομιάνων δυνάμεις
 καὶ τὰς λαθραίας τούτων ὑποπεύων ἐφόδους, θᾶπτον ἢ λό-

1. δῶν αὐτοῖς G. 4. βουλευτὸν A, βουλευτὸν PG. 5. ἀφαι-
 ρεθησομένους CG. 6. ὁ θεός PG, θεός C. 11. δραστηριώ-
 τatos CG. γνώμη G. 14. καὶ Μιχαῆλ G. 16. Ἀδρια-
 νὸν C, Ἀδριανὸν PG.

victoriam sibi concederet, praeda omni bifariam divisa, alteram par-
 tem imperatori se reddituros. imperator non tribus solum, sed decem
 integris diebus Scythas, utcunque vellent, vexandi potestatem
 fecit, et quam capturi essent praedam, victoriam deo annuente, eam
 iis concessit universam. ceterum Scytharum et Comanorum exercitus
 loco non movebant, Comanis iaculando Scythicas copias lacessenti-
 bus. triduum nondum abierat, cum imperator arcessitum Antiochum,
 virum nobilem et strenuitate animi plerisque antecellentem, pontem
 aedificare iussit. pons ubi celeriter navigiis per longissimas trabes
 coniunctis factus est, Michaelem Ducam protostratorem, uxoris fratrem,
 suumque fratrem Adrianum, magnum domesticum, arcessivit, iisque man-
 davit, ut ad ripam fluvii consisterent, neve sinerent promiscue equites
 peditesque transire, sed pedites prius ab equitibus segregatos, et plau-
 stra cum sarcinis mulosque clitellarios. transgressis igitur pediti-
 bus, Scytharum et Comanorum copias metuens eorumque clandestinas
 incursiones suspectans, fossam summa celeritate duxit, intra quam

γος τάφρον πεποιηκώς, ἐντὸς τούτου εἰσήγαγεν ἅπαντας, εἶτα
καὶ τοὺς ἵππους παρεκελεύσατο διαπερᾶν. καὶ αὐτὸς δὲ
παρὰ τῷ χεῖλει τοῦ ποταμοῦ ἰστάμενος τοὺς διαπερῶντας C
ἑώρα. ὁ δὲ Μελισσηγὸς καθ' ἣν φθάσας ἐδέξατο γραφὴν τοῦ
5 αὐτοκράτορος πεποιηκώς καὶ συλλέξας δυνάμεις ἀπανταχόθεν,
ἀπὸ δὲ τῶν ἐγγύς καὶ πεζοὺς ἐξελάσας ἐπεισάξαντας ἐν ἀμά-
ξαις ὑπὸ βοῶν ἐλκομέναις τὰς ἰδίας σκευὰς καὶ τὰ πρὸς
χρεῖαν ἅπαντα, σπουδαίως πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐξέπεμψεν.
οἱ δὲ φθάσαντες ἤδη ἐκ διαστήματος, καθάσον ὀφθαλμοὺς
10 ἐξικνεῖται περιαθρεῖν τὸ δρώμενον, ἀποσπᾶς τῶν Σκυθῶν ἐδό-
κει τοῖς πλείστοις κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἴεναι. ἤδη δὲ καί
τις τεθαρορηκώς καὶ τῷ δακτύλῳ ὑποδεικνὺς τῷ αὐτοκράτορι,
Σκύθας διενίστατο εἶναι. ὁ δ' ἀληθὲς τὸ ῥηθὲν οἰηθεὶς καὶ D
πρὸς τοσοῦτους μὴ ἐξισχύων, ἐν ἀμηχανίᾳ καθειστήκει. με-
15 ταπεμψάμενος οὖν τὸν Ῥοδομηρὸν τηρικαῦτα, (ἀνὴρ δὲ οὗτος
ἐκ Βουλγάρων ὀρμώμενος εὐγενὴς καὶ μητρόθεν συγγενὴς τῆς
Ἀγούστης καὶ μητρὸς ἡμετέρας,) τοῦτον ἀποστείλας ἐπέ-
σκηψε κατασκοπεῖν τοὺς ἐρχομένους. ὁ δὲ τάχῃ τὸ κελυ- P. 230
σθὲν διηνυκώς, ὑποστρέψας τοὺς ἐκ τοῦ Μελισσηγοῦ πεμ-
20 φθέντας εἶναι ἔλεγεν. ὁ δὲ γε αὐτοκράτωρ περιχαρὴς γεγωνώς
καὶ μικρὸν ἐγκαρτερήσας φθασάντων, διαπερᾶ σὺν αὐτοῖς, καὶ

1. εἶτα om. CG. 6. lege ἀπό τε. τὸν P. lege ἐπισά-
ξαντας. ἐπεισάξαντας — αὐτοκράτορα om. CG. 7. σκευὰς,
καὶ τὰ πρὸς χρεῖαν ἅπαντα σπουδαίως libri. interpunctionem
mutavi. 10. ἀποσπᾶς CG. lege ἀποσπάδας. vid. 209, 19.
δὲ τῶν G. 11. τοὺς πλείστους G. 16. τῆς Ἀγούστης P in
margine, αὐτῆς PG. 17. ἐπέσκηψε P in margine, ἐπέμψε PG.
19. Μελισσηγοῦ C.

omnes collocavit; dein equites quoque traicere iussit. ipse in ripa
fluvii traicientes lustrabat. Melissenus autem secundum mandata,
quae ab imperatore per litteras antea acceperat, cum copias undique
collegisset, et ex vicinia pedites abduxisset, qui plaustris, a bubus
tractis, impedimenta atque ad victum necessaria omnia apportarent,
eos diligenter ad imperatorem miserat. qui cum tantum accessissent,
quantum oculi prospicere possunt, Scytharum pars plerisque in im-
peratorem invehi videbatur; atque erat etiam, qui digito adventan-
tes commonstrans, quovis pignore eos Scythas esse contenderet. quod
cum imperator pro certo haberet, neque tantae multitudini par es-
set, consilii inopia laboravit. itaque Rodomerum, nobilem hominem
ex Bulgaris oriundum et materno genere ipsi Augustae matri meae
propinquum, exploratum misit, quinam isti essent. is celeriter re-
perfecta, redux missos a Melisseno esse dixit. summo inde affectus

παραχοῆμα τὴν γενομένην ταφροίαν ἐπιπλέον ἐπαυξήσας, ἤνωσε
 τούτους μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος. οἱ δὲ Κομάνοι παρα-
 χοῆμα τὴν τάφρον καταλαμβάνουσι, ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ
 ὀπλιτικοῦ παντός ἀπάρας διεπέρασεν, αὐτοῦ που κατασκηνώσαν-
 τες. τῇ γοῦν μετ' αὐτὴν ἐκεῖθεν ἀπάρας ὁ αὐτοκράτωρ, κατα-
 Β λαμβάνειν ἔμελλε τὸν κάτωθεν τοῦ ποταμοῦ πόρον τοῦ Φιλοκά-
 V. 182 λου ἐγχωρίως καλούμενον· ἱκανοῖς δὲ τῶν Σκυθῶν ἐντυχῶν
 καὶ τηρικαῦτα προσβαλὼν αὐτοῖς, καρτερόν συνῆψε πόλεμον.
 καὶ κτείνονται μὲν οὖν ἐν τῇ μάχῃ εἶξ ἐκατέρων πολλοί·
 ὁμως δὲ τὴν νικῶσαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ἠτήσας τοὺς Σκύθας 10
 κατὰ κράτος. οὕτω γοῦν τῆς μάχης διαλυθείσης καὶ τῶν
 στρατευμάτων διακριθέντων πρὸς τὰς οἰκείας παρεμβολάς,
 αὐτοῦ που τὸ Ῥωμαϊκὸν προσέμεινε στρατεύμα δι' ὅλης τῆς
 τότε νυκτός. ἀναζούσης δὲ τῆς ἡμέρας ἐκεῖθεν ἀπάραντες,
 καταλαμβάνουσι τόπον τινὰ καλούμενον τοῦ Λεβούνη· βου- 15
 C νός δὲ τῆς πεδιάδος ὑπερκείμενος. ἄνεισι μὲν οὖν ἐκεῖσε ὁ
 αὐτοκράτωρ. ἐπεὶ δὲ μὴ τὸ πᾶν τοῦ στρατεύματος ὁ ὑπερ-
 κείμενος ἐχώρει τόπος, περὶ τοὺς πρόποδας αὐτοῦ διώρυχα
 ποιήσας καὶ τάφρον ἀποχωῶσαν τῷ παντὶ στρατεύματι, ἐκεῖ
 τοῦτους κατατίθησι. πρόσεισι δὲ τηρικαῦτα τῷ αὐτοκράτορι 20
 αὐθις αὐτόμολος ὁ Νεάντζης καὶ σὺν αὐτῷ ὀλίγοι Σκύθαι.
 ὃν θεασάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τῆς προτέρας αὐτοῦ ἀγνωμο-

1. γεγεννημένην G. 4. διεπέρασεν CG, διεπέρασαν P. 9.
 καὶ add. A. οὖν add. C. ἑκατέρων τῶν στρατευμάτων A.
 10. ὁμως: τέως A. 12. τὰς om. G. 13. τῆς om. G. 22.
 αὐτοῦ add. AG.

gaudio imperator, ubi advenientes paulisper praestolatus est, fluvium
 cum iis traiecit, vallique circuitu celeriter aucto, reliquo exercitui re-
 centes copias adiunxit. Comani autem in eum extemplo locum, unde
 imperator toto exercitu traiecerat, accesserunt ibique castra posue-
 runt. postridie imperator inde movens ad vadum fluvii inferius,
 quod Philocali indigenae appellant, cum in Scytharum copias haud
 exiguas incidisset, acrem commisit pugnam. licet multi utrimque oc-
 cubuissent, palmam tamen imperator reportavit, Scythis funditus vi-
 ctis. tali modo pugna finita et exercitibus ad castra reversis, ibidem
 Romani pernoctarunt; sole orto inde profecti, ad locum Lebune no-
 minatum pervenerunt. collis est planitiei imminens. eum imperator
 conscendit. quoniam vero exercitui toti capiendo collis non erat,
 ad radices eius fossam duxit vallumque idoneum, ibique copias col-
 locavit. eo tempore Neantzēs transfuga imperatorem rursus adiit pau-
 cis cum Scyt' s. quem conspicatus imperator, prioris perfidiae eum

σύνης ἀναμνήσας καὶ ἄλλ' ἅτα προσθέμενος, ἔμφρονον αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ σιδηρόδετον εἶχεν.

5 Οὕτω μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς. οἱ δέ γε Σκύθαι κατὰ D τὸν ῥύακα τοῦ καλουμένου Μαυροποτάμου κείμενοι ὑπεποι-
 5 οῦντο λαθραίως τοὺς Κομάνους, συμμάχους προσκαλούμενοι. ἄλλ' οὐδὲ πρὸς τὸν βασιλέα πέμποντες ἤρέμον, τὰ περὶ εἰ-
 ρήνης ἐρωτῶντες. ὁ δὲ τοῦ δολεροῦ τῆς γνώμης αὐτῶν στο-
 χαζόμενος, προσηκούσας καὶ τὰς ἀποκρίσεις αὐτοῖς ἐπεποίητο,
 10 ἄπαιωρεῖν ἐθέλων τοὺς αὐτῶν λογισμούς, εἴ που καὶ τὸ ἐκ τῆς
 10 Ῥώμης προσδοκώμενον μισθοφορικὸν καταλάβοι. οἱ δὲ Κο-
 μάνοι ἀμφιβόλους ἔχοντες τὰς τῶν Πατζινακῶν ὑποσχέσεις,
 οὐ πάνυ τι αὐτοῖς προσετίθεντο, ἀλλ' ἐσπέρας μηνύουσι τῷ
 βασιλεῖ. “μέχρι πόσου τὴν μάχην ἀναβαλλώμεθα; ἴσθι τοί-
 νυν, ὡς ἐπὶ πλέον οὐκ ἐγκαρτερήσομεν, ἀλλ' ἡλίου ἀνατέλ-
 15 λοντος λύκου ἢ ἀρνίου κρέας ἐδόμεθα.” ταῦτα ὁ βασιλεὺς P. 231
 ἀκούσας καὶ τὸ ὄξυ τῆς τῶν Κομάνων γνώμης διαγνοὺς, οὐκ-
 ἔτι ἐν ἀναβολαῖς τοῦ μάχεσθαι ἦν. ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 νην κρίσιν τοῦ πολέμου δημοτελεῖ θέμενος, ἐκείνοις μὲν κατὰ
 τὴν ἐπιούσαν τὸν μετὰ τῶν Σκυθῶν ὑπέσχετο πόλεμον, αὐτὸς
 20 δὲ παραχρῆμα μετακαλεσάμενος τοὺς ἡγεμόνας καὶ πεντηκον-

1. καὶ add. CG. 2. σιδηρόδετον A, σιδηροδέτην PG. 4. τὸν om. G. 6. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἐπέμπον A. ἤρέ-
 μουν πέμποντες G. τὰ om. G. 7. τὸ δολερόν αὐτῶν στο-
 χαζόμενος A. 8. προσηκούσας ἐποίησατο τὰς ἀποκρίσεις A.
 11. ἀμφιβόλως A. τὰς om. G, τὰς μετὰ τῶν A. 13. ἀνα-
 βαλλόμεθα G. 14. ἐπιπλέον A. 15. ἀρνείου C. 16.
 ἀκούσας ὁ βασιλεὺς A. καὶ om. G. 20. τοὺς ἡγεμόνας C,
 ἡγεμόνας P, τοὺς ἡγεμόνας μετακαλεσάμενος G.

admonuit, aliisque quibusdam exprobratis, in vincula una cum ceteris coniecit.

5. Atque haec quidem imperator; Scythae autem ad ripas Mauropotami, qui dicitur, subsidentes, Comanos clam aggrediebantur inque societatem vocabant; iidem tamen missis ad imperatorem legatis pacem petere non desistebant. hic cum dolosa eorum consilia perspiceret, responsa eiusmodi dedit, quibus animos eorum suspenderet, quoad, quos Roma exspectabat mercenarios milites, advenirent. Comani autem, cum ambiguae Patzinacarum promissiones essent, nequaquam in partes eorum transierunt, sed vespere haec imperatori significarunt: “quo usque pugnam differamus? scito, diutius nos exspectaturos non esse; sed oriente sole aut lupi carnem aut agni comedemus.” quibus auditis imperator, cum promptum Comanorum animum perspiceret, proelium diutius non distulit; sed armis plane decernendum ratus, illis proximo die cum Scythis conflicturum se esse

τάρχας καὶ λοιποὺς προσέταξε διὰ παντὸς τοῦ φοσσάτου δια-
κηρυκεῦσαι τὸν ἐς τὴν αὔριον ταμειυθέντα πόλεμον. ἀλλὰ
κὰν τοιαῦτα ἐσκέπτετο, ἐδέδιει ὅμως τὰ ἄπειρα πλήθη τῶν
B Πατιζινακῶν καὶ Κομάνων, ὑποπτεύων τὴν ἄμφοτέρων σύμ-
βασιν. ταῦτα γοῦν διασκοπουμένου τοῦ βασιλέως, κατέλαβον⁵
πρὸς αὐτὸν τῶν ὀρεινοτέρων μερῶν ἄνδρες τολμηταὶ καὶ
Ἄρειμάνιοι αὐτόμολοι πρὸς συνασπισμὸν αὐτοῦ, εἰς χιλιάδας
ποσοῦμενοι πέντε. ἐπεὶ δ' ἀναβολὴν ἔτι τὰ τῆς μάχης οὐκ
εἶχε, θεὸν ἀρωγὸν ἐπεκαλεῖτο. δύνοντας δὲ τοῦ ἡλίου, πρω-
τος αὐτὸς κατῆρχε τῆς πρὸς θεὸν παρακλήσεως, λαμπρὰν τε¹⁰
δαδουχίαν ποιούμενος καὶ προσήκοντας ὕμνους ἄδων αὐτῷ.
οὐ μὴν οὐδὲ τὸ ἅπαν φοσσάτον ἠρεμεῖν συνεχώρει, ἀλλὰ τὰ
C αὐτὰ ἐκάστω μὲν τῶν συνετωτέρων πράττειν συνεβούλευε,
V. 183 τοῖς δὲ ἀγροικοτέροις ἐπέσκηπτε. τηνικαῦτα γοῦν τὸν μὲν ἡλίον
ἦν ὄραν τοῦ ὀρίζοντος δύνοντα, τὸν δὲ ἀέρα πεφωτισμένον,¹⁵
οὐχ ἑνὸς ὡσπερ ἡλίου λάμποντος, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων
ἀστέρων λαμπρὰν τὴν φαῦσιν παρεχομένων. ἅπαντες γὰρ
τοῖς ἰδίοις δόρασι πῆξαντες λαμπάδας καὶ κηρούς, ὡς ἕκαστος
δυνάμεως εἶχεν, ἀνῆψαν. αἱ δὲ γε παρὰ τοῦ στρατεύματος
ἀναπεμπόμεναι φωναὶ μέχρις οἴμαι τῶν οὐρανίων ἀντύγων²⁰

1. διακηρυκεῦσαι P, recte CA. 2. ταμειυθέντα om. A. 6.
τολμηταὶ PG, recte C. 7. ἄρειμάνιοι G. 11. ποιησάμε-
νος G. 12. ἀλλὰ τὰ αὐτὰ πάντας πράττειν ἐβούλευε. τὸν δὲ
ἡλίον ἦν ὄραν τοῦ ὀρίζοντος ἤδη δύνοντα. τὸν δὲ αὐτοκράτο-
ρα δεόμενον πανσιρατί. καὶ οὐχ ἑνὸς ἤρχετο λείποντος, ἀλλὰ
πάντων λαμπρὰν τὴν δέησιν παρεχομένων A. 15. ἦν om. G.
18. τοῖς om. G. πῆξαντες add. A. 19. δυνάμεως εἶχε P,
εἶχε δυνάμεως G, δυνάμεως εἶχεν A. ἀνῆψαν A, ἀνῆψεν PG.

promisit. ipse convocatis statim centurionibus ceterisque ordinum
ductoribus mandavit, ut per castra universa proelium in posterum
diem indicerent. verumenimvero licet haec ita constituisset, tamen
innumeram Patzinacarum Comanorumque multitudinem reputans me-
tuebat, ne utrique arma coniungerent. haec cum imperator animo ver-
sabat, advenerunt ad eum montanarum regionum incolae bellicosi ac
fortes, numero quinque fere millia, qui operam ultro suam offerebant.
cumque procrastinare proelium diutius non posset, dei opem imploratu-
rus, occidente sole precationem praeivit pompa facibus ardentibus hy-
mnorumque cantu; nec universum exercitum quiescere passus est, sed
prudentialibus, ut idem facerent, suasit, agrestioribus praecepit. ibi tum,
etsi sol occiderat, aerem cerneret illustratum, non unius quasi solis
lumine, sed innumeris aliis sideribus lucem fundentibus. omnes enim
milites faces candelasque cereas, pro eo ut cuiusque facultates fere-

ἔφθανον, μᾶλλον δέ, εἰ χρὴ τάληθες εἰπεῖν, εἰς αὐτὸν τὸν
 δεσπότην θεὸν ἀνεφέροντο. ἐκ τούτου δ' οἶμαι τεκμαιρέσθαι
 χρὴ τὴν τοῦ βασιλέως εὐσέβειαν, ὡς ἄρα τὰς πρὸς ἐχθρούς D
 προσβολὰς οὐκ ἐδόκει ποιεῖν ἄνευ τῆς ἐκεῖθεν ἐπαρωγῆς. οὐ
 5 γὰρ ἐν ἀνδράσι καὶ ἵπποις καὶ στρατηγικαῖς μηχαναῖς καὶ
 οὗτος ἐθάρρει, ἀλλὰ τὸ πᾶν τῇ ἄνω ἕσπῃ ἐδίδου. καὶ ταῦτα
 μὲν μέγρι μέσης ἐτελεῖτο νυκτός· μικρὸν δὲ τοῦ λοιποῦ τὸ
 σῶμα διαναπαύσας, ἀνέθορε τοῦ ὕπνου, καὶ τοὺς ψιλούς τῶν
 στρατιωτῶν ὤπλιζε καρτερῶς, ἔστιν οὗ καὶ τινὰς ἀμφία καὶ P. 232
 10 περικεφαλαίας ἐκ σηρικῶν πέπλων ὁμοχρόων κατασκευάσας
 περιέβαλεν, ἐπεὶ μὴ ἀπέγρη τούτῳ πρὸς πάντας ὁ σίδηρος.
 ἡμέρας δὲ ἀπύρτι διαγελώσης, καρτερῶς ὀπλισάμενος τῆς
 φάραγγος ἔξεισι, τὸ ἐννάλιον ἠγῆσαι κελεύσας. καὶ κάτωθεν
 τοῦ λεγομένου Λεβουνίου (τόπος δὲ οὗτος * * *) τὸ στρά-
 15 τευμα διελών, τὰς φάλαγγας ἰλαδὸν ἴστησιν. αὐτὸς δὲ ὁ αὐ-
 τοκράτωρ προμετώπιος ἴστατο, δριμὺ μένος πνέων. τοῦ μέν-
 τοι δεξιῦ καὶ εὐωνύμου μέρους καὶ κέρως ὁ Παλαιολόγος
 Γεώργιος καὶ Κωνσταντῖνος κατῆρχον ὁ Δαλασσηνός. ἐξ
 ὑπερδεξιῶν δὲ τῶν Κομάνων ὁ Μοναστραῖς ὀπλισάμενος μετὰ B
 20 τῶν ὑπ' αὐτὸν ἴστατο· ἤδη γὰρ κάκεινοι τὰς Ῥωμαϊκὰς φά-
 λαγγας καθιστῶντα τὸν αὐτοκράτορα ὀρῶντες, τὰς σφῶν ὤπλι-
 ζον δυνάμεις, καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν πολέμου διετύπουν σχῆμα·

2. θεὸν τὸν δεσπότην G. 13. φάραγγος PG in margine, φά-
 λαγγος PGA. 14. καλουμένου C. 18. ὁ Δαλασσηνός κα-
 τῆρχον G, Δαλασσηνός C. 21. ὀρῶντες τὸν αὐτοκράτορα A.

bant, summis hastis fixas accenderant. preces autem, ab exercitu sursum missae, ad coeli, arbitror, verticem vel, ut verius dicam, ad ipsum deum penetrarunt. atque hinc meo quidem iudicio probari potest imperatoris religio, quod hostes sine divino auxilio aggredi noluit. non enim in viris ille, non in equis, non in machinis bellicis fiduciam collocabat, sed in divino numine omnem spem positam habebat. haec igitur usque ad mediam acta sunt noctem. dein postquam paullulum quietis cepit, surrexit levemque armaturam gravioribus instruxit armis; nonnullis etiam, quoniam ferrum non suppetebat, thoracem et galeam, ex sericis eiusdem coloris confecta, induit. prima luce armatus, postquam signum tuba dari iussit, e vallo procedit; et infra Lebunium, quod dicitur, (locus hic est ***) diviso exercitu, turmatim milites constituit. ipse in fronte aciei stabat imperator, Martem spirans; dextro laevoque cornibus Palaeologus Georgius et Constantinus Dalassenus praeerant. a dextra Comanorum Monastras cum suis in armis stabat: siquidem Comani imperatorem ordines explicantem conspicati, suas itidem copias armarant et arbi-

ἔξ εὐωνύμου δὲ τούτων ὁ Οὐζᾶς καλούμενος, τὸ δὲ γε πρὸς
 δύσιν ὄρων, ὁ Οὐμπερτόπουλος μετὰ τῶν Κελτῶν. οὕτω
 γοῦν ὁ αὐτοκράτωρ ταῖς φάλαγξι πυργώσας οἶον τὸ στρα-
 τευμα καὶ ταῖς ἴλαις περισφίγξας, τὴν ἐννάλιον αὐθις ἐκέ-
 λευσεν ἠχῆσαι σάλπιγγα. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δεδιότες τὸ ἀπει-
 5 ροπληθὲς τῶν Σκυθῶν καὶ τὰς ἀμυθῆτους ἀρμαμάξας, τειχῶν
 C ὡσπερ παρεχομένας αὐτοῖς χρεῖαν, τὸν ὄλων κύριον εἰς ἔλεον
 μιᾷ φωνῇ ἐπικαλεσάμενοι, ὄλας ἠνίας χαλύσαντες τὴν μετὰ τῶν
 Σκυθῶν μάχην ἐπέσπευδον, τοῦ αὐτοκράτορος ἀπάντων προπά-
 ροιθεν θεόντος. μνηοειδοῦς δὲ τῆς παρατάξεως γεγонуῖας, ἐν¹⁰
 ταυτῷ καὶ ὡσπερ ἔξ ἑνὸς συνθήματος παντὸς τοῦ στρατοῦ καὶ
 αὐτῶν δὴ τῶν Κομάνων τὴν κατ' αὐτῶν ποιησαμένων ὄρμην,
 στοχασάμενος τοῦ μέλλοντος Σκύθης τις τῶν ἐκκρίτων ἡγεμῶν
 τηρικαῦτα καθεστώς, προηρηπάκει τὴν σωτηρίαν, καὶ ὀλίγους
 συμπααραλαβὼν πρόσεισι τοῖς Κομάνοις ὡς ὁμογλώττοις. κἄν¹⁵
 γὰρ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκθύμως καὶ οὕτοι ἐμάχοντο, ἀλλὰ θαρ-
 ρήσας μᾶλλον ἢ τοῖς Ῥωμαίοις, αὐτοῖς προσεληλύθει, ἐφ' ᾧ
 D μεσίταις τούτοις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα χρήσασθαι. τοῦτο ὁ αὐ-
 τοκράτωρ θεασάμενος, καὶ πτοηθεὶς μὴ τούτοις καὶ ἕτεροι τῶν
 V. 184 Σκυθῶν προσχωρήσαντες ἀναπεύσωσι τοὺς Κομάνους τὰ ὑπὲρ²⁰
 αὐτῶν φρονήσαντας κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος στρέψαι

1. οὐζᾶς A. 3. γοῦν: γὰρ οὖν G. 8. ὄλας A. 9.
 ἔσπευδον G. 10. ἐν ταυτῷ om. A. 12. τὴν κατὰ τῶν
 σκυθῶν A. 13. Σκύθης: συνήθης C. 20. παραχωρήσαντες
 G. ἀναπέισουσι A. 21. αὐτῶν A et in margine G, αὐ-
 τὸν PG. φρονῆσαι G, φρονεῖν· τῷ τὴν βασιλικὴν A.

tratu suo aciem instruxerant: a sinistra eorundem Uzas; occasum
 versus Ubertopulus cum Gallis. ita postquam exercitum imperator
 phalangibus quasi muniit turmisque constrinxit, classicum iterum cani
 iussit. Romani, cum infinitam Scytharum multitudinem et innumera
 plaustra, quae moenium loco ipsis essent, metuerent, deo omnium
 rerum domino uno ore invocato, vehementissimo impetu pugnam ca-
 pesserunt, imperatore ante omnes praecurrente. lunata autem cum
 Romana acies esset, totusque exercitus et ipsi etiam Comani velut
 signo dato eodem omnes momento in Scythas irruerent, imminens
 exitium auguratus unus e ducibus Scytharum, suae prospicere saluti
 statuit, paucisque assumtis, ad Comanos transfugit, ut qui eadem
 uterentur lingua. nam licet et ipsi strenue contra Scythas pugnarent,
 tamen fidenti animo, potius quam Romanos, hos adiit, quos apud im-
 peratorem precatores fore speraret. quo imperator animadverso, ve-
 ritus, ne ad Comanos alii quoque transirent iisque persuaderent,
 secum ut facerent, ac mutata voluntate, in Romanam aciem inveh-

μετὰ τῆς γνώμης καὶ τὰς ἡνίας, παραχοῆμα, ὁποῖος ἐκεῖνος
 δραστήριος ἐν ὄξειά ῥοπῇ τοῦ συνοίσοντος καταστοχάσασθαι, P. 233
 τῷ τὴν βασιλικὴν σημαίαν κατέχοντι ἐπέταξε ταύτην ἐν γε-
 ροῦν φέροντι μετὰ τῆς τῶν Κομάνων στήναι παρεμβολῆς. τῆς
 5 Σκυθικῆς δὲ ὁμαιχμίας διασπασθείσης ἤδη, καὶ παραχωρη-
 σάντων ἀλλήλοιν τοῖν στρατοπέδοιν, ἀνδροκτασίαν ἦν θεάσα-
 σθαι τηρικαῦτα, ὁποῖαν οὐδεὶς πώποτε ἐθεάσατο. τῶν δὲ
 Σκυθῶν δεινῶς ἀποσφαττομένων, ὡς ἐγκαταλειφθέντων ἤδη
 ὑπὸ τῆς θείας δυνάμεως, κεκοπιακότες οἱ σφάττοντες τῇ σφο-
 10 δρᾷ καὶ πύκνῃ κινήσει τῶν ξιφῶν, λειποθυμοῦντες ἀνεκό-
 πτοντο τῆς ὁρμῆς. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐν μέσοις τοῖς πολεμί- B
 οῖς ἐξιπαζόμενος, ὅλας συνετάραττε φάλαγγας, πλήττων μὲν
 τοὺς ἀντικαθισταμένους, καταπήσων δὲ καὶ τοὺς πόρρω τοῖς
 ἐμβοήμασιν. ἐπεὶ δὲ τὸν ἥλιον ὑπὲρ κεφαλῆς τὰς ἀκτῖνας
 15 βάλλοντα ἑώρα, μεσημβρίας ἀπύρτι οὔσης, προμηθεύεται τι
 τοιοῦτον. μεταπεμψάμενός τινας ἀποστέλλει, ἕφ' ᾧ ἀγρότας
 ἀσκούς πλήσαντας ὕδατος καὶ ταῖς ἰδίαις ἐπεισάξαντας ἡμιό-
 νοις ἐξελάσαντας ἀγαγεῖν. τούτους δὲ ἤδη θεασάμενοι καὶ οἱ
 μὴ προκληθέντες τῶν πλησιοχώρων, τὸ αὐτὸ τοῦτ' ἐποιοῦν,
 20 τοὺς τῆς δεινῆς τῶν Σκυθῶν χειρὸς αὐτοῦς ἀπαλλάττοντας ὁ
 μὲν δι' ἀμφορέως, ὁ δὲ δι' ἀσκοῦ, ὁ δὲ δι' ὁποίου τύχοιεν ἄγγους C

2. καταστοχάζασθαι PG, recte C. 4. μετὰ: an κατὰ? 5.
 lege προσχωρησάντων. 6. θεάσασθαι AG, θεᾶσθαι P. 14.
 ὑπὲρ AG, περὶ P. 16. καὶ μεταπεμψάμενος A. ἀγρότας
 ἀσκούς πληρεῖς ὕδατων ἀγαγεῖν. τοῦτο οὖν ἐποιοῦν. καὶ ὁ μὲν
 δι' ἀμφορέως A. 17. lege ἐπισάξαντας. 21. τύχοιον PG,
 τύχοιεν CA.

rentur: statim, qua erat celeritate in perspicendis iis, quae con-
 ducerent, signifero regio praecepit, ut cum vexillo, quod manibus tene-
 bat, ad castra Comanorum consisteret. Scytharum autem acie iam
 soluta, ubi coniunctim uterque exercitus confligit, tum vero caedem
 cerneret, quantam nemo unquam vidit. itaque magna Scytharum
 strage facta, ut qui destituti plane essent divino auxilio, nostri, ve-
 hementi et assidua armorum vibratione defessi, impetum remiserunt.
 imperator in medios invectus hostes, totas conturbabat phalanges,
 caedens obvios, procul stantes minacibus percellens vocibus. sed ubi
 animadvertit, solem supra vertices pugnantium radios fundere, cum
 meridies iam esset, tale quid providit. misit, qui rusticos iuberent
 utres aqua implere, iumentisque impositos apportare. quos conspi-
 cati, etiam qui non iussi erant accolae, idem faciebant iisque, qui
 Scytharum vexationibus se liberabant, aquam utribus alii, alii ampho-
 ris et quae forte ad manum erant vasis ministrabant. milites, aqua

ἀναψύχοντες ὕδατι. οἱ δὲ μικρὸν τοῦ ὕδατος σπώμενοι, αἰθῆς τῆς μάχης ἀντεΐχοντο. καὶ ἦν ἰδεῖν θέαμα καινόν, ἔθνος ὄλον, οὐ μυριάνθρωπον, ἀλλ' ἀριθμὸν ἅπαντα ὑπερβαῖνον, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἄρδην κατὰ ταυτηνὴ τὴν ἡμέραν ἀπολωλός. ἦν δὲ μηνὸς Ἀπριλίου εἰκοστὴ πρὸς τῇ ἐννάτῃ ἡμέρᾳ, τρίτῃ δὲ τῆς ἐβδομάδος. ἔνθεν τοι καὶ παρῳδιὸν τι οἱ Βυζάντιοι ἐπῆδον, φάσκοντες "διὰ μίαν ἡμέραν οἱ Σκύθαι τὸν Μαῖον οὐκ εἶδον." ἐπεὶ δὲ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμαῖς ἦδη ἦν, καὶ ἄπαντες μὲν ξιφῶν ἔργον γεγόνασι, καὶ τὰ τέκνα φημὶ καὶ αἱ μητέρες, πολλοὶ δὲ καὶ ζωγρίαν ἐλήφθησαν, τὸ ἀνακλητικὸν κελύσας ὁ αὐτοκράτωρ ἠχῆσαι, πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπάνεισι παρεμβολήν. καὶ ἦν τῷ κατανοοῦντι θαῦμα ἰδέσθαι, πῶς οἱ πάλαι κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐξερχόμενοι καλώδια τοῦ Βυζαντίου ἐξωνούμενοι καὶ ἰμάντας, δι' ὧν δεσμώτας ἄγοιεν τοὺς τῶν Σκύθων ἑαλωκότας, τούναντίον πεπόνθασιν, αὐτοί τε παρὰ τῶν Σκυθῶν ἑαλωκότες καὶ δεσμῶται γενόμενοι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τότε, ὀπηνίκα κατὰ τὴν Δρίστραν ὁ μετὰ τῶν Σκυθῶν γέγονε πόλεμος· καὶ γὰρ τὸ φρύαγμα τότε τῶν Ῥωμαίων καθεῖλε θεός. ἐν ὑστέροις δέ, καθ' ὃν ὑφηγοῦμαι καιρὸν, ὀπηνίκα περιδεεῖς τούτους ἔγνω καὶ τὰς σωζούσας ἀπολελωκότας ἐλπίδας, πρὸς τοσαῦτα πλήθη μὴ ἐξισχύοντας, τὴν νί-

1. ὕδατι ἦσαν τοὺς τῆς δεινῆς των σκυθῶν χειρὸς αὐτοὺς ἀπαλλάττοντας A. οἱ δὲ στρατιῶται ἄκος τὸ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἐπισπόμενοι, πάλιν τῆς μάχης A. 5. μὴν ἀπρίλλιος εἰκοστῇ A. 7. ἡμέραν τὸν μαῖον οἱ σκύθαι τὸν μαῖον AG. 10. ζωγρίαν A, ζωγρία PG. ἐλείφθησαν G. 11. τὴν om. P, add. CAG. 13. scribe τοῦ Βυζαντίου καλώδια. καλώδια C, κάλως διὰ PG. 14. ἄχθειν G.

hausta, proelium repetebant. ibi tum novum cerneres spectaculum, cum gens non decem quidem millium hominum, sed omnem excedens numerum, eo ipso die cum mulieribus liberisque ad internecionem tota deleretur. fuit hic vicesimus nonus Aprilis dies, hebdomadis tertius. hinc carmen Byzantiis iactatum: "unum ob diem Scythae Maium non viderunt." solis occasu, cum essent omnes ferro interemti, ne liberis quidem matribusque exceptis, multi etiam capti, imperator receptui cani iussit inque castra reversus est. ac mirabilis sane hic exitus erat, praesertim reputantibus, quam qui olim in Scythas profecti sunt Byzantio, funes loraque emercati, quibus captos Scythas vincirent, contraria passi sint, ipsi a Scythis capti vinculisque constricti. verum id illo tempore accidit, quo ad Dristram cum Scythis pugnatum est: tum spiritus Romanorum fregit deus. postea autem, in quibus dicendis nunc versamur temporibus, cum summo eos affe-

κην παραδόξως ἔχαρίσατο τοῖτοῖς, ὡς καὶ δεσμεῖν καὶ σφάττειν καὶ ζωογρίαν ἄγειν τοὺς Σκύθας, οὐ τοῦτο δὲ μόνον, (τάχα γὰρ τι τοιοῦτον κὰν τοῖς μερικοῖς τῶν πολέμων πολλάκις εἴωθε γίνεσθαι,) ἀλλὰ καὶ ὅλον ἔθνος μυρῖάνδρον κατὰ μίαν
5 καὶ μόνην ἀφανίσαι ἡμέραν.

6. Τῶν ταγμάτων δὲ τοῦ τε Κομανικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ V. 185
ἀπ' ἀλλήλων διακριθέντων, καὶ τοῦ αὐτοκράτορος περὶ λύ- B
χων ἀφὰς πρὸς δεῖπνον ἀπιδόντος, δυσχεραίνων εἰστήκει ὁ
καλούμενος Συνέσιος, "τί τὸ γινόμενον καὶ τίς αὕτη ἡ καινὴ
10 οἰκονομία;" λέγων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. "ἕκαστος τῶν στρα-
τιωτῶν ἀνὰ τριάκοντα καὶ πλείω δεσμώτας ἔχει Σκύθας. ἡ
τῶν Κομάνων πληθὺς ἐγγὺς ἡμῶν ἐστίν. εἰ γοῦν ὑπνώσαιεν
οἱ στρατιῶται, καθάγε καὶ δεῖ, τοσοῦτον κεκοπιακότες, καὶ οἱ
Σκύθαι ἄλλος ἄλλον λύσαντες καὶ τοὺς ἀκινάκεις σπασάμενοι
15 ἀναιρήσουσιν αὐτούς, τί τὸ λοιπὸν ἔσται; ἀλλὰ κέλευσον C
ἀναιρεθῆναι θάττον τοὺς πλείονας." ὁ δὲ βασιλεὺς δριμύ
πρὸς αὐτὸν ἐνιδῶν, ἔφη "κὰν Σκύθαι, ἀλλὰ πάντως ἄνθρω-
ποι, κὰν ἐχθροί, ἀλλ' ἐλέους ἄξιοι. αὐτὸς δ', οὐκ οἶδα, τί
φρονήσας ταῦτα ληρεῖς;" τὸν δ' ἐνιστάμενον μετ' ὀργῆς ἀπε-
20 πέμψατο. προσέταξε δὲ τηρικαῦτα διαλαλιὰν εἰς ἅπαν τὸ
στράτευμα γενέσθαι, ἅπαντα τὰ τῶν Σκυθῶν ἀναλαβομένους

3. τε add. C. 6. τῶν δὲ A. Ῥωμαϊκοῦ καὶ κομανικοῦ A,
καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ G. 8. ἐπιδόντος G. 9. συνέσιός τις
καλούμενος δυσχεραίνων εἰστήκει A. καινὴ om. AG. 11.
πλείους CG. ἔχει Σκύθας δεσμώτας G. 12. ἐστὶν ἡμῶν G.
14. ἀκινάκεις A, ἀκινάκας PG. 17. ἰδῶν A. 18. δὲ AG.
19. ἐνιστάμενον A. ὀργῆς αὐτὸν A. 21. ἅπαντας G.

ctos timore cerneret et de salute sua desperantes, quippe tantae multitudini impares, praeter expectationem victoriam dedit, ita ut et vincirent Scythas et trucidarent et captos ducerent, immo etiam (nam tale quid etiam in minoribus proeliis haud raro usuvenit,) universam gentem multitudine innumerabilem funditus delerent uno isto ac solo die.

6. Digressis in suas quibusque stationes Comanicis Romanisque copiis, cum imperator prima face ad coenam iturus esset, indignabundus quidam, Synesius nomine, adstitit et "quid hoc, inquit, sibi vult, et quae ista nova agendi ratio est? unusquisque militum ad triginta et amplius Scythas captivos tenet; Comanorum multitudo prope adest. quid si indormierint milites, ut par est, tantis exantlatis laboribus, et Scythae alter alterius vincula solverint, strictisque gladiis eos confoderint? quamobrem plerosque barbarorum quamprimum trucidari iube." at imperator truci vultu "etsi Scythae, inquit, tamen sunt ho-

ὄπλα εἰς ἓνα καταθέσθαι τόπον, τοὺς δὲ δεσμώτας παραφυλάττειν. ταῦτα κελεύσας ἐν ἀμεριμνίᾳ τὸ λοιπὸν τῆς νυκτός ἦν. περὶ μέσσην δὲ φυλακὴν τῆς νυκτός, εἴτε ἐκ θείας ὀμφῆς, εἴτε καὶ ὅπως οὐκ οἶδα, ὁμῶς δ' οὖν ὡς ἐξ ἑνὸς συνθήματος μικροῦ πάντας οἱ στρατιῶται ἀπέκτειναν. τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀνγαζούσης ἡμέρας ἀκηκοὼς, ὑποπτον εὐθύς τὸν Συνέσιον εἶχε. μετακαλεῖται τοίνυν παραχρῆμα τοῦτον. καὶ αἰτιώμενος σφοδρῶς ἠπειλεῖτο λέγων "τοῦτο τὸ ἔργον σόν." τοῦ δὲ ἐπομνημένου μὴ εἰδέναι, ἐπέταξε δεσμηθέντα τοῦτον κατασχεθῆναι, "γνώτω" λέγων "ὅποσον καὶ μόνον ὁ δεσμὸς κακόν ἐστιν, ὡς μηκέτι κατὰ ἀνθρώπων τοιαύτας ἀποφάσεις ποιῆσθαι." τάχα δὲ ἂν καὶ ἐκόλασε τοῦτον, εἰ μὴ προσελθόντες P. 235 οἱ καθ' αἷμα καὶ ἐξ ἀγχιστείας προσήκοντες τῷ αὐτοκράτορι μεγασιτᾶνες κοινήν τὴν ὑπὲρ τοῦ Συνεσίου ἰκετηρίαν ἐποιούνητο. τῶν δὲ Κομάνων οἱ πλείους πτοηθέντες, μὴ τι δεινὸν καὶ 15 κατ' αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ νυκτὸς μελετήσῃε, τὴν λείαν πῦσαν ἀναλαβόμενοι, νυκτὸς ὄχοντο, τὴν πρὸς τὸν Δάνουβιν φέρουσαν ὀδεύοντες. αὐτὸς δὲ ἀνγαζούσης ἡμέρας, φεύγων τὴν τῶν νεκρῶν σωμάτων δυσωδίαν, ἀπάρας ἐκεῖθεν ἔρχεται ἐπὶ

1. τόπον καταθέσθαι G. 3. εἴτ' ἐκ A. 4. ὁμῶς correxi, ὁμῶς codices. ὡς om. G. 5. βασιλεὺς κατὰ τὴν πρωίαν ἀκηκοὼς A. 8. τὸ: γὰρ A. 11. τοιαῦτα G. 15. καὶ add. A. 16. αὐτῶν CAG, αὐτὸν P. 18. φεύγων om. G. 19. σωμάτων om. A. ἀπάρας τῶν χοιρηγῶν (ἐκεῖσε γὰρ ὁ πόλεμος ἐγεγόνει) ἐπὶ τὸν τόπον τὸν κατὰ δ. καλυμμένον ἔρχεται A.

mines; etsi hostes, tamen misericordia nostra digni. tibi vero, nescio, quid in mentem venerit ita deliranti?" instantem ulterius iratus dimisit; tum edicto per castra promulgato admonuit milites, exuerent Scythas armis, eaque collecta omnia uno in loco deponerent, captivos ipsos diligenter custodirent. his ita provisus, securus reliquum transegit noctis. circa mediam autem noctem, divino impulsu, an quo alio casu, incertum: eodem momento veluti signo dato ferme universos Romani trucidant. quod ubi imperator exorta luce audivit, suspectum extemplo habet Synesium. arcessitum de scelere compellat, et atrociter minitans, "huius quidem, inquit, tu auctor es facinoris." hic licet iuraret, se inscio id factum esse, tamen vinculis eum constringi iussit; nam "discat, inquit, quantum mali vel sola habeant vincula, ne posthac de hominibus isto modo statuat." et fortasse etiam castigasset eum, nisi cognati et affines imperatoris, homines nobilissimi, intercessissent pro eo coniunctis precibus. Comanorum autem plerique veriti, ne quid mali etiam sibi imperator noctu strueret, praeda omni sumta, Danubium versus iter ingressi sunt. ipse

τινα τόπον Καλὰ δένδρα καλούμενον, σταδίους δέκα πρὸς τοῖς ὀκτώ ἀπέχοντα τῶν Χοιρηῶν. ἀπερχόμενον δὲ ἐκεῖσε κατέλαβεν ὁ Μελισσηνός. οὐ γὰρ ἔφθασε παραγενέσθαι ἐν τῷ καιρῷ τῆς μάχης, ἀσχολούμενος τὴν πληθὺν ἐκείνην τῶν B
 5 νεολέκτων ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ἀλλήλους τοίνυν ἀσπασάμενοι καὶ συγχαρέντες, ὡς εἰκός, τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοιπορίας περὶ τῶν συμπεσόντων ἐπὶ τῇ τῶν Σκυθῶν ἤτιη ὠμίλων. μεμαθηκώς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, δηνίκα τὰ Καλὰ δένδρα κατέλαβε, τὸν δρασμὸν τῶν Κομάνων, ὅποσα τούτοις
 10 ἀνῆκε πρὸς λόγον τῶν συμφωνηθέντων αὐτοῖς, ἐπιστάξας ἐν ἡμιόνοις, ἀπέστειλε πρὸς αὐτούς, ἐντειλάμενος σπεῦσαι καταλαβεῖν αὐτούς καὶ πέραθεν, εἰ δυνηθεῖεν, Δανούβεως καὶ V. 186
 δοῦναι τὰ ἀποσταλέντα. βαρὺ μὲν αὐτῷ ἦν διὰ παντός, μὴ C
 μόνον ψεύδεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι ψεύδεσθαι, ὁμίλιαν ἱκα-
 15 νῆν πρὸς ἅπαντας περὶ ψεύδους ποιουμένη. ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῶν φευγόντων· τοὺς δὲ γε λοιποὺς ἐφεπομένους αὐτῷ εἰστία τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας δαψιλῶς. δέον δὲ ἐλογίσατο, μὴ τηλικαῦτα τοὺς ἀνήκοντας δοῦναι μισθούς, ἀλλὰ μεθεῖναι τοὺς εἰς ὕπνον τραπέντας καταπέψαι τὸν οἶνον, καὶ
 20 οὕτω τὸ φρονοῦν τῆς ψυχῆς συλλεξαμένους ἐν ἐπιγνώσει γενέσθαι τοῦ πραττομένου. τῇ μετ' αὐτὴν οὖν μετακαλεσάμενος ἅπαντας, οὐ τὰ προὔπεσχημένα δίδωσι μόνον, ἀλλὰ καὶ

2. ἀπερχόμενον C, ἀπερχόμενος PG. 4. τὴν τῶν CG. 9. ὅποσα: πάντα ταῦτοις ἀνῆκε, πρὸς τὴν τῶν συμφωνηθέντων αὐτοῖς ὀλίγην A. 11. ἡμιόνους ἐπιστάξας A. posterius recepi, ἐπεισάξας PG. 16. πεφευγότων P in margine. δέ γε καταλειφθέντας εἰστία A.

illucescente die, cadaverum foetorem defugiens, inde profectus, in locum se contulit, cui Caladendra nomen est, qui octodecim stadiis a Choerenis distat. eo tendentem Melissenus convenit; neque enim pugnae tempore adesse potuerat, multitudine illa recens lectorum ad imperatorem mittenda occupatus. ambo amplexibus ac gratulationibus, ut assolet defuncti, in reliquo itinere de iis, quae in pugna cum Scythis commissa acciderunt, confabulati sunt. ad Caladendra ubi perventum est, imperator de fuga Comanorum certior factus, quae ipsis concesserat pacto, iumentis imposita ad eos misit, mandans, ut itinere accelerato vel ultra Danubium, si possent, eos assecuti, munera traderent. quippe grave ipsi semper videbatur, non solum mentiri, verum etiam in mendacii suspicionem incidere: de cuius turpitudine orationem sat longam ad omnes habuit. sed haec de fugientibus; ceteros, qui remanserant, per diem reliquum accepit lautissime. neque tamen praemia debita tum temulentis danda ceusuit, sed cra-

D πολλῶν πλείονα. σκεψάμενος δέ, ἐπεὶ ἀπολύειν τούτους οἴκαδε
 ἐβούλετο, μὴ ἐν τῷ ἀπιέναι εἰς προνομίην σκεδασθέντες οὐ μι-
 κρὰν ταῖς κατὰ τὴν ὁδὸν παρακειμέναις κωμπούλεσι τὴν βλά-
 βην ἐπάξωσιν, δμήρους ἕξ αὐτῶν λαμβάνει. αἰτησαμένων δὲ
 καὶ αὐτῶν τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἀσφαλίσασθαι, δίδωσιν⁵
 αὐτοῖς τὸν Ἰωαννάκην, (ἀνὴρ δὲ οὗτος ἀνδρεία καὶ φρονήσει
 διαφέρων,) τὴν τῶν ἀπάντων οἰκονομίαν διαθέμενος καὶ τὴν
 μέχρις αὐτοῦ τοῦ Ζυγοῦ τῶν Κομάνων εὐθέτησιν. τοιαῦτα
 μὲν οὖν τὰ τοῦ αὐτοκράτορος θεία πάντως προνοία. πάντα γοῦν
 P. 236 κατὰ τὸ πλήρες τελέσας, τροπαιοφόρος αὐτὸς νικητὴς πρὸς τὸ
 Βυζάντιον ἐπανέρχεται, Μαΐου παριππεύοντος μηνός. ἀλλὰ τὰ
 μὲν τῶν Σκυθῶν ὧδέ πη πέρας ἐχέτω, κἂν ἐκ πολλῶν ὑλίγα
 μοι εἴρηται, ἄκρῃ δακτύλῳ τοῦ Ἀδριατικοῦ ἀψαμένη πελά-
 γους. τὰς γὰρ λαμπρὰς τοῦ αὐτοκράτορος νίκας, τὰς μερι-
 κὰς τῶν πολεμίων ἤττας, τὰς καθ' ἓνα τούτου ἀνδραγαθίας,¹⁵
 τὰ ἐν τῷ μεταξύ συμπύπτοντα τοῖς τότε καιροῖς, καὶ ὅπως
 πρὸς ἅπαντας ἐποικίλλετό τε καὶ διὰ παντοίας μεθόδου διέλυε
 τὰ συμπύπτοντα δεινά, οὐδ' ἂν Δημοσθένης ἄλλος ἢ καὶ ὁ
 ἅπας τῶν ῥητόρων χορός, οὐδ' ἂν ἡ Ἀκαδημία πᾶσα καὶ ἡ

3. κατὰ CA et in margine P, παρὰ PG. τὴν alterum om. A. 4.
 αἰτησαμένων: καὶ τὸν Ἰωαννάκην δοῦς διασῶσαι τούτους μέχρις
 αὐτοῦ ζυγοῦ, οἴκαδε τούτους ἀπέλυσεν A. 5. τὰ om. G. 6.
 Ἰωαννάκην C. τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῇ G. 8. Ζυγοῦ scripsi. vid.
 p. 245 A. libri ζυγοῦ. 9. post προνοία punctum posui; libri
 uno tenore προνοία πάντα. 10. τελέσαι G. τὸ alterum om. G.
 12. σκυθῶν οὕτω: κἂν A. 17. an ἅπαντα? 18. ὁ om. G.
 19. ἡ prius om. G.

pulam edormire sivit, quo mente recepta beneficii sensum haberent.
 itaque postridie eius diei convocatis omnibus, non ea solum, quae
 pollicitus erat, sed multo plura persolvit. sed cum domum eos di-
 mittere vellet, veritus, ne in reditu praedabundi oppidis viam adia-
 centibus haud parvam calamitatem inferrent, obsides iis imperavit;
 vicissim et ipsis securitatem itineris petentibus, Iohannacem comitem
 dedit, fortitudine ac prudentia praestantem, cui omnium rerum pro-
 curationem incolumitatemque Comanorum commendavit, usque dum
 ad Zygum pervenissent. atque ita quidem imperator divina plane
 providentia. omnibus igitur abunde persolutis, ipse triumphans By-
 zantium revertitur, Maio mense. hactenus de bello Scythico; licet
 ex multis pauca tantummodo narraverim, Adriaticum quasi mare
 summo digito tangens. nam splendidae imperatoris victorias ac levio-
 res hostium clades singulaeque ab eodem praeclare gesta et quanta
 arte, quae interim acciderant, malis se expediverit, haec omnia ver-
 bis aequare nec Demosthenes alter posset, nec universus oratorum

Στοιὰ εἰς ταῦτόν συνεληλυθέτην καὶ προὔργου παντὸς τὰς Β
Ἀλεξίου πράξεις ἐποίησαντο, τούτων ἐφικέσθαι ἐξίσχυσαν.

7. Οὐ πολλαὶ διήλθον ἡμέραι τῆς τοῦ βασιλέως εἰς τὰ
ἀνάκτορα εἰσελεύσεως, καὶ ὁ Ἀριέβης Ἀρμένιος καὶ ὁ Κελ-
5 τὸς Οὐμπερτόπουλος (λογάδες οὗτοι ἄνδρες τῶν ἐπιφανῶν
Ἀρειμάνιοι) κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος μελετήσαντες ἐφωράθη-
σαν, πλῆθος οὐκ ἄγεννές πρὸς ταυτηνὴ τὴν βουλήν ἐπισυρό-
μενοι. καὶ οἱ ἔλεγχοι παρήσαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπαρρησιάζετο.
κατάκριτοι δὲ ἤδη καταστάντες οἱ ἐπίβουλοι, δήμευσιν καὶ
10 ὑπερορίαν τῆνικαῦτα κατεκρίθησαν, τῶν ἐκ τῶν νόμων ποι-
νῶν τοῦ αὐτοκράτορος σχολὴν παντελῆ καταψηφισαμένου, μη- C
δενὸς τὸ σῶμα λωβηθέντος. λογοποιουμένην δὲ Κομάνων ἔφο-
δον μανθάνων ὁ αὐτοκράτωρ, ἐκεῖθεν δὲ καὶ τὸν Βοδῖνον καὶ
αὐτοὺς Δαλμάτας παρασπονδήσαι τε καὶ κατὰ τῆς ἡμεδαπῆς
15 χωρῆσαι βουλομένους, ἐμερίζετο τοῖς λογισμοῖς, πρὸς ὁπότε-
ρον ἂν ἀπονεύσειε τῶν ἐχθρῶν. δέον οὖν αὐτῷ ἐδόκει κατὰ
τῶν Δαλματῶν πρώτως ἐξοπλίσασθαι καὶ προκαταλαβεῖν τὰ
ἀναμεταξὺ τῆς ἡμεδαπῆς καὶ αὐτῶν διακείμενα τέμνη καί,
ὡς ἐνόν, ἀσφαλίσασθαι. συναγαγὼν τοίνυν ἅπαντας καὶ ἀνα-
20 κοινωσάμενος τὸ σκοπούμενον, ἐπεὶ συνοῖσον ἅπασι τοῦτ' ἐδό- V. 187
κει, ἔξεισι τῆς μεγαλοπόλεως, τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν προμη- D
θευσόμενος. καὶ ταχὺ τὴν Φιλιππούπολιν καταλαβὼν, καὶ

3. οὐ πολλαὶ : τότε καὶ ὁ ἀριέβης A. 4. Ἀρχιέβης G. 6.
ἀρειμάνιοι G. 7. ταυτηνὴ om. A. 10. ἐκρίθησαν CG. 13.
ὁ αὐτοκράτωρ μανθάνων G. 14. αὐτοὺς : lege τοὺς. 14. ἡμετέ-
ρας G. 19. ἅπαντας : excidit fortasse τοὺς λογάδας. 21.
μεγαλουπόλεως C. προμηθευσάμενος G.

chorus, neque si Academia tota Stoaque ad celebrandas Alexii res gestas convenirent.

7. Non multi dies effluerant ab imperatoris in palatium reditu, cum detecta in eum coniuratio est Ariebis Armenii et Ubertopuli Galli, nobilissimorum fortissimorumque hominum, qui multitudinem non contemnendam in partes suas traxerant. aderant testes et rem libere profitebantur. convicti cum essent insidiatores, honorum publicatione et exilio multati sunt, capitis poenam, legibus praescriptam, remittente imperatore. iam cum imperator fama Comanos irruptionem fecisse accepisset, ab altera autem parte Bodinum et Dalmatas, foedere rupto, incursionem in fines nostros meditari, incertus erat animi, utri prius adversariorum occurreret. tandem satius duxit, contra Dalmatas primum arma parare, vallesque nostros inter et illorum fines sitas occupare et, quantum fieri posset, munire. convocavit igitur primores omnes aperuitque consilium; quod cum probatum esset omnibus, urbe egressus est, Occidentem placaturus. celeriter Philip-

γραμματα δεξάμενος τοῦ τηρικαῦτα ἀρχιεπισκόπου Βουλγα-
 ρίας χρηματίζοντος περὶ τοῦ δουκὸς Δυρραχίου Ἰωάννου τοῦ
 υἱοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος, διαβεβαιούμενα ἀποστασίαν ἐκείνον
 ὠδίνειν, ἀθυμῶν διὰ πάσης ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἦν, πῆ μὲν
 διὰ τὸν ἐκείνου πατέρα ἀναβαλλόμενος τὴν τῆς ὑποθέσεως 5
 P. 237 ἐξέτασιν, πῆ δὲ καὶ δεδιώς, μὴ ἄπερ ἢ φήμη λέγει οὐ ψεύ-
 σεται. καὶ ἐπεὶ μειράκιον ἦν ὁ Ἰωάννης, ὡς ἐπίπαν τὰς τῶν
 τοιούτων ὁρμὰς ἀκαθέκτους γινώσκων, ἐδεδίει, μὴ τι νεωτε-
 ρίσειε καὶ λύπης ἀφορήτου ἀμφοῖν τῷ τε πατρὶ καὶ θεῷ πρό-
 ξενος γένοιτο. δεῖν οὖν ἐλογίσατο διὰ πάσης μεθόδου σπεῦ- 10
 σαι τὴν ἐκείνου σφῆλαι βουλήν. ἐκήδετο γὰρ τούτου, ὅπως
 ἂν τις εἴποι. μεταπεμψάμενος οὖν τὸν τότε μέγαν ἐταιρει-
 ἀρχην Ἀργυρὸν τὸν Καρατζάν, Σκύθην μὲν ὄντα, φρονιμώ-
 τaton δὲ καὶ ἀρετῆς καὶ ἀληθείας ἐπιμελούμενον, διττὰς ἐπι-
 δίδωσιν αὐτῷ γραφάς, τὴν μὲν πρὸς τὸν Ἰωάννην τοιαῦτα 15
 B διαλαμβάνουσαν. “ἡ μὲν βασιλεία μου βαρβαρικὴν διὰ τῶν
 κλεισουρῶν ἔλευσιν κατ’ αὐτῆς μεμαθηκυῖα, ἐξεληλύθει τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως, ἐφ’ ᾧ τὰ μεσαίχμια τῆς Ῥωμαίων ἀρ-
 χῆς ἀσφαλίσασθαι. δεόν οὖν ἐστὶ καὶ αὐτόν σε παραγενέσθαι,
 τὰ κατὰ τὴν ὑπό σε ἀρχὴν ἀναδιδάξοντα. (δέδια γὰρ καὶ 20
 τὸν Βολκάνον, μὴ καὶ αὐτὸς ἐναντία καθ’ ἡμῶν φρονήσας
 μελετήσῃ,) πρὸς δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν Δαλματίαν ἀναγγελεῖν

3. διαβεβαιούμενος CG. 14. ἐπιμελούμενον C. 15. τοιαῦ-
 τα C, ταῦτα PG. 18. ἐφ’ ᾧ — ἀσφαλίσασθαι om. CG. 20.
 ἀναδιδάξαντα G. 21. Βουλκάνον G hic et infra.

popolin pervectus, a Bulgariae, qui tunc erat, archiepiscopo de Dyr-
 rhachii duce, Iohanne, Sebastocratoris filio, litteras accepit, quae hunc
 defectionem moliri affirmabant. quo nuntio allato, diem noctemque
 laboravit, partim propter illius patrem detrectans inquisitionem rei,
 partim veritus, ne, quod fama ferebat, evaderet. cumque iuvenis
 esset Iohannes, qua aetate impotenti plerosque animo esse norat,
 metuebat, ne seditione is mota, intolerandi doloris utriusque, et patri et
 patruo, auctor foret. itaque omnem statuit operam dare, ut consi-
 lium illius impediret; nam iuvenem diligebat quam maxime. arcessi-
 vit igitur magnum tum temporis hetaeriarum Argylum Caratzam, ge-
 nere quidem Scytham, sed prudentissimum hominem et virtutis veri-
 que studiosum eique duas tradidit epistolas, quarum altera ad Io-
 hannem in hunc sensum scripta erat: “maiestas nostra certior facta,
 barbaros per clusuras in imperium irrupisse, Cpoli egressa est, ut
 Romanorum fines tutaretur. itaque opus est etiam te ad me perve-
 nire, ut de provinciae, cui praees, statu referas. vereor enim, ne
 Bolcanus infesta adversus nos moliatur. praeterea de Dalmatiae re-

πρὸς ἡμᾶς καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ Βολκάνου, εἰ ταῖς εἰρηρικαῖς ἐμμένει σπονδαῖς, (καὶ γὰρ οὐκ ἀγαθαί μοι περὶ αὐτοῦ ἀγγέλαια καθ' ἐκάστην κομίζονται,) ἵνα σαφέστερόν τι μεμαθηκότες καὶ πρὸς τὰς αὐτοῦ ἐπιπλέον παρασκευασώμεθα μηχα- C
 5 νάς, καὶ σοὶ τὸ δέον ὑποθέμενοι, αὐθις πρὸς τὸ Ἰλλυρικὸν ἐκπέμψωμεν, ὅπως ἐξ ἐκατέρου μέρους τοῖς ἐχθροῖς μαχόμενοι, τὴν νικῶσαν, θεοῦ ὑπαρῆγοντος, σχοίημεν." ταῦτα μὲν ἢ πρὸς τὸν Ἰωάννην γραφὴν διελάμβανεν. ἢ δέ γε πρὸς τοὺς λογάδας τῶν ἐποίκων Δυρραχίου τοιαῦθ' ὑπηγόρευεν. "ἐπεὶ
 10 καθ' ἡμῶν μελετᾶν τὸν Βολκάνον αὐθις μεμαθηκότες, τῆς Βυζαντίδος ἐξεληλύθειμεν, κατασφαλισόμενοί τε τὰ ἐν μεσαιχιμῶ τῆς τε ἡμεδαπῆς καὶ τῶν Δαλματῶν διακείμενα τέμνη, ἅμα δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τοὺς Δαλμάτας ἀκριβώσασθαι· διὰ τοι ταῦτα δέον κρίναντες μετακαλέσασθαι τὸν D
 15 ὑμέτερον δοῦκα καὶ ποθοῦμενον ἀνεψιὸν τοῦ κράτους ἡμῶν, τουτονὶ τὸν τὴν ἡμετέραν ἐγχειρίζοντα ὑμῖν γραφὴν ἐξαπεστείλαμεν, δοῦκα τοῦτον προχειρισάμενοι. δέξασθε αὐτὸν καὶ ὑμεῖς, καὶ εἰς πᾶν τὸ παρ' αὐτοῦ προστατιόμενον ὑπέικετε." ταύτας οὖν τὰς γραφὰς ἐγχειρίσας τῷ Καρατζᾷ, ἐνετείλατο
 20 ἀπελθόντα πρῶτα μὲν ἐγχειρίσαι τῷ Ἰωάννῃ τὴν πρὸς αὐτὸν P. 238
 γραφὴν. καὶ εἰ μὲν αὐθαιρέτως ἐπεται, ἐκεῖνον μὲν ἐκεῖθεν μετ' εἰρήνης προπέμψαι, αὐτὸν δὲ τὴν φρουρὰν τῆς χώρας ἀναδέξα-

7. lege ἐπαρῆγοντος.

11. ἐξεληλύθαμεν G.

μὲν οὖν G.

μεταιχιμῶ G.

8. διελάμβανε γραφὴ G.

20. ἀπελθόντα om. G.

bus certiores nos facias velim atque de ipso Bolcano, num stet pacis conditionibus. siquidem haud laeti de eo quotidie ad me perferuntur nuntii. cuius consiliis, ubi certi aliquid ex te cognoverimus, melius poterimus occurrere; te vero, mandatis instructum, in Illyricum remittemus, ut ab utraque parte impetu in hostem facto, victoria, deo iuvante, potiamur." haec ad Iohannem perscripta erant; alterius epistolae, ad nobiliores Dyrrhachii cives datae, argumentum hoc erat. "de Bolcano bellum in nos rursus parante certiores facti, Byzantio egressi sumus, ut montium angustias, quae nostros Dalmaticosque interiacent fines, praesidiis firmemus, simul etiam probe cognoscamus, quid ille et Dalmatae agant; cumque eam ob causam opus esse duxerimus, ducem vestrum, carissimum nostrae maiestatis nepotem, isthinc ad nos evocare: hunc, qui nostram vobis epistolam reddet, ad vos misimus ducemque creavimus. itaque accipite eum et ipsi, atque in omnibus, quae praescripserit, obsequium ei praestate." has epistolas cum Caratae tradidisset, mandavit, ut, eo advectus, prius Iohanni epistolam redderet; quem, si sua sponte obtemperaret, cum

σθαι, μέχρις ἂν ἐκεῖνος αὐθις ἐπανέλθοι· εἰ δὲ ἀντιτείνει καὶ μὴ πείθεται, μεταπέμψασθαι τοὺς ὑπερέχοντας τῶν Δυρραχιτῶν καὶ τὴν ἑτέραν ὑπαναγνῶναι γραφὴν, ἐφ' ᾗ συνάρασθαι αὐτῷ ἐπὶ τῷ τὸν Ἰωάννην κατασχεῖν.

8. Ταῦτα ἐνωτισθεῖς ὁ σεβαστοκράτωρ ἐν Κωνσταντι-⁵νουπόλει διατρίβων, σπουδαίως ἐξῆει καὶ ἐπὶ δυοῖ νυχθημέροις καταλαμβάνει τὴν Φιλιππούπολιν. ὑπνώτιοντος δὲ τοῦ Β βασιλέως, εἶσω τῆς βασιλικῆς σκηνῆς ἀποφῆτι εἰσελθὼν, εἰς τὴν ἑτέραν κλίνην τοῦ βασιλέως καὶ ἀδελφοῦ κατακλιθεῖς καὶ αὐτὸς ὑπνωτε, τοὺς κατευνάζοντας τὸν αὐτοκράτορα διὰ τῆς 10 χειρὸς ἡσυχάζειν ἐπιτάξας. ὡς γοῦν ὁ βασιλεὺς τοῦ ὑπνου ἀνέθορε καὶ τὸν ἀδελφὸν παρ' ἐλπίδας ἐθεάσατο, ἡσυχάζων τέως ἦν καὶ τοὺς παρατυχόντας αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν καὶ αὐτὸς δέκευεν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ σεβαστοκράτωρ ἐξυπνος γενόμενος τὸν ἀδελφὸν καὶ βασιλέα γρηγοροῦντα ἐθεάσατο, κάκεινος ἐπι-¹⁵δὼν αὐτόν, προσελθόντες ἀμφοτέρω ἀλλήλους κατησπάζοντο. εἶτα ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπυθάνετο, τί ἄρα καὶ βούλοιο καὶ τίς C ἢ αἰτία τῆς αὐτοῦ ἐλεύσεως. ἐκεῖνος δὲ “σοῦ ἔνεκα” ἔρη. καὶ ὃς “μίτην σεαυτὸν συντείνας τοσοῦτον κεκοπίεσας.” ὁ δὲ σεβαστοκράτωρ τέως οὐκ ἀντεφθέγγετο, ἀλλ' ὄνειρώτιων ἦν²⁰ τὰ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου μετὰ τοῦ προπεμφθέντος παρ' αὐτοῦ κομισθησόμενα μηνύματα. καὶ γὰρ ἅμα τῷ ἐνωτισθῆναι τὰ θρυλλούμενα περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, δισύλλαβον ἐγχαράξας

1. αὐθις om. G. ἀντιτελεῖ et πείθεται PG, alterum C. 11.
ἐπιτάξας ἡσυχάζειν G. 17. μὲν ὁ G.

pace dimitteret; ipse curam provinciae susciperet usque ad reditum illius. sin recusaret et parere nollet, primoribus Dyrrhachiensium ad se vocatis alteram epistolam ostenderet, ipsorumque auxilium exprosceret ad Iohannem comprehendendum.

8. His cognitis sebastocrator, qui Cpoli degebat, sine mora urbe profectus, duorum dierum totidemque noctium itinere Philippopolin pervenit. dormiente imperatore, in tabernaculum regium sine strepitu ingressus, in altero lecto somno se dedit, postquam manus signo imperatoris cubicularios, ut quiescerent, monuit. experrectus imperator, ubi fratrem praeter opinionem vidit, quietus tum quidem mansit, quique aderant, vetuit et ipse strepere. tandem cum sebastocrator, somno itidem solutus, imperatorem fratrem exsomnia cerneret, atque hic vicissim alterum, ambo se invicem amplexi et osculati sunt. dein rogante imperatore, quae causa eius adventus esset, Isaacius “tua, inquit, causa veni.” tum ille: “frustra tantum itineris laborem suscepisti.” ad haec sebastocrator tum quidem nihil respondit; sed exspectavit, quid nuntius, quem Dyrrhachium miserat, refer-

πρὸς αὐτὸν γράμμα, παρεκελεύσατο θᾶττον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα φοιτῆσαι. ὡς καὶ αὐτὸν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τοῦ Βυζαντίου ἐξεληλυθότα πρὸς Φιλιππούπολιν ἐπείγεσθαι, ἐφ' ᾧ τὰ κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα εἰσηγηθέντα κατασεῖσαι, 5 τὰ εἰκότα πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ βασιλέα ὁμιλήσαντα. ἅμα δὲ καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἐγκαρτερῆσαι ἄφιξιν. ὑποχωρήσας δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως, εἰς τὴν ἀποτεταγμένην αὐτῷ σκητὴν ἄπεισιν. παραχρῆμα δὲ καὶ ὁ πρὸς τὸν Ἰωάννην ἀποσταλεὶς γραμματοκομιστὴς δραματὸς εἴσεισιν ἐκεῖθεν ἐπα- 10 νελθῶν, τὴν τοῦ Ἰωάννου ἀπαγγέλλων ἔλευσιν. τῆς ὑποψίας οὖν τηρικαῦτα ὁ σεβαστοκράτωρ ἀπυλλαγεὶς καὶ κρείττοσιν ἀναρρώσας ἑαυτὸν λογισμοῖς, θυμῷ πλησθεὶς κατὰ τῶν πρώτως P. 239 εἰσηγησαμένων τὰ κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τεταραγμένος πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆει. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον θεασάμενος, ἐγνώκει 15 μὲν παρενθὺ τὴν αἰτίαν, ἠρώτα δ' ὅμως, ὅπως ἔχοι. ὁ δὲ “κακῶς” ἔφη “ἐξ αἰτίας σῆς.” οὐδὲ γὰρ ὄλωσ τὸν θυμὸν περιυλακτοῦντα χαλιναγωγεῖν ἠπίστατο, παρεφέρετο δὲ καὶ ὑπὸ ψιλοῦ, εἰ ἔτυχε, ῥήματος. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ ἄλλο τι προσέθετο λέγων, “οὐ τοσοῦτον κατὰ τῆς σῆς λελύπημαι βα- 20 σιλείας, ὅσον κατὰ τουτουί” (τὸν Ἀδριανὸν τῷ δακτύλῳ ὑποδείξας) “καταψευδομένου.” πρὸς ταῦτα δὲ ὁ πρᾶυς ἐκεῖνος καὶ ἠδὺς βασιλεὺς οὐδ' ὀτιοῦν ἐφθέγγατο. ἐγίνωσκε γὰρ, ὅπως ζέοντα τὸν θυμὸν τὰδελφοῦ καταπαύσει. συγκαθεσθέντες οὖν B

8. σκητὴν G, σκητῆ P.
et infra.

15. ἐχῆ G.

20. Ἀδριανὸν G hic

21. δὲ om. C.

ret. nam sparsos de filio rumores ut audiit, brevi exarata epistola eum illico ad imperatorem tendere iusserat; se quoque Byzantio festinare Philippopolin, ut, quae res postularer, imperatorem fratrem doceret crimenque dilueret. ibidem eius se adventum praestolaturum. itaque digressus ab imperatore, in assignatum ipsi tabernaculum se contulit. brevi post missus ad Iohannem tabellarius accurrit, Iohannis adventum nuntians. tum vero Isaacius, e suspicionis sollicitudine ad maiorem erectus fiduciam, iraque incensus in eos, qui primi nomen filii detulerant, magno animi motu imperatorem adiit. is conspicatus fratrem, quanquam causam statim intellexit, tamen quomodo haberet, percontatus est. “male, respondit ille, idque propter te.” nempe cohibere iracundiam prorsus non didicerat; immo efferebatur vel simplici, si forte, verbo. praeterea addit: “neque tamen tuae maiestati tantum succenseo, quantum huic (Adrianum digito monstrabat) calumnianti.” ad haec mitis ille ac suavis imperator nihil omnino reposuit; norat enim, quo modo exardescerentem fratris iracun-

ἄμφω, μετὰ τοῦ Μελισσηνοῦ Νικηφόρου τοῦ καίσαρος καὶ
 τινων τῶν ἐξ αἵματος καὶ ἀγγιστείας προσηκόντων αὐτοῖς
 μόνοι πρὸς ἀλλήλους ὠμίλουν περὶ τῶν κατὰ τοῦ Ἰωάννου
 ῥηθέντων. ὡς δὲ τὸν Μελισσηνὸν καὶ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν
 Ἀδριανὸν κατατρέχοντας ἐσηματισμένως τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἐώρα, 5
 V. 189 αὐτίς τὸν θυμὸν παφλάζοντα μὴ δυνηθεῖς κατασχεῖν, δριμύ
 πρὸς τὸν Ἀδριανὸν ἀτενίσας, ψιλῶσαι τὸν αὐτοῦ πῶγονα
 ἠπειλήσατο καὶ διδάξαι, μὴ προφανῶς ψευδόμενον τοιοῦτων
 συγγενῶν ἀποστερεῖσαι τὸν βασιλέα ἐπιχειρεῖν. ἐν τούτοις ὁ
 C' Ἰωάννης κατέλαβε, καὶ παραχρῆμα εἰσω τῆς βασιλικῆς σκηνῆς 10
 εἰσάγεται, καὶ πάντων τῶν κατ' αὐτοῦ λαληθέντων ἀκούει. οὐ
 μέντοι γε εἰς ἐξέτασιν ὄλως ἄγεται, ἀλλ' ὁ κατὰ κράτος ἐλεύ-
 θερος ἵσταται, τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν εἰπόντος· “πρὸς
 τὸν δὸν πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐμὸν ἀφορῶν, οὐδ' ἀκούσαι τῶν
 κατὰ σοῦ λαληθέντων ἀνέχομαι. ἔσο τοίνυν ἀμεριμνῶς διά- 15
 γων, ὡς τὸ πρότερον.” ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντα ἐντὸς τῆς βα-
 σιλικῆς ἐρρήθη σκηνῆς, μόνων τῶν συγγενῶν, ὀθνεῖον δὲ οὐ-
 δενὸς παρόντος. οὕτω γοῦν τῶν λαληθέντων ἢ μελετηθέντων
 ἴσως κατευνασθέντων, τὸν ἴδιον ἀδελφὸν, τὸν σεβαστοκράτο-
 D ρά φημι Ἰσαάκιον, μετακαλεσάμενος σὺν αὐτῷ τῷ Ἰωάννῃ 20
 τῷ υἱῷ αὐτοῦ, πολλὰ ὁμιλήσας πρότερον, ἔφη πρὸς τὸν σε-
 βαστοκράτορα “σὺ μὲν χαίρων ἄπιθι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν,

1. κατὰ CG. 2. αὐτοῖς C, αὐτοῦς P, αὐτοῦς προσηκόντων G.
 9. ὁ om. G. 12. ἐλεύθερον G. 14. ἐμὸν ἀδελφὸν G. 17.
 ἐρρέθη C, εἰρήθη G. 19. ἴσον CG. κατευνασθέντα G.
 21. τῷ G, καὶ P. πρότερον ὁμιλήσας πολλὰ G.

diam sedaret. considentes igitur ambo, una cum Melisseno Nicephoro caesare nonnullisque aliis, sanguine et affinitate iunctis, soli de crimine Iohannis colloquebantur. ubi autem Melissenum fratremque suum Adrianum oblique in filium invehi sensit, effervescenti iterum impar comprimendae irae, Adriano truci vultu comminatur, vulsurum se ipsi barbam atque ita tractaturum, ut in posterum non conaretur propalam mentiendo talibus imperatorem propinquis orbare. interea Iohannes advenit, et statim in regium tabernaculum admissus, quae in eum dicta erant omnia, audiit. neque tamen in quaestionem adducitur; sed reus adstat liber, imperatore haec ad eum verba faciente: “patrem tuum, meum fratrem, respiciens, ne audire quidem sustineo, quae in te coniecta crimina sunt. esto igitur animo securo, ut antea.” haec omnia intra regium tabernaculum acta sunt, solis propinquis praesentibus, extraneo nemine. tali modo sopitis, quae vel falso insimulata vel meditata etiam fuerant, Isaacium fratrem sebastocratorem una cum Iohanne filio arcessivit, multaue cum utroque

τὰ καθ' ἡμᾶς τῇ μητρὶ ἀνακοινωσόμενος. ἐγὼ δὲ τουτονὶ”
 (τὸν Ἰωάννην φησὶν ὑποδείξας) “αὐθις, ὡς ὄρας, ἐκπέμπω
 πρὸς τὸ Δυρράχιον, ἐφ' ᾧ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς ἐπιμελῶς ἐνεργεῖν.” οὕτως οὖν ἀπ' ἀλλήλων διακριθέντες, ὁ μὲν τῆς πρὸς
 5 τὸ Βυζάντιον τῇ μετ' αὐτὴν εἶχετο, ὁ δὲ πρὸς τὸ Δυρράχιον
 στέλλεται.

9. Οὐ μέχρι δὲ τούτου τὰ κατὰ τὸν αὐτοκράτορα ἔστη.
 ἀλλ' ἐπεὶ Θεόδωρος ὁ Γαβρᾶς ἐνδημήσας ἦν ἐν τῇ βασιλευ-
 ούσῃ, γινώσκων τὸ τούτου ὄβριμοεργὸν καὶ περὶ τὰς πράξεις P. 240
 10 ὄξύ, βουλόμενος τοῦτον ἀπελάσαι τῆς πόλεως, δοῦκα Τραπε-
 ζοῦντος προῦβάλλετο, πάλαι ταύτην ἀπὸ τῶν Τούρκων ἀφε-
 λόμενον. ὄρμητο μὲν γὰρ οὗτος ἐκ Χαλδαίας καὶ τῶν ἀνω-
 τέρω μερῶν, στρατιώτης δὲ περιφανῆς γενόμενος, ἐπί τε φρο-
 νῆσει καὶ ἀνδρείᾳ ὑπερέχων ἀπάντων, μικροῦ καὶ μηδέποτε
 15 ἔργου ἀψάμενος καὶ ἀτυχήσας, ἀλλὰ πάντων αἰεὶ τῶν πολε-
 μίων κρατῶν, καὶ αὐτὴν δὴ τὴν Τραπεζοῦντα ἐλὼν καὶ ὡς
 ἴδιον λάχος ἐαυτῷ ἀποκληρωσάμενος, ἄμαχος ἦν. τούτου τὸν
 υἱὸν Γρηγόριον ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς εἰς
 μίαν τῶν θυγατέρων αὐτοῦ εἰσφκίσατο. ἀνήβων δὲ ἄμφω τῶν B
 20 παίδων ὄντων, γαμήλια μόνα σύμφωνα ἀναμεταξὺ προέβησαν.
 εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Γρηγόριον εἰς χεῖρας τοῦ σεβαστοκράτο-
 ρος παραθέμενος, ἵν' ὀπηνίκα νομίμου ἄψωνται οἱ παῖδες

1. ἀνακοινωσόμενος G.

2. φησὶν om. G.

5. τὸ prius

om. G. τῇ om. G.

9. ὄβριμοεργὸν P, ὄβριμοεργὸν CG.

17. ἐαυτοῦ G.

locutus, sebastocratori “tu quidem, ait, salvus in urbem revertere, et quo loco res nostrae sint, matri renuntia. hunc vero (Iohannem digito monstrabat) rursus, ut vides, Dyrrhachium dimitto, ut provinciae suae curam gerat.” ita discedentes, alter Byzantium postridie iter iniit, alter Dyrrhachium missus est.

9. Exstitit etiam alia tunc in imperatorem conspiratio. etenim Theodorum Gauram, Cpoli commorantem, cuius imperator animum audacem et promptum norat, ut urbe exterminaret, ducem Trapezuntis creaverat, quam is dudum Turcis eripuerat. oriundus hic e Chaldaea superiori, eximiam in militia laudem tulerat, quod et consilio et virtute omnes superabat, neque unquam vel minimam rem susceptam non feliciter perfecerat; cumque omnes semper hostes devicisset, atque adeo ipsam Trapezuntem expugnatam tanquam propriam sibi vindicasset, invictus plane habebatur. huius filio Gregorio Isaacius Comnenus sebastocrator filiarum unam collocaverat; sed cum ambo impuberes essent, non ultra pacta nuptialia res processerat. tum tradito Gauras Gregorio filio sebastocratori, ut cum legitimam

ἡλικίας, καὶ ἡ μνηστεία τελεσθῆ, αὐτὸς συνταξάμενος τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανήει χώραν. τῆς δὲ ὀμευνέτιδος αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ τὸ κοινὸν ἀποδεδωκυίας χρέος, ἄλλην αὐθις ἐξ Ἀλανῶν ἠγάγετο εὐγενεστάτην. ἔτυχε δὲ τὴν τε τοῦ σεβαστοκράτορος ὀμευνέτιν καὶ ἦν ὁ Γαβρᾶς ἔλαβε, δυοῖν ἀδελφοῖν θυγατέρας εἶναι. τούτου δῆλον γεγονότος, ἐπεὶ ἀπὸ τε C τῶν νόμων ἀπὸ τε τῶν κανόνων ἢ τῶν παίδων ἐκωλύετο συνάφεια, διεσπάσθη τὸ τοιοῦτον συναλλάγμα. γινώσκων δὲ ὁ βασιλεύς, ὅποσος ὁ Γαβρᾶς στρατιώτης ἐστὶ καὶ ὅποσα πράγματα συνταράττειν δύναται, οὐκ ἤθελε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Γρηγόριον, διασπασθέντος τοῦ τοιοῦτου συναλλάγματος, παλιδρομηῆσαι πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ κατέχειν τοῦτον εἰς τὴν βασιλευσσαν δυεῖν ἕνεκα, ἵν' ἅμα μὲν ὡς ὄμηρον αὐτὸν παρακατέχοι, ἅμα δὲ καὶ τὴν τοῦ Γαβρᾶ εὐνοίαν ἐπισπάσαιτο. κἀν V. 190 τεῦθεν, ἐὰν πονηρὸν τι βούληται, ἀπόσχηται τοῦ τοιοῦτου. 15

Ἐμὴ γοῦν τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν Γρηγόριον συνάψαι ἐβούλετο. διὰ τοι ταῦτα ὑπερετίθετο τὴν τοῦ παιδὸς ἀποστολήν. καταλαβὼν δὲ αὐθις ὁ Γαβρᾶς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ μηδὲν τῶν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μελετωμένων συνείς, ἐσκόπει τὸν ἴδιον υἱὸν λεληθότως ἀναλαβέσθαι. εἶχε δὲ τέως τὸ 20 βεβουλευμένον ἀνέκφορον, κἀν ὁ αὐτοκράτωρ παρηνίσσετό τι καὶ παρενέφαινε αὐτῷ περὶ τοῦ σκοπομένου. ὁ δὲ εἴτε μὴ γνούς, εἴτε καὶ ἀκηδιάσας διὰ τὴν πρὸ μικροῦ γεγονυῖαν τοῦ

13. δυεῖν C, δυοῖν PG. 14. Γαυρᾶ G. 15. an βουλεύηται?
17. τοι om. G. 20. δὲ om. G. 21. κἀν — σκοπομένου
om. CG.

aetatem illi attigissent, nuptiae perficerentur, imperatorem salutavit domumque reversus est. ibi defuncta haud multo post eius uxore, cum alteram ex Alanis nobilissimam duxisset, contigit, ut sebastocratoris coniux et quam Gauras sibi adiunxerat, fratrum duorum filiae essent. quo patefacto, quoniam et civilibus et ecclesiasticis legibus filiorum nuptiae prohiberentur, diremta illa sponsalia sunt. verum imperator reputans, quam esset Gauras bello egregius quamque efficax turbandis rebus, sponsalibus solutis, reverti ad patrem Gregorium noluit, sed detinere ipsum Cpoli duabus de causis decrevit, primum ut fidei Gaurae obsidem haberet, dein ut benevolentiam eius sibi conciliaret; propter quae ille, si quid machinaretur, coeptis absisteret. itaque sororum mearum unam connubio ipsi iungere voluit. eam ob causam pueri reditum distulit. at Gauras Byzantium reversus, cum nihil eorum, quae imperator meditabatur, intelligeret, filium clam abducere in animo habuit. sed celavit tum consilium, licet imperator obscuris verbis ei significaret, quid in animum induxisset. quae

τοιούτου κήδους διάζευξιν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἤτειτο τὸν υἱὸν
 δοθῆναι οἱ ἐπαναστρέφοντι. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἀνένευε πρὸς
 τοῦτο. σχηματιζόμενος δὲ ὁ Γαβρᾶς ἐκοντὶ τοῦτον καταλιμ- P. 241
 πάνειν καὶ τῇ τοῦ αὐτοκράτορος τὰ κατὰ τὸ παιδίον ἀναθέ-
 5 σθαι γνώμη, ἐπεὶ συνταξάμενος αὐτῷ ἀπάρτι τοῦ Βυζαντίου
 ἐξιέναι ἔμελλεν, ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ σεβαστοκράτορος διὰ τὸ
 παρακολουθῆσαν κῆδος καὶ ἦν πρὸς αὐτὸν ἐκ ταυτησὶ τῆς
 αἰτίας ἔσχε συνήθειαν, ἔνθα τὸ τοῦ μεγαλομάρτυρος Φωκᾶ
 τέμενος ἴδρυται· προάστειόν τι τοῦτο περὶ τὴν Προποντίδα
 10 διακείμενον περικαλλές. δαυιλῶς οὖν αὐτοῦ πον εὐωγηθέν-
 τες, ὁ μὲν σεβαστοκράτωρ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανήγει, ὁ δὲ
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἤτειτο παραχωρηθῆναι οἱ καὶ τῇ μετ' αὐτὴν
 συνεῖναι αὐτῷ. ὁ δ' εὐθύς κατένευεν. ὁ δὲ πολλάκις ῥηθεὶς B
 Γαβρᾶς, ἐπεὶ τῇ μετ' αὐτὴν χωρίζεσθαι ἤδη τοῦ παιδὸς
 15 ἔμελλε, τοὺς παιδαγωγοὺς ἡξίου συνέψεσθαι οἱ μέχρι τοῦ
 Σωσθενίου· κείθι γὰρ ἔμελλε κατασκηνοῦν. οἱ δὲ κατανεύ-
 σαντες συναπήεσαν μετ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως καὶ ἐν τῷ μέλ-
 λειν αὐθις ἐκέθην ἀπαίρειν τὸ αὐτὸ τοὺς παιδαγωγοὺς ἤτει-
 το, συνέψεσθαι τούτῳ τὸν υἱὸν καὶ μέχρι τοῦ Φάρου. οἱ δὲ
 20 ἀνένευον. ὁ δὲ σπλάγγνα τε πατρικὰ προεβάλλετο καὶ ἀπο-
 δημίαν μακρὰν καὶ ἀλλάττα συνείρων τούτοις, κατέκλασε τὰς
 τῶν παιδαγωγῶν καρδίας, καὶ πεισθέντες τοῖς αὐτοῦ λόγοις

5. αὐτῷ τοῦ ἀπάρτι Βυζαντίου P, αὐτῷ τοῦ om. C, ἀπάρτι τοῦ
 Βυζαντίου G, omissis itidem αὐτῷ τοῦ. 13. συνεῖναι CG. 15.
 τοῦ add. G. 19. καὶ om. G.

ille sive non intelligens, sive ob dirempta nuper sponsalia parum cu-
 rans, filius ut secum domum rediret, postulavit. id imperatore re-
 cusante, Gauras non invitum se facere simulans, ut filium relinque-
 ret et imperatoris tutelae committeret, cum valere hunc iussisset
 iamque Byzantio discessurus esset, a sebastocratore propter affini-
 tatis coniunctionem et natam inde familiaritatem hospitio acceptus
 est ad magni martyris Phocae, in suburbano pulcherrimo ad Propon-
 tidem sito. ubi cum opipare essent epulati, sebastocrator Byzantium
 revertitur; alter dari id sibi petiit, ut filius postero quoque die se-
 cum una esset. statim annuit sebastocrator. at Gauras, quem saepe
 diximus, cum postridie iam discessurus a filio esset, paedagogos pueri
 rogavit, ut comitarentur se usque ad Sosthenium; ibi enim diversu-
 rus erat. annuentes illi una ibant. cum et hinc discedendum fuit,
 idem paedagogos rogavit, ut filium ad Pharum usque se sequi pate-
 rentur. id illi recusare. verum alter amorem paternum obtendere et
 itineris longinquitatem et eiusmodi alia addere. ita fregit paedagogo-

C συνείποντο αὐτῷ. τὸν Φάρον τοίνυν καταλαβὼν, εἰς φῶς τὴν
 σκῆψιν προήγαγε. καὶ ἀναλαβόμενος τὸ παιδίον καὶ ἐμβα-
 λῶν εἰς ὀλκάδα, τῷ τοῦ Πόντου ῥοθίῳ ἑαυτὸν τε καὶ τὸν
 υἷον ἐπαφῆκε. μεμαθηκῶς δὲ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ, θᾶπτον
 ἢ λόγος δρομάδας νῆας κατ' αὐτοῦ ἐξέπεμψεν, ἐντειλάμενος⁵
 τοῖς ἀπερχομένοις τῷ μὲν Γαβροῦ τὰς πρὸς αὐτὸν ἐγχειρίσαι
 γραφάς, τὸ δὲ παιδίον σπεῦσαι μετὰ τῆς ἐκείνου γνώμης
 ἀναλαβέσθαι, εἰ μὴ ἄρα ἐχθρὸν τὸν αὐτοκράτορα βούλοιο
 ἐσχηκέναι. καταλαμβάνουσι τοίνυν αὐτοὺς οἱ ἀπελθόντες ἐν-
 Dθεν τῆς Αἰγίνου πόλεως κατὰ τὴν πόλιν τὴν οὕτως ἐγγχωρίως¹⁰
 Κάραμβιν καλουμένην. καὶ δὴ τὰς βασιλικὰς ἐγχειρίσαντες
 γραφάς, δι' ὧν ὁ αὐτοκράτωρ ἐνέφαινε, μιᾷ τῶν ἐμῶν ἀδελ-
 φῶν τὸ παιδίον βούλεσθαι συναρμόσαι, καὶ πολλὰ ἄττα πρὸς
 αὐτὸν ὠμιληκότες πείθουσιν ἐκπέμψαι τὸν υἷον. ὄνπερ θεα-
 σάμενος ὁ αὐτοκράτωρ καὶ διὰ τῶν συνήθων ἐγγράφων μύ-¹⁵
 ρων τάχα τὸ συνάλλαγμα ἐμπεδώσας, παιδαγωγῷ παραδέδω-
 κεν ἐνὶ τῶν τῆς βασιλίδος θεραπόντων, Μιχαὴλ τῷ ἐκτομίᾳ,
 καὶ οὕτω περὶ τὰ ἀνάκτορα ἐνδιατρίβοντα πολλῆς ἐπιμε-
 V. 191 λείας ἤξιον, τά τε ἤθη διορθούμενος καὶ πᾶσαν παιδείαν στρα-
 τιωτικὴν ἐκδιδάσκων. ὅποια δὲ τὰ τῶν νέων, μὴ βουλόμε-²⁰
 P. 242 νος ὄλωσ ὑποτάσσεσθαι τι, ἡμίᾳτο, ὡς μὴ προσηκούσης δῆ-

5. ἐξέπεμψεν CG, ἐξέπεμπεν P. 6. ἐπαρχομένοις P, ἐπερχο-
 μένοις G, recte C. Γαυροῦ G hic et infra. 9. αὐτοὶ C.
 11. Κάραβιν CG. 17. τῶν add. C. 19. ἤθη CG, ἤδη P. 21.
 δῆθεν add. C.

rum animos, seque ut comitarentur, evicit. Pharus sic proventus,
 quid vellet, patefecit. nam arrepto puero et in oerariam navem
 coniecto, maris fluctibus se filiumque commisit. quod simulatque
 imperator cognovit, dicto citius celoces misit, vectoribus mandaus, ut
 Gaurae litteras ad eum datas redderent, puerumque sine mora ab eo
 repeterent; sin negaret, utique minarentur hostem ipsi imperatorem
 fore. assequuntur Gauram citra Aeginum urbem, ad oppidum ab
 indigenis Carambim appellatum. statim reddunt imperatoris litteras,
 quibus se sororum mearum unam puero in matrimonium daturum
 significabat, et multis ad eum verbis factis, tandem persuadent, ut
 filium remitteret. quem ut imperator vidit et legitimis solum pactio-
 nibus continuo nuptias firmavit, paedagogo puerum tradidit, famulo-
 rum imperatricis uni, Michaeli eunucho. ac multa dehinc eum in
 palatio commorantem cura complexus, et mores adolescentis ad hu-
 manitatem informavit, et universae rei militaris scientia eundem im-
 buit. verum ut sunt puerorum ingenia, cum parere prorsus nollet,
 indignabatur, quod iusti scilicet sibi honores non haberentur. huc

5 **Θεν** ἀξιούμενος τιμῆς. δυσαρεστῶν δὲ ἅμα καὶ πρὸς τὸν
 παιδαγωγόν, ἐσκέπετο πρὸς τὸν ἴδιον φοιτῆσαι πατέρα, δέον
 μιᾶλλον εὐχαριστεῖν ἐπιμελείας τοσαύτης ἀξιούμενον. οὐ μέ-
 10 **χρη** δὲ τοῦτου περιῦστατο τούτῳ τὸ βούλευμα, ἀλλὰ καὶ ἔρ-
 γου ἤπειτο. προσελθὼν οὖν ἀνακοινοῦται τισι τὸ ἀπόρητον.
 ἦσαν δὲ ὁ τε Γεώργιος τοῦ Δεκανοῦ, Εὐστάθιος ὁ Καμύτιζης
 καὶ Μιχαὴλ ὁ οἰνοχόος, ὃν καὶ πιγκέρονην συγῆθως οἱ τῆς βα-
 σιλικῆς αὐλῆς ὀνομάζουσιν. ἄνδρες δὲ οὗτοι μαχιμώτατοί τε
 καὶ τῶν λίαν προσοικειωμένων τῷ βασιλεῖ. τούτων ὁ Μι-
 15 **χαὴλ** προσελθὼν ἀπαγγέλλει πάντα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ὁ β
 δὲ οὐ πάνυ πιστεύειν ἔχων, ἀνένευε πρὸς τὰ ῥήματα. ἐπι-
 κειμένου δὲ τοῦ Γαβραῦ καὶ τὸν δρασμὸν ἐπείγοντος, οἱ εὐ-
 νούστερον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα διακείμενοι ἔφασαν, “εἰ μὴ
 20 **δι’** ὄρκου ἡμῖν τὸ βεβουλευμένον πιστώσειας, οὐ συνεψόμεθά
 σοι.” τοῦ δὲ κατανεύσαντος, τὸν ἄγιον ἦλον, δι’ οὗ τὴν τοῦ
 ἐμοῦ σωτῆρος πλευρὰν οἱ ἄνομοι ἐνύξαν, ὑπεδείκνον οὗ
 ἔκειτο, βουλευσάμενοι ἀναλαβέσθαι καὶ ἐξαγαγεῖν, ὥστε εἰς
 τὸν δι’ αὐτοῦ τρωθέντα ἐπωμόσασθαι. πείθεται τούτοις ὁ
 Γαβραῦς, καὶ εἰσελθὼν ἀναλαμβάνεται λαθραίως τὸν ἄγιον
 20 **ἦλον**. εἷς δὲ τις τῶν προκαταγγειλάντων τῷ αὐτοκράτορι τὴν C
 βουλὴν δρομαῖος εἰσελθὼν ἔφη, ὡς “ἴδε καὶ ὁ Γαβραῦς, καὶ
 ὁ ἦλος ἐγκόλιος αἰτῶ.” καὶ παραχρῆμα, ἐπισκῆψαντος τοῦ
 αὐτοκράτορος, καὶ ὁ Γαβραῦς εἰσῆγετο, καὶ ὁ ἦλος τοῦ κόλπου

4. περιῦσταται G. 6. au Καμύτιζη? 11. πιστεύων PG, re-
 cte C. 16. ὑπεδείκνυτο CG. 19. ἀναλαμβάνει CG. 22.
 αὐτοῦ G.

accedebat, ut offenso in paedagogum animo esset. itaque fugam ad
 patrem meditabatur, cum tam diligentis institutionis gratiam potius
 referri oporteret. neque in meditando constitit; immo rem aggressus
 est etiam. communicavit igitur consilium cum Georgio Decani, et Eu-
 stathio Camytza et Michaelae a poculis, quem pincernam vulgo aulici
 vocant, fortissimis viris iisdemque imperatori familiarissimis. ex qui-
 bus Michael totius rei indicium ad imperatorem detulit. is nullam
 omnino fidem dictis habuit. acrius autem Gaura ad fugam urgente,
 qui animo erga imperatorem fideli erant, “nisi iure iurando, inquit,
 consilio tuo fidem addideris, non sequemur te.” quod cum ille
 non recusasset, locum ipsi ostendunt, ubi sacra lancea, qua salvato-
 ris mei latus impii pupugerunt, recondita erat. hanc inde auferret,
 suadent, ut per eum, cuius latus illa percussus esset, iuraret. paruit
 adolescens, sacrariumque ingressus, lanceam surripuit. tum vero
 eorum unus, qui rem imperatori prodiderant, accurrens, “ecce, in-
 quit, Gauras, sacram lanceam in sinu gestans.” statim imperatoris

εὐθύς ἐξήγετο. ἐρωτηθεὶς δέ, ἀπήγγειλε πάντα ἐκ ψιλῆς ἐπερωτήσεως, τοὺς τε συνίστορας ὁμολογήσας καὶ τὰ βεβουλευμένα ἅπαντα. αὐτοῦ μὲν οὖν καταψηφισάμενος, παραδίδωσι πρὸς τὸν δοῦκα Φιλιππουπόλεως Γεώργιον τὸν Μεσοποταμίτην, ὥστε ἔμφρουρον τοῦτον τηρεῖν δεσμώτην ἐν τῇ ἀκροπόλει. Γεώργιον δὲ τὸν τοῦ Δεκανοῦ μετὰ γραμμιάτων πρὸς Λέοντα τὸν Νικερίτην δοῦκα τῷ τότε τοῦ περὶ Δουναβου τυγγάνοντα πέπομφεν, ὡς δῆθεν καὶ αὐτὸν σὺν ἐκείνῳ τὰ περὶ τὸν Δάνουβιν φυλάττειν· τὸ δὲ πᾶν, ἵνα μᾶλλον ἐκεῖνος παρὰ τοῦ Νικερίτου ἐπιτηροῖτο. ἔμφρουρους δὲ καὶ αὐτὸν Εὐστάθιον τὸν τοῦ Καμίτζη καὶ τοὺς λοιποὺς περιορίσας εἶχεν.

1. πάντα : ταῦτα CG. 6. τοῦ om. G. 7. τὸν add. CG. τῷ om. CG. τοῦ om. G. lege τῶν. παρὰ G. Δαυνοῦβου C, Δαυνοῦβου G, Δαυνοβίου Ducangius, Δάνουβιν ego, ex consuetudine scribentis. 9. Δάνουβιν PG, recte C.

iussu Gauras inducitur, et lancea sinu educitur. atque cuncta ad simplicem interrogationem confessus est, et consciis editis et consiliis omnibus. damnatum Philippopolis duci Georgio Mesopotamitae tradidit in arce custodiendum; Georgius Decani cum litteris ad Leonem Niceritam, qui tunc regionum Danubio adiacentium dux erat, missus est, tanquam cum illo scilicet custodiam horum finium acturus, revera ut ipse potius a Nicerita custodiretur; Eustathium denique Camytzae reliquosque, ex urbe itidem expulsos, carcere inclusos habuit.

ΑΛΕΞΙΑΔΟΣ.

ALEXIADIS LIBER IX.

ARGUMENTUM.

Imperio a Dalmatarum incursionibus munito, Alexius Iohannem Ducam in Tzacham mittit: Mitylene, Samus aliaeque insulae receptae (1). Carycae et Rhapsomatis defectio (2). Tzacham rursus bellum parantem sultanus Clitziasthlan, quem imperator in auxilium vocaverat, inter epulas confodit (3). Dalmatarum princeps, Bolcanus, Romanam ditionem depopulatur, pulso Iohanne Comneno duce (4). contra quem dum Alexius ipse movet, patefacta est coniuratio Nicephori Diogenis (5). eiusdem ortus, consilia, virtutes (6). ad confessionem sceleris frustra admonitus (7), per tormenta conscios edere cogitur (8). a militibus, in concionem convocatis, Nicephorus et Cecaumenus Catacalo excaecantur, incertum an Alexio auctore (9). Bolcanus pacem impetrat, obsidibus datis. Nicephorum, novis iterum studentem, venia imperator donat (10).

1. Οὕτως οὖν τὰ κατὰ τὸν Ἰωάννην καὶ Γρηγόριον τὸν P. 245
Γαβρᾶν ὃ αὐτοκράτωρ οἰκονομήσας, ἀπάρας τῆς Φιλιππου- V. 194
πόλεως, τὰ ἀναμεταξὺ Δαλματίας καὶ τῆς ἡμεδαπῆς τέμνη
καταλαμβάνει. καὶ τὸν ὅλον ἀνχένα διαδραμῶν τοῦ οὕτωςί
5 πως ἐγγωρίως καλουμένου Ζυγοῦ, οὐκ ἐποχοῦμενος, (οὐ γὰρ

ΑΛΕΞΙΑΔΟΣ Θ G. 1. οὕτως G, οὕτως P. 2. γαυρᾶν G.
5. πως ἐγγωρίως om. CG. Ζυγοῦ scripsi, ζυγοῦ PG. ἐπο-
χοῦμενος CG, ἐποχοῦμενον P.

1. **H**is ita de Iohanne et Gregorio Gaura constitutis, imperator Philippopoli profectus, quae Dalmatiam Romanamque ditionem in-
teriacent valles occupavit. cumque totas emensus esset angustias Zygi,

ἐδίδου τοῦτο ἐς αἰεὶ ὁ τόπος ὀχθώδης τε καὶ χαραδρώδης
 ὦν καὶ συνηρηφῆς καὶ μικροῦ ἄβατος,) ἀλλὰ πεζῇ ἅπαντα
 διερχόμενος καὶ οἰκείους περιαρθρῶν ὀφθαλμοῖς, μὴ διαλάθῃ
 τι ἀφύλακτον, δι' οὗ ῥαδία τοῖς πολεμίοις πολλάκις ἢ δίοδος
 γένηται, καὶ οὗ μὲν διώρυχας ἐπιτρέπων γενέσθαι, οὗ δὲ καὶ
 Β ξυλίλους κατασκευασθῆναι πύργους καὶ πολίχνια, ἐνθα ὁ τό-
 πος παρεῖχε, γενέσθαι διὰ πλίνθων ἢ λίθων ἐπέτατε, τὰ
 ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα καὶ τὰ μεγέθη αὐτὸς διαμε-
 τρῶν· ἔστι δ' οὗ καὶ οὐρανομήκη δένδρα ῥιζοιομηθέντα
 κατατεθῆναι εἰς τὸ ἔδαφος διετάξατο. καὶ οὕτω τὰς τῶν πο-
 10 λεμίων διόδους ἀποταφρεύσας, ἐπάνεισι πρὸς τὴν μεγαλού-
 πολιν. ἀλλ' ὁ μὲν λόγος ῥαδίαν ἴσως τὴν τοιαύτην οἰκονομίαν
 τοῖς ἀκροαταῖς παρίστησιν· ὅπως δὲ τὸν ἰδρωτὰ ὁ αὐτο-
 C κράτωρ τῇ τότε ὑπέστη, μαρτυροῦσι πολλοὶ τῶν τότε παρόν-
 των καὶ εἰς ἔτι καὶ νῦν περιόντων. ἀλλ' οὐ πολὺς παρελη-
 15 λύθει καιρὸς, καὶ τὰ κατὰ τὸν Τζαχᾶν ἀκριβέστερον αὐτῷ
 ἐπηγγέλλετο, ὥς οὐδὲν τῶν συμβάντων αὐτῷ κατὰ τε τὴν
 θάλατταν καὶ τὴν ἡπειρον τῆς πρότερον γνώμης ἀπέστησαν,
 ἀλλὰ τοῖς προσήκουσι βασιλεῦσι χρῶται παρασήμοις, βασι-
 20 λέα ἑαυτὸν ὀνομάζων, καὶ τὴν Σμύρνην οἰκῶν καθαπερὲ βα-
 σιλεία τινα, στόλον εὐπρεπίζει, ἐφ' ᾧ τὰς τε νήσους αὐτῆς
 δηλώσασθαι καὶ μέχρι αὐτοῦ φθάσαι Βυζαντίου καὶ εἰς αὐ-

1. τε om. G. 3. περιαρθρεῖν G. lege περιαρθρῶν. 9. δὲ
 G. 10. πολέμων G. 11. lege μεγαλόπολιν. 18. lege
 ἀπέστησεν. 19. χρῶται G.

quod vulgo vocant, non equo vectus, (nam id per locum praeruptum
 et salebrosam fruticibusque tectum ac fere invium non ubique lice-
 bat,) sed pedibus semper incedens et suis ipse oculis dispiciens omnia,
 ne quid praesidio destitutum lateret, unde facile irrumpere hostes
 possent: fossas hic duci iussit, alibi ligneas exstrui turres et, sicubi
 id locus sivit, oppida e latere aut saxo aedificari, quorum inter se
 distantiam magnitudinemque ipse dimetiebatur. nonnunquam etiam
 celsissimas arbores, radicibus excisas, prosterni humi iussit. ita cum
 hostium aditus interclusisset, Cpolin revertitur. ceterum opera haec
 ex narratione mea levior fortasse auditoribus videtur; at quanti su-
 doris imperatori fuerit, multi eius comites hodieque testari possunt.
 non multo post imperator de Tzacha certior fit, nihil eum de priori
 spe remittere ob ea, quae illi terra marique accidissent; quin potius
 insignibus ornatum regiis, regem se ipsum nominare; Smyrna velut
 regni metropoli facta, classem ibidem parare, qua et insulas rursus
 vastaret et ad urbem usque progressus, imperio ipso, si posset, poti-
 retur. his quotidie nuntiatis, imperator non socordi, nec demisso ad

την δέ, εἰ δυνατόν, τὴν τῆς βασιλείας ἀνενεχθῆναι περιω- D
 πῆν. ταῦτα ὁ αὐτοκράτωρ βεβαιούμενος ὁσημέραι, δεῖν ἔγνω
 μὴ ἀναπίπτειν, μηδὲ μαλακίζεσθαι πρὸς τὰ θρυλλούμενα,
 ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι διὰ τοῦ ἔτι λείποντος ἔαρινου καιροῦ
 5 καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν χειμῶνος κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔαρ καρτερώς
 πρὸς αὐτὸν ἀντικαταστήναι καὶ σπεῦσαι διὰ πάσης μηχανῆς, P. 246
 μὴ μόνον φρουρὰ τὰ ἐκείνου ἀναδείξαι ἅπαντα, τὰς βουλὰς,
 τὰς ἐλπίδας, τὰς ἐγχειρήσεις, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀπελάσαι τῆς
 Σμύρνης καὶ ὅσα ἄλλα προφθάσας κατέσχε, τῆς ἐκείνου χει-
 10 ρὸς ὄυσασθαι. τοῦ χειμῶνος δὲ ἤδη παρωχηκός, ἐπεὶ προσ-
 μειδιῶν ἤδη τὸ ἔαρ παρῆν, μεταπεμψάμενος ἀπὸ τῆς Ἐπι-
 δάμνου τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν Δούκαν, μέγαν
 δοῦκα τοῦ στόλου προεχειρίσατο. καὶ ἡπειρώτας δὲ στρατὸν
 ἐπίλεκτον ἐπιδούς, παρεκελεύσατο αὐτὸν μὲν διὰ τῆς ἡπείρου
 15 τὴν πρὸς τὸν Τζαχᾶν πορείαν ποιεῖσθαι, τῷ δέ γε Κωνσταν-
 τίνῳ τῷ Δαλασσηνῷ τὴν τοῦ στόλου ἡγεμονίαν ἐγχειρίσαι,
 ἐντειλάμενον οὕτω τὴν ἡῖονα παραθέειν, ἵν' ἅμα τὴν Μιτυ- B
 λήνην καταλαβόντες ἐξ ἀμφοῶν θαλάττης τε καὶ ἡπείρου τὸν
 μετὰ τοῦ Τζαχᾶ συνάψωσι πόλεμον. καταλαβὼν τοίνυν τὴν
 20 Μιτυλήνην ὁ Δούκας παραχρῆμα ξυλίνους κατεσκεύασε πύργους V. 195
 καὶ ὥσπερ ἐξ ὀρμημάτων τινος ἐκεῖθεν ἀφορμῶν καρτερώτε-
 ρον τοῖς βαρβάροις ἀντικαθίστατο. ὁ δὲ Τζαχᾶς τὴν τῆς
 Μιτυλήνης φρουρὰν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Γαλαβατίτῃ προανα-
 θέμενος, ἐπεὶ μὴ ἐξαρκοῦντα τοῦτον πρὸς μάχας τοιοῦτον ἀν-

1. lege δὴ. τὴν βασιλειον CG. 4. ἔαρινου: an θερῖνου? 5.
 καὶ κατὰ coui. Brockhoffius. 17. ἡῖονα C. 23. αὐτοῦ add. CG.

ea animo esse oportere ratus, per aestatis quod supererat tempus et
 per sequentem hiemem eos belli apparatus facere decrevit, quibus
 non tantum consilia, spes moliminaque Tzachae irrita redderet, ve-
 rum etiam ipsa Smyrna eum depelleret et quidquid antea locorum
 occupaverat, ipsi eriperet. hiberno igitur tempore praeterito, cum
 ridens iam ver adesset, Iohannem Ducam fratrem Augustae, Epidamno
 arcessitum, magnum classis creavit ducem. cui insuper terrestres co-
 pias attribuit lectissimas, cum iisque ipsum iubet pedestri itinere in
 Tzacham proficisci, classis autem praefecturam Constantino Dalasseno
 dare, qui sic oram legeret, ut ambo eodem tempore Mitylenem per-
 venirent et terra marique bellum cum Tzacha capesserent. itaque
 ubi primum Ducas Mitylenem pervenit, ligneas turres extruxit, unde
 quasi ex arce quadam fortiter cum barbaris contendit. Tzachas Mi-
 tylenes custodiam fratri suo Galabatzae commiserat; quem ubi tanto
 adversario haudquaquam parem cognovit, non distulit ipse Ducam

δρὸς ἐγίνωσκε, θᾶπτον φθάσας καὶ πολέμου σχῆμα διατυπώσας, ξυμμίγνυται τῷ Δούκα. καρτερᾶς δὲ τῆς μάχης γενομένης, ἣ νύξ ταύτην διέλυσε. κᾶκτοτε ὁ Δούκας διὰ τριτῆς σεληνιακῆς περιφορᾶς οὐκ ἐνεδίδου καθ' ἐκάστην ἡμέραν προσβάλλων τε τοῖς τείχεσι Μιτυλήνης καὶ μετὰ τοῦ Τζαχᾶ λαμπροὺς πολέμους συναίρων ἐξ ἡλίου ἀνατολῆς μέχρι δυσμῶν. καὶ οὐδὲν πλέον ἦν τῷ Δούκα τοῦ τοσοῦτου καμᾶτου. ὅπερ μανθάνων ὁ αὐτοκράτωρ ἠνιάτο καὶ ἥσχαλλεν. ἐπερωτήσας δὲ ποτε τὸν ἐκεῖθεν ἐλθόντα στρατιώτην καὶ διαγνούς, ὡς οὐδὲν ἄλλο τῷ Δούκα ἢ μάχαι τε καὶ πόλεμοι, καὶ περὶ τοῦ καιροῦ ἤρετο, καθ' ὁποίαν ὥραν αἱ μετὰ τοῦ Τζαχᾶ μάχαι συνίστανται. τοῦ δὲ περὶ αὐτὰς τὰς τοῦ ἡλίου αὐθιγὰς εἰρηκότος, ὁ βασιλεὺς αὖθις “καὶ τίνες τῶν μαχομένων πρὸς ἀνατολὰς ἀποβλέπουσι;” καὶ ὁ στρατιώτης “τὸ ἡμέτερον” ἔφη “στράτευμα.” ξυνεῖς οὖν τηρικαῦτα τὴν αἰτίαν, ὁποῖος ἐκεῖνος ἐν ἀσκέπτῳ χρόνῳ τὸ δέον εὐρίσκων, γράμμα πρὸς τὸν Δούκαν σχεδιάζει, ξυμβουλευῶν ἀποστῆναι τῆς κατὰ τὰς αὐγὰς τοῦ ἡλίου μετὰ τοῦ Τζαχᾶ μάχης, καὶ μὴ ἕνα πρὸς δύο μάχεσθαι, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας δηλαδὴ καὶ αὐτὸν τὸν Τζαχᾶ. ἐπὰν δὲ ὁ ἥλιος τὸν μεσημβρινὸν κύκλον διελθὼν πρὸς δυσμὰς ἀποκλίνῃ, τηρικαῦτα προσβάλλειν τοῖς ἐναντίοις. ἐγχειρίσας οὖν τὸ γράμμα τῷ στρατιώτῃ καὶ πολλὰκις P. 247 περὶ τούτου παραγγείλας, τέλος ἀποφαντικῶς ἔφη “ἐὰν κλί-

6. ἀνατολῶν CG.

17. ξυμβουλευῶν C.

20. lege Τζαχᾶ.

invadere. committitur proelium grave, quod nox diremit. dehinc per trium mensium spatium Ducas non desiit quotidie Mitylenes muros quatere atque cum Tzacha acriter congregi a primo mane ad vesperam usque. neque tamen ullum tanti laboris fructum tulit. quo imperator comperto, indigne molesteque rem ferebat. cumque reducem e castris militem percontatus audivisset, nihil aliud Iohannem quam proelia committere, item interrogavit, quonam diei tempore ista cum Tzacha certamina inirentur. “sub solis ortum,” respondit miles. tum imperator: “utri pugnantium in ortum versus spectant?” “noster exercitus,” miles ait. perspexit ille causam statim et, qua erat ingenii alacritate in excogitando eo, quod facto opus esset, litteras ad Ducam exaravit, quibus monebat, ne aciem strueret solis radiis adversis, neve unus pugnaret contra duos, solem nimirum et Tzacham ipsum; sed cum sol, superato meridiano circulo, in occasum vergeret, tum hostes adoriretur. militi igitur ubi litteras tradidit verbisque eadem praecepta identidem dedit, ad extremum asseveranter edixit: “sole in occasum inclinante, si pugnam cum hostibus iniveritis,

νοντος τοῦ ἡλίου προσβαλεῖτε τοῖς ἐναντίοις, νικηταὶ παρα-
 χρήμα ἔσεσθε." ταῦτα τοῦ Δούκα διὰ τοῦ στρατιώτου με-
 μαθηκότος καὶ μηδέποτε τοῦ αὐτοκράτορος μηδὲ τὴν ἐπὶ τῶ
 τυχόντι παραβλεψαμένον συμβουλήν, τῇ μετ' αὐτὴν κατὰ τὸ
 5 **σύνηθες** οἱ βάρβαροι ὀπλισάμενοι, ἐπεὶ τῶν ἀντιμάχων οὐδεὶς
 ἐφαίνετο, (ἠρέμουν γὰρ αἱ Ῥωμαϊκαὶ φάλαγγες κατὰ τὰς τοῦ
 αὐτοκράτορος ὑποθήκας,) τὴν μάχην ἀπηλπικότες κατὰ τὴν
 ἡμέραν ἐκείνην, αὐτοῦ που μεμενήκασιν, τὰ ὄπλα ἀποθέμε-
 νοι. ἀλλ' ὁ Δούκας οὐκ ἠρέμει. εἰς μεσουράνημα γὰρ τοῦ
 10 **ἡλίου** ἤδη ἐφθακότος, αὐτὸς τε καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ἐπὶ B
 τοῖς ὄπλοις ἦν. καὶ κλίνοντος ἤδη τοῦ ἡλίου, πολέμου τάξιν
 διατυπώσας, σὺν ἀλαλαγμῶ καὶ βοῇ πολλῇ αἰφνηδὸν κατὰ τῶν
 βαρβάρων ἵεται. οὐ μέντοι οὐδ' ὁ Τζαχᾶς ἀνέτοιμος ἐφάνη.
 ἀλλ' εὐθὺς καρτερῶς ὀπλισάμενος συμμίγνυσι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς
 15 **φάλαγγιν**. πνεύσαντος δὲ τηνικαῦτα καὶ ἀνέμου σφοδροῦ καὶ
 ἀγχεμάχου τῆς μάχης γεγонуίας, ὁ κονίσσαλος ἐς οὐρανὸν
 αὐτὸν ἤρτο. καὶ τὸ μὲν τοι κατὰ πρόσωπον τὸν ἥλιον λάμ-
 ποντα ἔχοντες, τὸ δέ τι καὶ τοῦ ἀνέμου τὰς ὄψεις διὰ τῆς
 κόνεως τρόπον τινὰ κατασβολοῦντος, τῶν τε Ῥωμαίων καρτε- C
 20 **ρώτερον** εἶπερ ποτὲ προσβαλόντων, ἠττήθησαν τὰ νῶτα δεδω-
 κότες. καὶ οὕτω μὴ φέρων ὁ Τζαχᾶς τὴν ἐπὶ πλεόν πολιορ-
 κίαν καὶ πρὸς τὴν ἀδιάστατον μάχην μὴ ἐξαρκῶν, τὴν περὶ
 εἰρήνης ἐπερωτᾷ, τοῦτο καὶ μόνον ἐξαιτούμενος, ἐκχωρηθῆναι

4. τῇ CG, τῶ P.
 22. lege τὰ περὶ.

17. lege τὸ μὲν τι.

20. προσβαλόντων C.

statim vincetis." haec Ducas per militem accepit, cumque quodvis imperatoris vel in minimis rebus consilium magni semper faceret, postera luce hostibus more solito ad pugnam paratis, nemo ex Romanorum exercitu apparuit; siquidem omnes ordines quieti manebant ex praecepto imperatoris. itaque barbari, pugnam eo die desperantes, armis positis, considerabant secure. at Ducas haud quievit. nam subvecto sole in coeli verticem, ipse cum toto exercitu in armis erat; et ad occasum solis aciem instructam magno cum clamore subito admovet. sed nec Tzachas quidem imparatus erat. immo statim copiis bene armatis, pugnam iniit cum Romanis. quoniam autem ventus tum erat vehemens, ubi ad manum res venit, ingens excitatus est pulvis. cumque barbari partim adversos haberent solis radios, partim etiam pulvis, vento actus, oculis caliginem quodammodo offunderet, Romani autem fortius quam unquam instarent, victi terga verterunt. ita cum Tzachas neque oppugnationem amplius ferret, neque cominus pugnando esset, pacem petiit, hoc unum rogans, ut sibi tuto Smyr-

V. 196 οἱ ἀβλαβῆ τὸν πρὸς τὴν Σμύρνην ἀπόπλουν. πείθεται τοῦτω ὁ Δούκας, καὶ λαβὼν ὁμήρους δύο τῶν ἐκκρίτων σατραπῶν, ἐπεὶ κάκεινος αὐθις ἄλλους ἠτείτο τὸν Δούκαν, ἐφ' ᾧ τὸν μὲν μηδένα τῶν Μιτυληναίων ἀδικῆσαι ἐξερχόμενον ἢ συνεπαγαγέσθαι ἀποπλέοντα πρὸς Σμύρνην, τὸν δὲ διατηροῦσαι⁵
 D αὐτὸν ἀβλαβῆ τὸν ὡς πρὸς Σμύρνην ἀπόπλουν ποιούμενον, δέδωκε τοῦτω τὸν τε Εὐφορβητὸν Ἀλέξανδρον καὶ Μανουὴλ τὸν Βουτουμίτην· ἄνδρες οὗτοι φιλοπόλεμοί τε καὶ γενναῖοι. εἶτα πίστεις ἐξ ἀλλήλων λαβόντες, ὁ μὲν ἀμεριμνίαν ἤδη εἶχε τοῦ μὴ ἐν τῷ ἐξέρχεσθαι τὸν Τζαχᾶν βλάβην τινὰ τοῖς Μι-¹⁰
 τυληναίοις ἐπαγαγεῖν, ὁ δὲ ἐν τῷ διαπερᾶν μὴ παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου κάκωσιν ἐσχηκέναι. ἀλλ' ὁ καρκίνος ὀρθῶς βαδίζειν οὐκ ἐμάνθανεν, οὐδ' ὁ Τζαχᾶς τῆς πρότερον ἀφίστατο πονηρίας. πάντας γὰρ τοὺς Μιτυληναίους ἐπεπειράτο σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἑαυτῷ συνεπαγαγέσθαι. ἐν ᾧ δὲ¹⁵
 ταῦτα ἐγένετο, ὁ Δαλασσηνὸς Κωνσταντῖνος Θαλασσοκράτωρ
 P. 248 τηρικαῦτα ὧν καὶ μήπω ἐφθακώς, κατὰ τὰ ἐντεταλμένα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Δούκα εἰς ἀκρωτήριόν τι τὰς ναῦς προσορμίσας, ἐπεὶ ταῦτα μεμαθήκοι, ἐλθὼν ἠξίου τὸν Δούκαν παραχωρηθῆναι οἱ μετὰ τοῦ Τζαχᾶ συνάψαι πόλεμον. ὁ δὲ τὸν²⁰
 προγεγονότα εὐλαβούμενος ὄρκον, ἀνεβάλλετο τέως. ὁ δὲ Δαλασσηνὸς ἐνέκειτο λέγων, ὡς "σὺ μὲν ὁμώμοκας, ἐγὼ δ' οὐ παρῆν· καὶ σὺ μὲν τῆρει ἄς δέδωκας πίστεις ἀραγεῖς, ἐγὼ

5. τὸν : τοῦ C. 7. τε om. G. Μιχαήλ G. 8. Βουτουμίτην C constanter. 11. ἐπιγαγεῖν P, recte CG. 16. Δαλασσηνὸς C semper. Θαλασσοκρατήσας CG. 18. προσορμίσας C, προσορμήσας PG. 23. ἀραγεῖς C. lege ἀραγεῖς.

nam solvere liceret. obsequitur Ducas, et postquam duos e praecipuis satrapis obsides accepit, ut barbarus Mitylenaeos iniuria discedens ne afficeret neu quemquam secum Smyrnam aveheret, Tzachae, itidem obsides securi reditus poscenti, Euphorbenum Alexandrum et Manuelem Butumitem, viros fortissimos, tradidit. ita fide mutuo data, nec alter iam verebatur, ne abiens Tzachas molestiae quidquam Mitylenaeis inferret, et alter traiectum sibi tutum fore a Romana classe confidebat. verumenimvero cancer recta ingredi non didicit; nec Tzachas a prava consuetudine recessit. omnes enim Mitylenaeos cum uxoribus et liberis conabatur secum abducere. haec dum geruntur, Dalassenus Constantinus, qui Romanae classi praefuit neque dum advenerat, classe ad promontorium quoddam, ut Ducas iusserat, appulsa, ubi ista comperit, accurrit magnoque opere egit, ut Ducas bellum cum Tzacha gerendum sibi permitteret. verum is, iurisiurandi memor, abnuebat. cui Dalassenus instans, "nempe tu,

δ' ὁ μήτε παρών, μήτ' ὁμομοκῶς, μήτε τι τῶν συνδοξάντων ἀμφοῖν γινώσκων, ἐπαποδύσομαι πρὸς τὸν κατὰ τοῦ Τζαχᾶ πόλεμον." ἐπεὶ δ' ὁ Τζαχᾶς τὰ πρυμνήσια λύσας, ὡς εἶχε, κατευθὺ Σμύρνης τὸν ἀπόπλουν ἐποιεῖτο, καταλαμβάνει τοῦ-
5τον ὁ Δαλασσηνὸς θᾶπτον ἢ λόγος, καὶ παραχρῆμα προσβαλὼν ἐδίωκεν. ἀλλὰ καὶ ὁ Δούκας τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ναυτικοῦ τοῦ Τζαχᾶ λύνον τὰ πρυμνήσια ἐφθακῶς, κατέσχε μὲν τὰς ναῦς καὶ τῆς βαρβαρικῆς χειρὸς τοὺς δορυαλώτους ἅπαντας καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς δεσμώτας αἰχμαλώτους ἐρρύσατο. ὁ δὲ
10Δαλασσηνός, πολλὰ τῶν τοῦ Τζαχᾶ ληστρικῶν πλοίων κατασχόν, τοὺς ἐνότας σὺν αὐτοῖς ἐρέταις ἀναιρεῖσθαι παρεκελεύετο. τάχα δ' ἂν καὶ ὁ Τζαχᾶς αὐτὸς ἐαλώκει, εἰ μὴ πανοῦργος ὢν καὶ τὸ μέλλον ὑφορῶμενος, εἰς ἐν τῶν κουφοτέρων ἀκατίων μεταβάς, διὰ τὸ ἀνύποπτον διεσώθη λαθῶν. **C**
15στοχαζόμενος γὰρ τοῦ συμπεσόντος αὐτῷ, ἐκ τῆς ἡπίρου Τουρκῶν παρεσκευάκει εἰς τι ἀκρωτήριον ἐστάναι καὶ ὄρᾶν, μέχρις ἂν ἢ τὴν Σμύρνην ἀκινδύνως αὐτὸς καταλάβοι, ἢ πολεμίους περιτυχὼν πρὸς αὐτοὺς τὴν ναῦν ἐξορμίσει καθάπερ εἰς τι κρησφύγετον. καὶ δὴ τοῦ σκοποῦ οὐκ ἤστοχευε. ἀλλ'
20ἐκεῖ τὴν ναῦν προσορμίσας, μετὰ τῶν ἀπεκδεχομένων αὐτὸν Τουρκῶν ἐνωθεῖς, ὡς πρὸς Σμύρνην ὤχετο. καὶ δὴ καὶ ταύτην κατέλαβεν. ὁ δὲ Δαλασσηνὸς νικητὴς ὑποστρέψας ἐνοῦ-

3. ὡς om. G.
 9. αὐτῷ G.
 13. ὑφορῶμενος G, ὑποφορῶμενος P.
 15. στοχασάμενος G.
 18. ἐξορμίσει C, ἐξορμίση PG.
 19. τι add. C.
 ἤστοχέκει CG.

inquit, iurasti; ego non adfui. ergo tu quam dedisti fidem, inviolatam serva; at ego, qui nec adfuerim, nec iuraverim, nec quicquam eorum, quae inter vos convenere, norim, in certamen cum Tzacha descendam." iam ubi Tzachas, soluta nave, Smyrnam sine mora vela dedit, Dalassenus assecutus eum celeriter, impetu facto, in fugam vertit. sed et Ducas, reliqua eius classe, priusquam solveret, oppressa, navibus potitus est captivosque inibi repertos a barbarorum potestate liberavit universos. Dalassenus autem praedatorias naves magno numero cepit, quarum vectores cum ipsis remigibus iussit occidi. atque etiam ipse Tzachas captus foret, nisi caute proviso periculo, naviculam ingressus, latendo evasisset. cum enim, quid sibi eventurum esset, praesagivisset, a continente ad promontorium quoddam Turcas iusserat in statione esse ibique observare, dum aut Smyrnam pervectus esset incolumis, aut hostibus obviam factus, nave appulsa, ad ipsos confugisset. nec fefellit consilium. eo enim postquam navem applicuit, comitantibus Turcis, qui opperti eum erant, Smyrnam celerrime se re-

ται τῷ μεγάλῳ δουκί. καὶ ὁ Δούκας τὰ κατὰ τὴν Μιτυλή-
 Δνην ἀσφαλισάμενος, ἐπεὶ καὶ ὁ Δαλασσηνὸς ἐκεῖθεν ὑπέστρε-
 ψεν, τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου πολὺ μέρος ἀφελόμενος, κατὰ
 τῶν παρὰ τοῦ Τζαχᾶ κατεχομένων (καὶ γὰρ ἱκανὰς ἔφθασε
 νήσους χειρώσασθαι) ἐξαπέστειλε. καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς τὴν τε
 Σάμον καὶ τινὰς ἄλλας νήσους κατασχών, ἐπανέρχεται πρὸς
 τὴν βασιλεύουσαν.

2. Οὐ πολλαὶ παρήλθον ἡμέραι, καὶ μεμαθηκῶς ὁ αὐ-
 τοκράτωρ τὴν τοῦ Καρύκη ἀποστασίαν καὶ ὅτι τὴν Κρήτην
 κατέσχεν, ἐκεῖθεν δὲ ὁ Ῥαφομάτης τὴν Κύπρον, μετὰ στόλου
 V. 197 μεγάλου κατ' αὐτῶν τὸν Δούκαν Ἰωάννην ἐξέπεμψε. καὶ κα-
 ταλαβόντα δὲ τὸν Δούκαν τὴν Κάρπαθον οἱ Κρηῖτες μεμαθη-
 κότες, ἐπεὶ οὐ πόρρω ταύτην εἶναι ἐγίνωσκον, ἐπιθέμενοι τῷ
 Καρύκῃ, δεινὸν τὸν φόνον κατ' αὐτοῦ ἀπειργάσαντο. καὶ
 οὕτω τὴν Κρήτην τῷ μεγάλῳ δουκί παραδεδώκασιν. κατα-
 P. 249 σφαλισάμενος δὲ τὰ περὶ αὐτὴν ὁ Δούκας καὶ ἀποχωρῶσαν
 δύναμιν εἰς τὴν αὐτῆς φρουρὰν καταλιπών, ἐπὶ τὴν Κύπρον
 τὸν κατάπλουον ποιεῖται. καὶ ἅμα τῷ ταύτῃ προσοχεῖται, ἐξ
 ἐφόδου τὴν Κυρήνην κατέσχεν. ὁ δὲ Ῥαφομάτης τοῦτο με-
 μαθηκῶς, καρτερῶς ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ. ἀπὸ Λευκουσίας²⁰
 τοιγαροῦν ἀπάρας καὶ τὰς ἀκρολοφίας τῆς Κυρήνης καταλα-
 βών, ἐκεῖ πού τὸν χάρακα ἐπήξατο, ἀναβαλλόμενος τέως τὸν
 πόλεμον, ὡς ἀπειροπόλεμος καὶ στρατηγικῶν τεχνασμάτων
 ἀδαής. χρεῶν γὰρ τούτοις ἀνετοιμίσις ἐπεισεσεῖν. ὁ δὲ ἀνεβάλ-

10. ῥαφομαῆτης A. 11. αὐτὸν G. καὶ om. C. 12. ἔ-
 om. A. 14. φόνον τούτου A. 20. Λευκωσίας Ducangius
 sed vid. Cinnam. IV. p. 179, 1. 24. ἀνεβάλλετο — μάλα
 om. G.

cepit. Dalassenus, victoria reportata redux, magno se duci iunxit
 qui, idoneis praesidiis firmata Mitylene, quando inde Dalassenus rediit,
 magnam Romanae classis partem segregatam adversus insulas, quas
 Tzachas ditioni suae additas sat multas obtinuit, misit. ac statim
 occupata Samo aliisque nonnullis insulis, Cpolin reversus est.

2. Non multi dies praeterierant, cum imperator, cognito defe-
 cisse Carycem Cretamque occupasse, Rhapsomatem autem Cyprum,
 ingenti classe Iohannem Ducam adversus utrumque misit. quem cum
 Carpathum pervenisse Cretenses comperissent, freti eius vicinia, Ca-
 rycem adoriuntur ingenti clade. ita Cretam magno duci dedunt.
 constitutis ibi omnibus idoneoque praesidio relicto, Ducas Cyprum
 versus tendit, appulsuque ibi primo Cyrenem cepit. qua re Rhapso-
 mates comperta, valide sese in eum armavit. ac postquam Leucosia
 profectus, iuga collium Cyrenae imminentium occupavit, castris loca-

λετο τέως τὴν μάχην, οὐχ ὅπως εἰς συμβολὴν πολέμου παρα-
 σκευασθησόμενος, ὡς δῆθεν ἀνετοιμίως ἔχων, (παρεσκευάστο B
 γὰρ εὖ μάλα, καὶ εἶπερ ἐβούλετο, συνεκρότησεν ἂν αὐτίκα τὸν
 πόλεμον,) ἀλλ' ὡς ἂν μηδὲ συμπλακῆναι βουλόμενος, ὥσπερ ἐν
 5 παιδίαῖς μειρακίων τὰ τοῦ πολέμου ἐπικεχειρήκει, μαλακῶς τε
 πρὸς αὐτοὺς διαπρεσβενόμενος καὶ μελιχίοις λόγοις ἐφέλκεσθαι
 τούτους ὥσπερ οἰκονομούμενος. καὶ οἶμαι ἢ δι' ἀπειρίαν πολέ-
 μων ταῦτ' ἐποίει, (ἦν γάρ, ὡς ἔγωγε περὶ τούτου ἤκουον,
 χθὲς καὶ πρῶην ἡμέμενος ξίφους καὶ δόρατος καὶ μηδ' ἐπιβῆ-
 10 ναι ἐφ' ἵππον εἰδώς, ἀλλ' εἰ καὶ τύχοι ἐπιβεβηκώς, καὶ οὐ-
 τως ἐξιππύασθαι βούλοιο, ταραχὴν εἶχε καὶ σάλον· οὕτως C
 εἶχε περὶ τὴν στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν ἀπίρως ὁ Ῥαψομάτης,) ἢ
 τοίνυν διὰ ταῦτα ἢ καταπλαγεῖς τὴν ψυχὴν τῷ αἰφνιδίῳ
 τῆς ἐφόδου τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων, τὰς φρένας περι-
 15 πεπλάνητο. ἐνθεν τοι καὶ τὸν πόλεμον μετὰ τινος δυσελπιστίας
 ἐπιχειρήσαντι οὐκ εἰς καλὸν αὐτῷ ἀπηντήκει τὰ πράγματα.
 ὁ γὰρ Βουτουμίτης ὑποποιησάμενός τινος τῶν ἐκείνῳ συνα-
 ραμένων, αὐτομολήσαντας τῷ ἰδίῳ συγκατέλεξε στρατεύματι.
 τῇ δὲ μετ' αὐτὴν τὰς φάλαγγας στήσας ὁ Ῥαψομάτης, τὸν
 20 μετὰ τοῦ Δούκα ἐζήτηε πόλεμον, διὰ τοῦ πρᾶνου τῆς ἀκρο-
 λοφίας βραδεῖ ποδὶ στείχων. ὡς δὲ τὸ μεσαίχιμον ἀμφοῖν
 τοῖν στρατοπέδοιν ἀπεστενοῦτο ἤδη, ἀπόμοιρά τις τῶν τοῦ D
 Ῥαψομάτου εἰς ἑκατὸν ποσομένη τὸν ἀριθμὸν, διακριθεῖσα

5. τὰ τοῦ πολέμου om. G. 16. ἐπεχειρήσατο G. 17. γὰρ :
 γοῦν CG. 21. μεταίχιμον G. 23. ποσοῦμενοι G.

tis, proelium defugit, rei bellicae artisque imperatoriae plane ignarus. cum enim imparatos hostes oporteret improviso opprimi, pugnam defugit, non modo ad eam se adornaturus, utpote qui imparatus esset, (immo optime se paraverat, ac dummodo voluisset, proelium illico committere poterat,) sed configere omnino veritus, quemadmodum pueri colludentes solent, bellum tractavit, missis prae ignavia legatis, qui pollicitationum illecebris illos in partes suas traherent. atque ita, opinor, sive ob imperitiam rei bellicae, (audivi enim, heri eum ac nudius tertius tractare hastam ensempque coepisse, equum autem ne conscendere quidem scivisse, aut si forte conscendisset velletque equitare, perturbatione plenum vacillasse: adeo rei militaris imperitus erat Rhapsomates,) sive igitur eam ob causam, sive repentino nostri exercitus adventu percussus, animo fluctuabat. bellum dein cum quadam desperatione aggresso non prospere res cessit. Butumites enim quosdam ex eius militibus, ad defectionem pellectos, suis copiis adiunxit. postridie vero cum Rhapsomates, Ducae pugnandi facultatem

ὡς τάχα κατὰ τοῦ Δούκα τὰς ἡνίας ὄλας ἐνδόντες, τὰς ἀκω-
κὰς τῶν δοράτων ὀπισθεν στρέψαντες, προσχωροῦσιν αὐτῷ.
τοῦτο θεασάμενος ὁ Ῥαψομάτης, τὰ νῶτα παραχρῆμα δίδω-
σιν, ὄλας ἡνίας εἰς φυγὴν χαλάσας, ὡς πρὸς τὴν Νεμεσὸν
ἀπονευκῶς, εἴ που γένοιτό οἱ ταύτην καταλαβόντι πλοίῳ ἐν-
τυχεῖν, δι' οὗ τῇ Συρίᾳ προσορμίσας τὴν σωτηρίαν ἐαντιῷ
περιποιήσαιο. Μανουὴλ δὲ ὁ Βουτουμίτης ἐξ ὀπισθίων αὐ-
τοῦ διώκων ἤλαυνε. ὁ δὲ ὑπ' αὐτοῦ κατεπειγόμενος καὶ τῆς
ἐλπίδος διημαρτηκῶς, τῷ ἐπὶ θάτερα προσεχώρησεν ὄρει, εἰς
τὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου σταυροῦ ἀνεγερθέντα πάλαι νεῶν¹⁰
προσπεφευγῶς. ὁ δὲ Βουτουμίτης, (οὗτος γὰρ τὴν αὐτοῦ
διωκὴν παρὰ τοῦ Δούκα ἐπετέτραπτο,) τοῦτον αὐτοῦ που κα-
ταλαβὼν, λόγον ἀπαθείας αὐτῷ δίδωσι καὶ συμπαραλαβὼν
P. 250 ἄγει πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα. κἀντεῦθεν πάντες τὴν Λευκου-
σίαν καταλαμβάνουσι. κἀκεῖθεν τὴν ὅλην νῆσον ὑπὸ τὴν ἰδίαν¹⁵
χεῖρα ποιησάμενοι, ἠσφαλίσαντο κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, τῷ αὐτο-
κράτορι τὰ συμπεσόντα ἅπαντα διὰ γραμμάτων δηλώσαντες.
ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὸν ἀγῶνα, δεῖν ἔγνω τὰ
κατὰ τὴν Κύπρον ἀσφαλίσασθαι. κριτὴν μὲν οὖν τηρικαῦτα
καὶ ἐξισωτὴν τὸν Καλλιπάριον προῦβάλλετο. ἀνήρ δὲ οὗτος²⁰
V. 198 τῶν ἐπισήμων, μαρτυρίαν δὲ πολλὴν δικαιοπραγίας τε καὶ

3. δίδωσιν καὶ CG. 4. Λέμεσον G. 5. ἀπονέμευζεν CG.
6. προσορμίσας C, προσορμήσας PG. 7. Μιχαήλ CG. 9.
ἡμαρτηκῶς G. 11. προπεφευγῶς C. 14. μέγαν δοῦκα A,
Δούκα PG. Λευκοσίαν G. 17. ἐμπεσόντα G. ἄπαν-
τα add. CG. 21. τε om. G.

daturus, aciem instructam de collibus per declive tardo gradu dedu-
xisset, angusto iam inter utrumque exercitum spatio, Rhapsomatis
equites numero fere centum, effusissimis Ducam versus, velut ad pu-
gandum, habenis progressi, hastarum cuspidibus conversis, ad eum
transeunt. quo viso Rhapsomates, terga statim dedit, citatoque equo
aufugit Nemesum; ubi navigium se inventurum sperabat, quo in Syriam
delatus, salutem sibi pararet. instabat Manuel Butumites fugienti, qui
cum ad incitas redactus esset speque excidisset, ad montem, in al-
tera parte situm, accessit ibique in aedem sanctae cruci olim stru-
ctam confugit. ibi Butumites, cui insequendi curam Ducas commise-
rat, eum cepit ac, securitate data, ad magnum ducem secum abduxit.
hinc omnes Leucosiam petunt et postquam totam insulam subiectam,
quantum licuit, praesidiis firmarunt, imperatori per litteras, quae ac-
ciderant, nuntiarunt. imperator, laudata ipsorum virtute, iam id sibi
faciendum putavit, ut Cyprum insulam tutam praestaret. quapropter
iudicem et peraequatorem constituit Calliparium, virum nobilem ac

ἀφιλοχρηματίας καὶ ταπεινοφροσύνης συνεπαγόμενος. ἐπεὶ δὲ καὶ τινος ἢ νῆσος ἐδεῖτο τοῦ ταύτην φρουρήσοντος, τὸν Β Φιλοκάλην Εὐμάθιον, τὴν ταύτης ἀναθέμενος φρουράν, στρατοπεδάρχην προεχειρίσατο, ναῦς πολεμικὰς δεδωκὼς αὐτῷ καὶ 5 ἵπποτας, ἐφ' ᾧ τὰ κατὰ τὴν Κύπρον διὰ τε θαλάσσης καὶ ἡπείρου ἀσφαλίζεσθαι. ὁ μὲντοι Βουτουμίτης ἀναλαβόμενος τὸν Ῥαψομάτην καὶ τοὺς συναποστατήσαντας αὐτῷ ἀθανάτους, ἐπάνεισι πρὸς τὸν Δούκαν. καὶ οὕτως εἰσεῖσι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν.

10 3. Τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ κατὰ τὰς νήσους, τὴν Κύπρον φημὶ καὶ Κρήτην. ὁ δὲ γε Τζαχᾶς, ἀνὴρ ὢν φιλοπόλεμος, δραστηριότητι γνώμης οὐκ ἤθελεν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὴν Σμύρνην ἐπέλθων κατέλαβε. καὶ αὐθις ληστρικὰς ἐπιμε- C λῶς κατεσκεύαζε ναῦς, δρόμωνάς τε καὶ διήρεις καὶ τριήρεις 15 καὶ ἄλλ' ἅττα τῶν κουφοτέρων νηῶν, τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ ἐχόμενος. ταῦτα μεμαθηκὼς ὁ αὐτοκράτωρ, οὐκ ἀνέπιπτεν αὐθις, οὐδ' ἀνεβάλλετο, ἀλλ' ἐκ θαλάττης καὶ ἡπείρου ἔσπευδε τοῦτον καταγωνίσασθαι. τὸν μὲν οὖν Κωνσταντῖνον τὸν Δαλασσηνὸν θαλασσοκράτορα προχειρισάμενος, τηνικαῦτα μετὰ 20 τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ Τζαχᾶ. τὸν δὲ γε σουλιάνον συνοῖσον ἐδόκει διὰ γραμμμάτων ἐρεθίσαι κατ' αὐτοῦ. εἶχε δ' οὕτω τὰ γράμματα. "οἶδας, μεγαλοδοξότατε D

3. Εὐστάθιον G. 11. τζαχᾶς πάλιν οὐκ ἤθελεν ἡρεμεῖν, φιλοπόλεμος ὢν, καὶ αὐθις τὴν Σμύρνην κατέλαβε καὶ δρόμωνας A. 12. ἐθελεν G. 13. ἐπέλθων CG. 21. διερεθίσαι κατ' αὐτοῦ διὰ γραμμμάτων G.

multa iustitiae, abstinentiae modestiaeque laude commendatum. quoniam autem praeterea insula, qui praesidio esset, postularet, Philocallem Eumathium ducem creavit eique naves bellicas et equites tradidit, quibus Cyprum terra marique tueretur. ceterum Butumites Rhapsomaten et qui cum eo defecerant immortales, ad Ducam deduxit. dein Cpolin revertitur.

3. Hactenus de insulis Cypro et Creta. at Tzachas, inquieti vir animi et belli amans, quiescere noluit, sed paulo post Smyrnam adortus cepit. ac rursus piraticas naves studiose paravit, dromones, biremes, triemes aliasque id genus leviores, in eodem consilio perseverans. sensit imperator, nec otiantum cunctandumve ratus, terrestribus eum maritimisque debellare copiis statuit. itaque Constantinum Dalassenum, cui classis praefecturam dederat, cum omnibus copiis maritimis in Tzacham misit. ad hoc e re videbatur, sultanum per litteras contra eum concitare. quae hunc ferme in modum scriptae erant. "scis, nobilissime sultan Clitziasthlan, sultanicii dignitatem hereditario iure

σουλταν]Κλιτζιασθλάν, ὅτι τὸ σουλτανικὸν ἀξίωμα σοι πατρό-
θεν προσήκει. ὁ δὲ σὸς γαμβρὸς ὁ Τζαχῆς καὶν κατὰ τῆς
βασιλείας Ῥωμαίων τῷ φαινομένῳ ὀπλίζεται, βασιλέα ἑαυτὸν
ἀποκαλῶν, ἀλλὰ τοῦτο πρόδηλος σκηψίς ἐστιν. οὐ γὰρ λέλη-
θεν αὐτὸν πολυπειρίαν ἔχοντα καὶ ἀκριβῶς γινώσκοντα, ὡς⁵
οὐ προσήκει τούτῳ ἢ βασιλεία Ῥωμαίων, καὶ ἀδύνατον τοι-
αύτης ἀρχῆς ἐπιδράσασθαι. τὸ δὲ πᾶν σκαιώρημα κατὰ σοῦ
ἐξαρτύεται. οὐ χορὴ τοιγαροῦν ἀνέχεσθαι αὐτοῦ, οὔτε μὴν
ἀναπεπτωκέναι, ἀλλ' ἐγορηγορέναι μᾶλλον, ἵνα μὴ τῆς ἀρχῆς
παραλυθῆς. ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτον τῶν ὑπὸ τὴν βασιλείαν Ῥω-¹⁰
P. 251 μαίων ὀρίων ἀπελεύσω, θεοῦ ἀρήγοντος· κηδόμενος δὲ σοῦ
παρεγγνωῶμαι, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς τῆς ἰδίας φροντίσης ἀρχῆς καὶ
ἐξουσίας, καὶ πῆ μὲν μετ' εἰρήνης, πῆ δέ, εἰ μὴ ταύτην ἀσπά-
ζοιτο, μετὰ ξίφους σπεύσης αὐτὸν καθυποτάξαι." τούτων οὕτω
παρὰ τοῦ βασιλέως οἰκονομηθέντων, καταλαμβάνει τὴν Ἄβυδον¹⁵
ὁ Τζαχῆς μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν δυνάμεων ἐξ ἠπείρου, καὶ ἐπο-
λιόρκει ταύτην δι' ἐλεπόλεων καὶ παντοίων πετροβόλων ὀργάνων.
οὐδὲ γὰρ παρῆσαν τούτῳ ἔτι ληστρικαὶ νῆες μήπω ἀπαρτισθεῖ-
σαι. ὁ δὲ γε Δαλασσηνὸς εἶχετο μὲν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν δυνά-
μεων τῆς πρὸς Ἄβυδον φερούσης, φιλοκινδυνότατος καὶ εὐψυ-²⁰
B χότατος ὢν ὁ ἀνὴρ· ὁ δὲ σουλταν Κλιτζιασθλάν δεξάμενος τὰ

1. Κλισιασθλάν CG, κλιτζιασθλάν A. 2. γαμβρὸς: κηδεστής A.
3. ὀπλίζεται G. 5. καὶ add. C. 6. τούτων G. 10.
τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους ὀρίων A. 11. δὲ om. G. 12. ὡς ἂν
τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας φροντίσης A. 14. σπεύσης C,
σπεύσεις PA. 15. τὰ παρὰ PG, τὰ om. CA. 18. ἐτι τού-
τῳ A. οὐπω A. ἐπαρτισθεῖσαι G. 21. κλιτζιασθλάν A.

ad te pertinere. tuus autem affinis Tzachas etiamsi in imperium Romanum se armet, imperatoris nomine assumpto, tamen ista reapse simulatio est. non enim praeterit eum, quo est rerum usu ingeniique acumine, Romanorum imperium ad se nihil pertinere, neque unquam fieri posse, ut regno illo potiatur. immo tibi omnes parantur insidiae. proinde non aequum est eum pati, nec vero etiam remisso animo esse, sed advigilare potius, ne imperio priverere tuo. ego certe istum finibus Romanae ditionis, deo opitulante, expellam; tibi autem timens auctor sum, ut et ipse tuendi principatus tui curam geras illumque vel pace vel, si eam respuerit, armis subigas." his ita ab imperatore provisus, Abydum Tzachas, per continentem cum exercitu profectus, balistis omnisque generis machinis oppugnabat. naves enim piraticae ei praesto non erant, quippe nondum perfectae. Dalassenus, vir ad pericula strenue subeunda promptissimus, cum copiis recta Abydum tendit. at sultan Clitziasthlan, accepto imperatoris nuntio,

παρὰ τοῦ βασιλέως διαμηνυθέντα, ἔργου εὐθύς εἶχετο, τῆς
 πρὸς τὸν Τζαχᾶν φερούσης ἀψάμενος σὺν παντὶ τῷ στρατεύ-
 ματι. τοιοῦτον γὰρ τὸ βάρβαρον ἅπαν ἔτοιμον πρὸς σφαγὰς
 καὶ πολέμους. ἔγγιστα δὲ τούτου γενομένου, ἐπεὶ ἐξ ἠπείρου
 5 καὶ θαλάττης τοὺς πολεμίους ἐώρα ἐπιόντας, πλοῖον δὲ οὐδα-
 μοῦ, μήπω τῶν παρ' αὐτοῦ ἐτοιμαζομένων νηῶν ἀπικρισθει-
 σῶν, μήτε δυνάμεις ἀποκρώσας ἔχων πρὸς τε τὸ Ῥωμαϊκὸν
 καὶ τὸ τοῦ κηδεστοῦ αὐτοῦ σουλτᾶν Κλιτζιασθλᾶν στρατεύ- V. 199
 μα, ἐν ἀμηνανίᾳ καθειστήκει. πτοούμενος δὲ καὶ τοὺς ἐποί-
 10 κους καὶ στρατιώτας Ἀβύδου, δεῖν ἐλογίσατο προσεληλυθέναι C
 τῷ σουλτᾶν, ἀγνοῶν τὴν τοῦ αὐτοκράτορος κατ' αὐτοῦ κατα-
 σκευασθεῖσαν τυρραίαν. ὁ δὲ σουλτᾶν τοῦτον θεασάμενος, ἰλα-
 ρὸν εὐθύς ἐδείκνυ βλέμμα καὶ ἀσπασίως ἐδέχετο. τράπεζαν
 τοίνυν, ὡς ἔθος, ἐτοιμάσας καὶ συνδειπνῶν μετ' αὐτοῦ, ζω-
 15 ρότερον πιεῖν τὸν Τζαχᾶν κατηνάγκαζεν. ὀπηνίκα δὲ τοῦτον
 ἐμφορηθέντα τοῦ οἴνου διέγνω, σπασάμενος ξίφος κατὰ τῶν
 λαγόνων ὤσεν αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς μὲν αὐτοῦ πον νεκρὸς ἔκει-
 το· ὁ δὲ γε σουλτᾶν τὰ περὶ εἰρήνης τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸν
 αὐτοκράτορα διαπρεσβεύεται. καὶ δὴ τοῦ σκοποῦ οὐ διή-
 20 μαρτε. δέχεται γὰρ αὐτοῦ τὴν αἴτησιν ὁ αὐτοκράτωρ. καὶ D
 τῶν εἰρηλικῶν σπονδῶν, ὡς ἔθος, τελεσθεισῶν, ἐν καταστάσει
 τὰ παρὰ θάλασσαν ἦσαν ὄρια.

1. μηνυθέντα A.   8. σουλτᾶν om. CG.   9. εἰστήκει A.
 12 θεασάμενος τοῦτον G.   15. πιεῖν A, πίνειν PG.   16.
 ἐμφορηθῆναι οἴνου PG, alterum A.   17. πον add. A.

rem statim aggressus, in Tzacham movet eopiis omnibus; sic est barbarorum ingenium ad caedem et bella proclive. quo adventante, cum Tzachas a terra marique hostes videret instantes, navigium autem nusquam, (quae enim naves exstruebantur nondum perfectae erant,) nec satis copiarum haberet ad Romanum simul et affinis sui exercitus sustinendos, inopia consilii conflictabatur. cumque etiam Abydi incolas et praesidia formidaret, optimum factu putavit, sultanum adire, ignarus eorum, quae imperator adversus ipsum machinatus erat. quem ubi sultanus vidit, vultu statim ad hilaritatem composito, excepit eum comiter. et cum epulas, ut fit, instruxisset, unaque accumbens, meracius Tzacham bibere invitasset, postquam vino plenum eum vidit, eductum gladium in eius latus impulit; quo ille vulnere iacuit exanimis. tum sultanus misit, qui cum imperatore de pace agerent. nec frustra. accepit enim condiciones imperator; foedereque riteicto, ora maritima in tranquillum rediit.

4. Μήπω δὲ τοσούτων φροντίδων ὁ αὐτοκράτωρ ἀπαλλαγείς, μηδὲ τῶν ἀπὸ τούτου κακώσεων καθαριεύσας, (εἰ γὰρ καὶ αὐτὸς μὴ παρῆν ἔν τισιν, ἀλλὰ γε ταῖς φροντίσι καὶ ταῖς οἰκονομίαις συμπαρῆν καὶ συνέπραττεν,) εἰς ἕτερον ἀγῶνα αὐθις ἠπείγετο. ὁ γὰρ Βολκάνος, (ἀνὴρ δὲ οὗτος τὸ πᾶν 5 τῆς ἀρχῆς τῶν Δαλματιῶν φέρων, δεινὸς μὲν εἰπεῖν, δεινὸς δὲ καταπράξασθαι,) μετὰ διττὴν ἡλίου περιφορὰν τῆς τῶν Σκυθῶν καταλύσεως, τῶν ἰδίων ὄρων ἐξεληλυθώς, τὰς παρακει-
 P. 252 μένας ἐληίζετο πόλεις καὶ χώρας, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ Λιπένιον κατασχών, πῦρ ἐμβαλὼν ἐνέπρησε. ταῦτα ὁ βασιλεὺς μεμα- 10 θηκῶς, οὐκέτ' ἀνεκτιῶς εἶχεν, ἀλλ' ἀποχωρῶσας δυνάμεις συναγροχῶς, κατὰ τῶν Σέρβων κατευθὺ τοῦ Λιπενίου ἤλαυνε, (τοῦτο δὲ πολίχνιον τι μικρὸν περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ Ζυγοῦ τοῦ διαιροῦντος τὴν Δαλματίαν ἀπὸ τῆς ἡμεδαπῆς χώ-
 ρας,) ἐφ' ᾗ τῷ Βολκάνῳ, εἰ τύχοι, ἀντικαταστῆσαι πόλεμον 15 συναΐψαι καρτερόν, καὶ εἰ τὴν νίκην δοίη αὐτῷ θεός, τὸ τε Λιπένιον καὶ τὰ λοιπὰ ἅπαντα ἀνεγεῖραι καὶ εἰς τὸ πρότερον ἀποκαταστῆσαι σχῆμα. ὁ δὲ Βολκάνος τὴν τοῦ αὐτοκράτο-
 Βρος μεμαθηκῶς ἔλευσιν, ἀπάρας ἐκεῖθεν καταλαμβάνει τὸ Σφεντζάνιον· πολίχνιον δὲ τοῦτο ἄνωθεν τοῦ ἤδη ὀηθέντος 20 Ζυγοῦ διακείμενον ἐν μεσαιχιμῷ τῶν τε Ῥωμαϊκῶν ὀρίων καὶ τῆς Δαλματίας. ὀπηρῖκα δὲ τὰ Σκόπια ὁ αὐτοκράτωρ κατελήφει, ἀποστείλας ὁ Βολκάνος διετίθετο τὰ περὶ εἰρήνης, καὶ

6. δὲ om. G. 9. αὐτὸ δὴ A, αὐτὸς δὲ PG. λιπένιον A.
 15. τύχοιεν CG. post ἀντικαταστῆσαι excidit καὶ. G κατα-
 στήναι.

4. His curis imperator vix solutus necdum incommodis inde natis emersus, (etenim is earum etiam rerum, quibus praesens, cum gererentur, non intererat, sollicitudinem haud minorem sustinebat absens,) ad aliud rursus certamen properavit. Bolcanus enim, vir et consilio et manu strenuus, qui Dalmatiae ditionem obtinebat, post alterum a Scytharum interitu annum suis finibus egressus, finitimas urbes regionisque infestavit atque ipsum Lipenium igne delevit. ea nequaquam tolerabilia imperator ratus, contractis idoneis copiis, in Serbos movit rectaque Lipenium petiit, (oppidulum id est sub Zygom montem situm, qui Dalmatas a nostris discludit,) ut cum Bolcano, si forte, acriter confligeret ac, deo victoriam annuente, tum Lipenium tum reliqua loca omnia in pristinum statum restitueret. verum Bolcanus, adventu imperatoris cognito, Sphentzanium inde se contulit. est id oppidum exiguum, supra Zygom, quod diximus, in ipsis Romaniae Dalmatiaeque confiniis situm. sed quum Scopia venisset imperator, missis legatis, Bol-

εαυτὸν ἅμα τῆς αἰτίας τῶν κακῶς γεγονότων ἀπολύων καὶ τὸ
 αἷτιον ὅλον τοῖς σατραπίαις τῶν Ῥωμαίων ἀνατιθείς, λέγων
 ὡς "ἐκεῖνοι τοῖς οἰκείοις ὄροις μὴ ἐμμένειν βουλόμενοι, δια-
 φόρους ἐκδρομὰς ποιούμενοι, οὐ μικρὰν τὴν βλάβην τῇ Σερ-
 5 βία προσῆξαν. ἐγὼ δὲ οὐκέτι τοιοῦτον τοῦ λοιποῦ διαπραΐζο-
 μαι, ἀλλ' ἐπαναστρέψας καὶ ὀμήρους ἀποστελῶ τῶν ἐμῶν C
 συγγενῶν τῇ σῆ βασιλείᾳ καὶ τῶν οἰκείων ὄρων οὐχ ὑπερβή-
 σομαι." πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς κατένευσε. καὶ καταλείψας
 ἐκεῖσε τοὺς μέλλοντας τὰς ἐριπωθείσας πόλεις ἀνεγείραι καὶ
 10 ὀμήρους ἀναλαβέσθαι, πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ἐπανέξενυξεν.
 ὁ δὲ Βολκάνος τοὺς ὀμήρους ἀπαιτούμενος, οὐκ ἐδίδου τοῖ-
 τους, ἀλλ' ἡμέραν ἕξ ἡμέρας ὑπερετίθετο. ἐνιαυτοῦ δὲ μήπω
 παρωγηκότος ὅλου, αὐθις εἰς προνομὴν τῶν Ῥωμαϊκῶν χω-
 ρῶν ἐξεληλύθει. καὶ διαφόρους γραφὰς τοῦ αὐτοκράτορος
 15 δεξάμενος, ἀναμιμνήσκοντος αὐτὸν τῶν συνθηκῶν καὶ ὑπο-
 σχέσεων, ἃς φθάσας πρὸς αὐτὸν ἐποιήσατο, οὐδ' οὕτως τὰ D
 ὑπεσχημένα τελέσαι ἤθελε. μεταπεμψάμενος οὖν ὁ βασιλεὺς
 Ἰωάννην τὸν υἱὸν τοῦ σεβαστοκράτορος καὶ αὐταδέλφον αὐ- V. 200
 τοῦ, κατ' αὐτοῦ ἐξέπεμψε μετὰ ἀποχρώσεως δυνάμεως. ὁ δὲ
 20 οἷα ἀπειροπόλεμος καὶ σφαδάζων ὡς νέος πρὸς μάχας, ἀπελ-
 θὼν καὶ τὸν τοῦ Λιπενίου ποταμὸν διαβάς, περὶ τοὺς πρόπο-
 δας τοῦ Ζυγοῦ κατευθὺ τοῦ Σφεντζανίου τὸν χάρακα ἐπή-
 ξατο. οὐκ ἔλαθε τοῦτο τὸν Βολκάνον. καὶ πάλιν περὶ εἰρή-

9. τὰς om. G. ἐριπωθείσας supra 185, 18. 243, 2. 288, 4.
 363, 15. vid. Hasius ad Leon. Diacon. p. 433. 23. an τὰ περὶ
 εἰρήνης?

canus de pace egit omnemque malorum culpam in Romanos duces
 derivavit, qui excursionibus crebris ultra fines suos factis, haud par-
 vam calamitatem Serbiae attulissent. addebat se nihil eiusmodi post-
 hac ausurum, sed simulac domum rediisset, obsides missurum ex con-
 sanguineis suis, nec ultra limites amplius egressurum. his imperator
 annuit; relictisque illic, qui destructa oppida reficerent obsidesque re-
 ciperent, ipse Cpolin est reversus. neque tamen Bolcanus obsides
 petentibus dedit, sed diem de die distulit. tandem, anno nondum
 praeterito, rursus finibus excessit, Romanam ditionem vastaturus. ac
 licet crebris imperator litteris eum ad foederum pactorumque memo-
 riam excitaret, tamen conventis stare noluit. itaque imperator Io-
 hannem, Sebastocratoris fratris sui filium, adversus eum misit iusto
 militum numero. is, quippe inexpertus belli et pugnandi cupiditate
 juveniliter ardens, amne prope Lipenium sub Zygom montem traiecto,
 ex adverso Sphentzanio castra posuit. neque hoc latuit Bolcanum,

νης καὶ πρὸς αὐτὸν ἠρώτα, ὑπισχνούμενος καὶ τοὺς ὑπεσχη-
 μένους ὀμήρους δοῦναι καὶ καθαρὰν τὴν εἰρήνην μετὰ τῶν
 Ῥωμαίων τοῦ λοιποῦ τηρῆσαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν μόναις
 ψιλαῖς ὑποσχέσειν· αὐτὸς δὲ ἐξωπλίζετο ἀγνώστως αὐτῷ
 P. 253 προσβαλεῖν. καὶ τῆς πρὸς τὸν Ἰωάννην φερούσης τοῦ Βολ-5
 κάνου ἀψαμένον, μοναχὸς τις προκαταλαβὼν τὸ μελετώμε-
 νον ἀπαγγέλλει τῷ Ἰωάννῃ, καὶ καταλαμβάνειν τὸν ἐχθρὸν
 ἤδη δισχυρίζετο. ὁ δὲ μετὰ θυμοῦ τοῦτον ἀπεπέμψατο,
 ψεύστην καὶ ἀπατεῶνα ἀποκαλῶν. ἀλλὰ τὸ ἔργον τὸν λόγον
 προέφθασεν πιστώσασθαι. νυκτὸς γὰρ ἐπεισεσῶν αὐτῷ,¹⁰
 πολλοὺς μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐντὸς τῶν σκηνῶν ἀνείλε, πολλοὶ
 δὲ καὶ ἀνὰ κράτος φεύγοντες ταῖς δίναις τοῦ κάτω ῥέοντος
 ποταμοῦ παρασυρέντες ἀπεπνίγησαν. ὅποσοι δὲ σταθηροτέρας
 Βγνώμης ἦσαν, τὴν τοῦ Ἰωάννου ἀναζητήσαντες σκηνήν, ἐκθύ-
 μως μαχόμενοι ταίτην ἐπὶ ταύτῃ μόγις διετήρησαν. οὕτω¹⁵
 γοῦν τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος ὤχετο.
 ὁ δὲ Βολκάνος τοὺς ἰδίους ἀναλεξάμενος καὶ ἀνελθὼν ἄνω-
 θεν τοῦ Ζυγοῦ κατὰ τὸ Σφεντζάνιον ἔστη. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν
 Ἰωάννην τούτους θεασάμενοι, ὀλίγοι ὄντες καὶ μὴ μετὰ το-
 σοῦτων μάχεσθαι δυνάμενοι, ἐβουλεύσαντο εἰς τοῦπίσω δια-²⁰
 περᾶσαι τὸν ποταμὸν. τούτου δὲ γεγονότος, καταλαμβάνουσι
 τὸ Λιπένιον, ὥσει δώδεκα σταδίους τούτου ἀπέχον· ἐπιπλέον
 δ' ἀντέχειν τοὺς πλείστους ἀπολωλεκῶς μὴ δυνάμενος, τὴν
 Cὼς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀνεζήτησε· καὶ οὕτως τεθαρρη-

18. δὲ G. 20. δυνάμενοι μάχεσθαι μετὰ τοσοῦτων G. 21.
 γενομένου CG. 22. ἀπέχοντος CG. 24. ὡς add. C.

qui rursus de pace etiam cum illo egit, obsides, quos ante promisisset, redditurum se pollicens pacemque cum Romanis integram in posterum servaturum. verum haec mera tantum promissa; aggredi necopinantem parabat. iamque Bolcano adversus Iohannem proficiscente, monachus quidam praecurrens rem Iohanni indicat hostemque iam iam adventare affirmat. quem ille cum stomacho facessere abs se iussit, ut mendacem ac fraudulentum; sed mox fidem nuntio res ipsa addidit. Bolcanus enim per noctem invadens, plerosque militum in ipsis castris concidit; alios trepida ruentes fuga fluminis infra labentis undae hauserunt. qui autem fortiore erant animo, tabernaculo Iohannis occupato, strenue pugnantes locum vix obtinebant. sic dissipatis maximam partem Romanis, Bolcanus cum suis reversus, supra Zygom ad Sphentzanium constitit. quos conspicati, qui cum Iohanne erant, cum numero essent exiguo nec tantis hostium copiis pares, trans flumen recedendi consilium ceperunt. quo facto, Lipenium perveniunt, duodecim fere stadia inde distans. cumque plerisque amis-

κὼς ὁ Βολκάνος, ὡς μὴ τινος τοῦ ἀντικαθισταμένου περιλει-
φθέντος, ἐλήϊζέτο τὰς παρακειμένας πόλεις καὶ γώρας. καὶ
τῶν Σκοπίων τὴν ἔξω γώραν τελείως ἠρίπωσε, τὸ δέ τι καὶ
κατέκαυσεν. οὐ μέγροι δὲ τούτου. ἀλλὰ καὶ τὸν Πόλοβον κα-
5 ταλαβῶν καὶ ἄχρι Βρανέας φθάσας καὶ δηώσας ἅπαντα, πολ-
λὴν τε λείαν ἐκεῖθεν ἀφελόμενος, εἰς τὴν οἰκείαν ὑπέστρεψε
γώραν.

5. Ταῦτα ὁ βασιλεὺς μεμαθηκῶς οὐκέτ' ἀνεκτῶς εἶχεν.
ἀλλ' εὐθύς αὖθις ἔξωπλίσατο, μὴ πάνυ τι μηδὲ τοῦ αὐλητοῦ
10 Τιμοθέου πρὸς τοῦτο δεόμενος, καθάπερ Ἀλέξανδρος περιμείνας
τὸν ὄρθιον νόμον. αὐτὸς τε οὖν ὁ αὐτοκράτωρ περιθέμενος D
ὕπλα καὶ τοὺς ἄλλους ὀπλίσας τοὺς τότε παρευχόντας, τῆς
κατευθῦ Δαλματίας φερούσης εἶχετο, σπεύδων τὰ μὲν φθά-
σαντα ἐριπωθῆναι τῶν κάστρων ἀνεγείραι αὖθις καὶ εἰς τὸ
15 πρότερον ἀποκαταστήσαι σχῆμα, καὶ ἀντίποινα τῶν παρ' αὐ-
τοῦ πεπραγμένων ἐκ περιουσίας κατ' αὐτοῦ διαπράξασθαι.
ἀπάρας οὖν τῆς μεγαλοπόλεως καὶ τὸ Δαφνούτιον καταλα-
βῶν, (πόλις δὲ τοῦτο παλαιά, τῆς Κωνσταντίνου σταδίους
ἀπέχουσα τεσσαράκοντα,) καὶ τοὺς μῆπω ἐφθακότας τῶν
20 συγγενῶν ἐκδεχόμενος, αὐτοῦ πον ἐκαρτέρει. τῇ γοῦν μετ' P. 254
αὐτὴν καταλαμβάνει Διογένης ὁ Νικηφόρος πλήρης θυμοῦ

4. Πολοβῶν G. καταλαβῶν add. C. 5. Βρανίας CG.
9. τοῦ om. A. 12. τῆς κατὰ A. 13. σπεύδοντα μὲν φθά-
σαι τὰ ἐριπωθέντα G. 17. μεγαλοπόλεως CG. Δαφνού-
σιον CG. 18. τοῦτο: αὐτῆ G. Κωνσταντινουπόλεως CG.
19. ἀπέχουσα σταδίους G. 20. lege ἐγκαρτερεῖ. 21. ὁ
διογένης νικηφόρος A.

sis, Iohannes amplius resistere non posset, viam Cpolin versus in-
gressus est. tum aucta Bolcanus confidentia, tanquam nemine, qui
prohiberet, reliquo, ex finitimis oppidis pagisque praedas egit. ac
Scopiorum quidem agrum suburbanum igni ferroque vastavit; neque
ibi substitit; sed usque ad Polobum Braneasque progressus, cuncta la-
trociniis infestavit, praedaque onustus domum rediit.

5. Haec cum imperator comperisset, non amplius ferenda duxit,
sed extemplo rursus ad bellum se accinxit, nihil prorsus, ut quondam
Alexander, indigens Timotheo tibicine, qui orthium modularetur.
postquam igitur et se et reliquos, qui praesto tum erant, armis in-
struxit, recta in Dalmatiam contendit, ut tum castella repararet de-
structa atque in integrum restitueret, tum iniurias multo gravius re-
poneret. Cpoli igitur profectus Daphnutium, (oppidum id vetus est,
ab urbe quadraginta stadiis dissitum,) ibi substitit, qui nondum ad-
venerant e consanguineis, opperiens. eo postridie se contulit Nice-

V. 201 καὶ φρονήματος· τῷ συνήθει δὲ χρώμενος προσωπεῖω, τὴν ἀλωπεκὴν περιεβέβλητο, καὶ τὴν ὕψιν χαριεστέραν διατιθεῖς, τῷ βασιλεῖ προσφέρεισθαι ἐλευθέρως ἐσχηματίζετο. τὴν μέντοι σκηνὴν οὐ τῷ συνήθει ἀποστήματι τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐπήξατο, ἀλλ' ἀγχοῦ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα εἰσαγωγούσης ἰσόδοου. Μανουὴλ δὲ ὁ Φιλοκάλης τοῦτο θεασάμενος καὶ ὡς ὑπὸ κεραυνοῦ βληθείς, ἐπεὶ οὐδὲ τὰ παρ' αὐτοῦ μελετώμενα τοῦτον διελάνθανεν, αὐτὸς παραχρῆμα εἰστήκει. μόλις δὲ συναγαγῶν τὸ φρονοῦν τῆς ψυχῆς, πρόσσεισιν εὐθύς τῷ βασιλεῖ καὶ φησιν “οὐχ ἀπλοῦν τὸ γινόμενόν μοι δοκεῖ, ἀλλὰ 10 δέος μοι ἔπεισι, μὴ τι νυκτὸς κατὰ τῆς σῆς νεωτερισθῆ βασιλείας. ῥήμασι γοῦν τισὶ πρὸς αὐτὸν χρησάμενος, ἐκεῖθεν μεταβῆναι τοῦτον παρασκευάσω.” ὁ δὲ, ὁποῖος ἐκεῖνος ἀκτάσειστον ὡς ἐπίπαν ἔχων τὸ φρόνημα, οὐδαμοῦ παρεχώρει τοῦ ἔργου τῷ Φιλοκάλῃ. πολλὰ δὲ τοῦτου βιαζομένου, “ἔα” 15 φησίν. “οὐ χρὴ πρόφασιν τοῦτον ἐξ ἡμῶν ἐσχηκέναι. ἔστω τῆς καθ' ἡμῶν μελέτης αὐτὸς ὁ αἴτιος πρὸς τε θεὸν καὶ ἀνθρώπους.” ἀγθόμενος δὲ ὁ Φιλοκάλης καὶ τύπτων τὰς χεῖρας, μεματαιωμένον τε τὸν βασιλέα ἀποκαλῶν, μεθίστατο. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τοῦ βασιλέως σὺν αὐτῇ τῇ βασι- 20 λίδι ἀπεριμερίμνως ὑπνώττοντος, περὶ μέσην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἄνεισιν ὁ Διογένης, ξίφος ὑπὸ τὴν μάλην φέρων· καὶ

5. ἐπήξατο κοιτῶνος G. 8. παραντίκα A. 11. μὴ τι κατὰ τῆς βασιλείας σου νεωτερισθῆ A. 13. παρεσκευάστο A. 17. ὁ om. G. 19. μεθίσταται CG. 20. αὐτῇ om. A. 22. εἰσεισιν A.

phorus Diogenes, qui cum ira arrogantiaque plenus esset, quasi vulpina pelle indutus, veterem gratiam vultu referebat ac liberaliter imperatore uti simulabat. tabernaculum non solito intervallo a cubiculo regio, verum proxime eum locum posuit, unde ad imperatorem aditus erat. id ubi vidit Manuel Philocales, quasi fulmine ictus, (quippe compertum habebat, quid ille pararet,) illico obstupuit; mox revocato, ut potuit, animo, imperatorem adiens, “hoc, inquit, consilium mihi non expers fraudis videtur; sed vereor, ne quid mali per noctem contra maiestatem tuam moliat. quare conveniam eum efficaciamque, ut inde se amoveat.” at ille, imperterrito plane animo, non sivit id fieri. Philocali autem instantius flagitanti, “desine, inquit; non enim oportet nos odii praetextum ei dare; si quid molitur, deus hominesque sciant illum in culpa esse.” discessit Philocales aegritudine complodens manus et imperatorem temeritatis incusans. non multo post imperatore cum ipsa Augusta secure dormiente, circiter mediam noctis custodiam, ascendit Diogenes in cubiculum, ense sub

ἐπιβεβηκῶς τῶν οὐδῶν ἔσθη. κοιμωμένῳ γὰρ τούτῳ τῷ βασιλεῖ οὔτε θύραι ἐπεζυγοῦντο, οὔτ' ἐκτὸς ἐπηγρύπνει φρουρά. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ περὶ τὸν βασιλέα. τὸν δέ γε Νικηφόρον θεία τις τῶ τότε δύναμις ἀπειρῆσε τοῦ ἐγχειρήματος. 5 τὴν παιδίσκην γὰρ θεασάμενον τὴν τὸν ἀέρα ἀναρριπίζουσαν καὶ πόρῳ ποι τοὺς κώνωπας ἀπωθουμένην τοῦ τῶν βασιλέων χρωτός, παραχρῆμα ὑπὸ τε τρόμος ἔλλαβε γυῖα, ὧχρός τέ μιν εἶλε παρειάς, κατὰ τὸν ποιητὴν φάναι, ἐς νέωτα τὸν φόνον ἀνάρτησαντα. καὶ οὗτος μὲν τὴν ἀποφάσιστον τοῦ αὐτοκράτορος σφαγὴν ἐμελέτα διαπαντός, ἐκεῖνον δὲ οὐδὲν τῶν μελετηθέντων κατ' αὐτοῦ διελάνθανε. ταχὺ γὰρ ἢ παιδίσκη τοῦτο προσελθοῦσα τὸ δράμα ἀπήγγειλε. τοιγαροῦν ἐκεῖθεν τῇ μετ' αὐτὴν ἀπάρας, τῆς προκειμένης ὁδοῦ εἶχετο, τὸν ἀγνοοῦντα μὲν ὑποκρινόμενος, οἰκονομῶν δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν 15 τοσοῦτον, ὡς ἅμα μὲν καὶ φυλάττεσθαι, ἅμα δὲ καὶ μηδ' ἠντιναοῦν εὐλογον λαβὴν διδόναι τῷ Νικηφόρῳ. ἐν τοῖς μέ- P. 255
 ρεσιν οὖν γενόμενος τῶν Σερρῶν, ἐπεὶ ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας συνεπόμενος τῷ αὐτοκράτορι ἤτειτο εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν καταλῦσαι ἐπιτερπῆ ὄντα καὶ ὕδασι ψυ- 20
 χροῖς καὶ ποτίμοις κατάρρυστον καὶ ἀποχρῶντα οἰκήματα ἔχοντα πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ὑποδοχὴν, (Πεντήγοςτις τούτῳ τὸ

1. κοιμωμένον γὰρ τουτου G. 3. τὰ om. CG. 5. θεασά-
 μενος A. τὴν alterum om. G. ἀναρριπίζουσαν PG, recte A.
 8. φάναι μὲν A. τὸ φαῦλον A. 12. lege τούτῳ. 15. μὲν
 add. CG. 21. τοῦ add. CG.

ala gestans, atque ipso in limine stetit. etenim hic imperator ita decumbere solebat, ut neque fores clauderentur cubiculi, nec ulla extra excubaret custodia. caeterum Nicephorum a perpetrando scelere divina quaedam vis tum avertit. cum enim ancillam videret, cui ventuli faciendi culicesque ab imperatorum facie abigendi negotium erat, extemplo tremor occupat artus pallorque eius capit genas, ut cum poeta loquar, caede in crastinum diem prolata. nec vero imperatorem quicquam eorum, quae Nicephorus aperte machinatus erat, latebat; statim enim ancilla expergefatto, quid accidisset, narravit. itinere tamen postridie continuato, dissimulavit se id nosse, quanquam ita se gessit, ut et a Nicephoro sibi caveret, nec ullam offensionis causam probabilem ei daret. itaque cum in fines Serrarum ventum esset rogassetque imperatorem Constantinus Ducas Porphyrogenitus, qui itineris comes erat, ut ad villam suam diverteret peramoenam aquisque abundantem salubribus atque ita amplam, ut commodum imperatori hospitium esset, (Pentegostis huic nomen erat,) imperator roganti obsecutus, ibi divertit. sed ne postridie quidem, cum in viam

ὄνομα,) ὁ βασιλεὺς ὑπέβη τῷ τούτου θελήματι, αὐτοῦ πο-
κατέλυσεν. ἀλλ' οὐδὲ τῇ μετ' αὐτὴν βουλομένῳ ἐξελεῖν ὁ
Πορφυρογέννητος συνεχώρει· ἡξίου δὲ μᾶλλον ἐγκαρτερῆσαι
καὶ ἔτι, ἐφ' ᾧ ἀνακτήσασθαι τε ἑαυτὸν τῆς ὀδοιπορίας καὶ
B τὸ σῶμα τοῦ κοινορτοῦ καθᾶραι λουσάμενον. ἡντρέπιστος
γὰρ αὐτῷ ἤδη καὶ τὰ πρὸς εὐνοχίαν δαψιλῆ. ὁ δὲ καὶ αὐθις
τῷ τοῦ Πορφυρογεννήτου ὑπέβη θελήματι. ὡς δὲ λουσάμε-
V. 202 νον καὶ τοῦ βαλανείου ἐξελεθόντα τοῦτον μεμαθήκοι Νικηφό-
ρος ὁ Διογένης, πάλαι τυραννιῶν, ἐπιτηρῶν δὲ εἴπου καὶ αὐ-
τόχειρ δυνηθῆναι τούτου γενέσθαι, περιζωσάμενος τὸν ἀκινάκη¹⁰
εἰσῆει, ὡς δῆθεν ἐκ θήρας ἐπανιῶν κατὰ τὸ σῆμα. τοῦ-
τον οὖν ὁ Τατίκιος θεασάμενος καὶ πάλαι γινώσκων τὸ παρ'
αὐτοῦ μελετώμενον, ἀπώσατο ἐπειπὼν "ἵνα τί ἀσυντάκτως
οὕτω καὶ ξιφῆρης εἰσέρχῃ; καιρὸς βαλανείου καὶ οὐχὶ ὀδοι-
C πορίας οὐδὲ θήρας ἢ μάχης ἐστίν." ὁ δὲ τοῦ σκοποῦ διη-¹⁵
μαρτηκῶς ὑπεχώρησεν. ὑπολαβῶν δὲ ὡς ἤδη ἐπέγνωσται,
(δεινὸς γὰρ ἔλεγχος ἢ συνείδησις,) δρασμῶ τὴν ἑαυτοῦ σω-
τηρίαν πραγματεύσασθαι ἐβουλεύετο, καὶ εἰς τοὺς ἐν Χρι-
στουπόλει ἀγροὺς τῆς βασιλίδος Μαρίας ἢ εἰς τὸν Πέρονικον
ἢ εἰς τὸν Περιτζὸν προσχωρῆσαι, κάκειθεν αὐθις πρὸς τὰ²⁰
συμπίπτοντα τὰ κατ' αὐτὸν εὐ διαθέσθαι. προεφθάκει γὰρ
ἢ βασίλις Μαρία τοῦτον προσλαβέσθαι, ἀδελφὸν ὄντα μητρό-
θεν τοῦ προβεβασιλευκότος ἀνδρὸς αὐτῆς Μιχαὴλ τοῦ Δούκα,

8 lege μεμαθήκει. 12. Πατρικιος G. 14. καὶ prius om. A
καὶ οὐχ ὀδοιπορίας ἢ θήρας A. 20. Πετριτζὸν G. τῷ συμ-
πίπτοντι . . G. 22. προσλαβέσθαι C, προλαβέσθαι PG.

se dare vellet, id Porphyrogenitus sivit; immo petiit, ut diutius etiam
ibi maneret, quo recrearet se ab itinere pulveremque abstergeret la-
vando. quippe lautitiarum apparatus iam provisus ab eo erat. quare
iterum imperator precibus Porphyrogeniti cessit. cum autem Nice-
phorus Diogenes eum e balneo prodisse comperisset, quoniam regnum
dudum affectans illius interimendi tempus aucupabatur, acinace cin-
ctus ingreditur, tanquam e venatione, ut solebat, rediens. quem ut
vidit Taticius, consiliorum eius haud ignarus, repulit hisce ver-
bis: "quid insolenter sic cum telo intras? tempus balnei est, non
itineris, nec venationis aut pugnae." ille re infecta se subduxit. quia
autem iam deprehensus sibi videbatur, (tanta enim conscientiae vis
est,) fuga salutem quaerere parabat atque in villas imperatricis Mariae,
quae ad Christopolin erant, vel Pernicum vel Peritzum discedere, unde
pro re nata rursus sibi prospiceret. hunc enim iam ante sibi adiunxe-
rat Maria imperatrix, quod is coniugis nuper regnantis Michaelis Du-
cae frater erat, eadem cum illo matre natus, sed patribus diversis.

καὶ τὰ ἐς πατέρας διήλλαττον. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τριταῖος ἐκεῖθεν ἔξεισι. τὸν δὲ Κωνσταντῖνον αὐτοῦ που καταλελοίπει D ἑρασιῶνης χάριν, δεδιὼς τὸ ἀπαλὸν καὶ ἀσύνηθες τοῦ νεανίου τότε πρώτως τῆς ἐνεγκαμένης πρὸς ἐκστρατείαν ἐξεληλυθότος. 5 ἦν γὰρ μονογενὴς τῇ μητρὶ. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ σφόδρα τοῦ νεανίσκου κηδόμενος, πάσης ἀνέσεως συνεχῶρει ἐπαπολαύειν αὐτὸν σὺν τῇ βασιλίδι μητρὶ, ἅμα δὲ καὶ ὡς ἴδιον ἀπαρτι τέκνον ἐξόχως φιλῶν τοῦτον.

6. Ἄλλ' ἵνα μὴ συγκεχυμένοι ὁ λόγος προῖη, τὰ κατὰ 10 τὸν Διογένην Νικηφόρον ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς ἱστορεῖτω. ὅπως μὲν οὖν ὁ τούτου πατὴρ Ῥωμανὸς εἰς τὴν βασιλείον ἀνήχθη περιωπὴν καὶ ὁποῖον τέλος ἔσχε τὰ κατ' αὐτὸν, διαφόροις τῶν ἱστοριογράφων ἐμέλησε, κακεῖθεν ἔξεσται τὰ περὶ τούτου ἀνα- P. 256 λέγεσθαι τοῖς βουλομένοις. ἐπὶ παισὶ δὲ ὅμως τετελευτήκει 15 τῇ τε Λέοντι καὶ τῷ Νικηφόρῳ. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ἐκ προοιμίῶν τῆς αὐτοῦ ἀναρρήσεως παραλαβὼν τούτους ἰδιώτας ἐκ βασιλέων, (καὶ γὰρ ἅμα τοῦ τῆς βασιλείας ἐπιβῆ- ναι ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀντάδελφος αὐτῶν αὐτοὺς μὲν τῶν ἐρυ- θρῶν ἀπογυμνοῖ πεδίλων καὶ τὰ στέφη τούτων ἀφαιρεῖται, 20 καὶ ὑπερορίαν ζῆν τῇ μητρὶ αὐτῶν τῇ βασιλίσση Εὐδοκίᾳ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Κυπερούδη καταψηφίζεται,) παντοίας θερα- πείας ἤξιον, τὸ μὲν τι δι' ὁ πεπόνθασιν οἰκτεῖρων αὐτούς, B

4. ἐκστρατείαν C, ἐκστρατίαν PG. 10. ἀρχῆς αὐτῆς G. 11. ἀνηνέχθη G. 14. τετελευτήκοι PG. correxi. 17. τοὺς CG. lege τῷ. 18. καὶ : ὁ CG. τῶν om. G. 19. τῶν πεδί- λων G. 21. καταψηφίζεσθαι G. 22. τι : τοι G.

ceterum imperator triduo post inde proficiscitur. Constantinum au- tem ibi, ut otio frueretur, reliquit, tenero timens adolescenti, qui tum primum domo in bellum profectus erat. unicus enim matris erat filius, quem etiam imperator ipse non minus, quam filium, carum ha- bebat.

6. Verum, ut ordine narratio procedat, Nicephori Diogenis memoria ab ipsis originibus repetenda est. pater eius Romanus quomodo ad impe- rium sit evectus quemque exitum habuerit, a variis scriptoribus traditum est; unde historiam eius cognoscere, qui volet, poterit. hoc unum mo- nebo, decedentem eum duos reliquisse filios, Leonem et Nicephorum, quos imperator Alexius initio imperii sui privatos ex imperatoribus in- venit. etenim cum Michael, frater ipsorum, rerum potitus esset, et ru- bris calceis et diademate ipsis interdixerat; quin etiam exsulare eos cum matre Eudocia imperatrice in monasterio Cyperudae iusserat. movit Alexii misericordiam tum tristis juvenum casus, tum quod eos vide-

τὸ δέ τι καὶ τοὺς νέους ὄρων κατὰ τε σώματος ὄραν καὶ
 ῥώμην διαφέροντας τῶν πολλῶν, χροάζοντας μὲν καὶ ἀρι-
 φρεῖς τὸ γένειον, ὑψηλοὺς καὶ ἰσομέτρους ὥσπερ ὑπὸ κανόνα
 τὸ μέγεθος, καὶ αὐτὸ τὸ νεοτήσιον ἤδη ἐκφύοντας ἄνθος, ἐξ
 αὐτῆς τε ὄψεως τὸ θυμοειδὲς αὐτῶν καὶ γενναῖον τοῖς μὴ διὰ
 πάθος τυφλώττουσιν ἀριδῆλως ἐμφαίνοντας, καὶ σκύμνους οἶον
 λέοντος· καὶ ἄλλως δέ, ὅποῖος ἐκεῖνος μὴ ἐπιπολαίως ὄρων,
 μήτε πρὸς τὴν ἀλήθειαν μύων, μηδὲ πάθεισιν ἀλισκόμενος
 C ἐπιψόγοις, ἀλλὰ ταλαρτεῦων τὸ ὄν ἐν ἰσορροπίῃ στάθμῃ τῆς
 συνειδήσεως, καὶ τὸ ὕψος ἐξ οὐπερ ἐπεπτώκεσαν λογιζόμε-
 νος, ἐνηγκαλίττετο ἴσα καὶ τέκνοις ἰδίοις, τί μὲν οὐ λέγων, τί
 δὲ οὐ πράττων ἀγαθὸν ἐς αὐτούς, τί δὲ οὐ προμηθεύμε-
 V. 203 νος; κὰν ὁ φθόνος βάλλων αὐτούς τοῖς τοξεύμασιν οὐκ ἀνίει.
 ἐκ πολλῶν γὰρ κατ' αὐτῶν ἐρεθιζόμενος ὁ αὐτοκράτωρ, αὐτὸς
 μᾶλλον πύσης αὐτούς ἐπικουρίας ἤξιον, ἰλαρὸν ἐνατενίζων¹⁵
 αἰεὶ καὶ ἐνωραίζόμενος οἶον ἐπὶ αὐτοῖς, ἔμβουλεύων τε δια-
 παντὸς τὰ συνοίσοντα. ἄλλος μὲν γὰρ ἴσως καὶ ὑπόπτους ἄν
 D ἐλογίσατο τούτους καὶ ἐκποδῶν διὰ παντοίας μεθόδου ἐξ αὐτῆς
 ἀρχῆς ποιῆσαι ἐσπούδασεν ἄν· οὗτος δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τὰς τῶν
 πολλῶν κατὰ τῶν νέων εἰσηγήσεις παρ' οὐδὲν ἐτίθετο, ἐξόχως²⁰
 τούτους φιλῶν, τὴν μέντοι μητέρα τούτων Εὐδοκίαν καὶ δω-
 ρεῶν ἀξιῶν καὶ τιμῆς τῆς προσηκούσης βασιλίσσαις μὴ ἀπο-

13. τοῖς om. CG.
 ἀρχῆς αὐτῆς G.

16. αἰεὶ: αὐτοῖς CG.
 19. ποιῆσαι om. G.

ἐπ' G. 18.

ret forma ac robore corporis ceteris praestantes. ambo malas prima
 flavescabant lanugine; statura erant procera et magnitudine ad amus-
 sim pares, ipso iuventutis flore; vultus ipse fortitudinem generosità-
 temque animi tam aperte prodebat, ut nisi qui odio obcaecatus es-
 set, leonis catulorum instar eos haberet. cumque praeterea impera-
 tor, homo et mentis acie pollens ad cernendum verum, nec pravis im-
 peditus affectibus, quominus iustum aequa conscientiae lance pensitaret,
 id quoque reputasset, quanto ex fastigio rerum iuvenes cecidissent,
 eos velut proprios filios amplexabatur, et verbis et re amorem curamque
 ipsis probans. quanquam invidia non desinebat tela in eos iaculari. sed
 quo plures imperatoris iram adversus eos concitare studebant, tanto
 ipse maiori eosdem praesidio dignabatur, cum blando semper vultu
 iuvenes exciperet iisque quasi superbiret et rationibus ipsorum omni
 modo prospiceret. alius fortasse suspectos illos habuisset omnibusque
 artibus de medio tollere iam ab ipso initio studuisset; at hic impe-
 rator, contemptis delatorum calumniis, eximie caros habebat. ac ma-
 trem quidem eorum Eudociam et donis prosequabatur et nulla hono-

στειρῶν, καὶ αὐτῷ δὲ τῷ Νικηφόρῳ τὴν τῆς νήσου Κρήτης ἀρχὴν ἀνέθετο εἰς ἐνδιαίτημα ἰδίον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς. τούτων δὲ ὁ μὲν Λέων, φρονήματος ὢν ἀγαθοῦ καὶ P. 257 γνώμης ἐλευθέρου, ὄρων δὲ καὶ τὴν βασιλείου εἰς αὐτοὺς 5 εὐμένειαν, ἔστεργε τὴν λαχοῦσαν, ἐπαναπαυόμενος οἷον ἐπὶ τοῖς παροῦσι κατὰ τὸν εἰπόντα "Σπάρταν ἔλαχες, ταύταν κόσμι." ὁ δὲ γε Νικηφόρος δύσοργος καὶ βαρῦμηρις ὢν, καὶ βυσσοδομεῶν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τυραννῆσειν μελετῶν οὐκ ἐπαίετο. ὑποβρύχιον δὲ ὅμως εἶχε τὴν βου- 10 λήν. ἤδη δὲ καὶ τοῦ ἔργου ἀπαρξάμενος, γνησιωτέρον τισι προσωμίλει. οὐκ ἐλάνθανε τοῦτο τοὺς πλείστους. δι' ὧν καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς ἔφθανε τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ βασιλεὺς B καιρὸν τι ποιῶν, μεταπεμπόμενος τούτους ἐν καιροῖς ἀρμοδίοις, οὐκ ἐνέφαινε μὲν τὸ ἀκουσθέν, εὐφυνῶς δὲ παρήγει καὶ 15 τὰ εἰκότα συνεβούλευε. καὶ ὅσῳ μᾶλλον τῆς ἐπιβουλῆς ἐν γνώσει ἐγένετο, τοσοῦτ' ἄλλο ἐλευθερώτερον πρὸς αὐτοὺς διετίθετο, οὕτω βουλόμενος τούτους κερδανεῖν. ἀλλ' ὁ Αἰθίοψ οὐκ ἐλευκαίνετο. ἔμενε γὰρ ὁ αὐτὸς καὶ μετεδίδου τῆς λύμης, ὅποσους ἂν προσεπέλασε, τοὺς μὲν δι' ὄρκων, τοὺς δὲ 20 δι' ὑποσχέσεων σφετεριζόμενος. τοῦ μὲν οὖν κοινῷ τοῦ στρατοῦ οὐ τοσοῦτον ἔμελλε τῷ Νικηφόρῳ. ἤδη γὰρ ἅπαντες πρὸς αὐτὸν ἀπονενεύκασιν. ἀλλ' ὅλος πρὸς τοὺς μεγί- C

4. lege τε καὶ. 6. ἔλαβες G. ταύτην CG. 7. δύσοργος ὢν καὶ βαρῦμηρις G. 8. καὶ prius om. G. τυραννεῖν συμμελετῶν οὐκ ἐπαύσατο CG. 17. κερδανεῖν PG, recte C. 21. lege ἔμελε. 22. ἀπονενεύκασιν πρὸς αὐτὸν G. μεγιστάνους CG.

ris parte, qui imperatricibus debetur, defraudabat; Nicephoro autem ipsi principatum insulae Cretae proprium dedit. ita quidem imperator. iuvenum autem alter, Leo, bona indole ingenuoque praeditus animo, cum imperatoris in se caritatem perspiceret, sorte contentus erat fortunaque, qua utebatur, acquiescebat, secundum illud: "quae tibi Sparta obtigit, eam orna." sed Nicephorus, natura impotens et iracundus, consilia adversus imperatorem agitare tyrannidemque affectare non desistebat. consilium tamen celabat. tandem rem iam aggrediens, familiariter cum quibusdam colloquebatur. id continuo palam factum est; unde res brevi ad imperatoris quoque notitiam pervenit. verum ille, nova quadam usus ratione, postquam suo quemque tempore accessivit, non indicavit quidem, quod audiverat, sed salubria dedit consilia et quae res postulare videbatur, admonuit. et quo certiore conspirationis cognitionem nactus erat, eo liberalius cum iis agebat; ita sibi eos conciliare studens. sed Aethiops non albescit. mansit enim idem Nicephorus et contagione, quoscunque

στᾶνας ἀπονενευκώς, τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τῶν τῆ συγκλήτῃ κατειλεγμένων προκρίτων ἀνδρῶν πολλὴν φροντίδα ποιούμενος, ὑπεποιεῖτο αὐτούς. ἦν γὰρ τὴν φρένα μὲν ὀξύτερος ἀμφιστόμου ξίφους, στάσιμος δὲ οὐδαμῶς, εἰ μὴ ὄσον πρὸς τὸ τυραννήσειν τὸ ἀμετάθετον ἐνεδείκνυτο· μελιχρὸς ἐν λόγοις, ἐπὶ συναναστροφαῖς ἠδύς, ταπεινοφροσύνην μὲν ὡς ἀλωπεκῆν ποτὲ περιβαλλόμενος, ἔστιν οὖν καὶ τὸ θυμοειδὲς καθάπερ λέων ἐμφαίνων ποτὲ, ῥωμαλέος καὶ πρὸς Γίγαντας ἐγκυανχόμενος. Δ ἀμιλλᾶσθαι, σιτόχρους τὴν ὄψιν, εὐρύς τὰ στέρα, ὑπερωμίας τῶν τότε καιροῦ ὄντων ἀνδρῶν. εἰ δὲ σφαιρίζοντα τοῦ-
 V. 204 τον εἰδέ τις, εἰ δὲ ἰππαζόμενον, εἰ δὲ οἰσιτὸν πέμποντα, εἰ δόρυ κραδαίνοντα καὶ ἰππασίας ποιούμενον, θαῦμα ἐδόκει καινὸν θεῖσθαι, ἐκεχῆνει τε καὶ μόνον οὐ πεπηγὼς ἦν. διὰ
 P. 258 τοῦτο καὶ μᾶλλον τὴν τῶν πολλῶν ἐπεσπᾶτο εὐνοίαν. τοσοῦτον δὲ τὸ σπουδαζόμενον αὐτῷ προήει, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν ἐπ' 15 ἀδελφῆ τοῦ αὐτοκράτορος γυμβρὸν Μιχαῆλ τὸν Ταρωνίτην τῆ τοῦ πανυπερσεβάστου τιμώμενον ἀξιώματι ὑποποιήσασθαι.

7. Ἄλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον αὐθις ὅθεν ἀπερρῆη καὶ καθ' εἰρημὸν ἐκτέον τῆς διηγήσεως. ὁ μὲν οὖν αὐτοκράτωρ 20 τοῖς λογισμοῖς ἀνατρέχων, ἐξ οὐπὲρ τὴν καθ' ἐαυτοῦ τοῦ

3. ὑποποιεῖτο PG, recte C. 5. τυραννίσειν G. 7. lege
 ἔστιν οὐ. 15. τὸν add. C.

accedebat, contaminavit, alios iuramentis sibi adiungens, alios promissis. ac vulgus quidem militum, non tantum operae dedit, ut pelleret: iam enim omnes in ipsum se inclinabant: sed totus in eo erat, ut civitatis principes, tam exercitus duces quam qui in senatu plurimum auctoritate pollebant, omni cura sibi devinciret. habebat enim mentem ancipiti gladio acutiorem, constantem autem minime, praeterquam quod tyrannidis occupandae tenax esset. dulcis sermone, consuetudine comis, modestiae se plerumque specie tanquam pelle vulpina tegebat, sed idem non raro iracundus, ut leo, apparebat. corporis robore Gigantibus parem se gloriabatur. triticeus color oris, latum pectus. totis humeris eminebat supra eos qui tunc erant homines. iam vero cum vel pila luderet, vel equitaret, vel iaculum mitteret, vel hastam quateret, vel equestris pugnae specimen daret, admirationi spectantibus erat, qui tantum non attoniti adstabant. ea res maiorem etiam multitudinis favorem ipsi conciliavit. ac tam prospere inceptum succedebat, ut ipsum imperatoris ob ductam sororem affinem, Michaellem Taronitam, panhypersebasti dignitate ornatum, in partes suas traheret.

7. Sed redeundum est, unde deflexit narratio. imperator igitur, ex quo Diogenis adversus se odium perspexit, inde animo repetens,

Διογένους μελετὴν ἀνέγνωκεν, καὶ ὅπως ἔξ ἀρχῆς αὐτῆς τῆς αὐτοῦ ἀναρρήσεως ἀμφοῖν ἐχρήσατο τοῖν ἀδελφοῖν, ὁπόσης τε φιλοφροσύνης καὶ κηδεμονίας ἐπὶ τοσοῦτοις ἔτεσιν αὐτοὺς ἤξιον, καὶ οὐδὲν τούτων τὴν τοῦ Νικηφόρου γνώμην ἐπὶ τὸ βέλτιον Β
 5 μετηλλοίωσεν, εἰς ἀμχανίαν ἐπέπιπτεν. ταῦτ' οὖν ὁ βασι-
 λεὺς ἀναλογιζόμενος πάντα καὶ ὅπως μετὰ τὸ σφαλῆναι αὐτῆς
 εἰσῆει, ὅπως ἀπώσθη παρὰ τοῦ Τατικίου, καὶ γνοὺς ὅπως τὸ
 φονουργὸν σιδήριον θήγων κατ' αὐτοῦ αἵμασιν ἀναιτίοις σπεύ-
 10 δει χρᾶναι τὰς χεῖρας, καὶ ὁ τέως ἐφεδρεύων καὶ νυκτὸς τὸν
 φόνον ἐπιτηρῶν τελέσαι ἀπαρακαλύπτως τοῦτον ἤδη ἐπισπεύ-
 δει, πολλοῖς ἐκυμαίνεται λογισμοῖς. ἤθελε μὲν οὖν οὐδαμῶς
 τὸν Διογένην μετελεύσεσθαι δι' ὃν πρὸς αὐτὸν ἐγκάρδιον
 ἐκέκμητο πόθον, ἐξόχως τὸν ἄνδρα φιλῶν. ἀπαξιαπλῶς δὲ
 ἅπαντα συνελών, ὅπη τε προβήσεται τὸ δεινὸν ἐννοῶν, ἐπεὶ C
 15 τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον αὐτῷ ἐφιστάμενον ἔγνω, πλήττεται
 τὴν καρδίαν. καὶ εἰς ἓν τὸ πᾶν συναγαγών, δεῖν ἔκρινεν κα-
 τασχεῖν τὸν Νικηφόρον. ἐκεῖνος δὲ τὸν μελειώμενον ἐπισπεύ-
 δων δρασμὸν καὶ βουλόμενος νυκτὸς τῆς πρὸς Χριστουπόλεως
 φερούσης ἄψασθαι, ἐσπέρας ἀποστείλας εἰς τὸν Πορφυρογέν-
 20 νητον Κωνσταντῖνον τὸν δοθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως
 ταχυδρόμον ἵππον ἠτέιτο ἀποχαρίσασθαι οἱ. ὁ δὲ καὶ ἀνέ-
 νευσε, λέγων μὴ δύνασθαι δῶρον τοιοῦτον αὐθήμερον τοῦ βα-

4. καὶ: καὶ G. 7. πατρικίου G. γνοὺς om. CG. 13. ἐκέ-
 κμητο ἐγκάρδιον G. 20. αὐτοῦ G. 21. καὶ om. CG. lege ὁ
 δέ γε.

cum reputaret, quemadmodum ab ipso imperii sui initio se erga utrumque adolescentem gessisset quantamque iis tot annis benevolentiam curamque praestitisset, licet nihil ista profecissent ad delinendum Nicephori animum, consilii inopia affectus est. ad hoc consideravit, ut Nicephorus post irritum caedis consilium rursus ad se irrupisset, ut repulsus esset a Taticio; cumque intellexisset, illum cruentum ferrum acumentem insonti sanguine manus pollutum properare, et qui insidiis modo noctuque ipsius vitam appetivisset, eundem iam aperte caedem festinare, inter varia fluctuabat consilia. noluit quidem gravius aliquid de Diogene statuere ob eximium, quo hominem prosequeretur, amorem. tamen cum omnia secum perpenderet universa et quo evasurum esset malum, quoniam vitae periculum sibi imminens cognovit, timore perculsus, Nicephorum comprehendendum statuit. is fugam, quam meditabatur, parans ac noctu Christopolin versus contendere cupiens, misit sub vesperam ad Constantinum Porphyrogenitum, ut sibi equum celerem, quem imperator ei dederat, concederet. at hic renuit, dicens, non posse se tale imperatoris mu-

Δοιλέως ἀποποιήσασθαι. ἐπεὶ δὲ πρωΐας ὁ βασιλεὺς τῆς προχειμέ-
 νης ὁδοῦ ἤψατο, συνείπειτο τοῦτω καὶ ὁ Διογένης, τοῦ διασκε-
 δάζοντος βουλὰς καὶ λογισμοὺς ἀθετοῦντος λαῶν Θεοῦ τοῦτον
 σφήλαντος, γνωσιμαχοῦντα μὲν τὸν δρασμὸν, ὑπερτιθέμενον
 δὲ ὥραν ἐξ ὥρας, ὅποια τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα. κατασκηνώσας
 οὖν ἀγχοῦ τῶν Σερωῶν, ὅπου καὶ ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς μὲν τῶν
 συνήθων εἶχετο λογισμῶν, ὡς πεφωραμένος ἤδη καὶ δεδιώς
 τὸ μέλλον. ὁ δὲ βασιλεὺς μετακαλεῖται τηρικαῦτα τὸν ἴδιον
 P. 259 ἀδελφὸν Ἀδριανὸν καὶ μέγαν δομέστικον κατ' αὐτὴν τὴν
 ἐσπέραν, ἐν ᾗ καὶ ἡ τοῦ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου ἐτελείοι¹⁰
 μνήμη. καὶ κοινοῦται αὐθις τοῦτω τὰ τοῦ Διογένης, μηδὲ
 τὸ πρότερον ἀγνοοῦντι, ὡς ξιφήρης εἰσῆει, ὡς ἀπόσθη τῆς θύ-
 ρας, ὡς τὸ πάλαι βεβουλευμένον, εἰ δυνατόν, ἴσταται σπεύδων
 τελέσαι. τηρικαῦτα οὖν ἐπισκῆπτει τῷ δομestικῷ ὁ βασιλεὺς
 V. 205 τὸν Διογένην εἰς τὴν ἰδίαν μετακαλέσασθαι σκηνὴν καὶ διὰ¹⁵
 μιλιχίων λόγων καὶ παντοίων ὑποσχέσεων πείσαι ἀνακαλύ-
 ψαι ἅπαντα τὰ βεβουλευμένα, ἀπάθειαν αὐτῷ ὑπισχνουμένῳ
 καὶ ἀμνηστίαν τοῦ λοιποῦ τῶν κακῶν, εἰ μηδ' ὅτιοῦν ἀποκρύ-
 B ψειεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνίστορας ἐξείποι ἅπαντας. ὁ δὲ ἀθυ-
 μίας πλήρης γενόμενος, ὅμως ἐπλήρου τὸ κελευσθέν. ποτὲ²⁰
 μὲν οὖν ἀπειλῶν, ὅτε δὲ ὑπισχνούμενος, ὅτε δὲ καὶ συμ-

3. βουλὰς om. G. 4. ἀφείλαντος G. τὸν δρασμὸν om. CG.
 6. Σερωῶν C. 9. Ἀδριανὸν G. 16. πείραι P, δεῖσαι G,
 πείσαι C. 17. ὑπισχνούμενος CG. 20. τὰ κελευσθέντα CG.
 21. ὅτε prius: ποτὲ CG.

nus eodem, quo accepisset, die alteri donare. postridie autem impe-
 ratore inceptum iter continuante, etiam Diogenes sequitur, a divino
 numine, quod hominum cogitationes pervertit et gentium consilia
 irrita reddit, iuxta perniciem datus. cum enim fugam cogitaret, tamen,
 ut sunt dei consilia, horam ex hora trahebat. itaque dum prope
 Serras, ubi et ipse imperator erat, commoratur, eadem quidem consi-
 lia agitabat, utpote qui iam deprehensus esset futuraque timeret.
 imperator autem arcessivit fratrem suum Adrianum, magnum domesti-
 cum, illa ipsa vespera, qua magni martyris Theodori celebrabatur
 memoria; cumque rursus huic, qui nec ea ignoravit, quae antea ac-
 ciderant, exposuisset, ut gladio armatus introisset, ut ab ostio repul-
 sus esset, ut consilium dudum agitatam, si posset, exsequi propera-
 ret, domestico mandavit, evocaret Diogenem in suum tabernaculum
 eique blandis verbis et promissionibus omnis generis persuadere pi-
 teretur, ut omnia aperiret consilia; quorum si nihil celasset, omnes-
 que etiam coniurationis socios edidisset, impunitatem et criminum in
 posterum oblivionem polliceretur. Adrianus sollicitudine plenus,

βουλευών, οὐκ ἔπειθε τὸν Διογένην ὅλως οὐδ' ὀτιοῦν τῶν βε-
 βουλευμένων ἀνακαλύψαι. τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ἤχθετο μὲν
 ὁ μέγας δομέστικος καὶ ἠγιάτο, οὗ κακῶν φέρεται ὁ Διο-
 γένης, στοχαζόμενος. ἔσχε γὰρ τοῦτον προφθάσας ὁ Διογέ-
 5 νης γαμβρὸν ἐπὶ τῇ ὑσιάτῃ τῶν ἑτεροθαλῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν.
 ἔνθεν τοι καὶ μετὰ δακρύων ἐκλιπαρῶν αὐτὸν οὐκ ἀνίει· ἐπει-
 θε δὲ οὐδαμῶς, καὶν αὐτὸς ἐνέκειτο, ἀναμιμνήσκων ἅμα καὶ
 τῶν ὀπισθεν. σφαιρίζοντι γὰρ ποιε τῷ αὐτοκράτορι κατὰ τὸ C
 ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ ἰππηλάσιον ἀνὴρ τις βάρβαρος ἐξ
 10 Ἀρμενίων καὶ Τούρκων φύς, ξίφος ἔσωθεν τῶν ἀμφίων φέ-
 ρων, ἐπὰν τὸν αὐτοκράτορα τῶν συσφαιριζόντων ἀνασειρά-
 σαινα τὸν χαλινὸν ἀπολειφθέντα ἐθεάσατο, ἐφ' ᾧ πνευστιῶν-
 τα τὸν ἵππον ἀναψῦξαι, πρόσσεισι μὲν τῷ αὐτοκράτορι γονυ-
 πετῶν ἅμα καὶ αἰτεῖσθαι ὑποκρινόμενος. ὁ δὲ ἀνασειράζει
 15 τὸν ἵππον εὐθύς καὶ ἐπιστραφεὶς ἐπνυθάνετο, τί ἂν τὸ αἰτου-
 μενον εἴη. ὁ δὲ φονεὺς μᾶλλον ἢ προσαίτης ὢν, τὴν χεῖρα
 ὑποβαλὼν καὶ τοῦ ξίφους ἀπάμενος εἴλκε τοῦ κουλεοῦ. τὸ δ' D
 οὐ συνείπετο τῇ χειρὶ. ἅπαξ οὖν καὶ δις τοῦ μὲν ξίφους ἀπο-
 πειρώμενος, τοῖς δὲ χεῖλεσι ψευδεῖς αἰτήσεις συνείρων, ἀπο-
 20 γνοὺς καὶ προσοῦδίσας ἑαυτὸν τῇ γῆ, ἔκειτο συγγνώμην ἔξαι- P. 260
 τούμενος. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν στρέψας τὸν χαλινόν, ἠρώτα ὅτου
 χάριν συγγνώμην αἰτεῖ. καὶ ὅς τὸ ξίφος σὺν αὐτῷ κουλεῷ

3. lege οἱ κακῶν. 8. τὸ ἐν om. G. 11. ἐπὰν: ἐπ' αὐτὸν
 CG. σφαιριζόντων CG. 19. συνείς CG.

tamen quod iussus est, exsequitur. verum nec minando, nec polli-
 cendo, nec suadendo Diogenes adduci potuit, ut vel minimam consi-
 liorum partem detegeret. quid postea? magno domestico, qui bene
 nosset, quo malorum Diogenes rueret, gravem ea res dolorem attu-
 lit. siquidem Diogenes sororem germanam natu minimam ei in ma-
 trimonio collocaverat. quapropter etiam lacrimis eum obsecrare non
 desiit. nihil tamen quidquam profecit, etsi veteris memoriae recor-
 dationem repeteret. ludente enim aliquando imperatore pila in ma-
 gni palatii area, barbarus quidam ab Armeniis et Turcis oriundus,
 gladio sub vestibus abdito, cum illum frenis adductis a ceteris so-
 ciis, quo equo anhelanti respirandi spatium daret, segregasse se ani-
 madvertisset, accidit ad pedes imperatoris, petentis specie. is, equo
 statim retento, conversus ad eum percontatur, quid vellet. tum ille,
 qui sicarius potius quam mendicus erat, submissa manu gladium e
 vagina educere parabat. cumque, semel iterumque facto conatu, fru-
 stra esset, mendaci verborum supplicatione, humi prostratus, veniam
 orabat. imperatori ad eum converso percunctantique, cuius rei pe-

ἔδεικνυ· στερνοτυπῶν δ' ἅμα καὶ ἐκθαμβούμενος καὶ βοῶν ἔλεγε "νῦν σε δοῦλον τοῦ θεοῦ γνήσιον ἔγνωκα, νῦν τὸν μέγαν θεὸν σκέποντά σε ἐν ὀφθαλμοῖς τεθέαμαι. ἐπὶ τῇ σφραγῇ γὰρ τῇ σῆ τουτί τὸ ξίφος κατασκευάσας καὶ λαβὼν οἴκοθεν, ἐνταῦθα πάρειμι, ἐφ' ᾧ κατὰ τῶν σῶν ὠδήσω σπλάγγνων. 5 ἅπαξ δὲ καὶ δὶς καὶ τρις τοῦτο σπασάμενος, οὐδαμῶς ὑπέκον ἔσχον τῇ βίᾳ τῆς ἐμῆς χειρός." ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς καθ' ἑαυτὸν μηδὲν τι τοιοῦτον ἀκηκόως, ἐπὶ ταύτῳ σχήματος θαρσαλέως εἰστήκει. συνέδραμον δὲ πρὸς αὐτὸν παραχρημα ἅπαντες, οἱ μὲν ἀχροασόμενοι τῶν λεγομένων, οἱ δὲ ἐκθαμ- 10 βούμενοι ἐπὶ τούτοις. οἱ δὲ εὐνούστερον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα διακείμενοι, καὶ διασπαράττειν αὐτὸν ἐπεχείρουν, κἂν αὐτὸς νεύματί τε καὶ χειρὶ καὶ συγχοῖς ἐμβριμήμασιν ἀπειρογῆ τῆς ἐγχειρήσεως. τί τὸ ἐπὶ τούτοις; παντελῶς ἀφέσεως ὁ φρονεὺς ἐκεῖνος παραχρημα τυγχάνει στρατιώτης, οὐκ ἀφέσεως 15 δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγίστων δωρεῶν· ἐπὶ τούτοις καὶ ἔλευ- C θερίας παραπολαύει. πολλοὶ μὲν οὖν τούτων καὶ ὀχλοῦντες V. 206 ἐνέκειντο τῆς βασιλευσύνης ἀπελαθῆναι τὸν φρονεῖα ἐκεῖνον· ὁ δὲ οὐκ ἐπέειθετο, λέγων "ἐάν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγγρύπησεν ὁ φυλάσσων. λοιπὸν θεῶ ἐπεύχεσθαι δεῖ, 20 τὴν ἡμετέραν ἐκεῖθεν ἔξαιτουμένους διαμονὴν καὶ φρουράν."

1. στερνοτυπῶν CG. vid. Lobeek. Phryn. p. 593. 7. γὰρ :
lege οὖν. 9. θαρσαλέως G. 10. ἀχροασόμενοι G. τῶν
λεγομένων om. G. δ' G. 11. εὐνούστερον C, εὐνούστε-
ροι PG. 13. τε om. G.

teret veniam, gladium iste vaginae affixum monstravit; simul pectus tundens reique miraculo percussus exclamavit: "nunc te verum dei servum cognovi, nunc deum maximum tueri te hisce oculis vidi; etenim cum huc advenissem, ut ensem hunc, ad tuam caedem paratum, in viscera tua conderem, semel iterumque ac tertio eum stricturus, neutiquam manui meae parentem habui." imperator, quasi nihil eiusmodi audiisset, eodem habitu imperterritus stetit. concurrunt repente omnes, alii rei cognoscendae cupidi, partim admiratione affecti. qui benivolentiore erga imperatorem animo erant, etiam discernere istum aggredebantur; verum ipse nutu manique ac multis minis inceptum represit. quid postea? omnino venia sicario statim datur, nec solum venia, sed larga etiam munera; ad hoc libertas concessa, ac licet complures enixe flagitarent, ut sicarius urbe pelleretur, tamen non obsecutus ille, "nisi, inquit, dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam. proinde ad deum precemur oportet, nostram inde expetentes salutem praesidiumque." susurrabant tum nonnulli, Dioge-

ἔπεπιθύριζον οὖν τινές, μετὰ τῆς τοῦ Διογένους γνώμης τῷ
 τοῦ αὐτοκράτορος φόνῳ ἐπιχειρηθέναι τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον,
 καὶν ὁ βασιλεὺς οὐδ' ὄλωσ ὑπεῖχε τούτοις τοῖς λόγοις τὰ ὄντα.
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐβαρυνηγία κατ' αὐτῶν, τοσοῦτον αὐτοῦ ἀνε-
 5 χόμενος, ὡς μέχρις αὐτοῦ λαιμοῦ τῆς ἀκωκῆς τοῦ ξίφους
 φθανούσης, τὸν ἀγνοοῦντα ὑποκρίεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
 οὕτω. τούτων οὖν ἀναμνήσας αὐτὸν ὁ μέγας δομεστικός D
 καὶ μηδμιῶς πείθων, προσελθὼν ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ
 τὴν τοῦ Διογένους ἔνστασιν καὶ ὅτι ἕξαρονος παντάπασιν
 10 ὁ Διογένης ἐστί, καίτοι πολλὰ παρακληθεῖς, ὡς ἔλεγε, παρ'
 αὐτοῦ.

8. Παραπέμπεται τοίνυν τὸν Μουζάκην. καὶ ἐπισκή-
 πτει ἔροπλον μεθ' ἑτέρων παραγενόμενον, ἀναλαβέσθαι τοῦτον
 τῆς τοῦ μεγάλου δομεστικού σκηνῆς καὶ εἰς τὴν ἰδίαν ἀπαγα-
 15 γεῖν κάκεισσε μετὰ ἀσφαλείας τηρεῖν, δεσμῶν ἄτερ καὶ ἑτέρας
 κακώσεως. ὁ δ' εὐθύς τὸ κελευσθὲν ἐπλήρου. καὶ παραλα-
 βὼν τοῦτον εἰς τὴν ἰδίαν ἀπάγει σκηνήν. ἐπεὶ δὲ δι' ὅλης P. 261
 νυκτὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ συμβουλευῶν οὐ μόνον οὐκ ἔπει-
 θεν, ἀλλὰ καὶ ἀναισχύντως αὐτῷ προσφερόμενον ἑώρα, θυμοῦ
 20 πλησθεῖς, καὶ ἂ μὴ προστέτακτο ἐπιχειρεῖν ἠπειγέτο. δοκι-
 μάσας οὖν ἐτάσαι αὐτόν, ἤδη δὲ καὶ ἐτάζων, ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς τὴν
 πρώτην προσβολὴν ὁ Διογένης ἀντισχῶν ἅπαντα ἀνομολογῆσαι
 διεβεβαιούτο, τῶν μὲν δεσμῶν λύει παραχρῆμα, καὶ γραφεὺς

10. ὡς παρ' αὐτοῦ ἔλεγε P, recte G.
 σθεῖς PG.

20. πλησθεῖς C, πλει-

ne haud inscio hominem aggressum esse caedem. at Augustus, sermonibus hisce spretis, graviter etiam succensebat, eo usque illum perferens, ut licet ipsum iugulum admoto mucrone peteret, tamen nescire id simularet. his igitur in memoriam revocatis, cum magnus domesticus animum Diogenis flectere non posset; reversus imperatori contumaciam eius renuntiavit et quod negando omnino perstaret, etsi multum a se, ut aiebat, admonitus.

8. Tum imperator accersitum Muzacen cum armatis praesto esse iubet et Diogenem ex tabernaculo magni domestici in suum ipsius transferre ibique custodire, nullis tamen adhibitis vinculis aliave contumelia. fecit ille extemplo, quod imperatum erat, comprehensumque in tabernaculum suum abduxit. ubi vero per totam noctem adhortando et admonendo non solum eum non movit, verum etiam insolenter tractatum se vidit, ira incensus, quae non erat iussus, facere properavit. etenim decrevit tormentis eum exquirere; cumque iam exquireret Diogenesque ad primum do-

τηνικαῦτα προκαλεῖται γραφίδα κατέχων· Γρηγόριος δὲ ἦν ὁ Καματηρὸς νεωστὶ προσληφθεὶς καὶ ὑπογραμματεῖων τῷ αυτοκράτορι. καὶ Διογένης ἅπαντα ἀπαγγέλλων, οὐδὲ τὸν φόβον παρεσιώπα. ἀναλαβόμενος δὲ πρωΐας ὁ Μουζάκης τὰς τε ἐγγράφους αὐτοῦ ὁμολογίας καὶ ἄς ἀναζητήσας εὔρε πα-⁵ρά τινων πρὸς αὐτὸν πεμπομένας γραφάς, δι' ὧν ἐφαίνετο καὶ ἡ βασιλὶς Μαρία τὴν μὲν ἀποστασίαν τοῦ Διογένης εἰδέναι, τὸν δὲ φόβον μηδαμῶς συγχωρεῖν, ἀλλὰ καὶ μετ' ἐπιμελείας ἀπείργειν αὐτὸν οὐκ ἀπὸ τοῦ φόβου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς ψιλῆς ἐννοίας, κομίζει τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ ταύτας¹⁰ ἐπαναγνοὺς καὶ πλείων τῶν ὑποπτευομένων ἐγγεγραμμένοις εὐρηκῶς καὶ τούτους ἐκκρίτους ἅπαντας, ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐμελλεν τῷ Διογένει τοσοῦτον τῆς κοινότητος· εἶχε γὰρ αὐτοὺς πάλαι ὅλη ψυχῇ κεχηνότας καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπονενευκότας· ἀλλὰ πᾶν τὸ τὰ πρῶτα φέρον τοῦ στρατιωτι-¹⁵κοῦ τε καὶ πολιτικοῦ συντάγματος ἔσπευδεν ὑποποιήσασθαι. ὁ μὲν οὖν αυτοκράτωρ τὰ τῆς βασιλίδος Μαρίας ἀνέκφορα μένειν ἠβούλετο. καὶ μέντοι καὶ διετήρησε τὸν ἀγνοοῦντα ὑποκριθεὶς δι' ἣν πρὸς αὐτὴν εἶχε πίστιν καὶ ὁμολογίαν καὶ πρὸ τοῦ τὰ τῆς βασιλείας ἀναδέξασθαι σκῆπτρα. διεδίδοτο δὲ²⁰

1. an προκαλεῖται? γραφίδα G. 3. φόβον G. 5. ἄς om. G. 11. ἐπαναγνοὺς G, ὑπαναγνοὺς P. lege πλείους. lege ἐγγεγραμμένων. 13. lege ἐμελε. 14. xel transponendum videtur post αὐτὸν. 18. διειήρει G. 19. ὁμολόγως G.

loris sensum omnia fassurum se esse polliceretur, statim remissis fidiculis, scriba advocatur, stilo instructus. Gregorius is erat Camaterus, qui nuper imperatori ab epistolis factus erat. Diogenes omnia confessus est ac ne caedem quidem reticuit. mane igitur Muzaces, quibus confessiones illius perscriptae erant, tabulas et quas indagaverat litteras, a quibusdam ad Diogenem datas, ex quibus apparebat, imperatricem quoque Mariam defectionem Diogenis non ignorasse, sed caedis tamen consilium minime probasse, quin etiam operam dedisse, ut eum non a caede tantum, sed ab ipso consilio revocaret, haec igitur scripta imperatori defert. quae cum is legisset, magna affectus est sollicitudine. quippe plures, quam suspicatus erat, litteris consignatos reperit, et eos quidem principes civitatis omnes. Diogenes enim non admodum studuit demerendae multitudini, cuius egregiam erga se voluntatem studiumque dudum nosset, sed quidquid castrensium atque urbanae nobilitatis erat, conciliare sibi nitebatur. imperator, quae quidem imperatricem Mariam attinebant, sempiterno silentio premi voluit; ac sane nihil quidquam eorum se scire assimilavit ob amicitiae foedus, quod inierat cum illa, antequam imperii potitus esset.

πανταχοῦ, τὴν τοῦ Διογένους βουλὴν παρὰ τοῦ Πορφυρογενή-
του Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως καὶ υἱοῦ αὐτῆς διαμηνυθῆναι
τῷ βασιλεῖ, κἄν ἄλλως εἶχε τὸ πρῶγμα. ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν
ἐξυπηρετουμένων τῷ Διογένει τὰ τῆς βουλῆς ἡρέμα διεπορθ- D
5 μεύετο. ἐπεὶ δὲ ὁ Διογένης περιωρᾶτο καὶ δέσμιος ἤδη καὶ
ὑπερόριος καθίστατο, καὶ οἱ τῆς αὐτοῦ βουλῆς ἔκκριτοι ὑπό-
πιτους ἑαυτοὺς οἱ μὴ φθάσαντες ἀλῶναι ἤδη γεγενημένους
διαγνόντες, περίφροβόι τε ἐφαίνοντο καὶ σκεπτόμενοι ὅτι καὶ
δράσαιεν, τούτους οἱ ἀμφὶ τὸν βασιλεῦσιν οὕτω κυμαινομένους
10 κατανοοῦντες, ἐν ἀμηγάνοις ἐστάναι ἐδόκουν, ἐν στενῷ κομιδῇ
τὰ κατ' αὐτὸν ὀρῶντες, ὡς εἰς ῥητοὺς τινὰς περιγραφείσης ἤδη
τῆς τοῦ αὐτοκράτορος ἀγωγῆς, τὸν κίνδυνον ὑπὲρ κεφαλῆς ἐφι-
στιάμενον ἤδη ἔχοντας. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς λογισμοῖς ἀναλύων P. 262
εἰς τὰ ἐξ ἀρχῆς καὶ ποσάκις κατ' αὐτοῦ ὁ Διογένης ὀρμήσας
15 καὶ σφαλεῖς ἐκ θείας δυνάμεως, αὐτὸς αὐτόχειρ τούτου φο-
νεὺς ἤδη ἐφίστατο, πολλοῖς ἐκυμαίνεται λογισμοῖς. καὶ πολ-
λὰς νοημάτων λαμβάνων μεταβολὰς καὶ τροπὰς παρ' ἑαυτοῦ,
ἐπεὶ ἅπαν τοῦ τε πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ συντάγματος διε-
φθορὸς ταῖς τοῦ Διογένους θωπείαις ἐπέγνω, ἀποχωρῶσαν μὴ
20 ἔχων δύναμιν, ὥστε φρουρὰν πρὸς τοσούτους ἐπιστήσαι, μήτε

2. αὐτοῦ G. 3. τῷ αὐτοκράτορι CG. δὲ: lege γὰρ. 5.
an ἐπεφωρᾶτο? 6. ὑπόπιτους ἑαυτοὺς transpone post ἀλῶ-
ναι. 9. κυμαινόμενοι CG. 11. ὡς — ἐφιστιάμενον om. G.
an μετροητοῦς? idem supra 237, 11. 282, 13. 296, 21. 12.
lege ἀρωγῆς. 15. φονεὺς τούτου G.

quod autem vulgo ferebatur, Diogenis coniurationem a filio eiusdem
Mariae Constantino Porphyrogenito, imperii insignibus ornato, dete-
ctam esse imperatori, id secus erat. ab ipsis enim Diogenis fami-
liaribus consilia eius paulatim erant divulgata. ceterum cum Dioge-
nes, sceleris compertus, in custodiam iam datus esset atque exsilio
multatus, qui nondum capti erant coniurationis participes, quoniam
in suspicionem se venisse intelligebant, conturbabantur metu nec,
quid agerent, habebant. quos ubi imperatoris familiares ita anxios
animi sollicitosque viderunt, ipsi difficultatibus circumventi sibi vide-
bantur, cum in summas angustias imperatorem adductum conspicerent,
quippe cuius salus, imminente periculo, paucorum tantum praesidio
niteretur. atque hic animo reputans omnia inde ab initio et quo-
ties Diogenes, insidiis sibi structis, divino numine frustratus, vitam
suam ferro appetivisset, magno cogitationum aestu fluctuabat. tandem,
multum re secum deliberata, cum senatus exercitusque principes
omnes Diogenis blanditiis corruptos nosset, destitutusque esset copiis,
quibus tot custodiendos traderet, nec vero etiam multitudinem in-

μὴν ἀκρωτηριάσαι λιὸν παμπληθῆ ἐθέλων, τὸν μὲν Διογένην καὶ Κεκαυμένον τὸν Κατακάλων τοὺς πρωταιτίους ἐς Καισαροπόλιν ἐξέπεμψεν, ἐφ' ᾧ ἐμφροῦρους καὶ δεσμιώτας εἶναι μόνον, μηδὲν ἄλλο δεινὸν τέως κατ' αὐτῶν βουλευσάμενος, καὶ πάντες ἀκρωτηριάσαι τούτους αὐτῷ ξυμβούλευον. ἤγάπα γὰρ τὸν Διογένην διαφερόντως καὶ τῆς προτέρας ἔτι περὶ αὐτὸν εἶχετο κηδεμονίας. ὑπερόριον δὲ καὶ τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Ταρωνίτην καὶ τὸν * * * * καὶ τὰς περιουσίας αὐτῶν ἀφελόμενος. τὰ δὲ γε κατὰ τοὺς λοιποὺς ἀσφαλῆς ἐλογίσατο μηδὲ εἰς ἐξέτασιν ἀγαγεῖν ὅλως, ἀλλὰ διὰ συμπαθείας τούτους μᾶλλον καταμαλθάσαι. κατὰ μὲν οὖν τὴν ἑσπέραν ἕκαστος τῶν ὑπερορίων τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ κατελάμβανεν, καὶ ὁ Διογένης τὴν Καισαρόπολιν. τῶν δ' ἄλλων οὐδεὶς τῆς οἰκείας μεθίστατο κατιστάσεως, ἀλλὰ ἐπὶ ταύτου ἅπαντες μεμενήκεσαν. 15

9. Ἐν τούτοις δὲ τοῖς δεινοῖς ὄντων, τῇ μετ' αὐτὴν βουλομένον τοῦ αὐτοκράτορος μετακαλέσασθαι πάντας καὶ τὸ δοκοῦν αὐτῷ διαπραΰνασθαι, ὅποσοι εἰς τὸν αὐτοκράτορα πόθον ἐγκάρδιον ἔτρεφον τῶν τε ἐξ αἵματος καὶ ἀγχιστείας αὐτῷ προσηκόντων, καὶ ὅποσοι πατρῴα φεράποντες τότε παρῆσαν,²⁰ ὀβριμοεργοὶ καὶ ταχεῖς μὲν συνιδεῖν τὸ μέλλον, ἀγχίνοοι δὲ τὸ συνοῖσον ἐν ἀσκέπτῳ καταπραΰνασθαι χρόνῳ, δεδιότες μη

2. Καυμένον CG. 4. μηδὲ G. 7. εἶχεν G. 10. ἀσφαλῶς G. 14. ἀλλ' G. 20. πρώην οἱ CG. lege πατρῴα.
21. ὀβριμοεργοὶ G, ὀβριμοεργοὶ P. ἀγχίνοες CG. vid. Lo-
beck. Paralip. p. 174.

gentem poena afficere vellet, Diogenem et Cecaumenum Catacalonem coniurationis auctores Caesaropolim mittendos ibique in custodia citra noxam habendos statuit, quamquam omnes, ut excaecari eos iuberet, suadebant. quippe amantissimus erat Diogenis eademque, qua antea, cura eum prosequabatur. relegavit quoque sororis suae coniugem, Michaellem Taronitam et * * * *, bonaque eorum publicavit. reliquos e re videbatur ne in examen quidem vocare, sed ignoscendo potius sibi conciliare. sub vesperam igitur Diogenes Caesaropolim et alii alio, quo legati erant, perrexere; ceterorum nemo loco summotus est, sed eodem omnes statu mansere.

9. In hac tanta difficultate rerum imperator convocare postridie concionem et quae sibi viderentur, exsequi cogitabat. quicumque ei cupiebant ex cognatis affinibusque, et quotquot paterni ministri aderant, viri fortes nec minus acres in coniciendis futuris, quam in iis, quae usui erant, exsequendis promptissime: hi igitur metuebant, ne postridie, multitudine confluyente, nonnulli eum adorti in ipso solio

πως τῆ μετ' αὐτὴν τοῦ πλήθους συρρεύσαντος ἐφορμήσαντό
 τινες διαμελίσωσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου, πολλάκις ξίφη ὑπὸ D
 τὰ ἀμφία φέροντες, ὥσπερ ποτὲ ἐκεῖνος ὁ σφαιριζόντι τούτῳ
 ἐν σχήματι προσαίτου προσελθών, (τὸ δὲ οὐκ ἄλλην εἶχε τὴν
 5 Θεραπειαν ἢ τὸ τὰς πρὸς τὸν Διογένην ἀπάντων περιελεῖν ἐλπί-
 δας, τὴν τῶν τούτου ὀμμάτων ὡς ἐν παραβύστῳ διαφημισάν-
 των ἐκτύφλωσιν,) μεταπεμψάμενοί τινες διαπέμπονται τοὺς
 τοῦτο πρὸς πάντας διακηρυκεύοντας ἐν ἀπορρήτοις, κἂν μηδ'
 εἰς νοῦν οὐπω τοῦτο τοῦ αὐτοκράτορος ὄλως ἀνήει. ὁ δὲ P. 263
 10 λόγος οὗτος κἂν ψιλὸς τότε ἦν, εἰς ἔργον ὅμως προὔβηκε,
 καθὼς ὁ λόγος κατωτέρω διατρανώσειεν. ἐπὶ δὲ ὁ ἥλιος τοῦ V. 208
 ὄριζοντος ὑπερκύψας λαμπρὸς ἀνέθορεν, ὅποσοι τῶν περὶ τὸν
 αὐτοκράτορα μὴ τῆς τοῦ Διογένους λύμης μετειλήχασιν καὶ
 αὐτοὶ δὲ οἱ πάλοι τῶν βασιλικῶν σωματίων τεταγμένοι φύ-
 15 λακες, πρῶτοι πρὸς τὴν βασιλικὴν ἐχώρουν σκηπὴν, οἱ μὲν
 ξίφη περιεζωσμένοι, οἱ δὲ δόρατα φέροντες, οἱ δὲ τὰς βαρυ-
 σιδηροὺς ῥομφαίας ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες, ἐκ διαστήματός
 τινος τοῦ βασιλικοῦ θρόνου εἰς μηνοειδῆ σχῆμα ἑαυτοῖς ἰλα-
 δὸν καταστήσαντες καὶ οἷον ἐναγκαλισάμενοι τὸν αὐτοκράτορα, B
 20 θυμῷ στρατηγούμενοι πάντες καὶ θήγοντες κἂν μὴ τὰ ξίφη,
 ἀλλὰ τὰς καρδίας. ὅσον δὲ συγγενὲς ἔξ αἵματός τε καὶ ἀγγι-

1. lege ἐφορμήσαντό τινες καὶ διαμελ. vid. annotat. 3: τού-
 του G. 4. lege προσελθών. 10. προὔβηκε CG. 11. τρα-
 νώσειεν CG. 14. lege δῆ. 16. δώρα CG. 18. μηνοειδῆς
 F, μηνιοδῆς P, μοειδῆς G. 21. δὲ om. CG.

conciderent, gladios fortasse vestibus tegentes, sicut ille, qui quon-
 dam mendici habitu ludentem eum pila adierat. cui rei cum non
 aliter occurri posset, quam si omnium spes, in Diogene posita, ita præ-
 cederetur, ut eum clam excaecatam esse in vulgus spargerent, mise-
 runt, qui hoc omnibus secreto renuntiarent, quamquam id ne in men-
 tem quidem imperatori venerat. etsi is tunc quidem rumor erat merus,
 tamen in rem mox evasit, ut narratio infra docebit. luce igitur orta,
 quotquot ex imperatoris familiaribus Diogenis scelere infecti non
 erant, atque ipsi illi ad imperatorum praesidium olim constituti mi-
 lites, ad regium tabernaculum primi¹ tendunt, ensibus partim, partim
 hastis armati, alii rhomphaeas ferreas magno pondere humeris gestan-
 tes, nec procul ab imperatorio solio lunata acie turmatim consistunt
 imperatoremque quasi cingunt, strenui omnes et, si non tela, certe
 animos exacuentes. quidquid sanguinis aut affinitatis necessitudine
 eum contingebat, proxime solium stabat utrimque; a dextra laeva-
 que ceteri collocati erant milites. imperator in throno terribilis ad-
 spectu sedebat, non regio magis quam militari ornatu, nec admodum

στείας τούτῳ προσῆκον, ἀγχοῦ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐφ' ἐκά-
 τερα ἴσταντο. δεξιόθεν δὲ καὶ ἐξ εὐωνύμων ἕτεροι καθίσταντο
 ὑπισπισταί. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ θώκου φοβερός προῦκάθητο,
 οὐ βασιλικῶς ἐσταλμένος μᾶλλον ἢ στρατιωτικῶς, οὐδὲ πολὺ
 μετέωρος, ὅποια τὰ ἐκείνου μὴ ἐπηρμένα. χρυσὸς δὲ ὁμοῦ τὸν⁵
 θρόνον ὑπήλειφεν, ὑπερανεστήκει τε τὴν κεφαλὴν. συνέσταλτο
 C δὲ τούτου τὸ ἐπισκύνιον, τὴν δὲ παρεϊὰν ἐπιπλέον τότε ὁ ἀγὼν
 κατεφοίνισσε, τὰ δὲ ὄμματα πεπηγότα ἐπὶ συννοίας καὶ πλήρη
 ἐνθυμημάτων ὑπεμφαίνοντα τὴν ψυχὴν. συνέθεον δὲ ἅπαντες
 ὁμοῦ πεφοβημένοι καὶ τὰς ψυχὰς μικροῦ ἐς ἀέρα ὑπὸ φόβου¹⁰
 ἐξερευῆσθαι ἐκβιαζόμενοι, τῶν μὲν ὄξύτερον βέλους ὑπὸ τῆς
 σφῶν συνειδήσεως κεντουμένων, τῶν δὲ τὴν καινὴν ὑποψίαν
 δεδιότων. φωνὴ δὲ τις παρ' οὐδενὸς ἐξηκούετο, ἀλλ' ἀτενὲς πρὸς
 τὸν ἐφρονηκότα τῆς πύλης τῆς σκηνῆς ἀπονεύοντες ἐπτοημένοι
 ἐστήκεσαν. ἀνὴρ δὲ οὗτος καὶ εἰπεῖν συνετὸς καὶ καταπρά-¹⁵
 ξασθαι δυνατός. Τατίκιος τούτῳ τὸ ὄνομα. τούτῳ ὁ βασι-
 λεὺς ἐνατενίσας, δοῦναι τοῖς ἔξωθεν τὴν εἴσοδον διὰ τοῦ βλέμ-
 D ματος ἐνέφηρεν. ὁ δὲ παράχρημα τῆς εἰσόδου τούτοις παρα-
 χωρεῖ. οἱ δὲ καίπερ δεδιότες, ἀλλ' ὁμοῦ εἰσῆγαν, τετραμ-
 μένοι τε τὰς ὄψεις καὶ βραδεῖ ποδὶ στείχοντες. κατὰ στοί-²⁰
 χους δὲ τὴν στάσιν λαχόντες, ἐκαροδόκουν τὸ μέλλον ἕκαστος
 δεδιώς, ὡς τὸν περὶ ψυχῆς λοίσθιον δρόμον δραμούμενος.
 ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἐθάρρει παντάπασιν, (κατ'

1. αὐτῷ CG. 3. φοβεροῦ G. 4. μηδὲ CG. 5. ἐπηρ-
 μένου G. 6. lege ὑπέληφεν. 10. ὑπὸ ἐξερευῆσθαι φό-
 βου P, recte CG. 11. βιαζόμενοι CG. 15. συνετὰ — δυ-
 νατὰ G. 17. ἔξω CG. 19. lege τετραμμένοι.

excelsus, ut statura haud procera erat. quamquam auro erat solium circumdatum, et ipse supereminebat capite. supercilia eius contracta erant, genae ob animi contentionem solito rubicundiores, oculi in cogitatione defixi animumque consiliorum plenum prodentes. concurrebant cuncti pariter conterriti et prae metu tantum non exanimis, quippe qui partim conscientia aculeo acrius pungerentur, partim novam timerent suspicionem. nec ulla vox a quoquam audiebatur, sed pavidi stabant, intentis in tabernaculi portae custodem oculis. erat is Taticius, vir et consilio prudens et manu strenuus: quem cum nutu iussisset imperator eos, qui foris essent, intromittere, intrandi iis continuo potestatem dedit. illi, quantumvis trepidi, tamen introire, confuso vultu et pede cunctabundo. mox ordine collocati, quid futurum esset, exspectabant animo anxio, tanquam de vita periclitaturi. nec vero imperator ipse plane vacuus erat metu, (humanitus dico,

ἄνθρωπον λέγω, εἰ μὴ ὅσον εἰς θεὸν ἀναφέρων τὸ πᾶν,) δε-
 διῶς τὸ σύμμικτον τῶν παρεστώτων, μὴ ἄλλο τι ὄξυ καὶ
 δεινὸν κατ' αὐτοῦ μελετήσαιεν. στεροτέροις δὲ λογισμοῖς
 ἑαυτὸν ἐδράσας καὶ ἅπαξ τοῖς ἀγῶσιν ἐγκατασιῶς, τῆς πρὸς P. 264
 5 αὐτοῦς δημηγορίας ἤρχετο· οἱ δὲ καὶ αὐτῶν ἰχθύων ἀφω-
 νότεροι ἐστήκεσαν, καθάπερ εἰ τὰς γλώττας ἐγκεκομμένοι·
 “οἶδατε,” λέγων, “ὡς οὐδὲν δεινὸν παρ' ἐμοῦ ὁ Διογένης ἐπε-
 πόνθει ποτέ. οὔτε γὰρ τὴν ἀρχὴν ταυτησὶ τῆς βασιλείας ἐκ τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ ἀφειλόμην ἐγώ, ἀλλ' ἕτερος, οὐδέ τι δεινὸν ἢ
 10 λυπηρὸν τὸ παράπαν εἰς αὐτὸν ἔπραξα. καὶ τῆς βασιλείας
 εἰς ἐμὲ θεοῦ πάντως κεύσει μεταβιβασθείσης, οὐ μόνον αὐτὸν
 καὶ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Λέοντα ἐπὶ ταύτῳ διεφύλαξα, ἀλλ' ὡς
 οἰκείους παῖδας καὶ ἐπόθησα καὶ ἐχρησάμην. τὸν δὲ Νικηφί-
 ρον καὶ πολλάκις κατ' ἐμοῦ βουλευόμενον φωρῶσας, τοσαυτάκις B
 15 συμπαθείας ἤξιῶσα. καὶ μηδὲ πάλιν διορθούμενον ἠνειχόμεν
 ἐπικρύπτειν τὰ πολλὰ τῶν αὐτοῦ μηριμάτων, κατανοῶν τὴν V. 209
 τῶν ἀπάντων πρὸς αὐτοῦς δυσμένειαν, κἄν μηδὲν τῶν παρ'
 ἐμοῦ εἰς αὐτὸν γενομένων ἀγαθῶν τὸ δολερὸν τῆς αὐτοῦ
 γνώμης ἠλλοίωσεν. ἀλλ' αὐτὸς ἀντὶ πάντων θάνατόν μοι ἐπε-
 20 ψηφίσατο.” ἐπεβόησαν δ' ἐπὶ τούτοις ἅπαντες, ὡς οὐ βοί-
 λουντ' ἂν ἕτερον προεσθηκότα ἐν βασιλείῳ ἰδεῖν σχήματι, οὐ
 τοῦτο οἱ πλείους βουλόμενοι, ἀλλ' ἦσαν θῶπες αὐτῶν οἱ λό-

3. στεροτέρον CG. 15. an διορθουμένου, ἠνειχόμεν ἐπικρύ-
 πτων? 17. αὐτὸν τὴν G.

sine fiduciae respectu, qua in deo acquiescere solebat,) verebatur enim a multitudine omnis generis, ne quid gravius contra se moliretur. tamen cum se animo obfirmasset semelque periculum subisset, verba facere hunc in modum coepit, dum illi ipsis piscibus multiores adstant, tanquam linguis excisis. “scitis, inquit, nulla unquam in re laesum esse a me Diogenem. non enim ego patrem eius imperio privavi, sed alius, nec omnino iniqui in eum molestive quicquam feci; immo imperio dei voluntate ad me translato, non modo ipsum eiusque fratrem Leonem eodem in statu manere sivi, verum etiam paterno amore, acsi filii essent mei, amplexus sum. Nicephorum autem, saepius in insidiis mihi struendis deprehensum, nunquam non venia donavi, et cum parum ad bonam frugem proficeret, sustinui tamen pleraque ab eo scelerate suscepta negligere, commune in istam familiam odium reputans. quamquam nihil eorum, quae bene illi feci, subdolum eius animum frangere potuit, sed pro his omnibus ipse mihi necem inferre decrevit.” ad haec cuncti nolle se alium principem clamabant, etsi plerique non ita sentiebant, sed adulabantur

Cγοι, τὸν ὑπόγειον διαδραῖναι κίνδυνον ἐντεῦθεν μηχανώμενοι.
 ὁ δὲ βασιλεὺς προαρπάσας τὸν καιρὸν, συμπαθείας κοινῆς τοὺς
 πλείονας ἡξίου, ὡς τῶν αἰτίων τῆς βουλῆς ὑπερορίαν πρότε-
 ρον κατακριθέντων. ἐπὶ τούτου θροῦς ἤρτο πολὺς, οἷον οὐ-
 δείς πω τῶν τότε παρόντων εἰς ἔτι καὶ νῦν τῶν ὤτων, ὡς 5
 λέγουσιν, ἐντὸς εἰσεδέξατο, τῶν μὲν ἐπαινούντων τὸν βασιλέα
 καὶ θαυμαζόντων τῆς ἀνεξικακίας καὶ πραότητος, τῶν δὲ τοὺς
 ὑπερορίους διασυρόντων καὶ θανάτου ἀξίους εἶναι διενιστια-
 μένων, ὅποια τὰ τῶν ἀνθρώπων. ὃν γὰρ τὴν σήμερον μακα-
 ρισμοῦ ἀξιοῦσι, προπέμψουσί τε καὶ διὰ τιμῆς ἄγουσιν, ἐπὶ 10
 D περιτραπέντα τούτῳ τοῦ βίου τὸν κύβον θεάσονται, πᾶν του-
 ναντίον εἰς αὐτὸν ἐνδεικνύμενοι οὐκ αἰσχύνονται. ὁ δὲ βα-
 σιλεὺς νεύματι τούτους κατασιγᾶσας, αὐθις ἔφη· “οὐ χρὴ
 θορυβεῖσθαι, οὐδὲ συγγεῖν τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν. ἔγωγε
 γάρ, καθὼς ἔφη, ἅπαντας συμπαθείας ἀξιώσας, πάλιν ὅποῖος 15
 τὰ πρότερα πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι.” ἐν ᾧ δὲ τούτους συμπαθείας
 ὁ βασιλεὺς ἡξίου, ἄτερ τῆς αὐτοῦ γνώμης ἀποστείλαντες οἱ
 P. 265 τὴν βουλήν ἐκείνην βουλευσάμενοι τῶν ὀμμάτων τὸν Διογένην
 ἐστέρησαν. ταῦτα τούτῳ καὶ κατὰ τοῦ Κεκαυμένου Κατακα-
 λῶν ὡς τῆς αὐτοῦ βουλῆς κεκοινωνηκότα τῷ Διογένει κατε- 20
 ψηφίσαντο. ἡμέρα δὲ ἦν, ἐν ᾗ ἡ τῶν κορυφαίων Ἀποστό-

1. an μηχανωμένων? 5. πω add. CG et in margine P. ὤτων
 C, ὄντων PG. totum locum sic corrige τῶν τότε παρόντων καὶ
 εἰς ἔτι καὶ νῦν παρόντων τῶν ὤτων. 9. μακαρισμῶν C, μα-
 κρισμὸν G. 18. ἐκείνου CG. 20. lege αὐτῆς. lege κε-
 κοινωνηκότος.

tantum, quo praesens periculum effugerent. imperator vero, hac op-
 portunitate usus, gratiam se facere plerisque criminis dixit, quod con-
 iurationis principes exsilio damnati iam essent. ibi tum ingens oritur
 tumultus, qualem nemo eorum, qui tum aderant atque etiamnum super-
 stites sunt, audire se meminit, aliis quidem laudantibus imperatorem ac
 propter patientiam clementiamque admirantibus, aliis exsules laceran-
 tibus morteque dignos contendentibus, ut hominum mos est. quem
 enim hodie beatum praedicant, cui pompam faciunt, quem omni pro-
 sequuntur honore, simulac vitae sortem conversam viderint, nullo
 pudore prohibentur, quominus contraria omnia faciant. imperator,
 nutu silentio indicto, “non decet, inquit, tumultuari et propositam
 causam interrumpere. ego enim, ut dixi, ceteros omnes indulgentia
 dignatus, erga vos rursus, qualis antea, ero.” interea dum hi venia
 donantur, consilii illius auctores, imperatore invito, mittunt, qui
 Diogeni oculos eruerent. eodem supplicio et Cecaumenum Catacalo-
 nem, quippe eius participem consiliorum, affecerunt. dies erat princi-

λων μνήμη ἐτελεῖτο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον λογοποιεῖται. εἰ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πρὸ αὐτῶν εἰσηγηθεὶς ἐνδεδώκεν, ἢ καὶ τὸ πᾶν τῆς ἐκείνου γνώμης ἦν, θεὸς ἂν εἰδείη· ἔγωγε τέως οὐ πᾶν τι γινώσκειν
5 ἔχω βεβαίως.

10. Τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ ἐκ τοῦ Διογένους συμπεσόντα τῷ αὐτοκράτορι, παραδόξως τῆς ἀμάχου τοῦ ὑψίστου χειρὸς ὄυσαμένης τοῦτον ἐξ ὑπογύου κινδύνου. αὐτὸς δὲ πρὸς οὐδὲν B τῶν συμπιπτόντων ἐμαλακίζετο, ἀλλὰ καὶ ὡς κατευθὺ Δαλμα-
10 τίας ἤλαυνε. μεμαθηκὼς δὲ ὁ Βολκάνος τὴν εἰς τὸ Λιπένιον τοῦ αὐτοκράτορος ἔλευσιν καὶ ἐπικαταλάβοντα τοῦτον θεασά-
μενος, καὶ πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς παρατάξεις καὶ τὸν συνασπισμὸν ἐκεῖνον καὶ τὴν στρατηγικὴν πανοπλίαν μηδ' ἀντωπῆ-
σαι δυνάμενος, ἀποστείλας παραχρῆμα τὰ περὶ εἰρήνης ἠρώ-
15 τα, ὑπισχνούμενος ἅμα καὶ αὐτοὺς τοὺς προὔπεσχεθέντας ὁμήρους ἀποστελῆναι καὶ μηδὲν τι δεινὸν τοῦ λοιποῦ διαπραξασθαι. δέχεται τοίνυν τὸν βάρβαρον ἀσμένως ὁ αὐτοκρά-
τωρ, ἀκηδιῶν οἶον καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν ἐμφύλιον μάχην· C
καὶ γὰρ Δαλμάται ἦσαν, ἀλλ' ὅμως Χριστιανοί. ἐκεῖνος δ'
20 εὐθὺς τεταρρηκῶς προσεληλύθει συνεπαγόμενος τοὺς τε συγγενεῖς καὶ ἐκκρίτους τῶν ζουπάνων, καὶ προθύμως ὁμήρους τοὺς αὐτοῦ ἀνεψιαδεῖς τῷ αὐτοκράτορι παραδέδωκε, τὸν τε

15. τοὺς om. G. προὔπεσχημένους CG. 18. τὴν ἐμφύλιον om. CG. 19. καὶ G. δὲ G.

pum Apostolorum memoriae sacratus. atque haec quidem fama ex illo tempore etiam nunc tenet. utrum etiam imperator, edoctus ab illis, assenserit, an totum ipsius fuerit consilium, deus sciverit: ego certe ea de re nihil prorsus habeo comperti.

10. Tali modo a Diogene insidiae structae erant imperatori, quem mirum in modum invicta summi numinis vis ex praesenti periculo eripuit. ipse ob ea, quae sibi acciderant, nihilo demissiore erat animo, sed vel sic recta in Dalmatiam contendit. quem ubi Bolcanus Lipenium advenisse cognovit, quoniam Romanorum aciem omnemque bellicum apparatus ne intueri quidem contra sustinuit, statim legatos de pace misit, pollicens se et promissos obsides redditurum et ab omni deinceps iniuria temperaturum. accepit perlibenter barbarum imperator, bellum exosus civile; quanquam enim Dalmatae, Christiani tamen erant. ille statim magna fiducia se ad eum confert, comitantibus cognatis zupanorumque electis, ac lubenti animo obsides imperatori tradidit consobrinorum suorum filios, unum Uresin nomine, alterum Stephanum Bolcanum, praeterea alios, nu-

Οὐρεσιν καλούμενον καὶ Στέφανον τὸν Βολκάνον, καὶ ἑτέρους
 τὸν εἴκοσι ἀριθμὸν ἀποπληροῦντας. οὐ γὰρ ἐνὸν ἦν αὐτῷ
 V. 210 ἄλλως πῶς τοῦ λοιποῦ διατεθῆσθαι. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ
 ὁπόσα διὰ μάχης καὶ σιδήρου ἀνύεσθαι πέφυκεν, εἰρηρικῶς
 διαλύσας, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανεστρεψεν. τοῦ μέντοι 5
 D Διογένους ἐκήδετο πάνυ, καὶ δακρύων ὠρᾶτο καὶ βίθιον στέ-
 νων δι' αὐτὸν ἐξηκούετο. πολλὴν τε τὴν περὶ αὐτὸν φιλο-
 φροσύνην ἐπεδείκνυτο, καὶ ἀνακτιᾶσθαι τοῦτον ἔσπευδεν, καὶ
 τοῖς πλείοσι τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀφαιρεθέντων αὐθις τοῦτον ἀπο-
 καιέστησεν. αὐτὸς δὲ καταχόγιμος ὑπὸ τῆς λύπης ὦν καὶ 10
 τὴν ἐν μεγαλοπύλει διατριβὴν ἀποστρεφόμενος, τοῖς ἰδίαις
 P. 266 ἀγροῖς ἐμφιλοχωρῶν ἦν, ταῖς τῶν παλαιῶν προσανέχων διό-
 λου βίβλοις, ἄλλων ὑπαναγινωσκόντων αὐτῷ. στερούμενος
 γὰρ φωτός, ἑτέρων ἐχρᾶτο πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν ὀμμάτων.
 ἀνὴρ δὲ οὗτος τοσοῦτος τὴν φύσιν, ὡς καὶ μὴ ὄρων τὰ τοῖς 15
 ὄρωσι δυστέκμαρτα ῥαδίως καταλαμβάνων. πᾶσαν μὲν δὴ
 ἔκτοτε παιδείαν διελθὼν καὶ αὐτὴν δὴ τὴν περικλυτὸν γεω-
 μετρίαν, τὸ καινότατον, φιλοσόφων τινὶ ἐντυχῶν διὰ στε-
 ρεῶν τούτῳ τὰ σχήματα παρέχειν ἐπέταίτην. ὁ δὲ τῆ τῶν
 χειρῶν ψηλαφήσει ἀπάντων τῶν τῆς γεωμετρίας θεωρημά- 20
 B τῶν τε καὶ σχημάτων ἔσχε κατάληψιν, καθάπερ ἐκεῖνος ὁ
 Δίδυμος, ὃς δι' ὀξύτητα νοῦ καὶ ἄνευ ὀμμάτων μουσικῆς καὶ

1. Βελκάνον CG. 5. ἐπανεστρεψεν CG. 14. ὀμμασιν om.
 P, recte CG. 15. ὄρωντα PG, em. Brockhossius. 16. lege
 καταλαμβάνειν.

mero viginti. neque enim alia conditione pacisci ei in posterum li-
 cuit. at imperator, quae bello armisque confici solent, pace conse-
 cutus, in urbem rediit. Diogenis autem rebus non desiit consulere
 eiusque casum lacrimis et gemitu prosequi. ac magnam omnino be-
 nevolentiam homini praestitit consolarique eum studuit et pleraque
 bona, quibus multatus erat, eidem restituit. at Diogenes, aegritudini
 indulgens, urbanae vitae odio in praediis suis degebat et in veterum
 scriptis omne studium collocabat, aliis ei praelegentibus. etenim lu-
 minibus privatus, alienis ad legendum utebatur oculis. atque hic vir
 tanto erat ingenio, ut, cum caecus esset, tamen ea facile perspiceret,
 quae oculis praediti vix perspiciunt. universum exinde disciplinarum
 orbem emensus est atque ad ipsam, quod maxime mirere, geometriam
 illam accessit, duce philosopho quodam, quem sibi ex solida mate-
 ria figuras efformare iussit. manuum enim contrectatione omnia geo-
 metriae theoremata atque figuras comprehendebat, sicut Didymus ille,
 qui oculis captus ingenii quadam vi summam artis musicae et geo-

γεωμετρίας εἰς ἄκρον ἐλήλυθεν, εἰ καὶ μετὰ τὴν γνῶσιν τοί-
 των εἰς αἵρεσιν ἄτοπον συνηλάθη, τὸν νοῦν ἐκτυφλωθεὶς ὑπὸ
 κενοδοξίας, καθάπερ ὑπὸ πάθους τὰ ὄμματα. θαυμάζει μὲν
 οὖν ἅπας ταῦτα ἀκούων. ἐγὼ δὲ καὶ τεθέαμαι τὸν ἄνδρα καὶ
 5 τεθαύμακα καὶ περὶ τοιούτων λαλοῦντος ἀκήκοα· μηδ' αὐτῇ
 δὲ τῶν τοιούτων παντάπασιν ἀμελέτητος οὖσα, ἐπεγίνωσκον C
 τοῦτον ἀκριβῆ τῶν θεωρημάτων γνῶσιν ἔχοντα. εἰ δὲ καὶ
 περὶ λόγους ἤσχόλητο, τῆς παλαιῆς ὅμως κατὰ τοῦ αὐτοκρά-
 τος οὐκ ἀφίστατο μηνίδος, ἀλλὰ τὸν τῆς τυραννίδος λογι-
 10 σμὸν ὑποτυφόμενον εἶχε διόλου. καὶ μέντοι καί τισιν αὐθις
 τοῦ ἀπορρήτου τούτου κεκοινώνηκε λογισμοῦ, ἀφ' ὧν εἰς τις
 τὰ βεβουλευμένα προσελθὼν προσαγγέλλει τῷ αὐτοκράτορι.
 μεταπεμψάμενος δὲ τὸν Διογένην, ἐπυθάνετο περὶ ὧν τε βε- D
 βούλευται καὶ περὶ τῶν τῆς βουλῆς αὐτῷ κεκοινωνηκότων.
 15 καὶ ὅς πάντα θᾶπτον ἀνομολογήσας, παραχρῆμα συμπαθείας
 ἤξιώτο.

2. συνηλάθη τὸν νοῦν, ἐκτυφλωθεὶς PG. correxi. 5. τού-
 των G. 12. an ἀπαγγέλλει? 14. αὐτοῦ G. 15. ὅς : οὐ G.

metriae nactus est scientiam; quamquam is quidem ex harum rerum
 cognitione in absurdam haeresin incidit, cum mentem eius obcaeca-
 ret superbia, quemadmodum morbus oculos. scio haec audientibus
 mira visum iri. ego vero Diogenem et vidi et admirata sum et de
 eiusmodi rebus disserentem audivi; cumque ipsa in eo genere non
 plane rudis essem, accuratam eum theorematum cognitionem habere
 intellexi. quamvis autem litteris vacaret, a veteri tamen in impera-
 torem odio non destitit, sed gliscentem semper tyrannidis cogitatio-
 nem habuit; quin etiam nonnullos rursus clandestini huius consilii
 participes fecit. e quibus unus rem ad imperatorem detulit, qui Dio-
 genem arcessivit eumque et de iis, quae ipse moliretur, et de con-
 iurationis sociis interrogavit. atque hic omnia quantocius confessus,
 veniam statim impetravit.

B O N N A E
T Y P I S C A R O L I G E O R G I I I .

HAVERFIELD LIBRARY
OF ANCIENT HISTORY
OXFORD

3

25

•

•

•

•

•

•

•

